

THE VĀLMĪKI-RĀMĀYAṆA

CRITICALLY EDITED FOR THE FIRST TIME

Board of Editors

- 1 DR J N MEHTA Vice Chancellor
M S University of Baroda (Chairman)
- 2 DR HANSADEV MEHTA (Vice Chairman)
- 3 SHRI P C DIVANJI†
- 4 DR P L VAIDYA
- 5 PROF K C CHATTOPADHYAY
- 6 PROF G C JHALA
- 7 PRINCIPAL D R VANKAR
- 8 DR P N MOGTI
- 9 DR B J SANDESAJI Director O I (*ex officio*)
- 10 PROF G H BHATT (Secretary and General Editor)

Board of Referees

(1) DR S K BELVALKAR Poona	(7) PROF SACH W BAILEY Cambridge (England)
(2) MR DR P V KANE Bombay	(8) DR W KIRCHL Bonn
(3) DR S N. DE Calcutta	(9) DR W RUDEN Berlin
(4) REV FR DR C BOLCKE Ranchi (Tihar)	(10) DR L RENOU, Paris
(5) PROF VISHVANANDRU SHASTRI Hoshiarpur	(11) DR V PISANI Milan (Italy)
(6) DR V BHAGAVAN Madras	(12) DR F EDGERTON Laramie Wyoming, U S A

Published under the Authority of the Mahatma Jyotiba Phule University of Baroda

ORIENTAL INSTITUTE

Baroda (India)

1963

THE ARANYAKĀNDA

THE THIRD BOOK OF THE VĀLMŪKI RĀMĀYANA

The National Epic of India

Critically edited by

The Late

P. C. DIVANJI, M.A., LL.M.,

Judge, Small Causes Court Ahmedabad

Editor, Siddhantahindu Yogayajnavalkya, Critical

Word Index to Bhagavadgita, etc

Oriental Institute

Baroda (India)

1963

All rights reserved

Printed by R. J. Patel, Manager, The Mahatma Sayaprasad University of Baroda Press (Sudhana Press), near Palace Gate, Palace Road, Baroda, and published by Prof. B. J. Sandesara, the Director, Oriental Institute, Baroda, 1963.

CONTENTS

	PAGE
ABBREVIATIONS AND DIACRITICAL SIGNS	vi
PREFACE	vii
INTRODUCTION	ix-xxxi
CONCORDANCE	i-xliii
CONTENTS OF THE ARANYAKĀṆDA	xlix-l
TEXT AND CRITICAL APPARATUS	i-374
APPENDIX I {Nos. 1-18} {Additional Passages}	375-399
CRITICAL NOTES	400-474
ERRATA	475-416

ABBREVIATION AND DIACRITICAL SIGNS

add = add ng
 addi = additional
 adhy = adhyaya(s)
 App = Appendix
 B = Bombay edition of the R (Gujarati Printing Press A D 1942)
 chap = chapter(s)
 comm = commentary (tunes)
 cont = continue(s)
 corr = corrected/correction
 Crit App = Critical Apparatus
 ed = edition
 fig = figure(s)
 fol = folio(s)
 foll = following
 frag = fragment(ary)
 G = Gorresio's ed of the R
 Gov = Govindaraja
 hapl = haplographic(ally)
 illeg = illegible
 infra = *infra lineam* (below the line)
 interlin = *inter lineas* (between the lines)
 interp = interpolate(s)
 introd = introduction/introductory
 K = Kumbhakomura ed of the R
 kat = Katuka
 L = Lalana ed of the R
 l = line
 m or marg = marginally
 Mah = Mahāvaratirita
 Mns = Manusmṛiti (NSP ed)
 Mh = Mahābhārata
 om = om (s) omitting
 orig = original(ly)
 post = posterior
 p. r. = *propria manu* (by own hand)
 prol = probably
 r = Ramayana
 r = repeat(s) repeated
 Rm = Ramanuja

ref = refer(ence)
 resp = respective
 respy = respectively
 Rm = Rāmāyaṇamāṇjam (Kavyamala 83)
 Ru = Rāmapāṭhyana (Mbh III 238 276, BORI Poona 1942)
 sec m = *secundo manu* (by another hand)
 st = stanza(s)
 supp = supplementary
 supr lin = *supra lineam* (above the line)
 Til = Tīlaka
 transp = transpose(s) transposition
 v = verse
 (var) = (with variation)
 v l = *varia(e) lectio(nes)*

⌘ (in the critical footnotes) enclose citations from commentators
 [] besides their normal uses enclose additions to MS readings
 () besides their normal uses enclose superfluous letters which should be omitted from MS readings
 * (superior star) in the text indicates an *emendation*
 * * (in the MS readings) indicate syllables lost through injury to MS
 ~ printed below (or along the side margin of any part of the constituted text indicates that the reading of it is less than certain
 C denotes a commentary prefixed to the abbreviation of the name of a commentator (or a commentary) thus Cv = Comm Vivēśvatalaka Cc = Comm of Ramanuja Cmg = Comm of Mahāvaratirita and Govindaraja Ckt = Comm Katala and Tīlaka A p is added on to denote a patha or variant thus Ckp = a patha mentioned in the Comm of Ramanuja Ckp = patha mentioned in the Comm Katala

PREFACE

I am glad to place before scholars the Third Volume of the Critical Edition of the Valmiki Ramayana, the Aranyakanda. A tragic interest however attaches to the publication of this Volume. The Aranyakanda was entrusted to Shri P. C. Divanji, M. A., LL. M. who was the first man to initiate the Scheme of an All India Critical Edition of the Ramayana in the *Journal of the Gujarat Research Society* (July 1950) and who received favourable response from scholars. Shri Divanji started his work in Baroda on 6.9.1959 and finished the constitution of the text of the Aranyakanda on 3.3.1961 when the Ayodhyakanda was in the Press. He was very anxious that this Volume should see the light of day during his lifetime as he might pass away on account of advancing age (born on 28-6-1885). But it was not to be. He suffered from cancer and unfortunately collapsed on 8.7.1961 after operation in Bombay. He could not get an opportunity to revise the constituted text in the light of the Critical Apparatus. The work of revising the constituted text and writing the Critical Notes as well as the Introduction, therefore, devolved on me as the General Editor.

Regarding the progress of the Ramayana Department, it may be stated that the Kishkindhakanda edited by Prof. D. R. Mankad will now be sent to the Press. The constitution of the Sundarakanda is ready up to Sarga 35 (Vulgate). The remaining portion will be completed by the Editor Prof. G. C. Jhala by the end of the current year. The Yuddhakanda has been constituted by the Editor Dr. P. L. Vaidya, up to Sarga 58 (Vulgate). The Kanda will be completely constituted very probably by the end of June 1964. The Utarakanda will then be taken up by the General Editor. It is hoped that the Ramayana will be completed in 1967.

I am thankful to the scholars who have reviewed the Balakanda and the Ayodhyakanda in the Indological Journals and the Press for their appreciation and constructive criticism. I am also thankful to the members of the Board of Referees for their valuable suggestions.

I must thank the University Grants Commission and the Gujarat State for the liberal financial help towards the publication of the Critical Edition of the Ramayana.

My sincere thanks are due to the Vice-Chancellor Dr. J. V. Mehta, the Pro-Vice-Chancellor Dr. C. S. Patel and the Syndicate for their keen interest in the Ramayana work and the facilities given to the Ramayana Department. I must also thank Dr. (Smt.) Mansaben Mehta, the ex-Vice-Chancellor, for continuing her interest in the Ramayana work.

I am again thankful to the Manager of the University Press Shri Ramanlal J. Patel for his promptness, vigilance and sincerity. I am also grateful to the staff of the Ramayana Department for their sincere co-operation and ungrudging help. I thank the Director, Oriental Institute Dr. B. J. Sandesara for his interest in the Ramayana Department.

Ramayana Department
Oriental Institute
Baroda
Dated 30-9-1963

G. H. BHATT
General Editor

INTRODUCTION

The Critical Edition of the Aranyakāṇḍa of the Vālmīkī-Rāmāyaṇa is based on 29 MSS. selected out of 42 MSS. fully collated. These MSS. are written, as in the case of the first two Kāṇḍas, in the principal scripts such as Śāradī, Newari, Maithilī, Bengali, Devanāgarī, Telugu, Grantha and Malayālam. Of the 29 MSS. 19 are common to the Kāṇḍas 1-3, 2 (D₁ M₁) are common to 1 and 3, and 3 (S₁ D₁ M₁) are common to 2 and 3. There are only 5 new MSS. (V₁ B₁ D₁ 1) utilized for this Kāṇḍa. The MSS. are fairly representative of different periods as they range from A.D. 1020 to A.D. 1833. The commentaries of Udāri Varadātāja (earlier than A.D. 1250), Rāmānuja (14th century), Maheśvaratīrtha (c. A.D. 1550), Govindarāja (c. A.D. 1600), Kāṭaka Yogendra (c. A.D. 1650) and Nūgeśa Bhaṭṭa (c. A.D. 1700) have been also regularly utilized for the purpose of variants. All these six commentators lived from South India and comment upon the Southern text of the Rāmāyaṇa. The Bengali commentator Lokanātha Cakravarti has, however, commented upon the Bengali text of the Rāmāyaṇa. He very often refers to Vimalabodha and Sarvajña-Nārāyaṇa (both between A.D. 1100 and 1300), the old commentators of both the Rāmāyaṇa and the Mahābhārata, and quotes from their commentaries on the Rāmāyaṇa which are unfortunately not available at present.

The 29 MSS. utilized for this Kāṇḍa are as follows:—

I N (orthern) Recension (14 MSS. — S Ñ V B 9 + D 3)

(a) North-Western Group

Śāradī Version (S)

S₁ = Baroda, Oriental Institute, No. 14061. Undated.

(b) North-Eastern Group

(i) Nepali Version (Ñ)

Ñ₁ = Baroda, Oriental Institute, No. 14156. Microfilm of MS. No. 934 of The Bir Library, Kathmandu, Nepal. Dated Samvat 1076 (c. A.D. 1020).

Ñ₂ = Baroda, Oriental Institute No. 14157. Microfilm of MS. No. 905 of The Bir Library, Kathmandu, Nepal. Dated Newari Samvat 795 (c. A.D. 1675).

(ii) Maithilī Version (V)

V₁ = Baroda, Oriental Institute, No. 1 (Addenda). Devanāgarī Transcript of a Maithilī MS. No. 297 of the Palace (Raj) Library, Darbhanga. Undated.

V₂ = Baroda, Oriental Institute, No. 4 (Addenda). Microfilm of a Maithilī MS. of the University Library, Patna. Dated Śaka 1670 (A.D. 1718).

(iii) Bengali Version (B)

B₁ = Baroda, Oriental Institute, No. 14123. Photo-stat copy of MS. No. 343 of the Bibliothèque Nationale, Paris. Undated.

B₂ = Śāntiniketan, Visvabharati, No. 776. Undated

B₃ = Calcutta, Asiatic Society of Bengal, No. G. 394. Dated Śaka 1755 (c. A.D. 1833).

B₄ = Calcutta, Asiatic Society of Bengal, No. G. 443a. Undated.

Devanāgarī Version (D), subdivided into

(i) Devanāgarī Version of Govindarāja (D_g), Kāṭaka (D_k) and Maheśvaratīrtha (D_m). (All S).

D_{g1} = Baroda, in private possession (of Prof. G. H. Bhaṭṭ). Unnumbered. Dated Samvat 1830 (c. A.D. 1774).

INTRODUCTION

The Critical Edition of the Aranyakāṇḍa of the Vālmīki-Rāmāyana is based on 29 MSS. selected out of 42 MSS. fully collated. These MSS. are written, as in the case of the first two Kāṇḍas, in the principal scripts such as Śāradā, Newari, Maithili, Bengali, Devanāgarī, Telugu, Grantha and Malayālam. Of the 29 MSS. 19 are common to the Kāṇḍas 1-3, 2 (De Ma) are common to 1 and 3, and 3 (Bz Dm Ma) are common to 2 and 3. There are only 5 new MSS. (Vz z Bz D1 z) utilized for this Kāṇḍa. The MSS. are fairly representative of different periods as they range from A.D. 1020 to A.D. 1833. The commentaries of Udāri Varadarāja (earlier than A.D. 1250), Rīmānuja (14th century), Mahāśvaratīrtha (c. A.D. 1550), Govindarāja (c. A.D. 1600), Kāṭaka yoginēra (c. A.D. 1650) and Nāgēśa Bhaṭṭa (c. A.D. 1700) have been also regularly utilized for the purpose of variants. All these six commentators hail from South India and comment upon the Southern text of the Rāmāyana. The Bengali commentator Lokanātha Cakravartī has, however, commented upon the Bengali text of the Rāmāyana. He very often refers to Vimalabodha and Sarvajña-Nārāyaṇa (both between A.D. 1100 and 1300), the old commentators of both the Rāmāyana and the Mahābhārata, and quotes from their commentaries on the Rāmāyana which are unfortunately not available at present.

The 29 MSS. utilized for this Kāṇḍa are as follows:—

I Northern Recension (14 MSS. — Ś Ā V B 9 + D 5)

(a) North-Western Group

Śāradā Version (Ś)

Ś1 = Baroda, Oriental Institute, No. 14061. Undated.

(b) North-Eastern Group

(i) Nepali Version (Ñ)

Ñ1 = Baroda, Oriental Institute, No. 14156. Microfilm of MS No. 934 of The Bar Library, Kathmandu, Nepal. Dated Samvat 1076 (c. A.D. 1020).

Ñ2 = Baroda, Oriental Institute No. 14157. Microfilm of MS No. 905 of The Bar Library, Kathmandu, Nepal. Dated Newari Samvat 795 (c. A.D. 1675).

(ii) Maithili Version (V)

V1 = Baroda, Oriental Institute, No. 1 (Addenda). Devanāgarī Transcript of a Maithili MS No. 297 of the Patna (Raj) Library, Darbhanga. Undated.

V2 = Baroda, Oriental Institute, No. 4 (Addenda). Microfilm of a Maithili MS of the University Library, Patna. Dated Śaka 1670 (A.D. 1748).

(ia) Bengali Version (B)

B1 = Baroda, Oriental Institute, No. 14123. Photo-stat copy of MS No. 348 of the Bibliothèque Nationale, Paris. Undated.

B2 = Śāntinikēṭana, Viśvabhāratī, No. 776. Undated.

B3 = Calcutta, Asiatic Society of Bengal, No. G. 394. Dated Śaka 1755 (c. A.D. 1833).

B4 = Calcutta, Asiatic Society of Bengal, No. G. 4430. Undated.

Devanāgarī Version (D), subdivided into

(1) Devanāgarī Version of Govindarāja (Dg1), Tilaka (Dt1) and Mahāśvaratīrtha (Dm1). (All S).

Dg1 = Baroda, in private possession (of Prof. G. H. Bhaṭṭa). Unnumbered. Dated Samvat 1830 (c. A.D. 1774).

D₁₁ = Jodhpur, Palace Library. Unnumbered. Undated.

Dm = Poona, Bhārata Itihāsa Samśodhaka Mandala, No. 844. Dated Śaka 1698.

(n) Devanāgarī Composite Version.

D₁ = Poona, Bhandarkar Oriental Research Institute, No. 825 of 1875-76. Dated Samvat 1529 (c. A. 1773). (NW)

D₁ = Baroda, Oriental Institute, No. 12864. Dated Śaka 1581 (c. A.D. 1659). (NW)

D₁ = Ujjain, Scindia Oriental Institute, No. 5600. Dated Samvat 1737 (c. A.D. 1731). (NW)

D₁ = Ujjain, Scindia Oriental Institute, No. 1357. Dated Śaka 1688 (c. A.D. 1766). (S)

D₁ = Ujjain, Scindia Oriental Institute, No. 1611. Undated. (NE)

D₁ = Bombay, His Holiness Śrī Goswami Dikṣitaji's Bada Mandira, No. 100. Dated Samvat 11 (c. A.D. 1795). (S)

D₁ = Hoshiarpur, East Punjab, V. V. R. Institute, Śādhya Āsrama, No. 3028. Dated Vikrama Śaka 1885 (c. A.D. 1829). (NE)

D₁ = Poona Bhandarkar Oriental Research Institute, No. 110 of 1881-82. Undated. (S)

1) Southern Recension (15 MSS. — TGM 9 + D 6)

(1) Telugu Version (T)

T₁ = Madras, Adyar Library, No. 72372. Undated.

T₁ = Madras, Adyar Library, No. 72393. Undated.

T₁ = Madras, Adyar Library, No. 75597. Undated

(2) Grantha Version (G)

G₁ = Baroda Oriental Institute, No. 6362. Dated Kollam 993 (c. A.D. 1618).

G₁ = Trippunthura (Kerala State), Maharaja's Grantha Library, Sanskrit College, No. 1. Undated

G₁ = Ahmedabad, in private possession (of Mani Śrī Putayavijaya).

(3) Malayālam Version (M)

M₁ = Trippunthura (Kerala State), Maharaja's Grantha Library, Sanskrit College, No. 1. Dated Kollam 865 (c. A.D. 1690).

M₁ = Kuroplangad (P.O. Kundanoor), Malabar, in private possession (of Śrī Sarakann Nampiyati Nambudripad). Unnumbered. Dated Kollam 998 (c. A.D. 1613).

M₁ = Chunnagad (Viz. Ottapalam), South Malabar (now Kerala State), in private possession (of Nilakanthan Nambudripad). unnumbered. Undated.

TESTIMONIA

(1) Commentaries

Cv = Commentary (Vivekātīkā) of Uddāra (also Uddāra) Varadarāja as in the transcript of the No. 3409 of the Government Oriental Manuscripts Library, Madras. The com. is earlier to A.D. 1250.

Cr = Commentary of Rāmānuja as given in MS. No. 14666 of the Oriental Institute, Baroda, Transcript of MS. No. 8214 of the Government Oriental Manuscripts Library, Madras. Undated.

Cm = Commentary of Mithivaratarāja as given in MS. No. 844 of the Nani Patwarthan Collection deposited at the Bhārata Itihāsa Samśodhaka Mandala, Poona. Dated Śaka 1698 (c. A.D. 1777).

Cg = Commentary of Govindarāja as given in MS (Dg₁) of Prof. G. H. Bhatt, Baroda. Dated Samvat 1830 (c. A.D. 1774).

Ck = Commentary (Katika or Amṛtakatika) of Katakayogindra (alias Mādhavayogin) as given in MS No 14503 of the Oriental Institute, Baroda, Transcript of MSS No 3754 and 8978 of the Government Oriental Manuscripts Library, Madras Undated

Ct = Commentary (Tilaka) of Nāgeśa Bhāṣṭa as given in Dti Undated, also as printed in Vulgate editions

(ii) Epitomes

(1) The Ramopākhyana (Mbh III 258-276 BORI, Poona, 1942)

(2) Puraṇas—Viṣṇu purāṇa, III 3 IV 4 (Gītā Press Gorakhpur, 1937)

Agni Purāṇa, Chaps 5-11 (Ānandaśrama ed., Poona, 1900),

Padma Purāṇa, IV 66 121 V 34 (Ānandaśrama ed. Poona, 1893-94) etc

(3) The Rāmāyana Manjari of Kṣemendra (Kavyamala No 83, Nirṇaya Sāgara Press Bombay, 1903)

Moreover, the following 13 MSS, not being very helpful for the constitution of the Text were collated but rejected

1. A paper MS, transcript of a MS in the Maithili script No 14161, belonging to the Oriental Institute Baroda. The original MS belonged to the Raj Library, Darbhanga, dated Śaka 1473. It was rejected as it represents the S recension (Vulgate) (Vt Collation No.)

2. A palm leaf MS in the Bengali script, No G 4827 belonging to the Asiatic Society of Bengal Calcutta, dated L E 248 (= A D 1368). Sargas 1-51 are missing. It represents the NE version (D₁)

3. A paper MS in the Devanagari script, No B5, belonging to the Palace Library, Jodhpur dated V S 1788. It represents the NW version (D₄)

4. A paper MS in the Devanagari script, No 5, belonging to the Palace Library, Jodhpur, dated V S 1835. It represents the NW version (D₅).

5. A paper MS in the Devanagari script No 1633 belonging to the Sander Oriental Institute, Ujjain, dated V S 1838. It represents the S recension (D₁₀)

6. A paper MS in the Devanagari script, No 224 of 1891-95 belonging to the Bhandarkar Oriental Research Institute Poona, dated V S 1848. It represents the S recension (D₁₁)

7. A paper MS in the Devanagari script, belonging to the Vitthalbhai Patel Mahavidyalaya Vallabh Vidyanagar (Vidhānānand) Gujarat, dated V S 1905. It represents the NW version (D₁₂)

8. A paper MS in the Devanagari script, No 14062, belonging to the Oriental Institute Baroda, undated. It represents the NW version (D₁₃)

9. A paper MS in the Devanagari script, No 4 belonging to the Palace Library, Jodhpur, undated. It represents the NW version (D₁₄)

10. A paper MS in the Devanagari script, No 3019 belonging to the V V R Institute Sadhu Asrama Hoshiarpur (East Punjab), undated. It represents the NW version (D₁₉)

11. A paper MS in the Devanagari script, No 3020, belonging to the V V R Institute, Sadhu Asrama Hoshiarpur (East Punjab) undated. It represents the NW version (D₂₀)

12. A palm leaf MS in the Grantha script, No 9869 belonging to the Government Oriental Manuscripts Library, Madras undated. It represents the S recension (Gr)

13. A palm leaf MS in the Malayalam script belonging to Shri C Chitrabhanu Namboodiri, Chundampatta South Malabar, undated. It represents the S recension (Ms) Collated for Sargas 1-10 (Vulgate) only

For details, vide *Bālakāṇḍa*, Intro p. xv.

At the end of *Bāla*, a list of the total number of *Sargas* and stanzas in each *Kāṇḍa* is provided, *pr. m.* Accordingly, *Aranya* has 114 *Sargas* and 4150 stanzas.

The MS. represents the NE version.

The * passage exclusive to this MS. is 1 only, viz 893 (*Ins.*)

V₁

Baroda, Oriental Institute, No. 1 (*Addenda*). This is a transcript in Devanāgarī of the *Aranya-lāṇḍa* of MS. No. 297 of the Palace (Raj) Library, Darbhanga. The original MS. in the Maithilī script is undated. Its size = 12½" × 5". The total number of folios for *Aranya* = 123, with 9 lines to a page and 43 letters to a line. The MS. contains only *Aranyakāṇḍa*.

The Devanāgarī transcript contains 305 leaves (written on one side only) of size 13" × 8½" with 20 lines to a page and 16 letters to a line. Margins are unruled, stanzas unnumbered. *Sargas*, which amount to 79, are numbered. Single and double dandas indicate the two halves of a stanza. Colophons with significant *Sarga* names are written in red ink. Corrections which are few are made in the margin in black ink. Words and phrases defying rules of grammar and prosody are underlined in black ink by the copyist. The copyist has in some places left blanks marked by dots, indicating that he could not decipher the portion of the original MS., or that the portion of the original was damaged. Writing legible and correct. *ख* is often confounded with *क* or replaced by *क*. Letters *म* and *न*, *य* and *र* are also promiscuously used. The rule of *parasavarna* is generally observed, but rules of *sandhi* are not.

The MS. represents the NE version.

The * passages exclusive to this MS. are.

(*Ins.*) 189, 248, 441, 887 (A), (*Subst.*) 241, 1054.

V₂

Baroda, Oriental Institute, No. 4 (*Addenda*). This is a microfilm of the MS. which is in possession of the University Library, Patna. Dated Śaka 1670 (A.D. 1718). Size of the microfilm 1" × 1" Maithilī script.

The codex has preserved all the seven *Kāṇḍas* in 535 folios. It has 24 lines to a page and about 60 letters to a line. Margins are unruled. Stanzas are unnumbered, while *Sargas* are numbered. Stanza endings are marked with a single danda. Colophons give appropriate *Sarga* names. No marginalia. There are very few corrections. Transpositions of lines and stanzas are noticed at few places. Many *Sargas* are illegible in the codex, e.g. the portion from *Sarga* 353 up to 357.19 of our Crit. Text is illegible. No episode is added or omitted. Hand writing bad in some places. *क* and *ख*, *र* and *य*, *म* and *न* are confounded. *Sandhi* rules are observed and *prathamātrās* are used occasionally. The MS. is written by one scribe.

The MS. represents the NE version.

The * passages exclusive to this MS. are

(*Ins.*) 423 (C), 3122, 3211, 3248, 3249, 3255, 3293, 3348, (*Subst.*) 3352, 3351

B₁

Baroda, Oriental Institute, No. 14123. Photo-copy in situ of the MS. No. 348 of the Bibliothèque Nationale, Paris. Undated. This MS. was utilized by Dr. Gossens for his edition, and was designated G by him. Palm-leaves, Bengali script. Size of the photograph 16" × 2".

The MS. is complete in seven *Kāṇḍas*, total number of folios for *Aranya* being 100. It has 5 lines to a page and about 115 letters to a line. Margins are unruled. *Sargas* and stanzas are unnumbered. A single danda is used to mark both the halves of the stanza. Colophons give significant *Sarga*

namas. Marginalia, additions and corrections are very few. Corrections are mostly *pr. m.* Transpositions of stanzas are rare. Omission of Sargas (c. g. Crit. Sarga 3.58) noticed at very few places. The condition of the original MS. seems to be good. Hand writing is nice, devoid of errors. Rules of sandhi are usually observed and *prathamātrās* are commonly used. The Kānda is copied by a single scribe.

No date is given at the end of Aranya. But the Bālakānda records the date Śaka 1669 (c. A.D. 1688).

The MS. represents the NE version.

The * passages exclusive to this MS. are

{ Ins. } 313, 608, 1913, { Subst. } 1330

B

Śāntiniketan Vidyabhāra, No. 776. Undated. Written on old paper, size 18½" × 4½", Bengali script.

Besides Aranya which is fragmentary, the codex contains Bāla and Ayodhyā. The total number of folios for Aranya is 25, the last folio being unnumbered. The *Aranyakānda* breaks off from our Critical Text 3.24.28 to the end. It has 9 lines to a page and about 55 letters to a line. Margins are unruled, Sargas are numbered, while the stanzas are not. A single danda demarcates both the halves of the stanza. Colophons give significant Sarga names. There are very few marginalia, additions and corrections, corrections being mostly *pr. m.* Transpositions of stanzas are also very few. Few duplicate stanzas are found. Writing is good, with very few errors. Rules of sandhi are generally observed. *Prathamātrās* are generally used. The entire Kānda is written in one hand.

Although no date is mentioned at the end of Aranya, there is mention at the end of Bāla that the codex was prepared by Śivadeva in the Śaka year 1711 (A.D. 1789).

The MS. represents the NE version.

The * passages exclusive to this MS. are

{ Ins. } 320, 321, { Subst. } 319

Ba

Calcutta Asiatic Society of Bengal, No G 394. Dated Śaka 1735 (A.D. 1833). Written on paper, size 19" × 7". Bengali script.

This MS. contains only three Kāndas, viz., Ayodhyā, Aranya and Kishkindhā, total number of folios for Aranya being 105. It has 20 lines to a page and about 15 letters to a line. Margins are unruled, Sargas are numbered, stanzas are not. The total number of Sargas, as stated at the close of the present Kānda, is 81. Both the halves of the stanzas are marked by single dandas. Colophons are written in red ink and contain appropriate Sarga names. Marginalia, additions and corrections are few, corrections being *pr. m.* In many places, transpositions of lines and stanzas are noticed. The MS. appears to be old as some pages therein are worn out. Writing is tolerably good, with very few errors. Rules of sandhi are strictly observed and *prathamātrās* are used. The *Aranyakānda* is copied by a single scribe and is complete.

As stated at the end of Aranya, the MS. was completed by the scribe Rāmadhama Dvayārmā in the Śaka year 1755 (A.D. 1833).

The MS. represents the NE version.

The * passages exclusive to this MS. are -

{ Ins. } 10, 21, 60, 81, 101(A), 125, 148, 162, 169, 179, 192, 219, 260, 276, 355, 350(A), 409, 423(B), (D), 481, 541, 615(A), 764, 766, 831(A), 834, 1063, 1087, 1159, 1207, 1241, 1243, 1264(A), 1345, 1356.

B₄

Calcutta, Asiatic Society of Bengal, No. G 413a. Undated. Yellowish paper, size 15"×5", Bengali script.

In addition to Aranya, this MS. contains also Bāla, Ayodhyā and Kiskindhā. The total number of folios for Aranya is 103. It has 9 lines to a page and about 75 letters to a line. Margins are unruled. Sargas are numbered, stanzas are not. The total number of Sargas of Aranya is 84. Both the halves of the stanzas are marked by single dandas and the end of Sarga is indicated by double dandas. Colophons, which contain significant Sarga names, are underlined by red pencil. Marginalia rare, additions and corrections very few. Corrections are generally made *per m* and at very few places *per m*. Instances of transpositions of lines and stanzas are rare. Condition of the MS. is very old and the pages are brittle. Hand-writing is neat and legible with unfrequent errors. Rules of sandhi are usually followed and prathamitras are used. The MS. is complete for Aranya and is from the pen of a single scribe.

The MS. represents the NE version.

The * passages exclusive to this MS. are -

(*Ins.*) 174 (A), 272, 319, 708, 931, 1110, 1170, 1224.

D₈

Baroda, in private possession (of Prof. G. H. Bhatt). Unnumbered Dated Samvat 1830 (A.D. 1774). Written on rough and durable paper, size 12½"×5½", in the Devanagari script. Hand-writing of North India.

This codex is complete in seven Kāndas, total number of folios for Aranya being 114. It has 7 lines to a page and about 43 letters to a line. The total number of Sargas of Aranya is 75 as in the Vulgate. Transpositions of lines and stanzas are few.

For details, vide Būlakāṇḍa, Intro p. xx (1 & 2).

The MS. contains the comm. Bhūṣana of Govindarāja.

The post-colophon entry made at the end of Aranya indicates that the Kānda was completed in the Samvat year 1830 (A.D. 1774).

The MS. represents the S recension and the text is usually that of Govindarāja.

The * passages exclusive to this MS. are

(*Ins.*) 494, 843, 946.

D₁₁

Jodhpur, Palace Library. Unnumbered Undated. Written on tough paper, size 13½"×6½". Devanagari script.

This codex contains all the seven Kāndas written at different periods. For instance, the Kiskindhā was written in Samvat 1899, Yuddhā in Śaka 1836, Uttara in Samvat 1876, Śaka 1741. The total number of folios for Aranya is 179. The entire MS. is bound in one bundle, and has 8 lines to a page and about 32 letters to a line. Margins are ruled.

The MS. contains the commentary Tilaka of Nāgeśa Bhṛta. The text is written in three strips: the upper and the lower ones contain the commentary while the central strip with a wider margin contains the epic text in a bold hand. Stanzas and Sargas are regularly numbered both in the text as well as in the commentary, the total number of Sargas of Aranya being 75 as in the Vulgate. Double dandas demarcate both the halves of the stanza. No marginalia, additions and omissions. Corrections, *per m.*, are found in some places. Transpositions of stanzas are very few in this Kānda. The MS. is well preserved and writing is neat and legible, with few errors. *व* and *ख*, *ग* and *ख* are often confounded. Rules of sandhi are usually observed. This MS. belongs to the group of MSS. in which the Bombay

edition or the Vulgate is based. The text of the epic occasionally differs from that of the commentary. The Aranyakanda is written in one hand.

No date is recorded at the end of Aranya; however, the MS appears to be about 150 years old.

The MS represents the S recension.

There is not a single * passage exclusive to this MS.

Dm

Pooni Bhairata Tulasa Samodhaka Mandala, No 841. Dated Saka 1695. Written on paper, size 14" x 6½". Devanagari script.

This codex contains the following six Kandas: Bala, Ayodhya, Aranya, Sundara, Yuddha and Uttara. The number of folios for Aranya is 121. It has 6 lines to a page and about 42 letters to a line. Margins are ruled in black ink.

The MS contains the commentary of Maheswaratirtha. The text is written in three strips: the upper and the lower ones containing the commentary, and the central strip containing the text. Stanza and Sarga are numbered, the total number of Sargas of Aranya being 72 as in the Vulgate. Double dandas in black ink are used for marking both the halves of the stanza. Colophons are daubed over with red chalk. No additions and omissions. Very few marginalia, corrections, mostly *pr m* and sometimes *sa m*, are noticed in few places. Transpositions of stanzas are not many. Condition good, writing fairly legible with occasional errors. The Aranyakanda is copied by a single scribe and is complete.

Although no date is mentioned at the close of Aranya, there is mention at the end of Uttara that the codex was completed in the Saka year 1695 (A D 1776).

The MS represents the S recension.

There is not a single * passage exclusive to this MS.

D1

Pooni Bhairata Oriental Research Institute, No 825 of 1873-76. Dated Samvat 1829 (A D 1773). Written on paper, size 30½" x 4½". Devanagari script. Hand writing of Gujarati.

This MS, utilized for the previous two hands, contains all the seven Kandas in full. The total number of folios for Aranya comes to 143 (first nine folios being devoted to Ayodhyakanda Sargas 10-111 of the Crit. Ed.). It has 30 lines to a page and about 28 letters to a line. Margins ruled. Sargas 1-9 (73 of Aranya + 6 of Ayodhya) in number are regularly numbered, while the stanzas are not. Colophons bearing appropriate Sarga names are daubed over with red chalk. No distinctive marks like dandas are used to indicate the ending of the halves or the stanza. Marginalia and corrections rare. Corrections are made *pr m*. No additions or omissions. Transpositions of lines and stanzas are very few. Condition good. Writing fairly legible and correct. Sandhi rules are observed. Initial *su* is always repeated by an anuvāsa. *हृ* is dropped in a number of places. The present hand is written in one hand.

The colophon at the end of Kishkinda, giving the date of the first four hands, runs as follows —

मस्य १८० वर्षे हर्षिकर्षि ५ दिने महेन्द्र विराज्यमाने लेखक वासवशर्मा प्रसी मीपतम देवास्मिन् मराठेश्वर्य

This means that the four hands were completed by Samvat 1829 (A D 1773) and the scribe was a resident of Viramgim, a place about 40 miles north of Ahmedabad in Gujarat.

The MS appears to be a composite one.

The MS represents the V1 version.

The * passages exclusive to this MS are

(A) 103, 105, 218, 291, 402, 445, 449, 463 (A) (B) (C), 471, 476, 484, 486, 620, 662, 679, (40, 72, 97, 113, 159, 166, 1085, 1123, 1225 (A), 1312

(Subst.) 438, 448, 479, 483, 488, 505, 532, 601, 607, 643, 800.

Di

Baroda, Oriental Institute, No. 12864. Dated Śaka 1581 (c. A.D. 1659).

Written on paper, size 15" x 5½". Devanāgarī script.

The MS. contains all the seven Kāṇḍas and was utilized for the Critical Edition of Bīla. The folios for Aranya are 70 (folio 69 missing). It has 11 lines to a page and about 57 letters to a line. Margins are ruled in black ink. Stanza and Sarga are not numbered. The first Sarga of Kiṣkindhā appears at the end of Aranya as its part. Black ink is used for dāṇḍas as well as colophons, but colophons are daubed over with red colour. Colophons contain significant Sarga names. A single dāṇḍa demarcates both the halves of stanzas. Marginalia and corrections are very few. Corrections are made with yellow colour and are *pr m*. Transpositions of stanzas are very few. Additional Sargas are few. No omissions. The MS. is dilapidated in condition. Handwriting is nice, with few errors. Rules of sandhi are usually followed. The Aranyakāṇḍa is complete.

The entire MS. appears to have been written by two scribes at two different periods. Bīlakaṇḍa written by Harinadhī in Śaka 1708 (c. A.D. 1786). On the other hand, the remaining Kāṇḍas are from another pen. Though no date is separately mentioned at the end of these Kāṇḍas, the Uttara gives the date as Śaka 1581 (c. 1659 A.D.). This seems to be the date for Apodhyā and other subsequent Kāṇḍas also, since the scribe is the same one as of Uttara.

The MS. represents the NW version.

The * passages exclusive to this MS. are {Ins} 55, 193, 915, 1066, 1098, 1199 (A), (Subst.) 679.

Di

Ujjain, Scindia Oriental Institute, No. 5600. Dated Samvat 1787 (c. A.D. 1731). Written on paper, size 14½" x 6". Devanāgarī script.

The codex is complete in seven Kāṇḍas, total number of folios for Aranya being 70. It has 13 lines to a page and about 45 letters to a line. Margins are ruled. Sargas are numbered, not the stanzas. The total number of Sargas of Aranya is 85. The first Sarga of Kiṣkindhā appears at the end of Aranya as its part. Both the halves of stanzas are marked by double dāṇḍas. Red ink is used for dāṇḍas. Colophons, which contain appropriate Sarga names, are daubed over with red colour. A few marginalia and corrections *pr m*, are found. Corrections are made with yellow colour. Transpositions of stanzas and lines are very few. A few repetitions and additional Sargas are noticed. No omissions. The condition of the MS. is old. Writing is good, with very few errors. Rules of sandhi are not regularly observed. The codex seems to have been copied by a single scribe.

As stated at the end of Aranya, the MS. was completed on Monday, the 12th day of the first half of the month of Jyestha in Vikrama Samvat 1787 (c. A.D. 1731). The same Samvat is recorded at the close of Yuddha and Uttara.

The MS. represents the NW version.

The * passages exclusive to this MS. are

{Ins} 79, 106, 153 (A), 155, 163, 167, 230, 232, 239, 343, 387, 541, 573, 635, 637, 640, 641, 650, 772, 891, 1002, 1026, 1075, 1100, 1130, 1174, 1185, 1191 (A), 1221, 1250, 1251, 1347, 1362.

{Subst.} 791, 1052

Di

Ujjain, Scindia Oriental Institute, No. 1357. Dated Śaka 1683 (c. A.D. 1766). Written on paper, size 14" x 6½". Devanāgarī script.

The MS. represents the S recension.

There is not a single * passage exclusive to this MS.

Dr

Hoshiarpur, East Punjab, V. V. R. Institute, Sādhan Āśrama, No. 3018 Dated Vikrama Samvat 1885 (c. A.D. 1829). Written on paper, size 12" X 5". Devanāgarī script.

This MS. contains only Aranya, total number of folios being 132. The last folio has a lacuna of 3" after the colophon. It has 11 lines to a page and about 80 letters to a line. Margins are unruled. Sargas and stanzas are numbered. Like other M MSS., this MS. also reads Ajodhyā Sargas 108-111 of the Crit. Ed. in the beginning of the present Kānda. The first Sarga of Kiskindhā appears at the end of Aranya as its part. The total number of Sargas is 89. There are no distinctive marks like dandas to indicate the ending of the halves or the stanza. Colophons, which contain significant Sarga names, are daubed over with reddish colour. Very few marginalia. Few corrections and omissions of stanzas noticed at few places. Omissions are generally indicated by dotted or simple lines. Few additional Sargas are found. Transpositions of stanzas are very few. Condition good. Writing is fairly legible and generally correct. व and व, ष and ष are confounded. Rules of sandhi are generally followed. The MS. is written by a single scribe.

The post-colophon entry at the close of the MS. states that the MS. was completed by Māra (belonging to Punjab) at Rsañhānēswara on Wednesday, the ninth day of the bright half of the month of Bhādrapada in the Samvat year 1885 (c. A.D. 1829):

दिपवै पूज्य मीन मयधामेश्वरस्ये सवत् १८८५ विंशति भाद्रपद शुक्ल नवमी शुक्लपक्षे इति कथा शुभे कल्याणं भवतु ।
लिखाव मित्र पदारी—भागवतेश्वर ।

The MS. represents the NE version.

There is only one * passage exclusive to this MS.: 499 (Śubhā.), no line

D^h

Poona, Bhandarkar Oriental Research Institute, No. 110 of 1885-82. Undated. Written on paper, size 14½" X 6½". Devanāgarī script.

This codex contains all the seven Kāndas, total number of folios for Aranya being 87. The folio has 19 lines to a page and about 53 letters to a line. Margins are unruled. Stanzas and Sargas are numbered. The total number of Sargas for Aranya is 75, that of stanzas is 2513. Double dandas mark both the halves of the stanza. Colophons rarely mention Sarga names and are daubed over with red chalk. A few marginal corrections are noticed. No omissions, no additions. Transpositions of stanzas and lines are also not met with generally. Condition not very old, writing neat and legible, with few errors. Rules of sandhi are generally observed. The final ॥ regularly takes the form of anuvāsa, ॥ is written for ॥ and ॥ for ॥. The MS. is in one hand.

No date is recorded anywhere.

The MS. represents the S recension.

There is no * passage exclusive to this MS.

T₁

Madras, Adyar Library, No. 72372. Undated. Written on palm leaves, size 18½" X 2". Telugu script.

The MS. comprises all the seven Kāndas. Folios 108-142 cover the portion of Aranya. It has 11 to 13 lines to a page, and about 90 to 96 letters to a line. Margins are unruled and stanzas are unnumbered. The Aranya has 75 Sargas in all as in the Vulgate, the Sarga numbers being all mentioned in words. Both the halves of the stanzas are marked by single dandas. No marginalia, no additions. Corrections are few, for ex. Transposition of stanzas noticed in some places. The MS. is in a dilapidated

condition. Writing is fairly legible and correct. Samdhi rules are not rigidly followed. The rule of parasavarna is generally observed in this Kāṇḍa. *śīṭṭ* is written for *śīṭ*, *ṣ* for *ṣ*. The entire MS. is written in one hand.

Although no date is mentioned at the end of Aranya or of other Kāṇḍas, the MS. seems to be more than 500 years old.

The MS. represents the S recension.

There is only one * passage exclusive to this MS. 747 (Subst.), no Ins.

T₁

Madras, Adyar Library No. 72393. Undated. Written on palm-leaves, size 15½" × 1½". Telugu script.

Besides Aranya, the codex contains Bāla and Ayodhyā, the number of folios for Aranya being 76. The MS. has 8 lines to a page and about 64 to 70 letters in a line. Margins are unruled, stanzas are unnumbered. Sargas are numbered in words and they are 75 in all as in the Vulgate. Both the halves of the stanzas are marked by single dandas. No marginalia, no additions. Corrections are few and far between, *pr.m.* Transpositions of stanzas not noticed. Condition good. Writing is fairly legible, with many errors. *ṣṣ* is sometimes written as *ṣṣṣ*. Rules of samdhi are generally followed. The whole MS. is in one hand.

No date given at the end of Aranya or other Kāṇḍas. However, the codex appears to be about 350 year old.

The MS. represents the S recension.

The * passages exclusive to this MS. are (Ins.) 48(A), 226, 267, 748, 786, 998; no. Subst.

T₂

Madras, Adyar Library, No. 75597. Undated. Written on palm-leaves, size 19½" × 2". Telugu script.

In addition to Aranyakāṇḍa, the MS. contains Bāla, Ayodhyā, Kiskindhā, Sundara and Yuddha Kāṇḍas. The first two Kāṇḍas—Bāla and Ayodhyā—are written by one scribe, Aranya and Sundara seem to have been written by another scribe, Kiskindhā appears to have been written by two scribes, while Yuddha is copied by one hand only. The total number of folios for Aranya is 16½. The folio has 18 lines to a page and 115 to 120 letters in a line. The lines on each page are numbered at both ends, *pr.m.* Margins are unruled, stanzas are unnumbered. Sargas are numbered in words, which amount to 75 as in the Vulgate. Both the halves of the stanzas are marked by single dandas. No marginalia, no additions and very few corrections, *pr.m.* Transpositions of stanzas are noticed in a few places. Condition very good. Minutiae writing, fairly correct. Anusvāra is generally replaced by parasavarna. *ṣ* is written for *ṣ* and *śīṭṭ* for *śīṭ*.

The MS. is not dated anywhere, but it seems to be 350 years old.

The MS. represents the S recension.

The * passages exclusive to this MS. are (Ins.) 411, 914, 1105, (Subst.) 415

G₁

Baroda, Oriental Institute, No. 6362. Dated Kollam 993 (A.D. 1818). Written on palm-leaves, size 16½" × 2½". Grantha script.

The MS. is complete in seven Kāṇḍas, the portion of Aranya being covered by folios 54* to 73*. It has 21 to 24 lines to a page and about 94 letters to a line. Margins are unruled and stanzas are unnumbered. Sargas are numbered in words and they are 75 as in the Vulgate. Both the halves of the stanzas are separated by single dandas. Very few marginalia and corrections, *pr.m.* Transpositions of

stanzas following Govindaraja are noticed at a few places. The MS is in a good condition, but some folios are damaged and broken. Writing fairly legible and correct. The words ϖ and ϖ are written as ϖ and ϖ . The anusvara is generally replaced by parasavarna. The entire MS is copied by a single scribe.

As stated at the close of the Uttarakanda, the MS was completed by Śrinivasan, on Friday, the 28th day of the month of Mithuna (named here as Āṇi) in Hastamakavira in Kollam year called Bohu dhanya samvatsara (A D 1818).

The MS represents the S recension.

The * passages exclusive to this MS are (Ins) 1015 1148 No Subst

Ga

Trippunithura (Travancore-Cochin now Kerala State) Maharaja's Grantha Library Sanskrit College No 132 Undated. Written on palm leaves size 17" x 1½" Grantha script.

The MS contains all the seven Kandas. Folios 113 to 149 comprise the portion of Āraṇya folios 149* being left blank. It has 25 to 26 lines to a page and about 70 to 74 letters to a line. Margins are unruled and stanzas are unnumbered. Sargas 75 as in the Vulgate bear numbers in words. Single dandas are used to mark both the halves of the stanzas. Marginalia rare. There are a few corrections ϖ in Malayalam script. Transpositions of stanzas following Govindaraja are noticed at places. At a few places blanks are kept to indicate letters not deciphered from the exemplar, a sign of conscientious copying. Condition good. In some places folios have become black. Writing is clear and correct. The scribal peculiarities of Ga are shared by this MS also. The whole MS is from the pen of a single scribe.

Though the MS is undated, it seems to be about 300 years old.

The MS represents the S recension.

The * passages exclusive to this MS are (Ins) 331, 339 1093 No Subst

Ga

Ahmedabad in private possession (of Mani Śri Panyasrayaji). Unnumbered and undated. Written on palm leaves size 15" x 2½". Grantha script.

The codex is complete in seven Kandas folios 49 to 65 comprising the subject matter of Āraṇya. Folios 60-63 being lost four other equally old folios are inserted ϖ to fill in the gap. The MS has 25 to 26 lines to a page and about 90 to 96 letters to a line. Margins are unruled and stanzas are unnumbered. Sargas bear numbers in words and they are 75 as in the Vulgate. Both the halves of the stanzas are marked with single dandas. Marginalia rare ϖ . Corrections ϖ are few. Transpositions of stanzas following Govindaraja are noticed at places. No omission of stanzas. The MS is in a dilapidated condition. Folios are much eaten at the ends and sometimes broken. Mixture writing which is fairly correct. The scribal peculiarities of this version are shared by this MS also. Rules of sandhi are observed. The whole MS is written in one hand.

Though the MS is undated, it appears to be about 500 years old.

The MS represents the S recension.

The * passages exclusive to this MS are (Ins) 315 1186 (Subst) 1120

Mi

Trippunithura (Travancore-Cochin, now Kerala State) Maharaja's Grantha Library, Sanskrit College, No 158 Dated Kollam 865 (c A D 1690). Written on palm leaves size 20½" x 2 1" Malayalam script.

The codex is complete in seven Kāndas. Folios 95 to 128 comprise the subject-matter of Aranya. The folio has 12 to 13 lines to a page and about 95 letters to a line. Margins are unruled and slightly damaged at both ends. Stanzas are unnumbered, but Sargas are numbered in words. The total number of Sargas is 75 as in the Vulgate. Occasionally a single danda is used to indicate the half or whole stanza, otherwise the writing is continuous. No marginalia, no corrections, no additions. No transpositions of stanzas. Leaves have become darkened. The handwriting is clear and correct with few errors. The whole MS. is written in one hand.

As stated at the end of the Uttarakānda, the MS. was completed by Candrasekharan, son of Karakajathilikkem Pillai Kattu for Śivabratṭa Mallamangalattu Śivantravāsi on the 29th day of the month of Kārtika in the Anta [= e. Kollam] year 865 (A.D. 1640) (എഴുതപ്പെട്ടതു).

The MS. represents the S recension.

The * passages exclusive to this MS. are 2 only: (Ins.) 1339, (Subst.) 1152.

Ms

Kumplengad (P. O. Kumlanoor), via Wadakkancheri, Malbar, in private possession (of Shri. Somkaran Nampyathan Nambudiripad). Unnumbered. Dated Kollam 998 (e. A.D. 1823). Written on palm-leaves, size 23½" x 2". Malayalam scrip.

In addition to Aranya, this MS. contains Bāla Ayodhyā, Kiskindhā and Yuddha Kāndas. The folios for Aranya are 43 (108-149). Folio no. 110 seems to have been lost from the original MS. and hence two folios are added *sec. m.* in its place giving the same number. The MS. has 11 lines to a page and 93 to 97 letters to a line. Margins are unruled. Stanzas are unnumbered. Sargas are numbered in words. The total number of Sargas stated at the close of Aranya is 75 == the Vulgate. No device is used to separate the ślokaśrīdhās or even ślokas. No marginalia, no additions. Corrections are made by a different hand. No transposition of stanzas or Sargas. Omissions of stanzas are few, and the omitted portion is written *sec. m.* with + sign. Lacuna is found here and there for one or two letters and it is sometimes filled *sec. m.* The MS. is in a very good condition. Writing is nice and legible. The entire MS. is copied by a single scribe with the exception of a few discarded folios.

As stated at the end of Yuddha, the MS. was copied by Kantaramatt Tenkūttu Manara on the sixth day of the month of Tūlā in the Kollam year 998 (e. A.D. 1823).

The MS. represents the S recension.

The * passages exclusive to this MS. are: (Ins.) 24, 43 (A), 58, 96, 130, 186, 234, 262, 263, 297, 298, 304, 305, 306, 307, 322, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Ms

Chunangad (via Ottapalam), South Malabar (now Kerala State), in private possession (of Shri. Nilakanthan Nambudiripad). Unnumbered. Undated. Written on palm-leaves, size 19" x 2.4". Malayalam script.

Besides Aranya, the MS. contains Ayodhyā. The total number of folios for Aranya is 87 (151-237). The MS. has 9 to 10 lines to a page and about 48 to 52 letters to a line. Margins are unruled. Stanzas are not numbered. Sargas are 76, III numbered in words. No device to separate the ślokaśrīdhās or even ślokas. No marginalia, no omissions. Corrections are few and far between, *sec. m.* One additional Sarga (relegated to App. I, No. 3) is found after Crit. Sarga 11. There are no transpositions of stanzas and Sargas. Condition very old. Writing good and fairly correct. This MS. shares the scribal peculiarities of the southern writing. The entire MS. is from the pen of a single scribe.

Though undated, the MS. seems to be at least 400 years old.

The MS represents the S recension.

The * passages exclusive to this MS are {Ins} 221, 381, 953, 961, 1010, {Subst.} 472.

Recensions and Versions

The *stemma codicum* given above clearly shows that there are two main Recensions, Northern and Southern. The Northern Recension is further divided into two versions North-Eastern (Newari, Marathi and Bengali) and North-Western (Sāṃdā and allied D MSS.), while the Southern Recension is almost uniform in the three Versions viz. Telugu, Grantha and Malayālam. The Devanāgarī MSS., however, represent a composite group covering the NW, NE, and S Versions.

North Western Version

In the Introduction to the Bālakāṇḍa it was stated that 4 MSS. (D1-3 9) belong to Western India and show common characteristic features, that they share (the features of both the NR and the SR and that they may be taken as forming a Western Version of the Northern Recension¹. When I took to the study of the Critical Apparatus of the Aranyakāṇḍa, I got the impression that the 2 MSS. (D. 1,3) of the Aranyakāṇḍa, which were taken as constituting the Western version at the outset, were in fact agreeing with the NW version to a great extent. I again examined very critically the Critical Apparatus of the Bālakāṇḍa and found that the agreement in the 4 MSS. (D1-3 9) of the so called W version with the NW Version was also very great. I was then convinced that the MSS. in question, although they are influenced by the SR, do not possess sufficient strength of their own for constituting a separate Western Version and that they should be better taken as belonging to the NW Version. There is a general agreement between D1s and S1 D1s in the case of individual readings, insertions, substitutes and omissions. The exclusive * passages in D1 and D2 are 27 {Insertion}, 11 {Substitute} and 33 {Ins.}, 3 {Sub} respectively while there are only 2 exclusive * passages (391(A), 844 -Ins) common to both D1 and D2. The * passages exclusive to S1 D1 and D1 or D2 or both are 63 {Ins} and 38 {Subst} as shown below — {Insertion} 165, 309, 321, 372, 396, 408, 423(A), 474, 489, 493, 512, 513, 510, 567, 576, 614, 642, 644, 670, 752, 770, 803, 808, 831, 832, 831, 903, 938, 945, 951, 954, 963, 975, 976, 1010, 1022, 1039, 1060, 1071, 1108, 1112, 1121, 1126, 1129, 1132, 1149, 1182, 1183, 1204, 1205, 1206, 1208, 1246, 1270, 1275, 1278, 1284, 1290, 1309, 1320, 1322, 1328, 1376.

{Substitute} 62, 231, 240, 244, 617, 630, 699, 765, 779, 789, 819 (A), 820, 826, 829, 837, 844, 868, 878, 949, 993, 1024, 1031, 1036, 1047, 1067, 1077, 1080, 1114, 1162, 1221, 1222, 1226, 1262, 1324, 1327, 1331, 1337.

On the other hand, the * passages exclusive to S1, and D1 or both D1 and D2 are only 14 —

{Ins.} 192, 418, 424, 433, 459, 475, 519, 522, 584, 611, 747, 1253, 1261, 1346

There are, again, 7 Insertion and 5 Substitute * passages common to D1 or D2 or both S1 or D1 or both, S1 and S (One or more MSS.) as follows — {Insertion} 307, 344, 364, 510, 740, 1191, 1264

{Substitute} 349, 557, 560, 590, 706

It may be noted that the other MSS. (S, V B) of the NE Version do not contain any of the above * passages.

Further, there are 89 Insertion and 77 substitute * passages common to D1 or D2 or both and S1 as follows —

{Insertion} 15, 30, 50, 52, 92, 149, 164, 209, 229, 233, 341, 354, 368, 412, 423, 428, 454, 468, 472, 495, 498, 504, 540, 546, 568, 580, 583, 590, 593, 601, 731, 736, 756, 771, 819, 822, 874, 875, 876, 887, 902, 909, 916, 933, 956, 979, 1007, 1034, 1076, 1092, 1094, 1134, 1136, 1253, 1255, 1260, 1266, 1277, 1279, 1280, 1283, 1289, 1290, 1292, 1295, 1298, 1212, 1213, 1225, 1228, 1229, 1237, 1242, 1244, 1254, 1265, 1268, 1274, 1286, 1310, 1311, 1314, 1315, 1321, 1325, 1344, 1359, 1367

¹ Critical Edition of the Bālakāṇḍa, Supplementary Introduction, p. iv, Harada, 1960

(*Substitute*) 17, 21, 23, 31, 42, 45, 47, 55, 63, 68, 87, 94, 97, 110, 114, 129, 184, 198, 200, 211, 237, 242, 246, 255, 261, 268, 347, 360, 361, 362, 366, 381, 389, 395, 410, 436, 443, 503, 543, 547, 582, 588, 604, 612, 651, 654, 655, 658, 664, 693, 710, 717, 720, 742, 818, 847, 861, 870, 927, 977, 993, 1008, 1118, 1140, 1168, 1187, 1194, 1202, 1235, 1272, 1295, 1302, 1317, 1333, 1341, 1366, 1372.

The above * passages, both Insertion and Substitute, showing the relation between \tilde{N}_1 and D_1 or D_2 or both are very interesting. \tilde{N}_1 , although it generally does not agree with D_1 or D_2 or both, shares many * passages with them (singly or jointly). \tilde{N}_1 generally agrees with $D_{1,2}$ only when it is accompanied by \tilde{N}_1 . The above cases of agreement between \tilde{N}_1 and $D_{1,2}$ are exceptional.

The following are the * passages common to all the N MSS. —

(*Ins.*) 50, 52, 92, 209, 1160, 1169, 1198, 1254, 1321, 1344, 1359 (11 is all).

(*Sub.*) 11, 42, 45, 47, 68, 97, 110, 129, 242, 255, 268, 347, 360, 362, 389, 612, 664, 720, 861, 1140, 1168, 1272, 1341, 1366 (24 is all).

The * passages common to D_1 (and D_2 only once, 459) and S (one or more MSS.) are 14 only:—

(*Insertion*) 292, 418, 424, 433, 459, 475, 519, 522, 584, 621, 747, 1253, 1267, 1346.

The following are the omissions common to \tilde{S}_1 or D_1 or both and D_2 and D_3 or both:—

Serge	Stanzas	Serge	Stanzas
12	5 ^a -6 ^b	45	35 ^a -37 ^b
13	17 ^{ab}	49	11 ^a -12 ^b
	1 2 (237*)		13 ^a -14 ^b
	31 ^a -32 ^b		1 9-10 (966*)
14	16 ^{ab}		29 ^a -30 ^b
29	1, 4 (558*)	50	24 ^{ad}
36	6 ^a		40 ^a -41 ^b
37	7 ^a -9	54	21 ^{ab}
	19 ^{ab}	55	18 ^{ad}
40	16-20	56	4 ^{cd}
	22-23	57	2 ^a -3
42	21 ^{ab}	58	10 ^a -12 ^b
	3 ^{ab}	60	1, 5 (1192*)
	8 ^a -10	65	1, 1-2 (1264*)
	13 ^{cd}	66	29 ^{cd}
43	35	68	8-9
44	2 ^a -3 ^d	71	34-9 ^a
	15 ^{cd}		1, 3, 8 (1372*)
	31 ^{ab}		
	33		

There are again 15 cases of omissions common to \tilde{S}_1 or D_1 or both, D_2 or D_3 or both, and \tilde{N}_1 —

3 6	35 1, 1 (693*)
-11	43-6 ^{cd}
7-19 ^{ab}	20
8-2 ^{cd}	46-1
9-20 ^{cd}	48-1
20-40 ^{cd}	55-14 ^{cd}
24-20 ^{cd}	68-5 ^{ab}
27-12 ^{cd}	

There are also omissions of colophons in the following MSS. of the NR on account of the continuity of Sargas :—

Col. of Sarga	Omitted in
10	Ś ₁ D ₁
11	D ₁
14	D _{1,2}
16	D _{1,2}
23	D ₁
24	Ś ₁ N ₁ D _{1,2}
28	Ś ₁ D _{1,2}
33	Ś ₁ D _{1,2}
40	Ś ₁ N ₁ V ₁ D _{1,2,3} D _{1,2,3,7}
41	D ₁
50	Ś ₁ V ₁ D ₁ D _{1,2}
16	D ₁
67	Ś ₁ N ₁ V ₁ D _{1,2} D _{1,2,3,7}

The Aranyakāṇḍa in the following MSS. ends with the first Sarga of the Kṛīśadāśāṇḍa
Ś₁ N₁ V₁ D_{1,2} D_{1,2,3}

There are also additional colophons in the following MSS. —

After 3 to 165 ^a in Ś ₁ D ₁
.. 3 to 168 .. Ś ₁ N ₁ D _{1,2}
.. 3 to 166 ^b .. Ś ₁ N ₁ D _{1,2}
No Western Version

The above analysis of the * passages and the omission in the two MSS. D_{1,2} that were supposed to constitute a Western Version show that they in fact belong to the NW Version. The remarkable agreement between D_{1,2} and Ś₁ D₁ in the case of variants also confirms this view. It should be, however, noted that D_{1,2} show some contamination with the SR and preserve some individual characteristic features. This remark is equally applicable to the two allied MSS. (D_{1,2}) collated but rejected for the Critical Apparatus. There is, therefore, no justification for formulating a separate Western Version¹. Our MSS. D_{1,2} (and D_{1,2} of the Collation Sheets) are similar to the MS. described by Dr. Witz in his Inaugural Dissertation, *Die Westliche Recension des Rāmāyaṇa* (Bonn, 1894), and represent the NW Version.

North-Eastern Version

All the MSS. of the NE Version excepting N₁ are allied. N₁ is dated A D 1020, while N₂ is dated A D 1675. There is thus the gap of 655 years between the two Northern MSS. Consequently the two MSS. differ from each other. N₁ is leaning towards the NW Version while N₂ is leaning towards the NE Version. The * passages exclusive to N₁ and N₂ are 47 (35 Ins. + 9 Subst.) and 1 (Ins.) respectively as noted before.

The relation between N₁ and NW (one or more MSS.) will be clear from the following common * passages —

{ Ins. } 25, 26, 30, 33, 39, 50, 52, 80, 92, 101, 103, 109, 113, 115, 117, 118, 153, 164, 209, 213, 224, 233, 282, 301, 341, 344, 354, 364, 368, 405, 419, 423, 428, 451, 463, 472, 480, 495, 498, 504, 510, 540, 546, 555, 560, 568, 575, 580, 583, 591, 601, 615, 625, 629, 636, 701, 762, 811, 826, 1090, 1094, 1134, 1136, 1146, 1153, 1155, 1160, 1169, 1177, 1180, 1188, 1189, 1191, 1192, 1198, 1222, 1225, 1251, 1264, 1268, 1311, 1314, 1315, 1321, 1341, 1355, 1359=87

¹ I am thankful to Rev. Fr. Dr. C. Bulcke who drew my attention to the fact that the so-called Western Version of the Rāmāyaṇa is not justifiable.

(*Sūbat*) 11 21 23 31 42 45 47 68 70 84 86 94 97 98 107 110 119 120 137 141 160 184
 200 211 237 242 246 250 255 261 264 268 2 3 278 310 347 349 357 360 361 362 365 381 388
 399 95 403 410 413 426 436 443 456 508 524 527 543 547 557 570 571 582 588 592 604, 608
 609 612 651 654 655 664 693 695 710 717 720 726 731 742 761 777 861 953 1007 1137 1140
 1168 1187 1193 1194 1233 1272 1293 1302 1341 1358 1366-98

The following * passages are common to *N*₁ NW (one or more MSS) and *S* (one or more MSS) —

(*Insertion*) 307 344 364 510 740 1191 1264 (*Sūbat* *le*) 349 557 560 592 725

The * passages common to *N*₁ and *S* (one or more MSS) are (*Insertion*) 511 525 667 775
 805 807 901

There are no fewer * passages common to *N*₁ and *N* along with other MSS of NR and SR

(*Ins*) 30 50 52 92 164 209 233 301 341 354 368 423 428 468 472 495 498 504 506 539
 540 546 568 575 580 583 591 601 615 636 639 678 731 732 756 759 809 885 909 979 1076
 1081 1094 1134 1136 1141 1153 1155 1160 1169 1177 1180 1188 1189 1192 1198 1212 1215 1234
 1268 1304 1311 1314 1315 1321 1344 1359 1365-68

(*Sūbat*) 11 21 23 31 42 45 47 68 7 94 97 98 110 119 184 200 211 237 242 246 250
 264 268 271 278 310 347 360 361 362 366 381 399 395 410 413 436 443 447 492 497 508 543
 547 510 571 582 588 604 608 612 651 654 655 661 693 695 704 710 711 712 720 742 761 762
 74 790 847 857 861 983 990 994 1007 1140 1154 116 1168 1183 1187 1194 1199 1205 1235
 1236 1272 1295 1302 1341 1363 1366 1376-92

The * passages common to *N*₁ and *N*₂ (one or more MSS) with *NIV* (one or more MSS) are 56
 (*Insertion*) and 61 (*Sūbat* *le*) while those common to *N*₁ and *N*₂ (one or more MSS) with *NIV* are
 26 (*Insertion*) and 24 (*Sūbat* *le*)

The Southern Recension

The Southern Recension is represented in the Telugu Grantha and Malayalam Versions and also
 in the Devanagar Composite Version. The remarkable feature of this Recension is that it is almost
 in form in all its Versions unlike the Northern Recension which varies in the two Versions NE and NW.

The uniformity of the several Versions of the SR is very clear even from the passages common
 to them (*D* + *S*) as shown below —

(*Insertion*) 2 7 41 43 41 46 48 54 56 61 72 76 81 91 93 91 99 104 110 122 40 147
 280 283 285 296 303 326 330 356 3 5 393 414 4 440 452 462 465 470 485 491 581 587 590
 613 618 645 661 683 684 703 05 717 719 723 718 743 749 751 767 783 806 816 817 825 828
 835 840 919 923 937 964 969 971 985 991 1059 1074 1084 1115 1125 1139 1156 1161 1163
 1164 1167 1176 1181 1184 1196 1260 1266 1271 1281 1291 1 93 1326 1353 1361 1371-101

(*Sūbat*) 1349

Antiquity of SR

*N*₁ is again wonderfully preserved archaic form to a great extent and has thus maintained the
 older text of the Ramayana. It has further received many commentators from very early times, one of
 them Uthir Vaidyanatha being earlier than A.D. 1250—with the result that the text of the Ramayana
 could be handed down in an unbroken tradition. It was about the early centuries of the Christian era
 that the Ramayana came to be recognised as a religious text—a Vaishnava treatise by the Vaishnava Alvars
 who composed devotional songs in praise of Narmada, Krishna, Rama and Vasudha and who used to
 explain the text of the Ramayana in Tamil. That Vaishnavism was very strong in South India in the
 early centuries is quite clear from the Bhagavata Purana (6th century A.D.) which says (XI 5.38.40)
 in the prophetic style that in the Kali age there will be found men here and there devoted to Narmada
 but in large numbers in the Dravida country where flow the rivers Tamraparni, Kaveri and others and
 those who drink the water of these rivers will mostly be pure-hearted devotees of Vasudeva. The

Bhāgavata Māhātmya (1.48) also confirms this view when it says that Devotion (to Nārāyaṇa) originated in the Dravida country, developed in the Karmājaka, declined in the Mahārāṣṭra and disappeared in Gujaraṭ. The Rāmāyaṇa, the sacred text of the Vaiṣṇavas in South India, taught, according to them, the doctrine of unconditional self-surrender to God (*Prapatti*) best illustrated in the case of Vibhīṣaṇa. The Rāmāyaṇa consequently remained quite safe with all their archaic features in the hands of these Vaiṣṇavas.

The commentaries on the Rāmāyaṇa in Tamil have formed the basis of the Sanskrit commentaries on the Rāmāyaṇa as far as the Vaiṣṇava commentators are concerned. The claim of these commentators that they are following tradition is, therefore, not unfounded. Udān Varadarāja, for instance, remarks in the beginning of his commentary on the Rāmāyaṇa as follows:—

वागवादिषु वर्णेषु नात्यन्तमिषुर्नरैः ।
सम्पन्ने रसदिग्गः पाठः पादपदेष्वैव लिख्यते ।
अतोऽत्र सम्पदपाठस्तत्र वज्रं प्रपद्यते ॥

Govindarāja also refers in the beginning of his commentary on the Rāmāyaṇa to the tradition of the old Teachers (प्राचादिपारम्पर्ये) and remarks as follows:—

पुष्पाचार्यकृतप्रबन्धजलधेलापर्वाधाराद-
ग्रहिमाहमहं शतशतपुराणं सदस्मिन्नात्मना ।
अन्वयवाङ्मित्रात्मरूपसन्दर्भाद्येव सतीर्तं
श्रीरामायणमूयं विरचये ददन्तु निर्मलमयः ॥
सुस्पष्टमहादृष्टत्वं यय श्रीदीक्षुषां च तिस्रस्योऽपरा ।
सुप्रबलं रामायणमंत्रज्ञाय वस्ये तस्मात्पारम्पर्यात्कम् ॥

He later on (1.5.1) remarks:—

श्रीरामायणे दीर्घपारायामनिरुद्धात्क १ प्रथमेऽष्टादशार्वा भावार्थोक्तिः ।

The fact that even Mahākṛtiśrītha (c. A.D. 1550) who belongs to the School of Śaṅkarācārya has got the text of the Rāmāyaṇa similar to the text of the Vaiṣṇava commentators clearly shows the antiquity and the reliability of the Southern Recension. The Vaiṣṇava and the Śāṅkara commentators differ only in the interpretation of certain passages of the Rāmāyaṇa where Rāma is considered as the Highest Reality by the Vaiṣṇava commentators. The text of the Epic is of course more or less similar. Additions have been no doubt made from time to time for obvious purposes, but there is no tampering with the original text. The Southern Recension has thus preserved the older form of the Epic with additional matter which can be easily detected and removed with the help of the Northern Recension.

The Northern Recension, however, tells a different story. The text of the NR is *not uniform* but is represented in the two Versions, NE and NW, both of which agree with the SR to a certain extent both in form and matter. This relation will be quite clear from the following comparison of the 8 pages common to NW, NE and S:—

Star Passage No.	NW	NE	S
233	Ś ₁ D ₁₋₂	Ā V B D ₁₋₇	G ₁₋₃ M ₁₋₃ D ₁₋₃ D ₄
314	"	"	G ₁ M D ₁₋₃ D ₄
368	"	"	G ₁ M ₁₋₃
423	Ś ₁ D ₁₋₃	Ā B D ₁₋₃	M ₁₋₃
436	"	Ā V B D ₁₋₃ D ₄	G ₁ M
546	"	Ā V B D ₁₋₃ D ₄	"
731	"	Ā B D ₁₋₃	"
811	Ś ₁ D ₁₋₃	Ā V B D ₁₋₃ D ₄	T G M D ₁₋₃ D ₁₋₃ D ₁₋₃ D ₁₋₃
874	Ś ₁ D ₁₋₃	Ā V B D ₁₋₃ D ₄	"
875	D ₁₋₃	"	T ₁₋₃ G M D ₁₋₃ D ₁₋₃ D ₁₋₃ D ₁₋₃

Star Passage No	NW	NE	S
876	Śi D ₁ -2	Ñ ₂ V ₁ B ₁ 2 3 D ₁ 7	"
902	"	"	Ma
916	"	"	"
1026	"	"	"
1034	D ₁ -3	"	"
1212	Śi D ₁ -3	Ñ V B ₁ 2 3 D ₁ 7	"
1242	D ₁	Ñ ₂ V B ₁ 2 3 D ₁ 7	"
1268	Śi D ₁ 2	Ñ V B ₁ 2 3 D ₁ 7	"
1350		V ₂ B ₂	T G M D ₁ D ₂ D ₃ D ₄ 2 3
213	Śi D ₁ 2	Ñ ₁	Ma
344	Śi D ₁ -3	"	T ₁ 2 G M ₂ 2 D ₁ D ₂ D ₃
364	Śi D ₁ 2	"	T G M ₂ 2 D ₁ D ₂ D ₃ D ₄
740	D ₁	"	T G M D ₁ D ₂ D ₃ D ₄ 2 3
805		"	"
807		"	"
901		"	G ₁ M ₁ 2
2197	Śi D ₁ -3	"	T G M D ₁ D ₂ D ₃ D ₄ 2 3
2264	"	"	G ₁ M ₁ D ₁ D ₂

A critical study of the NR and the SR creates an impression that most of the archaic forms of the SR have been substituted by regular forms with the necessary changes in the text without sacrificing the substance. The archaic forms of the SR maintain the metre and probably reflect the earlier stage of the Epic language. The argument that the NR represents the older form of the Epic, that it has been corrupted in the SR by ignorant people and that the SR is consequently rich in archaism is not convincing. It is difficult to believe that the purity of the text of the NR was marred in the SR during transmission from North to South, when we find that many difficult texts in the Sanskrit Literature have been wonderfully preserved in their pure form in South India. Moreover, it is very unlikely that the so-called corrupt text of the Epic in the SR should appear *uniform* in all the three independent Versions of Telugu, Grantha and Malayalam (not to mention the other Versions of Kannada, Nandinigari and Devanagari). The process seems to be the other way. The text of the Ramayana descended like the Ganges, from the North to the South, maintaining the same form in the initial stage. South India accepted the Epic as a sacred text from very early times and produced a host of commentators who helped the preservation of the original form of the text during a long period.

North India no doubt enjoys certain privileges denied to South India. *Firstly* the capitals of the Ikavalku Kings Ayodhya, has been situated in North India. And *secondly* the author of the Epic, Valmiki himself has flourished in North India. The text of the NR is therefore, naturally expected to be older than that of the SR. But this legitimate claim of the NR is unfortunately lost on account of the extraordinary zeal of the Sanskrit scholars and people of North India which has maintained several centres of Sanskrit learning and where modern languages are descendants of Sanskrit. Valmiki is no doubt the First Poet (*Ādi Kavi*) and Ramayana the First Poem (*Ādi Kāvya*) in the Sanskrit Literature. It must, therefore be a gem of purest ray serene. Being guided by this proud motive the rhapsodists and Sanskrit scholars of North India did not hesitate to polish the text of the Ramayana. This naturally resulted in the removal of the archaic forms of the Original Epic, and their substitution by new regular forms. The NR thus came to possess a polished text of the Ramayana and became inferior to the SR.

Further, Ramayana in the North India did not receive, somehow or other, a good number of commentators who would have been able to maintain the textual tradition without break, as it found in South India. Although the worship of Rama in North India existed in the 5th century A.D. as suggested by the representations of scenes from the Ramayana near the Vishnu temple at Deogarh

near Jhanak¹ it was only in the times of Ramananda (A.D. 1299-1410) who was considered as a direct incarnation of Rama that the Ramayana came to be regarded as a sacred religious text in North India by which time the text of the Epic in the NR had already undergone revision as is shown by the MSS.

Such a process was suggested by Dr. Jacobi seventy years ago in his illuminating book, *Das Ramayana* (Bonn 1893 pp. 7-9). He designates the Southern Recension as indicating that it is the Recension of the commentators, the Bengali Recension as B and the Western Recension (which is now known as North Western Recension) as A (pp. 2-3). He then compares them and comes to the conclusion which may be briefly summarized as follows:

(1) The facts show that C has preserved the older text in certain cases and the other Recensions have changed it with a purpose that can be definitely perceived. It points to the assumption that the authors of the remaining Recensions had revised the text of C. Schlegel's view that the changes are due to the whims and caprices of sentimental and fastidious persons does not appear to be sound on a closer examination. It may be true in a poem of moderate size but not in an epic of vast extent like the Ramayana. It may be assumed that at the time of the fixing of the Recensions the institution of the rhapsodists or professional reciters of the Ramayana extant till then was in a flourishing condition and the text orally preserved by them had the authority of MSS. The rhapsodists (*kavyajyotishak*) were thus the real traditional preservers and proper originators of the Ramayana. They also possessed the classical education of their time.

(2) It can be now easily understood that in those regions which were the centres of classical Sanskrit literature specially in the east and the west the irregularities of the epic language met with abhorrence from the people and as a consequence deliberate attempts were made to remove them in the Bengali and the West Indian Recensions. As the Ramayana was considered as a *Kavya* the features which were maintained by such type of poetry could not but have left influence upon the shape of the text of the Ramayana. Such a consideration did not however arise in the case of the Mahabharata which was much earlier accepted as a book of Law (*Das Ramayana* pp. 7-9).

This view of Dr. Jacobi is confirmed by a critical study of the Ramayana MSS. The Editors of the Critical edition of the Ramayana have consequently come to the conclusion that the SR is anterior to the NR and that the SR should form the basis of the critical text of the Epic.

The NR which enables us to detect the interpolations in the SR has also its own significance. It is again followed where SR is not satisfactory. As the two Recensions NR and SR are not thus of equal strength there is evidently no scope for the conventional wavy line for showing the differences between them. The wavy line is of course used only when there is a doubt about the original reading in the SR. This method which is the only possible method in the circumstances does not show

Editor's failure. It is again true that each text variant should be considered on its own merit and this has been followed in the Critical Edition as far as possible. In many cases it is observed that the NR presents a polished text—a fact which restricts the scope of the consideration of individual readings in the two Recensions. It sometimes so happens that a reading which appears to be better may have been the result of an after thought like an easy reading evolving from a difficult one.

Extent of the Constituted Text

The constituted Text of the Aranyakanda consists of 266 stanza units divided into 71 Sargas against 2469 stanzas and 75 Sargas in the Southern Recension. (Bombay edition: the Kumbhakomari edition has 2842 stanzas). Corrao's edition has 2842 stanzas and 79 Sargas while the Lahore edition has 2560 stanzas and 82 Sargas. Of the total number of 1377 * passages 919 are pure insertions and 368 are pure substitutes while 90 * passages are of mixed nature and 263 are exclusive to individual MSS. Of the insertion * passages 304 are exclusive to the NR (63 NW + 241 NE) and 102 are exclusive

¹ Cf. *Memoirs of the Archaeological Survey of India* No. 70 by Pandit M. S. Vats.

to the SR (D+S). This will bring the number of * passages down to 341 only (1377-368 subst. - 263 of individual MSS - 304 of N - 101 of S=341). This will give us a fair idea of the early additions to the text of the Rāmāyana at different stages.

The commentators all Southern, throw some light on the extent of the Aranyakanda when they comment upon R 142 (Vulgate=196 * of the Cr. ed.). Their views are as follows —

	<i>Sargas</i>	<i>Sto/as</i>
1 Uḍāri	75	2732
2 Ramanuja	75	portion missing in the MS
3 Nabeśvaratirtha	75	2732
4 Govindaraja	75	2732
5 Katakayogendra	75	2732

Cs simply criticises Ck's view. Ct is silent on this point. The commentator, Devanama, omits this stanza. As this stanza is also omitted in the NR the commentator, Lokanatha Cakravarti, does not get an opportunity to discuss the matter.

The above analysis shows that there is only one textual tradition in the SR from the time of Uḍāri (12th or 13th century A.D.). Uḍāri is followed by Ramanuja, Nabeśvaratirtha, Govindaraja and Katakayogendra. The fact that Nabeśvaratirtha and Katakayogendra who belong to the School of Śāṅkarācārya have followed the text of Uḍāri who belongs to the rival School of Ramanujācārya, is very significant. Equally significant is the fact that even later commentators like Nityāśa, Śivasāhaya and Dēvarama (of the Śāṅkarā School) have followed the text of Uḍāri.

The constituted text of the Aranyakanda consisting of 2066 stanzas thus represents the earliest form of the Epic solely on the evidence of MSS. It is neither a copy of the SR nor a critical recononical edition. It is critical in the true sense as it has been fixed after a careful consideration of all the Recensions and their Versions. The two Recensions, NR and SR cannot be accepted simultaneously. When one of them has therefore to be selected, preference is given to that Recension which is older of the two. The SR which is more archaic than the NR has naturally formed basis of the Critical Edition. And this is appreciated by some members of the Board of Referees and other eminent scholars.

Appendix Passages

The long passages which are not adequately supported by the MSS and which are, therefore, considered as interpolated are given in the Appendix I. Their number is 18 out of which 17 are found in the N MSS and 7 are found in the S MSS. The purpose of these interpolated passages is quite obvious in all the cases e.g. fondness for ethical matter in No. 1 and that for details in the other passages.

Passage No. 1 (20 ll.) is found only in D₁. It contains ethical wisdom. Passage No. 2 (17 ll.) is found in the NE MSS only. It gives a detailed description of the forest. The location of this passage varies with the MSS — a feature indicating its spurious nature. The passage No. 3 of 83 lines describes in detail the conversation between Agastya and Rama and the history of Dandakaranya and is found in the NW and S (except T₃) MSS. It is however, not at all commented upon by all the Southern commentators. Govindaraja's remark in the beginning of his commentary on 3.12.1 (Cr. ed.) is very significant—*एतदध्याये सर्वविचित्रं विस्तीर्णं लोकोत्ते, कथाया अपरं समासतः*।

He evidently suggests that there is nothing missing between 3.11 and 3.12. The passage is, therefore, a late addition. It is not included in any edition of the SR. The story of Dandaka, of course appears in R 7.79-81 (Vulgate).

The passage No. 4 found in some N MSS (excluding M) contains 25 lines and gives the details of the ancestry of Jatayu. Passage No. 5 (21 ll.) found in the NE MSS (ex. N₁) and passage No. 6 (22 ll.) found in some MSS (S₁ & D₁ & M₁) give the details of the conversation between Ahara and

Dh̥ana in two different versions. Passage No 7 (29 ll.) found in the S MSS only and Passage No 8 (34 ll.) found in D₁ only give two versions of 3.24. Passage No 9 (20 ll.) found in the NE MSS and partly in some S MSS describes the fight between Rama and Khara. It is omitted in the printed editions of the SR and not commented upon by the Southern commentators. Passage No 10 (109 ll.) found in the S MSS only corresponds to the Sarga 31 of the SR (Vulgate) which narrates how Ravana hears of the death of Khara and determines to slay Rama. It is commented upon by the Southern commentators.

Passage No 11 (92 ll.) found in the N MSS corresponds to Sarga 45 in Corrieo's edition and to Sarga 45 in the Lahore edition. It continues Varaha's speech dissuading Ravana from his evil plan. Passage No 12 (67 ll.) found in some S MSS and one S MS (Dh) corresponds to Sarga 43 in the Corrieo and Lahore editions. It is considered *praksista* in the editions of the SR. The passage narrates how Brahman asks Indra to give sacrificial food to Sita in Lanka so that she can sustain her life during the period of custody. Indra accordingly goes to Sita, gives her sacrificial food, reports about Rama and carries a message to Rama from her. Passage No 13 (49 st.) found in the S MSS only covers the 61 & Sargas 62 and 63 of the editions of the SR which are commented upon by the Southern commentators. The unusual metre (*Uṣṣa*) of the latter half of this passage (= Sarga 63 of the Vulgate) also confirms the spuriousness of the passage. The passage gives a detailed description of Rama's lamentation. Passage No 14 (18 ll.) found in the S MSS only describes in detail the southward march of Rama. Passage No 15 (37 ll.) found in the N MSS only describes the martial spirit of Rama. Passage No 16 (50 ll.) found in the N MSS only continues the speech of Lakṣmana. The remark of the commentator Udan about this passage is very significant. He says *न न 'सुनिता रतु चत्वार इत्यादयः केचित्श्लोकाः केचुदि सोरोयु मन्ति न ह प्रविचरन्त इदमस्मि'.* (CI Cr App on 3624 p 323). Passage No 17 (24 ll.) found in the S MSS only narrates the story of a Rakṣasi, *Ayamukhi* by name how she approaches Lakṣmana with a view to enjoying his company, and how her nose and ears are cut off by Lakṣmana. There is a reference to one *Ayamukhi* the wife of Viṣṇu in the Puranas (cf Brahmandā 3.59.13. Vayu 84.13). The last Passage No 18 (46 ll.) found only in D₁ B₁ gives a detailed description of the Lake Lampā.

The Śloka metre in the Rāmāyaṇa

Prof Burrow while reviewing the Volume I *Bālakāṇḍa* Fascicules 2 and 3 (JRAS, 1967, Part 3-4 pp 149-152) refers to the structure of the Śloka metre and expects some discussion about the Śloka of three lines or one line and about the construction of some lines. It may be remarked in this connection that the regular pattern of the Śloka metre (two lines of four padas) is followed in this Critical Edition. But when the syntactical connection requires a change in the standard, the Editors have taken three lines or rarely one line or four lines as a stanza unit as is common with Sanskrit Commentators and even with the Editors of the Critical Edition of the Mahābhārata (BORI Poona) and other works. Out of 2066 stanzas in the Aranyakāṇḍa there are only 45 stanzas of 3 lines, 2 stanza of 1 line and 1 stanza of 4 lines. This method of grouping lines (3 or 4 or 1) is found to be convenient for the understanding of the text. These are only exceptions to the general rule (of two lines or four padas of a Śloka). There are of course no two opinions with regard to the fact that the Rāmāyaṇa was composed in the Śloka metre of two lines or four padas. Regarding the other point of anomalous pattern of the second half of a Śloka corresponding to the beginning of a sentence which is concluded in the first line of the next śloka it may be observed that the anomaly is due to wrong numbering. Cases of this type in the Aranyakāṇḍa which escaped attention are corrected in the Critical Notes at the end of the *khanda*.

The Rama Story in the Aranyakāṇḍa

Entering the Dandakaraṇya Rama visits the Āśramas of the sages and stays with them for ten years (3.10.25). During this period he kills Virādha, visits the hermitage of Śarabhaṅga who

advises him to meet the sage Satiksha promises protection to the sages from the Rakshasas and meets Satiksha and Agastya. On the advice of Agastya Rama goes to Panchavati on the banks of the river Godavari and resides there for three years (cf. Govindaraja on 3.54.22 or 23, according to others two years with Satiksha and about one year and two months in the Panchavati). The scene is now changed from the Northern India to the Deccan and the Southern India. The association of Agastya with the Deccan is very significant from the history of Indian civilization.

Rama and Lakshmana kill Khara, Durana and many other Rakshasas after the mutilation of Surpanakha who urges Ravana to slay Rama and wed Sita. Ravana reveals his project to Marica who dissuades him from his evil design without success. Marica assumes the form of a deer, goes to Rama's hermitage, entombs Sita and flees away and compels Rama to follow him. Rama puts Lakshmana in charge of Sita, chases Marica and kills him. Sita sends Lakshmana away for assisting Rama and remains alone in the hermitage. Ravana approaches her in the garb of an ascetic, abducts her and flies in the air. Sita censures Ravana and weeps piteously. Jatayu attacks Ravana who kills him in the encounter. Ravana returns to Lanka with Sita and implores her to become his consort. Sita flatly refuses. Ravana puts her in the Ashoka Garden under the control of Rakshasa women and gives her the time limit of one year for deciding the question of marrying him (3.54.22).

While returning Rama sees terrible portents, laments most pathetically, reproaches Lakshmana and starts search for Sita. Lakshmana pacifies Rama and inspires him with courage. Rama meets Jatayu who enlightens him on Sita's abduction. Rama and Lakshmana meet Kabandhi who gives valuable guidance for the acquisition of Sita. Rama meets Saurabha and reaches the Loka Tirtha.

Ramayana Department

Bombay 28.9.1963

G. H. BHATT

Vijayadashami 15.5.2019

CONCORDANCE OF THIS EDITION

With the Bombay, Kumbhakonam, Gorresio and Lahore Editions

N.B.:—A * passage which is a substitute passage in one edition and an insertion passage in another edition = marked by the sign { placed before that * passage. A passage noted in the footnotes in the Lahore edition = marked by fn in the Concordance.

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gorresio Ed.	Lahore Ed.
1 1-3 ^b 2 ^a 3 rd 3 ^a 4-5 ^b 5 ^{ad} 4 ^a 6-7 ^b 7-9 6 ^a 10-11 ^b 7 ^a 11 ^{ad} 8 ^a 12-14 10 ^b 15 12 ^a 16-21 15 ^a 22 16 ^a 17 ^a 2 1-2 19 ^a 3-4 5 ^{ad} 5 ^{ad} 22 ^a 6 7 8 ^{ad} 24 ^a 8 ^{ad} 9-13 ^a 13 ^{ad} 25 ^a 14 ^{ad} 14 ^{ad} 14 ^a -16 26 ^a 27 ^a 28 ^a l. 1 " l. 2 29 ^a 17-19	1 1-3 ^b 3 ^{ad} 4 ^{ad} — 4 ^a -5 6 ^{ad} — 6 ^a -7 8-10 ^b — 10 ^a -11 12 ^{ad} 12 ^{ad} — 13-15 — 16 17 ^{ad} 17 ^a -22 — 23 — — — 2 1-2 — 3-4 5 ^{ad} 5 ^{ad} — 6 7 8 ^{ad} — 8 ^{ad} 9-13 ^b 13 ^a -14 ^b — 14 ^{ad} 15 ^{ad} 15 ^a -20 ^b — — — — 18 ^a -21	1 1-3 ^b 3 ^{ad} 4 ^{ad} — 4 ^a -5 6 ^{ad} — 6 ^a -7 8-9 — 10 11 ^{ad} 11 ^{ad} — 12-14 — 15 — 16-21 — 22 — — — 2 1-2 — 3-4 5 ^{ad} 5 ^{ad} — 6 7 ^{ad} 7 ^{ad} — 8 ^{ad} 8 ^a -12 ^b 13 ^a -14 ^b — 13 ^{ad} 14 ^{ad} 14 ^a -16 — — — 17-19	6 1-3 ^b — 3 ^{ad} — — 4-5 ^b 7 ^{ad} 9 ^{ad} 5 ^a -6 7 ^a -8, 9 ^a -10 ^b 10 ^{ad} 11-12 ^b — 12 ^{ad} — 13-15 — 16 — 17-21 23 22 — — 7 1-2 3 4-5 6 ^{ad} 6 ^{ad} — 8 7 — — 9 ^{ad} 9 ^a -13 23 — 24 ^{ad} — 24 ^a -27 ^b — — — 27 ^{ad} — 28-31 ^b	4 1-3 ^b — 3 ^{ad} — — 4-5 ^b 7 ^{ad} — 5 ^a -6 7 ^a -9 — 10-12 ^b — 11 ^{ad} — 12-14 — 13 — 16-21 22 5 1 2 — 3-4 — 5-6 7 ^{ad} 7 ^{ad} — 9 8 — — 10 ^{ad} 10 ^a -14 16 17 18 ^{ad} — 18 ^a -21 ^b 21 ^{ad} 22 ^{ad} 22 ^a fn. l. 2 22 ^a fn. l. 3 — 22 ^{ad} fn. l. 4-10

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gorresio Ed.	Lahore Ed.
30 ^a	—	—	31 nd	22 nd fn. l. 11
30-24	22-26	20-24	32-36	" " l. 12-21
31 ^a	{ 1 ^{a-d} }	{ 1 }	—	—
31 ^b	1 st	2 nd	14	22 nd
{ 33 ^a	—	—	—	15
34 ^a	—	—	15 nd	—
34 ^b	1 st	2 nd	15 nd	23
35 ^a	—	—	—	—
35 ^b	2	3	16	24
36 ^a	—	—	17 nd	—
37	3	4	17-18 ^a	25
37 ^a	—	—	18 nd	—
4-5	4-5	5-6	19-20	26-27
6	6	7	21	—
7	7	8	22	28
6-9	8-9	9-10	—	29-30
39 ^a	—	—	8 1-2	31
10	10	11	—	32
11	11	12	—	—
12	12	13	3	—
41 ^a	13	14	4	33
42	14	15	—	—
43 ^a l. 1-5	15-17 ^b	16-18 ^b	5	34
43(A) ^a	—	—	—	—
43 ^a l. 6	17 nd	18 nd	—	—
44	18	19	—	—
44 ^a l. 1-18	19-26	20-27	6	35
" l. 19-26	—	—	—	—
35-16 ^a	1-4	1-4	—	—
46 ^a l. 1-8	5-6	5-6	7-9 ^b	36-38 ^a
" l. 9-12	7-10	7-10	—	—
" l. 13	11-12	[11-12]	—	—
16 ^a	13 nd	13 nd	—	—
46 ^a l. 1	13 nd	13 nd	9 nd	36 nd
46(A) ^a	24 nd	14 nd	—	—
48 ^a l. 2	—	—	—	—
17	24 nd	24 nd	—	—
49 ^a	25	25	10	39
50 ^a	—	—	—	—
19	26	26	11	40
51 ^a	—	—	12	41
10 nd	27 nd	27 nd	—	—
52 ^a	—	—	13 nd	42 nd
19 ^a -20 ^b	27 nd -18 ^b	27 nd -18 ^b	13 nd	42 nd
20 nd	19 nd	18 nd	14	43
53 ^a	—	—	15 nd	44 nd
21 nd	18 nd	18 nd	15 nd -16 ^a	—
21 nd	19 nd	19 nd	—	—
21 nd	20 nd	20 nd	16 nd	44 nd
22 nd	20 nd	20 nd	17 nd	45 nd
23-25	21 nd -23 ^b	20 nd -22 ^d	18 nd	45 nd
34 ^a l. 1	24 nd	22 nd	19 nd	46 nd
—	25-26 (r.)	23-24 (r.)	20 nd	47-49
34 ^a l. 2-3	27	25	—	—
26	28	26	—	—
36 ^a	29-31	27-31	21 nd -22 ^b	50
27	34	32	—	—
4 1 nd	5 1 nd	5 1 nd	25	53
			9 1 nd	1 nd

Cnt. Ed.	Born. Ed.	Kumbha. Ed.	Conres o Fd.	Lahore Ed.
1 ^{c-2^b}	1 ^{c-2}	1 ^{c-2^b}	8 22 ^{c-23}	5 51-52 ^b
57 ^a	—	—	24 ^{ab}	—
58 ^a	3 ^{ab}	2 ^{ab}	24 ^{ab}	52 ^{cd}
58 ^a	—	—	—	—
59 ^a	3 ^{c-5^b}	3-5	9 1 ^{c-3^b}	11 1 ^{c-3^b}
59 ^a	5 ^{ab}	5 ^{ab}	—	—
60 ^a	6-8	5 ^{c-8^b}	3 ^{c-6^b}	3 ^{c-6^b}
60 ^a	—	—	—	—
61 ^a	9-11 ^b	8 ^{c-10}	6 ^{c-8}	6 ^{c-8}
61 ^a	11 ^{ab}	11 ^{ab}	—	—
61 ^a	12 ^{ab}	11 ^{ab}	9	9
64 ^a	12 ^{c-13}	11 ^{c-12}	—	—
65 ^a	14	13	10	10
65 ^a	—	—	—	—
66 ^a	15	14	11	11
66 ^a	16	15	—	—
67 ^a	17-22 ^b	16-21 ^b	12-17 ^b	12-17 ^b
67 ^a	22 ^{ab}	21 ^{ab}	18 ^{ab}	18 ^{ab}
67 ^a	—	[22 ^{ab}]	—	—
68 ^a	23	22 ^{c-23^b}	17 ^{c-18^b}	17 ^{c-18^b}
68 ^a	[24 ^{ab}]	23 ^{ab}	—	—
69-73	24 ^{c-29}	24-29	19-24	19-24
72 ^a	30 ^{ab}	30 ^{ab}	—	—
72 ^a	30 ^{ab}	30 ^{ab}	25 ^{ab}	—
72 ^a	31 ^{ab}	31 ^{ab}	25 ^{ab}	25 ^{ab}
72 ^a	31 ^{ab}	31 ^{ab}	26 ^{ab}	25 ^{ab}
73 ^a	—	—	26 ^{c-27^b}	—
73 ^a	—	—	27 ^{c-28^b}	26
74 ^a 1. I	32	32	29 ^{ab}	—
74 ^a 1. 2	—	—	—	—
75 ^a	33 ^{ab}	33 ^{ab}	25 ^{ab}	27 ^{ab}
75 ^a	33 ^{ab}	33 ^{ab}	29 ^{ab}	27 ^{ab}
76 ^a	34	34	30	28
76 ^a	[36 ^{ab}]	36	31	29
77 ^a	35	35	—	—
77 ^a	36 ^{ab}	37	—	—
78 ^a	37-39	3 ^{c-40^c}	3 ^{c-34}	30-32
78 ^a	[40 ^{ab}]	40 ^{ab}	—	—
79 ^a	40 ^{ab}	41	35	33
80 ^a	41	42	36	33 in
80 ^a	42	43	37	34
81 ^a	1-2 ^b	1-2 ^b	10 1-2 ^b	7 1-2 ^b
81 ^a	2 ^{c-3^b}	2 ^{c-3^b}	2 ^{c-3^b}	3
81 ^a	—	—	—	4 ^{ab}
81 ^a	3 ^{ab}	3 ^{ab}	3 ^{ab}	—
81 ^a	4 ^{ab}	4 ^{ab}	—	2 ^{ab}
82 ^a	—	—	—	—
83 ^a	4 ^{c-5^b}	4 ^{c-5^b}	4	4 ^{c-5^b}
84 ^a	5 ^{c-6}	5 ^{c-6}	5-8 ^b	5 ^{c-9}
85 ^a	7-9	7-9	8 ^{c-11^b}	10-11
86 ^a	10	10	—	13
87 ^a	11	11	11 ^{c-12^b}	14
88 ^a	12-14	12-14	12 ^{c-16^b}	15-17
89 ^a	15-19	15-19	16 ^{c-21^b}	18-22
90 ^a	—	—	21 ^{ab}	—
91 ^a	20	20	—	—
92 ^a	21-22 ^b	21-22 ^b	22-23 ^b	23-24 ^b
93 ^a	—	—	23 ^{c-24^b}	24 ^{c-25^b}
93 ^a	22 ^{c-23}	22 ^{c-23}	—	—

Cent. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Correspo. Ed.	Lahore Ed.
20	24-25 ^b	24-25 ^b	24 ^c -25	25 ^c -26
55 ^a	23 ^{ad}	25 ^{ad}	—	—
56 ^a	—	—	—	—
21	26	26	26	27
6 1-5 ^b	7 1-5 ^b	7 1-5 ^b	11 1-5 ^b	8 1-5 ^b
8 ^{ad}	8 ^{ad}	8 ^{ad}	—	—
9	9	9	9	9
20 ^{ad}	10 ^{ad}	10 ^{ad}	8 ^{ad}	8 ^{ad}
20 ^{ad}	10 ^{ad}	10 ^{ad}	—	10 ^{ad}
99 ^a	11 ^{ad}	11 ^{ad}	—	—
10 ^{ad} -11	11 ^{ad} -12	11 ^{ad} -12	—	10 ^{ad} -11
12	13	13	10-11 ^b	12
101 ^a	—	—	—	13
13 ^{ad}	14 ^{ad}	14 ^{ad}	—	15 ^{ad}
13 ^{ad}	14 ^{ad}	14 ^{ad}	11 ^{ad}	15 ^{ad}
14	15	15	12	14
15	16	16	13	16
101 ^a L. 1	—	—	14 ^{ad}	—
102(A) ^a	—	—	—	—
101 ^a L. 2-4	—	—	14 ^c -15	—
16	17	17	16	17
103 ^a	—	—	—	18
17	18	18 ^{ad}	17	19
104 ^a	19 ^{ad}	18 ^{ad}	—	—
105 ^a	—	—	—	—
106 ^a	—	—	—	—
15-19	19 ^c -21 ^b	19-20	—	20-21
20-21	21 ^c -23 ^b	21-22 ^b	18-19	22-23
105 ^a	23 ^{ad}	22 ^{ad}	—	—
24	24	23	20	24
7 1-2	8 1-2	8 1-2	12 1-2	9 1-2
109 ^a	—	—	—	3
3-4	3-4	3-4	3-4	4-5
5 ^{ad}	5 ^{ad}	5 ^{ad}	5 ^{ad}	—
5 ^{ad}	5 ^{ad}	5 ^{ad}	5 ^{ad}	6 ^{ad}
6 ^{ad}	6 ^{ad}	6 ^{ad}	6 ^{ad}	7 ^{ad}
6 ^{ad}	6 ^{ad}	6 ^{ad}	6 ^{ad}	6 ^{ad}
7-8 ^b	7-8 ^b	7-8 ^b	7-8 ^b	7 ^c -8 ^b
8 ^{ad}	8 ^{ad}	8 ^{ad}	—	8 ^{ad}
9	9	9	8 ^c -9	9
10-13	10-13	10-13	10-13	10-13
112 ^a	—	—	—	14 ^{ad}
14-18	14-15	14-18	14-18	14 ^c -18
113 ^a	—	—	—	19 ^{ad}
19 ^{ad}	19 ^{ad}	19 ^{ad}	19 ^{ad}	—
19 ^{ad}	19 ^{ad}	19 ^{ad}	19 ^{ad}	19 ^{ad}
115 ^a	—	—	—	—
116 ^a	20	20	—	—
8 117 ^a	9	9	—	20 ^{ad}
118 ^a	—	—	—	20 ^c -1
1 ^a	1	1	13 1	10 1
119 ^a	—	—	—	—
2 ^{ad}	2 ^{ad}	2 ^{ad}	2 ^{ad}	2 ^{ad}
2 ^{ad}	2 ^{ad}	2 ^{ad}	2 ^{ad}	—
3	3-4 ^b	3	3-4	2 ^c -3
4	4 ^c -5 ^b	4	6	5
121 ^a L. 1-4	5 ^c -5 ^b	5-6	—	—
122(A) ^a	[7 ^{ad}]	7 ^{ad}	—	—
122 ^a L. 5	7 ^{ad}	7 ^{ad}	—	—

Crit. Ed.	Both. Ed.	Kumbh. Ed.	Corrosio Ed.	Labore Ed.
5	8	8	5	4
123 ^a	—	—	—	—
6 ^{ab}	9 ^{ab}	9 ^{ab}	7 ^{a-5b}	6 ^{ab}
6 ^{cd}	9 ^{cd}	9 ^{cd}	7 ^{cd}	6 ^{cd}
7	10	—	8 ^{a-9b}	7
123 ^a	—	—	—	—
8	11	11	9 ^{a-10b}	8
9-12	12-15	12-15	10 ^{a-14b}	9-12
127 ^a	—	—	14 ^{a-15b}	—
13 ^{ab}	16 ^{ab}	16 ^{ab}	15 ^{cd}	13 ^{ab}
13 ^{cd}	16 ^{cd}	15 ^{cd}	—	13 ^{cd}
14	17	17	16 ^{ab}	—
15	18	18	16 ^{a-17b}	14
130 ^a	—	—	—	—
16-19	19-22	19-22 ^a	17 ^{a-21b}	15-18
132 ^a	23	22 ^{a-23b}	—	—
20-23	24-27	23 ^{a-26b}	21 ^{a-25b}	19-22
134 ^a	—	—	25 ^{cd}	—
24 ^{ab}	28 ^{ab}	27 ^{ab}	27 ^{ab}	23 ^{ab}
24 ^{a-25b}	28 ^{a-29b}	27 ^{a-28b}	26	23 ^{a-24b}
25 ^{cd}	29 ^{cd}	28 ^{cd}	27 ^{cd}	24 ^{cd}
26-29	30-33	29-32	28-31	25-28
9	10	10	14	11
1-5	1-5	1-5	1-5	1-5
6 ^{ab}	[6 ^{ab}]	6 ^{ab}	6 ^{ab}	6 ^{ab}
6 ^{a-18b}	6 ^{a-19b}	6 ^{a-19}	6 ^{a-19}	6 ^{a-20}
App. I (No. 1) l. x-20	—	—	—	—
19 ^{ab}	19 ^{cd}	20 ^{ab}	20 ^{ab}	21 ^{ab}
138 ^a	—	—	20 ^{a-21b}	—
19 ^{cd}	20 ^{ab}	20 ^{cd}	21 ^{cd}	21 ^{cd}
139 ^a	—	—	22 ^{ab}	—
20 ^{a-21b}	20 ^{a-21b}	21	23	22
20 ^{cd}	21 ^{cd}	22 ^{ab}	22 ^{cd}	—
140 ^a	21 ^{cd}	22 ^{cd}	—	—
21	22	23	24	23
10	11	11	15	12
1-9	1-9	1-9 ^a	1-9	1-9
145 ^a	[10 ^{ab}]	9 ^a	—	—
10-13 ^b	10 ^{a-13b}	10-13 ^a	10-13 ^b	10-13 ^b
13 ^{a-14b}	13 ^{a-14b}	13 ^{a-14b}	13 ^{cd}	13 ^{cd}
147 ^a	14 ^{cd}	14 ^{cd}	—	—
14 ^{ab}	15 ^{ab}	15 ^{ab}	14 ^{ab}	15 ^{ab}
14 ^d	15 ^d	15 ^d	14 ^d	—
148 ^a	—	—	—	—
149 ^a	—	—	15	13 in. l. 5-6
15	16	16	16	14
16 ^a	17 ^a	17 ^a	17 ^{ab}	—
16 ^{a-20b}	17 ^{a-21b}	17 ^{a-21b}	17 ^{a-21b}	15 ^{a-19b}
150 ^a	—	—	—	—
20 ^{a-21b}	21 ^{a-22b}	21 ^{a-22b}	21 ^{a-22b}	19 ^{b-20b}
152 ^a l. 1	—	—	22 ^{cd}	—
" l. 2	—	—	—	20 ^{cd}
153 ^a l. 1	—	—	—	—
153(A) ^a	—	—	—	13 1 ^{ab}
" l. 2	—	—	—	—
154 ^a	[22 ^{cd}]	22 ^{cd}	—	—
21 ^{a-22b}	22 ^{a-23b}	23	23	2
155 ^a	—	—	—	—
22 ^{cd}	23 ^{cd}	24 ^{ab}	24 ^{ab}	1 ^{cd}
156 ^a	—	—	24 ^{cd}	—
23 ^{ab}	24 ^{ab}	24 ^{cd}	—	3 ^{ab}

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kuntah Ed.	Göteborg Ed.	Lahore Ed.
23 rd	24 th	25 th	25 th	3 rd
24-25 ^a	25-26 ^a	25 ^c -26	25 ^c -26	4 th , 4 th in, 4 th
25 ^a	—	—	27	—
25 ^b	26 ^c -27 ^a	27	28	5
26 ^{ab}	27 ^a	28 ^{ab}	28 ^{ab}	—
26 ^c -36	28-37	28 ^c -38	29 ^c -39	6-15
26 ¹	—	—	40	—
37 ^{ab}	38 ^{ab}	39 ^{ab}	41 ^{ab}	16 ^{ab}
162 ^a	—	—	—	—
37 ^c -38 ^b	39 ^c -40 ^b	39 ^c -40 ^b	41 ^c -42 ^b	16 ^c -17 ^b
38 ^{ab}	39 ^{ab}	40 ^{ab}	—	17 ^{ab}
163 ^a	—	—	—	—
39-40 ^{ab}	40-41 ^b	41-42 ^b	42 ^c -43	18-19 ^b
164 ^a	—	—	44 ^{ab}	19 ^{ab}
40 ^{ab}	41 ^{ab}	42 ^{ab}	44 ^{ab}	—
40 ^c -41	42-43	43-44	45-46	20-21 ^d
105 ^a	—	—	—	21 ^c
42-46	44-48	45-49	16 1-5	14 1-5
106 ^a	—	—	6	—
167 ^a	—	—	—	—
47 51	49-53	50-54	7-11	6-10
168 ^a	—	—	—	—
52-53 ^c	54-55 ^c	55-56 ^c	12-13 ^c	12-12 ^c
53 ^c -54 ^b	55 ^c -56 ^b	56 ^c -57 ^a	13 ^c -14 ^a	12 in
54 ^c -58	56 ^c 60	57 ^c -61	14 ^c -18	12 ^c -16
59 60 ^b	61 60 ^a	62-63 ^a	19-20 ^b	17-18 ^b
60 ^c -62	62 ^c -64	63 ^c -65	20 ^c -31	18 ^c -20
272 ^a	—	—	32	—
63-64	65-66	66 67	33-34	21-22
274 ^a 1 1	—	—	35 ^{ab}	—
274 [A] ^a	—	—	—	—
274 ^a 1 2-4	—	—	35 ^c -36	—
63 68	67-70	68-71	37-40	23-26
378 ^a	—	—	41	—
69 71	71-73	72-74	17 1-3	15 1-3
279 ^a	—	—	—	—
72	74	75	—	—
73 ^{ab}	75 ^{ab}	76 ^{ab}	13 ^{ab}	4
182 ^a	—	—	13 ^{ab}	5 rd
73 ^c	75 ^c	76 ^c	4 ^{ab}	6 rd
App 1 (No 2) 1 1-17	76 ^{ab}	77 ^{ab}	4 ^c -12	—
74 ^{ab}	76 ^{ab}	77 ^{ab}	—	6 rd
74 ^{ab}	77	78	—	5 ^{ab}
75	—	—	24	7
183 ^a	—	—	25	—
76-8	78-80	79-81	16-18	8-10
79	81	[82]	19	11
80-83	82-83	83-86	20-23	12-13
185 ^a	—	—	24	—
186 ^a	—	—	—	—
84-89 ^b	86-91 ^b	87-92 ^b	24-30 ^b	15-21 ^b
{189 ^a	—	—	30 ^c -32	21 ^c -23
89 ^c -91	91 ^c -93	92 ^c -94	—	—
101 ^a	—	—	33	—
92	94	95	18 2	24 ^{ab}
192 ^a	—	—	—	—
193 ^a	—	—	—	—
11 194 ^a	12	12	—	24 rd
195 ^a	—	—	—	—

Crit. Ed.	Rom. Ed.	Kumbh. Ed.	Corresio Ed.	Lahore Ed.
1-3 ^b	1-3 ^b	1-3 ^b	3-5 ^b	1-3 ^b
197 ^a	—	—	5 ^c -6 ^b	—
3 ^c -6	3 ^c -6	3 ^c -6 ^d	6 ^d -9	3 ^c -6
199 ^a	7 ^{ab}	6 ^{ab}	—	—
7-13	7-14 ^b	7-13	10-16	7-13
201 ^a	—	—	17	—
14	14 ^c -15 ^b	14	18	14
202 ^a	—	—	19	—
15-16	15 ^c -17 ^b	15-16	20-21	15-16
17-18	17 ^c -19 ^b	17-18	—	17 18
203 ^a l. 1-2	19 ^c -20 ^b	20 ^{ab} , 19 ^{cd}	—	—
" l. 3	20 ^{cd}	19 ^{ab}	—	—
" l. 4	21 ^{ab}	20 ^{cd}	—	—
19 ^{cd}	21 ^{cd}	21 ^{ab}	22 ^{ab}	19 ^{ab}
204 ^a l. 1	—	—	22 ^{cd}	—
" l. 2-5	—	—	—	—
" l. 6-9	—	—	23-24	—
19 ^c -20 ^b	22-23 ^b	21 ^c -22 ^d	—	19 ^c -20 ^b
20 ^{cd}	23 ^{cd}	22 ^{cd}	25 ^{ab}	20 ^{cd}
206 ^a	—	—	25 ^c -26 ^b	—
21 ^{ab}	24 ^{ab}	23 ^{ab}	—	21 ^{ab}
21 ^{cd}	24 ^{cd}	23 ^{cd}	26 ^{cd}	22 ^{ab}
22 ^{ab}	25 ^{ab}	24 ^{ab}	27 ^{cd}	21 ^{cd}
22 ^{cd}	25 ^{cd}	24 ^{cd}	27 ^{ab}	22 ^{cd}
23-25	26-28	25-27	28 ^c -31	23-25
—	[29 ^{ab} r.]	28 ^{ab} r.	—	—
25 ^{ab}	29 ^{cd}	28 ^{cd}	32 ^{ab}	26 ^{ab}
25 ^{cd}	29 ^{ab}	28 ^{ab}	34 ^{cd}	26 ^{cd}
209 ^a	—	—	35	27
27 ^{ab}	30 ^{ab}	29 ^{ab}	—	25 ^{ab}
27 ^{cd}	30 ^{cd}	29 ^{cd}	32 ^{cd}	28 ^{cd}
210 ^a	—	—	33-34 ^b	—
28-33	31-36	30-35	36-41	29-34
213 ^a	—	—	45	35-36
214 ^a	—	—	—	—
34	37	36	42-44	37
215 ^a	—	—	—	38 ^{ab}
215 ^{ab}	—	—	46-48	—
App. I (No. 3) l. 1	—	—	—	—
" l. 2-23	—	[37-46]	—	—
" l. 23 fn.	—	—	—	—
" l. 24-34	—	[47-51]	—	—
" l. 35-38	—	[52-53 ^d]	—	—
App. I (No. 3) l. 38 fn.	—	—	—	17 10-17
" l. 39-42	—	[53 ^c -54]	—	12 ^{ab}
" l. 43	—	—	—	12 ^c -14 ^b
" l. 44-46	—	[55-56 ^b]	—	14 ^{cd}
" l. 46 fn.	—	—	—	15-16 ^b
" l. 47-53	—	[56 ^c -59 ^b]	—	16 ^{cd}
" l. 53 fn.	—	—	—	17-20 ^b
" l. 54-61	—	[59 ^c -62]	—	20 ^{cd}
" l. 61 fn.	—	—	—	21-24
" l. 62-67	—	[63-65 ^d]	—	25 ^{ab}
" l. 68-69	—	—	—	25 ^c -27
" l. 70-73	—	[65 ^c -67 ^b]	—	28
" l. 74-78	—	[67 ^c -69]	—	29-30
" l. 79-80	—	[70]	—	—
" l. 80 fn.	—	—	—	31 ^{ab}
" l. 81-82	—	[71 ^{cd}]	—	31 ^{cd}
				18 1

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gorresio Ed.	Lahore Ed.
279 ^a	—	—	18	—
18-20	18-20	18-20	19-21	17-19
280 ^a	21-22	21-22	—	—
21-28	23-30	23-30	22-29	20-27
29 ^a	31 ^{ab}	31 ^{ab}	—	—
29 ^d	31 ^{ad}	31 ^{ad}	30 ^{ab}	—
30 ^{ab}	32 ^{ab}	32 ^{ab}	—	—
30 ^{ad}	32 ^{ad}	32 ^{ad}	30 ^{ad}	—
31-33	33-35	33-35	31-33	28-30 ^d
282 ^a	—	—	—	30 ^d
34-36	36-38	36-38	34-36	31-33
283 ^a	39-40	39-40	—	—
37-39	41-43	41-43	37-39	34-36
16 1	17 1	17 1	23 1	22 1
2 ^{ab}	2 ^{ab}	2 ^{ab}	2 ^{ab}	—
2 ^{ad}	2 ^{ad}	2 ^{ad}	2 ^{ad}	3 ^{ab}
293 ^a	3 ^{ab}	3 ^{ab}	—	—
3 ^{ab}	3 ^{ad}	3 ^{ad}	3 ^{ab}	2 ^{ab}
3 ^{ad}	4 ^{ab}	4 ^{ad}	11 ^{ad}	2 ^{ad}
3 ^{af}	4 ^{ad}	3 ^{ad}	3 ^{ad}	3 ^{ad}
285 ^a	—	—	4-10	—
—	—	—	11 ^{ab} 2.	—
4 ^{ab}	5 ^{ab}	5 ^{ab}	—	4 ^{ab}
4 ^c -5	5 ^c -6	5 ^c -6	12-13 ^d	4 ^c -5
6 ^{ab}	[7 ^{ab}]	7 ^{ab}	13 ^{ad}	6 ^{ab}
287 ^a 1. 1	[7 ^{ad}]	7 ^{ad}	—	—
.. 1. 2	7 ^{af}	8 ^{ab}	—	—
6 ^{ad}	6 ^{ab}	8 ^{ad}	—	—
7 ^{ab}	8 ^{ad}	5 ^{ab}	18 ^{ab}	7 ^{ab}
7 ^{ad}	9 ^{ab}	9 ^{ad}	—	7 ^{ad}
288 ^a	—	—	14 ^{ab}	6 ^{ad}
8-10 ^b	9 ^c -11	10-12 ^b	14 ^c -15 ^b	—
10 ^d	12 ^{ab}	12 ^c	16 ^c -17	8-10 ^b
9 ^c -10	—	—	18 ^c	10 ^c
10 ^d -11	12 ^{ab} -13 ^b	12 ^{ad} -13 ^d	18 ^{ad} -20 ^c	—
290 ^a	—	—	20 ^c -26	10 ^d -11
291 ^a	—	—	27-29	—
291 ^b	13 ^{ad}	13 ^{ad}	—	—
12	14	14	—	—
293 ^a	[15 ^{ab}]	15	3 ^{ab}	—
13-15	15 ^c -17	16-18 ^b	—	—
293 ^b	—	—	31-33 ^b	13-15
16 ^{ab}	18 ^{ab}	18 ^{ad}	33 ^c -34 ^b	—
293 ^b	18 ^{ad}	19 ^{ab}	34 ^{ad}	16 ^{ab}
16 ^{ad}	19 ^{ad}	19 ^{ad}	—	—
297 ^a	—	—	35 ^{ab}	16 ^{ad}
17	19 ^c -20 ^{ab}	20	—	—
297 ^b	—	—	35 ^c -36 ^b	17
18	20-21 ^b	21	36 ^c -37 ^b	18
297 ^c	—	—	37 ^{ad}	—
19 ^{ab}	21 ^{ad}	22 ^{ab}	36 ^{ab}	19 ^{ab}
300 ^a	22 ^{ab}	22 ^{ad}	—	—
19 ^{ad}	22 ^{ad}	23 ^{ab}	—	—
20 ^{ab}	23 ^{ab}	23 ^{ad}	36 ^{ab}	20 ^{ab}
20 ^{ad}	23 ^{ad}	23 ^{ad}	37 ^{ad}	20 ^{ad}
301 ^a	—	—	—	—
302 ^a	—	—	—	—
21 ^{ab}	24 ^{ab}	24 ^{ad}	40 ^{ab}	21 ^{ab}

Crit. Fd.	Rom. Fd.	Hebr. Fd.	Getreue Fd.	Index Fd.
21 ^m	24 rd , 25 rd	24 rd , 25 rd	4 rd	—, 21 rd
303 ^a	25 ^{ab}	25 ^{ab}	—	—
(304 ^a)	—	—	—	—
22	26	26	4 rd	22
305 ^a	—	—	4 rd	—
23-24	27-28	27-28	43-44	23-24
266 ^a	—	—	45	—
25 ^{ab}	29 ^{ab}	29 ^{ab}	45 ^{ab}	25 ^{ab}
307 ^a	—	—	—	25 ^{ab}
308 ^a	—	—	—	25 ^{ab}
25 rd	29 rd	29 rd	47 rd	25 rd
309 ^a	—	—	—	25 rd
17 1-3	18 1-3	18 1-3	24 1-3	23 1-3
4 ^{ab}	4 ^{ab}	4 ^{ab}	4 ^{ab}	4 ^{ab}
311 ^a	—	—	5 ^{ab}	—
4 rd	4 rd	4 rd	4 rd	4 rd
5 ^{ab}	5 ^{ab}	5 ^{ab}	5 rd	5 ^{ab}
5 rd	5 rd	5 rd	—	5 rd
6-7	6-7	6-7	6-7	6-7
313 ^a	—	—	—	—
8-9	8-9	8-9	8-9	8-9
315 ^a	—	—	—	—
10-14	10-14	10-14	10-14	10-14
317 ^a	—	—	15	—
15-18 ^a	15-18 ^a	15-18 ^a	15-18 ^a	15-18 ^a
318 ^a	—	—	—	—
18 rd	18 rd	18 rd	19 rd	18 rd
(319 ^a)	—	—	—	—
320 ^a	—	—	—	—
19	19	19	20	19
321 ^a	—	—	—	—
20-21	20-21	20-21	21-22	20-21
323 ^a	—	—	—	—
22	22	22	23	22
23 ^{ab}	23 ^{ab}	23 ^{ab}	23 ^{ab}	23 ^{ab}
(324 ^a)	—	—	—	—
23 rd	23 rd	23 rd	24 rd	23 rd
24 ^{ab}	24 ^{ab}	24 ^{ab}	24 ^{ab}	24 ^{ab}
24 rd	24 rd	24 rd	23 rd	24 rd
325 ^a	—	—	—	—
25	25	25	25	25
26	26	26	—	25
18 1	19 1	19 1	25 1	24 1
326 ^a	2-4	2-4	—	—
2-5	5-6	5-6	2-5	2-5
(327 ^a)	—	—	—	—
6	9	9	6	6
328 ^a	—	—	—	—
7-10 ^a	10-13 ^a	10-13 ^a	7-10 ^a	7-10 ^a
329 ^a	—	—	—	—
10 rd -11	13 rd -14	13 rd -14	10 rd -11	10 rd -11
330 ^a	15	15	—	—
331 ^a	—	—	—	—
12	16	16	12	12
332 ^a	—	—	13 14	—
333 ^a	—	—	—	—
13	17	17	15	13
334 ^a	—	—	—	—
14 ^{ab}	15 ^{ab}	15 ^{ab}	16 ^{ab}	14 ^{ab}

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gurussu Ed.	Lahore Ed.
{315 ^a	—	—	—	—
14 rd	18 rd	18 rd	16 rd	14 rd
336 ^a	—	—	17	—
15 th	19 th	19 th	18 th	15 th
{337 ^a	—	—	—	—
15 ^c -17	19 ^c -21	19 ^c -21	18 ^c -20	15 ^c -17
338 ^a	—	—	—	—
18	—	22	21	18
339 ^a	—	—	—	—
19	23	23	22	19
340 ^a	—	—	—	—
20	24	24	23	20
341 ^a	25	[25]	24	21
21	26	26	25	22
342 ^a	—	—	26	—
343 ^a	—	—	—	—
344 ^a	[26 th]	27	—	23
19 1-21	20 1-21	20 1-21	26 1-11	26 1-11
12	12	[12]	12	12
13-16 ^b	13-16 ^b	13-16 ^b	13-16 ^b	13-16 ^b
16 rd	16 rd	[16 rd]	16 rd	16 rd
16 ^c -17	17-18 ^b	16 ^c -17	17	17
{347 ^a 1 2-3	—	—	—	—
347(A) ^a	—	—	18 th	—
347(B) ^a	—	—	—	—
18 th	18 th	18 th	18 ^c -19 ^b	18 th , 19 th
347 ^a 1 4	—	—	—	16 rd
18 ^c -19 ^b	19	18 ^c -19 ^b	19 ^c -20 ^b	19 ^c -20 ^b
348 ^a	—	—	—	—
19 rd	20 th	19 rd	20 rd	20 rd
20 th	[20 th]	20 th	20 th	21 th
20 rd	—	[20 rd]	21 rd	22 rd
21 th	20 rd	21 th	22 th	21 th
21 rd	21 rd	21 rd	22 ^c -23	21 rd
22	21 ^c -22 ^b	22	24	23
352 ^a	—	—	25	—
23 th	22 rd	23 th	26 th	24 th
23 rd	[23 th]	23 rd	26 rd	24 rd
353 ^a	—	—	—	25
24 th	[23 rd]	24 th	27 th	26 th
354 ^a	—	—	27 rd	26 rd
24 rd	23 rd	24 rd	28 th	27 th
355 ^a	—	—	—	—
24 rd	23 rd	24 rd	—	27 rd
356 ^a 1. 1	24 th	25 th	—	—
" 1 2	—	[25 th]	—	—
" 1. 3	24 rd	25 rd	—	—
25	25	26	—	28
20 359 ^a	—	21	27	26
1-4	1-4	1-4	1-4	1-4
{362 ^a	—	—	—	—
5	5	5	5	5
363 ^a	—	—	—	—
6	6	—	6	—
364 ^a	7	7	—	—
7-9	6-9	8-9	7	8-9
{365 ^a	—	—	—	—
9-11	10-12	10-12	8-10	10-12
1-2 th	13 th	13 th	12 rd	13 rd

Cnt. Ed.	Bont. Ed.	Kumbh. Ed.	Gorres Ed.	Lahore Ed.
12 ^{ed}	13 ^{ed}	13 ^{ed}	13 ^{ed}	14 ^{ed}
367 ^a	—	—	—	—
13 ^{ed}	14 ^{ed}	14 ^{ed}	12 ^{ed}	13 ^{ed}
13 ^{ed}	14 ^{ed}	14 ^{ed}	20 ^{ed}	—
13 ^{ed}	15 ^{ed}	14 ^{ed}	13 ^{ed}	14 ^{ed}
368 ^a	—	—	14 ^{ed}	16 ^{ed}
14	15-16 ^a	15	11	15
370 ^a	—	—	22-23	—
371 ^a	—	—	—	—
15	16 ^a -17 ^b	16	18	19
16 ^{ed}	17 ^{ed}	17 ^{ed}	19 ^{ed}	20 ^{ed}
16 ^{ed}	19 ^{ed}	17 ^{ed}	19 ^{ed}	20 ^{ed}
372 ^a	—	—	—	20 ^{ed}
17 ^{ed}	—	18 (r.)	—	—
373 ^a	18 ^{ed}	19 ^{ed}	15 ^{ed}	17 ^{ed}
374 ^a	—	—	15 ^{ed} -16 ^a	—
17 ^{ed}	18 ^{ed}	—	—	—
18	19 ^{ed}	19 ^{ed}	14 ^{ed}	16 ^{ed}
375 ^a l. 1	20-21 ^b	20	16 ^{ed} -17	17 ^{ed} -18
375(A) ^a	22 ^{ed}	21 ^{ed}	—	—
375 ^a l. 2	22 ^{ed}	[22 ^{ed}]	—	—
376 ^a	22 ^{ed}	21 ^{ed}	—	—
—	—	—	—	—
21 1 ^{ed}	22 1 ^{ed}	22 1 ^{ed}	20 ^{ed} -21 (r.)	27 1 ^{ed}
377 ^a	—	—	1 ^{ed}	—
1 ^{ed} -5	1 ^{ed} -5	1 ^{ed} -5	1 ^{ed} -5	1 ^{ed} -5
379 ^a	—	—	6-7	—
6	6	6	8	6
380 ^a l. 1-15	—	—	9-16 ^a	—
380(A) ^a	—	—	—	—
380 ^a l. 16	—	—	16 ^{ed}	—
7 ^{ed}	7 ^{ed}	7 ^{ed}	17 ^{ed}	7 ^{ed}
381 ^a	—	—	—	—
7 ^{ed} -9 ^a	7 ^{ed} -9 ^a	7 ^{ed} -9 ^a	17 ^{ed} -19 ^a	7 ^{ed} -9 ^a
9 ^a	[9 ^a]	9 ^a	19 ^a	9 ^a
9 ^a	9 ^a	9 ^a	19 ^a	9 ^a
9 ^a	[9 ^a]	9 ^a	20 ^{ed}	9 ^a
382 ^a l. 1	—	—	20 ^{ed}	—
" the prior half of l. 2	—	—	20 ^{ed}	—
" the post. half of l. 2	—	—	19 ^a	—
10 ^{ed}	[9 ^a]	10 ^{ed}	21 ^{ed}	10 ^{ed}
10 ^{ed}	9 ^a	10 ^{ed}	21 ^{ed}	10 ^{ed}
11	10	11	22	11
384 ^a	—	—	23-27 ^b	—
12-14	11-13	12-14	27 ^{ed} -30 ^{ed}	22-24
385 ^a	—	—	30 ^{ed}	—
15-16	14-15	15-16	31-32	25-26
17	[16 ^{ed}]	17	33	26 [n]
18-19	16 ^{ed} -17	18-19	34-35	27-28
20	18	20	36	22
21	19	21	37	23
22	20	22	38	24
387 ^a	—	—	—	—
23-25	21-23	23-25	39-41	29-30, 24
26	24	26	42	25
22 1-2	23 1-2	23 1-2	29 1-2	28 1-2

Cent. Ed.	Roma. Ed.	Kumbh Ed.	Gorraso Ed.	Lahore Ed.
3	3	3	4	4
4	4	4	3	3
5-9	5-9	5-9	5-9	5-9
303 ^a	10 ^{ab}	10 ^{ab}	—	—
10 ^{ab}	10 ^{ad}	11 ^{ab}	11 ^{ab}	15 ^{ab}
10 ^{ad}	11 ^{ab}	11 ^{ad}	11 ^{ad}	12 ^c
11	11 ^c -12 ^b	12	—	10
12 ^a	12 ^c	13 ^a	10 ^a	11 ^a
306 ^a	—	—	—	11 ^{bc}
12 ^b	12 ^d	13 ^b	10 ^b	11 ^d
12 ^{cd}	13 ^{ab}	13 ^{cd}	17 ^{cd}	12 ^{ab}
308 ^a	—	[10 ^{cd}]	—	—
13-20	13 ^c -21 ^b	14-21	12-18	13 ^c -20
401 ^a	—	—	19	—
21-27	21 ^c -25 ^b	22-28 ^b	20-26	21-27
403 ^a	—	—	—	—
28-29 ^a	28 ^a -29	28 ^c -29	27-28 ^a	28-29 ^b
406 ^a	30 ^{ab}	30 ^{ab}	—	—
407 ^a	—	—	—	—
29 ^c -31	30 ^c -31 ^b , [31 ^{cd}], 31 ^c -33	30 ^c -34	28 ^c -32	29 ^c -33
408 ^a	—	—	—	34
409 ^a	—	—	—	—
34	34	35	31	35
31-5 ^b	24 1-5 ^b	24 1-5 ^b	30 1-5 ^b	29 1-5 ^b
411 ^a	—	—	—	—
5 ^{cd}	5 ^{cd}	5 ^{cd}	5 ^{cd}	5 ^{cd}
412 ^a	—	—	10	—
6-9	6-9	6-8	6-9	6-9
414 ^a	10	9	—	—
30-11	11-12	10-11	11-12	10-11
416 ^a	—	—	13-14 ^a	—
12	13	12	14 ^c -15 ^b	12
42- ^a	—	—	15 ^{cd}	—
418 ^a	14	13	—	—
13-16	15-18	14-27	16-19	13-16
419 ^a	—	—	—	17-18
27 ^{ab}	19 ^{ab}	18 ^{ab}	20 ^{ab}	19 ^{ab}
420 ^a	19 ^c -22 ^b	18 ^c -21 ^a	—	—
421 ^a	—	—	—	—
17 ^{cd}	22 ^{cd}	21 ^{cd}	20 ^{cd}	19 ^{cd}
(422 ^a)	—	—	—	—
18	23	22	21	20
423 ^a 1 7-2	—	—	22	21
423(A) ^a	—	—	—	22 ^{ab}
423(B) ^a	—	—	—	—
423 ^a 1 3-4	—	—	23	22 ^c
423(C) ^a	—	—	—	—
423 ^a 1 5-6	—	—	24	23
423(D) ^a	—	—	—	—
423 ^a 1 7-8	—	—	—	24
423 ^a 1 9-12	—	—	25-26	25-26
424 ^a	24-27 ^a	23-25	—	—
19	27 ^c -28 ^b	26	27	27
425 ^a	—	—	—	—
20-22	28 ^c -31 ^b	27-29	28-30	28-30
428 ^a	—	—	31	31
23	31 ^c -32 ^a	30	32	32
429 ^a	—	—	—	—

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kimbl. Ed.	Goyenzo Ed.	Lahore Ed.
430*	—	—	—	—
24-26	32 ^c -35 ^b	31-33	33-36 ^b	33-35 ^b
27 ^{ab}	35 ^d	34 ^{ab}	37 ^{ab}	—
App. I (No. 5) l. 1-7	—	—	37 ^c -40	—
" 7 fn. l. 1	—	—	—	—
App. I (No. 5) l. 7	—	—	41	—
fn. l. 2-3	—	—	—	—
" l. 7 fn. l. 4	—	—	—	—
" l. 8-11	—	—	42-43	—
" l. 12-13	—	—	—	—
" l. 14-21	—	—	44-46	—
27 ^{cd}	35 ^d	34 ^{cd}	36 ^{cd}	36 ^{cd}
App. I (No. 6) l. 1-14	—	—	—	37-43
" l. 14 fn.	—	—	—	—
" l. 15-21	—	—	—	44-46
—	[36 ^{a-d} r.]	35 ^c	—	—
433*	36 ^{a-d}	36	—	—
24 1	25 1	25 1	31 1	30 1
435*	—	—	—	—
2-5	2-5	2-5	2-5	2-5
439*	6	6	—	—
6-8 ^a	7-9 ^f	7-9 ^f	6-8 ^c	6-8 ^c
440*	9 ^f -10 ^g	9 ^f	—	—
8 ^d -10 ^b	10 ^b -11	9 ^f -10	8 ^d -10 ^b	8 ^d -10 ^b
442*	—	—	—	—
10 ^{cd}	12 ^{ab}	—	10 ^{cd}	10 ^{cd}
11-13	12 ^c 15 ^b	11-13	11-13	11-13
444*	—	—	—	—
14-17	15 ^c -19 ^b	14-17	14-17	14-17
445*	—	—	—	—
18	19 ^f -20 ^b	18	18	18
446*	—	—	—	—
19	20 ^c -21 ^b	19	19	19
{447* l. 1	—	—	20 ^{ab}	—
447* l. 2-6	—	—	20 ^c -21	—
" l. 7-8	—	—	—	—
{448*	—	—	—	—
449*	—	—	—	—
20 ^{ab}	21 ^{cd}	20 ^{ab}	23 ^{ab}	20 ^{ab}
20 ^{cd}	22 ^{ab}	20 ^{cd}	23 ^{cd}	—
20 ^{ef}	22 ^{cd}	20 ^{ef}	—	20 ^{cd}
451*	—	—	—	21
452* l. 1-2	23	21	—	—
" l. 3	24 ^{ab}	[22 ^{ab}]	—	—
" l. 4	24 ^{cd}	22 ^{cd}	—	—
21	25	23	24	22
453*	—	—	25-27	—
22	26	24	28	23
454*	—	—	29-30	—
23	27	25	30	24
{456*	—	—	—	—
24-25	28, 30	26; 29	30, 31	25-29
458*	—	—	40-44 ^b	—
459*	29	27	—	—
460*	—	—	32-34	—
26 ^{ab}	31 ^{ab}	29 ^{ab}	35 ^{ab}	31 1 ^{ab}
461*	—	—	35 ^c -36 ^b	—
26 ^c -27	31 ^c -32	29 ^c -30	36 ^c -37	2 ^c -2
462*	33-34 ^b	31	—	—

Cent Ed	Born Ed	Kambh Ed	Gorresio Ed	Lahore Ed
28 ^{ab}	34 ^{ad}	32 ^{ab}	44 ^{ad}	3 ^{ab}
463 ^a	—	—	45-49	—
28 ^{ad}	35 ^{ab}	32 ^{ad}	—	3 ^{ad}
App I (No 7) 1 1-9	35 ^c -39	32 ^c -36	—	—
1 9 in	—	[37]	—	—
1 10-20	40-45 ^b	38-43 ^b	—	—
1 21-22	[45 ^c -7]	43 ^c -44 ^b	—	—
1 23	43 ^{ab}	44 ^{ad}	—	—
1 24-25	46	[45]	—	—
1 26-29	—	[46]	—	—
App I (No 8)	—	—	—	—
28 464 ^a	26	26	32 1-2	—
465 ^a	1-2 ^b	1-2	—	—
1-2	3 ^c -5 ^b	3-4	3-5	4-5
467 ^a	—	—	6-9	—
1	5 ^c -6 ^b	5	10	6
468 ^a 1 1-8	—	—	—	7-10
468(A) ^a 1 1-3	—	—	—	10 in.
1 4	—	—	—	—
468 ^a 1 9	—	—	—	11 ^{ab}
468(D) ^a	—	—	—	—
468 ^a 1 10-12	—	—	—	11 ^c -12 ^b
468(C) ^a 1 13	—	—	—	—
468 ^a 1 12-16	—	—	—	12 ^c -14
469 ^a	—	—	—	—
4 ^{ab}	6 ^{ad}	6 ^{ad}	11 ^{ab}	15 ^{ab}
470 ^a	7-9	6 ^c -9 ^b	—	—
4 ^{ad}	10 ^{ab}	9 ^{ad}	11 ^{ad}	15 ^{ad}
471 ^a	—	—	—	—
5 6 ^b	10 ^c -11	10	12-13 ^b	16-17 ^b
{ 172 ^a	—	—	13 ^{ad}	17 ^{ad}
173 ^a	—	—	—	—
6 ^c -1	12	11	14	18
474 ^a	—	—	—	19-23
475 ^a	—	—	—	—
476 ^a	—	—	—	—
477 ^a	—	—	—	—
478 ^a	—	—	—	—
7	13	12	15-17	—
480 ^a	—	—	18	24
8 ^{ab}	14 ^{ab}	13 ^{ab}	19 ^{ab}	25-26
481 ^a	—	—	—	27 ^{ab}
8 ^c 10	14 ^c -16	13 ^c -15	19 ^c -21	27 ^c -29
482 ^a	—	—	—	—
11 ^{ab}	17 ^{ab}	16 ^{ab}	20 ^{ab}	30 ^{ab}
21 ^{ad}	17 ^{ad}	16 ^{ad}	22 ^{ad}	30 ^{ad}
11 ^{ad}	18 ^{ab}	17 ^{ab}	—	30 ^{ad}
484 ^a	—	—	—	—
12-14	18 ^c -21 ^b	17 ^c -19	23-25	31-33
15 ^{ab}	21 ^{ad}	20 ^{ad}	26 ^{ab}	34 ^{ab}
15 ^{ad}	22 ^{ab}	20 ^{ab}	26 ^{ad}	34 ^{ad}
485 ^a	22 ^c -28	21 ^c -26	—	—
4 ^{ab}	—	—	—	—
16-22	29-34	27-32	27-32	35-40
489 ^a	—	—	—	41
490 ^a 1 1-2	—	—	33	—
1 3-4	—	—	—	—
22-23	35-36	33-34	34-35	42-43
491 ^a	37	35	—	—

Cnt. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gouresio Ed.	Lahore Ed.
24	38	36	36	44
26 403*	27 —	27 —	33 —	23 1
404*	—	—	—	—
7-6 ^b	1-6 ^b	1-6 ^b	1-6 ^b	2-7 ^b
493*	—	—	15-7 ^b	7-5 ^b
495*	—	—	—	—
6 rd	6 rd	6 rd	7 rd -	8 rd
7	7	7	8	10
{497*	—	—	—	9 5
8	8	8	9	11
498* l. 1-2	—	—	—	—
498(A)*	—	—	—	—
498* l. 3-7	—	—	11-13 ^b	—
9-10	9-10	9-10	28-29	22-13
{499*	—	—	—	—
500*	—	—	30 th	—
501*	—	—	—	—
502*	—	—	—	—
11-12 ^b	11-12 ^b	11-12 ^b	13 ^c -14	14-15 ^b
503*	—	—	15	—
12 rd	12 rd	12 rd	16 th	15 rd
504* l. 1	—	—	16 rd	16 th
504* l. 2-11	—	—	17-21	—
504(A)*	—	—	—	—
504* l. 12-13	—	—	22	—
— l. 14-15	—	—	—	—
504(B)*	—	—	—	—
504(C)*	—	—	—	—
504* l. 16-25	—	—	23-27	—
12 rd	23 th	23 th	30 th	16 rd
13-15	13 ^c -16 ^b	13 ^c -15	31-33	17-19
506*	—	—	34	—
16 th	16 rd	16 th	35 th	20 th
507*	—	—	—	—
16 ^c -17	17-18 ^b	16 ^c -17	35 ^c -36	20 ^c -21
{508* l. 2	—	—	—	—
18-19	18 ^c -20 ^b	18-19	37-40	22-23
{509*	—	—	—	—
510*	—	—	—	24
20	20 rd	20	41	25
511*	—	—	—	—
512*	—	—	—	25 fn.
27 513*	28 —	28 —	—	33 1 st
1	1	1	43	—
514*	—	—	—	—
515*	—	—	—	—
2	2	2	42	2
3 rd	3 rd	3 rd	1-2 ^b	3 rd
3 ^c -5 ^b	3 ^c -5 ^b	3 ^c -5 ^b	2 ^c -7 ^b	3 ^c -5 ^b
516*	—	—	7 ^c -8 ^b	—
8 ^c -11	8 ^c -11	8 ^c -11	8 ^c -11	8 ^c -11
519*	12	12	—	—
12 th	13 th	13 th	12 th	12 th
520*	—	—	—	—
521*	—	—	—	—
12 rd	13 rd	13 rd	12 rd	—
13	14	14	13	13
14-16	15-16, 18	15-17	14-19	14-16
522*	17	17	—	—

Cnt. Ed.	Bom. Ed.	Kutubh. Ed.	Corresso Ed.	Lahore Ed.
17 ^{ab}	19 ^{ab}	19 ^{ab}	20 ^{ab}	17 ^{ab}
1524 ^a	—	—	—	—
525 ^a	—	—	—	—
526 ^a	—	—	—	—
17 ^c -21	19 ^c -23	19 ^c -23	20 ^c -25	17 ^c -21
531 ^a	—	—	26	—
22-29	24-32	24 ^c -32	27-33	22-30
538 ^a	—	—	34-35	—
30	33	33	36	31
28 1-5	29 1-5	29 1-5	35 1-5	34 1-5
339 ^a	—	—	6	—
6-13	6-13	6-13	7-14	6-13
540 ^a	—	—	15-16	14-15
541 ^a	—	—	—	—
14-25	14-25	14-15	17-18	16-17
542 ^a	—	—	—	—
16-27	16-27	16-27	19-20	18-19
544 ^a	—	—	—	—
18-23	18-23	18-23	21-26	20-25
546 ^a	—	[24-25]	27-28	35 1-2
24	—	26	29	3
App. 1 (No 9) 1 1-2	—	—	30	4
" " 1 3-4	—	[27]	31	5
25-26 ^b	25-26 ^b	28-29 ^a	32-39	—
548 ^a	—	—	40-41 ^b	6-7 ^b
26 nd	26 nd	27 nd	41 nd	—
549 ^a	—	—	42 nd	7 nd
27 ^{ab}	27 ^{ab}	30 ^{ab}	42 ^c -48 ^a	—
(550 ^a)	—	—	49 ^{ab}	8 ^{ab}
27 nd	27 nd	30 nd	48 nd	—
552 ^a	—	—	49 nd	8 nd
28 ^{ab}	28 ^{ab}	31 ^{ab}	50-51 ^b	—
554 ^a 1, 1-8	—	—	51 nd	9 ^{ab}
" 1, 9-12	—	—	52-55	—
28 nd	28 nd	31 nd	—	9 nd
555 ^a	—	—	—	10
556 ^a	—	—	—	—
29 1	30 1	30 1	56	11
2 ^{ab}	2 ^{ab}	2 ^{ab}	59 nd	12 ^{ab}
559 ^a	—	—	60	—
2 nd	2 nd	2 nd	57	12 nd
3 ^{ab}	3 ^{ab}	3 ^{ab}	58	13 ^{ab}
3 nd	3 nd	3 nd	59 ^{ab}	13 nd
4	4	4	—	14
5-7	5-7	5-7	61-63	15-17
563 ^a	—	—	64 ^{ab}	—
564 ^a	—	—	—	—
8-9	8-9	8-9	65 ^c -66 ^a	18-19
10	10	10	67 ^c -68 ^b	21
(566 ^a)	—	—	—	—
11	11	11	66 ^c -67 ^b	20
12	12	12	68 ^c -69 ^b	22
567 ^a	—	—	—	23 ^{ab}
568 ^a 1, 1-2	—	—	69 ^c -70 ^b	24
" 1, 3	—	—	71 nd	25 nd
" 1, 4	—	—	71 ^{ab}	—
13-15	13-15	13-15	71 ^c -74 ^b	25-27
569 ^a	—	—	74 ^c -76 ^b	—

Crit. Ed.	Bonn. Ed.	Kumbh. Ed.	Gortorio Ed.	Lahore Ed.
16 ^{ab}	16 ^{ab}	16 ^{ab}	76 ^{ad}	28 ^{ab}
16 ^d	16 ^{ad}	16 ^{ad}	77 ^{ad}	21 ^{ab}
17 ^{ab}	17 ^{ab}	16 ^d	77 ^{ab}	28 ^d
17 ^c -19	17 ^c -19	17-18	78-80 ^b	29 ^c -31
571 ^a l. 1-2	—	—	80 ^c -81 ^b	—
" l. 3	—	—	—	—
" l. 4-6	—	—	81 ^c -82 ^c	—
20-24 ^b	20-24 ^b	19-23 ^b	83-87 ^b	32-36 ^b
24 ^{ad}	24 ^{ad}	23 ^{ad}	—	36 ^{ad}
25	25	24	87 ^c -89	37 ^c
573 ^a	—	—	—	—
26	26	25	90	38 ^c
575 ^b	—	—	91-93	—
576 ^b	—	—	—	39 ^c
27-28	27-28	26-27	93-94	40-41
577 ^a	—	—	95-96	—
29 ^{ab}	33 ^{ad}	28 ^{ab}	97 ^{ab}	42 ^{ab}
578 ^a	—	—	97 ^c -98 ^b	—
29 ^{ad}	34 ^{ab}	28 ^{ad}	98 ^{ad}	42 ^{ad}
579 ^a	—	—	99-101	—
30-32	34 ^c -37 ^b	29-31	102-104	43-45
580 ^a	—	—	105-108	46-49
581 ^b	29-33 ^b	32-35	—	—
33-35	37 ^c -40 ^b	36-38	109-111	50-52
583 ^a l. 1-4	—	—	112-113	53-54
" l. 5-8	—	—	114	—
" l. 9-12	—	—	115	55
584 ^a	40 ^c -41	39-40	—	—
III App. I (No. 10)	31 1-50	31 1-46	36 —	36 —
l. 108	—	—	—	—
1-2 ^b	32 1-2 ^b	12 1-2 ^b	1-2 ^b	1-2 ^b
2 ^{ad}	2 ^{ad}	2 ^{ad}	—	2 ^{ad}
3-5 ^a	3-5 ^a	3-5 ^a	2-4 ^c	3-5 ^a
5 ^b	5 ^b	5 ^b	4 ^c -5 ^a	5 ^{ad} fn.
5 ^d	5 ^d	5 ^d	5 ^b	5 ^b
6-7 ^b	6-7 ^b	6-7 ^b	7 ^a -8	7-8 ^b
585 ^a	—	—	—	—
7 ^{ad}	7 ^{ad}	7 ^{ad}	9 ^{ad}	8 ^{ad}
8-9	8-9	8-9	5 ^c -7 ^b	5 ^c -6
10 ^a	10 ^a	10 ^a	9 ^c	9 ^a
586 ^a	—	—	—	—
10 ^b	10 ^b	10 ^b	9 ^c	9 ^b
587 ^a	10 ^{ad}	10 ^{ad}	—	—
10 ^c -13	11-14 ^b	11-14 ^b	10-13	9 ^c -13
(589 ^a)	—	—	14 ^{ad}	14
14	14 ^c -15 ^b	14 ^c -15 ^b	14 ^c -15 ^b	15
590 ^a	—	—	15 ^{ad}	16 ^{ab}
15-17 ^b	15 ^c -17	15 ^c -17	16-18 ^b	16 ^c -18 ^b
591 ^a l. 1	—	—	18 ^{ad}	18 ^{ad}
591(A) ^a	—	—	—	18 ^{ad} (11)
591 ^a l. 2-4	—	—	19-20 ^b	19-20 ^b
17 ^{ad}	18 ^{ad}	18 ^{ad}	20 ^{ad}	20 ^{ad}
18	18 ^c -19 ^b	18 ^c -19 ^b	24	24
19	19 ^c -20 ^b	19 ^c -20 ^b	21	21 ^c
593 ^a	—	—	22	22
20 ^a -2	20 ^a -21 ^b	20 ^a -21 ^b	23	23
20 ^{ad}	21 ^{ad}	21 ^{ad}	25 ^{ab}	25 ^{ab}
594 ^a	—	—	—	—
21 ^{ab}	22 ^{ab}	21 ^{ad}	25 ^{ad}	25 ^{ad}

Crit. Ed.	Don. Ed.	Kumbh. Ed.	Goreau Ed.	Lahute Ed.
21 ^{cd}	22 ^{cd}	22 ^{ab}	—	26 ^{ab}
595 ^a	23 ^{ab}	22 ^{cd}	—	—
21 ^{cd}	23 ^{cd}	23 ^{ab}	—	26 ^{cd}
595 ^a 1	24 ^{ab}	23 ^{cd}	—	—
1 2	24 ^{cd}	23 ^{cd}	—	—
597 ^a	—	—	—	—
598 ^a	—	—	—	—
22	25	24	26	27
31 1-7	33 1-7	33 1 7	37 1-7	37 1-7
600 ^a	8	8	—	—
8 10	9-11	9-11	8-10	8-10
{601 ^a	—	—	11	11
12 12	12 13	12-13	12-13	12-13
602 ^a	—	—	—	—
13 14	14-15	14-15	14 15	14-15
{603 ^a	—	—	—	—
15-23	16-24	16-24	16-24	16-24
32 1-3	34 1-3	34 1-3	38 1-3	38 1-3
605 ^a	4 ^{ab}	{3 ^{cd} }	—	—
4	4 ^{cd} -5 ^b	4	4	4
606 ^a	—	—	—	—
5-9	5 ^a -16 ^b	5-9	5-9	5-9 ^d
10	10 ^{cd} -11	10	10	—
11 ^{ab}	12 ^{ab}	11 ^{ab}	12 ^{ab}	9 ^{cd}
11 ^{cd}	12 ^{cd}	11 ^{cd}	11 ^{cd}	—
12-14 ^b	13-15 ^b	12-14 ^b	12-14 ^b	10-12 ^b
611 ^a 1	15 ^{cd}	14 ^{cd}	—	—
1 2-4	16-17 ^a	15-16 ^a	—	12 ^{ab} fn
14 ^{cd} -18	17 ^a -21	16 ^{cd} 20 ^d	14 ^{cd} -18	12 ^{cd} -16
613 ^a	22 ^{ab}	20 ^{cd}	—	—
19	22 ^{cd} -23 ^b	—	19	17
614 ^a	—	—	—	18
615 ^a 1	—	—	20 ^{ab}	—
615(A) ^a	—	—	—	—
615 ^a 1 2	—	—	20 ^{cd}	—
20	23 ^{cd} -2	22	21	19
616 ^a	—	—	22	—
21-22	[23 2 ^a]	23-24	23-24	20-21
23	24	25	23	22
618 ^a	25	26	—	—
24	26	27	26	23
{619 ^a 1	—	—	—	—
619 ^a 1 2-8	—	—	27	—
33 1 4	35 1-4	35 1-4	39 1-4	39 1-4
620 ^a	—	—	—	—
5	5	5	5	5
621 ^a	—	—	6 ^{ab}	—
6	6	6	6 ^a -7 ^b	6
7 ^{ab}	7 ^{ab}	7 ^{ab}	—	7 ^{ab}
7 ^a -10 ^b	7 ^a -8 ^b	7 ^a -8 ^b	7 ^a -8 ^b	7 ^a -8 ^b
{622 ^a	—	—	8 ^{cd}	—
8 ^d	8 ^{cd}	8 ^{cd}	10 ^{ab}	8 ^{cd}
{623 ^a	—	—	10 ^{cd}	—
9	9	9	—	9
10	10	10	9	10
11 ^{ab}	11 ^{ab}	11 ^{ab}	11 ^{ab}	11 ^{ab}
624 ^a	—	—	11 ^{cd} -12 ^b	—
11 ^{cd} -12 ^b	11 ^{cd} -12 ^b	11 ^{cd} -12 ^b	13 ^{cd} 14 ^{cd}	11 ^{cd} -12 ^b
625 ^a	—	—	—	12 ^{cd}

Crit. Ed.	Hom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gorresio Ed.	Lahore Ed.
69 ^a	—	—	6-11 ^b	—
7-4	5 ^c -5 ^b	3-4	11 ^c -13 ^b	3 ^c -5 ^b
695 ^a	—	—	13 ^c -15	—
5	5 ^c -6 ^a	5	16	5 ^c -6 ^b
700 ^a	—	—	17-22	—
6 ^a	6 ^a	6 ^a	23 ^a	6 ^a
701 ^a	—	—	—	7 ^a
702 ^a	—	—	—	—
6 ^a -1	7 ^a , 8 ^a	6 ^a , 7 ^a	23 ^c -24	7 ^a , —
703 ^b	7 ^a	7 ^a	—	—
7	1 ^c -1 ^b	8	25	8
705 ^a	9 ^c -10	9-10 ^b	—	—
8	11	10 ^a -1	26	9
706 ^a	—	—	27-29	—
9-10 ^b	12-13 ^b	11-12 ^b	30-31 ^b	10-11 ^b
707 ^b	—	—	31 ^c -12 ^a	—
10 ^c -13 ^b	23 ^c -16 ^b	12 ^c -15 ^b	32 ^c -35	11 ^c -14 ^b
[708 ^a]	—	—	—	—
13 ^c -14	16 ^c -17	15 ^c -16	36-37 ^b	14 ^c -15
709 ^a	—	—	37-38 ^b	—
15-16	18-19	17-18	39-40 ^b	16-17
712 ^a	—	—	40 ^c -41	—
713 ^a	20 ^a	19 ^a	—	—
17 ^a	20 ^a	19 ^a	41 ^a	18 ^a
17 ^a	21 ^a	20 ^a	42 ^a	—
17 ^a	21 ^a	20 ^a	43 ^a	18 ^a
715 ^a	—	—	43 ^c -44 ^b	—
18	22	21	44 ^c -45 ^b	19
716 ^a	—	—	45 ^a	—
19-21	23-25	22-24	46-47	20-22
22	26	25	48	23
718 ^a	—	—	49	—
23	27	26	49	24
24-25	27-29	27-28	50-51	25-16
719 ^a	30 ^a	29 ^a	—	—
26	30 ^c -31 ^b	29 ^c -30 ^b	51-55	27-28
720 ^a	—	—	—	—
721 ^a	—	—	—	—
27 ^a	31 ^a	30 ^a	56 ^a	29 ^a
[722 ^a]	—	—	56 ^c -57 ^b	—
723 ^a	32 ^a	31 ^a	—	—
27 ^c -28	32 ^c -33	31 ^c -32	58 ^c -59	29 ^c -30
37 724 ^a	39	39	43 59-60	42
1	1	1	6	1
725 ^a	—	—	—	—
2-6 ^b	2-6 ^b	2-6 ^b	7-11 ^b	2-6 ^b
727 ^a l. 1	—	—	—	—
6 ^a	6 ^a	6 ^a	11 ^a	6 ^a
729 ^a	—	—	—	—
7 ^a	7 ^a	—	12 ^a	7 ^a
7 ^a -9 ^b	7 ^a -9 ^b	7-8	12 ^c -14 ^b	—
1 ^a	9 ^a	9 ^a	14 ^a	7 ^a
729 ^a	—	—	15-16	—
10	10	9 ^c -10 ^b	17	—
730 ^a	—	—	18-19 ^b	—
11 ^a	11 ^a	10 ^a	20 ^a	8 ^a
11 ^a	11 ^a	10 ^a	19 ^a	6 ^a
731 ^a l. 1	—	—	20 ^c	—
l. 2-3	—	[11]	21	9

Cent. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Corroso Ed.	Lahore Ed.
16 ^a -19	17 ^a -20	16 ^a -19	25 ^a -28	59 ^a -62
659 ^a	—	—	29-31	—
20	21	20	32	63
660 ^a	—	—	33	—
21	22	21	—	64
661 ^a	23	22	—	—
662 ^a	—	—	—	64 in.
22	24	23	34	65
35 1	37 1	37 1	41	70 1
2	2	2	1	2
663 ^a	—	—	—	—
3	3	3	2	3
664 ^a	—	—	3	—
4	4	4	4	4
665 ^a	—	—	—	—
666 ^a	—	—	5	—
5	5	5	6	5
667 ^a	—	—	7	—
6	6	6	8	6
670 ^a	—	—	—	7
671 ^a	—	—	—	—
7	7	7	9	8
672 ^a	—	—	10	—
8 ^{ab}	8 ^{ab}	8 ^{ab}	11 ^{ab}	9 ^{ab}
673 ^a	—	—	11 ^c -12 ^b	—
8 ^c	8 ^c	8 ^c	12 ^c	9 ^c
9	9	9	14	10
674 ^a	—	—	15	—
10	10	10	16	11
675 ^a	—	—	—	—
11	11	11	17	12
12	12	12	13	13
676 ^a	—	—	—	—
13 ^{ab}	13 ^{ab}	13 ^{ab}	18 ^{ab}	24 ^{ab}
677 ^a	—	—	18 ^c -19 ^b	—
13-14	13 ^c -14	13 ^c -14	19 ^c -20	14 ^c -15
678 ^a	—	—	21	—
15-16	15-16	15-16	22-23	16-17
679 ^a	—	—	—	—
680 ^a	—	—	24-26	—
17-18 ^a	17-18 ^a	17-18 ^a	27-28 ^a	18-19 ^a
18 ^{ab}	18 ^{ab}	18 ^{ab}	25 ^{ab}	20 ^{ab}
683 ^a	19 ^{ab}	19 ^{ab}	—	—
19 ^{ab}	19 ^{cd}	19 ^{cd}	28 ^{cd}	19 ^{cd}
684 ^a	20 ^{ab}	20 ^{ab}	—	—
19 ^c -20	20 ^c -22 ^b	20 ^c -22 ^b	29 ^c -31 ^b	20 ^c -22 ^b
685 ^a	—	—	—	22 ^{cd}
686 ^a	—	—	—	—
687 ^a	—	—	—	—
688 ^a	[22 ^{cd}]	22 ^{cd}	31 ^c -31 ^b	—
689 ^a	—	—	—	—
690 ^a	—	—	—	—
21	22 ^c -23 ^b	23	—	—
692 ^a	—	—	32 ^c -33	23
22-23	23 ^c -25	24-25	34-36	—
36 694 ^a	38	38	37-39	41 24-25
1-2 ^d	1-2	1-2 ^d	1-2	—
695 ^a	—	—	3-4	1-2
2 ^{cd}	3 ^{ab}	2 ^{cd}	5 ^{ab}	—
			5 ^{cd}	3 ^{cd}

Cri. Ed.	Bom. Ed.	Rumbl. Ed.	Correio Ed.	Lahore Ed.
69 ^a	—	—	6-11 ^b	—
3-4	3 ^c -5 ^b	3-4	11 ^c -13 ^b	3 ^c -5 ^b
69 ^b	—	—	13 ^c -15	—
5	5 ^c -6 ^a	5	16	5 ^c -6 ^b
700 ^a	—	—	17-22	—
6 ^a	6 ^a	6 ^a	23 ^a	6 ^a
701 ^a	—	—	—	7 ^a
702 ^a	—	—	—	—
6 ^a -d	7 ^a -8 ^a	6 ^a -7 ^a	23 ^c -24	7 ^a -
703 ^a	7 ^a	7 ^a	—	—
7	8 ^c -9 ^b	8	25	8
705 ^a	9 ^c -10	9-10 ^b	—	—
8	11	10 ^a -f	26	9
706 ^a	—	—	27-29	—
9-10 ^b	12-13 ^b	11-12 ^b	30-31 ^b	10-11 ^b
707 ^a	—	—	31 ^c -12 ^b	—
10 ^a -13 ^b	13 ^c -16 ^b	12 ^c -15 ^b	32 ^c -33	11 ^c -14 ^b
708 ^a	—	—	—	—
13 ^c -14	16 ^c -17	15 ^c -16	36-37 ^b	14 ^c -15
709 ^a	—	—	37 ^c -38 ^b	—
15-16	18-19	17-18	38 ^c -40 ^b	16-17
712 ^a	—	—	40 ^c -41	—
713 ^a	21 ^a	19 ^a	—	—
17 ^a	20 ^a	19 ^a	41 ^a	18 ^a
17 ^a	21 ^a	20 ^a	42 ^a	—
17 ^a	21 ^a	20 ^a	43 ^a	18 ^a
714 ^a	—	—	43 ^c -44 ^b	—
18	22	21	44 ^c -45 ^b	19
716 ^a	—	—	45 ^a	—
20-21	23-25	22-21	46-47	20-22
22	26	25	48	23
718 ^a	—	—	51	—
23	27	26	49	24
24-25	28-29	27-28	52-53	25-26
719 ^a	30 ^a	29 ^a	—	—
26	30 ^c -31 ^b	29 ^c -30 ^b	54-55	27-28
720 ^a	—	—	—	—
721 ^a	—	—	—	—
27 ^a	31 ^a	30 ^a	56 ^a	29 ^a
722 ^a	—	—	56 ^c -57 ^b	—
723 ^a	32 ^a	31 ^a	—	—
27 ^c -28	32 ^c -33	31 ^c -32	58 ^c -59	29 ^c -30
37 724 ^a	39	39	43 1-5	42
1	1	1	6	1
725 ^a	—	—	—	—
2-6 ^b	2-6 ^b	2-6 ^b	7-11 ^b	2-6 ^b
727 ^a l. 1	—	—	—	—
6 ^a	6 ^a	6 ^a	12 ^a	6 ^a
728 ^a	—	—	—	—
7 ^a	7 ^a	—	12 ^a	7 ^a
7 ^a -9 ^b	7 ^c -9 ^b	7-8	12 ^c -14 ^b	—
6 ^a	9 ^a	9 ^a	14 ^a	7 ^a
729 ^a	—	—	15-16	—
10	10	9 ^c -10 ^b	17	—
730 ^a	—	—	18-19 ^b	—
11 ^a	11 ^a	10 ^a	20 ^a	8 ^a
11 ^a	11 ^a	10 ^a	20 ^a	6 ^a
731 ^a l. 1	—	—	20 ^c	—
" l. 2-3	—	[11]	21	9

Cur Ed.	Dom. Ed.	Kumbh. Ed.	Ganges Ed.	Lahore Ed.
11-13 ^b	12-13 ^b	12-13 ^b	22-23 ^b	10-11 ^b
732 ^a	—	—	23 ^c -24	—
13 ^d	13 ^{cd}	13 ^{cd}	25	11 ^{ab} In.
14 ^{ab}	14 ^{ad}	14 ^{ab}	26 ^{ab}	11 ^{cd}
733 ^a	—	—	26 ^c -30 ^b	—
14 ^d	14 ^{cd}	14 ^{cd}	30 ^{cd}	11 ^{ab} fin.
735 ^a	—	—	—	—
736 ^a 1	—	—	31 ^{ab}	—
" 1 2	—	—	31 ^{cd}	12 ^{ab}
15	15	15	33	12 ^{cd}
16	16	16	32	13
17 ^{ab}	17 ^{ab}	17 ^{ab}	34 ^{ab}	14
17 ^{cd}	17 ^{cd}	17 ^{cd}	34 ^{cd}	14 fin.
737 ^a	—	—	—	—
18	18	18	35	15
19 ^{ab}	19 ^{ab}	19 ^{ab}	36 ^{ab}	—
738 ^a	19 ^{cd}	19 ^{cd}	—	—
19 ^{ab}	20 ^{ab}	20 ^{ab}	—	16 ^{ab}
19 ^{cd}	20 ^{cd}	20 ^{cd}	—	16 ^{cd}
739 ^a	—	—	36 ^{cd}	—
740 ^a 1-2	21	—	37-48	—
740(A) 1 ^a	—	—	—	—
740 ^b 1 3-4	22-24	22-24	—	—
741 ^a	—	—	—	—
—	25	—	43	17
38 1-12	40 1-13 ^b	40 1-13 ^b	44 1-13 ^b	43 1-13 ^b
742 ^a	—	—	—	—
743 ^a	13 ^{cd}	13 ^{cd}	—	—
13-14 ^d	14-15	13 ^c -13 ^b	13 ^c -13 ^b	13 ^c -13 ^b
744 ^a	16 ^{ab}	15 ^{cd}	—	—
14 ^{cd}	16 ^{cd}	16 ^{ab}	15 ^{cd}	15 ^{cd}
745 ^a	—	—	—	16 ^{ab}
74 ^a	17 ^{ab}	16 ^{cd}	—	—
15 ^{ab}	17 ^{cd}	17 ^{ab}	16 ^{ab}	16 ^{cd}
747 ^a	18 ^{ab}	17 ^{cd}	—	—
748 ^a	—	—	—	—
15 ^c -16	18 ^c -19	17 ^c -18	16 ^c -17	16 ^c -17
749 ^a	20-21	19-20	—	—
17-18 ^b	22-23 ^b	21-22 ^b	18-19 ^d	18-19 ^d
18 ^{cd}	23 ^{cd}	22 ^{cd}	22 ^{cd}	21 ^{cd}
750 ^a	—	—	23-20	—
19 ^{cd}	24 ^{ab}	23 ^{ab}	19 ^{cd}	19 ^{cd}
751 ^a	24 ^{cd}	23 ^{cd}	—	—
19 ^{cd}	25	24	20	20
752 ^a	—	—	—	21 ^{ab}
753 ^a	26 ^{ab}	25 ^{ab}	—	—
20	26 ^{cd}	25 ^{cd}	21	22
754 ^a	—	—	22 ^{cd}	—
21	27	26	31	23
39 1-10	41 1-10	41 1-10	45 1-10	41 1-10
11 ^{ab}	11 ^{ab}	11 ^{ab}	11 ^{cd}	11 ^{cd}
11 ^{cd}	11 ^{cd}	11 ^{cd}	11 ^{ab}	11 ^{ab}
12	12	12	12	—
—	—	—	13	—
13-14 ^b	13-14 ^b	13-14 ^b	14-15 ^b	—
15 ^c -16	14 ^c -15	14 ^c -16	15 ^c -17	12-13
17 ^{ab}	17 ^{ab}	17 ^{ab}	—	17 ^{ab}
756 ^a	—	—	—	—
17 ^{cd}	17 ^{cd}	17 ^{cd}	18	14 ^{cd}

Crit. Ed.	Bonn. Ed.	Kumbh. Ed.	Garresso Ed.	Lahore Ed.
758*	—	—	19	—
18-19	18-19	13-19	20-21	15-16
759*	—	—	—	—
760*	—	—	—	—
20	20	20	22	17
40 App. I (No. 11) l. 1	42	42	46 1 st	45 1 st
" l. 2	—	—	2 nd	—
" l. 3-4	—	—	2	2 nd -2 nd
" l. 4 fn.	—	—	—	2 nd -3 rd
" l. 5-7	—	—	3-4 th	4-5 th
" l. 8	—	—	4 th	3 rd
" l. 9-10	—	—	5 th	5 th -6
" l. 11-18	—	—	5 th -9 th	7-10 th
" l. 18fn.	—	—	—	—
" l. 19-21	—	—	9 th -10	10 th -11
" l. 22	—	—	—	12 th
" l. 23	—	—	—	—
" l. 24	—	—	11 th	12 th
prior half	—	—	—	—
" l. 24	—	—	11 th	12 th
post. half	—	—	—	—
" l. 25	—	—	11 th	13 th
prior half	—	—	—	—
" l. 25	—	—	11 th	13 th
post. half	—	—	—	—
" l. 26-43	—	—	12-20	13 th -21
" l. 44	—	—	21 st	—
" l. 45	—	—	21 st	—
" l. 46-49	—	—	—	—
" l. 50-53	—	—	47 1-2	46 1-1
" l. 54	—	—	3 rd	—
" l. 55-56	—	—	—	3
" l. 57	—	—	3 rd	4 th
" l. 58-59	—	—	—	4 th -7
" l. 60-73	—	—	4-10	5-11
" l. 73 fn.	—	—	—	—
" l. 74	—	—	—	—
" l. 75-77	—	—	11-12 th	—
" l. 78-84	—	—	12 th -15	12-15 th
" l. 85-86	—	—	16	—
" l. 87-89	—	—	17-18 th	15 th -16
" l. 90-91	—	—	—	17
" l. 92	—	—	—	18 th
" l. 93	—	—	18 th	19 th
1 st	1 st	1 st	48 1-2 nd	47 1-2 nd
761*	—	—	—	—
1 st	1 st	1 st	—	—
762*	—	—	—	46 12
2	2	2	—	47 3
763*	3	3	—	—
3 rd	4 th	4 th	—	—
3 rd	4 th	4 th	—	4 th
4-3	5-6	5-6	3-4	4 th -5
764*	—	—	—	—
6 th	7 th	7 th	5 th	6 th
766*	—	—	—	—
6 th	7 th	7 th	5 th	6 th
767*	—	8	—	—

Crit Ed.	Rem Ed	Kumbh Ed	Corresso Ed	Lahore Ed
768 ^a	9 ^{ab}	—	—	—
7 11 ^b	9 ^c -13	9-13 ^b	6-10 ^b	7-11 ^b
770 ^a	—	—	—	11 ^b -12 ^b
11 ^c -12	14-15 ^b	13-14	10 ^c -11 ^b , 13 ^{ad}	12 ^c -13
771 ^a 1 1	—	—	11 ^{ad}	—
1 2, prior half	—	—	—	14 ^{ab}
" 1 3 post half	—	—	12 ^a	14 ^b
—prior half of 1 3	—	—	—	14 ^b -15 ^a
771 ^a 1 3 post half	—	—	12 ^b -13 ^b	15 ^b -16 ^b
—1 5	—	—	—	—
772 ^a	—	—	—	—
773 ^a	—	—	—	—
(774 ^a 1 1	—	—	—	16 ^{ad}
" 1 2	—	—	14 ^{ab}	17 ^{ad}
" 1 3	—	—	—	17 ^{ad}
" 1 4-19	—	—	{14 ^c -19	18-23
775 ^a	15 ^{ad}	15 ^{ab}	—	—
13 ^{ab}	16 ^{ab}	15 ^{ad}	—	48 1 ^{ab}
13 ^{ad}	16 ^{ad}	16 ^{ab}	—	—
14 ^{ab}	17 ^{ab}	16 ^{ad}	—	1 ^{ad}
775 ^a	{17 ^{ad} }	17 ^{ab}	—	—
14 ^c -15	17 ^c -18	17 ^c -18	—	2-3
16-18 ^b	19-21 ^b	19-20 ^c	—	—
778 ^a	—	—	—	—
18 ^c -20	21 ^c -23	20 ^c -22	—	—
III	24	23	—	4
22-23 ^b	25-28 ^b	24-26	—	—
780 ^a	—	—	—	—
25 ^c 32	28 ^c -35	27-34	—	—
41 2 ^{ab}	43 1 ^{ab}	43 1 ^{ad}	49 1 ^{ad}	5 ^{ab}
1 ^{ad}	3 ^{ab}	1 ^{ad}	—	5 ^{ad}
783 ^a 1 1	—	—	—	—
790 ^a 1 1	—	—	—	—
789 ^a 1 2	—	—	—	—
790 ^a 1 2	—	—	—	—
790 ^a 1 3	—	—	1 ^{ab}	—
790(A)* 1 4 in	—	—	—	—
2	2	2	5	6
792 ^a 1 5-9	—	—	2-4 ^b	—
790(B)* 1 9 in	—	—	—	—
790 ^a 1 10	—	—	4 ^{ad}	—
781 ^a	3	{3}	—	—
3	4	4	—	7
795 ^a 1 13-19	—	—	—	8-11
790 ^a 1 13-18	—	—	6-8	—
4 ^{ab}	5 ^{ab}	5 ^{ab}	16 ^{ab}	—
240 ^a 1 37 38	—	—	16 ^c -17 ^b	—
4 ^c -5	5 ^c -6	5 ^c -6	17 ^c -18	—
790 ^a 1 42-47	—	—	19-21	—
" 1 48	—	—	—	—
" 1 49-51	—	—	30 ^c -31	—
6 17	7-18	7-18	—	—
782 ^a	—	—	—	—
18	19	19	—	—
19 ^b	20 ^{ab}	20 ^{ab}	9 ^{ab}	12 ^{ab}
790(C) 1 19 in	—	—	—	—
19 ^c -20	20 ^c -21	20 ^c -21	9 ^c -10	22 ^c -23
21	22-23 ^b	22	—	—

Cr. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Correio Ed.	Lahore Ed.
783 ^a	24 ^{ab}	23 ^{cd}	—	—
22-23 ^a	23 ^{cd} , 24 ^{cd} -25 ^b	23 ^{ab} , 23 ^{cd} -24 ^b	11-12 ^b	11-13 ^b
23 ^{cd}	25 ^{cd}	24 ^{cd}	—	—
24-26	26-28	25-27	32-34	15 ^c -17
27 ^{ab}	29 ^{ab}	28 ^{ab}	—	18 ^{ab}
789 ^a l. 35	—	—	—	18 ^{cd}
790 ^a l. 59	—	—	—	—
{784 ^a l. 1	—	—	—	—
790 ^a l. 36-37	—	—	—	19
790 ^a l. 60-61	—	—	35	—
{784 ^a l. 2-3	—	—	—	—
789 ^a l. 38	—	—	—	20 ^{ab}
790 ^a l. 62	—	—	—	—
27 ^{cd}	29 ^{cd}	28 ^{cd}	36 ^{ab}	—
{785 ^a	—	—	36 ^{cd}	20 ^{cd}
28 ^{ab}	30 ^{ab}	29 ^{ab}	38 ^{cd}	—
28 ^{cd}	30 ^{cd}	29 ^{cd}	37 ^{ab}	21 ^{ab}
786 ^a	—	[29 ^{cd}]	37 ^{cd}	21 ^{cd}
787 ^a	—	—	—	—
29 ^{ab}	31 ^{ab}	30 ^{ab}	38 ^{ab}	—
29 ^{cd}	31 ^{cd}	30 ^{cd}	39 ^{cd}	22 ^{ab}
30-31	32-33	31-32	39 ^{ab}	22 ^{cd}
789 ^a l. 48-49	—	—	40-41	—
790 ^a l. 74-75	—	—	—	—
789 ^a l. 50-51	—	—	42	—
790 ^a l. 76-77	—	—	—	—
32	34	33	—	—
33-35	35-37	34-36	43-45	—
790 ^a l. 84-87	—	—	46-47	—
36-37	38-39	37-38	—	—
38-41	40-44	39-43	48-52	—
43 ^{ab}	45 ^{ab}	44 ^{ab}	—	—
43 ^{cd}	45 ^{cd}	44 ^{cd}	53 ^{ab}	—
790 ^a l. 99-101	—	—	53 ^{cd} -54	—
44 ^{ab}	46 ^{ab}	44 ^{ab}	—	—
44 ^{cd}	46 ^{cd}	45 ^{ab}	55 ^{cd}	23 ^{ab}
45 ^{ab}	47 ^{ab}	45 ^{cd}	—	—
45 ^{cd}	47 ^{cd}	46 ^{ab}	55 ^{ab}	24 ^{cd}
790(D) ^a	—	—	—	—
790 ^a l. 104-105	—	—	56	—
{786 ^a l. 8-1	—	—	—	—
46 ^{ab}	48 ^{ab}	46 ^{cd}	—	25 ^{cd}
789 ^a l. 65-68	—	—	—	25-27
46 ^{cd}	48 ^{cd}	47 ^{ab}	—	—
47 ^{ab}	48 ^{ab}	47 ^{cd}	12 ^{cd}	—
47 ^{cd} -48	49 ^{cd}	47 ^{cd} -48	13-14 ^b	23-24 ^b
49	51	49	—	25
789 ^a l. 73-76	—	—	—	—
790 ^a l. 110-113	—	—	57	—
42 1 ^{ab}	44 1 ^{ab}	44 1 ^{ab}	50 1 ^{ab}	49 1 ^{ab}
2 ^{cd}	2 ^{cd}	2 ^{cd}	2 ^{cd}	—
2 ^{ab}	2 ^{ab}	2 ^{ab}	3 ^{ab}	1 ^{cd}
2 ^{cd}	2 ^{cd}	2 ^{cd}	3 ^{cd}	2 ^{ab}
3 ^{ab}	3 ^{ab}	3 ^{ab}	3 ^{cd} -4	—
3 ^{cd}	3 ^{cd}	3 ^{cd}	5 ^{ab}	4 ^{cd}
795 ^a	—	—	7-8 ^b	—
4 ^{ab}	4 ^{ab}	3 ^{cd}	1 ^{cd}	2 ^{cd}
4 ^{cd}	4 ^{cd}	4 ^{ab}	8 ^{cd}	3 ^{ab}
796 ^a	—	—	—	3 ^{cd} -4 ^b

Cnt. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gorresio Ed.	Lahore Ed.
797 ^a l. 1	—	—	9 ^{ab}	—
797 ^a l. 2	—	—	—	—
" l. 3-5	—	—	9 ^c -10	—
5 ^{ab}	5 ^{ab}	4 ^{cd}	11 ^{cd}	—
5 ^{cd}	5 ^{cd}	5 ^{ab}	6 ^{cd}	—
798 ^a	—	—	5 ^{ab}	—
6 ^{ab}	6 ^{ab}	5 ^{cd}	—	—
6 ^{cd}	6 ^{cd}	6 ^{ab}	12 ^{ab}	—
7 ^{ab}	7 ^{ab}	6 ^{cd}	12 ^{cd}	5 ^{cd}
801 ^a	—	—	13	—
7 ^c -9 ^a	7 ^c -8 ^b	7 ^c -8	6 ^{ab} , 11 ^{cd}	5 ^{ab} , 6 ^{ab}
803 ^a	—	—	—	—
804 ^a	8 ^{cd}	7 ^{cd}	—	—
8 ^c -9 ^a	9	8	14	—
805 ^a	10 ^{ab}	9 ^{ab}	—	—
9 ^{cd}	10 ^{cd}	9 ^{cd}	15 ^{ab}	—
806 ^a	11-12 ^b	10-11 ^b	—	—
10 ^{ab}	12 ^{cd}	11 ^{cd}	15 ^{cd} -16 ^a	—
807 ^a	13	11 ^c -12 ^b	—	—
10 ^{cd}	14 ^{ab}	12 ^{cd}	16 ^{cd}	—
{808 ^a l. 2	—	—	—	7 ^{ab}
809 ^a	—	—	17 ^{ab}	—
11	14 ^c -15 ^b	13	17 ^c -18 ^b	8 ^{cd} , 7 ^{cd}
810 ^a	—	—	—	—
12 ^{ab}	15 ^{cd}	14 ^{ab}	—	9 ^{ab}
12 ^{cd}	16 ^{ab}	14 ^{cd}	18 ^{cd}	9 ^{cd}
13 ^{ab}	16 ^{cd}	15 ^{ab}	19 ^{cd}	11 ^{ab}
13 ^{cd}	17 ^{ab}	15 ^{cd}	21 ^{ab}	11 ^{cd}
13 ^e	17 ^c	16 ^a	21 ^c	17 ^a
13 ^f	17 ^d	16 ^b	21 ^d	—
811 ^a l. 1: the prior half	18 ^a	16 ^c	—	—
811 ^a l. 1: the post half	18 ^b	16 ^d	—	17 ^b
" l. 2	18 ^{cd}	16 ^f	—	—
14 ^{ab}	19 ^{ab}	17 ^{ab}	23 ^{ab}	15 ^{ab}
813 ^a	—	—	25 ^{cd}	17 ^{cd}
14 ^{cd}	19 ^{cd}	17 ^{cd}	22 ^{ab}	17 ^{cd}
15 ^{ab}	20 ^{ab}	18 ^{ab}	19 ^{ab}	16 ^{ab}
815 ^a	—	—	—	16 ^{cd}
15 ^{cd}	20 ^c -21 ^b	18 ^c -f	26	18
16	{21 ^{cd} }	19	20	16
17 ^{ab}	21 ^{cd}	20 ^{ab}	27 ^{ab}	19 ^{ab}
816 ^a	22 ^{ab}	20 ^{cd}	—	—
17 ^c	22 ^c	21 ^c	27 ^c	19 ^c
17 ^d	22 ^d	20 ^d	—	—
817 ^a	23	21	—	—
15 ^{ab}	24 ^{ab}	22 ^{ab}	22 ^{cd}	23 ^{ab}
819 ^a l. 1	—	—	23 ^{ab}	12 ^{ab}
819 ^a l. 2	—	—	—	{11 ^{cd} }
819 ^a l. 2-4	—	—	23 ^c -24	13 ^c -14
15 ^c -19 ^a	24 ^c -25 ^c	22 ^c -23 ^c	—	—
19 ^a	25 ^d	23 ^d	27 ^d	19 ^d
20-21	26-27	23 ^e -24	28	20-21
43 1-2	45 1-2	45 1-2	51 1-2	50 1-2
822 ^a	—	—	3 ^{ab}	3 ^{ab}
3-4 ^a	3-4 ^b	3	3 ^c -4	3 ^c -4
823 ^a	—	—	5-7	—
4 ^c -6 ^b	4 ^c -6 ^b	4-5	8-9	5-6

Crit. Ed.	Born. Ed.	Kumbh. Ed.	Correio Ed.	Lahore Ed.
6 rd	6 rd	6 th	11 th	—
824 ^a	—	—	11 th -12	—
825 ^a	7 th	6 th	—	—
7	7 th -8 th	7	10	7
8-9	8 th -10 th	8-9	13-14	8-9
828 ^a	10 th -11 th	10	—	—
10-11	11 th -14 th	11-13	15-17	10-11
13	14 th -15 th	14	21	13
{831 ^a l. 1	—	—	—	19 th
831(A) ^a	—	—	—	—
831 ^a l. 2	—	—	—	—
14-15	15 th -17 th	15-16	22-23	19 th
{832 ^a	—	—	—	14-15
833 ^a	—	—	—	20
16-17	17 th -19 th	17-18	18-19	21
834 ^a	—	—	—	16-17
18	19 th -20 th	19	20	18
19	20 th -21 th	20	24	22
20 th	21 th -22 th	21 th	25 th	—
835 ^a	22 th	21 th	—	—
20 th	22 th	21 th	25 th	—
21-22	23-24	22-23	26-27	23-24
836 ^a	25 th	24 th	—	—
23-24	25 th -27 th	24 th -25	28-29	25-26
—	—	—	30	—
25-27	27 th -30 th	26-28	31-33	27-29
839 ^a	—	—	—	—
840 ^a	30 th -31 th	29	—	—
28-29 . i	31 th 33 th	30-31	34-35	30-31
841 ^a	—	—	—	—
842 ^a	—	—	36	—
30-31	33 th -34	32-33 ^d	37-38	32-33
843 ^a	—	[33 rd]	—	—
32-34	35-37	34-36	39-41	34-36
35	38	37	42(7)	—
36-37	39-40	38-39	43-44	37-38
44	40	46	52	51
845 ^a	—	—	1 st -2	—
846 ^a	—	—	3 th	—
1 st -2 nd	1 st -2 nd	1 st -2 nd	3 th -5 th	1 st -2 nd
2 nd	2 nd	2 nd	6 th	—
3 rd	3	3 rd	8 th -9	—
3 rd	4 th	3 rd	—	2 nd
4 5	4 th -6 th	4-5	5-6 th	3-4
6 th	6 th	6 th	10 th	5 th
850 ^a	—	—	10 th	—
6 th -7	7-8 th	6 th -7	11-12 th	5 th -6
852 ^a	—	—	12 th -13 th	—
8-10	8 th -11 th	8-10	13 th -16 th	7-9
854 ^a	11 th	[11 th]	—	—
11 th	12 th	11 th	16 th	10 th
11 th	12 th	11 th	17 th	10 th
855 ^a	—	—	17 th -19 th	—
12-13	13-14	12-13	19 th -21 st	11-12
856 ^a l. 1	—	—	—	—
" l. 2	—	—	21 st	—
14	15	14	22	13
15 th	16 th	15 th	23 rd	15 th
15 th	16 th	15 th	25 th	—

Cent Ed	Dom. Ed.	Kumbh Ed.	Gorresio Ed.	Labore Ed.
16	17	16	26 ^a -27 ^b	16 ^a -17 ^b
52 ^b * 1 1-6	—	—	28-30	—
17	—	—	—	—
17 ^a	18 ^a	17 ^a	31-32 ^a	17 ^a
18 ^a	19 ^a	17 ^a	27 ^a	17 ^a
59 ^a	—	—	31 ^a	18 ^a
56 ^a	—	—	32 ^a	—
18 ^a -19 ^b	19 ^a -20 ^b	18 ^a -19 ^b	33-34 ^b	—
19 ^a	20 ^a	18 ^a	24 ^a -25 ^b	14 ^a
20	21 ^a	19 ^a	24 ^a	14 ^a
21-25	22-27 ^b	19 ^a -24	25	15
56 ^a	—	—	35-40	18 ^a -23
26	27-28 ^b	23	41	—
56 ^a	—	—	42	24
27-30	28 ^a -32 ^b	26-29	43	—
31 ^a	32 ^a	30 ^a	44-47	25-28
31 ^a -32	33-34	30 ^a -31	48-49	—
33-34	35-36	32-33	50-51	29-31
35-36	37-38	34-35	—	31-32
45	47	47	52-53	33-34
1	1	1	53	52
2	2	2	1	2
57 ^a	—	—	—	—
3-6	3-6	3-6	2-5	3-6
7 ^a	7	7 ^a	6	6 in.
7 ^a	8 ^a	8	—	—
8	8 ^a -9 ^b	—	7	7
87 ^a	—	—	8-9 ^b	—
87 ^a	—	—	9-10	—
9-10 ^a	9 ^a -10 ^b	9-10 ^a	11-12 ^a	8-9 ^a
10 ^a	10 ^a	10 ^a	—	9 ^a
57 ^a	11 ^a	10 ^a	—	9 ^a
10	11 ^a	11 ^a	12 ^a	10 ^a
10 ^a	11 ^a	11 ^a	12 ^a	10 ^a
10 ^a	12 ^a	11 ^a	—	10 ^a
10 ^a	12 ^a	11 ^a	12 ^a	10 ^a
87 ^a	12 ^a	12 ^a	13 ^a	11 ^a
8-11 ^a	13 ^a	12 ^a	13 ^a	12 ^a
11-16	13 ^a 19 ^b	13-18	14-19	12-17
67 ^a	—	—	20	—
17	19 ^a -20 ^b	19	21	18
8 ^a -4 ^b	20 ^a -21 ^b	20	—	—
18	21 ^a -22 ^b	21	22	19
880 ^a	—	—	23 ^a	—
19	22 ^a -23 ^b	22 ^a	23 ^a -24 ^b	20
8 ^a -1 ^b	23 ^a	[22 ^a]	—	—
20	24	23	24 ^a -25 ^b	21
8 ^a -2 ^b	—	—	—	—
8 ^a -3 ^b	—	—	25 ^a -26 ^b	—
21	25	24	26 ^a -27 ^b	22
8 ^a -4 ^b	—	—	27 ^a -28 ^b	—
22	26	25	28 ^a -29 ^b	23
8 ^a -5 ^b 1 1-6	—	—	29 ^a -30 ^b	—
8 ^a -6 ^b 1 1-7	—	—	—	—
23-25	27-29	26-28	32 ^a	—
8 ^a -6 ^b	—	—	33-35	24-26
8 ^a -7 ^b 1 1	—	—	36-37 ^b	—
			37 ^a	27 ^a

Crit. Ed.	- Bom Ed	Kumbh III	- Gorresio Ld.	Lahore Ed
887* the prior half of l a	—	—	38*	27*
887[A]*	—	—	—	—
887* the post half of l a	—	—	39 ^b	27 ^d
26	30	29	38 ^c -39 ^b	28
888*	—	—	39 ^c -40 ^b	—
27	31	30	40 ^c -41 ^b	27
889*	—	—	41 ^c -42 ^b	—
28	32	31	42 ^c -43 ^b	30
890*	—	—	—	—
29	33	32	43 ^c -44 ^b	31
891*	34	33	—	—
30	35	34	45 ^c -46 ^b	32 ^c -33 ^b
892*	—	—	—	—
31	36	35	46 ^c -47 ^b	32 ^{ab} 33 ^{ab} in
32	37	36	47 ^c -48 ^b	33 ^c -34 ^b
33	38	37	—	—
893*	—	—	—	—
34	39	38 ^{ab} 39 ^{cd} [38 ^{cd}]	48 ^c -49 ^b	—
(894*	—	—	—	—
896*	—	—	—	—
35 ^{ab}	40 ^{ab}	39 ^{ab}	—	—
897*	—	—	49 ^{cd}	—
898*	—	—	—	—
35 ^{cd}	40 ^{cd}	39 ^{cd}	—	35 ^{ab}
899*	—	—	—	—
36 ^{ab}	41 ^{ab}	40 ^{ab}	50 ^{ab}	35 ^{cd}
901*	—	—	—	—
36 ^{cd}	41 ^{cd}	40 ^{cd}	50 ^{cd}	35 ^{cd}
902*	—	—	51 ^{cd}	—
903*	—	—	52 ^{cd}	—
904*	—	—	—	—
37 ^{ab}	42 ^{ab}	41 ^{ab}	51 ^{cd}	—
905*	—	—	52 ^{cd}	—
37 ^{cd}	42 ^{cd}	41 ^{cd}	—	—
37 ^{cd}	43 ^{ab}	42 ^{ab}	—	—
38 ^{ab}	43 ^{cd}	42 ^{cd}	54 ^{ab}	—
38 ^{cd}	44 ^{ab}	43 ^{ab}	54 ^{cd}	—
906*	—	—	—	—
907*	—	—	55	—
39	44 ^{cd}	43	53	—
908*	—	—	—	—
40-41	45-46	44-45	56-57	37-38
909*	—	—	—	—
42-43	47-48	46-47	58-59	39-40
910*	—	—	60	—
44-45	49-50	48-49	61-62	42-43
46 I	48 I	48 I	54 I	—
2-7	2-7	2-7	2-7	1-6
911*	—	—	8-11	—
8-11	8-11	8-11	12-15	7-10
912*	—	[12 ^{cd}]	—	—
12 ^{ab}	12 ^{ab}	12 ^{ab}	16 ^{ab}	11 ^{ab}
12 ^c -18	12 ^c -18	12 ^c -18	16 ^c -22	11 ^c -17
913*	19	19	—	—
19-20	20-21	20-21	23-24	13-19
914*	—	—	—	—

Cnt Ed	Bom Ed	Kumbh Ed	Goerzoo Ed.	Lahore Ed
21-23 ^c	22-24 ^e	22-24 ^e	25-27 ^e	20-22 ^f
(915 ^a)	24 ^d	24 ^d	27 ^d	22 ^d
23 ^d	—	—	28	23
916 ^a	—	—	55 1	54 1
47 1	49 1	49 1	—	—
2 ^{ab}	2 ^{ab}	2 ^{ab}	8 ^{ab}	2 ^{ab}
2 ^{cd}	2 ^{cd}	2 ^{cd}	9-11	2 ^{cd}
3-5	3-5	3-5	3	3-5
6	6	6	4-6 ^b	6
917 ^a	—	—	—	—
918 ^a	—	—	—	—
7 ^{ab}	7 ^{ab}	7 ^{ab}	12 ^{ab}	7 ^{ab}
919 ^a	7 ^{cd}	7 ^{cd}	—	—
7 ^{cd}	8 ^{ab}	7 ^{cd}	12 ^{cd}	7 ^{cd}
8	8 ^{cd}	8	2	8
9 ^{ab}	{9 ^{cd} }	9 ^{ab}	13 ^{ab}	9 ^{ab}
9 ^{cd} -10	9 ^{cd} -10	9 ^{cd} -10	13 ^{cd} -14	9 ^{cd} -10
920 ^a	—	—	15	—
11 ^{ab}	11 ^{ab}	11 ^{ab}	16 ^{ab}	11 ^{ab}
11 ^{cd}	11 ^{cd}	11 ^{cd}	—	11 ^{cd}
12	12-13 ^b	12-13 ^b	16 ^{cd} -17	14-15 ^b
921 ^a	—	—	18-19	—
922 ^a	—	—	—	—
13-14	13 ^{cd} -15 ^b	13 ^{cd} -14	20-41	12-13
15 ^{ab}	15 ^{cd}	15 ^{ab}	22 ^{ab}	15 ^{cd}
923 ^a	16 ^{ab}	15 ^{cd}	—	—
15 ^{cd}	16 ^{cd}	15 ^{cd}	22 ^{cd}	—
924 ^a	—	—	23-26 ^b	—
16	17	16	26 ^{cd} 27 ^b	16
925 ^a	—	—	27 ^{cd} -28 ^b	—
17	18	17	28 ^{cd} -29 ^b	17
18 ^{ab}	19 ^{ab}	18 ^{ab}	31 ^{cd}	18 ^{ab}
18 ^{cd} -19	19 ^{cd} -20	18 ^{cd} -19	32-33 ^b	18 ^{cd} -19
926 ^a	—	—	33 ^{cd} -34 ^b	—
20	21	20	34 ^{cd} -35 ^b	20
21	22	21	36 ^{cd} -37 ^b	21
928 ^a	—	—	38 ^{cd} -39 ^b	—
22-23	23-24	22-23	35 ^{cd} -37 ^b	22-23
24 ^{ab}	25 ^{ab}	24 ^{ab}	—	24 ^{ab}
2 ^{cd}	25 ^{cd}	24 ^{cd}	39 ^{cd}	24 ^{cd}
929 ^a	—	—	39 ^{ab}	—
25 ^{ab}	26 ^{ab}	25 ^{ab}	37 ^{cd}	25 ^{ab}
930 ^a	—	—	38 ^{ab}	—
25 ^{cd} -26 ^b	26 ^{cd} -27 ^b	25 ^{cd} -26 ^b	39 ^{cd} -40 ^b	25 ^{cd} -26 ^b
26 ^{cd}	27 ^{cd}	26 ^{cd}	—	26 ^{cd}
931 ^a	—	—	—	—
27 ^{ab}	28 ^{ab}	27 ^{ab}	—	—
27 ^{cd} -28	28 ^{cd} -29	27 ^{cd} -28	40 ^{cd} 41	27 ^{cd}
932 ^a	—	—	42	27 ^{cd} -28
29	30 ^{cd}	29	43	—
30	{30 ^{cd} }	30	44	29
933 ^a	—	—	45	—
31 ^{ab}	31 ^{ab}	31 ^{ab}	46 ^{ab}	29 ^{ab} 11
31 ^{cd}	31 ^{cd}	31 ^{cd}	46 ^{cd}	—
32-33	32-33	32-33	47-48	30-31
934 ^a	—	—	49-50	—
34-35	34-35	34-35	51-52	32-33
935 ^a	—	—	—	—
937 ^a	36-39	36-39	—	—

Crit. Ed.	Pom. Ed.	Kyabsh. Ed.	Gorresio Ed.	Lahote Ed.
36	40	40	—	34
938 ^a	—	—	—	35
48 1	50 1	50 1	56 1-5	55 1 ^a —
2 ^{ab}	2 ^{ab}	2 ^{ab}	—	—
940 ^a 1, 2	—	—	—	—
11-1 2-6	—	—	6-8 ^b	—
2 ^c -3 ^b	2 ^c -3 ^b	2 ^c -3 ^b	8 ^c -9 ^b	1 ^c -2 ^a
941 ^a	3 ^{cd}	[3 ^{cd}]	—	—
3 ^{cd}	4 ^{ab}	3 ^{cd}	9 ^{cd}	2 ^{cd}
4 ^{ab}	4 ^{cd}	4 ^{ab}	12 ^{ab}	3 ^{ab}
942 ^a	—	—	10-11	—
4 ^{cd}	5 ^{ab}	4 ^{cd}	12 ^{cd}	3 ^{cd}
5 ^{cd} -6 ^d	5 ^{cd} -7 ^b	5-6	13-14	4-5
943 ^a	—	—	—	—
6 ^{cd}	7 ^{cd}	7 ^{ab}	15 ^{ab}	6 ^{ab}
944 ^a	—	—	—	6 ^{cd}
7	8	7 ^{cd}	16	7 ^{cd} -8 ^b
945 ^a	—	—	—	8 ^{cd}
946 ^a	—	—	—	—
8-10	9-11	8-10	18-20	10-12
947 ^a	—	—	—	—
11	12	11	17	9
12-13	13-14	12-13	21-22	13-14
948 ^a	—	—	23	—
14-17 ^a	15-16 ^b	14-17 ^b	24-27 ^b	15-18 ^b
950 ^a	—	—	27 ^{cd}	—
17 ^{cd}	18 ^{cd}	17 ^{cd}	—	18 ^{cd}
18-19	19-20	18-19	25-29	19-20
951 ^a	—	—	—	21 ^{ab}
20-21	21-22	20-21	30-31	21 ^{cd} -22
952 ^a	—	—	—	—
22-25	23-26	22-25	—	23-26
953 ^a	—	—	—	—
26-27 ^b	27-28 ^b	26-27 ^b	—	27-28 ^b
27 ^{cd}	28 ^{cd}	27 ^{cd}	—	28 ^{cd}
954 ^a	—	—	—	28 ^{cd}
955 ^a	—	—	—	—
27 ^{cd}	28 ^{cd}	27 ^{cd}	15 ^{cd}	2 ^{ab}
49 1	■ [1 ^{cd} -2]	51 1	32	26 1
2-3	1 ^c -2	2-3	33-31	2-3
956 ^a	—	—	35	—
4-6	3-5	4-6	36-38	4-6
957 ^a	—	—	39	—
7	6	7	40	7
8	7	8	—	8
■	8	9	41	9
(959 ^a	—	—	—	—
960 ^a	—	—	42 ^{ab}	—
961 ^a	—	—	—	—
10 ^{ab}	9 ^{ab}	10 ^{ab}	42 ^{cd}	—
10 ^{cd}	10 ^{cd}	10 ^{cd}	—	—
962 ^a	—	—	43	—
11 ^{ab}	10 ^{ab}	11 ^{ab}	44 ^{ab}	16 ^{ab}
11 ^{cd}	10 ^{cd}	11 ^{cd}	44 ^{cd}	11 ^{cd}
963 ^a	—	—	—	12 ^{cd}
964 ^a	11-13	12-14	—	—
12 ^{ab}	14 ^{ab}	13 ^{ab}	45 ^{ab}	11 ^{ab}
12 ^{cd}	14 ^{cd}	13 ^{cd}	45 ^{cd}	10 ^{cd}
965 ^a	—	—	46-47	—

Cont. Ed.	Rom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gerosso Ed.	Labore Ed.
13 ^{ab}	15 ^{ab}	16 ^{ab}	48 ^{ab}	12 ^{ab}
13 ^{cd}	15 ^{cd}	16 ^{cd}	49 ^{cd}	—
14 ^{ab}	16 ^{ab}	17 ^{ab}	49 ^{ab}	—
14 ^{cd}	16 ^{cd}	17 ^{cd}	49 ^{cd}	13
14 ^d	17 ^{ab}	18 ^{ab}	—	12 ^{cd}
966 ^a 1-8	—	—	53-54	14-15
" 1, 9-10	—	—	57	—
967 ^a	—	—	57	—
968 ^a	—	—	56	—
969 ^a	17 ^a -18	18 ^a -19	50	—
15	19	20	51	57 1
16	20	21	52	—
17	21	22	57	—
18 ^{ab}	22 ^{ab}	23 ^{ab}	2	—
970 ^a	22 ^{cd}	—	3 ^{ab}	2 ^{ab}
18 ^b	23 ^a	23 ^c	—	—
971 ^a	23 ^{bc}	23 ^{de}	3 ^c	—
18 ^d	23 ^d	23 ^f	—	—
973 ^a	—	—	3 ^d	2 ^d
19 ^{ab}	24 ^{ab}	24 ^{ab}	—	—
19 ^c -20 ^b	24 ^c -25 ^b	24 ^c -25 ^b	4 ^{ab}	2 fn. L 3
974 ^a	—	—	4 ^c -5 ^d	3-5 ^b
20 ^{cd}	25 ^{cd}	25 ^{cd}	—	4 ^{cd}
21 ^{ab}	25 ^{ab}	25 ^{ab}	5 ^{cd}	5
975 ^a	—	—	6 ^{ab}	12 ^{ab}
21 ^{cd}	25 ^{cd}	25 ^{cd}	—	12 ^{cd}
22	27	27	6 ^{cd}	12 ^{ef}
976 ^a	—	—	7	6
23-24 ^a	28-29 ^a	28-29 ^a	8	—
24 ^{ab}	29 ^{cd}	29 ^{cd}	9-11 ^b	7-8
978 ^a	—	—	11 ^{cd}	8 fn.
25	30	30	—	9
979 ^a	—	—	12	—
26-27	31-32	31-32	13-19	—
980 ^a	—	—	18-19	10-11
28	33	33	20	—
981 ^a	—	—	21	13
29-30 ^b	34-35 ^b	34-35 ^d	22	—
982 ^a	—	—	23-24 ^b	14-15 ^b
30 ^c -32	35 ^c -37	35 ^c -37	24 ^c -25 ^b	—
33	38	38	26 ^c -27	15 ^c -17
985 ^a	39	39	28	—
34-35	40-42	40-42	—	—
986 ^a	—	—	29	18-19
36-40	42-46	42-46	—	—
80 1	52 [1-4]	52 1	30-35	20-24
987 ^a	—	—	58	58 1
2	1-3	2	3-5	—
988 ^a	[1-4]	3	4	2
3	1-4	4	—	—
989 ^a	—	—	5	3
4	3	5	6-9	—
991 ^a	4	6	10	4
992 ^a	—	[7-10]	—	—
5	5	11	—	—
995 ^a	—	—	11	5
6-8	6-8	12-14	—	—
9	9	15 ^{cd}	12-14	6-8
996 ^a	10 ^{ab}	15 ^{ef}	16	9

Crit. Ed.	Rom. Ed.	Kumbh. Ed.	Getresio Ed.	Lahore Ed.
10	10 ^c -11 ^b	16	27	10
11	11 ^c -12 ^b	17 ^{a-d}	15	11
997 ^a	12 ^d	17 ^{ef}	—	—
998 ^a	—	—	—	—
999 ^a	—	—	—	—
12-14	13-15	18-20	18-20	12-14
1000 ^a	—	—	21	—
15	16	21	23	15
1001 ^a	—	—	24	—
16	17	22	22	—
17 ^{ab}	18 ^{ab}	23 ^{cd}	25 ^{ab}	16 ^{ab}
17 ^{cd}	18 ^{cd}	23 ^{cd}	—	17 ^{ab} in. l. 3
18 ^{ab}	19 ^{ab}	24 ^{ab}	25 ^{cd}	18 ^{cd}
18 ^{cd}	19 ^{cd}	24 ^{cd}	—	17 ^{ab}
18 ^{ef}	20 ^{ab}	25 ^{ab}	—	17 ^{ab} in. l. 1
1002 ^a	—	—	—	—
1003 ^a	20 ^{cd}	23 ^{ab}	—	17 ^{ab} in. l. 2
19-20	21-22	26-27	—	17 ^c -18
21-22 ^a	23-24	28-29	26-27	19-21
23-24 ^b	25-26 ^b	31-32 ^b	28-29 ^b	22-23 ^b
24 ^{cd}	—	32 ^{cd}	29 ^{cd}	—
25-26 ^b	27-28 ^b	33-34 ^b	30-31 ^b	23 ^c -24
1005 ^a l. 1	—	—	31 ^{cd}	—
1005 ^a l. 2	—	—	—	—
{1006 ^a	—	—	—	—
26 ^{cd}	28 ^{cd}	34 ^{cd}	—	25 ^{cd}
27	29	35	—	25 ^{ef}
28 ^{ab}	30 ^{ab}	36 ^{ab}	32	27
28 ^{cd}	30 ^{cd}	36 ^{cd}	33 ^{ab}	25 ^{ab}
29	31	36	33 ^{cd}	28
30	32	37	34	29
31-32 ^b	33-34 ^b	38-44	35	26
{1008 ^a	—	—	36-43 ^b	30-32 ^b
33 ^{cd} -39	40 ^c -41	45-46 ^b	—	37 ^{cd}
40 ^{ab}	42 ^{ab}	46 ^{cd}	43 ^{cd}	38-39 ^b
40 ^c -41 ^b	42 ^c -43 ^b	47	44	39 ^{cd}
41 ^{cd}	43 ^{cd}	48 ^{ab}	45 ^{ab}	—
1009 ^a	—	—	—	40 ^{cd}
41 ^c -42	43 ^c -44	48 ^c -49	45 ^c -46	—
51 l	53 l	53 l	59	59
1010 ^a	—	—	—	1
1011 ^a	—	—	—	2-5 ^b
2	2	2	1 ^{ab}	—
1012 ^a	—	—	1 ^c -2 ^b	5 ^c -6 ^b
3-4 ^d	3-4	3-4	3-4	—
4 ^{ef}	5 ^{ab}	5 ^{ab}	—	7-8
1013 ^a	5 ^{cd}	5 ^{cd}	—	6 ^{cd}
5	6	6	5	—
1014 ^a	—	—	6	9
6-9 ^b	7-10 ^b	7-10 ^b	7-20 ^b	—
1015 ^a	—	—	—	10-13 ^b
9 ^c -11	10 ^c -12	10 ^c -12 ^d	10 ^c -12	—
12 ^{ab}	13 ^{ab}	12 ^{cd}	—	14 ^c -15
1016 ^a	—	—	—	16 ^{ab}
12 ^{cd} -f	13 ^c -14 ^b	13	—	11 ^{cd}
13-14	14 ^c -16 ^b	14-15	13-14	17
1017 ^a	—	—	15-16	18-19
15-19	16 ^c -21 ^b	16-20	17-21	—
20	21 ^c -22 ^b	21	23	20-24
				25

Cat Ed	Bom Ed	Kumbh Ed	Corresso Ed	Labore Ed
21	22 ^c -23 ^b	22	22	26
22-24	23 ^c -25	23-25	24-26	27-29
1019 ^a	—	—	—	—
25	26	26	27	30
52 1021 ^a	54 —	—	60 1-3	60 —
1-2	2-3 ^b	1-2	5-7 ^b	1-3 ^a
1021 ^a	—	—	—	3 ^{cd}
1023 ^a	—	—	7 ^{cd}	—
3 ^{cd}	3 ^{cd}	3 ^{cd}	8 ^{cd}	4 ^{cd}
3 ^{cd}	4 ^{cd}	3 ^{cd}	8 ^d	4 ^{cd}
1026 ^a	—	—	9	—
4	4 ^c -5 ^b	4	10	5
1027 ^a	—	—	11-14	—
5	5 ^c -6 ^a	5	15	6
6	6 ^c -7 ^a	6	—	7
7	7 ^c -8 ^a	7	16	8
8-9	8 ^c -10 ^b	8-9	16-19	9-10
20	10 ^c -11 ^b	10	17	11
11-12 ^b	11 ^c -12	11-12 ^b	20-21 ^d	12-13 ^b
12 ^c -13 ^a	13	12 ^c -13 ^b	—	—
13 ^c -14 ^b	14	13 ^c -14 ^b	21 ^c -22 ^a	13 ^c -14 ^b
1030 ^a	—	—	22 ^c -23 ^a	—
14 ^{cd}	15 ^{cd}	14 ^{cd}	23 ^{cd}	14 ^{cd}
1032 ^a 1	—	—	—	—
1	—	—	24 ^{cd}	—
15-17 ^d	15 ^c -18 ^b	15-17 ^d	24 ^c -27 ^b	15-17 ^d
1034 ^a	—	—	27 ^{cd}	17 ^{cd} 18
17 ^c -21	18 ^c -24	17 ^c -21	28-34 ^b	17 ^c -21
1038 ^a	—	—	34 ^{cd}	—
24	25	24	35	24
1039 ^a	—	—	—	25
25-27	26-28	25-27	35-38	26-28
1041 ^a	—	—	—	—
28	29	28	39	29
29	30	29	—	30
53 1-2 ^c	55 1-2 ^c	55 1-2 ^c	61 1-2 ^c	61 1-2 ^c
2 ^c -3 ^c	2 ^c -3 ^c	2 ^c -3 ^c	2 ^c -3 ^c	—
3 ^c	3 ^c	3 ^c	3 ^c	2 ⁱ
4	4	4	—	3
5 ^{cd}	5 ^{cd}	5 ^{cd}	4 ^{cd}	4 ^{cd}
5 ^c	5 ^c	5 ^c	—	4 ^c
1044 ^a	—	—	—	4 ^c -6 ^a
5 ^d	5 ^d	5 ^d	—	6 ^a
1046 ^a	—	—	—	—
6-8	6-8	6-8	4-7 ^b	6-8
9 ^{cd}	9 ^{cd}	9 ^{cd}	—	9 ^{cd}
1048 ^a	—	—	7 ^c -11	—
9 ^{cd}	9 ^{cd}	9 ^{cd}	12 ^{cd}	9 ^{cd}
1049 ^a	—	—	12 ^{cd}	—
10	10	10	13	10
1051 ^a	—	—	14	—
11	11	11	15	11
1053 ^a	—	—	16-17 ^b	—
12	12	—	17 ^c -18 ^b	12
1054 ^a	—	—	18 ^c -19	—
13-14 ^b	13-14 ^b	13-14 ^b	20 22 ^{cd}	13-14 ^b
14 ^{cd}	14 ^{cd}	15 ^{cd}	26 ^{cd}	16 ^{cd}
15	15	14 ^{cd} , 15 ^{cd}	21 22 ^c -26 ^b , 27	14 ^{cd} , 15 ^{cd}
1056 ^a 1 5	—	—	—	15 ^{cd}

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gorrasu Ed.	Talore Ed.
1056 ^a l. 12	—	—	—	16 ^{ab}
16-26 ^b	16-26 ^b	16-26 ^b	23-33 ^b	17-27 ^b
1057 ^a	26 ^{ad}	26 ^{ad}	—	—
26 ^c -31	27-32 ^b	27-31	-39 ^c -43	27 ^c -32
1058 ^a l. 1-2	—	—	41	—
" l. 3-4	—	—	—	—
" l. 5-6	—	—	45	—
1059 ^a	32 ^c -34 ^b	32-33	—	—
32-35	34 ^c -37	34-37	46-49	33-36
1060 ^a	—	—	—	37
1061 ^a	—	—	—	—
1062 ^a	—	—	—	—
1063 ^a	—	—	—	—
54 1-8 ^b	III 1-8 ^b	56 1-8 ^b	62 1-8 ^b	62 1-8 ^b
1066 ^a	—	—	—	8 ^{re}
8 ^{ad}	8 ^{ad}	8 ^{ad}	8 ^{ad}	9 ^{ab}
1068 ^a	—	—	9	—
9-11	9-11	9-11	10-12	9 ^c -12
1069 ^a	—	—	13-14 ^b	—
12	12	12	14 ^a -15 ^b	13
1070 ^a	—	—	15 ^c -16 ^b	—
13-14	13-14	13-14	16 ^c -20 ^b	11-15 ^d
1071 ^a	—	—	—	15 ^{re}
15-16	15-16	15-16	19 ^c -21 ^b	16-17
1072 ^a	—	—	21 ^c -23 ^b	—
17	17	17	24 ^c -10 ^b	18
18	18	18	23 ^c -24 ^b	19
1073 ^a	—	—	24 ^{re}	—
1074 ^a	19-20	19-20	—	—
19 ^{ab}	21 ^{ab}	21 ^{ab}	25 ^{ab}	20 ^{ab}
1075 ^a	—	—	—	—
1076 ^a	—	—	25 ^{ad}	20 ^{ad}
19 ^c -20	21 ^c -23 ^b	21 ^c -22	26-27	21-22
21 ^{ab}	23 ^{ad}	23 ^{ab}	28 ^{ab}	—
21 ^c -23 ^b	24-26 ^b	23 ^c -25 ^b	—	23-25 ^b
23 ^{ad}	26 ^{re}	25	28 ^{ad}	24 ^{re}
24-25	27-28	26-27	29-30	26-27
1079 ^a l. 1-2	—	—	—	—
" l. 3-4	—	—	31	—
26-30 ^b	29-33 ^b	28-32 ^b	32-35	28-32 ^b
1082 ^a	—	—	36 ^{ab}	—
30 ^{ad}	33 ^{ad}	32 ^{ad}	36 ^{re}	32 ^{ab} in
1083 ^a	—	—	37 ^{ab}	—
31	34	33	37 ^{re}	32 ^c -33 ^b
1084 ^a	35	34	—	—
1085 ^a	—	—	—	—
32	36	35	38	33 ^c
53 App. I. (No 12) l. 1-22	1-11	1-11	63 1-11	63 1-11
" l. 23-24	—	—	12	12
" l. 25-30	—	—	13-15	—
App 1 (No 12) l. 19 in	—	—	—	—
" l. 31-36	12-14	12-14	16-18	13-15
" l. 37	15 ^{ab}	15 ^{ab}	19 ^{ab}	16 ^{ab}
" l. 38	15 ^{ad}	15 ^{ad}	19 ^{ad}	16 ^{ad}
" l. 38 in.	—	—	—	—
" l. 39-40	16	16	20	17-18 ^b
" l. 41-43	17-18 ^b	17-18 ^b	21-22 ^b	18 ^c -19
" l. 44	—	—	—	—
" l. 45-67	18 ^c -26	18 ^c -26	22 ^c -29	20-27
I	57 I	57 I	64 I	64 I

Cent Ed	Bom Ed	Kumbh Ed	Corrosee Ed	Lahore Ed
1085*	—	—	—	—
2-4 ^b	2-4 ^b	2-4 ^b	2-4 ^b	2-4 ^b
1087*	—	—	—	—
4 ^c -6 ^b	4 ^c -6 ^b	4 ^c -6 ^b	4 ^c -6 ^b	4 ^c -6 ^b
1088*	—	—	—	—
6 ^c -7 ^b	6 ^c -7 ^b	6 ^c -7 ^b	6 ^c -7 ^b	6 ^c -7 ^b
1090*	—	—	—	—
1091*	—	—	—	—
7 ^c	7 ^c	7 ^c	7 ^c	7 ^c
7 ^c -8 ^c	7 ^c -8 ^c	7 ^c -8 ^c	7 ^c -8 ^c	7 ^c -8 ^c
8 ^c	8 ^c	8 ^c	8 ^c	8 ^c
1092* 1	—	—	—	—
" 2-3	—	—	—	—
1093*	—	—	—	—
9 ^c	9	9	9	9
1094*	[14 ^c -f]	14 ^c -f	14	13
9 ^c	10 ^{ab}	10 ^{ab}	—	—
10 ^{ab}	10 ^{ab}	10 ^{ab}	10 ^{ab}	8 ^{ab}
1095*	11 ^{ab}	[11 ^{ab}]	—	9 ^{ab}
1096*	—	—	—	—
10 ^{cd}	11 ^{cd}	11 ^{cd}	10 ^{cd}	—
10 ^{cd}	12 ^{ab}	11 ^{cd}	11 ^{ab}	8 ^d
1097*	—	—	14 ^{cd}	9 ^{cd}
11-12 ^b	12 ^c -13	12-13 ^b	—	—
1098*	—	—	15-16 ^a	13 in 1, 1-3
—	[14 ^{ab} f]	13 ^{cd} f	—	13 in 1 4
12 ^{cd}	14 ^{ab}	14 ^{cd}	16 ^{cd}	—
1099*	—	—	17 ^{ab}	14 ^{ab}
1100*	—	—	—	—
13 ^{cd}	14 ^{cd}	15 ^{ab}	—	—
13 ^{cd}	15 ^{ab}	15 ^{cd}	17 ^{cd}	14 ^{cd}
14 ^{ab}	15 ^{cd}	16 ^{ab}	—	15 ^{ab}
14 ^{cd}	16 ^{ab}	16 ^{cd}	18 ^{cd}	15 ^{cd}
15	16 ^{ab} -17 ^b	17	—	—
15 ^{ab}	17 ^{cd}	18 ^{ab}	18 ^{ab}	16
16 ^d	18 ^{ab}	18 ^{cd}	—	17 ^{ab}
17-18 ^b	18 ^{cd} -19	19	19-20 ^b	17 ^{cd}
18 ^{cd}	20 ^{ab}	20 ^{ab}	20 ^{cd}	18
101*	20 ^{cd} -21	20 ^{cd} -21	—	—
19	22	22	21	19
20	23	23	—	20
56 2-4 ^b	58 1-4 ^b	58 1-4 ^b	65 1-4 ^b	65 1-4 ^b
4 ^{cd}	4 ^{cd}	4 ^{cd}	4 ^{cd}	—
5-6	5-6	5-6	5-6	4 ^c -6 ^b
7 ^{ab}	7 ^{ab}	7 ^{ab}	7 ^{ab}	7 ^{ab}
7 ^{cd}	7 ^{cd}	7 ^{cd}	7 ^{ab}	6 ^{cd}
8 ^c	8 ^c	8 ^c	—	7 ^c
1105*	—	—	—	—
8 ^{cd}	8 ^{cd}	8 ^{cd}	—	—
9	9	9	8	7 ^c , 8 ^{ab}
10	10	10	9	8 ^c -9 ^b
11-13	11-13	11-13	10-12	—
1107*	—	—	—	—
14-18	14-18	14-18	13-17	—
1108*	—	—	—	—
19-20	19-20	19-20	18-19	12 ^c -16
57 1	59 1	59 1	66 1	17-18
2 ^{ab}	2 ^{ab}	2 ^{ab}	2 ^c -3 ^b	19-20
{1110*	—	—	—	—

Crit. Ed.	Bom. Ld.	Kumbh. Ld.	Corresso Ed.	Labore Ed.
2 ^c -3	2 ^c -3	2 ^c -3	2 ^c -3	—
4-6 ^a	4-6 ^a	4-6 ^a	4 ^c -5	2 ^c -4
6 ^{ad}	6 ^{ad}	6 ^{ad}	7 ^{ad}	—
7-8	7-8	7-8	7 ^c -8 ^b	5-6
1112 ^a	—	—	—	7
9-11	9-11	9-11	9 ^c -12 ^b	6-10
12 ^c -13 ^a	12	12 ^{ad} , 13 ^{ad}	12 ^c -13 ^b	11 ^c -12 ^b
[1113] ^a	13 ^{ad}	13 ^{ad}	—	—
12 ^{ad}	13 ^{ad}	13 ^{ad}	—	12 ^c
13 ^{ad}	14 ^{ad}	14 ^{ad}	13 ^{ad}	11 ^{ad}
13 ^c -14 ^b	14 ^{ad} -15 ^b	14 ^c -15 ^b	14	13
1115 ^a	15 ^{ad}	15 ^{ad}	—	—
14-16	15-16	16-16	14-17	14-16
1116 ^a	—	—	15	—
17-21 ^b	17-23 ^b	19-23 ^b	19-23 ^b	17-21 ^b
1117 ^a	—	—	—	—
21 ^c -23	23 ^c -25	23 ^c -25	23 ^c -25	21 ^c -23
24	26	26	—	24
25	27	27	26	25
58 1-3 ^b	60 1-3 ^b	60 1-3 ^b	—	67 1-3 ^b
3 ^{ad}	3 ^{ad}	3 ^{ad}	—	3 ^{ad} fn
4-10 ^b	4-10 ^b	4-10 ^b	—	3 ^c -9
1121 ^a	—	—	—	10 ^{ad}
10 ^c -12 ^b	10 ^c -12 ^b	10 ^c -12 ^b	—	—
12 ^c -16	12 ^c -16	12 ^c -16	—	10 ^c -14
1122 ^a	—	—	—	—
17-18	17-18	17-18	—	15-16
1123 ^a	—	—	—	—
19	19	19	—	17
1125 ^a	20-22	20-22	—	—
20-28	23-31	23-31	—	18-26
1126 ^a	—	—	—	27 ^{ad}
29-30	32-33	32-33	—	27 ^c -29 ^b
1127 ^a	—	—	—	20 ^c -30 ^a
31	34	34	—	30 ^c -31 ^{ad}
32 ^{ad}	35 ^{ad}	35 ^{ad}	—	35 ^{ad}
1130 ^a	—	—	—	35 ^{ad}
32 ^{ad}	35 ^{ad}	35 ^{ad}	—	35 ^{ad}
1030 ^a	—	—	—	35 ^{ad}
33	36-37 ^b	36	—	32-33 ^a
1132 ^a	—	—	—	33-34 ^b
34	37 ^{ad}	37	—	34 ^c -35 ^b
35	38	38	—	36
59 1133 ^a	61 1-2 ^b	61 1-2 ^b	67 1-2 ^b	68 1-2 ^b
1-2 ^b	1-2 ^b	1-2 ^b	1-2 ^b	2 ^{ad}
1134 ^a	2 ^{ad}	2 ^{ad}	4 ^c	4 ^{ad}
2 ^{ad}	—	—	—	4 ^c
1135 ^a	—	—	—	—
3	3	3	3	3
1136 ^a	—	—	4 ^{ad}	4 ^{ad}
4-5	4-5	4-5 ^{ad}	5-6	5-6
1138 ^a	6 ^{ad}	5 ^{ad}	—	—
6-10	6-11 ^b	6-10	20-21	20-21
1141 ^a	—	—	1 ^{ad}	—
11 ^{ad}	11 ^{ad}	11 ^{ad}	—	—
11 ^c -12 ^d	12-13 ^b	11 ^c -12 ^d	1 ^c -2	11 1-2 ^b
1142 ^a	—	—	—	—
12 ^c -13 ^b	13 ^c -16 ^b	12 ^c -13 ^b	3-4	—
1143 ^a	[16 ^{ad}]	15 ^{ad}	5-7	—

Crit Ed	Bom Ed.	Kumbh Ed.	Corres o Ed	Lahore Ed
13 ^c -16 ^b	16 ^c -17	16	8-9 ^a	5 ^c -6 ^b
16 ^a	18 ^{ab}	17 ^{ab}	9 ^{ad}	—
16 ^{ad}	18 ^{ad}	17 ^{ad}	—	6 ^{ad}
17-19 ^a	19-21 ^b	18-20 ^a	10-13 ^a	7-9 ^a
1745 ^a 1	—	—	—	9 ^a fn.
1 2	—	—	—	9 ^a
19 ^a	21 ^b	20 ^b	13 ^b	9 ^b
19 ^a -24	21 ^c -26	20 ^c -25	13 ^c -14 ^b	9 ^a -13 ^b
1146 ^a	—	—	—	25 ^{ad}
1147 ^a	—	—	16 ^{ad}	—
21-28	27-30	26-29	20-23	16-19
1148 ^a	—	—	—	—
29 ^{ab}	31 ^{ab}	30 ^{ab}	24 ^{ab}	20 ^{ab}
1149 ^a	—	—	—	20 ^{ad}
1150 ^a	—	—	—	—
29 ^{ad}	31 ^{ad}	30 ^{ad}	24 ^d	20 ^{ad}
60 App 1 (No 13)	62 1-5 ^b	62 1-5 ^b	—	—
1-9	—	—	—	—
After 1 9 fn 1	—	—	—	—
" " 2	[6 ^{ab}]	[6 ^{ab}]	—	—
" " 3	[6 ^{ad}]	[6 ^{ad}]	—	—
App 1 (No 13) 10	5 ^{ad}	5 ^{ad}	—	—
" " 11-27	6 ^c -14 ^b	7-14	—	—
After 1 27 fn	—	—	—	—
App 1 (No 13) 28-42	14 ^c -20	15-20	—	—
" " 43-121	63 1-20	63 1-20	—	—
1 ^{ab}	64 1 ^{ab}	64 1 ^{ab}	—	—
1153 ^a	—	—	25-28	21-24
1 ^{ad}	2 ^c -2 ^b	1 ^c -5	29	25
2-4	2 ^c -5 ^b	2-4	30-31	26-28
5 ^{ab}	5 ^{ad}	5 ^{ab}	—	—
5 ^c -6	6	5 ^c -7	—	30 ^c -31 ^b
7-9	7-9	h-8	—	29-30 ^a , 31 ^c -32
10	10	9	33	33
1156 ^a	11 ^{ab}	10 ^{ab}	—	—
11	12 ^c -12 ^b	10 ^c -10 ^b	34	34
(1157 ^a	—	—	—	—
1158 ^a	—	—	—	—
1159 ^a	—	—	—	—
12-14	12 ^c -12 ^b	11-13	35-37	35-37
1160 ^a 1-2	—	—	38	38
" " 3	—	—	—	39 ^{ab}
" " 4-5	—	—	39	39 ^c -40 ^b
" " 6	—	—	—	40 ^{ad}
App 1 (No 14) 1-18	13 ^c -24 ^b	14-22	—	—
15-17	24 ^c 27 ^b	23-25	40-42	41-43
1161 ^a	27 ^c -28 ^b	26	—	—
18 ^{ab}	28 ^c	27 ^{ab}	43 ^{ab}	44 ^{ab}
1163 ^a	29-30 ^b	27 ^c -28 ^c	—	—
1 ^c -19	30 ^c -31	28 ^c 29	43 ^c -44	44 ^c -45
1164 ^a	32-33 ^b	30	—	—
20-21	33 ^c -35 ^b	31-32	—	46-47
22	35 ^c -36 ^b	33	45	48
1165 ^a	36 ^c -37 ^b	34	—	—
23 ^{ab}	37 ^{ab}	34 ^{ab}	46 ^{ab}	49 ^{ab}
1167 ^a	37 ^{ad}	35 ^{ad}	—	—
23 ^{ad}	38 ^{ad}	35 ^{ad}	46 ^{ad}	49 ^{ad}
App 1 (No 15) 1-2	—	—	47-49 ^b	50-52 ^b
After 1 5 fn	—	—	—	52 ^{ab} fn

Crit. Ed.	Hom. Ed.	Karab. Ed.	Goretsky Ed.	Lahore Ed.
App. I (No. 15) l. 6	—	—	47 rd	52 rd
" " l. 7-23	—	—	—	—
" " l. 24-27	—	—	52-53	53-54
After l. 27 fn.	—	—	—	—
App. I (No. 15)	—	—	52-53	55-56
l. 28-32	—	—	—	—
After l. 32 fn.	—	—	—	—
App. I (No. 15)	—	—	54-55	57-58
l. 32-35	—	—	—	—
After l. 35 fn.	—	—	—	59
App. I (No. 15)	—	—	56	60
l. 36-37	—	—	—	—
App. I (No. 15) l. 38	—	—	69 1 st	70 1 st
24-27	39-42	36-39	67 7-10	69 7-10
1169 ^a l. 1-4	—	—	11-12	12-13
" l. 5-8	—	—	—	13-14
1170 ^a	—	—	—	—
28	—	—	—	—
1171 ^a	43	40 rd	13	15
29-31 ^b	44 th	[40 rd]	—	—
31 ^a -32	44 th -46	41-43 ^b	14-16 ^a	16-18 ^b
33	47-48 ^b	43-44	16-17	—
1173 ^a	48 th -49 ^b	45	18	18 th -1
1174 ^a	—	—	—	—
1175 ^a	—	—	—	—
1176 ^a l. 1-2	49 th -50 ^b	46 th -1	—	—
1176(A) ^a l. 2	—	[46 th]	—	—
" l. 2-3	[50 th]	47	—	—
1176 ^a l. 3	50 th	48 th	—	—
34	51	48 th -49 ^b	19	19
35 th	52 nd	49 rd	19 10 th	70 10 th
1177 ^a	—	—	10 rd	10 rd
35 th	—	49 rd	4 th	4 th
1179 ^a	—	—	5	5
36-39 ^d	53-56	50-53	6-9	6-9
39 th	57 th	54 th	1 rd	1 rd
1180 ^a	—	—	2-4 ^b	2-4 ^b
1181 ^a	57 th	54 th	—	—
40	58	55	11	—
1182 ^a	—	—	—	12 th -13 th
41-43 ^a	59-61 ^a	56-58 ^a	12-13	13 th -16 th
1183 ^a l. 1-2	—	—	—	12 th
" l. 3-4	—	—	—	16 th -17 th
1184 ^a	62 th	59 rd	—	—
1185 ^a	—	—	—	—
44-45 ^b	60 th -63	59-60 ^b	14-15 ^b	17 th -18 th
45 th	[64 th]	60 th	15 th	18 th
46 th	[64 th]	61 th	—	19 th
46 th	64 th	62 th	—	19 th
1186 ^a	—	—	—	—
47-49	64 th -67 ^b	62-64	16-18	20-22
50 th	67 th	65 th	23 rd -24 th	22 nd -25 th
50 th	68 th	65 th	26 th	25 th
1188 ^a	—	—	25	29
1189 ^a	—	—	25	—
50 th	68 th	66 th	19 th	24 th
1190 ^a	—	—	19 th	—
1191 ^a l. 1	69 th	66 th	—	—
" l. 2	69 th	67 th	—	30 th

Crnt Ed	Bom Ed	Kumbh Ed	Gorrasio Ed	Labore Ed
1191(A)*	—	—	—	—
1191* 1 3	70 ^{ab}	67 ^{cd}	—	—
1 4	70 ^{cd}	—	—	—
1 5 the prior half	71 ^o	68 ^a	—	—
1 5 the post half	71 ^b	—	—	—
1 6	71 ^{cd}	—	—	—
1191(B)*	72 ^{ab}	—	—	—
1191* 1 7 the prior half of 1 8	72 ^{cd} -73 ^a	—	—	—
the post half of 1 8	73 ^b	68 ^b	—	—
1 9-11	73 ^c -74	68 ^c -69	—	—
51 ^{ab}	75 ^{ab}	70 ^{ab}	20 ^{ab}	25 ^{ab}
1192* 1 1-3	—	—	20 ^c -21	30 ^c -31
1192(A)*	—	—	—	—
1192* 1 4	—	—	21 ^{ab}	23
1 5	—	—	22 ^{cd}	—
1 6	—	—	23 ^{ab}	27 ^{ab}
51 ^{cd}	75 ^{cd} -76	70 ^{cd} -71	—	28
52	76	71	27	32
61 1-5	65 1-5	65 1-5	70 1-5	71 1-5
1195* 1 1 the prior half of 1 4	—	—	6-7 ^c	6-7 ^c
1195(A)*	—	—	—	—
1195* from the post half of 1 4-1 6	—	—	7 ^d -8	7 ^d -8
1196*	6 ^{ab}	6 ^{ab}	—	—
6-7	6 ^c -8 ^b	6 ^c -7	9-10	9-10
8 ^{ab}	8 ^{cd}	8 ^{ab}	11 ^{cd}	11 ^{ab}
8 ^{cd}	9 ^{ab}	8 ^{cd}	11 ^{ab}	11 ^{cd}
9	9 ^c -10 ^b	9	12	12
1197*	—	—	13	—
10-15	10 ^c 15	10-15	14-19	13-18
1198*	—	—	20	19
16	16	16	21	20
62 1	1	66 1	71	74
2-4	2-4	2 4	—	3-5
App 1 (No 16) 1 1-2	—	—	—	6
1 3	—	—	—	6 ^{cd} in
1 4 24	—	—	—	7-17
1 25-26	—	—	—	17 ^{cd} in
1 27-30	—	—	—	18-26
After 1 30 telephon in	—	—	—	75 1 ^{cd}
{1199* 1 1-6	—	—	1-3	72 1-3
1 7	—	—	—	4 ^{ab}
1199(A)*	—	—	—	—
{1199* 1 8	—	—	—	4 ^{ab} in
1 9 12	—	—	4-5	4 ^d -6
5	5	5	6	7
6	[7 ^{cd} -8]	[7]	7	8
1200*	—	—	—	—
1201*	—	—	—	—
7-8	7 ^c -8	8-9	8-9	9-10
9-10 ^b	9-10 ^b	10-11 ^b	—	11-12 ^b
1203*	—	—	—	—
10 ^c -11	10 ^c -11	11 ^c -12	—	12 ^c -13
12-14 ^b	12-14 ^b	13-15 ^b	10-12 ^b	14-16 ^b

Cnt. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gacreso Ed.	Labore Ed.
14 ^{ed}	14 ^{ed}	15 ^{ed}	11 ^{ed}	—
15	15	16	—	10 ^{ed} -17 ^b
{1204 ^a	—	—	—	17 ^{ed}
16-17 ^b	16-17 ^b	17-18 ^b	13-14 ^b	18-19 ^b
{1205 ^a	—	—	—	19 ^{ed}
17 ^c -20	17 ^c -20	18 ^c -21	14 ^c -17	20-23
1206 ^a	—	—	—	24
1207 ^a	—	—	—	—
63 1-8	67 1-9 ^b	67 1-8	72 1-9	73 1-9
1210 ^a	—	—	—	—
1211 ^a	—	—	—	—
9-11	9 ^c -12	9-11	10-13 ^b	10-13 ^b
1212 ^a	—	—	13 ^{ed}	13 ^{ed}
12-17	13-18	12-17 ^d	14-19	14-19
1213 ^a	—	—	20	20
1214 ^a	19 ^{ed}	17 ^{ed}	—	—
18 ^c -20	19 ^c -20 ^b	18 ^c -20	21	21
1215 ^a	—	—	22 ^{ed}	22 ^{ed}
1216 ^a	—	—	22 ^{ed}	22 ^{ed}
19 ^a	21 ^a	19 ^a	23 ^a	23 ^a
1217 ^a	[21 ^b]	19 ^b	—	—
19 ^b	21 ^b	19 ^b	23 ^b	23 ^b
1218 ^a	—	—	—	—
19 ^c	21 ^c	20 ^a	23 ^c	23 ^c
1219 ^a	21 ^c ; 22 ^a	20 ^b	—	—
19 ^d	22 ^a	20 ^c	23 ^d	23 ^d
1220 ^a	22 ^a	—	—	—
20-21	23-24	21-22	24-25	24-25
{1221 ^a	—	—	—	—
22-25	25-28	23-26	26-29	26-29
26	29	27	—	30
64 1225 ^a l. 1-3	68 —	68 —	72 —	74 1-2 ^b
1225(A) ^a	—	—	—	—
1225 ^a l. 4	—	—	—	—
2-3	1-3	2-3	1-3	75 1 ^c -3
1228 ^a	—	—	4	4
4	4	4	5	5
1229 ^a	—	—	6	6
5-7	5-7	5-7	7-9	7-9
1231 ^a	—	—	10	—
8 ^{ab}	8 ^{ab}	8 ^{ab}	11 ^{ed}	10 ^{ed}
1232 ^a	—	—	11 ^{ed}	—
8 ^c -9	8 ^c -9	8 ^c -9	12-13 ^b	10 ^c -11
1233 ^a	—	—	—	—
10-12	10-12	10-12	13 ^c -16 ^b	12-14
13 ^{ab}	13 ^{ab}	13 ^{ab}	16 ^{ed}	14 ^{ed} fn. 1 ?
1234 ^a	[13 ^{ed}]	13 ^{ed}	—	—
13 ^{ed}	13 ^{ed}	13 ^{ed}	17 ^{ed}	1 ^c (n. l. 2
14-15	14-15	14-15	17 ^c -19 ^b	15-16
1237 ^a	—	—	19 ^c -20 ^b	17
1238 ^a	—	—	20 ^{ed}	—
16-20 ^b	16-20 ^b	16-20 ^b	21-25 ^b	18-22 ^b
1239 ^a	—	—	—	—
20 ^c -21	20 ^c -21	20 ^c -21	25 ^c -26	22 ^c -23
1240 ^a	—	—	—	—
1241 ^a	—	—	—	—
{1242 ^a l. 1	—	—	27 ^{ed}	—
„ {A} ^a	—	—	—	24 ^{ed}

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Ganges Ed.	Lahore Ed.
1242* l. 2	—	—	27 ^{ad}	—
22	22	22	28	24 ^{ab} , 25
23-24	23-24	23-24	29-30	26-27
1243*	—	—	—	—
1244*	—	—	31-32	28-29
25	25	25	33	30
1245* l. 1-9	—	—	—	—
" (A)*	—	—	—	—
1245* l. 10-13	—	—	—	—
26-28	26-28	26-28	34-36	31-33
29	29	29	—	34 ^{ad}
1246*	—	—	—	34 ^{ad}
30	30	30	—	35
31-32	31-32	31-32	37-38	36-37
{1248*	—	—	—	—
1249*	—	—	—	—
33 ^{ab}	33 ^{ab}	33 ^{ab}	39 ^{ab}	38 ^{ab}
1250*	—	—	—	—
33 ^c -34	33 ^c -34	33 ^c -34	39 ^c -40	38 ^c -39
1251*	—	—	—	—
35	35	35	41	40
1252*	36	36	—	—
36	37	37	41	41
1253*	38	38	—	—
65 1 ^{ab}	69 1 ^{ab}	69 1 ^{ab}	74 1 ^{ab}	76 1 ^{ab}
1254*	—	—	1 ^c -3 ^b	1 ^c -3 ^b
1 ^c -7	1 ^c -7	1 ^c -7	3 ^c -9	3 ^c -9
1255*	—	—	—	—
App. I. (No. 17)	8-19	8-18	—	—
l. 1-24	—	—	—	—
8-11	20-23	19-21	10-13	10-13
12-14	24-26	22-25	—	14-16
15-16 ^b	27-27 ^b	26-27 ^b	14-15 ^b	17-18 ^b
1259*	—	—	—	—
16 ^{ad}	28 ^{ad}	27 ^{ad}	15 ^{ad}	18 ^{ad}
1260*	29 ^{ab}	28 ^{ab}	—	—
17-21	29 ^c -34 ^b	28 ^c -32 ^d	16-20	19-23
1261*	34 ^{ad}	32 ^{ad}	—	—
22	35	33	21	24 ^{ab}
23 ^{ab}	36 ^{ab}	34 ^{ab}	23 ^{ab}	24 ^{ad}
1263*	—	—	—	25 ^{ab}
23 ^{ad}	36 ^{ad}	34 ^{ad}	23 ^{ad}	25 ^{ad}
{1264* l. 1-2	—	—	—	—
" (A)*	—	—	—	—
{1264* l. 3	—	—	—	—
" l. 4-5	—	—	22	26 ^{ab}
" l. 6-7	—	—	—	26 ^{ad}
1265*	—	—	—	27
1266* l. 1-9	37-41 ^b	35-38	24	28
" (A)*	—	—	—	—
1266* l. 10-11	41 ^c -42 ^b	39	—	—
" (B)*	—	—	—	—
" (C)*	—	—	—	—
1266* l. 12	42 ^{ad}	40 ^{ab}	—	—
24 ^{ab}	43 ^{ab}	40 ^{ad}	25 ^{ab}	29 ^{ab}
1267*	—	—	—	—
1268*	—	—	—	—
24 ^c -26 ^b	43 ^c -45 ^b	41-42	25 ^{ad}	29 ^{ad}
26 ^{ad}	45 ^c -46 ^b	43	26-27	30-31
			—	32

Crit. Ed.	Rom. Ed.	Kumbh. Ed.	Corresio Ed.	Lahore Ed.
27 ^{ab}	46 ^{ad}	46 ^{ab}	25 ^{ab}	33 ^{ab}
1270 ^a	—	—	—	33 ^c -39 ^b
27 ^c -28	47-48 ^b	44 ^c -45	28 ^c -29	39 ^c -40
29 ^{ab}	48 ^{ab}	46 ^{ab}	—	41 ^{ab}
29 ^c 1	49 ^{ab}	46 ^{ad}	30 ^{ad}	41 ^{ad}
29 ^c 2	49 ^{ad}	47 ^{ab}	30 ^{ab}	—
30-31	50-51	47 ^c -48	31-32	42-43
66 1-4	70 1-4	70 1-4	75 1-4	77 1-4
7271 ^a	5-7	5-7	—	—
5-10	8-13	8-13	5-10	5-10
1273 ^a	14	[14]	—	—
11-14	15-18	15-18	11-14	11-14
1274 ^a	—	—	15-20	15-20
15 ^{ab}	19 ^{ab}	19 ^{ab}	21 ^{ab}	21 ^{ab} , 23 ^{ab} (r.)
1275 ^a	—	—	—	21 ^c -22
1276 ^a	—	—	21 ^c -21 ^b	—
15 ^{ad}	19 ^{ad}	19 ^{ad}	22 ^{ad}	23 ^{ad}
7278 ^a	—	—	—	24
67 2 ^{ab}	71 2 ^{ab}	71 1 ^{ab}	—	78 —
2 ^c 1	1 ^c -2 ^b	1 ^c -2	23	1
2-6	2 ^c -7 ^b	2-6	—	2-6
1279 ^a	—	—	—	—
7 ^{ab}	7 ^{ab}	7 ^{ab}	24 ^{ab}	—
7 ^c -11	8-12 ^b	7 ^c -11	24 ^c -28	7-10
1280 ^a	—	—	29	—
12-14	12 ^c -15 ^b	12-14	30-32	11-13
15	15 ^c -16 ^b	15	33	—
1281 ^a	16 ^c -18 ^b	16-17	—	—
16	18 ^c -19 ^b	18	31	—
17-19	19 ^c -22 ^b	19-21	35-37	14-16
7282 ^a	—	—	—	—
20	22 ^c -23 ^b	22	38	17
21	23 ^c -24 ^b	23	40	18
22	24 ^c -25 ^b	24	—	19
23	25 ^c -26 ^b	25	39	20
24-25	26 ^c -28 ^b	26-27	41-42	21-22
1283 ^a	28 ^{ad}	—	—	—
26-31	29-34	28-33	43-48	23-28
7284 ^a	—	—	—	29 ^{ab}
1285 ^a	—	—	—	—
68 1	72 1	72 1	49	29 ^c 1
7286 ^a	—	—	50	30
1287 ^a	—	—	—	—
2	2	2	51	31
7288 ^a	—	—	—	—
3-4	3-4	3-4	52-53	32-33
5 ^{ab}	5 ^{ab}	5 ^{ab}	54 ^{ab}	—
5 ^c -7	5 ^c -7 ^d	5 ^c -7 ^d	54 ^c -56	34-36 ^b
1289 ^a	—	—	57-58	—
8-9	8-9	7 ^c -8	59-60	—
10-11	10-11	9-20	61-62	36 ^c -38
7290 ^a	—	—	—	39 ^{ab}
11	12	11	63	39 ^c -40 ^a
7291 ^a	13-17 ^b	12-16 ^b	—	—
13 ^{ab}	17 ^{ad}	16 ^{ad}	64 ^{ab}	40 ^{ad}
7292 ^a	—	—	64 ^c -65 ^b	—
13 ^c -14 ^b	18	16 ^c -17 ^b	65 ^c -66 ^b	41
7293 ^a	—	—	—	—
7294 ^a	—	—	—	42 ^c -44 ^b

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Gorresio Ed.	Lahore Ed.
14 ^d	16 ^{ab}	17 nd	66 rd	42 ^{ab}
15	16 ^c -20 ^b	18	67	44 ^c -45 ^b
16-17 ^b	20 ^c -23	19-22 ^b	68-71 ^b	46 ^c -49
19 rd	24 ^{ab}	24 nd	71 nd	51 ^{ab}
120 th	—	—	72 nd	—
20	24 ^c -25 ^b	23	72 ^c -73 ^b	51 ^c -f
1207 ^b	—	—	—	52-53
21	25 ^c -26 ^b	24 nd	73 ^c -f	45 ^c -46 ^b
1208 ^b	26 nd	24 rd	—	—
22 ^{ab}	27 ^{ab}	25 ^{ab}	74 ^{ab}	50 ^{ab}
1209 ^b	—	—	—	50 rd
21 nd	27 rd	25 rd	74 rd	54
69 1-3	1-3	73 1-3	76 1-3	79 1-3
1301 ^a	4-5 ^b	4	—	—
4	5 ^c -6 ^b	5	4	4
1301 ^b	6 ^c -11 ^b	6-9	—	—
5-7 ^b	10 ^c -12	10-12 ^b	5-7 ^b	5-7 ^b
7 ^c -8	13-14 ^b	12 ^c -13	7 ^c -8	—
9-11	14 ^c -17 ^b	14-16	9-11	7 ^c -10 ^b
12 ^{ab}	17 nd	17 nd	—	10 rd
12 rd	18 ^{ab}	17 rd	12 ^{ab}	11 ^{ab}
1303 ^a	—	—	12 rd	—
13 ^{ab}	18 rd	18 ^{ab}	—	11 rd
13 ^c -14 ^b	19 ^c -20	18 ^c -19 ^b	—	12
{ 1304 ^a } I	19 ^{ab}	—	—	—
" 1, 2	—	—	—	—
1305 ^a	—	—	—	—
14 ^c -15	21-22 ^b	19 ^c -20	13-14 ^b	13-14 ^b
1307 ^a	—	—	14 ^c -15 ^b	—
16 ^{ab}	22 ^{ab}	21 ^{ab}	16 rd	14 rd
1308 ^a	23 ^{ab}	21 rd	—	—
16 ^c -20 ^a	23 ^c -27 ^c	22-25 ^c	17-21 ^c	15-19 ^a
1309 ^a	—	—	—	19 rd
20 rd	27 ^c	25 ^d	21 ^b	19 rd
1310 ^a	—	—	21 ^c -22 ^b	20
21	28	26	22 ^c -23 ^b	21
1311 ^a	—	—	23 ^c 23 ^b	22-23
22 ^{ab}	29 ^{ab}	27 ^{ab}	25 rd	24 ^{ab}
1312 ^a	[29 rd]	27 rd	—	—
22 rd	29 ^c	28 ^{ab}	26 ^{ab}	24 rd
1313 ^a	30 ^{ab}	[29 rd]	—	—
23-24 ^b	30 ^c -32 ^b	29-30	26 ^c -28 ^b	25-26
1314 ^a	—	[31 rd]	31 ^{ab}	30 rd
24 rd	32 nd	31 rd	30 rd	27 ^{ab}
1315 ^a	—	—	—	30 ^{ab}
25	33	32 rd	29 ^c -30 ^b	29
1316 ^a	—	—	—	—
26	34	33	27 ^c -29 ^b	28
1317 ^a	[33 ^c]	32 rd	—	27 rd
27-29 ^b	35-37 ^b	34-36 ^b	31 ^c -33	31-33 ^b
1318 ^a	37 rd	[36 rd]	—	—
29 ^c	38 ^{ab}	36 rd	34 ^{ab}	35 rd
1319 ^a	38 ^c -39 ^b	37	—	—
30-32	39 ^c -42 ^b	38-40	31 ^c -37 ^b	34-36
1320 ^a	—	—	—	37 ^{ab}
33-35	41 ^c -43	41-45	37 ^c -39	37 ^c -39
36	44	44	—	40
70 1311 ^a	—	—	77 1	80 1
1322 ^a	—	—	—	2

Crit. Ed.	Bom. Ed.	Kumbh. Ed.	Corresio Ed.	Lahore Ed.
1-3 ^b	1-3 ^b	1-3 ^b	2-4 ^b	3-5 ^b
1325 ^a	—	—	4 ^c -5 ^b	5 ^c -6 ^b
3 ^c -6	3 ^c -6	3 ^c -6 ^d	5 ^c -8	6 ^c -9
1326 ^a	7 ^{ab}	6 ^{ad}	—	—
7	7 ^c -8 ^b	7	9	10
8 ^{a-c}	8 ^c -9 ^d	8	—	11
8 ^d	9 ^d	9	10 ^{ab}	12 ^{ab}
1328 ^a l. 1	—	—	11 ^{ab}	13 ^{ab}
"	—	—	11 ^{cd}	—
1329 ^a	—	—	10 ^{cd}	12 ^{cd}
1330 ^a	—	—	—	—
9	10	10	11	13 ^c -14 ^b
1332 ^a l. 1	11 ^{ab}	11 ^{ab}	—	14 ^{cd}
" l. 2-6	11 ^c -13	11 ^c -13	—	—
10-12	14-16	14-16	13-15	15-17
1334 ^a	17 ^{ab}	—	—	—
1335 ^a	—	—	—	—
13-16	17 ^c -21 ^b	17-20	16-19	18-21
{1337 ^a	—	—	20 ^{ab}	—
1338 ^a	—	—	20 ^{cd}	—
17-18 ^b	21 ^c -22 ^d	21-22 ^b	21-22 ^b	22-23 ^b
1339 ^a	—	—	—	—
18 ^c -22	22 ^c -26	22 ^c -26	22 ^c -26	23 ^c -27
1344 ^a	—	—	27-28	28-29
1345 ^a	—	—	—	—
1346 ^a	27	27	—	—
23	28	28	29	30
1347 ^a	—	—	—	—
24	29	29	30	31
1348 ^a	—	—	—	—
25	30	30	31	32
1350 ^a	31-32 ^b	31-32 ^b	—	—
1351 ^a	{32 ^{cd} }	32 ^{cd}	—	—
26	32 ^c -33 ^b	33	32	33
1353 ^a l. 1-3	33 ^c -34	34	—	—
" l. 4	—	—	—	—
27	35	35	33	34
1355 ^a	—	—	—	35
1356 ^a	—	—	—	—
71 App. I (No. 18)	75	75	78	81
l. 1-16	—	—	—	—
After l. 16 fn.	—	—	—	—
App. I (No. 18) l. 17-46	—	—	—	—
1-5	1-5	1-5	2-5	1-5
1357 ^a	—	—	7-14 ^b	—
6 ^{ab}	6 ^{ab}	6	14 ^{cd}	6 ^{ab}
{1358 ^a	—	—	6 ^{cd}	—
1359 ^a l. 1	—	—	6 ^{cd}	6 ^{cd}
" l. 2	—	—	15 ^{ab}	7 ^{ab}
" l. 3	—	—	16 ^{ab}	7 ^{cd}
" l. 4-5	—	—	15 ^{cd} , 16 ^{cd}	8
6 ^c -7	6 ^c -8 ^b	7-8	17-18	9-20
8-9 ^b	8 ^c -9	9-10 ^b	19-20 ^b	—
9 ^{cd}	10 ^{ab}	10 ^{cd}	20 ^{cd}	11 ^{ab}
1362 ^a	—	—	—	—
10	20 ^c -11 ^b	11	21	11 ^c -12 ^b
{1363 ^a	—	12 ^{ab}	—	12 ^{cd}
{1364 ^a	—	—	—	13 ^{cd}
11 ^{ab}	11 ^{cd}	12 ^{cd}	22 ^{ab}	—

Cent. Ed.	Dom. Ed.	Kumbh. Ed.	Correço Ed.	Lahore Ed.
1365 ^a	—	—	22 nd	—
1365 ^b	12	19	23-24 ^a	14 th fn., 1
1367 ^a	—	—	24 nd	15 th
1367 ^b	13 th	22	—	—
1368 ^a	—	23	—	—
1368 ^b	14	24	—	—
1369 ^a	[13 th], 13 th 7.	20 th	—	—
1370 ^a	—	20 th	—	—
14 th	13 th	—	—	—
14 th	16 th	21 st	—	—
15 th	16 th	21 st	—	—
15 th	17 th	—	—	—
16 th	17 th	24 th	—	—
16 th -17 th	18-19 th	—	—	—
17 th	19 th	12 th	—	—
18	20	13	—	—
19	21	13	—	—
20 th	22 nd	24 th	—	—
20 th	22 nd	—	—	—
1371 ^a	—	24 th	—	—
21-22	23-25 th	16-28 th	—	—
1372 ^a (Subst. St	—	—	25	16
14-22) 1 1-2	—	—	—	—
" 1 3	—	—	26 th	—
" 1 4-5	—	—	—	13 th -14 th
" 1 6-7	—	—	26 th -27 th	17
" 1 8	—	—	27 th	—
" 1 9-11	—	—	28-29 th	18-19 th
" 1 12-13	—	—	—	19 th -20 th
" 1 14-16	—	—	29 th -30 th	20 th -21
{1373 ^a } 1-2	—	—	—	—
" 1 3	[23 rd]	—	—	—
23-25	25 th -28 th	25-27	—	—
1374 ^a	—	26 th	—	—
1375 ^a	28 th -29	28 th -29	—	—
20	30	30	31	22
1376 ^a	—	—	—	23

CONTENTS OF THE ARANYAKĀṆḌA

(N.B. : The figures within brackets show the number of stanzas)

SARGA		PAGE
1	Rāma is welcomed and honoured by the sages of the Dandakāraṇya. (22)	3
2	Virāḍha, a Rākṣasa, carries off Sītā in the face of Rāma and Lakṣmana. (21)	7
3	Rāma attacks Virāḍha who narrates his own account. (27)	11
4	On Rāma's Visit to Śarabhaṅga, the latter welcomes him, enters fire and rises to Brahma- loka. (36)	18
5	The sages approach Rāma, narrate the atrocities of the Rākṣasas and sue him for protec- tion. (21)	24
6	Sutikṣṇa entertains Rāma as the latter visits his āśrama. (22)	28
7	Rāma takes leave of Sutikṣṇa. (19)	31
8	Śitā tries to dissuade Rāma from killing the Rākṣasas unless they offend him. (29)	34
9	Rāma justifies himself by reminding Śitā of his promise to protect the sages (21)	39
10	After passing ten years of exile in various āśramas, Rāma visits the Agastya-āśrama. (92)	42
11	Agastya greets Rāma and gives him Viṣṇu's weapons (34)	56
12	Rāma leaves for Pañcavaty on the advice of Agastya. (25)	61
13	On his way, Rāma meets Jātāyu who welcomes his lineage to him. (36)	65
14	Constructing a hut in Pañcavaty Rāma, Lakṣmana and Sītā live there with Jātāyu. (29)	72
15	Description of Winter by Lakṣmana. (39)	77
16	Śūrpanakhā approaches Rāma. (25)	82
17	Śūrpanakhā is mutilated. (26)	87
18	Śūrpanakhā reports her mutilation to Khara. (21)	91
19	Rāma kills the Rākṣasas sent by Khara. (25)	94
20	The revengeful Śūrpanakhā urges Khara to kill Rāma. (18)	98
21	Accompanied by his Rākṣasa regiment Khara marches on against Rāma. (46)	103
22	The Rākṣasa army advances amid ominous portents (34)	108
23	Rāma commands Lakṣmana to repair with Śitā to a safe cave and decides to fight the Rāk- ṣasas single-handed. (27)	113
24	Seeing most of his army destroyed, Dūṣana rallies the remaining forces and rushes on to Rāma. (28)	119
25	Dūṣana and his forces are also destroyed. (24)	125
26	Triśiras, a general of the Rākṣasa army, is also slain. (20)	132
27	Khara gives a tough fight to Rāma. (35)	136
28	Rāma and Khara admonish each other and restart fighting. (28)	141
29	The destruction of Khara empowers the sages of the Dandakā forest. (35)	146
30	Śūrpanakhā hastens to Rāvana to report the destruction of Khara and Dūṣana. (22)	153
31	Śūrpanakhā upbraids Rāvana of being oblivious of the impending calamity and points out his other weaknesses. (23)	157
32	At the instance of Rāvana Śūrpanakhā supplies information about Rāma, Lakṣmana and Sītā and gives him counsel. (24)	161
33	Rāma makes up his mind to call on Mārīca and acts accordingly. (38)	165
34	Rāvana reveals to Mārīca his plan of abducting Sītā and seeks his assistance. (22)	172
35	Mārīca advises Rāvana to give up his evil design lest he ruin himself and his kingdom. (23)	176
36	Mārīca, describing his first encounter with Rāma, requests Rāvana to abandon his mal- l intention. (25)	181

SARGA	PAGE
37 Mārīca narrates his second experience of Rāma's prowess to dissuade Rāvana from his determination. (20)	286
38 Rāvana repudiates Mārīca's counsel and threatens to punish him with death, if he disobeys (21)	291
39 Mārīca further advises Rāvana in vain that Sītā's abduction will cost him heavily (20) ..	295
40 Mārīca reluctantly assumes the form of a deer and trots about before Rāma's hut to attract Sītā. (32)	298
41 Sītā requests Rāma for the enchanting deer. Lakṣmana warns against the Rākṣasa-trickery. Rāma, however, starts to kill it if a disguised Rākṣasa, else to bring it. (49) ..	304
42 Rāma kills the deer-formed Mārīca and hastens back to his āśrama (21)	314
43 Deceived by Mārīca's illusive cry for help, Sītā forces Lakṣmana to run to Rāma's rescue. (37)	319
44 In the guise of a <i>Parnāśaka</i> Rāvana approaches Sītā who treats him with traditional hospitality. (36)	324
45 Sītā narrates her account lest the <i>Atākā</i> curse her. Rāvana, in reply to her query, reveals his identity and intention in going there. Sītā becomes furious. (45) ..	331
46 Rāvana reiterates that he is the most powerful ruler and repeats his demand which Sītā resents (23)	340
47 Sītā is abducted by Rāvana. (36)	344
48 Jaiśṛya advises Rāvana in vain to release Sītā and challenges him to fight. (27) ..	350
49 The combat between Rāvana and Jaiśṛya. (40)	353
50 Having slain Jaiśṛya, Rāvana resumes his flight. (42)	362
51 Sītā censures Rāvana as he forcibly takes her away. (25)	368
52 Rāvana reaches Lankā with Sītā. (29)	372
53 Rāvana entreats Sītā to marry him (35)	377
54 At her ferocious reply, Rāvana orders her to be kept in the <i>Āśokavana</i> (32) ..	383
55 Rāma, seeing Lakṣmana approaching alone, apprehends the loss of Sītā (20) ..	388
56 Rāma reproaches Lakṣmana and hastens anxiously towards his āśrama. (29) ..	392
57 In spite of his explanation, Lakṣmana vents Rāma's blame for disobeying his command. (25)	395
58 Overcome with grief, Rāma speeds through the woodland in search of Sītā. (35) ..	399
59 Rāma laments on not finding any trace of Sītā. (29)	404
60 The sight of the scattered fragments of the Rākṣasa's fighting materials urges Rāma to threaten the world with destruction, if he fails to recover Sītā. (52) ..	409
61 Lakṣmana dissuades Rāma from his rash decision and suggests best efforts to find out Sītā. (10)	422
62 Lakṣmana further asks Rāma not to despair like a layman but to strive to stamp out his enemy (20)	423
63 Rāma happens to meet Jaiśṛya who gives him the news of Sītā's abduction by Rāvana. (26)	427
64 Rāma makes a libation in honour of Jaiśṛya who breathed his last while narrating his duel with Rāvana. (36)	431
65 Rāma and Lakṣmana encounter Kabandha on their way through the <i>Kṛṣṇa</i> forest. (31) ..	438
66 Kabandha's arms are chopped off. (15)	444
67 Kabandha narrates his own account. (31)	447
68 Kabandha asks Rāma to enter into alliance with Sugrīva, in order to recover Sītā. (22) ..	451
69 Kabandha informs Rāma the whereabouts of Sugrīva. (36)	455
70 The meeting between Rāma and Sabarī. (27)	462
71 Rāma and Lakṣmana reach Pāṇḍā. (26)	468

॥ वाल्मीकिरामायणम् ॥

॥ अरण्यकाण्डम् ॥

रूपमन्तनं लक्ष्मीं सौहृदार्थं सुपेयताम् ।
ददशुभिर्मितामरा रामस्य वनवासिनः ॥ १२
वेदेही लक्ष्मणं रामं नैरनिमिषैवित ।
आश्चर्यभूतान्ददशुः सर्वे ते वनचारिणः ॥ १३
अत्रैनं हि महाभागाः सर्भृताहिते रताः ।
अतिथिं वर्षाद्यालयां राधारं संन्यवेक्षयन् ॥ १४
ततो रामस्य सत्कृत्य विधिना पारमेष्ठिनाः ।
आजहृस्ते महाभागाः सलिलं धर्मचारिणः ॥ १५

मृतं पुण्यं फलं वन्यपाश्रमं च महात्मनः ।
निवेदयित्वा धर्मजास्ततः प्राञ्जल्योऽनुम् ॥ १६
धर्मपालो जनस्यास्य शरण्यव महायज्ञाः ।
पूनीयश्च मान्यश्च राजा दण्डधरो गुरुः ॥ १७
इन्द्रस्यैव चतुर्मासः प्रजा रक्षति राधा ।
राजा तस्माद्दरान्मोगान्मुक्ते लोफनमस्कृतः ॥ १८
वे चयं मरता रस्या भगिष्ठियामिनः ।
नमस्सो वनस्त्रो वा त्वं नो राजा जनेधरः ॥ १९

11 Va alleg for 12 (cf v 1 7) —" Dgs Dm
Ds Ts Ga रूप, Ts न्य (for रूप) Ns सहाये Ss Ds
रूप येव वषा(Ds "लो) लक्ष्मी, Ns Vt B Ds रूपं प्रसात
लक्ष्मीं च(Ba १, १) —" Ss निवेदन, Bs प्रवेक्षण, Gs
पारमेष्ठिना (for सुपेयताम्) —" After ददशुः, Ds 12
सर्वे Ss Ds १३ निमित्त(Ds "ता) धरा Ns विविता राधा
(12) (for विविताराधा)

13 Va alleg for 13 (cf v 1 7) —" Ss Ns Ds १३
राधायी(Ss Ds "व) रथ(Ds रथ) लोता च (Ns alleg for
लोता च) —" Ns alleg for देवैर Ss Ds १४ मणि (for
रथ) —" Ss Ns Vt Ba १ Dm Ds १३ Ts G Ms १
वाद्यवेधुल(Vt Ba Dm Ds Ts G Ms "ता) Gg 1 as in
text —" Ms 4 (for ले) Ss मण्डादिन, Ns Ds १३
भर्तृचारिण, Ns Vt B Ds Dm Ds १३ Ts Gs १३ वन्यमिनः
Ds १३ वाद्यदिन, Cm gk as in text (for वन्यमि)

14 Va alleg for 14 (cf v 1 7) Na om (hapl)
14-15 —" Ss Ns Ds १३ मणि ले वे, Dm Ds Ts लक्ष्म
हि (for मणि हि) Ss महाभागा —" Dgs Ds १३ विवे
रत, Ts हि १ —" For 14th Ns Vt B Ds solut

9th गुणवस्ते वगो रामवर्दिभि स्वकावताम् ।
—" Ss Ns Ds १३ अतिथीन्, Ns B Ds लक्ष्मि, Vt
सहाय (hypm) Ds अतिथि (sic) (for अतिथि)
—" Ns Vt B 13 राधाय (for राधा) Ns Ds लक्ष्मणात्,
Ds(after corr as in text) मन्ववेधुल (for मन्ववेधुल)
Ss Ns Ds १३ लक्ष्मि (Ns Ds "नवे) दश वन्यमि
—After 14 Ba 12

10th रामतु वर्णालाया सीता सह वै विष्ठा ।

15 Ms om 15 (cf v 1 14) —" Ns V Ba 24 Dr
रामाय मन्त्र, Bs रामाय मन्त्र, Dm Ds राम सुकुल,
Cm 23 as text (for रामाय मन्त्र) —" Lacuna for
विधि in Ms filled sec m as in text Ss Ns Ds १३
विधिन् (for "व) Ns V B 13 विधिके लक्ष्मणा —"
Ts अजहृ (damaged) —" Gs गुरु (for रथ) Ds
नारिण —" For 15th, Ss Ns V B Ds १३ sub

11th मण्डु सलिलं पुण्य सलिलं धर्मचारिण ।
[Ns पुण्य (for पुण्य) Bs पुण्य (for रथ) Ss Ns
Ds १३ लक्ष्मि (for नारिण)]
—After 15, Ds Dm Ds १३ 12
12th महात्मा मनुजानां सुत पारमया मुताः
[Prior half = 3 r 12th]

16 —" Ss Bs पुण्यम्, Ns Vt Bs पुण्य मूल, Vt Ba १
Ds Ts १३ पुण्य मूल (by tenap) Ds मूल पुण्य (for मूल
पुण्य) Ss गान्ध, Vs Gs रूपम्, Ds Ds मन्त्र (for
वगम्) —" V मन्त्र (for मन्त्र) Ns १३ B Ds
मन्त्राये, Vs alleg (for "यत्) Ss Ns Ds १३ मन्त्राये
मन्त्राय —" Ds १३ रामाय, Ds मन्त्राय (for "मन्त्र) Ns
V B १ Ds विवेक (Ns विविता) रानु धर्म Ds विविदिष च
पारमे —" Ba १ वच, Dgs Ds Ds Ts ले मु (for ल) Ts
damaged for मन्त्राय

17 —" Ss Ns Ds १३ द(Ds च) मन्त्राय (for मन्त्राय)
—" Dm Ds Ts १३ Gs मन्त्राय (for च) Dm Ds
Ts १३ महायज्ञ —" For 17th Ns V B Ds sub

13th लो वे धर्मपिता राध वषा करणम् सखा ।
[Ns V Ba १३ रथ (for वष) Vt ल (for वष)]
—" Ba ल व राध वष

18 —" Ss ददशुः, Ns V B Ds ददशुः, Dgs Ds १३
Vs ददशुः(Dgs "द) Ms रथ (for ददशुः) —" Ts १३ ददशुः
Ns B Dgs Ds Ms (before corr pr m ns
as text) राध, Ms om (for राध) —" Ns V B
Ds tramp राध and वषा Ns Ds १३ राध (for
राध) Bs मुके मोक्ष (by tenap) Dgs वषा, Ds
लोके, Ms मुके (for लोके) Ds Ds १३ राधामुके Dm
Ds १३ G Ms वषा(Gs "म)मुके (for मुके लोके)
G १३ लोकेमन्त्र ददशु ले

19 —" Lacuna for वष filled sec m in Ns Vt Ba १
Ds मन्त्रे, Ds मन्त्रा (hypm) Ts damaged (for
मन्त्रा) —" Ds मन्त्रा (hypm) Ds मन्त्रा (for
मन्त्रा) —" Ds मो (for मो) Ss ददशु, Ns V

न्यस्तदृष्ट्या वयं राजक्षितकोषा जितेन्द्रियाः ।
रक्षितव्यास्तस्या शशदूर्भभूतास्तपोधनाः ॥ २०
एवमुक्त्वा कलैर्मूलेः पुष्पैरन्यैश्च राघवम् ।

अन्यैश्च निविवाहार्तैः सलक्ष्मणमपूजयन् ॥ २१
तथान्ये ताप्साः सिद्धा समं वैशानरोपमाः ।
न्यायवृत्ता यथान्वयं तर्पयामस्तुरीधरम् ॥ २२

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे प्रथमः सर्गः ॥ १ ॥

B D: २२ : २ पुष्पम् (A) B: D: "म" } D: T: २ G: २ लोचनम्,
M: लक्ष्मी* (for लोचनम्)

20 M: om 20th —^a) S: N: V B: D: २२ : २ राघ
(for राघवम्) —^a) N: २ लोचनम् (illeg) D: २ : २ राघवोपा
(for राघव) —^a) S: N: D: २ : २ राघवोपा (for
"राघवम्") S: D: २ : २ लोचनम्, N: २ लोचनम् (for राघवम्) —^a) S:
D: २ : २ राघवोपा, N: V: B: D: २ : २ राघवोपा (for राघवम्)
१४ वनोपका, M: लक्ष्मी* G: (ed) परमिनिष्ठा (for लक्ष्मी
भूताम्) N: लोचनम्

21 B: om (hapl) 22 —^a) B: D: D: D: २ : २
एवमुक्त्वा V: illeg from एवमुक्त्वा up (० वनोपा S: D: २ : २
लोचनम्, N: एवमुक्त्वा, V: B: D: २ : २ एवमुक्त्वा (B: "क")
(for लोचनम्) D: एवमुक्त्वा (for एवमुक्त्वा) G: एवमुक्त्वा
(by transp) (for एवमुक्त्वा) N: V: D: D: D: २ : २
T: G: २ M: C: २ : २ (G: वा) लोचनम्, D: २ : २ एवमुक्त्वा, D: एवमुक्त्वा
(for लोचनम्) N: एवमुक्त्वा B: लोचनम् एवमुक्त्वा (by
transp) (for एवमुक्त्वा-लोचनम्) D: D: D: G: २ M: C: २ : २ लोचनम्,
(for एवमुक्त्वा) —^a) D: D: D: D: T: G: २ M: C: २ : २ लोचनम्,
C: २ : २ लोचनम् (as in text) S: B: D: २ : २ लोचनम्
(for "लोचनम्") —For 21st, N: V B: २ : २ एवमुक्त्वा

24* एवमुक्त्वा चोपकास्तुमुन्यस्तपोधनाः ।

—After 23 S: D: २ : २ ins whereas N: २ : २ (illeg)
B: D: ins after 22

25* स तु मुनिरादरमपि श्रित

किदरापि सिद्धो विराजितः ।

सुखमयसदाशमो वदः

अनकमुदासिद्धो बहवज्जगत् ।

{ (1) 2 } N: B: D: २ : २ (illeg) (for "एवमुक्त्वा") D: २ : २ (illeg)

(for [२] विराजितः) —(1 3) V: D: २ : २ लोचनम्, D: २ : २ लोचनम्
(by transp) (for लोचनम् एवमुक्त्वा) —(1 4) N: B: २ : २
लोचनम्, V: M: २ : २ लोचनम्, D: २ : २ लोचनम् (for लोचनम्)

22 S: D: २ : २ read at 22 (along with 26*) be-
fore 3 2 1 —^a) S: D: २ : २ लोचनम्, N: २ लोचनम्, N: V B:
D: २ : २ लोचनम्, D: २ लोचनम्, T: २ लोचनम्, G: २ लोचनम् (for लोचनम्)
N: २ लोचनम् (for लोचनम्) —^a) S: N: V: D: २ : २ वैशानरोपमा
(N: V: D: २ : २) V: B: D: D: २ : २ वैशानरोपमा (D:
"लोचनम्") —^a) V: D: T: G: २ लोचनम् (V: D: २ : २ लोचनम्, G:
"लोचनम्") (for "लोचनम्") D: T: २ लोचनम् —^a) S: D: २ : २ लोचनम्
लोचनम् (D: लोचनम्) N: V B: D: २ : २ लोचनम् लोचनम्,
—After 22, S: D: २ : २ 10th

26* एवमुक्त्वा स तु मुनिरादरमपि श्रित

{ S: लोचनम् (for स तु मुनिरादरमपि श्रित) }

whole N: २ : २ (illeg) B: D: २ : २ 15th On the other
hand M: २ : २ ins after 22

27* स तु मुनिरादरमपि श्रित

सलक्ष्मणं राघवमपूजयन् ।

राघवं च लोचनं सुखं प्रमुखा

प्रवेदिरेव लोचनं गीतं लोचनम् ।

Colophon —Kanda name B: २ : २ om S: D: २ : २
D: D: D: २ : २ लोचनम् N: V: २ लोचनम्, N: २ : २
लोचनम् —Sarga name S: N: V: D: २ : २ लोचनम् लोचनम्,
N: V: B: २ : २ लोचनम् लोचनम्, B: २ : २ लोचनम् लोचनम्, D: २ लोचनम्
लोचनम् लोचनम्, D: लोचनम् लोचनम् लोचनम् —Sarga no
[figures words or both] S: N: B: D: २ : २ om N: V
B: D: २ : २ B: २ : २ D: २ : २ —After colophon, C M:
conclude with श्रीरामायणं नमः

पश्य मांम्य नरेन्द्रस्य जनकस्यात्मममसम् ।
 मम भार्या शुभाचारं विराधादेः प्रेक्षितम् ॥
 अत्यन्तसुखमनुभूतां राजपुत्रीं यशस्विनीम् ॥ १६
 यदभिप्रेतममासु प्रियं वररुतं च यत् ।
 कैङ्कर्यास्तु सुमंरुतं विप्रमर्त्य लक्ष्मण ॥ १७
 यः न तुष्यति राज्येन पुत्रार्थं दीर्घदक्षिणी ।
 यथाहं मर्मभूतानां हितः प्रस्थापितो जनम् ॥

अवेदानीं सङ्गमा मा या मत्ता सम मध्यमा ॥ १८
 परस्परार्थं चैवैवा न दुःखतरमस्ति मे ।
 पितृभिनाशात्समिधे स्त्रराज्यहर्णायाया ॥ १९
 इति युगति कान्त्ये पापघ्नोऽपिपुन्ये ।
 अत्रोद्धिन्मयः कुहो रुद्धो नाथ इव अमन् ॥ २०
 अनाथ इव भूतानां नाथस्त्वं समसोपमः ।
 मया प्रेष्येव अकुल्य किमर्थं परितप्यसे ॥ २१

G ३ १ ३३
 H ३ ३ ३३
 L ३ ३ ३०

(for गुणम्) Ss De-as विराट्प्रकाशम् गुणम् (Ss स्विता)
 Ms विराट्प्रकाशम् प्रेक्षितम् —Ms 1800S 25-16th inf for
 acc in —^o Ss Nī V B De-as १ रामो (for वाचम्)

16 De 12 ds up to पश्य in marg (cf v 1 14) +
 tends 16th inf for s c m (cf v 1 15) —^o Ms
 नरा-नाथ (for नरेन्द्रस्य) —^o Ss De-as [जा]नराधिका,
 Ss गुणमिमा (for [जा]नराधिका) —Ds om 16th
 —^o Ss De एकाचारम्, Dms गुणं वाचा, De गुणमिमा, Ms
 वारोहा (for गुणमिमा) —^o Gs विराट्प्रकाशम् (for 'के')
 Dgt De Tr G Ms प्रवेष्टि (for 'विश्राम्') Ss Nī V B
 De 11 7 अवे (for 'दे') Dgt दशरथस्य —^o De दुष्ट (for
 सुष्ट) De सवदा (for सपुत्रा) —^o Dms De Tr G 3
 मर्मभिर्वा, Ms तप (for दश) —After 16 Ss Ss De-as
 in

26th विप्रेक्ष्यमाणं चोरेण राजमहाराजं गुणम् ।
 [Ns illeg up to राजम् Ss विप्रेक्ष्यमाणं]
 —Ss De cont
 27th सत्येव वररुतं यत्नस्य ममविव ।
 [De दुष्टो वर विप्रेक्ष्य (for वररुतं यत्नस्य)]
 —Ds further cont while Ss V B De-as 1 2 only
 after 16

28th इवाच रामोऽमहं सौमित्रि निजमन्दम् ।
 पश्य लक्ष्मण पैदेही विराधादेः ममविप्रीम् ।
 [(1 2) V दक्षिणी (for ममविप्रीम्) De केना नाथकेण
 (for the post half)]
 —[6d] cont after 27th

29th इवाच राजतो हट सीमिति निजमन्दम् ।
 17 Ss om from 27 up to 29 —^o Ts
 दक्षिणीम् (for 'मिताम्') Ss V B De-as वराणा (for
 वराणा) —^o Ms स्वयं (for 'मिता') Ss De वैकुण्ठ, V B
 De वीरकु (for 'मिता') De Ms मर (for 'मिता') (for वररुतं)
 B: तु, De marg (for 'मिता') De G उत् (for 'मिता')
 Dms द्विप वरमचिद्वत्, Ts द्विप वरमचि च वत्, Gs द्विप
 परपुर वरम् (sic) —^o Ss V B De-as वररुतम्, De-as
 न सपुत्र दे, De Ts तपस्व (for 'मिता') Ms तपु सपुत्र,
 L (ed) G: तु मुसपत्र (for तु मुसपत्र)

18 Ss om 18 (cf v 1 17) —^o Ms (inf for
 1800) [स] 12, De तु (for व) —^o Ss De मम स, De
 गुणमिमा, De वराणा, De गुणमिमा (for गुणमिमा) Ss De
 कुवन्तम्, De विप्रेक्ष्यमाणं, De दीर्घदक्षिणी (for 'मिता') Ss
 V B De 7 पै (for 'मिता' after cont s c m as in text) वररुतम्
 सुवेष्टिम् (for 'मिता') (for 'मिता') De G वराणा, De वराणा
 (for वराणा) —^o B: marg also वीर, Ds De द्विप,
 Gt as in text (for द्विप) —^o De 3 अष्ट (for अष्ट)
 Nī V B De-as 12 Ms (स) 12, Ms तु (for स) —^o
 De-as Ms 12 (for स) De पैदेही (for ममविप्रीम्) De
 De ममविप्रीम् (by transp) Ss V B De 7 तप मे
 सा (for मम विप्रीम्) वीरमिमा

19 Ss om 19 (cf v 1 17) —^o Ss V B De 7
 वरमचि (for 'मिता'), De पै (for 'मिता') De Ms वरमचि, De
 ममविप्रीम् (for वरमचि) V B De द्वि, De 3 12 Ms पै,
 De पै (for तु) Ss 12 12 12 (illeg) De पैदेही (for
 'मिता') —^o Ss V B De 7 तुल्य वरम् (for तुल्य वरम्)
 —Ss illeg for 19th —^o Ss V B De 7 विप्रेक्ष्य,
 De 3 विप्रेक्ष्य, De 12 विप्रेक्ष्य (for विप्रेक्ष्य) —^o
 Ts तुल्य (for तुल्य) Ss V B De-as 12 वरमचि वरम् वराणा
 —After 19 Nī V B De-as 12

30th वरमचि पैदेही विप्रेक्ष्यमाणं पश्यति मे ।
 [De वरमचि पैदेही (for 'मिता') De न तुल्य वरम् मे (= 19th)
 De विप्रेक्ष्यमाणं मे (for the post half)]

20 Ss om 20 (cf v 1 17) —^o De तुल्य (for
 द्विप) De De G: पैदेही, De पैदेही (for 'मिता')
 Ss V B De-as 12 तुल्य वरम् वरमचि वरमचि पैदेही —^o
 Ss राम (for तुल्य) Ss V B De-as 12 वरमचि वरमचि
 वरमचि —^o V B De-as 12 Gs Ms तुल्य, De तुल्य (for
 तुल्य) De विप्रेक्ष्यमाणं वरम्, Ms राम पैदेही

21 Ss om 21 (cf v 1 17) —^o Ss तुल्य (for
 द्विप) Ss V B De-as 12 विप्रेक्ष्य, 12 वरमचि, De 1 Ms
 वरमचि (for वरमचि) —^o Ss De 12 वरमचि (for
 वरमचि) De Ts M वरमचि (for 'मिता') Ss V B
 De 7 वरमचि वरमचि —^o De 12 विप्रेक्ष्य (for 'मिता') Gs Ms

C 377
B 377
L 358

श्रीसिंहांशुतरो न्याम्रान्दो वृमो वृषतन्दय ।
 सतिपाणं वसादिग्यं सख्यं च शिरो मद्ध ॥ ७
 असन्वायसे शूले सिन्दन्तं महासनम् ।
 स रायं लक्ष्मणं चैव सीतां दृष्ट्वा च मैथिलीम् ॥ ८
 अन्वधान्तुसकुहः श्रवाः काल इजान्तकः ।
 स कृत्वा भैरवं नादं चालयधिर मेदिनीम् ॥ ९
 शत्रुनादाय वैदेहीमकम्प्य ततोऽजयीत् ।
 युवां जटाचिरधरो सभायां क्षीणवीजितौ ॥ १०
 प्रविष्टौ दण्डकारण्यं श्रुत्वापसिधारिणौ ।
 कथं तापसयोर्मौ च वासः प्रमदया सह ॥ ११

7 Śi N V B Ds-37 transp 6 and 7 —^a Ds
 Ds डौ हृषी, M हाहृषी (for हौ हृषी) Ms दस धेनुक
 (for दस दस) —For 7^{ab} Śi N V B Ds-37 subst

23^a मद्यो (सिंहमुपादाय पक्ष्मणे पक्षीरोहितम्) ।

[Śi N Ds उपसृज्य Ds-35 जगज्ज (for "जग") Ns
 Bs : लुणो (for "न")]

—^a Śi सुदिपाय, Ds अविपाय Ds च लीछई (for वस?)

—^a Ds दृ (for च)

8 Śi N V B Ds-37 om 8^{ab} —^a Ds लुण्ये, Gs
 us in text (for लुणे) —^b Gs गह्वय, Ms सिन्दन्त (for
 सिन्दन्त) —After 8^{ab} Ms : 108

24^a मृदुलपय लज्जाम्नाय दृष्ट्वा वरैव लज्जाम्नाय ।

—^a Śi Ds दृष्ट्वा, Ns सीता (for वीर) —^a Ds [अ]य
 (for च) Śi Ds सीतं च लज्जाम्नाय Ns लज्जाम्नाय
 विपत्तौ, Ds-37 दृष्ट्वा सीतं लज्जाम्नाय च

9 Ds reads 9^{ab} in margin —^a Ds T₂ Gs Ms :
 लज्जाम्नाय (T₂ "या") गह्वय (for "गह्वय") V B Ds : T₂ Gs Gk
 लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय —^b Śi लज्जाम्नाय, Ns Ds : लज्जाम्नाय
 (for दस लज्जाम्नाय) Ms दसलज्ज Gs काले मुनातकाले
 दृष्ट्वा लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय

10 —^a Ds लज्जाम्नाय, Ms लज्जाम्नाय, Gs : as in
 text (for लज्जाम्नाय) —^b Gs Ns Ds : लज्जाम्नाय, Bs :
 लज्जाम्नाय Ds लज्जाम्नाय Gs लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय)
 Ds Ds T₂ लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) —^b Ms लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय)
 (for लज्जाम्नाय) —^a Ms लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय)

11 Ds om 11 —^a Ds Ms लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय)
 —^a Gs लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) Śi N V B Ds-37 लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय)
 Ms लज्जाम्नाय Ds लज्जाम्नाय

12 —^a Ds लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय
 —^a Ds : transp की and युवा Ns दृष्ट्वा, Ms दृष्ट्वा

अधर्मचारिणौ पापौ कौ युवां मुनिदूषणौ ।
 अहं वनमिदं दुर्गं त्रिषाधो नाम राक्षसः ॥ १२
 चराणि साधुधो नित्यमुपिमांसानि मथयन् ।
 इयं नारी वरमोहा मय भार्या भविष्यति ।
 युययोः पापयोषाहं पश्यामि लब्धिरं मृधे ॥ १३
 तस्यैवं मुक्तो घृष्टं त्रिरावस दुरात्मनः ।
 भुत्वा सगर्जितं वाक्पयं संश्रान्ता जनकमजा ।
 सीता प्रापेपतोहेमात्रसते कदली यथा ॥ १४
 तां दृष्ट्वा राक्षसः सीतां त्रिराधाङ्गतां शुभाम् ।
 अत्रोत्सृज्य धाम्पयं मृष्टेन परिशुध्यता ॥ १५

Ms Gk दृष्ट्वा, Gs लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) —^a Bs :
 (sup in also) लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय)

13 —^a Śi Ns Ds-37 [अ]य लज्जाम्नाय Ds [अ]य लज्जाम्नाय
 (for लज्जाम्नाय) —^b Śi Ns Ds-37 लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) Ds
 लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय (subn) —After 13^{ab}, Śi N V B
 Ds-37 read 13^{ab} of Sarga 3 Ns reads at 1 of Sarga
 3 (repeated as in Ds before 3 38) and then Ns V
 Bs : Ds read 34^a and 34^b (including the Star
 passages) of Sarga 3 —^a Ms लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय)
 Ns V B Ds लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) Śi Ds-37 लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय
 —^a Bs (after cor as in text) लज्जाम्नाय, T₂ लज्जाम्नाय (for
 लज्जाम्नाय) —After 13 Śi Ns Ds-37 108

23^a लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय ।

लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय ।

[(1 1) Ds लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) Ds लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) —^a
 om 1 2 —(1 2) Ms लज्जाम्नाय, for लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय Ds लज्जाम्नाय
 (for लज्जाम्नाय)]

14 Ns alleg for 14^{ab} —^a Ds Ms लज्जाम्नाय (for
 लज्जाम्नाय) Śi Ds : लज्जाम्नाय, Ds Ds : लज्जाम्नाय, L(ed)
 लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) —^b Śi Ds : लज्जाम्नाय, Ns V B Ds
 लज्जाम्नाय, T₂ लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) —^a Śi N
 V B Ds-37 T₂ om 14^{ab} —^a Ds Gs Ms Gs लज्जाम्नाय
 लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय
 (for लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय) —^a Ms : लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय)
 —^a Ns alleg from 14^{ab} up to लज्जाम्नाय in 14^{ab} —^a Śi V
 B Ds-37 लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय) Ns V B Ds :
 लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय
 —^a Ds reads from लज्जाम्नाय up to लज्जाम्नाय in 16^a in
 margin : Gs Ms लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) Ds लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय

15 Ds reads 15 in margin (cf v 14) —^a Ms
 reads लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय लज्जाम्नाय
 Gs लज्जाम्नाय (for लज्जाम्नाय) —^a Ns V B Ds लज्जाम्नाय, T₂ लज्जाम्नाय

पश्य मांय नरेन्द्रस्य जतःस्थित्यन्तममात्रम् ।
मम भार्या शुभाचारं विराधादे श्रेयिताम् ।
अत्यन्तमुत्तमं दुर्गां रात्रिपुत्रीं यद्यपि नोभ्य ॥ १६
यदभिप्रेतममात्रं प्रियं वस्तुतः च यत् ।
कैःस्थायस्तु मुमंशुं शिष्यमथैव लम्पण ॥ १७
या न तुष्यति रात्र्येन पुत्रार्थे दीर्घदिशिनी ।
यथादे गर्भभूतानां हितः श्रव्यापितो वनम् ।

श्रेयितां मया या या माता मम मध्यमा ॥ १८
परस्परान्तु नरेन्द्रा न दुःखतरामिति मे ।
पितृमिताम्यान्तमिति चराज्यहरणात्तथा ॥ १९
इति युजति कान्त्ये वाम्यशोभनस्थिते ।
अन्तरीक्षस्थानः कुटो रूढो नाग इव श्वन ॥ २०
अनाथ इव भूतानां नमस्त्वं रामत्रोपमः ।
मया श्रेय्येण कान्त्ये निमग्नं परिचक्ष्यमे ॥ २१

(for शुभाच) Śi D1-23 विराधस्तथा शुभा(Si स्थिता)
V1 विराधाक श्रेयिता —M1 reads 15-16 inf lin
+ec m —) Śi D V B D1 23 रात्रे (for रात्रे)

16 Da reads up to पश्य in marg (cf v l 14) V1
reads 16¹⁶ inf lin are na (cf v l 15) —) M1
ममभार्या (for नरेन्द्रस्य) —) Śi D1-23 [मा]ममभार्या,
Śi शुभाचारं (for [मा]ममभार्या) —De om 16¹⁶
—) Śi D1 लताचारं, Dm शुभा चारा, De शुभाचारं Ma
भार्या (for शुभाचारं) —) G2 विराधे (for "हे")
D1 D1 T1 G M1 श्रेयिता (for "श्रेयिता") Śi V B
D1 23 रात्रे, D1 23 रात्रे दयालुता —) Da शुभ (for
मुप) D1 नभार्या (for "भार्या") —) Dm D1 23 G2
ममभार्या, M1 वप (for वप) —After 16, Śi D1-23
in

20¹⁶ विप्रेक्षमाः सोऽस्य राक्षसपदाहमा शुभाच ।
[Śi illeg up to राक्षस्य Śi विप्रेक्षमां]
—Śi D1 cont

27¹⁶ तस्यैव वदन्तौ राक्षसस्य ममभार्या ।
[Da शुभो वृ विराध (for रात्रे) राजस्य]
—De further cont while Śi V B D1 23 1 2 only
after 16

23¹⁶ अनाथ रामोऽग्रहस्त मांमिति मित्रकन्दम् ।
वदन् राक्षसं वैदेही विराधादे ममभार्या ।
[[2] V वदन्तौ (for ममभार्या) Da तौ वदन्तौ
(for the post hall)]
—J (ed) cont after 27¹⁶

29¹⁶ अनाथ रामोऽग्रहस्त मांमिति मित्रकन्दम् ।
17 [2] Śi om from 17 up to 24 —) T1
ममभार्या (for "ममभार्या") Śi V B D1 23 लताचारा (for
ममभार्या) —) M1 दस्य (for दस्य) Śi D1 23 वदन्तौ, V1 B
D1 वदन्तौ B1 D1 23, D1 M1 वदन्तौ (for वदन्तौ)
M1 शु Da marg (for च) Da 21 तम् (for कम्)
Dm दस्य ममभार्या, T1 दस्य वदन्तौ च तम्, G2 दस्य
वदन्तौ वदन्तौ (sic) —) Śi V B D1 23 वदन्तौ, D1-2
वदन्तौ 21 Da T1 वदन्तौ (Da "21") M1 वदन्तौ वदन्तौ,
K (ed) [2] शुभ मुप (for शुभ मुप)

III Śi om 18 (cf v l 17) —) D1 (sup lin
also) [2] D1, D1 23 (for वदन्तौ) Śi D1 मम मा, D1
मुपार्थं, D1 23 वदन्तौ, D1 मुपार्थं (for मुपार्थं) Śi D1
वदन्तौ, D1 विराधे, D1 वदन्तौ (for "वदन्तौ") Śi
V B D1 23 [2] after 20 r see m as in text वदन्तौ
वदन्तौ (D1 "मा") —) D1 G2 वदन्तौ, D1 वदन्तौ
(for वदन्तौ) —) B1 (marg also) वदन्तौ, D1 D1 विप
G1 as in text (for विप) —) D1 23 मम (for मम)
Śi V B D1 23 M1 [2] वदन्तौ, M1 शु (for शु) —)
D1-2 M1 मा (for मा) D1 वदन्तौ (for ममभार्या) D1
D1 ममभार्या मम (by transp) Śi V B D1 23 माता मे
माता Śi मम माता वदन्तौ

III Śi om 19 (cf v l 17) —) Śi V B D1 23
वदन्तौ (D1 "माता, D1 23") D1 M1 वदन्तौ, M1
वदन्तौ (for वदन्तौ) V B D1 23 D1 23 मा, D1 23
D1 23 (for शु) Śi 23 23 23 (marg) D1 वदन्तौ (for
"मा") —) Śi V B D1 23 वदन्तौ (for वदन्तौ)
—) illeg for 19¹⁶ —) Śi V B D1 23 विराधा,
D1 23 विराधा, D1 T1 विराधा (for विराधा) —)
T1 वदन्तौ (for वदन्तौ) Śi V B D1 23 23 23 वदन्तौ
—After 19 Śi V B D1 23 23 23

30¹⁶ अनाथ रामोऽग्रहस्त मांमिति मित्रकन्दम् ।
[D1 ममभार्या (sic) Da न वदन्तौ मे (— 19¹⁶)
Da वदन्तौ मे (for the post half)]

29 Śi om 20 (cf v l 17) —) D1 वदन्तौ (for
दस्य) D1 D1 23 वदन्तौ, D1 वदन्तौ (for "वदन्तौ")
Śi V B D1 23 23 वदन्तौ वदन्तौ वदन्तौ वदन्तौ —)
Śi वदन्तौ (for वदन्तौ) Śi V B D1 23 23 वदन्तौ वदन्तौ
वदन्तौ —) V B D1 23 23 G2 M1 वदन्तौ, D1 वदन्तौ (for
वदन्तौ) D1 वदन्तौ वदन्तौ, M1 वदन्तौ वदन्तौ

21 Śi om 21 (cf v l 17) —) Śi वदन्तौ (for
दस्य) Śi V B D1 23 23 वदन्तौ, V1 वदन्तौ, D1 1 M1
वदन्तौ (for वदन्तौ) —) Śi D1 23 वदन्तौ (for
वदन्तौ) D1 T1 M1 वदन्तौ (for "मा") Śi V B
D1 23 वदन्तौ वदन्तौ —) B1 23 वदन्तौ (for "मा") G2 M1

३

अथोराच पुनर्नाम्यं शिरावः परपन्तनम् ।
 आत्मानं वृच्छते प्रतं कौ पुनः कं गमिष्यदा ॥ १
 वसुधाच ततो रामो राखनं ज्मलिताननम् ।
 वृच्छन्ते सुमहातेजा दक्षाकुलमन्मनः ॥ २
 धनिर्पो वृत्तगेष्वौ रिद्धि नौ वनयोचौ ।

3

५ continues the previous Sarga — Before 1, Dg
 Dm: Ls Ts: Gs: Ms: Ls (ed. without brackets) ms

३२* इत्युत्तरा वदन्त श्रीमहाभक्त ब्रह्मसिंह ।
 नो भवत्पद्मनाभोय चरिष्यति कथातुल्यम् ।

[Dg begins with — (1 1) Dm Ds Gs (for
 रक्षम्) — (1 2) Dg वरकषेय Ms गतिषि (for 'ति)]

1 Ds om 1-7 Ss V (V repeating s only as in
 Ds before 8) Ds: Ds: Ds: read 33*, 34* and 35-7
 (along with after passages) after 3 2 13^{ad} — Ss
 illeg for 1st — 2nd Ds वसुधाच, Ds लवोऽस (for
 लवोऽस) Ds: लवो (for वसुधा) Ss Ds: महामहिम्,
 Ds वसुधा वने (for वसुधाच) Ss वसुधा राखनो ह्य
 वीरिणि विषयतु — For 1st, Ss V B Ds substit and
 read after 3 2 13^{ad} while Ss Ss Ds-as ms after
 3 2 13^{ad}

३३* एवमुक्त्वा तु नौ वीरौ विराजो कनयोप ।
 भवेत्पद्मनाभो देवौ यमुनयावतीषु ।

[(1 1) Ds वीरौ Ds वीरौ Ds लो (for वीरौ) Ss
 मम रामम् (for कनयोप) — (1 2) V B (sup has also
 as above) [वसुधा (for [वसुधा] B (sup has also
 as above) वसुधा (for वसुधा) Ss Ds: मम लो (for [म]
 वीरिणम्) Ss वीरिणोऽस देवौ राखो ** (sic)]
 — Thereafter Ss V B-as Ds cont while B-as
 before 1st

३४* भवो साधु मया प्राप्त भवो भवोऽस्य व ।

(Ss B (m also as above) v (for व) Ss
 मम वसुधा (sic) Ss वसुधा (for व) Ss]
 — Ss V B-as read 35-7 (preceded by 34*) after
 3 2 13^{ad}, while B reads 35-7 (preceded by 34*)
 after 3 2 13^{ad} — Ss Ss Ds: Ds: Ms वसुधा, B
 वसुधा (for वसुधा) Dg Dm Ds: वसुधा, Ts वसुधा, Gs
 वसुधा (for वसुधा) Ss नौ वसुधा वसुधा वसुधा, Ss वसुधा
 वसुधा Ds: वसुधा वसुधा वसुधा Ds वसुधा वसुधा वसुधा
 — Ss वसुधा वसुधा, B वसुधा वसुधा (by transp) (for व
 वसुधा व) — After 1, D-as

तां तु वेदितुमिच्छातः रम्यं चरमि दण्डकान् ॥ ३
 तस्यैव शिराचतु रम्यं सत्यपराधम् ।
 हन्त वदयामि वे राजकिरोष मम राधय ॥ ४
 पुनः रिक्त जयसाहं माता मय द्रव्यतदा ।
 शिराच इति ममाहुः शुचिण्यां ताराश्रयाः ॥ ५

G 3 27
 B 3 27
 L 3 27

३५* उच्चैरुत्तरावती राख मयापदम् ।
 मयापद वसुधा वसुधा वसुधा वसुधा ।

2 Ds om 2 (cf v 1 1) For sequence in Ss V
 B Ds, cf v 1 1 — Ss Ss V B Ds: 1 वसुधा (for
 वसुधाच) — T: स (for वसुधा) Ss Ds: वसुधा
 वसुधा वसुधा, Ss वसुधा वसुधा वसुधा, Ss: 1 वसुधा वसुधा
 V B (after corr) 1 वसुधा (for वसुधा) Ss: 1 वसुधा
 Ss (before corr) Ds वसुधा वसुधा वसुधा, Ds: वसुधा
 वसुधा वसुधा वसुधा (for वसुधा) — Ss Ss V B
 Ds: 1 वसुधा वसुधा (for वसुधा) — After 2 Ss Ss V B
 Ds ms

३६* पुनौ वसुधावती भवती राखवसुधा ।

3 Ds om 3 (cf v 1 1) For sequence in Ss V
 B Ds, cf v 1 1 — Ss Ss V B Ds: 1 वसुधा, Ds: वसुधा
 (for वसुधा) T: वसुधा (for वसुधा) Ss Ds: वसुधा
 वसुधा वसुधा Ds वसुधा वसुधा वसुधा (for वसुधा वी)
 Ss Ss B Ds: वसुधा (for वसुधा) — Ss Ss V B
 Ds: 1 वसुधा (for वसुधा) Ds: वसुधा (for वसुधा) B Ds: वसुधा
 वसुधा (for वसुधा) — After 3 Ss Ss V B
 Ds ms

३७* वीरिणोऽस्य वसुधा वसुधा वसुधा वसुधा ।

[B (m also) वसुधा वसुधा (for वसुधा) B (m also
 वसुधा वसुधा (for वसुधा) V Ds (m also) वसुधा वसुधा
 वसुधा] Ss [म] वसुधा वसुधा, Ds वसुधा (for [म] वसुधा वसुधा)]

4 Ds om 4 (cf v 1 1) For sequence in Ss V
 B Ds, cf v 1 1 — Ss Ss V B Ds: 1 वसुधा (for वसुधा)
 वसुधा वसुधा (for वसुधा वसुधा) — Gs Ss V B Ds: 1 वसुधा
 वसुधा (for वसुधा) Ss Ss Ds: 1 वसुधा (for वसुधा) — Ss
 वसुधा वसुधा (for वसुधा वसुधा) — For 4 Ss Ss V B Ds substit

३८* स वीर राखवसुधा वसुधा वसुधा वसुधा ।

वसुधा वसुधा वसुधा वसुधा वसुधा वसुधा ।

[(1 2) V B (m also as above) वसुधा वसुधा
 (G [cd] वसुधा वसुधा (for the prior half) B Ds: 1 वसुधा
 वसुधा (for वसुधा)]

5 Ds om 5 (cf v 1 1) For sequence in Ss V
 B Ds, cf v 1 1 — Ss Ss Ds: 1 वसुधा वसुधा, Ss V

इतो वसति धर्मात्मा शरभद्रः प्रतापवान् ।

अध्वर्येयोजने तात महर्षिः सूर्यसंनिभः ॥ २२

तं विप्रमयिष्यन्त तं स ते श्रेयो विवास्पति ।

अये चापि मां राम निक्षिप्य कुञ्जली व्रज ॥ २३

रक्षतां गतसत्त्वात्मेषु धर्मः सनातनः ।

Da 100m Cf 23 as text (for वसन्) —^f Dm III
M तेनु (for वोस्तु) Gs इरमिवास्तु Sa 11 12 B Da 222
स्वसि तेनु (Da before emg see m) ते स्वस्व) महाभुव
(Da 100) Vi तव प्रतापशरभद्रान् (by pen)

22 Sa 11 V (11 om partially ^g) D Da 222 M:
transp 22st and 22nd —^g 11 सदा 11 वयो (for
होते) —^h M महाभुव (for प्रतापशर) —ⁱ 11 Va
Da 222 (m also राम) Da 222 (Da वा वि, 12 वाह, Ba
Gs राम (for साह)

11 Va om 23-25. —^a Sa 11 Va Ba 2 Da 222
श्रीमद् (for शिम्ब) Gs अपि (for जमि) Gs शिव
समभिराष्ट 22 —^b Sa 11 Da 222 M (5) विद्यालक्षि,
Da अविमल, Cf 23 as text (for विवास्पति) —^c
Da वाते (for वदे) Ba (5) वि च (by transp),
Gs वासि (for वासि) Sa 11 B Da 222 Gs ये, Da ते
(for मा) 11 Da 222 चीर, Gs शिम्ब (for राम) —^d Dg
Da (12) Gs M मक्षिप्य, Gs ल (for मक्षिप्य) Sa Da
मक्षिप्य कलेवर, 11 Va B Da 222 मक्षिप्य (11 Va Ba
Da 222) कलेवर

24 Vi om 24 (cf v 1 23) —^a Sa 11 श्रीशरभ
(for शरभशर) —^b Ba च (for वे) Ba 222 (m also
as in text) Da Ts विधीयते, Da (5) वि धीयते (for
विधीयते) —^c 11 Va B Da 222 महोरथा (for सशरथा)
Gs Cf 1 तेया लोक सनातन

25 11 om 25th (cf v 1 23) —^a Sa 11 11 Gs
B Da 1 स एवमुक्त्वा (for एवमुक्त्वा तु) —^b Dg reads
25th in marg —^c Dm Ts 22 स्वये (for स्वये) Ts
damaged for सप्रक्षे न्यस M न्यसतो (for देते)
Gs स राक्षस (for मक्षुष्ट) Sa 11 Da 222 वयं स्वये
(11 Da 222 साह, Da 222) मक्षुष्टा देह मक्षुष्टे, 11 V
B Da 1 स्वयं जगाम स्वयं विप्रकथयन्महा (Ba 222 सा)
—After 25 Dg Da Dm Da 222 S ins

अये ये निधीयन्ते तेषां लोकाः सनातनाः ॥ २४

एवमुक्त्वा तु काकुत्स्थं निरायः शरपीडितः ।

बभूव शरर्मिषासो न्यस्तदेहो महाबलः ॥ २५

तं मुक्तकण्ठमुत्तिष्य शुकृदर्थं महाहरन्म् ।

निरायं प्राक्षिपन्नुभ्रे नदन्तं भरस्त्रयन्म् ॥ २६

Da 222 Ts Gs M-1 first time in marg see m)
h (ed) [first time within brackets] repeat (for
1 9-12 of 43 —^a Ts partially damaged for 1 2
—(1 2) Gs शिम्ब (for शरभ) —(1 3) Da मक्षुष्ट 12
Da Da Gs M Gs 12 महाबल (for दुः) 12 Gs
मिवास्तु महाबल इति वाह वाह । माया देहो भूमी । मायाशरभेन
न्यस्तदेहो महाबल इति वाह । मायाशरभेन इति वाह । माया
मिवास्तु महाबल इति वाह । मायाशरभेन इति वाह । माया
मिवास्तु महाबल इति वाह । मायाशरभेन इति वाह । माया

26 Sa 11 om 26 —^a Dg Ts Va 2 Cm विक्षिप्य, Da
Ts Gs विक्षिप्य, M विक्षेष्ट (for विक्षिप्य) Gs मुक्तक
समुत्तिष्ठ —^b Dg M 22 मय (for मय) M 22 मय (for
मय) —For 26 Sa 11 V B Da 222 suba

35^a स समुत्तम्य सौमित्रिनिरायं पर्वतोपमम् ।
गम्भीरमथ कुप्य निवहान परतरम् ।

[11 om 1 1 —(1 2) Da 222 (for 11), —(1 2)
Da gloss in marg वाहान for अयम्]

—Thereafter all the above MSS read 34 1st —
—After 26 Dg Da Dm Da 222 S ins

35^b वयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं
मिवास्तु सौमित्रिनिरायं ।

महाभुवि विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

वयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

वयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मिवास्तु सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मिवास्तु सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

मयम् विक्षिप्य सौमित्रिनिरायं ।

ततस्तु तौ वाञ्छन्निचिरमार्गमु
निहत्य रत्नः पद्मिनीम् मैथिलीम् ।

सिंहस्तुतौ मुदिता महावने
दिशि स्थिता चन्द्रदिग्गजराशि ॥ २७

100

इति श्रीरामायणे अरण्यखण्डे तृतीयः सर्गः ॥ ३ ॥

(1 2) Dts डट्स (for डिपिट्) —(1 2) Dms डम्स
विषय (for विषय) Mरन्तं (for उरन्तं) Dgs दृगति (for
मणि) —(1 3) Ts ट्स निहितु (for ति) —Ts
partially damaged for 1 4 —(1 4) K(ed) किते
(for वन) —(1 5) Dms T Gs Ms (inf fin acc m
also as above) Cvr m ष्ट मण्डल, Cp as above (for
अष्टक) —(1 6) Gs गित्त (sic) Ms गुप्त (for पित्त)
—(1 7) Dgs Ts Gs M ह्रस्व (for गन्ध) Da च स
(sic) Ms वाचक (for गात्र) —(1 8) Da स्ते, Ga
त्त Ms बाह्य (for क्षे) ~-(1 9) Dgs त्रयोदश (for
तराज) Ms मासक (for न) —(1 10) Cp मय (for
प्रम) Dts Ds Gs वाचक (for वाचक) छ Ck अष्टाधिक
वाचक छ —(1 11) Ms रार (for सर) —(1 12) Da
Gs (after omr as above) एउमुने (for हुने) —(1
13) Dms Da Gs हर्ष (for तर) De ममिलि (hypen)
(for मलि) —(1 14) Ts Gs ल (for ल) Dgs Ts
क्षे (for विन्) —(1 15) Da Gs M(M inf fin acc
m also as above) Cg कमेय (for केय) —(1 16)
Dgs Dms Da अष्टियमाने (for वेदे) —(1 17) Dams,
Ta प्रश्न (for प्रश्न) Ms अनिति (for हति) —(1 18)

Dma De विराधपुत्र T₁ विराधपुत्रा T₂ G: २ Ms विराधपुत्र
Dga De T₁ २ विदल T₂ G: २ Ms विदल (for विराध) De २
T₁ ती (for वृ) —(1 29) De वीर० (for वीरमही) —
Me वीर०, Ms ०५५ (for ०५६)]

[illegible]

Colophon \tilde{A}_1 partially illeg — *Sarga* नवमः \tilde{S}_1
 \tilde{A}_1 V B Ds — १११ विरायय — *Sarga* no (figures
 words of both) \tilde{S}_1 B₁ Ds am \tilde{A}_1 V Ds 8
 B₁ Ds 9 D₁ Ds Dm Ds 5 q L(ed) 5
 — After colophon Ds concludes with ॥ इति कुरु
 ह्यवोत्पत्त्ये दानमिदमकथं समाधा T₁ with धीमदमन्दप
 म, G B₁ with धीमदप नः

G E L 3 9 1

हृत्वा तु तं भीमपत्नं विराघं राक्षसं वने ।
ततः सीतां परिपूज्य सुमाध्वात् च वीर्यवान् ।
अब्रवीच्छुष्मणं रामो आतुरं दीक्षतेजसम् ॥ १
रुदं वनमिदं दुर्गं न च सो वनगोचराः ।
अभियन्तामहे स्त्रीषु शरवद् तपोधनम् ॥ २
आश्रमं शरभङ्गस्य राघवोऽभिज्ञगाम् ॥ ३
तस्य देयव्रमाणस्य कपस्य माषितात्मनः ।
समीपे शरभङ्गस्य ददर्श मदद्वन्द्वतम् ॥ ४

4

D₁ begins with *at*

1. \bar{S} is illegal for $x=2$ —^a) \bar{S} is $D_1=3$ महा, $D_2=7$ व ल (for लु ल) —^b) \bar{S} is D_2 व (D_2 व) ब्रह्मन्व, D_3 पर्वतोपम (for राहस्य पर्व) — \bar{S} is \bar{V} B $D_2=1$; read from x^0 up to 2 after $55^0 \equiv 33$ —^c) \bar{S} is $D_1=3$ नीरा (for नीरा) B: समाधान (for परिपक्व) —^d) B: परिपक्व (for समाधान) \bar{S} is $D_2=6$ वैशिर्षी (for शीर्षाद) —^e) \bar{S} is D_2 वाच (for समीक्षा) D_3 D_4 D_5 D_6 D_7 D_8 आचार (for सम्मेलन) —^f) D_2 D_3 D_4 D_5 D_6 D_7 D_8 सम्मेलन (for आचार) B: (margin shows in text) वैश्व (for वैश्वम्)

2. $\text{Si} : \text{Si} \text{ (cf. 1) } \rightarrow \text{Si} \text{ V} \text{ B} \text{ 3} \text{ 4} \text{ D} \text{ 5}$
 दोर बनल, $\text{V} \text{ B} \text{ 3}$ दोरबनल (for कट बनल) — $\text{D} \text{ 5}$
 [जा]य (30) $\text{D} \text{ 5} \rightarrow \text{3} \text{ 4} \text{ 5} \text{ T} \text{ 3} \text{ G} \text{ 2} \text{ M} \text{ C} \text{ 6}$ का
 (for रनो) $\text{S} \text{ 4} \text{ D} \text{ 3} \rightarrow$ कल्लोविहा (for 'भेपला') $\text{M} \text{ 5} \text{ V}$
 $\text{B} \text{ D} \text{ 4} \text{ 5}$ न हरेयमिह (1/2 'सि) लयन, $\text{D} \text{ 5} \text{ T} \text{ 3}$ नैकली
 कल्लुमिह, $\text{G} \text{ 2}$ हिया का बनयोच्य — After 2nd , $\text{M} \text{ 5}$
 $\text{B} \text{ 1} \text{ 2} \text{ D} \text{ 4} \text{ 5}$

५७* पञ्चादशतमिधेय शास्त्रमोक्षोऽपि गच्छता ।

[B: आपसोहाय्येय है B: आपसोहाय्येय सम्म [marg also
 'है हायैय है] (for the post half)]

---*) Ni V Be s Pb 7 अभिनन्दन स, Br अभिवादन स,
Ba गन्धान्वह, To गन्धान्वहे {fer गन्धान्वहे} Ms नमि
गन्धान् विष्टे ---*) Sr V लक्षणकोष [Vs mang also
चोद - After 2 Ms ms

५४* इत्युक्तं कदाचन रामः परिषदाय च ममितीत् ।

3 *) Di साश्रय (for साश्रय) —*) V₃ विनायास, H₃ वि³, G₃ दि नयास (for दमिन्वयास) S₃ N₃ Di-3 विनायास प्रत्ययः, L(ed) विनायास प्रत्ययः

4. 6) $\vec{N} \pm V$ ड सोप, $D \pm 7$ सोप (kg ठरय) G वेव

निश्राजमानं वपुषा सर्वैर्नैघानरोपमम् ।
 अस्तसृगन्तं कपुषां दर्दशं विषुषेश्वरम् ॥ ५
 भुप्रमास्रभं देवं मिरलोऽभरधारिणम् ।
 तदिदयैरेव वदुभिः पूज्यमानं महात्मनिः ॥ ६
 हरिभिर्गजिभिर्वृत्तमन्त्रिश्चतमं रथम् ।
 ददर्शाद्भवत्तस्य वरुणादित्यसंनिभम् ॥ ७
 बाह्वुताम्रघनशर्यं चन्द्रमण्डलसंनिभम् ।
 गणक्षयिहमलं छत्रं शिवमाल्योपशोभितम् ॥ ८

समालम्ब्य —^d) Si N_2 O_2 -1 घर्मे (O_2 : "मै") सुभावितामम् .
—^e) V : वायुमः, M : सुकाशे (10° घर्मादे)

5 *) V₁D₁: M₁ विद्यमानम् — 6*) S₁ V D₁(M₁) +
D₂ D₁ D₂ D₁ D₂ s = G₁ M₁ Q₁ वैधानप्रसङ्गः [for
चौधमम्] H₁ विद्यमानचौधोक्तिरिति Bf(also) विद्यमानो
परोक्षे — After 5th D₂ D₁ D₂ D₁ reads { var }
twice : = 4 T₂ s G₁ M₁ s 123

५७* अथर्वण रथोत्तमगदकाशौ विप्रधजगम् ।

[T = धो-सुनाइ (for रधो) Dg = धो अशुभमार्ग Di = धो
Du (first time) * = Me : C = सप्तमालम्ब D = 'रु' , Cr g
as above (for the prior half) Du (second time)
G = G सुभावे, Mi सुवर्ण (for कपादि) M = विप्रतिप]

—^a) Mā (also) ययुषा (for ययुषा) —S₁ illeg from
 ३ in S⁴ up to देव in S⁶ —^a) S₁ Dr-३ विष्णुपाथिप, S₂
 V B Dr-३ वरुण स्थित (for शिवरेवाम्))

6. *Nā* 'leg' (for *ṣ* 'ci' 15) —^a) *Ba* (also)
 सुप्रभाष्य, *Ba* *Di* 22; इयमाननन (*Di* 'नैर') *Di* *Di*
Gz *M* सधन* (for सुधन*) *Na* हिय, *Ba* श्रेय, *Ti*
 damaged (for देय) —^a) (*Di* *Di* 22) *Na* विरमान*,
 —^c) *Dz* निरिवैर, *Di* रहिदरे (for रहिवैर) *Di* *Ni* *VB*
Di 22 पुत्र पुत्रै (22 पुत्रैर [by transp.]) *Di* [*z*] *z*
 पुत्रै (for पुत्रै) —*De* reads *Gz* in trans —^a)
Na *VB* *Di* 22 यमन, *Dma* *Gz* यमन (for यमन)

7^a) Ba हरिभिः, Da Dm Da Ct हरिभिः (for हरिभिः) Dg reads वरिभिः in marg. Se Ka Da-v श्रीमद्भैरवसिन्धुः —^a) B Dg: वरिभिरव, Da वरिभिर वत (for वरिभिर) —^a) Se [अ]पुनश्चाप्य, N₁ [अ]पुनश्चाप्य, N₂ B Dm Ds G M: दूतकृत्य, V Ds: पुनश्चाप्य (Da *वा)प्य, Ds वरिभिरव (for [अ]पुनश्चाप्य) —^a) Ka Ds: राप्य समवाप्य, V B: (marg. also as in text) राप्योप्यवाप्य

४. श्री. कम (hapl) ४^{००} — २) R; V Dgr Dcr Yr;
॥ Hb : C₆₀H पावरसाल {for बाण्डु} S₂L(ed) मिल बा

G 3 9 27
B 3 5 37
L 3 6 26

एवमुक्तो नरव्याघ्रः सर्वशत्रुविशारदः ।
 द्रापिणा शरभङ्गेन राक्षसो वाग्मयमवसीत् ॥ २७
 अहमेवहस्तिष्पामि सर्गश्लोचान्महाशुणे ।
 आवासं त्वहमित्युचामि प्रतिष्ठितं कानने ॥ २८
 राघवैरेणमुक्तस्तु अत्रतुल्यरत्नेन वै ।
 शरभङ्गो महाशत्रुः पुनरेवासीद्विद्युः ॥ २९
 ह्युतस्त्वमभिगच्छ त्वं श्रुत्वा देवो तपस्विनम् ।

Dg reads वृक्षेन नरव्याघ्रः ३० मारादः Si Da राम त Na
 B Ds Gs Ms राम वारः, Ds राम वरः, Ds वाग्मिणम् (for
 मानकात्) —After 26 Na B Ds + G(ed) 1ms

73* मारादराच माराद सुद सकार्यं पृथक् ।
 प्रतिष्ठितं मया दत्तं परं सर्वसंगैर्विद्युः ।

[(1 2) Bs रि (for third v) —(1 2) Bss प्रतिष्ठित
 (for 'दत्त') Ds सर्व G(ed) मरेण विद्युः (for the post
 half)]

27 Ds om 27 (cf v 1 26) —^a Si Ji V B
 Ds 11 महाशत्रुः, Gs महाशत्रुः (for मारव्याघ्र) —Gs
 damaged from 25 in 27^a up to वर in 27^a —^b Dgs
 सर्वव्याघ्र (for 'वारः') Si Dgs Dms विद्युः वर (for
 विद्युः) —^c Na Bs + Ds + T Ms + 28 (Ds त) (मरेण
 —^d Si Di Ds 1 ह्युते वपनमवसीत् —After 27 V 1ms
 while Na B Ds + G(ed) 1ms after 25^a

74* तप्तलोहं त्वया मङ्गलवत् शोभायितं वारः ।
 सुभारारोगिणमहमनुभुजामि वादिद्वयम् ।

[(1 2) Bs न दे (for मरः) G(ed) मर वरः —Vs
 om 1 2-22^a —(1 2) Bss लक्षण (Bs 'मर') (for
 वर) Bss लक्षणमिहामरः (for the post half)]

28 Vs 11 om 26^a (for Vs cf v 1 74* and for
 Ds cf v 1 46) —^a Si Na Ds + [म]रविष्पामि, Ds
 हरिः, Ts गरिः (for [म]रविष्पामि) —^b Si Ji B
 Ds + Gs लय, Ds Ts Gs सर्व Ms सर्वज्ञ (for
 सर्वज्ञ) Na B Ds + अनुभुजम् (for महाशत्रु) —After
 28^a Na B Ds + G(ed) 1ms 74^a —^c Na alleg
 from h up to मरि Na Ds + विद (with hatus) Ds
 मरम् (for मरम्) Gs Ds + विदितम्, Ds विदितम्, Ts
 मरेदुम् (for मरितम्) Na V Ji Ds + मरि [Bs मर (with
 hatus)] विद मरय वे

29 Si alleg from 25 in 29^a up to वरवदो in 29^a
 —^a Si Di + मरवदु (for मरवदु) Na Vs B Ds +
 Ms + 28, Vs Gs (for वै) —^b Gs damaged —After
 29 Dms Ds Ts + Gs ms 75^a

30 * Si उपसृष्ट (for मरि) —^a Si Na Ds +
 राम शीमे (for सुवो देतो) Ds मरविष्पामि (for मरविष्पामि)

रमणीये वनोद्देशे स ते वासं विधासति ॥ ३०
 एष पत्न्या नरव्याघ्रं मुहूर्तं पश्य तात माम् ।
 बाणव्रह्मणि मायाणि जीर्णा त्वचमिरोरगः ॥ ३१
 ततोऽपि स समायाय हत्वा चाव्येन मन्त्रित् ।
 शरभङ्गो महाशत्रुः श्रमिरेण हुताशनम् ॥ ३२
 तस्य सोमाणि केनाथ ददाहश्मिर्मातुनः ।
 जीर्णं त्वचं तथाशीनि यथा मांसं च शोषितम् ॥ ३३

Na V B Ds + सिद्ध राम शरीरे (Na Vs B Ds 'च' —^a)
 Na Ds + मरवदुवे V B महाशत्रु (for मरवदु) —Tor 30
 Dgs Ds Ts Gs + Ms 28 11 12 Dms Ds Ts +
 Gs ms after 29

75* इह राम महाशत्रुः सुतोऽपि मातुं शोषितं ।
 मरवदुवे धर्मो मा स त वासं विधासति ।

[(1 2) Gs damaged up 1 ह्यो Na वरवदु (for
 मरि) —(1 2) Ds Ds मरि (for मरि) Ds Dms
 Ds Ts + Gs मरे (for मरि)]

—Then Dgs Dts Ds Ts Gs + M cont while Dms
 Ds Ts + Gs ms after 30

76* इह मरविष्पामि राम प्रतिशोभनमुष्णम् ।
 मरिं पुनोद्भवम् हतम् श्रमिरेण मरिष्यति ।

[Gs damaged from 'च' in 1 1 up to 2 in 1 2
 —(1 2) Gs मर (for मर) Dms Ds मरिष्यति —(1 2)
 Gs पुनोद्भवम् Ms पुनोद्भवम् (for the post half)
 Ts + Gs Ms मर (for मर) Ds Ts मरिष्यति]

31 * Ds वर (for वर) Bs वरवदु (for वर वरवदु)
 Si महाशत्रु Na V B Ds + महाशत्रु (Na 'ह') (for मर
 व्याघ्र) —^a Na मर (for मर) Si Na Ds + मरविष्पामि
 (Si Na 'मरि') Na Vs B Ds + मरविष्पामि Vs मर वर
 (sic) Gs मरवदु (for मर वर मर) —^b Si
 Ds + मरविष्पामि (for मरविष्पामि) Na V B Ds + मरविष्पामि मरवदु
 (Na V मरवदु) —^c Na Dgs Ds जीर्ण (for जीर्ण)
 Na alleg for मरविष्पामि Vs जीर्णमर मरविष्पामि

32 * Na B Ds + [म]रि (for मरि) Ds om (hapl)
 h(ed) Gs सु (for सु) Dgs Dms Ds ततो (Dgs
 [before cover] मरे) मरि (Dgs 'मरि') मरविष्पामि, Ts ततोऽपि
 मरविष्पामि —Vs alleg for 32^a —^a Bs [म]रवेन च
 (by transp) (for मरवेन) Vs मरविष्पामि, Gs मरवदु
 (for मरविष्पामि) Si Di हुता येन मरविष्पामि Ds हुता येन
 मरविष्पामि, Ds हुता येन स मरविष्पामि —^b Si Dms Di + Gs
 महाशत्रु Na V B Ds + मर सिद्ध (for महाशत्रु)

33 * Na मरविष्पामि, Si Ds + मरविष्पामि (for मरविष्पामि)
 —^a Dts Ds मरविष्पामि (for मरविष्पामि) —Gs damaged
 for 33^a —^b Dgs Ds Ts जीर्ण, Ts Gs जीर्ण (for जीर्ण)

स च पारुर्गंराशः कुमारः समपद्यत ।

उत्थायादिचयत्तस्माच्छरमज्ञो व्यरोचत ॥ ३४

स स्त्रोक्रानाहिताग्नीनामृषीणां च मदात्मनाम् ।

देवानां च व्यतिक्रम्य शस्त्रोक्तं व्यरोहत ॥ ३५

स पुण्यक्रमां धुरने द्विर्वापः

पितामहं मानुकरं ददर्श ह ।

पितामहश्चापि समक्ष्य तं द्वितं

नन्द सुस्वागतमित्युवाच ॥ ३६

G 3 9
B 3 3
L 3 6

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे चतुर्थः सर्गः ॥ ४ ॥

Dg २ दया, Ds २ दया, Dms Ds + Gs Ms लय B (ed) २ तद
(for तथा) Ss [भा]रिण्य (for [भा]रिणि) —^d Ss
तथा Ds लय (for दय) Ds चैव (for मय) Ss Gs
सोपेक्षित, Ds Dms Ds + Gs Ts + Gs सोपेक्षित, Ds
सोपेक्षित (for च सोपेक्षित) —For 33 Ss V B Ds 7
subst

११^d २ दयस्य मयःपक्षि मयिपक्षिभिरमयःपक्षि
समापनेपेक्षित लय दाःमुपपद्यत ।

[(1 2) Bs केपेक्षित (for केपेक्षित) Vs Bs उपपद्यत]
—After 33 Ts + Ds

१३^d रामस्तु विनिर्दिष्टो ज्ञातः भार्याया च मदात्मनाम् ।

34 Ss alleg (for 34 —^d) Ss Ds २ तु (for च)
—^d Ds (alleg) ॥ सर (for कुमार) Ss Ds 7
मदात्मनाम् (for 'पद्यत' Ms कुमारमदात्मनाम् —) Ss V
B Ds 7 उपपद्यत (for दयाद्य) Ds लयद्यत (for तयाद्य)
—After 34 Ds 10s

११^d दयस्य मयःपक्षि मयिपक्षिभिरमयःपक्षि ।

35 Ss Ds २ om 35 —^d Ss V B Ds 7 पुण्यक्रमां
Dms Ds २ च सुपेक्षित Ds २ च व्यरोचत Ds व्यरोचत
(for च मदात्मनाम्) —^d Ds दयराज्ञो (for देवना च)
Ds [च] व्यतिक्रम्य, Ds Ms [च] व्यतिक्रम्य (for व्यतिक्रम्य)

—^d Ds + Ms व्यतिक्रम्य (for 'लोच') Ss V B Ds 7 मदात्मनाम्
ह, ॥ २ व्यरोचत, Ds व्यरोचत, Ms व्यतिक्रम्य (for व्यतिक्रम्य)

36 ^a) Ds (before corr) Ts तु (for स) Ss ५
B Ds Ds २ २ Ts + Gs Ms लय Ds मयःपक्षि Gs लय
(for धुरने) Ss V B Ds 7 धुरने लय (for द्विर्वापः)

—^d Bs मानुकर, Ds मानुकर Ds मानुकर (for मानुकर)
Ss Bs Gs २ ह —^d Bs पितामह (for पितामह) Ms
चैव (for चयि) Ss Ss Ds २ पितामह (for तमीरप) Ss
V Bs + Ds २ लय, Bs च (for द्विर्) —^d Ss Ss Ds २
व्यतिक्रम्य, Ss Vs B Ds 7 मदात्मनाम् (Ds 'वि') Vs पितामह,
Ts वरद तु (for वरद तु) Bs Ds २ Ts + Gs दयाद्य
(for दयाद्य ह)

Colophon Kanda name Ss Ss B Ds 7 Ds Dms
Ds २ २ T G Ms व्यतिक्रम्य (Bs 'व्यतिक्रम्य') Ds ५ Ds
मदात्मनाम् —Sarg name Ss Ds २ दयराज्ञो (Ss 'च')
Ss लयद्यतमयःपक्षि, Ss Ds २ व्यतिक्रम्यपक्षिभिरमयःपक्षि, V B Ds
दयराज्ञो (Ss 'च') —Sarg am (figures ५ २ ds
or both) Ss Ss B Ds २ om Ss V B Ds 9 Bs
Ds २ 10 Dg Ds Dms Ds २ S 5 —After colophon
Ts concludes with श्रीरामपन्थाय नमः G Ms with
श्रीरामाय नम

G	3	10	2
B	3	6	1
L	1	7	1

शरभदे दिव्य शस्त्रे मुनिसंघाः समागताः ।
 अभ्यगच्छन्तः काकुत्स्थं रामं ज्यतिवतेजसम् ॥ १ ॥
 वैशानमा शालसिन्धुः संप्रवृत्तः मरीचिषाः ।
 अमनुद्वाहः बहवः पराहाराथः तामसाः ॥ २ ॥
 दन्तोत्ससिन्धैः तपैर्वेन्मज्जमाः परैः ।
 मृगयः सलिलादाराः वायुभक्षस्तथापरैः ॥ ३ ॥

आकाशानिलवायव तथा स्थण्डिलशायिनः ।
तथोर्ध्वगामिनो दान्तास्तथाद्रुपटरासतः ॥ ४
सवपाय तपोनिस्तास्तथा पञ्चतपोऽन्यिताः ।
सर्वे ब्राह्मणा शिष्या जुष्टा दृढयोगसमाहिताः ।
अरमुद्धाश्रमे राममयिजन्मसु तापताः ॥ ५

5

Do begins with *an*

1. Na partly illeg for x^{th} —" Vs Ba Di
(marg) 4 Ts Cng वधि (for प्राप्ति) —" Ss $\bar{\text{N}}$ V B
Da-s-s समस्य (for समस्यस्य) —" $\bar{\text{N}}$ z ■ Da-v
अस्यस्यस्यस्य, Vi Di अस्यास्यास्य, Ga अस्यास्यास्य —"
Nz illeg for राम Ss Da अजस्य (for अजस्यस्य)

[illegible]

3 Si cm (hopl) 3^d and 4th — 4) @ Gmp
 इममका इति पदे इदं मलो मासर्प वेष्टते यथा। स्वर्णं कः
 यथा इति। बालोन्मत्तसिचिचः इति व्याख्येयः। ॐ नि V
 R Di-8 a दृष्टव्यमस्ति। — After 3rd, Si Di-8 a

६०* स्वपरो हि ब्रह्मसत्त्वो गतत्वाऽप्यप्रमा ।

[\hat{N}_1 : संतति (for मृत्यु)]

while Big Data Does Do a S... [View Article Now](#)

54* मातरायाः पदार्थाश्च त्रैलोक्यप्रसङ्गिनः ।
 [D₁ १st (for २nd) D₂ D₃ Ch₁ (अ)मनसिना, T₂
 श¹, G₂ M₂ (अ)नस¹, B₁ (अ)नस¹ G₂ Ch₂ (अ)मनस
 सिना (Ch₂ न) Ch₂ १stमाता (for २ndमातासिना)]
 —S₁ S₂ D₁-s read 3rd after 2nd —S₂ V B
 D₁ १stवेदि (for गुनय) —S₂ D₂ वायुवदवाय S₁ S₂
 D₃ २ndवेद (for वयवेदे) S₂ V B D₂ अतिशयवद (B₂
 D₁ २ndवेद, D₂ वायुवदवाय सद्यस —After 3, B₂

६८* सायमाध्यास्वना केचिन्नर्यस्यहितै रण ।

4 Saom 4th (cf v 13) —^a Śi Nī Dv-3 तपोद
(Dv 3वा विष्णुस्वरूपा राजा Śi 'महेश्वर', Dv 3 T G:
Mā 3 तपोपरा', Dm 3 Dv G: M: मन्त्रोपरा', K(ed)
Cm 3 तपोपरा' ॐ Śi ॥ एवं पाद्म उपरास्ति ह्यस्य पद्मि
ननु स्यात्पापघ्नं हनुमेत्य' ॥ ८: मन्त्रोपरास्ति इति पदम्
विश्वं तस्य स्यात्पापघ्नं वाचिस्ति ननु ॥ ॐ —^a G: पाद्वि,
Dv ३वापरा (for ३वापरा) Śi Nī Dv-3 तपोद पद्म
पाद्वि — For 4, Śi 3 V Dv 3: sobat

83* सप्तम्यसिद्धिर्ज्ञाने जले शब्दमुवाहित ।
इषदासतामैव देवि।स्वर्गिण्यसिद्धिम् ।

[[(1 z) V₁ वृत्त (for वृत्त) - V₁ om from वृत्त up to वृत्त and 2 B₁ वृत्त transp the post halves of (1 z) and 2 B₁ Dr वृत्तवृत्तवृत्तवृत्त (B₁ वृत्त) V₁ वृत्तवृत्तवृत्तवृत्तवृत्त (sic) B₁ वृत्त वृत्तवृत्तवृत्तवृत्त, B₁ वृत्तवृत्तवृत्तवृत्तवृत्त, B₁ वृत्तवृत्तवृत्तवृत्तवृत्त (for the post half) - (1 z) B₁ Dr वृत्तवृत्त - B₁ (z) वृत्त (for [वृत्त] V₁ वृत्तवृत्त (for वृत्त)]

5^a) Ds सत्पथः, Ds सत्पथः, Gk सत्पथः (for सत्पथः) Dg Dt Ds तपोविद्या (for तपोविद्या) —^a) Ds Ms तपोविद्या (for तपोविद्या) —^a) Ds Ds Gt Ms युवा (for युवा) —^a) Dg Ds Ts G H Gg हृदयेण समहितः, Dss Ds हृदयेण सप्तः, Ts हृदयेण समहितः —^a) Ts हृदयेण सप्तः (for हृदयेण सप्तः) —^a) For 5. 5. 5. Ds-1. 5. 5. 5.

84* संन्यासं गन्धमालसुधा वन्द्यशरितम् ।

चतुर्वर्गसंज्ञायाः विविधास्तथैव च ।
 बुद्धसत्त्वप्रज्ञाद्वये च शान्तिरुत्पद्यते ।
 अद्वैतेन ये चरन्ति शान्तिं निपतन्ति ।
 एकवर्गश्चैव त्रिष्वर्गश्च ये च भूतविग्रहकाः ।
 त्रयसंख्या पञ्चोभया निर्दिष्टपञ्चभोजिनः । [5]
 पञ्चाक्षरे च विविधा वायुसंख्यात्मकाश्चैव ।
 गते चाप्येव च सर्वेऽपि मुनयो परमेश्वराः ।
 त्रयसंख्याधरो राजमणिश्चाम्बु समप्रदिशतः ।

—(1 2) \hat{S}_a चतुर्वर्ग; \hat{D}_a चतुर्वर्ग (for चतुर्वर्ग).

G 3 10 16
B 3 6 14
L 3 7 17

यत्नरोति परं धर्मं मुनिर्मूलपलाशनाम् ।
तत्र राक्षसतुर्भागाः प्रजा धर्मेषु रक्षतः ॥ १३
सोऽयं ब्राह्मणभूयिष्ठो बानप्रस्थमणो महत् ।
तन्नाथोऽनाथरद्राम राक्षसैरप्यते मृक्षम् ॥ १४
एहि पश्य शरीराणि मुनीनां भासितान्मनाम् ।
हतानां राक्षसैर्धर्महृतां बहुधा वने ॥ १५
पम्पानन्दानि सानामनुमन्दाकिनीभिः ।
चिरहृदालयातां च प्रियते कन्दनं महत् ॥ १६

पारली, D: ३ कीर्ति त्रेतेनकभाषिनी, T: कीर्ति सुबहुनायिर्दे
T: G: M: ३ कीर्ति स(T: च) इह मातुर्दे —^a) S: D: ३
ब्रह्मलाल मयालाल —^a) M: प्रेर (for वर) D: [स] नि
च [by transp.] (for चने)

13 ^a) S: D: Dm D: ३ T G M: ३ G: च करोति,
D: करोति च (for करोति) G: सदा (for पर) Dm
D: G: वयं (for मुनिर्) M: करोति वाहते धर्मं तपस्यी
सतिप्रवत् —^a) G: ततो, M: तत्त्वं (for वर) S: M:
D: ३ तत्ताद्राक्षस्य वक्ष्य —^a For 12-13. M: V B D: ३
subst.

88* वैदधानकृत्वाया शालीमृदामुतामि ।
यो न रक्षति दुर्मेया स नैरेमुषि यच्छे ।
यत्न रक्षति धर्मं प्रजा पुत्रानिवीर्यमा ।
राजा ययै समुद्रस्य धारणमप्यनेनसा ।
स मासोति परा कीर्तिमिह च प्रत्य व्यापवम् । [5]
शिक्षा वैद स तुषी शालीमृदामुतामि ।
यत्ति सुतिनो धर्मं वे च रक्षतिप्रतिष्ठा ।
ततो राजा हि यत्नम सम्भारोति वक्ष्यम् ।

[(1 2) S: D: ३ रक्ष्य (for रक्ष) V: प्रेर (for प्रवत्)
— (1 2) B: reads यत्ति in marg B: नीति (for वै)
— (1 3) M: वत् (for वत्) D: रक्षति (for रक्षि).
— (1 4) B: सुतिन B: सुद्रिग (for सुद्रिग) — (1 5)
V: वत् (for वत्) V: B: D: [म] ययै B: [म] ययै (for
[म] ययै) — (1 6) G: ed] सुद्रिग — (1 8) M: वत्
(for वत्) V: B: D: ३ वत्,]

14 ^a) B: बोध (for सोऽयं) B: ३ मूयिष्ठे (for
भूयिष्ठे) —^a) V: B: ३ पादप्रस्थो (for बानप्रस्थ) S:
पुत्रो, B: (before corr) T: वक्षे (for वयो) —^a) S:
यत् (for राम) S: D: D: M: हतते, G: वाप्यते (for
वक्ष्यते) M: वक्ष्यते राक्षसं (by transp.) S: M: D: ३
तदा (for मृक्षम्) V: V B D: ३ राक्षसं पीडयन्महत्तम
रक्षय रक्षय गच्छ

15 ^a) S: S: D: ३ वक्ष्य राम (for वक्षि वक्ष्य) —^a)
D: मप्रतो (for हततो) S: V B D: ३ हतानां राम
रक्षोमिर् —^a) D: ३ om वक्ष्य M: वक्ष्यिर् (for वक्ष्य)

एवं वयं न मृष्यामो मित्रकारं तपस्विनाम् ।
क्रियमाणं वने चोर् रक्षोभिर्मामर्माभिः ॥ १७
तवस्तानं शरणार्थं च शरण्यं समुपस्थिताः ।
परिपालय नो राम बन्धमानाभिश्चाचरैः ॥ १८
एतच्छ्रुत्वा तु काकुत्स्थस्तपसां तपस्विनाम् ।
इदं श्रोत्वा च धर्मात्मा सन्निव तपस्विनः ।
नैर्मर्षश्च मां वक्तुमाज्ञाप्योर्जं तपस्विनाम् ॥ १९

S: M: D: ३ स(D: वा) ज्ञान(D: ३) वक्तुमाज्ञाते, D:
वक्तुमा वक्तुमाज्ञाते, D: वक्तुमा इववक्तुमा

16 ^a) D: D: T: G: ३ M: नव (for नदी) D:
(after corr sec 10) विप्रासोनाम् (for "सन्नाम्") S: M:
D: ३ वयावतिर् M: ३ वने विप्रासोनाम्, M: V B D: ३ वयादि
यमिनोनाम्, M: वयावतिर् विप्रासोनाम्, M: वयावतिर् विप्रासो
नाम् —^a) S: इव, M: वया, D: इति, D: भव (for वयि)

17 ^a) M: D: ३ वै, D: वत् (for वत्) G: विद्वत् (for
वत्) S: सुप्यते (for सुप्यते) S: तवैव तत्र सुप्यते, D:
व वैव य न सुप्यते, D: व वैवैव सुप्यते —^a Me om 17^a
—^a) S: M: D: ३ मरे विदे (for वीर) —^a) S: M: D: ३
रक्षते (M: रक्षोमि) मुरममि, Dm: D: G: ३ रक्षते
(G: ३ रक्षोमि) विद्वत्विदे —^a For 17^a, M: V B D: ३
subst.

89* भविष्यै रक्षोभिर्मामर्माभिः ।

[Vi lacuna for the post half B: विप्रासोनाम्]

18 ^a) S: S: D: ३ स (for स्वा) G: वरयाना (for
वरयाना) S: M: D: ३ स्वा (for वा) D: M: वरयाना (for
वरयाना) S: M: D: ३ वरयाना, T: सवयाना (for
सवयाना) M: V B D: ३ वरयाना वरयाना वरयाना
सवयाना —^a) B: वरयाना (for वरयाना) M: V B
D: ३ वरयाना (for वरयाना) —^a) S: S: D: ३ सन्निव प्रनुपैर,
M: V B D: ३ स्व(B: स) वक्तुमाज्ञाति —^a Alter 18,
M: V B D: ३ 102

90* वक्षोऽयं वयो वक्ष्य राम राक्षसः ।

[B: वक्ष्य (for वक्ष्य)],

while D: D: Dm D: ३ 102

91* परा वक्तो यत्तिवैद वक्ष्यिर् बोधप्रवत् ।

परिपश्य च स रक्षोभिर्मामर्माभिः वृत्ता वत् ।

19 V: om 19^a —^a) S: S: D: ३ रामलोपा वत्
वत्, S: V B D: ३ इति मुरा वयो रामवत् —^a) S: S:
वक्ष्यिर्, S: V B D: ३ वक्ष्यिर्, D: G: ३ वक्ष्यिर्,
M: वक्ष्यिर् (for वक्ष्यिर्) —^a) D: वक्ष्यिर् (for वक्ष्यिर्),
M: 102 from वक्ष्यिर् up to 102 1 of 92* S:

भरतामर्षसिद्धयर्थमागतोऽहं यदृच्छया ।

तस्य मेऽयं वने वानो भविष्यति महाफलः ।

तपस्विनां रणे शूद्रन्तुभिच्छलिमि राक्षसान् ॥ २०

दद्या वरं चापि तपोधनानां

धर्मे धृतात्मा सह तत्सम्पन्नेन ।

तपोधनैश्चापि सहार्थवृचः

सुतीक्ष्णमेवाभिजयाम वीरः ॥ २१

G 3 10 16
H 3 6 16
L 3 7 27

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे पञ्चमः सर्गः ॥ ५ ॥

Dr-३ वृतापति, Ns V B Dr-7 तपोधनाम्, Ms प्रलय च
(for तपस्विनां) —¹ Ss [ए]म् (for [ए]म्) —²
K(ed) Gg माहो (for माहो) Ss Ns V B Dr-३-४
सहमेव सारद्वय —After 19 Ss Ns V B Dr-३-४ 195

92^a तप सुतपोधनामसह सारद्वयम् ।

इदं हि दण्डकाम्यं नालासर्वमिषिकम् ।

[(1 2) Ns illeg for Dr Ss Dr-३ तपोधनाम्, Bt
तप ह्य, Bt तपसी च (for तप ह्य) Ss Dr-३ सारद्वयम् (for
प्रलय) Ss Dr सारद्वय, Dt सारद्वयम् (for सारद्वयम्)
—(1 2) Ss Bt Dr-३ च, Ns V B Dr-३ (for ह्य) Bt
(sarg only सुमिषिकम्) तपसिषिकम्]

while Dts Dms Dr-३ 5 ms after 19 Dg ms 1 2
after 19^{ad} and 1 3 after 19^{ad}

93^a वेदहेतव्यं कार्यम् प्रवेष्टव्यं वनं मया ।

विप्रकारमप्यनु राक्षसैर्महाभिमम् ।

चित्तुस्तु निर्देष्टव्यं प्रविष्टोऽहमिदं वनम् ।

[(1 2) Dts Dms Dr-३ Gt Gt k t सारद्वय K(ed)
Gg [जा]प्राप्तम् (for [ए]प्राप्तम्) K(ed) transp वन
and मया —(1 2) Ds मयास्तु Ts Ms Cv मयास्तु Gs मयास्तु
(for मयास्तु) —(1 3) Gs मयास्तु दण्डकम् (for the post
half)]

20^a Ss V B Dr-7 Gg [स]मि, Gs [स]म (for स)
Ss Ns Dr-३ सारद्वयम् (for सारद्वयम्) —¹ Ss V B Dr-
सारद्वयम् (for सारद्वयम्) Ss Ns Dr-३ [स]म (for स) Ds
सारद्वयम् वने वानो, Ms सारद्वयम् वने वानो —² Ss
तपस्यम्, Ns Dr-३ तपस्यम्, Ns V B Dr-३ सारद्वयम्, Ts
सारद्वयम् (for सारद्वयम्) —Dr: om 20^{ad} —³ Dg: वने
(for वने) —⁴ Ms निप्रवेष्टो राक्षसादिभ्यः Ms निप्रवेष्टो वनं
सारद्वयम् —For 20^{ad}, Ss Ns V B Dr-३-४ 195

94^a सारद्वयो मुनिगणाधिपते राक्षसपञ्चमः ।

[Ns illeg from मुनि up to मया Ss Dr-३ मुनि, Vt मया
(for मया)]

—After 20, Dg: Dts Dms Dr-३ 5 ms

95^a परकण्ठं वीर्यमृष्य सप्ततुमै तपोधनः ।

—Ms cont

96^a बराहप्रसिद्धं रोहमसमयवत् पुनः ।

वरीव्यापि न चेन्नस्मि रामो वृत्तायामसम् ।

21^a Ts तपसा (for दद्या) Dg Gs Ms Gg [ए]म्
(for वर) Dms Ds Gt 3 स तपसा (for तपोधनानां)
—² Dms Ds Gs तपसा, Ts वने सारद्वयम् (for वने
सारद्वयम्) —³ Ds Gt सारद्वयम्, Ts Gt Gg सारद्वयम्,
Ns सारद्वयम्, Cl. सारद्वयम् (for सारद्वयम्) —⁴ Ds
[ए]म् (sic) (for [ए]म्) Ms वीर्य (for वीर)
—For 21, Ss Ns V B Dr-३-४ 195

97^a दुरास मुनीनां वनमधिपते

मेव स सेपममव सारद्वयम् ।

महर्षिभिरपि तस्मिन् राक्षस

सह मुनीनामसमसमम् ।

[(1 2) Ns Dr-३ वनमधिपते १ (for वनमधिपते) Ss
Ns Dr-३ वनमधिपते १ (for वनमधिपते) —Ns illeg
from 1 2 up to सारद्वयम् 10 1 3 —(1 2) Ss Dr-३
सारद्वयम् वने वानो —(1 3) Ss Dr-३ सारद्वयम्, Bt
सारद्वयम्, Bt सारद्वयम्, Bt सारद्वयम्, Bt सारद्वयम्, Bt
सारद्वयम् (for सारद्वयम्)]

Colophon —Sarge name Ss Dr-३ सारद्वयम्, Ns
सारद्वयम्, Ns Bt Dr-३ सारद्वयम् (Bt सारद्वयम्, Vt
सुनीनामसमम्, Ys सुनीनामसमम्) सारद्वयम्, Ds सारद्वयम्,
Ds सारद्वयम्, Ds सारद्वयम् —Sarge no (figures,
words or both) Ss Ns Bt Dr-३ om Ns V B Dr-
20 Bt 22 Dg: Dts Dms Dr-३ 5 6 Dr-३ 22 L(ed)
7 —After colophon Ts concludes with प्रोक्तमप्युक्तं
पराशरमुक्ताम्, G Ms with वीरमाम् वनम्

3

G	3	11	1
U	3	7	1
L	1	8	1

ततः सुयं तापमभोज्यमर्चं
स्वयं सुदीक्ष्णः पुरुषर्षभाभ्याम् ।

ताभ्यां सुमत्तुल्य ददौ मर्यामा
यंयाभिरुक्ता रजनी सपीक्ष्य ॥ २२

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे षष्ठः सर्गः ॥ ६ ॥

७

रामस्तु सहगौमितिः सुतीक्ष्णेनाभिपूजितः ।
परिणाम्य निर्गां तत्र प्रमाते प्रत्यवुध्यत ॥ १
उत्थाय तु यथाकालं राघवः सह सीतया ।

उपास्तुस्तुप्रोतेन जलेनोत्पलमन्विता ॥ २
अथ तेजसि मुरात्रैर बदेही रामलक्ष्मणौ ।
कल्पं रित्विरदभ्यर्च्य तपस्विदारणे रणे ॥ ३

G 3 12 3
D 3 8 3
L 3 9 4

—^d) M: मयाकलेत् (for मयस्वयम्) —For 21st, S: N: D:—a subst

107* रित्विरुत्तं तु तत्रैव मयाकला विप्रायरीम् ।

[N: मयिदत् (for मयम्)]

—After 21, Dgt Dti Dnt Ds: T G M: (m marg) : 125

108* सुतीक्ष्णस्याग्रमे रम्ये सीतया रघवजेन च ।

[Dnt Ds G M: एन (for एये) M: ह्रीप्रलब्धना एये (for the prior half)]

22 * M: स्वयं (for सुयं) Dti Ds M: योज्यम् (for भोज्यम्) N: भोज्यमर्चं (for भोज्यमर्च) D: वापसमच भोज्य —^d) S: N: V B D:—1: पुरषपभाय, N: मस्व (for 'भाम्याम्' —^d) G: पुरुषस्व, M: सुसप्तस्व (for सुसप्तस्व) S: N: V B D:—1: तत्तु (D: सह) स्व ताताय (for ताभ्यां सुसप्तस्व) N: ततो (acc) (for दूतौ) Dnt Ds G: M: सकृत्त ताभ्यां प्रदूरी मदाभ्यां —^d) S: Ds सप्या निदुसा, Ds: M: सप्यानिदुसा (D: 'जे [acc] M: 'जे [acc] (for सप्यानिदुसा) Dti Ds रजनी (acc) (for 'नी) S: N: V B:—1: Dnt Ds:—2: मरीक्ष्य, Vs अवेद्य, Gr: h. t. as in text (for समीक्ष्य)

Colophon. —Sarga name S: N: V B D:—1: सुदीक्ष्ण एतेन (D: 'न) N: सुतीक्ष्णमाम्नाय, D: सुतीक्ष्णमाम्नाय, D: रामसुतीक्ष्णद्वयं —Sarga no. (figures words ac both) S: N: Ds om N: V: B: Ds:—1: V: B:—20 B:—23 Dgt Dti Dnt Ds: T G M: 7 Ds:—12 —After colophon Ts concludes with श्रीरामाय नम

Da begins with 25, M: with श्रीरामाय नम

1 * D: राघव (for लक्ष्मण) —^d) D: (marg also as in text) (m) मयिदत्, Ds सुपिन, Ds स सुपिन (for (m) मयिदत्) —^d) Ds G: G: परि (D: 'री) मय N: V: B: Ds ता प्रमुच्य विता हृत्ता, Vs B:—1: (m also) Ds ता समुच्य विता हृत्ता —^d) Dnt Ds G: M: प्रमुच्ये (for प्रमाते) S: पारमुच्य

2 * S: N: Dgt Dti Ds:—1: Ts च, Ds om (for तु) N: V B D: तातुः तातुः (for दयाय तु) N: यथान्दार्थ, Vs यथाकालं (for 'काल' —^d) N: V B D: सीतया सह राघवी —^d) S: N: Dti Ds:—1: Ts G M: वपारुह्य च (Dti Ds Ts तु, Ds Gs तु) Dgt वपारुह्य, Dnt वपारुह्य (for वपारुह्यसु) G: वपारुह्य वपारुह्य Ts जेवेन (for 'जोतेन) N: V B Ds सीतयमवदुर्वीरौ —^d) Dti Dnt Ds जेवेन, Ts सीतेन (for जेतेन) S: च सुपयिता Ds सुपययिता M: locuna (for [उ]त्पद्य मयिष्या) —After 2 S: N: Ds:—1: acc

109* उद्वेगमापि धर्मो मा यमुपाय मदायता ।
चक्ष्मणस्तदापि दुर्निर्वासा समीहित ।

[(1 2) Ds (m) तदापि च]

3 * M: तु (for ते) N: V B Ds:—1: मय (D: 'य) तेजिरय सज (Vs: 'मय 'य [acc]) D: मय तेपि मुरात्रैव —^d) Ts वेदेही S: V Ds:—1: वेदेहीमर्यामा, Ds वेदेही मर्यामा —^d) S: N: Ds:—1: Ts अत् Dgt बाल, G: M: बाले (for कल्प) N: V B Ds:—1: दपामुर्मुमुभाभ्याम् —^d) N: V: B Ds:—1: अत्त (for क्रमे) S: V: Ds:—1: वापसमचमाम्नाय.

G 3 12 4
U 3 8 4
L 3 9 5

उदयन्तं दिनकरं दृष्ट्वा निगतकल्मषाः ।
सुतीक्ष्णमभिगम्येदं श्रद्धां वचनमब्रुवन् ॥ ४
सुरोपनिताः स्म गगनस्तथा पूज्येन पृथिताः ।
आदृच्छामः प्रयासामो भुवस्तस्मिन्पति नः ॥ ५
ररामहे वयं द्रष्टुं कृत्स्नमाश्रममण्डलम् ।
श्रयीणां पुण्यशीलानां दण्डकृतश्यामप्रतिनाम् ॥ ६
अभ्यनुज्ञातुमिच्छामः तस्मैभिर्मुनिपुंगवैः ।
धर्मनिस्सत्त्वोदान्तैरिति तैरिव पारकैः ॥ ७
अरिश्वातपो वाहस्पत्यो नातिविराजते ।

4 ¹ $\tilde{N}i$ partly illeg for 4 —¹ Ds उदयन्त (for दयन्त) —² Dms Ds दिव्या (for दृष्ट्वा) $\tilde{N}i$ Bz Ds १ अराम, Gs 4 Dms अराम (for अराम) —³ Rs वचनम् (for वक्ति) —⁴ Dms Trs Mi लक्षणी (for लक्ष्मन्) $\tilde{S}i$ Ds १ कृतस्नमाश्रमम्, $\tilde{N}i$ V B Ds १ रामो वचनमब्रुवन् —After 4 $\tilde{S}i$ Rb Ds १ read 6¹⁰

5 $\tilde{N}i$ om 5 $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ om 5¹⁰ —¹ Ds सुरोपनिता (for सुरो) Bz 14 को (for क) —² Bz sup. as also as in text चीनता (for चीनता) Ds तथा अग्यवत् पृथिता —After 5¹⁰ Ds reads 6¹⁰ —³ V B Ds १ आदृच्छे (Ds १ च्छा) ला, Ds $\tilde{N}i$ १ च्छाम (for आदृच्छाम) Vi प्रयासामि —⁴ Vs Bz Ds १ मा (for न)

6 ¹ Ds लरामहे (for ररामहे) —² Ds निताम् (for दृष्टम्) — $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ Ds १ read 6¹⁰ after 4 Ds reads 6¹⁰ after 5¹⁰ —³ Ds पुण्यशीलानां (metn. causa) Ds अपाकात् (for पुण्यशीलानां) $\tilde{S}i$ Ds १ लप (Ds वा ये) पुण्यशीलानां — $\tilde{N}i$ om (hapl ?) 6¹⁰ —⁴ $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ Ds १ दक्षिण (for दक्षिणम्)

7 ¹ Bz Gs अश्वत्थामम्, Ds Trs Gs लक्ष्म (for अश्वत्थामम्) $\tilde{N}i$ Vs Bz marg. also as in text) Trs Gs k इच्छामि (for इच्छाम) —² $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ Ds समीक्षेत्, $\tilde{N}i$ Ds १ समीक्षेत्, Vs Bz समीक्षेत्, Bz सद्मेत् (for समीक्षेत्) Dms Ds Gs मुनिपुंगवैः — $\tilde{N}i$ illeg from दृष्टि in 7¹⁰ up to दृष्टि in 110¹⁰ —³ $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ V B Ds १ चर्षी (Ds दृष्टि) शरीरे, Ds दृष्टि (for चर्षीशरीरे) $\tilde{N}i$ V B Ds १ १ लोचने, Ds लोचने (for लोचने) —⁴ $\tilde{S}i$ Ds १ विद्वन् (for विद्वन्)

8 $\tilde{S}i$ Cr वाहस्पत्यो तपो भवेत्तत्त्वज्ञानम्, $\tilde{S}i$ For 8¹⁰, $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ V B Ds १ १ subst

110¹⁰ अनिपद्यमानाभ्यां वाचस्पत्योः ।

[$\tilde{N}i$ illeg up to दृष्ट्वा $\tilde{N}i$ Bz १ नमि (Bz $\tilde{N}i$) उच्छाम, Ds अनिपद्यमानम् (for अनिपद्यमानम्) $\tilde{S}i$ अनिपद्यमानम् (for the prior half) — $\tilde{N}i$ illeg from $\tilde{N}i$ up to दृष्टि in 8¹⁰ $\tilde{S}i$ Ds [१] लोचने (for [१] निपद्यमानम्)]

अमात्येषामतां लक्ष्मीं प्राप्येमान्यपरिवितः ॥ ८
तारदिच्छामहे गन्तुमितुकुत्तमं चरणीं मुनेः ।
वन्दे सहसौमित्रिः सीतया सह राघवः ॥ ९
तौ संस्पृश्यन्तौ चरणानुत्थाप्य मुनिपुंगवः ।
गाढपालिह्वयं सखेहमिदं वचनमब्रुवत् ॥ १०
अरिष्टं गच्छ पन्थानं राम सौमित्रिणा सह ।
सीतया चानया सार्वे छायेयानुत्तमम् ॥ ११
पश्याथमपदं रम्यं दण्डकश्यामप्रतिनाम् ।
एषां वपस्विनां गिर वपसा भातिहात्मनाम् ॥ १२

— $\tilde{N}i$ V B Ds १ om 8¹⁰ —¹ Trs अमात्येषां (for अमात्येषां) Ds Gs गता (for [१] गता) —² $\tilde{S}i$ प्राप्येन प्राप्तेन चरणीं $\tilde{S}i$ अमात्येषां अमात्येषां भूता लक्ष्मीं प्राप्य $\tilde{S}i$

9 ¹ $\tilde{S}i$ अनुज्ञातुमिच्छामि, Dms १ अनुज्ञातुमिच्छामि (Ds जि) लक्ष्म —² Dms Ds वन्देत्तत्त्वज्ञानम् (for ¹) Ds Trs Gs वेद (for सह) Dms Ds राघवो $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ Ds १ वन्देत्तत्त्वज्ञानम् राघवो सह सीतया —For 9, $\tilde{N}i$ V B Ds १ subst

111¹⁰ आचवेदेत्तत्त्वज्ञानम् गन्तुमितुकुत्तमम् ।

वन्देत्तत्त्वज्ञानम् राघवो वन्देत्तत्त्वज्ञानम् ।

वन्देत्तत्त्वज्ञानम् सह सीतया च राघवम् ।

[[1] Vs वेद, Bz वद (for वेद) Vs लक्ष्मि नमि (for the prior half), $\tilde{N}i$ V Bz १ गन्ते (for वन्दे) Vs Bz [१] अनुज्ञातुमिच्छामि, Bz [१] अनुज्ञातुमिच्छामि (sic), Bz (marg. also) [१] अनुज्ञातुमिच्छामि (for अनुज्ञातुमिच्छामि) —Dms transp. 1 2 and 1 3 —[1 2] Bz वद (for वेद) —[1 3] Vs अनुज्ञातुमिच्छामि (marg. also as above) लक्ष्मि (for वन्देत्तत्त्वज्ञानम्)]

112¹⁰ $\tilde{N}i$ Ds सहसौमित्रिः तु (for सहसौमित्रिः) Dms Ds १ सहसौमित्रिः (for सहसौमित्रिः) —² $\tilde{N}i$ V Bz १ वन्देत्तत्त्वज्ञानम्, Dms Ds वन्देत्तत्त्वज्ञानम् (for वन्देत्तत्त्वज्ञानम्) —³ Dms Ds Trs Gs मन्त्रिण (for मन्त्रिण) Ds सहसौमित्रिः, Dms Ds Gs वन्देत्तत्त्वज्ञानम्, Gs तु (for सहसौमित्रिः) $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ Ds १ सहसौमित्रिः मन्त्रिणम् — $\tilde{N}i$ illeg from वन्दे up to 112¹⁰ —⁴ $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ Ds १ वन्दे (for वन्दे)

113 $\tilde{N}i$ illeg for 113¹⁰ [cf v 1 10] —¹ Ds मन्त्रिण (for मन्त्रिण) —² Vs Ds वन्देत्तत्त्वज्ञानम् (for वेद) $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ 111 अनुज्ञातुमिच्छामि (for [१] अनुज्ञातुमिच्छामि)

114 ¹ $\tilde{S}i$ Ds मन्त्रिण, Vs Bz १ वन्देत्तत्त्वज्ञानम्, Ds वन्देत्तत्त्वज्ञानम् (for वन्देत्तत्त्वज्ञानम्) Vs Gs वन्देत्तत्त्वज्ञानम् वन्देत्तत्त्वज्ञानम् (for वन्देत्तत्त्वज्ञानम्) $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ Ds १ वन्देत्तत्त्वज्ञानम्, Ds वेद (for वेद) $\tilde{S}i$ $\tilde{N}i$ Ds १ वन्देत्तत्त्वज्ञानम्, Dms Ds वन्देत्तत्त्वज्ञानम् (for वन्देत्तत्त्वज्ञानम्)

सुधान्पद्ममूलानि पुष्पितानि रत्नानि च ।
 प्रधानमृगपूथानि शान्तपशिमणानि च ॥ १३
 कुष्ठरङ्गमण्डानि प्रमदमलितानि च ।
 कारण्डपरिधीर्धानि तट्टारानि सराणि च ॥ १४
 द्रक्ष्यमे द्रक्षिम्याणि गिरिप्रसन्नानि च ।
 रमणीयान्पर्यायानि मयूराभिरुहानि च ॥ १५
 रम्यतां बलमौमिने भगवति च बल्लुतु ।

आमन्तन्व च ते दृष्ट्वा पुनरोत्थायं मम ॥ १६
 एषमुक्तमेवेत्युक्त्वा साहस्यः मदह्वयः ।
 प्रदक्षिणं ह्रुतिं कृत्वा प्रस्थानुमुपचक्रमे ॥ १७
 ततः शुभरे तूणी घनुषी चापवेधना ।
 ददौ मीता तयोर्भ्रात्रोः सङ्घे च विमर्तो तनः ॥ १८
 आरभ्य च श्रुमे तूणी चापे चादाय मन्त्रे ।
 निष्कान्धारथमाह्वन्तुमुष्मां वा रामलक्ष्मणां ॥ १९

G ३. ७ 19
 B ३. ७ 19
 L ३. 12 19

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे सप्तमः सर्गः ॥ ७ ॥

13 * } Śa Śa 1/1 B Dg: D: 1/1 T: 1/1 (B: 1/1, B: 1/1
 तु श्राप्य (B: 1/1), D: G: सुश्राप्य, T: 1/1 श्राप्य (for
 सुश्राप्य) Śa V B D: 1/1 दुष्पति (for दुष्पति) —^a Śa
 V: B D: विधिपति (for पुनिपति): V: D: प्रमदमलितानि
 च —D: om (hapl ?) 13^{ad} —^a Dg: Dti Dms D:
 T: 1/1 प्रमद (for श्राप्य) D: दुष्पति (for दुष्पति)
 Śa: प्रमदमलितानि —^a V: D: 1/1 श्राप्य, B: 1/1 श्राप्य,
 (hapl in also कार) बल, B: 1/1 श्राप्य (also श्राप्य)
 श्राप्य (for श्राप्य) —After 13 Śa D: 1/1.

13a * दक्षमूलमण्डानि पुष्पितानि विधिपति च ।

14 V: B D: 1/1 om (hapl ?) 14^{ad} —B: reads 14^{ad}
 in marg. G: damaged from 14^{ad} up to प्रमद = 14^{ad}
 —^a Śa: 1/1 illeg B: सप्य, B: (marg also) सप्य, D:
 सप्य, D: सप्य (for सप्य) V: Dti Dms D: 1/1 श्राप्य
 —^a Śa Śa D: दुष्पति बलपति (= 13^{ad}) —B: om
 (hapl ?) 14^{ad} —^a Śa V: B: 1/1 D: 1/1 विपुलपति B:
 विपुलपति, D: विपुलपति, Ck: [सप्य] (for विपुलपति)
 —D: 1/1 illeg for 14^{ad} —^a Śa V: 1/1 (by con) B: 1/1
 D: 1/1 श्राप्यति

15 V om (hapl ?) 15^{ad} —Dg: reads 15^{ad} in
 marg —^a Śa B D: 1/1 वप्य त्व, G: G: ददप्ये (for
 ददप्ये) —^a B: D: 1/1 प्रमदमति D: निमिराणि पुष्पति
 च —^a B: रत्नानि (for [म]रत्नानि) —^a Śa V: B
 D: 1/1 विपुलपति (for [म]विपुलपति)

16 B: om 16^{ad} —^a Śa: ददप्ये वप्य सौमित्र
 (for *) T: वप्य त (for तु) Śa D: श्राप्यति मन्त्रु
 (for *) Śa V B: 1/1 D: 1/1 विपुल मन्त्रु सप्य सौमित्र
 मन्त्रु —^a Dms D: G: तु (for व) Śa Śa V B
 D: 1/1 च (B: तु) नो ददु D: T: 1/1 G: 1/1 लप्य यत्र
 (for च ते ददु) D: श्राप्य च ते ददु —G: damaged
 for 16^{ad} —^a Dti D: मति (for मम) Śa Śa V B
 D: 1/1 ददप्यमन्त्रु

17 1/1 illeg for 17^{ad} —^a G: damaged for वप्य

Śa D: 1/1 (वा) द (for [द]त्वा) —^a Dms D: मह
 सौमित्रा (for मन्त्रुमन्त्रु) Śa Śa D: 1/1 श्राप्ये श्राप्यमन्त्रु
 —^a V: B: Dms D: G: 1/1 मन्त्रु (for मन्त्रु) —^a 1/1
 illeg for 17^{ad} —^a Śa D: 1/1 वप्यति (for मन्त्रुमन्त्रु)

18 * } Dti Dms D: G: 1/1 मन्त्रु: V: 1/1 मन्त्रु (for
 र) Śa V: D: 1/1 मन्त्रु मन्त्रु (1/1 मन्त्रु) मन्त्रु 1/1 1/1
 B D: 1/1 मन्त्रु मन्त्रुमन्त्रु, D: मन्त्रु मन्त्रु मन्त्रु —^a
 Śa Śa D: 1/1 मन्त्रु मन्त्रु (for मन्त्रुमन्त्रु) —^a Śa मन्त्रु
 ददौ (by transp) D: ददौ मन्त्रु (for ददौ मन्त्रु) —^a
 D: om च Śa 1/1 D: 1/1 G: मन्त्रु (for व) Dg:
 D: T: G: 1/1 मन्त्रुमन्त्रु Dms D: G: 1/1 मन्त्रुमन्त्रु,
 1/1 मन्त्रु मन्त्रु (for मन्त्रु मन्त्रु) 1/1 1/1 B D: 1/1 मन्त्रु
 मन्त्रु (B: 1/1 D: 1/1 [m]न्त्रु) मन्त्रुमन्त्रु —After 18 Śa Śa
 D: 1/1 ms

18a * मन्त्रुमन्त्रुमन्त्रु मन्त्रु मन्त्रु मन्त्रुमन्त्रु ।

[1/1 मन्त्रु, D: मन्त्रु (for मन्त्रुमन्त्रु) D: मन्त्रु (for
 मन्त्रु) Śa तु (for तु) D: मन्त्रु मन्त्रु (for the post
 half)]

19 Śa Śa D: 1/1 om 19^{ad} —^a D: मन्त्रु च (1/1)
 G: मन्त्रुमन्त्रु (for मन्त्रुमन्त्रु) Dms D: G: 1/1 मन्त्रु (for
 मन्त्रु) —^a D: T: 1/1 मन्त्रु (for मन्त्रु) Dms D: G:
 मन्त्रु, D: T: 1/1 मन्त्रु (for मन्त्रु) —For 19^{ad}, Śa 1/1 B
 D: 1/1 subst

19a * मन्त्रु मन्त्रु च मन्त्रुमन्त्रु मन्त्रु च मन्त्रु मन्त्रु ।

[V D: 1/1 मन्त्रु (for मन्त्रुमन्त्रु) D: मन्त्रुमन्त्रु च मन्त्रुमन्त्रु
 मन्त्रु मन्त्रु च]

—^a Śa V B D: 1/1 मन्त्रु (for मन्त्रु) Śa Śa D: 1/1 मन्त्रु
 मन्त्रुमन्त्रु, Dms D: G: 1/1 मन्त्रुमन्त्रुमन्त्रु, D: मन्त्रु
 मन्त्रुमन्त्रु (1/1) —^a Śa Śa Dms D: 1/1 G: 1/1
 मन्त्रुमन्त्रु (by transp) 1/1 B: D: 1/1 मन्त्रु (for मन्त्रु)
 1/1 मन्त्रु, 1/1 B: 1/1 मन्त्रु, B: मन्त्रु (for मन्त्रु) 1/1
 G: मन्त्रु मन्त्रुमन्त्रु —After 19 Śa Śa D: 1/1 ms
 19^{ad}, while B: (m) 1/1 ms

सुतीक्ष्णेतान्मनुजानं प्रसितं रघुनन्दनम् ।

वैदेही क्षिप्रया वाचा भर्तारमिदमब्रवीत् ॥ १

अयं धर्मः सुसूक्ष्मेण निधेना प्राप्यते महान् ।

निवृत्तेन च श्रमयोऽयं व्यसनात्कामजादिह ॥ २

115* उठ सुसूक्ष्म निधिन महान्न

मनोव यो तत्र व्यवेकसाधनी ।

विशेषतुलनादमतिदक्षये

मनोविशिष्टाश्रयप्रतिष्ठाद्विनि ॥

whereas Dgt Dts Dms De + S ans

116* श्रीनमो स्वस्मिन्कावमुद्रासौ मूर्धनि ।

प्रसिद्धौ हृदयौ यौ स्नेह्या सह राघवौ ॥

[(1 1) Dts De हीन सौ De Ts : स्नेह्यौ स्नेह्यौ (for the post half) —(1 2) Dts De हृदयौ सौ Gs राघवौ हीन सह (by transp) (for the post half)]

Colophon *Kanda name* B om Śa Śa Vts Dts Dms De + T G Ms : कावमुद्रा Śa 'स्नेह' Vts 'स्नेह' (पारे Śa Vts Dts कावमुद्रा —*Sarga name* Śa N V B Dms सुतीक्ष्णेतान्मनुजानं Dr दृष्टान्मनुजानं —*Sarga no* (figures words or both) Śa Śa Bts De om Śa Vts Dr 12 Vts Dts 17 Bts De 13 Dgt Dts Dms De + S 8 —After colophon Ts concludes with श्रीरामचन्द्राय नमः, G with श्रीरामाय नमः

8

De begins with कः Ms with श्रीरामाय नमः

1 Bts transp 1st and 1st —For 1st Na V Bts De + subst whole Śa Na Bts De 2116, before 1 (Śa Na Dts before the colophon of *Sarga* 7)

117* प्रसिद्धौ हृदयौ तु यौ निराकाम्य व्यसनी ।

[Vts Na + च (for Dts)]

—Thereafter Śa Śa Dts + cont

118* ब्रह्मसमया वाचा भर्तारमिदमब्रवीत् ।

प्रणम्यैव कावमुद्रा मण्डितमभ्यवेष्टि ।

[Na Dts om (2)]

—¹ Śa B Dgt Dts Dms De + T Gts Ms Gr magt हृदया Vts क्षिप्रया (for वैदेही) Vts हृदया (for क्षिप्रया) Ms [marg also see as in text] उवाच सैषित्री राम —For 1st Śa Na Dts + subst Bts ans after 1

119* उवाच सैषित्री राम वाचय वाचयविशदा ।

[Śa सत्य एव (by transp) Bts Dts निरुद्ध]

श्रीक्षेपे व्यसनान्यत्र कामजानि भवन्त्युत ।

मिथ्यावाक्यं परमं तस्माद्दुस्तराबुधौ ।

पादराशिभिमनं रिता वैरं च रौद्रता ॥ ३

मिथ्यावाक्यं न ते मृतं न मरिप्यति राघव ।

दुतोऽमितरणं स्त्रीषां परेषां धर्मेनाशनम् ॥ ४

2 * Śa वाच कर्तुः, Dts De Gr : मधमे तु Dms Dts Ts यस्तु यम्, Ds वाच यम्, Gts : Gs मधमेतु (for वाच कर्तुः) Śa Śa Dms [marg also] Dts Ts सुतीक्ष्णेन, Gs सुसूक्ष्मेन (for सुसूक्ष्मेन) —² Śa Śa Dts + transp वाचते and विनिष्ठा Dts महान् (for महान्) —Śa Śa Dts om 1st —² Dts विदुषे, Gs विदुषे तु Ms न हृदय (for विदुषे) Dgt Dms De + Ts + Ms तु, Gs न (for च) Ts + सगर्भे Ts inf inf also as in text] Gs सत्योह (for सत्योऽह) —For 2, Śa V B Dts + subst

120* श्रव्यतेऽसिद्धा राम धर्मं सति तदा दुःख ।

वाचनानि पुनस्तस्य तर्कानि व्यसनान्मुत ।

[(1 1) Vts वा (for पदवा) Vts [वा सुनि, Dts दुःख (for दुःख) —(1 2) Śa Bts De + वाचनानि (for 'वाचि)]] पुनः (for पुनः) Vts तदा (for तदा) Bts [before corr as in text] वाचि Bts [marg also] Dts सदा (for सति) Bts [before corr as in text] Dts च [for [वा]] Śa सदा सति च [diag] Vts सदा व्यसनान् (for [sic] (for the post half)]

3 * Śa Dts + [वा] स, Śa Dts Dms De + Ts M [वा] (for [वा]) —² Śa Śa Dts + Ms सति हि (for सत्यमुत) —² Śa Śa Dts + परतः, Dts Dts + परतः Dts Ts + Gs तुदा Dts हि (for परतः) —² Śa इमौ (for उभौ) Śa तुदादिह, Dts तुदादिह (for 'वाचि) Dts Ts + Ms तुदादि उभौ (for 'वाचि) L (ed) तुदादिह —For 3rd, Śa B Dts + subst Vts subst for 3 4

121* तत्र कामसमुपाधि चयानि व्यसनानि च ।

विशेषाश्च सुगता पार्श्वे नृप युनादि राघव ।

योधेहयानि च प्रेक्षि व्यसनानि प्रब्रह्म ।

मित्रव्यासये तु प्रथम वसतिस्तस्यैव सदा ।

[(1 1) Vts तत्र (for तत्र) Bts सुगतादि (for 'वाचि) Bts marg Vts करुण्यदि राघव (for the post half) —V B om 1 2 —(1 2) Dts युनादि (for सुगतादि) —V om 1 4 —(1 4) Bts वद (for तु) Bts यदि संसृजे सदा (for the post half)]

—² Śa Śa Dts + प्रविशेद्वय (for रिता वैर च)

4 Śa reads 4 after 8 Śa Bts Dts + Gts transp

G 3 13 30
H 3 9 11
L 3 10 6

ततस्त्वां प्रसिद्धं दृष्ट्वा मम किन्ताहुलं मनः ।
त्वद्वचं चिन्तयन्त्या वै भवेन्निश्चयसं हितम् ॥ ९
न हि मे रोचते वीर भगवं दण्डकान्यति ।
कारणं तत्र यस्यामि चदन्त्याः श्रूयतां मम ॥ १०
एवं हि शानघनुष्पाणिर्भ्रात्रा सह वनं गतः ।
दृष्ट्वा जनचरान्सर्वान्चिन्तितुर्ग्याः स्रव्ययम् ॥ ११
क्षयिष्याणामिह धनुर्दुर्मुखास्येन्यनानि च ।

126^b कर्षात् दृष्ट्वा वीर दण्डकान्यतिन्यम् ।

[B: कर्षात् (for 'र्ष')]

—Ms reads 8°-10° in margin sec m —^d) Dg: दृष्ट्वा
(for दृष्ट्वा) Śa V B D: 7 गृहो वा सज्ज वनु —After
H Śa reads 4

9 ^a) Śa V B D: 7 त्या वैव (for ततस्त्वा) D: 7
प्रसिद्ध (for प्रसिद्ध) Śa D: 7 श्राव (for दृष्ट्वा) —^b)
G(ed) दान (for दान) —^c) Śa Śa D: 7 स्रव्ययम्, Śa
V B D: 7 स्रव्ययम्, D: 7 स्रव्ययम् (for स्रव्ययम्) D: 7 D: 7
चिन्तयन्त्या (for चिन्तयन्त्या) Śa D: 7, Śa V B D: 7 ये
(for ये) Śa V B D: 7 Ms स्रव्ययम् (for स्रव्ययम्) Śa Śa
पर, Śa V B D: 7 स्रव्ययम्, D: 7 स्रव्ययम् D: 7 T G: 7 Ms हि
वत् (for हितम्) G: 7 मम मे प्रेक्षते हि वत् (for ^d) D:
सर्वतश्चिन्तयन्त्या च नि भवत् स्रव्ययम्

10 ^a) V B D: 7 च (for हि) Ms गमने (for
गमन) Śa V B D: 7 दण्डक (for दण्डकान्यति) D: 7
दण्डकान्यति (by transp) Śa Śa D: 7 न रोचते मे श्राव
दण्डकान्यति (D: 7 'वने' —^b) V B D: 7 G: 7 तव,
D: 7 तव (for तव) —^c) Śa V B D: 7 (also) + Ms च मे,
D: 7 (also) D: 7 स्रव्ययम् (for स्रव्ययम्)

11 ^a) V B D: 7, G: 7 हि नय (for हि शान) Ms
चिन्तयन्त्या (sec) —^b) Śa Śa D: 7 वनेष्व, D: 7 वने वा
(for वन गत) —^c) B: वनेष्व, D: 7 वने, G: वनेष्व
(for वनेष्व) Śa D: 7 वनेष्व, B: D: 7 वनेष्व, Śa V
B: 7 D: 7 वनेष्व, D: 7 G: 7 श्राव (for स्रव्ययम्) B:
दृष्ट्वा स्रव्ययम् —^d) Śa Śa D: 7 स्रव्ययम्, Śa V B D: 7
हि न (for हि) D: 7 D: 7 G: 7 वनेष्व (for वनेष्व) D: 7
T: 7 Ms वनेष्व (for वनेष्व) Śa Śa D: 7 वनेष्व, Śa
D: 7 (also) D: 7 वनेष्व (for वनेष्व) (for वनेष्व)

12 ^a) Śa D: 7 T: 7 G: 7 च हि D: 7 D: 7 G: 7 मति
(for दृष्ट्वा) Śa V B D: 7 स्रव्ययम् धनुष्योक्त (V B: 7
श्रीत) G: 7 स्रव्ययम् धनुष्योक्त —^b) Śa वनेष्व, V:
B D: 7 (7) धन वया (for 7) धन वया —^c) Śa Śa
D: 7 स्रव्ययम् (for स्रव्ययम्) D: 7 स्रव्ययम्, Ms स्रव्ययम्,
G: 7 स्रव्ययम् (for स्रव्ययम्) Ms धनुष्ययम् (for धनुष्ययम्) Śa Śa
D: 7 वनेष्व (D: 7 'वने' [sec]) वनेष्व Ms V B D: 7

मयीपतः स्थितं वेजोमलमुत्पश्यते भृशम् ॥ १२
पुरा किल महाराज्ञो तपस्वी सत्यवाचशुचिः ।
कस्मिंश्चिदमनुष्ण्ये मे रतमुगद्विले ॥ १३
तस्मै तपसो निभं कर्तुमिन्द्रः शचीपतिः ।
सह्रपाणिश्चामलदायमं भद्ररूपधर ॥ १४
तस्मिन्तदायमपदे निहितः सह उचमः ।
स न्यामरिषिना दक्षः पुण्ये तपसि तिष्ठतः ॥ १५

जसन्ति (Śa 'य, B: 'य) शिव भूषणेनो मूर्ध, B: कर्ष) वने
कला —After 12, Śa V B D: 7 ms

127^a एव हि दृष्ट्वा विपन्न विपन्नमिति वनेष्व ।

वनेष्वमिति विपन्नमिति तु यथामिति वनेष्व ।

{ (1) V: 7 D: 7 (by transp) (for हि
दृष्ट्वा) D: 7 partly damaged for the prior half Śa
D: 7 वनेष्व, B: वनेष्व (for वनेष्व) —(2) Śa
D: 7 वनेष्व, B: वनेष्व (for वनेष्व) B: D: 7 (7) वि
(for हि) Śa 11 D: 7 (7) V B D: 7 (7) वनेष्व,
B: (margin also) वनेष्व (for वनेष्व)]

13 ^a) V: 7 तपस्य (for तपस्य) Śa V B D: 7
सत्यवाच, D: 7 D: 7 T: 7 G: 7 सत्यवाच
(for सत्यवाच) —^b) V B D: 7 (7) D: 7
वनेष्व (for वनेष्व) —^c) Śa V B D: 7 वनेष्व, D:
वनेष्व (meta) (for वनेष्व) D: 7 वनेष्व D: 7
Ms वनेष्व (Ms वनेष्व, Ms वनेष्व) Ms वनेष्व, G: 7
वनेष्व (sec)

14 ^a) G: 7 वनेष्व (for वनेष्व) —^b) G: 7 वनेष्व
(for वनेष्व) —^c) T: 7 वनेष्व (sec) T: 7
वनेष्व —For 14, Śa V B D: 7 subat

128^a कस्मिन्चिदमनुष्ण्ये मे रतमुगद्विले ।

[V: वनेष्व, D: 7 वनेष्व, V: B: वनेष्व वनेष्व
(B: वनेष्व) (for the post half)]

15 ^a) T: 7 वनेष्व Ms कस्मिन्चिदमनुष्ण्ये मे रतमुगद्विले (for वनेष्व
वनेष्व) —^b) D: 7 D: 7 T: 7 G: 7 Ms वनेष्व, D: 7 वनेष्व
(for वनेष्व) —For 15, Śa V B D: 7 subat

129^a वनेष्व वनेष्वमिति वनेष्व स्रव्ययम् ।

[Śa वनेष्व (for वनेष्व) V B D: 7 (7) वनेष्व (for वनेष्व)
Śa वनेष्व Śa V B D: 7 (7) वनेष्व वनेष्व (for the
post half)]

—^c) Śa V B D: 7 G: 7 Ms स्रव्ययम्, G: 7 Ms
as in text (for स्रव्ययम्) Śa V B D: 7 वनेष्व (for
वनेष्व) —^d) D: 7 वनेष्व (for वनेष्व) Śa V B D: 7 वनेष्व
(for वनेष्व) Śa Śa D: 7 वनेष्व (Śa 'व' D: 7 वनेष्व,
14 ed) वनेष्व (for वनेष्व) —After 15 Ms 128.

वाक्यमेतन्नु वंदेक्षा व्याहृतं नर्द्धमकथा ।
श्रुता धर्मं सिता रामः प्रत्युसाचय मैत्रिणीम् ॥ १
दिवमुक्तं दया देवि हिमधया सद्रुचं वचः ।
कुलं व्यपदिशन्त्या च धर्मज्ञे वनकात्मजे ॥ २
किं तु दृष्टान्महं देवि स्वयंशोकमिदं वचः ।
शक्तिरैवायते चापो नार्तिशब्दो भवेदिति ॥ ३
ते चार्ता दण्डकारण्ये मुनयः संश्रितप्रताः ।
मां सीते स्वयमागम्य शरण्याः शरणं गताः ॥ ४

वमन्तो धर्मनिस्ता मे मूलफलायनः ।
न लमन्ते सुखं मीना राधर्मः श्रुत्स्वर्गभिः ॥ ५
काले काले च निस्ता नियमं किं चिद्विदं ।
यत्पन्ते राधर्ममैर्मर्नमांमोक्षजीरिभिः ॥ ६
ते भक्ष्यमाणा भुनक्तो दण्डकारण्यभूमिनिः ।
वम्पानम्यपदेति मामृतुर्दिवमत्तयाः ॥ ७
मया तु वचनं श्रुत्वा तेषामपि मुद्राद्वपुस्तम् ।
कृत्वा चरपशुशृष्णां राक्षसमेतदुदाहृतम् ॥ ८

G 3.14 B
H 3.10 B
L 3.11 B

9

Da begins with ॐ, Mh with श्रीगणेश नमः

1 ^a) D: दृष्ट (for दृष्ट) —^a) N: V B Ds
धर्मनिस्ता (for धर्मनिस्ता) —^a) Ds: Ds Dms Ds
T: G ५ ज्ञानार्थी (for ज्ञानार्थी) S: N: Ds धर्मयुक्त
विदमयाप राम सीताहयाव ह ॐ G: सर्वपितृ सर्वपितृवर्ग
शेष । दृष्ट दान । ॥ सर्वपितृ द्रष्टा पाठे सर्वपितृवर्ग ।
धर्मनिस्ता इति वाक्यान्तरम्. ॥—For 1^a, N: V B Ds
subst

336^a विदम्य वचन रामो मैत्रिणीं प्रत्युपाय ह ।

[G(ed) ने मुर (for वचन) Ds ज्ञानायन]

2 ^a) N: Ds द्वितीय (for द्वितीय) G: द्वि (for द्वि)
—^a) D: द्वि (for द्वि) N: द्वि (for द्वि) —^a) Ds
om (hapl) from 2^a-3^a —^a) N: V B Ds दृष्ट (B: दृष्ट)
नमस्तस्मात्, Ds दृष्ट (for दृष्ट) —^a) S: N:
Ds धर्मज्ञे Ds विदं (for विदं) नि (Ds नै) विदं, Dms Ds Gs
धर्मज्ञे दृष्टान्त, Mh ज्ञानार्थी महाशय

3 Da om 3^a (cf v 1) —^a) N: V B Ds Ds
Dms Ds Gs Mh Gs m ॐ, N: V B Ds हे, Ds च,
Comp as in text (for तु) S: N: Ds [म] ह सीते,
N: V B Ds सुखेति, Dms हे सीते (for [म] हे द्वि) —^a)
N: V B Ds वचन, Mh ज्ञान च (for वचन) S:
Ds इति विदं (for इदं वच) —^a) Ds T: Gs
transp सविदं and चर्वते S: Ds Mh Gs वच, N:
V B Ds वच (V: 'वो [sic]) (for वच) —^a) S:
नानु, N: नानु (sic) Ds Ds मन्ते (for नानु) M:
धर्मो (for धर्म) Ds द्वि (for द्वि) B: (mang also
as in text) नानुधर्मो नानुधर्म

4 K(ed) transp 4^a and 4^a, —^a) B: Dms
(before corr) Ds १५ दक्षिणायन (for दक्षिण) —^a)
S: च ते (for सीते) S: B: १५ T: ज्ञानाय, Ds ज्ञानाय
(for ज्ञान) N: V B (B: before corr,) Ds Ds Ds

T: G: ५५ दक्षिण, Ds दक्षिण, D: 'व' (for दक्षिण)
Ds दक्षिणायन, Ds T: M: १५ दक्षिणायन (for दक्षिण गता)

5 S: om 5^a, —^a) N: Ds दक्षिण, V: दक्षिण (for
वचन) Ds Ds दक्षिणायन (for दक्षिणायन) —^a) N:
B: दक्षिणायन, B: Ds दक्षिणायन (sic) (for दक्षिणायन)
—^a) V: दक्षिण (for दक्षिण) S: Ds १५ दक्षिण, N: V
B Ds सीते, Ds Ds Dms Ds १५ G: M: सीते (for
सीते) —^a) N: B: Ds दक्षिण (B: दक्षिण) द्वि, V: दक्षिण
विदं, V: दक्षिणायन, M: सीते, G(ed) चर्वतेति (for
चर्वतेति)

6 Ds T: G: ५५ om 6 Ds Ds om 6^a, M:
reads 6 in many sec om —^a) Dms Ds Gs M:
सर्वपितृ, G: दक्षिणायन (for दक्षिणायन) Ds (orig
also as in text) T: दक्षिण (for दक्षिण) S: N: Ds
सर्वपितृ द्वि (S: च) विदं, N: V B Ds विदं सर्वपितृ
—^a) M: दक्षिण (for दक्षिण) S: N: द्वि, Dms Ds Gs
Mh = दक्षिण (for द्वि) —^a) S: N: V B Ds सीते
(for द्वि) —^a) S: N: Ds नानुधर्मो नानुधर्म, N: V
B Ds १५ दक्षिणायन (for दक्षिणायन) नि

7 ^a) Ds Dms Ds Gs द्वि (for द्वि) B: Ds दक्षिण
मन्ते —^a) Ds दक्षिणायन (for दक्षिणायन) S: Ds दक्षिण
मन्ते (D: 'व') N: दक्षिणायन, N: B: दक्षिणायन, V:
D: १५ दक्षिणायन (V: D: 'व' द्वि, V: D: 'व' द्वि, B:
[sic] for also) 'दक्षिण, B: 'दक्षिण' Ds 'दक्षिण, T:
'दक्षिण (for दक्षिण) —^a) N: V B Ds द्वि (N: 'व'
द्वि) Ds दक्षिण, G(ed) नानुधर्म (for नानुधर्म) S: N:
D: १५ द्वि (S: Ds द्वि द्वि, N: V B Ds दक्षिणायन
(for दक्षिणायन)

8 ^a) N: V B Ds वच, Ds द्वि (for द्वि) G: द्वि वचन
(for वचन द्वि) —^a) M: द्वि (for द्वि) S: V:
Dms Ds १५ T: Gs M: १५, N: V B Ds द्वि, G:
दक्षिण (for द्वि) S: N: Ds द्वि द्वि, N: B: १५ द्वि द्वि
(for द्वि द्वि) —^a) Ds Dms Ds G: द्वि द्वि

उपिमा सुमुखं तत्र पूजयमानो महर्षिभिः ।
 जगाम चाश्रमांस्तेषां पर्यशेष उपसेनाम् ॥ २२
 येषामुपितान्पूर्वं सहाशे म महाशक्तिम् ।
 कश्चिन्परिदग्धान्मागानेह संस्पर्शं कश्चित् ॥ २३
 कश्चिच्चतुरो मामान्वञ्च द्यूतारान्कश्चिद् ।

अपरजाविसन्मन्मानव्यर्धमदिनं कश्चित् ॥ २४
 श्रीन्यामानष्टमायां राघवो न्यामन्मुगम् ।
 तथा संसक्तस्तस्य मुनीनामाथसेषु वै ।
 रमतवानुत्कृष्टेन ययुः मंत्रमगा दत्र ॥ २५

G 3 15 28
 L 3 17 27
 L 3 19 3

तत्राश्रमपदे रामो विप्रस्य स एवार्द्धिः ।

[(1 1) ११ illegal up to सुति ११ De गुण कृत् (De ११)
 (for कृत्) — After 1, De om]

153(A)* तत्रानु म श्रितिरिदृश्यान्ता
 आश्रमे मुनिगणोऽप्युपितः ।
 जगाम तदुपपत्तीनिव रात्रि
 क्षत मुनिमण्डपे रात्रि ।

—Sargya nome Si De ११ श्रितिरिदृश्यान्ता, ११ सेवेनाम
 De ११ मण्डपे, De ११ तदुपपत्तीनिव रात्रि — Sargya no
 (figures words or both) Si ११ De ११ om De ११ 16,
 17 ed 12 — Si De om 1 2 — (1 2) De ११
 मुनिगणैः]

whereas Dgt Dms Di Sine after 21st

234* जगाम मुनिभिर्हर्षं पूजयमानो महाशक्तिः ।

[De जगाम (for जगाम) Dms Ge ११ महाशक्ति (for
 'शक्ति')]

—Before 21st, Si De ११ read 22nd — Si ११ De ११
 Ti Ge ११ महाशक्ति, Si ११ De ११ De ११ महाशक्ति, Si ११ De ११
 महाशक्ति (for महाशक्ति) — Dgt reads भीमशक्ति in margin

22 ११ illegal (cf v 1 1) — Dms De ११, Dms
 De ११ Ti Ge ११ (for गु) Si De ११ महाशक्ति स महाशक्ति, Si ११
 De ११ ११ महाशक्ति (Si De ११ महाशक्ति) गु (Si ११)
 महाशक्ति (Si Ge ११) महाशक्ति — After 22nd De om

235* स इदंश्रमं तेषां मुनीनां भाषितवान्मन्त्रम् ।

—Si De ११ read 22nd before 21st — Si ११ De ११
 De ११ Ge ११ मन्त्रम्, De (with hesitation) महाशक्ति, De (with
 hesitation) महाशक्ति (after corr as in text) महाशक्ति Si महाशक्ति,
 ११ Ge ११ महाशक्ति (for महाशक्ति) De स महाशक्ति तेषां —
 Si ११ De ११ महाशक्ति (for महाशक्ति) — After 22 Si
 De ११ De ११

236* वात् निवादनं कर्तुं सहायं यत्पुनस्तदा ।

[११ महाशक्ति De ११ (1 2)]

24 ११ illegal (cf v 1 1) Be om 23 ११ Be om
 23rd — Si De ११ महाशक्ति, Dms Ti = Ge ११ महाशक्ति
 Si ११ De ११ महाशक्ति (for महाशक्ति) — Si Ge महाशक्ति, Si
 De ११ महाशक्ति, Dgt (in margin as in text) स महाशक्ति
 महाशक्ति, Dms De Ge ११ महाशक्ति — For 23rd, De ११
 De ११ subst:

237* अथ मन्त्रमन्त्राय मुनीनामाश्रमे मुगम् ।

[Si महाशक्ति (for 'मन्त्रम्')]

—Si om 23rd — Si Ge महाशक्ति (for महाशक्ति) Si De ११
 महाशक्ति श्रममन्त्रम् (Si ११ महाशक्ति, ११ De ११ महाशक्ति महाशक्ति
 महाशक्ति, Si महाशक्ति महाशक्ति — Si ११ De ११
 De ११ Si Ge ११ महाशक्ति (for महाशक्ति) Si ११ De ११ महाशक्ति (for
 महाशक्ति) — For 23rd, Si De subst

238* कश्चिद्वर्षाभ्यामथ कश्चिदेकं च महाशक्तिम् ।

[Si महाशक्ति (for महाशक्ति)]

24 ११ illegal (cf v 1 1) — Si illegal up to गु
 महाशक्ति (for महाशक्ति) — Si महाशक्ति Si ११
 De ११ महाशक्ति, Si Dms De महाशक्ति, Si महाशक्ति Si
 De ११ महाशक्ति, De महाशक्ति Si महाशक्ति, महाशक्ति (for
 महाशक्ति) Si महाशक्ति महाशक्ति — Si om (1 2)
 24th — Si ११ De ११ Dms De ११ Ge ११ Si Ge
 [महाशक्ति महाशक्ति (De ११ Si Ge महाशक्ति) De [महाशक्ति
 (for महाशक्ति) Si महाशक्ति महाशक्ति (sic) De
 Si महाशक्ति महाशक्ति, De महाशक्ति महाशक्ति (sic)
 महाशक्ति महाशक्ति महाशक्ति — Si महाशक्ति De महाशक्ति,
 Si ११ De ११ महाशक्ति, Si ११ De ११ महाशक्ति, Si महाशक्ति (for
 महाशक्ति)]

25 ११ illegal (cf v 1 1) — Dms Dms De
 महाशक्ति (for महाशक्ति) Si महाशक्ति (sic) Si ११
 महाशक्ति, Si De ११ महाशक्ति (for महाशक्ति)
 — Si ११ De ११ महाशक्ति (for महाशक्ति) — After 25th, Si
 Si De ११

239* महाशक्ति महाशक्ति महाशक्ति महाशक्ति ।

महाशक्ति महाशक्ति महाशक्ति महाशक्ति ।

[(1 2) ११ De महाशक्ति (for महाशक्ति)]

—De om 25th — Si महाशक्ति, Si De ११ De ११ महाशक्ति,
 Dms De ११ Si Ge ११ महाशक्ति (for महाशक्ति) Si महाशक्ति (for महाशक्ति)
 De ११ महाशक्ति (Si ११) (for महाशक्ति) —
 Si ११ De ११ महाशक्ति, Si ११ De ११ महाशक्ति Dms De
 Ge ११ महाशक्ति Si महाशक्ति, Si महाशक्ति (for महाशक्ति)
 — Si ११ De ११ Si ११ महाशक्ति (for महाशक्ति) Si
 महाशक्ति महाशक्ति — For 25th, Si ११ De ११ महाशक्ति

G 1 13 9
B 3 11 7
L 3 13 0

परिहृत्य च वर्मजो राघवः सह सीतया ।

सुवीक्ष्यस्पर्शभ्रमं श्रीधामधुनोराजगाम ह ॥ २६

स तमाश्रममामन्य मुनिभिः प्रतिवृजितः ।

तदापि न्यरसद्रामः वंशिकालमहिंसितः ॥ २७

अथाश्रमस्थो दिनयात्रादायिचं महामुनिम् ।

उपासीतः स बहुरूत्वः सुवीक्ष्यमिदमवरीत् ॥ २८

अस्मिन्नारण्ये भगवन्नास्त्यो मुनिसत्तमः ।

वसतीति मया निरूप्य कथाः कथयतां श्रुत्व ॥ २९

न तु जानामि ते देव्यं वनस्यास्य महच्छया ।

इनाश्रमपदं पुन्यं महर्षेस्तस्य प्रीयतः ॥ ३०

160^a नव सवपत्रा राधा गाय रामस्य प्रीयतः ।

[D] राधा (for नव)]

26 V s illeg (cf v 1 z) —S^a N^a D^a s om 26^a —^a D : D^a D^a D^a s G^a C^a me t^a पतिवृत्त व (D^a D^a s) M^a सत्य ह C^a t^a (D^a s) प्रभुसुख च, C^a as in text (for सत्य व) N^a V^a B^a D^a s वत्त पतिवृत्तवैव —^a G^a transp मह and सीतया —^a G^a (वा) ज्ये (for म) S^a N^a D^a s सह (D^a s तत्र) राम सुनात्कस्य D^a D^a D^a s सुवीक्ष्यमिदमवद —^a V^a मति (for वृत्) S^a V^a B^a D^a s D^a s F^a G^a जगाम (for वा) 7^a)

27 V s illeg (cf v 1 z) —^a V^a B^a वदत् B^a 'वा' श्रमत्, D^a s तदाश्रमम् (for वम) V^a आश्रम, k (ed) आश्रम S^a N^a D^a s आश्रम स्मर्यमवदत् —^a S^a D^a s प्रतिवृत्त (D^a s before corr) 'वृत्ति' N^a B^a D^a s D^a s G^a पतिवृत्त, D^a s D^a s G^a पतिवृत्तवत् —^a D^a M^a वृत्ति, D^a D^a s विविज् (for वृत्ति) D^a वृत्ति (for वृत्ति)

28 V s illeg (cf v 1 z) —^a B^a वत्, D^a T^a s तदा (for वत्) S^a V^a D^a s 7^a (वा) प्रसव S^a N^a D^a s विपत्तम् (D^a 'माद्' N^a B^a D^a s वत्तवत्, V^a रामत्, [s] विपत्त (for विपत्त) —^a D^a वरिपत्त (for कदा विपत्) —^a D^a reads as sup for N^a वत्तवत् V^a B^a 'वीत्' N^a D^a s वत् (N^a वत्) वीत्तम् (for उपसीत स) N^a V^a B^a D^a s वत्तवत् (for वत्तवत्)

29 V s illeg (cf v 1 z) —^a D^a तत्तिव् V^a V^a D^a s D^a s 7^a F^a M^a s वत्तवत् (for वत्) N^a D^a s N^a मुनिवृत्त —^a V^a V^a B^a D^a s वत्त वत् D^a सत्त वत्त (acc) (for वत्त वत्त) —^a V^a V^a B^a D^a s 7^a वत्त (for वत्त) G^a मुत्त (for मुत्त)

30 V s illeg (cf v 1 z) —^a D^a D^a s 7^a D^a s 7^a (for न तु) —^a D^a [म स्य मत्तवत् G^a मुत्तवत्तवत् —^a S^a V^a V^a B^a D^a s D^a s 7^a वत्त B^a वत्त D^a s

प्रसादाच्च भवतः सानुजः सह सीतया ।

अगस्त्यमभिगच्छेयमभिगदयितुं मुनिम् ॥ ३१

मनोरथो महानेप इति संशीरयते ।

यदहं ते मुनिरारं श्रुश्रूयेयमपि स्वयम् ॥ ३२

इति रामस्य स मुनिः श्रुत्वा भर्मात्मनो वचः ।

सुवीक्ष्यः प्रत्युपचेदं प्रीतो दशरथात्मजम् ॥ ३३

अहमप्येतदेव त्वां वक्तुमामः सलक्ष्मणम् ।

अगस्त्यमभिगच्छेति सीतया सह राघव ॥ ३४

दिष्ट्या तिष्ठानीमर्षेऽस्मिन् स्वयमेव प्रसीपि माम् ।

अहमाख्यामि ते वत्स यनागस्त्यो महामुनिः ॥ ३५

31 V s illeg (cf v 1 z) —^a S^a B^a D^a T^a s [वा] प्रसवि (M^a 'वत्' S^a V^a B^a D^a s D^a s 7^a वत्, G^a वत् (for वत्) —^a D^a वत् (for वत्)

32 V s illeg (cf v 1 z) —^a S^a N^a V^a B^a D^a s 7^a वत् वत् (V s illeg up to वत्) वत्तवत् D^a 'वत्' D^a s M^a T^a G^a प्रसवित् वत्तवत् D^a M^a 'वत्त वत्तवत्, V^a (after corr acc as before corr in M^a) 'वत्त वत्तवत् C^a as in text (V s G^a वत् वत् वत् —^a D^a वत्तवत् D^a वत्तवत् = वत्तवत्

33 V s illeg (cf v 1 z) —^a N^a मनीषो N^a V^a B^a D^a s 7^a हि वे वित्, L (ed) वत्तवत् (for वत्तवत्) —^a S^a वत्तवत् N^a D^a s T^a s G^a वत्तवत् मे (for वत्तवत् स) N^a V^a B^a D^a s वत्तवत् वत्तवत् —^a D^a वत्तवत्, D^a T^a C^a वत् (for वत्तवत्) N^a V^a B^a D^a s मुनिवृत्त (for वत्) —^a D^a मुनिवृत्त (for वत्) D^a वत् (for वत्) S^a वत्तवत्, N^a V^a B^a D^a s वत्तवत् (for वत्तवत्) N^a D^a s मुनिवृत्त वत्तवत्

34 V s illeg (cf v 1 z) —^a D^a D^a G^a वत्तवत् (for वत्तवत्) —^a N^a V^a B^a D^a s वत्तवत् वत्तवत् वत्तवत्, D^a D^a G^a वत्तवत् मुनिवृत्तवत् —^a D^a वत्तवत् G (ed) वत्तवत् (for वत्तवत्)

35 V s illeg (cf v 1 z) —^a S^a V^a B^a [व] वत्तवत् (V^a 'वा' [sc] B^a 'व' [sc]) —^a V^a वत्तवत् —^a S^a V^a B^a D^a s 7^a वत्तवत् वत्तवत् वत्तवत्

36 V s illeg (cf v 1 z) D^a s 7^a om 35^a —^a N^a B^a D^a s वत्तवत् V^a B^a s (m also वत्तवत्) = वत्तवत् (for वत्तवत्) —^a G^a M^a वत्तवत् (for वत्तवत्) —^a V^a V^a B^a D^a s 7^a T^a M^a (after corr inf for as in text) वत्तवत् (for वत्तवत्) D^a D^a D^a s वत्तवत् वत्तवत् V^a वत्तवत् (for वत्तवत्) —^a V^a [वा] वत्तवत् (for वत्तवत्)

तं तथा भाषमाणं तु आतरं निष्पातिनम् ।
अत्ररीत्यहसन्धीमानमस्त्यो मुनिमकम् ॥ ६१
कुतो निष्कर्मितं शनिदरमया जीर्णस्य स्थलः ।
आतुस्ते मेपरूपस्य गतस्य यममादवम् ॥ ६२
अथ तस्य दयः श्रुत्वा आतुनिधनसंश्रितम् ।
प्रवर्षयितुमारोहे मुनिं क्रोधाविज्ञाचरः ॥ ६३

सोऽभ्यद्रवद्विक्रेत्रं तं मुनिना दीक्षितेनगा ।
चक्षुषानलस्थलेन निर्दग्धो निधनं गतः ॥ ६४
तस्यापमश्रयोऽतुस्तदाऽन्यतोऽभिः ।
मिषातुःकृमया येन कर्मदं दुष्करं कृतम् ॥ ६५
एतं कथयमानस्य तस्य सौमित्रिणा सह ।
रामस्तस्मै भक्तः सूर्यः संघ्याकालोऽभ्यर्तते ॥ ६६

G 3 10 57
31 3 11 53
L 3 14 24

61 *) Ds Dms Da Ts Na ते लक्ष्मः Dgr Dts Da Ts Gs
ह तदा (for ते तदा) Ss Ds + च (for तु) Ss Ss Ds +
हू (Ds + ह) वचनं तु Ds (marg except तु) पीयूषं च तु
(for भाषमाणम्) K(ed) स च तथा यावत्तम —^a) Bs
(m also m m text) निष्पातिनः Dgr विष्पातक, Da +
महापातिन (for विष्पातिनम्) Ss Ss Ds + राजस्य जेप
(Ds + विष्प (स्वित्) —^a) Ss Ss illeg for भाषणी Ds
महाहस्य Ss Ss Ds + श्रीमाह, Ss V B Ds + Ms + यावत्त
(for श्रीमाह) —^a) Vs illeg for तस्यो मुनि Dms Ds
Gs मुनिद्वय (for "तपान्")

■ Ss om 62^{ab} —^a) Ss विष्पातिनः Vs Ds + वि ऋ
(Ds "आ"तिनः (for विष्प) —^a) Ds (marg also as
in text) मम, Ds दयः (for दया) Ss V B Ds + सुवच
(Ds "वृ" (for जीर्णस्य) —^a) Ss Vs Ds + Ds + तु (for
ते) Ss प्राम ते मे परस्योप —^a) Ss गतो हि (for गतस्य)
Ss V B Ds + निदत् (Vs दि ता, Vs दिव्य) जो नोपकाले
—Alter Gs Ss V B Ds + ms

172^a भाषित हि सदा श्लो न हस्य युवराजस्य
सेन्या देवता कर्तुरीति मे निमित्तं नव ।
[[(1 2) Bs reads दी in marg Vs मन्त्रित (for "त हि)
Bs युवराज — (1 2) Vs विष्पाति (for "त नव)]

63 *) Dgr Ds Ms लक्ष्मः, Gs हृदयः (damaged)
(for हृदय दय) Ss Ss Ds + व Ss अ विवदवर्षं तुत्या,
Ss V B + Dms Ds + Gs मगल (Dms भावस्य) वचन
(Gs "व" तुत्या, Bs भवत्तस्य दय सुभा —^a) Ss Ds
भाषित, Ss V B Ds + तु शिव, K(ed) Gs सधरं (for
भाषितम्) Ss Ds + मगलभाषित, Gs Ms + विष्पातिनः
—^a) Bs प्रवर्षयितुम् —^a) Ss Vs B Ds + हृदो (for
सोपाह)

■ Ss *) Bs मगलस्य, Dms Ds Gs सोमिदवद्,
K(ed) सोमिदवद् Ss V B Ds + द्विजोष्टी Da Ts +
द्विजोष्टी Gs द्विजोष्टी K(ed) द्विजोष्टी (for द्विजोष्टी त)
Ss Ss Ds + मगलस्य दयः तु, Ds भाषयामासकालेन
—^a) Ss V B (Bs marg) Ds + मुनिमदीक्षितेन Ss
(marg) "चेतन" —^a) Ss Ss [आ]दिलक्षणेन, Ds
दिवक, Ds + दीप्तक, Ts निदिध (for [अ नरकलेन)
—^a) Gs दिव्यो (for "दीप्तो) Ss Ds + स पताह, Ss

निष्पात ह (for विष्पान् नव) —For 64^{ab}, Ss V B Ds +
subst

173^a चक्षुषा तस्य लीलेन निर्दग्धो भक्तः यममाह ।
[Ss Ds डेन (for तस्य) Vs illeg for the post half
Vi सत्योमद, G(ed) सत्यमाह]
—Thereafter cont

174^a मयागी माप्रविषा तु राक्षसी वापरातीनी ।
भाष्ये वरर विरो ग्वदेतस्य धर्मितम् ।
तदय सत्यते जात आश्रमं युवराजेन ।
चक्षुष्यनौपेते विवितां प्रतुष्टेन ।

[[(1 2) Vs illeg from मयागी up to दत् Bs (for
ह) —Alter 1 2 Bs (1 2-4 in marg) ms

174(A)^a रत्नकरं तस्य विरो मयागम्यतः ।
अथ मयागि वे विना मयागम्यतः लेपः ।
सत्यते लीलेन मयागम्यतः मयाग ।
विष्पातमगलस्य दक्षिणां द्वि विना ।

—(1 2) V Ds + मयाग, Ds + मयाग —(1 3) Vs B (m
also) मयाग (for तस्य) —(1 4) Bs + विवितां Ds + मयाग
(for मयाग) V द्विजोष्टी द्विजोष्टी (sc) (for the post
half)]

65 Ds om 65-66^a —^a) Ss V B Ds + विष्पातिन
मयागम्यतः V "मयाग B "भाषय" —^a) Ss Ss Vs B
Ds + + वचन, Vs उवाच (sc) Gs धनमाश्रित (for
मयागम्यतः) —^a) Ss G [मयाग] Gs after corr as in
text] (for वेद) —^a) Ss V B Ds + Ms + कर्मलम् (for
मयाग) Vs illeg for युवराजं हृदं Vs युवरा, Bs + Dgr Da
Ms युवराज (for युवराज) Dgr reads in marg, Ds हृदो
(for युवराज) Ss Ss Ds + युव कर्म सुदुष्करं Ds "दु" +

66 Ds om 66^{ab} (cf 1 65) —^a) Gs damaged
for युव क Gs उवा (for युव) Ss Ss V B Ds + + कर्मलम्
सत्य —^a) Ss Ss Ds + वदा (for तस्य) Ss V B Ds +
सत्यस्य मयागम्यतः —^a) Ss Ds + [1] मयाग (for
मयागम्यतः) —For 66^{ab}, Ss V B Ds + subst

175^a यथाप्राप्तं कदा सूर्यं सत्यां च मयागम्यतः ।
[Ds + मा Bs हत (for तस्य) Vs illeg for the post
half]

G	3	10	30
B	3	11	69
L	3	14	85

उपास्य पशुमां मेध्या मह आरा यथानिधि ।

शरिरेणाश्रमपदं तमृषिं चाभ्यजाड्यत् ॥ ६७

सम्यग्प्रतिगृहीतस्तु मुनिना तेन राक्षसः ।

न्यरमतां निशामेशो श्राश्य मूलफलानि च ॥ ६८

तस्यां रात्र्यां व्यतीतायां त्रिमले सूर्यमण्डले ।

भ्रातरं तमगस्त्यस्य श्रीमन्त्रयत्त राधनः ॥ ६९

67 १: ॥ ६७ (for 69nd) S: Mā D-3 वपुष्य
सञ्ज्ञा हस्तैः (२) चमामा S: १: B D-3 अश्लेषाय उक्त
(१: "ह") सञ्ज्ञा -¹) Ms: अत्रात्तद् (by transp) -²)
S: V D D-3, हुनि ३, De अर्धेति (subm) {for
कृष्टिं} १: पश्चिमवदन्, Dg: D: T G-3 Ms: सोम
वायव्य S: प्रभागाद्यन्याद्वयम्

68^a) Śi Śi Ds Ds Tis च Dms Ds Ts G
Māḥ (for हू) —^b) १। सवृक्ष (for सवृक्ष) —^c) Śi
पमस्य (sic) Vj प्रसक्तः Ds निष्- (for न्यप्रसक्तः) Śi
V ll Ds सय (for सुखे) —^d) Śi Ds ज्ञाप्य Ts ज्ञाय
(sic) Ds मूर्ध्, Ds वर (for मूल) Śi Śi Ds-0 V
नर्त्त गुप् Ds V D Ds -नर्त्त गुप्ति (for नरहन्नि च)
—After 68, Śi V D Ds ms

१७६* तद्वत्ते तेन सद्गुरुना समे
समेकं सद्गुरुना समे
सुनेदितान्तरं नितान्तं पुन
अपवित्रं हृदयमिदं तस्ये ।

(1) 1) De reads the sup. in De देहो (for ते देह)
De देह त्वं De महाप्रसादो (for "अ त्वं") —(1) 3) १
महादेवता (for तुम्हे) २ De (marg. also as above)
दिवापि —(1) 4) De तापि (acc) (for "सित्त") De
प्रति ।

—Then Śa V B Ds : ms. va add colophon
while Śa Śa Ds : ms. the same after 68

[Sarga name] S: D: इन्द्रोपासनायाः % Da ब्रह्मण
 भागुराभ्यनिवाय, R: % B D: m [G ed jay] म्याल
 भागुरा I I * शु इन्द्रो D: दृढभाभ्यनिवाय इन्द्रो
 पावत्ये —Sarg: १० (figures words or both) S:
 % D: D: om % % B D: D: २६ % ३५ Ha D:
 ३९ Dr ३८ I

69 *) १) Di हाणो हाणो (by transp.) Gadamag
e (I e हाणो हाणो) —*) २) ३) Di Ha Dna De u.a.
Ga Ma कण्ठ (for रिन्ना) ४) ५) Di : [६) मुकुल
रिन्ना) Di Di रिन्निहा (for गुर्गु) —Note Initial
between * and * —*) ७) ८) ९) B De १०) ज्ञाना
अज्ञानम् ११) Di x (ईमाङ्गा १२) Di x (मीमाङ्ग) —*)
१३) अज्ञान De Te आनीवनि (x c) Ga दा-द्वय (to
any initial).

अभिषदये त्वा भगवन्सुखमध्युषितो निशाम् ।

आमन्त्रये त्वां गच्छामि गुरुं ते द्रष्टुमर्हम् ॥ ७०

सम्यक्तामिति तेनोक्तो जगाम रघुनन्दनः ।

यथोद्दिष्टेन मार्गेण ग्रन्तं तन्नामलोत्पद्यन् ॥ ७१

नीमाम्बुनसंस्तुत्यास्तिमिश्रान्प्रहान्धनान् ।

चित्तिमिवान्मधुमांशं मित्वानपि च तिन्दुवान् ॥ ७२

79 *) H₂ym S₂ D₂ T₂ G₂ : ला ६: 25
in text (for ला) S₂ V B D₂ : आग्रये ला (for ला
वादे ला) —*) S₂ N₂ B₂ D₂ D₂ D₂ : T
G₂ M₂ बभ्रु G₂ (अ) म्रु विरो, V₂ (m as in text)
M₂ बभ्रुविरो D₂ बभ्रुविरो B₂ गुरं मुले निनामिमां —*)
D₂ D₂ G₂ आग्रयिवा T₂ M₂ नाग्रये ला —*) S₂
S₂ D₂ : दृह ने गुरन् (by transp.) D₂ गुरं ने दृह
—For 70rd, S₂ V B D₂ : subat

३७७* बहुमिष्टम्यवसर्षे दि भाल सैऽपने मुनिम् ।

[Va अपसरा दहृनिष्ठाणि (by transp) (for the prior half) D: अर्ध (for वेपथुः)]

71. Gs damaged for "—" B: पश्यन्त (for
सप्त) D: (उ)न Ds: (उ)न —⁸ S: Ns Ds: सप्त
सप्तम (for सप्तमन्) —⁸ S: (उ)दिनेन, Ds: (मा)
दिने (for (उ)दिनेन) —⁸ Ds: न्न (for न्न)
Ms: यने लक्ष्मिचिरोकवद् —For 72nd, Ns \ B Ds:
अस्त

175* यद्योपनिषदेव सदा शब्दमन्त्रमदशोक्तम् ।

[Be वसोवुखर 'be' व वा(hypon) (for वा) Be
(sing also as above) समवाचोदक (for the post
half)]

—Ba cont

179* सपत्नितो च मय्यसति विदितानि च तद्वत् ।

72 १५ १ १ Dacrom 72 ५३ transp 72nd and
72nd ५३ illeg for 72nd —^a) Dti CnH निशाद.
Dna De Gs विजिनाद् (for वजिनाद्) Dga दगाद्; Dti
Dna M गान्त्; Dna: De Gs पुर Gs गोपाद् (for
गोपाद्) —^b) Dna: De Gs पदमाद्; C. k. निजिनाद्; C.
पिनिनाद् (for निजिनाद्) Tt Gs वंश्याद् (for वंश्याद्)
Dti Tt विपुला-वि- Tt (वि) गान्त्पाद्; Dti De वंश्या
निजिनाम्पद् Dti वपुला-वपुश्याद्; Tt निर.....
(illeg) Gs ५ वंश्या Gs M. 'पु' [निजिना-वपुश्या] M.
'वपुश्या' — I or 7-nd ५३ Dti sub.

୩୦୦ ଗାଆଣୀଙ୍କର 'ଗିରିଜା କୁଳଦେବୀ'ର ଉପହାର ।

[Du vāṛiḡa rāṇa āḡ (for r to r^*)]

Wierca Dziadek *

पुष्पितान्पुष्पितात्राभिलताभिरनुरोष्ठितान् ।
ददर्श रामः शतशस्तान् स्नान्तरपादपान् ॥ ७३
हस्तिहस्तैर्निम्बदितान्वानैरुपशोभितान् ।
मत्तैः शङ्खनिमेषैश्च शतशः प्रतिनादितान् ॥ ७४
ततोऽप्रीत्यमीपस्य रामो राजीरलोचनः ।
पृष्ठतोऽनुगतं वीरं लक्ष्मणं लक्ष्मिपर्वणम् ॥ ७५
क्षिप्रपरा यथा वृक्षा यथा धान्ता मृगद्विजाः ।
आधमो नातिदूरस्यो महर्षेर्भान्तितामनः ॥ ७६

अमरस्य इति मित्यातो लोके स्तैर्न कर्मणा ।
आधमो दृश्यते तस्य परिश्रान्तधमपहः ॥ ७७
श्रान्तधमपहस्यवयव नानाश्रुतिनादितः ॥ ७८
निम्बस्य तस्मा मृत्युं लोभानां हितशाम्यया ।
दक्षिणा दिव्या येन शरणा पुण्यकर्मणा ॥ ७९
तस्मैदमाधमपदं प्रभागायस्व राजतेः ।
दिमियं दक्षिणा तस्मादृश्यते नोपभृज्यते ॥ ८०

G 3 17
B 3 21
L 3 25

181* धर्मोदाहर्तुं निर्गोदाहर्तुं कर्तव्यमप्यनुसन्धायम् ।
—^a) Dm Ds Gs विर, Ds चौर (for विर) —^b) Dgr
Dls Ds Ts अय (for अयि) Dm Ds प्रदीप्यति (for
विद्यमानि य) Ss Ss Ds : विदुषाभयि पुष्पितान्, Gs
प्रदीप्यति (damaged) —After 72 Ss Ss Ds
read 74^a

73 Ss V B Ds : transp (along with star pas
sages) 73^a and 73^b —^a) Gs damaged for
पुष्पितान् Ds reads in marg from लक्ष्मण up to 74^a
—^b) Ss Ds पशुमिदं (for लक्ष्मण) Ss अन्वेषितान्, Dls
Ds उपशोभितान्, Dm Ds Gs Ms पशु "Ms अन्वि" (for
अनुवेषितान्) Vs सन्ताप्यमानम् (illeg) —After 73^a
Ss V B Ds : ins

182* स दृष्ट्वा कानन रम्य पथि मधुमन्महावसा ।
[Bs रम्य (for रम्य) Bs : रम्य (for मधुमन्)]
—^a) Ss यद्यपि तस्मै वति —^b) V B बुद्ध (for तत्र)
Ss Ds : कानन (for कानन) Ss Ds तत्र पादुक्कपवान्,
Ss Ds : मधुमन्महा वादपान् —After 73^a, Ss V B
Ds : ins a passage relegated to App 1 (No 2)

74 Ds reads 74^a in marg (cf v 1 73) Ss V
B Ds : om 74 —^a) Dgr विमर्दिता (for विमर्दि) Ss
Ds हस्तिहस्तमणि (Ds "हस्ति"वाद् —^b) Ss Ds : चोप
(Ds पथि)गोमिदम्, —Ds om (hapl) 74^a Ss Ss
Ds : read 74^a after 72 —^a) Ss Ss Dm Ds : Gs
सन्ति (Dm Ds (after corr as m text) Gs अयि)
नादितान्, K(ed) च प्रयादितान्

75 —^a) Ds : सन्तोषस्यो (Ds "स्य") Ss V B Ds : सन्तोष
(Ds "सन्तोष" पुनस्तत्र —^b) Ss सन्तोष पशुमनुष्ठु, Ds
राम पशुमनुष्ठु —^a) Ds [S]पुण्य (for "पुण्य") Ss Ss
Ds : Gs Ms मद्, Dls वीर (for वीर) Ss V B Ds :
पृष्ठानुग दानार्थि (Bs "विद्" —^b) Ss Ds मधुमन्महा, Ss
Ds : मधुमन्महा (for "मधुमन्महा") —After 75 Ss V B
Ds : ins

183* पश्य सौम्य वधाम्यस्यो नन्दनानि नन्दन
रमणीय च लोभ्य च मधेयं दृश्यते पुन ।

[Vs om (hapl) 1 r —(1 2) Ss Ds : तत्र (for
यत्र) Bs (sup) ins as above) a पु (for पु)]

76 —^a) Bs reads पत्रा यत्र in marg L(ed) तत्रा
(for तत्र यत्र) Gs : तत्र (for second यत्र) Dls
वृक्षा (sc) Dm Ds Gs सन्तः, Gs Cm सन्ता (for
सन्ता) Dgr Ds Gs Ms मृगा (for मृग) Ss Ss V B
Ds : 17 यत्र सन्तः (Ds रम्य, Ds दृष्ट्वा तत्रा मृगा (for^b)
Ss पश्य मधुमन्महा रम्य यत्र सन्ताप्यमानम् —^a) Ss V B
Ds : अयतो (for आधमो)

184* Vastig from नाति up to 81 Bs Ds नाति
(for नाति) Ss Ss V B Ds : 17 मृगे (Ss Ss V "ते")लो
—^a) Ss Ss V B Ds : 17 वल विपुलकर्मण

77 Vs illeg (cf v 1 76) —^a) Ss Ss Vs Bs :
Ds : 17 य त्वातो (for विपुलातो) —^b) Ss Ss V B
Ds : 17 पुण्येन, Ds विपुल (for स्तोत्र) —^a) Dgr (be-
fore corr) Vast (before corr) वर (for वर्य) —^a)
Ss V B Ds : मुक्तापह, Dgr सन्तापह (for सन्तापह)

185* Vs illeg (cf v 1 76) —^a) Ss V B Dm
Ds : 17 Ts Gs Ms : Cm (also as in 182) नात्य, Dls
प्रच (sc) Ds अयि (for अय) Ss मधुमन्महावसातो
—^b) Ss Ds कलमालाविभूति —^a) Dgr विपुल (for
प्रपुल) Gs मधुमन्महा, —^a) Dm Ds Gs सन्ताप (for
नातिव)

186* Cf 3 10 52 Vs illeg (cf v 1 76) —^a) Ss
विपुल Ss Ss V B Ds : 17 Ts सन्ता (for सन्ता) —^a)
Ss Ss Vs [D]Ds : 17 Ms सुवयसि Rs सुवयसि Ds सुवयसि
(sc) (for सौवयसि) —^a) Ss कर्मणः Ds अयि

80 Vastig (cf v 1 76) Gs om (hapl) 80-81^a
—^a) Ss V B Dm Ds : 17 Gs [D]मद् (for [D]
मद्) —^b) Vs सन्ता Dgr Cm सन्ता (for सन्ता) —^a) Ss
Vs B Ds : सन्ता (for सन्तापह) —^a) Ss Ss Ds : पश्येन
(for दृश्यते न) Ss Bs : Dgr Dm Ds [D]मधुमन्महा, Gs
[D]मधुमन्महा (for "मधुमन्महा")

अत्र देवाश्च यक्षाश्च नागाश्च पतंगैः सह ।
वसन्ति नियताहारा धर्ममाराधयिष्यमाः ॥ ८९
अत्र सिद्धा महात्मानो विमानैः सूर्ययन्त्रिभैः ।
त्यस्ता देवान्देवैर्देवैः सार्वभौतः परमर्षयः ॥ ९०

यद्यत्तत्समस्तं च राज्यानि तिरियानि च ।
अत्र देवाः प्रयच्छन्ति भूर्तस्वर्गात्तः शुभैः ॥ ९१
आमताः म्माश्रमपदं गोमित्रं शत्रिघ्नप्रतः ।
निन्देयेह मां प्राप्तमृष्यं मह मीतया ॥ ९२

१३
१३
१३

इति श्रीरामायणे अरण्यपाण्डे दशमः सर्गः ॥ १० ॥

Vs मयस्ते (for मृतो वा) B: G(ed) मृतो वैमल्यो(G(ed)
मैत्रिल्यो) सुवि —^a) B: Dts D: मयस्ते, G as in
text (for मयस्ते) —^a) S: N: V: Dts: मयस्ते, D: मयस्ते
(for मयस्ते) G(ed) मयस्ते(“मयस्ते”) मयस्ते (with mutes)
(for सुविस्ते)

89 Vs illeg (cf v: 76) —^a) N: after ever
inf/ his sec as in text) मयस्ते (for मयस्ते) G as (for
first) S: N: V: Dts: मयस्ते मयस्ते (for मयस्ते)
विमल्यमयस्ते (for “”) G: transp मयस्ते and मयस्ते D:
मयस्ते मयस्ते (for “”) —For 89^a, N: B: D: mutes
while Vs ins after the second occurrence of 89^a

189^a मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते ।

—^a) N: V: B: D: सुविस्ते (for मयस्ते) G: मयस्ते
मयस्ते

III Vs illeg (cf v: 76) —^a) B: मयस्ते, M:
मयस्ते —^a) S: N: Dts: D: G: M: मयस्ते, D:
T: मयस्ते D: मयस्ते देव विदेवते —^a) V: B:
(ong) मयस्ते (B: inf/ his also “”) (for मयस्ते)
S: N: III: मयस्ते D: “”) मयस्ते मयस्ते

91 Vs illeg (cf v: 76) Dts reads 91^a after
91^a —^a) D: मयस्ते (for मयस्ते) S: D: मयस्ते (for मयस्ते)
—^a) N: V: B: D: मयस्ते मयस्ते, G(ed) मयस्ते मयस्ते
—After 91^a, V: repeats (var) 89^a —^a) D: मयस्ते
(ac) (for मयस्ते) —^a) N: D: मयस्ते, G: M: मयस्ते
(for मयस्ते) D: T: G: M: मयस्ते (for “मयस्ते”) S:
L(ed) मयस्ते मयस्ते (L(ed) “”) मयस्ते —For
91^a, N: V: B: D: mutes

190^a मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते ।

[D: मयस्ते (for “मयस्ते”) N: D: मयस्ते (for “मयस्ते”) B:
मयस्ते]

—Then all the above MESS cont

191^a मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते ।
मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते ।
मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते ।

[(1 2) Dts: मयस्ते (B: “”) N: om Dts: B:
मयस्ते (for मयस्ते) —(1 2) B: मयस्ते (for मयस्ते) B:
मयस्ते (for मयस्ते) —(1 2) N: Dts: मयस्ते D: मयस्ते (for
मयस्ते) —(1 4) N: Dts: मयस्ते (for मयस्ते)]

92 N: V: B: D: read 92 (preceded by 191^a) be
fore 3 11 1 —^a) V: B: मयस्ते (for मयस्ते) D: Dts:
मयस्ते M: मयस्ते (for मयस्ते) S: N: Dts: मयस्ते मयस्ते
मयस्ते, N: Dts: मयस्ते मयस्ते —^a) Dts: reads in marg
मयस्ते G: मयस्ते मयस्ते मयस्ते —After 92^a, Dts:
reads 91^a S: om from 92^a up to 3 11 4 V: illeg
for 92^a (except मयस्ते) —^a) N: V: B: D: 11 1 M:
मयस्ते (for मयस्ते) Dts: D: G: M: मयस्ते मयस्ते
(for मयस्ते) N: om (illeg) मयस्ते मयस्ते —^a) D:
मयस्ते (for “मयस्ते”) D: T: G: M: मयस्ते मयस्ते (by
transp) —After 92 B: om

192^a मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते ।

[Note hiatus between the two halves]
whereas D: om

193^a मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते ।

[L(ed) 11 1 (for मयस्ते)]

Colophon S: D: om (cont the Sarga) —A: om
name D: om N: B: मयस्ते, N: मयस्ते, V: D:
मयस्ते Dts: Dts: Dts: D: 11 1 S: मयस्ते —Sarga
name N: V: B: D: 11 1 मयस्ते मयस्ते (D: “”) III:
मयस्ते मयस्ते, D: मयस्ते मयस्ते मयस्ते मयस्ते —Sarga
re (figures, words or both) N: B: D: om N: V:
B: D: 17 V: 16 B: 16 D: 15 Dts: Dts: Dts: D: 11
S: 11 D: 19 —After colophon, G: concludes with
भीरवश्च नमः

अत्र देवाश्च यक्षाश्च नागाश्च पतंगैः सह ।
वसन्ति नियताद्वारा धर्ममाराधयिष्यमाः ॥ ८९
अत्र सिद्धा महात्मानो विमानैः सूर्यसंनिभैः ।
त्यक्त्वा देहाभौरेदहैः स्वर्गाताः परमर्षयः ॥ ९०

यक्षरत्नममरत्वं च रज्यन्ति विविधानि च ।
अत्र देवाः प्रयच्छन्ति भूतैरपराधिताः शुभैः ॥ ९१
आमताः स्ताश्रमपटं सौमित्रे प्रविशद्वातः ।
निवेद्येह मां श्राप्तमृषये सह सीतया ॥ ९२

G 3 18
B 3 17
L 3 15

इति श्रीरामायणे अण्विकाण्डे दशमः सर्गः ॥ १० ॥

Vs मावते (for मूरो वा) Bs G (ed) मूरो वैवर्णलो (G (ed) वैवर्णलो) शुचि —^a) Bs Dts Ds वायवतो, Gs as in text (for साम^a) —^a) Ss Ns Vs Dts— सेव, Ds सेव (for दूव) G (ed) सविस्त्रे (‘से?’) वस (with hiatus) (for मुनिरव)

89 Vs illeg (cf v 1 76) —^a) Ms [after corr] sin/ sin sec as in text] वस (for वस) Gs व (for वस) Ss Ns Vs Dts— वस वस (Vs ‘वा [sic]) पिताश्र (for ‘) Gs transp वसव and नागव, Ds वसव सहस्रा (for ‘) —For 89^a, Ns Bs Ds + substat while Vs ins after the second occurrence of 87^a

289^a पथगं गुह्यकर्मणं तथा विज्ञापयाम ।

—^a) Ns Vs B Ds: सुविद् (for पथगं) Gs धर्मावता सविष्य

90 Vs illeg (cf v 1 76) —^a) Bs मातुसमीने, ■ सूर्यवर्षे —^a) Ss Ns Dts Ds: Gs Ms सवया देह, Ds Ts + सवदेहा Ds सवया देह विदेदवले —^a) Vs Bs (orig) सूर्याना (Bs [sin/ in also] ‘ने) (for सूर्याना) Ss Ns Dts— ■ (Ds ‘ने) सवया मदीये

91 Vs illeg (cf v 1 76) Ds reads 92^a after 92^a, —^a) Ds चामराव (for वाम^a) Ss Ds वा (for वा) —^a) Ns Vs B Ds: च वामनि ■ G (ed) च विमानं व —After 92^a, Vs repeats (var) 87^a —^a) Ds त्रेष्ठ (acc) (for वस) —^a) Ns Dts— वीर, Gs Ms— वीर (for मूरो) Ds Ts Gs Ms सारसिनि (for ‘विण) Ss L (ed) वामराजिवाद् [L (ed) ‘वा] सुवाम् —For 92^a, Ns Vs B Ds + substat

190^a वराणमय भगवति वदधे कथा सिधु ।

[Ds वामा (for ‘वा) Ns Ds + विवे (for ‘वधे) Bs वामा]

—Then all the above MSS cont

191^a एव स सवेन्द्ररते वृषमुपा
वृषेगस्तस्य पितर सवय ।
मस्य भगवद्गुरुमपममस्य
तत्र स्थितो वीरवपुर्नृणांवा ।

[(1 1) Bs + एवन्द्रते (Ns ‘एवो) Ns om वृषम् Bs वृषमुपा (for वृषमुपा) —(1 2) Ms वृष (for वृषे) Bs विवय (for पितर) —(1 3) Ns Ds वस, Ds + वस (for वाम) —(1 4) Vs वस Bs— वस (for वस)]

92 Ns VB Ds + read 92 (preceded by 194^a) be fore 3 11 1 —^a) VB सवया (for नागवा) Bs + Dts सवयम् Ms द्वार (for वद्) Ss Ns Dts— सवयस्यस्यवम् द्वार, Ns Ds + सवयस्यस्यवम् —^a) Dts reads in margin विवयव Gs वदयम् च विवयव —After 92^a, Dts reads 92^a, Ss om from 92^a up to 3 11 4^b Vs illeg (for 92^a (except सीतया) —^a) Ns Vs B Ds 3 11 Ms व (for [L] Ds) Dms Ds Gs Ms विवेदयव Bs सवयम् (for नागवा) Ns + sva (illeg) व स वामम् —^a) Ds अप्यवे (for ‘वधे) Ds + Ts + Gs Ms सीतया सह (by transp) —After 92 Ds ins

192^a दर्शनं वय इष्यन्ति मदीया ते द्विजोत्तम ।

[Note hiatus between the two halves],
whence Ds ins

193^a विदितं सख्येस्त्वामि द्वय मुनिवर सवम् ।

[L (ed) व (for सवम्)]

Coleophon Ss Ds om (cont the Sarga) —Kand's name Ds + om Ns Bs वारवक^a, Ns वारवदे, Vs वारवदे, Dts Dts Dms Ds: 10 S वारवक^a —Sarga name Ns Vs B Ds + वारवस्यममरमं (Ds ‘व) Ds + वारवस्यममरमं, Ds दंडवद्वये वारवस्यममरमं —Sarga no (figures, words or both) Ns Bt Ds acc Ns Vs Bs Ds + 17 Vs 16 Bs 16 Bs 15 Dts Dts Dms Ds: 11 Ds 19 —After coleophon, G concludes with श्रीरामाय वय

द्रष्टुं भरन्तमायातौ शुभ्रपार्थमरिदमौ ।
 यद्वानन्तरं तच्चमात्रावयितुमर्हमि ॥ ८'
 ततः शिष्यादुपश्रुत्य प्राप्ते रामं सत्कृष्णम् ।
 वैदेहीं च महाभागमिदं वचनमब्रवीत् ॥ ९
 दिदृषा रामश्चिरस्याद्य द्रष्टुं मां समुपागतः ।
 मनसा काङ्क्षितं हस्य मयाप्यायमनं प्रति ॥ १०
 सम्यतां सत्कृतो रामः मभार्षः सहस्रकृष्णः ।
 प्रवेश्यतां समीपं मे किं चासौ न प्रवेशिष्यः ॥ ११
 एतदुक्तस्तु मुनिना धर्मज्ञेन महत्तमना ।

अभिराद्यवर्गान्निष्पत्तयेति नियताङ्गलिः ॥ १२'
 ततो निष्क्रम्य संप्रान्तः शिष्यो लक्ष्मणमनन्ति ।
 कश्चौ रामो मुनिं द्रष्टुमेतु श्रियन्तु स्वयम् ॥ १३
 ततो गत्वाश्रमपदं शिष्येण सह लक्ष्मणः ।
 दर्शयामाग्न ककुत्स्थं मीतां च जनस्तमनाम् ॥ १४
 तं शिष्यः शक्तिं वानशयमस्त्यग्नचं ध्रुम् ।
 प्रावेश्यषष्ठ्यान्वार्यं सत्सराहं सुमत्कृतम् ॥ १५
 प्रवेश्य ततो रामः सीतया सहलक्ष्मणः ।
 श्रृण्वन्वदरिणाक्षीर्णमायमं खलोरज्यम् ॥ १६

3 18
B 3 22
L 3 20

8 Va illeg for 8 —^a) Dg वायल्लो, Dm Da Gs
 भायत (for भायती) Śi Śi Vt B Ds २२१ अयल्लिच्छन्त
 द्रष्टु, Gs सचत् द्रष्टुमायात —^a) Śi Śi Vt B Dm Da २२०
 Gs २२१ अरिम्, Da २२ इहागत (Ba also भायत) Da Ms
 अरिम् (for अरिर्मा) —^a) Ba विषयत्, Da वदत् (acc)
 (for वदत्) Ms damaged for वदत् Śi Śi Vt B
 Ds २२१ वार्यम्, Gs ककुत् (for ककुत्) —^a) Śi Vt B
 Ds २२ इहागत से (Vt na) सुमे

9 *) Śi Ds २२ वदत्, Ds (also) स समुक्त (for
 उपश्रुत्)

10 Va illeg from सि २० up to प्रति २० १०^a,
 —^a) Da शिष्या, Da विदुः (acc) (for विदुः) Śi Ds विदुः
 (Da २२) वातो, Śi B Ds २२ महावत्, Vt महावत्, Da २
 विदुः (for विदुः) —^a) Śi Ds २२ समुक्त
 (for समुक्त) Śi Vt B Ds २२ समुक्त —^a)
 Ms २२ सा (damaged) Vt Ds २२ Ms २२ वदत्, Gs (ed)
 हस्य (for हस्य) —^a) Śi Ds २२ Ms २२ Vt B Dm Da २२०
 Gs हस्य, Da Ts २२ वि, Gs k २२ in text (for प्रति)

11 *) Śi Ds सचत् (for सचत्) —^a) Śi Śi Da
 Ds २२ सचत् (for सचत्) Gs सचत् सचत् —^a)
 Ds Ds सचत् (for सचत्) Śi Vt B Ds २२ सचत्
 Ds २२ सचत्, Gs (ed) इदं सचत् (for २२ से) —^a) Ba
 रामो, Ba (also sap in) Ba Gs सचत्, Ds Ds सचत्,
 Ds Ts २२ सचत् (for सचत्) Śi प्रवेशित, Ts प्रवेशित
 (both acc)

12 Va illeg from २२ in २२ up to सचत् २२ १३^a
 —^a) Śi Śi Ds २२ स मुनिना, Śi Vt B Ds २२ सचत्
 तु मुनिना —^a) Śi Ds २२ सचत्, Śi २२ सचत्, Śi Vt
 B Ds २२ सचत् (for सचत्) —^a) Śi Śi Ds २२ सचत्,
 Ds (mag also as in text) सचत् (for शिष्या) —^a)
 Ds सचत् (for सचत्)

13 Va illeg for १३^a (cf v l १२) —^a) Dg

सचत्, Ds Ds T Gs २२ सचत् (for सचत्) Śi Vt Ds
 सचत् (for सचत्) —^a) Ds Ds सचत् (for सचत्)
 Śi V B Ds २२ सचत् (for सचत्) —^a) Śi Ds
 सचत्, Ds सचत्, Ds सचत्, Vt सचत् (for सचत्) Śi V B Ds
 सचत् (for सचत्) Ds सचत् सचत् सचत् —^a) After १३, Śi
 V B Ds २२

201^a २२ सचत् सचत् वैदेही सचत् सचत् सचत्
 सचत् सचत् सचत् सचत् सचत् सचत्

1 Va illeg for 1 and 2 Vt om 1 2

14 Va om २२ Va illeg for १४^a —^a) Śi Śi B
 Ds Ds २२ T Gs Ms सचत् (Śi Ds २२) (for सचत्)
 —^a) Ds om (hapl) १४^a —^a) Vt cont after 201^a,
 Śi Vt (illeg from Ds in 1 2) B Ds २२ after १४

202^a २२ सचत् सचत् सचत् सचत् सचत् सचत्
 सचत् सचत् सचत् सचत् सचत् सचत्

15 Ds om १५ (cf v l १४) Śi illeg from सि १०
 १५ up to सचत् १५, Vt illeg up to सचत् १५ —^a)
 Ds से (for से) Ds सचत्, Ds Ts २२ सचत्, Ds
 सचत् (for सचत्) Śi Ds सचत्, Ds सचत् (for सचत्)
 Śi Vt B Ds २२ सचत् सचत् Vt B २२ सचत्, Ds २२
 सचत् सचत् Ds २२ सचत् सचत् —^a) Śi Śi V B Ds २२
 सचत् सचत् (Śi २२) Ms २२ सचत् सचत् —^a) Dg reads १५
 = mag —^a) Dg Ds सचत् सचत् (for सचत्) —^a) Ba
 Ds Ms सचत् सचत् (Ds २२) (for सचत्)

16 Ds om १६ (cf v l १४) Va illeg from सचत्
 १६ up to सचत् १६ १७^a —^a) Dg सचत् (for सचत्)
 —^a) Śi Śi Ds २२ सचत् (Śi Śi २२ सचत्) (for
 सचत्) Śi Vt B Ds २२ सचत् सचत् सचत् —^a) Śi Vt
 B Ds २२ सचत् सचत् (for सचत्) —^a) Śi Vt B Ds
 सचत् (for सचत्) Śi Śi Ds २२ सचत् सचत्, Dg
 Gs Ms सचत् सचत्, Ms सचत् सचत्

स तत्र प्रलयः स्थानमग्रेः स्थानं तथैव च ।

निष्णोः स्थानं महेन्द्रस्य स्थानं चैव मिश्रितः ॥ १७

सोमस्थानं भगस्थानं स्थानं कैरिमेरं च ।

पातुर्विषातुः स्थानं च बाधोः स्थानं तथैव च ॥ १८

ततः शिष्यैः परिश्रुतो मुनिरप्यग्निनिष्पत्त ।

तं ददर्शयितो रामो मुनीनां दीप्तवेजसम् ।

अग्नीद्वचनं वीरो लक्ष्मणं लक्ष्मिर्धनम् ॥ १९

एष लक्ष्मण निष्कामतयास्तवो भगवानृषिः ।

वीदार्यैषावच्छामि निधानं तपसामिमम् ॥ २०

एवमुक्त्वा महागृहस्यस्थं सूर्यवर्चसम् ।

अग्राह परमप्रीतस्तस्य पादौ परंतपः ॥ २१

17 N B Ds: om 17-18 —^a) Dm Ds Gs तत्र
तु (for स तत्र) Tz तत्राय (for 'त' —^a) Ss Vs
Ds: तिर, Tz त्रि (for तत्रे) V Ds दृष्टं दृ (for
दृष्टं च) —^a) Ds (for त्रिष्ये) दृष्टं महेन्द्रं
(for महेन्द्रस्य) Ss V Ds बाधो (V 'त्रि) स्थानमग्रेः

18 N B Ds: om 18 (cf v 17) —^a) Ds
T त्रि (Tz त्रि) त्रिष्ये, Vs त्रिष्ये (acc) (for त्रिष्ये)
V त्रिष्ये त्रिष्ये (Vs त्रि) त्रिष्ये —^a) Ss त्रिष्ये (for
त्रिष्ये) Vs त्रिष्ये (acc) (alleg) Ds त्रिष्ये
त्रिष्ये च —Vs partly alleg for 18^{ad} —^a) Ds
T Gs M त्रिष्ये (for त्रिष्ये) Ss Vs Ds: त्रिष्ये
पातुर्विषातुम् —^a) L (ed) बाधु (for बाधो) —After
18 Ds: Ds Dm Ds: S uns while Ds: om 14
only

203^a स्थाप य पादोऽप्यस्य यदास्य महागृहम् ।
स्थानं तथैव रावणस्य बभूव स्थानमेव च ।
स्थानं च नागसिन्धु गदहस्तममत्र च ।
पारिकपट्टस्य च स्थानं चर्चस्वामेव च ददर्शित ।

[Ds transp 1 2 and 2 Ts transp 1 2 and 2
and read them after 1 3 —Ds: Ts om 1 3 —(1 3)
Dm Ds Gs M: त्रिष्ये तथैव च Gs त्रिष्ये तथैव च, M:
त्रिष्ये तथैव च (for the post half) —For 1 3 Ds
Ts: subst and Ds reads before 1 2

204(A)^a गदहस्तस्य च नागसिन्धुस्य महागृहम् ।
—(1 4) Ds: तथैव च (for च तथैव)]

19 Ds: om 19 (cf v 1 18) —^a) Ss N B
Ds: त्रिष्ये त्रिष्ये महागृहम् (V 'त्रि) —After 19^{ad}
N B Ds: uns

204^a कृष्णार्जुनस्य वीर्यवीर्यकण्ठधारिणि ।
स ते सत्यमिदं प्रजान्तेरुपनिविष्टि ।
महागृहपदे निर्देयिगाम्यविश्विनि ।
महिषास्य त्रयो दद्यात् त्रिभिर्बभूवुः कृतम् ।
पदेऽप्यस्य भगवन्मुखाय स रावणम् । [5]
तं दद्यात् पदेऽप्यस्य भगवन्मुखाय स रावणम् ।
भगवन् स मुनिर्देयं त्रयो दद्यात् महागृहम् ।
अथमिदं सोमं यथा यथा यथा ।
महागृहपदे निष्कामतयास्तवो भगवानृषिः ।

[(L 1) Ss Ds: त्रिष्ये (for त्रिष्ये) —Vs alleg

for 1 2 —(1 2) Ds त्रि (for स ते) Vs Ds त्रि
(for त्रिष्ये) —Vs alleg up to त्रिष्ये 1 3
—(1 3) Ds त्रिष्ये Ds त्रिष्ये (for त्रिष्ये)
—(1 4) Ds त्रिष्ये (marg also as in text) —(1 5)
Vs Ds त्रिष्ये Ds: त्रिष्ये (for 'त्रि) Ds च (for
च) Ds त्रिष्ये (for 'त्रि) —(1 6) Vs त्रि (for त्रि)
Ds Ds: त्रिष्ये त्रिष्ये Ds त्रिष्ये —(1 7) Vs alleg
up to त्रिष्ये Ns Ds: त्रिष्ये (for त्रिष्ये) —(1 8)
Ds त्रि (acc) (for त्रि) —(1 9) Ns Vs Ds: त्रिष्ये (for
[त्रि] त्रिष्ये]

—Ds: om 19^{ad}—22^a Ns V B Ds: om 19^{ad}—22^a —^a)
Ds त्रिष्ये (for [त्रि] त्रिष्ये) —^a) M: मुनिर् (for मुनिर्)
Ds: Dm Ds: T G M: त्रिष्ये (M: त्रि [acc]) (for
त्रिष्ये) Ns Ds: त्रिष्ये (for त्रिष्ये) Ns Ds:
om 19^{ad} —^a) Ds: Dm Ds: Gs: M: त्रिष्ये (for त्रिष्ये)
—For 19 Ds: subst

205^a त्रयोऽप्यस्य मुनिरिदं शिष्यं परिश्रुतं तदा ।
तं तु दद्यात् महागृहपदे रामो वचनमयोजितम् ।

20 Ss: om 20 Ss V B Ds: om 20^{ad} (for all of
v 1 19) —^a) Ds: त्रिष्ये (for त्रिष्ये) Ns Ds: त्रिष्ये
Ds त्रिष्ये (for त्रिष्ये) —^a) Ns त्रिष्ये (for
[त्रि] त्रिष्ये) Ns alleg for त्रिष्ये Ds: त्रिष्ये (for
त्रिष्ये [to avoid hiatus]) त्रिष्ये त्रिष्ये —Ns: partly
alleg for 20^{ad} —Vs alleg from दृष्टं in 20^{ad} up to व in
20^{ad} —^a) Ds: Ds: Ds: [त्रि] Ds: [त्रि] त्रिष्ये (Ds: [त्रि]
Ds: [त्रि] त्रिष्ये (for [त्रि] त्रिष्ये) —^a) Ds: त्रिष्ये
Ds: त्रिष्ये Ds: त्रिष्ये Tz: त्रिष्ये (for त्रिष्ये) Ns V B
Ds: त्रिष्ये त्रिष्ये (Vs: alleg up to त्रि) त्रिष्ये Dm Ds
Gs M: त्रिष्ये त्रिष्ये (Gs M: त्रिष्ये) —After 20 Ns
V B Ds: uns

206^a त्रिष्ये वचनमयं तत्रोत्तरिर्निवाचनम् ।
महो महागृहपदे दद्यात् त्रिष्ये त्रिष्ये च ।

[(1 1) V त्रिष्ये (for त्रि) Ds त्रिष्ये (acc) (for त्रि)
—(1 2) V [त्रि] त्रिष्ये Ds [त्रि] त्रिष्ये (for [त्रि] त्रिष्ये)
Ds: Ds: 1 (for त्रि)]

21 Ss: om 21 (cf v 1 19) Ns V B Ds: om
21^{ad} —^a) Ns Ds: त्रिष्ये त्रिष्ये M: त्रिष्ये त्रिष्ये (for त्रिष्ये
त्रिष्ये) —Ns Ds: transp 21^{ad} and 22^a —^a) Ns

अमिराव तु धर्मात्मा तस्यै रामः कृताञ्जलिः ।
सीतया सह वैदेहा तदा राम सखस्वयाः ॥ २२
प्रतिगृह्य च शत्रुन्स्यमर्षयित्वाभनोदयैः ।
बृहत्प्रभ्रमुस्त्वा च आस्पतामिति सोऽप्यमि ॥ २३
अमि हत्वा प्रदायार्थमतिथिं प्रतिपूज्य च ।
दानप्रस्थेन धर्मेण स तेषा भोजनं ददौ ॥ २४

प्रथमं चोपनिषदाव धर्मज्ञो मुनिपुंगवः ।
उवाच राममर्मानं प्राञ्जलिं धर्मज्ञेतिदम् ॥ २५
अन्यथा खलु शत्रुन्स्य तपस्वी समुदाचरन् ।
दुःस्वार्थीर परे लोके स्वानि मांशानि मन्येत् ॥ २६
राजा सर्वस्य सोऽस्य धर्मचारी महारथः ।
पूजनीयश्च मान्यश्च भगवान्नाहः प्रियतिथिः ॥ २७

G 3 25
B 3 22
L 3 16

Dr-a महाभुजे Dr V B Dr-a कपेच्छा (for वल्लभ) —For 21st, Dr Ds subst.

207* अत्राज्ञानकालस्य पक्षो च श्रुतमन्यत ।

22 Ss om 23rd (cf v l 19) Ss Dr-a transp 21st and 22nd Ss V B Dr-a transp 22nd and 23rd —^a) Gs व (for तु) Dr V B Dr-a २२ वयान्वाच (for तु वयाम्ना) —After 22nd Dr-a read 27th —^c) Dr damaged for सह —^d) Dr तया (for तदा) Ss स प्राजाः कृतमन्यत च Dr Ds स तु राम सखस्वया Dr V B Dr-a वल्लभो व राघवः Dr आजा राम सखस्वया Dr [म] श्वेत राम सखस्वया

For 23-25 Dr-a B subst 208* while Dr-a subst st for 23-25 —^a) Dr Ds प्रतिगृह्य तु Dr Ds Ts : Gs Grg kat 'समाह (for 'सुख च) Gs व सीतम् (for काव-स्यम्) —^d) Dr कुतोर्द (for [वा] कृतोर्दके) —Note hiatus between " and " —^e) Dr सुदर्श (for 'ह) Dr Ds Gs Ms हन्, Ms (inf fin 3rd m) तु (for व) —^d) Dr Ts : Gs हस्तकालम् (to avoid the hiatus) (for का) Dr Ds T G Ms च (for से) Ss Dr-a निर्मादस्येवुवाच ह —After 23 Ss reads 25th

24 For subst in Ss V B Dr-a cf v l 23 and 26 Ss Dr-a Ms transp 24 and 25 Dr Ts repeat 24th after 25 —^a) Dr मयौ Dr : वृत्ता (for कुत्ता) —^b) Dr Ds (before cont as in text) Gs Ts Grg kat मतिवीर्यं Ts प्रतिगृह्यन्, Ts (second time) 'पुण्ये' —^c) Ss Dr-a तिथिः (for धर्म) —^d) Ss Dr-a हन्यो, Dr सायन (for तेषा) Ts illeg for भोजन Dr तेषा दत्ता च भोजन

25 For subst in Ss V B Dr-a cf v l 23 and 26 Ss Dr-a Ms transp 24 and 25 Ss reads 25th after 23 —Dr om 25th —^a) Gs [च] पक्षेण (for [च] परिणत) —^b) Dr धर्मम् (for रामम्) —^c) Dr Dr धर्मम् (for प्राञ्जलि) Dr प्राञ्जलिम् —After 25 Dr Ts (var) repeat 24th

26 Dr-a read 26 after 27 —^a) Ss Ms Dr-a २२ वापुःपतिः (Ss 'सिपा Dr 'सदि) Dr वापुःपतिः (for वापुःपति) Dr २२ वापुःपतिः (Dr 'पति) (for 'पति) —^d) Ss Dr-a २२ वापुःपतिः (Dr 'पति) Dr Gs २२ वापुःपतिः

समुवा (Gs व मुदा) चन् —For 23-25th, Dr V B subst while Dr-a subst for 23 25

208* कश्चिद्विद्वत्तया च खद्यमं मुमुक्षताया ।

सूचयुषासाप ददा निर्मादस्यमो मुनि ।

नृत्तमयं तया राम वैदेही कृतमन्यत ।

कश्चिद्विद्वत्तया च खद्यमं मुमुक्षताया मुनि ।

दृष्ट्वा सान्द्रं सिध्यन्मुवापे' वचसा । [5]

मयौ वृत्ता इति पुं पुं राम रामाय पौमहः ।

प्रतिपादय सख्यं यन्महत्प्रभुसामयन् ।

खद्यमयेन निर्माद मन्त्रादा इति राघव ।

कश्चिद्वत्तया च खद्यमं मुमुक्षताया ।

[(1 1) Ss Dr-a वि (for व) Vs B-a म (for तु) —(1 2) Vs वृत्ति यत्ता च दत्ता (for the prior half) Vs Dr-a व (for मुनि) —Vs illeg from v an l 3 up to vi an l 5 —(1 3) Vs B-a वल्लभ (for नृत्तमय) Vs दत्ता (for तया) Vs वृत्ति (for वृत्ति) —(1 4) B-a व Dr-a तु (for तु) B-a वृत्ति यत्ता च (for the post half) —(1 5) Ss Dr-a वृत्ति (for वृत्ति) B-a वृत्ति (for वृत्ति) Vs Dr-a वृत्ति वृत्ति दत्ता (for the post half) —Vs illeg from v an l 7 up to v an l 9 —(1 7) Vs Dr-a वृत्ति यत्ता (for वृत्ति यत्ता) Vs वल्लभ वृत्ति Vs om (for वल्लभ वृत्ति) —(1 9) B-a वृत्ति (for वृत्ति) Vs वृत्ति (for वृत्ति)]

—Ss V B transp 26th and 27th —^a) Ss वृत्ति च वृत्ति Vs Dr-a Dr-a २२ वृत्ति च Gs : Ms दत्ता (for दत्ता) —^b) Ss Ss V B Dr-a २२ वृत्ति (for वृत्ति) Ss वृत्ति वृत्ति वृत्ति —After 26 Ss Ss Dr-a २२ vs while Ss V Dr-a cont after 220* whereas Dr-a cont after 211*

209* यो युष्माकमतिमि वयस्यैकं न पूरेत् ।

दत्तं म नृत्तं तया वृत्ति यत्ता च वृत्ति ।

[Vs illeg from vi up to v an l 1 7 —(1 1) Ss Dr-a वृत्ति यत्ता (for 'वृत्ति) —(1 2) Ss Dr-a वृत्ति वृत्ति Vs Dr-a वृत्ति (by transp)]

27 Dr-a read 27th after 22nd —^a) Dr illeg for लोकम् —^b) Ss Dr-a २२ वृत्ति (Ss Dr-a २२) Dr-a वृत्ति (for वृत्ति) —^c) Ss illeg V B वृत्ति वृत्ति Dr-a वृत्ति वृत्ति (for वृत्ति यत्ता) Vs Dr-a Dr-a वृत्ति (Dr-a वृत्ति) वि

G 3 18 36
B 3 18 31
L 3 16 29

एतमुक्त्वा फलेर्मतेः शुषैथान्यैश्च रामायम् ।
पूजयित्वा यथाशक्तं पुनोऽततोऽप्यसीत् ॥ २८
इदं दिव्यं महत्त्वापं हेमन्तजग्निभुक्तिम् ।
पैप्पारां पुष्पज्याम् निर्मितं निष्कर्मणा ॥ २९
अमोघः हर्षसंक्रान्तो ब्रह्मदत्तः शरोत्तमः ।
दत्तो यम महेन्द्रेण तूष्णीं चाक्षयसाधक्यै ॥ ३०

[for रिपा] —After 27, Na Vs B Ds read 26 [Na V B 26^d] and then 28 while Ds has after 27

28^a अथ सर्वस्य लोकस्य गतिनिर्धाय रामाय ।
लोफनयमिमं प्राप्तं पुराणिष्ये पञ्चविधिम् ।
अमृतमग्निं कातुं यथ तपस्विभुपागतम् ।

[Vs illeg from 24 in 28 up to 28 in 1 2
—[1 2] Ds Marg; also 28] कथं लोकस्य (for the
prior half) Ds ब्रह्मदत्त (for रामाय) —Vs illeg from
24 up to 28 in 1 2 —[1 2] Ds अनु (for 28)
—Ds from 1 3]

—Thereafter Ds V Ds cont 29^a

28^a * Na Ds 28^a शयै (for मुने) —^a Ss कथं,
Na Ds 28^a मुने (for पुनोऽप्यसीत्) Ss ब्रह्मदत्त, Na Ds 28^a पुनोऽप्यसीत्,
Na V B Ds 28^a ब्रह्मदत्त, Dm Ds 28^a T s G M कथं, T s
कथं, (for कातुं यथ) —^a Na Vs B Ds 28^a कथं, Ds lacuna (for पुराणिष्ये) Na V B Ds 28^a G 28^a याम
(for याम) —^a Ss Na V B Dm Ds 28^a 28^a G 28^a M
पुराणिष्ये, Ds Ds 28^a कथं, Ds 28^a कथं

29 Vs illeg from 28 in 29^a up to 29 in 29^a
—^a Ds इत्त (for इत्त) Ss Na Ds 29^a G 29^a इत्त (for
मत्त) Dm Ds G 29^a इत्त (for इत्त) Ss Na Ds 29^a इत्त
(Ss Ds इत्त) इत्त (for इत्त) Ss Vs B Ds 29^a इत्त
मिदं दिव्यं महत्त्वापं इत्त —^a T s इत्त (for इत्त)

30^a * Na V B Ds 30^a कथं, Ds 30^a कथं
Ds 30^a कथं (for कथं) Ds 30^a कथं (for कथं) Ss
Na Ds 30^a कथं, Na V B Ds 30^a कथं (for कथं) Ss
Na Ds 30^a कथं —After 30^a Na 30^a 213^a —^a Ss
कथं, Na दत्तो (sic) Na V B Ds 30^a दत्तो Ds Ds
Ds 30^a G 30^a दत्तो Ds दत्तो (sic) (for दत्तो) Ss दत्तो
Na Vs B Ds 30^a दत्तो, Ds 30^a (for दत्तो) —^a Ss V B
Ds 30^a दत्तो Na दत्तो (sic) (for दत्तो) Na Ds Ds
Ds 30^a T s 30^a दत्तो (for दत्तो) Ds दत्तो

31 Vs illeg from 30 in 31^a up to 31 in 31^a —^a
Vs Ds Ms (before corr) सत्तु Ds सत्तु, Ds
सत्तु (for सत्तु) —^a Ss Na Vs B Ds 31^a Ms सत्तु
(for सत्तु) —^a Ds Ds Ds Ds T s 31^a सत्तु
(for सत्तु) —For 31^a, Ss Na V B Ds 31^a sub

211^a महाभोगनिर्धाय च महाभोगनिर्धाय ।

संपूर्णौ निश्चितौर्ध्वैर्जलद्विभिरा पारकैः ।
महाभोगनिर्धायमभिर्हमभिर्भुक्तिः ॥ ३१
अनेन धनुषा राम इत्या संख्ये महाभुक्तिः ।
अब्रह्मदत्तं धिवं दीप्तां धुतं पिप्पुर्दिबौस्तम् ॥ ३२
उद्धतस्तौ च तृणैर्धुतं धुतं च मानद ।
व्याप्य प्रतिमृष्टीयं नवं वज्रधरो यथा ॥ ३३

[Bs Ds 7 निष्कर्म (for 'पै') Bs Ds (for 'य')]

—Thereafter Ds 7 cont 29^a

32^a * Ss Na Ds 32^a G 32^a इत्त (for राम) —^a Bs
महाभुक्तिः, Ds G 32^a महाभुक्तिः (for इत्त) (for इत्त) (for इत्त)
Bs 32^a महाभुक्तिः च दत्तम्

33 Vs illeg from 32 in 33^a up to 33 in 33^a
—^a Ds इत्त (for यौ य) Ds Ds Ds Ds 33^a इत्त
(for 'पै') Ss सत्तु (for इत्त), Vs इत्त सत्तु
—^a Ss Ds 33^a इत्त, Na Ds 33^a इत्त (for इत्त) —For
33^a, Na Vs B Ds 33^a sub

33^a * इत्त सत्तु इत्त सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु

[Bs 33^a च (for सत्तु) Na Ds 33^a च Bs 33^a (for
च) Vs सत्तु (for सत्तु)]

—^a Bs प्रतिमृष्टीय (for 'पिप्पुर्दिबौ') —After 33^a Ss Ds 33^a
Ms 33^a while Na 33^a after 30^a

213^a * इत्त सत्तु इत्त सत्तु इत्त सत्तु इत्त सत्तु

सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु

यथा च सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु

सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु सत्तु

[(1 2) Ms 33^a वे (for वे) Na 33^a illeg for सत्तु
—[1 2] Ds Ms सत्तु (for सत्तु) Ds (for सत्तु)
(for सत्तु) Ds सत्तु (for सत्तु) Na 33^a 33^a
33^a (illeg) Na 33^a प्रतिमृष्टीय सत्तु (for Ms 33^a
half) —[1 3] Na 33^a up to 33^a Ms 33^a वे (for
वे) Ms 33^a सत्तु (for सत्तु) Ss विविध (for 'वि')
—[1 4] Ms 33^a सत्तु (for सत्तु) Ms 33^a सत्तु (for
सत्तु)]

—Whereas Na V B Ds 33^a after 33

214^a * यथा यथा यथा यथा यथा यथा यथा

यथा यथा यथा यथा यथा यथा यथा

यथा यथा यथा यथा यथा यथा यथा

यथा यथा यथा यथा यथा यथा यथा

यथा यथा यथा यथा यथा यथा यथा

यथा यथा यथा यथा यथा यथा यथा

यथा यथा यथा यथा यथा यथा यथा

यथा यथा यथा यथा यथा यथा यथा

यथा यथा यथा यथा यथा यथा यथा

[Vs illeg from 1 2 up to 3 in the post half of
1 2 —[1 2] Bs 33^a यथा यथा (for the prior half)
—[1 2] Bs 33^a यथा (for यथा) Bs 33^a यथा (for यथा)]

वयुक्त्वा महतेजाः समस्तं तद्वराधुयम् ।

दद्या रामाय भगवन्नामस्यः पुनर्ब्रवीत् ॥ ३४

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे एकदशः सर्गः ॥ ११ ॥

१२

म प्रीतोऽस्मि भद्रं ते परितुष्टोऽस्मि तद्वनम् ।
मिनादपितुं यन्मां प्राप्नोत्यस्यः सह संतिषा ॥ १

अण्ययेन नां रोदो वाघते प्रचुरश्रमः ।
व्यक्तमुत्कृष्टे चापि मैथिली जनकतमजा ॥ २

G 3 19 3
B 3 13 3
L 3 17 2

12

D₁ continues the previous Sarga. D₂ begins with
३४. T₂ with श्रीरामकृत्याय नमः —Before १. S₁ V D
D₁ १ ३०५

s 10 text) (for ललै) —(1 3) B₂ मय्य (for 'मय')
१) समाप्ते कथनम् (for the post half)]

34²) S₁ S₁ D₁-१ समस्तं (for 'सह') S₁ V B D₂ १
सह तन्माहवदु —After 34 S₁ D₁ ३०५

215² खेदमद्वया वाचा हर्षवत्प्रयुक्तम् ।

[D₂ हर्षवत्प्रयुक्तम् (for the post half) = 215²]

while S₁ V B D₂ १ ३०५

216² यदुत्तरेण कावच्य ददा चोत्सृजति तदुत्तरे ।
उत्तमानि विवेकानां कदा सामितमैथिल्यमिति ।

दद्या यत्तुभ्यं शरीरं विज

राजं च मृगो च वृत्तकृत्यौ ।

इत्योत्तमे येन ददौ महत्तमा

[5]

शत्रुमर्त्ये मयि वृत्तकृत्ये ।

सद्गोपनोऽयं प्रतिपद्य ददा

महामदानं मुनिना ज्ञातम् ।

महापुत्रिर्दिव्योत्तमोत्तमो

यसो मुनेरुत्तममाचक्षते । [30]

[(1 १) V चोत्सृजति (for 'ति') —(1 २) B₂ कदा (for

स) —(1 4) V B₂ D₂ १ ३०५ B₂ ललै च (for राजं च)

—(1 6) V B₂ २ ३०५ हर्षेण ददौ च (for ददौ च) (for the post half)

—(1 7) B₂ प्रतिपद्य (for प्रतिपद्य) —(1 8) S₁ D₂ १

उत्तमानि B₂ 'उत्तमानि' (for 'उत्तमानि') —(1 10) B₂ कदा

उत्तमानि (hypen) B₂ उत्तमानि]

—After 34 G₂ ३०५ a long passage relegated to

pp I (No 3)

Colophon D₁ om (cont the Sarga) —Sarga

३४ S₁ कावच्यमर्त्यं S₁ कावच्यमर्त्यं, S₁ D₂ यत्तु

मयि, V B यत्तु मयि, D₂ १ कावच्यमर्त्यं, D₂ २ कावच्यमर्त्यं

—Sarga no (figures, words or both) S₁ S₁ B₂

om D₂ om S₁ B₂ D₂ १ ३०५ V₂ ३०५ V₂ B₂ D₂ ३०५

20, D₂ D₂ D₂ ३०५ S₁ ३०५ G₂ concludes with

मिनामय नमः —After colophon, M₂ ३०५ App १

No 3]

217² दृष्ट्वा यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु ।

प्रतिपद्य वदुत्तमानि यत्तु यत्तु यत्तु ।

[(1 १) V ददौ (for 'ददौ') —(1 २) V B₂ मयि (V₂

'मयि'), B₂ मयि (for मयि)]

while D₂ ३०५

218² खेदमद्वया वाचा हर्षवत्प्रयुक्तम् ।

1 ३०५ गमयत्यस्मिन् सरोविष्यति चोत्तमः इति प्रतीकम् ।

अथवा सरोविष्यति चोत्तमः ३०५ S₁ S₁ D₂-१ ते पुनः, M₂ ते

पुनः (for यत्तु ते) S₁ V D D₂ ३०५ पुनः सरोविष्यति चोत्तमः —

S₁ मयि ३०५ (illeg) (for 'मयि') S₁ S₁ D₂-१

यौ मा, V₂ M₂ मयि (for मयि) —²) S₁ G₂ मयि स

(sac) S₁ मयि, D₂ T₂ M₂ मयि, T₂ मयि स (for

मयि स) M₂ मयि (for मयि) —After १ B₂ ३०५

219² यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु ।

2 ३०५ D₂ D₂ ३०५ वा (for वा) M₂ यत्तु (for वा

यत्तु) S₁ D₂-१ मयि (S₁ 'मयि', D₂ 'मयि') मयि च (D₂

च) यत्तु यत्तु प्रचुरश्रमे, M₂ मयि च यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु

प्रचुरश्रमे —B₂ ३०५ ३०५ ३०५ —D₂ D₂ G₂

यत्तु (for यत्तु) S₁ D₂ १ स (D₂ च) यत्तु (D₂ यत्तु) यत्तु

यत्तु, S₁ D₂ स यत्तु यत्तु (S₁ 'यत्तु' (illeg)) यत्तु

B₂ यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु, M₂ मयि यत्तु यत्तु यत्तु —²) B₂

यत्तु यत्तु (for यत्तु यत्तु) S₁ S₁ D₂-१ यत्तु यत्तु यत्तु

यत्तु —For २ S₁ V B₂ ३०५ D₂ ३०५ B₂ ३०५ for

३०५ only

220² यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु यत्तु ।

[V₂ मयि (for मयि) B₂ repeats erroneously

from the up to यत्तु यत्तु यत्तु V₂ B₂ ३०५ (B₂ 'यत्तु')

(for यत्तु) V₂ यत्तु B₂ यत्तु (for यत्तु)]

[61]

एषा हि सुहृत्प्रीतिं न दुःखैश्च न विमानिता ।
प्राज्यदेवोपं वनं प्राप्ता सर्वश्रेष्ठप्रचोदिता ॥ ३
यथैषा रमते राम इह भीता तथा बहू ।
दुष्करं कृतारत्येषा वने त्वामनुगच्छती ॥ ४
एषा हि प्रकृतिः शीघ्रामाद्युपे रघुनन्दन ।
ममम्वमनुज्यन्ते विपमस्यै लज्जन्ति च ॥ ५
सहहृदानां त्योक्तं शस्त्राणां वीक्ष्यतां तथा ।

महानिश्चयोः श्रेष्ठमनुमन्तन्ति पोषितः ॥ ६
इयं तु भक्तो भार्या दोषैरेवैर्विनिर्जिता ।
शस्त्राणां च वषट्केषा च यथा देरी हारुण्यती ॥ ७
अलङ्कृतोऽयं देशश्च यत्र सौमित्रिणा सह ।
वैदित्वा जानया राम वत्सपति त्वमिदम् ॥ ८
समुत्कृष्टं मुनिना राघवं संयताङ्गतिः ।
उवाच प्रश्रितं वामनपुत्रि दीप्तिमिरामतम् ॥ ९

3 *) Dg Dta Dma Da + Ts Gs च (for हि) Na V B Da : सीमा दि (V च) सुहृत्प्रीतिं —^a) Na V B : Ds : सुहृत्प्रीति, Dma Da ॥ सुहृत्प्रीति Ctp as in text (for सुहृत्प्रीति) Na Ds : विमानिता (for विमानिता) Si सुहृत्प्रीति सहा, Na राघवः परित्यज्यती, Da Da सुहृत्प्रीति, B : (man) also सुहृत्प्रीतिरामायण) न सुहृत्प्रीति विमानिता Da सुहृत्प्रीति नाशिता सहा, Da सुहृत्प्रीति विमानिता, Ts सुहृत्प्रीति आश्रयनाशिता —Da reads 3^a in man —^a) Na V B Da : सुहृत्प्रीति (for प्राज्यदेवोपं) : Da प्राप्ता (for प्राप्ता) Si Na Dta : सीमाधनपरी प्राप्ता —^a) Dg मनु (for मनु) Si Da : मनुष्येन मोदितः

4 *) Note hiatus between ^a and ^b Gs [च] (for [च] या) Na येह (for राम) Si Na Dta : यथेह सार्वभौम (Si Na भार्या) रम (Da च) के, Na V B Da : यथा रमते वैदेही (for *) Si Na Dta : Na सीमा राम, Na V B Da : वने राम (for इह सीमा) Gs सम्प राम and सीमा —After 4^a, Ma mms

221*) अनुमन्तया राम सीमां साधुपच ह ।
—^a) Si सुहृत्प्रीति (for सुहृत्प्रीति) Na V B Da : हि कथेति, Ma सुहृत्प्रीति तु (for सुहृत्प्रीति) —^a) Na वनं (for वने) Si सीमा सहा, Dg Ts Gs मणिमणिदि Ts "म" Da Da मणि मण्यती, Dta : न प्रहति पा Gs Ma अनुमन्तति, Ms मणि मण्यति (for अनुमन्तति) Na द ०००० गम ह (dileg) Na V B Da : सहा वनमाम्

5 Si Da om 5^a-6^a —^a) Na च, L(ed) [च] (for हि) Na सहा (for प्रकृति) —^a) Na वृत्तिमो दुष्करं, Da सुहृत्प्रीति दुष्करं —For 5^a Na V B Da : subat

222*) प्रकृतिं सहा सीमां मीरुवै रैरमेष च ।
[Da सहा (for रैरमेष) Bs मीरुवैरमेष च (for the post, half)]

—^a) Si Da : सहा, Gs सहा (for सहा) Na अनुमन्तति Dg Da Ts Gs M "मणि" (Da "म") Dma B : Gs Gs "मणि" Gs (for "मणि" (for "मणि") —^a) Gs मर्यादा (for मर्यादा) —After 5 Na V B Da : lat.

223*) सहाय्य एष हि सीमा सुहृत्प्रीति ।

[cf 5^a Na V B : सहा (for सहा)]

6 Si Da om 6^a (cf vi 5) —^a) Na illeg Si V B Da : येह (B : च) सीमा (V "या") Da सीमा सहा, Da "या" सहा (for सीमा सहा) —^a) Si Na V B Da : दह (for दह) Da [म] सहा (for [म] सहा) Si Da सीमा, Na B : Dg Dma सीमा, Da सीमा, Na सीमा (for सीमा) —^a) Si Na V B Da : Ms अनुमन्तति, Da "मणि" (for "मणि") —After 6, Si Na V B Da : mms

224*) न तथा साधुपच हि सहा सहा सहा ।

7 *) Vi हि, B : च (for तु) Da om नवतो —^a) B : [with hiatus] सुहृत्प्रीति (for सुहृत्प्रीति) —^a) B : (man) also सुहृत्प्रीति सहा (for *) Si Dma Da : Gs मीरुवै तु, Na V B : Dg Dta Dta : Ts देवेतु (for देवेति) Si सहा सहा सुहृत्प्रीति सहा सहा सहा

8 *) Si Na Dta : सहा (for सहा) Na V B Da : सहा (Da "म") सहा (V "या") सहा सहा —^a) Na V B Da : सहा (for सहा) —Dg Dma Da Gs repeat erroneously 8^a after 8^a —^a) Si Na V B Da : सहा, Na V B Da : सहा (for सहा) —^a) Ms सहा (for सहा) Si Na Dta : सहा सुहृत्प्रीति Na V B Da : सहा (Da "म" येह) सहा सहा, Vi सहा सहा हि सहा सहा —After 8, Si Na V B Da : mms

225*) सहाय्य सहा सहा सहा सहा सहा ।

[Da सुहृत्प्रीति सहा सहा (for सहा सहा सहा)]

while Da Ts (both 1 2-28 only) 1 1 2-28 after 8 and 1 29-23 after 9) Gs. App 1 (No 3) after 8

9 *) Vi Dma Da Ts + Gs + mms (for तु) Gs सहा सहा सीमा —^a) Gs सहा (for सहा) Si B : सहा सहा, Na V B : Dma + मर्यादा, Da सहा सहा (for सहा सहा) Na म सहा वै सहा सहा —Da om 9^a —^a) Si सहा सहा सहा सहा, Na V B : Dma + मर्यादा (for सहा सहा) —^a) Si Dta : सुहृत्प्रीति (for सुहृत्प्रीति) Na Ts [म] सहा (for [म] सहा).

धन्योऽस्म्यनुगृहीतोऽसि यस्य मे मुनिपुंशः ।
 गुणैः सम्राट्भार्यस वदः परितुष्यति ॥ १०
 किं तु व्यादिद्य मे देणं सोदकं बहुमानम् ।
 यत्राश्रमपदं कृत्वा वसेयं निरतः सुखम् ॥ ११
 ततोऽग्नीन्मुनियेष्टुः श्रुत्वा रामस्व भविष्य ।
 ध्यात्वा मुहूर्तं धर्मात्मा धीरो धीमतरं वचः ॥ १२
 इतो द्वियोजने तात बहुमूलफलदम् ।
 देहो बहुभुगः श्रीमान्पञ्चमिरिभुतः ॥ १३
 तत्र गत्वाश्रमपदं कृत्वा सौमित्रिया सह ।

रमलं त्वं पितृर्गन्तं यथोक्तमतुषालम् ॥ १४
 विदितो वेप वृत्तान्तो मम सरित्तमव ।
 तपस्य प्रमाणेन सेहदृशरवस्य च ॥ १५
 हृदयस्थश्च ते छन्दो विज्ञातस्तपसा मया ।
 इह वासं प्रविधाय मया सह तपोऽने ॥ १६
 अत्र त्वामहं वृमि गच्छ पञ्चमीमिति ।
 स हि रम्यो वनोद्देशो मैथिली तत्र रस्यते ॥ १७
 स देशः श्लाघनीयश्च नातिदूरे च राघव ।
 गौडारण्याः समीपे च मैथिली तत्र रस्यते ॥ १८

G. 3. 12. 19
 B. 3. 12. 18
 L. 3. 12. 17

N. V B Ds : लघुसि सत्परिचय — After 9 Ss Ds = 105
 1 35-82 of App 1 (No 3)

10 * Bs = च (for second उक्ति) —^a Ds वै (for मे) Bs Ds : Gs M : मुनिपुंशः Ms भगवान्स्थ (for मुनिपुंशः) —^a Ss N V B Ds : सुखेय, Ds Ds सुखेय, Ds : सुखेय, Ds सखेय (for सुखेय) Ds परमपुष्टि, Ds [sic] : G M : परितुष्यति (Ds 'ते') — After 10 Ms 105 App 1 (No 3)

11 * Ss इयत्त (sic) (for व्यादिद्य) Bs म (for ते) —^a Ss Ns Ds : बहुपदम् — Ds reads 31st in marg —^a Ns Ds Ds : वचः, Vs Bs वचः, Bs वचः, Ms अत्र (for वचः) Ds Gs वचः (for वचः) Ns इत्येवमश्रम मयं —^a Ss Ds : पञ्चमः, Ds वचः, Ds वचः (sic) (for वचः) Ss Ds = निरतः, Ns वचः vs Ds = Tss निरत (for निरत) Ns Vs Bs : Ds : सुखी

12 * Ns V B Ds : लघुच, Ms भिन्न (for भविष्य) Ns कृत्वा राघवभक्ति — After 12th, Tss ms

226* वृमिमुल्लुख्य रागेन महर्षिदमन्यवी ।

—^a Bs (marg also) सद्गुण (for मुहूर्त) —^a Ss Ns बीतो, Ns V B Ds बीतम्, Ds om (for बीते) Vs द्विपत्र Ds Ds ततोवाच ॥ सुख ॥ ० तत्र अथानेहर्षे सपितर्यं ॥

13 * Ns हि योजने, Bs द्वियोजनं, Ds [5] नि योजने, Ds : [5] योजने (for द्वियोजने) Ns Vs B Ds : राम (for वचः) —^a Ss Ns Vs Ds = Ms पञ्चमः (for पञ्चमः) Ns Vs B Ds : समुत्पल्लवैर्गुणैः (Vs Bs = 'जातिव', Bs 'समुत्पल्लव') —^a Ss Ns Ds = बहुवच, Ms V B Ds : सुखेय, Ms बहुवच (for बहुवच) —^a Ss Ns V Ds = पञ्चमः (Vs 'पञ्चमः, Ds [after corr] 'पञ्चमः') निरति सुत, Ns B Ds : वचःकरीषि विभुत, Bs = वचः वचःकरीषि वै

14 * Gs इयत्त रात्र (for ॥ कृत्वा) Ss Ns Ds = कृत्वाश्रमपदं कृत्वा, Ns V Bs = cf also वचः त्वं वचः कृत्वा

च) Ds : वचः कृत्वाश्रम कृत्वा (Bs राम) —^a Ss N V B Ds : 11 : Gs राम (for कृत्वा) — After 14th, Ds Ds Ds Gs repeat erroneously 8th — Ds reads 14th in marg —^a Ss N V B Ds = 11 : Ms निरतः, Ds [below corr as in text] Ds Tss एकसि K (ed) रवते (for रमल) Ss Ns Ds = वचः, Ds Ms Tss (for वचः) —^a Ss Ns Vs Bs : Ds : Ms पञ्चमः (for वचः) — After 14 L (ed) repeats 1 16-30 of App 1 (No 3)

15 * Ns V B Ds : वैव (for वचः) —^a Ms वचः (for वचः) Ss Ns Ds : वचः (for वचः) सद्गुण (for वचः) Ns V B Ds : वचः सद्गुण मयावच (Bs marg orig 'नोचम') Ds [5] वचः सद्गुण मयावच, Ds [5] वचः सद्गुण मयावच —^a Ns Vs Bs : वचः (for वचः) Ds Tss इयत्त (for वचः)

16 * Ds Gs Gs हृदयस्थश्च, Tss Gs हृदयस्थश्च, Ms हृदयस्थश्च (for हृदयस्थश्च) Ss Ns Ds : ते मातो, Vs वचः, Tss मे वचः (for ते वचः) Ns Vs B Ds : वचः वचः मयावच —^a Ds Ds Gs वचः (for वचः) Ns वचः (for वचः) — Vs om 16th —^a Ss Vs Ds = वचः वचः वचः वचः — After 16 Ss Vs Ds : 105

227* वचः वचः वचः वचः वचः वचः वचः वचः वचः वचः

[Vs Ds वचः (for वचः) Ds वचः, Ds वचः (for वचः) Vs वचः Ds वचः (for वचः) Ds : वचः वचः Vs Ds वचः Vs 'वचः वचः (for the post half)] while Ds Ds Gs = 11 ms

228* वचः वचः वचः वचः वचः वचः वचः वचः वचः वचः

17 * Ss N V B Ds = 11 : वचः वचः (for वचः वचः) —^a Ss Ns Ds = Ms वचः (for वचः) —^a Ss om (hapl ?) 17th—19th —^a Bs वचः (for वचः) Bs Ms before corr : वचः वचः —^a Bs वचः (for वचः) Tss वचः

Ms om 18 (cf v) 17) Bs repeats 18 after 17 —^a Bs (second time) [वचः वचः (for वचः) Vs

अथ पञ्चमः गन्धर्वन्तरा रघुनन्दनः ।
 आस्ताद महाकायं वृद्धं भीमसारकम् ॥ १
 तं दृष्ट्वा तौ महाभागौ वनस्थं रामलक्ष्मणौ ।
 मेनाते राक्षसं पथि घुराणौ ओ भ्रानिति ॥ २
 स तौ मधुरया वाचा सौम्यया प्रीणयच्चिर ।
 खनाच वरस मां निदि वयसं पितुरात्मनः ॥ ३
 स तं पितृसखं बुद्ध्वा पूजयामास राघवः ।

स तस्य कुलमन्यग्रमथ पञ्चलं नाम च ॥ ४
 रामस्य वर्चनं श्रुत्वा वृलम्बात्मानमेव च ।
 आचक्ष्वे द्विलक्ष्मणं सर्वमृतममुद्राम् ॥ ५
 पूर्वाश्ले महागहो ये प्रजापतयोऽभ्यमृन् ।
 तान्मे निमदतः सर्वानादितः शृणु राघव ॥ ६
 कर्मसः प्रथमस्तेषां गिरुत्तस्तदनन्तरम् ।
 शेषस्य संश्रयश्चैव बहुपुत्रस्य शीर्षाम् ॥ ७

1 3 10 7
 13 14 7
 1 5 10 7

13

Da begins with अ, Ts with श्रीरामायण, Ms with श्रीरामायण

1 ⁴¹ Gs अन्तरे (for अन्तरा) Ss Da पञ्चमो तु गन्धर्वान्तरे (Da "रा" रघुनन्दनौ, N V B Da 337 वचं Da "वा" पथि तु गन्धर्वान्तरे रघुनन्दन — After 1⁴¹, Da ms

230⁴ राम वनस्य राक्षसं सपुत्रो वनस्थम् ।
 महापथो गन्धर्वान् विविधाधरो महाम् ।
 —Nt dieg for "—" Ss Ns V B 337 Da 337 महा पथो, Da महान्पथो, Ms महापथ (for "पथ") —⁴ Dms वनस्थ Ss N V B Da 337 Ms अन्तरेति विदुः (Ms "a")

2 Ns V B Da 337 2 —⁴ Ss Da तु Da च, Da (म)र (for लौ) Ms तु दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा लौ) Gs महाकाय (for "भावी") Ms reads from दृष्ट्वा up to 3⁴ in manā sec m —⁴ Ss Da 4 वनस्थौ, Dgs Dms Da 4 Ts 4 Gs Ms 4 Cv 4 वनस्थ (for वनस्थ) — For 2⁴, Ss Da 3 subst

231⁴ मेनाते राक्षसं पथि वरा वैयाघ्रवधाम् ।
 तुमर्षी यो भवतिरे दिष्ट तिष्ट मिताम् ।

[(1 1) Da गता ती Da तथे (for अन्ते) — (1 2) Ss इति, Da म (for द)]

3 Ms reads 3⁴ in manā sec m (cf v 1 2) Ns dieg up to श्रीय in ⁴ (see v 1) —⁴ Ss Da वृद्धो, Da स तु, Da om वी (subst) (for स श्री) Ns V B Da 7 स राम मधुरया वाचा —⁴ Ns reads सौम्यया in manā Ss सपमया, N V B Da 337 श्रीय (Nt dieg श्रीयया (for श्रीयति) —⁴ Bs मयु (for वरस) Ms reads वरस मा in manā sec m Ms वेला (for निदि)

4 ⁴ Dts स तु विदुः (for विदुः) Ms D 7 वृत्ता, V B Dts De मया (for वृत्ता) —⁴ Ss Ns Da 3 वरा मिता सपमया (Ss स राघव) L ed वरमिवा च हाव —⁴ Ms वारम (for वरस) Ns Da वरम वरपुत्रकामम्,

Da 3 Ms वरम वरपुत्रकामम् —⁴ Ss Da 3 Ms भावते स्वयम् च (Da तु मान्) Ms अधस्तु स्वनाम च C 4 स तस्य पुत्रमन्यग्रमथ वान्तेति सम्यक् वाट Ss — For 4⁴ Ss Ns V B Da 7 subst whole Da ms after 4

232⁴ बुधमनाम वीर्यमृच्छदिवधाम् ।
 काश्यप समग्रं वातं सप्तमि हृत्मेव च ।
 कवेनेव स ग्रहं राक्षसीवृक्षमिति ।

[(1 1) Ss Ns (m also m above) [2] 2, Da [2] 2 (for [2] 2) Da वरस श्रीराम [for the post half) — Ss om [hapt] 1 2-3 — (1 2) V 1 दया (for सम) Da सपुत्रो वनस्थं वरपुत्रकामम् — (1 3) Da राम वीर्यमृच्छदिवधाम् वीर्यमृच्छदिवधाम्]

5 ⁴ Ns B 4 Da 3 तु वच, V Da च वच (for वच) Da Ts 2 transp ⁴ and ⁴ —⁴ Ss Ns V B Da 337 सपुत्र (Da बुध, Da स वच) जय काश्यप —⁴ Ss Ns V B 337 7 दिवधाम्, Ms वरपुत्र (for दिवधाम्) —⁴ Gs सपुत्र Ss Ns V B Da 7 वरपुत्रमृच्छदिवधाम् (Ss Ns Vs B 3 7) Da सप्तमि वचमृच्छ, Da सर्वमृतममुद्रा, Da सप्त तु वरमृच्छ Ss सपुत्रमृच्छ, काश्यप इति स्तेव । आमाय अमाय वेत्तरे । Ck राक्षस वरस हावति । वचस वरस प्रभविष्यत् सपममित्ये । सर्वमृतममुद्राविष्य इति प्रभविष्यति स्तेव । काश्यप काश्यप वेत्तरे Ss

6 ⁴ Ss N V B Da 337 आदिमते —⁴ Ns reads 6⁴ in manā —⁴ Ds वेधमनाम वच तुम् —⁴ Vs B 4 Da 3 वर (for वर) B (sup lms also as in text) सर्वम् (for सर्वम्) —⁴ Ss वात (for वात)

7 ⁴ Bs राम (for वेत्तरे) —⁴ Ss Ns Vs (m also विषयम्) B 337 Da 3 Gs 3 M विषयम्, Bs विषयम्, Dms विषयम्, Ds विषयम्, Gs विषयम् (for विषयम्) Ns Dts Da 7 Ts 4 Gs Ms वरपुत्र (for वरपुत्रम्) —⁴ Ss वरपुत्रम्, N V B Da 337 मु (Da स) वरपुत्रम्, Dms Da Gs Ms 3 वरपुत्रम्, Da वरपुत्रम् (for वरपुत्रम्) —⁴ Ds वरपुत्रम्, Ds वरपुत्रम्, Gs वरपुत्रम् (for वरपुत्रम्) Ms वरपुत्रम् वरपुत्रम्

स्थापुर्मरिचिरविश्वं क्रतुर्धैरं महानलः ।
 पुलस्त्यश्चाक्षिराधैरं प्रचेतः पुलहस्तथा ॥ ८
 दशो मिनस्वानपरोक्षरिष्टनेमिश्च राघव ।
 कृष्यपञ्च महातेजास्तेषामासीच्च पविमः ॥ ९
 प्रजापतेस्तु दशस्य कृष्यवृत्तिरिति चः श्रुतम् ।

8 Da om (hapl) 8 —^a Sa Na V B De पुलस्त्य
 (for चाक्षिराधैरं) Na De-s सत्यकथा (Na 'वैत') पुलस्त्यः
 De पुल. -शृष्ट्यैव (om hapl) —^a Sa Na V B De
 वैत पीनैवाट (for पुण्डरीकात्)

9 —^a Vi Ba-n (om also as in text) = Dm De
 Ga कपयो (for कपयो) —^a Sa च पीनैवाट, Bi Ga कपय
 च (for च राघव) —^a Dg S Gv कपयपञ्च, Ga g
 कपयपञ्च (as in text) De Ga s तु (for च) Sa Na V
 Ba s D s महाभारत, B s D s 'भारत' (for 'द्वैपाय')
 —^a Sa Di-s तु Na illeg (for च) Na पञ्च (for
 पविम) Na V B De महावीरपविम

10 —^a Na illeg for प्रजापतेस्तु Sa Na V B De च
 (for तु) —^a Di De Te विभुता, De Ti s विभुत Ga
 च सुत (for न सुतम्) —^a Sa सत्य Ga नम (for राम)
 —^a Na V B Na पञ्चविम, Na D महाभारत Ba (also)
 D s मतविम, Te s Ma महाभारत (for महाभारत) Sa D s
 महाभारतो महाविम De महाविमो महाभारत (sic) —After
 10 [Vi De-s ins while Sa Na V B Dm De s Ga s
 Ma s ins 1 3 only after 11^{ab}

213^a भार्गवो धर्मोय वक्रवर्धे दूरी दय सुमध्यमा ।
 प्रचोदय भूता वीर मारीचस्तु प्रमेव ।
 मक्षिराक्षरा राम कन्या प्रसद्विराजता ।
 शेषा चर्मेश तोमश्च कपेयान्ये महर्षय ।
 पितृविभारता राघ दृष्ट तोमश्च वै दूरी । [5]
 कन्या नपिभ्य प्रवर्षी दय कन्या सुतेनस ।
 धर्मैक्यमप्यनुमान्यकन्या द्वावकापुत्रात् ।
 साध्यादेवावसुदेव देवेभ्योऽपि पतन्ममि ।
 कनयोऽपि बतोर्योमतासैरोवपुशिता ।
 धार्प्य वैर्गकस्य सत्यमप्यवदम् । [20]
 विभारता कविरे शिवे दशकतुलका दय ।
 मरुतक्या मरुतक्यो मरुतक्यो मरुतक्य सत्य ।
 कन्यापुत्र सत्यो योप सकलपथा कन्यायक ।
 सुहृत्वाः सत्यमप्यनुमान्यो भोक्तृवित ।
 सत्यो वीर्या सत्यो पुत्रस्य कन्यायक च [15]
 पृथिवीनिपय सर्व मरुतक्या मरुतक्य ।
 कन्या तोमश्च या प्रवर्षास प्रचेतस प्रभु ।
 सत्य वक्रवर्धोमिन्वकन्या पुत्रास्तु दैवय ।

[(1 1) De 1000 (for कपयो) —Vi De s om 1 3
 and 4 —(1 3) Dm De s Ma s मरुतक्य, Ga s मरुतक्य

पाटिदुहितो राम यक्षस्त्रियो महायशः ॥ १०
 कृष्यपः प्रतिव्याह तासामष्टौ सुमध्यमाः ।
 अदिति च दिति चैव दन्मपि च कालकाम् ॥ ११
 तात्रां क्रोषश्च चैव मनुं चाप्यनलामपि ।
 तास्तु कन्यास्ततः श्रुतः कृष्यपः पुनरवरोक्ष ॥ १२

(for अदिति) De Ma (n) (sic) (for (n) रा) Na
 De तात्रा (for कन्या) Dm De Ga s Ma s कन्या सुमध्यमा
 (for the post half) —(1 5) De दिति D-लोमाय नदी
 रा (for the post half) —(1 6) De कपेय (for
 कपेय) —(1 7) De च (for तु) Vi (n) द्वात्, De
 [नो] (for (n) द्वात्) —(1 8) De दैव-कैव-विद्विषि,
 De देवेष्वेति रा कपु (for the post half) —(1 9) De
 च कालक, De च कालक (for कपेय-न) De कपेय-लोमाय
 (for the post half) —(1 20) De वै (for वै) Vi
 कपु (hypo) De कपु (for कपु) —(1 21) Vi रा
 (for वि) Vi देव कपु रा (for the post half)
 —(1 22) De transp कपेय-लोमाय-मरुतक्य —(1 23) Vi
 कपु रा कपु (for the prior half) De कपु रा
 (for कपु रा) Vi कपु रा De कपु रा (for कपु रा)
 —(1 24) Vi कपु (for कपु रा) Vi कपु रा (for
 कपु रा) —(1 25) De कपु (for कपु रा) Vi कपु रा (for
 कपु रा) —(1 26) De कपु रा (for कपु रा) Vi कपु रा (for
 कपु रा) —(1 27) De कपु (for कपु रा) De कपु (for कपु रा)
 —After 10 Ma ins

234^a दूरी स दश यमार्ध कपयपञ्च प्रचोदय ।
 सत्यवितो तोमश्च कपयोऽरिष्टनेमिरे ।
 दे वैर बहुपुत्रा दे वैरद्विरे कपु ।
 दे कपयपञ्च विद्वे दय दश कन्या ।

11 For subat in Vi De-s of 1 12 Dg reads
 11^{ab} in marg —^a Dm Dm De s Ti s G M कपय
 Ba (after om) श्रुति (for श्रुति) —^a Na De s कपु
 (for कपु) Na illeg for तु Sa Na V B Dm De s Ga s
 Ma s ins 1 3 of 213^a —^a Sa अदिति दितिर्वैव —^a
 De कपु Dm De Ga (n) (for च) Dm Dm De s
 Ti s G M कपिन्व Sa Na V B De s कपु रा कपु (Sa
 'रे) (n) Sa दन् चैव रा कपिन्व, Ba कपु रा च दन् कपु

12 —^a I. (ed.) कौचकता (for कौचकता) —Na illeg
 for 12^a —^a Ma दूत (for मनु) Ma (n) मरुतक्य (for
 (n) मरुतक्य) Sa Na V B De s कपु रा कपु रा (Sa 'का
 कपु) —For 11-12^a, Dm subat while Vi subat
 1 s only for 11^{ab}

नरकं कालकं चैव कलत्राणि व्यवाप्त ।

श्रीश्रीं भार्गी तथा श्रेणीं धृतराष्ट्रीं तथा शुक्तिम् ॥ १७

ताम्राणि सुपुत्रे कन्याः पञ्चैता लोभविद्युताः ।

उत्सृज्यन्त्यनपराधीं भार्गीं मामान्व्यवापत ॥ १८

(for the prior half) Da केलेस —(1 9) Da हुनपुत्रे
Da हुनपुत्रे (for तु पुत्रे) —(1 10) Da [5] रिता Da रिता
(for दा) V: वरदे (for वे दे) —(1 11) Da:
काजातलि (for काजात तु) Da कालेयज्ज Da कालयजा
(for कोलेयजा) —(1 12) Da: राम लोभविद्युता (for the
prior half) Da बारपार, Da कनारीष (for कनारपार)
—(1 13) Da: हरसिन (for हरसिन)]

17 Ba transp 16nd and 17th D: om 17th
—*) Dmi Da Ts Mi कालिक, Da Ga राहिका Ga राहवा
(for राहक) S: काहवाज्ज, M: काहका कन्या, S:
काहकपैष, V: काहकाज्ज, Va M: काहकावाज्ज, D: कालकन
प (for काहकं पैष) —*) S: मायव स, Dg: कलिफाणि,
Dmi Da: Ts: G M: s कलिफाणि, Da दान्य [for
काहकाणि] Ma मन्वीजन्त S: काहकमिमाणीकन्त, S: V
B D: काहका समरीमन्त —After 17th, V: 108 238*,
while Da ins

239* तासा तु सुपुत्रे कन्या पञ्च राम विरोध मे ।

V: D: transp 17th-20 and 21st-28 (including
star passages) S: repeats 17th-18th after 234*
—*) D: रीचीं श्रेणीं तथा भार्गी (by transp)
(for*) G: धारताष्टी (for धृ) S: (both tones) V:
Ba: रीची भार्गी B: रीचीं तथा श्रेणीं एतासु तथा शुक्ती
(V: भार्गी भार्गीजायते)

M: S: repeats 18th (cf v: 17) For sequence
in V: D: cf v: 17 —*) S: (both tones) S: Da:
ताधनि, D: Da Ts: काजा तु, D: कालि (for काजाणि)
S: S: D: सुपुत्र (for "तु") —*) S: V: Ba: D: रीचीज
नवपत्त, S: B: रीचीजान्नपत्त —*) G: दासी दासन्
(for दासी दासन्) S: V: V: B: s D: काजात, B: D:
काजीन्त —For 18th, D: a subst, while S: ins
after 18th (r)

240* भार्गीपुत्रा भूयसा मया मयूसा ककरुपुत्रा ।
उत्सृज्य कपोताय विनिता कलत्राध्यातः

[(1 1) S: Da तथा (for कपुत्र) Da मया (for मया)
D: बारमुत्रा —Ba om 1 2 —(1 2) S: कपुत्र
(for कपुत्रा)]

whereas V: subst for 18

241* मयूसा रुद्राङ्ग गृध्राङ्ग उडर्गनीतामयि ।
कपोतायि सेतुं कलत्राध्यातः कथं च ।

श्रेणीं श्रेणींश्च गृध्राङ्ग व्यवापत सुतेजसः ।

धृतराष्ट्री तु हंसाय कलहसाय सर्वसः ॥ १९

चक्राश्वेय भद्रं ते पिबेहे सापि भार्मीनी ।

शुक्ती नवां पिबेहे तु न्ताया विनता सुता ॥ २०

19 For sequence in V: D: cf v: 17 —*)
Dg: येनी नेनाद —*) S: S: V: B: D: कपोलकन्यापत,
S: D: कल-ह (D: "मय") मिनीपत, V: D: सुपुत्रे मिनीपत,
D: कपुत्रे कपिनीपत (with hiatus) —*) S: D:
Ts M: च (for तु) S: D: भार्मीनी (for सर्वस)
V: सुपुत्रे जलनारीष (for "तु") S: S: V: B: D: धृतराष्ट्री
रत (S: D: वा) पयवद्वाराज्जलिदा (D: "वा") रिप

20 For sequence in V: D: cf v: 17 —*) Ba
मया तु D: om ते (subm) (for मया ते) —*) Dmi
Da च, Ts सु (for [म]पि) S: S: V B D: कपुत्राश्वेय
सर्वस, S: कपुत्रे वापि सर्वस, D: कपुत्रे ह [D: चो, D:
(with hiatus) कपोलकन्यापत —*) Dmi Da G: विनते
सा, G: च कपे तु M: s प (V: रि) नकपत्त (for पिबेहे तु)
—*) Dg: D: T कपोता D: विनी (for विनता) —For
20th S: S: V B D: a r [i] only) subst

242* शुक्ती मुक्ताङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।
ककदाकपुत्राङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।

[(1 2) S: D: विनोप, D: विनोप (for कपुत्राङ्ग)
D: om (hap) for विनोप S: D: कान्धिव्यामिताङ्ग S:
M: कपुत्राङ्गकपाङ्ग V B: s D: ककदाकपाङ्ग (D: "सा") तथा
(D: कपुत्रा) (for the post half) —(1 2) V: repeats
1 2 after 1 2 of 243* D: संकुताङ्ग, D: कपुत्रा (for
कपुत्राङ्ग)]

—Thereafter V: D: cont, S: cont after 240*

243* कपे वै मुक्ताङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।
कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।
कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।
कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।
कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।
कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।
कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।
कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग ।

[S: om 1 3 —(1 1) V: मुक्ताङ्ग D: "सा" (for
"विनोप") D: (after cont) मया (for मयाङ्ग) V: कपु
कपुत्राङ्ग (for the post half) —(1 2) V: कपुत्राङ्ग क
V: तथा (for कपुत्रा) —After 1 2, V: repeats 1 2 of
242* D: om 1 3-4 —(1 3) S: कपुत्राङ्ग (for कपुत्राङ्ग)
S: कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग (for the post half) —(1 4)
S: कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग V: कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग
कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग —(1 6) S: कपुत्राङ्ग (for कपुत्राङ्ग)
S: कपुत्राङ्गकपाङ्गकान्धिव्यामिताङ्ग]

कद्वर्णागसहस्रं तु रिजो धर्मोदरम् ।

द्वौ पुनौ दिनतापास्तु गस्तोषश्च एव च ॥ ३२

तस्माज्जातोऽहमरपात्मपातिव्य मगधजः ।

जटाधुरिति मां विदि श्येनीपुत्रमहिदम् ॥ ३३

सोऽहं वासमहायन्ते भगिण्यामि यदीच्छामि ।

सीतां च तात रक्षिष्ये त्वयि याते मलस्मणे ॥ ३४

जटाधुरं तु यतिपूज्य राघवे

मुदा परिपूज्य च संततोऽभवत् ।

पितुर्हि श्रुत्वा सौरित्त्वमात्मना-

जटाधुरा संभवितं पुनः पुनः ॥ ३५

स तत्र गीतां पन्दिताय मैत्रिणी

महैर वेनाविस्लेन पविषा ।

जगाम ता पञ्चरथं सलङ्गयो

रिपुन्दिथक्षत्रालमानिगान्तः ॥ ३६

O 3 30 37
B 3 34 36
L 3 39 42

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे त्रयोदशः सर्गः ॥ १३ ॥

विंशकशान्(Bi *कुशान्) दृष्टान्, Vi दुष्प्रान्तर्गतरान्कुशान्
—¹) Ns Bi(also as in text) Ds 7 दृष्टा च, Vi दृष्टवा,
Bs कशान् (for कशान्) —After 31st Dms Ds Go Ms
ms

255* जगै राम महाबाहो त्वाह सज्जनदीर्घाह ।

—Ns Ds om 31st-32nd Ns V B Ds 1 transp 33rd
and 34th —²) Ns V B Ds 7 G* Ms तु Gs (स)मि
(for च) G(ed) श्येनी (for श्येनी) Ns V B Ds 1
जगै (for श्रीदी) —³) Bs Ms कद्व, Bs 1 कद्व च
Dms सस्ता, Gs कद्व (for कद्व) Ms (before corr
वदा) मुना, Gs मुन (for स्वरसा) Ns V B Ds 1 मुना
(Bs 1 सा) मुना(Bsता) G(ed) मयि सदा मुने मुना

32 Ss Ns Ds 1 om 33rd (cf v) 31) Ns V B
Ds 1 transp 32nd and 33rd —⁴) Vi रद्वना, Ms
कद्वना Ns Gs 1 सदा च, Ms 1 सदा (for सदा च)
Dms Ds 1 Ts 1 Gd कद्वना सदास्य —⁵) Ms 1 जगै सा
(for विनाये) Ds Ds 1 जगैसाह, Gs as in text (for
*साह) Ns V B Ds 1 जगैसाह गृह (Bs 1 *जगै) Ss
Ns Ds 1 च, Ds 1 जगै (for तु) Ns V B Ds 1 विनायाह मुनौ
राम —⁶) Ss Ns V B Ds 1 1 1 जगैसाह(Ss Ds 1 जगैसाह)
मदरादौ

33 * Ns V B Ds 1 [5 मम गद्वनाह (for सदा
पाद) —⁷) Ss Ds सदाचो च, Ds 1 *मि स, Ds सदाचो
च, Gs 1 सदाचो Ns Vi सदाचो मम (by transp) 1 1 B
Ds 1 सदाचो चामो मम —After 33rd, Ds reads 34th
—⁸) Ss Ns V B Ds 1 1 1 जगैसाह तु(Ss V B 1 1 1 च)
(for जगैसाह) Ms 1 जगैसाह (for मा विदि) —⁹)
Ns Ds 1 मुनिपुत्रम् (for श्येनी)

34 * Vi सोच, Li(ed) सोह (for सोह) Ss Ds 1
Ms राम, Ns Vi Bs 1 1 1 सोह, Bs 1 सोह (for सोह)

Gs सदा सदास्य —¹⁰) Gs सदाचो वे (for सदाचो)
1 1 सदाचो, Ds 1 G* सदाचो —After 34th, Dms Ds 1
Ts 1 Gs ms

237* इदं मुने दि कावच कदास्यमहेतिह ।
—Dg 1 reads 34th after 33rd —¹¹) Ns Vi Bs 1 Ds 1
सदाह Ms सदाह, Ds 1 सदाह (for च सदाह) —¹²) Ns Ds 1
मुने, B सदाह (for सदाह) Vi सदाह —After 34 Ss
1 1 Ds 1 ms

238* तत्र रिता महाबाहो सदाह मे सदाह ।
जगैसाह मुने मदा मरिचि मीनमानह ।
स च सा पौष्पाह पौष्पाह सदाह पुन ।
उवाच रामो पौष्पाह सदाह सदाह मनेह ।

[[1 1] Vi सदाह (for सदाह) Ss Ds [2] जगै Vi
सदाह (for सदाह) —(1 2) Vi सदाचोसदाह (for
the prior half) Ss Ds सदाह (for सदाह) —(1 3)
Vi सदाह (for सदाह)]

35 * Ns 1 (for तु) Ss Ns Ds 1 सदाह(Ss सदाह) स
दाह(Ss Ds 1) सदाह सदाह, Ns Vi B Ds 1 सदाह सदाह
(Ns Ds 1 सदाह Bs सदाह) सदाह सदाह —¹³) Ds सदाह
(for सदाह) Ds om च Ss सदाह सदाह, Ns V B
Ds 1 च सदाह सदाह Ds च सदाह सदाह (for सदाह
सदाह) —¹⁴) Ms 1 च (for सदाह) Ss Ns V B Ds 1 1 1 Ms
सदाह —¹⁵) Ds सदाह Ns सदाह सदाह, Dms Ds सदाह
(for सदाह) Ds om (hapl) one सदाह —After 35
Vi extremely reads from सदाह सदाह 1 1 2 up to
दिपुन 1 1 4 of 259*

36 * Dms Gs सदाह, Ds सदाह (sac) (for सदाह) Ss
Ds Ds Dms Ds 1 1 1 Ts 1 Gs 1 सदाह सदाह, V Ds 1 सदाह
Bs Ts 1 सदाह, Ms सदाह (for सदाह) Gs सदाह सदाह सदाह
सदाह —¹⁶) Ss Ns Ds 1 सदाह सदाह (Ds 1 सदाह)

परमुक्तस्तु रामेण लक्ष्मणः संभताञ्जलिः ।
 सीताममलं काकुत्स्त्वमिदं वचनमब्रवीत् ॥ ६
 परानासि पादुत्स्य त्वयि यथैतं स्थिते ।
 स्वयं तु रुचिरे देशे क्रियतामिति मां वद ॥ ७
 सुशीवस्तेन वाचयेन लक्ष्मणस्य महायुनिः ।
 निमृशन्नोत्त्वयामास देशं सर्वगुणान्वितम् ॥ ८
 स तं रुचिरमाक्रम्य देशमाश्रमकर्मणि ।
 हस्ते गृहीत्या हस्तेन रामः सौमित्रिमब्रवीत् ॥ ९
 अयं देशः तमः श्रीमान् पुष्टिर्नैल्लक्ष्मिर्भूतः ।

इहाश्रमपदं सौम्य यथावाच्यमर्तुमर्हमि ॥ १०
 इयमादित्यमङ्गलानिः परैः सुप्रभिमन्त्रिभिः ।
 जदूरे दृढवते रम्या पवित्रा वनप्रोभिता ॥ ११
 यथावायातमगस्त्येन मुनिना भागितात्मना ।
 इयं गोदामरी रम्या पुष्टिर्नैल्लक्ष्मिर्भूता ॥ १२
 हंसमापन्नसारीणां चक्रान्नोपशोभिता ।
 नातिदूरे न चामये मृगपूथनिषिद्धिता ॥ १३
 मयूरान्विता रम्याः प्रांशो वटुन्दराः ।
 दुष्पन्ते गिरवः सौम्य पुष्टिस्तस्मिन्निभृताः ॥ १४

G 3 17 13
 B 3 15 14
 L 3 16 14

5 Na V B Ds subst and read after 4th (Va alone reads 3 after 4)

205^a सतिष्ठत् व पत्र स्वासतिदिप फलोद्वहत् ।
 यत्तु ह्य व सौमित्रे लक्ष्मणस्य वदयेत् ।
 सतिष्ठत् व पत्र स्वासतिदिप फलोद्वहत् ।

{ B reads in marg 1 x after 1 } — (1 x) Ds
 सतिष्ठत् Vt B { marg also as above } वदयेत्, Va
 ह्यमेव (for सतिष्ठत्) — (1 x) 2) V Ds २०५ (for सतिष्ठत्)
 B { वत् (for वत्) — (1 3) } V Ds २०५ वदयेत्, Ds
 सतिष्ठत् Na V B Ds २०५ { B { वत् } पुत्राकर्मण (for the
 post half) }

6^a Na स (for सु) —^a S सतिष्ठत्, Na V B
 Ds २०५ Ma सतिष्ठत्, Ts सतिष्ठत् (for सतिष्ठत्) —^a
 Ma सतिष्ठत् तत्तु काकुत्स्त्वम्

7 Ds om (hap) 7-7 —^a S Va B Ds २०५ पदोत्त
 (for काकुत्स्त्वम्) —^a Ds वदयेत् (for वदत्) — Ds om
 7-8 —^a Ma सतिष्ठत् (for सतिष्ठत्) — For 7th, S Na V
 B Ds २०५ subst

205^a स्वमेव एषिर्वैदो विष्णोः वदयेत् ।
 { Na Ds २०५ (for सतिष्ठत्) S सतिष्ठत् Ds वदयेत् (for वदत्) }

8 Ds om 8 (cf v 1 7) —^a Na Va B Ds २०५ after
 cor: as in text 4 Ds २ सतिष्ठत् —^a Gs Ma सतिष्ठत्
 (for सतिष्ठत्) —^a Na V B Ds २०५ सतिष्ठत् (for सतिष्ठत्)
 —^a Ds सुनामिदं (for "विदम्") — After 8 Va B
 (in) and

205^a व च देश समग्रम् देवमान विनायक ।
 देवमान यथाभावं विनायक यथाभावं यथा ।
 सा सतिष्ठतिविदो सीता व च सत्त्वम् ।
 मोक्षार्थं गुरुरास्य निवसन्करोतु ।

9 Ds om 9 (cf v 1 7) —^a Na V B Ds २०५ स च
 विद्वत्पत्नी —^a Ts कर्मणि (for "लि") —^a Ds Ts

G इति Ds Ma ह्यत्, Cr k t as in text (for हस्ते) S
 Na V B Ds २०५ वदयेत् हस्ते हस्ते —^a S Va B Ds २०५
 Ds २ वचनम् (for सतिष्ठत्)

10^a Na Va B Ds २०५ सुप्रभिमन्त्रिभिः (for सुप्रभिमन्त्रिभिः)
 —^a B { सुप्रभिमन्त्रिभिः —^a Na Ds Ds २०५ ह्यत् (for
 सौम्य) — After 10 G reads 13

11^a Ds पुष्टिर् (for पुष्टिर्) Ma सुप्रभिमन्त्रिभिः (for सुप्रभिमन्त्रिभिः)
 —^a S वदयेत् Na Ds २ वदयेत् (for वदयेत्) Na V B Ds २०५
 (for वदयेत्) —^a S Na Ds २ वदयेत् ह्यत् (for वदयेत्) Na V
 B Ds २०५ वदयेत् (for वदयेत्) मोक्षार्थं वदयेत् (for वदयेत्) Ds
 Ts G २ Ma G २ वदयेत् वदयेत्

12 Na B Ds २०५ 12 —^a Ds वदयेत् (for वदयेत्) —^a V om 12th —^a Ds वदयेत् (for वदयेत्) —^a S
 Ds २ वदयेत् वदयेत् (for वदयेत्) Na V B Ds २०५ वदयेत् वदयेत्

13 G reads 13 after 10 —^a Na सतिष्ठत् Na B 4
 (marg also as in text) Ds सतिष्ठत् Ds Ds सतिष्ठत्,
 (for सतिष्ठत्) — Na om (hap) 13 —^a Ma
 तस्मिन् वदयेत् S Ds २ सतिष्ठत् (for सतिष्ठत्) Na
 V B Ds २ वदयेत् V B Ds २ वदयेत् (for सतिष्ठत्) Ds
 G २ सतिष्ठत् वदयेत् —^a B { सुप्रभिमन्त्रिभिः (for सुप्रभिमन्त्रिभिः)
 S Ds २ { सुप्रभिमन्त्रिभिः Na B Ds २ वदयेत् V B Ds २
 वदयेत् Ds Ma { सुप्रभिमन्त्रिभिः Ds { सुप्रभिमन्त्रिभिः Ds
 G २ वदयेत्, G { सुप्रभिमन्त्रिभिः, Ma { सुप्रभिमन्त्रिभिः

14 G om 14-15 —^a S Na Ds २ मयूरान्विता
 रम्या वदयेत् वदयेत् Na V B Ds २ Ma मयूरान्विता रम्या
 (Ma वदयेत् मयूरान्विता { B Ds Ds Ma { मयूरान्विता —^a
 Na illeg for २ मयूरान्विता S Na Ds २ वदयेत् Ds Ds सौम्या
 (for सौम्या) Na V B Ds २ Ma मयूरान्विता { Na B
 { मयूरान्विता —^a Na illeg Ts वदयेत् (for वदयेत्)
 Na Ds वदयेत् (for वदयेत्) Ma वदयेत् S वदयेत्
 वदयेत् वदयेत् Na V B Ds २ Ma वदयेत् वदयेत् { Na Ds
 — After 14 Na V B Ds २ read 15th

कर्णशालां सुविपुलां तत्र संपातपृथिवीम् ।
सुस्तम्भां मस्त्रैर्दीर्घैः कृतंश्च सुशोभनम् ॥ २१
स गत्या लक्ष्मणः श्रीमन्नदीं गोदावरीं तदा ।
स्नात्वा पद्मानि चादाय सस्त्रः पुनरागतः ॥ २२
ततः पुष्परत्निं कृत्य शान्तिं च स ययोरिवि ।
दर्शयामास रामाय तदाश्रमपदं कृतम् ॥ २३
स तं दृष्ट्वा कृतं सौम्यमाश्रमं सह गीतवा ।

राघवः कर्णशालायां हर्म्याद्वसत्यम् ॥ २४
सुमुह्यः परिष्वज्य बाहुभ्यां लक्ष्मणं तदा ।
अतिस्निग्धं च गाढं च चर्चनं चेदमवसीत् ॥ २५
प्रीतोऽस्मि ते महत्कर्म तस्या कृतमिदं प्रभो ।
प्रदेयो यदिमिच्छंते ते परिष्कृतो यथा कृतः ॥ २६
भावेन कृतधेन धर्मधेन च लक्ष्मण ।
तस्या पुत्रेण धर्मात्मा न मंत्रितः पिता मम ॥ २७

G. 3 11 29
B. 3 13 49
L. 3 10 27

आवृत्तः —^a Śa स महात्मा, N: V B Ds सुविपुला (for सुमहात्मा)

21. ^a G: [स] सत्पात्र, Cmg सत्पात्र (for सत्पात्र) Ms समस्तकारणवृत्ति —^a Dg: G: सत्पात्र (for सु) —^a Dg: Dm सुशोभिता (for 'शोभित') Cv cites this as in text —For 21, Śa N V B Ds = 17 subst while Ms ms after 22

^a 268* एतद्वत्ता स इतिमात्रकार विदुषा उदा ।
मनोहा राघवस्यायं मेघनदीया मनोभाम् ।

{[1] Śa V Ds 8, N V Ds 17 च Ms 8 (for च) Śa Ds 8 सु (D: च विपुला V: सु^a (for च सत्पात्र)) V B: 1 विपुला (for विपुला) Śa Ds 8 कृत्य शान्तिं (Śa 'रत्न' Ds 'रत्न') नदीय (for the post half) —[2] Śa N: Ds 8 कृत्य (for मनोहा) Śa N: Ds 8 अनुपम, B: (m also as above) 'दृष्ट' (for मनोभाम्)]

—After 27, Ds T: 1 (om [] upl) up to 1 3 nī 270* Gs Ms ms

^a 269* निवास राघवस्यायं चकार वसुधैविम ।

—Thereafter Ds T: 1 (om [] upl) up to 1 3) Ms cont while Dg: Dm Dm Ds 8 Gs Ms ms after 21

270* शमीलायास्तिसाधये दयसाक्षात्प्राप्तिम् ।

मुखाभासये कर्ण सुपरीक्षादित्वा तथा ।

बर्हीकृतजः रम्य चकार सुप्रसन्नः ।

निवास राघवस्यायं मेघनदीयमनुकम् ।

{ Dg: reads 1 1 in marg —[1] Ms 1 सुपरीक्ष { Ms चरीत } एतस्मिन् (for the prior half) —G om 1 2-3 —[2] Ms 1 चरी (for चरी) —Dg: reads in marg from चरी up to ददा Ms ददा (for ददा) T: सुपरीक्षादित्वा, Ms ददा चरीत तथा (for the post half) —Dg: om 1 3 —[3] Ms दयसाक्षात् (for सुप्रसन्न) Ms बर्हीकृतजः रम्य चकार मेघनदीय —For 1 4 cl 269* —[4] Dg: Gs 8 चकार वसुधैविम, Dm Ds राघवस्यायं, Ms मेघनदीयम् [sc] Ms चकार वसुधैविम (for the post half)]

22 ^a Śa V B Ds 8 च बहुतु, T: ददाम् (for ददाय) —^a Śa N V B: 8 Dg: Ds 8 Gs 8 Ms 8 ददाम्, T: Gs

तथा T: ददाम् (for ददा) —^a Śa V B Ds 8 [3] गदाय (for ददाम्) Śa N: Ds 8 ददाम् सत्पात्रादाय (D: 'ददाम्') —^a Gs सत्पात्र, Ms सत्पात्र (for सत्पात्र) Śa N: Ds 8 ददाम् सत्पात्रादाय, N: 4 B Ds 8 सु (V: 11 स) चरीत V: सत्पात्र सुशोभिता —After 22 Ms ms 268*

23 ^a Ds 8 ददाम् (for ददा) Śa Ds ददाम् (for ददा) —^a Dm ददाम् (for ददा) Śa N: Ds 8 ददाम् ददाम् च वीर्याम् —For 23^a Śa V B Ds 8 subst

271* पुष्पोपहार इत्ययं कुत्रापि स विधातव्यः ।

[Ds 8 (for [1] V: पुष्पोपहार V: 11 पुष्पा वापि, Ds पुष्पोपहार)]

—^a Śa N: Ds 8 ददाम्, Ds ददाम् (for ददाम्)

24 ^a V: 11 ददाम् (by transp) Śa V B Ds 8 सु ददाम् इत्ययम् (D: m also ददाम्) —^a Śa V B: 11 Ds 8 ददाम्, Ms ददाम् (for ददाम्) Śa N: Ds 8 T: 8 Gs ददाम् इत्ययम् (by transp) —^a Śa V B: 11 (marg also as in text) Ds 8 ददाम् इत्ययम् (for 'ददाम्') —^a B: ददाम् इत्ययम्, Ds ददाम् इत्ययम् (sc) Ds ददाम् इत्ययम् (for ददाम् इत्ययम्) Śa N: Ds 8 ददाम्, Ds ददाम् (for ददाम्)

25 ^a Śa N V B Ds 8 Ds 7 Gs Ms ददाम् (D: 11) V: B: 11 Ds 8 Ms 8 ददाम्, Ds ददाम् (for ददाम्) —^a Dg: Gs 8 ददाम् (for ददाम्) —^a Śa Ds 8 ददाम् इत्ययम्, B: (marg also as in text) ददाम्, Gs ददाम् इत्ययम् (for ददाम् इत्ययम्) Śa N: Ds 8 ददाम्, Śa V B: 11 Ds 8 ददाम् इत्ययम्, Ds ददाम् (for ददाम्) B: ददाम् इत्ययम् मन्त्रोक्तिः —^a Śa Ds 8 ददाम्, V B ददाम् (for ददाम्) Śa N: Ds 8 ददाम् ददाम् इत्ययम्

26 Ms om 268* —^a Śa N: Ds 8 सु (for सु) —^a Ds Ms ददाम् इत्ययम् (for ददाम् इत्ययम्) Śa N: Ds 8 ददाम् इत्ययम् (D: 'ददाम्') ददाम्, Śa V B Ds 8 ददाम् (D: स) ददाम् इत्ययम् —^a Śa Ds 8 ददाम् इत्ययम्, Ds ददाम् इत्ययम्, Ds ददाम् इत्ययम् (for ददाम् इत्ययम्) Ms ददाम् इत्ययम् (for ददाम् इत्ययम्) —^a Ds 8 ददाम् (for ददाम्) Ms V B Ds 8 ददाम् इत्ययम्, Ds 8 ^a ददाम् इत्ययम् (D: 'ददाम्') ददाम् इत्ययम्

27 ^a Śa V B Ds 8 ददाम् इत्ययम् (for ददाम्) —^a Ds om (hapl) ददाम् इत्ययम् —^a Dg: ददाम् (for ददाम्) Śa

एवं लक्ष्मणमुपसंगे तु रामो लक्ष्मणस्य ।
तस्मिन्देगे बहुफले न्यवसत्सु सुखं वशी ॥ २८

कचित्कालं स धर्मात्मा सीतया लक्ष्मणेन च ।
अन्तास्वमानो न्यवसत्सर्गलोके यथामरः ॥ २९

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे चतुर्दशः सर्गः ॥ १४ ॥

Ns Ds १ गणेशम् (Ds "गण") स (for स गणेश) Ns V B
Ds १ सपुत्रम् यथा साकं सति Bs पाणि/मा भित्तो यम

28 " Bs च (for तु) Ns Ds १ यवमुखा यवयव स
—After 28th B ends

272th रामो धर्ममृता यः ।

एव रामश्च कथञ्च च

[After 1 x 28th and 1 x are repeated in marg
—1 s is in marg]

—Bs reads 28th in marg —² Bs लक्ष्मणे (for रामयो)
Ns Bs १ Gs लक्ष्मणाय Vs Bs लक्ष्मणाय (Bs "ल") (for
लक्ष्मणाय) —³ Gs लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) —⁴ Ds
Ds Ts Gs Ms १ सुमुखं Dms Ds स सुमुखं Gs च सुमुख (for
स सुमुख) Ds Ds Ts १ Gs १ सुमुखं Dms Ms सुमुख (for
सुमुख) Ns V B Ds १ बहुमुखोपसंगत —For 28 Ss Bs
Ds १ subst

273th यवमुखा तु सौमित्रि धर्मात्मा ब्राह्मणसह ।
यदुद्वहरे दुरो रक्षि तुलमुखा स ।

[1 1] Ss लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) —[1 2] Ds करोते
Ds करोते (for करोते) Ns Ds १ स (for स)]

III " Ds Ds Ts Ms १ द्विषति Ds च (for स) Ss
Ns Ds १ वैदया सह Ns Ds च स Ds च [subst] वै
यथा Ns V Bs Ds १ न्यवसत् (Ds कोर) स सवितो वीर —²
Ss Ns स यथा Ds १ मुखाया (for सीतया) —For 29th,
Bs subst Ns Ds Vs ins after 29th Ns Bs Ds १ subst
for 29th Bs १ subst for 29 Vs ins after 29

274th कचित्कालं स धर्मात्मा सीतया लक्ष्मणेन च ।

—Therewith Vs Bs cont Ns Ds Vs ins after 29th

275th यत्र यवसमुत्पन्नः पराश्रमाग्रमे वदा ।
बभूव गङ्गा प्रीतिदेवा राम सलक्ष्मणम् ।
वसिष्ठेन मुनेर्मुक्तं तस्मिन्मनसो विवे ।
लक्ष्मणवर्तितं मुनयः स्वर्गस्था इव निर्भया ।
वसिष्ठो बभौ बाहुनां तु वा वपते रविः । [3]
कस्यो रायदत्ता दया चकुरात् ।
वैदेहा च सुपथ्या वै भामा वै लक्ष्मणेन च ।

[1 2] Vs एव (for यदी) —[1 3] V अत्र (for
यदी) Vs लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) —[1 5] Vs तसिणी Vs
om वती —[1 7] Bs लक्ष्मणे (for वती)]

—⁴ Bs आचार्यमानो (for मन्त्रा) Ds तत्रात्य न्यव
सत्सर्ग (for ८) Ds Ms लोक Gs लोको (for लोके) Ss
Ns Bs Ds १ यथा Vs यथा मुता Vs मन्त्रेण (for यथा
मन्त्र) Ts लक्ष्मणवर्तितं चकुरात् पूषमाणो गङ्गायाम् —After
29 B ends

276th यत्र स्थानं च लोकस्य मानवत् च यत्र मुदु ।

Colophon Ds १ om (cont the Sarga) —Sarga
name Ss Ms V B Ds पञ्चमस्कन्धप्रतिपाद Ns पाञ्चम
स्कन्ध Ds पञ्चमस्कन्धप्रतिपाद Ds रामपञ्चमस्कन्धप्रतिपाद
—Sarga no (figures words or both) Ss Ms Bs
om Ns Vs Bs Ds 21 Vs 20 Bs 4 Ds 22 Ds Ds
Dms Ds 22 T G Ms 15 Ds 24 Ms 26 —After
colophon G concludes with श्रीरामायणम्

मयूःरुममर्षिर्हिर्मनीहारमन्त्रैः ।

दूरमभ्युदितः सूर्यः यथाङ्ग इव लक्ष्यते ॥ १८

अत्रात्यरीर्यः पूर्यते मय्यहो स्पर्शतः सुराः ।

संरक्तः सिचिदापाण्डुरालयः शोभते विवर्त ॥ १९

अदृश्यायनिपातेन सिचिद्विज्ञानाद्वला ।

वनानां शोभते धूमिनिर्दिष्टरथावता ॥ २०

अदृश्यापतमोतद्वा नोहारतममावृताः ।

प्रमुखा इव लक्ष्यन्ते विपुण्या वनराज्यः ॥ २१

वाप्यमल्लमलिला स्तरिज्येयमास्त्राः ।

हिमाद्रिः शङ्खः शूलैः मन्त्रितो भान्ति माध्वतम् ॥ २२

तुषारपक्वार्चवः सृष्ट्वाङ्गाम्बरस्य च ।

शैल्यङ्गमाध्वमपि प्रापेय स्मरतम् ॥ २३

वसानवैरितैः पथः श्रीर्निमरकर्विहः ।

नालक्षेया हिमधस्ता न भान्ति कमलासराः ॥ २४

अभिमतं पुष्टपण्यात्र शले दुग्धममन्त्रितः ।

नपञ्चरति धर्मात्मा तद्वक्त्या भरतः पुरे ॥ २५

सक्तरा राज्यं च यत्नं च भोगाश्च विविधान् ॥

तस्मात् निपताह्वयः देवो श्रीति महीशले ॥ २६

२७* साष्टिपुत्रपतिगोत्राणिपिदात्रीनिलेशम् ।

सुर विरजि केन्द्रे नि धामपुष्टिद यत्नम् ।

[(1 2) B: वीर्यम् (for वीर्यम्) Ds om from
up to 18* १८ मयूरिद्वय (for मयूरिद्वय) — (1 2)
Vi वय (for वय) १९ B: १९ विमलप्रद्वय वय (for the
post half)]

18 Ds om 18 (cf v 1 17) — १) S: १९ D: G:
मयूर (for मयूर) S: १९ इव सर्वद्वय, १९ D: २० मयूर
मयूरिद्वय, Vi मयूरपति, Ds: मयूरपतिद्वय (for वय) — २)
१: सूर्य, B: सूर्य (for सूर्य) — ३) १: विमल,
G (ed) इव (for इव) S: १९ B: २० D: Ds: २०
मयूरिद्वय (for मयूर) — ४) G (ed) यत्नम् इव यत्नम्

19 * १) S: १९ Ds: २० मयूर (D: २० मयूरपति, १९ T: G:
M: G: मयूरपति Vi मयूरपति, १९ मयूरिद्वय (for मयूरपति)
Vi मयूरिद्वय (for मयूर) — २) B: मयूर Ds om (for
मयूरपति) १९ Ds: मयूरपतिद्वय, Ds G: २० मयूर (for
मयूरपति मयूर) — ३) Vi Ds Ds Ds: २० मयूरपति Ds
मयूरपति Cv मयूर (for मयूर) — ४) S: न मयूर (for
मयूर) १९ Vi B Ds: मयूरपति यत्नम् (B: मयूर)

20 * १) १: वय न, १९ मयूरिद्वय (for मयूरपति) S: १९ १: B
D: २० मयूरपति (for मयूरपति) — २) B: मयूरिद्वय (for
मयूरिद्वय) S: मयूरपति यत्नम् १९ मयूरपति (mleg) (for
मयूरपति) — After 20 Ds Ds Ds Ds: २० S: २०

२८* सूर्यः सूर्यः सूर्यः सूर्यः सूर्यः सूर्यः

मयूरपतिगोत्रं मयूरः प्रतिमहत्त यत्नम् ।

मयूरिद्वय मयूरपतिगोत्रं मयूरः मयूरपतिगोत्रं ।

नामयूरपतिगोत्रं मयूरपतिगोत्रं मयूरपतिगोत्रं ।

[(1 2) Ds Ds G: मयूरपति, M: मयूरपति, M: मयूरपति
(for मयूरपति) Ds Ds मयूरपति T: मयूरपति (for मयूरपति)
G: मयूरपति, M: मयूरपति (for मयूरपति) — (1 2) Ds Ds Ds
G: M: मयूरपति (M: १) Cv मयूरपति (for मयूरपति) G: २०
M: मयूरपति (for मयूरपति) — (1 3) १: G: मयूरपति (for मयूरपति)
— (1 4) Ds Ds G: M: मयूरपति (for मयूरपति)]

21 * १) S: १९ Ds: २० मयूरपति १९ Vi B Ds: मयूरपति

विमल (for मयूरपति) — २) Vi मयूरपति मयूरपति — ३)
S: Vi B: २० मयूरपति (for मयूरपति) — ४) S: Ds मयूरपति,
१९ १: B Ds: मयूरपति, G: मयूरपति (for मयूरपति)

22 * १) Ds: मयूरपति (for मयूरपति) — २) S: मयूरपति
मयूरपति, Vi B: २० मयूरपति मयूरपति — ३) Ds:
मयूरपति (for मयूरपति) S: १९ Ds: २० मयूरपति, १९ Ds:
Ds G: मयूरपति (for मयूरपति) — ४) Ds: मयूरपति (for
मयूरपति)

23 * १) S: १९ मयूरपति मयूरपति, Ds मयूरपति मयूरपति, Ds:
मयूरपति मयूरपति — २) १: Vi B Ds G: मयूरपति, G:
मयूरपति, G: २० मयूरपति (for मयूरपति) S: १९
मयूरपति मयूरपति, १९ Ds: मयूरपति मयूरपति, Ds: मयूरपति
मयूरपति (sic) — ३) B: मयूरपति मयूरपति

24 * १) Ds: Ds Ds T G: मयूरपति [Ds: marg]
T: G: G: २० मयूरपति १९ Vi B Ds Ds: २० मयूरपति, Ds:
Ds: T: G: २० मयूरपति G: २० मयूरपति G: २० मयूरपति (for
मयूरपति) २) G: मयूरपति मयूरपति मयूरपति मयूरपति मयूरपति
G: मयूरपति मयूरपति मयूरपति मयूरपति मयूरपति मयूरपति
S: १९ Ds: मयूरपति मयूरपति मयूरपति (१९ २०) Ds: मयूरपति
मयूरपति १९ मयूरपति मयूरपति (for मयूरपति) S: १९ Ds:
मयूरपति मयूरपति — ३) Ds: मयूरपति मयूरपति १९ मयूरपति
S: १९ Vi B Ds: २० मयूरपति [Ds: marg also as m] ४) Ds:
मयूरपति मयूरपति Ds: Ds Ds I G: २० मयूरपति मयूरपति
मयूरपति — ५) S: [Ds: मयूरपति (for मयूरपति)]

25 * १) १: B Ds: २० मयूरपति (for मयूरपति) S: मयूरपति
(for मयूरपति) Vi B: Ds Ds: २० T: G: २० मयूरपति
— २) Ds: मयूरपति (for मयूरपति) S: मयूरपति मयूरपति, १९ Ds:
मयूरपति मयूरपति, १९ मयूरपति मयूरपति, १९ मयूरपति मयूरपति (for
मयूरपति मयूरपति) — ३) S: Ds: मयूरपति (for मयूरपति)
— ४) Ds: मयूरपति (for मयूरपति) १: मयूरपति (for मयूरपति)
S: मयूरपति (for मयूरपति) १: (also) मयूरपति (for मयूरपति)
S: मयूरपति (for मयूरपति) १: (also) मयूरपति (for मयूरपति)

26 १: २० २० २० २० २० २० S: Ds: २० मयूरपति मयूरपति
(by transp) १९ Ds: २० मयूरपति मयूरपति Vi B: मयूरपति

G 3 21 16
D 3 16 10
L 3 21 16

मोक्षि वेतामिमां नूनमभिषेवामुद्यतः ।

वृतः प्रकृतिर्मित्यं प्रयाति सरयूं नदीम् ॥ २७

अत्यन्तमुत्तमं हृदः मुमुक्षो हिमाद्रितः ।

कथं त्वपरस्येपु सरयूनममाहते ॥ २८

पद्मपत्रेक्षणः श्यामः श्रीमन्निष्ठुरो महान् ।

धर्मज्ञः सत्यवादी च ह्रीन्निष्ठो जिह्मिष्ठियः ॥ २९

प्रियाभिभाषो मधुरो दर्पराहासिदमः ।

संलज्ज्य सिद्धिचान्द्रापायार्थं मर्शान्तनाथितः ॥ ३०

जितः न्यर्गस्तन आना मरुतेन महानना ।

नमस्यमपि तापस्ये यस्त्वामनुविधीयते ॥ ३१

न पितृमनुस्तेन्ये मानुकं द्विपटा इति ।

रपातो स्नेहप्रवाद्योऽयं मरुतेनान्यथा कृतः ॥ ३२

मर्शो दशरथो यस्याः माधुश्च भरतः सुतः ।

कथं नु भाम्ना त्रैलोक्यी सादृशी वृन्दार्तिनी ॥ ३३

इत्येवं तस्मिन्ने वाक्यं स्नेहाद्वराति धार्मिके ।

परिवारं वनन्यास्तमगहनपत्रोऽनरीम् ॥ ३४

न नेष्ट्वा मध्यमा तात गह्वित्वया कथं पन ।

तामेवेत्साहानावक्ष्य भरतस्य कथां हुर ॥ ३५

सोमः ११ (१) २७ (for २७ च २७) —^a) Ss Ds-
रचितम् (for विरचितम्) Ts- रचितम्, Gs सवि (for
वदन्) Ss ११ B Ds- रचितम् सवि B- ११ —^a)
repeats 26^{ad} after 25^{ad} —^a) २७ ज्ञानं रोते, Ss 11 24
Ts रचिते रोते (by transp.) Ds स नु रोते (for रोते
रचिते) Ds रचिते २०० रचिते

27 Ss om. 27 (cf १ 1 26) —^a) Ss Ds- स हि
(for सोऽहि) Ss ११ B Ds- वृत्तिमा वेताम् (by
transp.) —^a) Ds- रचितम् (for रचितम्) —^a) Ds-
वृत् (for वृत्) Ss ११ B Ds- २७ मरुतः (for मरुतः)
—^a) Dms Gs स रचितम् (for प्रयाति) Ds ॥ सारयूदी

॥ Ss om. 28 (cf १ 1 26) —^a) Bs जनः (for
जनः) Ss दुष्ट (for सुष्ट) —^a) Ds- सुल्लेखित
(for हिमाद्रित) —^a) Ss Ss Bs- Ds Dms Ds- २७
Gs ११ Gs च ११ Bs- २७, २७ नु (for नु) Gs वर (for
म वर)

29 Ss om. 29 (cf १ 1 26) Ss ११ Bs Ds- om
29 30 —^a) Bs भीमम्, h. (ed) वर (for वर) B
Dms Ds- Ts Gs ११ transp. वर and भीमम् Ts
निररन्ते (for 'रते) Ds रचितम् रोते महान (for^a) —^a)
Bs २७ रचितम्, Ds रचितम् (for रचितम्)

30 Ss ११ Bs Ds- om. 30 (for Ss cf १ 1 26
and for the rest of १ 1 29) —^a) Ss Ds- मित (for
मि) and मिन्दिय (for मिन्दिय) —^a) Ds Dms
Ds- Ts- Gs मोक्षम्, Gs as m. text (for मोक्षम्) Ss
Ds Ds- मिन्दिय मोक्षम्, Bs (marg. also 25 30 Ss)
मिन्दिय दुष्टम् (for मिन्दियमोक्षम्) Ts म्याव (for म्याव)
Ss Ds- [म मिन्दिय, Gs दुष्ट २७ मिन्दिय (for [मिन्दिय)
Bs सवि मिन्दियमोक्षं च म्याव मरुतः रचितम्

31 Ss om. 31^{ad} (cf १ 1 25) —^a) Ss Ss ११ B
Ds- २७ मरुतः (for मरुतः) —^a) Ds- मरुतम्, Ms मरुतम्
(for मरुतम्) Ss रचितम् (sc), Ds Ts रचितम् ॥
मरुतम्, Gs मरुतम् (for मरुतम्) —^a) Ss Ds- रचितम्

मरुतम् य, ११ मरुतम् मरुतम् (marg.) Ds- रचितम् (D
Ts) मरुतम् मरुतम् —^a) For 31^{ad}, Ss ११ B Ds- subst
25^a मरुतम् मरुतम् 'मि मरुतम् मरुतम् य ।

[G(ed) रचितम् (for रचितम्) Ds मरुतम् (for मरुतम्) G(ed) म
(for म) Ss मरुतम् (for 'मि मरुतम्)]

32 —^a) Ss Ds- रचितम् मरुतम् Ss मिन्दिय सवि
मरुतम्, Ss ११ B Ds- मिन्दिय सवि मरुतम्, Ds मिन्दिय
मरुतम्, Ds मिन्दिय मरुतम् (sic) —^a) Ds- मिन्दिय
मरुतम्, Ds मिन्दिय मरुतम् (for 'मि मरुतम्) Ss ११ Ds- मरुतम्
मरुतम्, Ss ११ B Ds- मरुतम् मरुतम् मरुतम् (Ds [marg.
also 'मिन्दिय' 'मरुतम्] —^a) Ss ११ B Ds- रचितम् (for
मरुतम्) Ss B- रचितम् (for रचितम्) Ss Ds- रचितम् Ds
'मरुतम् (Ss 'मरुतम्) मरुतम्, Ss रचितम् मरुतम्
—^a) Ss Ss Ds- रचितम्, Ds [मरुतम् मरुतम्, Ms [म-
मरुतम् मरुतम् (for [मरुतम् मरुतम्)

33 —^a) Ds- मरुतम् (for मरुतम्) —^a) Ds- मरुतम् (for
मरुतम्) —^a) Ss Ss ११ Bs Ds- २७ मरुतम् (for मरुतम्) B
मरुतम्, Ds [मरुतम् (for मरुतम्) —^a) Ss- मरुतम् Ms
मरुतम् (for मरुतम्) Ss Ss ११ B Ds- २७ मरुतम् (Ss
Ds- 'मरुतम्) Ds- Ds- २७ मरुतम् —^a) After 33 Ss Ss
Ds- 25

25^a मरुतम् मरुतम् मरुतम् मरुतम् मरुतम् ।

34 —^a) Ss [मरुतम् Ss ११ B Ds- [मरुतम्, B
[मरुतम् (for मरुतम्) Ss Ds- Ds- मरुतम् (for 'मरुतम्) Ds-
मरुतम्, Ms मरुतम् (for मरुतम्) Ds- मरुतम् —^a) Ds-
मरुतम् Ms मरुतम् (for मरुतम्) Ss Ss ११ Ds- Ds-
Ds- २७ Ts- मरुतम् Ds- मरुतम् (for मरुतम्) Ss Ds-
मरुतम् Ss- (alleg.) Ds- २७ मरुतम्, Ds- मरुतम् (for
मरुतम्) —^a) Ss Ds- मरुतम् (for मरुतम्) Ss ११ B Ds-
मरुतम् मरुतम् —^a) Ss- मरुतम्, Ss ११ B Ds- Ds-
मरुतम् Ds- मरुतम् Gs मरुतम्, Ms मरुतम् (for मरुतम्)
Ds- मरुतम् मरुतम् मरुतम्

35 —^a) Ss- मरुतम् B [marg. 27 text] मरुतम् B

निधिरापि हि मे बुद्धिर्नवामे दृष्टवत्ता ।
मत्तलेदमंतता बालिशोक्तिर्यते पुनः ॥ ३६
इत्वेनं मिलंस्तत्र श्राम्य गोदासीं नदीम् ।
चक्रेऽभिषेकं काकुत्स्थः सानुजः सह सीतया ॥ ३७
तर्पितयाय सज्जितस्ते पितृन्दैवतानि च ।

सुतन्ति श्रोतुं सूर्यं देवताय समाहिताः ॥ ३८
कृताभिषेकः स स्राव रामः
सीतादिनीयः मह लक्ष्मणेन ।
कृताभिषेकस्तगराजपुन्या
रुद्रः सन्दिग्धैराभिषेकः ॥ ३९

G 3 23 39
D 3 16 43
L 3 21 36

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे पञ्चदशः सर्गः ॥ १५ ॥

हेवा (for हेवा) १२ Ds 4 Ds Ts Ms Ck साहा, Gs साहा
(for साहा) ४८ Cv केवेदमन्थनेति पश्येदमिच्छन्ति, Ck
असत्पदेति वा छेद ४८ —^d १२ Vs B Ds १ समापत्त, Ds
काय न च (for कायन) —^e १२ Vs B Ds १ छेद, Ms
सदृश (for सदृश) —^d Ds reads अदृश्य in margin

36 ^a Ss Ds [१] व, १२ Vs B Ds Ds Ds १
[१] व, Ds [१] व, Gs as in text (for [१] व) —^d
Ds Ts १ Gs १ दृष्टवत्ता (Ds १) (for 'दा') Ss १ १२ B
Ds १ १ वनवासाय लक्ष्मणे —^d Ss Ds १-अनुवा, Ds Gs
सहाहा (for सहाहा) —^d Vs B Ds १ दारिद्र्या निषेधे,
Ds १ दारिद्र्या (D, 'सो' इच्छते (acc) Ms दारिद्र्यानिषेधे
(for दारिद्र्यानिषेधे) Ds १ दारिद्र्या (for पुनः) —After 36,
Ds Ds Ds Ds १ Ss १

अ३३ सकाराभ्याम् शीतपानि प्रियाणि मनुष्याणि च ।
इषाम्पुत्राणां सन्तानं मया दत्तम् ॥ ३४
कदा कदा स्मरेत्यादि सन्तानं दत्तम् ॥
समुद्रेन च बहिर्येन तया च सुवर्णम् ॥

{ [1 2] Ds १ (for [१] व) Ds १ (margin) १
(for व) Ds १ दारिद्र्या (for दारिद्र्या) — [1 3] Ds
Gs Ms १ [१] व Gs [१] व (for व)]

37 ^a Ss दारिद्र्या, १२ Ds १ दारिद्र्या (for दारिद्र्या
दत्त) १२ Vs B Ds १ दारिद्र्या प्रत्यये —^d Ss दारिद्र्या
—^e १२ Vs B Ds १ दारिद्र्या (for दारिद्र्या) —^d
Gs सीतया सह (by transp)

38 ^a Ss १२ Ds १ Ts Gs १, १२ Vs B Ds १ Gs १
(for [१] व) १२ Vs B Ds १ दारिद्र्या (for दारिद्र्या)
—^d Ss दारिद्र्या, १२ Ds १ दारिद्र्या, Ds Ds Ds १ Ts Gs Ms

१२, Gs १ (for व) Ss Ds Ds Gs दारिद्र्या, १२ Ds १
Ms दारिद्र्या (for दारिद्र्या) Ds Ts Gs Ms दारिद्र्या व, १२
दारिद्र्या (for दारिद्र्या) १२ Ms Ds १ दारिद्र्या
सह, १२ Ds १ दारिद्र्या सह —After 38^d Bs १
peaks 26^d —^d Gs सुवर्ण Ss १२ Ds १ दारिद्र्या सुवर्ण
सह —^d Ds १२ दारिद्र्या (for दारिद्र्या) Ss १२ Ds १
दारिद्र्या, Ds Ds Ds Ds १ Ts Gs १ दारिद्र्या Ds Gs
१२ दारिद्र्या, Gs दारिद्र्या (for दारिद्र्या) —For 38^d
12 Vs B Ds १ सह

२९५ उपपन्नमालुन सूर्यसुवर्ण सह सीतया ।

[१२ उपपन्न (for 'उ')]

39 ^a १२ कृताभिषेक (for 'क') Ss Vs B १ व, १२
व, १२ B Ds १ Ds १ व, Ds १ व (for व) Vs राज्ञ (for
राज्ञ) —^d Bs दारिद्र्या (for दारिद्र्या) —^e Ts १ Gs
दारिद्र्या (for दारिद्र्या) Ss १ १२ B Ds १ १२ दारिद्र्या (for दारिद्र्या)
दारिद्र्या (for दारिद्र्या) Ds कृताभिषेको राज्ञ सुवर्ण
दारिद्र्या (acc) —^d Ss १२ Vs B Ds १ (margin) १२ as
in text) Ds १ १ Ts १२ दारिद्र्या (for दारिद्र्या) Ds
दुष्टेन दुष्टे (for दारिद्र्या दारिद्र्या) Ms दारिद्र्या (for दारिद्र्या) ४८ Gs
दरिद्र्या दारिद्र्या दारिद्र्या इति न दारिद्र्या बोधे दारिद्र्या ।
यस्य दारिद्र्या दारिद्र्या दारिद्र्या दारिद्र्या दारिद्र्या दारिद्र्या

Colophon —Sarga name Ss १२ Vs B Ds १ १
दारिद्र्या (B १ १२ Ds १ १) १२ दारिद्र्या —Sarga
no (figures words or both) Ss १ १ १ Ds १
om १२ B Ds १ १ १ १ B १ १ Ds १ Ds Ds
Ds १ १ Gs १ १ Ds १ १ Ds १ १ Ms १ १ —After
colophon Gs conclude with श्रीरामाय नमः

जटी तापमरुषेय सभार्यः अरुतापधृत् ।
 जामलस्यमिमं देशं कथं राक्षसेषितम् ॥ ११
 एतमुक्तस्तु राक्षसा शूर्यस्यस्या परं वपः ।
 मरुद्विदितया सर्वमाख्यातुमुपचक्रमे ॥ १२
 जामीद्वययो नाम राज्ञा विदन्निक्रमः ।
 तस्यहमद्रजः पुनो रामो नाम जनेः शुभः ॥ १३

काममुपारमिष्यति (for the prior half) V₃ ॥ (sac)
 (for मरुः) — (1 34) V₃ अमिष्यत् (for सति)]

—^a) S₃ V₁ B D₃ ३ स एषय वाक्यमप्यवरोह

11 V₃ illeg for 11 (cf v 1 1) B₃ reads 11-12
 in marg —^a) S₃ D₁ D₃ केचन, G₃ as in text (for
 रूपेण) S₃ V₁ B D₃ ३ कस्य वाक्यमप्यवरोह —^b) S₃ S₃ B₃
 D₁ D₃ ३ T शरणवसुत् S₃ D₃ ३ ट, D₃ T ३ S₃ S₃
 S₃ ३ वा S₃ S₃ सदा चार, V₃ कयपाले (for शरणवसुत्)
 —^c) D₃ हृद (for हृत्) S₃ V₁ B D₃ ३ इय देवमनुजलो
 (S₃ B₃ ३ ता) —^d) S₃ V₁ B D₃ ३ दुर्गं (for कथ)
 —After 11, S₃ V₁ B D₃ 3 ins

290^a नातिदुर्लभं ह्या राक्षसा घोरविक्रमा ।
 कक्षाद्वयमप्यधीनसर्गजस्यस्य महामयः ।
 वसन्त कृतकजागिलतया वै मवीपधृत् ।
 कथं स्वामरुच्यति सारसस्य विदुषतः ।
 ॥ वेदार्थविहीनस्य पक्षकोपमा । [5]
 यद्वाहुल्यमस्ति विदुषीति मन्त्रिभ्यः ।

[(1 1) B₃ ३ दूर दत्त V₃ S₃ ३ वेदार्थविहीन — (1 3)
 D₃ दत्त S₃ D₃ ३ (for वै) — (1 4) D₃ wrongly
 repeats दृष्ट — (1 5) V₃ दत्त (for दत्त) S₃ वाक्यमा],
 —while D₃ ins

291^a राक्षसाग्रामय वाक्तापमिवजगर्षितः ।
 —D₃ cont whereas D₃ D₁ D₃ D₃ ३ S₃ ins
 after 11

292^a विद्वान्मन्त्रिभ्यः ते राक्षसापस्तुमर्षितः ।
 [D₃ D₃ ३ G₃ S₃ मन्त्रिभ्यः D₃ पा^a (for मन्त्रिभ्यः)
 T₃ राक्षसापस्तु (for मन्त्रिभ्यः)]

12 V₃ illeg for 12 (cf v 1 1) —B₃ reads 12 in
 marg (cf v 1 1) —^a) G₃ दत्त (for दत्त) —^b) S₃ B₃
 D₃ ३ V₃ G₃ ३ D₃ ३ दत्त S₃ ३ दत्त S₃ ३ दत्त S₃ ३ दत्त S₃ ३ दत्त
 S₃ ३ दत्त (for दत्त) S₃ ३ V₃ B D₃ ३ ३ दत्त S₃ ३ दत्त
 S₃ ३ दत्त —^c) D₃ दत्त S₃ ३ दत्त S₃ ३ दत्त S₃ ३ दत्त S₃ ३ दत्त
 S₃ ३ दत्त (for दत्त) —After 12, D₃ D₃ D₃ ३ T G₃ S₃
 M ins

293^a मन्त्र न हि राक्षस कदापि सदाप्य ।
 विद्वान्मन्त्रिभ्यः सभार्ये श्रीवदस्य च ।

आतापं लक्ष्मणो नाम यवीयान्मानुजतः ।
 इयं सार्या च वैदेही मम सीतेति निश्चिता ॥ १४
 नियोगाच्च नरेन्द्रस्य पितुर्मातुश्च पथितः ।
 धर्मार्थं धर्मराष्ट्रं च वनं वस्तुनिहागतः ॥ १५
 तयं तु वेदितुमिच्छामि कथ्यतां कासि कस्य वा ।
 इह वा मित्रमिषिचं स्वमात्मना ब्रूहि तत्पतः ॥ १६

[(1 1) M₃ ३ (for B₃) — (1 2) D₃ D₃ T विदेह
 (for विदेह)]

13 V₃ illeg for 13 (cf v 1 1) —^a) D₃
 wrongly repeats इत्ये नाम राक्षस निश्चिता after निश्चिता 10^a
 S₃ ३ B D₃ ३ राम इहायो मम धर्ममात्रा विष्णु द्विती
 —After 13^a B₃ ins श्रीराम and श्रीद्विती —^b) T₃
 मन्त्र (for मन्त्र) —^c) S₃ D₃ ३ मन्त्र (for मन्त्र)
 S₃ V₁ B D₃ ३ राम इत्ये B₃ (marg also) "म"विष्णु

14^a) S₃ S₃ D₃ ३ कवीयते B₃ (S₃ D₃ ३ मन्त्र) मन्त्र ,
 D₃ कवीयन्मानुजतः —^b) S₃ D₃ M₃ ३ च भार्या [by
 transp] D₃ तु भार्या (for भार्या) —For 14, S₃ V₁
 B D₃ ३ subst.

294^a सीतेव मम भार्या च आताप लक्ष्मणस्य ।

[B₃ (marg also) मन्त्रे तन्मन्त्रा (for the post
 half)]

15 V₃ illeg up to विष्णु in ^a —^a) S₃ illeg,
 D₃ D₃ G₃ ३ (for दत्त) —^b) D₃ मन्त्र (for विष्णु)
 S₃ S₃ D₃ ३ दत्त, S₃ V₁ B D₃ ३ लक्ष्मण (for पथित)
 —D₃ om 13^a —^c) S₃ S₃ V₁ B D₃ ३ धर्मार्थं, B₃
 ३ मा, D₃ ३ धर्म, D₃ ३ धर्म (sac) (for धर्मार्थं) S₃ S₃ D₃ ३
 धर्मार्थं, S₃ V B D₃ ३ कर्मात्, D₃ ३ रक्षी, M₃ ३ भार्या (for
 धर्मार्थं) V₃ तु (for च) —^d) G₃ (ed) दत्ते (for दत्त)
 V₃ B₃ ३ इहाय (for इहाय) S₃ मन्त्रात्, D₃ मन्त्र
 (for इहाय) S₃ S₃ D₃ ३ वनवास समा S₃ D₃ ३
 "लक्ष्मण" (for इहाय) —After 15 S₃ V B D₃ 3 ins while D₃
 ins 1 2 only after 15^a

295^a स्वयौपसमन्त्रा साक्षाच्छीतेरु मुन्दरी ।
 वने घोरतरे शीघ्रं कथं परस्मिन् दृष्टे ।

[(1 1) B₃ न्यून (for न्यून) V₃ B₃ स्त्रीति (for
 मुन्दरी) V₃ शीघ्रं परस्मिन् [10] (for the post half)
 — (1 2) V₃ illeg up to वस्ति B₃ लेख्ये, D₃ ले
 (subm) (for लेख्ये) B₃ वस्ति (for वस्ति)]

16^a) S₃ S₃ D₃ ३ तु विष्णुत्, S₃ V B D₃ ३ मन्त्र
 आताप, D₃ ३ च वे (for तु वेति) —^b) S₃ D₃ ३ इहाय,
 D₃ D₃ G₃ कथं च (for कथं) S₃ (als 2) V B D₃ ३
 कथं वस्ति (by transp), G₃ कथं कथं S₃ S₃ D₃ ३ च
 (for च) —After 16^a, D₃ D₃ D₃ 3 S₃ ins

G 3 13 41
B 3 17 26
L 3 22 22

विकृता च विरुपा च न सेषं सृष्टी उर ।

अहमेवानुरूपा ते मार्गारूपेण वक्ष्य मातु ॥ २२

इमां विरूपामस्तीं करास्त्रं निर्घेतोदरीम् ।

मनेन मह ते आत्मा मधुमिष्यामि मातुषीम् ॥ २३

तवः सर्वेश्वराणि वनानि विविधानि च ।

पश्यन्तः मया कान्त दृष्टस्त्वनिवरिष्यसि ॥ २४

इत्येवमुक्ता काङ्क्षन्तः प्रहसा मदिरक्षणम् ।

उदं वचनमोत्थे वक्तुं वाक्यनिशारदः ॥ २५

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे षोडशः सर्गः ॥ १६ ॥

[De वराहमिष्यः M: *मधुमिष्य (for मधुमिष्य)]

—⁴) De लव राय (for विराय) Sa Dms De 30 T 23 G
Me 3 transp भर्ता 20d से —⁵) Si Si Di 3 वरुणवा (for
विरुपसि) —For 21 Si V B De 7 subst while Me
cont after 303⁴

304⁴ ताह नवर्त्तकत्वाय कामवत्तत्वाय तव ।

मनेन मधुमया मा सोत्वा वि वराहवा ।

[(1 2) Vi laccon Me 344 (for नव) De 7 वरुणवा
(for वरुणवा) —(1 2) Me 344 मन्त्रक ल (for the
prior half) and मन्त्रक (for वीरक)]

22 ⁴) Vi विरुप (for विकृता) Si V B De 7 (ह) व.
De 7 (for first व) —T 2 damaged from second व
up to 22⁴ Si विरुप; विकृता येव —⁵) Si दि वा, Si
(ह) व व, Si V B Dgt Dms De 303 G 3 Me 3 वे (De
वे (व, De (ह) व म, De (ह) व दि, Me (व) वि (for
वि) —⁶) Si Di (म) मया (for (म) मया) Sa Bi
De 3, Di 3 (for वे) —⁷) Dms G 3 जाया, De अयो
(for भायो) Dms वद सा, Ta राय (for पक्ष माय)
Si V B De 7 Me भायो मयावर्त्तकत्वा —After 22, Si V
B De 7 ins

305⁴ वक्ष्य मा विरूपस्याम दिव्यामलमृषिसम् ।

काण्डोदभवता कामा रीम मोक्षितोवरात् ।

[(1 2) Bi मोक्षित (for मोक्षित)]

23 ⁴) Si Vi De वक्ष्याम्, Si वक्ष्याम्, Me वक्ष्याम्
(for वक्ष्याम्) —⁵) Dms Dms De T 3 वक्ष्याम्, Me वक्ष्या
(for वक्ष्या) Dgt Dms T 3 निर्घेतोदरीं G 3 निर्घेतो,
Me 3 निर्घेतो (for निर्घेतोदरीम्) Sa Si V De 3 7
मधुमिष्यामि मातुषीं (Sa मातुषीं) (= 23⁴) Si B द्वितीयेन
मातुषीम् —⁶) Si व सद, Si De 3 तव वि, 3 Dms Di T 3
Me ते सह (by transp) De व सद, Me सद वे (for सद
वे) —⁷) Me मातुषीं (for मातुषीम्) Si Si V De 3 7
द्वितीयेन मातुषीम्

24 ⁴) Si V B De 7 विविधानि (for विविधानि) Si
Si Di 3 विविधानि वनानि (De व वादि) (by transp)
—⁵) Si Di G 3 काम Si Dgt Dms De 3 7 G 3 Me 3
वामी (for कान्त) —⁶) Vi B 3 वक्तु (for वक्ष्याम्)

—After 24 Si V B De 7 ins while Me ins 1 2
only after 25⁴

306⁴ एवमुक्त्वा मुक्ता राक्षसा इतिशरणम् ।

इष्टावका ददा सोमः दक्षिण च मातुषुन ।

[(1 2) Bi मति (for मति) —(1 2) Bi मति (for
मति) Me सोम ददा सोमः (for the prior half) Bi Me
मातुषुन]

25 ⁴) Si Si De 3 वक्ष्या काङ्क्षन्तः Me एवमुक्त्वा
मातुषुन —⁵) Di वक्ष्या (for वक्ष्या) Si Si Di 3
मदिरक्षण, Dms T 3 G 3 Me 3 मति G 3 मतिरक्षण
(for मदिरक्षणम्) —For 25⁴, Si V B De 7 subst,
Si Si Di 3 cont after 308⁴ whereas T 3 Me
(preceded by 306⁴) ins after 25⁴

307⁴ सर्वशक्तिमिषि तु शम वरुणसा ॥ ।

[Si 3 वरुण Di (marg also as above) मयाव,
T 3 वरुण (for वरुण) Si De 3 म (for व) Si 3
वराहमिष्य अ (for the prior half) Si Si Di 3 Si
Di 3 वरुण V B 3 वरुण, De 3 Me 3 (Si 3 वरुण, T 3
वरुण (for वरुण) Si 3 वरुण, De 3 वरुण (for वरुण)
—After 25⁴, Si Si Di 3 ins

308⁴ वेदी सवक्ष्यामि सीम मयावर्त्तकत्वा तु ।

[Di 3 वेदी सवक्ष्यामि सीम (for the prior half) Di वरुण,
De तु (for तु)]

—T 3 damaged for 25⁴ —⁵) T 3 वरुण G 3 वरुण (for
वरुण) —⁶) De T 3 वरुण (for वरुण) Si Si Di 3 वरुण
वक्ष्यामि, T 3 वरुणसे वरुणमोक्षित —After 25 Si
De 3 ins

309⁴ इत्थं सवक्ष्यामि विषयमपि स हिममोक्ष ।

[De 3 वक्ष्यामि De 3 वरुण (for वरुण)]

Colophon De 3 om (Sarga cont) —Kanda
name Si Dgt Di Dms 11 7 T G 11 3 वरुणमोक्षित, Si
Bi वरुणमोक्षित, Si V B De 3 वरुणमोक्षित —Sarga name
Si Si V B De 3 वरुण (Si V B De 3 वरुण (Si 3 वरुण, De
वरुणमोक्षित —Sarga no (figures, words or both)
Si Si V B De 3 7 Si Si De 23 Vi 22 Bi 24 Dgt
Dms Dms De 3 7 T G 11 7 De 26 De 13 Me 3 8
G concludes with श्रीरामायणम्

१७

तां तु शूर्पणखां रामः समपाशान्पाशिताम् ।
 खेच्छया शृङ्गया रात्रा मितपूर्वमाश्रिताम् ॥ १
 कृतदारोऽस्मि भरति भार्ययं दक्षिता मम ।
 तद्विधानां तु नारीणां सुदुःखा ममभवता ॥ २
 अनुजस्त्येव मे आता शीलरान्निग्रधर्धनः ।
 श्रीमानकृतदारश्च लक्ष्मणो नाम वीर्यवान् ॥ ३
 अपूर्वा भार्यया चार्वा तरुणः प्रियदर्धनः ।
 अनुरूपश्च ते भर्ता रूपस्यास्य भविष्यति ॥ ४

17

Ds continue the previous Sarga Ds begins with ॐ, Ms with श्रीमान् मम

1 *) Ds reads तु in marg. Śa sa ७, Dgs Ds : Tr :
 Gs Gs k हृत् (for हृत्) Śs Ds Tr : हृत्पत्नी, Śs Dms
 Ds : हृत्पत्नी, Vi Ds हृत्पत्नी Dgs Ds हृत्पत्नी, Tr Gs :
 M हृत्पत्नी Śs V B Ds : हृत्पत्नी, Ds वाच (for वाच) —
 Śs Śs Ds : Ms कामवाच [Ms 'वाच' वाचार्थिका, Śs V B
 Ds : राम कामवाच (Ds : 'वारा' वारा Gs कामवाच वाच
 —) Dgs Tr Gs Gs स्वपत्नी, Ds वा हृत्, Gs mp as in
 text (for स्वपत्नी) Śs Tr V B Ds : हृत्पत्नी मुक् (Śs
 Śs Ds : हृत्पत्नी, Ds हृत्पत्नी वा वाच, Ms हृत्पत्नी वाच वाच
 —) Śs V B Ds : कामवाच (for कामवाची) Gs Gs
 स्वपत्नी इति पठे परिहाराधिकोद्देशेन च । अत्र एव सिद्धयर्थमिति
 लोच । स्वपत्नी इति पठे मुक् । स्वपत्नीवाचिनीत्यर्थः Gs

2 *) Tr हृत्पत्नी (for 'वारा') Śs [5] h (sc) (for
 ५) Ds हृत्पत्नी (for 'वारा') —) Śs Śs Ds : व
 Dgs Ds Ms हि (for हि) —) Ms : सुदुःखा (for 'वारा')
 Dms Ds व लक्षणा Gs समपाशिता, Gs सा लक्षणा Śs Śs
 Ds : सु (Śs व) हृत्पत्नी लक्षणा Dgs Tr सुदुःखा लक्षणा
 —For ५th, Śs V B Ds : subst

310* तद्विधानां तु नारी लक्षणां सर्वविधाम् ।

[Vs Bs transp न and व Śs Ds : व न १ १ न व
 (by transp) Bs नापि वे G(ed) ह न वे (for न व वे)
 Ds : २१] (for हृत्पत्नी)]

3 *) Ds [५] व (for [५] व) —Śs om ३rd—⁴—
 Śs Ds : मुक्पत्नी (for हृत्पत्नी) —Ds reads ३rd—
 in marg —⁴ L(ed) जाहूट (for वृत्त)]

4 Śs om 4th, Ds reads 4th in marg (for both
 cf १ 1 3) Śs V B Ds : transp ५th and ५th —
 Śs V B Ds : वरुणो, Dgs Ds : T Gs : Ms Gmप वरुणो,

एवं मज शिवालाशि मर्धमं आश्रमं मम ।
 अमपवा ररसेहे भर्मर्माजसा यथा ॥ ५
 इति रामेण मा श्रोक्ता राधमी काममेहिता ।
 विमुञ्च्य रामं सङ्गा क्तो नृक्षणाप्रमर्शी ॥ ६
 जस्य म्पस्य ते सुक्ता भार्याहं वर्यर्षिणी ।
 मया न्ह सुखं मर्मान्दण्डान्निवसिष्यमि ॥ ७
 एवमुक्तस्तु रामिनी रामसा याव्यहोसितः ।
 ततः शूर्पणखां विन्वा लक्ष्मणो युक्तमग्रीत् ॥ ८

५ मर्षी Gm as in text (for मर्षी) १ Ds हृत्पत्नी (for
 वारा) २ Ds : Ms वरुणो (Ms 'वृत्' वरुणो मयापि —
 ३ V B Ds : वरुणम् (for वरुण) Ds विपत्तिने —After
 4th Śs V B Ds : Ms after 4) om

311* किं मया मे विदयेन हृत्पत्नेयं तामपि ।

[Ds [म] विपत्तिनेयं Ds न कदा (subst) (for न वि)]
 —) Śs V B Ds : वरुणो वरुणो मया दे ३ Gs अमपवा
 पदपठेन लक्षणा ५, Gm ते अमपवा पद १, Gs अनुपपन्न
 ते अमपवा अमपवा पदपठेन लक्षणा ५, Gs अनुपपन्न ते अम
 लक्षणा अमपवा पदपठेन लक्षणा ५ (—) Ds Tr Gs
 व (for [व] वरुण)

5 *) Śs Ds वरुण Śs Vs Dgs Dms Ds Tr वरुण (for
 वरुण) Gs शिवालाशि (for 'वि') —) Śs वरुण, Ds
 लक्षणा (for वरुण) Śs om (happ ?) सार —) Śs
 Śs Ms अमपवा Śs Vs Ds Ds : 'ली' (for 'वा') Ds अमपवा
 विदयारवि

6 *) Śs Śs Ds : वरुण (for वरुण) Śs V B Ds :
 वरुणो वरुणो वरुणो —) Śs Ds : Ms वरुणो वरुणो, Śs
 वरुणो, Śs V B Ds : वरुणो वरुणो (for वरुणो वरुणो) —
 Ds वरुणो Gs सा वरुणो (for वरुणो) Dms Ds वरुणो वरुणो
 (by transp) —⁴ Vs वरुणो (for वरुणो)

7 Ms om (happ) ७-3 Ds om ७ —⁴ Ds मे मया
 (for मे मुक्ता) —For ७th, Śs V B Ds : subst

312* वरुणो वरुणो वरुणो वरुणो वरुणो वरुणो ।

[Vs [म] वरुणो (for 'वा') Vs वरुणो]
 —) Śs Śs Ds : वरुणो वरुणो, Śs V B Ds : वरुणो
 वरुणो, Bs : वरुणो वरुणो Ds वरुणो वरुणो Vs वरुणो वरुणो (for
 वरुणो वरुणो) —⁴ Bs : वरुणो (for 'वरुणो') Ms वरुणो वरुणो
 —After ७ Bs om

313* वरुणो वरुणो मे सर्वे ये वाच वरुणो वरुणो ।

8 Ms om 8 (cf v १, ७) —⁴ Śs Dgs वरुणो
 वरुणो वरुणो (by transp) —⁴ Dgs वरुणो (for वरुणो) Dgs

अधोर्मा भक्षयिष्यामि पशवतस्तत्र मालुषीम् ।
 त्वया मह चरिष्यामि निःस्पृहा यथासुखम् ॥ १६
 इत्युत्तरा मृगशाराधीमलतमद्वयेशणा ।
 अम्भषान्त्सुमुक्तुद्रा महोल्का सेदिणीमिव ॥ १७
 तां मृत्युपाशप्रतिमामापतन्तीं महामलः ।
 निगृह्य रामः कुपितस्ततो लक्ष्मणमब्रवीत् ॥ १८
 ऊरुर्नार्यः मीमात्रे परिहामः कथंचन ।

न कार्यः पश्य वेदेष्टीं कथं चिन्ताम्य जीवतीम् ॥ १९
 द्रमां निरुपाममतीमतिमतां महोदरीम् ।
 राधामां पुरुषप्यात्र निरुपयितुमर्हामि ॥ २०
 इत्युक्तो लक्ष्मणस्तस्याः कृद्धो रामस्य वन्यतः ।
 तद्वत् स राज्ञं चिच्छेद कर्णनाभं महाबलः ॥ २१
 निरुच्यर्णनामा तु निम्नं गा निवध च ।
 यथामतं श्रद्धां धीरा अर्णना वनम् ॥ २२

C	3	24	29
B	3	16	22
L	3	25	28

अवयवम्) —^a) Śi Śi Dg Dm Ds-^a G मा ल व न (by
transp) Śi V B Ds M ल व न (by transp) ~ V
ल व णि मा न (hypo) Ds T G मा ल व (by transp)
(for न मा ल व) Ds ल व मा ल व न अन्वये

16 "। \tilde{A} : [भ]ह, \tilde{A} : [ए]व (for [ह]वा) \tilde{S} : Ds-
अहमिना (\tilde{S} : "वे"ह (for "वामि) —^d) \tilde{S} : Ds: वैलव
(for वलव) \tilde{S} : Ds: वैलवै ह (D: दि) मातुपी,
१. V B Ds: वलवलोत्ते V (D: "मि)मिनि (V:
"मद) —^d) \tilde{A} : रमिप्यामि (for वरि^d) \tilde{A} : V B Ds:
वलवव्या रमिप्येह (D: "व्यामि) —^d) \tilde{S} : Ds: Ds: मि वलवो
(for "वा)

17 "a) B₁ (ज) उपरनाशेम् (for उपरनाश) —^a)
B₂ (m also) स साधन (for साधन) —^a) D₁ D₂
D₃ T₁ मन्मथपद्मम्, V₁ "मन्मथ" (for मन्मथपद्म) D₂ सुस
पुत्रा (for "पुत्रा") S₁ S₂ V B D₁ ३:१ मन्मथपद्म कंदर्प
(S₁ D₂ ३ सन्मथ) —^a) V₂ trans रोहिणीम् and ह्य

18th) De om Us sec su for ga —^h) Ña V
 Bi : 4 Us v मङ्गल, De मङ्गल्य सः (sic) (for मङ्गल्य)
 —After 18th, Ba (om l 1) inc while Ba inc
 after 18

३।१० हा मनुष्यपराश्रितामात्रापन्नमौभवेद्य मा ।
प्रापेयत यथासर्वा श्रमते कर्तुं यथा ।
वदन्ना विप्रः शनो हन्तु क्षीयान्पण्यमात्र ।

[For 12, cf 3214^{ad}]

—*) $\tilde{N}S$ Vt Ba + Da + निवर्ण, Ds सिवर्ण (for सिवर्ण)
 $\tilde{N}S$ वरिणध, $\tilde{N}S$ Vt Ba (m. also as in text) Ds
 कुलिश, Gt सवर्ण (for युलिश) —For 18th, Ds subst.,
 while Ba cont. after 318°

११७^१ बहभिर्गुण्य कर्णोदंद्मस्य वाक्पद्मवतीम् ।

-Then Be cont

३२०* इमा पश्य मद्वाचादो राक्षसीं विह्वलन्तनाम् ।
सोतां हन्तुं स्वधर्मिता परीक्षन्त्यत्रियक्ष्णान्म् ।

19^a) $\Delta_2 V$ मध्ये, B De + अति सुद्धे (for
मार्ग) —^b) $\Delta_2 \bar{N} V$ B De + अग्रहण, D: सधन
(for पालना) —^c) Dg: वाग्, D: om (for न Δ_2
 \bar{N} V B De + जीवित) (for "जीव") — After 10 B: ins

३३१* वृक्षपातानि न स्वीयादुधर्मानि सृजन्त ।

20 *) $\text{S}_1 \text{ D}_1$ विष्णुः (for सिसुम्) $\text{S}_1 \text{ V D}$
 $\text{D}_2 \text{ - } \text{S}_2 \text{ V}_2$ पुंस्त्वम् (for मसुम्) —*) $\text{N V B D}_1 \text{ a, r}$
 G_1 सविपुत्रः (for स) D_2 सात्र, $\text{G}_2 \text{ V}_2$ दुपुत्रः (for
 सात्रः) S_1 मयोदुर्गं यदात्र —*) $\text{S}_1 \text{ N}_1 \text{ V B D}_1 \text{ a, s}$
 विचित्रियन्, D_2 सासात्रयन् (for सिसुयन्)

28 ") Śā N V B D i - s e s u d d (for वसुध) —^a)
 Śā N V D i - s e s o , V s R D . 7 v r p (for मुनेषु) D s T s
 C k v a n t , T s v a n t (for वदन्त) —^b) Śā N : D s
 n i t y a , D s n i t y a (for नित्यं) —^c) Śā N i D i D m s
 D s T i C k t k ṣ a n t a , D s G i M s ' s a , G s M s ' s a ,
 G m g a s a n t e x t (for 'स' —For 28^a, Śā V B D s
 s u b s t

३११* एतेषु त्रिष्वपि ज्ञेयं दर्शयामि निगद्य नमः ।

[Fig 2 -अणु (for -अणु)]

—After 21, 23 ins.

323* अगुह्यं बलवत्पीड्य हस्तेन्याहृष्य पातयत् ।
पादौघ्रमभ्याघ्रघाता वस्तुतस्तु रक्षयित्वा (816) ।

22 *) V Gz विहृत्, D- विहृत्, Ds लिहृत्, G
विहृत् (for विहृत्) ॥ Ds Ds हृत्, Ds (या) हृत् (for हृत्)
Ss विहृत् बर्णनात् तु, Ms विहृत् = सन्ध्या (sandyā
—) Ds विहृत् (for 'हृत्) Ss Ms तु (for स) Ss Ss
Dms Ds-वै (for व) Ss V B Ds : विहृत् त्रिहृत् (Bz
'वि' जय स —) Ss Ss Ds विहृत्, Ss V B Ds :
जगत्तु, Ds तु हृत् (for हृत्) Ss Ts : Gs Ms हृत्
(Ss Ts 'न' हृत्), Ds सुहृत्, Dms सुहृत् (mah : also
'हृत्'), Ds Ts सुहृत् Ds महत्, Ds हृत् (for वत्)
Ms Vs Ds-वै सुहृत् (Vs Ds 'न', Ds 'वत्) व
(Vs तु) (for 'हृत्) Ms सुहृत् जगत्तु स जगत्तु प्रान्त
प्रति

तां तथा पतितां दद्या विरुषां शेषितोषिताम् ।
मगिनीं कोपसंतप्तः परः पश्यन्त राखसः ॥ १
दक्षिणैरुपसम्पन्ना कामगा कामरूपिणी ।
इमामस्यां नीता रं केनान्तरुम्भमा मता ॥ २
देवगन्धर्वभूतानामृषीणां च महत्तमनाम् ।
कोऽपमेवं महानिर्वृत्तां विरुषां चक्रत ह ॥ ३
न हि वक्ष्याम्यहं लोके यः कुर्यान्मम विप्रियम् ।

18

Da begins with ॐ, Ma with श्रीसामाय मय

1 °) Śi दद्या, Dg: G M: r तदा (for तदा) Dg: पती (for पतिता) Śi ददुह (for दद्या) —°) Dg: शेषिता (for शेषिता) Śi: शेषितसदा, M: D: s "सप्तता, V B D: r Ma "सप्तता, D: "सप्तता, G: "सप्तता (for "सप्तता) —After 1, Dg: Dts D: s T: s G M ins., while Dm: D: T: s 1 1 and 6 after 1, and 1 2-5 after 3°

325° शेषितं वायदा(वादि) शेषेदं यदि सप्ततम् ।
व्यक्तमात्रादि येन व्यक्तैरुत्तरा विरुषिता ।
क कृष्णवर्मासीरमादीनिपमपामम् ।
सुवन्मिपमपामरुमहृषयेण लोरेया ।
काशपरा समासस्य कर्ते मोक्षाय कुप्यते । [5]
वसरास्य पमासाय पीतनाभियन्तुचक्रम् ।

[(1 1) Śi ददुह (for ददोह) —(1 2) Dm: G: r तदा (for तदा) —(1 4) Ma कर्तु (sic) (for कर्तु) G: s Ma [५] मिमासीरम्, M: s [५] मिमासायम् (for [५] मिमासायम्) —G: om. from the post. half up to येना in 2° —(1 5) D: अमय (subm.) (for सप्ततम्) Dg: T: s G: s M: Cmg r च वसरास्यस्य (for the prior half) Ma द (for त) D: कर्ते T: s G: तले Cmg कर्ते (for कर्ते)]

2. G: om up to वना 10° (cf v 1 326°) —°) D: सप्तता (for सप्तता) —°) D: वसरास्य (for वसरास्य) Śi V B D: r वसरास्यसि (for [५] also) "दा"दिष्टी —°) Śi V B D: r [५] सि (for र) —°) G: M: s [५] विरुषिता (for [५] विरुषिता) Śi M V B: s D: s: r मुनि, M: मुनि, Dg: कदा, Cyp मता (for मता)

3 °) Śi D: r शेषिता (for शेषिता) —°) Śi V B D: r मुनीना (for मुनीना) M: D: r शेषितास्य (for शेषिता) —After 3°, Dm: D: T: s 1 2-5 of 326° —°) Dg: D: s G: r (for द) B: सप्ततम्, Dm: D: G: मय (for G: र) दि, D: T: s विरुषा मता (for मता)

अन्तेण सहस्रां महेंद्रं वायदास्यम् ॥ ४
अयाहं मार्गैः प्राणान्तास्ये जीवितान्तरः ।
सहिते धीरमामकं निपिप्रवि सप्ततः ॥ ५
निहतस मया मरये अरसंकुचमर्मणः ।
सफेनं रुधिरं रक्तं भेदिनी कस्य पासति ॥ ६
कस्य पश्यताः कस्यान्तास्यमुत्कृत्य संगताः ।
ब्रह्मा मधयिष्यन्ति निहतस मया रणे ॥ ७

वीर्यम् —°) M: Lm: D: G: विरुषा च (D: दि) D: T: s वसरास्यस्य (for वा विरुषा) Śi V B D: s: r, D: स (for ह)

4 Dg: reads 1° in mang —°) Śi Śi V B D: s: r च (for [५] Dg: क (for व) Śi Śi V B: s (mang also) ददुह तदा) D: s: s अमिप मय (for मय विप्रियम्) —°) Dg: Dts Dm: D: s T: s G: M: Cmg मयरेण Cmg as in text (for सप्ततम्) Śi G: वसिपु अन्तेण सप्ततस्यस्येण च द B: पाश्चात्तय (for पाश्चात्तय) M: यं येनास्यवायदास्यम् (for वायदास्यम्)

5 °) Śi Śi V B D: s तदा Śi B D: r कस्य (for कस्य) D: श्रव्य (for श्रव्य) —°) Śi D: r सप्ततम्, G: अमय (sic) (for मय) Śi जीवितान्तरं, Dts D: T: s G: M: s G: जीवितान्तरं (for "मय") —°) D: सप्ततम् —°) Śi D: विप्रियम्, M: विप्रियम् (for विप्रियम्) Śi M: D: s सप्ततम् कस्य, G: द व सप्तत (sic) (for द व सप्तत) —For 3° Śi V B D: r subm. M: cont after 1 1 of 326°

327° सप्ततं सप्ततं मोक्षयान्ति रक्षितमिपमः ।
[Śi D: s मय B: सप्त (for सप्त)]

6 °) D: मया सप्ततम् (sic) D: G: M: s मया सप्त (sic) M: सप्ततम् (sic) (for मया सप्ततम्) —°) V: B: s मयस्यस्य, D: मयस्यस्य, D: मयस्यस्य (for मयस्यस्य) Śi (also) मयस्य —मयस्य M: B: s D: s: r M: मयस्य, V: मयस्य (for मयस्य) —°) Śi मयस्य, D: मयस्य (for मयस्य) Śi M: D: s: r, Śi V B D: r M: मयस्य, Dts D: कस्य, M: मयस्य (for द) —°) Dts D: सप्ततस्यस्य, D: T: s मयस्यस्य, D: lacuna (for मयस्यस्य) —After 6 M: m: s

328° कस्यस्य सप्ततं वीर्यमयं वसरास्यम् ।
क सप्ततस्यस्यस्य सप्ततं सप्ततं सप्ततम् ।
[After 1 1 M: cont 327°]

7 °) G: मया (for मयस्य) —°) Śi Śi D: s मयस्य, D: मयस्य (for मयस्य) V: B: s Dg: D: T: s G: M: s

ते भिन्नद्वया भूमौ लिखन्ता इव द्रुमाः ।
निषेधः शोणितार्द्राणि विरुता रिक्ततमः ॥ २२
तान्भूमौ पतितान्द्रा राक्षसी कोषमूर्तिता ।
परिस्ता पुनस्तत्र व्यसृज्जैरं रम्भ ॥ २३

सा नदन्ती महानदं जगत्पूर्वपरा पुनः ।
उपगम्य परं सा नु किञ्चित्मंशुष्कशोणित ।
प्रातः पुनरेतां सन्निपातेन गृह्णी ॥ २४

G 3 6 18
B 3 10 23
L 3 25 27

शान्तादि रक्षाति भिन्ना बर्हिन्तस्मत् (Vt Ds Gs 'शान्त')
Ds ते शान्तादि रक्षाति विभिन्नद्वयस्य — (1) Ta तथा (for
हृत्) — (2) Dg Dts Dms Dsa Ts Gs Gt वस्तीभर्हि
(Gs 'वि') न पश्चात् — For 21st Ss Ns Ds-n Ds-n
read after 19) Gt subst

349° चतुर्दश निषेधबहुदेव विस्तीर्णता ।
[Ds रम्भ Ds निषेध (for निषेध) Ds Gs चतुर्दश वि-
स्तीर्ण (for the prior half) Gs चतुर्दश (for विस्तीर्ण)]
while Ns VB Ds + subst

350° विविधविधा मुनि वस्तीभर्हि पश्चात् ।
शोणितार्द्रा महाराजा विरुतमुन्मिता ।
चतुर्दश निषेधस्य सान्निपातः शोणितार्द्रा ।

[(1 2) Ns Ds + रम्भ (for रम्भ) Ms विरु-
तमुन्मिता (for the post half) — (3) Ns Ds +
रम्भ]
— After 21 (349°), Ss Ns read 20th

351° (1) Ts Gs Ms तैर् (for ते) Dg Dts Ds तैर्
हृत्वा मुनी — (2) Dts Ds भिन्न (for लिख) — (3) Ss
Ds + शोणितार्द्रा (Ds 'र'), Ns 'द्रा' Dg Dts Ds Ts
Gs Ms शोणितार्द्रा, Dms Ds 'जम्भ' Gs 'तासा' Ms
शोणितार्द्रा (for शोणितार्द्रा) — (4) Ss Ds + विरु-
(Ds 'वृ') ना विरुता Ns 'चतुर्दश' इत्येवम् — For 22nd,
Ns V B Ds + Ms subst

352° श्वेदराक्षस तर्हि रणेन विरुता ।
[Bs श्वेद (10) Ms श्वेदराक्षस (for श्वेद तर्हि)
G (ed) रणेन मुनि विरुता (for the post half)]
— Thereafter cont

353° न रम्भमुद्रा विरुता विरुता देवगुणिका ।
निदम रानि रक्षाति सदा पुनःपुनः ।
[(1 2) Ms trans रानि and विरुता Bs विरुता
(for रानि) Bs रक्षाति (for विरुता) Ds Ms-मुद्रा (for
मुद्रा) — (3) V सदा Ms सदा (for सदा) Bs Ds
Ms श्वेद (for श्वेद)]

23 Ds om 23 — (1) Dms Ds Gs श्वेद (for
श्वेद) Dg Ds Ts + Ms trans मुनी and रक्षाति
Ns श्वेदमुद्राश्वेदमुद्रा Ms मुद्रा विरुताश्वेदमुद्रा — (2) Ds
Ts + Gs श्वेदमुद्राश्वेदमुद्रा — Dts Ds om 23rd — (3)
Ss Ns Ds श्वेद, Ns V B Dts Ds + श्वेद, Ds श्वेद (for

वृत्) — (4) Vt Ds रम्भ (for रम्भ) Dg Dms Ds + T
G Ms + Gs श्वेदराक्षस (Dg Dms Ds Gs + Gs 'नद')
Ss Ns Ds श्वेद श्वेदराक्षस (Ns Ds 'वृ') Ds श्वेद श्वेदराक्षस
स्वम्भ — After 23 Ss Ns Ds 105 whole Ds 105
1 2 only after 23

353° ते श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस ।
श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस ।

24 Dts Ds om 24th — (1) Ms श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस)
Ss Bs Ds + Gs श्वेदराक्षस, Ns 'श्वेद', Ds श्वेदराक्षस (for
श्वेदराक्षस) — (2) Ns Ds + श्वेद (for श्वेदराक्षस) Ss Dms Ds +
T Gs + Ms + श्वेद (Ds 'वृ') (Ss Ds 'न') (Ss Bs + Dg
श्वेद (Dg 'न') (Ss 'न') (Ds 'न') (for श्वेदराक्षस) Ss Ns +
B Dts Ds + श्वेद (for श्वेद) Ns + + + + + (illeg)
श्वेद — After 24th, Ss Ns V B Dms Ds + + + + + 105

354° श्वेदराक्षस ते श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस ।
[Ss Ns Ds + श्वेदराक्षस Dms Ds + श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस)
Gs (ed) श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस) Ss Ns Ds + श्वेदराक्षस
श्वेदराक्षस (Ss 'वृ') Vt श्वेदराक्षस (corrupt) Bs Dms
Ds श्वेदराक्षस (Bs 'न') श्वेदराक्षस (for the post half)]
— Ds reads 24th in many — (1) Ns Ds + श्वेदराक्षस,
Dg Gs श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस) Ss Ds + श्वेदराक्षसराक्षसराक्षस
— (2) Ss Ds + (for स) Ds श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस)
Ms श्वेदराक्षसराक्षसराक्षस, Ms श्वेदराक्षसराक्षसराक्षस — After
24th Bs om

355° श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस ।
[Note hiatus between the two halves]
— (1) Ss Ns Ds + श्वेदराक्षस Ms श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस)
Ts श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस) Ss श्वेदराक्षस Ns + B
Ds + + + श्वेदराक्षस (Vt 'वृ') Ds + after corr marg before
corr as in text श्वेदराक्षस Ms श्वेदराक्षस, Ms 'वृ' Dg
श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस) — After 24 Dg Dts Dms Ds + +
S om

356° श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस ।
श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस ।
श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस श्वेदराक्षस ।

[(1 2) Dg Ds + T Gs + Ms + श्वेद (for श्वेद) Gs
Ms श्वेदराक्षसश्वेदराक्षस (for the post half) — Dg Dts
Ds + Ts + Gs om 1 2 N (ed) reads 1 2 in brackets
— Dg reads 1 3 in many — (3) Gs श्वेदराक्षस Ds Ts
+ Ms श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस) Ts श्वेदराक्षस (for श्वेदराक्षस)]

निपातितान्येस्य रणे तु राक्षस-
अधाविता शूर्पणखा पुनस्ततः ।

वर्षं च तेषां निखिलेन रक्षसां
शर्यस सर्वं भगिनी खरस्य ॥ २५

इति श्रीरामायणे वरण्यकाण्डे एकोनविंशः सर्गः ॥ १९ ॥

२०

स पुनः पतितां दृष्ट्वा क्रोधाच्छूर्पणखां खरः ।
उनाच व्यक्तया वाचा तामनर्थायमागतम् ॥ १
मया शिदानीं क्षुराले राक्षसा रुधिराश्रयाः ।

त्वत्प्रियार्थं विनिर्दिष्टाः किमर्थं लघते पुनः ॥ २
मत्कारैरातुरकाश्च हिताथ मम नित्यशः ।
शन्तोऽसि न निहन्तव्या न न दुर्पुर्वचो मम ॥ ३

25 *) Dg: विपत्तयः सन् (sic) (for निपातितान्) Gs:
Gs k रणम् (for त्रयम्) Ds तु राक्षसाधिपम् (for रणे तु
राक्षसात्) —¹) Dg: Ds 1s ह्यु (for ह्यु) मेनका, Dm Gs
'मली, Ds Ts ह्यु (Ts ह्यु) मली (for शूर्पणखा) Dg: उच
॥ (by transp) Dm Ds तुम् पुन (for पुनरागतम्)
—For 25² Ss k: Ds— subst

357* निपातितान्येस्य रणम् राक्षसा
अधाविता शूर्पणखी पुन पुन ।

[Ds reads up to शूर्पणखी m 1 x an anant. —(1 2)
Ss: शूर्पणखी Ds ह्युनात् Ds: वर* (for शूर्पणखी)]
whole Ss V B Ds: subst for 25²

358* निपातितान् पतितां तु स दृष्ट्वा
त्रिदशदिग्भ्यस्तत्र राक्षसी सुभु ।

[(1 1) Ds तु दृष्ट्वा (sic) (for कथितं तु) M: सग (for
सग) —(1 2) B: s त्रिदशसी सग M: राक्षसी (for 'सी)]
—¹) Ss M V B Ds: s s तु (Ss Ds तु) मेन (for च
तेषां) B: s (naag also) निखिलेन, Gs निखिल च (for
निखिलेन) —²) Ss M V B Ds: s s वली च (Ss Ds s
सा) M: Ds वली च राक्षस (for शर्यस सर्वं) Ss B: s Ds s
ह, Ss Gs om Ds वे Ds हि (for सा)

Colophon —Sarga name Ss k: ॥ रामायण, M:
प्रदिशन्तु देवराजस्य, V: B: सपरदिशन्तु देवराजस्य, V:
D: सपरदिशन्तु देवराजस्य (1*) जव, B: सपरदिशन्तु देवराजस्य,
B: सपरदिशन्तु देवराजस्य, Ds शूर्पणखास्य, Ds चतुर्दश
राक्षसम् —Sarga no (figures words or both) Ss
Ss B: Ds om M: B: s 27 V: s 25 V: B: Ds s 26 Dg:
Dm Dm Ds s T G M: 20 Ds 29 Ds 36, M: s 27
—After colophon, G concludes with श्रीरामाय नम

20

Ds begins with Ss M: with श्रीरामाय नम —Before
T M: om

359* तव शूर्पणखी दृष्ट्वा राक्षसास्तामदृष्ट्वा ।
दृष्ट्वा मेनका रामेण शरीरमिच्छितोपमे ।
तस्मिन् पुनरामाय नरस्य निपचात् इ ।
विशोकमाया इत्यादिभिरुचि मतिमिच्छी ।

1 *) Ss M V B Ds: s s Gs M: सा (for स)
M: शूर्पणी (for दृष्ट्वा) Gs V स तु स पतिता दृष्ट्वा पाठ G:
—¹) Ss Dm Ds: T Gs M: s शूर्पणखी (for 'सा)
M: M: M: पुन (for सग) —Ss om 1² —²) Ds
Ts [अ] व्यक्ता (for व्यक्ता) Ds दृष्ट्वा शरीरमाक्षी
ममिच्छी पुनरागत

2 Gs om 2 Ss transp 2² and 3² —¹) Ss k:
Ds: M: s दृष्ट्वा, Ds दृष्ट्वा, Gs राक्षसा (for मया) M: V
B: s Ds: दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा (Ds: दृष्ट्वा) B: ये च दृष्ट्वा
दृष्ट्वा —²) M: V B Dg: M: Dm Ds: s निपातितान्
(for कथितान्) —Ss erroneously repeats 2² —³)
Ss M V B Ds: s s Gs M: s सरोत्तु (Gs वादे M: 'श्रीहि)
सा (for निखिलेन) —⁴) Ss Ds: Gs M: दृष्ट्वा (for
दृष्ट्वा) Dg: सुभुच, Ds: s (for M: s दृष्ट्वा Ds: 'दृष्ट्वा) (for
'दृष्ट्वा) Ds: s (for पुन)

3 Ss transp 2² and 3² —¹) (s [अ] वि (for
[ए] वि) Ss हि (for sound स) —²) B: राक्षसा, Ds
om (for शिवम्) Ss M: रुधिरा, M: राक्षसा (for
निखिल) —³) M: s s s s for न Gs तु दृष्ट्वा (for
मि*) Dg: Gs M: (also inf in) दृष्ट्वात्वा अवि हि
(Dg: से) Ds Dm Ds: s Gs दृष्ट्वात्वा न हन्त्यते, Ds T

किमेतद्भेदोऽपि नान्यथा स्मरणं यस्मिन् पुनः ।
 हा नाथेति निन्दन्ती सर्वरक्षसे विता ॥ ४
 अनाद्यद्विलसति किं नु नाथे मयि स्थिते ।
 उचितोचित्य मा भैषीर्दुःखं त्यज्यतामिह ॥ ५
 इत्येवमुक्ता दुर्घर्षा शरणं परिसान्निवा ।
 विमुच्य नयने गात्रे खरं भ्रान्तमन्वयत ॥ ६

प्रेषिताय तया शूरा रावसाते चतुर्दश ।
 निहन्तुं रावं घोरा मयिवायं महत्प्रणम् ॥ ७
 ते तु रामेण ममर्षाः भूतपट्टिशपाणयः ।
 समरे निहताः यत्र मायैर्मर्षभेदिभिः ॥ ८
 तान्भूमौ पतितान्दृष्ट्वा धर्मेन महानृत्तान् ।
 रामस्य च महत्कर्म महान्नासोऽभ्यन्तम ॥ ९

G 3 27 8
 B 3 27 10
 I 3 27 10

प्रथोपि न निहन्ते (T: 'दत्तवत्' —^a) Dts Dms (before corr) Ms (before corr) न (for second न) Ts मम (sic) (for न य) —For 3rd Ss N V B Ds-+ subst

360^a स ते न सुखं देयं लोभितोऽपि नान्यथा ।

[V: ति (for first न) S: Ds+दे व (for दे व) Ss वयम् (by transp) Ds नते यज्जुष्यन् (sic) (for the prior half) Ds नृप (for नृप)]

4^a Ds लङ्घते, Ms दृष्टि मे (for लङ्घते) —For 4th Ss N V B Ds-+ subst Ms subst

361^a दधत्वा कारण भद्रे देव त्वं पुनरात्मना ।

[Ss Ss Ds+निविष्ट, Ds तिष्ठ (for नृप) Ds देव (for देव) Ss Ss Ds- पुनरपि (Ss 'पुन') नृप (for the post half)]

—^a Dts Dms Ds+Ts+चेष्टते, Ms चेष्टते, Ms (ed) Gg लुप्तते (for चेष्टते) —For 4th Ss N V B Ds-+ subst while Ms cont after 360^a

362^a निमर्षं च निरपत्तिं वाचयामि नान्यथा ।

[Ss V B Ds+त निमर्षे, Ms निमर्षे (by transp) (for त निमर्षे) Ss Ss Ds+त निमर्षे न (Ds+त) ति न (for the prior half) Bs Ds+त निमर्षे (for त निमर्षे)]

5^a Ss Ss Ds+Dms+निमर्षे, Ss Ss Ds+त निमर्षे (B: 'त') (for त निमर्षे) —^a Ss Ss Ds+Dms+Ts+ति न, Ss V B Ds+त निमर्षे (for ति नृप) Ss V B Ds+त निमर्षे, Ms मयि स्थिते (hypn) (for मयि स्थिते) K(ed) नाथे तु मयि स्थिते —^a Ms मयि (for second [त] तिष्ठ) Ss Ss मा सोचेत् Dts Dms Ds+Gs+Dts मा सोचेत्, Ds+मा सोचेत्, Ms मा सोचेत् (sic) Ts Gs Ms+मा सोचेत् (for मा सोचेत्) Ss V B Ds+त तिष्ठ भद्रे मे (Ss+त) व मयि (for त तिष्ठ, B: त) —^a Ss N V B Ds-+Ss+Dts, Dts Dms Ds+दृष्टि Gg as text (for दृष्टि) Ms लङ्घता सात्ते (for लङ्घतामिह) —After 5 Ms ms

363^a दास्यमिदं हि दुःखं ते लोभना प्रवृत्तयाम् ।

6^a Ms+सा त्येव (for दृष्टे) Ds दुर्दृष्टा (for दुर्दृष्टा) Ss Ss Ds+सा त्येव तेन (Ss+त) दुर्दृष्टा, Ms+V

B Ds+Ms ते (Ms दृ) व तेन सुदुर्गता —Ms om (for —^a) Ss V Ds+Dts+दृष्टम् (for दृष्टम्) Bs साह, Ms साह (for साह) —^a Ss V B Ds+यज्जुष्यन् (for साहय) —After 6 Ss Ss Ds+Dts Dms Ds+T G Ms+ms

364^a मयीदानीमहं शूरा हृत्पट्टपाणिना ।

लोभितोऽपि नान्यथा नान्यथा प परिपाणिना ।

[(1 1) Ss Ss Ds+त निमर्षे (Ss+त) (for the prior half) Ss Ds+त निमर्षे Dts Ds+त निमर्षे (for दृष्ट) —(1 2) Ss लोभिते (for लोभिते) Ss Ss Ds+त निमर्षे व लोभिते (for the post half)]

—Thereafter Ms cont 365^a

7^a Ds प्रेषिता (sic) Ss ते (for च) Ds Ts+Gs चीर (for चीर) —^a Ms ते (for ते) —^a Ds रावरे (for रावरे) Dts Ds+Gs+चोर, Ds+T Gs+लोभता (for लोभता) —^a Ds ते (for तत्) Ds निमर्षे (for तत्)

8^a Ds सामान्यं, Gs दुर्दृष्टा (for सामान्यं) —^a Ds+दृष्टम् (for दृष्टम्) Gs दृष्टम् (for दृष्टम्) —^a Ss Ss Ds+त निमर्षे (for त निमर्षे) —For 7 8 Ss V B Ds+subst while Ms cont after 364^a

365^a ये दृष्टा प्रेषिता लोभना शूरापाणयः ।

लोभितोऽपि नान्यथा नान्यथा ।

[(1 1) Ds+also तत् [364 365] 2 दृष्टा (for लोभ) —(1 2) Ss Ds+त निमर्षे (for तत्)]

9^a Ss Ss Ds+त निमर्षे, Dts Ds+त निमर्षे (for दृष्टम्) Bs निमर्षे (for निमर्षे) Dts Ds+त निमर्षे (for दृष्टम्) —^a Dts दृष्टम् (for दृष्टम्) Dts Ds+Gs+त (Dts+त) निमर्षे (for निमर्षे) Ss N V B Ds+त निमर्षे (Ss Ss Ds+त निमर्षे) दृष्टम् (for दृष्टम्) —^a Ss दृष्टम् (for दृष्टम् च) Ss V B Ds+त निमर्षे, Bs [त] हि तत्तत् —^a Ss+altg from लोभितम् 364 up to 365 10^a Ms परिपाणि (for लोभितम्) Ss Ds+परिपाणि (Dts+त) निमर्षे, Ss V B Ds+परिपाणि निमर्षे, G(ed.) परिपाणि निमर्षे

G 3 27 9
B 3 27, 27
L. J. 20 11

सावित्री मीना समुद्रिका विपण्या च निश्चाचर ।
शरणं त्वां पुनः प्राप्ता सर्वतो भयदर्शिन्यी ॥ १०

विषादनक्रान्तिपति परित्रासोर्मिमालिनि ।
किं मां न त्रयसे मया विपुले शोकसगरे ॥ ११

10 *Ns* alleg. up to *su* in 10^a (cf. v.l. 9). —
Ns 11a : साधुगुणः *Da* 11a *Ga* 11a अहमस्मि (for सावित्री
मीना). *Ns* V B *Da* : विपण्या च *Dm* *Da* *Ga* यमोदिका
(for समुद्रिका). —^a *Ns* V B *Da* : समुद्रिका च तच्छल
(*Va* "ता", *Vs* "तो"). —^a *Sa* *Ns* V B *Da* 11a अमु-
(for पुनः). —^a *Sa* *Da* : सर्वतो (*Da* "त") (for "तो").

Ns *Da* 7 हसि (*Ns* "हं") वा: *Dm* दर्शनी (for "मिनी")
11 *Bom* 11^a. —^a *Ns* V *Ba* 1 *Da* 7 सखीपे (*Ns*
Ba "पे") (for [-अ]पुपिते). —^a *Ns* V *Ba* 1 *Da* 7 संकुले
(for मालिनि). —^a *Ns* वयसे (for त्रयसे). 11a प्राप्ति
पतितं (sic) (for त्रयसे मया). —^a *Ns* *Va* B *Da* 7
अपणे, *Vs* अपरे (for विपुले).

इति In *Ns* V B *Da* 7 *Ma* 7, the sequence of stanzas 12-18 (along with substitutes and insertions) is so complicated that it is given separately in a tabular form for the guidance of the reader and is mostly ignored in the Critical Apparatus

<i>Ns</i> V	<i>Da</i> 7	<i>Ba</i> 7	<i>Da</i> 7	<i>Ma</i> 7	<i>Ma</i> 7
14 ^a	14 ^a	14 ^a	14 ^a		
14 ^a (369 ^a)	14 ^a (369 ^a)	14 ^a (369 ^a)	14 ^a (369 ^a)		
15 ^a	15 ^a		15 ^a	15 ^a	15 ^a
16 ^a	16 ^a		16 ^a	16 ^a	16 ^a
366 ^a (12 ^a)	366 ^a (12 ^a)		366 ^a (12 ^a)		12 ^a
		371 ^a			
15 ^a	15 ^a	15 ^a	15 ^a	15 ^a	15 ^a
				15 ^a (r.)	
				15 ^a	
				14	14
				12 ^a	
				367 ^a	
				12 ^a (r.)	
368 ^a	368 ^a	368 ^a	368 ^a		368 ^a
17 ^a	17 ^a	17 ^a	17 ^a	17 ^a	17 ^a
17 ^a	17 ^a	17 ^a	17 ^a	17 ^a	17 ^a
				17 ^a (r.)	
373 ^a	373 ^a	373 ^a	373 ^a	373 ^a (1 & 2)	
18	18	18	18	18	18
				373 ^a (1 & 2)	
				375 ^a -376 ^a	
				18 ^a (r.)	
15-16	15-16	15-16	15-16	15-16	15-16
13 ^a	13 ^a	13 ^a	13 ^a	13 ^a (r. twice)	13 ^a (r.)
	14 ^a				
13 ^a (r.)	13 ^a (r.)	13 ^a (r.)	13 ^a (r.)	13 ^a (r.)	13 ^a (r.)
14 (r.)	14 ^a (r.)	14 (r.)	14 (r.)		
370 ^a	370 ^a	370 ^a	370 ^a		

एवं च निहता भूमी रामेण निश्चितः शूरः ।
ये च मे पदवीं प्राप्ता राक्षसाः विक्षितायनाः ॥ १२
मयि ते यद्यनुक्रोशो यदि रक्षःसु तेषु च ।
रामेण यदि शक्तिस्ते तेजो शक्ति निशाचर ।
दण्डकारण्यनिलयं जहि राक्षसकण्ठम् ॥ १३

यदि रामं मयापिममथ त्वं न वशिष्यसि ।
तत्र चैवाग्रतः प्राणांस्त्यक्ष्यामि निरक्षया ॥ १४
सुदृग्दहमनुपश्यामि न त्वं रामस्य संयुगे ।
म्यातुं प्रक्षिप्ये शक्तः सचापस्य महारथे ॥ १५

G 3 27 16
B 3 27 17
L 3 16 10

12 In Cv the sequence of st 12-3 is as in text
S: B: D: a transp 12nd and 13th —^a) S: N: V B: a
Dm: D: a a a T M: s ते (for एते) S: N: V B: a Dm:
D: a a a T G: M: विनिहता, D: D: च (for च) निहता,
G: दि निहता (for च निहता) —^b) T: विनाश, M:
निहते (for निहते) —^c) D: D: ये रक्षो, Bm: D:
T G: s M: येन मे (V: मे) Ck: ये रक्षो (for ये च मे)
—^d) M: मेरि रामेण हिंसा —For 12nd S: N: V B: a
D: a a a subst

365* तेषामनुपश्याम्य यदि तेजोऽस्ति तेषुना ।

[D: (s) सु (for स्ति)]

—After 12 M: ins

367* यदि तः पय मौसिदि वमस्य न हनिष्यमि ।

13 S: N: D: a transp 12nd and 13th —^a) S:
मयि शक्ति यनुक्रोशो, Dm: D: G: M: यदि ते मय्यनुक्रोशो
—^b) T: यदि, G: M: तेषु (for यदि) G: येन च, M: च
विमो (for तेषु च) —D: am 13th —^c) M: B: D: s
राम स (B: सु) V रामस्य, M: स सु (for रामेण) B:
शक्ति, B: a Dg: Dm: D: T: s G: M: Cv: k: ते शक्ति
(by transp) (for शक्ति) D: रामेण तेषम्य शक्ति,
M: (first time) स सु यदि स शक्ति —T: s repeat
13th after 16 —^d) V: मय (acc) D: यदि (for यदि)
S: दास्य: (for वमस्य) T: s (both second time)
M: यदि त्व दण्डपातम् —After 13th (first time) N: V
B: D: a ins while S: N: D: a G: M: ins after 14

368* यापि ते पदवी द्वा द्वा रामेण सवि मे ।

[N: अति ते V: यदि ते, G: M: मेने मे (for यदि ते) B:
द्वा (for द्वा) S: D: s यदि ते पदवीया D: यदि ते उपर
मे G: M: मेने मे पदवी प्राप्ता (for the pood half) N:
द्वा G: M: मेने (for द्वा) S: वीर्य (for रामेण) S:
D: s उपर, N: सवि द्वा N: मेने मे V: मेने मे, B: a मे,
G: M: हिता (for सवि मे)]

14 *) S: N: अस्मि स N: V B: a D: s (all
second time) अस्मि मे, Dg: D: D: T: G: s M: G:
अस्मिन्ने, D: a अस्मि त्वं (for मयापिमथ) N: V B: D: s
(all first time) यदि त्वं B: त्वं (V: ये) यमापिम —^b)
S: D: s अस्मि, N: मया स N: तदाय (first time) V B:
(all first time) M: यमाय (by transp) (for अस्मि त्वं)

N: V B: D: s (all second time) M: मयुगे न हनिष्यमि,
D: s (both first time) न वम्य विनिष्यमि, T: s यमापि
वशिष्यमि —^c) N: D: s (all second time) उद्वि
V B: s (all second time) त्वयि हि D: T: s त्वयि च
(for त्वं चैव) S: N: D: s मयिर्वा ते वशिष्यो, Dm:
D: G: तद्यद्यमात्रा प्राणाश्च —^d) S: N: D: s प्रीति, N:
V B: s D: s (all second time) श्यामि (for दक्ष्यामि)
S: N: V B: D: s V: s (N: V B: s D: s second time)
निरक्षया (for 'यथा') —For 14th, N: V B: s D: s
subst (first time)

369* मयिर्वा ते वषाम्येवा जीवितं शक्तसेव ।

[B: वषाम्येवा (concept) (for ते वषाम्येवा)]

—S: N: D: s G: M: ins 365* after 14

—After 14 (r) N: V B: (B: a after 14th [r]) D: s
ins

370* 'सस्य किं यापि च राक्षसैरिह वरिण ।

रक्षया शक्येन्द्रिय रायेण महाभया ।

त मे प्रयायश्च मयाभया च

स्वक च येन च पराभया ।

हर्षं युद्धं विनिष्य चैव

[5]

वस्य मय्य च मयाभया च ।

[(1) 2] V: शक्ये, B: s 'तेषु (for 'मैषु) —(1) 3]

V: s (for ह) B: s मयाय (for मयाय) —(1) 4] V:

B: D: s मया B: s मया (for मया) V: मया (for मया)]

—Therafter B read an aditi colophon

[Sarga name B Ck (D: s) वेदेन —Sarga no

(figures words or both) B: s om B: s 28]

—B: s cont after 369*

371* यदि ते यनुक्रोशो यदि तेषु हतेषु च ।

ये ते विविधा सुयो रामेण विविधे शरी ।

तेषा मय्यनुपश्याम्य यदि तेजोऽस्ति तेषुना ।

*) S: N: D: s सुदृग्दह मयाय (S: N: D: s यमापिम,
N: V B: D: s द्वा (D: s 'क) द्वा (V: s दि [acc])
यमापिम —^b) M: न वम्य (for व मय) N: V B: D: s
राक्षस (for मयुगे) —^c) S: N: D: s प्रसुद (for
प्रक्षिप्ये) D: स मया प्रक्षिप्य (for *) D: D: Ck: s
सवरीम, D: T: s G: सवरीम (for सवरीम) G: G:
सवरीम सवरीम G: D: T: s G: सवरीम (for सवरीम) N:
V B: D: s सवरीम मयुगे सवरीम सवरीम सवरीम

एवमाधर्षितः शूरः शूरैरुपस्था रसस्तदा ।
उवाच रक्षसां मध्ये ररः रस्तरे वचः ॥ १
तवापमानप्रभरः क्रोधोऽपमहते सभ ।
न शक्यते धारयितुं लग्नास्य इत्येतितम् ॥ २
न रामं गणये वीर्यान्मालुपं धौणजीमितम् ।
श्रात्मदुश्चरितैः प्राणान्दतो योऽप्य विमोक्षयति ॥ ३

21

Do s continue the previous Sarga Do begins with
अ, Ma with श्रीरामाय नम

1 ^a) Bs Dgs Ds लया, Dts Ds Ts Gs लय (for लय)
—After 1^a, Bts ms.

377^a शेषस्तम्भतासतो मनुजह वसनम् ।
—Do reads 1^a-2 in marg. —^a) Ms दर (for दर)

2 Do reads 2 in marg. (cf vi 1) —^a) Bts
लयाप मयमय, Dgs Dts Ds २ २ G २ २ उवाचमय
प्रभर, Ms लयापमाना रक्षे —^a) Ss Ms लोको (for
लोको) Ts लयो (for लयलो) Ss Bts Ds २ Ts
Gs मयम्, Bts V B Ds २ लया (for लय) —^a) Ds २
Dts धारयितुं (for धारयितुं) —^a) Ms लयापितुं (for
लयापितुं) Dts Dts Ds २ Gs २ [२] लय, Gs Ms
[२] लय, Gs as in text. Gs (also as in text) [२] लय
(for [२] लय) Ss Bts Ds २ लयलोमिरीयेड (Ss २ लय)
ह Bts V B Ds २ लयेव लयापितुं (V Bts २ लय, Bts २ लय)

3 ^a) Ss Ss Ds २ लोके (for लोके) —^a) Ss लय
(for लय) —For 3^a, Bts V B Ds २ Bts subst

378^a मनुज हीनवीर्यं च राज न गणयाम्यहम् ।
(Bts Ds २ Ms २ (for न) Vs न लय (by transp.))
—^a) Ss Bts लयेव, Bts Ds (also as in text) २ २ लयेव
ह, Bts Ds २ लयेव सुदे (for लयेव लयेव) Bts Dts Dts
Dts २ T G G २ २ लयेव, Gs as in text

4 ^a) Ss लय (for लय) Ss Bts Ds २ लयलया,
Bts Bts लयलया, Dts Ds लयलया (for लयलया)
Bts Vs लय (for लय) Ds लयेव लयलयेव —^a) Ds
(also in also) लय (for लयलया) २ २ लयेव लयलया
—^a) Ss Bts V Ds २ २ लय (for लय) Dts लय (for
लय)

5 ^a) Bts V Ds २ २ Ds २ लयलयालया, Bts लयलया
लया, T G Ms G २ लयलयालया (for लयलयालया) Gs
[२] लय (for [२] लय) —^a) Ss Bts V B Ds २ लयलयालया,
Dts लय लय, Dts Ts Ms लयलो, Gs as in text (for
लयलो) —^a) Ds लयेव (for लयलया) २ २ लय, Bts V

वापः मंहियतमेष मप्रमथ विमुच्यताम् ।
वहं रामं सद्य आवा नयामि यममादनम् ॥ ४
परमथहतस्याव मन्दप्राप्त्यप भूतले ।
रम्यस्थ रक्षितं रक्तमुष्णं वास्यामि गगनि ॥ ५
मा प्रहृष्टा वचः श्रुत्वा रसस्य वदनाच्युतम् ।
प्रशङ्कं पुनर्मर्ष्याद्भित्तं रक्षसां वरम् ॥ ६

B Ds २ २ Ts २ (after cor) लयलया, Dts लयलया, Ds २
लयेव (for लयलया) —^a) Bts V B Ds २ लय, Ds लय, Ds
लय (for लय) V लयलया, Bts लयलया (for लयलया)
Bts marg. also) लयेव, Dts Ds Gs Ms लयलया (for
लयलया) —After 5, Bts V B Ds २ २ २

379^a मय वर्णान्दृष्टानि वसन्तानि दृष्टवन्तम् ।
महोदधिरपि सद्यः प्रमथामि तदमय ।
वृत् सद्यः प्रमथामि दृष्टवन्तम् च मनुजं च ।
इतं रामे वद प्रायः लोचनमभ्यासि मनुजे ।

[(1 २) Bts लय (for लय) Ds लयलया Drom
(hapl) second लय —(1 २) Bts २ २ लयलया
(sc) V लयलया, Dts लयलया, Bts लयलया (for लयलया)
Bts लय (for लय) —(1 ३) Bts २ २ लयलया
Bts Ds २ २, Bts (marg. also as above) लयेव Ds लय
(for लयेव) Bts Ds लयलया (for लयलया) —(1 4) Bts
Bts Ds २ लयलया, Bts (marg. also as above) लयेव (for
लयेव)]

6 ^a) Vs लय च लय, Dts Dts Ds Ts लयलया,
G (ed) लय लय (for लय लय) Dts Ds Gs २ लयलया
लय लय —^a) Ss Bts V Bts २ २ लयलया (for
लयलयालया) —^a) Vs २ २ लयलया लय लय up to लय in
1 2 of 378^a Ds लयलया (for लयलया) Ss Bts Ds २
लय, Bts २ २ B Ds २ लय, Ts लयलया, G २ लयलया, Ms
लय (for लयलया) —^a) Ds लयलया (for लयलया) २ २
Bts २ लयलया, Bts Gs २ लयलया, Gs लयलया (for
लयलया) —After 6, Bts V B Ds २ २ २

380^a दिवसं तं वरं विजानता मनुजं चमरेपिण्डं ।
सद्यः प्रमथामि सुदिनं दिवसं राक्षसेभ्यः ।
लियं वनं शत्रुके दिवसं वरं मुनिभिरम् ।
लयलयालया लयलया लयलया लयलया ॥
लयलया लयलया लयलया लयलया लयलया ॥ [२]
लयलया लयलया लयलया लयलया लयलया ॥
लयलया लयलया लयलया लयलया लयलया ॥
लयलया लयलया लयलया लयलया लयलया ॥
लयलया लयलया लयलया लयलया लयलया ॥ [10]

तथा पक्षितः पूर्वं पुनरेव प्रक्षंसितः ।

अत्ररीद्वयं नाम रसः सेनापतिं तदा ॥ ७

चतुर्दश सदस्याणि यम निचानुरतिनाम् ।

रक्षसां भीममेमानां समरेष्वनिर्तिनाम् ॥ ८

नीलजीमूतार्णानां घोराणां क्रूरकर्मणाम् ।

तत्र सज्जतवीर्यासु सुखं दधुः स्वयन्निरे ।

विद्वन्ति अश्वक्षत्रं सर्वभूता हिंसो दस ।

एक एव स पर्वोद्धो भवत्यस्य वलानुष ।

किं पुनः सन्तो प्रसै रक्षसैर्वैराग्रिमैः ।

सर्वोद्योगमभिविर्वादि व्यथयाम्य दुरात्म्यम् । [15]

कादमिष्यन्ति रक्षितं रामय रक्षयन्ति ।

[Vs illeg up to विद्व in l 2 —(1 1) Ds 7 दधु (for दित्वा) Ds से (for ते) —(1 2) Vs Bs साम्ये (for सम्य) Ds इति (for दुहित) Bs विदुष, Ds विदुषा (for विदुषा) —Vs illeg from l 4 up to वल in l 6 —(1 4) Ds [म] वि (for [म] वि) —(1 5) Ns दुपयातो (acc) (for यता) Ns रक्षसो (acc) (for रक्षस) Ns य (for यो) —(1 6) Bs Ds व्यथयाम्य (for व्यथयाम्ये) Vs निमेषादे, Bs निरुते Bs निरुति (for निरुतो) —(1 8) Vs illeg from Ns up to 10 Bs दधु गुपि भिन्निता (for the post half) —(1 9) Bs वल (for वल) Bs वपरे (for वपरे) Vs Bs रक्षसेषा —(1 10) Bs सुख (for सुख) Vs नय, Bs स (subst) (for स) —(1 11) Vs शेषस्य (for शेषस्य) —(1 12) V Bs स भूय Bs सेवा सर्वा (for सद्युता) Vs om दप —Vs illeg for l 13 14 —(1 13) Bs s (for स) Vs रक्षसास्ये गते (for the prior half) —(1 14) Vs सन्तो Ds वपरे (for सन्तो) —(1 15) Bs ह्य (hypn) (for ह्य) V अभिविर्वादि (for "विर्वादि") —After l 15 Bs ma

380(A)* केनैव विदुषा नय भगिनी वपरेति ।

—(1 16) Vs हस्य (for वपरे) Vs Bs हस्य Vs स्मित (for हस्य) Vs वपरेति ।

—After B Ms om 381*

7 Vs illeg for 7^a-8^a Ms reads 7^a-9^a inf fin acc m —^a Gs तथा (for तथा) Dms प्रक्षंसित (for पक्षित) Ds तथैव रक्षित पूर्व —For 7^a Ss Ns Vs B Ds 3 7 subst Ms ms after 6

381* तत्र चतुर्दशस्य सुखां सुखमनोहरम् ।

[Ss Ns Ds Ms सुखसौ (for "सुख") Ss Ds शोच Vs प्रति (for प्रति)]

—^a Ss Ns Vs B Ds 3 7 Ms सवत्सविमुष (Vs "सवा") विष

8 Vs illeg for 8^a Ms reads 8 inf fin acc m (for both of 3 l 7) —^a Ds अजस्यस्मिन्निर्वादि —^a]

सोर्द्धिस्त्रिहाराणां बलिनामुप्रेतेऽसाम् ॥ ९

तेषां शार्दूलदर्पिणां महास्त्वानां महौजसाम् ।

सर्वोद्योगमुदीर्णानां रक्षसां सौम्य करय ॥ १०

उपस्थापय मे स्त्रियं रयं सौम्य धनूनि च ।

शरस्य चिन्तान्तराध शक्तीश्च निनिधाः शिताः ॥ ११

Gs श्रीमधोराय Ds घोराणा हि महास्त्वान् —^a Ss Ns Ds 2 घोराण्य चरकमेवा, Ds घोराण्य वातुर्वादिना

9 Ms reads 9^a inf fin acc m (of 7 l 7) Vs illeg for 9^a Ds Ds Ds Ts om 9^a —^a Gs घोराणा (for घोराण्य) Ss Ns Ds 2 अजस्यस्त्वान् Dms Ns 3 घोराण्य कामरूपिणा (for 1) Ds वपप्रतिममेवानां श्रीमतीमूवचस्य —Dms Ds Gs transp 9^a and 10^a —^a Ms damaged for काँडाविद्वा Ss Ns Ds 2 मास (for स्लेक) Ds Ds Ds Ts विद्विर्वा, Dms विद्विर्वा (for विद्व) Gs क्व वीकस्य त्रेवेनवप्राणिष श्रीमत्को विरुते येनैवसाधारण्येव ते तथा Gs —Dg Ds Ds Ts om 9^a-10^a G(ed) transp 9^a and the post half of l 2 of 382* —^a Ss Ns Vs B Ds 3 7 कादमिष्यन्ति, Ns illeg (for वपरेऽसाम्) Ds घोराणा कामरूपिणा —After 9 Bs (emang)] G(ed) ms

382* वपतुवपरावाया अनन्तानिर्वादिनाम् ।

पुषि दिवाविद्वारत्नमेकादुधधारिणम् ।

[(1 1) G(ed) पञ्चमिमेवम् (for the prior half) —(1 2) Ns विद्विर्वात्नम् (for the prior half)]

10 Dg Ds Ds Ts Gs om 10^a (for all except Gs cf v l 9) Dms Ds Gs transp 9^a and 10^a —^a Ms damaged for तथा मा Ss Ds श्रीराणा, Gs Ms 2 सवत्य (for द्वाव्य) —^a Ss Vs B Ds 3 7 अजस्यस्त्वान्, Vs सवत्य Ms 2 अद्वय च (for महास्त्वान्) Dms Ds महास्त्वान् (for श्रीमत्त्वान्) —^a Ds स्तुवोद्योगम् Ss Ns Ds 2 सर्वोद्योगमुदीर्णानां Ds 2 सर्वोद्योगमुदीर्णानां —^a Ss कादमिष्यन्ति, Ds 2 सोम्य दाय्य (for सोम्य करय)

11 —^a Vs Bs Ds 2 च (for से) Ds श्रीम (for श्रीम) Ns Bs 2 उपस्थापयति स्त्रिय —^a V R Ds 2 दप, Ds अज्ञात् (for सोम्य) Vs illeg from धनूनि च up to l 2 of 384* Ds तत्र त्वं धनूनि च —^a Ss Ns Ds सर्विद्वा (for अज्ञात्) Ds 2 अज्ञात् विविधस्त्रीक्यात् Ds पात्रिजान् Ds Ts 2 अज्ञात् अज्ञात् —^a Ds Ts Ms 2 विद्वान् (for विविधा) Ss Ns Ds 2 पदार्थ विद्वान्निवात् —For 11^a Ns Vs 3 (illeg) B Ds 3 subst

383* पात्रि च विद्वान् विद्वान् अज्ञात् अज्ञात् ।

[Bs विद्वान् (for विद्वान्) Ns Ds 2 दप (for तत्र) Bs धनूनि (for धनूनि)]

निशाम्य तं रथगतं राक्षसा भीमक्रियाः ।
 तस्थुः संपरिरार्पितं दृष्ट्वा च महाभूम् ॥ १७
 परस्तु तन्महेष्पाताम्बोरचर्मायुषध्वजान् ।
 निर्गतित्यब्रीहद्वारं रक्षसः सर्गस्रजान् ॥ १८
 तत्तद्वाक्यं सैषं सैषं येमचर्मायुषध्वजम् ।
 निर्वाणाम् जनस्थानमन्वावातं महाजम् ॥ १९
 मुद्गरैः पट्टिभिः शूलैः सुतीक्ष्णैश्च परश्वधैः ।

सुतीक्ष्णैश्च हस्तस्पर्शजमानैश्च तोमरैः ॥ २०
 शक्तिभिः परिवेषैर्वैरतिमात्रैश्च वारिमुकैः ।
 मदास्त्रिमुखैर्नैर्महतीर्भोमदर्शनैः ॥ २१
 राक्षसानां सुचोराणां सहस्राणि चतुर्दश ।
 निर्पातानि जनस्थानात्परचिन्तातुर्गतिनाम् ॥ २२
 वांस्तम्भितवतो दृष्ट्वा राक्षसान्भीमक्रियान् ।
 परस्यापि रथः स्थिञ्जयाम् तदनन्तरम् ॥ २३

भारोद् (D) Ds + Ts + Ga कलस्य, Ts विष्णु, K(ed) G(ed) कले रथ (by transp) (for रथ कल)

17 Vailleg up to 17* (cf v 1 15) Ss Dts Ds om 27 —* V B Dgs Ds + 7 Ts निशाम्य Ns Dgs Dms Ds + 1 T G Ms + तु Ds च रक्षसं क(G) तु (for रं रथस्य) क Cms रक्षसं रथ निशाम्य दृष्ट्वा क —* Ts Gs + राक्षस (for राक्षस) Vs नीमपराजया (hypo) Ms Ts भीमक्रिया —* Dgs Dms Ds Ts Gs Ms ते परे पार्श्वे, Gs स परे (for सपरि) —* Ns B + Ds + 7 वृषजम् (for 'ज') Ns Vs Bs Ds + 7 मृगवत्, B + महापरा, Ms + रथ (for 'वत्स')

18 * Ss Ns B + Dts Ds + 7 M G तन्महर्ष्यम्, Ns V Bts + Ds रथम् (B + 8 H) हास्यम् (Vailleg from तन्मह up to 19*) Dgs Ts कलमद्वारात् Ts हास्य, Ds दृष्ट्वा कलस्य (for कलमद्वारात्) —* Dgs Dms Ds + 1 T G Ms + वसो (for वसो) Ss Ns Ds + Ms + वत्स (for वत्स) Ns Vs B Ds + दृष्ट्वा मन्वावातम् (B + पवित्र) Dts Ds रथचर्मामुषध्वजम्, Ms चोदमामुषध्वजम् —Ts reads 18*—19* (pace —*) Ms निर्वाणम् (for निर्वाण) Ss Ns Vs Bts Dms Ds + 7 + Gs M [स] प्रवीणम् (D + 8) 'द्व' दो, Dgs 'दृष्ट्वा', Dts Ds Ts (second time) 'दृष्ट्वा', Ds 'दृष्ट्वा' (for [स] दृष्ट्वा) —* Dts Ds Ts (second time) G दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा) Ds सर्वस्रजम् (for 'स्रजस्रज') क C परस्तु तत् महाभूम् चोदमामुषध्वजमिति पट्टः । सर्वस्रजस्रज इति । सेतुस्थानमिति रोपः । सद्यः सेतुपतिरेष्यते । तस्मिन् लोके इतिवादि । रथचर्मामुषध्वजम्, निर्वाणमदीयं देष्टुं दृष्ट्वा सर्वं राक्षसमिति पट्टः क

19 Vs illeg for 19* Ts repeats 19* (for both cf v 1 18) —* G कलम् (for कलम्) Ds + (for कल) Dms Ds Gs Ms रक्षसं (for रक्षस) Ds Ts + तस्मिन् तन्महर्ष्यम्, Ms ततो राक्षसस्य तत् —* Dgs Dms Ds + 7 Ts G Ns + वसं, Ms वसं (for वसो) Ns Vs B Ds + G(ed) ततो राक्षसस्य तन्महर्ष्यम् (G(ed) 'वसिष्ठम्' (by transp) [गदाक्षर —*) Ns वाचयाम (for निर्वाणम्) Ds जनस्थानं (for 'नाम्') —* Ds निचरयाम (for दानाम्) Ss Ns B Ds + 7 मृगोद्विगमजनम्, Dms Ds Gs परचिन्तातुर्गतिनाम्, Ts महाभूम् महाभूम्

20 The sequence of st from 20-24 (Ds up to 25) 10 Ss Ns Ds + 18 23 24 25 (only Ds), = 20 and 21 —* Ss Ns Ds + 18 वापसै, C + पसि, C + mp k वापसै, C + k (also) as in text (for पसि) —* Gs + सीतेश्वर (for सुतीक्ष्ण) —* Ds हस्तैश्च, Ms पार्श्वे (for हस्तैश्च) Ns Dts Ds सैर्भूतैश्च पार्श्वे, Ms सुतीक्ष्णैश्च (for सुतीक्ष्ण) Dgs Dts Dms Ds + 1 T G Ms स (for स) Ss Ns Ds + Ms + निर्वाणमदीयम् (D + 'म') —For 20 Ns V B Ds + subst

386* सुद्गरास्त्रिमुखैश्च सुतीक्ष्णैश्च परश्वधैः ।
 सर्वे क्षणानि पारयन् निर्वाणं राक्षसपेमा ।

[(1 2) Ss सुद्गर (for 'दृष्ट्वा') Ns तोमाश्च, Vs सुतीक्ष्ण (for सुतीक्ष्ण) —Vs illeg from 1 2 up to st 24 —(1 2) Vs कल रथस्य, B + वत्स इति पारयन् रथ (B + 'रा') (for the prior half)]

21 For sequence in Ss Ns Ds + cf v 1 20 Vs illeg for 21 (cf v 1 386*) —* Ns Vs B Ds + पट्टि (for पट्टि) Ns B + 7 पार्श्वे, Vs B Ds + पार्श्वे (for पार्श्वे) Ss Ns Ds + निचिन्ता (D + 'ना') च निचिन्ता —* Ns Vs B Ds + मृगवत् (for मृगवत्) —* Ss Ns Vs B Dms Ds + 7 Ms महाभूम् (for महाभूम्) Ss Ns Ds + 7 पट्टि, Vs B पट्टि (for पट्टि) —* Ss Ns Vs B + Ds + 7 उद्विगमजनम् Ms व्य[मज्ज] also 3 [मृगवत्, Ts तोर, Gs + 1 वसं (for भीमवत्स)] —After 21 Ds repeats 25

22 For sequence in Ss Ns Ds + cf v 1 20 —* Ss Ns B Ds + Ms मृगवत् (B + 'मृ') Ns Vs Ds + 7 तु (Vs +) चोदमाम् (for चोदमाम्) —* Ss Ns Ds + 7 Ms चोदमाम् (Ns Vs 'चा') B + चोदमाम्, Ds चोदमाम् च (for चोदमाम्) —* Ns V B Ds + 7 परस्तु महाभूम् —After 22 Ds repeats

387* सर्वे ते पञ्चमा दृष्ट्वा चिन्तातुर्गतिनाम् ।

23 For sequence in Ss Ns Ds + cf v 1 20 Ts om 23 Ds om 23* and wrongly reads 24* in its place —* Ss Ns Ds + Ms तस्मिन् (B + 'स') निचिन्तातुर्गतिनाम्, Ns V B Ds + निर्वाणमदीयम् (B + 'म') तन्महर्ष्यम् (B + 'म') दृष्ट्वा

ततस्ताञ्चनलानवांस्तदास्त्रनभूषितान् ।

रुरस्य मतमाद्यय सारथिः सप्तचोदयत् ॥ २४

स चोदितो रयः शीघ्रं रुरस्य रिपुवातिन ।

शब्देनाप्रयामाम दिशश्च प्रदिशस्तथा ॥ २५

प्रवृद्धमनुमु सारः परमनो

रिपोर्मथार्थं तस्मिन् यथान्नरः ।

अचूतुत्साराथिमुश्रुदन्मून-

र्मदान्तो मेघ इन्द्रमर्षाम् ॥ २६

G 3 28 42
B 3 22 34
L 5 27 25

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे एकविंशः सर्गः ॥ २१ ॥

D1: D2s D3s Gs M1: कालु विचोषणे दृष्टुः —¹) D1: D2s D3s Gs M1: मीमांसनात् (for "विचोषणे" —²)
D1: D3 (म १२ Ck t as in text (for (म १२) D1: D3s सारस्य मतमाद्यय (- 24°) S1 V B D1: रुरोऽपि S2 D3: "रुरो", B1 "रुर" म्(S1 G1 तु रुरेणाथ विचोषो वरुषणित

24 For sequence in S1 S2 D3: cf v.1 20 —^o)
V1 सार (for सारा) M1 तु (for तात्) B1 कलवात्, D1 इवहात्, V1 च कलवात्, V1 सारमात् (for सारमात्) —¹)
S1 S2 B1 D2s D3s D1: D3: S1 S2 तुल्यम् (for तुल्यम् तात्) —D1 om 24° —²) Ck सार (for सारा) V1 D1: T1: G1 सारमात् (for सारात्) B1 च सारात् (for सार सारात्) —¹) S1 D1: प्रत्यये (D1 "प्रो"दयत्, S1 सनु विनय, V1 समदशयत्, D1: D3 परमचोदयत् (for समचोदयत्) B1 साराणि समदशयत्, B1 विमेषु सारस्यथ

25 V1 (leg for 25°) D1 repeats 25 after 21 —^o) D1: D2s D3s सारोदितो, D1 तु शेरितो, D1 प्रचोदितो (for स चोदितो) S1 S1 D1: शीघ्रम् (for शीघ्रम्) S1 V1 B1 D3: निर्गच्छते (V1 B "म्" रयत् B1 "रय", D1: "रय" —¹) S1 D1: रयत् (for रयत्) G1 सारस्य चरमात् (for S1 S1 B1 D1: S1 T1: G1 सारमात् (for (मा)सारमात्) —¹) D1: S1 स दिश (for दिशम्) S1 B1 B1 च दिशम्, S1 V B1: S1 D1: V1 चोदितम्, D1: D1: S1 सारमात्, D1: D1: S1 सारमात् (for च सारमात्)

K(ed) दत्त (for दत्त) S1 G1 मचोदित रुराणि शोचन्तु कलवस्यार्थेन प्रदिशते

26 —¹) S1 D1: प्रवृद्धमनु, S1 V B D1: विवृद्धमनु S1 V B D1: S1 M1, D1 च (for तु) S1 om मा S1 सारस्य, S1 D1: D1: S1 "रुरो" (for सारस्यो) —¹) S1 सारात् (for सारात्) S1 S1 D1: सारितो (for सारात्) S1 V B D1: तुल्यम् (S1 B1 D1: "तो" तपोरम् (for सारितो सारमात्) —¹) S1 S1 D1: सार (D1: प्र चोदयत्, D1: प्रचोदयत् D1: G1 M1 सारमात् (for सारमात्) S1 S1 D1: S1 S1 G1 S1 सार, S1 (ed) S1 G1 सार (for सार) S1 V B D1: प्रचोदयाम सार सारात्, V1 D1: प्रचोदयाम सार सारात् (for S1 S1) —¹) S1 D1: सारमात्, D1 सारमात्, G1 as in text S1 सारमात् (for सारमात्) S1 S1 B1 D1: सारमात् (S1 S1 D1: सारमात्)

Colophon —Sarga name S1 सारमन्त्रिणा, S1 S1 B1 D1: सारमन्त्रिणा, S1 सारमन्त्रिणा, D1: सारमन्त्रिणा —Sarga no (figures words or both) S1 S1 D1: S1 om S1 V1 D1: 28, S1 27 B1: 29 D1: D1: D1: S1 22 D1: 31, D1: 31 —After colophon G1: conclude with श्रीरामायणे, G1 with श्रीरामे रामानुजम् नमः

तत्रयातं वलं घोरमभिरं शोणितोदकम् ।
अभ्यर्षन्महामेघस्तुमुने यद्वैमारुगः ॥ १
निषेतुस्तुरगास्तस्य रथधुक्का महाजनाः ।
समे पुष्पचिते देशे राजमार्गे यदृच्छया ॥ २
इयामं रुधिरपर्यन्तं बभूव परिवेषणम् ।
अलातचक्रप्रतिमं प्रतिगृह्य दिवास्तम् ॥ ३
ततो ध्वजहस्तामय हेमदण्डं समञ्चितम् ।

22

Da begins with ॐ, Ta with श्रीगणेशाय नमः, Ma with श्रीगणेश नमः

1 * ॥ Śi Bz Ds न प्रयाज नि V Bz- Ds-र Tz
Ma- न प्रयाज, Dg Tz G कसिबन्धालो, Ds कसप्रयाज, Gmp
na io text (for कसप्रयाज) Śi नि V B ॥ ३:७ जय D.
न प्रियसू, Dg: वही वहीरे, Ds T G जलप्रापाद्, M-: वर
वीरम् (for वर वीरम्) ॥ Gg कसिबन्धाल इत्यदि, Gc
कसिबन्धालि ॥—) Ds कसिब (for न) Śi कसुम
वीगितोक्त, Śi Tz- Mea कसुमा (Mea शिवा) ॥ कसि
वीरका Gelling for 1-2—) V Bz Ds- कसवर्ष,
Vs Bz- कसवर्षा (for कसवर्षा) नि Ds Ds- ता
सेवाद् Mea Ds वीरम् (for प्रेषस) ॥ Gc कसवर्ष
मेव इति शेष ॥—) Tz तुमुत् (for दो) Śi जोडवर्ष
(for कसवर्ष) ॥ Ds Ds- तुमुत् Ds न) दोडवर्ष
D. न) ॥ Vs B Ds- कसवर्ष वर ॥ Mea तुमुत्
मदीभारका ॥ Gc मदीभारका कसवर्षा ॥ Gc कसवर्षाति
वर्ष ॥ कसवर्षा कसवर्षा ॥

2 Ga ileg for α^{th} (cf v1 x) —^a Niz D₂;
 कालिका (for कुरावा) Niz थाका (for हाका) —^b Niz
 V D D₂ + चर्चिसुता (V B स्थिति) युद्ध, Ga रथे युवा
 मोपरा —lor α^{th} S₂ Niz D₂ — select

३१४* अपाह तुल्यव्याख्य सखलियो देमवपव ।

[S_1 M_1 ચલિત્વે (for અણિત્વો)]

—Ga damaged from लगे हू to मा m^a —^a) Ma
ममक (for ममे) Ga सु ममिले, At सुप^a, Nē V B Ds
[म]मि च वडा [D^a *क) Ds सुमिले, Ds सुप^a, Ds मरि
(for सुप^a) —^a) V Bs ममे (for ममे) Nē Ds दया
मद, V Bs : मदा मद, Ds ममेचया (for ममचया)

3. Si नि V B Dr-asr transp 3 and 4 —^a Si
 Dr-asr (for अ) नि V B Dr-asr dr (for रहि)
 नि इवातो रहिपमंते (acc) —^a नि Dr- रहिवेक, Dr-
 शन्, Dr- शानि (for वैषम्य) —^a Si प्रतिपद, Dr-
 Dr- Dr-asr Is-Ga Gt परिपद (for प्रति)

समाक्रम्य महाध्वजस्तस्यै शृङ्गः सुदारुणः ॥ ४
जन्स्थानसमीपे च समाक्रम्य रुरखनाः ।
विखरान्विचित्रांश्चकुर्मासदा मृगपक्षिणः ॥ ५
न्याजह्वय प्रदीप्यैव दिशि वै भैरवस्वनम् ।
अशिवो यत्तुषानानां शिरा घोरा महास्वनः ॥ ६
प्रभिन्मिरिसंकाशास्तोयशोषितधारिणः ।
बाष्पार्श्वे वदनकक्षं चक्षुर्भोमा वलाहकाः ॥ ७

4. Si NVD Di-1:2 transp 3 and 4 —^a) Di-
समास्य (for उदास्य) Si N V R Di-1:2 Ms तयो
Nis Di-7 तया, V अयो, E तया/तय जनसमास्य (V Ms
यस्य) Ms तयोस्तु जनसमास्य —^a) Di-4 इह (for अय्य)
Nis Di-1 समुचित Ms-1 हेमदधमुत्तिय —^a) Si Nis Di-5
इहैव, Ms V B Di-1 तयो नृपो, Di-1 समास्य (for
समास्य) —^a) Di-1 स दास्य (for हन) Nis V B
Di-7 यदास्योविवाहस्य Di-4 तिर्य

5 ") नि V B Ds : समीप (for ये) Ds : Ts Gs
Ma tu (for च) —^a) Ss : Ni : Ds- : Ta Gs : M सहाय्य
(for क्रम्य) De Ma कारवला (for ना) नि V H Ds :
समुदाय (Ni Ba sū m) नियः महात्मन् —^a) Gs da
imagined from at up to प्रती in 6^a Ds Ds वाचाद् (for
चुदुर) नि V B Ds : विषा (Ds चे) यद्युपा नेदुर —^a)
Dts om सावरा Vg गृह्ण (for सुग :

6 Gs damaged up to प्रदी (cf 1.5) —⁶ Ml:
Ms: अग्नि दीपत्रय, Ds: Ds: T: C: अग्निदीप, T: Ms: ज्ञानि
(Ms: अग्नि) दीपत्रय (for अग्नि) —⁶ Gs Ms: दीपत्रय (for
अग्नि) Gs: स्वरा Ms: स्वर (for स्वरा) Ms: दीपत्रय
दिशि ज्ञान — [cf 6th Ss: Ms: V B Ds: 1.7 subst.

३४०* व्यावहारिक च दीक्षाया वाच्यमात्रा निरिति भवियम् ।

[Si में D₂-s संयोजन (for * σ) S में D₂-s संयोजन (for σ बंधन) N में गतिशील बिंदु (s.c) D₂ (m) द्विदिश धारण (for द्विदिश धारण)]

[illegible]

390* एव शिवो भद्रोऽसौ नमनी पावक भूतात् ।

[Ba ३००० (for २०००)]

7 "। Śa Da ते विष्ठा, Śa Da ते मिष्ट, Da विमिष्ट
(for ४th) Da Da G Qp (also as in text) गय

संलीनमीनिरिहा नलिन्यः शुष्कतद्व्याः ।

तस्मिन्क्षणे बभूवुश्च निना पुष्पफलेर्दुग्माः ॥ १३

उद्धृतश्च निना यत्ते रेणुर्वलभरात्मकः ।

यीचीवृचीति वायव्यो बभूवुस्तत्र सारिकः ॥ १४

उत्कृष्टाणि सनिधोषा निपेतुर्धोरदर्शनाः ।

प्रचाल मही चापि सृष्टैलवमानना ॥ १५

सुरस्य च रथस्य नर्दमानस्य धीमताः ।

[Ms. निलत्त (for निष्कत्त) Ms. कलत्त (for केलत्त)]

—Thereafter Ms. a read 10

13 Ds om 13 (cf v 12) Vs alleg for 13^{ad}

—After 13^{ad}, Gs reads 13^{ad} repeating it in its proper place —^d Ms. damaged for तस्मिन् Dm Ds

Ts Gs दुष्टे (for दुष्प) Ms. यत्ता दुग्मा (for यत्तैर्दुग्मा)

Ss Ss Ds: ललितमुहूर्ते न बभू पुष्पफलि च फलानि च

—For 13^{ad}, Ss V B Ds: subst

399^a पशुपुष्पविहीनश्च सत्यो न पशुमिरे ।

[V B वत्त (for वत्त)]

14 ^a Bs Ds उद्धृतश्च, Dms Ds उद्धृतश्च, Ds उद्धृत,

Ds उद्धृत, Ds उद्धृत (for उद्धृत) Ds दिवा (for दिवा)

—^d Ss Ds: रेणुर्वलभरात्मक, Ds "कलत्त" कलत्त

—After 14^{ad} Vs reads 17^{ad} Ds transp 14^{ad} and

15^{ad} —^d Ss Ss Ds Dms Ds: s s T Gs यीची (for

यीची) Ss Ss Ds: वायव्यो, Ds लेख्यो (sc) Ds

पलितो (sc) Cmg बभूवो (for बभूवो) —^d Ss

Ss Ds: बभूवुश्च, Ds बभूवुश्च (for बभूवुश्च) Ds

T Gs: M पलित (for पलित) —For 14^{ad} Ss V B

Ds: subst

400^a विप्रेदुरर्षे सुमुक्तपण्डित्वा समिधया ।

[Vs च (for च) Vs दक्षिणे (for दक्षिणे)]

15 Ds transp 14^{ad} and 15^{ad} —^d Ss Ss V B

Dms Ds: s s Ss Ms after corr s s s s समिधया

(for समिध) —^d Vs B Ms दिव्या (for द्यौ) Gs

repeats 15^{ad} here (cf v 13) —^d Vs Ds Ts: सत्त,

Ms: सत्त (for सत्त) —^d Ds यत्तैर्दुग्मा (sc) (for यत्तै)

16 ^a Dm Ds Ds: मग (for मग) V B: s s s s

also as in Gs: सरस्य, Gs Ms रथस्य (for रथस्य)

—^d Dm वर्धमानस्य (for वर्ध) Ss Ds: दुष्टे (for

धीमता) Ss नर्दमानस्य दुष्टे, Ss V B Ds: नर्दतो स्य

मर्दित (Bs: "मर्दित) Ds मर्दमानस्य दुष्टे —After

16^{ad}, Bs erroneously reads 18^{ad} up to यत्तैर्दुग्मा (cf v 1

13) in brackets repeating it in its proper place

—^d Ds मुक्त (for "मुक्त) Bs सत्त, Gs सत्त (for "सत्त)

प्राप्त्यत मुक्तः सत्यः सत्यस्यपामजत ॥ १६

सत्ता संपद्यते द्यौः पश्यमानस्य सत्तः ।

उल्लसते च रुवा जाता न च मोहान्यरुत ॥ १७

तान्मयीस्य महोत्पातानुत्थितायोमहर्षणात् ।

अत्रिद्विषसान्मर्त्यान्महोत्पातानुत्थितायोमहर्षणात् ॥ १८

महोत्पातानिमान्मर्त्यान्महोत्पातानुत्थितायोमहर्षणात् ।

न किन्त्याम्यहं बीर्यादल्लानुत्थितायोमहर्षणात् ॥ १९

—^d Dms Ds: Ts (s) वत्त, Ts "निलत्त" (for "निलत्त) Ss Ds: वत्त, Ss Ds: "निलत्त" (for "निलत्त), Ss V B: Ds: "निलत्त" (for "निलत्त), Bs "निलत्त" (for "निलत्त), Dm: सत्ता, Ds: "निलत्त" (for "निलत्त), Gs Ms: सत्त

17 ^{ad} Ds: सत्ता, Ts Cmg सत्त (for "सत्त) Ss

सत्ता सत्त च वै द्यौः, Ds सत्ता सत्त द्यौः (for "सत्ता

Ds सत्ता सत्त (for "निलत्त) Gs Ms सत्त (for

"सत्त) Ss V B Ds: सत्ता (Bs "सत्ता) सत्त सत्ता सत्त

—Vs reads 17^{ad} after 14^{ad} —^d Ds: सत्त

(sc) Ds Ts: सत्त, Ts सत्त, Gs: सत्ता (for "सत्ता

Ss Ss V B Ds: सत्त (for "सत्ता) Ds सत्त

सत्ता सत्त —^d Ms Ds: Ts Ms: सत्त (for "सत्ता) Ms

[s] सत्त

18 Ss Ds: repeat 17^{ad} after 405^a —^d Ss Ds:

(all second time) सत्ता सत्ता, Ss V B Ds: सत्ता सत्ता

(for "सत्ता) Ds सत्ता सत्ता (for "सत्ता) —^d

Dm Ds: सत्ता, Ds सत्ता (for "सत्ता) Ss Ds:

(first time) सत्ता सत्ता, Ds: (first time) सत्ता सत्ता

(for "सत्ता) Ss (first time) सत्ता सत्ता, Ss Vs

Ms: s s Ss Ds: second time) सत्ता (Ds: "सत्ता)

सत्ता सत्ता, Vs सत्ता सत्ता सत्ता —After 20^{ad}, Ss

Ds: read 17^{ad} for the first time repeating it in its

proper place Ss om (hup) 18^{ad}—25^{ad} Bs reads

erroneously 18^{ad} for the first time in brackets after

16^{ad} repeating it here Gs transp 18^{ad} and 19^{ad}

—^d Ds सत्ता (for "सत्ता) —^d Ds सत्ता (sc)

(for "सत्ता) Ss V B Ds both times) Dm Ds: s s

Gs: M सत्ता सत्ता (for "सत्ता) —^d Ds: s s

Ss om 19^{ad} (cf v 13) Gs transp 18^{ad}

and 19^{ad} —^d Ss Ds: सत्ता (for "सत्ता) Dm Ds:

सत्ता, Ds सत्ता (for "सत्ता) Ds: सत्ता सत्ता, Ds:

सत्ता, Ts सत्ता सत्ता, Gs सत्ता सत्ता (sc) (for

सत्ता सत्ता) —Ms reads (var) 19^{ad} twice —^d Ss

V B Ds: सत्ता (for "सत्ता) —^d Ss Ds: transp

सत्ता सत्ता and सत्ता Ss सत्ता सत्ता सत्ता, Ss V B Ds: Ms

(first time) सत्ता सत्ता (Ms: सत्ता सत्ता) सत्ता

सा भीमयोगा रामराभिरामा
सुदारुणा राक्षमपरिमेना ।

तौ राजपुत्रौ सहसाम्युपेता
माला व्रजणाभिन् चन्द्रसूर्या ॥ ३४

इमे श्रीरामायणे आण्यशब्दे द्वारिभ्यः सर्गः ॥ २२ ॥

२३

शत्रुं प्रति यते तु खरे सरस्वरकमे ।
लोनीत्यलिकाश्रमः सह भ्राता ददर्श ह ॥ १
तुल्यातान्महाघोरानुदितान्त्रोमहर्षयान् ।
जानामहिताष्टद्वया वान्यं लक्ष्मणमग्रमिह ॥ २

इमान्यस्य महामहो सर्पभूतापहारिणः ।
समुत्थितान्महोत्तानान्मर्त्यार्तुं सर्पराधयान् ॥ १
अभी रुधिरघारास्तु निसृजन्तः सरस्वनान् ।
अयोनि मेघा निरन्तरे परा यदभारुणः ॥ ४

G. 3 30 4
D. 3 36 4
L. 3 39 4

405* अकारमुक्ताभरणीरूपैश्च
देवैर्मेमिधातिस्मादवधे ।
बभूव ह्यहवितावनारा
सूर्यदिवे रक्त इगमराणि ।
[(I 1) D1 वान्य (for 'लोनी') D2 द्विमे (for
'अष्टद्वय')]

whole Ds ins after 33

409* अरामागध वे सर्वे बाहुकम्पितस्य जले ।

34 * S1 [अ, भिदासु, अ, अ, Ds 'गमिनी, D1: Ds
कर्मिणी (for 'कामा) —^a] D1 T1 G1 बभूव (for
तुल्यता) S1 Ys B1 D1 G1 नीह (for घोर) —^a S1
Y1 D1 [(उ) वरदरे (D1 'यो') A1 D1: [(अ) मुनेषां,
V B 'वामा' (for [(अ) मुनेषां —^a] Ds सम (for इव)
Ds सूर्यदिव (for सूर्यदिव) S1 V B D1: M1 सवित्र
दोष (D1 कृष्ण दि) नि चंद्रसूर्यौ

Colophon — *Sarga name* S1 लोनीरावदुर्धन, S1
अवधवदन, S1 Ds: दारिद्र्या (D1 'ग') V B रात्रिर्वाले
शरावदुर्धन, D1 सरोवरा, D1 नरनिवाले दुःखानामि.
— *Sarga no* (figures words or both) S1 S1 D1:
D1 om S1 Ys D1: 29 V1 28 B1: 30 D1: D1 D1:
D1: 1 G M1 23 D1 26 D1 32 M1: 24 — After
colophon, G concludes with श्रीरामाय नमः

23

Ds begins with अ, Ma with श्रीरामाय नमः
1 * S1 V B D1: 1 समुत्थिते, M1 अनिमित्ते, M1
अनिमित्ते (for प्रति यते तु) S1 S1: D1: समाश्रयन्तु
राष्ट्र —^a D1: reads सरे in marg. M1 नीह (for खर)
—^a S1 S1: D1: [(उ) वरदरे, D1: [(उ) वरदरे (for
D1: M1: [(उ) वरदरे (for [(अ) मुनेषां] D1 V B
D1: वान्यतावनारा, D1 वरदरेवर्धनः राम

410* द्विपतामदिव्यन्तवपराये वक्ष्यमग्रवीर ।

[D1 om (hapl) for तामरे S1 D1: द्वि (for तामरे)
D1 द्विपतामदिव्यन्तवपरा, D1 द्विप सव वपरा (for the prior
half) S1 D1: 2 वक्ष्यन् (for वक्ष्यन्)]

3 S1 om 3^{ad} (cf v1 2) —^a V1 दत्तात्रेयस्य
लोमिरे —^a S1 S1: M1: सव वपरादिव्यन्त वे, V1 B1:
'वक्ष्यन्तव वे, D1 'वक्ष्यन्तव, D1 'वक्ष्यन्तव,
D1 'वक्ष्यन्तव, V1 'वक्ष्यन्तव —^a V B वक्ष्यन्तव
(for वक्ष्यन्तव) S1 D1: वक्ष्यन्तववपरावे, D1
वक्ष्यन्तववपरावे —^a S1 S1 V B D1: 2: 2: वक्ष्यन्तव
वक्ष्यन्तव (D1 v1: 2: 2: also वक्ष्यन्तव) D1 वक्ष्यन्तव
वक्ष्यन्तव, M1 वक्ष्यन्तव वक्ष्यन्तव, V1 वक्ष्यन्तव वक्ष्यन्तव

4 * S1 S1 V B D1: 2: 2: द्वे (for अनी) S1 V B
D1: वक्ष्यन्तव, V1 वक्ष्यन्तव (for वक्ष्यन्तव) D1 वक्ष्यन्तव
वक्ष्यन्तव —^a D1: वक्ष्यन्तव, D1: वक्ष्यन्तव,
M1 (with haatus) वक्ष्यन्तव (for वक्ष्यन्तव) D1: D1:
G वक्ष्यन्तव, G वक्ष्यन्तव S1 S1 V1 D1: वक्ष्यन्तव (V1
वक्ष्यन्तव) वक्ष्यन्तव, S1 S1 B D1: वक्ष्यन्तव (D1: 'नि')
वक्ष्यन्तव —^a S1 D1: मेघा वक्ष्यन्तव (by transp) S1
S1 D1: 2: 2: वक्ष्यन्तव, B1 D1: वक्ष्यन्तव, D1: [(अ) वक्ष्यन्तव, D1:
वक्ष्यन्तव, D1 G M1 वक्ष्यन्तव, V1 वक्ष्यन्तव, V1 वक्ष्यन्तव (for
वक्ष्यन्तव) —^a S1 S1 वक्ष्यन्तव, N V B1 (after corr)
D1: D1: D1: वक्ष्यन्तव (for वक्ष्यन्तव) S1 वक्ष्यन्तव, D1
वक्ष्यन्तव (for वक्ष्यन्तव)

G	2	10	32
B	3	24	38
L	3	29	30

तन्त्रवीर्यं महाविषं राक्षं सङ्कुलमर्षित ।
धृत्वनानाप्रहरणं यन्मीरं सामोपमम् ॥ २३
रमोऽपि वार्यंक्षुः सतीतो स्वप्नमिन्दतः ।
ददर्श सारसैन्यं तद्युद्धमिष्टसङ्कुलम् ॥ २४
निदत्त स धनुर्मीरं तूष्ण्याधोद्धत्त सायकम् ।

क्रोवमाहास्यपीठं वगार्थं सर्वधाम् ॥ २५
 दुष्येभ्यः सोऽधत्तकुटुम्बे मुमान्ताप्रिषिप जलन् ।
 तं दद्यात् तेजसाविष्टं श्रान्ययन्नेदवताः ॥ २६
 तस्य कुटुम्बस्य रूपं तु रामस्य दद्ये तदा ।
 दद्येऽस्यैव कृत्यं इन्तुमुद्यतस्य विनाग्निः ॥ २७

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे त्रयोविंशः सर्गः ॥ २३ ॥

((1 x) Śī Nt Ds ॥ सङ्गत्, Ra ॥ राहन्, Ma (॥ म) ॥ मित्त्वा, G (ed) (॥ व) ॥ व सङ्गत् (for व सङ्गत्), — (1 x) Śī Nt Ds ॥ मङ्गत् (for मङ्गत्)

23 De om 23 (cf v 20) —^a) Ss V B Ds
G: M: सद् Vi 'रा'वीह, Ds Dns De हवानीक (for
रावनीक) Ss महाबाहु, Ds 'पौर' (for 'पै') —^a) Ss N:
Ds राव (Ss 'मे' सहायकमे, Ss V B Ds रघुसर्प
राघव, Ds Dns De रास समनुवर्ष, G: M: राघव सम
सर्पत, G: as in text —De om 23^a-24^a —^a) Ss Ds
वृत् मानाग्रहणै —^a) Ss R Tr Ds s V Ms पर्वत्रायाम्
शेषतः —Alter 23 Ms ms

४३९ विदुः तस्य दशोऽक्षीति नोत्तमाना समस्ततः ।
 भविष्यतः सुतकुलः सर्वतः पवित्रकृतम् ।
 तनुः सारवत्सलः शोभाया विनिर्दिष्टम् ।
 सन्तानद्वयं सत्यं सेनानीकविद्युतः ।
 मित्रादः मित्राणां विदुः विदुः नान्यथा । [५]
 क्षात्राणि विष्णुपुत्रः दुष्टैस्तः हस्तप्रति ।
 सन्निधौ सन्निधौ सन्निधौ सन्निधौ ।
 तथा सत्यं स तुल्यद्वयवत्सलः तत्तत् ।
 भविष्यतः सत्यं सत्यं सत्यं सत्यं ।
 नान्यथापि स योऽर्थः कृतः स तः सत्यवत् । [१०]

--Thereafter 1/4t cont 42S* and then further cont

४३०* तद्विद्वन्मया गृह्णता राममेव पिबाम्भुजम् ।
गमनामुपधत्ता सर्वैर्धर्मप्रदानार्थमेव हि ॥

24 Da Da 24 (cf v l 20) Da Da 24st (cf v l 23) —" Da De Diḥṣa, Dṛt Dṛa De vāḥṣa (for vāḥṣa) Si De ḥṣaḥ di (Da di) Diḥṣaḥ, Ga ḥṣaḥ viḥṣaḥṣaḥ —B repeats here 24st (cf v l 22) —" Dḍa Ma s (for vḍ —") ■ ḥṣiḥ. Gḍ ḥṣiḥṣa (for ṣḥṣa) Si Si Da s ḥṣaḥṣaḥṣaḥṣaḥ. Dḍa Si Ma n (Ga v ḥṣaḥṣiḥṣaḥṣaḥ (Dḍa "ḥ") Dṛt De Tḥ Ga ḥṣaḥṣaḥṣaḥṣaḥ ḥḥ (Tḥ Ga ḥṣaḥ). —For 24, Ma v Tḥ Da Ma ḥṣaḥ.

431* अतो ददर्श काकुत्स्थो रश्मि सैवमुपागतम् ।
 सर्वव्याप्यश्चक्षुर्मुखाभिमुखमात्मनः ।

(1 1) Ms सप्तर्षि ऋते एष (for the prior half) V:
 ■ Ms एष (for एष) — (1 2) Ms बुधवारमिष्टाशन
 (for the post half)]

23 *) *De* विदुषम्, *Ge* विदाम्य (for विदाम्) *Si* *Si*.
Das विदाम्य *af* *Si* विदाम्यैष, *De* विनम्य *af*, *De* मुषमनो;
 लुचोर, *As* *V B De r* *G* (ed) विदुषा (Vi विदाम्, *Me* →
 विदुषम्, *G* (ed) विदुषा; कालिन्ध चाप, *Us* विदितं तु धनु
 रिज् —*) *Si* *Si* *V B De-as* *Us* हृदाद् (*Di* 'धो') हृद्, *Ds*
Dm *Ge* *Ge* हृदयोर्धो, *Ti* हृद्या धो, *Ti* हृद्यामुधम्
 (for हृद्याधोहृद्) *As* *Das* *Ms* सापक (for सापकम्)
 —*) *Me* कालि (for लीज) —For 23rd, *As* *V B De r*
 sapet

४३२^४ बभूवाभक्षितो बौधु जयाक्षनै पूषमिन्द्र ।
 ह्रासित स्मित भीमानुरागात्तपेक्षताम् ।

(1 1) D: सन्ने (for सेन्ने) V: सन्ने (for जन्ने)
—(1 2) V D: सन्ने (for सन्ने) D: [सन्ने] (for
सन्ने) V: सन्ने (for सन्ने)

26 Da ont 26 —*) Dga Dga Dnt Dna ५ (for
लो) Sa Da ५ बोधाव, Na दीक्षा (for कुट्टे) Na V B
Da ५ बुद्धा सेणुपुत्तयो —*) Ga ५ [उ] जलवत्, Ma [उ]
वित (for उत्तलव) Da रामो क्षतिगोत्रोऽन्ध —*) Na
V B Da ५ बुध, Dga विद [for [भा]विद] Da त ह्यु
द्वन्द्वेति —*) Sa Na V B Da ५ Ma ५ ह्यपुत्र, Dg
Dnt Da T Ga ५ Ma ५ प्रापुव, Ct as text (for
प्रापुव) Sa Na Da ५ ईक्षतेऽभा (for वदयदा)

27. $\text{Sa } \text{Va} \text{ Da: om } 27^{\text{th}} \text{ Sa } \text{Va} \text{ B Da: transp}$
 $27^{\text{th}} \text{ and } 27^{\text{th}} - \text{—}^{\text{th}} \text{ Sa } \text{Va} \text{ B Da: } \text{उस रहस्य, III}$
 मया कृदस्य, Va कृदस्य अय (by transp) (for तस्य
 कृदस्य) $\text{Sa } \text{Va} \text{ B Da: तु युत, Ds: Da कृय त्, G: कृय}$
 (for कृय तु) —^{th} Sa Va B Da: कृय तु (by transp) $\text{Sa } \text{Va}$
 $\text{B Da: T G: दृष्टम्, Ds: दृष्टम्}$ (for दृष्टम्). Ged

स तेषां यातुधानानां मध्ये रथमनः सरः ।
 संपूर मध्ये ताराणां लोहितान्द्र इवोदितः ॥ ५
 तत्तत्तं भीमघनानां कुद्राः सर्वे निष्ठाचराः ।
 रामं नानाविधैः वस्त्रैर्भयान्तं दुर्वचम् ॥ ६
 मृदुरैरायसैः शूलैः प्रसैः खड्गैः परचपैः ।
 राक्षसाः समरे रामं निवृध् रोपतत्पराः ॥ ७
 ते बलदत्तसंकाशा महानाटा महाभलाः ।

अभ्यधानन्त काकुत्स्थं रामं युद्धे विधातयः ॥ ८
 ते रामे श्रमार्थमपि व्यसृजन्त्रक्ष्णां गणाः ।
 शैलेन्द्रमपि भारामिर्षणाया महाधनाः ॥ ९
 स वैः परिब्रूवो वोरैः रामसो रक्षसां गणैः ।
 निविष्टिपि महादेसो कृतः पारिपदां गणैः ॥ १०
 तानि मुक्तानि वृत्तानि यातुधानैः स रायनः ।
 श्रुतिवशाद् गिरिर्गन्धोधानि सगरः ॥ ११

(for वरेणा) Ns Vt Bs Ds कश्चिद् (for -वाद्)
 Ss नक्षत्रा महाबाहू —Tz om (hapl) from 4th up
 to महाबाहू in the prose half of 1 & of 439th —^c)
 Ds लक्ष्मिण, Ms लक्ष्मिण (for लक्ष्मिण) —For 1-4
 Ds subat

435th ललितवस्त्राः सैव यद्भवत् महाभयम् ।
 वृक्षैः रामं समरे स्तब्धं चेतमलेखम् ।
 (3 27 11) { त एवमथ वसुधापि चोले पर्ययिष्यम् ।
 { ददन्त बरेषुपि पादद्वयं मित्रमप्यम् ।

5 Tz om 5 (cl 1 4) —^b) Ds मध्य (for मध्ये)
 —Dgt reads 5th in many —^c) Ss N V B Ds २२
 प्रह, Dgt Ts [उ]त्त, Dts [उ]त्त, Dms Ds Gs Ms
 [उ]त्त Ds [उ]त्त (for [उ]त्त) —After 5
 Dgt Dts Dms Ds २२ Ts G Ms 22

435th दत्त सारद्वेगं रामवर्षादिति मया ।
 मयिभिरा मयादत्तं मयादत्तं समरे वा ।

{ (1 2) Gs राम वति मयिभिरा (for the post half)
 —(1 2) Ds Gs Ms Ms (Ds मया, Ms मयै) मया }

6 ^a) Ss V B Ds बीमघनानां, Gs वसुधापि (for
 भीमघनानां) Ss Ds Ds वसुधा (Ds बीमघनानां)
 —^b) Ss V B Ds वसुधा (Ds वसुधा) (for वसुधा) —^c)
 Ss V B Ds वसुधा (Ds वसुधा) (for वसुधा) —^d)
 Ss Ss V B Ds वसुधापि (for वसुधा) Ss वसुधापि, Ss
 V B Ds वसुधापि, Ds मयादत्त (for वसुधापि)

7 ^a) Ds Ts वसुधा, Ts वसुधापि (for वसुधा) Ds
 वसुधापि वसुधा (comparative) —^b) Ss V B Ds
 वसुधापि (Ss वसुधा) Ds वसुधापि, Gs वसुधापि (by
 transp) (for वसुधापि) —^c) Dts Ms वसुधा, Ms
 वसुधा (for वसुधा) —^d) Ds वसुधापि (for वसुधापि) Ss
 वसुधा (for वसुधा) Ss Ds वसुधापि Ss V B Ds Ss
 वसुधापि, Ds वसुधापि (for वसुधापि)

8 ^a) Ds वसुधापि (for वसुधापि) —^b) Ss Dgt
 Dts Dms Ds २२ Gs वसुधापि (for वसुधापि) Ss V B
 Ds २२ Ts Gs Ms वसुधापि, Ds वसुधापि (for वसुधापि)
 —^c) Ss Ds Ds वसुधापि (for वसुधापि) —After
 8th Dgt Dts Dms Ds २२ S ms

440th रथैः सर्वैश्चर्याम्

{ (1 2) Ss मध्ये (for मध्ये) }

—^a) Ss N V B Ds २२ Ms वसुधापि, Ms वसुधापि
 (for वसुधापि) Ds वसुधापि, Ms वसुधापि (for वसुधापि)

9 ^a) Ss Ds वसुधा, Ds वसुधा (for वसुधा) Gs वसुधा (Ms)

Gs Ms वसुधा (for वसुधा) —^b) Ss वसुधा, Ss वसुधा (Ms)

Ds २२ वसुधा (Dts वसुधा) (for वसुधापि) Ss V B Ds

वसुधा वसुधापि, Vt B Ds वसुधापि (Dts वसुधापि)

महापि —^c) Ds वसुधापि, Ds वसुधापि (for वसुधापि)

Ds V B Ds वसुधापि (for वसुधापि) Ss V B Ds वसुधापि

वसुधापि (for वसुधापि) Ds वसुधापि वसुधापि वसुधापि

10 Tz om 20 Vt repeats 20th after 441th —^a)

Dts Dms Ds २२ Gs Ms वसुधा (for वसुधा) Dts Dms

Ds Ts Gs Ms वसुधा (for वसुधा) Ds वसुधा वसुधापि

—^b) Ss Ss Vt (second time) Ds वसुधापि, Ss Vt

(first time) Ss २२ Ds वसुधापि (for वसुधापि) Ss Vt

(first time) Ss २२ Ds वसुधापि (for वसुधापि) Ss Vt

Ds वसुधापि वसुधापि, Dts Dms Ds वसुधापि वसुधापि

Ts Gs Ms वसुधापि वसुधापि Ss वसुधापि वसुधापि

वसुधापि —After 20th, Vt ms

441th वसुधापि वसुधापि वसुधापि वसुधापि

—Dgt Ds Ts om (hapl) 20th —^a) Ss Ds वसुधापि

Dms Ds Gs वसुधापि, Ds वसुधापि Ts वसुधापि (for

वसुधापि) Ss Ms वसुधापि (for वसुधापि) Ss Ds Gs

वसुधापि (Ss वसुधापि) वसुधापि (for वसुधापि) —For

20th Ss V B Ds v subat

442th वसुधापि वसुधापि वसुधापि वसुधापि

11 ^a) Ss V B Ds वसुधा (for वसुधा) Ss Ds वसुधापि

(for वसुधा) Ms वसुधापि वसुधापि (by transp) (for वसुधापि)

वसुधापि —^b) Ss V B Ds वसुधापि (for वसुधापि)

Ds वसुधापि, Ms वसुधापि (for वसुधापि) Ss Ss Ds

वसुधापि, Ds वसुधापि (for वसुधापि) Ss V B Ds

वसुधापि वसुधापि —^c) Ss V B Ds Ss वसुधापि (for

वसुधापि) Ss Ss Ds वसुधापि वसुधापि

स तैः प्रहरणैर्वैरिभिश्चाप्यो न विन्यये ।
 रामः प्रदीर्घमुनिर्वचनैव महाचला ॥ १२
 स विद्वः धनत्रादिभ्यः सर्वगात्रेषु राघवः ।
 कभूर रामः संख्याभिर्दिवाकर इवावृतः ॥ १३
 निषेदुर्देवगन्धर्वाः सिद्धाश्च परमर्षयः ।
 एकं सहस्रैर्वहुभिल्लादा दष्टा रामावृतम् ॥ १४
 ततो रामः सुसंकुतो मण्डलीकृतकर्षुषः ।
 ससर्ज निशितन्त्राणांश्चातयोऽथ सहस्रयः ॥ १५

दुरावाप्तुर्विघ्नान्तरापाद्योपमत्तये ।
 सुमोच सीत्पा रामः कष्टध्वन्नाश्रितवान् ॥ १६
 ते धराः शुभ्रमन्येषु मुक्ता रामेव सीत्पा ।
 आदद् स्वसां प्राणान्पादाः कालकुना इव ॥ १७
 मित्रा राक्षसदेहांस्तोते धरा रुचिरास्तुताः ।
 अन्तरिधगता रेवुर्द्विप्रायिममंतवत् ॥ १८
 असंख्येयास्तु रामस्य सायक्यथासमण्डलम् ।
 विनिश्चेतुस्तीव्रोपा रथश्यापाहारिणः ॥ १९

G. 3. 11. 19
 M. 3. 25. 28
 L. 3. 30. 16

12 ") Ds वनेहृते चोरेदुः Ds चोरेः मन्त्राणैः (SV
 Wagny.) (for महावैरिणः. —) Ss विचक्षणैः. —)
 Ss स तैः (for रामः). Vs महावैरुः (for प्रहरेतुः). Ms
 सवर्षावैरुभिर्षु. —) Ss Ss Dss महोपाः Ss Vs Ds
 Dss Ds महावकाः Vs महावकाः (for महावकाः).

13 ") Ds क्षाताविद्यः Ms क्षातादिभ्यः (for
 "क्षान्तिभ्यः). Ds लक्ष्मणस्यैवः (for "). Ss V B Ds स
 द्विषः सर्वतो रामः गोमित्रेण स्वराज्य. —) Ms [न] द्विषः
 (for [सा] द्विषः). Ds प्रवर्गो राघवः भीमशयोक इव युधिष्ठि-
 — for 13th. Ss Ss V B Dss. 13 subst.:

443rd विषाद इषादो संख्याभिर्वहुभिल्लादाः ।
 — After 13, Ms ins.:

444th रामः सुतीक्ष्णैर्वहुभिर्मात्राप्रहर्षैः विविधैः ।
 विषादैर्दिशोऽपि न चक्रमे व विन्यये ।
 स चोनिमत्तयोऽपि विविधैर्दिशोऽपि च ।

14 ") Ds निषेदुर् (for नि). Ss Ss V B Dss. 14th
 सह चाली Ha स * * * * (for सार्वभौमः). Ds विषेदुः सर्व-
 भुजान् ददाः रामो महीपतः. —) Vs Ha सर्व (for सर्व). Ds
 सप्तमे (for सप्तमे). —) Vs सुताः Ds Ms सप्त (for
 सप्त). Ss Ss Dss दष्टा रामः Ds कुटेः दूतेः (for दष्टा दष्टा).

15 ") Ds Ga Ms तु (for तु). Ss Ss V B Dss. 15th
 Ms सतो (for Ds सप्त) रामो महापताः (for "). Ss अपि
 रामो महापताः सप्तमे सप्तमेः Ds सप्तः सप्तपुत्राणां
 तद्विद्वन् महावतुः. —) Ss V B Ds सुयोध (for सप्तमे).
 Ss Ds Ga विविधैः Ds Ds Ga Ms विविधैः (for
 विविधैः). Ms चोराः (for चोराः). Ds निषेदुर्दिशोऽपि
 च. —) Ss सप्त सप्तपुत्राणां Ss V B Ds सप्तमे
 सप्तमेः.

16 ") Ss Ss V B Dss. 16th Ms सुतापुत्रां (for Ss
 "वर्षः). Ds Ds "पताः Ds "पताः Ds "पताः Ms
 "पताः Ts दूतापुत्रा (for सुतापुत्रा). Ms सुतापुत्रा
 (for सुतापुत्रा). —) Ds Lss Ds T Ga Ms स
 कालत्रयः Ts "पताः (for कालत्रयः). —) Ds Ds
 रक्तः (for रक्तः). Ss Ss Ds द्विषः Ss वा रक्तकक्ष (for
 "पताः). Ss V B Ds सुतापुत्रा Ds रामो महापताः (for

सीत्पा रामः. —) Ms नवर्जिन (after corr. ser. m. 28
 in. 28. 1. 1. Ss Ss V B Dss. 16th Ms सप्त (for सप्त).
 सप्तमे Ss Ss Ds Ms कालत्रयः (for सप्त). Ss "पताः).
 Ds Ds सप्तपुत्राणां सुतापुत्रा.

17 ") Ss सप्तः (for सप्त). Ds सप्तपुत्रां (for "पुत्र).
 —) Ms सप्तमे (for सीत्पा). Ss V B Ds द्वि (for नि).
 सप्तः कालत्रयः. —) Ss Ss Ds महावतुः Ss "पुत्रः सप्तमे
 सप्तमे (for सप्तमे). Ms सप्तमे विविधैः सप्तमे. — Ds om.
 17th—19th. —) Ss सप्तः (for सप्त). Ss Ss Ds
 कालत्रयः सप्तमे Ss V B Ds सप्त इव सप्तपुत्राः Ds
 सप्तः सप्तपुत्रा. — After 17, Ds ins.:

445th सप्त विपुत्रा रामेव रक्तपुत्राः ।
 विविधैः सप्तपुत्रा चोरा महापता इव च सप्त ।

18 Ds om. 18—19; Ds om. 18 (cf. v.l. 17). —)
 Ss Ss V B Dss. 18 (for सप्त). —) Ss Ss V B Dss.
 सप्त सप्तपुत्रा Vs सप्तपुत्रा (for सप्तपुत्रा). —) Vs B
 Ds सप्तपुत्रा (for सप्तपुत्रा). —) Ss Ss Dss सप्तपुत्रा (for
 सप्तपुत्रा). —) Ss Ss Dss सप्तपुत्रा (for सप्तपुत्रा). — After
 18, Ss V B Ds ins.:

446th सप्त सप्तपुत्राणि सुयोध रक्तपुत्राः ।
 सुतापुत्राणि सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां ।

[(1. 2) Ss Ds Ss. V B सप्तः (for सप्तपुत्रा).]

19 Ds om. 19; Ds om. 19th (cf. v.l. 18 and 17
 copy.). —) Ms सप्तपुत्रा (for "पताः). Ss Ds
 Ts सप्तपुत्रा (for सप्तपुत्रा). —) Ss Ss V B Dss सप्तपुत्रा
 (for सप्तपुत्रा). —) Ss Ss सप्तपुत्रा सप्तपुत्राः Ss Ds
 सप्तपुत्रा सप्तपुत्रा. — V Ds subst. 1. 1 for 19th and
 then cont., while Ss B Ds ins. after 19:

447th विविधैः सप्तपुत्राः सप्तपुत्रा विविधैः ।
 विविधैः सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां ।
 सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां ।
 सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां ।
 सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां सप्तपुत्राणां ।

(5)

तैर्धनं पि धनप्राप्तिं वर्माणि च शिरांसि च ।

बाहुना हस्ताभ्यामनूकूलविकरोपमानम् ।

चिच्छेद रामः समरे शतशोऽपि सहस्रशः ॥ २०

रामस्य चिच्छेदमोहात् रामवेप महाभयम् ।

समुप संहिता प्राणान्वाचनहस्ते पता गतिम् ।

[D: om 1 2 —(1 1) \tilde{N} a V Ds सप्तपदा, B: 'वस
{for 'वस' } —(1 2) \tilde{N} a Ds: सप्तम् {for सैकम्} \tilde{N} s
Ds: प्रविशत R: प्रविशते {for वसिष्ठ-व} —(1 3) B:
वेपिन् {for व} B: वेपिन्वाचनहस्तम् {for the prior half}
—(1 3) V B: विदुः {for 'व' } \tilde{N} s Ds: सप्तम् {for
वसते} —(1 7) \tilde{N} s Ds: शतशः, B: शतशः M: शतशः {for
शतशः}]

—After 19 Ds Ts ms G: ms after 20th, \tilde{N} s
ms after 1 3 of 452nd while Ds subst M: 20th and
reads after 20th

448th ते एते साहस्रबाहुनसहस्राभरणमुद्यम् ।

[G: सुदृष्ट {for स} Ds तस्य, M: सुदृष्ट {for सुदृष्ट}]

—Thereafter Gs reads 1 3 of 453rd while Ds cont

449th विष्ठा विष्ठा विनिषेत् पता रामस्य वसन्तम् ।

20th Ds वसिष्ठम्, Ds Ts वसिष्ठम् {for तैर्धनं}
 \tilde{N} s V B Ds: वेपिन्वाचनहस्तम् सप्तम् {for वेपिन्वाचनहस्तम्
सप्तम्} \tilde{N} s V B Ds: वसिष्ठम् {for वर्माणि}
 \tilde{N} s Ds: वसिष्ठम्, V B वसिष्ठम्, Ds वसिष्ठम् {for
वसिष्ठम्} \tilde{N} s \tilde{N} s Ds Ds: \tilde{N} s Gs: वसिष्ठम्
वसिष्ठम्, Ds वसिष्ठम् वसिष्ठम् च —After 20th Ds Ts
Gs ms 1 3 of 452nd Gs ms 448th — \tilde{N} s \tilde{N} s Ds om
20th — \tilde{N} s Ds वसिष्ठम् {for व} —For 20th, \tilde{N} s V B
Ds: subst

450th बाहुभ्यो महाबाहुविच्छेद बहुधा शरी ।

[\tilde{N} s Ds: वसिष्ठम् {for वसिष्ठम्}]

while Ds subst 448th for 20th and reads it after
20th — \tilde{N} s V B Ds: om 20th — \tilde{N} s \tilde{N} s Ds सप्त
सप्तम्, M: सप्तम् राम {by transp} {for सप्त सप्तम्} M:
reads 20th twice —After 20, \tilde{N} s \tilde{N} s Ds: ms

451st राजसगा यथा बाहुनसहस्राभरणमुद्यम् ।
वसिष्ठम् राजसगा यथा वसिष्ठम् ।

[(1 2) \tilde{N} s राजसगा यथा, {for the prior half}]
while Ds: Ds: Ds: Ds: T G M: s 10th after 20
M: ms after 20th

452nd दयान्मनसनाहस्यमुद्यम् कलशवीन् ।
महाभयं सगतामिहसहस्राभरणमुद्यम् ।

ततो नातीक्ष्णारचैस्तीक्ष्णाग्रैश्च विकर्षिभिः ।

भीममार्गस्थं चक्षुर्भेद्यमाना निशान्तराः ॥ २१

कसैन्यं निश्चितैर्वाणैर्दितं मर्मभेदिभिः ।

रामेच न मुप्यं लेभे शुक्यं दनमिवादिना ॥ २२

विनिश्चितैर्वाणैश्च रामायणा गुणमुद्यम् ।

पदातोपसमरे हन्ता मनपदमत्तम् ।

[(1 1) Ds सप्तम् {for सप्तम्} —(1 2) Ds
सप्तम् {for सप्तम्} Ds: S तस्य {for तस्य} Ds: {also}
सप्तम् सप्तम् {for the prior half} —M: om 1 3
Ds Ts Gs read 1 3 after 20th —M: transp 1 3 and
4 —(1 3) Ds Ts Gs [न] {for [न]} Ds Ts M:
न {for न} —After 1 3, M: ms 448th —(1
4) Note hiatus between the two halves Ds Ds
S सप्तम् {to avoid hiatus}]

21st \tilde{N} s वस {for वस} — \tilde{N} s Gs वसिष्ठम् {for
वसिष्ठम्} V: वसिष्ठम् वसिष्ठम् — \tilde{N} s Ds रामेच {for
भीममार्गस्थं} Ds: सप्त {for सप्त} — \tilde{N} s V B Ds Ds
Ds: विनिश्चित {for विनिश्चित} —After 21, \tilde{N} s V B
Ds: ms

453rd केचिद्वाणैश्चैव निश्चितैश्च रामे ।
कसैन्यं दयान्मनसनाहस्यमुद्यम् ।
महाभयं सगतामिहसहस्राभरणमुद्यम् ।
महाभयं सगतामिहसहस्राभरणमुद्यम् ।
रामायणमिहसहस्राभरणमुद्यम् । [5]
विष्ठा विष्ठा वसिष्ठम् वसिष्ठम् वसिष्ठम् वसिष्ठम् ।

[(1 1) \tilde{N} s B: Ds वसिष्ठम्, Ds वसिष्ठम् {for वसिष्ठम्}
—(1 2) V वसिष्ठम् वसिष्ठम्, B: वसिष्ठम् वसिष्ठम् {for the
prior half} —Gs reads 1 3 after 448th —(1 3) B:
वसिष्ठम् {for वसिष्ठम्} —(1 4) B: वसिष्ठम् {for वसिष्ठम्} \tilde{N} s
Ds वसिष्ठम् {for वसिष्ठम्} —(1 6) \tilde{N} s व {for [न]}
V: वसिष्ठम्]

22nd B: is a fragmentary MS breaking off from
at 22

22nd Ds वसिष्ठम् {for वसिष्ठम्} Ds: Ds Ts वसिष्ठम् {for
वसिष्ठम्} — \tilde{N} s Gs वसिष्ठम् {for वसिष्ठम्} Ds वसिष्ठम् {for वसिष्ठम्}
Gs वसिष्ठम्, Ds वसिष्ठम् {for वसिष्ठम्} — \tilde{N} s Ds Ds
Ds: वसिष्ठम् {by transp} — \tilde{N} s V: B: Ds: Ds:
M: वसिष्ठम्, Ds वसिष्ठम्, Ds वसिष्ठम्, Ds वसिष्ठम्,
Gs \tilde{N} s महाभयम् {for वसिष्ठम् वसिष्ठम्} —After 22, \tilde{N} s V
B: 4 Ds: ms

454th यतो निशान्तराश्चैव निशान्तराश्चैव ।
वसिष्ठम् वसिष्ठम् वसिष्ठम् वसिष्ठम् वसिष्ठम् ।
वसिष्ठम् वसिष्ठम् वसिष्ठम् वसिष्ठम् वसिष्ठम् ।
महाभयं सगतामिहसहस्राभरणमुद्यम् ।

केचिद्भीमवलाः शूराः शूलान्तरङ्गान्तरथयान् ।
चिशिषुः परमकुद्रा रामाय रजनीचराः ॥ २३
तानि यथैवेहमातुः शूलान्तरङ्गान्तरथयान् ।

[(1 1) B: विधि, B: [५] विधि (for विधि)
—(1 3) V: नरो बुधा (by transp) —(1 4) V: वे
(for व)]

23 D: om 23 N: V B: 2 D: read 23 after
27 —^a) S: N: D: 2 ने दूतयन्त्रि (N: दूतयन्त्रि (by
transp)) वीरयान् N: 1 B: 2 D: 2 ने दूतयन्त्रि
द्विद्वयान् —^a) S: B: D: 2 D: 2 T: G: M: 2 दूतयान्,
N: V B: D: 2 दूत (V: दूत) (for दूतयान्) N: V B:
D: 2 दूत, D: 2 D: 2 D: 2 G: 2 M: 2 दूत, D: 2 D:
दूतयान् (for दूतयान्) —(for 23^a), D: 2 D: 2 T: G:
M: 2 dūta

45^a रामसांभमुख गरा विशिषु परमयुधम् ।
[D: 2 D: G: M: 2 दूतयान् (for दूतयान्)]
—After 23 D: M: (1-2 only) om, while S: N:
D: 2 dūta for 24-25

4 6^a वरुणरथं सुवहसिमुख रजनीचरे ।
मलभासो रथे राम प्रविशन्नाह योधैषम् ।
प्रविष्टश्च च वरुणं निमीलित इन्द्रधनुम् ।
तथा धामे सुविशितोदये द्युमन्त्रम् ।
शिरासि बाहुसामीक्षं विमलाक्ष पराक्रमात् । [5]
इन्द्रधनुस्तान्तरङ्गान्तरथयान् कथयति च ।
सममर्हतिर्द्वैविधायै
तिरोमिरज्यासैविरीशुप्यम् ।
भुवैर्भुवनप्रतिक्षेप साधये
विशिष्टोरासकलेन भूर्देवी । [10]
काल्प रामस्य दारादधीत्य
निधायरा सशविदुरादिना ।
विधुन्य शयान्यपरं विदुषुषु
समीक्ष्य रामस्य दारादधीत्य

[(1 2) N: 2 दूत (for दूत) N: 2 वीरयान् (for वीर)
—(1 3) D: 2 दूत (for व) D: 2 दूत (for वी) —N: om
1 7-10 —(1 10) S: D: 2 निमीलित इन्द्रधनुम् मू (S:
नमू) —(1 11) N: द्युमन्त्र यो-2, D: द्युमन्त्रयान् D:
द्युमन्त्रयान् (for द्युमन्त्रयान्) —(1 12) D: निधायरा
दुमन्त्रि वे द्युमन्त्रि —(1 13) D: निमलधनुषात् (for निमल
धनुषात्) —(1 14) D: नर (for न)]
—Thereafter S: N: D: 2 read a colophon [—Sarg
name S: N: D: 2 राम-वन्ध —Sarg no S: N: D:
om, D: 35]

24 For subst in S: N: D: 2 of 1 45^a D: om
24 —^a) D: 2 D: 2 G: M: 2 दूत (for दूत) G: दूत
(for दूत) M: दूतयान् (for दूतयान्) —^a) D:

जहस समरे शशांशिनन्दे च शिरोभसात् ॥ २४
अश्विद्युश्च ये तत्र विमलाश्च निशचराः ।
सुरभोग्ययान्त ग्रन्थार्थं शरादिनाः ॥ २५

यान् (for यान्) D: 2 (यान्) (for यान्) D: 2
D: 2 यान् (for यान्) —(for 24^a), N: V B: 2
D: 2 dūta

45^a वेध नारयण-नायु कर्मेष्टमसु तनुदहत् ।
[V: B: 2 नय (for नय) V: 2 नय (for नय)
—^a) N: रामय (for रामय) —^a) N: V B: 2 D:
रामय रामय दूत (D: 2) D: रामय रामय दूत —After
24 N: V B: 2 D: 2 om

45^b श्रीरचितं महाभारतं महाभारतम् ।
यस्मै शरा शरीरं कर्तुं शिरासि च ।
तथैव दूतयान् दूत कर्तुं महाभारतम् ।
महाभारतमनात् दूतयान् महाभारतम् ।
महाभारतं च विमलं यान् च महाभारतम् । [5]
महाभारतं यान् दूतयान् च महाभारतम् ।
यस्मै शरीरं कर्तुं शिरासि च ।
यस्मै शरीरं कर्तुं शिरासि च ।
यस्मै शरीरं कर्तुं शिरासि च ।

[(1 3) D: 2 यस्मै (for यस्मै) —B: om (hapl)
1 4 —B: transp 1 4 and 5 —(1 5) M: 2 विमलं
(for विमलं) —(1 6) N: D: 2 दूतयान्, M: दूतयान् (for
दूतयान्) D: 2 य (for य)]
—Then B: 2 read 25^a, while D: 2 D: 2 D: 2
S: 2 om after 24

45⁹ ते विमलियं वेदुस्त्रिभुवनं लम् ।
भुवैर्भुवनप्रतिक्षेप साधये
विशिष्टोरासकलेन भूर्देवी ।
काल्प रामस्य दारादधीत्य
निधायरा सशविदुरादिना ।
विधुन्य शयान्यपरं विदुषुषु
समीक्ष्य रामस्य दारादधीत्य

[(1 1) D: 2 N: 2 D: 2 T: 2 दूत (for दूत) M: दूत
(sic) (for "दूत) D: 2 दूत (for दूत) G:
दूतयान् (for दूतयान्) —(1 2) D: 2 D: 2 G: 2 D:
दूतयान् (for दूतयान्) D: 2 दूतयान् (for दूतयान्)
D: 2 D: 2 (for दूतयान्) D: 2 दूतयान् (for दूतयान्)
2^a —^a) N: B: 2 D: 2 T: 2 दूत (for दूत) M: दूत
(for दूत) N: V B: 2 D: 2 T: 2 दूतयान् (for दूतयान्) —^a) N:
V B: 2 D: 2 D: 2 T: 2 दूतयान् (for दूतयान्) —^a) V: B: 2
[2^a दूतयान् D: 2 M: 2 (2^a) दूतयान्, D: 2 M: 2 (2^a) दूतयान्
(for दूतयान्) —G: om (hapl) 25^a—27^a —^a) D:
D: 2 दूतयान्, D: 2 च दूतयान् (hapl) (for दूतयान्)
N: V B: 2 D: 2 दूतयान् दूतयान् —For 2-25 S: N:
M: 2 dūta 45^b —After 25, N: V B: 2 D: 2 om

46^a वरुण रामस्य दूत (दूतयान्) ।
यस्मै शरीरं कर्तुं शिरासि च ।
तथैव दूतयान् दूत कर्तुं महाभारतम् ।

तान्तरान्युत्तरादाय समाधास्य च दूषणम् ।

अन्धधारात पाङ्क्त्यं कुक्षे स्तम्भिरान्तकः ॥ २६

निवृत्तास्तु पुनः सर्वे दूषणाथयनिर्णयः ।

रामध्वान्धभावान्त सन्तुलालशिलायुधाः ॥ २७

वद्वभूताहुं युद्धं बुभुलं रोमहर्षणम् ।

रामस्यस्य महावीरं पुनस्तेषां च रक्षताम् ॥ २८

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे चतुर्विंशः सर्गः ॥ २४ ॥

उदायः शीतलवत्त दूषणं भीमविग्रहम् ।

काशस्येता नत नीर तयोः क्षिपता च वै । [5]

अद्वैतारवि राम यथापि धनदायकम् ।

[(1 2) D: राय (for रा) B: भित्त (for सुवित्त) — (1 2) V: B: क्षिपिता (for क्षिपिता) — (1 4) D: नीर (sic) (for नीर) — (1 5) Note: *huat* in *tuon* the two halves. — (1 6) V: अय, B: अय (for अय)]

26 Gs om 26 (cf v 1 23) —^a D: Dm D: 22
T: G: पदुसादाय, D: समुसादाय, V: पुषासाय (for
पुषासाय) V: पुषा-समासादाय —^b A: V B: 22 D: 7
पुषासाय दुरासाय (V B: 22) — After 26^a A: V
B: 22 D: 7 208

462* चतुर्विंशत्युत्तरादाय समाधास्य च दूषणम् ।

देवयिवा च शरीरं समाधास्य च दूषणम् ।

[(1 2) B: शरीरमनुदाय (for शरीरमनुदाय) — (1 2) D: शरीरमनुदाय (for शरीर) V: B: 22 (for 22) A: B: 22]

—^a D: समाधास्य (for समाधास्य) D: 22 समाधास्य
(D: 22 समाधास्य —^a A: B: 22 समाधास्य) A: D: 22
T: समाधास्य (for समाधास्य) A: V B: 22 D: 7 समाधि
साधय दया, D: T: V: समाधास्य समाधास्य, D: समाधास्य
साधय, G: समाधास्य समाधास्य —^b A: समाधास्य समाधास्य
साधय समाधास्य —^c

27 Gs om up to 27^a (cf v 1 25) —^a A: V
B: 22 D: 7 समाधास्य (for समाधास्य) A: B: 22 समाधास्य
साधय समाधास्य, D: समाधास्य समाधास्य —^b A: D: 22 समाधास्य
(for समाधास्य) Dm: D: समाधास्य, T: G: समाधास्य (for
समाधास्य) —^c A: D: T: समाधास्य समाधास्य Dm: D: समाधास्य
(for समाधास्य) —^d A: V B: 22 D: 7 समाधास्य समाधास्य — After 27 A: V B: 22
D: 7 read 23 — After 27 D: 22 Dm: D: 22 D: 22
S: A: after 25) 208

462* पूर्वमुत्तरादाय समाधास्य च दूषणम् ।

चतुर्विंशत्युत्तरादाय समाधास्य च दूषणम् ।

चतुर्विंशत्युत्तरादाय समाधास्य च दूषणम् ।

[(1 1) D: D: T: G: समाधास्य (for समाधास्य) — (1 2) M: समाधास्य (for समाधास्य) D: समाधास्य (for समाधास्य)]

28 B: 22 read 28^a after 458^a —^a D: समाधास्य
(for समाधास्य) A: B: 22 समाधास्य समाधास्य —^b V B: 22
D: 22 समाधास्य (for समाधास्य) — After 28^a A: V B: 22
D: 22 208

463* समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

समाधास्य समाधास्य समाधास्य समाधास्य ।

[(1 2) V: समाधास्य (for समाधास्य) — (1 3) A: V
समाधास्य (for समाधास्य) — (1 4) V: D: समाधास्य (for समाधास्य)
— (1 5) V: B: समाधास्य (for समाधास्य) — (1 6) D: समाधास्य
(for समाधास्य) — (1 7) A: B: समाधास्य (for समाधास्य) A: V:
B: समाधास्य, V: B: समाधास्य (also); समाधास्य (for समाधास्य)
— (1 8) D: समाधास्य (sic) (for समाधास्य) — (1 10) A:
D: समाधास्य V: समाधास्य (for समाधास्य) — (1 11) B: समाधास्य (for
समाधास्य) A: D: समाधास्य (for समाधास्य) — (1 12) V:
B: समाधास्य (for समाधास्य) A: D: समाधास्य समाधास्य समाधास्य]

—^a A: B: 22 D: 22 208^a —^a D: T: G: समाधास्य
साधय समाधास्य (for समाधास्य) A: V: समाधास्य समाधास्य
— After 28 A: 22 462* and thereafter cont. while
D: D: Dm: D: 22 T: G: 22 208 after 28 a pas-
sage relegated to App 1 (v 2)

Colophon —^a A: B: 22 cont. the Sarga
— Sarga name A: V: B: 22 D: 22 समाधास्य समाधास्य, 22
समाधास्य समाधास्य — Sarga no (figures words or both)
B: 22 cont. A: V: D: 22 31 V: 30 B: 33 D: 22
Dm: D: 22 T: G: 22 25 D: 27 M: 26 — After
colophon G concludes with श्रीरामायणम्

After Sarga 24 D: 22 a passage (a different
version of 24) given in App 1 (v 2)

तस्याभिपतमानस्य दृष्ट्यास्य च राघवः ।

द्राभ्यां शराभ्यां निष्छेद सङ्गतामखौ भुजौ ॥ ७

* ϵ)₀, D: दयाभक्तानन्द ❖ C: मायूक याव इतिवाचि
तथा पुनः शरीरं तस्य वारणं विशदयम्। यद्वा पुत्रादिभिर्दण्डम् ❖
—M: subst for 5-6³ S: \ / Ba 3 Da 3 s r Gz M:
ins after 6⁸ Ga ins after 4

472⁸ आसन्न संनैमृत्तानां व्यस्यन्तुःशुचयम् ।

[S: N: D: = वर्षा (for अग्रार्ध) D: निवृत्ति (for the post half)]

 $\zeta_2 \in \text{Ber}(\mathcal{A})$ and $\zeta_2 \in \text{Ber}(\mathcal{A})$

473* यमराजद्वारा चोर लोभ्य समझौदा ।

[V: वी (for गीत) V: B: D: २ समस्तोक्त १]

—⁶) ॐ महायम (for मोहय) —⁷) ॐ V Bz २४ D २
सह, Ds सूते (for रते) —⁸) ॐ ॐ Ds [5] ज्य [D
[5] जि [पातय], १ B Dg Ds १२१ १ [5] पदपदम,
V मयसमाम, H [5] मेल समाम, Ds [5] मयसमाम
—⁹) ॐ Ds १ तुलोसोति वरुने, ॐ वृणामपदपदम (ॐ),
ॐ Ds १२ Ds १ वृण समामासुर, V वृण समामासुर (V
“वृण”) D १२ वृण वृण पातय, H वृणमामासुर
—After 6 D reads (preceded by ४७५ and ४७६)
11-13 (including star passages) —After 6 S Ds
101 Ds cont. after ४७६

474* नारैषामस सकुडिभ्य विस्वस्य कारुण्यम् ।
 दे दे रक्षोपम धृष्ट दूषा वध पतनम् ॥
 प्रविशुष्यस्व समरे नया सार्यं निद्राधरम् ।
 ये त्वया भद्रिजा पूर्वं दण्डवत्प्राण्यसन्निभ ।
 द्रक्षन्त्येवा मृत तं प्रथम मुनेषु सन्निभयता । [5]
 तप्येवैवमुक्तान्मु वृष्या पश्य वच ।
 मयुशाच ज्ञाता हम् मीपयिरस्यस्तिशेष ।
 बाहुताप्राप्तसाम्पत्तिः । युतेऽहं प्रियं सम्पत् ।
 वदित्यप्य प्रहार तु संहस्य नमः समुने ।
 एवमुक्तस्ततो रक्षो धाम रक्तपञ्चमलम् ॥ [10]
 उदधेऽपि परिषो रक्षो तप्यसिन्धो वयम् ।

[(1 1) D: तपस्व न (for मिलाई) — (1 2) D: नाम (for न) — (1 3) D: यदि तुम्हें (for भिन्) — (1 6) D: वातुपुत्रु समे (for the pair half) — (1 20) D: मनुजस्य (for 'तुम्हें') — (1 21) I. (ed) तुम्हें वसति (for the pair half)]

—After 6, Un Mains

435⁹ तं कलङ्कवर्तिनं श्रावणपदं नृपम् ।

—Di cont

476* धर्मिष्ठान्त का मुद्रा दत्तोऽसीति वदन्ते ।

—After 475", 33a cont

अष्टस्तस्य महामायः षण्णरुण्यनि ।

परिवर्तितास्तस्य श्रुत्वा इत्यतः ॥ ८

477* अत्रागच्छन् मृगं पश्यि राक्षसोत्तम ।
 कृपणं चरन्मुखो ह्यवोऽन्धोऽहम् ॥ ४७७ ॥

whereas $\lambda_2 \approx 0.1$ after 6

४७४* नमोऽभ्यस्तद्वर्णं नृपस्य स शब्दः ।
 सैतावृत्तमि पञ्चम कोपमृत्त ।
 क वरा सप्तमोऽष्टम आभवात् परिप सिता ।
 कुम्भवात् किञ्चि अमु सप्तमार्धं द्वयोः ।
 तयो नृपस्यैवमन्त दृष्टा पञ्चमोऽष्टमम् ।
 यथेष्टम् सैतावृत्तं नृपस्यैवमन्तम् ।

[(1 r) V Resa गणन (for वर्ण) — (1 2) B: om
from य उप 10-8 B: ओषधुज — (1 4) G: (ed) गणनी
— (1 6) N: B: D: r वेपन न (by transp) V:
वेपनी, V: ओषधुज (for ४ वेपन)]

⁷ De reads from 7th up to 1 r of 480th in marg —^a) Si N V B 1 वसवामिहसह सत्ये, De वसव पाचव सत्ये —^b) Ga ५६५५ (for स) —^c) Si Ba De धुराभा (for प्रसाभा) —^d) Na वसव, De: ससव (for सवव), De प्रववसवसो मुने —For 7, De subst and reads after 474th

४७७* कस्योदरं भुजौ शम्भा प्रसम्भा एतन्द्वय ।

अकृष्णस्य महाबाहुः सन्धिद्वारा-मदानतः ।

अस्मिन् वस्य भुवि रामः प्रहृष्टनाभस्तस्य वै ।

परीषत्तुः अष्टाध्यायी नियतः सः सर्वज्ञः ह ।

—After 7, Set \hat{N}_1 Data into \hat{M}_1 into 1 and 4, while \hat{V}_1 into 3 only after 9

५३०* सत्यं हि स्यात् भुञ्जते सद्यः प्रहसन्तपुनश्च ।

उन्मत्तान्तरात्तद्वैद्यैः सहस्य भवत्यादुर्ध्वे ।

भादप १५ च शीतस्य संधौ प्रवृत्तुनाम् ।

परिचय ज. महाश्वोर पाठशालापर दृश्यम् ।

{ 1 t } Da t विषय, Va विना तस्य (for तुल्य विना)
 Da तुषोरो रो (for सुनन्द) — { 1 2 } Da आशेषोत्तरार्धम्,
 Va आशेषोत्तरार्धम्, Da आशेषोत्तरार्धम् (for the first
 half) Na Va Da आशेष (for आशेष) — { 1 3 } Si
 पूर्वार्ध (for पूर्वार्ध) Na तुषोरो Va वेद (for वेद) Na
 Va { 5 } त्रयवर्णम् — { 1 4 } Ma n (for न) Da वा (for
 वा) Va कथम् दत्त ह (for the post. half) }

8 °) Si जलम्, Bz इलम्, Ds सौख्यम्, Ds Gs
अरुहम् (for अरुहम्) Ds अरुहम्, Ds अरुहम् (for
अरुहम्) Ds Ds मङ्गलम्, Ds V Bz, Ds Ds
अरुहम्, Ds अरुहम् Ds अरुहम् (for अरुहम्).

—^b) Da अणुवले (for रणुवले) —After 8th, Da ms

५३१* पणिते च जगद् दस्ते रक्षत्ये व्याकुलोऽमरदः।

स वराभ्यां विशीर्षाभ्यां पात भुवि दूषणः ।
 विपलाभ्यां विशीर्षाभ्यां मनस्वी महावजः ॥ ९
 दृष्टा सं पतितं भूमौ दूषणं निहतं रणे ।
 सापु साधिति काकुत्स्थं सर्वगान्धर्वजम् ॥ १०
 एतस्मिन्तरे क्रुदात्तयः सेनध्यायिनः ।
 संहत्वाभ्यद्रग्रामं मृत्युपाशाभ्यां शिवाः ।
 महाकपालः स्थूलाक्षः प्रमाथी च महावजः ॥ ११

—^a) Ds वाच्य (for पक्षेष्ट) Dts तस्य विजिह्वहस्तस्य,
 Ds पक्षेष्टिह्वस्तस्य —^b) Ss सपुत्रज (for सपुत्र) Ss
 हृषीकेश, Ds Ts हृषीकेश, Ms हृषीकेश (for हृषीकेश)
 —After 8, Ds 20s हास्यकृत्वाय सम

9 ^a) Dts Ds कलशे च (for स कलशे) Ss Ss Dts
 Ds Ts Ga Ms विशीर्षाभ्यां, Ds Ms विपलाभ्यां, Ds विपि
 र्णाभ्यां (for विशीर्षाभ्यां) Ss V Bts 24 Ds 7 स सुपाभ्यां
 विपलाभ्यां —^b) Ds दूषणं भुवि (for भुवि दूषणं) Ss Ts
 विशीर्षाभ्यां विपलाभ्यां सुपाभ्यामुपरक्षिते दूषणं पात
 विपलाभ्यां विपि र्णाभ्यां Ss Ms Ds 24 Ms विपलाभ्यां,
 Ms विपि र्णाभ्यां, Ds Ts विपि र्णाभ्यां (for विपि र्णाभ्यां)
 —^c) Ss Ds 14 Bts Ds 24 Ms विपलाभ्यां Ds मरणं, Ms
 विपलाभ्यां दूषणं भुवि, Vs Bts कलशं दृष्टव्यं गत —After 9,
 Vs 10s 1-3 ud 480*

10 ^a) Ss Ga त दृष्टा (by transp.), Dts one (for
 दृष्टा त) Ss दूषणं, Ga Ms विपुल (for पात) Ss Ss
 V Bts 24 Ds 24 Ms सुपाभ्यां (for स पतित) Ss 14
 Bts 24 Ds 24 त (for भूमौ) —^b) Ss वाच्य, Ms पतित
 (for दूषणं) Ss ततः तद्, N V Bts 24 Ds 24 पतित, Ms
 दूषणं (for विपुल) Ss V Bts 24 Ds 24 भुवि (for रणे) —^c)
 Ss 14 Dts Ds Ts Ms भुवि (for ककुत्स्थ) —^d) Ss
 Ss Ds 14 Ms रावण वजः Ms सम, दूषणं, Dts Ts ककुत्स्थ
 समदूषणं, Ds तस्योदयदूषणं Ss Ts तस्मिन् विपुल
 वजः मरुतुम् Ss —After 10, Ss Bts 24 Ds 24 Vs
 10s after 16

482* यत्र यत्र च वाशित राज्ञो रथसज्जयत ।
 तत्रैव विप्रसजत न कुरुर्मयिर्मयम् ।

{ (1 1) V पक्षेष्ट, Ds च विपि (for च विपि) —(1 2)
 1 Ds 14, 15 }

11 For sequence of st 11-15 in Ds cf vi 6
 —^a) Ss Ds दशह (for दशह) —^b) Ds दशह (for जय)
 Ms राजाभ्यां दशह Ss 14 V Bts 24 Ds 24 विपुल
 राजाभ्यां —Ss 14 14 Ds 24 transp. ^a and ^b
 —^c) Ss 14 14 Ds 24 Ms दशह Ss Bts 24 Ds 24 दशह
 (for दशह) Ds 14 Ga [अ विपुल, Ds 24 दशह, Ga
 [अ भयपद, (for [अ भयपद] —^d) Ss Ss Bts 24

महाकपालो विपुलं कुरुमुद्यम्य राक्षसः ।
 स्थूलाक्षः पक्षिं मूढा प्रमाथी च परश्वजम् ॥ १२
 दृष्ट्वा पातस्तस्मात् रावणः सायकैः क्षितैः ।
 तीक्ष्णाग्रैः शक्तिजग्राह संप्राप्तानतिधीनिव ॥ १३
 महाकपालस्य शिराधिच्छेदं रघुनन्दनः ।
 जसंस्थेयैस्तु राघोवैः प्रमथय प्रमाथिनम् ॥ १४

Ds 24 7 कुरुमुद्यम्य राक्षसः, 14 कुरुमुद्यम्य राक्षसः, Ms राक्षस
 दृष्ट्वा पातः Ss Ts सद्यः क्षितैः । कुरुमुद्यम्य राक्षसः
 दृष्ट्वा Ss —For 11-15, Ds 24 15

483* दूषणं विपुलं दृष्ट्वा दृष्ट्वा दूषणं भुवि ।
 सर्वथा दूषणं दूषणं दूषणं दूषणं दूषणं ।

—Ss 14 Bts 24 Ds 24 om (hap) 11-15, —^a) Ms
 दूषणं दूषणं (for दूषणं) Ds दूषणं (for
 दूषणं) —^b) Ds दूषणं दूषणं (for दूषणं) —After
 11, Ds 24

484* रावणं ते ज्योत्स्ना मयि यममरं क्षितम् ।

12 For sequence of st 12-15 in Ds cf vi 6
 —^a) Ss Ds 24 दशह, Ss दृष्ट्वा दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा) —^b) Ds
 दशह, Ms वाच्य (for दशह) Ss Ts दशह मयि दशह
 दशह वर दशह दशह दृष्ट्वा दृष्ट्वा दशह दशह दशह
 दशह दशह दशह दशह दशह —^c) Ds Ds 24 दशह,
 Ds दशह (for दशह) —^d) Ss दशह (for दशह)

13 For sequence of st 13-15 in Ds cf vi 6
 —^a) Ss Bts 24 Ds 24 च (for [च] Ss ed) दृष्ट्वा (for
 दृष्ट्वा) Ss Ss 14 Ds 24 [अ दशह दशह, Ss Bts 24
 Ds 24 [अ दशह दशह, G ed) दशह दशह (for [अ]
 दशह दशह) —^b) Ss Ss 14 Ds 24 विपि (for विपि)
 Ss Bts 24 Ds 24 दशह दशह दशह, 14 दशह दशह दशह,
 Ds दशह दशह दशह —^c) Ss Bts 24 Ds 24 दृष्ट्वा, Ds
 दृष्ट्वा, Ms दृष्ट्वा (for दशह) Ss Ds दशह दशह,
 Ss दशह दशह Ds च दशह दशह (for दशह दशह) —^d) Ss
 Ss V Bts 24 Ds 24 दशह दशह (for दशह दशह) Ss दशह
 (for दशह)

14 For sequence of st 14-15 in Ds cf vi 6
 —^a) Ms दशह दशह —^b) Ss 14 V Bts 24 Ds 24
 [दृष्ट्वा दशह Ss V Bts 24 Ds 24 दशह दशह, Ds [दृष्ट्वा
 दशह Ds Ts Ga Ms दशह दशह (for दशह दशह)
 दशह Ss 14 दशह दशह दशह —^c) Ss 14 14 Ds 24
 दशह दशह दशह Ss दशह दशह दशह (for दशह दशह)
 दशह दशह दशह, Ds दशह दशह दशह

स्पृहावस्याक्षिणी तीक्ष्णेः पूरयामास सायकैः ।

स पथात् इतो भूमौ निदधौ महादुमः ॥ १५

ततः पातरुपं क्रायैर्दमरचरिभूतैः ।

जपान शेषं तजस्वी तस्य सैन्यस्य सायकैः ॥ १६

ते रुमपुङ्ख निद्रिषाः सपूमा इव पातरुः ।

निजमुस्तानि रथासि उवा इव महादुमान् ॥ १७

रथमा तु श्वतं रामः श्वेतेनेन रुषिना ।

सहस्रं च सहस्रेण जपान रणमूर्धनि ॥ १८

तैर्मिचमर्मिण्यादिभ्यश्चरसन्तः ।

निष्ठेः शोणितदिभ्या प्रस्थां रजनीचराः ॥ १९

G 3 31 3
D 3 26 3
L 3 31 3

III for sequence of st 12-15 in Ds cf v1 6
—^a) K Bc 14 Dc 7 च चक्षुषि, Vc 10 चक्षुषि, Dc 1 [च]
क्षिप्रोत्प्रेष्य (acc) Dc 1 Dc [च] क्षिप्रोत्प्रेष्य (for [च] क्षिप्रो
त्प्रेष्य) —^a) K Vc Bc 14 Dc 7 मामये (for मामयं)
—^a) Vc Dc ते निष्ठे Dc 1 विपत्तय (for स पत्तय) Ss
Nc Vc Dc 1 [रथा] शिबो (Vc 14) Nc Bc 14 Dc 7 शिबो
क्षिणे, Vc 14 [रथा] Dc 7 शिबो भूमौ, Dc 1 छत्र दिग्घा, Gc
महादुमौ (for एवो भूमौ) —^a) Ss Vc Dc 1 विमिचमर्मि
ण्या इव, Nc भूमौ रामभातम्, Nc Vc Bc 14 Dc 1 एवो
(Vc alleg) रामस्य सायकं, Dc भूमौ रामस्य सायके
—After 15 Dc 1 Dc Dms Dc 1 S ms

48^a) रूपमपराधगुणव्यवसायान्मुनिव जगत् ।
राज्यं तु पक्षमादौ रत्नवपुषाम्भारम् ।
रूपम निहतं दृष्ट्वा तस्य वैद राजाजगत् ।
स्वादिदेवा वा कुत्र सेनापश्यामहाजगत् ।
मय विहितं तस्यै रूपम सवपुषम् । [5]
महता सेनया साधं युक्ता राजा जगत्पुषम् ।
राक्षसेनादिवाक्यैर्निरूप्य सवपुषम् ।
पञ्चमलका वा हृदो रामसेनादिपुषम् ।
इत्येवमासी दृष्ट्वापि यद्गुणवपुषिहम् ।
तुल्यं करणीयं यद्गुणं साकल्यम् । [10]
तैममासी महाताली सवपुषो रुषिनाम् ।
इत्येतै नदारीया वक्राभ्याः सैन्यिभ्यः ।
रामसेनापश्यामहा विदुषम् प्रोक्ष्यम् ।

[(1 2) Dc 1 राजा Dc 1 Ss Gc 1 योषो Tc
सवपुष (for राजा पु) Dms Dc Gc सवपुषम्, Ms सवपुष
म्, Dc Dc सवपुष (for सवपुष) — (1 3) Gc 1 च दृष्ट
(for दृष्ट) Dc Dc दृष्ट (for दृष्ट) Dc 1 सवपुष च (by
transp) (for सवपुष) Gc सवपुषम् — (1 4) Ms 1 स
(for स) — (1 5) Dc 1 निमित्त (acc) (for निमित्त)
Dms Dc Gc 1 श्वे (for सवपुष) — (1 6) Ms 1 युष्मत् (for
युष्मा सवपुष) — (1 7) Gc 1 नदारीयादिपुषम् — (1 9) Gc 1 वक्राभ्या
(for पुषम्) — (1 10) Dc 1 Gc 1 युष्मत् (for पुषम्)
— (1 11) Dc 1 Gc 1 मेवपुषो (for सवपुषो) — (1 12) Dc
1 एवपुष (for सवपुष) — (1 13) Dc 1 Dc Tc Gc 1 Ms 1
[च] सवपुष (for [च] सवपुष)]

—After 15 Dc 1 ms

48^b) मय राजाक्षिपान्द्रा दृष्ट्वापुषम्भारम् ।
राजपुषमिदं विदुषाम्भारम् सवपुषम् ।

इत्येव दृष्ट्वा कुत्रै सवपुषम्भारम् ।

पञ्चम लक्ष्मणम् कालदृष्ट्वापुषम्भारम् ।

व दृष्ट्वा सवपुषं सवपुषम्भारम् ।

—Then cont 474^a

16 Nc Dc 1 om 16 —^a) Ss 1 सवपुष (for सवपुष) —^a)
Ss Nc Vc Bc 14 Dc 1 सवपुषम्भारम् (Bc 14 Dc 1 सवपुष)
—^a) Vc 1 सवपुष (for सवपुष) Dc 1 सवपुष पञ्चमलका —^a) Ss
Ms V Bc 14 Dc 1 सवपुष (Bc 14 Dc 1 सवपुष) सवपुषम्भारम्, Dc
सवपुषम्भारम् —After 16 Vc 1 ms 48^b

17 ^a) Nc 1 विदुषा (for विदुषा) —^a) Gc 1 [च]
ले सवपुष (for सवपुष) —^a) Ss Nc Dc 1 सवपुषम्भारम् सवपुष
Ms V Bc 14 Dc 1 सवपुष सवपुषम्भारम् (Dc 1 विदुषा) —^a)
Ss Nc V Bc 14 Dc 1 Gc 1 Ms 1 सवपुषम्भारम्, Dc 1 सवपुष
(for सवपुष दृष्ट्वा) Ss Dc 1 सवपुषम्भारम्, Dms Dc Gc 1 सवपुषम्भारम्,
Ms सवपुषम्भारम् (for सवपुषम्भारम्)

18 ^a) Dc 1 Ms 1 सवपुषम्भारम् (for सवपुषम्भारम्) Ss सवपुषम्भारम्,
Gc सवपुष (acc) (for सवपुष) —^a) Dc 1 Dms Dc Gc 1
सवपुष, Dc 1 सवपुष, Tc सवपुष (for सवपुष) Ss Dc 1 सवपुष
(Dc 1 सवपुष) (for सवपुष) Dc 1 सवपुष पञ्चमलका —For
18^b, Ms V Bc 14 Dc 1 subst Nc 1 subst 1 2 only
for 18^a

48^b) सवपुषम्भारम् सवपुषम्भारम् सवपुषम्भारम् ।
सवपुषम्भारम् सवपुषम्भारम् सवपुषम्भारम् ।

[(1 1) Dc 1 सवपुषम्भारम् (for सवपुषम्भारम्) — (1 2) Ss 1 सवपुषम्भारम्
Bc 1 सवपुष (for सवपुष) Dc 1 सवपुष (for सवपुष) Vc
सवपुष (for सवपुष) Ss सवपुषम्भारम् (for सवपुषम्भारम्)]

—^a) Dc 1 Dms Dc Dc 1 Tc Gc 1 Ms 1 सवपुष (for सवपुष) —^a)
Ms V Bc 14 Dc 1 सवपुषम्भारम् सवपुषम्भारम् (Bc 14 Dc 1 सवपुषम्भारम्)
सवपुषम्भारम्

19 ^a) Ss Nc Bc 14 Dc 1 Gc 1 Ms 1 सवपुष (for सवपुष)
Ss Nc V Bc 14 Dc 1 सवपुष (for सवपुष) Bc 1 सवपुष (for सवपुष)
Nc V Bc 14 Dc 1 Gc 1 [सवपुषम्भारम्] (for [सवपुषम्भारम्])
—^a) Ss Dc 1 सवपुषम्भारम्, Nc Dc 1 सवपुषम्भारम् सवपुषम्भारम्,
Dc 1 सवपुषम्भारम्, Bc 14 सवपुषम्भारम् सवपुषम्भारम्, Dc
सवपुषम्भारम्, Tc सवपुषम्भारम् सवपुषम्भारम् —Dc reads
19^a—21 18 18 18 —^a) Vc Bc 14 Dc 1 सवपुषम्भारम्, Bc 1
सवपुषम्भारम् (for [सवपुषम्भारम्]) —^a) Gc 1 सवपुषम्भारम् (for
सवपुषम्भारम्) —For 19 Dc 1 subst and reads after 20^a

G 3 32 34
B 3 20 33
L 3 31 39

तैरुक्तैः ममरे पवित्रैः शोषितेधितैः ।

जास्तीणां मनुष्या कृत्स्ना महावेदिः कुर्वन्ति ॥ २०

धनेन तु महापारं वनं निहताराधनम् ।

बभूव निरयग्रस्यं संसरोषिषत्तर्दमम् ॥ २१

चतुर्दश महस्राणि रक्षमां मौक्तिकमेषाम् ।

हतान्येकेन रामेण मानुषेण पदातिना ॥ २२

तस्य नैन्यस्य नरैश्च सारः श्रेयो महारथः ।

रावमाशिशिरार्थं रामश्च त्रिभुवनः ॥ २३

तस्मिन् वद्धीष्वतलं महाद्वे

मर्माक्ष्य रामेण हतं वतीयमा ।

रथेन रामं महता छरस्ततः

ममामगदेंद्र उद्योताशनिः ॥ २४

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे पञ्चविंशः सर्गः ॥ २५ ॥

488* बभूव निरयग्रस्यं धनसिद्धम् ।

वैभवेतिरिक्तकटैः पञ्चमहाण्येभ्यः ।

IM De reads 20 in marg (cf v l 19) —^a Ds
कैश्चिद्द्वयैः सत्ये (for *) V B 3 24 Ds 3 सत्ये सत्ये
(by transp) (for सत्ये पक्षे) —After 20^a IM
reads 488* —^a Ds De G विविध (for नास्तीना)
Ss Das रात्रि बभूवारीणा, S V B 3 24 Ds 3 रात्रिबभूव
कीर्ति (S V B 3 24), Ds बभूव बभूवारीणा —^a Ss
B 3 Ds सत्ये, Ss 3 24 Ds 3 सत्ये सत्ये, Ss 3 24
सत्ये, Ss 3 24 Ds 3 सत्ये (sic), Ds 3 24 सत्ये, Ds 3 24
(sic) (for महापारं) Ds 3 24 सत्ये सत्ये

21 De reads 21 in marg (cf v l 19) —^a Ss
Ss Das 3 सत्ये सत्ये, Ss 3 24 Ds 3 सत्ये सत्ये, Ss
Ds Ds Ds Ds 3 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये) Ss 3
सत्ये सत्ये, Ds 3 24 सत्ये सत्ये, Ds 3 24 सत्ये (for
सत्ये) Ss 3 24 Ds 3 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)
L (ed) सत्ये सत्ये —For 21^a, G (ed) sabbat
1 4 of 490* —^a Ss 3 24 सत्ये सत्ये —After
21 Ss Das 3 24

489* वैभवेतिरिक्तकटैः पञ्चमहाण्येभ्यः ।

विभवेतिरिक्तकटैः पञ्चमहाण्येभ्यः ।

[cf 488* —(1 2) Ds 3 24 सत्ये (by transp)]

while Ss 3 24 Ds 3 24

490* धनसिद्धं धनसिद्धं धनसिद्धं ।

धनसिद्धं धनसिद्धं धनसिद्धं ।

धनसिद्धं धनसिद्धं धनसिद्धं ।

धनसिद्धं धनसिद्धं धनसिद्धं ।

[(1 2) Ss 3 24 सत्ये —(1 2) B 3 24 सत्ये, Ds 3 24
(sic) (for सत्ये सत्ये) Ss 3 24 Ds 3 24 सत्ये सत्ये) B
G (ed) com. 1 3 —(1 3) Ss 3 24 सत्ये (sic), B 3
सत्ये V 3 24 सत्ये (for सत्ये सत्ये) Ss 3 24 सत्ये (for

विभवेतिरिक्तकटैः पञ्चमहाण्येभ्यः ।

G (ed) सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)]

22 Ss 3 24 22-23 —^a Ss 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)

—^a Ds 3 24 सत्ये सत्ये

23 Ss 3 24 23 (cf v l 22) —^a Ds 3 24 (for
सत्ये) Ss 3 24 24 Ds 3 24 सत्ये सत्ये (by
transp) —^a Ss 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)
G 3 24 सत्ये सत्ये, Ds 3 24 सत्ये सत्ये, Ds 3 24 सत्ये सत्ये
—^a G 3 24 (for सत्ये) Ss 3 24 24 Ds 3 24 सत्ये सत्ये
V 3 24 सत्ये सत्ये, Ds 3 24 सत्ये सत्ये —After
23 Ds Ds Ds Ds 3 24

491* विभवेतिरिक्तकटैः पञ्चमहाण्येभ्यः ।

विभवेतिरिक्तकटैः पञ्चमहाण्येभ्यः ।

[(1 2) Ds 3 24 Ss 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)
G 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)]

24 * Ds 3 24 Ss 3 24 (for सत्ये) Ss 3 24 सत्ये
सत्ये (for सत्ये सत्ये) Ss 3 24 सत्ये सत्ये, Ds 3 24 सत्ये सत्ये
सत्ये (for सत्ये सत्ये) —^a Ds 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)
Ds 3 24 (sic) (for सत्ये) Ss 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये
सत्ये) —For 24^a, Ss 3 24 Ds 3 24

492* सत्ये सत्ये सत्ये सत्ये

विभवेतिरिक्तकटैः पञ्चमहाण्येभ्यः ।

[(1 2) IM सत्ये सत्ये (by transp) —(1 2) Ds
सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)]

—^a Ss 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये) Ss 3 24 सत्ये सत्ये
(for सत्ये सत्ये) Ss 3 24 सत्ये सत्ये, Ss 3 24 Ds 3 24 सत्ये सत्ये
Ds 3 24 (for सत्ये) Ds 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये) Ds 3 24
सत्ये सत्ये सत्ये सत्ये —^a Ds 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)
Ss 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये) Ss 3 24 सत्ये सत्ये
सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये) Ss 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)
Ss 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये) Ss 3 24 सत्ये सत्ये (for सत्ये सत्ये)

२६

सुरं तु रामाभिमुखं प्रयान्तं राहिनौषतिः ।
 राधमस्तिष्ठिरा नाम संनिपत्येदमब्रवीत् ॥ १
 मां निषोचय दिशान्त संनिर्वर्त्य महास्रव् ।
 पश्य रामं महाबाहुं मंयुगे विनिपातितम् ॥ २
 प्रतिजानामि ते मत्पुत्रासुं चाहमस्त्रमे ।
 यथा रामं यथिष्यामि यथाहं मरिचमाम् ॥ ३

अहं राक्ष रणे मृत्युरेष या ममे मम ।
 विनिर्वर्त्य रमोत्साहं मुदन् श्रद्धिघ्नो भर ॥ ४
 प्रहृष्टो या हते रामे जम्भन् प्रयासामि ।
 मामि या निहते रामं मंयुगाधोपवास्वामि ॥ ५
 सरसिधिरया तेन मृत्युलोभात्प्रमादितः ।
 गच्छ युधेस्वतुजानो रामाभिमुखो यया ॥ ६

G 3 33 7
 D 3 37 6
 L 3 32 6

Colophon — Sarga nama Śa १२ V Bā २६ Dī २६३
 तूपायश्च १२ तूपायौ नाम, G१ सैन्यविप्लवतः — Sarga no
 (figures, words or both) Śa १२ Bā Dī om १२ V
 Dī 32 १२ Dī 31 Bā 33 Bā 34 Dī 35 Dī 36 Dī 37
 T G Mī 26 Dī 30, Dī 35 Mī 27. L (ed) 31
 —After colophon G concludes with श्रीरामायणम्

26

Dī begins with 36, Mī with श्रीरामायणम्. —Before १,
 Śa Dī 31ms

493* त दृष्ट्वा राक्षसं सैन्यवनिपातकं महाबलम् ।
 हृष्येद्यत्तं रामं च दृष्ट्वा च निषिञ्जितम् ।

[Cf 3 27 2 —(1 1) Śa ल (for न) Dī अविज्ञ
 (for अविषाण)],
 while Dī 31ms

494* विजिरा निराशं पेटं दृष्ट्वा क्लृप्तं मुनेरिषाम् ।
 दुःखमपिदृष्ट्वा हृष्येद्यत्तं राक्षसम् ।

1 Dī reads १st in margin — Śa Dā ५ (for
 ह) Śa Dā १ हृष्येद्यत्तम् (for राक्ष) —² Śa Śa V
 Bā २६ Dī 31 Mī 27 Mī 28 (for वरि) —³ Dī
 राम, G१ ड (for मम) —⁴ Dī om (hapl ?) सति
 पश्येद्यत्तं Śa स निवर्त्य, Śa सतुपत्य, Śa V Bā २६ Dī ३१
 मृत्युराक्ष, Dī २ G१ सतिपश्ये, Mī विनिर्वर्त्य (for सतिपश्य)

2 * Śa Śa V Dī 31 Dī 32 २ G१ Mī २८ विदित (for "ह")
 Dī ३१ विदित, Dī ३१ G१ सतुपत्य (for विदित) —²
 V Dī ३१ Mī २८ (for स) Dī निवर्त्य महास्रव् —³
 Śa Śa Dī ३१ महास्रव्, V महास्रव्, V महास्रव्, Bā २६ मम
 पश्य (Bā "र"), Dī २ मम वीपत्य (for महास्रव्) १२ ममिन्
 राक्ष पश्य —⁴ Śa समरे (for मंयुगे)

3 * Bā प्रतिपदीति ते, Dī 31 (before corer as in
 text) प्रतिपत्तामि म Śa Dī क्षेपेत्, Śa V Bā २६ Dā २२
 क्षीर, Dī ३१ V २ क्षेपेत्, Mī क्षीर (f = ससम्) —² Śa
 Śa V Bā २६ Dā २२ Mī २८ (for स ते) मंयुगमाहमे —³
 Śa Dā २८ इतिष्यामि, V Bā २६ Dā २८ इष वाण (for इति
 ष्यामि) —⁴ Śa Dā २८ त्रिपु, C१ वयाय (for वयाहं) Śa
 V Bā २६ Dī ३१ वयायिष्यामि सपश्ये, Dī समरे मम मम

६ *) Śa १२ Bā Dā २६ च (for या) G१ ममे (for
 [च] ल रण) —² V २ दृष्ट्वा ते ममे मम, Dī ३१ या मम
 सतुपत्ये —³ १२ Dā T G१ Mī विनिर्वर्त्य, Bā विनिर्वर्त्य
 (for 'कर्म') Dī ३१ Dā T G१ Mī लोपायश्च,
 Dī रणे स्रष्ट C१ ममेममाहम् (for 'ह') —⁴ Śa
 Bā Dā २६ ममे, V २ यामिने (for यामिने) Dī
 [३] यमम् (for मम)

5 *) Dī 31 (after corer as in text) G१ प्रहृष्ट, G१
 प्रविष्टो (for प्रहृष्टो) १२ V Bā २६ Dā ३८ (for वा)
 V २ गते (for हते) Dī विदितो, T विदित (for वा हत) Dī
 राक्ष (for रामे) —² Dī वयाय (for 'न') Śa Śa
 Dā २६ २ यमिष्यामि, Dī ३१ वयाय (for वयाय) —³
 Mī (after corer as in text) [३] वयाय (for 'न') V Bā २६
 Dā २८ वयाय (for वयाय), Bā वयाय (for वयाय), Dī ३१
 Dā २८ वयाय (for वयाय), Dī वयाय (for वयाय)

6 *) Śa Dā २६ च, १२ १ Bā Dā २६ च, Bā Dā २६
 च (for ते) —² Śa Dā २६ वयाय, Dī वयाय (for
 (for वयाय) १२ वयाय, Bā (in also) वयाय,
 Dī वयाय (for वयाय) —After 6th Śa १ V
 Bā २६ Dā २६ Mī 28

495* वृषभस्त्रिभिरावृष्टाश्च प्रहृष्टो रामोऽब्रवीत् ।
 तत्र वृषभस्त्रिभिरावृष्टाश्च वयायाम् ।

{ (1 1) Śa न (for वयाय) १२ Bā Dā २६ वयाय (Bā
 ल) लय, V वयाय (for वयाय), Mī वयाय (for वयाय)
 —(1 2) Bā वयाय (for वयाय) —Dā reads
 from the post half up to 6th in margin १२ वयाय १२
 Dā २ वयाय, V वयाय V Bā २६ Mī २८ (for वयाय)
 (for वयाय) }

—Thenceforth Mī (inf for acc m) cont.

496* खरेण ममिने वीरो बुद्धाव विजितकृताः ।
 —Mī om 6th—8 G१ alleg for 6th —² Śa Dī Dā
 बुद्ध (for बुद्ध) Śa Dā [३] ममिने, Dī वयाय, Bā
 [३] ममिने (for [३] ममिने) Mī स व वयाय
 वयाय —³ Śa Bā Dā २६ G१ [३] ममिने (for 'नो')
 —After 6, Śa Dā २६ 497*

हताग्निशिखा पाणैर्लहते दाडितक्षिभिः ।
जमपी कृपितो रामः संतप्यमिदमब्रवीत् ॥ ११

जहो निरुपशूख राक्षसोद्वहः ।
पुणैरिह शूरैरस्य हताग्नेष्वग्निः परिधतः ।
ममापि प्रतिमृद्वीध्व शरा-नामपुण्यच्युतम् ॥ १२

G 3 33 30
B 3 37 13
C 3 32 16

11 " Gs Ms विहिरतो (for "ता) —^a Ms वीहिरा
(for ता) —^a Ns Bs Dms Da Ms अ(Ds न्य)भात्.
Dg ममप (for ममपा) Ss Da सेपात् (for राम) —^a
Ns alleg Dgs Dts Dms Ds + Ts G ममप (for स
वचम्) Ss Da रामो वचनमवीत्, Ms V Bs + Ds इ
वचनम्, Ds रोषाद्वचनम् —For 11 Ds subh 499^a

12 " Gs रासत् Gs निरुप (for निरुप) Ns Ms
मुकल (for "मुरस्य) Ss Ds + लोके सज्जनोद्वह —^a
Ss Ns Ds + लोके वलपीरत् (by transp) Ns Vs Bs +
Ds + वाचकम् महापुण्य Vs राक्षसम् महापुण्य —After
12^a Ms V Bs + Ds + ms

503^a रक्षसः सपथं दुष्टं रक्षितमवाप्नुयत् ।
महापुत्रिणि दूषे समुपे रोषमे कर्त्तुम् ।

[(1 1) Bs सुपथ (for सुपथ) Ns Vs Ds + सुप (for
सुप) Bs + रत् (for रत्) Vs Bs + गाय (for -गायन्)
—(1 2) Vs रमर्त्ति (for रमर्त्ति)]
—^a Ss Ds लोके, Ns वेत्, Dts Dms Ds लोके, Da Ts
ममप (for ममप) —^a Ns V Bs + Ds + निरुपिह, Dgs
Da Ts Ms परिहित, Ds रक्षित (for "रुप) Ns चमि
रिष्य (sc) —After 12^a Ns V Bs + Ds + ms
whole Ds ms 1 2-4 (followed by 500^a) after 12^a
and 1 5 25 after 498(A)^a whereas Ns ms 1 3 4
(followed by 500^a) after 12 and 1 5 7 15 11
and 19-25 after 500^a Ds Da + ms 1 1 only
after 12^a

504^a मया प्रतिगृह्यतां राक्षसगुणयुता ।
श्रीतोऽस्मि तं महाबाहो राक्षसं निराधर ।
न पराजयः कल्पन्ति विचार्य सुदुर्लभः ।
वक्षिणोऽदम्यज्जगत्पिण्डदानीं समापत ।
इदं तु राक्षसोऽग्रिमं तमरे मोदन्-वली । [5]
• वातुताय समुद्राधिपताम्यदीव राक्षसः ।
जहार समरे प्राणान्निधाय तपः विराजितः ।
दे निरुपिहय पेदुनिष्ठमर्गापुण्यधना ।
सुखमवाप्तिष्यिष्यन्मत्ता वाक्पा इव ।
हृषीपातुं ये वद राक्षसा भवनिष्ठा । [10]
शरसैवमप्यधायन्तः शरसैव शरादिभिः ।
वदभूदनुप दुष्टं बुभुक्षु रोमदन्धेभ्यम् ।
रामस्य च महाबाहो दुष्टस्तथा च राक्षसम् ।
सम्प्राप्तास्तथापि तदवधं प्राणान्निधाय ।
वायव्यदिष्टं बलीभिः सोत्तमपराजयम् । [15]
सवस तस्य सैन्यस्य परः शत्रो महापुत्रः ।
राक्षसविदितामैव रामस्य विदुस्तथा ।

रक्षुः तु विदुः सैन्यं राक्षसां विराजितानाम् ।
विदितां पराजयमोदपात्राय सारविम् ।
अनुं निरुपेव निरुप कर्म्मिण्यग्निं सारविम् । [10]
मममस्य वीरस्य परस्य मुमहापत ।
प्रतिगृह्यतां तं सुतं सतेनापुण्यमापत ।
यथा राम इतिव्यामि रामो वा मा इतिव्यामि ।
न च सरोदिष्टं सुखमोदपात्राय सारविम् ।
ततः प्रविशितान् राक्षसगुणयुताम् । [25]

[(1 1) Ms वक्षिणि Ds वीरिणीलो Vs वक्षि (for
वक्षि) Ss सुपथ Ns Ds + सुपथ Ds + सुप (for -सुप)
Vs पराजयमपिण्डा Ds उपेव यक्षयुता (for the post
half) —(1 2) Ns Ds + मुमहापतो (for दे म) —(1 3)
Ns इ दुष्टे, Ms (after cor. ver. m) + सुदुर्लभे (for दुष्टे)
—(1 4) Vs -वक्षिणे (for वक्षिणे) Ns वक्षिणः शान्त्य,
Ms सवक्षिणेपराजय (for the prior half) —(1 5) Vs
दुष्टो Ms देव (for वीर्यम्) Ns विषय + (sing.)
राम Ms निरुप पक्षयुता (for the prior half) —(1 6)
Vs मम (for मम) Ds Ms वीरिणम् (for वीरिण) Ns Ms
दुष्ट (for वीर्य) —1 7 11 3 24 24^a 161^a 25 —(1
7) Bs + Ms परद (for परद) Ms विरा (for विरा) Ds +
वेत् (for वे) Ns Vs Bs Ds + म (for म) —(1 8) Vs
त (for वे) Bs + म रत् —(1 9) Ns मुमहाप- Vs + पर
(for वक्षि) Ds निरुप (for नि) Ds transp राक्षस
and इ —(1 10) Vs alleg after इतरे (सु Ns Vs Ds
वे) (Vs वे) Ds Bs वे - Ts वे तस्य (for वे तस्य) G (ed)
हृषीपातुं तौ (for the prior half) Ns पराजय Bs
• वीर्य (for "विष्ण) —(1 12) Ns Ds + सुपथ (Ds
• वीर्य) (for "•) G (ed) —4910 राक्षसम् -महापुत्रा रत्
—After 11 Ns ms

504(A)^a वक्षिणस्य निरुपगोत्रे
वक्षिणं राक्षसगुणयुताम् ।
अपि रामः विरुपक्षोऽस्ते
वायव्योऽदम्यजः पिण्डदानी ।

—Vs partially alleg for] 12 —(1 12) Ds वक्षिणम्
(for वक्षिणम्) Ns वक्षिणम् (for the prior half)
Vs वक्षि (for वक्षि) —G (ed) om 1 24 and 25
—(1 24) Ns वक्षिणे (for "वक्षि) —(1 25) Vs alleg
for वायवे वक्षिणम्, Ns वक्षिणे (for वक्षिणे) Vs वक्षिणम्
(sc) Ms वक्षिणम्, (for the post half) —After
1 15 Ns ms

निहत रूपं दृष्टा स्ते विस्मिता सह ।
सखाप्यभ्यवृत्तौ दृष्टा राधस्य निकमम् ॥ १
स दृष्टा राधस्य सैन्यमभिषेकं महाप्रभम् ।
हतमेकेन रामेण दृष्टास्मिताः स्मि ॥ २
तत्रत इतभूयिष्ठं विमनाः प्रेक्ष्य राधसः ।

Colophon De om (cont the Sarga) —Sarga
नामः Śi N V B ३४ D २७ विस्मितेव (Vi १४) D २
विस्मिताय —Sarga no (figures words or both) Śi
N B 1 D 1 om N 1 D २ 33 Vi 3३ V ३ B 3३ B 35
D ३ D 1 D 1 D 1 D 1 G G M 27 D 31 D 37 M ३
३१ —After colophon G conclude with श्रीराधाय
नमः

27

De continues the previous Sarga De begins with
a T १ श्रीराधाय नमः, M १ with श्रीराधाय नमः
Before १ Śi D 1 ms while D 2 ms after १^{ms}

513* एत सैन्यं दृष्ट्वा राधायामभ्यवृत्तम् ।

(Śi समावेश De १४) (for १४२५५)

I N १ V B ३४ D २७ read २ (including star pas-
sage thereafter) preceded by 516* after 3.26.20
—^{ms} Śi D २ १ एतं तु (D २ १) N १ इत्युक्तं (acc) (for
निहत) T १ तत्रापि निहतं दृष्ट्वा S १ दृष्ट्वा विस्मिता सह
N १ एतं विस्मितं तथा D २ तथा विस्मितं च (D २ तु) तं
(for १) N १ B ३४ D २७ विस्मितं तत्रैव राधस्य
महाप्रभम् —After १^{ms} D 2 ms 513* —^{ms} V राधायाः
D 2 D १ नमः D २ राधाय तु (G २ १) (for सखाप्य)
V प्रत्येः M १ (after cor 2 sec m as in text) राधा (for
मती) —^{ms} Śi D २ २ राधाय (for समावेश) M १ दृष्ट्वा
* पराक्रम —After १ N १ B ३४ D २ २ ms

514* निवेदनं समाश्रय्य प्रेक्ष्य राधायाम

समन्ततः सख्यं दृष्ट्वा राधायाम

अभ्यवृत्तौ राधायामभ्यवृत्तम्

स कश्चिद्विद्वत्पुत्रायामभ्यवृत्तम्

{(1 2) D 2 om for उक्तं —(1 4) D 2 नमः
(for २५५)} while M 2 ms

515* पदुंरासद्वयं दृष्ट्वा कुरुक्षेत्रम्

हताप्येकं रामेण मत्तुपेन पदादिना ।

2 * Śi D 2 D २ राधाय (by transp) N १ D २
दृष्ट्वा च (D २ तु) D २ दृष्ट्वा (for स दृष्ट्वा) M १ नमः (for

वाससाद खरो रामं ननुचिरात्तं यथा ॥ २
निकृष्य बलवत्तपं नारायणकर्मोदनान् ।
खरविशेषं रामाय कुदनाशीपिनामि ॥ ४
ज्या निधुन्यनुमुहुरः शिष्यास्त्राणि दर्शयन् ।
चचार समरे मार्गाच्चरै रयमतः खरः ॥ ५

राधसः —^{ms} D २ राधसः D २ २ G २ नमः M १ महाप्रभम्
(for महाप्रभम्) N १ नमः (illeg) श्रीराधाय —^{ms} D २
om for दृष्ट्वा D 2 D २ विस्मिते (for १) Śi D २
मत्तुपेन पदादिना १ खरोपराशी सुप्रभम्, D २ D २ G २
विस्मिते दृष्ट्वा राधाय, D २ दृष्ट्वा च निहितं —For २ N १ V
B ३४ D २ २ sub २ and read before २

516* पदुंरासद्वयं दृष्ट्वा कुरुक्षेत्रम् ।

कुरुक्षेत्रं रामेण तौ च वीरौ विनाशितौ ।

{(1 २) N १ D २ विस्मितं च V B ३४ नमः B ३४ नमः
(acc) V ३४ नमः (for राधाय) —(1 2) B ३४ (narrg also)
एतत्तपं रामेन (for the prior half) }

3 D 2 om 3^{ms} —^{ms} N १ D २ M १ दृष्ट्वा च (N १ २),
G २ सैन्यं (for महाप्रभम्) Śi दृष्ट्वा सैन्यं भूयिष्ठ —^{ms} G २
विस्मितं (for नमः) N १ दृष्ट्वा (for महाप्रभम्) M १ (after
cor 2 sec m as in text) राधाय (for राधसः) —For
3^{ms} N १ V B ३४ D २ २ sub २

517* यथा वैवर्तमानाय पुनः स खरोपराशी ।

उक्तो भवतिष्ठतो युद्धे खरः खरवत्तपम् ।

प्रेक्ष्यमानं वृत्तं स राधायामभ्यवृत्तम् ।

{(1 २) D २ एतत्तपं वीरः (for एतत्तपं पुनः) —(1 2)
B २ पुनः (for तपे) —(1 3) B २ राधायाम V ३४ नमः (B ३४
नमः B २ नमः (for दृष्ट्वा) }

—^{ms} M १ नमः (for राधाय) —^{ms} Śi D २ राधाय (for
राधसः) N १ V B ३४ D २ २ यथा पुनः पुनः

4 D 2 om 4 —^{ms} T १ विस्मितं N १ महाप्रभम् (for दृष्ट्वा
दृष्ट्वा) Śi N १ V B ३४ D २ २ नमः B ३४ तु विस्मितं महाप्रभम्
—^{ms} V ३४ महाप्रभम् (acc) Śi D २ राधाय (D २ महाप्रभम्)
N १ V B ३४ D २ २ विस्मितं B ३४ सैन्यं विस्मितं (for महाप्रभम्
नमः) —^{ms} Śi D २ राधाय D २ राधाय (for राधाय) —^{ms}
Śi कुदनाशीपिनामि N १ D २ N १ कुदना (M १ कुदना)
शीविषोपराशी, D २ राधाय महाप्रभम्

5 —^{ms} N १ B ३४ विस्मितं, V ३४ D २ G २ M १ विस्मितं
(for विस्मितं) N १ B ३४ D २ २, V ३४ D २ २ (for सु)
—^{ms} Śi विस्मितं, M १ महाप्रभम् च, G २ विस्मितं (for
विस्मितं) V ३४ महाप्रभम् पदुंरासः D २ विस्मितं महाप्रभम्
—^{ms} Śi D २ D २ T २ G २ M १ G २ नमः Śi D २

स गन्धर्व दिशो गान्धः प्रदिश्वज्य महारथः ।
 पूरयामास तं दृष्ट्वा रामोऽपि सुमददन्तुः ॥ ६ ॥
 स सायं कर्तुमिच्छेः सस्रुलिङ्गैरिगताभिः ।
 नभश्चकारागिरं वर्यन्य इव वृष्टिभिः ॥ ७ ॥
 तदभूय शिवगणैः शररामनिर्गन्तैः ।
 पयोऽनामनाकाशं गन्तैः शरसंकुलम् ॥ ८ ॥
 शरजालावृतः स्रष्टो न तदा मम प्रयाग्रेव ।

अन्योन्यविरागं गच्छादुभयोः श्रेयदुष्पतोः ॥ ९
 ततो वासीष्ठाचार्यस्त्रीष्वार्थं निरर्णमिभिः ।
 जात्रवान् गये रामं तेष्विति महाद्विषम् ॥ १०
 तं रक्षन् वनप्राप्तिं राक्षसं पर्यवधिन् ।
 ददशुः भयसूतानि पात्रहन्तमिहान्वहम् ॥ ११
 तं सिंहमिव निरन्त्रं निहनिरन्त्रतृणमिहम् ।
 हृष्टो नोद्विजते रामः सिंहः क्षुद्रमृगं यथा ॥ १२

G	3	24	18
M	3	18	15
L	3	15	0

सिपिपान् (for सपिपे) —⁴ As Va Bi 34 Dk 307 वानि,
Va एवा, Di पिपान् (for पपि) Ss यौसैवपव सप, Ss
पिपाम्पडमहस्य

6. *Vi* can 6-7-8 *Di* reads 6-8 in *masd* -^o
Ha = सहीब *Da* [*ka*] दोहो (for दोहो) *Di* रोपाइ (for
 रोपण) -^o) *Bi* *Da* *Ma* = महादक (for "दक") *Se* *Da*
Da = विविदास महाबल (*Da* "एष" -^o) *Se* *Vi* *Bi* =
Da = बलबल, *Di* होमोवि (for उ हनु) -^o) *Di* विहृष्य
 (for होमोवि) *Di* *Ga* स (for सु) *Ma* (after *cor*
ac in *asam* text) मुमहाबलु *Se* *Se* *Bi* = *Da* = द्यासीव
 द्यापन

7. V₁ com 7th (cf v 6) — " Sa Va Ba Na Da
मयासैरुविं(B: D: सृह्र —^s) S₁ Ba Da Da
वि(Ba =)सुखीनू D: (य लवि {for [ग]लवि)
— De om (hapl ?) 7th — " S₂ Dg Gz Mz after
corr sec = in text: सम्यक् (for मय्यक्)
Da ilig D: Taz Mz(after corr sec m as in
text): विषयः Gz स गय (for [म]विषय) S₁ S₂ V
Ba Na Da = रामायण विधिर्दे (S₂ Da: कर विधिर्दे)

8. I beg up to him in 9th — 6) सद्गुरुमनुष्य
वासे, १) Der Herr Mensch befindet sich — 7) Da befindet sich.
Ga विचारित (for विनिरित) १६ नमो वासीपोरान
— After 6th Da V Bra & Das ins.

३:४१ सावद्वन्निष्ठाः सन्निवर्तयन्ति वसन्तम् ।
सावद्वन्निष्ठाः सन्निवर्तयन्ति वसन्तम् ।

[(1 t) Ba -अवदान (for -विन्द्यादेः) -G (ed) am
1 2 - (1 2) Ba am (layal) कृत्यं तच्छब्दितं Ba: व
(for वे)]

—*) T₁ बाणायानम् (for पद्म*) S₁ D₁ = अन्तर्गतद्वयद्वयानम्,
 D₂ = अन्तर्गतद्वयद्वयानम्, D₃ V B₁ = D₁ बाणायानम् अन्तर्गतद्वयद्वयानम्,
 D₄ = अन्तर्गतद्वयद्वयानम् —*) G (ed) सन्त (for सन्त)
 S₁ = अन्तर्गतद्वयद्वयानम्, S₂ = D₁ (for अन्तर्गतद्वयद्वयानम्)

9 *) *Das* चक्रवर्त, *De* अर्द्धवर्त — *h*) *Sa* १३ *De* न
द्वय नाशिकवासात् (१) 'विश्ववर्त' १३ १३ *Be* न च विष्णु श्री.
१३ न च विष्णुवासात् (सोम) . *Be* *Das* *De* *Go* न तदा स

(B) वि (for) De ३ म क्त वि (for) न च गदस
—^{१६} Si De ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम् De ३ रोषा द्. १.
अन्वेष्यन्मन्त्रिणम्, Ms ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम् (for) V ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम् (sic)
(for अन्वेष्यन्मन्त्रिणम्) Si De ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम् ३ ३ ३ (sic) अन्वेष्यन्मन्त्रिणम्
Ms ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम् De ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम्, Ms (after cut see m
as in text) ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम् (for अन्वेष्यन्मन्त्रिणम्) ३ V ३ ३
De ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम् (३ Ms ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम्, V ३ also ३ अन्वेष्यन्मन्त्रिणम्
अन्वेष्यन्मन्त्रिणम्

10 ^a) $\frac{1}{2} \text{Heg}$ Ts G M ^a मङ्ग- (for दशमशती) —
—^a) Ds साहसैष्य Ds विरोधवि, Gs ^a नैर् (for
विरोधवि) — $\frac{1}{2} \text{Heg}$ (for 10^a) —^a) Ds निजप्राद (for
आवधान) Ds Ts सरो (for स्थे) Dgs Ds Ts समन् (for
साम) $\frac{1}{2} \text{V}$ Bz 24 Ds ^a स्रोत सदन सदन —^a) Ds ^a
मङ्गिच — After 10 Ds us 510^a

[illegible]

ॐ^{१५} हृत्पद्मं सुशोभयत्यु र्वाङ्गं पर्यवसितम् ।
 धामधामन्तं महावीर्यं तद्वै शनः स्वराजः ।

[(1 1) D₂ D₁ D₀ D₃ G₀ M₁ H₂ (for 8) G₀
 क₀ र₀ अ₀ क₁ (for the prior half) D₁ र₁ न₁ क₁
 —(1 2) T₀ H₀]

■ *) Dr reads as an example Śū १ V 100a Dr-aat
Mz सङ्गः, Mz अन्तः (for विभक्त्य) —^b) Bz विभक्त्य
(for विभक्त्य) Ds-याचिन (for याचिन्त्वा) Śū Dab
विहृद्वत्(Sū ९ [ac]) महापद्म, १५ विहृद्वत् * (illeg.)
माहर्षे — after 12^a Śū Dr-a ms.

520^a महासाक्षात्पञ्चदशव्याख्यानो ११८.

while \hat{S}_3 ms.

521* छद्मसमस्या (illeg.) समस्य (illeg.) धातु।
 $S_1 \sim S_2$ De-om. 12⁴⁶ —⁴ $\sim S_1$ B. B. D. D. विम्व
 (for $\sim S_1$ विम्व) —⁴ $\sim S_1$ V. B. B. D. D. विम्वेवार.

शिरस्पर्येन गणेशं दाम्प्यं बद्धोरथार्पणम् ।
 त्रिभिधन्त्रार्थमन्यैश्च त्रयस्यभिजवान् ॥ २५
 ततः पश्चान्महातेजो नारायणात्स्त्रोपमात् ।
 विषादं राक्षसं क्रुद्धस्त्वयोदश शिलाशितान् ॥ २६
 ततोऽप्य युगमेकेन चतुर्भिश्चतुरो ह्वयन् ।
 पठेन च त्रिरः संख्ये चिच्छेदं स्रस्तारथे ॥ २७

535* ततो रामो महापादुर्द्विभुवः कल्पयन्तु ।
 while १० V B ११ D ११ subst

536* ततः सकपनु श्रवणं शिरस्यै युगमयन्तु ।
 [१० शिरस्यै (for विषादं)]

—^a) Ss वसन्त्यामात् —^a) Ss वराचमिषाशितान्, Ms V B ११ D ११ उपर्या। Bs marg also सायका जिवचितानि, Ms पदसद्विदारमात् Ms 'भिजवान्' छे C. पद-
 सानभिजवान् इति । अभिजापविषादोक्त छे

20 Ds om 25 (cf v 1 22) For 25 28 Ms V B ११ D ११ subst 537* —^a) Ss १० D ११ निष्पाव (for घालेन) —^a) Ds अतश्चत् (for अतश्चत्) Ss Ds हाथा च द्वौ भुजौ मधु, Ss भुजयोश्च महाभुज, Ms भुजौ हाथा महाभुज —^a) Ts ११ (for च) Ts ११ Gs हा (for ह) Ss Ds सतीर सव सख (for ^a) Ns अथेवै विविधैश्च त्रीर राक्षसव = (alleg.)

26 Ds om 26 For subst in १० V B ११ D ११ cf v 1 25 and 28 —^a) Ns परमाल्ले (सकुद्धो, Ds [२] स्तुतं (for पञ्चाङ्गहोत्रा) —^a) Ss Ds भास्वामात्, Ds सुमनिमात् Ds राक्षसोपरि (for मारको पमात्) —^a) Ds reads 26—28 in marg —^a) १० D ११ रात्रा (for पिशाद) Gs रात्रा, (sic) (for 'रा') Ss Ds रात्रा (D ११ 'रात्र') रात्रिभवेन Ds उमाद समरे कुद्धव, —^a) Ss Ds शिलाशितान्, Ds शिला रात्रा (sic) Ds शिला सवात्, Ts पिशादमात्, Gs Gs दमाशितान्, Ms पिशा मिशान्, Ms (after corr set ss inf lin 28 in text) *विदन्, Ms (ed) Gs समदन् (for शिरसिदन्) छे Gs वत पश्चात्तार्थं मुमोचेति पुरं विधा। Gs माहात्म्यं अत्र प्रमुमोचेति विधा भवमाहावा। Gs अतिमाद उपोदसवात् शिलाशितं पठे मुमोचेति विषादमात्रा छे

■ Ds reads 27 in marg (cf v 1 26) For subst in १० V B ११ D ११ cf v 1 25 and 28 —^a) १० हयस्य, Ds Ds Ds Ts Gs हयस्य, Ds वयाव (for सतोऽस्य) Ds ततोऽस्य पञ्चमन —^a) Ds Ds Ds Ds Ts Gs Ms ११ (D ११ Ts Ts च) कलान् Ms परस्पर (for चतुरे) —^a) Ds Ts Gs Ms ११ तु (for च) Ds सिर (sic) (for च सिर) —^a) Ts पराशिरव

त्रिभिश्चिरेषु बलवन्द्राम्यामर्षं महाप्रलः ।
 द्वादशेन तु गणेशं स्रस्त्य सशरं घनुः ।
 छिच्छा वचनिसाधेन राधः प्रहसन्नि ।
 त्रयोदशेनेन्द्रसमो मिमेद समरे खम् ॥ २८
 प्रमथयन्वा गिरयो हताशो हतसारथिः ।
 मदमाणिरवप्लुत्य तस्यौ भूमौ स्रस्तदा ॥ २९

(corrupt) Ss Ms Dgs Ds Dgs Ds १० Ts G ११
 सारथ्य (Ss Ds १० छे)। सारथ्ये

28 Ds reads 27 in marg (cf v 1 26) —^a) Ms (after corr inf lin set ss in text) त्रिभिश्च (for त्रिभिश्च) Ds Ds त्रिभिश्च, Ms त्रिभिश्च (for 'चु') Ss Ds वयाव, Ms १० (alleg) वान्, Ms विरिधे (for वलवान्) Ds त्रिभिश्च येन भवमात् —^a) Ds marg Ds मशी (sic) (for मशी) Ns महाभुज —^a) om 28^a —^a) Ss च (for तु) —^a) Ds Ds सतर (for सतर) —^a) Ms (after corr set ss in text) सिधे (for छिच्छा) Ds निवारये (sic) (for 'हेन') Ns विच्छेदं राधेन सखे विचित्रोत्प्रेषयन्नि (sic) —^a) Ds [१] व सम (for [१] नृसमो) —^a) Ds सौल (unmetrical) (for समरे) Ds सिधेद समरेव —^a) For 25-28, Ms V B ११ D ११ subst

537* ततः पुरं निष्पाव भुजौ दाम्प्यामर्षम् ।
 चतुर्भिर्धन्त्रैश्च त्रयस्य सतुरो ह्वयन् ।
 हाथा च सुभ सतुः सतुः सतुः सतुः सतुः सतुः ।
 विषादं सारा वारच घनु पातुर्माहात्म्य ।
 वरुणं युगमात्राय भस्मेकेन राधम् । [5]
 वाराचस्रस्तरे पश्चात् पठ वरुणि ।

[(1 2) Ms V B ११ D ११ रा (for व)] — [(1 3) १० D ११ रा (D ११) १० रा (by transp)] — [(1 4) १० D ११ रा (for रा)] — Ds om 1 6 — [(1 6) Vs रा (for 'रा') Ds वरुणि रा (for व वरुणि)]]

29 ^a) Ss Ds स निविद्योप, Ms V B ११ D ११ ११ Ms स Ds Ms स शिख Ds Gs Ms स भन् (for प्रमात्राय) —^a) Ds सतुः सतुः Ds सतुः सतुः, G (ed) *हय (for सतुः) —^a) १० निवार (for सारथ्य) —^a) After 29 Ms V B ११ D ११ ११

538* ततः कलकरीनिषयो द्वादशमिमि स्तन ।
 द्वादशमि स्तानेषु वरुणे पति स्तन ।
 सारथ्य विधां चोदुगानं भूतमात्रा ।
 मल्लुङ्गमुदवधेयं सारथ्य विधेयं हृत ।

[(1 1) Ms V B ११ D ११ मित — (1 2) १० D ११ तानं च (for सारथ्य) १० D ११ ११, V ११ ११ ११ (for व)] Ms V B ११ D ११ मित — [(1 4) B ११ (for व)]]

तत्कर्म रामस्य महारथस्य
समेत्य देवाश्च महर्षयश्च ।

अप्यस्त्रयाञ्जलयः प्रहृष्टा-

सदा निमानाश्रयताः समेताः ॥ ३०

G. 3. 34 36
H. 3. 28 33
L. 3. 31 31

इति धीरामायणे अरण्यकाण्डे सप्तविंशः सर्गः ॥ २७

२८

खरं तु निरयं रामो गदापाणिमरास्थितम् ।
मृदुधूर्मं महातेजाः परुषं वाक्पयमन्मतीत् ॥ १
गजाभरभसंराधे वले महति तिष्ठता ।
कृतं सुदारुणं कर्म सर्गलोऽहमुपस्थितम् ॥ २
उद्वेजनीयो भूतानां वृशंसः पापकर्मवृत् ।

त्रयानामपि लोभनानीश्वरोऽपि न तिष्ठति ॥ ३
कर्म लोभनिरुद्ध तु कुर्वाणं घृषदाचर ।
वीर्येण सर्वज्जो हन्ति सर्पं दुष्टमिरामहम् ॥ ४
लोभात्पापानि कुर्वाणः क्लमाद्वा यो न कुप्यते ।
अष्टः पश्यति वसान्तं नाक्षणीं करकृदिन ॥ ५

III *) Śi Da: महारथस्य (for 'रथस्य'). —^a) Śi Da: समीपम् —^b) M: अपरपक्व Dg: marg. Da: मान्नीमि (for 'उप' —^a) Dg: तप्य, Da: तपो (for 'वदा') Śi V B: 34 Da: महामुपे देवमगल यतो (B: 34 महे) Dg.

Colophon —Sarga name: So ३ V B: 34 Da: 34 वरविषी (Da: 'ष' कृष्ण) Da: 34 'न' —Sarga up (figures, words or both) Śi M: B: 34 Da: 34 Śi Da: 34, V: 33 V: 35 B: 36 Dg: Dti Dum Da: 34 T G M: 38 D: 32 Da: 38, M: 29 —After colophon Ts concludes with रामकर्मवृत् G with धीराश्रयता

28

Da begins with &, M: with धीरामाय नम

1 *) V: Dg: (before cor) Ts विषो (for विष). —^a) B: वरविषी, Dm: (after cor an in text) इय विषय Da: मरामि —^a) Da: मृदुधूर्मं महातेजसमुपाचरि मर्त्य

2 *) Da: देवदेव इममन्ता —^a) V: Da: वने (for को) Śi M: V B: 34 Da: 34 तिष्ठति (for 'आ') —Da: om (hapl) 2-3 —^a) Śi: Da: हृते ते, M: Ck: कुर्वाण, M: V B: 34 Da: 34 न कर्म Dg: Dti Da: हृते ते, Da: M: कुल Ck: 35 in text (for हृते तु) M: राधा वल्ग्वेदना कर्म —^a) Śi: Da: M: हृते, Dg: reads as unarg (for सर्व) Śi: लोक (for लोक) M: V B: 34 Da: 34 सर्व (Da: सर्व) कोनमिर्हित, V: द्वाकर्मिर्हित & Ck: वले विह्वल वर विषयमपिरेम विष्टय ईप्सेन पराशये कर्म हृते भवति उत्तमं कोनमिरे भवति &

3 Da: 34 3 (for Da: cf v: 1 2) —^a) M: वृ लनीय —^b) G: वरविषी (for 'रथस्य') —^a) Śi: Da: मरामिनि, V B: 34 सतु विषये (for 3 वि म विष्टय) M: देवय प्राप निविष्ट, M: Da: ईप्सेन सतु वरविष्ट

4 *) Śi: लोक (for लोक) M: V B: 34 Da: 34, B: Da: 34, Dg: Ts वल् (for तु) —^a) Śi: Dum Da: 34 कुर्वाण M: वर वरप, M: वरविषी Da: वरविष्ट (for 'वल्ग्वेदना') —^a) B: सर्व, M: सर्व (for सर्व) D: नन (for 'वले') Śi: लोक सत्यमने हति —^a) Śi: सदा इष्टम्, M: V B: 34 Da: 34 वरविष्ट, B: वर सर्व (by transp) D: सर्व गृह्य G: हृते (for हृते)

5 *) G: M: (both after cor as in text) दोह्य (for 'अष्ट') M: illeg (from हृते up to पते) Śi: M: 34 वरविष्ट, M: Da: वरविष्ट (for वरविष्ट) Da: तु (for व) V: वल्ग्वे, G: वल्ग्वे (for वल्ग्वे) —^a) Śi: B: Da: Da: 34 G: Ck: हृते, M: वल्, B: Da: वल्, Ck: हृते (for वल्) Da: वल्ग्वे, G: वल्ग्वे (for वल्) Ck: वल्ग्वे (for वल्ग्वे) Śi: Da: 34 वल्ग्वे, M: V B: 34 Da: 34 वल्ग्वे (for वल्ग्वे) —^a) M: Da: 34 वल्ग्वे (for 'वल्') Śi: Da: 34 वल्ग्वे वल्ग्वे, M: V B: 34 Da: 34 वल्ग्वे वल्ग्वे, Dg: also as in M: 34 वल्ग्वे वल्ग्वे —After 5 M: V B: 34 Da: 34 whole M: 34 after to

539* एव हि पितृन प्राप्य न विप्रवृत्तिरप्यने ।

यथा रमयन् दुर्हरे मया हन्यमानम् ।

[(1 2) M: M: सप (for पर वि) V: B: वल्ग्वे (for 'वल्') M: वल्ग्वे (for 'वल्') (for the post half) —(1 2) B: मति (for वल्) M: Da: वल्ग्वे V: B: M: वरविष्ट, Da: सतु (for 'वल्ग्वे')]

G 3 35 56
B 3 35 1
L 3 35 11

निष्ठा तु ता गदां गर्भा राधयो धर्मवत्सलः ।
मयमानः सुरं राधयं मेस्वमिदमब्रवीत् ॥ १

(I 1) B: (na also) निष्ठासु (for परा) V: निष्ठा
(sic) G: (ed) निष्ठा (for राधयो) —B: reads in
margin 1 2-5 —(I 2) V: D: राध (for राधो) —(I
3) V: भूय (for राध) V: राध पतिरा मूले गीर्वाणः
भूय —(I 4) V: राधय (for राधय) V: B: D: दुषणे
प्रकृत D: दुषणेन राध (for the prior half) V: राध,
B: राध (for राध) V: राधयुक्तसुख B: राधो निष्ठा
(B: रिष्ठा G: ed) निष्ठा (for B: राध) (for the post
half) —(I 5) D: राधय (for राधय) —(I 6) D: रा
धयानु (with hiatus) (for राध) —(I 7) B: राध
(for राध) V: B: राध, B: राधय (for राधय) V: B: रा
धय (sic) V: B: (na also as above) राध (for राध)
—(I 8) V: [H]-राधय —V om 1 9-12 —(I 9)
D om रा —(I 10) B: राधयानु (sic) —(I 11)
V: D: राधय B: राधय, D: राधय (sic) (for
राधयो) —(I 12) B: राध (for राध) D: na (for
राध)]

—V: V: B: 1 D: 1 om 25th —" S: V: D: 1
[जो पक्षेपार, B: [जो पक्षेप, D: D: 1 T: G: 1 V:
" जो पक्षेप, G: 1 [जो पक्षेप (for जो पक्षेप)
V: राध महीपक्षेप —" V: राधो निष्ठा निष्ठासु (sic)
D: राध निष्ठा राध —After 28 V: V: (mouth
illeg) V: D: 1 na

२५५* का निष्ठा गदा राधो राधो नृपतः ।
न निष्ठा राध राधो राधो राधो ।
न निष्ठा राधो राधो राधो राधो ।

[(I 2) V: राध (for राध) —(I 3) V: D: राध
(for राध) V: राध (for राध) D: राध (sic)
(for राध) S: राधो राधो (for the post half)]
while V: na

२५६* राधो राधो राधो राधो राधो ।

Colophon V: D: 1 om (omit the Sarga) —S: 1
na V: 1 राधो राधो, V: B: 1 D: राधो राधो, V: D:
राधो राधो —S: 1 na (figures, nouns, or both)
V: B: 1 om V: D: 1 35 1 34 V: 36 B: 37 D:
D: D: 1 D: 1 G: 1 V: 1 —After colo-
phon G concludes with the Sarga

29

V: D: 1 om (omit the previous Sarga) D: begins
with 25 Is with राधो राधो, B: with राधो राधो
—Before 7 V: 1 na 1 7-8 of 554*

एतच्च बलसर्वस्वं दर्शितं राधमाधम ।

अकिहीनवरो मयो वृथा त्वमुपगमामि ॥ २

1 D: om 1-16th —" D: राधो राधो D: D: 1 D:
(for राध) —" D: राधो राधो राधो राधो राधो
—" D: राधो राधो (for राधो) —For 1, S: 1
D: 1 na

२५७* राधो राधो राधो राधो राधो राधो ।
राधो राधो राधो राधो राधो राधो ।

[(I 1) S: 1 na transp. 1 and 2 V: 1 na (for राधो)
—(I 2) D: 1 na transp. 1 and 2 V: 1 na (for राधो)
V: 1 na (for राधो)]
while V: 1 na B: 1 na D: 1 na

२५८* राधो राधो राधो राधो राधो राधो ।
राधो राधो राधो राधो राधो राधो ।

[(I 1) B: 1 na (for राधो) —(I 2) B: 1 na D: 1 na
(for राधो) G: ed) राधो राधो राधो (metn caus.)
(for the post half)]
—Then V: 1 na B: 1 na D: 1 na

2 D: om 1 (of 1 1) V: 1 na B: 1 na D: 1 na
2nd after 3 —" V: राधो राधो (for राधो) S: राधो (for
राध) —" S: 1 na राधो राधो राधो राधो (for राधो)
(V: 1 na) राधो (for राधो) —After 2nd, V: B: 1 na
D: 1 na while V: 1 na after 3rd

२५९* राधो राधो राधो राधो राधो राधो ।
राधो राधो राधो राधो राधो राधो ।

[Note hiatus between the two halves V: transp.
1 1 and 2 —(I 1) V: राधो राधो B: राधो राधो (for राधो)
V: राधो राधो G: ed) राधो राधो (for the post half)
—(I 2) B: 1 na राधो (for राधो) V: B: 1 na, B: 1 na
(for राधो) V: B: 1 na राधो (for the post half)]
—" D: 1 na राधो राधो, D: 1 na G: 1 na राधो राधो, D:
na, T: 1 na राधो राधो, G: 1 na राधो (for राधो) —1 or 2nd
D: 1 na D: 1 na

२६०* राधो राधो राधो राधो राधो राधो ।

[V: 1 na राधो राधो राधो राधो (for राधो) S: 1 na, V:
1 na (for 1 1) V: 1 na राधो राधो (for राधो)]
while V: 1 na B: 1 na D: 1 na

२६१* राधो राधो राधो राधो राधो राधो ।
राधो राधो राधो राधो राधो राधो ।

[(I 1) V: 1 na राधो (for राधो) V: 1 na राधो (for
राधो)]

एषा यत्परिनिर्मिता गदा भूमिस्त गता ।

अभिधानप्रमत्तस्य तत्र प्रत्ययधानिनी ॥ ३

यत्प्रयोक्तुं निनष्टानाधिदन्तुप्रमार्जनम् ।

राक्षसाणां शरीरमिति मिथ्या तदपि ते स्वः ॥ ४

नीचस्य क्षुद्रशीलस्य मिथ्याहृतस्य स्थमः ।

प्राणानपहसिष्यपि मरुत्मानमृतं यथा ॥ ५

अथ ते भिन्नरूपस्य फेनबुद्बुदभूमिम् ।

3 Di om 3 (cf vi 1) 2 Dg transp 3 and 4

—^a) T₁ यत्नः (for यत्) ५₁ ५₂ De 3 इय यत्नः (De निर्दिष्टि) 1₁ 1₂ 1₃ 1₄ 1₅ 1₆ 1₇ 1₈ 1₉ 1₁₀ 1₁₁ 1₁₂ 1₁₃ 1₁₄ 1₁₅ 1₁₆ 1₁₇ 1₁₈ 1₁₉ 1₂₀ 1₂₁ 1₂₂ 1₂₃ 1₂₄ 1₂₅ 1₂₆ 1₂₇ 1₂₈ 1₂₉ 1₃₀ 1₃₁ 1₃₂ 1₃₃ 1₃₄ 1₃₅ 1₃₆ 1₃₇ 1₃₈ 1₃₉ 1₄₀ 1₄₁ 1₄₂ 1₄₃ 1₄₄ 1₄₅ 1₄₆ 1₄₇ 1₄₈ 1₄₉ 1₅₀ 1₅₁ 1₅₂ 1₅₃ 1₅₄ 1₅₅ 1₅₆ 1₅₇ 1₅₈ 1₅₉ 1₆₀ 1₆₁ 1₆₂ 1₆₃ 1₆₄ 1₆₅ 1₆₆ 1₆₇ 1₆₈ 1₆₉ 1₇₀ 1₇₁ 1₇₂ 1₇₃ 1₇₄ 1₇₅ 1₇₆ 1₇₇ 1₇₈ 1₇₉ 1₈₀ 1₈₁ 1₈₂ 1₈₃ 1₈₄ 1₈₅ 1₈₆ 1₈₇ 1₈₈ 1₈₉ 1₉₀ 1₉₁ 1₉₂ 1₉₃ 1₉₄ 1₉₅ 1₉₆ 1₉₇ 1₉₈ 1₉₉ 1₁₀₀ 1₁₀₁ 1₁₀₂ 1₁₀₃ 1₁₀₄ 1₁₀₅ 1₁₀₆ 1₁₀₇ 1₁₀₈ 1₁₀₉ 1₁₁₀ 1₁₁₁ 1₁₁₂ 1₁₁₃ 1₁₁₄ 1₁₁₅ 1₁₁₆ 1₁₁₇ 1₁₁₈ 1₁₁₉ 1₁₂₀ 1₁₂₁ 1₁₂₂ 1₁₂₃ 1₁₂₄ 1₁₂₅ 1₁₂₆ 1₁₂₇ 1₁₂₈ 1₁₂₉ 1₁₃₀ 1₁₃₁ 1₁₃₂ 1₁₃₃ 1₁₃₄ 1₁₃₅ 1₁₃₆ 1₁₃₇ 1₁₃₈ 1₁₃₉ 1₁₄₀ 1₁₄₁ 1₁₄₂ 1₁₄₃ 1₁₄₄ 1₁₄₅ 1₁₄₆ 1₁₄₇ 1₁₄₈ 1₁₄₉ 1₁₅₀ 1₁₅₁ 1₁₅₂ 1₁₅₃ 1₁₅₄ 1₁₅₅ 1₁₅₆ 1₁₅₇ 1₁₅₈ 1₁₅₉ 1₁₆₀ 1₁₆₁ 1₁₆₂ 1₁₆₃ 1₁₆₄ 1₁₆₅ 1₁₆₆ 1₁₆₇ 1₁₆₈ 1₁₆₉ 1₁₇₀ 1₁₇₁ 1₁₇₂ 1₁₇₃ 1₁₇₄ 1₁₇₅ 1₁₇₆ 1₁₇₇ 1₁₇₈ 1₁₇₉ 1₁₈₀ 1₁₈₁ 1₁₈₂ 1₁₈₃ 1₁₈₄ 1₁₈₅ 1₁₈₆ 1₁₈₇ 1₁₈₈ 1₁₈₉ 1₁₉₀ 1₁₉₁ 1₁₉₂ 1₁₉₃ 1₁₉₄ 1₁₉₅ 1₁₉₆ 1₁₉₇ 1₁₉₈ 1₁₉₉ 1₂₀₀ 1₂₀₁ 1₂₀₂ 1₂₀₃ 1₂₀₄ 1₂₀₅ 1₂₀₆ 1₂₀₇ 1₂₀₈ 1₂₀₉ 1₂₁₀ 1₂₁₁ 1₂₁₂ 1₂₁₃ 1₂₁₄ 1₂₁₅ 1₂₁₆ 1₂₁₇ 1₂₁₈ 1₂₁₉ 1₂₂₀ 1₂₂₁ 1₂₂₂ 1₂₂₃ 1₂₂₄ 1₂₂₅ 1₂₂₆ 1₂₂₇ 1₂₂₈ 1₂₂₉ 1₂₃₀ 1₂₃₁ 1₂₃₂ 1₂₃₃ 1₂₃₄ 1₂₃₅ 1₂₃₆ 1₂₃₇ 1₂₃₈ 1₂₃₉ 1₂₄₀ 1₂₄₁ 1₂₄₂ 1₂₄₃ 1₂₄₄ 1₂₄₅ 1₂₄₆ 1₂₄₇ 1₂₄₈ 1₂₄₉ 1₂₅₀ 1₂₅₁ 1₂₅₂ 1₂₅₃ 1₂₅₄ 1₂₅₅ 1₂₅₆ 1₂₅₇ 1₂₅₈ 1₂₅₉ 1₂₆₀ 1₂₆₁ 1₂₆₂ 1₂₆₃ 1₂₆₄ 1₂₆₅ 1₂₆₆ 1₂₆₇ 1₂₆₈ 1₂₆₉ 1₂₇₀ 1₂₇₁ 1₂₇₂ 1₂₇₃ 1₂₇₄ 1₂₇₅ 1₂₇₆ 1₂₇₇ 1₂₇₈ 1₂₇₉ 1₂₈₀ 1₂₈₁ 1₂₈₂ 1₂₈₃ 1₂₈₄ 1₂₈₅ 1₂₈₆ 1₂₈₇ 1₂₈₈ 1₂₈₉ 1₂₉₀ 1₂₉₁ 1₂₉₂ 1₂₉₃ 1₂₉₄ 1₂₉₅ 1₂₉₆ 1₂₉₇ 1₂₉₈ 1₂₉₉ 1₃₀₀ 1₃₀₁ 1₃₀₂ 1₃₀₃ 1₃₀₄ 1₃₀₅ 1₃₀₆ 1₃₀₇ 1₃₀₈ 1₃₀₉ 1₃₁₀ 1₃₁₁ 1₃₁₂ 1₃₁₃ 1₃₁₄ 1₃₁₅ 1₃₁₆ 1₃₁₇ 1₃₁₈ 1₃₁₉ 1₃₂₀ 1₃₂₁ 1₃₂₂ 1₃₂₃ 1₃₂₄ 1₃₂₅ 1₃₂₆ 1₃₂₇ 1₃₂₈ 1₃₂₉ 1₃₃₀ 1₃₃₁ 1₃₃₂ 1₃₃₃ 1₃₃₄ 1₃₃₅ 1₃₃₆ 1₃₃₇ 1₃₃₈ 1₃₃₉ 1₃₄₀ 1₃₄₁ 1₃₄₂ 1₃₄₃ 1₃₄₄ 1₃₄₅ 1₃₄₆ 1₃₄₇ 1₃₄₈ 1₃₄₉ 1₃₅₀ 1₃₅₁ 1₃₅₂ 1₃₅₃ 1₃₅₄ 1₃₅₅ 1₃₅₆ 1₃₅₇ 1₃₅₈ 1₃₅₉ 1₃₆₀ 1₃₆₁ 1₃₆₂ 1₃₆₃ 1₃₆₄ 1₃₆₅ 1₃₆₆ 1₃₆₇ 1₃₆₈ 1₃₆₉ 1₃₇₀ 1₃₇₁ 1₃₇₂ 1₃₇₃ 1₃₇₄ 1₃₇₅ 1₃₇₆ 1₃₇₇ 1₃₇₈ 1₃₇₉ 1₃₈₀ 1₃₈₁ 1₃₈₂ 1₃₈₃ 1₃₈₄ 1₃₈₅ 1₃₈₆ 1₃₈₇ 1₃₈₈ 1₃₈₉ 1₃₉₀ 1₃₉₁ 1₃₉₂ 1₃₉₃ 1₃₉₄ 1₃₉₅ 1₃₉₆ 1₃₉₇ 1₃₉₈ 1₃₉₉ 1₄₀₀ 1₄₀₁ 1₄₀₂ 1₄₀₃ 1₄₀₄ 1₄₀₅ 1₄₀₆ 1₄₀₇ 1₄₀₈ 1₄₀₉ 1₄₁₀ 1₄₁₁ 1₄₁₂ 1₄₁₃ 1₄₁₄ 1₄₁₅ 1₄₁₆ 1₄₁₇ 1₄₁₈ 1₄₁₉ 1₄₂₀ 1₄₂₁ 1₄₂₂ 1₄₂₃ 1₄₂₄ 1₄₂₅ 1₄₂₆ 1₄₂₇ 1₄₂₈ 1₄₂₉ 1₄₃₀ 1₄₃₁ 1₄₃₂ 1₄₃₃ 1₄₃₄ 1₄₃₅ 1₄₃₆ 1₄₃₇ 1₄₃₈ 1₄₃₉ 1₄₄₀ 1₄₄₁ 1₄₄₂ 1₄₄₃ 1₄₄₄ 1₄₄₅ 1₄₄₆ 1₄₄₇ 1₄₄₈ 1₄₄₉ 1₄₅₀ 1₄₅₁ 1₄₅₂ 1₄₅₃ 1₄₅₄ 1₄₅₅ 1₄₅₆ 1₄₅₇ 1₄₅₈ 1₄₅₉ 1₄₆₀ 1₄₆₁ 1₄₆₂ 1₄₆₃ 1₄₆₄ 1₄₆₅ 1₄₆₆ 1₄₆₇ 1₄₆₈ 1₄₆₉ 1₄₇₀ 1₄₇₁ 1₄₇₂ 1₄₇₃ 1₄₇₄ 1₄₇₅ 1₄₇₆ 1₄₇₇ 1₄₇₈ 1₄₇₉ 1₄₈₀ 1₄₈₁ 1₄₈₂ 1₄₈₃ 1₄₈₄ 1₄₈₅ 1₄₈₆ 1₄₈₇ 1₄₈₈ 1₄₈₉ 1₄₉₀ 1₄₉₁ 1₄₉₂ 1₄₉₃ 1₄₉₄ 1₄₉₅ 1₄₉₆ 1₄₉₇ 1₄₉₈ 1₄₉₉ 1₅₀₀ 1₅₀₁ 1₅₀₂ 1₅₀₃ 1₅₀₄ 1₅₀₅ 1₅₀₆ 1₅₀₇ 1₅₀₈ 1₅₀₉ 1₅₁₀ 1₅₁₁ 1₅₁₂ 1₅₁₃ 1₅₁₄ 1₅₁₅ 1₅₁₆ 1₅₁₇ 1₅₁₈ 1₅₁₉ 1₅₂₀ 1₅₂₁ 1₅₂₂ 1₅₂₃ 1₅₂₄ 1₅₂₅ 1₅₂₆ 1₅₂₇ 1₅₂₈ 1₅₂₉ 1₅₃₀ 1₅₃₁ 1₅₃₂ 1₅₃₃ 1₅₃₄ 1₅₃₅ 1₅₃₆ 1₅₃₇ 1₅₃₈ 1₅₃₉ 1₅₄₀ 1₅₄₁ 1₅₄₂ 1₅₄₃ 1₅₄₄ 1₅₄₅ 1₅₄₆ 1₅₄₇ 1₅₄₈ 1₅₄₉ 1₅₅₀ 1₅₅₁ 1₅₅₂ 1₅₅₃ 1₅₅₄ 1₅₅₅ 1₅₅₆ 1₅₅₇ 1₅₅₈ 1₅₅₉ 1₅₆₀ 1₅₆₁ 1₅₆₂ 1₅₆₃ 1₅₆₄ 1₅₆₅ 1₅₆₆ 1₅₆₇ 1₅₆₈ 1₅₆₉ 1₅₇₀ 1₅₇₁ 1₅₇₂ 1₅₇₃ 1₅₇₄ 1₅₇₅ 1₅₇₆ 1₅₇₇ 1₅₇₈ 1₅₇₉ 1₅₈₀ 1₅₈₁ 1₅₈₂ 1₅₈₃ 1₅₈₄ 1₅₈₅ 1₅₈₆ 1₅₈₇ 1₅₈₈ 1₅₈₉ 1₅₉₀ 1₅₉₁ 1₅₉₂ 1₅₉₃ 1₅₉₄ 1₅₉₅ 1₅₉₆ 1₅₉₇ 1₅₉₈ 1₅₉₉ 1₆₀₀ 1₆₀₁ 1₆₀₂ 1₆₀₃ 1₆₀₄ 1₆₀₅ 1₆₀₆ 1₆₀₇ 1₆₀₈ 1₆₀₉ 1₆₁₀ 1₆₁₁ 1₆₁₂ 1₆₁₃ 1₆₁₄ 1₆₁₅ 1₆₁₆ 1₆₁₇ 1₆₁₈ 1₆₁₉ 1₆₂₀ 1₆₂₁ 1₆₂₂ 1₆₂₃ 1₆₂₄ 1₆₂₅ 1₆₂₆ 1₆₂₇ 1₆₂₈ 1₆₂₉ 1₆₃₀ 1₆₃₁ 1₆₃₂ 1₆₃₃ 1₆₃₄ 1₆₃₅ 1₆₃₆ 1₆₃₇ 1₆₃₈ 1₆₃₉ 1₆₄₀ 1₆₄₁ 1₆₄₂ 1₆₄₃ 1₆₄₄ 1₆₄₅ 1₆₄₆ 1₆₄₇ 1₆₄₈ 1₆₄₉ 1₆₅₀ 1₆₅₁ 1₆₅₂ 1₆₅₃ 1₆₅₄ 1₆₅₅ 1₆₅₆ 1₆₅₇ 1₆₅₈ 1₆₅₉ 1₆₆₀ 1₆₆₁ 1₆₆₂ 1₆₆₃ 1₆₆₄ 1₆₆₅ 1₆₆₆ 1₆₆₇ 1₆₆₈ 1₆₆₉ 1₆₇₀ 1₆₇₁ 1₆₇₂ 1₆₇₃ 1₆₇₄ 1₆₇₅ 1₆₇₆ 1₆₇₇ 1₆₇₈ 1₆₇₉ 1₆₈₀ 1₆₈₁ 1₆₈₂ 1₆₈₃ 1₆₈₄ 1₆₈₅ 1₆₈₆ 1₆₈₇ 1₆₈₈ 1₆₈₉ 1₆₉₀ 1₆₉₁ 1₆₉₂ 1₆₉₃ 1₆₉₄ 1₆₉₅ 1₆₉₆ 1₆₉₇ 1₆₉₈ 1₆₉₉ 1₇₀₀ 1₇₀₁ 1₇₀₂ 1₇₀₃ 1₇₀₄ 1₇₀₅ 1₇₀₆ 1₇₀₇ 1₇₀₈ 1₇₀₉ 1₇₁₀ 1₇₁₁ 1₇₁₂ 1₇₁₃ 1₇₁₄ 1₇₁₅ 1₇₁₆ 1₇₁₇ 1₇₁₈ 1₇₁₉ 1₇₂₀ 1₇₂₁ 1₇₂₂ 1₇₂₃ 1₇₂₄ 1₇₂₅ 1₇₂₆ 1₇₂₇ 1₇₂₈ 1₇₂₉ 1₇₃₀ 1₇₃₁ 1₇₃₂ 1₇₃₃ 1₇₃₄ 1₇₃₅ 1₇₃₆ 1₇₃₇ 1₇₃₈ 1₇₃₉ 1₇₄₀ 1₇₄₁ 1₇₄₂ 1₇₄₃ 1₇₄₄ 1₇₄₅ 1₇₄₆ 1₇₄₇ 1₇₄₈ 1₇₄₉ 1₇₅₀ 1₇₅₁ 1₇₅₂ 1₇₅₃ 1₇₅₄ 1₇₅₅ 1₇₅₆ 1₇₅₇ 1₇₅₈ 1₇₅₉ 1₇₆₀ 1₇₆₁ 1₇₆₂ 1₇₆₃ 1₇₆₄ 1₇₆₅ 1₇₆₆ 1₇₆₇ 1₇₆₈ 1₇₆₉ 1₇₇₀ 1₇₇₁ 1₇₇₂ 1₇₇₃ 1₇₇₄ 1₇₇₅ 1₇₇₆ 1₇₇₇ 1₇₇₈ 1₇₇₉ 1₇₈₀ 1₇₈₁ 1₇₈₂ 1₇₈₃ 1₇₈₄ 1₇₈₅ 1₇₈₆ 1₇₈₇ 1₇₈₈ 1₇₈₉ 1₇₉₀ 1₇₉₁ 1₇₉₂ 1₇₉₃ 1₇₉₄ 1₇₉₅ 1₇₉₆ 1₇₉₇ 1₇₉₈ 1₇₉₉ 1₈₀₀ 1₈₀₁ 1₈₀₂ 1₈₀₃ 1₈₀₄ 1₈₀₅ 1₈₀₆ 1₈₀₇ 1₈₀₈ 1₈₀₉ 1₈₁₀ 1₈₁₁ 1₈₁₂ 1₈₁₃ 1₈₁₄ 1₈₁₅ 1₈₁₆ 1₈₁₇ 1₈₁₈ 1₈₁₉ 1₈₂₀ 1₈₂₁ 1₈₂₂ 1₈₂₃ 1₈₂₄ 1₈₂₅ 1₈₂₆ 1₈₂₇ 1₈₂₈ 1₈₂₉ 1₈₃₀ 1₈₃₁ 1₈₃₂ 1₈₃₃ 1₈₃₄ 1₈₃₅ 1₈₃₆ 1₈₃₇ 1₈₃₈ 1₈₃₉ 1₈₄₀ 1₈₄₁ 1₈₄₂ 1₈₄₃ 1₈₄₄ 1₈₄₅ 1₈₄₆ 1₈₄₇ 1₈₄₈ 1₈₄₉ 1₈₅₀ 1₈₅₁ 1₈₅₂ 1₈₅₃ 1₈₅₄ 1₈₅₅ 1₈₅₆ 1₈₅₇ 1₈₅₈ 1₈₅₉ 1₈₆₀ 1₈₆₁ 1₈₆₂ 1₈₆₃ 1₈₆₄ 1₈₆₅ 1₈₆₆ 1₈₆₇ 1₈₆₈ 1₈₆₉ 1₈₇₀ 1₈₇₁ 1₈₇₂ 1₈₇₃ 1₈₇₄ 1₈₇₅ 1₈₇₆ 1₈₇₇ 1₈₇₈ 1₈₇₉ 1₈₈₀ 1₈₈₁ 1₈₈₂ 1₈₈₃ 1₈₈₄ 1₈₈₅ 1₈₈₆ 1₈₈₇ 1₈₈₈ 1₈₈₉ 1₈₉₀ 1₈₉₁ 1₈₉₂ 1₈₉₃ 1₈₉₄ 1₈₉₅ 1₈₉₆ 1₈₉₇ 1₈₉₈ 1₈₉₉ 1₉₀₀ 1₉₀₁ 1₉₀₂ 1₉₀₃ 1₉₀₄ 1₉₀₅ 1₉₀₆ 1₉₀₇ 1₉₀₈ 1₉₀₉ 1₉₁₀ 1₉₁₁ 1₉₁₂ 1₉₁₃ 1₉₁₄ 1₉₁₅ 1₉₁₆ 1₉₁₇ 1₉₁₈ 1₉₁₉ 1₉₂₀ 1₉₂₁ 1₉₂₂ 1₉₂₃ 1₉₂₄ 1₉₂₅ 1₉₂₆ 1₉₂₇ 1₉₂₈ 1₉₂₉ 1₉₃₀ 1₉₃₁ 1₉₃₂ 1₉₃₃ 1₉₃₄ 1₉₃₅ 1₉₃₆ 1₉₃₇ 1₉₃₈ 1₉₃₉ 1₉₄₀ 1₉₄₁ 1₉₄₂ 1₉₄₃ 1₉₄₄ 1₉₄₅ 1₉₄₆ 1₉₄₇ 1₉₄₈ 1₉₄₉ 1₉₅₀ 1₉₅₁ 1₉₅₂ 1₉₅₃ 1₉₅₄ 1₉₅₅ 1₉₅₆ 1₉₅₇ 1₉₅₈ 1₉₅₉ 1₉₆₀ 1₉₆₁ 1₉₆₂ 1₉₆₃ 1₉₆₄ 1₉₆₅ 1₉₆₆ 1₉₆₇ 1₉₆₈ 1₉₆₉ 1₉₇₀ 1₉₇₁ 1₉₇₂ 1₉₇₃ 1₉₇₄ 1₉₇₅ 1₉₇₆ 1₉₇₇ 1₉₇₈ 1₉₇₉ 1₉₈₀ 1₉₈₁ 1₉₈₂ 1₉₈₃ 1₉₈₄ 1₉₈₅ 1₉₈₆ 1₉₈₇ 1₉₈₈ 1₉₈₉ 1₉₉₀ 1₉₉₁ 1₉₉₂ 1₉₉₃ 1₉₉₄ 1₉₉₅ 1₉₉₆ 1₉₉₇ 1₉₉₈ 1₉₉₉ 1₁₀₀₀ 1₁₀₀₁ 1₁₀₀₂ 1₁₀₀₃ 1₁₀₀₄ 1₁₀₀₅ 1₁₀₀₆ 1₁₀₀₇ 1₁₀₀₈ 1₁₀₀₉ 1₁₀₁₀ 1₁₀₁₁ 1₁₀₁₂ 1₁₀₁₃ 1₁₀₁₄ 1₁₀₁₅ 1₁₀₁₆ 1₁₀₁₇ 1₁₀₁₈ 1₁₀₁₉ 1₁₀₂₀ 1₁₀₂₁ 1₁₀₂₂ 1₁₀₂₃ 1₁₀₂₄ 1₁₀₂₅ 1₁₀₂₆ 1₁₀₂₇ 1₁₀₂₈ 1₁₀₂₉ 1₁₀₃₀ 1₁₀₃₁ 1₁₀₃₂ 1₁₀₃₃ 1₁₀₃₄ 1₁₀₃₅ 1₁₀₃₆ 1₁₀₃₇ 1₁₀₃₈ 1₁₀₃₉ 1₁₀₄₀ 1₁₀₄₁ 1₁₀₄₂ 1₁₀₄₃ 1₁₀₄₄ 1₁₀₄₅ 1₁₀₄₆ 1₁₀₄₇ 1₁₀₄₈ 1₁₀₄₉ 1₁₀₅₀ 1₁₀₅₁ 1₁₀₅₂ 1₁₀₅₃ 1₁₀₅₄ 1₁₀₅₅ 1₁₀₅₆ 1₁₀₅₇ 1₁₀₅₈ 1₁₀₅₉ 1₁₀₆₀ 1₁₀₆₁ 1₁₀₆₂ 1₁₀₆₃ 1₁₀₆₄ 1₁₀₆₅ 1₁₀₆₆ 1₁₀₆₇ 1₁₀₆₈ 1₁₀₆₉ 1₁₀₇₀

ततः शूर्पणखा दृष्ट्वा सहस्राणि चतुर्विधं ।
हताल्पेकेन रामेण रक्षसां भीमकर्मणाम् ॥ १
दूषणं च खरं चैव हवं विप्रिरसं रणे ।

दृष्ट्वा पुनर्महामादं ननाद कल्लोपमा ॥ २
सा दृष्ट्वा कर्म रामस्य कृतमन्यैः सुदुष्करम् ।
जयाम परमोद्विग्ना लङ्कां रावणपालिताम् ॥ ३

G. J. 36. 3
H. 3. 32. 3
L. 3. 35. 3

[Ds विप्रिन् (for 'भवन्'). Ds [व]न् (for [व]न्).]
—Then all the above MSS. cont -

583* विष्टावैदुः सत्या ते वसिष्ठा सफला कृताः ।
मुनीनां मतोऽपि हव्या वं राक्षसं खरम् ।
सुखं धर्मं चरिष्यन्ति मुनयो हताण्डकाः ।
एवमुवाच वसिष्ठः परमोद्विग्नोऽपि ।
ततः परमाश्रयं महापुनर्यतः [5]
समाहितोऽप्ययं मुनीन्समागताम् ।
महाहये सपुत्रसन्निभदेवो
विप्रीं राक्षः स रक्षत राक्षसः ।
ततः स रामो मुनिः लक्ष्मणम्
माकाक्ष्य शीघ्रं सुपचस्त्रोचनम् । 10]
उपास्य लक्ष्मणमुपि तस्मात्पुनः
समागतामनो मुनिनि लमासीत् ।

[(L. 1) Bc सल (for 'सल'). Bc, Ds लसि — (1. 2) Vc
सल, Ms वल (for सल) Ss Si Ds [व]न्, Ds [व]न्
(for व). —Ns partly illeg — (1. 4) Bc वः (for वः)
Si Ds वसिष्ठोऽपि वसिष्ठः (for the post. half). —Ss Ds
Ms om. l. 5-8. — (1. 6) Bc वसिष्ठः (for 'वसिष्ठः').
— (L. 7) G [ed.] महारणे (for 'महारे') Vc Bc [म] मरुते
(for 'मरुते') (for [म] मरुते) — (1. 8) Vc Ds वसिष्ठः (for
स रामः), —Ms ms l. 9-12 after 584* — (1. 9) Ms
Ds वसिष्ठः, Ms 'म' (for 'म'). — (1. 10) Ss Si लक्ष्मणः
Vc वसिष्ठः, Bc s वसिष्ठः, Ms lacuna, G [ed.] माकाक्ष्य
(for मा), Ds वः (for वः), Si illeg (for वसिष्ठः)
Ds वसिष्ठः वसिष्ठः वसिष्ठः, Ds वसिष्ठः वसिष्ठः वसिष्ठः,
— (1. 11) Ds विप्रः (for वसिष्ठः), Ss Ds सल (for
'सल'), Si illeg (for वसिष्ठः). — (1. 12) Bc मुनिः
(for मुनिः).]

while Ds Ds Ds Ds S (Ms after l. 4 of
583*) ms after 35.

584* मुदा परमया पुष्टा दृष्ट्वा रक्षोन्मत्तकम् ।
रामं चैवाश्रयं दृष्ट्वा मुनेन लक्ष्मणम् ।
वसिष्ठ उवाच सपुत्रसन्निभदेव ।
समागतामनो मुनीन्समागताम् ।
पुनः परमोद्विग्नो वसिष्ठोऽपि । [5]
यन्मह दृष्ट्वा लक्ष्मणम् लक्ष्मणम् ।

[(Dc Ms om. l. 1-2. — (1. 1) Ts पुष्टः Ds [म] मने
(for मने). — (1. 2) Ts Gs Ms [m.] m. sac.
m. also] [म] मने (for 'म') — (1. 3) Ds वः (for

v) Ms सेय (for सल) — (1. 4) Ds Ds वसिष्ठः Ds
समागताम्, Ms समागताम् (for समागताम्) Ds Ds वसिष्ठः
(for वसिष्ठः) — (1. 5) Gs [म] मने, Ds Ds Ts Gs
मुनिनि (for 'मुनि'), Ms मुनिनि वसिष्ठः (for वसिष्ठः).
— (1. 6) Ms (before corr. sec. m.) वसिष्ठः वसिष्ठः (for
'वसिष्ठः वसिष्ठः')]
—Then Ms ms l. 9-12 of 583*.

Colophon. —Sarga name Ss Si V Bc s Ds 1-12
खरम्. —Sarga no. (figures, words or both) Ss Si
Bc Ds om., Ms Ds 36, Vs 35, Vs 37, Bc 38, Ds
Ds Ds Ds G Ms 30, Ds 34, Ds 39, Ms 37.
—After colophon, G concludes with श्रीरामाय नम्.

30

Before Sarga 30, Ds Ds Ds Ds S ms an
addl Sarga (Akampana episode) which is relegat-
ed to Aq. 1 (No. 10). Ts begins with श्रीरामाय नम्
मः Ms with श्रीरामाय नम्.

1 * Ss Si V Bc s Ds s Ms वसिष्ठः (for वसिष्ठः)
—After वसिष्ठः, G ms. वसिष्ठः. G वसिष्ठः (for वसिष्ठः). Bc
दृष्ट्वा वसिष्ठः (by transp).

2 * Vc illeg. from 1st (for the whole Sarga. —)
Ss Ds वसिष्ठः (by transp). —^d G वसिष्ठः (for
'वसिष्ठः') Ss Si V Bc s Ds s Ms वसिष्ठः वसिष्ठः.

2 * Ds Ds Gs Ds (for वसिष्ठः). Ds Gs वसिष्ठः (for
वसिष्ठः). Ds Ds Ds T Gs s Ms वसिष्ठः वसिष्ठः, Ds
Ds Gs Ds विप्रिरसं लक्ष्मणम् (for 'वसिष्ठः'). Ss Ds वसिष्ठः वसिष्ठः
महामुनिर्वसिष्ठः वसिष्ठः ; Si V Bc s Ds s Ms वसिष्ठः वसिष्ठः
वसिष्ठः वसिष्ठः (for 'वसिष्ठः') विप्रिरसं Ds वसिष्ठः ; Ds वसिष्ठः
वसिष्ठः वसिष्ठः वसिष्ठः वसिष्ठः. —^c Vc Bc Ds Ds om., Bc
read 2nd in marg. —^e Ss Bc s Ds s वसिष्ठः ; Si वसिष्ठः
(illeg) (for वसिष्ठः). Ss Bc s Ds Ds Gs वसिष्ठः वसिष्ठः ; Gs
as in text (for 'वसिष्ठः'). Ds वसिष्ठः वसिष्ठः वसिष्ठः ; Ds वसिष्ठः
वसिष्ठः वसिष्ठः. —^d Ss Ds Ds Ds Ts वसिष्ठः वसिष्ठः ; Bc
वसिष्ठः वसिष्ठः ; Ts Gs Ms वसिष्ठः वसिष्ठः.

3 * Ss Ds s वसिष्ठः (for वसिष्ठः). Ss Si V Bc s Ds s
Ms वसिष्ठः (for वसिष्ठः). —^e Ss वसिष्ठः (for वसिष्ठः).
Ds Ds वसिष्ठः, Vc Bc Ds वसिष्ठः वसिष्ठः ; Gs
—^c Gs वसिष्ठः (for वसिष्ठः). Ss Si V Bc s Ds s
वसिष्ठः वसिष्ठः ; Ds वसिष्ठः.

G 3 36 3
E 3 36 4
L 3 36 4

सा ददर्श विमानाग्रे रावणं दीप्ततेजसम् ।
उपोषणितं सत्त्वैर्धर्मैरुद्धिरि चामयम् ॥ ४
आसीनं हृष्यसंकाशे काञ्चने वरमासवे ।
रुक्मणेदिगतं प्रज्यं ज्वलन्तमिव पावकम् ॥ ५
देवगन्धर्वभूतानमृषीणां च महत्सनाम् ।
अलेपं समरे स्मृतं न्याताननमिवन्तसम् ॥ ६
देवाहुरिमर्देणु वज्राशक्तिकृतप्रणम् ।
पेरावतीगणान्नैरत्कुष्टकिणवक्षसम् ॥ ७
विंशज्जुवं दशग्रीवं दर्शनीयपरिच्छदम् ।

विशालवक्षसं गीरं रावलयफलक्षितम् ॥ ८
सिन्धुवैर्धर्मसंकाशं तमसाञ्चनकुण्डलम् ।
सुमुखं शुक्रदक्षिणं महास्यं परितोषमम् ॥ ९
विष्णुचक्रनिपातैश्च शतशो देवसंयुगे ।
आहताञ्च समसीध देवप्रहृष्यैस्तथा ॥ १०
अक्षोभ्याणां समुद्राणां क्षोभणं क्षिप्रकारिणम् ।
क्षेत्रं परितोषाणां सुराणां च प्रमर्दनम् ॥ ११
उच्छेचारं च धर्मिणा परदारामिर्मर्शनम् ।
सर्पिन्ध्यास्त्रयोकारं यज्ञनिर्मकरं सदा ॥ १२

4 ^a) M: प्राल (for रावण) M: V: B: 3: 4: 5: 6: 7: 8: 9: 10: 11: 12: 13: 14: 15: 16: 17: 18: 19: 20: 21: 22: 23: 24: 25: 26: 27: 28: 29: 30: 31: 32: 33: 34: 35: 36: 37: 38: 39: 40: 41: 42: 43: 44: 45: 46: 47: 48: 49: 50: 51: 52: 53: 54: 55: 56: 57: 58: 59: 60: 61: 62: 63: 64: 65: 66: 67: 68: 69: 70: 71: 72: 73: 74: 75: 76: 77: 78: 79: 80: 81: 82: 83: 84: 85: 86: 87: 88: 89: 90: 91: 92: 93: 94: 95: 96: 97: 98: 99: 100: 101: 102: 103: 104: 105: 106: 107: 108: 109: 110: 111: 112: 113: 114: 115: 116: 117: 118: 119: 120: 121: 122: 123: 124: 125: 126: 127: 128: 129: 130: 131: 132: 133: 134: 135: 136: 137: 138: 139: 140: 141: 142: 143: 144: 145: 146: 147: 148: 149: 150: 151: 152: 153: 154: 155: 156: 157: 158: 159: 160: 161: 162: 163: 164: 165: 166: 167: 168: 169: 170: 171: 172: 173: 174: 175: 176: 177: 178: 179: 180: 181: 182: 183: 184: 185: 186: 187: 188: 189: 190: 191: 192: 193: 194: 195: 196: 197: 198: 199: 200: 201: 202: 203: 204: 205: 206: 207: 208: 209: 210: 211: 212: 213: 214: 215: 216: 217: 218: 219: 220: 221: 222: 223: 224: 225: 226: 227: 228: 229: 230: 231: 232: 233: 234: 235: 236: 237: 238: 239: 240: 241: 242: 243: 244: 245: 246: 247: 248: 249: 250: 251: 252: 253: 254: 255: 256: 257: 258: 259: 260: 261: 262: 263: 264: 265: 266: 267: 268: 269: 270: 271: 272: 273: 274: 275: 276: 277: 278: 279: 280: 281: 282: 283: 284: 285: 286: 287: 288: 289: 290: 291: 292: 293: 294: 295: 296: 297: 298: 299: 300: 301: 302: 303: 304: 305: 306: 307: 308: 309: 310: 311: 312: 313: 314: 315: 316: 317: 318: 319: 320: 321: 322: 323: 324: 325: 326: 327: 328: 329: 330: 331: 332: 333: 334: 335: 336: 337: 338: 339: 340: 341: 342: 343: 344: 345: 346: 347: 348: 349: 350: 351: 352: 353: 354: 355: 356: 357: 358: 359: 360: 361: 362: 363: 364: 365: 366: 367: 368: 369: 370: 371: 372: 373: 374: 375: 376: 377: 378: 379: 380: 381: 382: 383: 384: 385: 386: 387: 388: 389: 390: 391: 392: 393: 394: 395: 396: 397: 398: 399: 400: 401: 402: 403: 404: 405: 406: 407: 408: 409: 410: 411: 412: 413: 414: 415: 416: 417: 418: 419: 420: 421: 422: 423: 424: 425: 426: 427: 428: 429: 430: 431: 432: 433: 434: 435: 436: 437: 438: 439: 440: 441: 442: 443: 444: 445: 446: 447: 448: 449: 450: 451: 452: 453: 454: 455: 456: 457: 458: 459: 460: 461: 462: 463: 464: 465: 466: 467: 468: 469: 470: 471: 472: 473: 474: 475: 476: 477: 478: 479: 480: 481: 482: 483: 484: 485: 486: 487: 488: 489: 490: 491: 492: 493: 494: 495: 496: 497: 498: 499: 500: 501: 502: 503: 504: 505: 506: 507: 508: 509: 510: 511: 512: 513: 514: 515: 516: 517: 518: 519: 520: 521: 522: 523: 524: 525: 526: 527: 528: 529: 530: 531: 532: 533: 534: 535: 536: 537: 538: 539: 540: 541: 542: 543: 544: 545: 546: 547: 548: 549: 550: 551: 552: 553: 554: 555: 556: 557: 558: 559: 560: 561: 562: 563: 564: 565: 566: 567: 568: 569: 570: 571: 572: 573: 574: 575: 576: 577: 578: 579: 580: 581: 582: 583: 584: 585: 586: 587: 588: 589: 590: 591: 592: 593: 594: 595: 596: 597: 598: 599: 600: 601: 602: 603: 604: 605: 606: 607: 608: 609: 610: 611: 612: 613: 614: 615: 616: 617: 618: 619: 620: 621: 622: 623: 624: 625: 626: 627: 628: 629: 630: 631: 632: 633: 634: 635: 636: 637: 638: 639: 640: 641: 642: 643: 644: 645: 646: 647: 648: 649: 650: 651: 652: 653: 654: 655: 656: 657: 658: 659: 660: 661: 662: 663: 664: 665: 666: 667: 668: 669: 670: 671: 672: 673: 674: 675: 676: 677: 678: 679: 680: 681: 682: 683: 684: 685: 686: 687: 688: 689: 690: 691: 692: 693: 694: 695: 696: 697: 698: 699: 700: 701: 702: 703: 704: 705: 706: 707: 708: 709: 710: 711: 712: 713: 714: 715: 716: 717: 718: 719: 720: 721: 722: 723: 724: 725: 726: 727: 728: 729: 730: 731: 732: 733: 734: 735: 736: 737: 738: 739: 740: 741: 742: 743: 744: 745: 746: 747: 748: 749: 750: 751: 752: 753: 754: 755: 756: 757: 758: 759: 760: 761: 762: 763: 764: 765: 766: 767: 768: 769: 770: 771: 772: 773: 774: 775: 776: 777: 778: 779: 780: 781: 782: 783: 784: 785: 786: 787: 788: 789: 790: 791: 792: 793: 794: 795: 796: 797: 798: 799: 800: 801: 802: 803: 804: 805: 806: 807: 808: 809: 810: 811: 812: 813: 814: 815: 816: 817: 818: 819: 820: 821: 822: 823: 824: 825: 826: 827: 828: 829: 830: 831: 832: 833: 834: 835: 836: 837: 838: 839: 840: 841: 842: 843: 844: 845: 846: 847: 848: 849: 850: 851: 852: 853: 854: 855: 856: 857: 858: 859: 860: 861: 862: 863: 864: 865: 866: 867: 868: 869: 870: 871: 872: 873: 874: 875: 876: 877: 878: 879: 880: 881: 882: 883: 884: 885: 886: 887: 888: 889: 890: 891: 892: 893: 894: 895: 896: 897: 898: 899: 900: 901: 902: 903: 904: 905: 906: 907: 908: 909: 910: 911: 912: 913: 914: 915: 916: 917: 918: 919: 920: 921: 922: 923: 924: 925: 926: 927: 928: 929: 930: 931: 932: 933: 934: 935: 936: 937: 938: 939: 940: 941: 942: 943: 944: 945: 946: 947: 948: 949: 950: 951: 952: 953: 954: 955: 956: 957: 958: 959: 960: 961: 962: 963: 964: 965: 966: 967: 968: 969: 970: 971: 972: 973: 974: 975: 976: 977: 978: 979: 980: 981: 982: 983: 984: 985: 986: 987: 988: 989: 990: 991: 992: 993: 994: 995: 996: 997: 998: 999: 1000: 1001: 1002: 1003: 1004: 1005: 1006: 1007: 1008: 1009: 1010: 1011: 1012: 1013: 1014: 1015: 1016: 1017: 1018: 1019: 1020: 1021: 1022: 1023: 1024: 1025: 1026: 1027: 1028: 1029: 1030: 1031: 1032: 1033: 1034: 1035: 1036: 1037: 1038: 1039: 1040: 1041: 1042: 1043: 1044: 1045: 1046: 1047: 1048: 1049: 1050: 1051: 1052: 1053: 1054: 1055: 1056: 1057: 1058: 1059: 1060: 1061: 1062: 1063: 1064: 1065: 1066: 1067: 1068: 1069: 1070: 1071: 1072: 1073: 1074: 1075: 1076: 1077: 1078: 1079: 1080: 1081: 1082: 1083: 1084: 1085: 1086: 1087: 1088: 1089: 1090: 1091: 1092: 1093: 1094: 1095: 1096: 1097: 1098: 1099: 1100: 1101: 1102: 1103: 1104: 1105: 1106: 1107: 1108: 1109: 1110: 1111: 1112: 1113: 1114: 1115: 1116: 1117: 1118: 1119: 1120: 1121: 1122: 1123: 1124: 1125: 1126: 1127: 1128: 1129: 1130: 1131: 1132: 1133: 1134: 1135: 1136: 1137: 1138: 1139: 1140: 1141: 1142: 1143: 1144: 1145: 1146: 1147: 1148: 1149: 1150: 1151: 1152: 1153: 1154: 1155: 1156: 1157: 1158: 1159: 1160: 1161: 1162: 1163: 1164: 1165: 1166: 1167: 1168: 1169: 1170: 1171: 1172: 1173: 1174: 1175: 1176: 1177: 1178: 1179: 1180: 1181: 1182: 1183: 1184: 1185: 1186: 1187: 1188: 1189: 1190: 1191: 1192: 1193: 1194: 1195: 1196: 1197: 1198: 1199: 1200: 1201: 1202: 1203: 1204: 1205: 1206: 1207: 1208: 1209: 1210: 1211: 1212: 1213: 1214: 1215: 1216: 1217: 1218: 1219: 1220: 1221: 1222: 1223: 1224: 1225: 1226: 1227: 1228: 1229: 1230: 1231: 1232: 1233: 1234: 1235: 1236: 1237: 1238: 1239: 1240: 1241: 1242: 1243: 1244: 1245: 1246: 1247: 1248: 1249: 1250: 1251: 1252: 1253: 1254: 1255: 1256: 1257: 1258: 1259: 1260: 1261: 1262: 1263: 1264: 1265: 1266: 1267: 1268: 1269: 1270: 1271: 1272: 1273: 1274: 1275: 1276: 1277: 1278: 1279: 1280: 1281: 1282: 1283: 1284: 1285: 1286: 1287: 1288: 1289: 1290: 1291: 1292: 1293: 1294: 1295: 1296: 1297: 1298: 1299: 1300: 1301: 1302: 1303: 1304: 1305: 1306: 1307: 1308: 1309: 1310: 1311: 1312: 1313: 1314: 1315: 1316: 1317: 1318: 1319: 1320: 1321: 1322: 1323: 1324: 1325: 1326: 1327: 1328: 1329: 1330: 1331: 1332: 1333: 1334: 1335: 1336: 1337: 1338: 1339: 1340: 1341: 1342: 1343: 1344: 1345: 1346: 1347: 1348: 1349: 1350: 1351: 1352: 1353: 1354: 1355: 1356: 1357: 1358: 1359: 1360: 1361: 1362: 1363: 1364: 1365: 1366: 1367: 1368: 1369: 1370: 1371: 1372: 1373: 1374: 1375: 1376: 1377: 1378: 1379: 1380: 1381: 1382: 1383: 1384: 1385: 1386: 1387: 1388: 1389: 1390: 1391: 1392: 1393: 1394: 1395: 1396: 1397: 1398: 1399: 1400: 1401: 1402: 1403: 1404: 1405: 1406: 1407: 1408: 1409: 1410: 1411: 1412: 1413: 1414: 1415: 1416: 1417: 1418: 1419: 1420: 1421: 1422: 1423: 1424: 1425: 1426: 1427: 1428: 1429: 1430: 1431: 1432: 1433: 1434: 1435: 1436: 1437: 1438: 1439: 1440: 1441: 1442: 1443: 1444: 1445: 1446: 1447: 1448: 1449: 1450: 1451: 1452: 1453: 1454: 1455: 1456: 1457: 1458: 1459: 1460: 1461: 1462: 1463: 1464: 1465: 1466: 1467: 1468: 1469: 1470: 1471: 1472: 1473: 1474: 1475: 1476: 1477: 1478: 1479: 1480: 1481: 1482: 1483: 1484: 1485: 1486: 1487: 1488: 1489: 1490: 1491: 1492: 1493: 1494: 1495: 1496: 1497: 1498: 1499: 1500: 1501: 1502: 1503: 1504: 1505: 1506: 1507: 1508: 1509: 1510: 1511: 1512: 1513: 1514: 1515: 1516: 1517: 1518: 1519: 1520: 1521: 1522: 1523: 1524: 1525: 1526: 1527: 1528: 1529: 1530: 1531: 1532: 1533: 1534: 1535: 1536: 1537: 1538: 1539: 1540: 1541: 1542: 1543: 1544: 1545: 1546: 1547: 1548: 1549: 1550: 1551: 1552: 1553: 1554: 1555: 1556: 1557: 1558: 1559: 1560: 1561: 1562: 1563: 1564: 1565: 1566: 1567: 1568: 1569: 1570: 1571: 1572: 1573: 1574: 1575: 1576: 1577: 1578: 1579: 1580: 1581: 1582: 1583: 1584: 1585: 1586: 1587: 1588: 1589: 1590: 1591: 1592: 1593: 1594: 1595: 1596: 1597: 1598: 1599: 1600: 1601: 1602: 1603: 1604: 1605: 1606: 1607: 1608: 1609: 1610: 1611: 1612: 1613: 1614: 1615: 1616: 1617: 1618: 1619: 1620: 1621: 1622: 1623: 1624: 1625: 1626: 1627: 1628: 1629: 1630: 1631: 1632: 1633: 1634: 1635: 1636: 1637: 1638: 1639: 1640: 1641: 1642: 1643: 1644: 1645: 1646: 1647: 1648: 1649: 1650: 1651: 1652: 1653: 1654: 1655: 1656: 1657: 1658: 1659: 1660: 1661: 1662: 1663: 1664: 1665: 1666: 1667: 1668: 1669: 1670: 1671: 1672: 1673: 1674: 1675: 1676: 1677: 1678: 1679: 1680: 1681: 1682: 1683: 1684: 1685: 1686: 1687: 1688: 1689: 1690: 1691: 1692: 1693: 1694: 1695: 1696: 1697: 1698: 1699: 1700: 1701: 1702: 1703: 1704: 1705: 1706: 1707: 1708: 1709: 1710: 1711: 1712: 1713: 1714: 1715: 1716: 1717: 1718: 1719: 1720: 1721: 1722: 1723: 1724: 1725: 1726: 1727: 1728: 1729: 1730: 1731: 1732: 1733: 1734: 1735: 1736: 1737: 1738: 1739: 1740: 1741: 1742: 1743: 1744: 1745: 1746: 1747: 1748: 1749: 1750: 1751: 1752: 1753: 1754: 1755: 1756: 1757: 1758: 1759: 1760: 1761: 1762: 1763: 1764: 1765: 1766: 1767: 1768: 1769: 1770: 1771: 1772: 1773: 1774: 1775: 1776: 1777: 1778: 1779: 1780: 1781: 1782: 1783: 1784: 1785: 1786: 1787: 1788: 1789: 1790: 1791: 1792: 1793: 1794: 1795: 1796: 1797: 1798: 1799: 1800: 1801: 1802: 1803: 1804: 1805: 1806: 1807: 1808: 1809: 1810: 1811: 1812: 1813: 1814: 1815: 1816: 1817: 1818: 1819: 1820: 1821: 1822: 1823: 1824: 1825: 1826: 1827: 1828: 1829: 1830: 1831: 1832: 1833: 1834: 1835: 1836: 1837: 1838: 1839: 1840: 1841: 1842: 1843: 1844: 1845: 1846: 1847: 1848: 1849: 1850: 1851: 1852: 1853: 1854: 1855: 1856: 1857: 1858: 1859: 1860: 1861: 1862: 1863: 1864: 1865: 1866: 1867: 1868: 1869: 1870: 1871: 1872: 1873: 1874: 1875: 1876: 1877: 1878: 1879: 1880: 1881: 1882: 1883: 1884: 1885: 1886: 1887: 1888: 1889: 1890: 1891: 1892: 1893: 1894: 1895: 1896: 1897: 1898: 1899: 1900: 1901: 1902: 1903: 1904: 1905: 1906: 1907: 1908: 1909: 1910: 1911: 1912: 1913: 1914: 1915: 1916: 1917: 1918: 1919: 1920: 1921: 1922: 1923: 1924: 1925: 1926: 1927: 1928: 1929: 1930: 1931: 1932: 1933: 1934: 1935: 1936: 1937: 1938: 1939: 1940: 1941: 1942: 1943: 1944: 1945: 1946: 1947: 1948: 1949: 1950: 1951: 1952: 1953: 1954: 1955: 1956: 1957: 1958: 1959: 1960: 1961: 1962: 1963: 1964: 1965: 1966: 1967: 1968: 1969: 1970: 1971: 1972: 1973: 1974: 1975: 1976: 1977: 1978: 1979: 1980: 1981: 1982: 1983: 1984: 1985: 1986: 1987: 1988: 1989: 1990: 1991: 1992: 1993: 1994: 1995: 1996: 1997: 1998: 1999: 2000: 2001: 2002: 2003: 2004: 2005: 2006: 2007: 2008: 2009: 2010: 2011: 2012: 2013: 2014: 2015: 2016: 2017: 2018: 2019: 2020: 2021: 2022: 2023: 2024: 2025: 2026: 2027: 2028: 2029: 2030: 2031: 2032: 2033: 2034: 2035: 2036: 2037: 2038: 2039: 2040: 2041: 2042: 2043: 2044: 2045: 2046: 2047: 2048: 2049: 2050: 2051: 2052: 2053: 2054: 2055: 2056: 2057: 2058: 2059: 2060: 2061: 2062: 2063: 2064: 2065: 2066: 2067: 2068: 2069: 2070: 2071: 2072: 2073: 2074: 2075: 2076: 2077: 2078: 2079: 2080: 2081: 2082: 2083: 2084: 2085: 2086: 2087: 2088: 2089: 2090: 2091: 2092: 2093: 2094: 2095: 2096: 2097: 2098: 2099: 2100: 2101: 2102: 2103: 2104: 2105: 2106: 2107: 2108: 2109: 2110: 2111: 2112: 2113: 2114: 2115: 2116: 2117: 2118: 2119: 2120: 2121: 2122: 2123: 2124: 2125

पुरीं भोगार्थं गत्वा पराजित्य च मसुम्भिम् ।
तत्र हस्य त्रिषां भार्या पराजित्य वहार यः ॥ १३
केलासं परितः शरा विजित्य नरसाहनम् ।
निमानं पुष्पकं नस्य शमगं च वहार यः ॥ १४
वन चैरायं दिव्य तलिनीं नन्दनं वसम् ।

योगार) T₁ मयिवाद्ययोगार —^a) V₁ मय (for वयम्)
Ga मय (for मय) —After 12nd S₁ Na V₁ D₁ 9 Ma
subst. Na D₁ 14 D₁ 7 subst. 1 2-3 only for 12nd

588^a तुम्हारे च सर्वे रीत्या प्रशान्तं च विदुषश्चम् ।
इत्यादि शब्दवाच्यं च यन्त्रप्रकाशं च मनुष्यैः ।
मन्त्राणां साधुवला च प्रयोगार महाप्रकाशम् ।

{(1 2) Ma om up to the prior half of 1 2 (cf
v₁ 12) D₁ सत्त्वार्थं (for सत्त्वार्थं) D₁ सत्त्वार्थं च नरक
(for the prior half) —After the prior half, D₁
erroneously repeats 12nd and the prior half D₁
भूतार्थं (for भूतार्थं) S₁ D₁ 1 Ma वैद्य D₁ Ma चरि (for
for च विदुषश्चम्) —(1 2) S₁ D₁ 9 चरि Na D₁ 14
(for वैद्यार्थं) Na D₁ 7 सत्त्वार्थं D₁ सत्त्वार्थं (for सत्त्वार्थं)
—(1 3) D₁ च सत्त्वार्थ L (ed) मनुष्यान् च (for मनुष्यान्
च) V₁ D₁ 14 D₁ 7 इत्यादि (V₁ इत्यादि मय मन्त्राणां (Na सत्त्वार्थं)
(for the prior half) S₁ D₁ 14 इत्यादि (for सत्त्वार्थं) }

13 Na om 13 Ma reads 13 inf his etc m —^a)
Na V₁ D₁ 14 D₁ 7 वयं (for वयम्) V₁ वयम्, D₁
विषय, K (ed) मय (for मय) —^a) V₁ मयिवाद्य (for
वयम्) —^a) Na V₁ D₁ 14 D₁ 7 विषय मय —^a) D₁ Ma
परिचित्य (for वयम्) S₁ D₁ सुदृष्टिप्रकाशम् (D₁ 'दृष्टि' च ।
Na V₁ D₁ 14 D₁ 7 विदुषश्चम् (V₁ D₁ 14 'च' इत्यादि पुरा V₁
पुरा कृष्ण [by transp.]) —After 13 S₁ N V₁ D₁ 14
D₁ 14 14 Ma 14 (Na V₁ D₁ subst. for 14th)

589^a वेद वैधर्म्यो राजा पराजित्य वन विजित् ।

{Ba सत्त्वार्थं (for ले वि) S₁ D₁ 14 सत्त्वार्थं विजित्,
Na D₁ D₁ 14 ले विजित् विजित् (for the post half) }

14 ^a) D₁ D₁ T G₁ वैश्वान S₁ Na V₁ D₁ 14
D₁ 14 14 पदप्रकाश (for पदप्रकाश) —^a) S₁ Na D₁ 14 14
(D₁ 14) विषय मयान्न, Na V₁ D₁ 14 D₁ 14 मयान्नार्थो
मयान्न —^a) V₁ V₁ D₁ subst. 59th for 14th —^a) Ba
D₁ विमान (for 'व') S₁ D₁ 14 वैद मयिवाद्य (for मय)
D₁ वयम् (for मयम्) Na D₁ 14 D₁ 7, Ba 14 (for वै)
Na D₁ 14 D₁ 7 च, D₁ 14 (for च) —After 14 S₁ Na
D₁ 14 D₁ 14 14 Ma 14.

590^a मातादुर्मन्त्रिणा महाप्रकाशप्रकाशम् ।

{G (ed) नारा S₁ दुर्मन्त्रि, D₁ 'विजित्य, D₁ विजित्य

निमग्नयति यः कोपादेतोयानानि रीर्यमान् ॥ १५

चन्द्रधर्मा महाभाग्यश्रुचिह्नो वरतर्पा ।

निमग्नयति शत्रुम्या यः श्रेष्ठविग्रहोपमः ॥ १६

दशवर्षमदस्ताणि तपस्तप्तु महाश्रव ।

पुरा स्वयंभुवे धीरः त्रिस्तम्भप्रहार यः ॥ १७

{for दुर्मन्त्रि) S₁ D₁ 14-14-14-14 (for नारा))
Ma नाराश्रवण (for the post half) }

15 ^a) D₁ T₁ रथ (for रथ) —^a) S₁ B₁ D₁ 14
T₁ 14 वरतर्पा, V₁ नारा S₁ नारा D₁ T₁ नारा (for
नारा) Ma रथ, Ma रथ (for रथ) D₁ रथिनी नारा
रथ —^a) D₁ रथ (for रथ) D₁ रथिनी (for रथिनी)
Na V₁ D₁ 14 D₁ 7 विमग्नयति (for विमग्नयति) —^a) T₁ विमो
यामयति

16 ^a) S₁ D₁ महाप्रकाश, D₁ 'तप्त (for 'तप्त)
Na V₁ B₁ 14 D₁ 7 महाप्रकाशो द्वाप —^a) S₁ Na V₁
B₁ 14 D₁ 7 G₁ Ma वयम्, Na महाप्रकाश (for महाप्रकाश)
—^a) Na विमग्नयति (for विमग्नयति) —^a) S₁ D₁ 14 विमो
यामयति, Na D₁ 7 'विमो (sic)

17 ^a) D₁ 14 वय, T₁ वय (for वय) V₁ 14 V₁
B₁ 14 D₁ 14 वय (for वय) D₁ महाप्रकाश (for 'वय'
—After 17th, S₁ Na V₁ B₁ 14 D₁ 14 14 Ma 14

591^a कल्पप्रदं लोकं वयं पारम्यमयम् ।
महाप्रकाशप्रकाशो विमग्नयति (for विमग्नयति)
कल्पप्रदं च प्रविष्टं महाप्रकाशम् ।
महाप्रकाशप्रकाशो विमग्नयति (for विमग्नयति)

{(1 2) Ma 14 वय (for वय) —After 1 2, D₁ 14
Ma 14

591(A) ^a इति विमग्नयति विमग्नयति ।
विमग्नयति महाप्रकाशप्रकाशम् ।
वयं वयं कल्पप्रदं विमग्नयति ।

{(1 2) D₁ 14 (for व) —(1 3) D₁ 14 (for व)
—(1 2) S₁ Na D₁ 14 वयम् D₁ Ma मयान्नार्थो (Ma also
'मय') (for मयान्नार्थो) D₁ विमग्नयति S₁ Na V₁ B₁ 14
D₁ 14 Ma-नारा V₁ 14 B₁ 14 'व' —(1 3) S₁ D₁ 14 व
(for व) Na B₁ 14 also-नारा D₁ Ma 'व' (for 'व')
D₁ वयम् मयान्नार्थो वयम् वयम् (sic) —^a) D₁ D₁ om
from 1 4 up to 17th —(1 4) S₁ विमग्नयति च (for
the post. half) }

—S₁ D₁ om 17th —^a) T₁ 14 Ga वय (for वय) S₁
D₁ 14 वयम् वयं वयम्, Na V₁ B₁ 14 D₁ 14 वयम् वयम्
Ma वयं वयं वयं —^a) Ma [च विमग्नयति (for 'वय')
Na V₁ B₁ D₁ 14, Ba 14 (for व)

G ३ ३७ २१
H ३-३३ २१
L ३-३७ २१

नयनाभ्यां प्रसुप्तोऽपि वागर्वि नश्यन्मुपा ।
व्यक्तक्रोधप्रताडय म रात्रि पूज्यते जनैः ॥ २०
त्यं तु रामेण दुर्बुद्धिर्मुणैरेतैर्विनिर्जितः ।
यस्य तेऽभिहितवारै रक्षसां सुमहान्नयः ॥ २१
परात्मन्ता निषयेषु संगतो
नदेन्यमलपमिमावतचक्रि ।

अमुक्तबुद्धिर्गुणदोषनिश्चये
निषवराज्यो न चिराद्विपत्स्यते ॥ २२
इति स्पष्टोपात्तरिखीर्तितांस्तया
समीक्ष्य बुद्ध्या क्षणदाचरेयः ।
यनेन दर्पेण बलेन चान्वितो
निश्चिन्तयामास चिरं स रामः ॥ २३

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे एकविंशः सर्गः ॥ ३१ ॥

G 3 36 3
B 3 37 4
L 3 36 4

सा ददर्श विमानाग्रे राज्ञं दीप्ततेजसम् ।
उपोषिष्टं सचिर्वैरुद्रिषि वससम् ॥ ४
रामानं वर्षसंरात्रे अश्वेने परमासने ।
रुक्मणेदितं प्राज्यं ज्वलन्तश्चि पारसम् ॥ ५
देगन्धर्भूतानादृशीषां च महात्पनाम् ।
जनेषु समरे शूरं व्यात्तलनमिवान्तरम् ॥ ६
देवासुरभिर्मदेषु कजाशनिभूतवर्णम् ।
पेरानतविपापैरिस्तुष्टिभिरवक्षसम् ॥ ७
निम्नजुजं दशग्रीवं दर्शनीयपरिच्छिदम् ।

निशालवर्षसं ग्रीवं राजलक्षणतक्षितम् ॥ ८
स्त्रिगर्भैर्दृश्यसंरात्रं तप्तमश्वनकुण्डलम् ।
सुसुजं बुद्धदम्भं महास्यं परितोषमम् ॥ ९
निष्पुच्छनिषातैश्च श्रुतहो देवसंयुगे ।
आहताङ्गं समस्तैश्च देवप्रहङ्गैस्तथा ॥ १०
अधोभ्याषां समुद्राणां क्षोभणं क्षिप्रकारिणम् ।
खेसारं परिताप्राणा सुराणां च प्रमर्दनम् ॥ ११
उज्ज्वलं च धर्माणां प्रदत्ताभिर्मर्शनम् ।
सर्पदिव्यस्तयोक्तरं बह्विधंकरं सदा ॥ १२

4 * | M: प्रानर (for रावण) N: V: B: 3: 4: D: 3: 4: 5: 6: 7: 8: 9: 10: 11: 12: 13: 14: 15: 16: 17: 18: 19: 20: 21: 22: 23: 24: 25: 26: 27: 28: 29: 30: 31: 32: 33: 34: 35: 36: 37: 38: 39: 40: 41: 42: 43: 44: 45: 46: 47: 48: 49: 50: 51: 52: 53: 54: 55: 56: 57: 58: 59: 60: 61: 62: 63: 64: 65: 66: 67: 68: 69: 70: 71: 72: 73: 74: 75: 76: 77: 78: 79: 80: 81: 82: 83: 84: 85: 86: 87: 88: 89: 90: 91: 92: 93: 94: 95: 96: 97: 98: 99: 100: 101: 102: 103: 104: 105: 106: 107: 108: 109: 110: 111: 112: 113: 114: 115: 116: 117: 118: 119: 120: 121: 122: 123: 124: 125: 126: 127: 128: 129: 130: 131: 132: 133: 134: 135: 136: 137: 138: 139: 140: 141: 142: 143: 144: 145: 146: 147: 148: 149: 150: 151: 152: 153: 154: 155: 156: 157: 158: 159: 160: 161: 162: 163: 164: 165: 166: 167: 168: 169: 170: 171: 172: 173: 174: 175: 176: 177: 178: 179: 180: 181: 182: 183: 184: 185: 186: 187: 188: 189: 190: 191: 192: 193: 194: 195: 196: 197: 198: 199: 200: 201: 202: 203: 204: 205: 206: 207: 208: 209: 210: 211: 212: 213: 214: 215: 216: 217: 218: 219: 220: 221: 222: 223: 224: 225: 226: 227: 228: 229: 230: 231: 232: 233: 234: 235: 236: 237: 238: 239: 240: 241: 242: 243: 244: 245: 246: 247: 248: 249: 250: 251: 252: 253: 254: 255: 256: 257: 258: 259: 260: 261: 262: 263: 264: 265: 266: 267: 268: 269: 270: 271: 272: 273: 274: 275: 276: 277: 278: 279: 280: 281: 282: 283: 284: 285: 286: 287: 288: 289: 290: 291: 292: 293: 294: 295: 296: 297: 298: 299: 300: 301: 302: 303: 304: 305: 306: 307: 308: 309: 310: 311: 312: 313: 314: 315: 316: 317: 318: 319: 320: 321: 322: 323: 324: 325: 326: 327: 328: 329: 330: 331: 332: 333: 334: 335: 336: 337: 338: 339: 340: 341: 342: 343: 344: 345: 346: 347: 348: 349: 350: 351: 352: 353: 354: 355: 356: 357: 358: 359: 360: 361: 362: 363: 364: 365: 366: 367: 368: 369: 370: 371: 372: 373: 374: 375: 376: 377: 378: 379: 380: 381: 382: 383: 384: 385: 386: 387: 388: 389: 390: 391: 392: 393: 394: 395: 396: 397: 398: 399: 400: 401: 402: 403: 404: 405: 406: 407: 408: 409: 410: 411: 412: 413: 414: 415: 416: 417: 418: 419: 420: 421: 422: 423: 424: 425: 426: 427: 428: 429: 430: 431: 432: 433: 434: 435: 436: 437: 438: 439: 440: 441: 442: 443: 444: 445: 446: 447: 448: 449: 450: 451: 452: 453: 454: 455: 456: 457: 458: 459: 460: 461: 462: 463: 464: 465: 466: 467: 468: 469: 470: 471: 472: 473: 474: 475: 476: 477: 478: 479: 480: 481: 482: 483: 484: 485: 486: 487: 488: 489: 490: 491: 492: 493: 494: 495: 496: 497: 498: 499: 500: 501: 502: 503: 504: 505: 506: 507: 508: 509: 510: 511: 512: 513: 514: 515: 516: 517: 518: 519: 520: 521: 522: 523: 524: 525: 526: 527: 528: 529: 530: 531: 532: 533: 534: 535: 536: 537: 538: 539: 540: 541: 542: 543: 544: 545: 546: 547: 548: 549: 550: 551: 552: 553: 554: 555: 556: 557: 558: 559: 560: 561: 562: 563: 564: 565: 566: 567: 568: 569: 570: 571: 572: 573: 574: 575: 576: 577: 578: 579: 580: 581: 582: 583: 584: 585: 586: 587: 588: 589: 590: 591: 592: 593: 594: 595: 596: 597: 598: 599: 600: 601: 602: 603: 604: 605: 606: 607: 608: 609: 610: 611: 612: 613: 614: 615: 616: 617: 618: 619: 620: 621: 622: 623: 624: 625: 626: 627: 628: 629: 630: 631: 632: 633: 634: 635: 636: 637: 638: 639: 640: 641: 642: 643: 644: 645: 646: 647: 648: 649: 650: 651: 652: 653: 654: 655: 656: 657: 658: 659: 660: 661: 662: 663: 664: 665: 666: 667: 668: 669: 670: 671: 672: 673: 674: 675: 676: 677: 678: 679: 680: 681: 682: 683: 684: 685: 686: 687: 688: 689: 690: 691: 692: 693: 694: 695: 696: 697: 698: 699: 700: 701: 702: 703: 704: 705: 706: 707: 708: 709: 710: 711: 712: 713: 714: 715: 716: 717: 718: 719: 720: 721: 722: 723: 724: 725: 726: 727: 728: 729: 730: 731: 732: 733: 734: 735: 736: 737: 738: 739: 740: 741: 742: 743: 744: 745: 746: 747: 748: 749: 750: 751: 752: 753: 754: 755: 756: 757: 758: 759: 760: 761: 762: 763: 764: 765: 766: 767: 768: 769: 770: 771: 772: 773: 774: 775: 776: 777: 778: 779: 780: 781: 782: 783: 784: 785: 786: 787: 788: 789: 790: 791: 792: 793: 794: 795: 796: 797: 798: 799: 800: 801: 802: 803: 804: 805: 806: 807: 808: 809: 810: 811: 812: 813: 814: 815: 816: 817: 818: 819: 820: 821: 822: 823: 824: 825: 826: 827: 828: 829: 830: 831: 832: 833: 834: 835: 836: 837: 838: 839: 840: 841: 842: 843: 844: 845: 846: 847: 848: 849: 850: 851: 852: 853: 854: 855: 856: 857: 858: 859: 860: 861: 862: 863: 864: 865: 866: 867: 868: 869: 870: 871: 872: 873: 874: 875: 876: 877: 878: 879: 880: 881: 882: 883: 884: 885: 886: 887: 888: 889: 890: 891: 892: 893: 894: 895: 896: 897: 898: 899: 900: 901: 902: 903: 904: 905: 906: 907: 908: 909: 910: 911: 912: 913: 914: 915: 916: 917: 918: 919: 920: 921: 922: 923: 924: 925: 926: 927: 928: 929: 930: 931: 932: 933: 934: 935: 936: 937: 938: 939: 940: 941: 942: 943: 944: 945: 946: 947: 948: 949: 950: 951: 952: 953: 954: 955: 956: 957: 958: 959: 960: 961: 962: 963: 964: 965: 966: 967: 968: 969: 970: 971: 972: 973: 974: 975: 976: 977: 978: 979: 980: 981: 982: 983: 984: 985: 986: 987: 988: 989: 990: 991: 992: 993: 994: 995: 996: 997: 998: 999: 1000: 1001: 1002: 1003: 1004: 1005: 1006: 1007: 1008: 1009: 1010: 1011: 1012: 1013: 1014: 1015: 1016: 1017: 1018: 1019: 1020: 1021: 1022: 1023: 1024: 1025: 1026: 1027: 1028: 1029: 1030: 1031: 1032: 1033: 1034: 1035: 1036: 1037: 1038: 1039: 1040: 1041: 1042: 1043: 1044: 1045: 1046: 1047: 1048: 1049: 1050: 1051: 1052: 1053: 1054: 1055: 1056: 1057: 1058: 1059: 1060: 1061: 1062: 1063: 1064: 1065: 1066: 1067: 1068: 1069: 1070: 1071: 1072: 1073: 1074: 1075: 1076: 1077: 1078: 1079: 1080: 1081: 1082: 1083: 1084: 1085: 1086: 1087: 1088: 1089: 1090: 1091: 1092: 1093: 1094: 1095: 1096: 1097: 1098: 1099: 1100: 1101: 1102: 1103: 1104: 1105: 1106: 1107: 1108: 1109: 1110: 1111: 1112: 1113: 1114: 1115: 1116: 1117: 1118: 1119: 1120: 1121: 1122: 1123: 1124: 1125: 1126: 1127: 1128: 1129: 1130: 1131: 1132: 1133: 1134: 1135: 1136: 1137: 1138: 1139: 1140: 1141: 1142: 1143: 1144: 1145: 1146: 1147: 1148: 1149: 1150: 1151: 1152: 1153: 1154: 1155: 1156: 1157: 1158: 1159: 1160: 1161: 1162: 1163: 1164: 1165: 1166: 1167: 1168: 1169: 1170: 1171: 1172: 1173: 1174: 1175: 1176: 1177: 1178: 1179: 1180: 1181: 1182: 1183: 1184: 1185: 1186: 1187: 1188: 1189: 1190: 1191: 1192: 1193: 1194: 1195: 1196: 1197: 1198: 1199: 1200: 1201: 1202: 1203: 1204: 1205: 1206: 1207: 1208: 1209: 1210: 1211: 1212: 1213: 1214: 1215: 1216: 1217: 1218: 1219: 1220: 1221: 1222: 1223: 1224: 1225: 1226: 1227: 1228: 1229: 1230: 1231: 1232: 1233: 1234: 1235: 1236: 1237: 1238: 1239: 1240: 1241: 1242: 1243: 1244: 1245: 1246: 1247: 1248: 1249: 1250: 1251: 1252: 1253: 1254: 1255: 1256: 1257: 1258: 1259: 1260: 1261: 1262: 1263: 1264: 1265: 1266: 1267: 1268: 1269: 1270: 1271: 1272: 1273: 1274: 1275: 1276: 1277: 1278: 1279: 1280: 1281: 1282: 1283: 1284: 1285: 1286: 1287: 1288: 1289: 1290: 1291: 1292: 1293: 1294: 1295: 1296: 1297: 1298: 1299: 1300: 1301: 1302: 1303: 1304: 1305: 1306: 1307: 1308: 1309: 1310: 1311: 1312: 1313: 1314: 1315: 1316: 1317: 1318: 1319: 1320: 1321: 1322: 1323: 1324: 1325: 1326: 1327: 1328: 1329: 1330: 1331: 1332: 1333: 1334: 1335: 1336: 1337: 1338: 1339: 1340: 1341: 1342: 1343: 1344: 1345: 1346: 1347: 1348: 1349: 1350: 1351: 1352: 1353: 1354: 1355: 1356: 1357: 1358: 1359: 1360: 1361: 1362: 1363: 1364: 1365: 1366: 1367: 1368: 1369: 1370: 1371: 1372: 1373: 1374: 1375: 1376: 1377: 1378: 1379: 1380: 1381: 1382: 1383: 1384: 1385: 1386: 1387: 1388: 1389: 1390: 1391: 1392: 1393: 1394: 1395: 1396: 1397: 1398: 1399: 1400: 1401: 1402: 1403: 1404: 1405: 1406: 1407: 1408: 1409: 1410: 1411: 1412: 1413: 1414: 1415: 1416: 1417: 1418: 1419: 1420: 1421: 1422: 1423: 1424: 1425: 1426: 1427: 1428: 1429: 1430: 1431: 1432: 1433: 1434: 1435: 1436: 1437: 1438: 1439: 1440: 1441: 1442: 1443: 1444: 1445: 1446: 1447: 1448: 1449: 1450: 1451: 1452: 1453: 1454: 1455: 1456: 1457: 1458: 1459: 1460: 1461: 1462: 1463: 1464: 1465: 1466: 1467: 1468: 1469: 1470: 1471: 1472: 1473: 1474: 1475: 1476: 1477: 1478: 1479: 1480: 1481: 1482: 1483: 1484: 1485: 1486: 1487: 1488: 1489: 1490: 1491: 1492: 1493: 1494: 1495: 1496: 1497: 1498: 1499: 1500: 1501: 1502: 1503: 1504: 1505: 1506: 1507: 1508: 1509: 1510: 1511: 1512: 1513: 1514: 1515: 1516: 1517: 1518: 1519: 1520: 1521: 1522: 1523: 1524: 1525: 1526: 1527: 1528: 1529: 1530: 1531: 1532: 1533: 1534: 1535: 1536: 1537: 1538: 1539: 1540: 1541: 1542: 1543: 1544: 1545: 1546: 1547: 1548: 1549: 1550: 1551: 1552: 1553: 1554: 1555: 1556: 1557: 1558: 1559: 1560: 1561: 1562: 1563: 1564: 1565: 1566: 1567: 1568: 1569: 1570: 1571: 1572: 1573: 1574: 1575: 1576: 1577: 1578: 1579: 1580: 1581: 1582: 1583: 1584: 1585: 1586: 1587: 1588: 1589: 1590: 1591: 1592: 1593: 1594: 1595: 1596: 1597: 1598: 1599: 1600: 1601: 1602: 1603: 1604: 1605: 1606: 1607: 1608: 1609: 1610: 1611: 1612: 1613: 1614: 1615: 1616: 1617: 1618: 1619: 1620: 1621: 1622: 1623: 1624: 1625: 1626: 1627: 1628: 1629: 1630: 1631: 1632: 1633: 1634: 1635: 1636: 1637: 1638: 1639: 1640: 1641: 1642: 1643: 1644: 1645: 1646: 1647: 1648: 1649: 1650: 1651: 1652: 1653: 1654: 1655: 1656: 1657: 1658: 1659: 1660: 1661: 1662: 1663: 1664: 1665: 1666: 1667: 1668: 1669: 1670: 1671: 1672: 1673: 1674: 1675: 1676: 1677: 1678: 1679: 1680: 1681: 1682: 1683: 1684: 1685: 1686: 1687: 1688: 1689: 1690: 1691: 1692: 1693: 1694: 1695: 1696: 1697: 1698: 1699: 1700: 1701: 1702: 1703: 1704: 1705: 1706: 1707: 1708: 1709: 1710: 1711: 1712: 1713: 1714: 1715: 1716: 1717: 1718: 1719: 1720: 1721: 1722: 1723: 1724: 1725: 1726: 1727: 1728: 1729: 1730: 1731: 1732: 1733: 1734: 1735: 1736: 1737: 1738: 1739: 1740: 1741: 1742: 1743: 1744: 1745: 1746: 1747: 1748: 1749: 1750: 1751: 1752: 1753: 1754: 1755: 1756: 1757: 1758: 1759: 1760: 1761: 1762: 1763: 1764: 1765: 1766: 1767: 1768: 1769: 1770: 1771: 1772: 1773: 1774: 1775: 1776: 1777: 1778: 1779: 1780: 1781: 1782: 1783: 1784: 1785: 1786: 1787: 1788: 1789: 1790: 1791: 1792: 1793: 1794: 1795: 1796: 1797: 1798: 1799: 1800: 1801: 1802: 1803: 1804: 1805: 1806: 1807: 1808: 1809: 1810: 1811: 1812: 1813: 1814: 1815: 1816: 1817: 1818: 1819: 1820: 1821: 1822: 1823: 1824: 1825: 1826: 1827: 1828: 1829: 1830: 1831: 1832: 1833: 1834: 1835: 1836: 1837: 1838: 1839: 1840: 1841: 1842: 1843: 1844: 1845: 1846: 1847: 1848: 1849: 1850: 1851: 1852: 1853: 1854: 1855: 1856: 1857: 1858: 1859: 1860: 1861: 1862: 1863: 1864: 1865: 1866: 1867: 1868: 1869: 1870: 1871: 1872: 1873: 1874: 1875: 1876: 1877: 1878: 1879: 1880: 1881: 1882: 1883: 1884: 1885: 1886: 1887: 1888: 1889: 1890: 1891: 1892: 1893: 1894: 1895: 1896: 1897: 1898: 1899: 1900: 1901: 1902: 1903: 1904: 1905: 1906: 1907: 1908: 1909: 1910: 1911: 1912: 1913: 1914: 1915: 1916: 1917: 1918: 1919: 1920: 1921: 1922: 1923: 1924: 1925: 1926: 1927: 1928: 1929: 1930: 1931: 1932: 1933: 1934: 1935: 1936: 1937: 1938: 1939: 1940: 1941: 1942: 1943: 1944: 1945: 1946: 1947: 1948: 1949: 1950: 1951: 1952: 1953: 1954: 1955: 1956: 1957: 1958: 1959: 1960: 1961: 1962: 1963: 1964: 1965: 1966: 1967: 1968: 1969: 1970: 1971: 1972: 1973: 1974: 1975: 1976: 1977: 1978: 1979: 1980: 1981: 1982: 1983: 1984: 1985: 1986: 1987: 1988: 1989: 1990: 1991: 1992: 1993: 1994: 1995: 1996: 1997: 1998: 1999: 2000: 2001: 2002: 2003: 2004: 2005: 2006: 2007: 2008: 2009: 2010: 2011: 2012: 2013: 2014: 2015: 2016: 2017: 2018: 2019: 2020: 2021: 2022: 2023: 2024: 2025: 2026: 2027: 2028: 2029: 2030: 2031: 2032: 2033: 2034: 2035: 2036: 2037: 2038: 2039: 2040: 2041: 2042: 2043: 2044: 2045: 2046: 2047: 2048: 2049: 2050: 2051: 2052: 2053: 2054: 2055: 2056: 2057: 2058: 2059: 2060: 2061: 2062: 2063: 2064: 2065: 2066: 2067: 2068: 2069: 2070: 2071: 2072: 2073: 2074: 2075: 2076: 2077: 2078: 2079: 2080: 2081: 2082: 2083: 2084: 2085: 2086: 2087: 2088: 2089: 2090: 2091: 2092: 2093: 2094: 2095: 2096: 2097: 2098: 2099: 2100: 2101: 2102: 2103: 2104: 2105: 2106: 2107: 2108: 2109: 2110: 2111: 2112: 2113: 2114: 2115: 2116: 2117: 2118: 2119: 2120: 2121: 2122: 2123:

पुरी भोगरती गरा पराजित्य च शालुकिम् ।
 कलरूप भियां भार्या पराजित्य जहार यः ॥ १३
 कैलासं परितं गरा सिविल नरादनम् ।
 निमानं पुण्यं नस्य कामं यं जहार यः ॥ १४
 वनं चैरथं दिव्यं नलिनीं नन्दनं वनम् ।

निनाययति यः कोषादेः कोषान्नि रीर्यन् ॥ १५
 चन्द्रार्थं महामायाविरुद्धं परित्या ।
 निनाययति वाहुम्यां यः श्रुतिप्ररोपम् ॥ १६
 दक्षरर्षिहस्ताषि उपलब्धः महारणे ।
 पुरा स्वर्गद्वारे धीरः द्विरांशुषजहार यः ॥ १७

G 3. 30. 17
 D 3. 30. 17
 L 3. 30. 17

—योरारः । T: मर्षिणाप्योहार —^a) M: सके (for यज्))
 G: स्या (for सदा) —For 12nd, S: N: V: D: 12nd M:
 subst, N: B: 12 D: 7 subst 1 2-3 only for 12nd

583^a दुष्कार च महर्षीणां मकरा च विदुषाम् ।
 एतानां राजानां च गन्धर्वाणां च सन्तुते ।
 नक्षत्राणां मानुषाणां च प्रवेष्टारं जहारधम् ।

{ (1 2) M: om up to the prior half of 1 2 (cf
 v 1 12) D: सप्तमि (for सप्तमि). D: सप्तमि च सप्त
 (for the prior half) —After the prior half, D:
 erroneously repeats 12nd and the prior half D:
 सप्तमि (for सप्तमि) S: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) दृश्य
 (for दृश्यम्) —(1 2) S: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)
 (for सप्तमि) N: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)
 —(1 3) D: 12 M: सप्तमि, L (ed) मनुष्याणां च (for मनुष्याणां
 च) V: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) B: सप्तमि
 (for the prior half) S: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) }

13 N: om 13 M: reads 13 inf for 12 m —^a)
 N: V: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) V: सप्तमि, D:
 सप्तमि, K (ed) सप्तमि (for सप्तमि) —^a) V: सप्तमि (for
 सप्तमि) —^a) N: V: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)
 (for सप्तमि) S: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) (for सप्तमि)
 N: V: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) (for सप्तमि)
 D: 12 M: s (N: V: D: subst for 12nd)

583^b येन वैद्यनो राजा पराजित्य हने रीतः ।

{ D: सप्तमि (for सप्तमि) S: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)
 N: B: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) }

14 ^a) D: 12 T: G: सप्तमि S: N: V: B: 12
 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) —^a) S: N: D: 12 M:
 (D: 12) सप्तमि (for सप्तमि) N: V: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)
 सप्तमि —N: V: D: subst 589^a for 14nd —^a) B:
 D: सप्तमि (for सप्तमि) S: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)
 D: सप्तमि (for सप्तमि) N: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)
 N: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) —After 14 S: N:
 B: 12 D: 12 M: s

590^a मासद्वन्द्वविषादं नमस्तस्मात्प्राप्तम् ।

{ G (ed.) पञ्च S: सप्तमि, D: सप्तमि, D: सप्तमि

{ (for सप्तमि) S: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)
 M: सप्तमि (for the post half) }

15 ^a) D: 12 T: सप्तमि (for सप्तमि) —^a) S: B: D: 12
 T: 12 M: सप्तमि, V: सप्तमि, B: सप्तमि, D: 12 M: सप्तमि (for
 सप्तमि) M: सप्तमि (for सप्तमि) D: सप्तमि (for सप्तमि)
 सप्तमि —^a) D: सप्तमि (for सप्तमि) D: सप्तमि (for सप्तमि)
 N: V: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) —^a) T: सप्तमि
 सप्तमि

16 ^a) S: D: सप्तमि, D: सप्तमि (for सप्तमि)
 N: V: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) —^a) S: N: V:
 B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) N: सप्तमि (for सप्तमि)
 —^a) S: सप्तमि (for सप्तमि) —^a) S: D: सप्तमि
 सप्तमि, N: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)

17 ^a) D: 12 T: सप्तमि (for सप्तमि) S: N: V:
 B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) D: सप्तमि (for सप्तमि)
 —After 17th, S: N: V: B: 12 D: 12 M: s

591^a कर्षणं च योर्ध्वं च पादद्वन्द्वम् ।
 सप्तमि चोद्यमानो नमस्तस्मात्प्राप्तम् ।
 सप्तमि चोद्यमानो नमस्तस्मात्प्राप्तम् ।
 सप्तमि चोद्यमानो नमस्तस्मात्प्राप्तम् ।

{ (1 2) D: सप्तमि (for सप्तमि) —After 1 2, D:
 s

591^b (A) ^a) सप्तमि चोद्यमानो नमस्तस्मात्प्राप्तम् ।
 सप्तमि चोद्यमानो नमस्तस्मात्प्राप्तम् ।
 सप्तमि चोद्यमानो नमस्तस्मात्प्राप्तम् ।

{ (1 2) D: सप्तमि (for सप्तमि) —(1 3) D: सप्तमि (for सप्तमि)
 —(1 2) S: N: D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) M: s
 (for सप्तमि) D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) S: N: V: B:
 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) —(1 3) S: D: 12 M:
 (for सप्तमि) N: B: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) D: 12 M:
 (for सप्तमि) N: B: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि) —N: D: om.
 from 1 4 up to 17th —(1 4) S: सप्तमि (for सप्तमि)
 (for the post. half) }

—N: D: om. 17th —^a) T: 12 G: सप्तमि (for सप्तमि). S:
 D: सप्तमि (for सप्तमि) N: V: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)
 M: सप्तमि (for सप्तमि) —^a) M: सप्तमि (for सप्तमि)
 N: V: B: 12 D: 12 M: सप्तमि (for सप्तमि)

तमनरीक्षितशाल्लोचनं
प्रदर्शयित्वा भयमोहमूर्तिता ।

मुद्रास्यं वास्यमर्षितानिर्णी
महात्मना शूर्पणखा निरूपिता ॥ २२

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे विंशः सर्गः ॥ ३० ॥

३१

ततः शूर्पणखा वीना राजनं लोहुराजम् ।
अमात्यमध्ये संकुटा पलनं वास्यमनरीत् ॥ १
प्रमत्तः कामभोगेषु स्त्रैरनुतो निरुद्धः ।
सकुत्स्यन् भयं घोरं द्योतयन् नारदुष्यसे ॥ २
एतं ग्राम्येषु भोगेषु समदृचं महीषिम् ।

कुम्भं न यदु मन्थ्यते श्मशानाग्निमिव प्रदाः । ३
स्वयं शर्पाणि यः खलं नावृतेष्टति पार्थिवः ।
स तु मे सद्य राज्येन तत्र शर्पाभिरुपयति ॥ ४
ज्युक्तचारं हृदयमस्त्रापीनं नराश्रमम् ।
वर्जयन्ति नरा दुराचरीषङ्कमिव द्विषाः ॥ ५

G 3. 36 26
B 3. 31 1
L 3. 37 5

22 * | Śa Vṛ Ds : अवाचयितुं (for एवम्) Śa Vṛ Ds :
Bṛ : Ds : लोचनम् (for "न") —^a | Vṛ Bṛ : Ds :
Vṛ : विपण्यकृता, Ds : प्रदर्शयित्वा (for प्रदर्शयित्वा) Śa Ds :
स्वपलेन सूचिता, Ds : Dm Ds : Gs Mṛ : अमलसोक्तयोर्विना,
Dts Ds : Gs "लोचनोदितः, Ts : "लोचनोदितः, Vṛ : "लोचनोदितः
(for अमलसोक्तयोर्विना) —^a | Śa Vṛ : अवाचयितुम्, Vṛ Vṛ
Bṛ : Ds : Mṛ : अलीनवादिना (Bṛ "वा, Dṛ "न) Ds : अवाच
यितुम्, Ds : अलीनवादिनि (for अलीनवादिनि) —^a | Śa
Dts : अवाचयितुम्, G (ed) : महात्मा (for महात्मना) Śa illeg
from वक्ता up to दिव्य Ds : विष्णो (for "विष्णु")

Colephon —Sarga name Śa Ds : दुर्योधनोदितः, Śa
दुर्योधनोदितः अवाचयितुम्, Śa Vṛ Ds : राजमण्यम्, Bṛ : राजम
ण्यम्, Bṛ Ds : राजमण्यम्, Ds : राजमण्यम् —Sarga no
(Figures, words or both) Śa Śa Bṛ : Ds : om Vṛ
Dts : 37 Vṛ 36 Bṛ 39 Dts Dts Dm Ds : T G Vṛ
32, Ds 32 Ds 40 Vṛ : 33 —After colephon, G
concludes with श्रीरामाय नमः

31

Ds begins with 25, Ts with श्रीरामाय नमः,
Vṛ with श्रीरामाय नमः Gv does not comment on
Sarga 31

1 * | Śa Śa Dm Ds : Ts : Gs : Mṛ : दुर्योधनी Śa
वाच्य, Dts Ds : दीप्तः, Ds : वाच्य (for दीप्तः) —^a | Ds
lacuna for लोकवाच्यम् —Ds om 1^a —^a | Bṛ : (mag
also as in text) महात्मा मन्थे (for महात्मन्यम्) Śa सकुत्स
(for "सकुत्स") Śa भयमोहः * चोक्तः

2 Śa om (bapl ?) 2. —^a | Ds : Gs : अत्र, Ds : Mṛ

मृत् (for प्रमत्तः) —Ga om (bapl ?) 2^a —^a | Ds
दम, Vṛ : इदं (for मत्तः) Ds : घोरं —^a | Bṛ : लोचनम्
(for लोचनम्) Ds : नारदुष्यसे, Ds : नारदोपले

3 Ga om 3^a (cf vṛ 2) —^a | Mṛ : न र (for
सक) Dts : शर्पाणि, Ds : शर्पाणि (for शर्पाणि) Gs
प्रमत्त (for भोगेषु) Śa Ds : प्रमत्त कामभोगेषु, Śa Ds :
सक वास्यमण्यम् —^a | Śa Vṛ Ds : 37 शर्पाणि Śa Ds :
शर्पाणि Ts : शर्पाणि (for कामभोगेषु) Vṛ : शर्पाणि निरुद्ध
—^a | Śa लोचनम्, Vṛ : लोचनम् (acc) Bṛ : तु य शो, Ds : लोच
न, Ds : Mṛ (after cover as in text) : इत्य न (for लोच
न) —Ga om (bapl ?) from प्रम 2ṛ 3^a up to मिव 2ṛ
5^a —^a | Vṛ दम (for दम) Vṛ Ds : दिव्य (for प्रम)
Dts : कामभोगेषु

4 Ga om 4 (cf vṛ 3) —^a | Bṛ : दीप्तः (for स्वयं)
—^a | Śa illeg for विष्टि Śa Śa Vṛ Bṛ : Ds : 37
भयिष, Vṛ : भयिष, Dts : वाच्य (for पार्थिवः) Ds : तमय
नावृतिविष्टि —^a | Śa Vṛ Bṛ : Ds : 37 कलाः (for
सकुत्सये) Śa Ds : वाच्य (for राज्येन) —^a | Śa Bṛ :
Dts : 37 (for दीप्तः) Dts : वाच्य (for कर्षितः) Śa Ds :
लोकवाच्य (Dts "नर") (for लोकवाच्य) Vṛ : वाच्य नररवि

5 Ga om up to विष्टि 5^a (cf vṛ 3) —^a | Ds
मृत्वाच्य (for "वाच्य") Śa Ds : दुर्योधनम् (for दुर्योधनम्)
Vṛ Vṛ Bṛ : Dts : 37 (Bṛ : दु) दुर्योधनमर्षितम्, Gs : मृत्वा
वाच्य दुर्योधनम् (acc), Gs : मृत्वावाच्यार्थितम् —Śa om
(bapl ?) from मृत्वाच्य up to महात्मा 2ṛ 6^a —^a
Ts : मृत्वाच्य (for अस्त्रम्) Śa Ds : मृत्वाच्य (for नरा
श्रमम्) —^a | Vṛ Bṛ : Dts : 37, Ds : नर, Ds : नृप (for
नरा) Ts : नृप —^a | Ds : नरुद्धम् (for "नरुद्धम्") Ds : दिव्य

G 3. 57 21
B 3 33 21
L 3 37 21

नयनाभ्या प्रसुप्तोऽसि जागर्ति नयचक्षुषा ।
व्यक्तरोषप्रस्तादथ स रात्रा पूज्यते जनैः ॥ २०
त्वं तु रात्रौ दुरुद्रिर्गुणैस्तैर्विर्जितः ।
यस्तु तेऽभिदित्तवारे रघसा सुमहान्वधः ॥ २१
परामन्त्रा निषेधेषु संशतो
नदेष्टुस्तत्प्रतिभाषन्त्वचित् ।

अमुक्तुर्द्विर्गुणदोषनिधये
निषञ्जराब्धो न चिराद्विषस्पते ॥ २२
अवि स्वदोषान्परीक्षीर्तितालया
समीक्ष्य बुद्ध्या क्षणदान्नेधरः ।
घनेन द्यौष्य घलेन चान्वितो
विचिन्त्वयामास चिरं स रात्रयः ॥ २३

इति श्रीरामायणे वरण्यकाण्डे एकत्रिंशः सर्गः ॥ ३१ ॥

श्रीगणेशाय नमः कृतस्तेमाथ दण्डाः ।
 धर्मिणं च जनस्थानं रामेणाक्षिप्तकर्मणा ॥ १२
 तं तु लुब्धः प्रमत्तश्च परार्थान्धः रामण ।
 विपश्ये स्ते समुत्पन्नं भयं यो नापुन्यसे ॥ १३
 शीघ्रमन्त्रप्रदातारं प्रमत्तं शर्मितं शत्रुम् ।
 व्यसने सर्वभूतानि नाभिवागन्ति पार्थिवम् ॥ १४
 अक्षिभानिदनप्राश्नमात्मसंभोगिं नरम् ।
 शौचनं व्यसने इन्ति स्वयमेवैषि नराधिपम् ॥ १५

12 Ds Gs om 12 (cf v1 11) —³ Ss N V
 B1:4 Ds:117 हृत्वा (for वृत्) V: मानवा (for
 दण्डका) —Ss illeg from *up to रामेणा 10⁴ Vailleg
 from 11⁴ up to [4] हृत्वा 10⁴ T: damaged from
 मनस्वान् 10⁴ up to 10⁴ 13⁴ —⁴ Ss (mag) 11 (for
 च) —⁵ Ds [4] हृत्वाकारिणा, Ds हृत्वाकारिण (for [4]
 हृत्वाकारिण) —After 12, V (Vailleg except कथे) 10⁴

60⁴ कथयिष्यामि मुखाद् काण्वासीति च ज्ञाने ।

13 T: damaged up to 10⁴ 13⁴ (cf v1 12) —⁶
 V: च, Ds तु (for तु) T: हृदे (for तुम्हा) Ss Ds: 1
 मण्ड (for म) —⁷ B: 1 विपश्ये (for ये ह्ये) Ss
 Ds: 1 मण्डप, Ss Ds: 1 ते स (for ह्ये लुब्धम्) —⁸
 Ss Ds: 1 शीघ्रम्, Ds Ds: 1 दण्ड (for मण्ड को) Ds वातु
 हृत्वा, N V B: 1 Ds: 1 T: Ga M: 1 मण्ड कोर व लुब्धे

14 T: reads 14 after 10 —⁹ N V B: 1 Ds:
 दण्डाकार (for मण्डप) —¹⁰ B: om प्रमत्त Ns V:
 Ds: 1 दण्डाकार, V: B: 1 प्रमत्त, Ds मण्डप, G(ed)
 मण्डपित (for मण्डप मण्डप) —¹¹ Ss Ds: 1 मण्डपित,
 Ns मण्डपित, G m g h t as in text (for मण्डपित),
 Dns Ds Gs transp सर्वभूतानि and नाभिवागन्ति Ss Ns
 Ds: 1 मण्डप (for मण्डपित) —For 14⁴, Ns V B: 1
 Ds: 1 what, while B: (mag) 10⁴ after 14

60⁴ व्यसने वातुमन्त्र सर्वभूतानि नृपतिप ।

[Ds (mag also) व्यसने (for व्यसने) V: illeg, for
 मण्डप]
 —After 14, Ds: 1 reads 11

15 —¹² Ss N V: 11: 1 (mag also) + Dns Ds: 1
 Ss Gs अक्षिभानिम्, N V B: 1 Ds: 1 दण्डाकार (for
 मण्डपित) —¹³ Ds T: Gs: 1 मण्डपित, Ns (for
 मण्डप) —¹⁴ V: B: 1 Ds: 1 दण्ड, Ds (mag also) दण्ड (for
 मण्डप) —¹⁵ Ds: 1 Ds: 1 Gs M Gm जोषित —¹⁶ T:
 damaged for 15⁴ —¹⁷ Ds: 1 Ds: 1 T: Ga M: 1 जोषित
 (for मण्डपित) —For 15⁴, Ss N V: 11: 1 Ds: 1
 what

सलुतिष्ठति कार्याणि मनोषु न विभेति च ।
 क्षिप्रं राज्यावसृतो दीनस्तृषैस्तुल्यो मयिष्यति ॥ १६
 हृष्टमष्टैर्भेत्तम्यं तोष्टसि च वांसुभिः ।
 न तु खानात्परिग्रहैः कार्यं स्वाद्वसुधाविवैः ॥ १७
 उपयुक्तं यथा नाथः सर्वो वा भूतिता यथा ।
 एतं राज्यात्परिग्रहः समर्थोऽपि निरर्थकः ॥ १८
 द्रमत्तश्च यो राजा शर्मितो विजितोन्द्रियः ।
 कृतज्ञो धर्मशीलश्च स राजा तिष्ठते चिरम् ॥ १९

60⁴ शौचनं चैव शर्मितं व्यसने प्रमत्त मण्डप ।

[Ds जोषित B: 11 (for [4] 11) G(ed) 11
 (for मण्डप)]

16 T: damaged for 16⁴ (cf v1 15) —¹⁸ Ss
 N V B: 1 Ds: 1 वातुविपश्ये —¹⁹ V: illeg from कार्याणि
 up to विपश्ये 10⁴ B: 1 मण्डप (for कार्याणि) —²⁰ Ds
 मण्डपित, M: मण्डपित (for मण्डपित) Ss N V: 1 Ds: 1
 विपश्ये (V: illeg) (for विपश्ये) —²¹ Vailleg from राज्याव
 10⁴ up to मण्डपित 17⁴ —²² Dns शीघ्र (for शीघ्र) Ns
 V: B: 1 Ds: 1 M: 1 मण्डपित Ss Ds: 1 शीघ्र, Ds शीघ्र, Ds
 शीघ्र, Gs M: 1 शीघ्र (for शीघ्र) —²³ Ns Ds: 1 M:
 मण्डपित, Ds Ds: 1 मण्डपित (for मण्डपित) Ss Ns B: 1
 Ds: 1 मण्डपित मण्डपित 10⁴ C: मण्डपित मण्डपित
 मण्डपित मण्डपित स राज्यावसृतो मण्डपित 10⁴

17 Vailleg up to मण्डपित 17⁴ (cf v1 16) —²⁴
 Ss Ds: 1 मण्डपित, Ns B: 1 Ds: 1 मण्डपित, Ds: 1
 Ss Ns V: 1 Ds: 1 Ds: 1 मण्डपित Ns V: 1 Ds: 1
 मण्डपित, Ns Ds: 1 मण्डपित काण्डोष्टे, V: मण्डपित वा
 मण्डपित, Ns Ds: 1 मण्डपित काण्डोष्टे, V: मण्डपित वा
 मण्डपित —²⁵ T: illeg from मण्डपित 10⁴ up to 10⁴ —²⁶
 Ds: 1 (before cor) मण्डपित, M: 1 मण्डपित (for मण्डपित) Ss Ns
 V: B: 1 Ds: 1 मण्डपित, Ds मण्डपित (for मण्डपित) V:
 मण्डपित B: 1 मण्डपित मण्डपित —²⁷ Ds: 1 मण्डपित (D:
 1) Ns V: B: 1 Ds: 1 (N: 1) मण्डपित मण्डपित

18 —²⁸ Ds M: 1 उपयुक्त (for उपयुक्त) Ss Ds: 1
 (for मण्डप) —²⁹ Ss [1] मण्डपित, Ns Ds: 1 (for मण्डप)
 B: Ds: 1 M: 1 मण्डपित (for मण्डपित) —³⁰ T: damaged
 for 18⁴ —³¹ Ns V: B: 1 Ds: 1 मण्डपित, Ns Ds: 1 मण्डपित
 (for मण्डपित) Ss Ns V: B: 1 Ds: 1 मण्डपित, Ds मण्डपित (for मण्डपित)
 V: मण्डपित मण्डपित मण्डपित —³² Ds: 1 मण्डपित (for
 मण्डपित) V: स मण्डपित (for मण्डपित) —³³ V: illeg from
 निरर्थक up to 19⁴

19 Vailleg for 19⁴ (cf v1 18) —³⁴ Ns B: 1
 Ds: 1 मण्डपित (for मण्डपित) Ss मण्डपित, V: Ds: 1 मण्डपित,
 Ds: 1 मण्डपित (for मण्डपित) M: 1 मण्डपित (for
 मण्डपित), Ds: 1 मण्डपित मण्डपित —³⁵ Ds: 1 मण्डपित (for

ततः शूर्पणखां क्रुद्धां भुवतीं कर्षं वनः ।
अमात्यमप्ये संक्रुद्धः परिषण्ठन् रावणः ॥ १
कथं रामः कथं योगीन्द्रः किं रूपः किं पराक्रमः ।
किमर्थं दण्डस्वराज्यं शशिपथं सुदुश्चरम् ॥ २
आयुर्वं किं च रामस्य निहता येन राक्षसाः ।
खरश्च निहतः संरुपे दूषयस्त्रिभिरास्तथा ॥ ३
इत्युक्त्वा राक्षसेन्द्रेण राक्षसी क्रोधमूर्च्छिता ।
स्तौ रामं यथान्यायमस्त्वयातुमुपचक्रमे ॥ ४

दीर्घगृह्णित्वा धर्माकुण्ठास्त्रिभिरास्तथा ।
कन्तर्पणमस्त्वयं रामो दम्भरक्षतमजः ॥ ५
अकचापनिर्भं चापं विदुष्यन् कनकाक्षदम् ।
दीक्षान्तिपतिं नाराचान्तिर्नारि मद्योपिणम् ॥ ६
नाददानं शरान्धोरान् युधन्तं महामलम् ।
न क्रम्युर्ध्वं विरुर्ध्वं रामं वक्ष्यामि संयुगे ॥ ७
हन्यमानं तु तस्तेन्यं वक्ष्यामि शरशिभिः ।
इन्द्रेणोचमं सस्यमाहृतं त्र्यम्बकशिभिः ॥ ८

G 3 38 8
B 1 34 8
L 1 36 8

He begins with ॐ in mang, To with श्रीरामचन्द्राय नमः, Mi with श्रीरामाय नमः

1 " ॐ Śi Śi. Dms Ds + Ts Gs + Ni Śi सु (Ds + सु) र्ण (Śi Ds " ॐ) खी. Dgs वर्णसा. Ds सुर्व. Ds Ts " नमः (for वर्णसा) Śi V. Ds + कृता. Ds Ds Ts दूष, Dms Ds Gs घोर (Gs " रा) Gs दूषया (for दूषया) —" Śi V Dgs Dms Ds + T Gs + Mi + सुदुश्चरं. Ds + वक्ष्ये. Gs damaged (for सुदुश्चरं) Ds रावण (for वक्ष्ये) Śi यदुर्वी पुष्पवर्धन —" Śi सत्य (for सत्ये) Śi अमात्ये सह सक्रुद्ध —" Ts दण्डस्वराज्यं (for परिषण्ठन्) Dms Ds रावण (for रावण)

2 Vi om २nd —" Śi V. Bz + Ds + कथं. Śi Ds + क (Ds + क) स. Ds कथं (for कथं) Śi Śi V. Bz + Ds + सु (for " सत्ये) राम (for कथयिष्ये) —" Śi Śi V. Bz + Ds + विभीक्ष्णं (for विभीक्ष्णं) —Ts damaged for २nd —" Śi Ds + कथं स (Ds + स) (for विभीक्ष्णं) Bz + दण्डस्वराज्ये —" Śi Ds + सु (for सु) Śi V. Bz + Ds + सुदुश्चरं. Bz Ds + सुदुश्चरं. Ds सुदुश्चरं (for सुदुश्चरं) Śi Ds + शशिपथं सुदुश्चरं वन (Ds घोरदुर्वी) Ki (ed) शशिपथं सुदुश्चरं

3 Vi illeg for 3rd —" Bz Ds + केन वे राक्षसा इत्या —" Ds शिष्टि (acc) (for विदुष्यन्) Śi Śi Ds + येन (for कथं) —After 3, Ds Dms Ds + am

605* कथं वेदो भगवद्विषयं न ॐ च विदुष्यन् ।

4 " Śi Bz Ds + Ts Gs इत्युक्त्वा (acc) (for " नमः") Śi Ds + राक्षसेन्द्रेण (Ds [before ceter] " येन). Gs दण्डस्वराज्य (damaged) (for "सक्रुद्ध") —" N Bz + Ds + Ts + Mi यथावत्तम्. V. महाशत्रुम् (for यथा यथावत्) Śi Ds + ॐ कर्म यथावत्तम्. —" Śi Ds + यथावत्तम्. Ds यथावत्तम् (for यथावत्तम्) —After 4, Mi om

606* इत्युक्त्वा इत्ये यतो रामो दम्भरक्षतमजः ।

5 Ts damaged for 5th (from वक्ष्य

6 " Ds Ds + चक्र (for चक्र) Śi illeg from निच up to विदुष्य in 6th —" Śi Ds + शशिपथ (for विदुष्य) Dms Ds कनकाक्षिण. Ds + Gs Mz + तम् (for "दम्भ") —" Śi शीतलम् (for शीतलम्) Ds विभीक्ष्ण (for शिष्टि) —" Śi सत्यवत् (illeg) V. विषयवत्. Gs मद्योपिणम् (damaged) (for मद्योपिणम्) Bz + सत्यवत् विषयवत्.

7 " Śi Bz नाददान (for नाददान) Bz शरान्धोरान् विदुष्यन् —" Śi V. Bz + Ds मुचय च (V. च) V. नाददान. Bz रावण च. Ds Ds विदुष्यन्. Ds मद्योपिणम् (for व युधन्त) Ts शिष्टिमुचय (for मद्योपिणम्) —" Śi यदुर्वी न (by transp) Śi V. Bz + Ds + Ts काकुंठ च (V. Bz + Ts च) (for न काकुंठ) Śi Śi Ds + Ts (acc) नि (Bz [acc] च) कथं च. Gs विदुष्य च (acc) (for विदुष्यन्) —" Bz lacuna for सयुगे

8 Śi om 8 —Ts damaged up to इन्द्रेणोचम ॐ 8th —" Śi V. Bz + Ds + इन्द्रेणोच (Bz " ॐ) सु. Bz + ॐ Ds "मज सु (for हन्यमान सु) Bz om Ds + रावण (for वक्ष्यामि) Ds transp सत्यवत् and वक्ष्यामि. —Mi om. (hapl) 8th —Dgs Ts transp 8th and 9th —" Śi V. Bz + Ds + रावणम्. Dgs Ds + Ts Gs इन्द्रेण (Gs " च) (for इन्द्रेण) Bz Ds रावणम् (for रावणम्) —" Śi V. Bz + ॐ + इन्द्रेण. Dgs नाददान च. Ds रावणम् (for नाददान सु) Dms Ds [acc] (for [म. दम्भ]) Śi V. Bz + Ds + इन्द्रेणोच (Bz " नाददान [acc]) इन्द्रेण. Ds रावणम् नाददानम् —For 8th, Ds subat

607* रावणोचमोचमोच इन्द्रेणोचमोचमि ।

[Note hiatus between the two halves]

यस्य सीता भेदार्था यं च दृष्टा परिच्यते ।
 अतिविशेष्य संरेपु लोकेत्यपि पुनंदरात् ॥ १६
 सा सुशीला रघुःश्राव्या रूपेणाप्रतिभा भुवि ।
 तमानुरूपा भार्या ॥ रं च तस्मात्तथा पतिः ॥ १७
 तां तु विस्तीर्णज्येष्ठां पीनोत्पुद्गव्योपपत्ताम् ।
 भार्यायं तु वरानेतुमुद्यताहं मराननाम् ॥ १८

तां तु दृष्ट्वा हिंसा पूर्णचन्द्रनिमानताम् ।
 मन्मथस्य वराणां च त्वं विधेयो भविष्यसि ॥ १९
 यदि तन्मामभिप्रायो भार्यायं तर जायते ।
 शीघ्रमुद्दिष्यतां पादो जयार्थस्मिद् दक्षिणः ॥ २०
 दुरु मिथं तथा तेषां रथमार्थं सद्यमेव ।
 रथात्तस्य नृपस्य रामस्याश्रमसम्मिनः ॥ २१

G 3 38 23
 H 3 34 23
 L 3 35 20

16 *) \bar{S} 1a Ds transp सीता and बाया —
 \bar{S} 1a (sic) \bar{S} 1a वर, Ds वा (sic) Ts यत् (for व) \bar{S} 1a
 सीता Ds सीता, Ds रघु (for दृष्टा) \bar{S} 1a परितोत्त (sic)
 (for 'व्यक्त') — \bar{S} 1a \bar{S} 1a V Ba 1a Ds 1a पति, Ds 1a
 Ts Ch 1a पति, Ds पति, Ds पति (for पति) \bar{S} 1a V Ba 1a
 Ds 1a लोचयु, Ds लोचयिन् (for संरेपु) — \bar{S} 1a \bar{S} 1a V
 Ba 1a Dms Ds 1a Ts Gs Ms 1a द्वे (S) \bar{S} 1a Vi Ds 1a
 Ts Ms 1a लोक) निर दुरद

V Ba 1a Ds 1a रथा रथ व V 'दा च. Ds 'दृष्टा' वेदति
 (Vs 'दृष्टि') Gs ता रघु रथ वेदति — \bar{S} 1a \bar{S} 1a Vi Ba 1a
 Ds 1a निमानता (for 'मातृ') — \bar{S} 1a reads 19th in marg
 — \bar{S} 1a Ds 1a Ts 1a वे (for च) — \bar{S} 1a \bar{S} 1a Ts Ds
 तु विचिन्तो, \bar{S} 1a Vi Ds विचिन्तो (by transp) Vs
 Ba 1a 1a विचिन्तो (for च विचिन्तो) \bar{S} 1a अश्रम, Vs
 रथमार्थ, Ds रथार्थ, Ds Ds अश्रम (Ds 'अश्रम' for
 भविष्यसि) —After 19. \bar{S} 1a Ds 1a 20

17 *) Ds वा सुशीला, Ms लक्ष्म (for सा सुशीला)
 \bar{S} 1a Ds वा दु सर्वगुण (Ds 'वा' श्राव्या, \bar{S} 1a सा तु लक्ष्म
 महारथ (sic) \bar{S} 1a V Ba 1a Ds 1a वर सीता महारथ, Ds
 Ms सा तु सीता वरश्राव्या (Ds सुशीला) — \bar{S} 1a Dms Ds
 Ts G Ms [म] मतिर्दृष्टि (Gs 'ति') वा (for [म] श्रिया मुति)
 Ds वरमतिमार्थ — \bar{S} 1a Ds [म] लुप्यते (for 'लक्ष्म')
 —Ts damaged from भाषा up to जयवा 10 35th \bar{S} 1a
 Ds 1a वै, Ds Ds वि Ms लक्ष्म, Dms [ह] क, Ds वा (sic)
 (for सा) — \bar{S} 1a \bar{S} 1a Ba 1a Ds 1a Ts पतिज्येष्ठा (Ds
 transp) Ds Ds पतिधर (for दृष्टा पति)

614* कथमुत्पन्नमस्या मा कथा बहुधाश्रयः
 बहवश्चपि राम सा सुशील उद्यमयन्ते ।
 [(1 1) \bar{S} 1a कथमुत्पन्न (sic) (for 'कथय') —(1 2)
 Ds 1a लक्ष्म (for 'लक्ष्म') Ds वा लक्ष्म, Ds लक्ष्म (for
 कथ मा)]
 while \bar{S} 1a V Ba 1a Ds 1a Ms 1a after 19
 615* कथामरतविरुद्धाया वदन भुवनाद्वत् ।
 कथामोदति मलाश्रयते दुर्लभदेन कामयेत् ।
 [(1 1) \bar{S} 1a Ds कथयु Ba 1a कथयय, Ds Ds न (Ds
 न) कथय (sic) (for नरतयु) \bar{S} 1a 10 10 10 पुनरि (sic)
 (for the post half) \bar{S} 1a तन्म कथयय नर तययुता
 —After 1 1, Ds 1a 10

18 Ts damaged up to जयवा 10 35th (cf 1 1 17)
 — \bar{S} 1a Gs damaged for वाचना — \bar{S} 1a Ds Ts सीतोक्तः
 Dms Ds Ts G Ms सीतोक्ति (for सीतोक्तः) — \bar{S} 1a
 Ds नारायण K(ed) Ch 1a (for नृ) Ds Gs Ms 1a त्व
 कालेहम् (for तु वरा) — \bar{S} 1a Ds Ds Ts G Ms त्वमुक्तः
 Ds उक्तय (sic) (for उक्तय) Ds Ms वरमार्थ —For
 18 \bar{S} 1a \bar{S} 1a V Ba 1a Ds 1a 10 35th 30 35th

615(A)* न जयपति नरलक्ष्मण न पुनरुत्ता नृप ।
 —(1 2) \bar{S} 1a Ms काले, G(ed) 1a लक्ष्म (for काले) Ms
 नारायण काले (for the post half) L(ed) 1a नारायण
 वा न काले नरलक्ष्मण

616* सा हि विश्वविपत्ता पद्मरत्नाश्लोकवरा ।
 चंद्रमाला प्रपन्न मनाप्यातिशये मय ।
 [(1 1) Ds तु (for ति) and नृप (for वर) \bar{S} 1a Ds
 कालि (for नरलक्ष्मण) —(1 2) Ds काल (for वर) \bar{S} 1a
 Ba Ds [न] काले, \bar{S} 1a Ba वर, Ds [न] काल (for [न]
 काले)]
 —After 18, Ds Ds Dms Ds 1a S ms

30 Ts damaged for 20th — \bar{S} 1a \bar{S} 1a Ba 1a Ds 1a
 भाषाया, Ds Ds Ts 1a वे (for भाषाया) Ds रथान (for
 जायते) — \bar{S} 1a Gs damaged for उद्यमयु Ds उद्यमय (for
 उद्यमयता) Ds सुमि पदो जयवाय — \bar{S} 1a Ds नरलक्ष्म,
 Ds सीतोक्तः, Ms जयवाय after वर म म m
 in text (for जयवाय) L(ed) 1a कालि (for दृष्ट)
 \bar{S} 1a सीतोक्तविरुद्धाया (sic) Ds सीतोक्तविरुद्धाया दक्षिण
 —After 20, \bar{S} 1a V Ba 1a Ds 1a 20

617* विरुद्धातिशयं हृदयं कथयन्त महामुखः ।
 [Ts Gs वे (for [म] वि) Ts सुते Ms 1a रेण (for
 सुते) Dms Ds Ts Ms नरलक्ष्म, Gs 'दुख' (for 'दुख')]

616* नैव प्रावृत्तः स विरुद्धाश्लोकवरा ।
 यत्र अत्युत्तमोद्यमो रामो नैव उद्यमयन् ।
 [(1 1) \bar{S} 1a Ds 1a [य] नृप (for [य] दृष्ट) Ds 1a
 दृष्टि (sic) (for the post half),

19 Ds om 10 — \bar{S} 1a दृष्ट च, Ds Gs वा न
 (for वा नृ) Ba Ts च Dms नृ (for [न] वा) \bar{S} 1a \bar{S} 1a

21 Ds Ds om 21-22 Ds om 21 Ds om
 21st — \bar{S} 1a दृष्ट (for दुष्ट) \bar{S} 1a \bar{S} 1a Ba 1a Ds प्रतिविद्या,

G 3 36 14
D 3 34 23
L 3 32 22

तं शरैर्निधितैर्हृता लक्ष्मणं च महामथम् ।
हतनाथां गुह्यं सीतां यथाऽनुपमोदयते ॥ २२
रोचते यदि ते वाक्यं ममैतद्विज्ञोदधर ।
क्रियतां निर्दिष्टेन वचनं मम राम्य ॥ २३

निश्चय्य रामेण शरैरनिहतै-
र्हृतास्त्रन्वानगताविश्राचरान् ।
खरं च युद्धा निहतं च दूर्प-
रमथ कृत्यं प्रतिपनुमर्हति ॥ २३

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे द्वाविंशः सर्गः ॥ ३२ ॥

Na प्रसिद्धि, V प्रसिद्धि, Ds प्रसिद्धि, Ts प्रसिद्धि (for प्रसिद्धि) —^a Ts वये (for वयम्) —^a Ds Ms वयसि (for [वयसि])

22 Dts Ds om 22 (cf v 1 21) —^a Ds विना (for विना) Ss Ds ४ शरीरिण दृष्ट, Ds दृष्टा राम विनैर्हृता —^a Ts ४ (for ४) Ss Na Bs Ds ४ Gs Ms महामथ —^a Ds अनुपमोदयते, Gs ४ "प्रोदयति (for उप प्रोदयते) Ts dam'ged from अनुपमोदयते up to 23" —For 22, Ss Ds ४ abed

617^a दृष्टनाथां युद्धं सीतां व्यानुपमोदयते हि सा ।

[Ds ४०-भा ४० साई (for the prior hall) and उपमा लोके (unmetrical) (for "लोके)]

23 Ts damaged for 23^{ab} (cf v 1 22), —^a Ts रोचते (sic) (for "ते) Na V Bs ४ Ds transp रोचते and वयसि Ss Ss Ds ४ यदि रोचयते वाक्य (for "४) Ss Ss V Bs ४ Ds ४ [दृष्ट] (for [दृष्ट]) Ds विज्ञाय नाजल लोके दिक्कं च वयस्य —After 23^{ab}, Vs wrongly repeats 23" —^a Ss Ds ४ विज्ञाय नाजल वयस्य, Ss ४ वयस्य च वयस्य, Na V Bs Ds ४ ने (Vs ४) दृष्ट वयस्य (Bs "दि) विज्ञ, Bs नेदृष्टं प्रापयते विज्ञा —After 23, Ds Dts Dts Ds ४ Ss

618^a निश्चयैवानलकं च विज्ञाय च महामथ ।

सीतां वयस्ययाज्ञीं मार्गानि लक्ष्मणेधर ।

[(1 2) Ds Dts Ds Ts Gs Ms दृष्ट [दृष्ट] (Dts [before corr] "Da Dts Ds "Na) लक्ष्मि च, Ts Ms [च] व दृष्टि व [1 2] च दृष्टि [sic] (for [च] वयस्ययाज्ञी च) Ds Dts Ds Ts Gs Ms L [ed] Cypg विज्ञायना ४० [for the post hall] —M om 1 2 —(1 2) Gs दृष्ट, K [ed] दृष्ट (for दृष्ट) Ds Dts Ds Ts Gs वयसि (for "ने) Ds Ts Gs दृष्टि (Gs "४), Gs दृष्टा व (for दृष्टि)]

24 " Ss Ds ४ वयस्य (for विज्ञाय) ॥ विज्ञाय

दृष्ट (for दृष्टि) —^a Ss Vs Ds ४ Ds ४ च दृष्टि (for विज्ञाय) —^a Ss Vs Ds ४ Ds ४ वयसि (Ds "w) Ds Ds ४ च दृष्ट, Ds ४ वयसि (for च वयसि) Ss वयसि दृष्टि दृष्टि दृष्टि (unmetrical) —1 2 damaged from दृष्टि up to इति श्रीरामायणे in colophon —^a Ss Vs Bs Ds ४ वयस्य, Ds वयस्य, Ds ४ वयस्य, K [ed] वयस्य (for वयस्य) Ss Bs Ds ४ ४ Ms वयस्य, Gs Ms "वयस्य (for वयस्य) Ss वयस्य न विज्ञायते —After 24, Ss Vs Bs Ds ४ ms, while Vs Bs subst first 4 lines for 24 and then Bs alone cont further lines

619^a विज्ञाय रामस्य वयं दृष्टान

रामस्य वयस्य दृष्टि दृष्टि च ।

वयस्य च वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

वयस्य वयस्य वयस्य वयं

Colophon —Sarga name Ss Ds दृष्टि दृष्टि दृष्टि, Ss दृष्टि दृष्टि दृष्टि दृष्टि, Na V Bs ४ Ds ४ ४ Ss Vs Ds ४ दृष्टि दृष्टि [Ds "वयस्य] वयस्य —Sarga ३३ [figure, words or both] Ss Ss Bs ४ Ds om Ss Ds ४ ४ Vs 38, Vs 40 Bs 41, Ds Dts Dts Dts ४ ४ T G Ms 34, Ds 34, Ds 42, Ms ४ 25 —After colophon, G concludes with श्रीरामायणे वयं

हस्त्यश्वरथगाढानि भगारण्यरलोक्षन् ।
तं समं सर्ववः क्षियं मृदुसंस्पर्शमास्त्रम् ॥ २६
अनृषं सिन्धुराजस्य ददर्श त्रिदिवोभयम् ।
तमपदवत्स मेघादं न्यग्रोदसृषिभिर्दृष्टम् ॥ २७
समन्तादस्य ताः धाराः श्वेतवोजवपापकाः ।
यस्य हस्तिनमादाय महाकायं च फल्लभम् ।

मशार्थं मरुतः द्वापामाजगाम महामलः ॥ २८
तस्य ता सहसा अस्त्रं श्रेणं पल्लोचनम् ।
सुपर्णः कर्णरुहां उमञ्जाय महामलः ॥ २९
उम पैलसता माता पल्लोक्षिका मरीचिपाः ।
अथ उभूर्धृष्टाव संयताः परस्परैवः ॥ ३०
तेषां दयार्थं गच्छस्ता द्वापः श्वेतयोजनाम् ।
जगामादाय वेगेन तौ चोच्चै मज्जकल्लभौ ॥ ३१

G 3 39 34
B 3 35 34
L 3 39 33

Be चरैर (for चरैर) १: सेवितामि, 2: सेवितामि (for सेवितामि)

26 Va 111g for 26 (cf v 1 19) —^a Si कम्पनि, Si Vi Be 111a D17 एषानि, D17 एषानि, G1-यसमि (for मासमि) —^a Si D11 De विरोधवद, De मलोक्तम् —^a D17 सत् (for स) De सर्व (for सम) Si हृष्ट, De हृष्ट, D17 हृष्ट, De सर्व (for सर्व) Si मासमा मरुतं विनाय —^a D1 हृष्ट (for हृष्ट) D17 सुदर्श (for सदर्श) Si सुदर्शवताकम्, Si मासमा —For subat in Na Vi Be 111a D17 cf v 1 27

27 Va 111g for 27 (cf v 1 19) D17 om 27^a Ti missing from सिन्धु in 27^a up to 27^a on a damaged fol —^a Si कम्पनि, Si कम्पनि, D11 De Ti कम्पनि (for कम्पनि) —^a Si D17 चरैर (for चरैर), Si D17 चरैर (for चरैर), De चरैर (for चरैर), De चरैर (for चरैर) —For 26^a 27^a Na Vi Be 111a D17 subat

632^a पश्यन्तस्य स समस्त माधर्तं सुषुम्नम् ।
सिन्धुराजस्य तु सुदर्शनं पश्यन्तस्य ।
तमलक्ष्मणं चेतुः राजस्यो मरीचिक ।
वदन्तमामादाय पश्यन्तं च महामलम् ।

[(1 1) Vi उप वात (for उप वात) G(ed) स पश्यन्तं
समस्त (by transp) (for the prior half) —(1 2) D17
च (for उप) Vi स पश्यन्तं सुदर्श (for the prior half)
—(1 4) D17 चरैर (for चरैर) Be [न] हृष्ट (for
[न] मरीचिक)]

—After 27^a, Ms 111a

633^a रम्भायदपान्निविद्याकृष्टं सुषुम्नम् ।
—^a Si D17 सतो ददर्श Si स ददर्श (for 111g) G1 Ms
ददर्श, Ms स ददर्श (for स ददर्श) Na Vi Be 111a
D17 सीत (for सीत) सीतसकता —^a D11 D11a De
सुनिभिर (for सुनिभिर) Si सदा De सुत (for सुत)
De सुत सनिभिर

28 १: 111g for 28 (cf v 1 19) —^a D1 ददर्श
(for ददर्श) D1 ददर्श (for ददर्श) G1
मरुत (for मरुत) Si D1 सदा योद्धवत्तः Na Vi
Be 111a D17 G(ed) Si (Vi 111a) ददर्श ददर्श (G(ed)

१) 111a सदाय सतयोचना —^a Si D17 ददर्श, D1 ददर्श
(for ददर्श) —^a Si D17 स (for स) —^a Si १: D17
सदाय, Si Vi Be 111a D17 सदाय (for सदाय) —^a
Ms कम्पनि (for कम्पनि) De कम्पनि (for कम्पनि)

29 Va 111g for 29 (cf v 1 19) —^a Si Vi Be
D17 G1 सदा, 111a सदा (for सदा) Na Vi Be 111a D17
सदाय, De सदाय (for सदाय) Si D17 स 111a सुदर्श
सदाय (for) Si पश्यन्त (for पश्यन्त) D1 मरुत
सदाय सु मरुतं पश्यन्तम् —^a D11a De सुदर्श, D1
मरुत (for सुदर्श) Si सुदर्शपश्यन्तम् —^a Si D17
सुदर्शपश्यन्तम्, 111a Vi Be 111a D17 सदाय सदाय, 111a सदाय
(for सदाय) De सदाय (for सदाय)

30 D1 om 30-31 —^a Si Be 111a D17 सदा, G1
सदाय (for सदाय) Si D17 सदाय, Si Vi Be 111a D17 सदाय
(for सदाय) —^a Na Vi Be 111a D17 सदाय (for सदाय)
सदाय —^a Si D17 सदाय, De सदाय (for सदाय) Si
De सदाय, Ms (sup) sda sda-0 पूरणा (for पूरणा)
De सदाय सदाय पूरणा —^a Si D17 सदाय (for
सदाय) G1 सदाय (for) (for सदाय) —For 30^a
Na Vi Be 111a D17 subat whole Si 111a 1 2 3 after
30^a

634^a सन्मन्त्रास्त्वोक्तस्य चास्त्रस्य परमं ।
वस्तुनैव साक्षात् वदन्तं च च मरुतं ।
मरुतं च विरोधस्य सदाय कम्पनि ।

[(1 1) Vi सदाय De सदाय (for सदाय) —(1 2) Si
सदाय (for सदाय) Si Vi सदाय (for सदाय) —(1 3)
De सदाय (for सदाय) Na सदाय, De सदाय (for सदाय)
(for सदाय) Vi सदाय (for सदाय) Si Be 111a सदाय (for
सदाय)]

—After 30 D1 om

635^a मरुतं च सुतं सुतस्य सदाय परमं ।

31 Va 111g D1 om 31 (cf v 1 19 and 30
sady) —^a Na Vi Be 111a D17 Ms सदाय (for सदाय)
Si सदाय, Na सदाय, De सदाय, Ms सदाय (for सदाय)
De सदाय (for सदाय) —^a Na D17 सदाय (for सदाय)
सदाय सदाय —^a D1 om 31-32 —^a D17

G 3 39 33
D 3 31 32
L 3 39 34

एकपादेन धर्मत्वा भवधित्वा तदभिपयम् ।

निपादविक्रयं हत्वा व्याख्या पदयोग्यम् ।

प्रदर्शमतुलं लेभे मोक्षयित्वा महासुनीन् ॥ ३२

स तेनैव प्रहर्षेण द्विगुणीकृतविक्रमः ।

अमृतानयनार्थं वै चकार मतिमान्मतिम् ॥ ३३

Ds Ds Tz अष्टमादस्य (for अष्टा) —^d Ms वस्तुमते
(for ले मोक्षे)

32 Vs illeg Ds om 32 (cf v l 19 and 30
resp) | Ss om 32^{ab} (cf v l 31) —^d Ss Ds स
निपादितु Ss Vs Bts Ds को निपादितु (for एकपादेव)
—After 31^{ab} Ss Bts Ds Vs ms Ss subst for
32^{ab}

636^a निपादविक्रयं हत्वा व्याख्या निपादय ह ।

[Ss Ds Ds Vs [म] निपादय]

whole Ds ms after 32^{ab}

637^a अयमपि विषय सर्वे भवन्तु व्याख्या हत्वा ।

—^d Ds वैपाद (for निपाद) Ss Ds Tz Gs 'as स'वा,
Gs विपाद Gm g h l as in text (for हत्वा) —^d Bts
Ds Gs व्याख्या (for व्याख्या) Ds Gs पदव्यापि, Gs
कल्पितव्या L (v l) विहृतव्या —Ds om 32^{ab} —^d Ss
कल्पित, Ds सव्यापि (for महासुनीन्) Ss Bts Ds
महावीर्य विमुच्य सव्या

33 Vs illeg Ds om 33 (cf v l 19 and 30
resp) —^d Ss Vs Bts Ds तेनैव तु, Ds Ds Ds
Ts स तु तेन (for स तेनैव) Ss तु तेनैव, Ss Bts स हव्या,
Bts Ds सव्यापि (for सव्यापि) Ds Gs सव्यापि —^d
Ss Vs Bts Ds द्विगुणादुत (for 'द्विगुण') Ss विपय
(for विषय) —^d Ss [अ] ज्ञानार्थे (for 'वि') Ss Vs
Bts Ds स (for वि) —^d Ss मतिमान्मति (for 'मतिम्')

34 Vs illeg for 34^{ab} Ds om 34 (cf v l 19 and
30 resp) | Ds om 34^{ab} —^d Ss सव्यापि (for निपाद)
Ds Gs अमृतानयन विनिर्माय (for 'म') Ds Gs सव्यापि पर,
Dms Ds वम (for वस्य) Ts C, द्विगुण सव्यापि युद्ध
(for 'द्वि') Ss Ds अमृतानयनविनिर्माय सव्यापि सव्यापि —For
34^{ab}, Ss Vs Bts Ds subst

638^a अमृतानयनं च विनिर्माय युद्ध विपय च व्याख्याम् ।

[Vs सव्यापि (for 'म') Ds स (for सव्या) Bts सव्यापि
(for विपय)]

—^d Ss Ds सव्यापि सव्यापि Ms सव्यापि सव्यापि (for सव्यापि
युद्ध) —^d Ss Vs Bts Ds सव्यापि (by transp.),

अमृतानयनं च विनिर्माय सव्यापि सव्यापि ।

महेन्द्रभवनादुत्सवाजहारामृतं ततः ॥ ३४

तं महर्षिगणैर्जुष्टं सुषर्णकृतलक्षणम् ।

नाना सुमन्द्रं न्यग्रोधं ददर्श धनदानुजः ॥ ३५

तं तु मत्वा परं पारं समुद्रस्य नदीपतेः ।

ददर्शशिवमेकान्ते पुण्ये रम्ये वनान्तरे ॥ ३६

Ms [म] मृत सव्यापि (for [म] मृत सव्यापि) Ss Ds सव्यापि सव्यापि
सव्यापि, Ds सव्यापि सव्यापि सव्यापि —After 34, Ss Vs Bts Ds
Ms ms

639^a प्रमदय च स्वक मेघादुत्सवाजहारामृतं च ।
कुतकुतमिवामृतं स मेघे पक्षिण्य वर ।

[Ss Vs transp l 1 and 2 —(l 1) Vs Bts [म] वि
Bts [म] वि (for स) Ss Ms सव्यापि सव्यापि (for the
prior half) Ss सव्यापि (for सव्यापि) Ms सव्यापि
सव्यापि (for the post half) —(l 2) Ss सव्यापि (for सव्यापि)
—Vs illeg from the post half up to 35^a Vs om
स (subst) Ss सव्यापि (for सव्यापि)]

—After 34, Ds ms

640^a सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि ।

35 Vs illeg for 35^{ab} (cf v l 34) —^d Ds स
(for स) Ds सव्यापि (for सव्यापि) Ss स [L] स [स] सव्यापि
सव्यापि —^d Ds सव्यापि सव्यापि सव्यापि —^d Ss Ss Bts Ds
Ts सव्यापि, V Ds सव्यापि, Bts सव्यापि, Ds सव्यापि (for
सव्यापि) —After 35^a Ds ms

641^a सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि ।

सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि ।

—^d Ds सव्यापि (for सव्यापि) —Ss reads in
marg from सव्यापि up to सव्यापि in 37^a —After 35
Ss Ds ms

642^a सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि ।

[Ds सव्यापि L (ed) 'म' (for सव्यापि)]

36 Ss reads in marg 36 (cf v l 35) —^d Ss
Ss Vs Bts Ds सव्यापि (for सव्यापि) Ss Vs Bts Ds सव्यापि
सव्यापि (by transp) Ds सव्यापि (for सव्यापि) Ss सव्यापि
सव्यापि —^d Ss Ds सव्यापि (for सव्यापि) Gs
सव्यापि (for सव्यापि) —(for 35^a, Ds subst
whole Ss ms after 36^{ab}

643^a सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि सव्यापि ।

[Ss सव्यापि (for सव्यापि)]

—Bs om 36^a—37^a Ds reads in marg 36^a, —^d
Ds सव्यापि (for सव्यापि) —^d Ss सव्यापि (for सव्यापि) Ts
transp सव्यापि and सव्यापि Ds सव्यापि सव्यापि

तत्र कृष्णानिधरं जटान्वरुप्रमाणम् ।
ददर्श नियताहारं मारीचं नाम राघवम् ॥ ३७

स राघवः स्यात्तस्य विधिवत्तेन खस्ता ।
ततः पञ्चादिचं राघवमजीह्वस्य मोहिता ॥ ३८

G 3 32 4
H 3 35 4
L 3 39 4

इति श्रीराघवपे अरण्यदण्डे प्रयत्निशः सर्गः ॥ ३३ ॥

37 *He reads in many up to 37* (cf v l 35) *Da om 37* (cf v l 36) —^a *Sa Ma V Ba* *Da 1 1 Ma* हह (for हह) —^b *Ys* illeg from यत्तस्य up to 10 —^c *Sa Ye Vi Ba* *Da Da Da* ० मय (for मय) (for यत्तस्य)

38 *He om 38* (cf v l 36) —^a *Sa* राघवम्, *Da 1 Ma* स राघव, *Ta 1* राघवत्तेन (for स राघव) *Ma* स राघव भुजाम्, *Na Da 1* राघवत्तेन सयम्, *Vi* स राघव स्यात्तस्य —^d *Sa Da 1* ह्वेन (for ह्वेन) *Sa Da 1* उन्मा, *Ma V Ba 1 Da 1* पूहिता (for पूहिता) —^e *After 38*, *Sa Da 1 Ma*

644* कुशल परिमण्डल यथापेन पूजित ।
while *Dg: Di: Dm Da 1 Sa Ma reads 1 2-2 after 38* and 1 4-6 after 38^a) *om*

645* मारीचेमार्चिणे राजा सर्वभूमैरमस्तुषै ।
त स्तत्र पूजयित्वा तु भोजनेनोद्वज्ज ।
ब्रह्मविद्यया गन्ध मारीचो पाश्वजगन्धीह ।
कवि सुदृढाक्ष सार्वभौमो राघवोऽथ ।
यन्मर्त्यं दुर्वस्तु वै दुरमेवमिहलल ॥ [2]
पञ्चमुचो महातेजो मारीचम् स राघव ।

{(1 1) *Da* सार्वभौ (for "ज"), —{(1 2) *Dg: Ga* भोजयित्वा (for पू) *Di: Da 1 Ta 1* (for तु) *Ma* with *lusion* मारीचम् (for मारी) *Da* [य]मर्त्येन (for [उ] द्ज) —{(1 4) *Dg: Di: Da Ta 1 Ga 1* (for तु) —{(1 5) *Dg: Ta 1* (for ते) *Dm Da* तत्रैव सर्व(Da

यार्च)मयम्, *Ga Ma 1* तेन मारीचोऽथ *Ga* तेनोद्वज्ज व पुनम् (for the prior half) *Di: Dm Da 1 Ga 1* *Ga Ma* पुनम् (for पुनम्) *Dm Da Ga* मयम् (for मय))

—*Thereafter Ma cont*

646* प्रतिपुत्र च तत्र पूज मारीच यथापमस्तुषै ।
—^a *Ma Da* मय, *Ta 1* व तु (for वत्त) *Ma V Ba 1 Da 1* *transp* तत्र and यथापि —*After 38* *Ma V Ba 1 Da 1 Ma*

647* अष्टममर्त्यमार्चयित्वा सर्वभूमैः
अष्टममर्त्यमार्चयित्वा सर्वभूमैः
अष्टममर्त्यमार्चयित्वा सर्वभूमैः
अष्टममर्त्यमार्चयित्वा सर्वभूमैः

{(1 1) *Ma Va Da* मय, *Da om 1 1* (for मय) *Ma Ba Da 1* मय (for मय) —{(1 2) *Ma Da 1* मय (for मय) *Ma 1* मय, *Da Ma 1* (for मय) —{(1 3) *Ma Da 1* [1] मय, *Vi om* (for [1] —{(1 4) *Va* partly illeg *Da 1 Da om* म, *Vi* मय (for मय) *Da om* व]

Colophon Sa Da 1 om (cont. the *Sarga*) —*Sarga* *ma* *Ma* सार्वभौमम्, *Ma* सार्वभौमम्, *V Ba 1* मारीचमयम्, *Da* मारीचम्, *Da* मारीचमयम् —*Sarga* *no* (figures, words or both) *Ma Ba 1 om* *Ma Da 1* *Vi 39* *Va 41* *Ba 42* *Dg: Di: Da 1* *Da 1* *T G Ma 39* *Da 43* *Ma 36* —*After colophon* *Ma* conclude, with श्रीमद्भगवद्

मारीच श्रूयता तदा उचनं मय मापतः ।
 अतोऽसि मम चार्त्तस्य भगान्दि परमा गतिः ॥ १
 जानीये तं जनस्थानं आता यत्र सरो मम ।
 दूषणश्च महाबाहुः स्वसा शूर्पणखा च मे ॥ २
 मिथिराथ महातेजा राक्षसः पित्रिताम्रजः ।
 अन्ये च बहवः शूराः स्रम्बलक्षा निश्वाचराः ॥ ३

34

Śa Ds contains the previous Sarga. Ds III goes with Śa. Ts with श्रीरामचन्द्राय नमः, Mā with श्रीरामाय नमः

1 " Śa Śa Bā Ds Dg Ts Gs Mā ३ वायु (for वायु) —" Śa Bā ३ Ds ३ जलप (Ds "ज" V जलप, Gs Mā ३ मयि (for मय) —" Ts जलो (for जलो) Ts हि (for ३ हि) Dg कर्मोदित मयलस —" Śa V Bā ३ Ds ३ जल (Ds हि) पदा (for हि परमा) Śa Ds ३ पदो नाप्य (Śa "प" पदा मति, Ds सहाय्य मम सापत —After ३ Mā V Bā ३ Ds ३ ms

648" कैर्लक्ष्मणा सहस्रेषु समेषु बहुभवि ।
 न तवास्ति हो भीरु सहाय तदा कश्चिद् ।
 नवदिग्गजसहस्रं यद्धुं बलशालिनः ।
 सद्गुह्यश्च मारीच इह न्येयं विवृतिः ।
 बल वेदितव्यं तदा येनहं परितोषितः ॥ [5]
 समुद्रो हनुमत्सखी यदा ग्रीव निभरुषिः ।
 त्वं हि मीमं महापते त्वं हि बोधय क्षामसे ।
 त्वदिधं हि न पश्यामि कदापि कलशालिनम् ।
 न च मन्यन्मते मे कल्प्यो भवता निह ।
 अर्थो त्वाद्यथैवास्मत्पुनश्च नमः ॥ [10]

[1 1] Vā illeg up to सव Śa Ds ३ समेषु (for समेषु) Vā दोषये (for सु) —[2 2] Bā ३ भीरु (for भीरु) —[1 4] V Bā ३ हि (for व) Vā illeg from तपि up to लोको हि in ३ —[1 6] Śa illeg for हनुमत्सखी Ds क्वा (for यदा) —[1 7] Vā पश्यामि —[1 9] Śa Ds ३ न, Bā न च (for न च) Vā कलशालिन (for "नच) —[1 9] Vā illeg from कल्प्यो up to मय in ३ —[1 10] Śa Bā ३ मयि (Bā त्वं हि कलशाल Bā (man, also मयि त्वं पश्यामि) नमः सहाय्य (for the pter hall) Śa illeg for पुनश्च]

2 " Śa Śa Bā Ds Dg Ts Gs ३ जलपान —" Śa Ds ३ यत्र जलप (by transp.) K(ed) कल जलप, —" Śa महापते, Śa V Bā Ds ३ महापते, Bā Dg

वसन्ति यच्चिपोमेन अधिरासं च राक्षसाः ।
 राघमाना महासम्ये मुनीन्ये धर्मचारिणः ॥ ४
 चतुर्दश सहस्रमपि राक्षसां भीमकर्मणाम् ।
 शूराणां स्रम्बलक्षणां खरचितानुरतिनाम् ॥ ५
 ते त्विदानीं जनस्थाने वसमाना महापलाः ।
 संगताः परमायथा रामेन सह संयुगे ॥ ६

Ts महापला (for "वायु) —" Śa Śa Ds Ts Gs लक्ष्मणी

3 Vā om ३ —" Śa Ds ३ महापते (Na "दो) Dg Ds Ds Ds Ts महाबाहु (for "महा) —" Vā illeg from वायु up to सव in ३ Śa Ds ३ राक्षसा विवितामि, Ds Gs राक्षसा विवितामि —" Mā भवेय (for मये च) Śa क्वा (for क्वा) —" Ds Ts सव क्वा Śa Ds ३ राक्षसा सवक्या, Śa राक्षसा मै महापला

4 " Vā Ds सविपोमेन Note hiatus between "and" —" Na Bā वनराज, Śa V Bā Ds Gs वनराज Vā "वीर" Dg Gs K(ed) विर(Gs K(ed) "स"वास, Ds T Mā Comp up to रविवास, Ds वनराज (for अविवास) Śa Ds ३ दलितो दलितवास, Ds राक्षसा विवितामि, Gs कश्चित् महापला, Mā कृतवास महापला, Mā कृतवासस्तु राक्षस छः अविवास वनराज इति कश्च छः —" Bā कथमास (for वायु) —" Dg Ds Ds Ts Gs ३ मै, Ds त्वं (for मै) Śa महापते, Gs मुनीन्ये (for मुनीन्ये) Śa Śa V Bā ३ Ds ३ धर्मचारिण (for मै धर्मचारिण)

5 " Mā पोरकर्मण (for भीम) —Ds om (hap) ५ —" Vā om ५ —" Śa Mā Bā Ds ३ बहुलो, Ds Gs Mā क्वा (for क्वा) Vā illeg from क्वा up to व in ३ वत् in ३ (cf Vā in ३) Śa illeg from वत् in ३ क्वा up to व in ३ Ds ३ लक्ष्मणा —" Śa Vā Bā ३ Ds ३ क्वा वत् (Vā illeg up to व) सवक्या Śa क्वा ३ कश्चित् (illeg)

6 Ds om 6 (cf Vā 5) —" Vā Bā वदानी (for वि) L(ed) जलप (for "ज) —" Śa V Bā ३ Ds ३ निरासले (Bā "वि) Mā वसमाना (for वसमाना) Dg Ts निरासले (for महापते) —" Ds सव, Ds सहा, Vā (after cor ३. as in text) निह (for सव) Śa Śa Bā ३ Ds ३ नि (after cor ३. as in text) परमायथा (for "पदा) Vā समयश्च हता सर्वे —" V V Bā ३ Ds ३ दिह (for सव) —After 6, Dg Ds Ds Ds Ds T Gs ३ ms

तेन संजातरोपेण रामेण रणमूर्धनि ।
अनुक्त्वा परां द्वित्रिच्छैर्ज्यापारितं षतुः ॥ ७
चतुर्दश सहस्राणि रक्षसाश्चतरेजसाम् ।
निहतानि धौरेयीक्षैर्मानुषेण पदास्तिना ॥ ८
सुस्थ निहतः संख्ये दूषयथ निपातितः ।
हत्वा त्रिशिरसं चापि निर्मया दण्डशः कृत्वा ॥ ९
पित्रा निरुक्तः कुट्टेन सभार्याः क्षीणजीविनः ।
स हन्ता तस्य सैन्यस्य रामः क्षत्रियपांसनः ॥ १०

अशीलः कर्ष्यस्त्रीस्थो भूषां सुख्योजितेन्द्रियः ।
लक्षधर्मस्तन्मर्मात्मा भूतानामहिते रतः ॥ ११
येन वैरं निवारण्ये सत्तमाधित्यं केरलम् ।
कर्मनाम्नापहारेण भगिनी मे निरुपेक्षितः ॥ १२
तस्य भार्या वनम्बानातीनां गुरुमुतेषमाम् ।
आनविष्यामि त्रिरुम्प सदापत्तय मे भय ॥ १३
त्पया बहं सदायेन पार्थिवेन मदासल ।
आहमिष सुपुन्युदे समग्रानामिन्धित्ये ॥ १४

G 3 40 31
B 1 35 19
L 3 39 37

649^a नापायद्वारेणैव (परमुत्तरार्धस्य) ।
[Dts De नापायद्वारेण (for the prior half)],
whole Ds 100

650^a चतुश्चान्द यन्मयी च सत्ता मे योधाभिधत्ता ।
पराजिताश्च रामेण सत्ता यम निरुपेक्षितः ।
कर्मनाम्नापहारेण भगिनी मे निरुपेक्षितः ।

7 Ds 000 7 (cf v. 1, 5) —^a B: 000 (for वेन)
—^b B: (marg. also as in text) लोके ते (for रामेण)
—Dg: reads 7th in marg. —^c B: लानुक्त्वा, Dgs Dts
Dms Ds अनुक्त्वा (sic) (for अनुक्त्वा) Ss Ds निविह,
Gs दीप्य, L (ed) विषय (for दण्ड) —^d Ts आपादयेण
(sic) Ss Ns V B: 100 Ds 100 Ms लोकादीनिरोपेण, Ns
स 100 100 100 (illeg)

8 Ds 000 8th (cf v. 1, 5) —^a Ss Ds सत्तयेव,
N: लवि रक्ष, Ns V B: 100 Ds सत्तयेव (for चतुर्दश)
Ds सत्तयेव (for सहस्राणि) —N: 000 8th —^b B: Ds
च चतुर्दश, Ms 100 (Ms सौम) कर्मय (for यमोक्तमाम्)
Ss Ns V B: 100 Ds सत्तयेव चतुर्दश, Ds सत्तयेव चतुर्दश
—^c Dts Dms Ds Gs Ms दीर्घ (for दीर्घ) Ns V
Bs 100 Ds Ms सत्तयेव (for लोकादीनिरोपेण)

9 ¹ Ss Ns V B: 100 Ds 100 Ms त्रिशिराकपा (for
च निपातित) —^a Dms Ds Gs (च) च (for [च] वि)
K (ed) इवच त्रिशिराकपा —For 9th, Ss Ns V B: 100
Ds 100 Ms subst.

651^a अशीलमवय रत कृत्वा श्रेयस्य दण्डका ।
[cf 3 32 20th Ns illeg for अशीलमवय Ns illeg
for the post half Ms अशीलम्]
—Vs B: 100 cont

652^a कुम्भगादयो योऽन्ते तुल्यप्रमाणकालिना ।
B: ^a Vs त्रिपुण्ड्र (for त्रिपुण्ड्र) B: Dgs जोषेव (for
मुद्गेन) —^b Ns V B: 100 Ds सत्तयेव, Ds सत्त
योषित, Ds दीप्यदीपित, Ts लज्जयोषित (for क्षीण
जीविन) —^c Dgs Ts सत्तयेव, Dms अशील (for स हन्ता)

11 Ms सर (for सर) —^a Ns V पला (Vs 'गु') क
(for पालय)

11 Dgs reads from यो 00^a up to 20 10 00^a in
marg. —^a Ds Ts 100 शीत (for शीत) Gs क्षत्रिय
(for कर्ष्य) Ns सुख्ये सुख्योत्तरीभ्यो, V B: 100 भूषां
सुख्योत्तरीभ्यो (both by transp.) (for सुख्ये सुख्यो)
—N: partly illeg for 00^a —^b Ns Dts Ds 100 रक्ष
परा (for 'पारा') Ss Ns Ds 100 सत्तयेव, V B: 100
Ds सत्तयेव, Ns सत्तयेव (for सत्तयेव) Ts Gs
Ms सत्तयेव (Ts भूषां) पदापत्तयेव —After 11, Vs
Bs 100

653^a तपस्वी श्रीपाटी च यमार्थं सत्तयेव ।
B: Ns illeg for निवारण्ये सत्तयेव —^a Dgs Ts हे-
(for वेन) Ds [अ] लय (for 'ले') —^b Ns Dts 10
अलयाव (for अलयाव) Gs Gs सत्तयेव केरलमहित
च तु पर्व 00^a —^c Dgs Ds T G Ms [अ] पदापत्तयेव, Ds
पदापत्तयेव (for [अ] पदापत्तयेव) Ds कर्मनाम्नापहारेण, Ds
कर्मनाम्नापहारेण

13 ^a Dts Ds अलयाव (for अलयाव) Ds सत्तयेव (for
'सत्त') —^b Ds त्रिपुण्ड्र वनम्बाना —For 13th, Ss Ns V
Bs 100 Ds 100 100 100 Ms 100 100 100 only after 13th

654^a तस्य भार्या वनम्बानातीनां गुरुमुतेषमाम् ।
लक्षधर्मस्तन्मर्मात्मा भूतानामहिते रतः ।
अश शान्त जवसनाद्यमाम् लेकमुन्दरीम् ।

{ (1 1) Ns तस्य (for तस्य) Ss Ds 100 तस्येव (for
मित्रादी) —(1 2) Ms तस्य (for 'तस्य') Ss illeg for
तस्येव Ss Ds 100 तस्येव तस्येव Ns तस्य च तस्येव, Vs
तस्येव तस्येव, Ds 100 तस्येव तस्येव (sic), Ms तस्येव
तस्येव (for the post half) —(1 3) Ss Ds 100 तस्येव
तस्य Ms तस्य तस्य (for तस्य तस्य) Vs तस्येव
(for 'तस्य') Vs तस्य तस्य तस्येव (for the prior half)]
—^a Ds अलयाव च तस्येव, Gs अलयाव च तस्येव
—^b Ss तस्य, Ms तस्य (for तस्य)

11 Gs 000 11-10 Ds 000 11 —^a Dms 10 (for

G 3-40 22
D 3 30 15
L 3 39 30

तत्प्रहस्यो भर तं मे समर्थो हसि राक्षस ।
वीर्यं युद्धे च दैवं च न हस्ति मधुशस्तन ॥ १५
एतदर्थमहं प्राप्नोत्यस्मीषं निशाचर ।
शृणु तत्कर्म साहाय्ये यत्कृष्यै च्चनान्मम ॥ १६
सौमर्षस्तं मृगो भूया निवो स्तवमिन्दुभिः ।

हि) D₁ सप्तमेन (for सप्तमेन) —^a) S₁ D₁ सप्तमेन
(for सप्तमेन) —^a) M₁ सप्तमेन (for सप्तमेन) D₁
D₁ D₁ T₁ सप्तमेन (for युद्धे) —^a) D₁ G₁ सप्तमेन (sic)
(for सप्तमेन) D₁ [यत्किञ्चित्, C₁ G₁ as in text (for
[यत्किञ्चित्] D₁ D₁ नष्टपत्रमुच्यते —for 14th
S₁ M₁ V B₁ 34 D₁ 39 30

650^a) सप्तमेन युद्धेन सप्तमेन विचित्रेन ।
[M₁ alleg for ये हसि S₁ D₁ 3 सप्तमे, V 30 (for
युद्धे) V₁ B₁ 3 सप्तमे, D₁ सप्तमेन (for सप्तमेन) S₁ D₁ 3
न विना S₁ [5] युद्धे च दैवं च न हस्ति मधुशस्तन V₁ युद्धे
न विना सप्तमेन (sic) B₁ सप्तमेन विना (for the post
half)]

15 G₁ om 25 (cf v 1 14) S₁ om 25th —^a)
M₁ V B₁ 34 D₁ 3 [5] हि (by transp) (for हसि)
—^a) D₁ T₁ वीर्यं (for वीर्यं) D₁ युद्धे (for युद्धे)
S₁ D₁ युद्धे च दैवं, M₁ V B₁ 34 D₁ 3 वीर्यं च युद्धे
(B₁ 34 युद्धे) M₁ 3 दैवं च युद्धे (by transp) (for
युद्धे च दैवं) M₁ युद्धे च दैवं दैवं —^a) S₁ मेधासि,
N₁ न विना, N₁ V B₁ 34 D₁ 3 न विना (for न विना) V₁
D₁ 3 सप्तमे (for सप्तमे) —After 25 D₁ 3 D₁ 3
D₁ 3 T₁ G₁ 3 30

650^b) उवाचमे महाशूर तर्कनावाविश्वर ।
[D₁ D₁ उवाच (for उवाच) D₁ D₁ 3 30 G₁ उवाच,
M₁ 3 उवाच (for महाशूर) D₁ 3 महाशूर (for महाशूर)]

16 —^a) D₁ अनुसृत्य (for अनुसृत्य) —^a) D₁ D₁
रत्नकाश (for रत्नकाश) M₁ V B₁ 34 D₁ 3 रत्नकाश
रत्न —After 10th M₁ V B₁ 34 D₁ 3 30.

650^c) सुप्रसन्न विप्र नक्ष क्षीरि च द्रुम नान्यथा ।
प्रसेदनाय विदत्त नक्षक्षि द्वा महाशूरम् ।
नक्षक्षि च विदत्त नक्षक्षि द्वा महाशूरम् ।
चक्षि च विदत्त नक्षक्षि द्वा महाशूरम् ।

[(1 2) D₁ 3 30 (for विप्र) N₁ 3 30 (for विप्र)
S₁ D₁ 3 30 (for विप्र) —(1 2) V₁ alleg, from 30 up to
1 3 B₁ 3 30 (for विप्र) —(1 3) V₁ 3 30 (for विप्र)
M₁ 3 30 (for विप्र) B₁ 3 30 (for विप्र) D₁ 3 30 (for विप्र)
G₁ (ed) 3 30 (for विप्र) —(1 4) V₁
alleg, for विप्र S₁ D₁ 3 30 (for विप्र) —^a)
—^a) D₁ 3 30 (for विप्र) D₁ 3 30 (for विप्र) D₁ 3 30 (for विप्र)
(for विप्र) M₁ 3 30 (for विप्र) D₁ 3 30 (for विप्र)]

आश्रमे तस्य रामस्य सीतायाः व्रतते चर ॥ १७
त्वां तु निमग्नं सीता वृष्टा तु मृगलपिणम् ।
मृगलपिणि मृगं लक्ष्मणं चामिधासति ॥ १८
तवस्तपोरपाये तु शत्रुये सीतां यथासुखम् ।
निराश्रयो हसिष्यामि राहुधन्द्रप्रभाभिः ॥ १९

वर्तिषि विप्र वृष्टा, C₁ 3 30 तवस्तपोरपाये वर्तिषि विप्र वृष्टा
—^a) S₁ D₁ 3 30 (for वृष्टा), M₁ 3 30 (for वृष्टा)
—For 16th M₁ V B₁ 34 D₁ 3 30

650^d) मृगलपिणं तव महाशूरं महाशूरं वयो मत ।
[M₁ D₁ 3 30 (for मृगलपिणं), D₁ 3 30 (for मृगलपिणं) D₁
मृगलपिणं वृष्टा (for the post half)]

17 D₁ om 17-20 —^a) S₁ विप्रो (for विप्रो) —^a)
S₁ मृगलपिणस्य (for मृगलपिणस्य) —^a) S₁ मृगलपिण, B₁
मृगलपिण (for मृगलपिण)

18 D₁ om 18 (cf v 1 17) —^a) S₁ D₁ 3 30 (for
M₁ V B₁ 34 D₁ 3 30 (for मृगलपिण), M₁ 3 30 (for मृगलपिण)
S₁ 3 30 (for मृगलपिण) S₁ 3 30 (for मृगलपिण) B₁
D₁ 3 30 (for मृगलपिण) D₁ 3 30 (for मृगलपिण) D₁ 3 30 (for मृगलपिण)
(for मृगलपिण) —^a) D₁ D₁ 3 30 (for मृगलपिण), D₁ 3 30 (for मृगलपिण)
वर्तिषि

19 D₁ om 19 (cf v 1 17) —^a) S₁ D₁ 3 30 (for
मृगलपिणस्य मृगलपिणस्य, M₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य), M₁ V B₁ 34
D₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य) —D₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य) up
to मृगलपिणस्य in 19th to मृगलपिणस्य —^a) M₁ V₁ B₁ 34
D₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य) V₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य) (for मृगलपिणस्य)
सीता) —^a) M₁ V₁ B₁ 34 D₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य), D₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य)
“वाच (for “वाच) —S₁ om (hapl) 19th-20th —^a)
M₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य) D₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य) —After
19 M₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य) D₁ 3 30 (for मृगलपिणस्य)

650^e) अश्वमेधेऽपि च पञ्चाशत्तमर्षो वसुविश्वम् ।
अश्वमेधेऽपि च पञ्चाशत्तमर्षो वसुविश्वम् ।
अश्वमेधेऽपि च पञ्चाशत्तमर्षो वसुविश्वम् ।
अश्वमेधेऽपि च पञ्चाशत्तमर्षो वसुविश्वम् ।
अश्वमेधेऽपि च पञ्चाशत्तमर्षो वसुविश्वम् ।

[(1 2) D₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) V₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) —(1 2)
V₁ B₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि), G₁ (ed) 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) B₁ 3 30
B₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) —(1 3) B₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) M₁ 3 30
M₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) —(1 4) V₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि)
B₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) (both hypn) (for the prior
half) V₁ B₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) V₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) B₁
3 30 (for अश्वमेधेऽपि), G₁ (ed) 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) (for the
prior half) —(1 5) V₁ 3 30 (for अश्वमेधेऽपि) (hypn) M₁

ततः पश्चात्सुखं रामे भाग्यद्वैतमिति ।
निस्तुब्धं प्रहरिष्यामि कृतयित्वान्तरात्मना ॥ २०
तस्य रामकथां श्रुत्वा मारीचस्य महात्मनः ।
शुद्धं मममनद्वयं परिश्रुत्य बभूव च ॥ २१

न रामं वस्तुनिष्पन्नेना
महात्मने रामपराक्रमनः ।
कृताञ्जलिस्तपामुत्तमं वाक्यं
हितं च तस्मै हितमात्मनय ॥ २२

G 3. 10 34
H 3 30 34
L 3 30 65

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे चतुस्त्रिंशः सर्गः ॥ ३४ ॥

सन्ध्याम् (for रामं) Ns Ds, Bs ५, Ds १ (5) नि (for दुः-
G (ed) रामे मरणमने (for the post half). — (1. 6)
Ns Ds १५, Vs ५ (subm.), Ds om (for सन्धि)]

20 Di om 20 (cl v) 17) Si om 20⁶⁶ (cl
v) 19) —^a N V Bs 4 Ds १ दुर्वापत्ति (for तस्य
पश्चात्) Ds Ts राम (for रामे) —^b Ds वृत्त (for
वृत्ता) Ns Bs १ दूषितः, Ns V Ds १ दुःखितः, Ds Ds
Ts उल्लिखित (for अल्लिखिते) —^c Ns Dm Ds Ts १
Vs १ दुःखितः (for निस्तुब्धं) Vs निस्तुब्धमिति, G (ed)
निस्तुब्धमिति (for प्रहरिष्यामि) —^d Ds प्रहरेण (for
कृतयित्व) Ds राहुवद्विषमिति (— 20⁶) — After 20 Ns
V Bs 4 Ds १ 17

66^a कथं विप्र ये दुष्ट पापयन्त्रो
न मे सहायोऽस्ति भवद्विप्रिह ।
कथं च काय च मनीष्य दुष्टा
सहसुनाद्यो विदधेति निस्तुब्ध ।

[(1. 2) Ns Ds १ पर (for परा) — (1. 2) V नाम
(for मने), Ns (5) नि (for दुःख) V नाम (for मने).
— (1. 3) Vs अर्थितं व (sic) (for कथं च कथं) —
(1. 4) Ns Vs Bs Ds १ न्यायमिति, Bs उल्लिखित (for
उल्लिखितम्)]

21 Ns V Bs १ Ds १ om 27. —^a Ns Gs वसाह
(for तस्य) —^b Si Ds १ मारीचस्यागमद्वयः, Ns मारीच-
रक्षण. —^c Ds परीक्षामद (for रामं) Ns Ns Ds १ शुद्ध
मारीच २ (Ns १ शीः १) दुःख, Ds परिशुद्धं शुद्धं वासीद —^d
Si Ds १ त, Ns Dm Ds Ts Gs ५ द, Ts Gs द (for
च) Ds दहमथ मुमुक्षु — After 21, Ds Ds Dm
Ds १ S ms

66^a मोक्षं प्रतिदृष्ट्वा रामो नैवेदिनिर्षिद्धः ।
शुद्धं दृष्ट्वा रामं बभूव च ।

[(1. 1) Gs damaged for शुद्धी वेष्टुं, Gs वे
वेष्टुनात्वे अथ शुद्धं व कथं B]

while Ds 175

66^a रामेन यद्वत्तं कथं शुद्धं वाक्यं भूषणम् ।
मुमुक्षुत्वं यद्वत्तं दहमथ वाक्यं वसवन्तरीम् ।
रक्षासोऽस्ति कथं रामं रामास्त्वय रामम् ।
रामं च रामं रामं रामं रामं रामं रामम् ।
[for 1 3 and 4 cl 337 18]

22 ^a Ds रामम्, Dm Ds Gs ५ दहमथ Gs
वसवन्तरीम् (for रामम्) Si Ds Ds १ Gs ५ त (for दहम्)
Ds रामं विदधेति, —^b Ds वसाह (for 'वसे') —^c Si
Ds १ कथं, Ds १ त (for वसम्) —^d Ds मृष्टं, Ds मुष्टं
(for वसम्) Si मुष्टं वसम्, Ds वसम्, Ds वसम्
(for कथं विदधेति) — for 22 Ns V Bs 4 Ds १
subst

66^a त रामं विदधेति विदधेति
महात्मे रामं विदधेति ।
कृताञ्जलिस्तपामुत्तमं वाक्यं
हितं च शुद्धं रामं रामं रामम् ।

[(1. 1) Bs विदधेति, Bs विदधेति Ns विदधेति
(for विदधेति) — (1. 2) Ns महात्मे, Ds 'मने' (for
'मने'), Bs अमृतात् व वृत्त (for वसवन्तरीम्) —
(1. 3) Ns वसम् (for वसम्) — (1. 4) Ns वसम्, Ds
Vs वसम्, Bs व वसम्, Ds (vassat) vassat (for वसम्)
व वसम् (for वसम्)]

Colophon — Sarga name Si Ns V Bs १ Ds १ १
रामपराक्रम, Ds मारीचस्यागमद्वयः, Ds रामपराक्रम. — Sarga
no. (figures, words or both) Si Ns Ds १ Ds १ १,
Ns Ds १ १ Vs १ १, Bs १ १, Ds Ds Dm Ds १ १
T G Ms १ १, Ds १ १, Ds १ १, Ms १ १. — After colo-
phon, B concludes with श्रीरामायणम्

तमदापो भव तं मे समर्थो हसि राहस ।
 वीर्यं युद्धे च दैवं च न हसि मद्यस्तव ॥ १५
 एतदर्थमहं यातस्त्वत्समीपं निश्चाचर ।
 शृणु तत्कर्म सहाय्ये यत्कर्मैव चचनान्मम ॥ १६
 सौवर्णस्थं मृगो भूत्वा चित्रो रजतविन्दुभिः ।

हि] Dg सहायेव (for सहायेव) —² Si Ds विनाय
 (for महायव) —³ Ms सहायि (for सहायि). Dg
 Ds Ds सहायि (for युद्धे) —⁴ Ds Ga सहाय (acc)
 (for सहाय) Dg [चित्रविन्दु, Ca h as text (for
 [चित्रविन्दु]), Ds Ds सादृश्यानुविन्दु, —For 14⁶.
 Si Si V B 14 Ds 14 subst.

653⁶ संप्रतिरि दुताभ्युदे समेकाद्य निमित्तये ।
 [Si alleg. for संप्रतिरि Si Ds 14 सुप्ते, V सहाय (for
 दुता) Vs B 14 सहाय, Ds सहाय (for सहाय). Si Ds
 न विना [Si [1] दुताचित्रविन्दु, Si सहायविन्दु, Vi युद्धे
 न विन्दु सम] acc, B सहायविन्दु (for the post
 hall).]

15 Ga om 15 (cf v 14) Si om. 15⁶ —³
 Na V B 14 Ds [1] हि (by transp.) (for हसि)
 —⁴ Ds Ds वीर्यं (for वीर्यं) Ds युद्धे (for युद्धे)
 Si Ds युद्धे च दैवं, Si V B 14 Ds दैवं च युद्धे
 (B 14 युद्धे), Ms दैवं च युद्धे (by transp.) (for
 युद्धे च दैवं) Si युद्धाच दैवं दैवं —⁵ Si महासिः
 Si न हसि, Si V B 14 Ds महासि (for न हसि) V
 Dg सहाय (for सहाय) —After 15 Dg Ds Ds
 Ds 1 Ga 14 ms.

654⁶ उपायतो महासिः सहायविन्दुसहाय ।
 [Dg सहायि (for "स") Ds Ds 14 Ga सहाय
 Ms सहाय (for महासि) Ds सहाय (for सहाय).]

16⁶ Si अनुसहाय (for ननु सहाय) —³ Ds Ds
 रजसहाय (for सहायि) Si V B 14 Ds रजसहायम-
 रिता, —After 16⁶, Si V B 14 Ds ms

655⁶ पुनश्च विव गत सहाय युद्ध नान्ध्या ।
 गतेस्तस्य विव गत सहाय युद्ध नान्ध्या ।
 नान्ध्यास्तस्य विव गत सहाय युद्ध नान्ध्या ।
 यथावि मया कार्यं तत्र यत्नं ये विवगत ।

[(1. 1) Ds 14 गत (for विव) Si 14 गत (for विव गत)
 Si Ds युद्ध नान्ध्या —(1. 2) Vs alleg. from 14 up to
 1. 3 Ds 14 गतसहाय (for "नान्ध्या") —(1. 3) Vs "गतं न,
 B 14 गतं नान्ध्या [B 14 गतं] B 14 गतं, Ds 14 गतं
 G (ed.) "गतं नान्ध्या (for the prior hall). —(1. 4) Vs
 alleg. for गतं न Si Ds 14 गतसहाय (Ds 14) (for न विवगत)
 —⁵ Dg सहायि Ds कार्यं च (for सहायि) Ds सहायि
 (for सहायि) Si Si Ds शृणु कार्यं च सहायि A Ca

आयमे तस्य रामस्य मीतायाः प्रमुते चर ॥ १७
 त्वां तु निशंश्रयं सीता दृष्ट्वा तु मृगरूपिणम् ।
 मृगवामिति भवति लक्ष्मणं चाभिधासति ॥ १८
 ततस्तपोरथाये तु मृत्ये सीतां यथाशुभम् ।
 निरावापो हस्मिन्मि राहुचन्द्रमामिव ॥ १९

वदिति विव पदम् 14 G. शृणु तत्कर्मसहाय वदिति विव पदम्. Si
 —² Si Ds 14 सहाय; Si सहाय; Ms सहाय (for सहाय).
 —For 16⁶, Si V B 14 Ds 14 subst.

655⁶ कपटुत्वं महासिः महासिः यथे मम ।
 [Si Ds 14 कपटुत्वं, Ds कपटुत्वं (for कपटुत्वं), Ds
 कपटुत्वं युद्ध नान्ध्या (for the post. hall).]

17 Ds om. 17-20 —³ Si सितो (for सितो). —⁴
 Si सहायसहाय (for सहाय सहाय). —⁵ Si प्रमुते; B 14
 सहाय (for प्रमुते)

18 Ds om. 18 (cf. v. 17). —³ Si Ds 14 हां वा
 Si V B 14 Ds 14 Ga हां वा Si हां वा (for हां
 हां). Si V B 14 Ds 14 Ga हां वा (for हां). —⁴
 Si Si V B 14 Ds विनाय Si V B 14 विनाय; B
 Ds विनाय, Ds Ds Ga सीता च Si हां वा Ga हां वा
 (for हां वा) —⁵ Dg Ds सहायसहाय Ds सहायसहाय.

19 Ds om. 19 (cf. v. 17). —³ Si Ds 14
 लक्ष्मणसहाय सहायसहाय Si सहायसहाय सहायसहाय Si V B 14
 Ds 14 सहाय सहायसहाय —Dg reads from सहाय up
 to सहायसहाय in 19 in marg. —⁴ Si V B 14 Ds
 Ds सहाय सहाय (by transp.), Vi सहाय सहाय (for सहाय
 सहाय). —⁵ Si V B 14 Ds सहायसहाय, Ds Ga Si
 सहाय (for सहाय). —Si om. (bapt.) 19-20. —⁶
 Ms damaged for सहायसहाय. Ds सहाय (for सहाय). —After
 19, Si V B 14 Ds 14 ms

659⁶ अथवातेऽपि च भवाम्भसमीपं लघुविन्दुः ।
 अथवाते भवते चापि विन्दुसहाय सहायसहाय ।
 अथवाते दृष्ट्वा ये तु राहुचन्द्रमामिव ।
 अथवाते दृष्ट्वा ये तु राहुचन्द्रमामिव ।
 अथवाते दृष्ट्वा ये तु राहुचन्द्रमामिव । [5]
 अथवाते चापि विन्दुसहाय सहायसहाय ।

[(1. 1) Ds सहाय (for "स"). Vi Si (for स). —(1. 2)
 Vs B 14 सहाय G (ed.) सहाय (for सहाय). B 14 सहाय
 Si सहाय (for सहाय). —(1. 3) Ds सहाय (for सहाय). Si reads
 सहाय in marg. —(1. 4) Vs सहाय सहाय सहायसहाय;
 B सहायसहायसहाय (both hypom.) (for the prior
 hall). Vs B 14 (for सहाय). Vs सहायसहाय सहाय, B
 सहायसहाय सहाय, G (ed.) सहाय सहाय सहाय (for the
 post hall). —(1. 5) Vs सहाय सहाय (hypom.), B

अपि त्वामीश्वरं प्राप्य कामवृत्तं निरुद्धम् ।
न निन्दयेत्तुषी लङ्का त्वया मह मराकटा ॥ ६
त्वद्विधः कामवृत्तो हि दुःशीलः पापप्रविवः ।
श्रावमानं स्वजनं राष्ट्रं न राजा इति दुर्मतिः ॥ ७
न च पित्रा परित्यक्तो नापर्यादः कर्त्तव्यं ।
न लुब्धो न च दुःशीलो न च क्षत्रियप्राप्त्यः ॥ ८
न च धर्मगुणैर्हीनः शौचत्यागमन्दवर्धनः ।

न च तीक्ष्णो हि भूतानां सर्वेषां च हिते रतः ॥ ९
यत्किञ्च पितरं दृष्ट्वा कैकेय्या मत्सरादिनाम् ।
कृषिप्राप्तीति वर्णात्मा ततः प्रवर्जितो यन्म ॥ १०
कैकेय्याः प्रियसाम्पार्थ क्षिुर्दशरथश्च न ।
क्षित्वा रत्नं च मोक्षाय प्रयितो दण्डशस्त्रम् ॥ ११
न रामः कर्त्तव्यत्वात् नाभिद्राग्यान्निन्दित्यः ।
अश्वं न कुञ्चं चैव नैव त्वं यस्तुमर्हसि ॥ १२

3 41 33
3 42 33
3 43 33

6 ^a) Si Ds Ms इत्ता (for इत्ता) —^a) V: अत
वृत्त (for कामवृत्त) —^a) Si मा निन्दयेत्. Ds भविष्य
(for न निन्दयेत्) —^a) Ds मराकटा (for लङ्का लङ्का)
—After 6 Si Ds: ms

670^a कृषि स्वादि मयकाश्च सर्वेषां न क्षयाय ।
यथा रथ कर्त्तव्यो राजा पुण्ड्रिचरिन्दिव ।
[Si om 1 2 —(1 2) L (cl) च (for न) Ds सर्वेषां
क्षयाय (for the prior half)]
while Si Vs Bs: Ds: ms

671^a एव शरीरे पापमिदं दुःशीलं दुःशीलम् ।
मा मेव स्वजनं राष्ट्रं राजा इति दुर्मतिः ।
[(1 2) Ds व पुत्र (for लङ्का) —(1 2) Vs Bs
लङ्का (for न)]

7 ^a) Ds: इद्विधः, Ds लङ्का (for लङ्का) Ds
पापवृत्तो (for काम) Si: पापप्रविवः, Dms Ds Is Gs
Ms: पवित्रः, Ds कामप्रविवः (for पापप्रविवः) Si Ds
पापवृत्तो हि दुःशीलः (Si: पवित्रः) कामप्रो नरावि,
Si V Bs: Ds: दुःशीलवन्निधः पाप कामवृत्तोऽपिद्विधः
—Dms om 7^a—^a) Vs: मयका, Vs लङ्का (for
लङ्का) Si Ds: इति, Vs V Bs: Ds: राजा (for
राष्ट्र) —^a) Ds om म (subm) Ds लङ्का (for
Si: राजा इति सुतमति, Vs Vs Bs: Ds: इति लङ्का च (V
सु) दुर्मति, Ds: राजा लङ्का (Ds: दुर्मति) —After 7
Si V Bs: (2 only) Ds: ms

672^a वे च पूर्वं राजा शोका मेव रामस्य पीता ।
दुःखं तव लङ्का न मया मां मयाय ।
[(1 2) Vs illeg from up to 8^a]

8 Ds om 8^a (cl v l 7) Vs illeg for 8^a (cl
v l 672^a) —^a) Si व (for व) Si Ds: इति, Si Vs
Bs: Ds: Ds: T: G Ms म (for व) Ms om
8^a —^a) Ds रामप्रार्थ (for रामप्रार्थ) Vs कर्त्तव्यः Si
रामप्रार्थ कर्त्तव्यः —After 8^a Vs V Bs: Ds: ms

673^a यथा न विनाशस्तव न तव विनाश द्विज ।
निर्मपादः स नो गीते न ह्यनो राजकर्मणे ।

[(1 2) Is Ds: निन्दे लङ्का (for निन्दे लङ्का)
—(1 2) Bs: लङ्का (for न लङ्का) Si Ds: Ds: लङ्का
(for लङ्का)]

13 illeg (for 8^a —^a) Vs Vs Bs: Ds: पापे (for
(for लङ्का) Si Ds: नाति (Ds: नि) (for न व) —^a)
Si Ds: नाति (Si: नि) (for न व) Si Vs Ds: पाप
(Vs: लङ्का) Ds: लङ्का (for लङ्का) —After 8 Vs V
Bs: (followed by 6, 6^a) Ds: read 12

9 Ds: reads 9^a in margin —^a) Is Vs Bs: Ds: न
व, Vs व व (for न व) Si: पवित्रः, T: मयका (for पवित्रः)
Ds: वया धर्मगुणैरेव —^a) Vs Bs: G Ms: लङ्का (for
(for लङ्का) —^a) Vs: om (subm) Bs: Ds: म
(for हि) Si Ds: लङ्का न भूतानां, Si Dms Ds:
T: G Vs: न (Vs: लङ्का) लङ्का न च भूतानां Ds: न लङ्का
लङ्का, Ds: न च लङ्का न लङ्का —^a) Ds: Ds: लङ्का
न लङ्का (for लङ्का व) Ds: Gs: Ms: (न) लङ्का लङ्का Vs V
Bs: Ds: लङ्का लङ्का लङ्का —After 9 Vs Bs: Ds:
Ds: ms

674^a पुत्र शोका न रामस्य कर्त्तव्यं तव मयि रतम् ।
दुःखं तव लङ्का नो रामो हि मुन्यवत ।
[(1 2) Note hiatus between the two halves
—(1 2) Bs: लङ्का (for लङ्का)]

10 ^a) T: लङ्का Si Ds: लङ्का, Is Vs Bs: Ds:
Ms: लङ्का (for लङ्का) —^a) Ds: व, Ds: लङ्का (for लङ्का)
Bs: Ds: Dms Ds: T: G लङ्का लङ्का लङ्का लङ्का लङ्का लङ्का
लङ्का लङ्का लङ्का लङ्का लङ्का लङ्का —After 10 Ds:
T: ms

675^a विनाशस्तव लङ्का मया मया मया ।
Si: Si reads 11 in margin —^a) Ds: om च (subm)
Ds: T: G Ms: मया (for लङ्का) —^a) Vs Vs Bs: Ds:
Ds: Ms: लङ्का लङ्का

11 Is Vs Bs: Ds: Ds: 12 after 8 Vs illeg
for 12^a —^a) Ds: T: लङ्का (for लङ्का) —^a) Dms Ds:
T: लङ्का, Ds: दुःखं, T: G Ms: Ds: दुःखं (for न
लङ्का) Ds: लङ्का, Ms: लङ्का (for लङ्का) Si Vs Bs: Ds:

अग्रमेयं हि तपोनेो यस्य सा जनकत्वता ।

न त्वं समर्थतां हतुं रामचापावयां वने ॥ १८

प्रागेभ्योऽपि प्रियतरा भार्या स्निग्धमनुजवा ।

दीक्षस्तेर हुताशस्य विग्राह सोता सुमध्यमा ॥ १९

Ns V Bz 24 Ds 7 च यदोच्छ्रितम् (for चेदोच्छ्रितम्) —^a Ss
नैवावस्थितम्, Ds Ms नावा, Ds नावातिष्ठितम्, Ms नाम्ना
(for नावातिष्ठितम्) —^a Ts वयं (for वद) Ns रामो
न पृथक् —^a for 17th, Ns V Bz 24 Ds 7 यदोच्छ्रितम्

682^a नैवावस्थितम् हि त्वरा राम कथावाच ।

{ Ns [3] वि (for हि) Ds तिरावस्थितम् (acc) वि (for
the prior half) Vs illeg from नवमम् up to 19th }
—After 17, Ns reads 21st

18 Ds om 18 (cf v 1 16) Vs illeg for 18 (cf
v 1 682^a) —^a Ns Ds वत त्वे (for हि वने) —^a
Ds वत (for वयं) —After 18th, Ms reads 21st for
the first time repeating it in its proper place —Ss
Ns V Bz 24 Ds 17 Ms transp 18th and 19th —^a
Ss Ms (before cor) दम् Ns V Bz 24 Ds 17 वयम् (for
वद) —^a Ts Gs Ms वारावया (for 'वया') Dms Ds
वयम् (for वने) Ss Bz Ds Ms रामवाहु (Ms 'वय') वया
वया, Ns V Bz Ds 7 वयं रामवयावया (Vs 'वय')
—After 18 Ds Ds Dms Ds 24 S om

683^a वयं सा नरसिंहस्य सिद्धेरकस्य नामिनी :

{ Ds (for सा) Ds om hapl वयं Tz नमिनी }

19 Ds om 19 (cf v 1 16) Vs illeg for 19th
(cf v 1 682^a) Ss Ns V Bz 24 Ds 17 Ms transp
18th and 19th —^a Ss illeg for 19th Ss Ds सिद्धेभ्यो
(for प्रागेभ्यो) Ns V Bz 24 Ds 17 विद्यताम्, Ds विद्य भार्या,
Ts विद्या वात (for विद्यता) —^a Ss Ds 24 राम राममनुज
(Ss 'वि') वा, Ds सिद्धेरमनुज —After 19th Ds
Ds Dms Ds 24 S om

684^a न सा पदं विदुः शरदा मेघिष्योऽस्मिन् दिवा ।

{ Ms [1] नमिनी Ds Dms Ds Gs मेघिनी नमनस्य, Ms
मेघिनी राशशिवा (for the post half) }

—^a इदमस्य (for 'वयं') —^a Ss Ns Da विद्या
द्वारा मु (Ss मु) मय्या, Ns V Bz 24 Ds 17 विद्यां सीता
मुमय्या, Ds विद्या व शतमुमय्यति

20 Ds om 20th (cf v 1 16) —^a Ns V
वयं विदुः, Ds इदं इदम्, Ds स्वयं वयम्, Ts Ms इदं वयं,
Gs Ms इदं वयं (by transp) (for स्वयं वयं) Ts Gs
Ms इदं वयं विदुः मुला (Gs इदम्, Vs इदं) —^a Da वयं
ह, Ts Ms वीर्ये, Gs वयं वयं (for वयं वयं) Ns V Bz Dms
Ds 24 Ms वयं वयं (for 'वयं वयं') Bz वयं वयं वयं वयं,

विमुचयं व्यर्थमिदं कृता ते रावमाधि ।

दृष्टेयं रणे केन वदन् वयं जीवितम् ।

जीवितं च सुप्तं चैव राज्यं च सुदुर्लभम् ॥ २०

स सर्वः सचिवः सर्वं विष्णुपुत्रकृतैः ।

मचापित्वा तु धर्मिणः कृता निश्चयमात्मनः ॥ २१

Bz के कृता रावसम् —^a Ns V Bz 24 Ds 7 इदं वात,
Dms Dms Ds Ts Gs Ms वयम्, Ds वयं वयं (for
दृष्टेयं) Vs illeg from वयं up to सचिवम् [1]
of 687^a Ss Ds वने (for वने) Ns दृष्टेयं वने वने,
Ds दृष्टेयं वने वने —^a Ss Ds V 1 जीवितं वयं
(by transp) Ns V Bz 24 Ds 7 जीवितं च न, Ds
Ds वयं (for वयं जीवितम्) Ms सुदुर्लभं जीवितं च वने
Gs के वयं वयं वने वयं वयं वयं वयं वयं वयं वयं
वयं वयं —^a Ns repeats 20th here reading it for the
first time after 15 —Ns (first time) illeg after
जीवितं up to सुदुर्लभं —^a Ss Ns Bz 24 Ds 7 जीवितं
चैव राज्यं च, Ns (second time) जीवितं वयं योग्यं, Vs
जीवितं चैव राज्यं च, Ds जीवितं वयं राज्यं च —^a Ss Ns
Vs Bz 24 Ds 17 सुप्तं (for राज्यं) Ns (second time)
illeg for वयं सुदुर्लभं Ds वयं (for वयं) Gs जीवितं
वयं वयं वयं वयं —^a After 20 Ss Dms, while
Ms (cf 1st) cont after 689^a

685^a श्रीराज्यं वयं वयं वयं वयं वयं वयं :

{ Ds वयं (for वयं) Ms श्रीराज्यं वयं वयं (for
the prior half) }

—After 20, Ns om

686^a वयं वयं वयं वयं वयं वयं वयं :

while Ns V Bz 24 Ds 17 om

687^a वयं वयं वयं वयं वयं वयं वयं :

वयं वयं वयं वयं वयं वयं वयं :

{ [1] Vs illeg up to सचिवम् — [2] Bz वयं
वयं वयं (for the prior half) }

whereas Ds Ds V 1 om

688^a वयं वयं वयं वयं वयं वयं वयं :

{ Ts Ms वयं वयं Ds वयं (for वयं) }

—Thereafter Ms cont

689^a वयं वयं वयं वयं वयं वयं वयं :

—Ms further cont 685^a

—On the other hand Ds om after 20

690^a वयं वयं वयं वयं वयं वयं वयं :

21 Ns reads 21st after 17 Ns reads 21st for
the first time after 18th repeating it here —^a
Dms Ds Gs वयं, Gs वयं (for वयं) Ts

G 3 41 32
D 3 37 32
L 1 49 32

G 3 42 32
B 3 32 43
L 3 40 24

दोषाणा च गुणाणा च संप्रधार्य क्लान्तलम् ।

आत्मनश्च वर्तन्नात्वा राघवस्य च तत्ततः ।

हितं हि तव निश्चित्य धर्मं त्वं वर्तुमर्हसि ॥ २२

अहं तु मन्ये त्वं न धर्मं रणे

समामां कोसलराजसूनुता ।

इदं हि भूयः शृणु वाक्यमुत्तमं

धर्मं च युक्तं च निदाचराधिप ॥ २३

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे पञ्चविंशः सर्गः ॥ ३५ ॥

मन्त्रिणि (for मन्त्रिणे) —²) Dg: पुनः स्त्री Ts: Gs Ms: (second time) & Et पुनः (for पुनः) Si Mi: Ds Ms (second time) समन्त्रियुमर्हसि, Ds च मन्त्रियुमर्हसि, Ds च मन्त्रियुमर्हसि Ms: (for 21st Dg: reads: 21st 22nd in marg —²) Ms: पित्रिये Si: Ds: च Ds: Ds: च Ts: सु (for सु) Si: Ds: चर्माङ्ग B: चर्माङ्ग, Ms: Dg: परिच (Dg: 'ह') Ds: Ds: Ts: G: Ms: चर्माङ्ग, Ms: चर्माङ्ग (for चर्माङ्ग) —²) Si: Ds: 22nd (for चर्माङ्ग) —² For 21 Ms: Ds: subst whole B: a subst for 21st

22 Dg: reads 22nd in marg (cf v 1 st: —²) Dg: om first च (subm) —²) Si: मन्त्रिणं मन्त्रिण —²) Si: Ds: त्वेव च, Ds: यदाचल (for च दलत) N V B: 14 Ds: सम (B: पर) एव च पराक्रम —²) Dg: Ts: G: Ms: त्वेव च (Dg: Gs: च) निश्चित, Ms: भयति च हि निश्चित Ms: 1 & निश्चित —²) Dg: Ts: केन कर्तुं नर्हसि For 22nd Si: N V B: 14 Ds: 21 (Si: Ni: Ds: om 1: 2) subst.

G 3 41 32
B 3 37 23
L 3 40 24

दोषणां च गुणानां च संशयार्थं बलावलम् ।

आत्मनश्च दत्तं ब्रह्मा राधवस्य च तत्पदः ।

हितं हि तद् निश्चित्य धर्मं त्वं कर्तुमर्हसि ॥ २२

अहं तु मन्ये त्वं न धर्मं रणे

समाख्यं कोसलराजमुनुता ।

इदं हि भूयः श्रुणु वान्यमुत्तमं

धर्मं च सुक्तं च निशाचराधिप ॥ २३

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे पञ्चविंशः सर्गः ॥ ३५ ॥

सर्गिणि (for सर्गिणि) —¹ D₂ पुनः सौ, T₂ G₂ M₂ s (second time) : G₁ पुनः सौ (for पुनः सौ) S₁ N₁ D₁ M₁ (second time) समप्रतिपुनःसि, D₁ ता समप्रतिपुनःसि, D₁ स समप्रतिपुनःसि N₁ alleg (for 21" D₂ reads 21" 22" in marg —²) M₂ पितृव्याय S₁ D₂ s च, D₂ D₂ s, T₂ तु (for तु) S₁ D₁ s धर्मसि, B₁ धर्मसि, B₁ s D₂ धर्मसि (D₂ "ध") D₂ D₂ s T₂ G₂ M₂ s धर्मसि, M₂ धर्मसि (for धर्मसि) —³ S₁ D₂ s धर्मसि (for धर्मसि) —For 21, N₁ V D₁ s subst, while B₁ s a subst for 21⁴⁸

691" गुरुत्वावस्यमुक्तं सर्गिणि तद् मन्त्रम् ।

विष्णु मन्त्रिणं सर्वं ब्रह्मसिद्धं विभीषणम् ।

सर्वं धर्मेषु दुष्कृतं स च ये धर्मोऽभिप्रास्यति ।

{ (1 2) V alleg up to राक्षसं नि V₁ B₁ D₁ राक्षसं
—(1 3) V B₁ s राक्षसं (for राक्षसं) }

—Thereafter all the above MSS. omit

692" महात्मेयनां सिद्धा सर्वदोषघटिष्णुनाम् ।

त्रिभुवा दृष्टं सन्तन्द्रं सा तं मेघोऽभिप्रास्यति ।

दृष्टव्यं तु सर्वं धर्मं इत्यत्र कोपकथनम् ।

राक्षसं तु कुले गच्छ (सर्गिणि) विष्णुनाम् ।

कुलं पूर्वगणप्राप्तं धर्ममेवेष्टा च ब्रह्मनाम् । [5]

न ते उद्वृत्ते धर्मं राक्षसस्य प्रसीद मे ।

{ (1 2) B₁ राक्षसं (for राक्षसं) —(1 3) V alleg from इत्यत्र up to सिद्धिम् 1 4 B₁ s धर्मं (for धर्मं) V₁ इत्यत्र उपपन्नं, B₁ तु इत्यत्र धर्मं (for the post half)
—(1 4) V B₁ s, B₁ om (when) (for [] V₁ B₁ s (for धर्मं). —(1 6) V₁ B₁ s धर्मं (for धर्मं) }

22 D₂ reads 22" in marg (cf v l 21) —¹ D₂ om first च (subst) —² S₁ समप्रतिपुनःसि —³ S₁ D₂ उपपन्नं, D₂ ब्रह्मसिद्धं (for च राक्षसं) N₁ V B₁ s D₁ s राक्षसं (B₁ पर) स च पराक्षसं —⁴ D₂ T₂ s G₂ M₂ सिद्धिं नि (D₂ G₂ च) सिद्धिः, M₂ धर्मसि च हि सिद्धिः, M₂ s + विविधसि —⁵ D₂ G₂ सेनं धर्मं (यस्यसिद्धिः) —For 22", S₁ N₁ V B₁ s D₁ s T₁ S₁ M₁ D₁ s om 1 2) subst

693" सप्तस्वर्गैर्धर्मिणं सर्वं मन्त्रविद्या च राक्षसम् ।

आत्मीयित्वमालोच्य कलस्य कर्तुमर्हसि ।

{ (1 1) V alleg from से up to विद्या —(1 2) S₁ N₁ D₁ s मन्त्रं स (D₁ s च) तदा S₁ D₁ s (च) स च, V B₁ मन्त्रं च मन्त्रमेष्टा V₁ s (for the prior half) V B₁ s कलस्य कर्तुमर्हसि (B₁ "मन्त्रं" (for the post half) }

23 " B₁ न इत्य (by transp) M₂ धर्मो (for धर्म) —¹ M₂ धर्ममेष्टा —² N B₁ s D₁ s M₁ s, D₂ तु (for तु) N₁ alleg (for धर्म) S₁ उपपन्नं (for उपपन्न) —³ M₂ V B₁ s D₁ s T₁ S₁ (for धर्म) N₁ विद्या + T₁ निशाचरोष्ट्र (for राक्षसं)

Colophon Sarga name S₁ N₁ V B₁ s D₁ s : मन्त्रिण (D₁ "नि") राक्षस —Sarga no (figures, words & both) S₁ N₁ B₁ s D₁ s om S₁ D₁ 42, V₁ D₁ 43 44, B₁ 44, D₂ D₂ D₂ D₂ s T G M₂ 37, D₂ 39 D₂ 45 M₂ s 38 —After colophon, G concludes with धीराग्रजं नम

३६

कदाचिदप्यहं वीर्यारप्यटनृशिरिमिमास् ।

शलं नामसहस्रस्र धारयन्वर्ततेषमः ॥ १

नीलजीमूतमंकाशस्तप्तसाञ्चनकुण्डलाः ।

भयं लोकस्य जनयन्किरीटी परिषाधुषाः ।

व्यचरं द्रष्टुमर्ह्यमृषिमांसानि भक्षयन् ॥ २

विद्यामित्रोऽथ धर्मात्मा मद्विप्रतो महासुनिः ।

स्वयं गत्वा दक्षस्य नरेन्द्रमिदमब्रवीत् ॥ ३

वयं रक्षतु मां रामाः परं काले समाहितः ।

मरीचान्मे मयं घोरं समुत्थयं नरेधर ॥ ४

36

Da begins with sh, Ta with श्रीरामकृष्ण नमः, Ma with श्रीरामाय नमः —Before 1, $\tilde{N}a$ V Ba 3 Da 3 ms

694* एषमुक्त्वा तु मारीचो हयले राक्षसाधिपम् ।

दुर्वैद्यं महाबाहू इव वचनप्रयपीड ।

निविष्टे मनो ये जन्म विविक्ते मय से वलम् ।

विदितं मनो हनन्ते विविक्ते मनो विममः ।

[(1 1) $\tilde{N}a$ Va Da 3 लक्ष (for जन्म). —(1 2) Ba महाबाहू (for 'महा'). — $\tilde{N}a$ om (hap) 1 3 —(1 3) Ba 3 न ये (for 'second मय से') —(1 4) Va लक्ष (for 'second मय')]

1 *) $\tilde{S}a$ Da 3 पुरा वे (Da कदाचिद्) लोकेमजोद् —*) Ma परं (for परंत्तु). For subat see below

2 *) Ta द्विष्यतेऽप्येष —*) Da Ta Ga Ma 3 भूयस (Ga 'ते') (for 'दुष्टस्र'). —For 1-2*) $\tilde{N}a$ V Ba 3 Da 3 subat

695* दुराक्ष मेघसकाशस्रकाञ्चनकुण्डलं ।

व्यचरं दृष्टुमर्ह्यमे शस्त्रोर्मिजोभोजनं ।

वसुधासहस्रस्रस्य धारयन्वर्ततेषमः ।

[(1 2) Va लक्ष, Da 3 नमः (for 'न') Ba 3 up lra, also) मुनि (for 'मन'). Va लक्ष (for 'मेघ')]

—*) $\tilde{S}a$ Da 3 लक्ष (for 'लोकस्र') —*) Da Da वलम् (for 'वर्ततेषमः') —After 2*) $\tilde{N}a$ V Ba 3 Da 3 ms

696* भीषणे राक्षसर्वीरे दुराक्षं कथामृतं ।

—Thenceforth Da 3 cont 697*.

—*) $\tilde{N}a$ V Ba 3 Da 3 ms (Ba 3) 3ms. Da नमः (for 'मय') $\tilde{S}a$ $\tilde{N}a$ Da 3 न (Da 3) 3ms (Da लक्ष) दृष्टुमर्ह्यमे —*) $\tilde{S}a$ Da 3 मुनिमांसानि, Da 3 व्यसिमांसानि (for 'सुविमांसानि'). $\tilde{N}a$ द्विष्यतेऽप्येष दृष्टुमर्ह्यमे. Da व्यसिमांसानि प्रयपीड. —After 2 $\tilde{N}a$ V Ba 3 ms, Da 3 cont after 696*

697* नमः कालं तु सारांसे सदाशोभं वसुधासहस्रं ।

वसिष्ठमर्ह्यं धर्मात्मा विद्यामित्रो महासुनिः ।

उत्तं स्वर्गपातोऽहं महाबाहूधमः गतः ।

एतन्म वाप्येवम् उद्विग्नस्य वयोधनाः ।

कदा ज्ञापयताम्हे वै करोमिहस्य भयम् ॥ [5]

होमन्यासकृद्दया यदा ते राक्षसाधिप ।

राक्षसेन्द्र उदा वेदाः करोमि क्वदन् गच्छ ।

वचनमा यदा रामभृषुषो मुनिर्मुखा ।

अर्ह्यं वक्ष्यं मुखा दृष्टुमिति मे मतिः ।

मन्त्रज्ञाना प्रविषयमुपय राक्षसोपमा । [10]

न ते श्रेष्ठ विमुक्तानि लपकृष्ण गतानि ।

[(1 2) $\tilde{N}a$ Ba 3 (sic) (for लक्ष) —(1 4) Note hiatus between the two halves Va 3 (for 'second म') Da 3 मुनिमांसानि (for 'मन्त्रज्ञान') —(1 5) $\tilde{N}a$ Da 3 रा (for 'म') —(1 6) Ba नोद (for 'होम') Ba 3 उपमेव (for 'उपय') —(1 10) Da 3 (for 'म')]

3 *) $\tilde{N}a$ तु, Da 3 { 5 लि, Ma दि (for 'म') Da विद्यामित्रोऽप्येष —Ta reads as मयः from 3⁴-3⁵ —*) $\tilde{N}a$ $\tilde{N}a$ वसुधासहस्रं, $\tilde{N}a$ V Ba 3 Da 3 विद्यामित्रो, Da मयः गतः (for 'मद्विप्रतो') Ba om महा $\tilde{S}a$ Da 3 वसुधासहस्रस्रस्र —*) $\tilde{N}a$ लक्ष सदा, $\tilde{N}a$ लक्ष सदा, $\tilde{N}a$ V Ba 3 Da 3 वसिष्ठम् (Da 'मा') Da वसिष्ठम् (sic) (for 'वसुधासहस्र')]

4 Ta reads 4 ms मयः (cf v 1 3) —*) $\tilde{S}a$ Da 3 सदा, Da Da Da 3 Ta Ga Ma 3 नमः, Da नमः, Ga Ma लक्ष (for 'म') $\tilde{N}a$ V Ba 3 Da 3 मा गतः (V Dr 'ते') (for 'लक्ष मा') —*) $\tilde{S}a$ Da 3 मुनिमांसानि, $\tilde{N}a$ Da 3 विद्यामित्रः, Ba 3 मयः (for 'मद्विप्रतो') —*) $\tilde{S}a$ राक्षसो (for 'मरीचके') —*) $\tilde{S}a$ Ba Da 3 वसुषि (for 'नरेधर'). —After 4 $\tilde{N}a$ V Ba 3 Da 3 ms

698* वसुधासहस्रं मुनिमांसं परिकरो उपमितं ।

मम चक्षुःसहस्रं च वसुधासहस्रं ।

वसुधा सपत्न्यो मे मरिचो राक्षसधरः ।

कुन्दं मेव ज्ञाते वसुधासहस्रं ममिषिम् ।

दृष्टुमर्ह्यं व्यापकं दृष्टं परिज्ञाय च हसम् । [5]

[(1 1) Note hiatus between वसुधा and उपमितं Ba 3 सदा —(1 2) Va मा (for 'म'). —(1 3) Ba लक्षो मरिच (for 'मरिचो') Ba 3 सदा 3 (for 'मय') —Va om 1 4-5 —(1 4) $\tilde{N}a$ Da 3 लक्षो (for 'दृष्ट') —(1 5) Da om, vch $\tilde{N}a$ Ba लक्षो (for 'मरिच')]

हर्म्यप्रासादसंराशं नानारत्ननिभूषिताम् ।
द्रक्ष्यमि त्वं पुरीं लङ्कां विनष्टां मैथिलीकृते ॥ २१
अर्कान्तोऽपि पापानि शुचयः पापमंथयाम् ।
परपार्थैर्निश्चयन्ति मत्स्या नमोद्भे यथा ॥ २२
द्विच्यन्दनद्विधाद्विन्द्याभरणभूषिताम् ।
द्रक्ष्यस्यभिदितान्भूमी तप दोषाच्च राखसम् ॥ २३
हृदयान्तदारांश्च दस मित्रतो दिक्षुः ।

हृदयेष्वनश्वरान्द्रक्ष्यमि त्वं निश्चयान् ॥ २४
श्रुत्वास्तारिविज्ञानमिन्द्रियाणामावृताम् ।
प्रदग्ध्यमानां लङ्कां द्रक्ष्यमि त्वमसंशयम् ॥ २५
प्रमदनां स्रष्टाणि तप राजन्मित्रहः ।
मम स्रष्टारनिरतः सन्तुलं रक्ष राखम् ॥ २६
मानं वृद्धिं च राज्यं च वीरितं चेष्टमात्मनः ।
यदीच्छसि किं भोक्तुं त्वा कथा रामनिधिषम् ॥ २७

G 3 42 58
3 3 36 34
L 3 46 89

२१) —^a) T: करिष्यति (for {वा द्रक्ष्यसि}) D: यस्मै
चाति न पश्यति —For 20^a) S: V B: 1: 5: 6: 7: 8: 9: 10: 11: 12: 13: 14: 15: 16: 17: 18: 19: 20: 21: 22: 23: 24: 25: 26: 27: 28: 29: 30: 31: 32: 33: 34: 35: 36: 37: 38: 39: 40: 41: 42: 43: 44: 45: 46: 47: 48: 49: 50: 51: 52: 53: 54: 55: 56: 57: 58: 59: 60: 61: 62: 63: 64: 65: 66: 67: 68: 69: 70: 71: 72: 73: 74: 75: 76: 77: 78: 79: 80: 81: 82: 83: 84: 85: 86: 87: 88: 89: 90: 91: 92: 93: 94: 95: 96: 97: 98: 99: 100: 101: 102: 103: 104: 105: 106: 107: 108: 109: 110: 111: 112: 113: 114: 115: 116: 117: 118: 119: 120: 121: 122: 123: 124: 125: 126: 127: 128: 129: 130: 131: 132: 133: 134: 135: 136: 137: 138: 139: 140: 141: 142: 143: 144: 145: 146: 147: 148: 149: 150: 151: 152: 153: 154: 155: 156: 157: 158: 159: 160: 161: 162: 163: 164: 165: 166: 167: 168: 169: 170: 171: 172: 173: 174: 175: 176: 177: 178: 179: 180: 181: 182: 183: 184: 185: 186: 187: 188: 189: 190: 191: 192: 193: 194: 195: 196: 197: 198: 199: 200: 201: 202: 203: 204: 205: 206: 207: 208: 209: 210: 211: 212: 213: 214: 215: 216: 217: 218: 219: 220: 221: 222: 223: 224: 225: 226: 227: 228: 229: 230: 231: 232: 233: 234: 235: 236: 237: 238: 239: 240: 241: 242: 243: 244: 245: 246: 247: 248: 249: 250: 251: 252: 253: 254: 255: 256: 257: 258: 259: 260: 261: 262: 263: 264: 265: 266: 267: 268: 269: 270: 271: 272: 273: 274: 275: 276: 277: 278: 279: 280: 281: 282: 283: 284: 285: 286: 287: 288: 289: 290: 291: 292: 293: 294: 295: 296: 297: 298: 299: 300: 301: 302: 303: 304: 305: 306: 307: 308: 309: 310: 311: 312: 313: 314: 315: 316: 317: 318: 319: 320: 321: 322: 323: 324: 325: 326: 327: 328: 329: 330: 331: 332: 333: 334: 335: 336: 337: 338: 339: 340: 341: 342: 343: 344: 345: 346: 347: 348: 349: 350: 351: 352: 353: 354: 355: 356: 357: 358: 359: 360: 361: 362: 363: 364: 365: 366: 367: 368: 369: 370: 371: 372: 373: 374: 375: 376: 377: 378: 379: 380: 381: 382: 383: 384: 385: 386: 387: 388: 389: 390: 391: 392: 393: 394: 395: 396: 397: 398: 399: 400: 401: 402: 403: 404: 405: 406: 407: 408: 409: 410: 411: 412: 413: 414: 415: 416: 417: 418: 419: 420: 421: 422: 423: 424: 425: 426: 427: 428: 429: 430: 431: 432: 433: 434: 435: 436: 437: 438: 439: 440: 441: 442: 443: 444: 445: 446: 447: 448: 449: 450: 451: 452: 453: 454: 455: 456: 457: 458: 459: 460: 461: 462: 463: 464: 465: 466: 467: 468: 469: 470: 471: 472: 473: 474: 475: 476: 477: 478: 479: 480: 481: 482: 483: 484: 485: 486: 487: 488: 489: 490: 491: 492: 493: 494: 495: 496: 497: 498: 499: 500: 501: 502: 503: 504: 505: 506: 507: 508: 509: 510: 511: 512: 513: 514: 515: 516: 517: 518: 519: 520: 521: 522: 523: 524: 525: 526: 527: 528: 529: 530: 531: 532: 533: 534: 535: 536: 537: 538: 539: 540: 541: 542: 543: 544: 545: 546: 547: 548: 549: 550: 551: 552: 553: 554: 555: 556: 557: 558: 559: 560: 561: 562: 563: 564: 565: 566: 567: 568: 569: 570: 571: 572: 573: 574: 575: 576: 577: 578: 579: 580: 581: 582: 583: 584: 585: 586: 587: 588: 589: 590: 591: 592: 593: 594: 595: 596: 597: 598: 599: 600: 601: 602: 603: 604: 605: 606: 607: 608: 609: 610: 611: 612: 613: 614: 615: 616: 617: 618: 619: 620: 621: 622: 623: 624: 625: 626: 627: 628: 629: 630: 631: 632: 633: 634: 635: 636: 637: 638: 639: 640: 641: 642: 643: 644: 645: 646: 647: 648: 649: 650: 651: 652: 653: 654: 655: 656: 657: 658: 659: 660: 661: 662: 663: 664: 665: 666: 667: 668: 669: 670: 671: 672: 673: 674: 675: 676: 677: 678: 679: 680: 681: 682: 683: 684: 685: 686: 687: 688: 689: 690: 691: 692: 693: 694: 695: 696: 697: 698: 699: 700: 701: 702: 703: 704: 705: 706: 707: 708: 709: 710: 711: 712: 713: 714: 715: 716: 717: 718: 719: 720: 721: 722: 723: 724: 725: 726: 727: 728: 729: 730: 731: 732: 733: 734: 735: 736: 737: 738: 739: 740: 741: 742: 743: 744: 745: 746: 747: 748: 749: 750: 751: 752: 753: 754: 755: 756: 757: 758: 759: 760: 761: 762: 763: 764: 765: 766: 767: 768: 769: 770: 771: 772: 773: 774: 775: 776: 777: 778: 779: 780: 781: 782: 783: 784: 785: 786: 787: 788: 789: 790: 791: 792: 793: 794: 795: 796: 797: 798: 799: 800: 801: 802: 803: 804: 805: 806: 807: 808: 809: 810: 811: 812: 813: 814: 815: 816: 817: 818: 819: 820: 821: 822: 823: 824: 825: 826: 827: 828: 829: 830: 831: 832: 833: 834: 835: 836: 837: 838: 839: 840: 841: 842: 843: 844: 845: 846: 847: 848: 849: 850: 851: 852: 853: 854: 855: 856: 857: 858: 859: 860: 861: 862: 863: 864: 865: 866: 867: 868: 869: 870: 871: 872: 873: 874: 875: 876: 877: 878: 879: 880: 881: 882: 883: 884: 885: 886: 887: 888: 889: 890: 891: 892: 893: 894: 895: 896: 897: 898: 899: 900: 901: 902: 903: 904: 905: 906: 907: 908: 909: 910: 911: 912: 913: 914: 915: 916: 917: 918: 919: 920: 921: 922: 923: 924: 925: 926: 927: 928: 929: 930: 931: 932: 933: 934: 935: 936: 937: 938: 939: 940: 941: 942: 943: 944: 945: 946: 947: 948: 949: 950: 951: 952: 953: 954: 955: 956: 957: 958: 959: 960: 961: 962: 963: 964: 965: 966: 967: 968: 969: 970: 971: 972: 973: 974: 975: 976: 977: 978: 979: 980: 981: 982: 983: 984: 985: 986: 987: 988: 989: 990: 991: 992: 993: 994: 995: 996: 997: 998: 999: 1000: 1001: 1002: 1003: 1004: 1005: 1006: 1007: 1008: 1009: 1010: 1011: 1012: 1013: 1014: 1015: 1016: 1017: 1018: 1019: 1020: 1021: 1022: 1023: 1024: 1025: 1026: 1027: 1028: 1029: 1030: 1031: 1032: 1033: 1034: 1035: 1036: 1037: 1038: 1039: 1040: 1041: 1042: 1043: 1044: 1045: 1046: 1047: 1048: 1049: 1050: 1051: 1052: 1053: 1054: 1055: 1056: 1057: 1058: 1059: 1060: 1061: 1062: 1063: 1064: 1065: 1066: 1067: 1068: 1069: 1070: 1071: 1072: 1073: 1074: 1075: 1076: 1077: 1078: 1079: 1080: 1081: 1082: 1083: 1084: 1085: 1086: 1087: 1088: 1089: 1090: 1091: 1092: 1093: 1094: 1095: 1096: 1097: 1098: 1099: 1100: 1101: 1102: 1103: 1104: 1105: 1106: 1107: 1108: 1109: 1110: 1111: 1112: 1113: 1114: 1115: 1116: 1117: 1118: 1119: 1120: 1121: 1122: 1123: 1124: 1125: 1126: 1127: 1128: 1129: 1130: 1131: 1132: 1133: 1134: 1135: 1136: 1137: 1138: 1139: 1140: 1141: 1142: 1143: 1144: 1145: 1146: 1147: 1148: 1149: 1150: 1151: 1152: 1153: 1154: 1155: 1156: 1157: 1158: 1159: 1160: 1161: 1162: 1163: 1164: 1165: 1166: 1167: 1168: 1169: 1170: 1171: 1172: 1173: 1174: 1175: 1176: 1177: 1178: 1179: 1180: 1181: 1182: 1183: 1184: 1185: 1186: 1187: 1188: 1189: 1190: 1191: 1192: 1193: 1194: 1195: 1196: 1197: 1198: 1199: 1200: 1201: 1202: 1203: 1204: 1205: 1206: 1207: 1208: 1209: 1210: 1211: 1212: 1213: 1214: 1215: 1216: 1217: 1218: 1219: 1220: 1221: 1222: 1223: 1224: 1225: 1226: 1227: 1228: 1229: 1230: 1231: 1232: 1233: 1234: 1235: 1236: 1237: 1238: 1239: 1240: 1241: 1242: 1243: 1244: 1245: 1246: 1247: 1248: 1249: 1250: 1251: 1252: 1253: 1254: 1255: 1256: 1257: 1258: 1259: 1260: 1261: 1262: 1263: 1264: 1265: 1266: 1267: 1268: 1269: 1270: 1271: 1272: 1273: 1274: 1275: 1276: 1277: 1278: 1279: 1280: 1281: 1282: 1283: 1284: 1285: 1286: 1287: 1288: 1289: 1290: 1291: 1292: 1293: 1294: 1295: 1296: 1297: 1298: 1299: 1300: 1301: 1302: 1303: 1304: 1305: 1306: 1307: 1308: 1309: 1310: 1311: 1312: 1313: 1314: 1315: 1316: 1317: 1318: 1319: 1320: 1321: 1322: 1323: 1324: 1325: 1326: 1327: 1328: 1329: 1330: 1331: 1332: 1333: 1334: 1335: 1336: 1337: 1338: 1339: 1340: 1341: 1342: 1343: 1344: 1345: 1346: 1347: 1348: 1349: 1350: 1351: 1352: 1353: 1354: 1355: 1356: 1357: 1358: 1359: 1360: 1361: 1362: 1363: 1364: 1365: 1366: 1367: 1368: 1369: 1370: 1371: 1372: 1373: 1374: 1375: 1376: 1377: 1378: 1379: 1380: 1381: 1382: 1383: 1384: 1385: 1386: 1387: 1388: 1389: 1390: 1391: 1392: 1393: 1394: 1395: 1396: 1397: 1398: 1399: 1400: 1401: 1402: 1403: 1404: 1405: 1406: 1407: 1408: 1409: 1410: 1411: 1412: 1413: 1414: 1415: 1416: 1417: 1418: 1419: 1420: 1421: 1422: 1423: 1424: 1425: 1426: 1427: 1428: 1429: 1430: 1431: 1432: 1433: 1434: 1435: 1436: 1437: 1438: 1439: 1440: 1441: 1442: 1443: 1444: 1445: 1446: 1447: 1448: 1449: 1450: 1451: 1452: 1453: 1454: 1455: 1456: 1457: 1458: 1459: 1460: 1461: 1462: 1463: 1464: 1465: 1466: 1467: 1468: 1469: 1470: 1471: 1472: 1473: 1474: 1475: 1476: 1477: 1478: 1479: 1480: 1481: 1482: 1483: 1484: 1485: 1486: 1487: 1488: 1489: 1490: 1491: 1492: 1493: 1494: 1495: 1496: 1497: 1498: 1499: 1500: 1501: 1502: 1503: 1504: 1505: 1506: 1507: 1508: 1509: 1510: 1511: 1512: 1513: 1514: 1515: 1516: 1517: 1518: 1519: 1520: 1521: 1522: 1523: 1524: 1525: 1526: 1527: 1528: 1529: 1530: 1531: 1532: 1533: 1534: 1535: 1536: 1537: 1538: 1539: 1540: 1541: 1542: 1543: 1544: 1545: 1546: 1547: 1548: 1549: 1550: 1551: 1552: 1553: 1554: 1555: 1556: 1557: 1558: 1559: 1560: 1561: 1562: 1563: 1564: 1565: 1566: 1567: 1568: 1569: 1570: 1571: 1572: 1573: 1574: 1575: 1576: 1577: 1578: 1579: 1580: 1581: 1582: 1583: 1584: 1585: 1586: 1587: 1588: 1589: 1590: 1591: 1592: 1593: 1594: 1595: 1596: 1597: 1598: 1599: 1600: 1601: 1602: 1603: 1604: 1605: 1606: 1607: 1608: 1609: 1610: 1611: 1612: 1613: 1614: 1615: 1616: 1617: 1618: 1619: 1620: 1621: 1622: 1623: 1624: 1625: 1626: 1627: 1628: 1629: 1630: 1631: 1632: 1633: 1634: 1635: 1636: 1637: 1638: 1639: 1640: 1641: 1642: 1643: 1644: 1645: 1646: 1647: 1648: 1649: 1650: 1651: 1652: 1653: 1654: 1655: 1656: 1657: 1658: 1659: 1660: 1661: 1662: 1663: 1664: 1665: 1666: 1667: 1668: 1669: 1670: 1671: 1672: 1673: 1674: 1675: 1676: 1677: 1678: 1679: 1680: 1681: 1682: 1683: 1684: 1685: 1686: 1687: 1688: 1689: 1690: 1691: 1692: 1693: 1694: 1695: 1696: 1697: 1698: 1699: 1700: 1701: 1702: 1703: 1704: 1705: 1706: 1707: 1708: 1709: 1710: 1711: 1712: 1713: 1714: 1715: 1716: 1717: 1718: 1719: 1720: 1721: 1722: 1723: 1724: 1725: 1726: 1727: 1728: 1729: 1730: 1731: 1732: 1733: 1734: 1735: 1736: 1737: 1738: 1739: 1740: 1741: 1742: 1743: 1744: 1745: 1746: 1747: 1748: 1749: 1750: 1751: 1752: 1753: 1754: 1755: 1756: 1757: 1758: 1759: 1760: 1761: 1762: 1763: 1764: 1765: 1766: 1767: 1768: 1769: 1770: 1771: 1772: 1773: 1774: 1775: 1776: 1777: 1778: 1779: 1780: 1781: 1782: 1783: 1784: 1785: 1786: 1787: 1788: 1789: 1790: 1791: 1792: 1793: 1794: 1795: 1796: 1797: 1798: 1799: 1800: 1801: 1802: 1803: 1804: 1805: 1806: 1807: 1808: 1809: 1810: 1811: 1812: 1813: 1814: 1815: 1816: 1817: 1818: 1819: 1820: 1821: 1822: 1823: 1824: 1825: 1826: 1827: 1828: 1829: 1830: 1831: 1832: 1833: 1834: 1835: 1836: 1837: 1838: 1839: 1840: 1841: 1842: 1843: 1844: 1845: 1846: 1847: 1848: 1849: 1850: 1851: 1852: 1853: 1854: 1855: 1856: 1857: 1858: 1859: 1860: 1861: 1862: 1863: 1864: 1865: 1866: 1867: 1868: 1869: 1870: 1871: 1872: 1873: 1874: 1875: 1876: 1877: 1878: 1879: 1880: 1881: 1882: 1883: 1884: 1885: 1886: 1887: 1888: 1889: 1890: 1891: 1892: 1893: 1894: 1895: 1896: 1897: 1898: 1899: 1900: 1901: 1902: 1903: 1904: 1905: 1906: 1907: 1908: 1909: 1910: 1911: 1912: 1913: 1914: 1915: 1916: 1917: 1918: 1919: 1920: 1921: 1922: 1923: 1924: 1925: 1926: 1927: 1928: 1929: 1930: 1931: 1932: 1933: 1934: 1935: 1936: 1937: 1938: 1939: 1940: 1941: 1942: 1943: 1944: 1945: 1946: 1947: 1948: 1949: 1950: 1951: 1952: 1953: 1954: 1955: 1956: 1957: 1958: 1959: 1960: 1961: 1962: 1963: 1964: 1965: 1966: 1967: 1968: 1969: 1970: 1971: 1972: 1973: 1974: 1975: 1976: 1977: 1978: 1979: 1980: 1981: 1982: 1983: 1984: 1985: 1986: 1987: 1988: 1989: 1990: 1991: 1992: 1993: 1994: 1995: 1996: 1997: 1998: 1999: 2000: 2001: 2002: 2003: 2004: 2005: 2006: 2007: 2008: 2009: 2010: 2011: 2012: 2013: 2014: 2015: 2016: 2017: 2018: 2019: 2020: 2021: 2022: 2023: 2024: 2025: 2026: 2027: 2028: 2029: 2030: 2031: 2032: 2033: 2034: 2035: 2036: 2037: 2038: 2039: 2040: 2041: 2042: 2043: 2044: 2045: 2046: 2047: 2048: 2049: 2050: 2051: 2052: 2053: 2054: 2055: 2056: 2057: 2058: 2059: 2060: 2061: 2062: 2063: 2064: 2065: 2066: 2067: 2068: 2069: 2070: 2071: 2072: 2073: 2074: 2075: 2076: 2077: 2078: 2079: 2080: 2081: 2082: 2083: 2084: 2085: 2086: 2087: 2088: 2089: 2090: 2091: 2092: 2093: 2094: 2095: 2096: 2097: 2098: 2099: 2100: 2101: 2102: 2103: 2104: 2105: 2106: 2107: 2108: 2109: 2110: 2111: 2112: 2113: 2114: 2115: 2116: 2117: 2118: 2119: 2120: 2121: 2122: 2123: 2124: 2125: 2126: 2127: 2128: 2129:

दीप्तिनिष्ठो महाकायस्तीक्ष्णश्चो महामलः ।

व्यचरन्द्दशरूपं मासभक्षो महामृगः ॥ ३

अग्निहोत्रेषु तीर्थेषु चैत्यश्रेष्ठेषु सम्यक् ।

अत्यन्तघोरो व्यचरन्तापसांस्तान्प्रवर्षयन् ॥ ४

निहत्य दण्डकाण्ये तापसान्धर्मचारिणः ।

रुधिराणि पिरंस्तेषां तथा मासानि भवयन् ॥ ५

क्रुपामासाशनः क्रूरस्त्रासयन्मनमोचरन् ।

तदा रुधिरमचोर्ध्वं व्यचरं दण्डकायवन् ॥ ६

तदाहं दण्डकाण्ये निरन्तरमधुक् ।

वात्सहयं तदा रामं तापसं धर्ममाश्रितम् ॥ ७

वेदेहं च महाभागो लक्ष्मणं च महारथम् ।

तापसं निवतहामं सर्वमूढहितं रतम् ॥ ८

सोर्ध्वं वनमत्तं रामं परिभूय महालम् ।

तापमोऽयमिति जात्रा पूर्तिरमनुमान् ॥ ९

G 3 43 14
B 3 39 9
L 3 47 7

725^a ग्रहो दण्डकाण्ये दुष्पु सुनिवायुवन् ।

[Da दण्डकाण्ये \bar{D} वे- (for दुष्पु) Do सुनिवा- (for "न")
N₁ = a (illeg) [गके वपाय, Do {with boats} अग्नि
मिगलवहति (for the post ball)]

3 Va illeg. (cf v 1 1) —^a) \bar{S} Da Da^a दावेच्छि-
Da दीप्तवन् (for "तिष्ठो") B₁ मृगवेचय D₁ D₁
D₁ Da^a T₁ Ga "दृष्ट" (for "काय") —^b) \bar{S} Da^a T₁
दृष्टो (for दृष्टो) D₁ मृगवेच, Da "वह" (for "वह") —
Ga damaged up to व् \bar{S} Vi B₁ = Da^a विचयन्, Da
मपाय \bar{S} N₁ Da^a दण्डकाण्ये —^c) D₁ मासभक्षो \bar{S}
Da महाशन, Da युगाहति, Da महामृग (for "मृग") B₁
Vi B₁ = D₁ Da^a D₁ = G₁ क्रुपि (N₁ B₁ D₁ = सुनिवायुवन्
मधयन्

4 Va illeg. (cf v 1 1) —^a) \bar{S} B₁ Da^a दण्डका-
N₁ B₁ Da^a दृष्ट, Vi दृष्ट, D₁ om (hapl) (for दण्डका)
Da दण्डिका मय दृष्ट —^b) N₁ दृष्ट (for दृष्टो) \bar{S} Da
दा दण्डका (Da "न") Da दण्डका, Da दण्डका, L (cf) कायस
(for "न") —^c) D₁ D₁ Da^a T₁ G₁ दण्डका, N₁ विचय
(for दण्डका) \bar{S} N₁ Vi B₁ = Da^a = मलान्वितवन् (B₁
"वा") दण्डका —^d) D₁ om दण्ड \bar{S} N₁ B₁ = Da^a
मलान्वित (B₁ = "दण्ड") Vi ल-मधयन् (subn) Da
मलियन्, T₁ मलान्वित (for दण्डका) —After 4 \bar{S} 125
1 2 of 727^a

5 Va illeg. (cf v 1 1) D₁ om 5 Da D^a
om 5^a N₁ reads 5-6 (transposing 5^a and 6^a)
after 735^a —^a) \bar{S} पमोचयित्, N₁ Vi B₁ = Da^a
मोचयित्, Da "मोचयित्" (for "मोचयित्") —^b) D₁ [न]
मि (for मिन्) —^c) Ga damaged from मधयन् up
to कृपामासा 125 6^a D₁ [न] मधय (for मधयन्) N₁ Vi
B₁ = D₁ D₁ = मृगो च विनिवायुवन् (B₁ "मृग") D₁ =
कृपामासा च मधयन्

6 Va illeg. (cf v 1 1) For sequence 125
N₁ cf v 1 5 Ga damaged for कृपामासा (cf v 1
5) D₁ om 6^a —^a) \bar{S} Da^a सुनि (for सुनि) \bar{S}
Da [न]मन, Ga [न]मिन् Da कृपामासासुनिवायु-
—^b) D₁ पमोचय, T₁ "मोचय" (for "मृग") —For

6^a N₁ Vi B₁ = Da^a "ubst" while N₁ om 1 2
only after 4

727^a निदग्नि दण्डकाण्ये मुनी-धर्मपरायणम् ।

कर्मो रक्षाय यद् मुनीनां धर्मोत्तमम् ।

[D₁ om (hapl) from post half of 1 2 up to 7^a
—(1 2) N₁ B₁ दण्डका (for दण्डका)]

—^a) \bar{S} Da^a दण्ड, N₁ Vi B₁ = Da^a दण्ड, D₁ T₁ Ga
M₁ = दण्ड (for "दा") \bar{S} Da^a मनी, Da दण्डो (for मनी)
Da दण्डादिरप्यदो —^b) T₁ Ga om (hapl) from दण्डका
up to विचयन् 125 7^a D₁ D₁ D₁ D₁ = Ga दग्ने (for
"दग्ने") \bar{S} N₁ Vi B₁ = Da^a दण्डका दण्ड दण्ड, N₁ Da
विचयन् (Da दण्डका) दण्ड दग्ने —After 6 \bar{S} 125

728^a रामाशुभमिदं गतस्यैवोक्तिम् ।

सर्वोपशान्तये कथयिष्यामि जीवितम् ।

7 Va illeg. (cf v 1 1) D₁ om 7^a T₁ Ga
om up to विचयन् 125 7^a (for both cf v 1 6) D₁ om
7-8 N₁ om 7^a —^a) \bar{S} दण्डका, N₁ Vi B₁ = D₁
Da^a T₁ Ga M₁ दण्डका B₁ दण्डका, Da दण्डा (for दण्डका)
—^b) D₁ om Da^a T₁ Ga M₁ दण्डका (for दण्डका) \bar{S} Da
दण्डकायवन् (Da "दा") N₁ Vi B₁ = Da^a दण्डका दण्डका (B₁
"क") Da दण्डकाय (for "दण्डका") — \bar{S} Da^a om 7^a —^c)
—^d) N₁ reads 125 in marg after दण्डका up to 9^a N₁
दण्ड, Vi B₁ दग्ने, D₁ Da Ga दण्डा (for "दा") \bar{S} B₁
Da^a Ga दण्डकाय (B₁ "दण्डका") दण्डका दण्डा राम —^e)
N₁ B₁ = Da^a T₁ दण्डकाय, Vi दण्डकाय D₁ Da Ga
"दण्डका, D₁ om text (for "दण्डकाय")

8 Va illeg. (cf v 1 1) \bar{S} Da^a om 8^a B₁
reads 8 in marg (for both cf v 1 7) —^a) Da B₁
D₁ om L₁ T₁ Ga M₁ दण्डकाय (for "दण्डका") —^b) Ga
damaged after दण्डका up to 125 8^a —^c) N₁ Vi B₁ =
Da^a दण्डकायवन्

9 Va illeg. (cf v 1 1) \bar{S} Da^a om 9^a (cf
v 1 7) N₁ D₁ read 9^a in marg (for N₁ cf
v 1 7) —^a) Ga दण्ड (for दण्डका) N₁ दण्डो (for दण्ड)
—^b) N₁ Vi B₁ = Da^a [न] मिदं दण्डका, D₁ [न] मिदं दण्डका
(for दण्डकाय) —^c) D₁ दण्ड (for दण्डका) —^d) \bar{S} Da^a
दण्डा (for दण्डका) —After 9 N₁ Vi B₁ = Da^a om

G 3 44 8
L 3 3 40 8
1 1 43 8

दोषं गुणं वा संपृष्टस्त्रयेरं वक्तुमर्हसि ।

अपारं वायुपायं वा कार्यं स्वास्य विविधेषु ॥ ८

संपृष्टेन तु वक्तव्यं सचिनेन विपश्चिता ।

उदतास्त्रलिना राज्ञो य इच्छेद्भूतिमत्तमः ॥ ९

वाक्यमपतिङ्गलं तु मृदुपूर्वं श्रुमं हितम् ।

उपचारेण युक्तं च उक्तव्यो वसुधाधिपः ॥ १०

सारमदं तु यद्भास्यं मरीचं हितमुच्यते ।

नाभिन्दन्ति तद्वज्रा मावाहो मानसजितम् ॥ ११

मारीच D1. D2 लिख्ये, D3 लिखि (for वारीच) —^a D2 स (for न) V B1 + D2 + M3 निरतमिषु (for व्या^a)

8 ^a S1 D2 दोषस्युक्तम् (for दोष गुण) D2 T2 वृत्तम् [T2 वृत्त] (for संपृष्टम्) S1 D2 न मे र्व D2 मया चेद्, T2 नन मा (for चरेद्) S2 कर्तुम् (for वक्तुम्) D2 न मे वक्तु मर्हसि (for ^a) S2 दोषमात्रं च गुणमात्रं च वृत्तस्य वक्तुमर्हति, S1 V B1 + D2 + गुणतो वक्ता (V1 D2 "यो) वायुमन्त्रा हेतुमन्त्र —^a S2 D2 अपावयन्नुपाय वा, N2 D2 T2 उपाय वा (D2 वा उपाय वा, N2 V B1 + D2 + न (V B1) वायुमन्त्राय न, D2 D2 न वायुं वा उपायं वा (with hostus) D2 G2 अपाव वायुपायं वा —^a D2 (न) न G2 (ed) च (for [न] न) V1 D2 विविधेषु, D2 विविधेषु (for "ध्ये) S2 D2 कार्यं सचिनेन, D2 कार्यकारणैश्च निश्चरे D2 वर्यं वासवमेव च T2 कार्यकारणविनिश्चरे

9 ^a S1 च, D2 हि (for तु) S2 सुवृत्तमेव, N2 V B1 + D2 + समवृत्तम् D2 समुत्तं तु D2 सुवृत्तं सम, D2 सुवृत्तं मेव (for समुत्तं तु) D2 + D2 वक्तव्यं, M3 योचय (for वक्तव्य) —^a S1 D2 प्रसिद्धेन, D2 प्रसूतं (for सचिनेन) N2 निरवज्ञा, N2 V2 B2 D2 + कृतवन्तः, B2 D2 विपश्चिता, D2 M3 विविधेषु (acc) (for विविधेषु) N2 मन्त्रिणा वृत्तमेवा —^a S2 D2 नन (D2 "च) वावनिना, T2 वक्तुमर्हति (for उक्तवर्हति) N2 D2 + T2 राज्ञा V B1 + D2 + राज्ञा D2 D2 + T2 G2 राज्ञे (for राज्ञो) —^a S1 D2 D2 वद् (for व) S2 रक्षेद्भूतम्, D2 इच्छेद्भूतम् D2 इच्छेद्भूतम् (for इच्छेद्भूतम्)

10 ^a V2 alleg. from 3 in "up to द्विषु in ^a S2 D2 वक्तव्यम् N2 वक्तव्यम् (for वक्तव्यम्) S2 N2 V2 B1 + D2 + हि, N2 च (for तु) —^a S2 N2 V2 B2 D2 + G2 M3 transp. युक्तं च हितम् —^a S2 N2 V B2 + D2 + T2 सपुत्र N2 सपुत्रे (for तु) च —^a S2 D2 + वक्तव्यं सपुत्राधिपे

11 V2 alleg. for 11-12 —^a S2 D2 + G2 M2 + ताम्बरा V2 B2 + लोचमर्ह, B2 लोचमर्ह D2 D2 D2 G2 M2 लोचमर्ह, B2 लोचमर्ह, G2 to g. k. 15 in text (for ताम्बरा) N2 V2 च (for तु) V2 वद् (for वद्)

पञ्च रूपाणि राजानो धारयन्त्यभितौतसः ।

अश्वेन्द्रस्य सोमस्य यमस्य वरुणस्य च ।

शौच्यं तथा विक्रमं च सौम्यं दण्डं प्रसन्नताम् ॥ १२

तस्मात्प्रशस्त्रस्तान्मान्याः पूज्याश्च पार्थिवाः ।

तं तु धर्ममभिज्ञाय केतलं मोहमासितम् ॥ १३

अज्यामतं मा दौरस्मयात्पुनं वदसीदृशम् ।

गुणदोषौ न पृच्छामि क्षमं चात्मनि राक्षस ।

अस्मिन्तु स धराभूतये साहाय्यं कर्तुमर्हति ॥ १४

12 हिं वक्तव्य (for तु यद्भास्य) —^a N2 D2 D2 G2 लक्ष्यं V2 इच्छते D2 + D2 कायती, D2 D2 मया वा D2 T2 G2 M3 मायवा, D2 वायवा, G2 उपाय वा, M3 मा वया (for मरीच) S1 D2 + मयायो दोषमुपपदे, N2 वावनीदोष + वय, D2 T2 मायवीन उपायवदे, D2 वायवा दितमपुन —^a D2 D2 D2 + G2 [न] सिनदेव (for [न] निनमृति) —^a S1 D2 मानयो, D2 D2 मानयो (for मानयो) V2 G2 मानसजित (for "दृश)

13 V2 alleg. (cf v1 12) —^a D2 राज्ञा नो (acc) (for राज्ञो) —^a S1 D2 + मर्ह्यत (for [न] सिनदेव) —^a N2 V1 N2 + D2 वक्तव्य (for वक्तव्य) K2 (ed) वक्तव्य वक्तव्य (by transp) D2 G2 वद् (for व) —^a D2 वीर्य (acc) D2 + वीर्य (acc) (for वीर्य) —^a D2 वक्तव्य (for वक्तव्य) —^a For 12^a, S1 N2 V2 B1 + D2 + 12 sub. while M3 cont. after 743^a

743^a मया च वक्तुमर्हति देवा शौचं च पार्थिव ।

[M3 वक्तव्य (for वक्तव्य) S1 D2 + [न] हि वृत्ति, N2 [न] वृत्ति V2 B2 वक्तव्य (for वक्तव्य), N2 om. (sub.) D2 नन (for पार्थिव) S1 D2 वक्तव्य (for "वक्तव्य) नन च D2 नन वक्तव्य च (for the post half)]

—After 12 D2 D2 D2 D2 + S2 om

743^a धारयन्तं सप्तारणो राजान क्षमवाद् ।

—Thereafter M3 cont. 742^a

83 V2 om. (hapl.) 13^a —^a S1 D2 पूज्यास्तान् D2 पूज्यास्तान् (by transp) (for तान् पूज्यास्तान्) N2 D2 D2 च वित्तम् D2 वित्तम् (for च वित्तम्) —^a D2 वक्तव्य, D2 वक्तव्य (for वक्तव्य) —^a N2 वक्तव्य, D2 D2 + वक्तव्य (for वक्तव्य)

14 ^a N2 वक्तव्य, D2 वक्तव्य (for वक्तव्य) —^a D2 D2 वीर्य (for वीर्य) S1 N2 D2 + T2 वक्तव्य, N2 V B1 + 12 + वक्तव्य, D2 वक्तव्य, T2 वक्तव्य (for वक्तव्य) —^a T2 reports 14^a after 14^a —^a D2 G2 वक्तव्य T2 M3 वक्तव्य (for "वक्तव्य) T2 वक्तव्य

सौर्यस्तर्ग मृगो भूरा चित्रो रजनिमुदिभिः ।

प्रलोमयित्वा वैदेही यथेष्टं मन्तुर्वहसि ॥ १५

त्वां तु मायामृगं दृष्ट्वा काञ्चनं जलसिन्धवा ।

आनयनमिति क्षिप्रं राघं यक्षयति मेघिनी ॥ १६

अपकान्ते च कुरुत्सवे लक्षणे च यदासुरम् ।

आनयिष्यामि वैदेहीं मदस्रात्रां शुचीमिव ॥ १७

एवं कृत्वा तिरदैः कापैः यथेष्टं यच्छतद्रुश ।

राज्यस्वाप्तं प्रदास्यामि भार्गवी वर सुव्रत ॥ १८

(for यदासि) —^a) Ds १५, Gs १५, १६ सेम (for सेम)
Ss Ds १५ सेम वा यदि यदासः, १५ सेम वा यदासः, १५ V
Ds Ds १५ सेम वा (Ds धुनसः) यदि यदासः (12 "दि राक्षसः)
Ds १५ सेम वा यदि (Ds "दि वा) अन्त, Ds सेम वा दिव
मात्यः, Gs नाममा अन्ति राक्षस, G(ed) सेम वा पयमात्य
—After 14^a, Ds Ds Ds Ds 15 Gs 15, Ts
15 after 14^a (r)

745^a मयोरत्रमपि यथाकथं प्रत्यभिहितम् ।

[G reads twice Ts वरा (for मरा) Dm Ds अन्ति
Ds Ts Gs 15 (for अन्ति) Ds Ts वरेक दुषयत्पत्त
(for the prior half) Ds Ts अपरि (for अन्ति) Ds
Ts विम्व (for विम्व)]

—Thereafter Ts cont 745^a

—Vs alleg for 14^a —^a) Bs १५, Ds Ts व (for व)
Ts से, Gs १५, १६ दि (for दि) Ss १५ Ds १५ वराकृष्यो
(Ds १५ से) से, १५ Vs Bs १५ Ds १५ वराकृष्यो से, Bs वराकृष्यो
से, Dm Ds वराकृष्यो, Ds दु दि मन्तुर्वहसि, Ts १५ वराकृष्यो,
Ts व भवे वरा Gs वराकृष्यो (for व वराकृष्यो) Ms
वराकृष्यो वराकृष्यो, Gs on in text —^a) Ss Ds दानु
(for कुरु) All except Dm G अन्ति (for "मि")
Gs १५ दानु वरा वरा वरा —After 14, Ss Ds
(marg) १५ ms, while Ds Ts cont after 745^a

745^a व वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो ।

[Ds वराकृष्यो, Ds Ts वराकृष्यो (for वराकृष्यो) Ds से
(for वरा)]

—After 14, Ds Ds Dm Ds 15 Gs 15, Ts
cont after 745^a

745^a दानु वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो ।

[Ds Ts वराकृष्यो (for "से") Gs वराकृष्यो वराकृष्यो
वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो]

III Ds om (hag) 15 Ds reads 15 in marg
—^a) Ss Ds वराकृष्यो, Ds वराकृष्यो (for वराकृष्यो) —^a)
Ss Ds १५ वराकृष्यो, १५ वराकृष्यो —After 15^a,
Ds Ds Dm Ds 15 Ts 15 Gs 15, Ts 15
15^a

745^a वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो ।

[Ds वराकृष्यो (for वराकृष्यो) Ds Ds वराकृष्यो
(for वरा)]

—Thereafter Ds Ts cont 745^a and then Ts alone
cont

745^a वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो ।

—Ss transp. 15^a and 16^a —^a) Ss Ds १५ वराकृष्यो,
१५ V Bs १५ १५ वराकृष्यो, Ds Ts १५ वराकृष्यो वराकृष्यो
(for वराकृष्यो) —^a) Ds कुरुत्सु (for कुरुत्सु)

III Ss transp. 15^a and 16^a —^a) Ss V Bs १५
Ds Ds Dm Ds 15 Ts १५ दि (for दि) Ss १५ Vs Bs
Ds Ds Ds १५ वराकृष्यो (for वराकृष्यो) —^a) Ss वराकृष्यो
(for वराकृष्यो) Ds वराकृष्यो, Ss वराकृष्यो (for वराकृष्यो)
Ss Ds १५ वराकृष्यो वराकृष्यो —^a) Dm Ds १५ वराकृष्यो (for वराकृष्यो)
वराकृष्यो Ss Ds १५ वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो —^a) Ds Gs १५ वराकृष्यो
(for वराकृष्यो) —After 16 Ds Ds Dm Ds १५ 15

745^a वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो ।

वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो
वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो
वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो

[(1 1) Prior half = 17^a. Ms वराकृष्यो (for वराकृष्यो)
K(ed) १५ (for वराकृष्यो) Ds Ds Ts Gs १५ वराकृष्यो (for
वराकृष्यो) Dm Ds Gs १५ वराकृष्यो (for वराकृष्यो) —Ds
reads 1 2 in marg —(1 2) Dm Ds वराकृष्यो वराकृष्यो
(with
hatus), Ds वराकृष्यो वराकृष्यो (for वराकृष्यो) —(1 3) Ds
[4] वराकृष्यो, Dm Ds वराकृष्यो Gs १५ वराकृष्यो
वराकृष्यो (for वराकृष्यो)]

17^a) Ss Ds 17 Ts 17 Gs 17 Vs १५ वराकृष्यो (for वराकृष्यो)
Ts Gs वराकृष्यो (17^a) (for वराकृष्यो वराकृष्यो) —^a) Ds Ds
वराकृष्यो वराकृष्यो (for वराकृष्यो) —Vs alleg from 17^a up to
18^a —^a) Ss Vs Bs 17 Ds 17 वराकृष्यो वराकृष्यो

18 Vs alleg for 18^a (cf v 1 17) —^a) Ss १५ Vs
Bs 17 Ds 17 Ms (before cont) १५ वराकृष्यो (for वराकृष्यो)
वराकृष्यो Gs lacuna for वराकृष्यो —^a) Ss Ds १५ वराकृष्यो वराकृष्यो
(Ds वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो, Ss Vs Bs 17
Ds १५ वराकृष्यो वराकृष्यो (Ds १५) Ds वराकृष्यो वराकृष्यो
—Ss om 15^a Ss Ds 17 read 18^a after 755^a Ss V
Bs 17 Ds 17 read 18^a (followed by 755^a) after 755^a
Ds transp. 18^a and 19^a —^a) Bs 17 Ds 17 वराकृष्यो (for
वराकृष्यो) Ss Dm Ds वराकृष्यो (for वराकृष्यो) —^a)
Ss V Bs 17 Ds 17 वराकृष्यो वराकृष्यो —After 18 Ss V
Bs 17 Ds 17 ms

755^a वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो ।

वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो
वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो
वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो वराकृष्यो

G 3 44 19
B 3 40 24
L 3 43 18

गच्छ सौम्य द्वित्रं मार्गं कार्यस्यास्य विदूष्ये ।
प्राप्य सीतामपुद्गेन चञ्चयित्वा तु राघवम् ।
लङ्कां प्रति गमिष्यामि कृत्स्नार्थः महं तस्या ॥ १९
एतत्कार्यमगम्य मे मलादपि करिष्यामि ।
राघो हि प्रतिकूलो न बाहु सुप्रमेयते ॥ २०

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे दशमोऽध्यायः सर्गः ॥ ३८ ॥

आस्ताव तं वीक्षितसंशयसे

मृत्युर्धुरो ह्यहं मया विरुध्य ।

एतन्वाचस्मिन्नुत्तम सुदया

यद्वत् पथ्यं कुरु त्वत्तथा त्वम् ॥ २१

अन्तर्गतः राघवश्च कार्यचिन्तानुपस्थं वा । [5]
आचारं मेविधौ यत् समिप्यथ विहायका ।
एव च शापवस्त्यम्भदुष्प्रभादन्तीव हो ।
सो हृदिता वने सीते द्विप्रयोगनिष्पत्तिः ।
नृपराजमन्त्रेणैव च कारयन्ति ॥ ८
किं करिष्यामि तद्गुह्ये पक्षमात्रं सङ्गम्य ॥ [10]
राजं च तस्मै तदुक्तं तस्मै निहितं मया ।
धरापञ्चकमौ चरति कर्मभङ्गमविपीडयि ।
विजोत्तमो न कर्त्तव्यं वेपथ्यामिषिकका ।
सीता इदमिति भूयानि द्विप्रयोगा यथा चकृत् ।
नृपराजमन्त्राद्यैः पथि सिद्धिरिति ॥ [15]
अनुगम्य न पञ्चमो गच्छेत् पञ्चमा मया ।

[1 2] Vi गमयति (for गमयति) Vi alleg for the
post half 11 Ba 14 च (for तथा) Ba 10 मने (for मने
भक्ति) — [1 3] 11 कथा (for वना) Vi सेमको मर (for
मरणात्) — Valleg from 10 up to 14 (see var) in
1 3 Ba अन्तर्गतः — [1 3] Ba सीतम् (for सीते) Si
Ba पादुपैह वै, Vi सति मे मया, Va Bi राज (Va alleg विह
रे, Ba पादुपैह वै, Da 1 का सीतपै, G ed) सीत मया (for
बाहुपैह वै) — Valleg from 11 to 1 4 up to मया in
1 7 — [1 5] Vi इदमिति (for इदमिति) — [1 8] Ba च
सी (for वने) Va सीते (for सीते) Ba Di मन्त्रिणि (for
[मन्त्रिण्येति]) — [1 9] Bi मन्त्राय (acc) (for मन्त्र)
Vi Bi मन्त्रिणे, Ba *म G (ed) मन्त्रिणे (for मन्त्र)
— Valleg from मन्त्रिणे in 1 10 up to 1 11 — Ba
om 1 11 — [1 11] Ba निग (for निगि) — [1 12]
Ba Da वा (for च) — Va alleg from 1 13-15
— [1 13] 11 Da इति च (for च इति) Vi सीतपै च
इति च (for the post half) Vi पञ्चमम् (for वे
पथ्याम्) Ba Da राज (for राज) — [1 14] Va इदमिति
(for मन्त्र) Ba 1 मन्त्रा (for मन्त्र) — [1 15] Da आ
राम, Si Da 1 मन्त्रा, Ba मन्त्रा (for मन्त्रा) Ba
1 मन्त्र (for मन्त्र) — [1 16] Va Ba अनुगम्य, 11 Ba
*मन्त्र (for मन्त्र) Da 1 (for च) Ba मया (for मया)

19 Va alleg for 19th Da transp 19th and 19
—^a Ta संशय (for सौम्य) Da Ga 11 मृत्यु (for
मृत्यु) G C: द्विरे मने मया सौम्ये मया प्रमिष्यते मने
मने G —^a Da मन्त्राय (for मन्त्राय) Si 11 Vi Ba

Da 1 [न] विदूष्ये, Ba [न] विदूष्ये, Da 1 Da च विदूष्ये,
11 विनिमये, G 1 विदूष्ये (for विदूष्ये) 11 कावत्पञ्च
विदूष्ये, Ba कावत्पञ्च विदूष्ये, Da 1 कावत्पञ्च विदूष्ये
— After 19th, 19th Da Da Da 5 105

73^a मया तानुमन्त्रिणामि तस्मै इदमिति मया ।

[Da 1 Da 14 च (for तु)]

—^a Si Da 1 Da 14 Ga च, 11 [न] च (for तु) Si 1
Va Ba Da 1 Da 14 Ga 14 राघवे (for "राघ" —^a Si
Da 1 मन्त्रिणि-मन्त्रि, Si V Ba 1 Da 1 मन्त्रि, 19th Ti
मन्त्राय, Ga सीते च (for मन्त्रि गमिष्यामि) —^a Si V Ba 1
Da 1 इदमिति (for "मन्त्र") Si N V Ba 1 Da 1
transp सङ्ग and मया — After 19 Si Da 1
followed by 18th 105

75^a एव कृते मन्त्रिणामि तु मन्त्राद्येन राज्ञः ।

[Si मन्त्राद्येन]

While Di 1 Da 1 Da 14 Te G 11 105 after 19 11
om after 20

73^a न वेपथ्यामि मन्त्राय इति मन्त्राद्येन राज्ञः ।

[Di 1 Da 14 नो (for न)]

20 ^a Vi एव (for एवम्) Si 11 कृते (for कार्यम्)
Si V Ba 1 Da 14 (for मे) —^a Si मया (for मन्त्रि)
Si V Ba 1 Da 1 कावत्पञ्च मन्त्राद्ये, 11 न मन्त्रिणामि
वेपथ्याम् —^a V Ba 1 Da 1 Da 1 राघवे, 11 राघ
Da 1 Tu (for दि) Si Si V Ba 1 Da 1 वि
(Ba च, Da च) मन्त्रिणो नो, G [मन्त्रिण], 11 मन्त्रि
(for दि मन्त्रिणो) —^a Ga मन्त्रे (for "मे") — After
20, Si V Ba 1 Da 1 105

75^a मन्त्रिणामि तु मन्त्रे मन्त्रिण मन्त्रोऽप्यहम् ।

[Ba मन्त्रिण (for मन्त्र) V Ba 1 च, Da तु (for तु) Si
Ba Da 1 मन्त्रे (for मन्त्रे)]

— Thereafter all the above MSS read 18th (fol
lowed by 73^a) while Manus 733^a after 20

21 ^a Si मन्त्र, Si 1 मन्त्रे (for मन्त्राय) Si alleg,
Si Ba Da 1 वि, V Ba 1 वा (for मे) Di मन्त्रोऽप्यहं मन्त्रो
मन्त्रो, Da मन्त्रोऽप्यहं मन्त्रो मन्त्रो (105). —^a Si मन्त्र
Si V Ba 1 Da 1 मन्त्र, Da 1 मन्त्रे (for मन्त्र) Si Da

श्री ० पाश्चात्तः समस्त विचारः देवैः सत्यमात्मनः सत्यम् ।
 असतो परिहृत्य सत्यम् । अतः सत्यम् । इत्येतदस्य सत्यम् । अतः
 सत्यम् । अतः सत्यम् । अतः सत्यम् । अतः सत्यम् । अतः सत्यम् ।
 —After 12 Si De 1000. In B ms 13 only after
 1 x of 774* Vi ms after 1 x of 774* while Ma
 ms 13 3 after 13

७७१* विदेने लोचनीमत्र कलत्राश्चाहमुपम ।
 रत्नमपि नु सौतेऽपि श्रयात्तन्ममैवमुपि ।
 मुताज्जलपरिवारं तं वयं व मणोहर ।
 मुमाराधार्त्तदेमैर्भ्रष्टैः पात्रे शुभधान ।
 आहमप्यप्युत्तुभार्त्तमिदमुपि । (5)

[De om 1 2 —(1 2) Sa विपक्षे De विपक्षे (for विपक्षे)
De वाच्यम् De वाच्यम् (sic) १३ वाच्यवाच्यम् स वाच्य
इमेनवाच्य —(1 2) De वाच्य (for वाच्य) De वाच्य (for
विपक्ष) G(ed) वाच्यविपक्षम् (for the prior half)
—G(ed) om the post half of 1 2 and prior half
of 1 3] Ms प्रतिपक्ष Vs Ms वाच्य (Ms "वे")
प्रतिपक्ष (for the prior half) Ms ११ Be De १३ वाच्य
Ms वाच्य (for वाच्य) ११ वाच्य (for वाच्य)
—(1 4) De Ms-वाच्य (De "वे") (for वाच्य) Vs वाच्य
वाच्य De Ms वाच्य (for वाच्य) १३ वाच्यवाच्य —(1 5) De
वाच्यविपक्ष (for the post half)]

—Thereafter Sr Ds cont 774* while Ds cont

७७३^१ स राम पञ्चरात्राव्यासुषणिश्च सद्गुरुवत् ।
अगमं बन्धु सौख्यं सर्वंगायाणि दत्तवत् ।

Whereas No. V₁ B₁ is a Dc 7 nos. after 12

७७३^३ तदाश्रमस्य प्राप्य वृद्धाभिपठिष्येदित ।
 प्रमुषेऽश्वेभयसीता काश्चनभिग्रमुषिड ।

[(1) a) Si प्रमुख B_3 कीतवीर B_4 निवेदे (for अनुसू) V_1 दिए for नेमवरीता V_2 ववार नेमवन् सीते (for the prior half) N_1 D_2 सुपन V_3 सलित B_5 भूएन (for भूवित)]

Si D: cont after 77° * M V₁/V₂ reads 1:2 after 77°* and 1:2.19 after 771°) B: 1:4 D: 9 subst for 13:32 and read after 77° * M subst for 15°-32 and reads after 78° while M: ans after 31

७७४* वाधोरायचदुष्टायाः समवायविर्जितम् ।
 ततोऽस्य बुद्धिदमरतमिहानले कृतानुष ।
 तत्तात्पर्यमप्येवमपि धैर्यावर्तितोन्मत्तम् ।
 कस्य वाधोरायचदुष्टायाः समवायविर्जितम् ।
 मनुजैर्विर्जिता दीप्ति सूर्या वायुमिहानुत्तमा । [5]
 एतन्मन्त्रं जप्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं ।
 एतन्मन्त्रं जप्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं ।
 एतन्मन्त्रं जप्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं ।
 एतन्मन्त्रं जप्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं ।
 एतन्मन्त्रं जप्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं नित्यं । [10]

समीपे तस्य रामस्य सीतायाश्च मन्त्रो हरन् ।

अथातस्तद्वृत्तिमिदमोपपन्नं

म हीच उग्र नरदेषसुत्रम् ।

नाम प्रसिद्धः निवस नगरम्

न्यायः सुखं धर्मपथं निश्चिह्नम् ।

अस्यानिदूषान्महिदीप्तमिन्दा

प्रभञ्जयेवापि स्वगतस्य म

दृश्य पुत्र स ददत्त सीता

સીધા જ તે વૃક્ષના વૃક્ષ ॥

Colophon

[illegible]

मभिप्रवरश्चक्षुः सितसितमुखाकृतिः ।
रक्तपयोत्पलमुख इन्द्रनीलोत्पलभ्रमः ॥ १३
किंचिदभ्युन्नतग्रीव इन्द्रनीलनिभोदरः ।
मधुरनिभपार्श्व उल्लिखितरमनिभः ॥ १४
वैदर्प्यसंशयसुरस्तुनवः सुसंज्ञः ।
इन्द्रधुवसंशयं पुच्छेनोर्ध्वं निराश्रितः ॥ १५

मनोहरसिम्बन्धो रत्ननीलनिर्घृतः ।
धुवने राधयो वातो मृगः पद्मशोभनः ॥ १६
मं प्रवृत्तपद्मस्य रमाश्रमपदं च वत् ।
मनोहरं दर्शनीयं रूपं कृत्वा स राधयः ॥ १७
प्रलोभनार्थं देवि नावावातुर्ध्विनिर्घृतम् ।
निचत्नाच्छले सम्यग्महादलानि समन्ततः ॥ १८

G 3 43 D
B 3 42 BH
L 3 47 H

As सप्तदश 1181 राधुने, Ds 2 चक्षुःशक्तिः (Ds 1181) जेम
मात्र, Ms प्रसन्नितो अस्ति वदतः — (1 13) 1/2 खरस्य (for
पुनरस्य) Ss Ds 2 स वृद्धकोष (Ds 1/2 स Ds 1/2 स) वृद्ध
कोष, Ms Ms 2 (1/2 स) वृद्ध 22 (As 2 स) 2 स 2 स
— (1, 19) Ss खरस्य Bs पुनर (for वृद्ध)

Colophon. Sarga name Ss Da वसवः (Da 1/2 वसवः),
Ms महावसवः As Da 2 वसवः 1/2 Bs 2 वसवः वसवः
Ms महावसवः वसवः वसवः, Da महावसवः — Sarga no
As Dr 48 Vs 47 Ms 49 Ds 44]

—After 22 Ss 128 a line which is illeg

—Thereafter, Ss cont whole Ds Ds Ds Ds
Ts 1 Gs 1 Ms 128 after 12 whole Ds Ts Gs Ms 128
after 19th

775th स ह कप वसवः वसवः वसवः वसवः ।

[Ss illeg from the post half up to 1 in 13th]

—After 12, Ds Ts Gs Ms 128 read 19th

13 Ds om from 13 up to the end of the Sarga
For subst in As 1/2 Ds 2 Ds 2 of v 1 771st — As
illeg up to 1 in 13th —¹ Ds वसवः, Da 1/2 (for
1/2) —² Ss वसवः Ds वसवः (for वसवः)
Ts वसवः (for वसवः) —³ Ds 2 om 13th — Ds
reads 13th—14th in marg —⁴ Ts वसवः (for वसवः) —⁵
Ms वसवः (for वसवः) Gs Ms वसवः (for वसवः) As
वसवः (for वसवः) — After 13 Ms 128 1 3 5 of 771st

14 Ds om 14 (cf v 1 13) For subst in As Vs
Bs 2 Ds 2 of v 1 774th — Ds reads 14th in marg
(cf v 1 13) —¹ Ss Ds Ms वसवः, Ms Ds Ds
वसवः, Ds Ms वसवः (for वसवः) —² Gs
वसवः (for वसवः) Ss Ds वसवः, Ds वसवः
वसवः, Ds वसवः, Gs वसवः, Ms वसवः K (ed)
Gs वसवः (for वसवः) Ms वसवः (for वसवः) (uc)
Ms वसवः (for वसवः) Ms वसवः (for वसवः) — After 14th Ds Ds
Ts Gs Ms 128

776th वसवः वसवः वसवः वसवः वसवः ।

[Ds 12 (s c) (for वसवः) Ts वसवः (for वसवः)
Ds वसवः (for वसवः) Ts वसवः वसवः, Ms वसवः वसवः
वसवः (for the post half)]

—¹ Ss वसवः (for वसवः) Ds वसवः, Ds वसवः, Gs
वसवः, Gs वसवः (for वसवः) Ts वसवः वसवः,
Ms before cur 2 वसवः —² Ds Ds
Ts 2 Gs वसवः (for वसवः) — For 14th Ss Ss Ds
subst

777th वसवः वसवः वसवः वसवः वसवः ।
वसवः वसवः वसवः वसवः वसवः ।

[(1 1) As वसवः वसवः वसवः वसवः वसवः — (1 2)
As वसवः वसवः, Ds वसवः वसवः, Ds वसवः वसवः
(for the prior half) Ds Ds वसवः (Vs 1)]

15 Ds om 15 (cf v 1 13) For subst in As Vs
Ds 2 Ds 2 of v 1 774th —¹ Ss Ds Ds Ds 2 2 2
Gs Ms वसवः Ss वसवः (for वसवः) —² Ss वसवः
वसवः, Ms वसवः (for वसवः) —³ Ds वसवः
(for वसवः) —⁴ Ss illeg partially for 15th —⁵ Ss Ds
वसवः (Ss 1/2) Gs वसवः (for वसवः) Ds
Ds Ts 2 Gs 2 Ms 2 Gs वसवः, Ts वसवः, Gs वसवः
(for वसवः) Ds वसवः वसवः

16 Ds om 16 (cf v 1 13) For subst in As Vs
Bs 2 Ds 2 of v 1 774th Ss Ds 2 om 16—20 1/2 om
(hapl) 16—17th Gs damaged for 16th —¹ Ds
वसवः (for वसवः)

17 1/2 Ds 2 om 17 (for Ds cf v 1 13 and for
the rest 16) As om 17th (cf v 1 13) For subst
in As 1/2 Bs 2 Ds 2 of v 1 774th —¹ Ds Gs
वसवः (for वसवः) — Ms om 17th—28 —²
Gs 2 2 2 2 (damaged) 1/2 वसवः (for वसवः) Ts
वसवः वसवः

18 Ss Ds 2 Ms 2 om 18 (for Ds cf v 1 13 for
Ms 17 and for the rest 16) For subst in As Vs
Bs 2 Ds 2 of v 1 774th —¹ Ts वसवः वसवः (for वसवः)
वसवः Gs illeg from 18th up to वसवः in 21st
— After 18th As ms.

778th वसवः वसवः वसवः वसवः वसवः ।

वसवः वसवः वसवः वसवः वसवः ।
— Thereafter Ss subst 774th for 15th—32 —¹ Gs
वसवः (for वसवः) Ds Ds वसवः, Ts वसवः, Gs वसवः

G 3-4¹⁵ 0
B 3 12 22
L 3 47 0

रूपमिन्दुस्तैश्चिरो मृत्वा च विषदर्थनः ।
विटपीता मिलयन्महन्वादिन्विचार ह ॥ १९
कदलीगृहक गत्वा कर्षिकारामिवस्ततः ।
समाश्रयन्मन्दगतिः सीतासंदर्शनं तदा ॥ २०
राजीरचिरश्रुः स मिरात्र महाश्रुतः ।
रामाश्रमपदाम्याश्रे विचचार यथासुखम् ॥ २१
पुनर्गत्वा निवृत्तश्च विचचार मृगोत्तमः ।
गतरा मुहूर्तं ररया पुनः प्रतिनिवर्तते ॥ २२

(for सम्पद) T₁ विचचार सन् सर्वे —^d) D₁ G₁ २ शत्रुतादि
(for शास्त्रादि) T₁ चने चत (for सम्पद)

19 S₁ D₁-om 19 (for D₁ cf v l 13 and for the rest 16) For subst in N₁ V₁ B₁ 14 D₁ cf v l 774^a D₁ T₁ G₁ M₁ 12 read 19^a (followed by 775^a) after 12 G₁ illeg for 19 (cf v l 18) —^a) D₁ D₁ D₁ D₁ G₁ तैवैद्, D₁ T₁ 12 M₁ कर्षेद् (for कर्ष) D₁ T₁ विचैद्, D₁ D₁ T₁ विच (for विचै) —^a) T₁ स, G₁ तु (for च) D₁ D₁ विचयद् (for 'दत्तं च') —^a) M₁ G₁ M₁ 13 सितम् (for 'वान्') G₁ C₁ विटपीतादिनि शीर्षंमत्तस्य C₁ विटपीतादिनि शीर्षं भार्यगरोत्तरोत्तरं G₁ —^a) D₁ D₁ मङ्गलम्, M₁ C₁ 14 मन्ताद् (for मन्तावाद्) G₁ C₁ मन्तेति, 'मन्तनवार्तामन्तेति' मन्तवार्तामन्तेति G₁ मन्तावाद् इति पाठ भार्यगरोत्तरोत्तरं मन्तवार्तामन्तेति G₁

20 S₁ D₁-om 20 (for D₁ cf v l 13 and for the rest 16) For subst in N₁ V₁ B₁ 14 D₁ cf v l 774^a G₁ illeg (cf v l 18) —^a) C₁ मन्त्रिका (for मन्त्रिक) —^a) M₁ कर्षिकारम् (for 'कर्षम्') G₁ सप्तत (for सप्तत) —^a) D₁ D₁ समाश्रम, D₁ समाश्रम C₁ 15 as in text (for समाश्रमम्) D₁ C₁ 16 मन्दगतिं G₁ समाश्रमदिनि वर्येद् (for समाश्रमदिनि वर्ये) C₁ समाश्रमदिनि वर्ये C₁ मन्दगतिमिति समाश्रमदिनि वर्ये C₁ समाश्रमम् G₁ —^a) D₁ T₁ G₁ M₁ 17 G₁ तदा, D₁ D₁ ततः (for तदा) D₁ सीतासंदर्शने ततः

21 D₁ om 21 (cf v l 13) For subst in V₁ B₁ 14 D₁ cf v l 774^a —G₁ illeg up 12 समाश्रम in^a (cf v l 18) —D₁ T₁ G₁ M₁ om 21 —D₁ D₁ tran p^a and ^a —^a) D₁ D₁ D₁ तुष्टः (for तुष्टः) —^a) T₁ M₁ विचचार (for विचचार) —For 21^a S₁ D₁ 1 subst

779^a निविशद्गृहमिह शत्रुकम् महाश्रुतः ।

[D₁ पुष्टम् D₁ निविशति सति स (for the prior half)]

मिनीदंथ पुनर्भूमौ पुनरेव निषेदति ।
आश्रयद्वारमाम्भ्य मृगयूयानि गच्छति ॥ २३
मृगयूयैरनुमत्तः पुनरेव निवर्तते ।
सीतादर्शनया राक्षसाद्ययो मृगता गतः ॥ २४
परिश्रमति चिराणि मन्त्रालानि विनिष्यत् ।
समुद्दीप्य च सर्वं स मृगा येऽप्ये वनेचराः ॥ २५
उषगम्य समाधाय विद्वान्ति दिशो दश ।
राक्षसः सोऽपि तान्न्यान्मृगान्मृगारवे ततः ॥ २६

—^a) G₁ 3-4 15 0 (for रामायण) S₁ D₁ 1-वद्विनि
D₁ D₁ वद्विनि (for वद्विनि) —After 12 G₁ up a line which is mostly illeg

22 D₁ om 22 (cf v l 13) For subst in N₁ V₁ B₁ 14 D₁ cf v l 774^a —S₁ D₁ om 22-23 —G₁ mostly illeg for 22^a —After 22^a, G₁ repeats 22^a and 23^a —^a) D₁ विद्वान्ति (for विद्वान्ति)

23 S₁ D₁ om 23 (for D₁ cf v l 13 and for the rest 22) For subst in N₁ V₁ B₁ 14 D₁ cf v l 774^a —^a) D₁ om D₁ पुनर्भूमौ, D₁ in marg K(ed) कविद्वौ (for पुनर्भूमौ) —^a) M₁ 3-4 15 0 (damaged) V₁ विविदि —^a) M₁ (after cor inf in s₁ as in text) सुगन्ध 7, M₁ 'यूयै' (for 'यानि')

24 S₁ D₁-om 24 (for D₁ cf v l 13 and for the rest 22) For subst in N₁ V₁ B₁ 14 D₁ cf v l 774^a —^a) D₁ परिश्रमति मन्दः

25 S₁ D₁ om 25 (for D₁ cf v l 13 and for the rest 22) For subst in N₁ V₁ B₁ 14 D₁ cf v l 774^a —^a) T₁ C₁ (म) विनिष्यत् (for विनिष्यत्) —After 25^a, D₁ D₁ G₁ 173

780^a समीचे मृगयूयस्य विचाराणि विद्वेदः ।

[G₁ विद्वति (for विचाराणि)]

—^a) G₁ वद्विनि (for वद्विनि) D₁ D₁ T₁ G₁ 18 वच सर्वे (by transp) D₁ वच सर्वे, T₁ व सर्वे G₁ तु मर्त्यः M₁ व ते सर्वे (for व सर्वे) —^a) D₁ D₁ D₁ T₁ G₁ M₁ मृगा यानि (M₁ 'यानि') D₁ G₁ मृगायावे (for मृगा येऽप्ये)

26 S₁ D₁ om 26 (for D₁ cf v l 13 and for the rest 22) For subst in N₁ V₁ B₁ 14 D₁ cf v l 774^a —^a) D₁ दशदिशः (for दश) —^a) G₁ मन्त्रालं (for मन्त्रालं) D₁ T₁ राक्षसो वि च मन्त्रालं —^a) D₁ T₁ वनेचराः (for वनेचराः) G₁ वच (for वच)

प्रच्छादनार्थं भावस्य न यक्षयति तस्यैव ।
तस्मिन्नेव ततः काले वैदेही शुभलोचना ॥ २७
कुसुमादचये च्यवा पादपातस्तर्जत ।
कर्णिकारानशोऽग्रं च त्वांश्च मक्षिरेक्षणा ॥ २८
कुसुमान्यपविन्मन्ती चचर हस्तिरानजा ।
वनहरिण्यपास्तस्य सा तं रत्नमयं मृगम् ।
सुक्तामणिचिचिराङ्गं ददर्श परमाह्वना ॥ २९

तं वै हस्तिरदन्तोऽङ्गं रूपपातुतनुहम् ।
मिस्रयोऽङ्गुलनयना सखेऽहं समुदेधव ॥ ३०
स च वां रामदयितां पश्यन्माधामयो मृगः ।
विचचार कृतस्तन दीपयन्निव तदनम् ॥ ३१
अदृष्टपूर्वं दृष्टुं तं नानास्तमयं मृगम् ।
मिस्रयं परमं सीता जन्माम जनकतमजा ॥ ३२

G. 3. 48 0
D. 3. 43 33
L. 2. 47 0

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे क्तारविंशः सर्गः ॥ ३० ॥

27 Śi D1+om 27 (for D2 cf v1 13 and for the rest, 22) For subst in N̄ V1 B1+D1, cf v1 774* —^a) G2 भस्मिन् (for तस्मिन्) Dg1 Ts कस्तुरिणि काले दि (Ts ३) —^a) M1 दृष्टव (for दृष्टवः)।

28 Śi D1+om 28 (for D2 cf v1 13 and for the rest, 22) For subst in N̄ V1 B1+D1, cf v1 774* —^a) Dg1 D1 Ts+G2 Ms+ [न]पचयः M1 [न]पचयः (for [न]पचये) —^b) Dg1 Dm D1 G2 भस्मिन्नेव, D1 भव्य वडते, D1 T G2 M G2 भव्यवडते (for भव्यवडते) —^a) D1 om. (hapl ?) कृषयः

29 For subst in N̄ V1 B1+D1, cf v1 774* —Śi D1+om 29 (for D2 cf v1 13 and for the rest, 22) —^a) G2 विचिन्मन्ती, M2 [न]पचिन्मन्ती (for [न]पचिन्मन्ती) —^a) D1 D1 Ts G2 च्यवास्तस्य (for [न]पचयः) —^a) M1 ह तं (for हा तं) M2 रत्नमयी (for रत्नम्) —^a) Ts च बालना

30 Śi D1+om 30 (for D2 cf v1 13 and for the rest, 22) For subst in N̄ V1 B1+D1, cf v1

774* —^a) Dg1 Ts+G2 M1 स सा, Dm D1 Ts G2 Ms+सा स (for त वै) G2 हस्ति (for हस्ति) Dg1 Dm D1 Ts+G2 M G2 हलोदी (for 'ह') —^a) Ts M1, चास्तेन (for ह्यस्तेन) —^a) G2 नयन (for नयना)

31 Śi D1+om 31 (for D2 cf v1 13 and for the rest, 22) For subst in N̄ V1 B1+D1, cf v1 774* —^a) M1 स त्वा रामस्य दयिता —^a) M2 नयनमाधामया मृग —^a) Dm D1 वद तम, Ts सुसिद्ध, Ts सुसिद्ध, G2 सुसिद्ध, M2 सुसिद्धा (for सुसिद्ध) —After 31, M1 om 774*

32 Śi D1+om 32 (for D2 cf v1 13 and for the rest, 22) For subst in N̄ V1 B1+D1, cf v1 774* —^a) Ts M1 स रत्ना (by transp) Ts रत्ना तु, G2 रत्ना (for रत्नी स)

Colophon Śi N̄ V1 B1+D1+om —Sagra no (figures, words or both) Dg1 D1 Dm D1 T G2 M2 D1 44 M2 43 —After colophon, G concludes with श्रीरामायणम्

G 3. 48. 1
B. 3. 43. 1
L 3. 45. 1

॥ तं संश्लेष्य सुशोणी कुसुमानि विचिन्तनी ।
हेमराजदरणाभ्यां पार्थाभ्यामुपशोभितम् ॥ १
प्रहृष्टा चानवघात्री मृष्टहाटकनर्त्तनी ।
मर्तमरमपि चाकन्दलसुमनं चैव सायुषम् ॥ २
तथाहूतौ नरन्वामौ वैदेह्या रामलक्ष्मणौ ।
वीक्षमाणौ तु ते देखे सदा ददन्तुर्मृगम् ॥ ३
शङ्कमानस्तु तं दृष्ट्वा सत्यणो राममब्रवीत् ।
तमेवैनमहं मन्ये मारीचं राक्षसं मृगम् ॥ ४
चरन्तो मृगयां दृष्टाः पापेनोपाविना वने ।
अनेन निहता राम राजानः कामरूपिणा ॥ ५
अस्य मापादिदो भाषामृगरूपमिदं कृतम् ।
भानुमत्सुरूपपात्र सन्धेरूपसंनिभम् ॥ ६
मृगो क्षेत्रविधौ रत्नविधौ नास्ति राक्षसः ।

41

13^a V. 11eg. for Sarga 41 (cf. v. l. 5.39.1). S. 1^a V. 11. 4. 4 Ds. 1. 1. 1 continue the previous Sarga. For Sarga 41, S. 1^a Ds. 1, S. 1^a V. 11. 4. 4 Ds. 1. 1 and Ds. have different versions which are given at the end of this Sarga. Ds. begins with 3^a Ts with श्रीरामपद्माय गन्तुः श्रीरामपद्माय गन्तुः.

1^a Ds. सुदेवः Ms. सुदेव (for सुदेव). —^a Ms. (स) सुदेवः K. (ed.) [स] सुदेवः (for सुदेवः). —Ts reads 1^a twice —^a Ds. Ds. 1. 1. 1 Ms. 1. 1. 1 (for हेम). —^a Ds. lacuna for पार्थाभ्याम्. Ms. lacuna for उपशोभितम्.

2^a Ds. प्रहृष्टा मृष्टा Gs. प्रहृष्टा (for प्रहृष्टा). —^a Ds. Ds. मृष्टि चरद, Ts मृष्टि चरद, Gs मृष्टि चरद, Gs मृष्टि चरद, K. (ed.) Gs. मृष्टि चरद (for मृष्टि चरद). —^a Gs. 1. 1. 1 चरद. —^a Ds. Ts. Ms. 1. 1. 1 [स] सु (for [स] सु). —After 2, Ds. Ds. 1. 1.

781^a शङ्कमानस्तु च कुम्भं सुप विचिन्तिते ।
मापपादिदो श्रीरामं वै मारीचं राक्षसम् ।

{ (L. 1) Ds. [1] विचिन्तिते — (L. 2) Note hiatus between the two halves. K. (ed.) सुपम् }

3^a Ds. Ds. Ts. Gs. Ms. Gs. 1. 1. 1 (for मृष्टाहूतौ). Ds. Ts. मृष्टाहूतौ (for मृष्टाहूतौ). —^a Ds. Ds. Ms. (after corr. sec. m. m. m. text) मृष्टाहूतौ (Ds. 1. 1. 1) (for मृष्टाहूतौ).

अमत्यां जयतीनाथ मायैवा हि न संशयः ॥ ७
एवं कृत्वा ककुत्स्थं प्रतिवार्य शुचिस्मिता ।
उवाच सीता संहृष्टा कृपना इतचेतना ॥ ८
आर्यपुत्रमिरामोक्ष्यो मृगो हस्ति मे मनः ।
आनयेन महाबाहो कीदृशं नो भविष्यति ॥ ९
हृष्टाश्रुपदेभ्यामहं ब्रह्मः पुण्यदर्शनाः ।
मृगशरानि सहिताधमराः सुमरास्तथा ॥ १०
शङ्काः गुणमपाद्य वानराः किंरास्तथा ।
विवर्तित महाबाहो रूपश्रेष्ठा महाबलाः ॥ ११
न पाश सद्यो राक्षसदृष्टौ मृगः पुरा ।
तेजसा ध्रुमवा दीपवा यदायं मृगसत्तमः ॥ १२
नानावर्णविचित्राहो रत्ननिन्दुसमप्रभितः ।
योऽप्यननमप्यत्र शोभते शशिसंनिभः ॥ १३

4^a Ts. 1. 1. 1 (for 'नम'). —^a Ds. Ds. वानम् (for वानम्).

5^a Ds. पापिका पापिका वने. —^a Ms. 1. 1. 1 (for विह्वल). Ds. Ds. Ts. Gs. 1. 1. 1 (for वने). —^a Ds. Gs. 1. 1. 1 (for वने). —^a Ds. Gs. 1. 1. 1 (for वने).

6^a Ts. 1. 1. 1 Ms. 1. 1. 1 (for मृष्ट). Ds. Ts. Gs. 1. 1. 1 (for मृष्ट). —^a Ts. 1. 1. 1 Ms. 1. 1. 1 (for 'मृष्ट'). —^a Ds. Ts. 1. 1. 1 (for 'मृष्ट'). —^a Ds. Ts. 1. 1. 1 (for 'मृष्ट').

7^a Ds. 1. 1. 1 (for हि).

8^a Ts. Gs. 1. 1. 1 (for ककुत्स्थ). Ds. Ds. Gs. 1. 1. 1 (for ककुत्स्थ). —^a Ds. Ds. 1. 1. 1 (for ककुत्स्थ). —^a Ds. Ts. 1. 1. 1 (for ककुत्स्थ). —^a Ds. Ts. 1. 1. 1 (for ककुत्स्थ).

9^a Ds. Ds. Gs. 1. 1. 1 (for 'मे मनः'). —^a Gs. Ms. 1. 1. 1 (for 'मे मनः').

10^a Ms. 1. 1. 1 (by transp.).

11 Ms. om. (hapl.). 1. 1. 1. —^a Ds. Ds. 1. 1. 1 (for विवर्तित). —^a Ts. 1. 1. 1 (for महाबलाः). Ms. 1. 1. 1 (for महाबलाः).

12^a Ds. Ds. Gs. 1. 1. 1 (for मृष्टाहूतौ). —^a Gs. 1. 1. 1 (for मृष्टाहूतौ). —^a Gs. 1. 1. 1 (for मृष्टाहूतौ). —^a Gs. 1. 1. 1 (for मृष्टाहूतौ).

13^a Ds. (before corr. 2. 2. 2 text) Gs. 1. 1. 1 (for 'मारीचः'). Ds. Ds. 1. 1. 1 (for 'मारीचः'). —^a Ts. 1. 1. 1 (for 'मारीचः').

अहो रूपमहो लक्ष्मीः सरसस्य चोभयता ।
 मृगोऽद्भुतो विचित्रोऽसौ हृदयं हस्ती च मे ॥ १४
 यदि ब्रह्ममभ्येति वीरयेव मृक्षस्तव ।
 आश्चर्यभूतं भवति त्रिसयं जनविष्यति ॥ १५
 समाश्वनवासानां राज्यस्थानां च नः पुनः ।
 अन्तःपुरविभूषार्थं मृग एव भविष्यति ॥ १६
 भरतस्वार्थपुत्रस्य शश्वृणां मम च प्रभो ।
 मृगरूपमिदं दिव्यं विमयं जनविष्यति ॥ १७
 जीवच्च यदि तेऽभ्येति ब्रह्मं मृगसत्तमः ।
 अजितं नरशार्दूलं वृत्तिं मे भविष्यति ॥ १८
 निहतस्वास्त्वं सत्तमस्य नाम्मुन्दमयत्वाच्च ।
 शय्यपृष्ठां विनीतायामिच्छाम्यहमुपसितुम् ॥ १९
 कामवृचमिदं रौद्रं स्त्रीणामसदृशं मतम् ।
 वपुषा त्वस्य सत्तमस्य विस्मयो जनितो मम ॥ २०

तेन काञ्चनोष्ण्या तु भविष्यन्नृक्षिण्या ।
 तन्मादित्यवर्षेण नक्षत्रपथवर्त्तया ।
 वयूच राक्षसस्यापि मनो विस्मयमागतम् ॥ २१
 एवं सीतलचः श्रुत्वा दग्धा च मृगमद्भुतम् ।
 उवाच राक्षसो हृष्टो प्रातरं लक्ष्मणं नवः ॥ २२
 पश्य लक्ष्मण वेदेहाः सृष्ट्वां मृगमतामिमाम् !
 रूपभेदतया शेषे मृगोऽहं न भविष्यति ॥ २३
 न भवे नन्दनोद्देशे न चैवमभ्यवेद्ये ।
 कुतः पृथिव्यां सौमित्रे पोऽस्य कश्चित्समो मृगः ॥ २४
 शक्तिमोलुलोमाश्च रुचिरा रोमराजयः ।
 शोभन्ते मृगमाश्रित्य चित्राः कन्तमिन्दुभिः ॥ २५
 पश्यास्य ब्रम्भमापस्य दीक्षाभविशिखोपमाम् ।
 विद्वां मुखान्निःसरन्तीं मेघादिव शतहृद्दाम् ॥ २६

G. 3. 41. 24
 B. 3. 41. 26
 L. 3. 41. 27

शोमपृ (for शोम). Dg (after corr. as in text) Dm
 'Da Ts Ga Ms मयपरा Ms म (before corr. ४) कुतं
 (for मयपरा). —^d Dg Dts Dls पोऽहं (for शोमपृ).

14 ^d Dg लक्ष्मी Ts हस्त (for वर). Ds नक्षत्र-
 (for सत्तम) Gs सोहता (for सोभता). —^a Dg रुच-
 भूतो, Dts Ds Ts Ms विचित्रो (for विचित्रोऽसौ).

15 ^d Mls मृग (for मृग). —^a Ts मयमभ्यवेद्ये. —^d
 Ds Ms समाश्वनविभूषणे.

16 ^d Ds पुनः (for च नः). —^a Dts अंतं पुनवि
 भूषणं, Ds Ts अंतं पुनं वि. —^d Dts पुन (for मृग).

17 ^d Ds च मम (by transp.). —^a Dm Ts Ts
 G M सत्तम (for मृग). —After 17, Ds ms.:

78a^a तन्मादित्यवर्षेण नक्षत्रपथवर्त्तया ।
 शोमविषयि ते शय्ये मृगमद्भुतमिच्छाम्यहम् ।

18 ^a Gs वरिन्दोऽसौ (for यदि वेदेहाः). —^d Dts
 Da तु (for मे).

19 ^d Dg Ds Gs M जांभुद्वयं (Dg Ms मृ-
 खवि. —^a Dg सत्तम वृषां Ds दोषे वृषां Ms सत्तम-
 'वृषां (for सत्तम). Gs दोष वृषाश्चे वीरयास्य (sic).

20 ^a Dm reads an marg. Cr k पोहं (for रौद्रं).
 —^b Cr अनुचित (for मयपरा). —^a Ds वयूच (for सत्तम).
 Ts मृगस्य वपुषा सत्तम. —^d Ts reads वज्रितो मम म.
 marg.

21 ^a Dg नक्षत्रं Cm. 48 रुचि (for शोमपृ तु).
 —Dg reads in marg; Dm Ds Gs M read 21^{af}

(followed by 783^a) after 22^{af}. —After 21, Dg
 Dm Ds Ts G M ms. Dts Ds Ts 1 ms. after 22^{af}

783^a शोमविषयं रुचिं राक्षसा च भविष्यति ।

[Dg Ts (न) वि (for च).]

22 Dg Ts Gs om. 22^{af}. —^a Dts Ds रुचि (for
 मृग). —^b Ts मृग Ms रुचि (for च) Ts रुद्रा (for रुद्रा
 च). Ts सुवपुषा (for 'मृगमद्भुत'). —After 22^{af}, Dm
 Ds Gs M read 21^{af} (followed by 783^a), while Dts
 Ds Ts 1 ms. 783^a. —^d Ts रुचि (for मृग).

23 Ms om. (hapl.) 23-25 Gs repeats 23^{af}
 after 24. —^d Dts Ds रुचि (for मृगमद्भुत). —^a
 Ts [न] रुचि Ms Cr (रुचि) (for (रुचि). —^d Ts Ms
 [S] रुचि (for 23).

24 Ms om. 24 (cf. v. l. 23). —^a Ms रुचि रुचि
 (for 'वेदेहा'). —^b Ms रुचि रुचि रुचि. —^a Gs रुचि रुचि
 (for 'मृग'). —^d Dg [S] रुचि (for रुचि). —After 24,
 Gs repeats 23^{af}

25 Ms om. 25 (cf. v. l. 23). Ts om. 25-26. —^d
 Ts रुचि रुचि (for रुचि). —^a Ds रुचि रुचि Ms रुचि; Cr
 रुचि रुचि (for रुचि). Gs Ms रुचि रुचि (for रुचि रुचि).

26 Ts om. 26 (cf. v. l. 25). —^a Ts रुचि रुचि (for
 रुचि रुचि). —^d Ds Gs रुचि रुचि (Gs 'मृग' [sic]) (for
 'मृग'). —^a Ms रुचि (for रुचि). Ts रुचि रुचि Ms
 रुचि रुचि (sic). Ms रुचि रुचि (Ms 'रुचि' [sic] (for रुचि रुचि)).
 Dg Ts रुचि रुचि रुचि रुचि (Ts 'रुचि'), Ds Cr रुचि रुचि रुचि
 रुचि.

G 3 48 36
R 3 43 39
L 3 48 48

मन्त्रात्मन्त्रं दत्तः । अहमुक्तानिभोदः ।
कस्य नामानिरूप्योऽस्ती न मनो लोभयेन्मयाः ॥ २७
इस्य रूपमिदं दृष्ट्वा ज्ञानमदम्यप्रमम् ।
नानास्त्वमयं दिव्यं न मनो निस्मयं प्रवेत् ॥ २८
मांहेतोराणि दृष्टान्निहासार्थं च घटितम् ।
प्रन्ति लक्ष्मण राजानो धृष्टपाथां महामने ॥ २९
घनानि व्यवसायेन निधायन्ते महामने ।
घातयो निविधावापि मन्त्रिजगत्तुर्वणिः ॥ ३०
हन्तारमरितं नृणां धने निचयवर्धनम् ।
मनसा चिन्तितं स्रग् यथा क्षुद्रस्य लक्ष्मण ॥ ३१
अर्धो येनार्थकृतेन संप्रत्ययनिचारयम् ।
तमर्थमर्थयाक्ताः प्रादुरध्यायं लक्ष्मण ॥ ३२
एतस्य नृगरत्नस्य परार्थं बाधनस्यचि ।

उपवेत्यति वेदेही मया सह सुमध्यमा ॥ २३
न खटली न शिवही न प्रवेणी न चाविही ।
भवेदेव सत्यही सन्नेनेति मे मतिः ॥ २४
एष चैव मृगः श्रीमान्प्रथ दिव्यो नमदरः ।
उभवेतो मृगौ दिव्यौ तारापृगमहीमृगौ ॥ २५
यदि तार्थं तथा यन्मां भवेद्वदि लक्ष्मण ।
मायेषा राधगस्वेति कर्तव्योऽस्य उचो मया ॥ २६
एतेन हि नृमनेन मर्षिणेनाकृतात्मना ।
वने निचरता पूर्वं हिंसिता घुनिपुण्याः ॥ २७
उत्थाय बहो येन धृष्टपाथां जनाविषा ।
निहताः परमेष्वासालस्माद्रथस्त्वयं मृगः ॥ २८
पुरस्तादिदं वातापि परिभूय तपस्विनः ।
उदरसो द्विजान्दन्ति स्वगमोऽप्यतरीमिव ॥ २९

27 *) Dti लसत (for लसत) Dti Dti Dti T
Gt Gt m g नाले (for नाले) Dti Mti महत् (Mti
"हन्ता" हन्तापद (Dti "विनाश" Dti "तल" —) Dti
हृत्वा लसतिभोदः —After 27*, Mti mti.

784* विनाशनाम हृदये दिव्यमस्मिन्निविष्टम् ।
वहनेमिना द्रष्टव्यं यदी विदुर्भवितो ।
पार्थिवोऽप्रापते पालि कन्दुस्तपस्विने यथा ।
[For this, cf. 59-61 of 790*]

—) Dti Dti T Gt Mti Gt नामनि (T "हि" लोकोटी, Gt
दुलोनिस्लोटी: Cti करव नामनिस्लोटी (as in text)
—) Cti महत्तापदकद्वयं वादुर्गुणानिभोद इति पदो मन्त्र
इत्यनिलस्य मन्त्रप्रवचनं लक्ष्मणस्य कदुर्गुण इति
वाच्यः । अनेकस्य इतिपदमिति निरूपयितुमशक्यम् । वादुर्गुणे
पदोऽप्रापते —After 27, Mti mti

785* मनो हृदि सेवत्यं दर्शनीयकं नृत्तम् ।
[Cl. 1 67 of 790*]

28 *) h. (at) नृत्तं प्रवेत् (for मन्त्रवन्तः) —) Dti
Ti G M रन्त (for रन्त) —After 28, Ti mti

786* ॐ पुनर्मिच्छेति सौख्यं बहो मती न विमयेत् ।
while Mti mti

787* पदप्रसादुच्छेदितं वा को वादुच्छेदयन् ।
[Cl. 1 66 of 790*]

29 *) Dti Ti Gt r m g निवेद्यते (for विदुर्गुणे).

30 *) Mti वृद्धिना पालि रत्नम् —) Dti व्यपीयसे,
Ti चिन्तये, Gt विनन्दते (for विनीकृत्) —) Mti वाच्ये
(uc) (for वाच्ये) Mti विविधा (for "व्याप्य") Ti चैव

(for पालि) —) Dti Mti रत्न (for रत्न) Mti सुवर्णम्,
Mti सुवर्णक (for सुवर्णम्)

31 Dti reads from ३१ in * up to ३१ in marg —) Dti Dti Gt Mti रत्न सुवर्णक (Dti Dti "रत्न" तथा (Dti
चय)

32 *) Dti Gt Gt (Gt "द्वय" (for "द्वय") Gt सङ्ग
विचचारय —) Dti Dti Mti = तु लक्ष्मण, Dti सुवर्णक,
Ti कथयत (for च कथयत)

33 *) Dti सुवर्णक (for "रत्न") —) Dti पदार्थ
(for "द्वय") Gt Mti वाच्ये (for वाच्यम्)

34 Dti reads विपरीतं न in marg —) Mti वदते
न विदुर्गुणे —) Dti Gt च वाच्ये (by transp.) Gt
Mti च वाच्ये (for न वाच्ये) —) Gt Mti सत्त (Gt
"सत्") (for "द्वय") —) Dti Dti लक्ष्मण, Dti सुवर्णक
Ti वृद्धयन् (sic), Ti दृष्टयेव (for स्वर्णयेव)

35 *) Ti वृत्त (for वृत्ति).

36 *) Dti Dti वाच्य, Gt वा दृष्ट (for वाच्य) Ti वृत्त
(for तथा) Dti Dti Gt Mti वा (for वा) —) Ti Gt
Mti मन्त्र (for मन्त्र) Ti Mti वदति (for वदति) —)
Dti [ह]व (for [ह] वा)

37 *) Ti सन्त (for सन्त) Ti च (for दि) —) Dti Ti Gt मन्त्रिणं वृत्त (Gt वृत्त) तथा ॐ Cv मुनिपुत्र
इति सम्प्रत्ययः ॐ

38 *) Dti Dti Ti Gt Mti [उ]त्त (for उत्त) Dti
Dti वाच्य (for वाच्य) —) Gt हिंसिता (for निहता)
—) Ti वृत्त, Gt वृत्त (for वृत्त)

39 *) Mti वृत्त (for वृत्त) —) Gt वृत्त (for वृत्त).

स कदाचिच्चिराहोके आससाह महासुनिम् ।
 अगस्त्यं तेजसा युक्तं भस्वस्तस्थं यधुन इ ॥ ४०
 समुत्थाने च तद्रूपं वर्तुणामं समीक्ष्य तम् ।
 उत्सर्पितसा तु भगवान्नातापिभिदमप्रीति ॥ ४१
 स्वयमिगण्य तातापे परिभूताश्च तेजसा ।
 वीरलोके द्विजयेष्ठास्तस्मादसि जरा गताः ॥ ४२
 एवं तत्र भवेद्रथो रातापिरि लक्षणा ।
 मद्दिधं योजितमन्येत धर्मनित्यं चितेन्द्रियम् ॥ ४३
 भवेद्रथोऽयं क्षातापिरास्त्वेनेन सा गताः ।
 इह त्वं भग संनद्धो यन्त्रितो रक्ष मैथिलीम् ॥ ४४
 अस्यामायचमस्माकं पत्कुलं रघुनन्दन ।

अहमेनं यधिप्यापि प्रहीप्याम्यपरा मृगम् ॥ ४५
 यावद्दन्तामि यधिपिरे मृगमानयितुं द्रुवम् ।
 पश्य लक्ष्मणं वेदेहीं मृगतत्वि भस्वस्तस्थम् ॥ ४६
 तत्रा प्रवानया सोमं मृगोऽयं न भविष्यति ।
 अग्रमचेन वे भान्वमाग्रमस्तेन सौतया ॥ ४७
 यावत्पृथक्तेनेन सापरेन निहन्म्यहम् ।
 इत्येतर्धम आदस्य यीप्रमेण्यामि लक्ष्मण ॥ ४८
 प्रदक्षिणेनातिपतेन पक्षिणा
 ज्ञातुया उद्दिष्टता च लक्ष्मण ।
 मयाप्रमचः प्रतिमृश मैथिली
 ग्रथिषणं सर्वत एव शक्तिवः ॥ ४९

13 3 48 0
 B 3 41 37
 L 3 46 27

इति श्रीशायणे अथ्यकान्ठे एरुपत्तारिखः सर्गः ॥ ४१ ॥

40 Note hiatus between * and * —*) T₂ G₂ s
 पत् (for धितल) Dm D₂ s T₂ G₂ s लोभम्, G₂
 लोभम्, M₂ लोभ (for लोके) —*) T₂ G₂ M₂ G₂ भद्रम्
 (for भद्रम्) D₂ Dm D₂ T₂ G₂ s M₂ s, G₂ ह
 (for ह)

41 *) T₂ s, G₂ om (sobm) (for तु)

42 *) T₂ लवणायाम् M₂ कले (for वाजने) —*)
 G₂ ल (for ल) D₂ M₂ s दवार (for लवण) T₂ पक्षिभूया
 कलेकल —*) G₂ ल (for ल)

43 *) Dm D₂ s (for ल) K(ed) वदेज् (for
 दृष्टम्) Dm D₂ G₂ वदेज् (D₂ लदेज् [hypn]) न
 भवद्व —*) M₂ दृष्ट (for दृष्ट) —*) G₂ [s] खन्नेज
 (for दृष्ट) —*) Dm G₂ s पिच्छिज् G₂ स लक्ष्मण
 निमग्नयुगलराह मारीचलक्ष्मण निमग्नयुगलराह यन्त्रि च य
 इति उमाया पिच्छिज् लिङ्ग 1, G₂ यन्त्रि 1, रक्ष कथा
 निमग्नयुगलराहम् ॥

44 *) T₂ G₂ k वासलेनैव (for *य) Dm D₂ G₂
 M₂ G₂ मो (for मा) —*) D₂ T₂ G₂ काले (for
 पक्षि)

45 *) G₂ ललम् (for ललम्) —*) D₂ दृष्ट (for
 ल) D₂ T₂ G₂ s M₂ ललम् (for ललम्) —*)
 D₂ Dm D₂ s T₂ G₂ M₂ [s] य (for [s] य),
 G₂ दृष्ट (for ललम्)

46 *) D₂ ललम् (for ललम्) M₂ ललम् (for ललम्)
 निद्रु दृष्टम् —*) D₂ D₂ G₂ M₂ वेदः G₂ m as in
 text (for वेदः) —*) D₂ D₂ G₂ M₂ s ललम्, D₂ G₂
 दृष्ट, G₂ m as in text (for ललम्)

47 *) M₂ [s] य (for य)

48 *) M₂ दृष्ट (for दृष्टम्) D₂ G₂ M₂ यदाय
 (for यदाय) G₂ G₂ यदाय (for यदाय) यदाय यदाय
 —After 48 M₂ ms

788 * यदाय यदाय यदाय यदाय यदाय

यदाय यदाय यदाय यदाय यदाय

[Cf 1 104 105 of 790*]

49 *) M₂ दृष्ट (for दृष्टम्) —*) D₂
 Dm T₂ s G₂ s M₂ s G₂ पक्षि (for पक्षि) —*) Dm
 M₂ दृष्ट (for पक्षि) M₂ दृष्ट (for पक्षि) यदाय यदाय
 —For 790 41, 51 D₂ s s s s

- स राज पञ्चदशधनुषमिह महामखम् ।
 यवात मन्द सौर्य सवेग्यस्त्रि दूरिषम् ।
 (4) { यदुमानस्तु त इदुः कदम्बो रामवधोदित् ।
 तमेवाम्बु माये मातीर्य नाम राजपथम् ।
 (5) { बन्धु मृगया एत सान्न दि महीपते । [5]
 एते विविता रा-रापठा वधमस्मिन् ।
 न ह मार्यान्नायन मृगकर्मिदु हृत् ।
 (1*) { तत्र सीता युः द्रुपु कुसुमदि विविज्यते ।
 (2) { इहहा पारवपुष्टि विविता वरायम् ।
 भगवन्मिद्विज्यत् सङ्गम्य व सङ्गम्यम् । [10]
 (3) { पारवर्तौ नो मरुपुष्टौ वेदपु रासद्वयम् ।
 बाधतापार ता नाम्ना दान्यप्राय व सङ्गम् ।
 वधुत इहा वेदौ मुमुक्षुद्वयम् ।
 न मृग बाधन द्रुपु मृग्य सुविविधम् ।
 उवाच रावर तीक्ष्ण निवृत्ताभिरासिम् । [15]
 हन्म विविज्यत् पद्व इमज्ये मृगम् ।
 भाववैभुत काङ्क्षय कमावययमिदमपम् ।
 इहते रणद्वयम् यदि द्रुमयो युग ।
 न मिथ्या रतु वातुम्य शोक-धर्ममिदं वगम् ।
 (19) { भावदुः सुवरायम् जगत्पदमयो रणम् । [20]
 सपदुःशोपरि वता-व्येग्यमि सदासिपुम् ।
 (20) { काममुज्ज्वल रीते श्रीगामयत एव ।
 द्रुपुता वदम सङ्गम्य विविज्यो जमिदो वम् ।
 (22) { वपुःरा वपु वता सीताया पुण्यवेम् ।
 वताय सङ्गम्यता सीतिद्वय एव । [25]
 (23*) { वधव सङ्गम्य वेदपु मृग्य वि गङ्गाद्वयम् ।
 (24) { न वने मन्दे दौ नमि विज्ये वम् ।
 युव विविज्यो सीतिदे वीद्वय वरिषमोऽभवत् ।
 (25) { जगतीमानुलोमाश्च रविः । रोमाजम् ।
 (26) { रोमवन्ति युगे हम्बे दूर्वाय सुसिधम् । [30]
 विद्वत्सनामसुरास्तुजगत्पुङ्गवम् ।
 (26) { पारवत्त द्वाभ्यामप्य द्वाभ्यामिद्विज्येवम् ।
 (27*) { विद्वत्सनामसुरास्तुजगत्पुङ्गवम् ।
 (27*) { सनापत्येवम् जगत्पुङ्गविज्येवम् ।
 विविज्यताम सुविज्य विविज्येवम् । [35]
 वसद्वयम् दान वेद्विद्वत्पुङ्गवम् ।
 वार्धनो जगते वाम्य जगत्पुङ्गवमिदम् ।
 जगतिविज्येवम् जगत्पुङ्गविज्येवम् ।
 (27*) { वधव नाममिद्विज्येवम् न मना नो-वमन् ।
 (28) { पारवत्त विद्वत् जगत्पुङ्गविज्येवम् । [40]
 (29) { पारवत्त विज्येवम् नो नमि विज्येवम् ।
 (30) { पारवत्त विज्येवम् नो नमि विज्येवम् ।
 (30) { पारवत्त विज्येवम् नो नमि विज्येवम् ।
 (31) { पारवत्त विज्येवम् नो नमि विज्येवम् ।
 (31) { पारवत्त विज्येवम् नो नमि विज्येवम् ।

- वपुःसुपुङ्गव म भूतवपुः दूर्वायम् ।
 राजवत्त विज्येवम् नो नमि विज्येवम् ।
 (33) { वपुःसुपुङ्गव पारवत्त काङ्क्षमिदम् ।
 (34) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (35) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (36) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (37) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (38) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (39) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (40) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (41) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (42) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (43) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (44) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (45) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (46) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (47) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (48) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (49) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (50) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (51) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (52) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (53) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (54) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (55) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (56) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (57) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (58) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (59) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (60) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (61) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (62) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (63) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (64) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (65) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (66) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (67) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (68) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (69) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (70) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (71) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (72) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (73) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (74) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (75) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (76) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (77) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (78) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (79) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (80) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (81) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (82) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (83) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (84) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (85) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (86) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (87) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (88) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (89) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (90) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (91) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (92) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (93) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (94) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (95) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (96) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (97) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (98) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (99) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।
 (100) { वपुःसुपुङ्गव सीता मया सङ्गमुपपत्तम् ।

दाहः। *Da* हत (for दह)। *Da* = कलत्रम् (for विप्रविह्वल)।
 —(1 41) *Da* नभारः (for दृष्ट)। *Da* नम लेखो, *Da*
 मनुमेयम् (for नमि कल्पः)। —(1 42) *Da* वृष (for वृषभः)।
 —(1 43) *Da* = वन (for वन)। —*Sa* *Da* om. l. 44-48.
 —(1 60) *Sa* *Da* मानेय (for मानेयः)। —(1 61) *Sa*
Da हर्षि वन भाग्य (for the prior half)। —(1 62) *Da* वृष
Da वृष (for वृष)। *Da* = वन (for वन)। *Da* वरिषाम्
 (for वरिषाणि)। —(1 63) *L*(ed.) नृपम् (for नृपम्)।
Da = दत्ता (for दत्तो वः)। *L*(ed.) पञ्चमसि वृषम् (for
 the post. half)। —(1 64) *Da* दिने नृपमसि दि (for the
 post. half)। —(1 65) *Da* अन्वितामृतम् (for अन्वितामृतम्)
 —(1 69) *Sa* विद्या (for विद्या)। —(1 70) *Da* तुष्टिमा
 नसिद्धा (for तुष्टिमा नसिद्धा)। —(1 71) *Da* पञ्चमसः।
Da = वरिषम् (for वरिषम्)। —*Sa* *Da* om. l. 73-76.]
 —For *Sarga* 47, *Sa* *Vi* *Ri* = *Da* 7 subst

[illegible]

उक्त चतुष्टयोः लो लयादि द्वयभूतिम् ।
 बहिष्पन्न कश्च वै ? अन्तर्गतोऽप्रवाच्यम् । [35]
 (4th) ब्रह्मकवचं च दद्यात् तारागुणमयम् ।
 विश्वार्थं क्षुद्रा दुष्टा लक्ष्मीं प्रापयन्ति ।
 वक्ष्ये न कश्चित् पुनर्मुक्तिं पात्रकोपम् ।
 नर्यं मायासौ मीमांसितो नाम राक्षसः ।
 (4th) { वस्तुतो मृगया दद्यात् रजितो धनितो जने । [40]
 मन्त्रेण सुखेनैव राज्ञो बहो ज्ञानं ।
 अथ स्वयमेव दद्यात् बभ्रातस्त्रिभुजम् ।
 मधुपानुं लघां मुक्तं तुदये अग्निमहा वरः ।
 मृग्ये ह्यमरको श्रीं हेमकरं सुखस्य वः ।
 कुर्वे लोकं ब्रह्मपदं यथोक्तं तातु जिह्वः । [45]
 प्रकटमपि मृग्योऽथ न मृग्ये राजकोपम् ।
 एव राजावयव मन्त्रं यथा न कामिदम् ।
 न च राजविदितं न राज्ञेयं दुरा मता ।
 लोकोपो राक्षसः श्रीमान्मित्र वचनमन्त्रिणः ।
 मृग्येऽथवा यदिति वरि मायासौ भूम्नः । [50]
 सार्वभौमं बहिष्पत्तिं लोभनीको हि मे दद्यात् ।
 (24) { व नरे नन्दनं कश्चिन्नपि चरयेत् वने ।
 कुत प्रियया नैमिसे योऽहं स्वयमेव मरिषः ।
 (25) { अनुपेक्षां मृग्येनाम रजिता रोमावयव ।
 योयन्नेऽस्माद्विद्या कश्चि विवक्ष्ये चक्षते त्वे । [55]
 (26) { वराहं कुम्भमन्त्रं कृष्णशक्तिमेषावतः ।
 विद्या मुक्तमिच्छन्मनुजकं प्रवेष्टितादिषः ।
 (27th) { मृग्यस्त्वयं कर्षेद्वैदुष्यमिति विदितं ।
 विश्वामित्रः सुदृढं हिस्य विवर्तयिषः ।
 लक्ष्मिनीको वरं चरिष्येदुदुमभिरम् । [60]
 पात्रेयोऽज्ञाने चक्षुः कदाप्याराधयिष्य ।
 अतिमिष्येऽप्युक्तं मृग्यमुक्तमिच्छन् ।
 (27th) { कश्च वातात्मिकरोऽयं यो मा लोभयते मृग्यं ।
 (28th) { मृग्यं कृषिदं दद्यात् वातात्मिकमयम् ।
 (28th) { नागराजं विवर्तयन्मनीषं च मोहयन् । [65]
 { पश्यन्मृग्यं चित्तं न चो नाशुको भवेत् ।
 अथो दार्ढ्यं योऽयं चरिष्येऽपि मृग्यं ।
 (29) { मन्त्रिणं लक्ष्मणं राज्ञो वृथायां वन्देऽहम् ।
 { यमपुत्रोऽविवाद्य विवर्तयै च यन्मिषः ।
 (30) { सुविद्या यन्मिषं विवर्तयिष्ये मृग्यम् । [70]
 { पात्रो विवर्तयै च यन्मिषं यमपुत्रम् ।
 (31) { लक्ष्मणमन्त्रिणं चरिष्ये वन्देऽहम् विवर्तयै ।
 { मन्त्रिणं विवर्तयै च यन्मिषं यमपुत्रम् ।
 { यमपुत्रं च यन्मिषं यमपुत्रम् । [75]
 { यमपुत्रं च यन्मिषं यमपुत्रम् ।
 { यमपुत्रं च यन्मिषं यमपुत्रम् ।
 (33) { यमपुत्रं च यन्मिषं यमपुत्रम् । [80]
 (34) { यमपुत्रं च यन्मिषं यमपुत्रम् । [80]
 { यमपुत्रं च यन्मिषं यमपुत्रम् ।

- (35) { श्रीमान्तरमुखाग्र दिव्यबाणो वज्रधर ।
उभयतो गौरी विभौ त्वामुग्रमौमुषी ।
तस्मै नमः सन्ने मन्त्रिण सुखस्मिन् ।
सुगन्धामय देव धर्म्यो निहासने । [85]
विहास राममुखा राजाये वलिनस्तथा ।
चने मार्याविदा येन चत्तु मृगस्मिन् ।

(36) { पश्यन् बहुषोडशे पाण्डित्यं सुगन्धं कथा ।
निहास परमेष्ठिनाममहापुत्रो भवेन्महा ।
नातापिरीशितान्मन्त्रिदिव्यबाणैश्च कथम् । [90]

(39) { यदस्व समुपादे स्वगणोऽप्यतिमिव ।
स कदाचिद्विराजन्मन्त्रिनाममहा गदासुनि ।
भगवत्तेजसा दीप्त भक्तिभक्त मत्तामरा ।
समुत्पन्ने ये तद्वत् कर्तुं शक्त सर्वोद्यमम् ।
तस्मिन् अत्र तस्मात्पयिदं वक्ष्यामिमात्रवीम् । [95]

(41) { तत्तामिषं वाक्ये माह्वन्मन्त्रिनाममहा ।
मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।
मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।

(43rd) { तद्विषयं योऽनम्येत धर्ममिव ततोऽत्रिभम् ।
गुणमन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।
पयोऽपि नामनुदाय मन्त्रिनाममहा सुखेभम् । [100]
मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।
मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।

(45rd) { मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।
(46rd) { मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।
मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।
मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा । [105]

(49) { मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।
मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।
मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा ।
मन्त्रिनाममहा वृद्धा मन्त्रिनाममहा । [110]

[1] V_1 H_2 om 1 $x=2$ \rightarrow (1) 2) H_2 raj (for raj)
and raj (for raj) \rightarrow (1) 3) De raj (for raj)
 \rightarrow (1) 3) V_1 $transp$ raj and raj H_2 raj (for
the post half) \rightarrow (1) 4) H_2 raj (for the
prior half) \rightarrow After 1 4, H_2 raj .

७१०[अ]१ ७२३३ अक्षराना विनियत विनयाणिनी ।

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

भाग्य तो सम्भाग्यो वैदेही समस्तसौ ।

—*hi* om 1 5-8 —(1 5) *hi* *sa*-*sa*-*sa* (for *sa*-*sa*-*sa*)
hi *Da* *hi* *hi* (for *hi* *hi* *hi*) —(1 6) *G* *ed* |
sa-*sa* (for *sa*-*sa*-*sa*) *Vi* om (*hap*) *sa*-*sa* —(1 7)
G *ed* | *sa*-*sa* *hi* *Da* *hi* *hi* (for *hi* *hi* *hi*) —(1 8) *hi*
om (*hap*) from *sa* up to the prior half of *i* 3
—*hi*: (*transp* 1 9 | followed by 790[B*]) and 1
and read after 43 —(1 9) *hi* *sa* *hi* *hi* *hi* *hi* *Da* *hi* *hi*
sa (for *sa*-*sa*-*sa*) *Da* *hi* *hi* (for *hi* *hi*) *hi* *sa*-*sa*-*sa*

लोपिना (for the post half) — After 1 & Names.

790(ड)* विद्युत-सुरक्षा विधेयक, १९७०

2013年12月15日

—(1 10) *Ñi* उपदिष्टायेन मन्त्राधीनैः —*Ñi* om 1
 11 —(1 11) *Ña* De 7 विविधा ॥ (by transp)
 —(1 12) *Ñi* अत्र व लो एम ***** (illeg)
 —(1 14) *Va* om {hapl} from अत्र up to
 अनुस 21 15 *Ñi* इच्छ, *Ña* De अत्र, De अत्रि
 (for इच्छ) —(1 16) *Ñi* *Va* न विद्या, *Ña* एवम्
 (for अत्रि) —*Ña* om from the post half up to
 the post half of 1 17 —(1 17) *Ñi* अत्र देवि देवि
 (for the post half) *Ñi* *Va* मूर्ति (for अनुस)
 —(1 18) *Ñi* अत्र अत्रि *Ña* अत्र उपदिष्टायेन
 उपदिष्टायेन —After 1 19 *Ñi* 19s

700(C)* एषामप्यसिद्धमेतदिदमुपपन्नमिति ।

[illegible]

[illegible]

[3]रि (for [3]रि) — (1 99) निःश्रींग for the prior half — (1 98) वः श्रिंरि (for श्रिंरि) — (1 100) निः श्रिंरि निःश्रुंरि (for the prior half) निः Di इन्द्रादे (for निःश्रुंरि) — (1 102) निः श्रिंरि (for श्रिंरि) निः श्रिंरि (for श्रिंरि) — (1 103) निः श्रिंरि + + + + + निः श्रिंरि (श्रींग) — After 1 104, निः 105

[illegible]

—For Sarga 41 D: subst

१५३* स एव एवमन्तराद्युपविष्ट महात्तमम् ।

तथापि मन्दं चैव सपमात्राणि दर्शयत् ।

व भूय स्वस्त्वन् इष्टो दिव्य मृगमिवावधौ ।

१. ३७ [१८९५] ब्रह्मसूत्रसंज्ञासहिते ।

इमं मन्त्रिमित्रिनां पदं हेममयं सुखम् । (५)

आश्वयसूत कावुरसः कालः सप्तमिद्वात्रिणम् ।
अथानुप्रासादोऽस्ति त्रैलोक्यप्रदायकः ।

इतिहा रम्यकाल्ये यदि इमेसवा भुगा ।
सुखिनाम सुख सुखसुख सुखसुखसुखसुख ।

(*ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ*)

(19) { अण्वप्यो वसिष्ठो मातृमित्रोऽप्यहमिति । ॥ १० ॥

[illegible]

(20) { वपुषा तस्मात्सर्वस्य विमर्शो नमिषी मम ।

(१) कलकत्ता नगरपालिका क्षेत्र, पश्चिम बंगाल, भारत ।

(22) {
उभयस्य सारसंभवा समितिमिव त्वयः ।

(२३^{२३}) पश्य लक्ष्मण वैशद्यं सुखाब्धिं गता स्पृहाम् । (२४)

(10) [तत्राध्यातव्या अपि शृणोऽद्य न भविष्यति ।

147) { अथर्ववेद से प्राप्य शत्रुघ्नानां मृत्युः समाप्तः ।

(४१) ∫ सावधपूषणमेकन वसतकन निश्चयम् ।

(१०) { हस्तेन चर्मसिद्धाय शीघ्रमेव्याप्ति उद्भव ।

तु गन्धर्वभिरोऽवधाय वाचवाहनिष्ठागत । (३०)

जय श्रीगणेशाय नमः । श्रीगणेशाय नमः ।

साध्यास्तु गुरुमयी ध्यानावसाने ।

Colophon Da om —Sarga name Si Di Da m

दक्षिण(Ds 'B') Nb Ds: कदम्बादिना, Y: मृगानुसरण

सहस्रसंख्याद्वयः 154 = सहस्रसंख्याद्वयः 154 कनकम् पद्मसहितं
सहस्रसंख्याद्वयः 154 सहस्रसंख्याद्वयः 154 सहस्रसंख्याद्वयः 154

बोले प्र. बोले. $\hat{S}_1, \hat{A}_1, \hat{B}_1, \hat{D}_1$ पर \hat{A}_1, \hat{D}_1 60

Y1.43 Ba 50 Dc2 Dls Dme Dc.4 T G M 43 Dc.4

45 Ma: 44 —After colophon, G concludes with

भीषणाव मम

॥ In Śa. Śa. V. 1. Ba 2.4. D. 2.2.7 the sequence of stanzas in this Saṅga (along with substitutes and insertions) is so complicated that it is given separately in two tabular forms for the guidance of the reader. It is ignored in the Critical Apparatus.

Tabular conspectus of the sequences in Śa. D. 2 and Śa. V. 1. Ba 2.4. D. 2.

Śa.	D.	D.	D.	Śa. D.	V. 1. Ba. D.	B.	B.
1 st	1 st	1 st		1 st	1 st	1 st	1 st
2	2	2	2	2 nd	2 nd	2 nd	2 nd
			1 x 2 of 796 ^o	2 nd	2 nd	2 nd	2 nd
			3	792 ^o (1 st)	792 ^o (1 st)	792 ^o (1 st)	792 ^o (1 st)
4	4	4		793 ^o (2 nd)	793 ^o (2 nd)	793 ^o (2 nd)	793 ^o (2 nd)
796 ^o	796 ^o	796 ^o		794 ^o (3 rd)	794 ^o (3 rd)	794 ^o (3 rd)	794 ^o (3 rd)
				V. 1. 2. 3 only			
3 rd	3 rd	3 rd					4 th (first time; m.)
802 ^o (7 th)	802 ^o (7 th)	802 ^o (7 th)	802 ^o (7 th)				795 ^o (m.)
7 th	800 ^o (6-7 th)	7 th		3 rd	3 rd	3 rd	3 rd (m.)
8 th	8 th	8 th	8 th	795 ^o	795 ^o	795 ^o	795 ^o
803 ^o	803 ^o	803 ^o					802 ^o (7 th , first time)
1 x 2 of 808 ^o	1 x 2 of 808 ^o	1 x 2 of 808 ^o	1 x 2 of 808 ^o				7 th (first time; m.)
11 th	11 th	11 th	11 th	4 th	4 th	4 th	4 th (second time)
810 ^o	810 ^o	810 ^o		797 ^o	797 ^o	797 ^o	797 ^o
11 th	11 th	11 th		8 th	8 th	8 th	8 th
12	12	12		5 th	5	5 th	5 th
15 th	15 th	15 th	15 th	798 ^o	798 ^o	798 ^o	798 ^o
815 ^o	815 ^o	815 ^o	815 ^o	7 th	7 th	7 th	7 th (second time)
			15	799 ^o (5 th)	799 ^o (5 th)	799 ^o (5 th)	799 ^o (5 th)
15 th (red)	15 th (red)	15 th (red)	15 th (red)	6	6	6	6
1 x 2 of 819 ^o	1 x 2 of 819 ^o	1 x 2 of 819 ^o		7 th	7 th	7 th	7 th (second time)
819 (V)	819 (A) (14 th)	819 (A) (14 th)	819 (A) (14 th)	801 ^o	801 ^o	801 ^o	801 ^o

S ₁	D ₁	D ₂	D ₃	N ₁ D ₄	V ₁ B ₂ D ₅	B ₃	B ₄
818* (16 ^{ad}) l. 2-4 of 819*	818* (15 ^{ad}) l. 2-4 of 819*	818* (18 ^{ad}) l. 2-4 of 819*		8 ^{ad} 9	8 ^{ad} 9	8 ^{ad} 9	8 ^{ad} 9
14 ^{ad} 813*	14 ^{ad} 813*	14 ^{ad} 813*		808* (10) 809*	808* (10) 809*	805* (10) 809*	808* (10) 809*
16 13 ^e	16 16	16 16				11 ^{ad} 810*	810*
Post. half of l. 1 of 811*							11 ^{ad} (first time) 12 ^{ad}
14 ^{ad} 15 ^e	15 ^e	15 ^e		11 ^{ad}	11 ^{ad}	11 ^{ad}	11 ^{ad} (second time) 11 ^{ad}
15 ^e		15 ^e		11 ^{ad}	11 ^{ad}	12 ^{ad}	12 ^{ad}
15 ^e		15 ^e		12 ^{ad}	12 ^{ad}	13 ^{ad}	13 ^{ad}
17 ^e		17 ^e	17 ^e			815*	815*
17 ^{ad}	17 ^{ad}	17 ^{ad}	17 ^{ad}	13 ^{ad}	13 ^{ad}	13 ^{ad}	13 ^{ad}
19 ^d	19 ^d	19 ^d	19 ^d		16 ^{ad}		16 ^{ad} (first time) 16 ^{ad}
			Post. half of l. 1 of 811* l. 2 of 811*		16 ^{ad}		
			14 15 ^{ad}	13 ^{ad}	13 ^{ad}	13 ^{ad} 819*	13 ^{ad}
820* (20)	820* (21)	820* (21)	820* (21)	13 ^d 13 ^e	13 ^d 13 ^e	812* (14 ^{ad}) 813*	
				811* (14 ^{ad})	814* (14 ^{ad})	16 13 ^e	13 ^d (first time) 13 ^e
						814* (14 ^{ad} , first time) 14 ^{ad} (second time)	814* (14 ^{ad} , first time)
				818* (18 ^{ad}) 819*	818* (15 ^{ad}) 819*		818* (15 ^{ad}) 819*
				812* (14 ^{ad}) 813*	812* (14 ^{ad}) 813*		812* (14 ^{ad}) 813*
							16 ^{ad} (se- cond time) 17 ^{ad} (se- cond time) Post. half of l. 1 of 811* 16 ^{ad} (second time)
				15 ^{ad} 16 (D ₃ om)	15 ^{ad} 17 ^{ad}	15 ^{ad} 17 ^{ad}	15 ^{ad} 17 ^{ad}
				17 ^{ad} 19 ^d	17 ^{ad} 19 ^d	17 ^{ad} 19 ^d	17 ^{ad} 19 ^d
				821* (20-21)	821* (20-21)	821* (20-21)	821* (20-21)

अवेक्ष्यावेक्ष्य धावन्तं धनुष्पाणिर्बहावने ।
अतिवृत्तमिषोः पातालोभयानं कदाचन ॥ ५
अक्षितं तु समुद्रजन्तुत्पतन्निवास्यरे ।
दृश्यमानमदृश्यं च वनोदेषेषु केतुचित् ॥ ६
छिन्नात्रैरिव संवीतं शारदं चन्द्रमण्डलम् ।

मुहूर्तादेव दृश्ये मुहूर्तरात्यकाशे ॥ ७
दर्शनादर्शनेनैव सोऽपार्कित रावकम् ।
वासीत्पुद्गलस्तु काकुत्स्थो विवशस्तेन मोहितः ॥ ८
अथावतस्ते सुशान्तस्थायमाश्रित्य याङ्गो ।
मृगैः परिहृतो कर्णैर्दूरात्स्थदम्बत ॥ ९

G. 3. 50. 13
B. 3. 46. 10
L. 3. 49. 9

797* कारापूर्णे प्रादुष्यन्ते चतुरादाव पीकैवाङ् ।
भावायै कुपितो ह्यो वया दृष्टव्यो युता ।
तमाकतन्वं संक्षेप रायनं धनिनं दूयः ।
अन्तर्हितो मुहूर्तरा मुहुः संदर्शकस्यि ।
इत्थे मुहुरास्ये मुहूर्तरात्पृथक् ॥ [5]

[(1. 2) B. 3. 4 पृथक्, V. 1 आस्य; B. 3. 4 आस्य (for आस्य), — (1. 4) B. 3. 4 reads in marg., एवो (for एव),
N. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.]

6 De om. 5 (cf. v. 1. 4). Se De om. 5-6. De om.
5-6. —^a Dti om. [hapl.] second [म] विष्ट, N.
तमवेक्ष्य प्रयावतं, —^a N. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.]

798* एषोऽवतस्तेऽस्तेति वेलाप्रत्ययो वयो ।
[De om. [hapl.] second अवय,]

—N. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 34

संशतकालमात्राय चकार च ततः स्वस्वम् ।

सदृशं राघवस्यैव हा सीते उत्सवयेति च ॥ १४

तेन मर्षेण निर्दिष्टः श्रेयास्तुभ्यमेन हि ।

मृगस्य तु तत्पत्न्या राघवं रूपमात्मनः ।

चक्रे स मुमहाकापो भारीचो जीवितं त्वज्ज ॥ १५

उतो विचित्रेभ्यः सर्वैश्चर्यभूतिः ।

हेममाली महदंशे राघवोऽभ्युत्सहतः ॥ १६

वं दध्नुः पतितं भूमौ राघवं वीरदर्शनम् ।

जगाम मनसा सीतां सदस्यस्य बन्धः सान् ॥ १७

हा सीते उत्सवयेत्यप्युत्सव तु महद्वस्त्रम् ।

ममार राघवः श्रेष्ठं युत्वा सीतां कथं मनेत् ॥ १८

G 1 50 0
B 1 42 21
L 1 49 0

811^a रहस्यं यद्वपन राघो दुर्भा केन तु सदस्यम् ।

हह मरणमेषोऽपि वा मृते राघवो हरेत् ।

[Śi B (second time) Ds Gs M om the prior half of] : —(1 1) Ds (also as above) स, Ts तुभ्य (for तुभ्य) Ds Ds Ts तु (Dts Ts ts) च वति (for वति) Dms Gs च Ds [M] च, Ms after corr see as above) च (for तु) Śi मृगस्येव, Bs मृगस्येव (for मृगस्येव तु) Ts वपन (acc) —Śi Bs om 1 2 —(1 2) Śi वपन मृगस्येव (for the prior half) Dts Ts तुभ्य (by transp.) Gs लं वपन, Ms लं वपन (for लं वपन)]

14 Śi om 14^a (cf v 13) —^a Dts Ds Ts Gs Ms Gs (for स) Dms Ds (Ds) वपनम् (for वपनम्) Ds मरणमेषोऽपि वा मृते राघवो हरेत् So also Gs 14^a —^a Dms Ds Gs Ms [M] (for च) Ts वपनम् (for च वपन) Dts Ds वपन (for वपन) Śi Ds च वपन स वपन, Ds च वपन वपनम्, Ms मरणमेषोऽपि वा मृते राघवो हरेत् —For 14^a Śi Vs Bts Ds subat

812^a वपनस्य मरणस्य च वपनस्य वपनम् ।

[Bs Bts (for वपन)]

—All the above MSS cont while Śi Ds 10s after 14^a

813^a वपनस्य मरणस्य च वपनस्य वपनम् ।

[Vs च वपन (for वपन)]

—^a Śi Dms Ds Gs [B] Bts Bts (both second time) Ds [B] (for [B]) Dts वपन So वपन वपनम् —^a Gs वपनम् (damaged) —For 14^a Śi Vs Bts [B] Bts (both first time) Ds subat

814^a वपनस्य मरणस्य च वपनस्य वपनम् ।

(Bts वपन (for वपन) Vs Ds वपनम् (for वपनम्) Bts वपन वपन (for the post half)]

while Ds subat 810^a B)

15 Śi Vs Bts Ds om 15^a —^a Dts निर्दिष्ट, Ds स निर्दिष्ट, Ds निर्दिष्ट —^a Dts Ts Gs स, Dms Ds Ms ह, Gs च (for हि) Śi Ds Ds [B] वपनम् (for वपन) —After 15^a Śi Bts Ds 10s

815^a वपनस्य मरणस्य च वपनस्य वपनम् ।

[Bts च वपन (Bts वपन), Ds च वपन (Ds वपन) (for वपन) Ds च (for वपन)]

—^a Śi Bts Dts Ds Ts Gs तुभ्य, Śi Ds च वपन, Vs Bts वपन, Bts वपन, Ts Ms वपन (for तुभ्य) Śi illeg for वपन —Ds om (hapl) 15^a—17^a Ds om (hapl) 15^a and 17^a —^a Śi Bts Dts Ds Ts Gs Ms वपन, Dts Ts वपन (for वपन) —Dts Gs Ms om 15^a Ds transp 15^a and 16^a —^a Bts वपन, Ds om वपन (subat) Ts वपन (for वपन) Bts (for वपन) Śi वपन वपनम्, Śi Bts वपन वपन वपन (for वपन) Ds वपन वपन (for वपन) Ds वपन वपन वपन —^a Śi Bts Ds वपन वपन वपन (for वपन) Ds वपन वपन (for वपन) Ts वपन वपन वपन (acc)

III Ds om 16 (for Ds cf v 15) Ds transp 15^a and 16^a —^a Bts वपन (for वपन) Bts Dts Ms वपन —^a Śi Bts (second time) Ds वपन (for वपन)

17 Ds om 17^a (cf v 15) —^a Ds वपन (for वपन) Ds वपन (for वपन) —^a Śi Vs Bts Dts Ds 10s 11s वपन (for वपन) Bts वपन (for वपन) —After 17^a Dts Dts Dts Ds 10s

816^a वपनो वपनस्य वपनस्य वपनम् ।

[Dts वपन, Ms before corr after corr inf for as as above) v वपन Dts Dts Dts Ds 10s Ts Gs वपन (for वपन)]

—Śi partially illeg for 17^a — Śi Bts Ds om 17^a—19^a Śi Ms Vs Bts Ds 10s om 17^a —After 17, Dts Dts Dts Ds 10s

817^a वपनस्य वपनस्य वपनस्य वपनम् ।

वपनस्य वपनस्य वपनस्य वपनम् ।

[(1 1) Ts [B] Bts Gs च, Gs Bts (ed) [B] (for तु) Dts Ts Gs वपन (for वपन) —(1 2) Dts वपन, Gs वपन (for वपन)]

18 Śi Bts Ds om 18 (cf v 17) —^a Dts Ts वपन (for वपन) Dms Ts Gs Ms च (for तु)

इदं निर्देष्टु तेस्तु संतापस्त्यत्यामयम् ।
 आगमिष्यति ते भर्ता दीपं हत्वा मृगोचयम् ॥ १४
 न स तस्य खरो व्यक्तं न इतिविं वैस्तु ।
 गन्धर्वमरुताया भाषा सा तस्य स्थायः ॥ १५
 न्यासभूतासि रैदेहि न्यस्ता मयि यदात्मना ।
 रामेण त्वं सारोहे न रस्य लकुमिहोत्तमे ॥ १६
 कृतैराद्य उन्माद्यि ययमेतैर्विद्याचरैः ।
 एतस्य निधने देवि जनस्थानस्य प्रति ॥ १७

रावसा मिरिषा सचो मिसुबन्ति महामने ।
 हिमविहारा रैदेहि न चिन्तयितुमर्हमि ॥ १८
 लक्ष्मणेनमृका तु कुद्रा मरुकोचना ।
 अरतिरस्य नाम लक्ष्मणं मत्तरादिनम् ॥ १९
 नवार्थं मन्धारम् नृपं रत्नात्मन ।
 अहं त्वं प्रियं मन्ये केनैतानि प्रथममे ॥ २०
 नवचिन्तय मत्तेषु पाम लक्ष्मण पट्टमे ।
 तद्विषेण नृपेण नित्यं प्रणयनादिषु ॥ २१

G 3 51 26
 B 3 45 23
 L 3 30 23

14 * G₁ निवृत्त (for निवृत्त) D₁ wrongly repeats from वे up to स्था 11 2 of 8, 2nd D₁ इदं च निवृत्त न —^d B₁ इति D₂ T₁ G₁ 5 V₁ 5 न्यास D₁ D₂ D₃ T₁ G₁ G₁ त्वं (for मयि) V₁ मन्धारम् मयि (sic) —^d V₁ D₁ 5 D₂ (both times) तस्य p 2 and स्था —^d S₁ D₁ 5 नवमरुताय पुनश्च — After 14 V₁ reads 12nd

15 A₁ om 15 —^d D₂ G₁ G₁ च (for स) D₂ D₂ D₃ T₁ G₁ 5 G₁ तस्य च स्थापितम् V₁ न विं वि इति मृग Ck p 1 as in text (for 5) S₁ D₁ 5 नव व्यक्त स्वर मन्ये इति D₁ हत्वा D₁ विविध तु —^d D₁ प्रका (sic) (for मयि) —^d D₁ यदा G₁ तस्य (sic) (for मयि) D₁ D₂ तस्य च G₁ m 5 as in text (for मयि) S₁ D₁ 5 सायना रत्ना (D₁ रत्ने) कुत्रा च G₁ न स वस्य रत्ने मयि भाषा कर्माचरैः । लक्ष्मणमरुताया भाषा सा तस्य स्थाय इति पट्ट — For 15 V₁ 15 D₁ 5 D₂ 5 subst while S₁ D₁ 5 om after 835th

835th न वस्तावे दरा इति विस्तोऽयं स्वयां कुत ।
 यदायामन्यराधार्थं न राधे मण्डि वनम् ।

{ (1 1) S₁ D₁ 5 म V₁ तु (for [न] 3) D₁ तुत (for स्था) V₁ D₁ 7 लोचनं च (for मिरिषा) D₁ तुत च (for स्था तु) S₁ D₁ मिरिषा वि D₁ 5 [मरुताय] (for the post 1 all) — D₁ wrongly repeats from वे in 14th up to स्था in 1 2] then S₁ D₁ 5 until ar cont

835th लक्ष्मणमरुतायाम सौता प्रस्य महामरु ।
 कलाय वि मनुजस्य रति मुद्रया विचारयन् ।
 { (1 2) D₁ तस्य (for मयि) }

16 * S₁ D₁ 5 T₁ M₁ हं (for [म] 3) D₂ D₂ G₁ रैदेहि (sic) —^d S₁ V₁ D₁ 5 रावसा (for रामेण त्वं) V₁ V₁ B₁ 2 D₁ 5 रावसा मत्तरादिनम् —^d D₁ [म] 3 (for त्वं) D₁ 5 रावसा (for लक्ष्मण) V₁ 5 स्थाय 5 मुमहं (illeg)

17 * T₁ M₁ रैदेहि (for कलायि) —^d D₁ मयि (sic) (for मयि) S₁ D₁ 5 न वस्य (for मिरिषा)

V₁ तस्य 5 न वस्य —^d M₁ निवृत्त (for वं) V₁ 15 D₁ 5 लक्ष्मणं वद यत् न V₁ 15 D₁ 5 D₂ 7 तु V₁ B₁ 5 कुरे (15 वदुः) मद मद न D₂ D₂ T₁ G₁ M₁ 5 वरुणक सारय निवृत्तादय —^d S₁ V₁ D₁ 5 निवृत्ता सिद्धि (for मयि 3) — After 1 15 (marg) 10th

835th महायाममिरिषा वि मनुजस्य रति मुद्रया विचारयन् ।
 लक्ष्मणमरुतायाम सौता प्रस्य महामरु ।

■ * V₁ B₁ D₁ 5 लक्ष्मण (for रामेण) S₁ [म] याता G₁ (ed) [न] याता (for मयि) —^d D₁ D₁ G₁ मयि तस्य G₁ m 5 as in text (for मयि) —^d V₁ चरुमिरिषा B₁ marg B₁ [marg] 10th 10th विचारयन् V₁ D₁ विचार (D₁ विचार) D₁ मयि तस्य G₁ (ed) विचार (for मयि विचार) D₂ D₂ G₁ रैदेहि (sic) (for हं) —^d S₁ D₁ 5 मयि तस्य (for मयि) — After 18 V₁ B₁ 2 D₁ 7 read 15 15 (including star passages) while S₁ D₁ 5 om 831th

19 * T₁ G₁ तस्य (for तु) S₁ V₁ B₁ 2 D₁ 5 5 मयि तस्य तु मयि —^d S₁ D₁ 5 लक्ष्मण (for मयि) —^d S₁ मयि तस्य V₁ 5 तस्य (marg) V₁ 5 5 5 5 G₁ 5 5 5 5 V₁ 5 B₁ 2 D₁ 5 5 5 5 (for तस्य)

20 S₁ A₁ D₁ 5 om 20 —^d V₁ B₁ 5 (marg also) D₁ 5 तुतस्य B₁ D₂ D₂ 7 G₁ [म] कुरे (B₁ 7) मयि T₁ 5 5 Ck p 1 as in text (for मयि) D₂ D₂ T₁ 5 Ck p 1 as in text (for मयि) —^d V₁ V₁ 5 5 B₁ 5 D₂ 5 5 5 5 —^d M₁ V₁ B₁ D₂ 7 विचार (for मयि) V₁ 5 5 5 5 (for मयि) — After 20th D₂ D₂ D₂ D₂ 5 5 5 5

835th लक्ष्मणमरुतायाम सौता प्रस्य महामरु ।
 लक्ष्मणमरुतायाम सौता प्रस्य महामरु ।
 —^d V₁ V₁ B₁ 2 D₁ 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 (for मयि) ■ मयि तस्य (sic) (for मयि)

■ * B₁ 5 D₂ D₂ 5 5 [म] 3 (for [म] 3) —^d V₁ V₁ B₁ 2 D₁ 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 (for मयि) V₁ 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 (for मयि)

G 3 31 37
B 3 43 24
L 3 30 24

मुदुहस्तं वने राममेकमेवोऽनुगच्छसि ।

मम हेतोः प्रतिज्ज्ञाः प्रयुक्तो भस्तेन ॥ ॥ २२

कथमिन्दीयतयामं रामं पञ्चनिषेवणम् ।

उपसंभित्य भवतं कथयेयं पृथगजम् ॥ २३

समक्षं तत्र सौमित्रे प्राणांस्त्यह्ये न गन्धर्वः ।

रामं विना लणमपि न द्वि जीयामि भूस्ते ॥ २४

इत्युक्ताः परुषं पादयं सौतपा रोमहर्षणम् ।

22 * 1) S: N B: Ds: Ma: खः S: N: B: सः
दुहस्त, V: B: Ds: सः (D: सु) दुहस्त (for मुदुहस्त) S:
D: स: पद, 2) V: B: Ds: नुते (for रामम्) — D:
om (hapl ?) 27-23 — 3) S: Ds: राम नैव, N: कथं
हेतोर्, 4) Ds: राममेव V: 2) Ds: Ds: T: 2) मेर (for
राममेव) 5) सु गणपति, V: म पायस, L: 2) पयसि (for
मुदुहस्त) N: B: Ds: राममेवोऽनुगच्छसि — 6) D:
मति: 7) D: म: 8) D: 2) D: om (ayons ?
(for वः) — After 22 Ds: Ds: Ds: Ds: J G M: s
ms

३३* तत्र सिप्यते क्षीमिरे ब्रह्मणि भगवतः यः ।

[Ds: वः (for म) ति Ds: G: M: 3) च (for स)]

23 Ds: om 23 (cl v: 22) — 1) Ds: Ds: T:
वपयत (for राम वप) S: Ds: 2) दुहेयम् (for विभे)
N: V: B: 1) Ds: राम (B: [marg] राम) सकाजु (N:
D: कथम्, V: B: 2) लज्ज (लोचन — 3) S: उपसंभित्य, N:
V: B: 1) Ds: 2) पृथ, Ds: 3) पय, T: 2) पयसि (sic) T:
2) पयसि, G: 2) पयसि (for वपयसि) — 4) Ds: Ds: G: वपय
क्षेप V: वपयसि (for 2) वप) Ds: G: M: 3) वपयसि वपय
वपय

24 S: om 24 — 1) Ds: Ds: प्राणांस्त्यह्येवमप्यह्य
— 2) Ds: Ds: नैव (for न द्वि) Ma: न जीयामीह भूस्ते
— For 24 S: Ds: 1) subst

३३* भद्रार्णवमुदी क्षीमः कथयतः पुनरपि ।

महः कथयतः रामि द्वयो रामो बहव्यवत् ।

((1 2) Ds: 3) वपय (for व) वपय Ds: उपसंभित्य
(for कथयतः वपय) — (1 2) Ds: 3) वपय (for वपय) Ds:
न न पयसि (for the prior half) Ds: वपयसि (for
मपयसि)]

while N: V: B: 1) Ds: 1) subst

३३* भद्रि चादः पयसि च ३३* कथयतः ।

न पयसि उपसंभित्य पयसि वपयसि वपयसि ।

[[1 2) S: B: 3) वपय, B: 3) वपय (for वपय)]

— Thereafter all the above MSS read [(v: 2)]
repeating it in its proper place

ज्वरीच्छमः सौतां प्राञ्जलिर्निजितेन्द्रियः ॥ २५

उत्तरं नोत्सहे वक्तुं दैवतं भरती मम ।

वाक्पथप्रतिस्पर्धं तु न चित्रं स्त्रीपु मैथिलि ॥ २६

स्वामस्त्येव नारीणामेषु लोकेषु दृश्यते ।

निमुक्तवर्माथपरास्त्रीक्ष्मा भेदज्ञाः क्षिपः ॥ २७

उपश्रवन्तु मे सर्वे संधिभूता वनेचराः ।

न्यायवादी यथा वाच्यमुक्तोऽहं परुषं तया ॥ २८

25 Gs: om 25-26 — 1) B: 1) G: इत्युक्त (for वः)
Ds: वपय (for वः) — 2) Ds: सौता V: P: 1) Ds:
लोचनम्, B: लोचनम् — 3) V: वपय (for लोचन) — 4)
S: 1) V: B: 1) Ds: 2) वपय Ds: 2) वपय (marg also)
विभेति विद, Ds: Ds: Ds: 1) G: M: 1) च (Ds: Ds: 2)
विभेति विद

26 Gs: om 26 (cl v: 25) — 1) V: वपय (for
दैवत) — 2) Ds: Ds: T: 1) 2) (Ds: 2) वपय, Ds:
वपय (for वपय) N: 2) Ds: V: B: 1) Ds: 1)
(for व) — 3) Ds: 2) Ds: 2) वपय (for व) S: B:
(marg also as in text) Ds: 2) वपय वपय (for वपय
वपय) B: (marg also) वपय (sic) Ds: 1) G: 2) वपय
(sic)

27 * 1) S: स्वामस्त्येव (for स्वामस्त्येव) S: Ds: 1) वप, N:
V: B: 1) Ds: 2) वप, M: वपय (sic) (for वपय) — 2)
N: T: 1) वप (N: 2) वप, B: 1) Ds: 1) वप (for वप) B:
विभेति, G: वपय (for वपय) S: Ds: 2) वपय वपय
— 3) N: T: 1) वप, Ds: (before corr as in text) T:
विमुक्त, M: विहीन (for विहीन) S: 2) वपय (for
वपय) — 4) S: 1) V: B: 1) Ds: 1) वपय (B: [marg
also] वपय) Ds: Ds: वपय, Ds: वपय (for वपय)
— After 27 B: 1) ms.

३३* विस्मयवन्तु वपयः नो लोचने पयसि वपयसि ।

[B: transp वपय and वपय]

while Ds: Ds: Ds: Ds: 1) S: 1)

३३* व लोचने वपय वपय वपय वपय वपय ।

लोचने वपय वपय वपय वपय वपय वपय ।

[[1 2) Ds: वपय (for वपय) M: वपय न लोचने
(for the prior half) Ds: Ds: G: वपय (sic) — (1 2)
M: Ds: G: M: 1) वपय (for वपय)]

28 * 1) Ds: वपय वपय Ds: G: 2) वपय (for वपय)
— 2) Ds: Ds: वपय वपय (for वपय) — 3) N: वपय
N: V: B: 1) Ds: Ds: T: 1) वपय, Ds: 2) वपय
(for वपय)

• श्रद्धापात्रायसंनतः शिखी छर्मा उषान्दी ।

रामे चांसिज्वसज्याथ शुभे यष्टिकमण्डल ।

परिज्ञानरूपेण वैदेहीं सद्गुणायामत् ॥ २ ॥

नामासतादात्म्यतो आवृम्यां रहितां नने ।

रक्षितां सूर्यचन्द्राम्ब्यां संख्यामिव महत्तमः ॥ ४

सामपदपन्नतो गालां राजपुर्यो ययस्त्रिनीम् ।

रोहिणी शुभिना हीनां प्रहस्यदुःखदायकः ॥ ५

तमुग्रं पापघ्मिणं कल्याणरूपां द्रुमाः ।

मपीत्य न प्रकम्पन्ते न प्रवाप्ति च माहृतः ॥ ६

श्रीमद्योगेश्वर तं दृष्ट्वा गीश्वरं रक्तोन्नतम् ।

स्तिमिदं मनुमातेभे मयाद्रोदासी नदी ॥ ७

रामस्य त्वन्तरं प्रेष्युर्दशग्रीवस्तदन्तरे ।

वृषतस्थे च वैदेहो भिक्षुरूपेण राग्यः ॥ ८

C	3	58	14
E	3	46	9
L	3	51	2

3. ॐ Da-a om. 3rd [cf v 1 a) Na om 3 -]
 १० छन्दोऽपान्दमन्त्रिणी -*) ॐ Da: हेमेज (for ह्येमेज)
 Da परिप्राशिकांतेव -*) Dg: समुपान्द. Da* Da
 मन्त्रवत्, Da १: Gt Ni Cm मन्त्रवत्, Ts Gs Ma
 *विदा (for समुपान्द) -For ३, ५, १०, १५, २०, २५, ३०, ३५, ४०, ४५, ५०, ५५, ६०, ६५, ७०, ७५, ८०, ८५, ९०, ९५, १००, १०५, ११०, ११५, १२०, १२५, १३०, १३५, १४०, १४५, १५०, १५५, १६०, १६५, १७०, १७५, १८०, १८५, १९०, १९५, २००, २०५, २१०, २१५, २२०, २२५, २३०, २३५, २४०, २४५, २५०, २५५, २६०, २६५, २७०, २७५, २८०, २८५, २९०, २९५, ३००, ३०५, ३१०, ३१५, ३२०, ३२५, ३३०, ३३५, ३४०, ३४५, ३५०, ३५५, ३६०, ३६५, ३७०, ३७५, ३८०, ३८५, ३९०, ३९५, ४००, ४०५, ४१०, ४१५, ४२०, ४२५, ४३०, ४३५, ४४०, ४४५, ४५०, ४५५, ४६०, ४६५, ४७०, ४७५, ४८०, ४८५, ४९०, ४९५, ५००, ५०५, ५१०, ५१५, ५२०, ५२५, ५३०, ५३५, ५४०, ५४५, ५५०, ५५५, ५६०, ५६५, ५७०, ५७५, ५८०, ५८५, ५९०, ५९५, ६००, ६०५, ६१०, ६१५, ६२०, ६२५, ६३०, ६३५, ६४०, ६४५, ६५०, ६५५, ६६०, ६६५, ६७०, ६७५, ६८०, ६८५, ६९०, ६९५, ७००, ७०५, ७१०, ७१५, ७२०, ७२५, ७३०, ७३५, ७४०, ७४५, ७५०, ७५५, ७६०, ७६५, ७७०, ७७५, ७८०, ७८५, ७९०, ७९५, ८००, ८०५, ८१०, ८१५, ८२०, ८२५, ८३०, ८३५, ८४०, ८४५, ८५०, ८५५, ८६०, ८६५, ८७०, ८७५, ८८०, ८८५, ८९०, ८९५, ९००, ९०५, ९१०, ९१५, ९२०, ९२५, ९३०, ९३५, ९४०, ९४५, ९५०, ९५५, ९६०, ९६५, ९७०, ९७५, ९८०, ९८५, ९९०, ९९५, १०००, १००५, १०१०, १०१५, १०२०, १०२५, १०३०, १०३५, १०४०, १०४५, १०५०, १०५५, १०६०, १०६५, १०७०, १०७५, १०८०, १०८५, १०९०, १०९५, ११००, ११०५, १११०, १११५, ११२०, ११२५, ११३०, ११३५, ११४०, ११४५, ११५०, ११५५, ११६०, ११६५, ११७०, ११७५, ११८०, ११८५, ११९०, ११९५, १२००, १२०५, १२१०, १२१५, १२२०, १२२५, १२३०, १२३५, १२४०, १२४५, १२५०, १२५५, १२६०, १२६५, १२७०, १२७५, १२८०, १२८५, १२९०, १२९५, १३००, १३०५, १३१०, १३१५, १३२०, १३२५, १३३०, १३३५, १३४०, १३४५, १३५०, १३५५, १३६०, १३६५, १३७०, १३७५, १३८०, १३८५, १३९०, १३९५, १४००, १४०५, १४१०, १४१५, १४२०, १४२५, १४३०, १४३५, १४४०, १४४५, १४५०, १४५५, १४६०, १४६५, १४७०, १४७५, १४८०, १४८५, १४९०, १४९५, १५००, १५०५, १५१०, १५१५, १५२०, १५२५, १५३०, १५३५, १५४०, १५४५, १५५०, १५५५, १५६०, १५६५, १५७०, १५७५, १५८०, १५८५, १५९०, १५९५, १६००, १६०५, १६१०, १६१५, १६२०, १६२५, १६३०, १६३५, १६४०, १६४५, १६५०, १६५५, १६६०, १६६५, १६७०, १६७५, १६८०, १६८५, १६९०, १६९५, १७००, १७०५, १७१०, १७१५, १७२०, १७२५, १७३०, १७३५, १७४०, १७४५, १७५०, १७५५, १७६०, १७६५, १७७०, १७७५, १७८०, १७८५, १७९०, १७९५, १८००, १८०५, १८१०, १८१५, १८२०, १८२५, १८३०, १८३५, १८४०, १८४५, १८५०, १८५५, १८६०, १८६५, १८७०, १८७५, १८८०, १८८५, १८९०, १८९५, १९००, १९०५, १९१०, १९१५, १९२०, १९२५, १९३०, १९३५, १९४०, १९४५, १९५०, १९५५, १९६०, १९६५, १९७०, १९७५, १९८०, १९८५, १९९०, १९९५, २०००, २००५, २०१०, २०१५, २०२०, २०२५, २०३०, २०३५, २०४०, २०४५, २०५०, २०५५, २०६०, २०६५, २०७०, २०७५, २०८०, २०८५, २०९०, २०९५, २१००, २१०५, २११०, २११५, २१२०, २१२५, २१३०, २१३५, २१४०, २१४५, २१५०, २१५५, २१६०, २१६५, २१७०, २१७५, २१८०, २१८५, २१९०,

४५* वपदखे तदा सीता मिथुस्तेष्व रात्रम् ।
सूत्रायापस्योद दिशि उरी सदायुक् ।
उभ्यासक्तभारश्च सतिद्वन्द्वमण्डलम् ।

{ (1) *Be-ti-deh* (for -याय) *he De-ti* तिर हल, *De-ti* तिरी चीय (for तिरी ची) *De-ti* तिरी (sup. *he* also ची) हलपुलपुल (for the past hold) — (2) *Ve* स्यामास, *De-s* स्याय* (for स्या-स्यक) }

4 " : Dm Ds Gs हनु मे (for (अ)हनु मे) की
राक्षसप्रतिपत्ति, नि भासराज = राक्षी (leg), नि V
= Ds : राजपक्षपक्षी को (— 5th) — 6th : Balasana
for अहनु — " : नि नि V Bs Ds : नं नं हनु मे,
Ds हनु मे (for अहनु मे) — " : नि ननु मे
(for अहनु मे)

४. *Sis* आ ३ -^a) *Sis* च्छा (*Sis* च्छे) *Sis* च्छान्ती
 (for वाचुनी) *Sis* Di-*s* रिटिआ राक्षसेक रतिता (*Sis*
 'ना') वमरुणा -^a) *Sis* Di-*s* रिटी पीर ह्व ग्रह -*fco*
 ५. *Sis* Vr Bita D*r* subat

849* स इन्द्रा दिव्यसना ज्ञा रहिते सः संवेद्यः ।
सकृत्त दशमीवक्षितवामात् कुर्महि ।
इय विरहिता वामादना सीमितिगर्हि च ।
कनो ॥ मयदावदगुणेषु पदनाम् ।
विनित्य दशमीव विरहिता ॥ १५ ॥

[(1) १) *Be* + [*a*]विषयके (for विषय) — (1) ३) *Be*
De तद्, *Vi* [*a*]विषय (for [*a*]विषय) — (1) ४) *Be*
 पुनः, *De* वतु (for वतु), *De* वतु (for वतुवतु)]

6 *) T: M: वसुध (for "म") M: वाय, De मोर., Ga
वृ (for वाप) S: M: V: B: D: D: D: D: D: T: G: A:
M: नमुनयेने कमाए —*) H: रदनुय, D: T: यहुय,
D: D: D: D: गता म्हा, G: मदीकल (for रदा म्हा)

Si D₁ : असमानसुखता —After 6th, h₁ y¹ B₁ :
D₂ : 100

३७* वसिष्ठ विनिवृत्त मुक्ता अस्मानि सप्त वसिष्ठि ।
 { Vi [आ]उत्थ, Da [आ]ल्ल, Da [आ]ल्ल, Da [आ]ल्ल, Da [आ]ल्ल
 I (ed) यद्वत् (for मुक्ता) }

—) Dte De सद्यः (for समीप) S: नाम्-
(समीप), S: De De: D: न (S: De De: De) व्यक्तव्य (S:
ने), De व प्रत्यये (for म प्रत्यये) S: D: De दुष्ट वृत्ता
कवि, V: व समीप व्यक्तव्य —) S: S: V: De
D: De: प्रतीति (for म प्रतीति) G: G: (for व)

7 *) Kī āluṅg from cōva up to d in ḥ ḥāi
 सोम (for श्रीसोमोवा). Di वाध दूह (for व ध्वा)
 —*) Sa D₁: D₂ : T₃ कीवः (D₂ T₃ ह्व) सावलोव.
 —For ḥ^{ad}, D₂ V₁ M₁ + D₂ + subst.

8.1* श्रीप्रदेशपाल तथा निमित्त राजपते-अस

—^d) Śi 5a Vi 1a Ds 7 वायु, Gk वायु (for नवायु) Ds
मनुषिनी (for तोषाररी) Śi Ds 2a Gs वायु¹ ददा.
Ds Gs वायु गोदावरी नदी —Atley 7 Śi 5a 1a 2a
Ds 7 vs

४५१* तन्मन्त्रमन्त्रोपे नु वल्लवद्वय दशेये
वलिम्वे ये मृपम्वे मन्त्राः लक्ष्मण

[(1 2) V₂ B₁ 34 व (for वु) B₁ रण्य^१ (for
 १३३३) V₁ ३३३३ (for ३३३३) — (1 2) V₁ B₁ 34 व
 ३३३ B₁ ३३३ ३३३३ (for the post half)]

४ *) Si Da वसन्तः, Se Di सौंदर्य, Des De, Te G
 M G वसन्तः, De वसन्ते (for वे). De देव्य (for प्रियु)
 —*) Se वसन्तः Si Da = राखचन्द्रमण -*) Des G म
 (for व) Des reads from वैदिक up to in मण्ड Si
 ग्रन्थोक्तः [Lid j'वन] यत्न लेख, De- ग्रन्थोक्तमे वा
 सोम -*) Si Da राखन् (for राख) छि Cy त्रिरुपेय
 राखन् इत्यत्र पर कान्त्यो जोकति ग्रन्थोक्तः, रं
 अर, य चान्ते . द्वास्तु, बलिहृ .. दारितर्ही हारा
 पास्तु (as as lett) छि—For B, Se Ya Ds
 subject

१३ ५१ १४
६३ ५१ १४
६३ ५१ १४

अमन्यो भव्यरूपेण मर्तारमुल्लोचनीम् ।
अमन्यवर्तत वैदेहीं चित्रामिम जनैश्चरः ॥ ९
स पापो भव्यरूपेण तृषैः कूप इन्द्रावृतः ।
अतिष्ठन्नेक्ष्य वैदेहीं रामपत्नीं यवस्त्रिनीम् ॥ १०
शुभा रचिरदन्तोष्ठीं पूर्वचन्द्रनिधाननाम् ।
अस्तीना पर्णश्यालायां बाष्पशोराभिषीदिताम् ॥ ११

स तां पवपलाश्यामी पीतकौशेयवास्त्रिनीम् ।
अम्यगच्छत वैदेहीं दुष्टचेता निशाचरः ॥ १२
स मन्मथदराभिष्टो ब्रह्मयोपमुदीरयन् ।
अनरीत्यश्रितं वाक्यं रहिते राक्षसाभिषः ॥ १३
वाहुचर्मां मित्रोरामां पवहीनामिव श्रियम् ।
मित्राजमामां वपुषा रावजः प्रशस्तं ह ॥ १४

१३३* स रामपान्दरप्रसी रामपान्दरप्रसी ।
अमन्यवर्तत वैदेहीं चित्रामिम जनैश्चरः ॥

[(1 2) Ba ३३३३ (for ३३३३)]

9 Ms om 9 10 १३ reads 9-10th in margin Ba
reads 9-10th in margin Da Ts transp ⁹ and ¹⁰
—⁹ Ba स मन्मथो (for मन्मथ) ॥ ९ Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३
स, Ds ३३३३ (for मन्मथ) —Da om (hapl) १०th
—¹⁰ Sa Ds (erroneously repeats after 10th) ३
मर्तार समुल्लोचनी —¹⁰ Sa Ds ३३३३ मर्तारमण्डल (Da ३३३३)
Ba सोमपत्नी, Da Ts अतिष्ठन्नेक्ष्य (for मन्मथवर्तत)
—¹⁰ Da रोहिणीमिव बाष्पशोरा

10 Ms om 10 Da om 10th (for both of v 1 4)
॥ ९ and Da read 10th and 10th ३३३३ ३३३३
[cf v 1 9] Da Ts transp ⁹ and ¹⁰ —⁹ Da
Da Ts स मन्मथ, Ts स पापी (for स पापो) Sa Da ३
सावकुशेन, Sa Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३ स मन्मथ, Da ३३३३, Da
पाप, Ts मन्मथ —¹⁰ Ts मन्मथवर्तत —¹⁰ Sa Da ३
मर्तार (for मर्तार) Ga ३३३३ (for मर्तार) ॥ ९ Vi
Ba ३३३३ Ds ३३३३ मन्मथ (for वैदेहीं) ॥ ९ ३३३३ ३३३३
(illeg) Da Ts मन्मथवर्तत वैदेहीं —¹⁰ Da अतिष्ठन्नेक्ष्य (for
यवस्त्रिनी) Sa Sa Da ३ ३ पत्नी रामस रामस, Sa Vi Ba ३३
Ds ३ पत्नी सोमा तु रामस —After 10 Da Da ३ Ts Ga
10th.

१३४* विष्णुमन्मथ च मन्मथ पत्नी रामस रामस ।

[Da Ts मन्मथमन्मथ च मन्मथ (for the poor
ball)]

11 *) Sa ॥ Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३ स मन्मथ, Da ३३३३
स (for मन्मथ) Ga रचिर (for रचिर) Sa ३ Vi Ba ३३३३
मर्तारिणी (for मर्तारिणी) —¹⁰ Ba (also) मर्तारमुल्लोचनी
(—¹⁰) —¹⁰ Sa Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३ पवहीनाम् (for [म]मि
पीदिताम्) —After 11 Sa Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३

१३५* रामपान्दरप्रसी च चित्राशोकाश्याम् ।
रम्या मर्ता प्रथममन्मथ मन्मथवर्तत ।
ददतं वपुर्देवा गान वपुर्देवाह्वय ।
म मन्मथ वपुर्देवा ह्वय मन्मथवर्तत ।

[(1 2) Ba (sup lin also as above) स मन्मथ (for
मन्मथ) —(1 2) Ba मन्मथ (for मन्मथ) Ba (sup
lin also) स मन्मथ, Ba स मन्मथ (for मन्मथ) —(1 3) Vi
(for second मन्मथ) —(1 4) Vi Ba ३३३३ मन्मथ (for मन्मथ)
Vi [३] मन्मथ, Ba (sup lin also as above) ३ [३] मन्मथ
(for मन्मथ)]

12 *) Sa मन्मथ, Sa Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३ मन्मथ, D
Ga ३३३३ before cur as in text) सोमा मन्मथ (for स म
मन्मथ) Da Ts मन्मथवर्तत (for मन्मथवर्तत) Sa Da ३३३३
मन्मथवर्तत (for मन्मथवर्तत) —¹⁰ Sa ३३३३ मन्मथ (for मन्मथवर्तत)
—¹⁰ Sa Ga मन्मथवर्तत, Ba ३३३३ मन्मथवर्तत, Ba ३३३३
मन्मथवर्तत (for मन्मथवर्तत) —¹⁰ Sa Da ३३३३
मन्मथवर्तत, Da ३३३३ मन्मथवर्तत (for मन्मथवर्तत) ॥ ९ मन्मथ
मन्मथवर्तत

13 *) G (ed) मन्मथ (for मन्मथ) Da Da ३३३३ मन्मथ
(for मन्मथ) Sa Da ३३३३ मन्मथवर्तत, Vi मन्मथवर्तत
(for मन्मथवर्तत) —¹⁰ Ma मन्मथवर्तत (for मन्मथ) ॥
मन्मथवर्तत (for मन्मथवर्तत) —¹⁰ Sa ३३३३ मन्मथवर्तत ॥
up to मन्मथ ३३३३ —¹⁰ Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३ मन्मथ, Da मन्मथ
(for मन्मथ) Sa मन्मथवर्तत [L (ed) मन्मथ] मन्मथवर्तत
Da मन्मथ मन्मथवर्तत —¹⁰ Sa मन्मथ, Da मन्मथ (for
मन्मथ) Sa ३३३३ Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३ मन्मथवर्तत (for मन्मथ)
—After 13 Sa Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३

१३६* स मन्मथवर्तत मन्मथवर्तत मन्मथवर्तत ।

मन्मथवर्तत मन्मथवर्तत मन्मथवर्तत ।

[Vi Ba ३३३३ om (hapl) 1 2 —(1 2) Da ३३३३
मन्मथ (for मन्मथ)]

14 *) G (ed) मन्मथवर्तत (for मन्मथ) Sa ३३३३ मन्मथ
मन्मथ, Vi मन्मथवर्तत, Da मन्मथवर्तत, Ds ३३३३ मन्मथ (for
मन्मथवर्तत) Sa Ba ३३३३ मन्मथ स मन्मथ (Ba ३३३३ विष्णु)
Sa Da ३३३३ मन्मथवर्तत मन्मथ, Ba ३३३३ मन्मथवर्तत
—¹⁰ Sa ३३३३ for ¹⁰ —¹⁰ Sa Ds ३३३३ मन्मथवर्तत, Ba ३३३३
मन्मथ (for मन्मथ) Ba (sup lin also) मन्मथ मन्मथ मन्मथ
(for ¹⁰) Da मन्मथ (for मन्मथ) Ga ३३३३ (for ३३३३) ॥
मन्मथ ३३३३ मन्मथमन्मथ मन्मथ (illeg), —After 14
Sa ३३३३ Vi Ba ३३३३ Ds ३३३३ Ts ३३३३ read ३३३३-३३३३ (m
ing star passages).

G 1 51 23
B 3 46 21
L 3 51 15

चातसिते चातदति चातनेने मिलसिनि ।
मनो हरति मे रामे नदी कूलमिवाम्भसा ॥ २०
कान्तमितमप्यासि सुखेच्छी संहरतनी ।
नैर देरी न गन्धरी न यक्षी न च किन्ती ।
नैरूपा मया भारी दृष्टपूर्वा महीतले ॥ २१
हृदयमर्थ्यं च लोकेषु सौकुमार्यं वयस्य ते ।
इह वासस्य कान्तरे चित्तमुन्माथयन्ति मे ॥ २२

18^a-19^a, Si N V Ba 2: Da-n Si Da-3 only (1) 3
subst and read after 39^a

661* सुकाहेमरिचो पीलो हस्तुगो मधोहरी ।
हुवाधुरिचो वृत्तो सहनी वे चित्तवत् ।

[(1 2) Si Da 2 रस्तुगो (for पीलो) Dr om पीले
Si Da-3 एली मिलरी पीले Si सुपादेयमिचवतो (च)
(for the prior half) Si हुतो क Si जुते ल
(by transp) V: 2 3 4 5, Ba 1 मरसो Da-3 सुदी न
(for रस्तुगो) Da मधोहरी (for हरी) — (1 2) Si दी
(for हे) V: विदेग (for विदग) Si सेतो यो व 2 3 4 5
2 4 5 6 7 (illeg)]

—For sequence in Si N V Ba 2: Da 3 4 5 cf v 1
24 —) Da ममिदेव, Ts 2 म्वात (for म्वाक) —
Ba Da Da दी (for से)

20 For sequence in Si N V Ba 2: Da 3 4 5 Ts
N: cf v 1 24 and 28 —) Si N: Da 3 4 5 चतुर्दि, V:
Ba Da 2 सुलि, Ba सुले, Da म्वात (for दृष्टि) —
Da Ts 2 चतुर्दि (for च) Dg Dm Da G विदालेनी,
Da Si विदालेनी (for सेलि) Si चतुर्दिचतुर्दिने —
Si N: Da 3 4 5 मीह Da Ts 2 चत (for रामे) —
Ga दपा (for हृद) Si नदीवेगमिच दृष्ट, Si चतुर्दि
प्रसित न, Da 3 नदीवेग (Da 3 रोच) हृदोचले, Da नदीवेग
दृष्ट दृष्ट —For 20^a, Si V: Ba 2: Da 3 subst

662* म्वात इतले भीरु म्वातनीन दुर्दिवा ।

[Si Da 3 मले (for म्)]

21 * Si V: Ba Da 2 चतुर्दि, Ba Da 2 म्वात
(for चतुर्दि) Ga म्वात (for म्वात) Si च
मिचमुपाति, Ma म्वात काव्यपाति —) V: Da मुकरो
(for म्वात) Si Da 3 चतुर्दि, Si V: Da 3 चतुर्दि, Ga
म्वत: Ma म्वात (for चतुर्दि) —) Dg चय (for नैव)
—) Si Da 3 चतुर्दि (for च वही) Dg Ts चतुर्दि (for
चतुर्दि) —) Si om 21^a-26 —) Si N: V: Ba 2:
Da 3: Ts चतुर्दि, Ts damaged Ga नैवचतुर्दि (for नैव
चतुर्दि) —) Si Da 3 चतुर्दि (for चतुर्दि)

22 Si om 22 (cf v L 21) —) Da मु (for च)
Si Si V: Ba Da 2 3 4 5 वे चोच (for चोच) —) Si

सा प्रविशाम म्वात वे न त्वं वस्तुमिहार्हति ।
राहसानामयं चलो चोराणां कामरुपिणाम् ॥ २३
प्रसादात्पत्ति रम्याणि नगरोपनयनि च ।
सम्पन्नानि सुकम्पानि सुकान्याचरितुं तया ॥ २४
वरं मार्यं वरं पानं वरं वस्त्रं च शोभने ।
मर्तारं च वरं मन्ये त्वयुक्तमसितेक्षणे ॥ २५

Da चतुर्दि, Si V: Ba 2: Da 3 च चतुर्दि, Dg Dm Da
च चतुर्दि, Da चतुर्दि, Da च चतुर्दि (for चतुर्दि) —
V: वे भीरु (for चतुर्दि) —) Dg Dm Da 3 4 5
Ga 2 3 4 5 म्वात, Ts म्वात Ga 2 3 4 5 म्वात (for म्वात)
Si Da 3 म्वात वे चतुर्दि, Si V: Ba 2: Da 3 चतुर्दि
वे

23 Si om 23 (cf v 1 27) —) Si Dg Da 3
चतुर्दि, Si Ba 2 3 चतुर्दि, V: चतुर्दि, Da
चतुर्दि, Da 3 चतुर्दि, Ts चतुर्दि, Ga चतुर्दि,
Ga 2 3 चतुर्दि (2 3) Ga चतुर्दि (2 3) G (2 3)
चतुर्दि च (for चतुर्दि) —) Da Ga 3 चतुर्दि (for
चतुर्दि) —) Da 3 चतुर्दि, Ts 2 3 4 5 —) Ts om (2 3 4 5)
from 23^a 27^a —) Ba चतुर्दि, Da चतुर्दि (for
चतुर्दि)

24 Si Ts om 24 (cf v 1 21 and 23 resp)
—) Si Da 3 चतुर्दि, Si V: Ba Da 3
Dm: Da 3 4 5 Ts Ga V: म्वात चतुर्दि, Ga म्वात
चतुर्दि —) Si Da 3 चतुर्दि, Da चतुर्दि, Ma चतुर्दि
(for चतुर्दि) Si Da 3 चतुर्दि —) Si Da 3
(for चतुर्दि) (for चतुर्दि) —For 24^a Si 1 2
Ba 2 3 Da 3 subst

663* म्वात च चोचान देवोचानि वेन वि ।

म्ववातुं चिचानि मुपात्तावेति वच ।

[(1 2) Si 2 चोचानि — (1 2) Ba चतुर्दि (for
चिचानि)]

25 Si Ts om 25 (cf v 1 21 and 23 resp)
—) V: च (for चतुर्दि) Si Da 3 4 5 चतुर्दि, Dg Dm
Da Ts Ga Ma चोच, Da Da Ts चतुर्दि, G (2 3) चतुर्दि
(for चतुर्दि) Si 2 3 4 5 चतुर्दि चतुर्दि चतुर्दि चतुर्दि —
Ma चोच (for चतुर्दि) Dg मु (for च) Si Da 3 चतुर्दि
चतुर्दि च —) Ga damaged for चतुर्दि —) Si 1 2
Ba 2 3 Da 3 चतुर्दि (for चतुर्दि) Ga damaged for
चतुर्दि Si Da 3 4 5 चतुर्दि चतुर्दि —After 25, Si 1 2
Ba 2 3 Da 3 4 5

664* म्वात चतुर्दि चतुर्दि चतुर्दि चतुर्दि चतुर्दि ।

चतुर्दि चतुर्दि चतुर्दि चतुर्दि चतुर्दि चतुर्दि ।

का त्वं भवसि स्त्राणां मन्त्रां वा बुचिस्मिते ।
चक्षन्तां वा वारोहे देवता प्रतिभासि मे ॥ २६
नेह गच्छन्ति मन्थरां न देवा न च किंनराः ।
राक्षसानामप्यं राक्षसः रुधं नु त्वमिहामता ॥ २७
इह यासामृषाः सिद्धा इतिपच्यध्वमृषास्तथा ।
मृधात्तराधुनः उक्ताः रुधं तेभ्यो न विन्यसे ॥ २८
मदान्वितांश्च पोराणां कुलराणां तरुणिनाम् ।
रुधमेका महारुष्ये न विभेपि कान्ते ॥ २९

कासि कस इतश्च तं विविमिचं च दण्डयन् ।
एका चरसि रुष्यणि पोरात्राक्षमणेतिनाम् ॥ ३०
अति प्रवृत्ता बदेहो रात्रेण दुरात्मना ।
द्विताद्विनेषेव द्वि तं दण्ड रात्रमपागतम् ।
संरक्षितस्तत्तैः पूज्यमात्रा मर्बिता ॥ ३१
उषानीनाम् पूर्वं पावेनाग्निनिमग्न च ।
अग्निस्मिद्धमित्येव वदा तं सौम्यदर्शनम् ॥ ३२

G 3 52 37
D 3 46 34
L 3 51 30

[(1) 1) Ds दूरीकृत (for 'या') Ds वीथिका (for 'या') Ds दय (for 'ने') — (1) 2) 1s दूरीकृत, Bs दूरीकृत (for 'या')]

26 1s Ts om 26 (cf v 1) 2s and 23 resp) —^a) Gs damaged for का द मय Vt चरसि (for चरसि) —^b) Ts Gs Ms वराणे (for वराणे) —^c) Ss 1h : Gs का वसुना, Vs Bs वसुना च (for वसुना वा) —^d) Ss 1s Vs Bs Ds दवानां (for दवानां) Ts Gs प्रतिभासि (for 'पि') Gs सा (for 'मे') — After 26 1s Vs Bs Ds 2s 2s

865* एषावा वृतावा च का द भवसि तौरेणे ।
गणधर्मांश्च महाभानो मन्त्राः क कुलधर्मे ।

[(1) 1) 1s Bs Ds 2s (for 'व') — (1) 2) Note hiatus between the two halves]

27 Ts om 27^{ab} (cf v 1 23) —^a) Ss 1s Vs Bs : Dms Ds 2s : Ts G (वा) गच्छति (for गच्छ) Gs damaged for चक्षं न देवत् Ss 1s Vs Bs : Ds 2s मन्त्रा (for किंनरा) Ds न च दवा न मन्त्रा, Ds न वेषात्तराधुना, Ds दधन्मिराधुना (for 'ध') —^b) Bs राक्षसीनाम् (for 'राक्षसाः') Dms Ds Gs इमं वास (for कथं वास) Ss Ds 2s राक्षसानामपमता —^c) Ss Bs Ds च, 1s Ds 2s लिङ्, Vs Bs Ds Ds Ts 2s, Ts सा (for तु) Ds कथं कथम्, Ts कथं कथम् (for कथं तु कथम्) 1s तुभ्येति द * * * स (illeg) Ds पोराणां मन्त्रास्तथा (—23^d)

28 Gs damaged from 28^a up to वि 2s 28^a —^a) 1s Vs Bs : Ds 2s इमे (for इह) Ss Ds 2s व्यास, Ds व्यास (for व्यास) 1s द्विजा (for द्विजा) —^b) Bs व्यासविप, Ts Ms द्विज (Ms द्विजा) व्यास, Ts द्विजा व्यास (for द्विजव्यास) Ds Ts वृक्षाणां, Ds Ds व्यास वृक्ष (for व्यासव्यास) Ss Ds व्यासव्यास वृक्ष (Ds 'व्यास' व्यास, Ms व्यास विद्वत्पुत्रम्, Ss Bs Ds 2s व्यास द्विजि सुता (1s 'व्यास' व्यास, Vs द्विजिद्विपुत्रम्, Ds व्यासव्यासव्यास) —^c) Ss Ds 2s येन, Vs Bs : Ds 2s येन, Ds चान्ते, Ds Ts Gs Ms 2s काका (for वृक्षा) 1s द्विजा

राक्षसीनाम्, Ds Ds 2s वृक्षाणां काका (Ds 'का'), —^d) Vs चक्षते (for चक्षते) 1s Vs Bs Ds 2s न च दवा, Bs न च दवा, Ds Ts 2s न विन्यसे (for न विन्यसे) Ss 1h 2 सम्पत्तय च विभेपि वि

29 * 1s वारुणा च, Ms वसुनिनाम् (for मदान्विता वा) Ss Ds 2s पोराणां गितवन्तानां, 1s 1s Bs : Ds 2s मदान् (Bs 'वावा') गितवन्तानां —^a) Gs damaged from विना up to वराणे 1s^a Vs वेषे च (for वेषिनाम्) —^b) Ss Ds 2s वसिन्, Gs om (for वृक्षा) 1s नारवे कथमेव स —^c) 1s Vs Bs : Ds 2s वृत्तिना (for वृत्तिना)

30 * 1s Ts सुता (for कुवत्) Ss Ds 2s चामि, 1s न वि, Ds Ts 2s च (by transp) Ds चामि (for च ल) K(ed) कुवत् —^a) Ss 1s Vs Bs : Ds 2s च वृक्ष, Ds वृक्ष, G(ed) च वृक्ष (for च वृक्षार्ह) —^b) Vs चरसि (for 'चि') 1s Vs Bs : Ds 2s दवाग्निं प्रति श्रुति, Ds चरसि चरसि —^c) Ts वृक्ष, G(ed) वेदि (for चरसि) Ss 1s Vs Bs : Ds 2s चरसि (Ss 1s Bs 'च') राक्षसविप (Bs 'चे')

31 1s Ds om 31-32 Ss Ds om 31^{ab} —^a) Gs स * * * (damaged) (for सारवेद) Ds Ds महान्त्रा (for दुरा) — For 31^{ab} 1s Vs Bs : Ds 2s subat

866* इत्यसौ रात्रयेवा नृप उवाच मया ।
अग्निधातव्याचय सद्भिना परितोऽहम् ।
प्रियास पुत्रस्यैव मन्त्राग्नेवि सुतामया ।
प्रवृत्ताव्यासव्यासौ रात्रे विद्वत्पुत्रम् ।

[(1) 2) Vs वसिष्ठाणां Ds 2 वसि (for वृक्षा)]
—^a) 1s वसुन द्वि च, 1s 1s Bs : Ds 2s रुचि स (Bs वा) च, Vs वेषे च क G(ed) दूरेन सत्य (for देवेन द्वि च) —^b) G(ed) राक्षसम् (for राक्षसम्)

1s Ds om 32 (cf v 1 32) —^a) Bs Ds Dms Ts G वरुणा च (वा) चरसि, G(ed) च वृक्ष (for वा) चरसि Ds वृक्ष (for वृक्ष) Ss Ds 2s व (Ss 2) वरुणा च वृक्ष 1s वरुणा च वृक्ष —^b) Ss 1s वृक्षिदेव, Ds 2s वृक्षिदेव (for वृक्षिदेव) 1s Vs Bs : Ds 2s व

G 3 43 52
H 3 47 42
L 3 52 0

अमस्य धिता स्पष्टे मधुद त्तुमिच्छमि ।

सूर्याचन्द्रमयो चाभा पाणिभ्या हर्तुमिच्छसि ।

यो रामस्य धिया भार्या प्रवर्षयितुमिच्छमि ॥ ३७

अग्निं प्रज्वलितं दृष्ट्वा रत्नेष्वहर्तुमिच्छसि ।

रत्न्याणवृत्ता रामस्य यो भार्या हर्तुमिच्छसि ॥ ३८

अयोधुखाना वृत्तानामग्रे चरितुमिच्छमि ।

रामस्य सदृशीं भार्यां योजयिष्यन्तु त्वमिच्छसि ॥ ३९

37 For sequence in V1 Ms cf v1 30 and 36
D1 as om 37^{ad} G1 om 37^{ad} (for D1 cf v1 30
and for D1 G1 36) S1 Ms om (Ms hapl)
V1 illeg for 37 Na D1 transp 37^{ad} and 37^{ad}
D1: Ta repeat 37^{ad} after 37 —^a) Na B1 मधुद
V1 भास्य च D1 मधुद (for मधुद) —^a) N1
सागरे Na V1 B1 D1: सागर (for समुद्र) —After
37^{ad} N1 ins 901^a while T1 (second time) ins the
line of 37^{ad} —After 37^{ad} N1 B1: ins

905^a रामस्य धिया भार्यां योजयिष्यन्तु त्वमिच्छसि ।

[D1 परमिच्छ (for परम दाय)]

—D1 om (hapl) 37^{ad} Na reads 37^{ad} after
895^a while B1 reads 37^{ad} after 35 —^a) V1
B1: D1 द्यौः (for ध्यौः) —^a) V1 B1: D1 D1
G1: पाणिना (for पानि) V1 B1: D1 दृष्टुम् (for
दृष्टुम्) —D1 reads 3^{ad} twice (second time as
in Na) after 33 —^a) D1 G1 रामस्य धिया (G1
सदृशी) भार्या —^a) Na V1 B1: D1 वृत्ता वृत्तमिच्छसि
D1: Ta G1 अग्निं प्रज्वलितं D1: मधुद वमह (D1
मिच्छ सित D1 मधुदमिच्छसि D1: मधुद हर्तुमिच्छसि
G1 दृष्ट्वा पाणवृत्तमिच्छसि V1 अयोधुखानामिच्छसि —After 37
Na reads 895^a D1: Ta repeat 37^{ad} while D1 reads
895^a after 37^{ad} (r) —After 37 D1 reads 19^{ad}
while D1: ins 902^a

38 For sequence in V1 Ms cf v1 34 and 36
V1 T1 om (hapl) 35^a D1 G1 om (hapl) 38^{ad}
S1 D1: read 38^{ad} after 32 Na B1: D1 transp 38
and 39 D1 reads 38^{ad} after 31 D1 reads 35^{ad}
after 39^{ad} —^a) Na B1: D1: D1 दृष्ट्वा
C1 दृष्ट्वा V1 दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा) Na V1 B1: D1 दृष्ट्वा
मधुद (for मधुदमिच्छसि) S1 D1: पाणवृत्त मधुदस्य
दृष्ट्वा व दृष्ट्वामिच्छसि —After 35^a Ms ins 901^a —Ta
repeats 35^a here (cf v1 35) S1 om 38^{ad}—40 D1
om 38^{ad}—40 D1 om (hapl) 38^{ad}—39 Ms om
(hapl) 38^{ad}—39^a —D1: D1 T1 को भार्या (for

यदन्तरं मिहशमस्तपोर्नि

यदन्तरं स्पन्दनिशमस्तपोर्नि ।

सुराभ्यमोरीररवोर्षटन्तरं

यदन्तरं दाशरथेस्तपैर च ॥ ४०

यदन्तरं अश्वनमोस्तलोहयो

यदन्तरं चन्दनसारिपङ्क्तयोः ।

यदन्तरं हास्तिभेताल्योर्नि

यदन्तरं दाशरथेस्तपैर च ॥ ४१

रामस्य —^a) V1 D1: भार्या को (by transp) D1
D1: T1 रामस्य हर्तुमिच्छसि —After 38 V1 ins

906^a रामस्य हर्तुमिच्छसि ।

while V1 B1: D1: V1 ins after 39

907^a कुलमपमस्तुद धनस्य य सारिपङ्क्त ।

स्वर्गमिच्छसि दूरगं वमना वमनुकाङ्क्षुः ।

[(1 r) Ms D1: G1 B1 om (for 1 r) V1 दण्ड
G (ed) निषाद्य (for दण्ड र) —(1 r) V1 B1:
ममिच्छसि (B1: से) (for ममिच्छसि)]
—After 38 G1 ins 901^a

39 For sequence in V1 Ms cf v1 34 and 36
S1 D1: om 39 Ms om 39^{ad} (for all cf v1 36) V1
illeg for 39 42 V1 B1: D1 transp 38 and 39
D1: transp 40 and 41 and repeats 39^{ad} in its
proper place D1 reads 39^{ad} after 37 —^a) D1
D1: T1 द्यौः (for ध्यौः) B1 मधुद D1: दृष्टुम् (for
वृष्टुम्) V1 मधुद परिषत्त —After 39^{ad} D1 reads
39^{ad} —G1 om (hapl) 39^{ad} —^a) T1 G1 Ms द्यौः
(for सदृशी) —^a) D1: D1 G1 [5 मधुद (for दृष्टि)
V1 योषिद्विच्छसि D1: Na V1 B1: D1: दृष्टि व दृष्टि
B1 द्यौः व दृष्टि D1: द्यौः द्यौः निरीमह —After
39 V1 ins

908^a रामस्य हर्तुमिच्छसि ।

while V1 ins 907^a after 39

40 S1 om 40 D1 om 40^a (cf v1 38) V1 illeg
for 40 (cf v1 39) —^a) G1 om 40^a स्वर्गमिच्छ
सुदृष्ट्वा —D1 om 40^a D1 reads 40^a 41^a as
मार्ग —^a) Na D1: मधुद V1 दृष्टि V1 B1: D1
मधुद G1 मधुद G1: T1 as in text (for मधुद)
—D1 om (D1: hapl) 40^a—41^a —^a) T1 द्यौः (for
वृष्टि) V1 दृष्टि द्यौः द्यौः द्यौः V1 दृष्टि द्यौः द्यौः
वृष्टि B1 D1: D1: T1 G1: M द्यौः द्यौः द्यौः द्यौः
वृष्टि D1: T1 —D1 द्यौः द्यौः द्यौः द्यौः द्यौः द्यौः

41 V1 illeg for 42 (cf v1 39) D1 om 42^a
D1 reads 42^a in text (for all cf v1 40) T1 om

G 3 58 18
B 3 48 14
L 3 53 18

भुञ्जाना मालुषन्मोगादिव्याथ वरवर्णिनि ।
न सारिप्यमि रामस्य मालुषस्य मालुष्युः ॥ १४
स्वापयित्वा प्रिय पुत्र रात्रा दञ्जरवेन यः ।
मन्दरीर्यः सुतो ज्येष्ठस्ततः प्रत्यापितो वनम् ॥ १५
तेन किं भ्रष्टराज्येन रामेन मतचेतसा ।
करिष्यमि विशालाक्षि तापमेन तपसिना ॥ १६
सर्वराक्षसभर्तारं कामात्सवमिहमातम् ।
न मन्मथशराविष्टं प्रत्याख्यातुं त्वमर्हसि ॥ १७
प्रत्याख्याय हि मा भौरु परिताप यमिष्यसि ।

15¹⁰-14¹ —⁰ Ds लम् (for न) Ns कपूत (for
मालुषः) —⁰ Ds om (hap ?) मालुषीना Dgs
परावर्ति Ds करिष्ये Ds Gs Ms Gd जनविनी

14 Śi Ds om 14¹⁰ (el v 13) —⁰ Gs Ns
वरवर्णिनी —⁰ Ds परावर्ति —⁰ Śi मालुषस्य Ns
कदमनस (for मालुषस्य)

15 Games ag for 15¹⁰ on a damaged fol —⁰ Śi Ns Bss Dts Ds 22-2 Cl रामे (Ds 22) दञ्जरवे
[Śi Ds 1 "वेन वे" —⁰ Dts Dts Ds 4 Ts Gs Ns
तो 1 स हू Ts तपस (for सुतो) Śi Ds 3 मन्दरीर्य
डुगे Ns मन्दरीर्य डुगे Ns 15 Bss Ds 7 मन्दरीर्य
तो (Ds लता) स्पष्ट —⁰ Śi ए Ns ज्येष्ठ Ds पुत्र
Dts Ds 1 Ts Gs Ns 2 पुत्र Ds 2 पुष्ट (for लत) Dts
Gs Ms प्रतापितो (for प्रत्यापितो) 1. (el) इवम् Gm 1
as in text (for इवम्) Ns 15 Bss Ds पुत्र प्र [Ds
Ds 2] स्वापयतुं Cl Gm 3 मन्दरीर्य जनविनी पुत्र
मन्मथशराविष्टस्य रामा शरापयित्वा रात्रा इति राम 20

16 —⁰ Dgs विज्ञे Cl as in text (for तं अत्र)
—⁰ Bs अत्र (for तत्र) —⁰ Ts कदमनस Dts Gs
विद्यापत्नी Ns 16 करिष्यमि वेदहि —⁰ Ds om
[1:10] सेन तप Śi Ds 3 कृष्णन Ds क्षयवे (for
राक्षस) Ns मन्मथि Ds लविनि (for लविनि)

17 —⁰ Ds Ts Gs Ms मालु (for सव) —⁰ Ns
Ns alleg for कदमनसम् Ns Ds 7 उपाय (for इहा)
Śi Dts Ds 22 राज्ञे Dts कदम Ds 2 यम ददमनस
—⁰ Ns मालुषि (for सव)

18 —⁰ Ds प्रतापना हि (for "प्राप") Gs Ds 3 Gs
न Dts Ds Gs तु (for हि) —⁰ Dts Ds Gs 1 प्रतापने
Gs dan aged Gm 1 as in text (for पालय) —⁰ Dts
Dts Ds Ns [न पालय] Gs [न निहर्षेण Gm 1 [न]
मिश्रय] as in text Gs Ds 3 पुत्र Dts मन्मथि Ds
निहर्षय पुत्र Ns यथा हि निहर्षय पुत्र Ns मुखा Ns Ds 2

नरमेनाभिहत्येन पुत्रवदमपुर्तरी ॥ १८
एशुक्ता तु वेदेही क्रुद्धा सरकलोचना ।
अन्वीत्यप वन्यं रहिते राक्षसाधिपम् ॥ १९
कथं वैश्रवण देव सर्वभूतनमस्कृतम् ।
आर्त्तं न्यपदिश्य त्वमनुम वतुमिच्छसि ॥ २०
अवश्यं विनाशिष्यन्ति सर्वे रावण राक्षसाः ।
येषां त्व नर्कशो रात्रा दुर्वृद्धिरनितेन्द्रियः ॥ २१
अपहृत्य शर्षा भार्या शक्यमिन्द्रस्य जीवितम् ।
न तु रामस्य भार्या ममपनीयास्ति जीवितम् ॥ २२

Ds 7 काश्चित्ते (15¹⁰ ह) पादम् Ds 7 भजार Ds 7 लक्ष
h as in hap 7 काश्चित्ते हव पादम् —After 18 Dts
Dts Dts Ds 22 T G Ns 1 225

913⁰ मन्मथस्य न सवो रामो नम पुष्ट स मालुष ।
तव मादेव स्यात् कदमनस करवर्णिनि ।
[(1 2) Dgs Ds Gs Ms लविनी]

19 —⁰ Ds 4 दञ्जर (no) (for दञ्ज) —⁰ Śi Ds
रवात (for सञ्ज) —Dgs reads 19¹⁰ partially in
manag —⁰ Dgs Ds Gs पुत्र (for पत्र) —⁰ Gs
Ds रावण Ds स वदा (for रहिते) Ns 15 Bss Ds 3
राक्षसम् Gs damaged for विना (for "लविन्य")

20 Ns om 20 —⁰ Ns 15 Bss Ds 1-हर Dgs
Dts Ds Ts Gs वृत् Ds 2-लक्ष (for भूत) Ts हि तव
(for नालकपुत्र) —⁰ Ns Bss Dts 1-व स्पष्टिद्व 15
1-व स्पष्टिद्व (by transp) (for स्पष्टिद्व नद) —⁰
Dgs Ds Gs अदिति (for इयाति) Ds Bss Ds 3 वृत्
कपूत Ds 3 "हृद हृदि Ns 1 न व्याप्य 15 पाद ल)
कपूतदिति Ds 2 न व्याप्य कपूतदिति —After 17 Ts 1-व

914⁰ मन्मथस्य वद सवु यज्ञोऽपि पुनत ।

21 —⁰ Ns मुक्ता (for अक्षय) Śi Ds 3 हृ (Ds 3)
निहर्षय Ns Bss Ds 2 15 (1 2) विनश्यति 15
कदमनि (for विनश्यति) —⁰ Ds 1-व (for लवि)

22 Ns om 22 —⁰ Śi Ns 15 Bss Ds 1-व
कदमनि (for "हृद") Dts Ds नवी (for नवी) —⁰ Gs
जीवन्त (for पुत्र) — Bss om (1:1) 2¹⁰ —⁰ Dts
Dts Ds 15 h (ml) च (for तु) Śi Ds 3 2 न दप
Dgs Ts मा मापय (by transp) (for भार्या मन्) Gs
Ds 3 अक्षयपात्र Ds 3 न Ds 3 मन्मथान् 2 Gs
मन्मथ विनश्यत लवि पुत्र Cl Śi Dgs Ds 4 Ts जीवन्त
Gs dan aged for तप (for जीवन्त) Dts Ds मानव
हर्षिणा वद (for 15 15 Bss Ds 3 न तु मन्मथान्
यवने शमस्य जीवन्त Ds 1 2)

वामशार्मा म कामार्तः पञ्चमेन्द्रपूषिण ।

रिपेष्टमानामहाथ उत्पयाताथ राणः ॥ २१ ॥

ततः सा राधसेन्द्रेण ह्रियमाणः श्रियापसा ।

मृष्टं चुक्रोश मचेन भ्रान्तिनिता यथातुरा ॥ २२ ॥

हा लक्ष्मण महारथो गुरचिचक्रमद्भक ।

ह्रियमाणं न जानीषे रक्षसा अमरुषिणा ॥ २३ ॥

जीविं सुगमशैथ्यं बर्गहितोः पतित्वज्ज ।

ह्रियमाणामपरेण मां रावण न वश्यसि ॥ २४ ॥

ननु सभापिनीतानां निनेतृमि फलेष ।

अथमेवंविधं पापं न त्वं ग्राधि हि राण्यम् ॥ २५ ॥

ननु सद्योऽपिनीतस्य दृश्यते अर्धशः पन्थम् ।

अत्येष्ट्यन्दीमत्स्वत्र मस्यानामि पक्तये ॥ २६ ॥

G 3 35 9
B 3 49 27
L 3 34 10

Dr 7 22, Dts 20, Dr नि (for [न] लि) —^b Ss Vi
Bt 44 Da 1 राखलेन, Dr राखल (for राखलेन) Ss Ss
Bt 24 Da 2 G मरुषिणी, Dr 2 उप (for मरुषिणी)
—^c Ss Vi Bt 11 Dr हा (Da 2) गुरुवित्तु सारां —^d
Ss Vi Bt 24 Dr 2 पट्टे, Dr रामे, Dr ते (for राम) Vi
वप (for वपे) Ss Vi Bt Dts Da 2 G दूर ग, G [ed]
दूरव Ss दूर व ग, Dr दूरवते वपे, Dr दूरवते व

21 Vi Bt 14 Dr read 21 after 27 Ss reads
21st after 17 —^e Ss Bt 14 Dr 2 G 2 मरुषिणा,
Vi कामकाश (for कामकाश) Ss स हु सारां, Dts 7
का, Dr 2 सुतु सारां (for स कामार्तः) —^f Dr Ts
G M सुताम् (for सुतम्) —Note hiatus between
G and G —^g Dts Dts Dts Da 2 G विषेष्टमानम्,
G as in text (for विषे), Ss रिषेष्टमानम् क्वर्त्तु प्रथम
वचनम् —for 21st, Ss Ss (reads after 19th) Vi
Bt 14 Dr 2 17 vabai

927^a चेष्टाया परिचयः कल्पयति लोके नन ।

[Note hiatus between the two halves Ss कल्पय
G [ed] 1 वीरुष (for वीरुष) Ss Dr 2 वीरुष (Dr 2) व
ल्लव, Dr वीरुषावत 1 (for the post half)]

—Thereafter Ss 1 Bt 14 Dr 2 cont.

928^a सुदी वा 7 नु बाहुनानुवाच अज्ञानम् ।

परा श्रीप्रसादाय परमेन्द्रपूषिण ।

—After 928^a, Bt 14 read 18th

22 ^b Bt 14 विषमता (for विष) Dr विषमति,
Dr 7 वीरुष, Ts विहाय (for विहायता) —^c Ss हा
वेष्टमि होमाय (sc) Ss Vi Bt 24 Dr 7 Ts महेय म
मोदाय (for 7) Ss Dr 7 च कला, Ss Bt 24 [इ] न च
(for कलाय) Ss Dr 2 न म्द म्दमोचन विविचिषे (Da
7) चतुरा G अथमपि कलायामुपलब्धः कला अथ
विचारा मोदायुता यथा वीरुषि कला मुक्षीते 1 न नवव्याप्त
सर्ववेष्टना सार्वभृ मुष्टिम् ॥

23 ^a Dr हा वल्लव हा सार्वभृ (in pen) —^b Vi
परायण, Dts Dts Dr 7 दृ (for प्रमाद) —^c Ss
Dr 2 जानमि (for जानमि) —^d Ss Ss Dr 2 पापकर्मणा,
Ss 1 Bt 14 Dr मां नृपत्या, Dts Da 7 G 7 G जाय
(Dts 7) मरिणा G जाय (for कल्पयिषा) Bt Da 2
राखलेन दुराग्रता (Da विहायता)

24 Vi 22 21 Ss Bt 4 Dr 2 om 21st —^a Dr
जीविनु (sc) Ss Bt Dts Dts Dts Da 2 Ts G 2
अपे, G as in text (for अपे) —^b Dts Ts म (for
मं) Dr 2 पुरिषाय (for 7) —^c Ss Bt 24 Dr
transp 24th and 25th —^d Bt 2 विषमताम् (for
विष) Ss Bt 24 Dr 2 कलाय हा (for कल्पयिषा) —^e
Ss मा वल्लव 2 राय, Ss Bt 24 Dr 2 हावतन न वश्यसि,
Dts Ts हा न वश्यसि राय, Dr 2 G 7 मा (Dr 7) मे
राय वश्यसि —After 24, Ss Bt 24 Dr 2 ins.

929^a दक्षप्रतिनीतया विवेचयि पत्यम् ।

[Bt (ins) also कल्पयि पत्यम् (for the post
half)]

25 Ss Bt 24 Dr 2 transp, 24th and 25th —^a
Da 2 व नु 7 Ss Vi Bt 24 Dr 2 राम, Dr मान
(for राम) Ss Da 7 म विनीतय (Da मा) (for
विनीतय) —^b Ss 14 (for [न] पि) —After 25th
Ss Bt 24 Dr 2 ins

930^a पर्येष्टीत बहाधरो मयवत् महाधर ।

—^a Ss Dr 2 वीरुष (for वीरुष) Ss हायम् (for हाय)
—^b Ss द्रु, Dr ल व (by transp) (for म ग) Ss
—सायम्, Ss Bt 2 G कल्पयि च, Ss 14 G दासी (G 7) वी
ह, Dr Ts G 7 हायि हि Dr 2 वल्लव Ts as in text
(for हायि हि) Ss Da 2 हायुषायि हायि Dr हायुषायि
हायम्

26 ^a Ss Bt 24 Dr 2 G 7 Bt 2 G 7 न नु G 7 15
in text (for नु) Ss कल्पे (for कल्पे), Ss 14 Bt 24
Da 2 Me (5 पुरिषाय (for पुरिषाय) Ss लक्ष्मणाय विहाय,
Bt लक्ष्मणाय विहाय, Dr 2 न नु वल्लव पत्यम् —^b Ss
कल्पे (for 7) —^c Ss 14 Bt 24 Dr 2 om 26th —^d
—^e Dts Ts 2 वीरुष, Dr (5 वीरुष (for 2 वीरुष) Dts
Ts G 7 वल्लव, G लक्ष्मण (for लक्ष्मण) Ss 2 वल्लव
वश्य दक्ष, Ss कल्पेयता मयवत् Bt अलक्ष्मणाय विहाय,
Dr 2 कला लोके कल्पेय (for 7) —^f Ss 14 Dr 2 वल्लव
(Dr 7) (for कल्पे) Bt अलक्ष्मणाय वश्य, —After
26, Bt ins.

931^a विष्णु मुमुक्षुषा नृ राखल पुनर्मरिण ।

G 3 56 2
D. 3 59 3
L 3 59 6

तं शब्दमनुसृतु जटाशुक्लं शुश्रुषे ।
निरैश्वरात्वं शिघ्रं वेदेही च दर्दर्थं सः ॥ १
ततः परितकृटामतीक्ष्णतुष्टः स्वयौचमा ।
चनस्पतिगतः श्रीमान्पञ्चाब्जहमं बुभुक्षुः ॥ २
दशग्रीवः सितो धर्मे पुराणे सत्यसंशयः ।
जटायुर्नाम नाश्राहं वृष्टराजो महाबलः ॥ ३

48

Vaileg (or Sanga 48 (cf v) 3 47) De begins with 48, Ts with श्रीमान्पञ्चाब्जहमं

I Śa Śa Ds 1 —^a) Ks कृ (for ट) Ds भवि। Pr 3 मय, Cr 8 k t as in text (for मय) —^a) Ts Ma भवि, Gs वृष्टि (for मय) Ds Ts शुश्रुषम्, Cr 1 as in text (for शुश्रुषे) —^a) Ds Ds Ts Cr निरीश्वर (for निरीश्वर) Śa राजस (for राजस) Ds दौस (for शिघ्र) —^a) Ds Ds Gs वृष्टिर्नाम Cr as in text (for दर्दर्थं सः) —For 2 Śa Vs Bs 3 Ds 3 sabot

939* मय रणे निरीश्वरमे कानमे विविधापद्ये ।
रक्षितो महातमं वज्रमपराक्रमः ।
मनुष्यं दृष्ट्वा कृमा दीप्यमानं विषाजम् ।
त एव शुश्रुषे वैभवं कृमा वायव्यनिपादम् ।
तेन वायेन पक्षिन्द्रं प्रविष्टेन भुवि पक्षम् । [5
वज्रस्येव निपातनं तापिणे इदमे भूषम् ।
महिषुदस्तु केनेन केनादसापस्य च ।
पक्षवद् स गुणैश्च मेघमन्त्रिणोऽति सखम् ।
स निरीश्वरं पितृ सत्वा नमसु ममयो नमः ।
महर्षिपुत्राय सोऽयं वन्दनीयः सा च जलकीर्त्यः [10]

{ (1 1) Bs 1 [जा]ममे (for [जा]ममे) —(1 4) Vs एव य (for ए वयः) Ms [जा]ममे, Vs Ds [sup] in also) [उ]दिह (for [जा]ममे) —(1 5) Śa Ds 3 कृमेन (for कृमेन) Vs Bs पक्षी उ (for पक्षी उ) Bs पक्ष —(1 7) Ds 3 य (for उ) Vs उ (for य) —(1 8) Ms य (for स) Ds 4 नदीर (for नदीर) Ms Vs Ds निरुत —(1 10) Bs एव (for एव) Ds नमसापस्य (for नमः च नमसापस्य) }

2 G(ed) om from 2* up to 1 x of 939* —^a) Ds Ds Ds Ts Gs Ma सक्रम्य (for वृष्टापस्य) —^a) Ds नृप . Ds 1 इष्ट, Ds कृमा (for नृप) Śaileg Ds Ds Gs 7 उमेव (for उमेव) —After 2* Śa Vs Bs 3 Ds 3 mss.

राज्यं सौख्यं लोकं महोदधिरूपमः ।
लोकानां च हिते युक्तो रामो दशरथात्मजः ॥ ४
तस्यैषा लोकनाथस्य धर्मपत्नी यज्ञसिनी ।
सीता नाम करारोहा या त्वं हर्तुमिच्छसि ॥ ५
कथं राजा सितो धर्मे परदारान्तरामृशेत् ।
रक्षणीया विज्ञेयेण राजद्वारा महाबल ।
निरतथ्यं भर्ति नीचां कदाराभिर्मथनात् ॥ ६

940* मय इत्युक्तं तव दुरातं जलकान्मानम् ।
द्विषमाणा तु ता दृष्ट्वा धुमान् स पक्षिणः ।
लोकेन मनुष्यादिषु केनोक्तवतिष्ठो नमः ।
वज्रस्य च पक्षी तु स शरीरं तव रहस्यं ।
रक्षणीयं मय इष्टं सितं लोकादिपुत्रवत् । [5]
स कदा रक्षस्यं तु पक्ष्यानिपुत्रं पश्येत् ।

[G(ed) om 1 x —(1 x) Bs लोप (for लोप) Bs वा च जलकी (for वायव्यनिपाद) —(1 3) Vs लोप (for वेदेन) —(1 4) Vs च (for उ) —(7 6) Śa Bs Ds 3 सत्यं (for स रक्षा) Ds पक्षिणिर (for पक्ष्यानि)]

—^a) Śa Ds वयं वृष्टि (for वयसि) —^a) Vs मातुल (for वायव्य) Vs Ds 3 also रिता गिर) दृष्ट्वा नि

3 Ks transp ^a and ^a —^a) Ds [जा]सिने (for सिने) Ds धर्म (for धर्म) —^a) Ds दृष्ट्वा (for पुराणे) Śa सक्रम्य, Śa सखिणः, Bs Ds Ds 3 Gs Cr 1 सख्यं, Ds सख्ये, Ms सख्यं, Cr 10 3 as in text (for सख्यं) —After 3* Ds Ds 3 mss

941* आतस्य विविधं कर्म कर्तुं नास्ति सामर्थ्यं ।

—^a) Ms मयाक

4 After 4*, Śa Vs Bs 3 Ds 3 mss

942* त्वं च राजसपुत्रय प्रवृत्तं बुधायक ।
त्रिभुवनं त्वया राजन्यदृष्टो विविधा रणे ।
मयं वृद्धयः पौत्रस्य कथनीयस्य पक्षिणः ।
विष्णुं दृष्ट्यते नुदे जीवन्ती ॥ वाससि ।

{ (1 1) Śa स (for उ) —(1 3) Vs नृपस्य (for वृष्टस्य) }

—After 4 Ds reads 23*

5 *) Ds लोप (for वा) —Ds reads 5* in mss —^a) Ms एव वा (for वा एव) Ds सखि (for वृष्टि) Śa Vs Bs 3 Ds 3 [उ]व (for [उ]व)

6 *) Ts सया (for कथ) Śa सिते (for सितो) —^a) Ks Ds 7 प्रवृत्तं, Ds वराह (for वृष्टा)

इत्युक्तस्य यथान्यायं रात्रयस्य जटायुषा ।
 क्रुद्धस्याग्निनिभाः सर्गं रेजुर्निशानिच्छया ॥ १
 संरक्तजयनः कोपाचम्राधनदुष्टतः ।
 राक्षसेन्द्रोऽभिदुद्राह पतगेन्द्रमवर्षयः ॥ २
 स संप्रहारस्तुष्टुलस्योत्तस्मिन्महाग्ने ।
 यभूय यातोद्धतयोर्मेषपौरागने यथा ॥ ३
 तद्वभूवाह्वरं युद्धं पृथरायस्योत्तदा ।
 सप्तययोरामोत्तरतोर्महापरांतयोरिव ॥ ४

49

Vs illeg for Sarga 49 (cf vi 3467) Ms Vs
 Br 24 Ds 1 continue the previous Sarga Ms begins
 with श्रीपात्यस्य मय

1 Ms Vi Dg Br Ds T V om 2 —^a) Ds इत्युक्तस्य
 (for इत्युक्तस्य) —^b) Ds पतयुष्य (for जटायुष्य) —^c)
 Ss Ms Ds 1 Gs सपते; Ms 2 Ds 1 कोरा, Ds Ga सर
 (for सर्वा) —^d) Ds विद्वत् (for निशित) Ss Ds विद्वत्
 सराहृष, Ms Ds विद्वत्स्य सपत; Ms 2 Ds 1 विद्वत्स्यस्य
 रीत (Ms 24)

2 Ss om 2^a, —^a) Ss Vi Br 24 Ds 24 श्रीपात्य,
 Dms Ds Gs 2 सोपाह (for सोपाह) Dg Ds Ds T 3
 इत्युक्त कोपाचम्राधन, —^b) Ds 1 यूप्य (for युद्ध) —^c)
 Ss Ds विद्वत्स्य, Ds Gs (s) विद्वत्स्य (for अभिदुद्राह)
 —^d) Ss Dms Ds 1 ययोरिव, Gs 2 3 ययोरिव, Gs 25 ms
 text (for ययोरिव)

3 *) Ds 1 काय प्रहार (for स स) —^b) Ss Dg
 Ds Dms Ds 1 Gs Ms महासुधे, Ms Ds 1 महासुधे,
 Vi Ms 1 चले, Ds 1 रणे (for महासुधे) —^c) Ss Br 24
 Ds Ds 24 Gs 2 यलोद्धतयोरिव, Gs 25 ms text (for
 यलोद्धतयोरिव) Ds यभूयातो युद्ध ययोरिव —^d) Gs योयोरिव
 (for ययोरिव) Ms Vi Br 24 Ds 1 Gs 2 ययोरिव ययोरिव
 (Ds Gs 2 ययोरिव) —After 3 Ms Vi Br 24 Ds 25

956* सुप्रपञ्चमयस्यो जटायुस्यमहत्तु ।
 रात्रयस्य महावीर्यो युयुधते परस्परम् ।

[(1 2) Br 1 ययोरिव (for ययोरिव) Br 2 ययोरिव]

4 *) Ms Ds 1 महासुधे (for [स] युद्ध युद्ध) —^b) Ms
 ययोरिव, Ms Ds 1 ययोरिव, Ss Br 24 महासुधे, Dms ययोरिव,
 Ds 1 ययोरिव, Gs ययोरिव (for ययोरिव) Ds om (impl) from ययोरिव
 ययोरिव up to ययोरिव ms 5^a Ms ययोरिव ययोरिव
 —^c) Ss Vi Br 24 Ds 1 ययोरिव ययोरिव (for ययोरिव ययोरिव)

ततो नास्तीह्नरात्रिस्तोष्यार्थं रिक्तमग्निः ।

अभ्यर्षन्महासुधेर्गृधराजं महासुधेः ॥ ५

स तानि शस्त्राणि गृह्यः परस्वेधरः ।

तदायुः प्रतीक्याह रात्रयस्योत्तमः ॥ ६

उत्स योत्स्यरात्र्या तु वरगाम्यां महासुधेः ।

चक्रत बहुधा याने त्रयान्यतमवततमः ॥ ७

अथ कोचादग्नीश्रीस्य जहाह दग्ध मार्गेष्वत् ।

मृत्युदण्डनिभायोरात्र्यमुर्मर्दनमहत्तु ॥ ८

Vi Br 24 सेध (for सध) G(od) 1 सधस्योत्तमः 12
 ययोरिव ययोरिव

5 Ds om up to ययोरिव 4 (cf vi 4) —^a) Ss
 ययोरिव, Vi ययोरिव (for ययोरिव) —^b) Ss ययोरिव 1
 11 Ds 1 ययोरिव (for ययोरिव) —^c) Vi ययोरिव
 (for ययोरिव) Ss Ds 1 ययोरिव, Gs ययोरिव (for
 ययोरिव) —^d) Ss Dms Ds 2 ययोरिव, Ss Vi Br 24
 Ds 1 ययोरिव (for ययोरिव) Ds ययोरिव ययोरिव

6 *) Ss ययोरिव, Ss Dg Gs ययोरिव, Dms ययोरिव
 (for स ययोरिव) —^a) Ss Ds ययोरिव (for ययोरिव) —^b)
 Gs 1 ययोरिव (as ms text) Ds ययोरिव ययोरिव
 11 Gs 1 ययोरिव ययोरिव ययोरिव ययोरिव —After
 6 Ms Vi Br 24 Ds 1 11

957* तत स ययोरिवस्यो विद्वत्स्य दग्ध ययोरिव ।
 ययोरिव ययोरिव ययोरिव ययोरिव ययोरिव ।

[(1 2) Ms Br 24 ययोरिवस्यो, Br 1 ययोरिव (for ययोरिव)
 —(1 2) Ss Br Ds ययोरिव, Ds ययोरिव (for ययोरिव) Ss Ds
 ययोरिव (for ययोरिव) Ds ययोरिव ययोरिव]

7 *) Ss ययोरिवस्यो, Ys 1 Ms ययोरिवस्यो (for
 ययोरिवस्यो) Dg Ms ययोरिव ययोरिवस्योस्यो —^a) Ds
 ययोरिवस्यो, Ms ययोरिवस्यो (for ययोरिवस्यो) —^b) Ss ययोरिव
 (for ययोरिव) Ms Ds 1 ययोरिव ययोरिव, Ss Br 24 ययोरिव
 ययोरिवस्यो —^c) Ss ययोरिवस्यो, Dms Ds ययोरिव
 ययोरिव, Ss ययोरिव (for ययोरिवस्यो) Ss Vi Br 24 Ds 1
 ययोरिव [Vi Br 24 ययोरिवस्यो ययोरिव, Ds ययोरिव ययोरिव, Ds
 ययोरिव ययोरिव —After 7 Vi om 957* (due to
 omission), Br reads 959* for the first time after 7
 and repeats it after 958*

8 Vi om 8-10 Br 2 om 8 The sequence of St.
 from 8-14 including star passages in Br is 10^a,
 1 2-2 of 965*, 9^a, 1 3-4 of 958* (3 subst.),
 959* (1), 10^a, 1 3-4 of 965*, 13 24, 962*, 22,
 22 and 958* —^a) Ss ययोरिव (for ययोरिव) —^b) Ss

G 3 16 9
 H 3 31 7
 L 3 16 8

काञ्चनोरम्भटान्दिव्यान्पिशाचमदनान्तरात् ।
तादात्म्यं जगत्पञ्चाश्रयान् समरे क्रीडती ॥ १२

रं विप्रेक्षुर्मेघं रामं पारसर्विकम् ।
मणिहस्तमिषिभक्तं रञ्जितं च महारथम् ।
पूर्णचन्द्रप्रतीकांशं छन्दं च व्यञ्जनं सह ॥ १४

G 1 36 0
B 1 31 47
L 1 36 12

सरात् दिव्य(hypen) —(१) ॥ १२ ॥ १२^० —^०) Ns Vs
Ba 14 Da 7 Ts Cg ॥ सरात्, Da सरात्, De सरात्,
Cg as in text (for सरात्) —^०) Vs Ba Da 14 7
स (for स) Ns ॥ पञ्चाश्रय (for पञ्चाश्रय) Ss Da
हृन्नातेना, Dg 1 Dm 1 Da 7 T G M 1 ॥ पञ्चाश्रय (for स
महाश्रय) Ba ॥ पञ्चाश्रयमिषिभक्तो —^०) Ns Vs Ba 14
Da 7 दुष्टात्, Dg 1 Da 7 Cg ॥ व्यापुष्ट, Da व्यापुष्ट,
Cg as in text (for व्यापुष्ट) Ss Da व्यापुष्ट (Ss ॥
महाराष्ट, Da व्यापुष्ट व्यापुष्ट —After 12, Vs Ba 1 10^०
while Ns Da 7 cont after १०^० Ba 1 1 3-4 after
10^० and 1-2 after 10^०

१०^० लोके वसुध आदिषु कतिचित् महाशक्त ।
लाम्बुहृत्पदं दिव्यं सर्वत्रोपलब्धम् ।
व्यस्यं पञ्चाश्रयं विप्रेक्षुर्मेघं रञ्जितम् ।
महोत्तमं पञ्चाश्रयं पूर्णचन्द्रप्रतीकम् ।

[(1 3) Ba 1 10^० Ss (for व्यापुष्ट) Vs व्यापुष्ट (for
"लोक") —(1 4) Ba ॥ पञ्चाश्रय, Da व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट) Ba
महोत्तमपञ्चाश्रय (for the poor half)]
—After 12 Ss Da 1 10^० १०^० while Da 1 10^० १०^०

13 For sequence in Ba, cf v 1 8 Ns 10 13^०—
14^० Da 10 13 —^०) Ns Vs Ba 14 13 13^० दुष्टात्, Dg 1
Dm 1 Da 7 Ts Cg ॥ दुष्टात्, Da दुष्टात् (for दुष्टात्) Ss
व्यापुष्टपञ्चाश्रय, Ba व्यापुष्टपञ्चाश्रय —Ss Da 1 10^०
13^०—14^० —^०) Dm 1 Da 7 Ts M 1 ॥ स (for स) Ns
Vs Ba 14 13 13^० विप्रेक्षुर्मेघं स (for विप्रेक्षुर्मेघं) Vs (वि)
महोत्तम

14 For sequence in Ba, cf v 1 8 Ss Ns Da 1
10 14^० (cf v 1 13) —^०) Ds Da 10 14, Cg as in
text (for सरा) Ts विप्रेक्षु, Vs विप्रेक्षु (for विप्रेक्षु)
Cg ॥ विप्रेक्षुपञ्चाश्रय पाठ Cg ॥ Ns Vs Ba 14 13 13^०
काञ्चन तु (Ns ॥ काञ्चन) पञ्चाश्रयमूल —Ss Ns Da 1
transp^० and^० —^०) Da ॥ स (for स) Ds Da
महोत्तमपञ्चाश्रय —^०) Ss ॥ व्यापुष्ट, Dm 1 Ga व्यापुष्ट,
Da ॥ व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट) —After 14^० Ss Da 1
10 14, Ns Vs Ba 14 13 13^० after 16

१०^० उद्यमस्तु पञ्चाश्रयमूलम्
गुराहुरी समस्तुलेष्वभिजिह्वम् ।
पञ्चाश्रय पञ्चाश्रय राधम्
विप्रेक्षुलेष्वे गुराहुरीविप्रेक्षुलेष्वे वत् ।
महोत्तमपञ्चाश्रयमूलम्
गुराहुरी कृत्विह्वं कर्त्तुं गुराहुरी ।
पञ्चाश्रय पञ्चाश्रयमूलम्

[5]

महोत्तमस्तु पञ्चाश्रयमूलम्

Colophon

हस्तानुसृतम् अथवा अथवा

परिभाषां वसुधामहोत्तमं च सारम् । [10]

[(1 2) Ss Da 7 (for १) Da 10 1 1 (under) Ns
व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट) —(1 2) Ba ॥ व्यापुष्ट (for
व्यापुष्टमिषिभक्त) —(1 3) Da ॥ व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट) —(1 4)
Ba 14 विप्रेक्षुले, Da विप्रेक्षुले (for विप्रेक्षुले) Ss Da
विप्रेक्षुले, व्यापुष्ट (Ss ॥ व्यापुष्ट ॥ Da ॥ विप्रेक्षुले व्यापुष्ट
व्यापुष्ट (10) —(1 5) Ss ॥ व्यापुष्ट, Da ॥ व्यापुष्ट (for
व्यापुष्ट) Da ॥ व्यापुष्ट (Da ॥ १) (for व्यापुष्ट)
—(1 6) Ba ॥ व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट) Ns ॥ व्यापुष्ट (for
व्यापुष्ट) Ss Da ॥ व्यापुष्ट व्यापुष्ट Da ॥ व्यापुष्ट व्यापुष्ट (for
व्यापुष्ट व्यापुष्ट) —(1 7) Ns Da ॥ व्यापुष्ट (for
व्यापुष्ट व्यापुष्ट) Ss Da ॥ व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट व्यापुष्ट) Ss
Da ॥ व्यापुष्ट —(1 8) Ss Da ॥ व्यापुष्ट (Ss Da ॥ व्यापुष्ट) Ba ॥
व्यापुष्ट, Ns ॥ व्यापुष्ट, Da ॥ व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट)

Colophon —Serge name Ss Ns Vs Ba 14 13 13^०
व्यापुष्टमूलम् Da व्यापुष्टमूलम् —Serge ne Ns Ba Da
57 Vs 55 Da 53 Da 7 56

—Ss Da 1 10 1 9-10 —(1 9) Ba ॥ व्यापुष्ट (for
व्यापुष्ट) —(1 10) Vs व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट) Ns Da 7
॥ (for १)]

while Ns 10 13 after 14^०

१०^० व्यापुष्ट व्यापुष्टमूलम् ***** (illeg)
लोके पञ्चाश्रयमूलम् ***** (illeg)
whereas after 14^०, Ns Vs Ba 14 13 13^० while
Ba 10 13 after 12

१०^० व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् ।
व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् ।
[(1 2) Vs व्यापुष्ट Da व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट)]
—Ns Vs Ba 14 13 13^० —^०) Dg 1 Ts Cg M 1
व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट) Ss Ns Da ॥ व्यापुष्ट व्यापुष्ट
व्यापुष्ट —After 14 Dg 1 Ts Cg M 1 13 13^०

१०^० व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् ।
व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् ।
व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् व्यापुष्टमूलम् ।
[(1 2) Ds Da 7 Ts ॥ व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट) —(1 3)
Ds Da व्यापुष्ट Ts व्यापुष्ट (for व्यापुष्ट)]
—After 14 Ds 10 13 13^०

G 3 58, 18
H 3 57, 13
L 3 58 12

स तु ता राम रामेति हृदन्तीं तस्मैवेति च ।
जगामाकाशभादाय रामणो राघवाधिरः ॥ १२
तन्नाभरणसर्गाद्वी पीतकौशेयवसिनी ।
रराज राजपुत्री तु विबुल्यौदसिनी यथा ॥ १३
उद्धतेन च रसेषु तस्याः पीतेन राम्यः ।
अचिरं परिभ्राज मिमिर्दन्त द्राक्षिना ॥ १४
तस्याः परमस्याभ्यास्ताप्राप्ति सुरभीणि च ।
पश्यप्राणि रेदेका अम्यरीर्यन्त रामणम् ॥ १५

999* बभूवानमरदित्युपीय बभूवातिरिक्तम् ।
मनि ताया पुष्परतो यवक्षेत्रे यन गृहम् ।
दक्षिणवा दृष्टेऽत्र प्यास्ताभेय सप्तमम् ।
हा सीताति म्बुधोत्तमस्य अभिमानजडा ।

12 *) S: Da हृदन्ती, N: Da: स च ता Da सतत (for स तु ता) Da om (hapl) वीत राम —^a N: V: Ba: हृद्वी, Di: हृद्वी T: हृद्वी (for हृदन्ती) —^b Di: De जगामादाय चाराह, Da जगामाभ वसराह —^c N: सुखु माभन, N: V: Ba: s: Da: रजकाभन: Dga Dti Dma Da: T M: राक्षसभ (for राक्षसणि)]

13 *) S: Da: राक्षसभ B: हृक्षभन (for हृक्षभन) N: Ba: Da: जुहा स, V: Ba: जुहाणी, Dti Da: अक्षणी (for अक्षणी) —^a N: Di: आक्षणी (Di: सी) (for आक्षणी) —^b G: M: हा (for तु) S: M: V: Ba: s: Da: s: राजपुत्री हराभन, N: हराभन राजव स्वाह T: हराभन राजपुत्री —^c N: V: Ba: s: Da: ग्योमि (for गिहृ) N: Dma (before corr as in text) Da: T: G: M: सौहार्दनी: Gm as in text (for 'मिनी) Da: हृ (for यथा) N: विबुल्यौदस्य हृ

14 *) V: Ba: Dma Da: उद्धत Da: M: उद्धत (for उद्धत) Da: Gi: तु (for च) —^a Da: परिभ्राज, T: s: G: M: प्रविभ्राज (for परिभ्राज) —^b Da: [M:] प्रिमाद (for [M:] प्रिमा) T: M: मिमिर्दन्तो (N: हा प्रिमा यथा —After 14 N: V: Ba: s: Da: s: ms

1000* नीलबीजवृक्षममलकाभनपुष्पक ।
बाहुभिर्द्वयदाय मयि सीतामिनीं यत ।

[(1 z) V: सुनेता Ba: सुनेता (for सुनेता) —(1 z) Ba: तसिनीतमिने क (for the post hall)]

15 N: V: Ba: s: Da: s: transp 15 (followed by 1001*) and 16 —^a S: Da: पुम्बुधोत्तमि (for पञ्च कपयथाह) —^b Dma: माद्वैर्येन य, Da: अक्षणी, Gm as in text (for कपय) N: V: Ba: s: Da: s: पुम्बुधोत्तमि यथा यथा: Bi: राजा नि राजने सत्यमिह —After 15, N: V: Ba: s: Da: s: ms

तस्याः कौशेयमुद्धतमाकाशे स्तरयमम् ।
रमो चादित्यरागेन ताम्रमग्निरागते ॥ १६
तस्यास्तद्विभक्त चक्रमाकाशे रावणाङ्गम् ।
न रराज विना रामं विनालमिह पङ्कजम् ॥ १७
वभूव वलद नीलं मिचा चन्द्र ज्योदितः ।
सुललटं सुकेलान्तं पश्यभर्गममग्नम् ।
सुहृः सुमिर्दन्तैः प्रभापञ्जितकृतम् ॥ १८

1001* भवत्पुत्रा यदा दित्यमाकाशेन यदा ।
भद्राभ जनेनैव गयेन दृश्यते ।

[(1 z) Da: अक्षुधक च (hypom) (for भद्राभ) V: मय, Da: ह्य (for यथा)]

16 S: N: Da: s: om (hapl) 16 N: V: Ba: s: Da: s: transp 15 (followed by 1001*) and 16 —^a Da: उद्धतम्, Da: उद्धतम् (for उद्धतम्) —^b Bi: s: Da: s: रक्षसभ (for कपय) —^c N: V: Ba: s: Da: s: वभूव M: यथै वा (for यथै च) V: वागेन (for वागेन) —^d Da: s: वापयम्, T: वापयम् (for वापयम्)

17 *) T: वृक्ष (for विभक्त) Da: T: यथ (for यथ) —^a T: राजपुत्री (for राजपुत्री) —N: V: Ba: s: Da: s: om 17nd S: reads 17nd after 18 D: reads it after 1003*

18 Ga reads 18th after 1003* —^a M: सनात, N: सनात, T: उद्धतम् (for वभूव) M: सनात G: सनात, Gm g h e as in text (for उद्धत) Ba: सीते प्रकट (by transp) Dma: Da: G: सिता सीते (by transp) M: सिता सिता, Gm as in text (for सीते सिता) G: सीत सीत सिता सिता, Gm as in text (for सीते सिता) G: सीत सीत सिता सिता —N: om (hapl) 18th —^b S: Da: s: Ta: वपयथाह (for 'गमाभह) —^c S: Da: s: उद्धत (Da: पुष्प) सीतेनैवैवै —^d Da: प्रभापञ्जित हृ —For 18th —20 N: V: Ba: s: Da: s: om 1004* —After 18, S: reads 17th, while Da: om.

1002* बाहुभ्यो यदा यदा प्रभापञ्जितकृतम् ।

[Cf 15th]

Da: cont., while Dga Dti Dma: s: s: S: M: after 19th ms after 18

1003* तस्यास्तद्विभक्त चक्रमाकाशे रावणाङ्गम् ।

[Cf 17th. Dti: Da: वृक्ष, Da: s: वृक्ष, T: वृक्ष (for वृक्ष) Ba: reads from रावणाङ्ग up to वृक्ष in 19th in marg]

—Thereafter, Da: s: read 17th, Ga: reads 15th.

समन्तादभिसंपत्य मिद्व्याघ्रमुद्रायाः ।

अन्वधांससद रोषास्तीताञ्ज्यानुमामिनः ॥ ३४

जलप्रातःसमुद्राः शुद्धैरुचितमाहवः ।

सीतायां ह्रियमाण्यायां रिक्कोष्ठनीर परितः ॥ ३५

ह्रियमाण्यां तु वेदेही दृष्टा दीनो दिक्काभः ।

प्रतिभस्तत्रमः प्रीमानसीत्यम्बुदमम्बुतः ॥ ३६

नास्ति धर्मः कुतः सत्यं नार्त्रं नानुसंसा ।

यत्र रामस्य वैदेही भार्या हरति राख्यः ॥ ३७

अति मर्यापि भूतानि गण्यः पर्वदेवन् ।

रिगस्तदा दीनमुद्रा रूढमृगोत्तराः ॥ ३८

उद्गीत्योद्गीत्य नवनरास्रपात्राभिलेख्याः ।

सुप्रोक्षितपात्राय रभूरुर्नदेवताः ॥ ३९

रिक्कोष्ठन्तो र्यं सीतां दृष्ट्वा दुःखं तथागताम् ।

तां तु खमय्य रामेति कोष्ठन्तो मधुस्तराम् ॥ ४०

अथेयमाण्यां यदुद्यो वेदीं धरणीतलम् ।

स तामाहृतकेभान्तां रिग्मृष्टरिदेषदम् ।

जहमात्मरिनाशाय दयग्रीयो मनसिनीम् ॥ ४१

0 2 3 4 5
B 1 2 3 4 5
L 1 2 3 4 5

34 $\tilde{N}i$ (illeg for 34^a) transp 34 and 35 —¹ D₁ D₂ T₁ अभिसंपत्य, T₂ अभिसंपत्त्या, G₁ अपि विपत्तः, G₂ अभिसंपत्त्य, C₁ as in text (for अभिसंपत्त्य) $\tilde{N}i$ V₁ B₁ s D₁ s D₂ s D₃ s D₄ s D₅ s D₆ s D₇ s D₈ s D₉ s D₁₀ s D₁₁ s D₁₂ s D₁₃ s D₁₄ s D₁₅ s D₁₆ s D₁₇ s D₁₈ s D₁₉ s D₂₀ s D₂₁ s D₂₂ s D₂₃ s D₂₄ s D₂₅ s D₂₆ s D₂₇ s D₂₈ s D₂₉ s D₃₀ s D₃₁ s D₃₂ s D₃₃ s D₃₄ s D₃₅ s D₃₆ s D₃₇ s D₃₈ s D₃₉ s D₄₀ s D₄₁ s D₄₂ s D₄₃ s D₄₄ s D₄₅ s D₄₆ s D₄₇ s D₄₈ s D₄₉ s D₅₀ s D₅₁ s D₅₂ s D₅₃ s D₅₄ s D₅₅ s D₅₆ s D₅₇ s D₅₈ s D₅₉ s D₆₀ s D₆₁ s D₆₂ s D₆₃ s D₆₄ s D₆₅ s D₆₆ s D₆₇ s D₆₈ s D₆₉ s D₇₀ s D₇₁ s D₇₂ s D₇₃ s D₇₄ s D₇₅ s D₇₆ s D₇₇ s D₇₈ s D₇₉ s D₈₀ s D₈₁ s D₈₂ s D₈₃ s D₈₄ s D₈₅ s D₈₆ s D₈₇ s D₈₈ s D₈₉ s D₉₀ s D₉₁ s D₉₂ s D₉₃ s D₉₄ s D₉₅ s D₉₆ s D₉₇ s D₉₈ s D₉₉ s D₁₀₀ s D₁₀₁ s D₁₀₂ s D₁₀₃ s D₁₀₄ s D₁₀₅ s D₁₀₆ s D₁₀₇ s D₁₀₈ s D₁₀₉ s D₁₁₀ s D₁₁₁ s D₁₁₂ s D₁₁₃ s D₁₁₄ s D₁₁₅ s D₁₁₆ s D₁₁₇ s D₁₁₈ s D₁₁₉ s D₁₂₀ s D₁₂₁ s D₁₂₂ s D₁₂₃ s D₁₂₄ s D₁₂₅ s D₁₂₆ s D₁₂₇ s D₁₂₈ s D₁₂₉ s D₁₃₀ s D₁₃₁ s D₁₃₂ s D₁₃₃ s D₁₃₄ s D₁₃₅ s D₁₃₆ s D₁₃₇ s D₁₃₈ s D₁₃₉ s D₁₄₀ s D₁₄₁ s D₁₄₂ s D₁₄₃ s D₁₄₄ s D₁₄₅ s D₁₄₆ s D₁₄₇ s D₁₄₈ s D₁₄₉ s D₁₅₀ s D₁₅₁ s D₁₅₂ s D₁₅₃ s D₁₅₄ s D₁₅₅ s D₁₅₆ s D₁₅₇ s D₁₅₈ s D₁₅₉ s D₁₆₀ s D₁₆₁ s D₁₆₂ s D₁₆₃ s D₁₆₄ s D₁₆₅ s D₁₆₆ s D₁₆₇ s D₁₆₈ s D₁₆₉ s D₁₇₀ s D₁₇₁ s D₁₇₂ s D₁₇₃ s D₁₇₄ s D₁₇₅ s D₁₇₆ s D₁₇₇ s D₁₇₈ s D₁₇₉ s D₁₈₀ s D₁₈₁ s D₁₈₂ s D₁₈₃ s D₁₈₄ s D₁₈₅ s D₁₈₆ s D₁₈₇ s D₁₈₈ s D₁₈₉ s D₁₉₀ s D₁₉₁ s D₁₉₂ s D₁₉₃ s D₁₉₄ s D₁₉₅ s D₁₉₆ s D₁₉₇ s D₁₉₈ s D₁₉₉ s D₂₀₀ s D₂₀₁ s D₂₀₂ s D₂₀₃ s D₂₀₄ s D₂₀₅ s D₂₀₆ s D₂₀₇ s D₂₀₈ s D₂₀₉ s D₂₁₀ s D₂₁₁ s D₂₁₂ s D₂₁₃ s D₂₁₄ s D₂₁₅ s D₂₁₆ s D₂₁₇ s D₂₁₈ s D₂₁₉ s D₂₂₀ s D₂₂₁ s D₂₂₂ s D₂₂₃ s D₂₂₄ s D₂₂₅ s D₂₂₆ s D₂₂₇ s D₂₂₈ s D₂₂₉ s D₂₃₀ s D₂₃₁ s D₂₃₂ s D₂₃₃ s D₂₃₄ s D₂₃₅ s D₂₃₆ s D₂₃₇ s D₂₃₈ s D₂₃₉ s D₂₄₀ s D₂₄₁ s D₂₄₂ s D₂₄₃ s D₂₄₄ s D₂₄₅ s D₂₄₆ s D₂₄₇ s D₂₄₈ s D₂₄₉ s D₂₅₀ s D₂₅₁ s D₂₅₂ s D₂₅₃ s D₂₅₄ s D₂₅₅ s D₂₅₆ s D₂₅₇ s D₂₅₈ s D₂₅₉ s D₂₆₀ s D₂₆₁ s D₂₆₂ s D₂₆₃ s D₂₆₄ s D₂₆₅ s D₂₆₆ s D₂₆₇ s D₂₆₈ s D₂₆₉ s D₂₇₀ s D₂₇₁ s D₂₇₂ s D₂₇₃ s D₂₇₄ s D₂₇₅ s D₂₇₆ s D₂₇₇ s D₂₇₈ s D₂₇₉ s D₂₈₀ s D₂₈₁ s D₂₈₂ s D₂₈₃ s D₂₈₄ s D₂₈₅ s D₂₈₆ s D₂₈₇ s D₂₈₈ s D₂₈₉ s D₂₉₀ s D₂₉₁ s D₂₉₂ s D₂₉₃ s D₂₉₄ s D₂₉₅ s D₂₉₆ s D₂₉₇ s D₂₉₈ s D₂₉₉ s D₃₀₀ s D₃₀₁ s D₃₀₂ s D₃₀₃ s D₃₀₄ s D₃₀₅ s D₃₀₆ s D₃₀₇ s D₃₀₈ s D₃₀₉ s D₃₁₀ s D₃₁₁ s D₃₁₂ s D₃₁₃ s D₃₁₄ s D₃₁₅ s D₃₁₆ s D₃₁₇ s D₃₁₈ s D₃₁₉ s D₃₂₀ s D₃₂₁ s D₃₂₂ s D₃₂₃ s D₃₂₄ s D₃₂₅ s D₃₂₆ s D₃₂₇ s D₃₂₈ s D₃₂₉ s D₃₃₀ s D₃₃₁ s D₃₃₂ s D₃₃₃ s D₃₃₄ s D₃₃₅ s D₃₃₆ s D₃₃₇ s D₃₃₈ s D₃₃₉ s D₃₄₀ s D₃₄₁ s D₃₄₂ s D₃₄₃ s D₃₄₄ s D₃₄₅ s D₃₄₆ s D₃₄₇ s D₃₄₈ s D₃₄₉ s D₃₅₀ s D₃₅₁ s D₃₅₂ s D₃₅₃ s D₃₅₄ s D₃₅₅ s D₃₅₆ s D₃₅₇ s D₃₅₈ s D₃₅₉ s D₃₆₀ s D₃₆₁ s D₃₆₂ s D₃₆₃ s D₃₆₄ s D₃₆₅ s D₃₆₆ s D₃₆₇ s D₃₆₈ s D₃₆₉ s D₃₇₀ s D₃₇₁ s D₃₇₂ s D₃₇₃ s D₃₇₄ s D₃₇₅ s D₃₇₆ s D₃₇₇ s D₃₇₈ s D₃₇₉ s D₃₈₀ s D₃₈₁ s D₃₈₂ s D₃₈₃ s D₃₈₄ s D₃₈₅ s D₃₈₆ s D₃₈₇ s D₃₈₈ s D₃₈₉ s D₃₉₀ s D₃₉₁ s D₃₉₂ s D₃₉₃ s D₃₉₄ s D₃₉₅ s D₃₉₆ s D₃₉₇ s D₃₉₈ s D₃₉₉ s D₄₀₀ s D₄₀₁ s D₄₀₂ s D₄₀₃ s D₄₀₄ s D₄₀₅ s D₄₀₆ s D₄₀₇ s D₄₀₈ s D₄₀₉ s D₄₁₀ s D₄₁₁ s D₄₁₂ s D₄₁₃ s D₄₁₄ s D₄₁₅ s D₄₁₆ s D₄₁₇ s D₄₁₈ s D₄₁₉ s D₄₂₀ s D₄₂₁ s D₄₂₂ s D₄₂₃ s D₄₂₄ s D₄₂₅ s D₄₂₆ s D₄₂₇ s D₄₂₈ s D₄₂₉ s D₄₃₀ s D₄₃₁ s D₄₃₂ s D₄₃₃ s D₄₃₄ s D₄₃₅ s D₄₃₆ s D₄₃₇ s D₄₃₈ s D₄₃₉ s D₄₄₀ s D₄₄₁ s D₄₄₂ s D₄₄₃ s D₄₄₄ s D₄₄₅ s D₄₄₆ s D₄₄₇ s D₄₄₈ s D₄₄₉ s D₄₅₀ s D₄₅₁ s D₄₅₂ s D₄₅₃ s D₄₅₄ s D₄₅₅ s D₄₅₆ s D₄₅₇ s D₄₅₈ s D₄₅₉ s D₄₆₀ s D₄₆₁ s D₄₆₂ s D₄₆₃ s D₄₆₄ s D₄₆₅ s D₄₆₆ s D₄₆₇ s D₄₆₈ s D₄₆₉ s D₄₇₀ s D₄₇₁ s D₄₇₂ s D₄₇₃ s D₄₇₄ s D₄₇₅ s D₄₇₆ s D₄₇₇ s D₄₇₈ s D₄₇₉ s D₄₈₀ s D₄₈₁ s D₄₈₂ s D₄₈₃ s D₄₈₄ s D₄₈₅ s D₄₈₆ s D₄₈₇ s D₄₈₈ s D₄₈₉ s D₄₉₀ s D₄₉₁ s D₄₉₂ s D₄₉₃ s D₄₉₄ s D₄₉₅ s D₄₉₆ s D₄₉₇ s D₄₉₈ s D₄₉₉ s D₅₀₀ s D₅₀₁ s D₅₀₂ s D₅₀₃ s D₅₀₄ s D₅₀₅ s D₅₀₆ s D₅₀₇ s D₅₀₈ s D₅₀₉ s D₅₁₀ s D₅₁₁ s D₅₁₂ s D₅₁₃ s D₅₁₄ s D₅₁₅ s D₅₁₆ s D₅₁₇ s D₅₁₈ s D₅₁₉ s D₅₂₀ s D₅₂₁ s D₅₂₂ s D₅₂₃ s D₅₂₄ s D₅₂₅ s D₅₂₆ s D₅₂₇ s D₅₂₈ s D₅₂₉ s D₅₃₀ s D₅₃₁ s D₅₃₂ s D₅₃₃ s D₅₃₄ s D₅₃₅ s D₅₃₆ s D₅₃₇ s D₅₃₈ s D₅₃₉ s D₅₄₀ s D₅₄₁ s D₅₄₂ s D₅₄₃ s D₅₄₄ s D₅₄₅ s D₅₄₆ s D₅₄₇ s D₅₄₈ s D₅₄₉ s D₅₅₀ s D₅₅₁ s D₅₅₂ s D₅₅₃ s D₅₅₄ s D₅₅₅ s D₅₅₆ s D₅₅₇ s D₅₅₈ s D₅₅₉ s D₅₆₀ s D₅₆₁ s D₅₆₂ s D₅₆₃ s D₅₆₄ s D₅₆₅ s D₅₆₆ s D₅₆₇ s D₅₆₈ s D₅₆₉ s D₅₇₀ s D₅₇₁ s D₅₇₂ s D₅₇₃ s D₅₇₄ s D₅₇₅ s D₅₇₆ s D₅₇₇ s D₅₇₈ s D₅₇₉ s D₅₈₀ s D₅₈₁ s D₅₈₂ s D₅₈₃ s D₅₈₄ s D₅₈₅ s D₅₈₆ s D₅₈₇ s D₅₈₈ s D₅₈₉ s D₅₉₀ s D₅₉₁ s D₅₉₂ s D₅₉₃ s D₅₉₄ s D₅₉₅ s D₅₉₆ s D₅₉₇ s D₅₉₈ s D₅₉₉ s D₆₀₀ s D₆₀₁ s D₆₀₂ s D₆₀₃ s D₆₀₄ s D₆₀₅ s D₆₀₆ s D₆₀₇ s D₆₀₈ s D₆₀₉ s D₆₁₀ s D₆₁₁ s D₆₁₂ s D₆₁₃ s D₆₁₄ s D₆₁₅ s D₆₁₆ s D₆₁₇ s D₆₁₈ s D₆₁₉ s D₆₂₀ s D₆₂₁ s D₆₂₂ s D₆₂₃ s D₆₂₄ s D₆₂₅ s D₆₂₆ s D₆₂₇ s D₆₂₈ s D₆₂₉ s D₆₃₀ s D₆₃₁ s D₆₃₂ s D₆₃₃ s D₆₃₄ s D₆₃₅ s D₆₃₆ s D₆₃₇ s D₆₃₈ s D₆₃₉ s D₆₄₀ s D₆₄₁ s D₆₄₂ s D₆₄₃ s D₆₄₄ s D₆₄₅ s D₆₄₆ s D₆₄₇ s D₆₄₈ s D₆₄₉ s D₆₅₀ s D₆₅₁ s D₆₅₂ s D₆₅₃ s D₆₅₄ s D₆₅₅ s D₆₅₆ s D₆₅₇ s D₆₅₈ s D₆₅₉ s D₆₆₀ s D₆₆₁ s D₆₆₂ s D₆₆₃ s D₆₆₄ s D₆₆₅ s D₆₆₆ s D₆₆₇ s D₆₆₈ s D₆₆₉ s D₆₇₀ s D₆₇₁ s D₆₇₂ s D₆₇₃ s D₆₇₄ s D₆₇₅ s D₆₇₆ s D₆₇₇ s D₆₇₈ s D₆₇₉ s D₆₈₀ s D₆₈₁ s D₆₈₂ s D₆₈₃ s D₆₈₄ s D₆₈₅ s D₆₈₆ s D₆₈₇ s D₆₈₈ s D₆₈₉ s D₆₉₀ s D₆₉₁ s D₆₉₂ s D₆₉₃ s D₆₉₄ s D₆₉₅ s D₆₉₆ s D₆₉₇ s D₆₉₈ s D₆₉₉ s D₇₀₀ s D₇₀₁ s D₇₀₂ s D₇₀₃ s D₇₀₄ s D₇₀₅ s D₇₀₆ s D₇₀₇ s D₇₀₈ s D₇₀₉ s D₇₁₀ s D₇₁₁ s D₇₁₂ s D₇₁₃ s D₇₁₄ s D₇₁₅ s D₇₁₆ s D₇₁₇ s D₇₁₈ s D₇₁₉ s D₇₂₀ s D₇₂₁ s D₇₂₂ s D₇₂₃ s D₇₂₄ s D₇₂₅ s D₇₂₆ s D₇₂₇ s D₇₂₈ s D₇₂₉ s D₇₃₀ s D₇₃₁ s D₇₃₂ s D₇₃₃ s D₇₃₄ s D₇₃₅ s D₇₃₆ s D₇₃₇ s D₇₃₈ s D₇₃₉ s D₇₄₀ s D₇₄₁ s D₇₄₂ s D₇₄₃ s D₇₄₄ s D₇₄₅ s D₇₄₆ s D₇₄₇ s D₇₄₈ s D₇₄₉ s D₇₅₀ s D₇₅₁ s D₇₅₂ s D₇₅₃ s D₇₅₄ s D₇₅₅ s D₇₅₆ s D₇₅₇ s D₇₅₈ s D₇₅₉ s D₇₆₀ s D₇₆₁ s D₇₆₂ s D₇₆₃ s D₇₆₄ s D₇₆₅ s D₇₆₆ s D₇₆₇ s D₇₆₈ s D₇₆₉ s D₇₇₀ s D₇₇₁ s D₇₇₂ s D₇₇₃ s D₇₇₄ s D₇₇₅ s D₇₇₆ s D₇₇₇ s D₇₇₈ s D₇₇₉ s D₇₈₀ s D₇₈₁ s D₇₈₂ s D₇₈₃ s D₇₈₄ s D₇₈₅ s D₇₈₆ s D₇₈₇ s D₇₈₈ s D₇₈₉ s D₇₉₀ s D₇₉₁ s D₇₉₂ s D₇₉₃ s D₇₉₄ s D₇₉₅ s D₇₉₆ s D₇₉₇ s D₇₉₈ s D₇₉₉ s D₈₀₀ s D₈₀₁ s D₈₀₂ s D₈₀₃ s D₈₀₄ s D₈₀₅ s D₈₀₆ s D₈₀₇ s D₈₀₈ s D₈₀₉ s D₈₁₀ s D₈₁₁ s D₈₁₂ s D₈₁₃ s D₈₁₄ s D₈₁₅ s D₈₁₆ s D₈₁₇ s D₈₁₈ s D₈₁₉ s D₈₂₀ s D₈₂₁ s D₈₂₂ s D₈₂₃ s D₈₂₄ s D₈₂₅ s D₈₂₆ s D₈₂₇ s D₈₂₈ s D₈₂₉ s D₈₃₀ s D₈₃₁ s D₈₃₂ s D₈₃₃ s D₈₃₄ s D₈₃₅ s D₈₃₆ s D₈₃₇ s D₈₃₈ s D₈₃₉ s D₈₄₀ s D₈₄₁ s D₈₄₂ s D₈₄₃ s D₈₄₄ s D₈₄₅ s D₈₄₆ s D₈₄₇ s D₈₄₈ s D₈₄₉ s D₈₅₀ s D₈₅₁ s D₈₅₂ s D₈₅₃ s D₈₅₄ s D₈₅₅ s D₈₅₆ s D₈₅₇ s D₈₅₈ s D₈₅₉ s D₈₆₀ s D₈₆₁ s D₈₆₂ s D₈₆₃ s D₈₆₄ s D₈₆₅ s D₈₆₆ s D₈₆₇ s D₈₆₈ s D₈₆₉ s D₈₇₀ s D₈₇₁ s D₈₇₂ s D₈₇₃ s D₈₇₄ s D₈₇₅ s D₈₇₆ s D₈₇₇ s D₈₇₈ s D₈₇₉ s D₈₈₀ s D₈₈₁ s D₈₈₂ s D₈₈₃ s D₈₈₄ s D₈₈₅ s D₈₈₆ s D₈₈₇ s D₈₈₈ s D₈₈₉ s D₈₉₀ s D₈₉₁ s D₈₉₂ s D₈₉₃ s D₈₉₄ s D₈₉₅ s D₈₉₆ s D₈₉₇ s D₈₉₈ s D₈₉₉ s D₉₀₀ s D₉₀₁ s D₉₀₂ s D₉₀₃ s D₉₀₄ s D₉₀₅ s D₉₀₆ s D₉₀₇ s D₉₀₈ s D₉₀₉ s D₉₁₀ s D₉₁₁ s D₉₁₂ s D₉₁₃ s D₉₁₄ s D₉₁₅ s D₉₁₆ s D₉₁₇ s D₉₁₈ s D₉₁₉ s D₉₂₀ s D₉₂₁ s D₉₂₂ s D₉₂₃ s D₉₂₄ s D₉₂₅ s D₉₂₆ s D₉₂₇ s D₉₂₈ s D₉₂₉ s D₉₃₀ s D₉₃₁ s D₉₃₂ s D₉₃₃ s D₉₃₄ s D₉₃₅ s D₉₃₆ s D₉₃₇ s D₉₃₈ s D₉₃₉ s D₉₄₀ s D₉₄₁ s D₉₄₂ s D₉₄₃ s D₉₄₄ s D₉₄₅ s D₉₄₆ s D₉₄₇ s D₉₄₈ s D₉₄₉ s D₉₅₀ s D₉₅₁ s D₉₅₂ s D₉₅₃ s D₉₅₄ s D₉₅₅ s D₉₅₆ s D₉₅₇ s D₉₅₈ s D₉₅₉ s D₉₆₀ s D₉₆₁ s D₉₆₂ s D₉₆₃ s D₉₆₄ s D₉₆₅ s D₉₆₆ s D₉₆₇ s D₉₆₈ s D₉₆₉ s D₉₇₀ s D₉₇₁ s D₉₇₂ s D₉₇₃ s D₉₇₄ s D₉₇₅ s D₉₇₆ s D₉₇₇ s D₉₇₈ s D₉₇₉ s D₉₈₀ s D₉₈₁ s D₉₈₂ s D₉₈₃ s D₉₈₄ s D₉₈₅ s D₉₈₆ s D₉₈₇ s D₉₈₈ s D₉₈₉ s D₉₉₀ s D₉₉₁ s D₉₉₂ s D₉₉₃ s D₉₉₄ s D₉₉₅ s D₉₉₆ s D₉₉₇ s D₉₉₈ s D₉₉₉ s D₁₀₀₀ s D₁₀₀₁ s D₁₀₀₂ s D₁₀₀₃ s D₁₀₀₄ s D₁₀₀₅ s D₁₀₀₆ s D₁₀₀₇

C 3 3 46
R 3 3 44
L 3 3 41

वस्तु सा चाक्षुषी शुचिसिता
विनाकृता ऋकुब्जेन मैथिली ।

अपश्यती रावयलम्भणावुभौ
विवर्णवक्रा मयभारपीडिता ॥ ४२

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे पञ्चाशः सर्गः ॥ ५० ॥

५१

रघुस्यतन्तं तं दृष्ट्वा मैथिली जमझात्यजा ।
दुःखिता परमोद्विग्रा भये महति वर्तिनी ॥ १
रोषोदनदाब्राह्मी भीमाश्वं राक्षसाधिपम् ।

रुदती कथं सीता ह्रियमाणेदमव्रवीत् ॥ २
न च्यपश्यसे नीच कर्मणाजेन रावणम् ।
ज्ञात्वा विरहितां यो मां पोरयित्वा पलायसे ॥ ३

—^d) $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ १ प्रविष्टुः $\dot{V}a$ $\dot{B}a$ २ $\dot{D}a$ विना ($\dot{D}a$ "कु")
(for विद्वष्ट) $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ विरोद्धा (for विरोधकम्)
—After 41st $\dot{S}a$ $\dot{B}a$ ३ $\dot{D}a$ 10th

1009^a बरज्जालसज्जे यज्जिक्कमेवेन च ।

—^e) $\dot{S}a$ सदायल, $\dot{D}a$ 1a Ga यज्जिक्कं Ga यज्जिक्कं, Ga
as in text (for यज्जिक्कं) $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ १ वैदहीं तु तपस्विनीं

42 $\dot{S}a$ partly illeg (for "—") $\dot{V}a$ च (for गु)
 $G(ed)$ ३ रुदती (for राक्षसी) $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ $\dot{V}a$ $\dot{D}a$ २२ $\dot{G}a$
सीता रुदती (for सा चरुदती) $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ ३ यज्जिक्कं $\dot{D}a$ ३
मुचिक्कित्ता (for मुचिक्) —^f) $\dot{B}a$ ३ Ga सदायलसज्जे (by
tramp) —^g) Ga विरोधकम् $\dot{S}a$ $\dot{V}a$ $\dot{B}a$ ३ $\dot{D}a$ ३ यज्जिक्कं
मुचिक्कित्ता, $\dot{B}a$ भयमोद्विग्रा (for यमभारपीडिता)

Colophon —Sarga name $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ सीताप्रसन्न, $\dot{S}a$
 $\dot{D}a$ ३ सीताप्रसन्न, $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ ३ रावणप्रसन्न, $\dot{V}a$ $\dot{B}a$ ३ सीताप्रसन्न
रावणप्रसन्न ($\dot{V}a$ $\dot{B}a$ "प्रसन्न") $\dot{D}a$ रावणप्रसन्न —Sarga
no (figures words or both) $\dot{S}a$ $\dot{S}a$ $\dot{B}a$ ३ $\dot{D}a$ ३
 $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ १ ५१ $\dot{V}a$ ५१ $\dot{B}a$ $\dot{D}a$ ५१ $\dot{D}a$ $\dot{D}a$ $\dot{D}a$ $\dot{D}a$
T G $\dot{V}a$ ५१ $\dot{D}a$ ५१ $\dot{D}a$ ५१ $\dot{S}a$ ५१ —After colophon,
 Ga ३ conclude with सीताप्रसन्न नम

51

$\dot{D}a$ begins with $\dot{D}a$, $\dot{T}a$ with सीताम् एवम् मम,
भीतायकम्भीन नम, $\dot{V}a$ with सीताप्रसन्न नम

1 $\dot{V}a$ illeg up to 4th (cl १) 3 46 7) —^a) $\dot{S}a$ $\dot{B}a$
दृष्ट्वा $\dot{S}a$ (by tramp) $\dot{B}a$ $\dot{S}a$ दृष्ट्वा $\dot{B}a$ $\dot{B}a$ $\dot{B}a$ (for द
दृष्ट्वा) $\dot{S}a$ ३ नमस्तपयत् दृष्ट्वा —^b) $\dot{V}a$ रावणम् $\dot{S}a$ वैदही (for
मैथिली) —^c) $\dot{S}a$ $\dot{T}a$ ३ वरतो $\dot{D}a$ वरती, $\dot{S}a$ मैथिली (for
वर्तिनी) $\dot{G}a$ $\dot{G}a$ ३ कर्मणाजेन विविधां $\dot{G}a$ ३ $\dot{V}a$
3 $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ ३ यमभारपीडिता (for यमभारपीडिता) यमभारपीडिता —After
१, $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ ३ 108.

1020^a येनमत्ता कल्लाच्य पूर्वचम्पविभलना ।
यल्लमल्लमत्ता वात्त वल्लनी वल्लमत्ता ।
विद्यापत्ता मोषमत्ता वल्लनी कल्ल वल्ल ।
मल्लमत्ता वल्लमत्ता वल्लनी कल्ल वल्ल ।
यल्ल वल्लमत्ता मे वल्लनी कल्लमत्ता वल्लमत्ता । [३]
यल्लमत्ता वल्लमत्ता विविधापत्ता वल्लनी ।
यल्लमत्ता वल्लमत्ता विविधापत्ता वल्लनी ।

[(1 1) $\dot{S}a$ कल्लाच्य (for कल्लाच्य) $\dot{D}a$ वल्लनी
—(1 3) $\dot{D}a$ वल्ल वल्ल, $\dot{D}a$ वल्लमत्ता (for "न वल्ल")
—(1 4) $\dot{S}a$ वल्ल, $\dot{D}a$ वल्लनी (for वल्लनी) —(1 5) $\dot{D}a$
कल्लाच्य (for कल्लाच्य) —(1 6) $\dot{D}a$ वल्ल वल्ल $\dot{D}a$ वल्लमत्ता
वल्लनी (for the past half) —(1 7) $\dot{D}a$ $\dot{D}a$ $\dot{D}a$ (for
[३] ३)]
while $\dot{S}a$ $\dot{V}a$ $\dot{D}a$ ३ $\dot{D}a$ ३ 103.

1021^a यल्लमत्ता वल्ल वैदही वल्लमत्ता वल्लमत्ता ।

[$\dot{V}a$ $\dot{B}a$ ३ (for [३] ३)]

2 $\dot{V}a$ illeg (cl १ १) —^a) $\dot{S}a$ illeg up to
रोद्वी —^b) $\dot{D}a$ सीताप्रसन्न, $\dot{D}a$ सीताप्रसन्न (for "३") $\dot{S}a$ वल्ल
वल्लमत्ता, Ga $\dot{V}a$ रावणप्रसन्न (for रावणप्रसन्न) —^c) $\dot{S}a$
विद्वष्ट, $\dot{D}a$ ३ विद्वष्ट, $\dot{D}a$ ३ $\dot{T}a$ ३ Ga $\dot{V}a$ ३ रुदती (for
रुदती) $\dot{S}a$ $\dot{S}a$ ३ $\dot{B}a$ ३ $\dot{D}a$ ३ ३ रावणम्, $\dot{S}a$ वल्ल, $\dot{D}a$
कल्लाच्य (for "न") —^d) $\dot{D}a$ $\dot{D}a$ \dot{T} दृष्ट्वा (for [३] ३)
—After २, $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ ३ read ३rd, $\dot{V}a$ reads ३rd for the
first time repeating it in its proper place —After २,
 $\dot{B}a$ $\dot{D}a$ ३ (twice) read ३rd. —After २, $\dot{B}a$ 108

1022^a विद्वष्ट वल्लमत्ता वल्लमत्ता वल्लमत्ता ।

3 $\dot{V}a$ illeg (cl १ १), $\dot{S}a$ ३ ३ ३ —^a) $\dot{S}a$ वल्ल
वल्लमत्ता, $\dot{B}a$ $\dot{D}a$ ३ रावणप्रसन्न, $\dot{D}a$ वल्लमत्ता $\dot{V}a$ वल्ल (for
वल्ल) —^b) $\dot{B}a$ $\dot{D}a$ Ga रावणम् (for रावणम्) —^c) $\dot{D}a$ $\dot{T}a$
वल्ल, $\dot{T}a$ वल्ल (for वल्ल) $\dot{S}a$ $\dot{D}a$ ३ वल्ल $\dot{D}a$ ३

G 3 59 27
D 3 53 16
L 3 9 39

तथा भृशार्ता बहु चैन भाषिणीं
विलासपूर्वं करुणं च भाषिणीम् ।

जहार पापस्वरूपीं विवेदतीं
नृपात्मजामागतपात्रवेपथुम् ॥ २५ ॥

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे एकप्रश्नादः सर्गः ॥ ५१ ॥

५२

क्षिप्रमाणा तु वेदेही वंषिधायकपश्यती ।
ददर्श गिरिवाहस्यन्धश्च वानरपुंगवान् ॥ १ ॥
तेषां मध्ये दिशालाक्षी कौशेयं कनकप्रभम् ।
उत्तरीयं परारोहः शुभान्याभरणानि च ।

मुमोच यदि रामाय शम्भेपुरिति मैथिली ॥ २ ॥
स्वभक्तसूत्र्य तन्मध्ये विनिमित्तं सभूषणम् ।
संभ्रमासु दशग्रीवस्वर्कर्म न च बुद्धिरात् ॥ ३ ॥

20 " V: Ds + Ds Ds Ts: सदा Ss Ds बहू लय
(for भृशार्ता) Ss Dms Ds + Gs बहुलपदापिणी Ds V
B: + Ds + बहुलपदापिणी (Ds "दाता") Dgs Ds Ts बहुचैव
भाषिणी (Ds "पत्नी") Gs यद् चैव भाषती Ms बहुचैवभाषिणी
—^a V: पूर्वा, B: पूर्वा (for पूर्व) Ss B: Ds Gs करुण च
भाषिणी Ds V B: + Ds: करुणाक्षि (Ba "शेष") भाषिणी (Vs
"मिमी") —^a Dms Ds + Ts + Gs Ms Cg करुण Ds पश्येत्
Vs: कृत्य (for लक्ष्मी) Dgs Ds Dms Ds + विवेदती,
Ds Ts Gs च वेदेही (for विवेदती) Ss Ds: जहार ल
पापमतिविषेदती —^a Gs जहार (for भागत) Ss Ds +
बु ल, Dgs Ts रौद्र, Cg as no text (for वात्) Ds
Ds Gs वेपथु —For 25^a B: V B: + Ds: subst

1020^a जहार पाप कृत्यं बुद्धिं लोका
विषेदमाणा विलासवेपथुम् ।

Colophon —Sarga name Ss Ds सीतलक्ष्मण सीता
प्रसाद, B: V B: + Ds + सीतलक्ष्मण, G(ed) रावण
भक्तम् —Sarga no (figures words or both) Ss
B: + Ds + om Ms Ds 59 Vs 58 Vs Gs Ba Ds 60
Dgs Ds Dms Ds + T G Ms + 53 Ds + 56 Ms 54
—After colophon Gs: conclude with श्रीरामाय नमः

52

52^a Ms missing from 1 up to अस्मिन्वात् 20^a
(cf v) 3 51 22) Ds begins with 52, Ts with
श्रीरामकृष्ण नमः, Ms with श्रीरामाय नमः —Before 1,
Vs V B: + Ds + 205

1021^a सन्मन्त्रयैव सहायः प्रकृत्य जनकासनाम् ।
अपेक्ष ननुवापि स प्रयागे नमस्कृतम् ।
पूर्वा दिक्ष ननुस्वाम्यान्मुख्येण जगताम् ।
जगदुपायं वे निदधे योऽस्मिन्महादिना ।
योऽस्मिन्महादिना सर्वां वेदेतिविशेषितम् ।

[5]

[272]

सन्मन्त्रयैव स दिव्यः सन्मन्त्रयैव सन्मन्त्रयैव
अपेक्षयति रावणः सन्मन्त्रयैव सन्मन्त्रयैव
जगदुपायं सर्वां मैथिलीं लक्ष्मणम् ।

[(1 1) Ss V Ds + Ds (for सदा) Vs लय (for
न) —(1 2) B: च भाषिणी (for भाषा) V B: +
(for न) —(1 4) B: दीक्षते, B: दिनि Ds + विवेदती
"वि" (for र विवेदती) Vs भाषा (for लक्ष्मी)
—(1 5) Ds दीक्षते (for विवेदती) Ds: नति (for न)
—(1 6) Ss Ds + रति (for र न) B: बुद्धि (for बुद्धि)
V लय लोको दिव्यः (for the prior half) Vs लय
(for "लुको")]

1 " Ss Ba Dgs Dms Ds + (न)य, Vs व (for
हु) —^a V: कविविद् (hypm) Ds: विविद्, Ds
Ts कविद्, G(ed) कविविद् (for कविद्) B: न व'
(for कविविद्) —^a Ss लय (for लय) Ds Ds
विलासवेपथुम्

2 " Ss Ds लय हि Ds न हि, L(ed) जग हि (for
यदि) Ss V B: + Ds: सन्मन्त्रयैव (for रामाय) —Vs
for 2^a —^a B: सन्मन्त्रयैव (for सन्मन्त्रयैव) Vs Vs B: +
Ds: जगदुपायं (Vs "दी") Ds Ds मैथिली Ds: लो (for
मैथिली) —After 2 Ss Ds + 205

1022^a एतां मुनिं तथा कृष्ण सीता कनकप्रोदरा ।

[Ds लयलक्ष्मण (for लय लक्ष्मण)]

while Ss Vs B: + Ds + 205 after 2

1023^a सन्मन्त्रयैव सहायः प्रकृत्य जनकासनाम् ।

3 Vs लय (for 3^a) (cf v) 2) —^a Gs सन्मन्त्रयैव
—^a Ms विविद्, Ms लय (for लय) Dgs Ds Dms
Dms Ts Ms Cg 1.1 वि (Dh वि) लय सन्मन्त्रयैव —For 3^a,
Ss Ds + subst and read after 3^a

मिह्राक्षस्तां मिशलाक्षी नेत्रैरनिमिषैव ।
 विक्रोशन्ती तदा सीतां ददृशुर्नयनैः ॥ ४
 स च वम्पामतिकम्प लङ्कामभिमुखः पुरीम् ।
 जगाम स्वर्ती शृङ्ग मैथिलीं राक्षसोद्यः ॥ ५
 तां जहार सुसहृदे रात्रौ सत्युत्तमनाः ।

उत्सङ्गेनैव भ्रजतीं वीर्यदंशं महाविषाम् ॥ ६
 वयानि सरितः सैलान्संराति च विहायसा ।
 स खिप्रं समतीयाय श्रव्यापादिर ज्युतः ॥ ७
 विमिनकनिर्देहं तु चरुणलपमक्षयम् ।
 सरितां शरणं यत्ना समतीयाय साधवम् ॥ ८

G 3 66 13
 B 3 34 9
 L 3 66 9

1024* भ्रजामि विपुलन्दी तेषां मध्ये वीर्यसाधम् ।

[Śi विपुली Ds विधि (for विपुली)]

while Ns Vs Bs : 4 Ds : subject for 3rd

1025* वत्स लम्पय विम लेपाः कम्पे म्पयसाधम् ।

—* Śi Dg: Ds : To सञ्ज्ञाच. Ns Ds : *महोः Bs : सञ्ज्ञाच. Ds स भ्रजामि. Ds सञ्ज्ञाच. Ms स सञ्ज्ञाच (for सञ्ज्ञाच) —* Ds Dm Ds : Ts च by transp. Ts च वि. Gs as in text K(ed) वत्स (for वत्स) Śi Ds : वै (Ds :) दृष्टीं नोपलब्धम्. Ns Vs Bs : Ds : सीता मैथिली (Vs वि वि. Ds मैथिली) दुःखम् —Alter 3 Ns V Bs : Ds : Ms : ms

1026* भ्रजामि हि सराणि विम वृक्षमले विम ।

विपुल-वी भरतोहा तदा पातरलविषै ।

[(I 1) Vs Ms : (for वि) Ms भ्रजामि (for लम्पे) —Vs alleg from विम in the post half up to विम in 4th Ms भ्रज (for विम) —Ms om 1 :]

4 Vs alleg for 4th (cf v 1 3) —* Śi लम्पेवि. Ns Vs Bs : Ds : *भा (Ds दृष्टा ज्ञे. Gs विमलविम (uc) (for विमलविम) —* Śi Bs Ds : सवि (for विम) —* Śi Ds विम (Ds वि) दृष्टीं (for विमलविम) Dg Dm Ds Ts Gs Ms Gg दृष्टा सीता. Ds locana Gs तदा शोभा (for दृष्टा सीता) —* Ds Ds वनरोहिणी —Alter 4 Ns V Bs : Ds : ms

1027* वत्स विप्रेक्षमाया वत्स वदृषमुपमम् ।

साम विविच्यविमल येन सारविमल च ।

सवि च वत्सविमल सारविमलविमल च ।

वत्सविमलविमल विपुलविमलमुत्तु ।

सञ्ज्ञाया दृष्टाया वै दृष्टीं नोपलब्धम् । [5]

भ्रजामि विपुलन्दी तेषां मध्ये वीर्यसाधम् ।

सत्यम् च दृष्टा स मया वै विहायसा ।

वत्सविमल विमल वत्स वत्स विमल ।

[(I 2) Ns Ds : वत्स (for वत्स) —Vs alleg from वत्स in the post half up to विमल in the post half of 14 Ns Vs Bs : Ds : वत्स (for वत्स) Bs वत्स (for वत्स) —(I 3) Ns वि (hypom) (for वि) Ns Ds : [m] (for [m] वि) —(I 5) Vs व (for व) —Vs alleg from वत्स in the post half up to वत्स in the

post half of 1 6 —(I 7) Ns Bs Ds : वत्स (for व) Bs वत्स (for वत्स) —(I 8) Bs वत्स (for वत्स) —Vs alleg from वत्स up to वत्स]

5 * Śi Ns V Bs : 4 Dg: Ds : Ts वत्स (for व) Śi वत्सम्. Ms (after cor sec m as in text) वत्सम् (for वत्सम्) Ts वत्सम् Ds स च दृष्टा सञ्ज्ञा (Ds सञ्ज्ञा) वत्स —* Ds वत्सम्. Ds *वत्स. Gs *वत्स (for वत्सम्) Gs वत्स (for वत्सम्) —Vs alleg from वत्स in *up to वत्स in 6th —* Śi Ds वत्सम्. Ds : वत्स (for वत्सम्) Dm Ds : सैविली. Ts वत्स (for वत्सम्). Ns Vs Bs : Ds : वत्सम् वत्स (for *) Dg : वत्स. Dm Ds : वत्स (for सैविली) Ds transp वत्स and सैविली Ns Bs Ds : वत्सम् वत्स. Bs : *वत्सम् (for *वत्सम्)

6 Vs alleg up to वत्स in 6th (cf v 1 3) —* Śi Ds : transp वत्स and वत्स विम (for वत्स) Śi वत्स सीता. Ns मुसलुदे. वि मुसलुदे (for मुसलुदे) —* Śi दृष्टा (sec) Ds : वत्स (for वत्स) —* Śi om 6th —* Vs Ds Dm Ds : Ts Gs : [m] (for [m] व) Ns Vs Bs : Ds : वत्सम्. Ds *वत्स (for वत्सम्) Gs Ms (after cor sec m as in text) वत्सम् (for *वत्सम्) Ds : वत्सम् (Ds *वत्स) वत्सम् वत्सम् वत्सम्

7 Śi om 7 (cf v 1 6) —* Dg: Ts सञ्ज्ञा (for सञ्ज्ञा) Gs वत्स (for वत्स) —* Dg: Ts सञ्ज्ञा (for सञ्ज्ञा) —* Ds सञ्ज्ञाच (for *वत्स) Ns V Bs : 4 विम सञ्ज्ञा (Bs वि) वत्स (Vs * = [m] [m] Ds : वत्स सञ्ज्ञाविमल —Vs alleg from वत्स in 7th up to वत्स in 8th —* Ns Vs Bs : Ds : 12 वत्स वत्स दृष्ट (by transp) —Alter 7 Ns Vs Bs : Ds : read 10

8 Vs alleg up to वत्स in 8th (cf v 1 7) —* Śi Ds : वत्सम् (Ds विमलविमल) [m] वत्स —Vs alleg from 8th to 15 of 1029* —* Dm Ds Gs : [m] (after cor sec m as in text) Ms वत्स Ds वत्स. Gs वत्स (for वत्स) Śi Ds : वत्स सञ्ज्ञाच. Dg: Ts सञ्ज्ञा वत्सम् —* Ns वत्स वत्स वत्स —For 8th, Ns Vs Bs : Ds : subject

1028* वत्सविमलविमल वत्स वत्स वत्स

[Ds वत्स Vs [m] वि (for [m] वि)]

G 3 60 25
B 3 54 25
L 3 80 24

तं त्विदानीमहं हन्ता स्मरदृष्यधाविनम् ।
रामं शर्मोपलप्सामि वनं छन्देव निर्वनम् ॥ २४
जनस्थाने वसद्भिस्तु भग्नौ राममाश्रिता ।
शूचिरुपनेहन्त्या किं करोतीति तत्ततः ॥ २५
अप्रमादाच्च गन्तव्यं सखेव निश्चाचरैः ।
कर्तव्यञ्च सदा यक्षो रामस्य वधं प्रति ॥ २६
सुप्रभानं हि वल्लोऽहं बहुना रणमूर्धनि ।
जतश्चास्मिन्नस्थाने मया शूर्पं नियोजिताः ॥ २७

ततः श्रियं वाक्यश्रुतेत्य राज्ञसा
महार्थमप्यभिवाद्य रावणम् ।
विहस्य रुद्धा सहिताः प्रतस्थिरे
यतो जनस्थानमलक्ष्यदर्शनाः ॥ २८
तत्तत्तु शीतसुषुप्तस्य रावणः
सुसंप्रहृतः परिगृह्य मैथिनीम् ।
अवल्लव्य रामेण च वैरमुत्तमं
वधून् मोहान्मुदितः स राज्ञस्तः ॥ २९

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे द्विपञ्चाशः सर्गः ॥ ५२ ॥

B: 24 D: 1 वैर लक्ष्यं दुता [V: B: 24] वन (V: 24) [illeg.] —^a B: 24 D: 1 लक्ष्यमाहरे, D: 24 D: 1 (before corr.) G: M: 1 लक्ष्यम् (for लक्ष्यमाहरे) V: 1 माह लक्ष्यमाहरे निहस्य (sic) M: 1 न हि निहस्यमाह रामम् —^a S: V: B: 24 D: 2 सखेव ह्ये, ॥ राज्ञस्त ह्ये, ॥ २५ सखेव हि (for सखेव हि) —After 23 N: V: B: 24 D: 2 ms.

1038^a तस्मात्तद्विषयकार्यं यथा वक्ष्ये मे हि ।

[N: D: 1 वन (for लक्ष्यम्) N: V: 1 न (V: 1) वने (for वने)]

24 V: 1 illeg. for 24^a (cf. v. 23) —^a D: G: 1 लक्ष्य D: 1 इदानीम् (for हि) S: V: B: 24 D: 2 लक्ष्यं निहस्य शूर्पा (B: 24) —^a N: V: B: 24 D: 2 [व] नि (V: B: 1) [व] नि (for वने), D: 1 [व] नि (for वने) [व] नि (for वने) —^a D: 1 लक्ष्य (for वने) D: 1 [व] नि (for [व] नि) —After 24, S: D: 2 ms.

1039^a मया हतस्य सखेव चीरवन्कञ्चलतः ।

यद्वाह्यं मधुमिष्यति तस्माद्वाग्निं दुरागमे ।

[(1) D: 1 वदस्य, D: 1 वदस्य (for वदस्य)]

25 ^a V: 1 illeg. from वद up to सखेव in 26^a B: 2 व (for ॥) N: V: B: 24 D: 2 G: मधुमिष्यति वदस्यी (by transp.) N: V: B: 24 D: 1 सखेव (V: B: 24) "याव" D: 1 सखेव (for वने), T: 1 सखेव (for वने) —^a S: D: 1 सखेव (for वने) D: 1 सखेव (for वने) —^a B: D: 2 करोति (D: 2) (for करोति) D: 2 सखेव (for वने)

26 V: 1 illeg. up to सखेव in 26^a (cf. v. 25) —^a S: B: 1 सखेव (for सखेव) B: 2 सखेव (for सखेव) S: V: B: 24 D: 2 T: सखेव (D: 2) सखेव —^a B: (ed.) सखेव (for वने) —^a D: 1 (for वने) S: D: 2 सखेव (for वने), M: 1 सखेव (for वने) —^a D: 1 सखेव (for वने)

27 ^a V: B: 1 सखेव (for वने) S: D: 1 D: 2 T: G: 1 सखेव, B: D: 2 T: S: 1 सखेव (for वने) S: V: B: 24 D: 2 T: 1 सखेव (V: D: 2 T: 1) (for सखेव) —^a V: 1 illeg. from वने up to 26^a B: V: B: 24 D: 2 सखेव (for वने) —^a S: सखेव है, D: 1 सखेव D: 2 सखेव D: 2 सखेव, M: (after corr. up to 26^a as in text) सखेव (for सखेव) T: 1 सखेव (for वने) —^a D: 1 D: 2 D: 2 T: 1 G: M: (M: after corr. up to 26^a as in text) सखेव (for वने) S: D: 1 सखेव है (for वने) S: D: 2 सखेव है (for वने) —For 27^a N: V: B: 24 D: 2 sakh.

1040^a अथवा विमिषोऽपि सखेव सखेव विमिषोऽपि ।

[S: D: 1 सखेव, V: 1 सखेव (for वने) V: 1 सखेव वने]

—Then all the above MSS cont

1041^a सखेव सखेव सखेव सखेव सखेव ।

[V: 1 सखेव (for वने)]

28 V: 1 illeg. for 28^a (cf. v. 27) —^a M: 1 S: S: V: B: 24 D: 2 sakh. S: D: 1 S: 1, G: 1 सखेव (for वने) —^a B: B: 24 D: 2 सखेव, T: 1 सखेव (for वने) D: 1 सखेव G: (up to 28^a also) सखेव (for वने) S: D: 1 सखेव सखेव सखेव सखेव (for वने) V: 1 सखेव सखेव सखेव S: 1 सखेव सखेव सखेव

29 S: 1 resumes from सखेव in 28^a (cf. v. 27) —^a S: D: 1 सखेव (for वने) —^a B: D: 1 सखेव (for वने) D: 2 सखेव (for वने)

29 ^a S: D: 1 सखेव, V: 1 om V: B: 24 (ms.) S: (for वने) D: 2 transp. सखेव and सखेव S: D: 1 सखेव, B: D: 2 सखेव (for वने) D: 2 S: 1 सखेव (for वने) —^a G: M: 1 सखेव (for वने)

५३

संदिश्य राक्षसः-धोरात्रायणोऽष्टौ महाबलान् ।
आत्मानं बुद्धिदौर्बल्यात्कृतकृत्यममन्यत ॥ १
स चिन्तयानो वैदेहीं समराणामभर्षितः ।
प्रविष्टो गृहं रम्यं सीता द्रष्टुमभित्यज् ॥ २
स प्रविश्य तु तद्वेदम राणो राक्षसप्रविष्टः ।

अप्यन्तःपुरीमण्ये सीता शोभनराणाम् ॥ ३
अशुभं सुखीं दीना शोभनराणामभित्यज् ।
पशुमेगिरिप्राकान्ता मन्त्र्यां नारायणे ॥ ४
मृगयूषपरिश्रया मूर्ध्नि यमिरीरात्र्याम् ।
अशुभं सुखीं दीनामभ्येत्य न निश्चिन्तः ॥ ५

G 1. 61. 8
D 3 55 5
L 3 61 6

सुखं) Si प्रविष्टः Dm: Ds: T: G: प्रविष्टः. T: स तु सुखः
G: सुखं. Ms स रि" (for रतिरुक्त) Dm: Ds: G: सुख
(for रतिरुक्त) Si: गुरा द्रष्टुमभित्यज् वैदेहीं, Ms V
Rs: Ds: द्रष्टुमभित्यज् वैदेहीं (रतिरुक्त) Si: N Rs: s
Ds: प्रविष्टः (for सुखम्) —^a) G: तु, Ms च (for स)
Ds: Ds: T: G: Ms रायण (for राक्षस) Si: Ms V
Rs: s: s: सु (V स) द्रष्टुमभित्यज् वैदेहीं (रतिरुक्त) G: व
स राक्षस इति च पाठः Si

Colophon —Sarga name Si Ds शोभनराणाम्, Si
Ds: साराणाम् Si V Rs: s: Ds: शोभन (Rs: साराणाम्)
साराणाम् —Sarga no (figures under both) Si
Si: Rs: Ds: om. Rs: Ds: G: V: 59 V: 63 Rs: Ds
61 Ds: Ds: Dm: Ds: T G Ms: 54 Ds: 57 Ms
—After colophon, G: concludes with श्रीगणेश
नमः

53

Before Sarga 53 V: ms App 1 (No 12) Va
illeg from Sarga 53 up to 3 57 19 Ds begins with
om, Ms with श्रीगणेश नमः

1 *) Si: शोभन (for सुखं) Ms V: Rs: s: Ds:
राक्षसान् समभित्यज् —^a) Ms राक्षसे (for राक्षसे) Ds:
महाबलान्, Ds: G: मह (for महत्) —^a) Si: Ns: Ds: s
राक्षसे (Ds: मा) Si Si V: Rs: s: Ds: s: G: शोभन
(for वैदेहीं) —^a) Si: Ds: s: सुख (Ds: स) कर्षण (for
वैदेहीं)

2 *) Ds: T: G: Ms स (for स) —^a) Ds: Ds:
G: Ms समभित्यज् Si Ns: Ds: समभित्यज्, Ms (marg):
Ds: s: Ds: Ds: s: सम (Ds: मा) द्रष्टुमभित्यज्, V: मर्षितः,
Ds: Dm: Ds: G: [स] (Ds: Ds: s) मर्षितः T: s
समभित्यज् (for समभित्यज्) —^a) Si: Ds: s: समभित्यज्
Ns: om marg (for समभित्यज्) —^a) Ds: s: om (hap)
2^a-3^a —^a) Si: स समभित्यज्, Ms V: Rs: s: Ds: s: मर्षितः
[वि] (Ds: s: G: दद साराणाम्)

3 Si: Ds: s: om 3^a (cf V 1 2) Ns: Ms: om 3^a

—^a) Ms: Rs: Ds: s: (for तु) T: Ms समभित्यज्, G: स
तु समभित्यज् (by transp) —^a) Dm: Ds: G: समभित्यज्
—^a) Si: शोभनम् —^a) V: Ds: Ds: सुख (for लोक)
—After 3, Ns: Rs: s: Ds: s: read G^a

4 V: om 4-5 Ns: Rs: s: Ds: s: G: ed) om 4^a
—^a) Ms समभित्यज् (for समभित्यज्) Ds: सुख (for सुखं)
—^a) Si: निश्चिन्तः, Ds: T: G: [स] निश्चिन्तः, Ms [स]
निश्चिन्तः (for [स] निश्चिन्तः) Si: Ds: मन्त्रिणः (for निश्चिन्तः) —^a)
Ds: reads 4^a-5^a (including 1046^a) in marg —^a) Rs: s:
मन्त्रिणः (Rs: मन्त्रिणः) Ds: साराणाम् (for मन्त्रिणः) Ds:
[स] मन्त्रिणः —^a) Ds: s: मन्त्रिणः (Ds: स) मन्त्रिणः (Rs: मन्त्रिणः)
मन्त्रिणः, Ds: साराणाम् मन्त्रिणः —^a) For 4^a, Si: s: s: s:

1042^a उपपन्नमन्त्रिणः साराणाम् मन्त्रिणः

while Ns: Ds: s: s:

1043^a मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः

—After 4 Dm: s: s:

5 V: om 5 (cf V 1 4) Rs: reads 5 (including
1046^a) in marg (cf V 1 4) —^a) Ds: समभित्यज्
मन्त्रिणः —^a) G: ed) om 5^a —^a) Dm: (before corr) as
in text) Ds: G: स (for स) Si: Rs: Ds: Ds:
स (for सुखं) Ds: Ds: Ds: T G: (before corr) as
in text) Ms: s: s: s: (for स) Si: Ds: s: मन्त्रिणः
स (for स) Ds: s: s: s: —^a) After 5^a Si: Ds: s: s:

1044^a मन्त्रिणः मन्त्रिणः

मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः
मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः
मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः

[(1 3) Ds: s: s: s:]

—^a) Si: Ns: Rs: s: Ds: s: G: Ms: s: (for स) Ds:
Ds: Ds: s: s: s: Ds: s: s: (for मन्त्रिणः स) —^a) For
5^a Ns: s: s:

1045^a मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः

—After 5 Ns: Rs: s: s: Ds: s: s:

1046^a मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः मन्त्रिणः

[Rs: s: s: s: Rs: s: s: s: (for स) s: s: s:]

स हि दैवतसंयुक्तो मम भर्ता महाशुक्तिः ।
निर्भयो वीर्यमाश्रित्य शून्ये वसति दण्डके ॥ १४
स ते दर्पं वलं वीर्यमुत्तेकं च तत्राभिषम् ।
अपनेभ्यति रात्रेभ्यः शरवर्षेण संयुगे ॥ १५
पदा निनाशो भूतानां दृश्यते कालचोदिकः ।
तदा कार्ये प्रमाद्यन्ति नराः कालस्यं भताः ॥ १६

मां प्रष्टुम्य स ते कलः शोभेऽयं राक्षसाधम ।
आत्मनो राक्षसानां च वधायान्तःपुरस्य च ॥ १७
न शक्या यज्ञमप्यस्या वेदिः सुभाण्डमण्डिता ।
द्विवातिमभ्रसंभृता चण्डातेनारमर्षितुम् ॥ १८
इदं शरीरं निर्वर्जं वन्य स घातयस्य वा ।
नेदं शरीरं रक्ष्य मे जीवितं चापि राक्षस ।
न हि ब्रह्मस्यमुपक्रोशं पृथिव्या दातुमात्मनः ॥ १९

G 3 62 26
U 3 56 22
L 3 52 21

14 Vi om 14 (cf v 1 10) —^a Si Ds पतिह, Gs
यो हि (for स हि) Di Ds Gs Ms (before 101 as in
text) Gs 101 k t देवर, Cv m 101 k as in text (for
देवत) Si योषो देवर, Gs त देवतेण (for स हि देवत)
Si B s : D s : स तैम्यभाषण (D : "स" लोको —^b) Ns
महात्मनो (for महा भर्ता) Si B s : D s : महात्मना (for
"युति") Si D s : महा (Si "म" लोको कृत्यक —^c) Si
योषोऽसौर्वाद् (for योषोऽसौर्वाद्) —^d Si Ds वलयेव स
दण्डके Si वसते दण्डकाने —After 14 Si D s : 101

1073^a कथमेव सद् भ्राता स ते प्राणद्वारिण्यति ।
—After 14 Si B s : D s : read 17

15 Si Vi om 15 (for V s, cf v 1 10) —^a Si
वीर्यं च वीर्यं च, B s Di Ds D s : Gs वीर्यं कते दर्पं (by
trasp) (for दर्पं कते वीर्यं) —^b G (ed) सप्त पद,
L (ed) वलयेव च (for वलयेव च) B s D s : निनाश,
D s : वधायि (D s "व") Si लोकोऽसौर्वाद्, Ns B s
समुत्तेकं (D s दातुमेव च) निनाश —^c Ds Di Ds To
Ms वधयेव्यति Si B s D s : ते (Si D s : वध) देहात्
(for रात्रेभ्यः)

16 Vi om 16 (cf v 1 10) —^a Si D s : दण्डाया,
D s वीर्यं (for भूतना) Si B s : D s : वधा निनाशकानो
दे —^b Si Si D s : T s काष्ठनिर्मित Ns B s : D s :
कथमेव Si D s : वलयेव च —^c T s लोको (for कार्ये)
Si वलयेव (for वलयेव) Si D s : वलयेव (D s वले)
वलयेव, D s : वलयेव वलयेव (D s "वलयेव") (for "D") Ds
काम (for काल) Si वलयेव (for वलयेव) Si
B s : D s : वधा ये विलीनेषु मल शकुल नर —After
16, Si B s : subst only 1 3 for 17^a and then
cont 1 4 reading both after 14) —^d D s : 101

1072^a प्राणानुरागं पुरयो नयोऽपिनि मन्त्रोऽपि ।
त घातय दण्डवीर्यं कृतान्तरालनिमित्त ।
मां प्रष्टुम्य स ते कलः सभायो दुरिण्यच ।
नेर्नान्य च सर्वथा राक्षसाधम धातुम् ।

{ (1 1) G (ed) सप्तानुरागस्यो (for the poor half)
Ds लोको (for लोको) —(1 3) Ms D s : तु वल
(for वलयेव) }

17 Vi om 17 (cf v 1 10) Si B s : including
1 3-4 of 1072^a : D s : read 17 after 14 —^a T s
Gs वधयेव (for प्रष्टुम्य) Ds न (for स) Si D s : च
प्रष्टुम्य ते, Si प्रष्टुम्य कते, Ds प्रष्टुम्य (for प्रष्टुम्य स ते)
Si कलः (for कलः) Si व प्रष्टुम्य व कलः (for "D")
Gs यो (for स) Ds सभायो (for सभायो), Si सभायो
राक्षसेव (for "D") Ds नो वधयेव कलयेव स कलयेव
दि —For 17^a, B s subst 1 3 of 1072^a, then cont
1 4 —^b G (ed) सप्तानुराग (for "सप्तानुराग") Si
B s : D s : पुराय (for वधाय)

18 Vi om 18 (cf v 1 10) —^a Ds न राक्ष
(for न राक्षसा) Si वधयेव (for "वधयेव") —^b Si
Si B s : Ds Ds D s : 1072 Ms येव —^c
Si Si B s : D s : 1072 Ms येव, Ds Ms येव, Gs
द्विवातिमभ्रसंभृता वधयेव (for "D") Ds [न]
वधयेव, Ds Gs [न] वधयेव, T s [न] वधयेव (for
[न] वधयेव) Si D s : वधा Si स वधयेव (D s "वधा")
वधयेव, Si B s : D s : वधा Si स वधयेव (D s "वधा")
—After 18 Ms B s : D s : 101

1073^a राक्षसन्तः शरीरं प्राणद्वारं च घातयेव ।
while Ds Di Ds D s : 101

1074^a लघुः शरीरं शरीरं घातयेव वलयेव ।
लघुः शरीरं च घातयेव राक्षसाधम पापिना ।
शरीरं शरीरं च घातयेव वलयेव निमित्त ।
हीना ता लघुः शरीरं च घातयेव वलयेव ।

{ (1 1) Ds Ds कलः Ds वलयेव (for वलयेव)
Ds Ds D s : T s वलयेव (for वलयेव) Ms वलयेव
(for the post half) —(1 2) Ds Ds D s : Gs Ms
वलयेव Gs वलयेव (for वलयेव) Gs वलयेव
वलयेव वलयेव वलयेव । लघुः शरीरं च घातयेव वलयेव
—(1 3) Gs वलयेव (for "व") Ds Ds D s : वलयेव
वलयेव Ds Gs वलयेव तु वलयेव (D s "व") —(1 4) Ds
Ds Ds D s : T s Gs वलयेव (for वलयेव) T s : वलयेव,
Ms वलयेव, G (ed) वलयेव (for वलयेव) Ms वलयेव वलयेव
(for the post half) }

Thereafter, Ds ms : राक्षसी

19 Vi om 19 (cf v 1 10) —^a Si B s : 1072^a

स ताः शोभाय राजा तु राखो योस्वर्जनः ।
 प्रचाय चरणोरुर्ध्वरीयत्रि मेदिनीम् ॥ २६
 अशोक्तानि नामप्ये मेविली नीयतामिति ।
 वयेयं रक्षता गृहं गुप्ताभिः परिरक्षिता ॥ २७
 तरेना तर्जनेभिरः पुनः सन्त्येव मेविलीम् ।
 जानयप्य वयं सतां यन्था गृहप्रभृतिम् ॥ २८

—^a) Śi Śi Da: प्राञ्चिद (Śi 'न्ये च प्रेक्षितं तु, Śi Da: प्राञ्चिद्वद (Da 'पंच, Da 'दृष्ट' शिवा तु (Da 'त), Śi Da: प्राञ्चिद्वद (Da 'पंचि दृष्ट' शिवा तु (Da 'त) L (ed) संजलि संघटिता तु —^a) Dns Da Ga: प्राञ्चिद्वद (for मेविली) —After 29 Śi Śi Da: Da: ans.

१०७५) चोरीभारकृपायां राजसीया मद्राज ।
 समन्ततो यन्त्रमन्त्रा लोको वपेयवदम् ।
 नि भासा राजसीयो नु कुर्याद्वि नमस्तस्मै ।
 सौवर्गाधरागम्ये कल्पनयत्न मेविलीम् ।

[Śi om 1 2-2 —(1 2) Śi Śi Da: रक्षय (for रक्षयम्) Śi Da: रक्षय (by transp) —(1 4) Śi Da: रक्षय (for रक्षयम्) Ba [अ] रक्षे (for [अ] रक्षे)]

26 ^a) Dns Da ut (for ता) Da Ga Ms पोषय (for पोषय) Dgi Dti Da Tr: Ga [न] पो (for तु) —^a) Dgi Dti Dns Da Tr: Ga: Ms पोषय (for 'तु) —For 26^a Śi Da: sabet

२६^a) साधोयच स दृष्टया राजसी राज्यमिति ।
 [Śi (before corr m above) दृष्टया Da न राज्ये (for न दृष्टया) Dti रक्षे (for रक्षे)]
 —After 26^a, Da reads 24^a ^a)

—^a) Dti Da Gi रक्षय, Da प्रयाय (for प्रयाय) Śi Da: सारण्यमोक्षद्वै (Śi 'रक्षय' Da सारण्यमोक्षद्वै —^a) Śi प्रयाय (for प्रयाय) —For 26 b Śi Ba: Da: sabet

१०८^a) अथाय राजसीराज सुवर्णमापराजता ।
 [Śi राध Vt ल (for लक्ष) Śi राणा राजसी (for 17e post) all]

27 ^a) Śi Śi Śi Ba: Da: सविस्मये (Śi 'सविस्मये Da 'सा वेद' —^a) Dgi Dns Da T Ga Ms द्रव (for द्रवि) Śi Da: सविस्मये मेविलीमिति, Da मेविली वज्रमिति —^a) Śi Ba: Da: transp 27^a and 28^a —^a) Vt (द्र) द (for [द्र] द) Dti रक्षय (corrupt) (for रक्षय) Śi Da: सुवर्ण (for सुवर्ण) Śi Vt Ba: Da: सविस्मये (Ba 'सवि' रक्षय (Ba 'र्वि' चरि (Śi वेव) —^a) Śi Śi Da: Da: Ga रक्षय (for रक्षय)

28 Śi Vt Ba: Da: transp 27^a and 28^a

इति प्रतिमयादिशा राखस्यो राखेन ताः ।
 अशोक्तानि नामप्ये मेविली नीयतामिति ॥ २६
 सारण्यमोक्षद्वैनां राजसीराजताम् ।
 सारण्यमोक्षद्वैयि द्विजं मयुषोतिरावाम् ॥ २७
 सा तु योस्वर्जाज्ञी मेविली अनस्यता ।
 राजसीराजमापन्ना व्याघ्रीणा हरिणी यथा ॥ २८

G 3 62 37
 H 3 55 31
 I 3 62 31

—^a) Śi Da: राख, Da Vt Ba: Da: सविस्मये, Gmp 25 10 text (for सविस्मये) Da राख सविस्मये —^a) Da राख (for सविस्मये) Śi Vt Ba: Da: सविस्मये (Ba 'स' (for मेविली) —Ba reads 28^a in marg —^a) Ga वने (for 'वने) Śi Da: सविस्मये (for राख) Śi Da: सविस्मये (for राख) Dns Da: सविस्मये (for राख) —After 29 Da reads 1 2 of 108^a for the first time, repeating it in its proper place

29 ^a) Vt सविस्मये Da सविस्मये —^a) Dti राख द्रव (ac) (for राख द्रव) —Da erroneously reads 31^a in place of 29^a and after corr reads 29^a to 31 (followed by 108^a) in marg —^a) Vt Ba: Da: Ga: Ms द्रव सविस्मये (for राख) Dti Da: Tr: Ga: Ms द्रव, Dns Da: Ga: Ms द्रव (for राख) Ms अनस्यता (for सारण्यमोक्षद्वै) Ms सविस्मये तु मेविली —After 29 Da reads 1 2 of 108^a for the first time, repeating it in its proper place

30 Da reads 30 in marg (cf v.l. 29) —^a) Dti सारण्यमोक्षद्वै, Dgi सारण्यमोक्षद्वै, Da Ga सारण्यमोक्षद्वै, Gmp 25 10 text (for सारण्यमोक्षद्वै) —^a) Ga सविस्मये (for राख) Dti सुवे (for सुवर्ण) Śi Śi Da: सारण्यमोक्षद्वै (Śi 'सा' सारण्यमोक्षद्वै) Dti सारण्यमोक्षद्वै —After 30^a, Śi Vt Ba: Da: ans

१०८^a) विष्णवे सुवर्णं द्रव्यं सविस्मये द्रव्यम् ।
 [Vt Ba: च सुवे सुवे (by transp) Ba सुवर्ण]
 —Śi om 30^a —^a) Śi dlog (for सविस्मये) Vt Ba: Da [सवि (for [स वि) Vt Da सविस्मये (Ba 'सवि' Ba 'सविस्मये' (for सविस्मये) —^a) Dti सविस्मये (Ba 'सवि' (for 'सविस्मये) Vt सविस्मये (Ba 'सवि' (for 'सविस्मये) —After 30 Vt Ba: Da: ans

१०९^a) मद्राजसुवर्णं सविस्मये सविस्मये ।
 [Ba सुवर्ण Dti सविस्मये (for सविस्मये)]

31 Da reads 31 in marg (cf v.l. 29) —^a) Śi [स वि (for तु) —Ga om (hapt) from 31^a up to 1 1 of 108^a Vt Ba: Da: सारण्यमोक्षद्वै सविस्मये —^a) Dti सारण्यमोक्षद्वै (for सारण्यमोक्षद्वै) 2 3 सारण्यमोक्षद्वै सविस्मये सविस्मये —After 31 Dti Dti Dns Da: s ans

G 3 62 38
B 3 38 39
L 3 62 35

न सिन्दवे तत्र तु शर्म मैथिली
निरूपयेवाभिरुचौ तर्जिता ।

पतिं समन्ती दधितं च देवं
विचेतनाभुङ्क्ष्वशोकपीडिता ॥ ३२

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे चतुःपञ्चादः सर्गः ॥ ५४ ॥

५५

राशतं मृगरूपेण चरन्तं कामरूपिणम् ।
निहत्य रामो मारीचं तृणं पथि न्यस्तत ॥ १
तस्य संस्तरमागस्य ब्रष्टुकामस्य मैथिलीम् ।
ह्रस्वरोऽयं गोमायुर्निबन्दास्य प्रपुताः ॥ २

स तस्य स्वरमाज्ञाय दारुणं रोमहर्षणम् ।
चिन्तयामास गोमायोः स्वरेण परिशुद्धितः ॥ ३
अशुभं वत मन्येज्जं गोमायुराश्वते यया ।
स्वस्ति स्यादपि वेदेद्या राक्षसैर्भक्षणं दिना ॥ ४

1064* शोकं मृदा प्रत्या मैथिली ज्वरकायना ।
व तन्ने कथते जीह्वा शालकदा मुच्यी यथा ।

[Da Ga : Ma : om 1 1 — (1 2) Dta Dms Da :
शरता, Ma [ना] निहा [for प्रकाश] — Da reads 1 2 for the
first time after ag — (1 2) Ma हेवे ता [for तन्ने]]
—After 31, Dms

1065* एता सा वैवस्वतया राम रामेति मायया ।

32 *) Na विभक्ति सा [for व सिन्दवे] Na illeg for
त्र तु तर्ज मैथिली Da Ga Ma च [for तु] Ba Da तर्ज
तु तण [by transp] —^a Na illeg from तर्जिता up
to कार in *) Sa Da २ रक्षित, L (ed) शीष्टिता [for
रक्षिता] Na Va Ba : 4 Da २ निरूपयेवाभिरुचौ रक्षिता [Ba
हु खिता], G (ed) निरूपयेवाभिरुचौ रक्षिता —^a Da बहि
त [for दधित] Dgt Ta २ क [for हि] वैवत, Dms Da
सकम्पना Ga : Ma २ व रायव [for व देवर] —^a Na हुदि
[for वत] Sa Da २ विचेतना अशुभ, Na Va Ba : 4 Da २
विचेतना अशुभ

Colophon —Sarga name Sa 111 २ श्रीरामायण, Sa
रायणप्रतिषेध, Na Da २ श्रीरामायण, Va श्रीरामायण, Ba श्रीरामायण
विभक्तिद्वय, Ma २ अशुभकामिकायना, Da रायणप्रतिषेध
—Sarga no [figures words or both] Sa Na Ba
Da om Na Va Da २ 62 Ba Da 63 Dgt Dta D—
Da २ G Va २ 56 Da २ 59 Ma 57 —After colophon
Ga २ conclude with श्रीरामायण नम

55

Before Sarga 55, Sa Na Ba : 4 Dta Dh—
105 a passage which is relegated to App 1 (No
12) Va illeg for 55 [cf २ 1 3 53 २] Da begins
with ५५, Ta with श्रीरामायण नम, Va with श्रीरामायण
नम

1 *) Va निरुचौ [for निरुच] —^a Sa Da २ हृत्ते
Na Va Ba : 4 Da २ अशुभकामिकायना, Dgt Ta २ पति हृत्ते [by
transp] Da Ga Ma हृत्ते पति [for हृत्ते पति] Da
Da : 4 Ma २ विवत, Dms Ta २ G G २ विवते [for
विवत] —After 1, Na (partly illeg) 102.

1066* * * * * व शकुनामोऽयं कालम् ।
* * * * * रामो प्रति ५५ ।

2 *) Ma हि [for स] —^a Ma शकुनामोऽयं [for शकु
नामोऽयं] —^a Sa Na Da Ta २ स्वरो [for स्वरो] Sa Da
[ना] हि, Da [ना] व, Ta स [for ना] व, Na Va Ba :
Da २ कालस्यो [Na *ते] अथ [G (ed)] व, अथो गोपय
शकुनामोऽयं

3 *) Na कालस्यो [for कालस्य] Sa Da २ स व [Da
तत्] स्वर समाज्ञाय, Ba तस्या स्वर समाज्ञाय, Dms Da तस्य
स्वरमाज्ञाय, Ga Ma एता स स्वरमाज्ञाय [Ma *जाय] —^a
Na Va Ba : 4 अशुभ, Da २ विवत, Ma काल [for काल]
Sa Na Va Ba Da २ ५५ होम [for होम] —^a Sa Na
Da : 4 Ga २ M (Ma also in text) Cy २ एक गोपय
Na Va Ba : 4 Dms Da : 4 राम गोपय, Dta Ma कालमात्र
[for विवतमात्र] Sa Da Ma गोपय [for गोपय]
G २ विवतमात्र गोपयोरिति सन्धेः । एक गोपयति
पठे स्वगतविति बोधायन ॥ —Ba om from पठे ५५
up to ५५ —^a Dta Ga काल

4 Ba om ५ [cf २ 1 3] —^a Sa Da २ गोपय, Sa
Va Ba : 4 व काल [for गोपय] Na अशुभ शकुनामोऽयं
—^a Sa Na Ba : 4 Dta Da : 4 Cnt वारुते, Da वारुते
[sac], Da वारुते [sac] [for वारुते] Na वया [for
यया] —After ५५, Ba 103

1067* कश्चित् रावतस्य वचनं विदमन्मनोरथं ।
—Na partially illeg for * —^a Ba Dgt Dms Da २
Ga Ma वय [for वय] Ba Da २ वैदुः —^a Da वय

मारीचन तु रिजाय स्वमातृक्षय मामकम् ।
 निरुद्धं मृगलेपेण लक्ष्मणः शत्रुयावदि ॥ ५
 स सौमित्रिः स्वरं श्रुत्वा तां च दिवाद्य मेघिनीम् ।
 तथैव प्रहितः शिरः मत्तमाश्रितहृत्पति ॥ ६
 राक्षसैः सहितैर्नृपैः सीताया डम्बितो उग्रः ।
 काञ्चनश्च मृगो भूत्वा व्यपनीयाममातु माम् ॥ ७

सुं नीत्वा तु मारीचो राक्षसोऽभ्युद्यताहतः ।
 ॥ लक्ष्मण इतोऽस्मिन् पदस्यं व्याजहार ह ॥ ८
 शेषि सन्ति मेघदाम्नां रहिताम्या मया मेने ।
 जनस्त्राननिमित्तं हि कुर्वीरोऽपि सार्वभौमः ।
 निमित्तानि च योराणि दृश्यन्तेऽप्य रहनि च ॥ ९

G 3 54
B 3 57 10
L 3 54 0

Da मरुदे, Ta मरुदे, Ga हला (for मरुदे) Sa Na Pa
 Ma : Da : : रक्षोभ्यो लक्ष्मण (B: लक्ष्मण) रिजा (Da वदा)

6 Ba Um 5th (cf v 1 3) —^a Sa Da : राक्षसेण
 (for मारीचन) Sa Na Pa : Da : : दि (for तु) —^b
 Sa Na Pa : Da : : Ga : : कालपय (for कावय)
 —^c Sa विहृष्ट, Na Ba : Da : : (Na वा) कृष्ण, Da : :
 कालपय, Da : : कालपय (for विहृष्ट) —^d Sa Na Pa :
 Da : : इति (for वदि).

6 * Na Pa : : Da : : (for ल) Da स्वय (for
 स्वर) Ba Ga नृजा (for श्रुत्वा) —^b Sa Da : : कज, Na
 कालपय (for लक्ष्मण) Sa Da : : Ta : : क, Ta : : मृ, Ma : : मृ
 (for मृ) Na Pa : : Da : : व्यपनय द्वितीय मरिचि
 —After 6th, Na Pa : : Da : : : 108

1088* स्वमातृक्षयं सवरो मरिचिनि विवेकम् ।
 मरुद्व्या च विरुद्धं सेवामिदं विवर्तय ।
 निरुद्धं लक्ष्मण सीता मेघमिचि विहृष्टम् ।

[(1 2) Da : : (r) (for च) Ba सवरो (for वि) Na
 Ba कालपय Da : : मरुद्व्या — (1 3) Da कज (for
 रिजा) Da विहृष्ट, G(ed) विहृष्ट]

—^a Sa वा कृष्ण, Na वा मेघनि, Da कालपय Da : : वा
 प्रहित, L(ed) [म] कालपय, Ga (r) क कालपय (for [र] क
 प्रहित) —^d Na : कालपय (for कावय) —For 6th,
 Na Pa : : Da : : 1088

1089* तया च मेघिनि शिरः मत्तमाश्रित प्रकाशम् ।
 मृगलेपेण सौमित्रि सीताया वीरारामपथेदिह ।

* (1 1) Na Da : : मेघिनि (for मेघिनि) — (1 2) Pa
 कालपय च मेघिनि (for the post half)]

7 * (1) Da च हला, Da लक्ष्मणे (for मरुदे) Sa Da
 राक्षसेण इतो मृग (for *) —Sa illeg from वा m⁶ up
 to स्वर in 1050* Na सीताया (for सीता) Da कज
 इति (by transp) Sa Da : : मरुद्व्या कालपय (Da
 सह) (for *) Na Pa : : Da : : मृ मरुदे रक्षोभ्यो
 मेघिनिशिरः इति क —After 7th Sa Na Da : : 108

1090* राक्षसेण मया मेघमत्तमाश्रित मया ।

[Na illeg up to रक्ष Na Da मरिचिनि क (Da
 तये) L(ed) रक्ष मरुदे (for the post half)]
 while Na Pa : : Da : : 108

1091* मारीचन कालोऽह स्वमातृक्षयं लक्ष्मणः ।

[Vi सारवण 2 (for 1091)]

—After 7th the sequence up to st 10 20 Na : :
 1090* 10th 9th, 10th 7th 9th 10th (illeg for
 10th) 1091* 9th

—Before 7th Sa Na Pa : : Da : : read 10 —^a
 Sa सारवण, Na कालपय, Da : : सारवण, G(ed) कालपय
 ल (for कालपय) —Sa Na Pa : : Da : : 1091 om 7th 8th

8 For sequence in Na of v 1 7 Sa Na Pa : :
 Da : : 1091 om 8th (cf v 1 7) —^a Da Da : : Ta : : (मृ) क,
 Na क (for मृ) —^b Sa Da क L(ed) मया (for
 मृ) —Sa illeg for रक्ष m⁶ up to रक्ष in the post
 half of 1 of 1092* —^c Ga क, Na म (for ह) Sa
 Da : : कालपय, Na illeg (for कालपय ह) —After
 8, Sa Na Pa : : Da : : 1091 om

1092* तेन मरुदेन रक्षोभ्येण हि मृगलेपम् ।
 मरुद्व्या मरुदेन विविध सीताया मया ।
 सीताया वरुणाय वरुणाय वरुणाय विवर्तय ।

[Na illeg up to रक्ष in the post half Sa Da : :
 1 2 — (1 2) Da कालपय (for मया) Na क (for वि)
 —G(ed) om 1 2-3 — (1 2) Da च क (for क)
 Sa Da : : मरुद्व्या (for मरुदे) — (1 3) Na क (for
 क)]

—while Ga 108.

1093* मरुद्व्या मया मया कालपय विवर्तय ।

[The post half = 6th]

9 For sequence in Na of v 1 7 —^a Sa Na Da : :
 Da : : Ta : : कालपय Na Pa : : Da : : कालपय Da : : कालपय
 (Na) (for कालपय) —^b Sa Na Pa : : Da : : कालपय
 (for कालपय) Sa Na Pa : : Da : : Ga कालपय, Na
 कालपय, Da : : कालपय (by transp) (for मया क)
 —^c Na Da कालपय (for कालपय) Ga क, Ga क (for
 क) —^d Da क (for क) —After 9th, Sa Na Pa : :
 Pa : : Da : : 1093 while Na 108 after 9th, where
 as Da : : 108 after 12th

1094* इति सीता मरुदेन लक्ष्मण च मरुद्व्या
 मरुद्व्या मरुदेन विवर्तय मया ।

अहो लक्ष्मण गहं ते कृतं यत्तं विहाय ताम् ।
 सीतामिहामृतः सौम्य कचित्सखित भवेदिति ॥ १६
 न मेवेति मन्त्रयो वीर सर्वथा ज्वरकामया ।
 विनष्टा भविता वापि राक्षसैरनचासिभिः ॥ १७
 अशुभान्येव भूयिष्ठं यथा प्रादुर्भवन्ति मे ।
 अपि लक्ष्मण सीतायाः सामर्थ्यं प्राप्नुयामहे ॥ १८
 इदं हि रघो मृगान्तिनाथं
 प्रलोक्य मां द्रुमशुश्रूषावत् ॥

इदं कथं किमिहता श्रेयम्
 स राक्षसोऽभून्निग्रमाथ एव ॥ १९
 मनस्य मे दीनमिहप्रदुर्दं
 चक्षुष्य गन्धं दुस्ते निघ्नस्व ।
 अमंश्चयं लक्ष्मण नास्ति सीता
 हता मृता वा पथि बर्तेत वा ॥ २०

G 3. 54 0
 B 3. 57 23
 L 3. 61 10

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे पञ्चपञ्चाशः सर्गः ॥ ५५ ॥

उत्तरं ॥ १७ ॥ S: D: २ राक्षो बचनम् (for मज्जोरचम्)
 — १ ॥ S: बहिर्वात्, D: Ts Ma C: बाहिरवात्, Ma बाहिरवा
 (for बाहिरवा) S: D: २ इदं दक्ष्य दुर्धितम्, G: इदं
 बचनमर्थात् ॥ १८ ॥ G: मज्जोरचं साम्योऽनचासि परप्राप्ति-
 मराशो पक्षे लक्ष्मणोऽपि परप्राप्ति लक्ष्मणायामि मज्जोरचम् ।
 इहा वाप्यो माधुर्यपर अथ पक्षम् । इदं बचनमर्थम् ।
 माधुर्यमाधुर्यम् ॥

16 S: V: B: 24 D: 1 read 10th after 13. — १ ॥ S:
 L (ed) वाप एव, S: वाप एव, S: V: B: 24 D: 1 वाप
 एव, D: विहाय, D: वाप एव, S: वाप एव (for वाप एव)
 — १ ॥ D: 1 G: वत् (for वा) D: D: G: 1 (for व)
 S: इहाय (for इहाय वा) S: V: B: 24 D: 1 लवेहा
 गच्छता इहा, L (ed) इहायवाहयवा — S: V: B: 24
 D: 1 om 10th — १ ॥ S: सीता विना मज्जोरचो — १ ॥ S:
 D: 1 मज्जोरच, D: D: D: 1 मज्जोरच (for मज्जोरच) S: D:
 D: T G M: 1 (for for also as in text) S: इह (for
 इति)

17 १ ॥ S: V: B: 24 D: 1 मज्जोरच (by transp)
 — १ ॥ S: V: B: 24 D: 1 मज्जोरचि, G (ed) मज्जोरचि
 (for मज्जोरचि)

18 १ ॥ S: मज्जोरच, S: V: B: 24 D: 1 मज्जोरच
 S: D: 1 मज्जोरच, S: B: D: 1 मज्जोरच (for मज्जोरच)
 D: मज्जोरचमज्जोरचि — १ ॥ D: मज्जोरच (for मज्जोरच) S:
 V: B: 24 D: 1 (for म) — S: D: 1 om 10th — १ ॥
 S: सीता (for सीता) — १ ॥ S: सीता, G: मज्जोरच
 (for मज्जोरच) D: D: D: 1 G: मज्जोरच (for मज्जोरच)
 — For 10th, S: V: B: 24 D: 1 subst

1101 १ ॥ राक्षसो नमि देवर्षि समस्त प्राणुष्वपि ।
 (S: V: D: 1 राक्षसो नमि देवर्षि (for राक्षसो) S: B: D: 1 राक्षसो
 नमि, G (ed) १ मज्जोरचि)
 — After 18, D: D: D: D: 1 S om

1102 १ ॥ लक्ष्मणो वृषपाथ मुखात् नमस्कृत्य वै ।
 यथा वै मज्जोरचो सीतामुखात् नमस्कृत्य ।
 लक्ष्मणो वृषपाथो मज्जोरचो मज्जोरचो ।
 मज्जोरचो मज्जोरचो मज्जोरचो मज्जोरचो ।

{ (1) 1 } S: मज्जोरच S: 1 (for वै) — D: 1 om 1 2-4
 — (1) 2 } Ts मज्जोरच (for मज्जोरच) D: D: G: 1 (for
 T [1] 1 (for [1] 1) — (1) 3 } D: G: 1 (for
 मज्जोरच) S: मज्जोरच (for मज्जोरच) S: मज्जोरच (for
 मज्जोरच) — G: M om 1 4 — (1) 4 } D: D: मज्जोरच (for मज्जोरच)

19 S: 1 om 19 — १ ॥ Ts मज्जोरच (for मज्जोरच) S:
 D: 1 मज्जोरच (for मज्जोरच) — १ ॥ D: S: 1 (for
 मज्जोरच) S: G: 1 (for मज्जोरच), G: मज्जोरच (for मज्जोरच)
 S: D: 1 मज्जोरच S: मज्जोरच (for मज्जोरच) S: — For
 19th — 20th S: D: 1 (D: reads after 20) subst 1104th
 — For 19, S: V: B: 24 D: 1 subst

1103 १ ॥ मज्जोरचो मज्जोरचो मज्जोरचो
 मज्जोरचो मज्जोरचो मज्जोरचो
 मज्जोरचो मज्जोरचो मज्जोरचो

{ (1) 1 } S: 1 (for मज्जोरच) — (1) 2 } V: मज्जोरच (for
 मज्जोरच) B: मज्जोरच (for मज्जोरच) — (1) 4 } B: 1 (for
 मज्जोरच)

20 G: 1 om 20 — १ ॥ S: मज्जोरच, S: B: 24 D: 1
 मज्जोरच S: मज्जोरच (for मज्जोरच) B: 1 (for मज्जोरच) S:
 मज्जोरच (for मज्जोरच) — १ ॥ G: मज्जोरच (for मज्जोरच)
 — For 19th — 20th, S: D: 1 (D: reads after 20) subst

1104 १ ॥ मज्जोरचो मज्जोरचो मज्जोरचो
 मज्जोरचो मज्जोरचो मज्जोरचो
 मज्जोरचो मज्जोरचो मज्जोरचो

G 3 65 1
B 3 58 1
L 3 65 1

स दृष्टा लक्ष्मणं दीनं शून्ये दृश्यत्स्वप्नजः ।

पर्यपृच्छत धर्मतां वैदेहीमागतं विना ॥ १

प्रस्थितं दण्डकारण्यं या मामनुग्राम ह ।

क सा लक्ष्मण वैदेही यां हित्वा त्वमिहामृतः ॥ २

राज्यभद्रस्य दीनस्य दण्डकान्परिधातः ।

क सा दुःखसहाया मे वैदेही क्लृप्तमध्वमा ॥ ३

यां विना नोत्सहे वीर युहूर्तमपि जीवितुम् ।

क सा प्राणसहाया मे सीता सुस्तुतोपमा ॥ ४

[(1 2) Ds कल (for कलम्) — (1 3) Ds विनावे (for [वि] वि कल) Ds दृष्टां (for दृष्टां)]

—^d Ns Vt Bt 34 Ds 7 धृक्, Ds हृत् (for हृत्), Ns transp हृत् and क्लृप् Ns om. first वा (subst) Ss Ds 1 (अ) ५ परिहा, Ns Ds परितः (Ds २) विहा, Ns Vt Bt 1 Ds 7 यदि वदेही (for यदि वदेही)

Colophon — *Sarga name* Ss Ns Vt Bt 1 Ds 34 लक्ष्मणस्य दीनं, Pa लक्ष्मणस्य दृष्टा, Ds 7 लक्ष्मणस्य दृष्टा, — *Sarga no* (figures, words or both) Ss Ns Bt 3 Ds om Ns Ds 7 64 Vt 63 Pa Ds 6, Ds Ds Ds Ds Ds T G Ns 37, Ds 64, Ds 60 Ds Ms 53 — *After colophon*, Gs a conclude with श्रीरामाय नम् .

56

Vs illog for Sarga 56 (cf v L 3 53) Ds begins with क, Ts with श्रीरामाय नम्, Vs with श्रीरामाय नम्

1 ^{ad} Ds क (for क) Ss Ds 34 शून्ये दीन (by transp) Ns Ds Ds Gs Gs 1 दीन शून्य (Gs 'न्यो'), Ns Vt Bt 34 Ds 7 शून्य राज्ञो, Ds शून्य दीन (for दीन शून्ये) G (ed) नमो राज्ञा लक्ष्मण शेष राज्ञो दीनो मयलुक् . —^a Bt वैदेहा (for परितः) G (ed) पर्यपृच्छत शून्य —^d Ns Vt Bt 34 Ds 7 वैदेहा (Bt परितः) व विनामृतः

2 ^a Ns अयम् (acc) (for प्रस्थित) Ss Ds [अ] शून्ये (for [अ] शून्य) —^d Ss वा (for वा), Ns अनुग्राम ह, Gs अनुग्राम लक्ष्मि (for अनुग्राम ह) —^a Ss व (for व) —^d Ss विहा वा, Vs वा विहा, वा मुक्तः (for वा विहा)

3 ^a Ss दृष्टं, Bt दृष्टं, Ns Bt Ds 7 प्रति पातः (for परिपा) Ds दण्डकान्परिधातः, —^a Ns Ds 7 दुःखसहा मे (for 'लक्ष्मण मे'), —^d Ss Ds 3 सीता सुस्तुतोपमा (= ^a)

4 ^a Ns न्येच्छति (acc) (for नोत्सहे), Ss Ns Bt 3

पतित्वममराणां सा शृण्विष्याथापि लक्ष्मण ।

विना तां तपनीयामां नेच्छेयं जनकसन्तानम् ॥ ५

कचित्सीवति वैदेही प्राणैः प्रियतरा मम ।

कचित्त्राज्यं सौम्य न मे मिथ्या भविष्यति ॥ ६

सीतानिमिषं सौमित्रे मृते मयि गते त्वयि ।

कचित्सकामा सुखिता कैकेयी सा भविष्यति ॥ ७

सपुत्रराज्यां सिद्धार्थं मृतपुत्रा तपसिनी ।

उपस्थास्यति कौत्सस्या कचित्सौम्य न कैकेयीम् ॥ ८

Ds 34 लक्ष्म, Gs (before cor. as in text) क्वी (for वी), — Ss Ds 34 om. ^a ^d Ms नु लक्ष्मणा (for प्राण) Ns Vt Bt 34 क सा तपनीयाम मेव .

5 ^a Bt Ds Ds Ds T 34 वि, Dms Ds Gs व, Ts वै (for वा) Ss Ns Vt Bt 34 Ds 34 लक्ष्मणस्य (Ds ५) लक्ष्मण (Ss Bt Ds 34), G (ed) सिद्धार्थस्य वा —^a Ss Ns Vt Bt 34 Ds 34 सुखिता, Ds सुखिताम् (for सुखि व्याप्त), Ss Bt 34 Ds 34 वापि, Ds वापि (for वापि) —^a T 34 Gs Ms सा विना (by transp) Ss Ns 1 Bt 34 Ds 34 वृत् (Vt वृत्) विना, Gs तपनीयाम् (for 'लक्ष्मण') —^d Vs मेच्छेत् (for मेच्छेत्), — *After Ss Ds 34*, राम सीता लक्ष्मण श्री

6 ^a Dms कश्चित् (for कश्चित्), —^a Bt विपत्तौ (for 'पत्तौ') —^a Ds Ds कश्चित् Ss Bt Ds इत्यम्, Ds 'न्ये (for इत्यम्) Ns, कश्चित्, Ds Ds Ds T Gs Ms वीर (for लक्ष्मण) —^d Ds मे (for मे)

7 Ss Ns Vt Bt 34 Ds 34 transp ^a and ^d, —^a Ds [अ] मते (for मते), Ns Vt Bt 34 Ds 34 सुखे नयते मयि —^a Ns वैदेही, Ns Vt Bt 34 Ds 34 सुखिता Ds Ds Dms Ds T 34 कैकेयी (for सुखिता), —^a Ss Bt कैकेयी न, Ns Ds Ds Dms Ds T 34 सुखिता वा (Ns, Dms Ds 'न'), Ns 1 Bt 34 Ds 34 Gs कैकेयी न (for कैकेयी सा), —^a Gs मरानेच्छेन रामस्य हर्षं कैकेयो स्त्वविष्यामनेच्छेन न प्रेषितवतीति सदा पठते । वदित्वा सुप्रसन्नकृपितान् आनजान् दृष्ट्वा विहायेन शरीरं दृष्ट्वा च

8 G (ed) om 8 Ns illog. up to सुस्तुताम् —^a Ss Dms Dms Gs सा पुत्रराज्या (Gs 'व'), Ns 1 Bt 34 Ds 34 सा पुत्रराज्या (for लक्ष्मणस्य) Ts सुस्तुताम् सिद्धार्थं — *After Ss*, Ts om.

1105^a शरोपेयं पालयिष्यति ।
अयं माया नु यो माता.

—^a Ns कुत्र कालसंतं Ns Vt Bt 34 Ds 7 मे माया (for

यदि जीवति वैदेही ममिष्याम्याथं पुनः ।
 सृष्टा यदि वृत्ता ता प्राणोत्सृष्ट्यामि लक्षण ॥ ९
 यदि मामाश्रमगतं वैदेही नाभिमाप्नोते ।
 पुनः प्रहसिता सीता निमिषिण्यामि लक्षण ॥ १०
 मूढि लक्षणं वैदेही यदि जीवति का न ना ।
 रयि प्रमत्ते रक्षोभिर्भक्षिता सा तपस्विनी ॥ ११
 सुकुमारी च राधा च नित्यं पादुःखदक्षिणी ।
 मद्रिपोमेन वैदेही व्यवक्तुञ्चति दुर्मनाः ॥ १२
 सर्वथा रक्षमा तेन जिज्ञेन सुदुरात्मना ।

वदता लक्षणेनैवैसावि उन्मिंतं भयम् ॥ १३
 युक्त्वं शब्दे वैदेहा स सखः सद्व्यो मय ।
 अस्तथा श्रेष्ठितरं च द्रष्टुं या श्रीमन्नगतः ॥ १४
 सर्वथा तु कृतं अंतं सीतामुत्सृज्या मे ।
 प्रतिहर्तुं कृषंताना रक्षसां दत्तचन्तरम् ॥ १५
 दुःस्मिताः खरपातेन राक्षसाः विदितान्ननाः ।
 कैः सीता निहता घोरेष्विष्यति न मंत्रयः ॥ १६
 यदोक्षसि व्यमने मयः सर्वथा रिपुनाशन ।
 किं रिदानीं कस्मिण्यामि वदते प्राप्ताव्यमौदयम् ॥ १७

G 3 55 18
 H 3 55 17
 L 3 55 15

कील-वा) —^d) Dti कविः Si Na Va Ba Dti Dti
 Da Ta Ma Km k t लोपेन, Na कान्त व (for लोपव)

9 The sequence of st from 9-13 in Sa is 9^a 11^a
 (reads also here repeating it in its proper place)
 13^a, 11^a-12^a 13^a 120^a, 9^a (also 30) and
 11^a (4 repeated) —^d) Si ममिष्याम्याथं, Na Va
 Ba : : Da : ममिष्यामि पुनो वा (Ba पुन) Da सा
 ममिष्याम्यं पुन (acc) Na ममिष्ये काव्याम्य —^d) Na Di
 कपुता, || कपुता, Dti Da कपुता Dna कपुता, Da
 कपुता (acc) (for कपुता) Na Ba Da : कपुता, Ga कपुता
 वा Na कपुता वा (for कपुता वा) Si Di-2 कपुता कपुता
 हीन Va कपुता परिपुता सा, Da सा कपुता कपि दता —^d)
 Da जीवति (for कपुता)

10 Si (cf v 1 9) Dti Da-2 om (hapl) 20
 —^d) Si Va Ba : : Da : क (Va ना) निमिषेन वैदेही
 (Ba अश्वरी) —^d) Na Da पुन, Da पुन (acc), Ga मय
 (for पुन) Na प्रहसती (for "मिता) Na Va Ba : : Da :
 बाधा (for लोप) —^d) Na Va Di : : Da : न निमिष्यामि,
 Dti विदितानि हि, Ta विदितानिहि (for विदितानिहि)
 Na २२-वि दितानि

11 For sequence in Sa cf v 1 9 Na illeg upto
 पाद in ^b Dti reads 11^a in mady —^d) Ga मयि (for
 मयि) Da कपय (for वा न ना) —^d) Dna Da कपय
 मयि, Da कपय सा (for मयि मयय) —^d) Va Da सा
 (for वा) —^d) For 11^a, Na Va Ba : : Da : subit

1106^a सीता रया मिषुवा ता मक्षिवा ता निमिषी ।

(Va Ba : : मयुवा (for मिषुवा) Va वा (for ता) Va
 Da सा (for वा)]

12 For sequence in Sa cf v 1 9 —^d) Da : Va
 सुकुमारी Si बाधा सा, Da : || बाधा (for बाधा वा) —^d)
 Si Na Dti Da निव वा (Si Na च) दुःखदक्षिणी Na Ba :
 निव वा (Ba दुःखदक्षिणी) Va Da निव वा (Da वा) दुःख
 दक्षिणी, Ba Dna Da निव वा सुखदक्षिणी Da : निव वा

सुकुमारी, Da निव सुखः यममिनी (hypn) —^d) Na
 Ba : : Da : कविषोमेन —^d) N Da : : विष, Va Ba : :
 दुःख Va दुःख (for कपय) Na Va Ba : : Da : दुःख
 (for दुर्मना)

13 For sequence in Sa cf v 1 9 —^d) Si Da वेन
 (for वेन) —^d) Dti Ta पातेन (for निमिष) Si Da :
 (ह) दुःखया Da च दुःख (for सुख) —^d) Si दता
 Da नदता —^d) Ta वदती (for वदति) —^d) After 13
 Sa ms

1107^a रयि विनयासीते

14 —^d) Si Di : : सुखा (for सुखा) Ti सु (for वा)
 Ba Da Na कपय, Ga कप (for कप) Da : 1 Ga वैदता
 (acc) (for "ता) —^d) Ga कपय, Ga कपय Si as in
 text (for कपय) || illeg for कपय मय Si Di-2
 कपय मय मय —^d) Va कपय (for "ता) Si Va Ba
 Di : : दि (for वा) Na कपय मय मय —^d) Dna
 Ba Ga वा (for कपय) Va कप मय मय मय, Ba ना
 जीव मय मय

15 —^d) Si Da : : Si Va Ba : : Da : हे Dti मे (for
 तु) Si Da युवा Na Ba : : वा, Na Va विदितानि
 वा) Da : कपय || कपय Da कपय (for कप) —^d)
 Si Dti उदय वा Da दक्षिण (acc) Da Va
 उदय (for "ता) —^d) Si मय कपय Da कपय (for
 कपय) —^d) Ba Da Ta : : मय (for कपय) Da मय
 मय (for कपय-मय)

—^d) Si Na Va Ba : : Da : : विदितानि Va Da
 कपय (for विदितानि) Si Ga Va कपय (for
 विदितानि) —^d) N Va Ba : : Da : मयि (for
 विदितानि) Va मयि वा (for मयि मयि) Si Da-2
 सीता निमिष्यामि मयि वा (Si "वा) दुःखमयि

17 —^d) Na Dti (S) मयि (for मयि) Si Da मयि
 मय मय, Na Va Ba : : Da : कपय मय मय, Da :
 कपय मय मय मय Si Dti मयि मयि मयि मयि

G 3 65 17
H 3 58 18
L 3 65 16

इति सीतां वारोह्यां चिन्तयन्नेव राधयः ।
आजगाम जनस्थानं त्वरया सहस्रकर्मणः ॥ १८
विगर्हमाणोऽनुजगामार्त्तार्थं
क्षुब्ध भ्रमाद्यैव विपत्तया च ।
मिनिःश्वसन्नुपप्लुतो विपत्तयः

प्रतिभ्रयं प्राप्य समीक्ष्य शून्यम् ॥ १९
समाधमं संप्रतिगच्छ वीरो
विहारदेशाननुसृत्य कश्चित् ।
एतच्छिल्पेन विवासुभूमौ
ऋद्धरोमा व्यथितो दग्ध ॥ २०

इति श्रीराधापणे अरण्यकण्ठे सूत्राक्षः सर्गः ॥ ५६ ॥

—³) Śi Dc (ध) २ न सत्तय, Ns Vi Bc २० Dc १ जोह
सागि, Dc २ सात्र सत्तय, Dc Gc विपुलकय Tc २ M: शत्रु
(M: विपु) चुरन् (for विपुलकय) —⁴) Gc २ वि विपुलकी,
Gc विपुलकी Ns Vi Dc २० Dc १ कनिष्ठाया (for 'प्राप्य')
—⁴) Śi Dc २ शुभ, Ns कय, Ns Vi Bc २० Dc १ प्रसा
(Vi 'ह') (for सहे) Vc प्रसन्नम् (acc) M: १ व्यसनम्
(for प्रसन्नम्) —After १७, Ns reads ३ ५७ २३-२५

18 Ns om १८-१९ Dts transp १८ and १९ —⁴)
Bc २ Dc विपदविह, Dc विपदविह (for 'प्रेष') —⁴)
Gc चराचर (for चराचर) Gc सदाशिवम् तु G(ed) लव
मान सत्तयम् —After १८, Śi Dc २ १८

1105* भालभङ्गपथि काकुल्यो विवितापुलकम्भ वै ।
हृदिप्रेमद्वये त उभौ पद्मनयनयनीम् ।
अशोभनान्येव द्वे सत्त्वानि
प्रादुर्भवंत्यत्र मन्त्राभ्यानि ।
आभासमूला नि युष्मिन्काळ [5]
अर्ति वदोक्तानि न सत्ययो वै ।

[(1 2) Dc (२) १०५५ (for 'द्वय' —(1 4) Dc २
[अ] १० (for [२] १०) —(1 5) Śi शीति, Dc प्रथि (for
श्रीति) Śi २ (for ३)]

19 Ns om १९ (cf vi 18) Dts transp १८ and
१९ —⁴) M: १ सत्तय Śi Dc २ विगर्हमाणो म(Si ह)
जुलोचन(Dc २ 'शे') वै —⁴) Śi सत्तयचोचयैव, Dts Dc
क्षुधा शयेवैव, Dc २ प्रसाक्षुधा वै (by transp) (for
क्षुधा शयेवैव) ॐ Gc १ अयम् बहुदूरपारकम्भ, Gc
अयम्भैव इति प्राय वाच ॐ—⁴) Śi Dts Dms Dc २० S
विनिषयम् Dc Dc I विनिष Dc विनिष (for विनिष)
—⁴) Dc प्रसाक्ष (for प्रतिपद्य) —For Ns Vi
Bc २ Dc १ subd.

1109* विगर्हण-वन्दनमन्त्रावली सदा
समाधमं धुपक्षमौककरीत ।
मिनि वसन्नुपप्लुतोऽपराधविह
प्रतिभयं प्राप्य समीक्ष्य शून्यम् ॥

[(1 2) Ns Dc १ सत्तय, Dc शीति (for शीति)
—(1 3) Vi Bc Dc १ विनिषयम् —(1 4) Vi प्रसाक्ष (for
प्रतिपद्य) Bc om १]

20 Ns reads २० after 1109* —⁴) Ns सत्तय
Śi Ns Vi Dts ह(Si च) प्रविगाह, Ns Bc सत्तयानि Bc
'शु'ह, Bc सत्तयविह, Bc सत्तयविह, Dc सत्तयविह
Dc 'शु'ह, Dc सत्तय, Dc सत्तयविह Gc सत्तयविह
G(ed) स प्रवि (for सत्तयविह) Śi हय, Dc शीति
(for शीति) —⁴) Ns विहय, Bc विहय (for विहय) Śi
Dc च सत्तय, Dc Dc मनुजय, Dts मनुजय, Dc विहय,
Dc विहय (for मनुजय) Śi हय, Ns कविह (acc)
Ns Vi Dc २ सत्तय (for कविह) Bc विहय कविह
यम् वेपथ —⁴) Ns Dts मनुह (for मनुह) Ns १
Bc २ Dc १ प्रवेदि (for हयय) Ns Vi Bc २ Dc १ मने
(for मने) Śi Dc मने सदाशिवानि विहय Dc
'विहय', Dc १ मने सदाशिवानि Dc 'विहय' विहय
—⁴) Ns सुवो स २० (illeg), Gc प्रवेदिकामो (for
प्रवेदिकामो) Śi Dc २ (5) प्रयय, Dc मनुह स, Dc मनुह
(for मनुह) ॐ Cv मनुहद्वयामो (योनि) मनुहद्वयामो
मने प्रवेदिकामो मने प्रवेदिकामो मने प्रवेदिकामो ॐ

Colophon —Sarga १०५५ Śi Ns Dc (illeg) after
पा) सत्तयविह, Ns सत्तयविह, V: सत्तयविह, Bc २ Dc
सत्तयविह, Dc उपसत्तय —Sarga १०५५ (figures, words
or both) Śi Bc २ Dc om, Ns illeg, Ns Dc ६
Vi ६, Bc Dc ६ Dc Dts Dts T G M: ५,
Dc ६ Dc ६, Dc M: ५ —After colophon, Gc
conclude with श्रीराधापणे वयम्

G 3. 66 23
H 3. 66 23
L 3. 66 23

न हि ते परितुष्यामि त्वस्त्वा यद्यानि मेधित्वम् ।

कुदायाः पश्यं भुन्वा शिष्या यच्चभिदायतः ॥ २१ ॥

मर्या न्यपनीतं ते नीत्वा यत्प्रचोदितः ।

शोधय्य उद्युमायस्य नारदोः शान्तं मम ॥ २२ ॥

ज्वा हि राक्षसः धेने शोषामिहतो मया ।

शूरास्तेषु येनाहमाश्रमादपराहितः ॥ २३ ॥

रिक्त्य चापं परिवाप नायकं

नलीतराणेन च ताडितो मया ।

मार्गो तनुं लज्ज न विदुस्सरो

चभूय ईश्वरः न राधयः ॥ २४ ॥

अराद्धैर्वै न दर्शयामि गिरा

स्वर्गं ममामिष्य मुदुर्मथरम् ।

उदाहृतं वदन्ननं मुदाहृतं

रामायणे येन गिराय मेधित्वम् ॥ २५ ॥

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे मातृपञ्चाशः सर्गः ॥ ५७ ॥

21. * Si De-3 मु मे Si V B 34 Da-7 तं (for हि मे) —^a Si De वरुण, Si V B 34 Da-7 तं वरुणः Si De-1 कायेति De वरुण (meta) (for वरुणः). —After 21^a, Si 18a.

21.7^a मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।
मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।
मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।
मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।
मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।
मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।
मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।
मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।
मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।
मर्या-उद्युमायस्य शोधय्य न्यपनीतं ।

^a For L 4-5, cf. 3.55, 3-5.

—Then after Si reads 3.50.20 Si om. 21^a-22^a. Si 1. 21^a —^a Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः). Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः). Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः).

22. Si om. 22^a (cf. v.l. 21). Si reads 22^a after 21^a —^a Si (with L 21a) उपनीतं De-1 De-1 C (with Si) Da-7 तं वरुणः Si Ca 8 विद्या वरुणः (for वरुणः). —^a Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः). Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः).

23. Si om. 23 (cf. v.l. 22). Si reads 23-25

after 3.56 12. —^a Si alleg. for वरुणः Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). —^a Si De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः). —^a Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः).

24. Si om. 24 (cf. v.l. 23). For sequence of Si, cf. v.l. 23 —^a Si विद्या Si विद्या (for विद्या) Si Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). —^a Si Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः). —^a Si Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः).

25. For sequence of Si, cf. v.l. 23. —^a Si Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः). —^a Si Si V B 34 Da-7 तं वरुणः (for वरुणः). De-1 कायेति De वरुण Si Ca 8 विद्या वरुणः Si 2 विद्या, Si (cf.) विद्या, Ca 8 Si 20 तं वरुणः (for वरुणः).

५८

भृशमात्रजमानस्य सस्याधो वामलोचनम् ।
 प्रास्तुरनास्तलद्रोमो वेपथुशाय्य वासते ॥ १
 उपालक्ष्य निमित्तानि तोऽशुभानि मुहुर्मुहुः ।
 अपि क्षेमं तु सीताया इति वै व्यावहार इ ॥ २
 त्वरमाणो वगामाय सतिदर्शनकालतः ।
 शृङ्गमात्रसंघं दृष्ट्वा वभूरोद्विगमानसः ॥ ३
 लङ्घयन्निर गेहं निक्षिप्यधुनन्दनः ।

तत्र ततोऽवस्थानमभिधीक्ष्य समन्ततः ॥ ४
 ददर्श कर्णप्रातां च रहितां सीताया तदा ।
 श्रिया मिरहिता भक्ता हेमन्तो पथिनीनि ॥ ५
 सृन्तमिष वृक्षैश्च म्लानपुष्पमृगद्विजम् ।
 श्रिया विहीनं रिपुस्थं संत्यक्तमदृष्टम् ॥ ६
 निप्रसीर्णाग्निहृत्तं निग्रमिददृभीष्टम् ।
 दृष्ट्वा शृङ्गोद्विगमानं निललाप पुनः पुनः ॥ ७

G 3 0 0
 B 3 0 7
 L 3 0 7

Colophon — Sarga name Ss Vs Bs Ds लक्ष्मण
 निर्गण Ds 'म' Ns सङ्गमनिवास्य, Ds Ds लक्ष्मण
 दुःख Vs लक्ष्मणनिवास्य, Ds Ds लक्ष्मणनिवास्य (Bs 'म')
 Ds लक्ष्मणनिवास्य — Sarga no (figures words or both)
 Ss Ns Bs Ds om Ns Ds 7 66 Vs 65 Vs 69 Bs
 Ds 67 Ds Ds Ds Ds T G Ms 59 Ds 63 Ds
 62 Ds Vs 60 — after colophon Gs conclude
 with श्रीरामायणम्

58

1120^a Vs Bs om Sarga 58 Ns mostly illeg for
 Sarga 58 Ds begins with अं Tz with श्रीरामायणाय
 नमः, Ms with श्रीरामायणाय

1^b Dms Gs M (म)पो, Gt as in text (for
 [म]पो) अं Gm अधो भगवदस्य शयनमात्रस्य अपाश्रयः ।
 वामलोचनस्य पदम् कृ — For 1^b Ss Ns Vs Bs
 Ds — subst

1120^b मन्त्रसङ्घं दृष्ट्वा वाम लोचनमस्तुल्यम् ।

[Ns Vs Bs Ds 7 समस्त (Ns Vs 'म')स Ds transp
 नम and वाम]

—^a Ds शरकुल (for शर) Ss Ns Vs Bs Ds 59
 प्रास्तुरनास्तलद्रोमो Gs लक्ष्मणनिवास्य —^a Ss Ds
 [५] लक्ष्मणनिवास्य, Ns Bs Ds 7 [म] निवास्य (for [म] लक्ष्मण
 निवास्य) Vs निक्षिप्य धनन्दनम्

2^a Ss Dms Ds 77 Gs Ms उपलक्ष्य (Ss Ds
 'म'), Ns Vs Bs Ds 7 दृष्ट्वा नि (for उपलक्ष्य) —^a
 Ds हि (for तो) —^a Ds न Tz Gs Ms व्यथं तु
 (for तु) — Ms damaged for सीताया Ds Tz Gs Ms
 व्यथं च (for दृ) Dms Ds Gs Ms व्यथं [Ms ७०] हिम पुन
 पुन (for ४) Ss Ds 7 अपि सीतायां सा स्वाङ्गजवह्नि
 पुन पुन — For 2^a, Ns Vs Bs Ds — subst

1120^b अपि क्षेम विधाया मे अभिप्रेति व्याप्य च ।

[Bs वगार Vs ह Bs ७ (for स)]

3 Ds om 3 Ss om 3^a Ds 7 transp 3^a and
 4^a —^a Ns Vs Bs Ds इतिवा दण्डात्ता च —^a
 Ns Bs Ds 7 [८] निक्षिप्य

4 Ds 7 transp 3^a and 4^a —^a Ss Ds लक्ष्मण
 निवास्य, Ds लक्ष्मण Gs Ms लक्ष्मण Ms लक्ष्मण (for लक्ष्मण
 निवास्य) —^a Vs alleg from v up to वगार in 20^a Ss
 Ds 7 [Ss Ms] इति, Ns Ds 7 व्यथिपु Gs विधाय
 (for निक्षिप्य) —^a Ds लक्ष्मण (for लक्ष्मण) Ss Ns
 Bs Dms Ds 7 77 Gs लक्ष्मण, Tz 'ज' (for [लक्ष्मण]
 —^a Bs ७ अपिवास्य, Dms Ds लक्ष्मण (for अपिवास्य)
 — For 4^a Gs subst

1120^b निक्षिप्य दृष्ट्वा वाम लोचनमस्तुल्यम् ।
 अपि क्षेमं तु सीताया इति परस्मैपदान्तरम् ।

5 Vs alleg for 5 (cf v 4) —^a Ss Ns Bs
 Ds Dms Ds 7 77 transp इतिवा 20^a वगार —^a Tz
 हि इतिवा (for निक्षिप्य) Ns Ds Ds 7 दृष्ट्वा (for लक्ष्मण)

6 Vs alleg for 6 (cf v 4) —^a Gs लक्ष्मण, Ms
 लक्ष्मण (for लक्ष्मण) —^a Bs Ds Dms Ds 7 T Gs Ms
 लक्ष्मण (for लक्ष्मण) Ss Ds 7 लक्ष्मण, Ns Bs Ds 7
 Ms 2 व्यथिपु [Ms 'ज' [Ms 'ज'], Ds Tz Gs
 हिम Gs लक्ष्मण (for लक्ष्मण) —^a Vs च (for
 च) Ss Ns Ds 7 77 अपि च Ns Ds 7 [८] (for निक्षिप्य)
 Bs ७ विधाय निक्षिप्य (for निक्षिप्य) —^a Ds Gs
 लक्ष्मण (for लक्ष्मण) Dms Dms Ds 7 Gs लक्ष्मण लक्ष्मण

7 Vs alleg for 7 (cf v 4) —^a Ss Ds
 [म] लक्ष्मण (for [म] लक्ष्मण) —^a Ds Ds विधाय
 Dms Dms Ds 7 77, Ms 2 व्यथिपु (for निक्षिप्य)
 Ss Ds लक्ष्मण, Ds Dms लक्ष्मण (Dms 'ज' [Ds Ns
 Bs Ds 7 77 व्यथिपु Ds 7 'लक्ष्मण' Ns Ds 7 'लक्ष्मण'
 —^a Ss Ns Bs Ds 7 77 T दृष्ट्वा लक्ष्मण [Tz
 निक्षिप्य —^a Ss Ds 7 Gs लक्ष्मण L (cf) [म]
 लक्ष्मण (for लक्ष्मण) कृ Gs दृष्ट्वा लक्ष्मण
 निक्षिप्य । लक्ष्मणलक्ष्मणाय नमः अपि क्षेमं विधाया मे

भ्रमरैरुपगीतञ्च यथा द्रुमरसो ज्ञेयम् ।

एष व्यक्तं विजानाति तिलकलिलकृपियाम् ॥ १६

अथोक्तं श्रीरूपानुद् श्रीकौण्डिन्यैतस्यम् ।

तद्वत्मानं कुरु क्षिप्रं प्रियामंदर्शनेन माम् ॥ १७

यदि ताल त्रया इष्टा पकटालफलस्तुती ।

कथयस्व बरारोह्यां काष्ठम् यदि ते मयि ॥ १८

यदि दृष्टा तस्या सतिता त्रम्बु आमृतदशमा ।

प्लिवां यदि भिज्जन्तीषे निःशुद्धं कथयस्व मे ॥ १९

अथरा मृगद्वारार्थी मृग वानासि मयिल्लैम् ।

मृगप्रियैश्चणौ स्रन्तां सृग्माभिः गदितः भवेत् ॥ २०

15th —° | D4 G M Gg दधा, C7 क्वा (for द्वा) Da
reads पद्म in marg. D1: दुष्प्राप्तो (for द्वा)

G 3 0 0
B 1 60 8
L 3 67 7

इता सुता वा नष्टा वा मथिता वा मथिष्यति ।
नितीनाप्ययथा शौर्ययथा वनमाश्रिता ॥ ८
गदा विचेतु पुष्पाणि फलान्यपि च वा पुनः ।
अथवा पवित्री याता जलाय वा नदीं यता ॥ ९
यत्नान्मृगयमाणस्तु नास्तदाद वने प्रियाम् ।
शोस्त्रकेधुषः शोस्त्रदुन्मच इव लप्सते ॥ १०
बुधादृष्टं प्रयान्मस विरिंथापि नदायदीम् ।
रभूर रिलघ्यामः शोस्त्रदुर्भयप्रभुतः ॥ ११

8 Va alleg for 8 (cf v 1 4) —^a) Ba Dgt Ds
इता Dta Ds + G वि, Ds च (for first va) —^a) Ss
Ds + सपवित्री (for मथिष्यति) —^a) Ba Dgt विनीना,
Gs लीता वा Ss Ba + Ds वि, Ts + पु (for च पुनः)
Ds भीता (for भीरु) — Dta reads 8^a in marg. —^a)
Ss Ba + Ds + यदि वा, Ds [च] जलाय (for मथिता) Ss
[च] लप्सते (for वनम्) छ Cg अथवा विचेतवता भीत
सती गृह पननायता छ

9 Va alleg for 9 (cf v 1 4) —^a) Ss Ds + [ह]
सह वा, Ss Ds + Ds + Gs + M [च] वि दिवा Ds + वा
Ds शिला Ds [ह] साध वा (for [च] वि च वा) —^a)
Ss Ds + 11 कदाच — After 9 Ba reads 12^a.

10 Va alleg up to उपमत्त 10^a (cf v 1 4)
Ba reads 10-11 in marg. —^a) Gs + वत्त (for वत्त)
Ss Ba Ds + [स] वि, Ds हि (for तु) —^a) Ds वत्त
(for वने) — After 10^a, Ss Ds + 10

1121^a वनकरव सुता भीरुमय पण्डित राघव ।

— After 10^a Ds reads 11^a — Ss Ds + 10^a —
12^a —^a) Ds शोचद्, Dts Dts Ds + भीमाद् (for
शोचद्) —^a) Ds उपमत्त वत्त वत्त

11 Ss Ds + 11 Ba reads 11 in marg (cf
v 1 10) —^a) Ss Ds वत्त वि, Ba वत्त, Ds हि वत्त
(corrupt) (for प्रयान्मस) —^a) Ds Gs Ms + विनीना
(Gs वि च वा, Ts विनीनादि (for विनीनादि) Ss Ba
Ds + नदी नदाद् (by transp) Vs वत्तवत्त, Ba वत्त
वत्त, Dts Ds Gs वत्त, Gs वत्त (for वत्तवत्त) Ds
वत्तवत्त वत्तवत्त छ Cg वत्तवत्त वत्तवत्त वत्तवत्त वत्त
वत्त । वत्तवत्त वत्तवत्त वत्त वत्तवत्त वत्तवत्त वत्तवत्त वत्त
— Ds reads 11^a after 10^a —^a) Dts Ds वत्त (for
वत्त) Dts Ds Gs वत्त विनि वत्त, Ds वत्त वत्त वत्त
वत्त —^a) Ds वत्तवत्त Dts वत्तवत्त Gs वत्तवत्त
(for वत्तवत्त) Vs Dts Ds + Ts Ms Gs वत्तवत्त
(Vs वत्त) वत्तवत्त Ds Gs वत्त (Gs वत्त) वत्तवत्त

अस्ति कचिच्चया दृष्टा सा कदम्बप्रिया प्रिया ।
कदम्ब यदि जानीषे शंस सीता शुभाननाम् ॥ १२
स्निग्धपल्लसंस्त्रां पीतकौशेयराशिनीम् ।
शंसस्व यदि वा दृष्टा रिच्य रिच्योपमलनी ॥ १३
अथार्जुन शंस तं प्रिया तामर्जुनप्रियाम् ।
जनस्व सुता भीरुपदि वीरति वा न वा ॥ १४
ककुभः ककुभोरुं तं व्यक्तं जानाति मैत्रिलीम् ।
लतापल्लपुष्पाङ्गो भाति श्लेष वनस्पतिः ॥ १५

मुत्त छ Gs कदम्ब दृष्टेय दृष्टेयोरुस्निग्धोपमलनी
संस्त्र-पीत । कौशेयश्लेष इव शोकादुत्पन्न इव शोकादुत्पन्न
रिच रिचस्निग्ध कौशेयश्लेष इव वत्तवत्त इति सत्यम् छ

12 Ss Ds + 12^a (cf v 1 10) — Ba reads
12^a after 9 —^a) Dts Ds Gs Ms Comp वत्त (for
वत्त) Dts 1 Ms + Comp वत्तवत्त (for वत्तवत्त) Dts वत्त
(for दृष्टा) — Va alleg for 12^a —^a) Ds Ds वत्त Dts
च व, Ds वत्त (for प्रिया) Ds Ds + Ms वत्त Gs +
(for प्रिया) —^a) Vs वा वत्त (for वत्तवत्त) Ss वि व
L (ed) वत्त (for वत्त) —^a) Ss वत्त (for वत्त) Vs
वत्तवत्त Ss Ba + Ds + वि वत्त (Ss वत्त) वत्तवत्त वे
छ Cg वत्तवत्त वेदा वत्त वत्तवत्तवत्तवत्त छ

13^a) Ss Vs Ds + वत्तवत्तवत्त (Ds वत्त, Ds वत्त)
Ss Ba + Ds + वत्तवत्तवत्त (Ds वत्त) Gs + वत्तवत्त
(for वत्तवत्तवत्त) —^a) Ss Ds + वत्त (12^a) (for
वत्त) Ds वत्तवत्त (12^a) (for वत्तवत्त) — After 13^a,
Ms reads 16^a —^a) Ss Ds + वत्त वत्त (for वत्तवत्त) Ds
Vs Ba + Dts Dts Ds + वत्त Ms वत्त वत्त (for
वत्त) —^a) Dts Ds + वत्त, Cg + 10 test (for
वत्त)

14^a) Ss Vs Ba + Ds + Gs + Ms + वत्तवत्त (for वत्त
वत्त) — After 14^a, Ds reads वत्तवत्त वत्तवत्त and then
wrongly repeats 13 —^a) Ss Ba Ba Ds + वत्त
(for वत्त) Ds वत्त वत्त वत्तवत्त — Ds + 10 (12^a)
14^a —^a) Ds Ba + वत्त (for वत्त) Ss Ds + वत्त
Dts Dts Ds वत्त (Dts वत्त) Vs वत्त (for वत्त)
—^a) Dts Ds वत्तवत्त (Ds वत्त) (for वत्त)

15 Ds + 15 (cf v 1 24) —^a) Ds Vs Dts
T G Ms + Comp वत्तवत्त, Comp as an text (for वत्त)
Ss वत्त वत्तवत्त वत्त —^a) Dts Ds + वत्तवत्त Ss Ds
वत्तवत्त, Ds + [च] वत्त (Ds + वत्त) (for वत्तवत्त) Ss
Ba + Ds वत्त वत्तवत्त वत्त (Ds वत्त) Ss वत्त वत्त वत्तवत्त
छ Cg वत्तवत्त वत्तवत्त वत्त वत्त वत्तवत्त वत्तवत्त वत्त
वत्तवत्त वत्त वत्तवत्त वत्तवत्त वत्तवत्त वत्तवत्त वत्तवत्त

G 3 0 0
B 3 60 24
L 3 67 29

गद ॥ गजनासोर्ध्वदि द्या तया मोक्ष ।
ता मन्ये निदिता तुम्यमास्याहि वराणम् ॥ २१
शार्दूल यदि सा दद्या प्रिया चन्द्रनिगमना ।
मैथिली मम रिक्तव्याः प्रवसन् न वे भयम् ॥ २२
किं शरति शिषे नूनं दष्टामि उमलेष्वणे ।
प्रेषेणान्धज्य चात्मानं किं मा न प्रतिभासते ॥ २३
विष्ट तिष्ठ परासेहे न तेषस्त्रि उरुषा मयि ।
नात्यर्थं हास्यशीलामि किमर्थं माप्रेष्यसे ॥ २४
पीतरौघेपकेनासि सञ्चिता ररर्णिनि ।

21. १५ B ५ D ४ ० ० २१ (cf. v. 19) —^a V ५
यदि मे Dg: गजद (for गज या) V ५ लोकोर (for
लोकोर) S ५ वरपुत्र वरपुत्र, D ५ वरपुत्रपुत्रलोकोर
—^b S ५ D ५ गज वरा D ५ गज वरा. D ५ प्रवसन् (by
transp) V ५ शिवा भवेत् (for उवा अवत्) V ५ तया दद्या
वराणा —^c S ५ D ५ न दद्या (1) यवमैत्रि (निदिता तुम्यम्,
Ga: तया मये निदिता मयम् (for ५) D ५ मय (for वर) V ५
वयवसत्तिदिता रिक्तव्याः प्रवसन्

22. १५ B ५ D ४ ० ० २२ (cf. v. 19) D ५ reads
२२ twice. —^a S ५ D ५ दद्या सा (by transp) G ५ ले
प्या (for सा दद्या) — After २२^a G ५ reads in brackets
२५^a—२६^a —^b Dm D ५ वरपुत्रपुत्रलोकोर G ५ वरपुत्रपुत्र,
V ५ वरपुत्रपुत्र —^c V ५ विद्या S ५ V ५ D ५ शार्दूल
मिरसा, V ५ शार्दूल भग रिक्तव्य —^d S ५ D ५ (या) मये
(S ५ (या) तु म) तुम्य (for न त भयम्) G ५ वैथिली
मम रिक्तव्य यवसन् न त भयमिति पठ G

23. १५ B ५ D ४ ० ० २३ (cf. v. 19) —^a D ५
दि द्यामि, D ५ प्रीतिमयि (for १५ द्यामि) —^b V ५ alleg
for वाशरे विषे S ५ D ५ D ५ T ५ M ५ दृष्टं D ५ र
(for नृत्) —^c M ५ अद्या (for दद्याहि) —^d S ५
D ५ वृत्तान (D ५ दृष्टा) दृष्ट D ५ D ५ Dm D ५ T ५
वृष्टि (for वृष्टान्प्रत्यय) D ५ वा- (for वरपुत्र) S ५
D ५ दद्यात्, D ५ ० ० T ५ किं मा न (for किं मा न) V ५
वृष्टान्प्रत्ययवाच्य किं मा न यमिनावाच्य

24. १५ B ५ D ४ ० ० २४ (cf. v. 19) —^a S ५
साजगति L (ed) साजगत् (for विष्ट विष्ट) —^b V ५
[S ५ रिक्त (for उरुषा) V ५ दद्यामि —^c (alleg) —^d
G ५ मा (for न) S ५ D ५ G ५ हास (for हास) D ५ ० ०
मयि —^e S ५ V ५ D ५ किं मा न वरपुत्रपुत्र

25. १५ B ५ D ४ ० ० २५ (cf. v. 19) —^a D ५
D ५ [य, वि (for [य, वि) S ५ मुखा, L (ed) सपुत्र (for
मुखा) V ५ पीतन वासलो रीक्ष रक्षिता तुम्यसे —^b S ५
D ५ D ५ T ५ [य, वि, V ५ [य, वि (for [य, वि]

वागन्त्वयि मया दद्या तिष्ठ यद्यस्ति सौहृदम् ॥ २५
नैव सा नूनमथवा हिंसिता चारहासिनी ।
कुचं प्राप्तं हि मा नूनं यथोपेक्षितमर्हति ॥ २६
व्यक्तं सा भक्षिता यत्ना राक्षसैः विशिक्तान्नैः ।
निगज्याह्वानि तर्पयि मया निरहिता प्रिया ॥ २७
नूनं केषुभन्ततोऽपि सुनामं शुभदुष्टलम् ।
पूर्णचन्द्रनिभं प्रसृतं मूर्धं निष्प्रभता गतम् ॥ २८
सा हि चम्पकपर्णाभा श्रीगा प्रेरेपशोभिता ।
रोमला निलयन्त्यास्तु वान्ताया भक्षिता शुभा ॥ २९

26. १५ B ५ D ४ ० ० २६ (cf. v. 19) —^a S ५
D ५ नैवा G ५ नैव (for नैव) V ५ वयस नैव सा नृत् —^b
S ५ V ५ D ५ व दि सा, D ५ हासि सा (for हिंसिता) Dm D ५
M ५ वयमिनि (for वयमिनी) D ५ हि मा वा मुक्षितो —^c
alleg (for २६^a —^d) G ५ कुचं (for कुच) S ५ D ५ व
(for नृत्) D ५ वृत्त वासा य सा नृत् —^e Dm D ५ M ५
यतो, D ५ न सा, T ५ लय (for लय) G ५ अवेष्टि G ५ alleg
as in text (for [य, विष्टि) D ५ D ५ T ५ G ५ मयि
(for [य, वि) S ५ D ५ न सा (D ५ सा) मयिनिविष्टि D ५
कोपे (निगुप्तोऽपि) G ५ ० ० वया येन प्रदोषे मोक्षमुना
नृत् ५, G ५ वया येन मारणं वयसि नृत्ति नृत् ५ ॥
वैवसत्यादि । नहिंसितादि पदम् वादालिनी सा मया नृ
महिंसिता येन हिंसित्येव G

27. १५ B ५ D ४ ० ० २७ (cf. v. 19) V ५ ० ०
२७—३३ —^a G ५ विष्टिगर्भे (for 'वैष्टि' —^b D ५ वि
वाचावि L (ed) विष्टव्य (for विष्टव्य) —^c D ५ वि
(for विष्टा]

28. १५ V ५ B ५ D ४ ० ० २८ (for १५ cf. v. 1, 2,
and for others २९) —^a D ५ वरपुत्र (for वृत्) D ५
(for वृत्) —^b S ५ वृत्त D ५ मुखा D ५ वृत्त (for
मुखा) T ५ G ५ वरपुत्र (for वृत्) S ५ D ५ वृत्त
(for वृत्तवृत्त) —^c h (ed) चन्द्रिनी S ५ D ५ वृत्
G ५ वृत्त (for वृत्त) —^d S ५ D ५ वृत्त D ५ वृत्त (for
वृत्त) — After २८ S ५ D ५ ० ०

29. १५ B ५ D ४ ० ० २९ (cf. v. 19) —^a S ५
D ५ ० ० २९—३० —^b D ५ वरपुत्र (for वरपुत्र) V ५
D ५ वरपुत्र वरपुत्र (S ५ वरपुत्र) दद्यात् —^c S ५ D ५ वरपुत्र
वृत्तवृत्त (D ५ वृत्त) D ५ D ५ कोविता (for कोविता) —^d
G ५ ० ० २९^a —^e D ५ मे, D ५ व (for वृ) S ५ D ५ वरपुत्र
वृत्त वरपुत्र —^f M ५ वरपुत्र (for वृत्त)

[D ५ २५—२७]

29. १५ ० ० २९ (cf. v. 19) १० २—३१ V ५ B ५
D ५ ० ० २९—३० —^a D ५ वरपुत्र (for वरपुत्र) V ५
D ५ वरपुत्र वरपुत्र (S ५ वरपुत्र) दद्यात् —^b S ५ D ५ वरपुत्र
वृत्तवृत्त (D ५ वृत्त) D ५ D ५ कोविता (for कोविता) —^c
G ५ ० ० २९^a —^d D ५ मे, D ५ व (for वृ) S ५ D ५ वरपुत्र
वृत्त वरपुत्र —^e M ५ वरपुत्र (for वृत्त)

G 3 0 0
B 3 60 35
L 3 67 36

तथा म गत्वा निपुलं महद्वनं
परीत्य सर्वं त्वं मेधिलीं प्रति ।

अनिष्टिवादाः स चकार मार्गणे
पुनः प्रियापाः परम परिश्रमम् ॥ ३५

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे अष्टपञ्चाशः सर्गः ॥ ५८ ॥

५९

दृष्ट्वाश्रमपदं शून्यं रामो दहस्रधात्मजः ।
रक्षिता पर्याधत्ता च पिप्पस्तान्यामनानि च ॥ १
अष्टधा वन उदेहीं मेनिरीक्ष्य च सर्षपः ।

उनाच रामः प्रादुश्य प्रगृह्य रक्षितौ पुत्रौ ॥ १
क तु लक्ष्मण वेदही के ना देशभित्तो गता ।
केनाह्वय रा सौमित्रे भक्षिता येन ना प्रिया ॥ २

30 Va om 35 (cf vi 27) —^a) Dts De Ts 3
वदा Bz Dr (च) 35, Bz Dr 35 नु 35 inf for m
(for स) Dgs रामदे (for गचा) Ss De 3 विहवन् (for
विपुल) —^b) Ss Bz Bz Dr 3 विहवन् Ds 3 विहवन् (for
परीक्ष) 35 Bz Dr 3 मेनिरीक्ष्य Ds 3 एव पुत्रा (for
मेनिरीक्ष्य प्रति) —^c) Ss Dr 3 अविज्ञानम् 35 Bz Dr 3
मनु 35 न विहवन्, Dgs Dms Ds Ts Gs 3 नविहि,
Dz नविहि, 35 मनुहि (for अविज्ञान) Ds च (for
स) 35 Bz Dr 3 G. मणिकर्ष (Ds 3 35) (for माणव)
—^d) Gz Gz परिश्रम (for लक्ष्मण) 35 Bz Dr 3 वन (Ds
3 35) यथाश्रमयो विहवन्, Ds वन तथा काशयो विहवन्

Colophon —Sarga name Ss रामायण 35 Bz
Dr 3 35 राम (Dr धीराम परीक्षक) Ds 3 35 न Ds सीता
वना 35 रामायण —After Sarga name 35 35 नव
सप्त वरपिच वदन् —Sarga no (figures words or
both) Ss Bz Ds om 35 Ds 3 67 Dgs Dts Dms Ds
TG 35 3 60 Ds 64 Ds 68 Ds 63 Ds 35 6r —After
colophon Gz 3 conclude with धीरामायण

59

Va continues the previous Sarga Ds begins with
35 Ts with धीरामायण वन, 35 with धीरामायण वन
—Before 1 35 Bz Dr 3 35

1133* चकार धातुहीनो वपुःशून्यश्चक्षुः ।
उपलभ्य निमिषानि शत्रुमानि मुहुर्मुहुः ।
अपि स्मरन् भयवत्पदं वेदह्यं रावणद्वरम् ।
पञ्चदश वा ह्यो रामो लक्ष्मणं वनवासिन्म् ।
मुमददधत्ता सख्यं जलस्य ददधत्ता ॥ 5 ॥

[For this cf 358 1-3 —(1.2) Ds 35 Ds 35
(for the first 3) Bz 3 यथाकरो (for यथाकरो) Bz 3
[3 35 (for 3 35) —(1.2) 35 Ds 3 मनुयति (with
bracket) (for च) —Ds om. L 5 —(1.5) Ds
अनाने]

1 ^a) Ss 3 35 Bz 35 Ds 3 35 नु नु पुत्रा वनवासि
मुमददधत्ता सख्यं —Dr reads 3rd twice —^b) Ss 3 35
Bz 35 Ds 3 35 नु-च (for रामो) —^c) Ds सीता (for
रक्षिता) Dgs Dts (3 35) Ds वनवासिता (for वनवास
च) —^d) 35 illeg (for 3rd —^e) 35 Va Bz Dr Ds
Ds 3 35 Gz 3 35 विहवन् 35 Bz 3 35 वदन् Ds Gz 35
विहवन् (for विहवन्) Ss Ds सीतावतर्किता

2 Ss illeg (for 3rd (cf vi 1) —^a) Ss 3 35 Bz
Dr 3 35 स विहवन् Gz 3 35 विहवन् (for सविहवन्) Ds
Ds 3 35 वन (for वन) —After 3rd Ss 3 35 Ds 35
Ds 3 35 35

1134* क्वचिद्विहवन् दानो मुह्यन् वनगुण्यता
[Ss 3 35 वन Ds वन एते (for वन 3 35)]
—Thereafter they read 3 (followed by 1135*)
—^a) Ss 35 Ds 3 विहवन्, V Bz 35 Ds 3 35 वन Ds विहव
L (ed) विहवन् (for प्रादुश्य) —^b) Ss 3 35 विहवन् Ds
विहवन् (for रक्षितौ) Ds पुत्रा (for पुत्रौ) Dgs वन
पुत्रौ पुत्रौ Ts परिपूय मुह्यन् —After 3 Ss 35

1 35* वनवरेव सामयैव विहवन् च वन भवन्
[L (ed) 3 35 वन (for वन 3 35 वन)]

3 35 illeg (for 3 Ss 3 35 Ds 35 Ds 3 35 read 3
(followed by 1135*) After 1134* Ss reads 3rd 35
manu —^a) Ss 3 35 Bz 35 Ds 3 35 Ds Ts 3 35
(for क तु) —^b) Ds locum for क व Dms Ds 3 35
Ds 3 35 क (for क) Dms Ds 3 35 दधन् (for दधन्)
Ds Ts दधन् G (ed) उपलभ्य Ss को हितो वनवासिता
Ds को हितो वनवासिता 35 35 क तु भव वन पुत्र वन
वन के वा दधन् वन 35 35 —^c) Ds Gz 3 35 व (for
वा) Ss 3 35 Ds 35 Ds 35 द (Ds 3 35 Ds 3 35) वन वन
(for वनवासिता) Gz 3 35 वनवासिता 35 35 Ds 3 35
Gz 3 35 वन वन (by transp.) Ts दधन् (for दधन्) 35

[304]

तस्या हन्नेपणे श्रीमन्निष्प्रेयस्य यत्तदे ।
 वनं सर्वं विचिनुरो यश्च ॥ जनकालम्बा ।
 मन्यते यदि काकुत्स सा स्व ओके मनः कृपाः ॥ १६
 एतच्छुक्लु सौहार्दस्त्रिभूषणेन समाहितः ।
 सह सौमित्रिणा रामो विचेतुमुपचक्रमे ॥ १७
 तौ वनानि गिरौधं सहितश्च सरांसि च ।

निखिलेन विचिन्तन्तौ सीतां दयस्वाराधनौ ॥ १८
 तस्य अलस्य सान्निध्यं युद्धाय विरराणि च ।
 निखिलेन विचिन्तन्तौ नन सामभेदमनुः ॥ १९
 मिचित्य र्भवः शैले रामो लक्ष्मणमनुरीत् ।
 नेह पश्यामि सौमित्रे केहेहं परिते शुभे ॥ २०
 ततो दुःखमिदं तौ लक्ष्मणो वस्यमनुरीत् ।
 निचन्दन्ष्टम्ररूपं आतर् दीप्तयेवम् ॥ २१

G. 3. 66 15
 B. 3. 65 23
 L. 3. 64 11

15^d, Dm Ds G M subst, whole B(ed) ms
 within brackets after 15^d

1241* शानुकायासीवा स्वयत्कालाया वने प्रविष्टः ।

[Ds Gs Ms विरीता (for [वी]*) Gs वा तु कल
 शिरात साह (for the prior half) Dm Ds पयक्या
 (for हात*) छे ड्र कादुशागेति ह्येव कच* कलीन
 निष्प्रेयसि वात । छे शैत काकुत्स कृपाया स्वयं राक्षस्य
 पौराणस्य । कविदेवे शिरात ४४३ । १६ काकुत्स नृपि यत्त
 विचिन्तयामि विर । छे]

Maon: 15^d-17^d —' [Ks Ds निष्प्रेयस्य, Bs विष्णु
 सान, L(ed) विष्णुसामा —' Ds प सा (by transp)
 Ss Ks Ds-१ रात च सा च नार्यन् (Ss) नरोपम]

16 Maon 16 (cf v 15) Vs alleg, from 16
 up ॥ कव्येन २० 17^d —^a Gs व (for दि) Ds
 कव्येन Ss Ds कदा कव्येन (Ds 'म) रात, Ds व
 कव्येनयेन रात, Ds कव्येनयेनयेन रात (for *) Ds
 विष्णु (for विष्णु) Ds Ds पयक्या, K(ed) कव्येन
 Ss Vs Ds-१ Ds G(ed) कव्येनयेन कदा कुक् पीर
 (G(ed) रात) मया सह —Ss Ds-१ २०, Ds rears २०
 marg 16^d —^a Gs वात (for वने) ॥ सर्व
 वन (by transp) Ss Vs Bss Ds-१ विचिन्तयो
 (Bs 'नी), Gs विचिन्तयो (acc) (for विचिन्तयो) —Ss V
 Bs-१ Ds-१ २० 16^d —^a Ss Ds-१ च, Ts [वा]व
 (for वा)

17 Maon 17^d (cf v 15) Vs alleg up to
 कव्येन २० 17^d (cf v 16) —^a Ds कव्येन Ss व
 कव्येन, Ss व सौहार्द, Ks Bs Ds तु स वन, Vs Bs Ds
 तु वन, Ds सुहृद तु, Ds स ह्येतु (for तु सौहार्द)
 —^a Bs Ds समाहित —^a Gs कव्येन (for वि)

॥ Vs alleg from शिरात २० up to कव्येन २० of
 1241* —^a Ms व (for वी) Bs विर, Ds विर (for
 विर) Ms damaged for शिरात Ds स-१ (for
 साहित च) —Ss om 16^d —^a Ss विचिन्तयो, Ds
 Ds T Gs Ms विचिन्तयो, Ds विचिन्तयो (for

विचिन्तयो) —^a Ds नव तपसिचक्रानु —For 18^d,
 Ss(1 2 only) V Bs-१ Ds-१ सह

1244* विरीताच्छुर्वीरौ शोभातुर्वेदकादुवा ।
 पश्येव बहुदृष्टं च सारापानुवेदिकादुवा ।
 स कव्येन रातो मयिचिन्तयामिदमनु ।

[Ds om up to वन in 1 3 Vs alleg up to कव्येन
 1 2 —(1 1) Bs नयसा (for काकुत्स) —(1 2) Ds तु
 (for च) —(1 3) Ds कलन (for कलन)]

19 * Vs alleg after वा up to २० —After 19*,
 Ss ms

1245* विचेतुमुपचक्रमे ।
 मयानि च वृक्षां

—^a Ds Ds विष्णु, Ds युष्मत्, Ts युष्मत् (for युष्मत्)
 —^a Ss Ds १ प्रयत्न, Ks Vs Bss Ds-१ मयिचिन्तयामि (for
 विचिन्तयामि) Ss Ms Ds Ts Ms विचिन्तयामि (for विचि
 न्तयामि) —^a Ks alleg for वीर वा Ss Vs Bs Ds-१
 मयिचिन्तयामि Ms(marg sec = शायवमनु) damaged
 for अमयिचिन्तयामि

20 Vs alleg (for २०^d (cf v 19) —^a Ms rears
 विचिन्तयामि marg sec = Ms damaged (for सर्व —^a)
 Ds सान विचिन्तयामि —Dm Ds Gs Vs २०, २०^d-
 23 Ds om (hpl) २०^d-२१^d —^a Ss Ds-१, Ss
 Ds-१, Gs [१] व (for [१] व) Bs वदन्तौ सीमन्त (by
 transp) Ds सीमन्त वेदन्तौ Ss Ds Ds T Gs Ck
 युष्मत् (for युष्मत्) Ms वयम् व (for वने युष्मत्) छे छे
 कल सान सान केहेहं कव्येनयेन येन विचिन्तयामि । कव्ये
 दक्षिणम् छे

॥ Dm Ds Gs Ms २०, 21, Ds om २१^d (for
 म, cf v 1 २०) —^a Ss Ds-१ स पयोरोमि पयरो (Ss
 'म) Bs V Bss Ds-१ स पयोरोमि (V 'मो दि, Bs
 'मोमि) मय्येन Gs स कव्येनमय्येन G(ed) स कव्येन
 मय्येन —^a ॥ Ss Gs मय्येन (for मय्येन) —^a Ds
 वन (for विचिन्तयामि) Ss Bs Ds Ds-१ दक्षिणम् Vs
 alleg after दक्ष up to वेदिका २२^d —^a Ss विचिन्तयामि
 Ks Vs Ds-१ कव्येनमय्येन, Bs-१ कव्येनमय्येन, Ds-१ कव्येनमय्येन
 (Ds 'स [acc]) (for कव्येनमय्येन)

G 1 68 39
H 3 61 21
L 3 69 26

एतच्छक्तस्तु रामेण लक्ष्मणः पुनरेव हि ।
नदीं गोदावरीं रम्या जगाम लघुचक्रमः ॥ २
ता लक्ष्मणसौख्यं विचित्रा राममन्यते ॥
नैना पश्यामि सौख्यं योऽन्यतो न क्षणोऽपि मे ॥ ३
कं तु सा देशमाश्रया वेदेदी क्लेशनाशिनी ।
न हि तं पेशि वै राम यत्र सा स्नुमध्वमा ॥ ४

रामिना धर्मात्मे (for the post half) Gs Ms विनेष
विचित्रे देव दयः (Ms 'a) (sa देवदयः —Vs illeg for 1 2 3
—(1 2) Ds विहाये Gs Ms विहाय (Ms 'd) (for विहा
देव) Ss Ds-१ निरुद्धले दमिवा (Ds वरि न) (for the
prior half) Ss V: Ds-१ लोरी चक्रं Bs यत्रो यत्र, Bs
भयो कालो (for विचित्रा) Ms न (for नम्) —Ds Gs
L (ed) om (hap) 1 3 4 —(1 3) Bs लम्प Ss Ds
नृप बन्नी Ss विच वरि Bs विच वरि Ds Ms विच वरि
(for पुत्रा भाग) Ds = (3) वि (for वि) —(1 4) Ss
Ds = Ms पुनरेव V: लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) Ss लक्ष्मणे
संज्ञा (for the prior half) Bs विच (for विच) Bs Ms
सा —(1 5) Gs Ms विचि (for विचि) Ss Ds = वच
निरास Ms लक्ष्मणे लक्ष्मणे (for the prior half) Gs
Ms लक्ष्मणे (Ms 'd) लक्ष्मणे (for the post half) —Vs
mostly illeg for 2 6 —(1 6) Vs illeg after n up to
नक्षत्रम् m 1 8 & 9 [व] V: [व] Ds-१ [व] (for
[म] [व] V: वरार (for वरार) Ss Ds = Gs Ms वरि
(G 'd) भागवेधनात् (Ss Gs Ms 'लक्ष्मणे Ds 'साधने)
लक्ष्मणे Ds 'वी Ds 'वेव Gs Ms लक्ष्मणे लक्ष्मणे (Ss 'वे
Ds 'व) —(1 7) V: [व] [व] (for second [व] [व] Ss
Ds Ds-१ L (ed) : वरार व वरार लक्ष्मणे (Ds 'लक्ष्मणे
Ds 'लक्ष्मणे Ds 'लक्ष्मणे L (ed) : 'लक्ष्मणे) वरार Ss
'वे Gs Ms [व] [व] लक्ष्मणे व विचि ता विच वरार
—(1 8) Ss Ds-१ वरि V: वरु (for वरु) Ss Ds = Gs
V: लक्ष्मणे Ss वरि (for लक्ष्मणे)]
—^d Ss Ds-१ (here and b low) लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे
वरि) —Vs illeg for 2^d (except वरि लक्ष्मणे) —^d V:
V: Bs Ds [उ] लक्ष्मणे (for [म] लक्ष्मणे) Ts लक्ष्मणे
(for लक्ष्मणे) Ss Ds-१ लक्ष्मणे लक्ष्मणे (Ds 'लक्ष्मणे)

2 ^a Ms लक्ष्मणे Ds Ts Gs द (for द्) Ss Ss
Ds = लक्ष्मणे V: V: Bs Ds-१ लक्ष्मणे लक्ष्मणे V:
illeg Ts = लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) —^d V: लक्ष्मणे (for
लक्ष्मणे) —^d V: लक्ष्मणे Ds-१ लक्ष्मणे लक्ष्मणे (for
लक्ष्मणे)

3 ^a Ss Ds-१ लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) V: लक्ष्मणे —^d Ss Ds
लक्ष्मणे V: लक्ष्मणे Ds-१ लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) V:
Bs Ds-१ लक्ष्मणे Ds-१ लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) लक्ष्मणे
—Ms om (1 ap) 3^d 6 —^d Ss V: Bs Ds-१ लक्ष्मणे
व व: Ds-१ लक्ष्मणे Ds-१ लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) Ds-१ लक्ष्मणे

लक्ष्मणस वचः श्रुत्वा दीनः संतापमोहितः ।
रामः समन्वितवाम स्वयं गोदावरीं नदीम् ॥ ५
त लक्ष्मणसिन्धो रामः क संतत्येवमन्यते ॥ ६
भूतानि राक्षसेत्रेण वचोऽपि हृतापि ।
न ता श्रुत्वा रामाय तथा गोदावरी नदी ॥ ७

सीध लक्ष्मणे —^d Gs om न Ms लक्ष्मणे V: Ms
लक्ष्मणे लक्ष्मणे up to लक्ष्मणे in 6^d

4 Ds Ms om 4 V: illeg for 4 (for Ms and V:
cf v 1 3) —^d Ss Ds-१ T G Ms किं तु V: Bs Ds-
क तु Ds किं तु (for क तु) Ts लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) Bs
किं तु लक्ष्मणे लक्ष्मणे —^d Ss Ds = लक्ष्मणे V: Ts Gs
लक्ष्मणे (Ts 'लक्ष्मणे, Ds V: Bs = Ds-१ लक्ष्मणे
—Ds Ts Ms om, Ms लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) —^d
Gs व लक्ष्मणे, Gs व लक्ष्मणे, Gs Ms व लक्ष्मणे (for व लक्ष्मणे) Ss V:
Ds = न लक्ष्मणे (Ss Ds-१) लक्ष्मणे लक्ष्मणे, V: V: Bs Ds-
Ts = न लक्ष्मणे (Ts = व लक्ष्मणे) व लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) —^d
Ts = Gs व लक्ष्मणे लक्ष्मणे

5 Ms om 5 V: illeg for 5 (for both of v 1 3)
G (ed) om 5 9 Ss V: V: Bs Ds-१ Ds-१ om 5^d
—Ss Ds = लक्ष्मणे 5^d 6 after 8^d —^d Ds = लक्ष्मणे (for
लक्ष्मणे) Ds-१ लक्ष्मणे लक्ष्मणे —^d Gs लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे
लक्ष्मणे Ss Ds = लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे (Ss 'वी लक्ष्मणे) —for
5^d Ds V: Bs = Ds-१ subst and read after 5^d

1234^a लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे
[Ms लक्ष्मणे लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे लक्ष्मणे)]

6 Ms G (ed) om 6 (cf v 1 3 and 5 reads)
Vs illeg up to लक्ष्मणे (cf v 1 3) For लक्ष्मणे
in Ss Ds-१ cf v 1 3 Ds V: Ds-१ Ds-१ read 6
(preceded by 1234^a) after 8^d —^d V: Bs
Ds-१ लक्ष्मणे V: लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) Ds-१ Ds-१
लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे —^d V: V: Bs = Ds-१ लक्ष्मणे V:
V: Ds-१ लक्ष्मणे Vs illeg up to लक्ष्मणे लक्ष्मणे

7 G (ed) om 7 (cf v 1 3) Ms om लक्ष्मणे
Ts लक्ष्मणे Ts लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) Ms om लक्ष्मणे up to
लक्ष्मणे 7^d Gs लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे —^d Ts लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे)
—For 7 Ss V: V: Bs Ds-१ Ds-१ subst.

1235^a लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे
लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे लक्ष्मणे

[(1 2) Bs (margin after cor as above) लक्ष्मणे
Bs लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) V: Ms Ds-१ लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे)
Bs लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) Bs लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) Ss लक्ष्मणे
Ds-१ [लक्ष्मणे] (for लक्ष्मणे) Bs लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे)
Ms लक्ष्मणे (for लक्ष्मणे) (illeg) (for the post half)

ततः प्रचोदिता भूतैः संसास्ये ता त्रियामिति ।
न च साम्प्रदत्तीता पृथा रामेण शोचता ॥ ८
रामेण च तदपि स्मरति च दुरात्मना ।
ध्यात्वा भवान् वेदेही ता नदी न यजंत ताम् ॥ ९
निराशस्तु तपा नद्या सोताया दर्शने कृतः ।
उवाच रामः सौमित्रि सीतादर्शनशङ्कितः ॥ १०
किं नु वक्ष्यस्य इदमिति समेत्य जनक उवाच ।

मातरं चैव वेदेया निना तामहमप्यियम् ॥ ११
या मे राज्यमिहीनस्य येन कन्येन जीवतः ।
मर्त्ये व्यपनयच्छोकं वेदेही क नु सा भवता ॥ १२
प्रतिषेधमिहीनस्य राज्यमीमषयतः ।
मन्ये दीप्यो भविष्यन्ति रामयो मम जायतः ॥ १३
मोदासी जनस्थानमिमं प्रमरणं पिरिम् ।
सर्वाभ्यनुचरिष्यामि यदि सीता द्वि दृश्यते ॥ १४

G 5 68 39
D 1 64 15
L 1 69 37

—(1 2) N 1 2 (illeg) (for 1 2) S 1 D 1 2
निराशस्तु (for the post half)

8 G(ed) om 8 (cf v 1 5) V 2 om 8th (cf
v 1 7) —^a V 1 दत्तात्रेया D 1 दत्तात्रेया (for दत्तात्रेयः)
B 1 2 इति (for इति) —^a S 1 N 1 V 1 B 1 D 1 2 2 2
सतास्ये स N 1 D 1 2 सतास्ये B 1 2 सतास्ये, D 1
G 1 2 सतास्ये, G 1 2 (cf 1 2) सतास्ये (for सतास्ये)
S 1 2 त्रियामिति —After 8th S 1 D 1 2 read 5th—6
while N 1 2 B 1 2 D 1 2 read 6 (preceded by 11 5th)
—^a S 1 V 1 B 1 2 D 1 2 सा तपः, T 1 2 न तु सा (for न च
सा) D 1 2 D 1 2 D 1 2 D 1 2 M 1 2 दत्तात्रेयः T 1 2 C 1 2 (न) च
वदन् (for न च वदन्) S 1 N 1 2 2 न वदन्वदन्तीति
—^a B 1 2 वदन्, D 1 2 वदन्, G 1 2 वदन्, V 1 2 वदन् (for वदन्)
S 1 2 V 1 2 D 1 2 1 2 सतास्ये (for सतास्ये)

9 G(ed) om 9 (cf v 1 5) V 2 illeg for 9
—^a N 1 V 1 B 1 2 D 1 2 2 2 D 1 2 D 1 2 M 1 2 2 2
न (for च) N 1 B 1 2 D 1 2 2 2 G 1 2 2 2 —^a D 1 2
D 1 2 वदन्ति (for ति) N 1 2 D 1 2 वदन्ति (for वदन्ति)
—^a M 1 2 वदन्ति (for वदन्ति) S 1 N 1 V 1 B 1 2 D 1 2 2 2
वदन्ति (for वदन्ति) S 1 D 1 2 2 2 वदन्ति, D 1 2 2 2 वेदेही
—^a S 1 2 वदन्ति (for वदन्ति) S 1 N 1 D 1 2 D 1 2 2 2
ह D 1 2 (for) (for वदन्ति) V 1 V 1 B 1 2 D 1 2 2 2 वदन्ति
(B 1 2 वदन्ति (by transp)) वदन्ति

10 —^a S 1 निवासा (sic) V 1 निवासा (sic) B 1
(sic) after cov as in text) निवासा M 1 2
(for तु) B 1 2 (न) वदन्ति D 1 2 वदन्ति D 1 2 वदन्ति
G(ed) (न) वदन्ति वेदेही (for वदन्ति) —^a S 1 2
(sic) (for वदन्ति) —^a D 1 2 D 1 2 D 1 2 वदन्ति (for
वदन्ति) S 1 N 1 V 1 B 1 2 D 1 2 2 2 वदन्ति, D 1 2 2 2
M 1 2 वदन्ति वदन्ति, V 1 2 वदन्ति वदन्ति वदन्ति
—After 10 D 1 2 D 1 2 D 1 2 D 1 2 2 2

11 56 वदन्ति वदन्ति वदन्ति वदन्ति वदन्ति

[D 1 2 वदन्ति (for वदन्ति)]

11 B 1 2 (happ) 11 56 —^a V 1 D 1 2 D 1 2 2 2
M 1 2 (for तु) V 1 illeg from वदन्ति up to निवासा
11 57 N 1 illeg for वदन्ति स D 1 2 वदन्ति (for वदन्ति)

—^a N 1 वेदेही (for वेदेही) N 1 D 1 2 वदन्ति वदन्ति
—^a 11 56 निवासा (for निवासा) S 1 N 1 D 1 2 2 2 निवासा
वदन्ति वदन्ति —For 11 56 V 1 2 2 2 substat while
N 1 D 1 2 2 2 after 11

11 57 मातरं चैव वेदेया निना सोतास्ये ॥ 1

[V 1 illeg up to निना S 1 2 2 2 (for 1 2)]

—Then V cont

11 58 वदन्ति वदन्ति वदन्ति वदन्ति वदन्ति

whereas B 1 cont in marg after 11 57

11 59 किं वदन्ति वदन्ति वदन्ति वदन्ति वदन्ति

12 —^a B 1 वदन्ति (for वदन्ति) S 1 N 1 V 1 B 1 D 1 2 2 2 G 1
वदन्ति (for वदन्ति) V 1 illeg from वदन्ति up to वदन्ति
om 13th N 1 निवासा निवासा निवासा (for निवासा)
B 1 2 वदन्ति वदन्ति वदन्ति —^a D 1 2 वदन्ति (for वदन्ति) G 1
वदन्ति, D 1 2 वदन्ति (for वदन्ति) —D 1 2 reads 11 56
in marg —^a V 1 D 1 2 2 2 वदन्ति, B 1 2 वदन्ति
वदन्ति B 1 2 D 1 2 G 1 वदन्ति वदन्ति —^a M 1 2 वदन्ति (by
transp)

13 V 1 illeg up to वदन्ति 11 56 (cf v 1 2) D 1
transp 11 56 and 11 56 —^a S 1 D 1 2 वदन्ति वदन्ति
B 1 2 D 1 2 वदन्ति D 1 2 D 1 2 वदन्ति, D 1 2 वदन्ति
वदन्ति D 1 2 वदन्ति (for वदन्ति) V 1 वदन्ति —^a
D 1 2 वेदेही वदन्ति वदन्ति

14 —^a S 1 D 1 2 D 1 2 D 1 2 2 2 S 1 2 2 2 वदन्ति
वदन्ति (D 1 2 G 1 2) N 1 V 1 2 वदन्ति (for वदन्ति)
—V 1 mostly illeg for 14th —^a S 1 B 1 2 G 1 2
(for वदन्ति) B 1 2 D 1 2 D 1 2 वदन्ति —V 1 om 14th
—^a T 1 2 (न) वदन्ति वदन्ति (for वदन्ति) S 1 D 1 2 वदन्ति
(L 1 2) (न) वदन्ति वदन्ति V 1 2 वदन्ति वदन्ति वदन्ति
D 1 2 D 1 2 (before cov) G 1 2 वदन्ति (for वदन्ति) V 1 2
वदन्ति —^a S 1 2 D 1 2 वदन्ति, D 1 2 वेदेही G 1 2 वदन्ति
(for वदन्ति) D 1 2 वदन्ति (for वदन्ति) N 1 2 2
D 1 2 वदन्ति वदन्ति —After 14 S 1 2 2 2 after
14th om 14 to om 14 on) B 1 2 D 1 2 2 2

G	3	68	40
E	3	64	24
J	3	60	48

एदं संभाषमाणौ तन्नन्योन्यं आतसपुत्रौ ।

वरुणरायां वनितं पुण्यमार्गमवस्थाम् ॥ १५

तां पुष्पद्वि पतिता दृष्ट्वा रामो महीतले ।

उग्रान् लक्ष्मणं शीरो दग्धितो दग्धितः स्वः ॥ १६

अभिधानादि पृथ्याणि तानीमानिद्वि लक्ष्मण ।

११६३* तथा न विदुषन्त त सम सोक्ष्णसायणम् ।

प्रायुगात्र महाशास्त्रे च दृश्यते पर-वीरह्या ।

नेह सौता जनसधने न्यायि गोदाधरीं प्रति ।

जनमादुल्लस सत्पात्र रिपतो भय नरोत्तम

एवमेव ॥॥ महाशान्तिः कदापि न भविष्यति । [५]

मया सह महाबाहो मा त्वः शोकः समाप्तिहेतुः ।

[Vi illeg from mha an l 1 up to kshya an l 2

→ (1 2) D₁ दल (for 8th) S₁ D₁-8 विद्यमान, N₁ 8

भारता (for तु रिचन) De-अडु De-om (hapl) (for

६) —(१ २) Dr अग्रवाल (for "जापो) —G(rd) our

1 3 —(1 3) Ba वेद (for नाति) Sa V Ba x: D1-2

मध्याह्नी (for तोराणी) \$4.00 कला — \$2.00 for 1 4-

5 —(14) Si Di-2 मा पु० ने मा पु० (for अनु०) Di

लिपि (for लिपि) ; S. D-8 लिपि पेदेकामन (for the post)

half) Ka नराधुसुन रल न्दरि प्रगवोतिरि —Bh om 1 5-6

—(15) डा. मया विष्णु महाप्रभु, G (ed) '2' विहित ला यथा ला

(for the prior half) १३ कृतम् (kṛtam) Da शतम्
(for the post) १४ कृतम् (kṛtam) Da शतम्

(for $\alpha \in \mathbb{R}$) $-G(\alpha) = G(-\alpha)$ $G(0) = 0$ $G'(0) = 0$

1000 (for the first half) 5000 (for the second half) 10000 (for the third half) 15000 (for the fourth half) 20000 (for the fifth half) 25000 (for the sixth half) 30000 (for the seventh half) 35000 (for the eighth half) 40000 (for the ninth half) 45000 (for the tenth half) 50000 (for the eleventh half) 55000 (for the twelfth half) 60000 (for the thirteenth half) 65000 (for the fourteenth half) 70000 (for the fifteenth half) 75000 (for the sixteenth half) 80000 (for the seventeenth half) 85000 (for the eighteenth half) 90000 (for the nineteenth half) 95000 (for the twentieth half) 100000 (for the twenty-first half) 105000 (for the twenty-second half) 110000 (for the twenty-third half) 115000 (for the twenty-fourth half) 120000 (for the twenty-fifth half) 125000 (for the twenty-sixth half) 130000 (for the twenty-seventh half) 135000 (for the twenty-eighth half) 140000 (for the twenty-ninth half) 145000 (for the thirtieth half) 150000 (for the thirty-first half) 155000 (for the thirty-second half) 160000 (for the thirty-third half) 165000 (for the thirty-fourth half) 170000 (for the thirty-fifth half) 175000 (for the thirty-sixth half) 180000 (for the thirty-seventh half) 185000 (for the thirty-eighth half) 190000 (for the thirty-ninth half) 195000 (for the fortieth half) 200000 (for the forty-first half) 205000 (for the forty-second half) 210000 (for the forty-third half) 215000 (for the forty-fourth half) 220000 (for the forty-fifth half) 225000 (for the forty-sixth half) 230000 (for the forty-seventh half) 235000 (for the forty-eighth half) 240000 (for the forty-ninth half) 245000 (for the fiftieth half) 250000 (for the fifty-first half) 255000 (for the fifty-second half) 260000 (for the fifty-third half) 265000 (for the fifty-fourth half) 270000 (for the fifty-fifth half) 275000 (for the fifty-sixth half) 280000 (for the fifty-seventh half) 285000 (for the fifty-eighth half) 290000 (for the fifty-ninth half) 295000 (for the sixtieth half) 300000 (for the sixty-first half) 305000 (for the sixty-second half) 310000 (for the sixty-third half) 315000 (for the sixty-fourth half) 320000 (for the sixty-fifth half) 325000 (for the sixty-sixth half) 330000 (for the sixty-seventh half) 335000 (for the sixty-eighth half) 340000 (for the sixty-ninth half) 345000 (for the seventieth half) 350000 (for the seventy-first half) 355000 (for the seventy-second half) 360000 (for the seventy-third half) 365000 (for the seventy-fourth half) 370000 (for the seventy-fifth half) 375000 (for the seventy-sixth half) 380000 (for the seventy-seventh half) 385000 (for the seventy-eighth half) 390000 (for the seventy-ninth half) 395000 (for the eightieth half) 400000 (for the eighty-first half) 405000 (for the eighty-second half) 410000 (for the eighty-third half) 415000 (for the eighty-fourth half) 420000 (for the eighty-fifth half) 425000 (for the eighty-sixth half) 430000 (for the eighty-seventh half) 435000 (for the eighty-eighth half) 440000 (for the eighty-ninth half) 445000 (for the ninetieth half) 450000 (for the ninety-first half) 455000 (for the ninety-second half) 460000 (for the ninety-third half) 465000 (for the ninety-fourth half) 470000 (for the ninety-fifth half) 475000 (for the ninety-sixth half) 480000 (for the ninety-seventh half) 485000 (for the ninety-eighth half) 490000 (for the ninety-ninth half) 495000 (for the hundredth half) 500000 (for the hundred and first half) 505000 (for the hundred and second half) 510000 (for the hundred and third half) 515000 (for the hundred and fourth half) 520000 (for the hundred and fifth half) 525000 (for the hundred and sixth half) 530000 (for the hundred and seventh half) 535000 (for the hundred and eighth half) 540000 (for the hundred and ninth half) 545000 (for the hundred and tenth half) 550000 (for the hundred and eleventh half) 555000 (for the hundred and twelfth half) 560000 (for the hundred and thirteenth half) 565000 (for the hundred and fourteenth half) 570000 (for the hundred and fifteenth half) 575000 (for the hundred and sixteenth half) 580000 (for the hundred and seventeenth half) 585000 (for the hundred and eighteenth half) 590000 (for the hundred and nineteenth half) 595000 (for the hundred and twentieth half) 600000 (for the hundred and twenty-first half) 605000 (for the hundred and twenty-second half) 610000 (for the hundred and twenty-third half) 615000 (for the hundred and twenty-fourth half) 620000 (for the hundred and twenty-fifth half) 625000 (for the hundred and twenty-sixth half) 630000 (for the hundred and twenty-seventh half) 635000 (for the hundred and twenty-eighth half) 640000 (for the hundred and twenty-ninth half) 645000 (for the hundred and thirtieth half) 650000 (for the hundred and thirty-first half) 655000 (for the hundred and thirty-second half) 660000 (for the hundred and thirty-third half) 665000 (for the hundred and thirty-fourth half) 670000 (for the hundred and thirty-fifth half) 675000 (for the hundred and thirty-sixth half) 680000 (for the hundred and thirty-seventh half) 685000 (for the hundred and thirty-eighth half) 690000 (for the hundred and thirty-ninth half) 695000 (for the hundred and fortieth half) 700000 (for the hundred and forty-first half) 705000 (for the hundred and forty-second half) 710000 (for the hundred and forty-third half) 715000 (for the hundred and forty-fourth half) 720000 (for the hundred and forty-fifth half) 725000 (for the hundred and forty-sixth half) 730000 (for the hundred and forty-seventh half) 735000 (for the hundred and forty-eighth half) 740000 (for the hundred and forty-ninth half) 745000 (for the hundred and fiftieth half) 750000 (for the hundred and fifty-first half) 755000 (for the hundred and fifty-second half) 760000 (for the hundred and fifty-third half) 765000 (for the hundred and fifty-fourth half) 770000 (for the hundred and fifty-fifth half) 775000 (for the hundred and fifty-sixth half) 780000 (for the hundred and fifty-seventh half) 785000 (for the hundred and fifty-eighth half) 790000 (for the hundred and fifty-ninth half) 795000 (for the hundred and sixtieth half) 800000 (for the hundred and sixty-first half) 805000 (for the hundred and sixty-second half) 810000 (for the hundred and sixty-third half) 815000 (for the hundred and sixty-fourth half) 820000 (for the hundred and sixty-fifth half) 825000 (for the hundred and sixty-sixth half) 830000 (for the hundred and sixty-seventh half) 835000 (for the hundred and sixty-eighth half) 840000 (for the hundred and sixty-ninth half) 845000 (for the hundred and seventieth half) 850000 (for the hundred and seventy-first half) 855000 (for the hundred and seventy-second half) 860000 (for the hundred and seventy-third half) 865000 (for the hundred and seventy-fourth half) 870000 (for the hundred and seventy-fifth half) 875000 (for the hundred and seventy-sixth half) 880000 (for the hundred and seventy-seventh half) 885000 (for the hundred and seventy-eighth half) 890000 (for the hundred and seventy-ninth half) 895000 (for the hundred and eightieth half) 900000 (for the hundred and eighty-first half) 905000 (for the hundred and eighty-second half) 910000 (for the hundred and eighty-third half) 915000 (for the hundred and eighty-fourth half) 920000 (for the hundred and eighty-fifth half) 925000 (for the hundred and eighty-sixth half) 930000 (for the hundred and eighty-seventh half) 935000 (for the hundred and eighty-eighth half) 940000 (for the hundred and eighty-ninth half) 945000 (for the hundred and ninetieth half) 950000 (for the hundred and ninety-first half) 955000 (for the hundred and ninety-second half) 960000 (for the hundred and ninety-third half) 965000 (for the hundred and ninety-fourth half) 970000 (for the hundred and ninety-fifth half) 975000 (for the hundred and ninety-sixth half) 980000 (for the hundred and ninety-seventh half) 985000 (for the hundred and ninety-eighth half) 990000 (for the hundred and ninety-ninth half) 995000 (for the thousandth half) 1000000 (for the thousand and first half) 1005000 (for the thousand and second half) 1010000 (for the thousand and third half) 1015000 (for the thousand and fourth half) 1020000 (for the thousand and fifth half) 1025000 (for the thousand and sixth half) 1030000 (for the thousand and seventh half) 1035000 (for the thousand and eighth half) 1040000 (for the thousand and ninth half) 1045000 (for the thousand and tenth half) 1050000 (for the thousand and eleventh half) 1055000 (for the thousand and twelfth half) 1060000 (for the thousand and thirteenth half) 1065000 (for the thousand and fourteenth half) 1070000 (for the thousand and fifteenth half) 1075000 (for the thousand and sixteenth half) 1080000 (for the thousand and seventeenth half) 1085000 (for the thousand and eighteenth half) 1090000 (for the thousand and nineteenth half) 1095000 (for the thousand and twentieth half) 1100000 (for the thousand and twenty-first half) 1105000 (for the thousand and twenty-second half) 1110000 (for the thousand and twenty-third half) 1115000 (for the thousand and twenty-fourth half) 1120000 (for the thousand and twenty-fifth half) 1125000 (for the thousand and twenty-sixth half) 1130000 (for the thousand and twenty-seventh half) 1135000 (for the thousand and twenty-eighth half) 1140000 (for the thousand and twenty-ninth half) 1145000 (for the thousand and thirtieth half) 1150000 (for the thousand and thirty-first half) 1155000 (for the thousand and thirty-second half) 1160000 (for the thousand and thirty-third half) 1165000 (for the thousand and thirty-fourth half) 1170000 (for the thousand and thirty-fifth half) 1175000 (for the thousand and thirty-sixth half) 1180000 (for the thousand and thirty-seventh half) 1185000 (for the thousand and thirty-eighth half) 1190000 (for the thousand and thirty-ninth half) 1195000 (for the thousand and fortieth half) 1200000 (for the thousand and forty-first half) 1205000 (for the thousand and forty-second half) 1210000 (for the thousand and forty-third half) 1215000 (for the thousand and forty-fourth half) 1220000 (for the thousand and forty-fifth half) 1225000 (for the thousand and forty-sixth half) 1230000 (for the thousand and forty-seventh half) 1235000 (for the thousand and forty-eighth half) 1240000 (for the thousand and forty-ninth half) 1245000 (for the thousand and fiftieth half) 1250000 (for the thousand and fifty-first half) 1255000 (for the thousand and fifty-second half) 1260000 (for the thousand and fifty-third half) 1265000 (for the thousand and fifty-fourth half) 1270000 (for the thousand and fifty-fifth half) 1275000 (for the thousand and fifty-sixth half) 1280000 (for the thousand and fifty-seventh half) 1285000 (for the thousand and fifty-eighth half) 1290000 (for the thousand and fifty-ninth half) 1295000 (for the thousand

राज्य में वृद्धि (1981-82 को आधार) 1981-82 में 100% से बढ़कर 1982-83 में 110% हो गई।

(continued from page 6)

whereas Dgt Dtz Dms Dams S G cmg k t ms a
manuscript related to the 18th century.

मम वाप्राग्निनिर्दग्धो भग्नीभूतो भविष्यति ।

अथैव्यः सतत चैनं निस्तृणद्भुवश्छन्दः ॥ २०

इमां रा स्मरितं चाद्य शोषयिष्यामि लक्ष्मण ।

यदि नास्त्विति मे सीतामद्य चन्द्रनिष्कानाम् ॥ २१

एवं स रुषितो रामो दिव्यध्वजिन् क्षुधा ।

ददृश्व भूमीं निष्क्रान्तं राक्षसस्य पदं भद्रम् ॥ २२

स समीप्य परिक्रान्तं सीताया राक्षसस्य च ।

संक्रान्तद्वयो रामः यथंस्त आतर्तं शिपम् ॥ २३

पश्य लक्ष्मण वेदेष्टाः शीर्षाः वनरजिन्दवः ।

भूषणानां हि सौमित्रे सान्त्वयिनि विविधानि च ॥ २४

॥ ३ ६१ ७
B ३ ६४ १७
C ३ ६४ ७

॥ २० ॥ इमं वाप्राग्निनिर्दग्धो भग्नीभूतो भविष्यति ।
रा (Da om [suben]) रद्वा देववभाषा बमि वाप्राग्नि
पर्वत (St reads पर्वत in m) — (1) Si Si Da-9 पुता (for
दापुत) Si Si Da-9 Si Si Da-9 trans सान्त्वयि and
सौमित्रे Si V Si Si Da-9 पुता (Da भद्र) विदुर्लक्ष्मणैर्
(Va illeg from मैर् up to 19th) — (2) Si Da + हव,
Si V Si Si Da-9 रा रा (for रा रा) Vi प्रणययति Si
alleg for प्रणयय — After 19 Dg Da Da Da-9 S
ms

॥ २१ ॥ उपसृक्तस्तु रामेय पर्वतो मैत्रिवीर्यं यतिः ।
समयित्वा सदा सीतां वासुदेवत राक्षसे ।
हयो वासुदेवो राम राक्षसं च शिखिपणम् ।

[(1) 2] Gs मैत्रिवीर्यं यतिः (for the post half)
— [(1) 2] Da Da G वसुदेव रा राक्षसे (for the post
half) Gs रा राक्षसे (for राक्षसे) — [(1) 3] Gs [2] J
(for व)]

२० Si Si G (ed) om 20-21 — (1) Si वाप्राग्नि,
Da राक्षस, Da वाप्राग्नि Ba लक्ष्मणो (sic) — (2) Da
भक्तभूतो — (3) Vi Dg Da Da To Ma सान्त्वय, Ba
Da सान्त्वय, Dm Da G रा राक्षस, To सतत (for
सतत) — Va illeg from मैर् up to राक्षस 10th — (4) Si
Si Si Da-9 विदुर्लक्ष्मणैर्, Vi Si विदुर्लक्ष्मणैर्, Da
वाप्राग्निपणम्

२१ Si Si G (ed) om 21 (cf v 1 20) — (1) Si
Dg To च (for रा) Si Da राक्षस, Si Ba Da-9 भद्र, V
Ba राक्षस, Dm Da-9 Gs Vi वैवः Da सदा (for रादा)
— (2) Si वय, Si V Ba-9 Da Ma पूत, To वाप्रा (for
वाप्रा) Da Gs पणम्

२२ (1) Dg Da Da ददृश्वोः Da सृष्टिवोः Ma
सत् (for रा सृष्टिवो) — (2) Dg विषयन् Ma चक्र
(damaged) Si Da-9 विषयय पाद — For 2nd
Si V Si Si Da-9 subst

॥ २३ ॥ स राक्षसी रामकर्मजगत्परा ।

[Si इति Vi रा (for रा) Va illeg, for the post
half Ma स राक्षसे Ba राक्षसे (for राक्षसे)]

— (1) Ma damaged for दृष्टं Vi भू Si Da-9 सान्त्वय,
Si Si सान्त्वय, Si V Si Si Da-9 सान्त्वय (for सान्त्वय) Gs
Ma दृष्टं च राक्षसे — (2) Si Si Si Si Da-9 trans
Ma सान्त्वय (by transp), Si सान्त्वय V सान्त्वय (for

पद भद्रम्) — After 22, Vi ms a passage relegated
to App I (No 25) — After 22, Da Da Da-9
To Gs Ma ms

॥ २४ ॥ प्रणयय राक्षसिणा प्रणयय इत्युक्तं ।

राक्षसेनापुत्राणां वेदेष्टाश्च ददृश्व तु ।

[(1) 2] Da Gs Ma [2] विषयय, To Gs [2] विषयय,
G [2] विषयय (for [2] विषयय) Da To Gs Ma वैवः,
(for वैवः) Da To [2] व [for व]]

23 Vi om 23 Ba reads in marg from 23rd up
to 1 of App I (No 25) — (1) Si Da-9 रा (Da
रा) राक्षस, Si Da राक्षस, Da राक्षस, Gs राक्षस
— (2) Da सान्त्वय (for सान्त्वय) Ba सान्त्वय (for
सान्त्वय) — After 23rd, Dg Da Da Da-9 S
ms

॥ २४ ॥ अत्र वसुधै क्वी च विविधैर् बहुधा रक्षः ।

[Da रा (for रा) Da Gs राक्षसे (for राक्षसे) Dg To
विषय (for विषय)]

— Si wrongly reads 23rd trans (var) while Dg
reads the same in marg — (1) Da स राक्षस (for
सान्त्वय) — Va illeg from 23rd up to 1 of App I
(No 25) Ma reads 23rd sec m — (2) Si Ba राक्षस
(for राक्षस) — After 23 Si Si Vi [1] after 22 coming
to omission Da-9 Da-9 ms a passage relegated
to App I (No 25) whereas Da-9 ms 1 2-5
(followed by 3 60 50th and its star passages) of
App I (No 25)

24 23rd Si Si V Ba-9 Da-9 read Si 24 24
before 3 59 6 Si reads St 24-27 and St 34 before
3 59 6 and St 28-33 before 3 61 6 and before
3 61 9 (cf v 1 3 61 6) (all including star passages
and omissions) — Ms damaged for 24th — Dg
Da Da-9 राक्षसे (for राक्षसे) — (1) Dg To Ma च (for
दा) — For 24 Si Si V Ba-9 Da-9 subst

॥ २४ ॥ ह्ये सन्तप्य वेदेष्टाणां वीर्यविराटा ।

वाप्राग्निं सदा सान्त्वय राक्षसं कर्मजगत्परा ।

[(1) 2] Da देवः सान्त्वय (for देव सान्त्वय) Si Ba-9
(Ba-9) सान्त्वय, V सान्त्वय, Ba सान्त्वय Si राक्षस, Vi
विषयय, Da विषयय (for विषयय) — [(1) 2] Si Da
सन्त्वय (for सान्त्वय)]

G 3 67 8
B 3 64 49
L 3 68 8

तस्मिन्नुनिस्तस्यै चित्रैः क्षतजस्मिन्मुनिः ।

आवृत्तं पश्य सौमित्रे सर्वतो घराणीतम् ॥ २५

मन्ये तस्मै वैदेही राक्षसैः कामरूपिभिः ।

मित्रा मित्रा मित्रता या मयिता वा भविष्यति ॥ २६

तस्या निमित्तं वैदेहा द्वयोर्विवदमानयोः ।

कभूर युद्धं सौमित्रे घोरं राक्षसघोरिह ॥ २७

शुक्लामण्डितं चेदं तपनीयविभूषितम् ।

घरण्यां पतितं सौम्य कस्य मयं महद्दनुः ॥ २८

तस्मादित्यसंशयं वैदूर्यगुहिराचितम् ।

मिथीर्षं पतितं भूमौ कस्य करय पावनम् ॥ २९

25 " Si Da चण्डाल, Dha सर्वसिद्ध, G (ed) "रक्ष
(for तस्मिन्) Si Va Ba 24 Ds 7 प्रकाशैर (for
सिद्धाचार) Si चण्डालोपासितोत्प्रेक्ष, Vi बहुसौम्यकारैस्तु, Da
हस्तोपनिषदादिभिः —^a) Va illeg for चित्रैः क्षतज Si Da
चित्र, Si Da 7 चित्र, Si Va Ba Da 7 चित्र, Ba 7 सुहृद
(for चित्र) Da Ga चण्डाल (for क्षतज) —Da om
25^a-26^a Va illeg from 25^a up to va in 26^a —
Ma damaged for आवृत्त पश्य Si Da काव्य, Da मयिता
(for आवृत्त) —^a) Da चण्डालो

26 Da om 26^a, Va illeg up to va in " (for
both of v 1 25) —^a) Si Da G (ed) नीला (G (ed)
"नीला) रिप्रा, Si Va Ba Da रिप्रा रिप्रा, Si Da रिप्रा
मित्रा, Ba 7 रिप्रा रिप्रा, Da om (hapl) second
मित्रा (for रिप्रा रिप्रा) Dms Da रिप्रा, Si "वा ला,
Da "वा वा, Da रिप्रा, Si "वा रि, Ga "रक्ष, Ma
(for रिप्रा वा) —^a) Ba मयिता Si Si V Ba 24
Da 24: उपनिषा (for भविष्यति)

27 " Da त्वा (for त्वा) —Va illeg from रिप्रा
up to l 2 of 2169^a Si रिप्रा Dms Dms सौम्या
(for वैदेहा) —^a) Si मूले, Da त्वा (for द्वयोर्)
—Vi om (hapl) from 27^a up to l 2 of 2169^a
—^a) Si Ba 24 Da 7 भाव्य (for प्रवृत्त, G (ed) प्रवृत्त
पश्य (for कभूर युद्ध) —^a) Ta चौर, Si द्वयो, Ba 7 Ta
Ga 24 ह्य (for ह्य) —After 27 Si Si V Ba 24
Da 24: 111

2169^a कस्य वन्द्यस्यैव सौम्या रिप्रा मुच्य ।

सातोपनिषदयोर्मन्ये द्वयोर्विवदमानयोः ।

भूय सौम्यामिदं वसक राक्षसैर्विभ ।

वैर स्यान्नेत्र यौमित्रे तेषामेव कस्य वि ।

एव विलपमानस्तु रामो मय ह्य ह्य ह्य । [5]

मयाधमयोः सौम्या सौम्यामिदं महद्दनुः ।

स्वोपकस्य सर्व विपन्न घराणीत ।

उद्भूता दुर्भावमस्तौ को कदाप्यवि ।

{ Va om l 2-2 Va illeg for l 1 —(l 2) Si Da
प्रत्य, Si Da 7 क व (for क व) Si illeg for क व
Ba 7 पश्य (for the prior half) —(l 2) Va
illeg from the post half up to st Sr Da 7 क्वे
(for क्वे) Si मयिता चण्डालोपासितोत्प्रेक्ष रिप्रा रिप्रा —Ba
transp l 3 and 4 —(l 3) Si Da 7 वैर (for क्वे)

Si 24 वै (for क्वे) Si Da 7 वै (for क्वे) —(l 4)
Si Si 24 Ba Da 7 क्वे, Da वैर (for वै) Si Da वैर
Si Va Da 7 Si 24 वैर, Da वैर, Da वैर (for 24
वैर) Si Da 7 क्वे, Si वैर, Ba वैर, Ba वैर, Ba वैर
(illeg) (for the post half) —After l 4, Ba reads
30 (repeating 30^a [mar] in proper place) —
Ds 7 om l 5-8 —(l 5) Ba क्वे (for क्वे),
—(l 6) Ba क्वे, Ba क्वे, Da क्वे, Si 24
Da 7 क्वे (for क्वे), Si 24 क्वे (for क्वे), Si 24 क्वे
Da 7 क्वे (for क्वे), Si 24 क्वे (for क्वे), Si 24 क्वे
—(l 7) Ba क्वे, Si 24 क्वे, Si 24 क्वे (for
क्वे) —(l 8) Si Si Da 7, Si 24 (for क्वे) Si 24
(for क्वे) Si Da क्वे (for the post half)]
—Ba cont

170^a क्वे पश्य सौमित्रे तेषां सौम्या रिप्रा वि ।

28 Si reads 28-33 before 361 G (cf v 1 24)
Va illeg (cf v 1 27) —^a) Si Da रिप्रा, Da
Da Ga रिप्रा, Da 7 रिप्रा, Da रिप्रा, Da रिप्रा, Da रिप्रा
—Va वैर (for रिप्रा वैर) Si 24 रिप्रा रिप्रा (illeg) Si
Va Ba 24 Da 7 रिप्रा रिप्रा वैर —^a) Da Da रिप्रा
Da रिप्रा (for रिप्रा) Ba Dms Da रिप्रा
—^a) Si Da 7 रिप्रा (for रिप्रा) Si Si Va Ba 24 Dms
transp सौम्या and मय Si illeg for क्वे, Ba क्वे
(for महद्दनु) Da रिप्रा रिप्रा पश्य Da रिप्रा सौम्या रिप्रा
—After 28 Dms Dms Da 7 K (ed) (nath
brackets) ms

2171^a राक्षसादि कस्य सौम्यामिदं वि ।

{ Ta क्वे (for क्वे) }

29 For sequence in Si cf v 1 28 Va illeg (cf
v 1 27) —^a) Da (न) रिप्रा, Da Dms Da G V Co 24 वैर
from 24 up to रिप्रा Dms Dms Da G V Co 24 वैर
Ta-मुनिर्कस्य (for क्वे) Si Si Da 7 वैर, Si 24
वैर, Da वैर, Si 24 वैर, Si 24 वैर, Si 24 वैर, Si 24 वैर
वैर, Da वैर, Si 24 वैर, Si 24 वैर, Si 24 वैर, Si 24 वैर
रिप्रा, Da रिप्रा (for रिप्रा) Ga रिप्रा (for रिप्रा)
Si रिप्रा रिप्रा रिप्रा रिप्रा (for ") Ba transp. पश्य 28
क्वे Si Da 7 पश्य, Dms Da पश्य (for क्वे)
(mar; also, om; as in text) रिप्रा (for क्वे)

C. 3. 60. 10
B. 3. 64. 52
I. 3. 70. 108

हृता मृता वा सीता हि यथित्वा वा वषस्विनी ।
न धर्मस्त्रायते सीतां ह्रियमाणाम् महायाने ॥ ३५
भवितायां हि वैदेह्यां हृतायामपि रुक्मण ।
के हि लोके प्रियं कर्तुं शक्ताः सौम्य भवेधराः ॥ ३६
अस्मिन्मपि लोकज्ञानं शूरं कर्णवेदिनम् ।
अज्ञानादयमन्तेरन्धर्वभूतानि रुक्मण ॥ ३७

३५. N Vt Bt 3.6 Da.3.3 वैदेह्युप वीह (N सोम्य; Da मृते) — ५) Ss रसोमि: (for रासोमि:).

35 Va illeg. (cf. v.l. 27) Da om. 35^{ab}. Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 transp. 35^{ab} and 39^{ab} (including star passages). — ५) Dg: Ts सा सीता; Dts Da वैदेह्या Da सीता 3: Ts Ms सीताया: K(ed.) सीता सा (for सीता हि). Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 येन सौम्य (Da वषि) हृत सीता. — ५) Da lacuna for अस्मिन्. Ns om. वा. — After 35^{ab}, Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 ms.:

३५७* एते तस्मिन्मपि लोकज्ञानं पापिवाक्यः ।

[Vt transp. हृते and तपिम्. Ss Da.3.3 लपि (for वषिम्)]

—Ss om. 35^a-37^b. Da reads 39^{ab} (including ३५७*) before 35^{ab}.

36^{ab} Da reads 39^{ab}, 35^a-39^b, 35^{ab}, 40-49, 50^a-51 (followed by L. 8-10 of ३५७*) after App. 1 (No. 24) — For 35^{ab}, Da subst.:

३५७* न धर्मस्त्रायते सीता ह्रियमाणाम् महायाने ।

—After 35, Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 ms.:

३५७* यदा धर्मस्त्रायते सीता ह्रियमाणाम् महायाने ।

यदा तस्मिन्मपि लोकज्ञानं पापिवाक्यः ।

[(1. 1) Ss Bt धर्मस्त्रायते. Ns Da.3.3 ह्रियते (for ह्रिय). — (1. 2) Ss Bt हता रोपण, Da.3.3 (Da.3.3) न धर्म (for न धर्मस्त्रायते).]

36 Va illeg. (cf. v.l. 27). For sequence in Da, cf. v.l. 35. Ns om. 36. (cf. v.l. 35). — ५) Ss Da-a तु Ss Vt Bt Da.7.3 (for हि). Ga सोम्य. — ५) Vt सुत्रायते Da हृतायते. Ss Ns Vt Bt.3.3 Da.3.3 वषि (for वषि). — ५) Ss के वाक्ये च. Ns Vt Bt.3.3 Da.3.3 यस्मिन्मपि Dts Da के हि लोके; Ts G के वा लोके (for के हि लोके) Da G h (च प्रिय (for प्रिये). — ५) Ss Bt.3.3 Da.3.3 मया उवाच (Da 'मो') महे: Bt.3.3 महे: (Da 'ह:'). Ns Vt Bt.3.3 Da.3.3 उवाच Bt.3.3 'मो' मया मुनेष्वत (Bt.3.3 'ह:'), Bt.3.3 न मे यथा महीरता. Da G दाप: सोम्य मयेधरा Ga Ms दाप: सोम्य मयेधरा. — ५) G के हि ह्रिय: अतः प्रिये कर्तुं शक्ताः सर्वान् वं रक्षन्तीत्यर्थः । तथा हृति लेखयामासुः । अतः श्लोकं यथे हि

मृदुं लोकहिते युक्तं दान्तं कर्णवेदिनम् ।

निर्वीर्य इति मन्यन्ते नृपं मां त्रिदशधराः ॥ ३८

मां प्राप्य हि गुणो दोषः संतुतः पश्य रुक्मण ।

अथैव सर्वभूतानां रक्षतामभय च ।

संहृत्तैव शशिज्योत्स्नां महान्त्यर्ष इन्द्रोदितः ॥ ३९

अतः पादपूर्वार्धः १. Ck: अथ योहमेडाहन्मशितुवित्तपः के... इतिमपि... इतिवत्पश्यते. ३५

37 Va illeg. (cf. v.l. 27). For sequence in Da, cf. v.l. 35. Ns om. 37^{ab} (cf. v.l. 35). — ५) Ss महीरम् (for मही). — ५) Vt Dg: कर्णवेदिनं. — Vt Da om. (hapl) 37^a-38^b. — ५) Ss N Bt.3.3 Da.3.3 न मन्यन्ते.

38 Va illeg. (cf. v.l. 27). For sequence in Da, cf. v.l. 35. Vt Da om. 38^{ab} (cf. v.l. 37). — ५) Dts मृदु. — ५) Da lacuna for मृदु. Dg: कर्णवेदिनं. — After 38^{ab}, Ga repeats wrongly 37^a-38^b. — ५) Ss Bt.3.3 निर्वीर्य. Ns Bt हृय: Da हृय: (for हृयि). — ५) Dg: reads नृपं मां मया.

39 Va illeg. (cf. v.l. 27). For sequence in Da, cf. v.l. 35. — ५) Dts Da मा. Ns हृय: (for हि). Ss Da मुनेष्वत Da मुनेष्वत (for गुणो दोषः). Ns Vt Bt.3.3 Da.3.3 सपुत्र (Bt.3.3 पुत्रं) दाप मां रोपण Da मां दाप्य युगे रोपण. — ५) Da सपुत्र Da G सपुत्र. Ga हृय: (for हृयि). — ५) Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 मया उवाच (for मये). — ५) Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 लोकज्ञानं (for सपुत्र). Dts Da-a मया उवाच (for 'मा'). Ns Bt.3.3 Da.3.3 मी: Bt.3.3 Da.3.3 (for य). Da दाप्य मां मया च. — Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 transp. 35^{ab} and 39^{ab}. Da reads 35^{ab} (including ३५७*) before 35^{ab}. — ५) Da Ga (हृयि) (for [य]य). Dg: Dts Ts Ms दाप्य (for वषि). Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 Ga हृय: (Ss 'हृयि') (Ss 'हृयि') न्योपय. — ५) Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 न्योपय. Dg: Ms Bt.3.3 मया. (for मया). — After 39, Ss N Vt Bt.3.3 Da.3.3 ms.:

३५७* अथैव लक्ष्मण भूतानां नृपं मां मया मया ।

अनुमोदयामासुः नृपं मां मया मया ।

कोऽयं दाप्य मया मया मया मया मया मया ।

धर्मोदाप्यः हृयः मया मया मया मया मया ।

तथा ये धर्मोदाप्यः मया मया मया मया मया । 15]

[(1. 1) Ss हृयि, Ss मया (for मये). Ss मया (for मया). Da मया (for मया). — Ss illeg. for the post. half. Ss Vt Da मया मया. — (1. 2) Ss मया मया. Ss Bt.3.3 Da.3.3 मया मया मया (Bt.3.3 'मया') (for the post. half).]

G 3 69 15
B 3 64 61
L 3 70 18

नाशान्मुदतिप्यन्ति मर्वभूतानि लक्ष्मण ।

मम चाक्षुषान्मुक्तेराण्यज्जलेनिरन्तरम् ॥ ४५

अद्विमे मम नाशार्चिस्तथान्तमृषाद्विजम् ।

ममातुन्ममयादं जगत्प्रयात्य लक्ष्मण ॥ ४६

आरुण्यपूर्णरिपुभिर्जीवितोऽहं दुरासः ।

ररिप्ये मयिलोहेनोरपिद्वान्वराध्वमम् ॥ ४७

मम रोषधुक्तानां मायदानां रते सुराः ।

द्रक्ष्यन्त्यथ विमुक्तानाममर्षाद्गामिनाम् ॥ ४८

नैव देवा न दैतेया न पिशाचा न राक्षसाः ।

भविष्यन्ति मम कोषात्रिलोक्ये विप्रभाधिते ॥ ४९

देखदानवपक्षाणां लोका ये रक्षसामपि ।

उदुषा निपतिष्यन्ति शार्णधेः यक्षलीकृताः ।

निर्धर्षादानिमांस्तोहान्करिष्याम्यथ त्रायसः ॥ ५०

De Ts t (for ar) Ss ar nu (for सीत) —^d Vt Be
Di-4 M मदधरा, M चण्डका —^e Be 4 De Ts तस्मिन्
(for अस्मिन्) De reads in trans from सीत up to
44^d —^d Lm: Gs द्रक्ष्यन्ति (for 'ति') Ss दृक्ष्यन्ति.
Ks 1:1 B: 3:4 De 7 द्रक्ष्यन्ति मय (by trans-p)

45 Vt illeg (cf v l 27) For sequence in De,
cf v l 35 Ss om 45-46^d —^e Di 4 Gs मादधरा
(for मादधरा) Di दमप्राप्ति (for दमप्राप्ति) Ks 1:1
B: 3:4 Di 7 दामप्राप्ति (Di 'त') अस्मिन् 1:1 'ति, Di
'हति, Di 'कहत' —^e Di om Bom (ed) reads
within brackets 45^d-46^d —^e Ss Di: De-4 Gs 1:1
मुदतिप्यन्ति, Di Gs मुदति, Ts मुदति, Gs 1:1 मुदति
(for मुदतिप्यन्ति) Ks 1:1 B: 3:4 Di 3 मम नाशमय
ममयादं —^d Di दमय (for मय) Ss 1:1 B: 3:4 Di 7
ममयि (for ममयन्ति)

46 Vt illeg (cf v l 27) For sequence in De
cf v l 35 Ss Di om Bom (ed) reads within
brackets 46^d (cf v l 45) Ss 1:1 B: 3:4 Di om 46
—^e Di: De 7 अस्मिन् 1:1 and L (ed) as in text (for
अस्मिन्) L (ed) ओर (for मम) —^d Ss Di 7 अस्मिन्, Di
मम (for अस्मिन्) Di मुदति, Ms मुदति —^d Ss
ममयुक्त जगत्प्रयात्य अस्मिन् —^e After 46 Gs ar

1: 50^d अथ मर्वभूतानां हिपरा मम मय

47 Vt illeg (cf v l 27) For sequence in De
cf v l 35 —^d Ss Ss B: 3:4 Di-4:7 मुदति, 1:1
मुदति, Di 7 मुदति (for मुदति) —^d Ss De 7 Ts 1:1
सीतके Di De सीतके, Gs as in text (for
सीतके) Ms damaged from सी to सीत up to 44^d Ss
Ss 1:1 B: 3:4 Di 7 Ts Gs मुदति, Di 7 मुदति, Di 1:1
'से, Di 'से, Di मय, Ms मय (for मुदति) —^d
Di 7 विप्राधिते मय

48 Vt illeg (cf v l 27) For sequence in De
cf v l 35 —^d Ss मय (for मय) Ss 1:1 B: 3:4
Di 7:7 अ(De) मुदति 1:1 मय —^d Di De
मिप्राधिते (for मय) —^d Ss [म-De, Di Gs
मय (for मय) Ss मुदति मय Ss 1:1 B: 3:4 Di 7
1:1 B: 3:4 Di-4:7 m.

मिप्राधिते (for मय) Ss मय (for मय) Ss 1:1 B: 3:4
Di 7:7 अ(De) मुदति 1:1 मय —^d Di De
मिप्राधिते (for मय) Ss 1:1 B: 3:4 Di 7:7 अ(De)
मुदति मय, Di De T Gs 1:1 B: 3:4 Di 7:7 अ(De)
मुदति मय

49 Vt illeg (cf v l 27) For sequence in De
cf v l 35 Ms damaged from मय up to अस्मिन्
in —^d Ts 7 (for मय) Ss मय B: 3:4
(for मय) Ss 1:1 B: 3:4 Di-4:7 मय Ms 7
मय —^d Ss Di-4 इत्यथ, Ss 1:1 B: 3:4 Di 7 मय
(for मय) —^d 1:1 repeats erroneously 49^d after
1:1 of 1192^d Gs reads 49^d-50^d (var) for the 49^d
time after 40^d —^d Di मयमय —^d Di Ts
मुदतिमय, Di [5, वि मय] (for मय) Ss 1:1
B: 3:4 Di 7:7 मय B: 3:4 Di 7 मय मय Ms 1:1 मय
Di मय —^d After 49 Ss Di-4 ms. 1:1 of 1192^d
Ks reads 50^d and 51 while Ss 1:1 B: 3:4 Di read
50^d-51^d

50 Vt illeg (cf v l 27) For sequence in De
cf v l 35 Ss Di read 50^d (including star jar-
pages) after 1:1 of 1192^d Di reads 50^d (including
star jar-pages) after 51^d (after 1192^d) —^d For
50^d Ss 1:1 B: 3:4 Di 7:7 subal and (except Di)
read after 1192^d (1:1 after 1193^d)

1157^d अथ मयमय मयमय मयमय
मयमय मयमयमयमय मयमय

[[1:1] Vt illeg (for मय) Ss 1:1 B: 3:4
—^d 1:1 2) Vt trans p मय and ar Ss Di 7:7 मय
मयमय (for मय) Ss 1:1 B: 3:4 Di 7:7 मय
(illeg) मयमय मय]

—^d Ss mostly illeg (for 50^d —^d) Ss Di 7:7 मय
Di मयमयमय, Ts 7 मयमय (for मय) Ss 1:1
B: 3:4 Di 7:7 मयमय मयमय —^d Ss Di 7:7 1:1
B: 3:4 Di 7:7 मयमय 1:1 L (ed) Di 7:7 1:1
मयमय Di 7:7 मयमय (30) —^d After 50^d, Ss 1:1

G 3 60-27
B 3 64 75
L 3 10 32

पुरे मे चास्मदीमनिन्दितां

दिशन्ति नीतां यदि नानैषितीम् ।

नदेवगन्धर्वमनुष्यपद्मां

जगत्पथैर्न परिवर्तयाम्यहम् ॥ ५२

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे पाटितमः सर्गः ॥ ६० ॥

यत्तु वाच्यं ह्यस्य (for the prior half) —(1 6) V's सौम्य
(for war) S's V's B's D's 2 (V's 2) विनय, B's ह्यस्य वा
(for ह्यस्य) S's D's L (ed) 2 42 45 72 ह्यस्य स्य (D's
ह्यस्य) 42 (L (ed) 1 72) ह्यस्य वा (D's 45 72) D's न 45
45 72 ह्यस्य स्य (D's 45 72)

—Then S's S's V's B's 2 45 72 read 1157* —S's V's
B's 2 45 72 om 51* —D's प्रति न (for न प्रति) S's
मये नाति प्रवर्तते, D's मिथ्या न हि (D's नाति) प्रवर्तते, S's
मित्रात् मित्रावपि, D's मित्रात् मित्रावपि (vulen) —D's
D's 2 45 72 G's M's (after cor. see m 25 m text)
[5 संवत्सरा, T's [5 रिज मयेवा: G's [5 रिज संवत्सरा,
M's न मयेवा, h (ed) [5 रिज मयेवा (for संवत्सरावपि)
—For 51*, S's S's D's (om 1 72) 2 45 72

1193* तथा श्रुत्वा मुनेन स्या वासः स्यात्तुम् ।
वदन्ता मरुभूयानि विजिगीषन्ति मयेव ।

[(1 2) S's नव विजिगीषन्ति (for the prior half)
S's नव (with hiatus) (for नव) S's D's 72 (for
नव) —D's om. 1, 2. —(1 2) L (ed) 45 72
S's D's 72 (for नव)]

—Thereafter S's D's cont. 1, 6 of 1192* and then
S's D's read 50* (including star passages), while
S's reads 1157*.

52 V's alleg (ed 1 2 27) —D's D's D's 1 2
G's 2 45 72 (for 1 2 27) h (ed) 45 72 —
D's नव (for नव) —G's न नव (for नव) —1 2
52, S's S's D's 2 45 72 2 45 72

1194* त्रिषा मुनेन मरुभूयानि
मया न च वा यदि वा न त्वये ।
मया मरुभूयानि मुनेन मया
न च नव न च नव ।

[(1 2) V's B's D's 2 45 72, D's [2 45 72, 1 2 27
G's S's D's 2 45 72, D's 2 45 72, D's 2 45 72
(S's मया मुनेन) —(1 2) V's मया, L's D's
मया नव (for नव नव) S's D's 2 45 72
transp. —(1 2) S's D's 2 45 72 (for नव) 1 2
alleg for नव, —(1 2) S's D's 2 45 72 1 2
नव नव (nec)]

Co'ophon D's om —S's name S's 1 2
समयेव, S's B's D's 2 45 72, V's 2 45 72, —
2 45 72 (figures, words or both) S's V's B's D's
S's D's 72, V's D's 62, V's 72, D's 72, D's 72
D's 72, G's M's 62, D's 72, M's 62 —After 50*
D's concludes with स्यात् G's with श्रीरामायणे

६३

पूर्वजोऽप्युत्तमानस्तु लक्ष्मणेन सुभाषितम् ।
सारग्राही महासारं प्रविजग्राह रामकः ॥ १
संनिमृद्य महापादुः प्रवृद्धं शेषमात्मनः ।
अष्टम्य धनुर्धर रामो लक्ष्मणमग्रीही ॥ २
किं करिष्यादे यत्न ॥ रा गच्छाव लक्ष्मण ।
केनोपायेन परयेयं सीतामिति विचिन्तय ॥ ३

तं तथा परितापार्तं लक्ष्मणो राममग्रीही ।
अद्वयेर अनत्वनं तस्मन्नेषितुमर्हमि ।
राक्षसैरङ्गुलिः शीर्षं नानाद्रुमलतापुत्रम् ॥ ४
स्त्रीदं गिरिदुर्गाभि निर्दराः मन्दराभि च ।
गुहान् मिरिषा वेरा नानामृगयण्डाह्लाः ॥ ५

G 3 71 6
D 3 67 6
L 3 73 6

1206^a हृष्येयुक् स ह् उदयन
मिन्ने पुदि पागो विनयान् ।
हा जामली येमभिरवतो
विदि धत्तपावदुसाय राम ।
[[3] Si वसिष्ठो (for मनि) — (4) Ds
विनिमन् ।
while Da| marg) ms
1207^a बलमतिशयमोपादेयामोपेयादि
-तुषिर्निर्दिष्टात् सावकन मनेष ।
सुरसिन्धुदे वरपाणि तप
तदि दि विमुच रक्ष सपत्नी पांदि ।

Colophon Da om — Sarge name Si Ds
रामाशय, Si Vi Br 34 रामानुय As Ds 7 रामाशय
पौष्ट, Vi शपरासुय, Ds बलमतिशय — Sarge no
(figures words or both) Si 7: Br 3 Ds em Si
Ds 73 Vi Ds 70 Vs 75 Br Ds 74 Ds Ds Ds
Da| marg also 67) T G Ms 66 Vs 67 G(ed)
71 L(ed) 72 — After colophon Gs conclude
with श्रीरामाय वम

63

Da begins with अ, Ts with श्रीरामाय वम, Ms
with श्रीरामाय वम

1 ^a Ds रामम्, Ds रामम्, Ds Ge-रामम् (for
रामम्) Si Si Ds 7 वरपाणि तु उदयन Si V Br 34
Ds वरपाणि तु उदयन — Ds (म नि, Ms तु (for
तु) — Ds वरपाणि (for वर) Ds वरपाणि (for
वम) — Ds वर (for वर) Ds वर (for वर)
2 ^a Si V Br 34 Ds Ds Ds Ds 7 Ts Ms स
मिन्ने, Ds वर, Gs 77 ms text (for मनि) — Ds
Ts मन्ने, Gs 77 (for मन्ने) Si Ds 7 वरपाणि, Vs
V Br 34 Ds Ds वरपाणि, Ds Ds Ds Ts वरपाणि (for
वरपाणि) — Gs वरपाणि (for वर) — Si Si
Ds 7 वरपाणि (for वर)
3 Si em (Lapl) 3-4^a — Ds Ds Gs वरपाणि
मने (for वर) Si Si V Br 34 Ds 7 वरपाणि

व्यास — Si वरपाणि व As Ds 7 वरपाणि, Vs Br 34
तु वरपाणि, Vs Ds 7 वरपाणि, Ds Gs वरपाणि, Ts
व वरपाणि (for व वरपाणि) — Ds reads 3^a is marg
— Si वरपाणि, Ds Ds 7 Vs 75 Br 34 Ds वरपाणि,
Gs वरपाणि (for व) — Ds Ds 7 (for वर) Ds
व वरपाणि (for वरपाणि) As V Br 34 Ds 7 वरपाणि
वरपाणि (for वरपाणि) Gs वरपाणि वरपाणि वरपाणि वरपाणि
विराट्-विराट् वरपाणि वरपाणि

4 Si om 4^a (cf v 1 3) Ds reads 4^a after
5^a — Ds Ds 7 वरपाणि (for वरपाणि) — For 4^a Si
Ds 7 v 1 3

1208^a व वरपाणि वरपाणि वरपाणि वरपाणि
वरपाणि वरपाणि वरपाणि वरपाणि
[[1 2] Ds 7 (for वरपाणि) — (2) Ds वरपाणि (for
वरपाणि)]
while Vs V Br 34 Ds 7 v 1 3

1209^a व वरपाणि वरपाणि वरपाणि वरपाणि
वरपाणि वरपाणि वरपाणि वरपाणि
[[1 2] Ds वरपाणि वरपाणि वरपाणि वरपाणि]
— Vs mostly illeg for 4^a — Si वरपाणि (for वरपाणि)
Vs Vi Br 34 Ds 7 वरपाणि वरपाणि वरपाणि — Ds वरपाणि
वरपाणि, Ds वरपाणि वरपाणि, Ds वरपाणि वरपाणि (for वरपाणि) Ts
om (hapl) 4^a 6 Ts reads in marg — Vs V
Br 34 Ds 7 वरपाणि वरपाणि वरपाणि — Si Ds 7
वरपाणि G(ed) वरपाणि वरपाणि वरपाणि

5 Ts om 5 Ts reads in marg, (for both, cf v 1
4) — Ds वरपाणि (for वरपाणि) — Vs illeg for 5^a —
As Ds Ds Ms वरपाणि, Gs marg 7 as in text (for
वरपाणि) Si Ds 7 वरपाणि वरपाणि वरपाणि Vs Vi Br 34 Ds
वरपाणि वरपाणि, Ds वरपाणि वरपाणि — After 5^a
Ds reads 4^a Vs Br 34 Ds 7 (for वरपाणि) 5^a Ds reads
5^a in marg — Si Vs Br 34 Ds 7 Ms (for वरपाणि
(for वरपाणि) Vs Vs Br 34 Ds 7 वरपाणि (for वरपाणि)
वरपाणि Ds वरपाणि वरपाणि वरपाणि (for वरपाणि) Ds वरपाणि
वरपाणि वरपाणि वरपाणि वरपाणि

6 Ts om 5 Ts reads in marg, (for both, cf v 1
4) — Ds वरपाणि (for वरपाणि) — Vs illeg for 5^a —
As Ds Ds Ms वरपाणि, Gs marg 7 as in text (for
वरपाणि) Si Ds 7 वरपाणि वरपाणि वरपाणि Vs Vi Br 34 Ds
वरपाणि वरपाणि, Ds वरपाणि वरपाणि — After 5^a
Ds reads 4^a Vs Br 34 Ds 7 (for वरपाणि) 5^a Ds reads
5^a in marg — Si Vs Br 34 Ds 7 Ms (for वरपाणि
(for वरपाणि) Vs Vs Br 34 Ds 7 वरपाणि (for वरपाणि)
वरपाणि Ds वरपाणि वरपाणि वरपाणि (for वरपाणि) Ds वरपाणि
वरपाणि वरपाणि वरपाणि वरपाणि

G 3 12 7
D 3 67 6
L 3 73 7

आनाराः क्रिनराणां च गन्धर्गमनानि च ।
तानि युक्तो मया साधै त्वमन्वेति तुमहेति ॥ ६
तद्विधा वृद्धिसम्पन्ना महात्मानो नार्यम् ।
आपस्तु न प्रकम्पन्ते तपुमेति च तत्ताः ॥ ७
इत्युक्तस्तद्वनं सर्वं विचचार सत्प्रमणः ।
कुड्रो रामः अरं धोरं संघाय धनुषि धुरम् ॥ ८
ततः परितकृदामं महाभागं द्विवोषमम् ।
ददर्श पतितं धूमौ क्षवज्जह्रं जटाशुषम् ॥ ९

6 To om 6 To reads in margin (cf v 1 4) Ds repeats 6th after 7th —^a) Ss Bz Dz v भाग्यम् Ss क्रिनरीणा (for क्रिनरा) —^b) Dgs चुरमनि (for चर) Ss V Bz Dz वपयैति स्यात्ता — Ss mostly illeg for 6th —^c) Ss V Bz Dz — 3 7 वेपु (for वणि) Ms धार (for साधै) —^d) Ss Ds सधम्. Ss Vs Dgs Ds Dms Ds Ts हम् (for जम्)

7 *) Gs विदिया (for वृद्धिषा) Ds सवुल (for 'मपल') —^a) Ss Ss V Bz Dz Dgs Ds Dms Ds 3 7 Ts Gs Ms तपेमा — After 7th, Ds repeats 6th —^b) Ds भावजिह्, Ss V Bz Dz भाविजिह् (for 'हृ') Ds वपयनि (for 'वण') L (ed) व्याप्यनि न जलत —^c) Ss धा (for दासु) Ms वेपेपु (for वेपेहृ) Ss [अ]वर

8 *) Ss V Bz Dz सतो (for सतै) —^a) Ss Ds सतत सद्गुणम् — 1 2 illeg up to सता in ^a —^b) Ss Vs Bz Dz सतस (for राम) Ss Ds सतसता (for सत घोर) Ds सत (for सतुग) G (ed) सविन सतत घोर मुहोभा स सद्गुणम् — After 8 Ms sss

1210^b सप दपु धनुषाज पामीकनय भद्रम् ।

कपु-छटार दपु मुनेन पवित्रयता ।

—Then Ss reads 3 60 28-33 (including star passages) while Vs ms after 8

1211^a वगमयत वन घोर स (illeg) ।

9 Before 9 Ss reads 3 61 6-7^a Vs illeg up to भागे in 6^a —^a) Ss Ds-3 जव (for जव) Ss Ss Bz Ds Ms सतान (for दृगम) —^b) Ss Ss Vs Bz Dz 3 7 विषयजि Ds 'हृ' Dms Ds Gs सद्गुणम्, Gs 'भाव' Gs 33 in text (for 'भाव') Ss सद्गुणम् (for द्विवोषमम्) —^c) Ss Ds व (Da च) ध्याम (Ss also सद्गुणम्) (for सद्गुणम्)

10 *) Ss Ss Vs Bz Dz 3 7 सद्गुणम्, Ds सद्गुणम् (for दृगमम्) — Ms damaged for 10^a —^a) Dms Ds Gs सित (for सीता) — 1 2 illeg from 10^a up

तं दृष्ट्वा गिरिशृङ्गारं रामो लक्ष्मणप्रवीत ।
अनेन सीता वैदेही भक्षिता नात्र संशयः ॥ १०
शृङ्गारमिदं व्यक्तं रघोः भ्रमति काननम् ।
भक्षयित्वा शिखलाधीमास्ते सीतां यथासुखम् ।
एनं वक्षिष्ये दीक्षाप्रयैरिगणैरिविब्रजैः ॥ ११
इत्युक्त्वाभ्यपतद्भ्रं संघाय धनुषि धुरम् ।
कुड्रो रामः समुद्रान्तां चालयन्नि मेदिनोम् ॥ १२
तं दीनदीनया वाचा सफेनं रुधिरं यमत् ।
अभ्यभाषत पक्षी तु रामं दशरथात्मजम् ॥ १३

to सगे in 11^a G (ed) transp न and [अ] in Gs erroneously reads वैदेहीभक्षिता नात्र संशय (= partly 28^a) in place of वैदेही भक्षिता नात्र संशय

11 Vs illeg up to सगै in 10^a (cf v 1 20) —^a) Gs वक्षिष्यन् (for वृष) Ss अय (for इय) Ss Bz Dz 3 7 Ts Gs Ms सगै व्यक्त (by transp) Vs सगै व्यक्त (for व्यक्त सगै) Ss N Bz Dz Dgs Ds 3 7 Ts कानने K (ed) भक्षित कानने —^b) Ss Vs Bz Dz 3 7 Ts कानने and सीता Ms damaged from सुप up to सी in 11^a —^c) Ss Vs Bz Dz 3 7 हसिष्ये (for वक्षिष्ये) Ts दीक्षाप्रै (for 'प्रै') Ss स विष्ये प्रणयै —^d) Ss सुप सगै, Ss Ds सगै, Ss Vs Bz Dz 3 7 सगै सगै, Ds Dms Ds 3 7 सगै, Ds सगै सगै (for सगै सगै) — After 11 Ss Vs Bz Dz 3 7 Ms sss

1212^a जास्तेप सद्गुणयो वज्रनेह शिवेवम् ।

[Vs illeg from सद्गुण up to स in 10^a Ss Ds 3 7 Ss Ds Ms नेह (for नेह) Ds [र] (for [र]) G (ed) सगै सगै (for सगै सगै) Ds नेह सगै सगै (for the post half)]

12 Vs illeg up to स in 10^a (cf v 1 11) —^a) Ss [अ] भवयन्, Ss सतत, Ds सतत (for [अ] भव) Ss illeg Ms सत, Ds Ds सत, Ss सगै (for सगै) —^b) Ds Gs सगै, Ss सगै (for सगै) Ss सगै (for सगै) Ss Vs Bz Dz 3 7 सगै सगै, Dms Ds सगै सगै, Ts 6 7 सगै सगै, Ts 3 7 सगै सगै, Ts 3 7 सगै सगै (for सगै सगै) Ss Ds सगै (for सगै सगै)

13 *) Ss Ss Dgs Dms Ds-4 Ts Gs Ms सगै Ss Bz Dz 3 7 सगै, V सगै, Ds Gs 3 7 सगै Ss सगै, Ds 3 7 सगै (for सगै) —^a) Ss Bz Dz 3 7 सगै (for सगै) — 1 2 illeg for 13^a —^b) Vs सगै सगै (for 'सगै') Ss सगै, Ss Vs Bz Dz 3 7 सगै Ss सगै, Dgs Ds 3 7 सगै

निष्ठुपर्वं सधिरावसिक्तं
तं गृधराजं परिरम्भ रामः ।

क मेविली शम्भसमा ममेति
क्षिप्य वाचं निपपात भूमौ ॥ २६

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे त्रिपठितमः सर्गः ॥ ६३ ॥

६४

रामः प्रेक्ष्य तु तं शूरे भुवि रौद्रेण पातितम् ।
सौमित्रिं मित्रसंघमिदं वचनमवासीत् ॥ १
ममार्यं नूनमर्थेषु यतमानो निर्धनमः ।

राक्षसेन हतः संख्ये ग्रामांस्त्यजति दुस्त्यजात् ॥ २
अयमस्य शत्रुर्हिसिन्धुनाणो लक्ष्मण निघते ।
तथा स्वनिहिनीज्यं निष्ठुरं सज्जदीक्षते ॥ ३

G 3 73 3
B 3 68 3
L 3 75 3

Vi २२५६ (for विदुषः) Di २ अद्वयं, Da Gi २ Ms
विदुषं, (for विदुः) Si Si २ Ba २ Da २ Ms विदु
षेह वि(Si Di २) हावय् —After 25 Ba 100

1224* लो हावेति दु लेन विठ्ठल रघुनाथ ।

III G(ed) २०२ २० —^a Si २२२२ (illeg) (for
लिकुलपथ) Si Vi Di Di हविरावसिक्त —^b Ni Di २
Ti २ Gi २ Ma २ ह, Di reads in marg (for व) Di
Di २ वसिष्ठ Di Di २ Ms रावय (for राम) G ६७
परिराम राम इति पाठ । रावय इति लक्ष्मणोपक्रमे विदु
ष्यनामो लक्ष्मणोपक्रमे —^c Ba lacuna for हवय Vi
नामा, Dg Di Di Di २ Gi २ Ms : हावेति (for हावेति)
Di २ व व व व व व व व व व —^d Si Di २ विदुषः Di
प्रदुष्य (for विदुष्य) Si Si Di २ Ms वय (for वय)
Ms Y Ms २ Di २ वि(Vi Si) वयय नूतनैः B २ श्रुती
(for निपपात भूमौ)

Colophon Di om —Serge names Si Ni V Ba २
Di २ २ २ नराधुराजः, Da लक्ष्मणनाथ —Serge no
(figures, words or both) Si Si Ba २ Di om Si
Da २ 74 Vi Di 75 Va Di 76 Da 75, Dg Di Di
Di २ T G Ms २ 67 Ms III G(ed) 72 L(ed) 73
—After colophon, G concludes with श्रीरामाय

64

Di begins with अ, Ti with श्रीरामायनाय नमः Si
with श्रीरामाय नम

—Before Serge 6: Si Vi (partly illeg) Di २ 100

1225* लो वय परिरूपं भुवा प्रमथितौ शिखः
विनेतुर्भूत नारु वरणां व निघते ।
मुदुर्लं विसर्ज्य लो वरणां विपद्यते ।
लमरी व वरं व व व व व व व व

[(1 2) Di २ लोपुर्लं(Da २) (for २) Di २
वविव, Da २ वविव (for वविव) L(ed) २ लोपुर्लं
पुर्लं (for the prior half) Si Si (for विव)
—(1 2) Di विव (for विव) Di विविव (for
व वि) —Vs Di transp 1 3 and 4 Di reading 1 4
twice —(1 3) Vi illeg from व व up to विविव
—After 1 3, Di 100

1225(A)* लोपुर्लं व व व व व व व व व व

—(1 4) Di (first time) विविव (ac) (for व व व व)
Si व व व व व व व व व व —(1 4) Di लो
लोपुर्लं (for the prior half) Di विविव (for व)
—Thereafter Si Va Di (repeats) as read 3 62 २-4
and then ut App 1 (No 76)

1 * Si Di २ Ti २ व व व व, Da व व व व (for व व
व व) —^b Si व व (for व व) Vi लोपुर्लं, Da
ल व व व व (also व व व व व व) —Si २ २ २ २
Vi Ti २ (for विव) —After 1, Di erroneously
reads 9^a

2 * Si V Ba २ Da २ व व व, G Ms व व व (Si २)
व (for व व) —^b Di व व व, Di २ व व (for व व)
—^c Si Ba Di २ २ G व व व (for व व) Di Di
व व व (for व व व)

3 Si illeg for 3^a —^a Di Di व व व (for
व व व) —^b Di Di G २ व व व (for व व व) Si
व व व व व व व व —^c Si व व व व व व व व Ti G २
Ms २ व व व (G Ms २ व व) व व व व —^d Dg Di २
T G Ms २ व व व (for व व व) Si व व व व, Di
Da Di व व व व (for व व व) G २ २ व व व व व व
व व व व व व व व व व —For
3, Si Da २ २ २ २

सा हता राक्षसेन्द्रेण राक्षसेन विहायसा ।
मायाभास्त्राय विपुला रावतुर्दिसंस्तुताम् ॥ ९
परिश्रान्तस्य मे ताव पक्षौ छिन्वा निशाचरः ।
सीतामादाय देहीं प्रयातो दक्षिणामुखः ॥ १०
उपहृदयन्ति मे प्राणा दधिघर्मति राक्षसः ।
पश्यामि वृक्षान्तोर्यानुदीरकृतधूर्ध्ववान् ॥ ११
येन याति ब्रह्मेन सीतामादाय राणाः ।

विप्रनष्टं धनं धिर्घ्नं कत्तामी प्रतिपद्यते ॥ १२
किन्दो नाम मुहूर्तोऽर्था न च भावस्तु नाशुम् ।
अपवन्नदिष्टं गृह्य विप्रमेघं निनश्यति ॥ १३
न च त्वया व्यथा रायां अवस्स मुतां प्रति ।
देहेबा रंखसे विष्टं इत्यस्य तं राधमं रणं ॥ १४
जसंभूतस्य मृगस्य रामं प्रत्यनुभाषतः ।
आस्थातुषारं रमिर्न प्रियमापस्य समिपम् ॥ १५

G १ ११. ११
B १ ११. ११
C १ ११. ११

9 Drom 9th (cf v. 1. 8). —^a Ds Ts Gs Ms
६३ हता सा (by transp), Gs सहाता (for सा हता)
—^a Ms [न] निशचरः, Ns V Bz as Da सक्षिपसा Ds
Da दुरात्मना (for विहायसा) —^a Ds यथा (for
माया) G(ed) काशिरा (for कालाया) Ss Ds विपुला
(for विपुला) —After 9, Ms (inf for see an) ms

१२३३* हा राक्षस मयावाही हा सीमेने दिवे कडवू ।
मयाया राक्षसा राम इति मूलमुवाचसीव ।

[(1 2) Note hiatus between the two halves]

10 Vsdleg up to पक्षौ छिन्वा —^a Ns Ds Ds
परिश्रान्तस्य (for 'प्राश्रान्तस्य') Ns Ds Ds मे तु, Bs युद्ध
मे (for मे ताव) Vs परिश्रान्तस्य पक्षौ मे —^a Vs युद्धे
छिन्वा, G(ed) छिन्वा पक्षौ (by transp) (for पक्षौ
छिन्वा) Ts स राक्षस (for निशाचर) —^a Ns Ds
दक्षिणामुखे (for दक्षिणे) Ms इतिगालुके, Vs Ts 'या दिक्ष-
Da 'योगमुक्तं (for दक्षिणामुख)

11 * Si Bs अपवर्णति (for उपहृदयन्ति) —^a Ns
Vs Bz as Ds अपवर्णति (for अपवर्णति) —^a Ns
V Bz as Ds दुरात्रं (Vs 'तु') (for सीतामादाय) —Vs
illeg for * —^a Si निरालोक्य, Ds निरालोक्य (for
वक्षीरुद्ध) Ns Vs Bz as Ds सीतामादिव सज्जत (Vs
सज्जति)

12 Ns illeg for * —^a Si Ns V Bz as Ds
राम (for राधि) —Ms damaged from राम in 'up to
व 10.' —^a Ns Gs दुरात्र, Vs Bz as Ds अपवर्ण
(for अपवर्ण) —^a Si om 12th-13th —^a Vs उद्विग्न-
Ts Gs Ms विपुला (for विपुला) Gs ननु (for द्वि)
Ds transp द्विमे and स्वामी Ns विपुला धन कोशरस
राक्षसी उभने पुन Ns Vs Bz as Ds राक्षसधन स्वामी
द्विमे सप्रतिपद्यते Gs Gs तत्र नष्ट भव, Gs कथमर्थे धन छि

13 Si om 13 (cf v. 1. 13) —^a Bs निनये, Ds
वरो (sc) Ds दुरो, Ds दुरो, Ms निनये (for किन्दो) Ns
V Bz as Ds तु, Ts [3] दे, Gs as in text (for प्रष्टौ)
—^a Ds Ds Ds न (for स) Ds Ds छे (for व)
Ns न स दक्षिणस्य व मुता (sc) Ns V Bz as Ds साधुपुत्र
स व उदा, Bs साधुपुत्रस्य व उदा, Ds न स व (Ds उदा)
काशुद राक्षस —After 13th, Ts as ms

१२३४* रविचित्र अवर्णति हता राक्षसो रक्षसं वर ।

—Vs illeg from स युद्ध up to 13th —^a Ds अपवर्ण ।
Ds अपवर्णति (corrupt) (for अपवर्ण) Ts G M दक्षिणे
(for दक्षिण) —^a Gs damaged for अप विन —for
13th, Ns Vs Bz as Ds as subst.

१२३५* सखो यथामिष वाप्य द्रुष्टं न स अविपश्यति ।

[Vs एते Bs नान्ये (for एते) Ns इषामिष, Ds सेता
मिष (for यथामिष) Ns द्रुष्टं (for वाप्य) Vs द्रुष्टं (for द्वि),
Ns om व (subst.) Bs Ds व न (by transp.), Bs
मिष, Ds व न (for व न) Ns वीर्यमिषास्त्रमिष, Ds द्वि व
व निरालोक्य, Ds द्वि व निरालोक्य (for the post half)]

१४ * Si Ds-३ द्वि (for व) Si व्यथा तया (by
transp) —^a Si Ds-३ [न] जसंभूतं (for मुता) —for
14th, Ns V Bz as Ds subst.

१२३६* तव व्यथा राजपुत्र काल्या राम रणसे ।

[Ns व न Ns तव (for तव) Ms राजपुत्र, Ns व्यथा
(for रणसे) —Ds (chronologically) repeats पुन व नान्य
तव after तव in the post half]

—^a Ns Bs वेष्टौ (for वेष्टौ) Ns illeg Ns V
Bz as Ds सखि (Bs 'व') (for एषव) Ds-३ दक्षिण
(for द्वि) Si वेष्टौ रणसे पश्ये —^a Ns V Bz as Ds
Dz as Gs 'व' तवसे रणे, Ds निरालोक्येति (for तवसे
रणे)

15 * Bs मुक्तमुद्रस्य, G(ed) कसल्यालस्य (for कस
मुद्रस्य) Ds विपुला (for मुद्रस्य) —^a Vs रामे (for
राम) Ns Vs Bz as Ds जलनु (Bs 'वि') भविष्य (for
'मपय') —Vs illeg from मुन up to वेष्ट in 16th.
—Ds reads 15th as मयग —After 15, Si Ns V
Bz as Ds as ms.

१२३७* इदं चोद्यन वचन विप्रमन्यो विप्रमन ।
सख्यमाद्यन-रविचित्रमविचित्रिदुर ।

[(1 2) Vs वेष्टौ (for चो) —(2 2) Ds सख्य
(for चो) Bs विप्र, Bs विप्र (for विप्र) Si वन
न-विप्र, Ds-३ 'विप्रमन्यो' (for the post half)]
—Thereafter, Ns Bs Ds cont.

G 3 73 25
H 3 68 16
L 3 75 18

पुत्रो विश्वसः साक्षाद्भक्ता वैश्रवणस्य च ।
इत्युक्त्वा दुर्लभमप्राप्तान्बुभुक्षे च पतयेत्तमः ॥ १६
मूर्ध्नि श्रूयति रामस्य भुवाणस्य कृतञ्जलेः ।
त्यक्त्वा शरीरं मृगस्य जम्बुः प्राणा पिह्यामसम् ॥ १७
स निक्षिप्य शिरो भूयौ प्रसार्य चरणौ तदा ।
विक्षिप्य च शरीरं स्यं पपात घर्षात्तले ॥ १८
तं मृगं प्रेक्ष्य ताप्राज्ञं गतामुमचलोपमम् ।

1238^a हनुदे दक्षिणे श्रेणे कपाधिपतिरिव च ।

16 V: illeg up to वैद्यव 10^a (cf v 1 15) —^a G: तु (for च) —^a M: illeg for इत्युक्त्वा दुर्लभं M: V B: s D: दुर्लभ (for दुर्लभम्) —^a S: विह्वलेष (for पतयेत्) ॥ ६ ८ अथ शवणस्य कपमुपपन्ने पुत्र इति । प्राणापुत्र चौरा इत्यर्थः । अत्योचार्थं 'अप्यासे मार्गं कृत्वा रात्रौ सञ्चयेत्' इति बोध्यम् । उक्तञ्च सपातिचने इत्येव एतांभुवाणस्य अत्योचार्थस्य कपाधिविधिं लोकाचार्योक्तम् । इत्युक्त्वा दुर्लभमप्राप्तान्बुभुक्षे भव्यादिभवनार्थं निमित्तम् । दुर्लभम् इति सूत्रेण बुभुक्षे रात्रौ रात्रौ च विद्यावपणस्य प्राणा स विद्या इत्येति जपि बोधते ॥

17 ^a S: V: कृतञ्जले (acc) (for 'जे') —^a M: illeg for र मृगस्य M: शरीरं मृगस्य — V: illeg from प्राणा up to 18^a —^a D: Dm D: s प्राणा समुद्र (by transp) (for वामु प्राणा) S: D: विद्यापता, M: मनो यत्ना, M: V: B: s D: वज्रमुच (for विद्यापताम्) ॥ ८ ८ प्राणं मृगस्यैव विद्यापतामहति प्राणैक्यं ॥

18 V: illeg for " (cf v 1 27) —^a S: D: सतिर (D: 'पा') स B: (sup for also as in text) सतिरुच्य (for स निक्षिप्य) —^a S: प्रसार्य T: प्रसार (for प्रसार्य) D: Dm D: s G M: स (for स्या) M: V B: s D: प्रसार्य च शिरोपतम् — V: cm 18^a —^a D: G: M: नि (G: स) निक्षिप्य G: निक्षिप्य च, ८ as in text (for निक्षिप्य च) M: V: B: s D: विक्षिप्य चणौ तदा

19 D: cm 39 —^a D: स्यात्तले (for स मृगे) M: V B: D: पतिरिव (for स्यात्तले) S: D: स्यात्तले (D: सौ) स च मृगे, B: स मृगे पतिरिव सौ D: स मृगे पतिरिव सौ — M: illeg from सु 10^a up to दुर्लभ 10^a —^a G: ed) परलोपम् (for स्यात्तले) — V: illeg from " up to लोकेति 10^a —^a M: V: B: s D: स राम मुमुक्षु स्यात् —^a S: D: सौ M: V: B: s D: स च (for सौ) S: D: स मृगे (for सौ च विद्या)

20 V: cm. from 11 up to स्यात् 10^a —^a M: B: s G: स्यात्तले (for स्यात्तले) —^a M: cm D: स्यात्तले (for स्यात्तले) S: M: D: स्यात् (acc). D: स्यात्तले (for स्यात्तले). — After 20^a, T: s 10a.

रामः मुमुक्षुर्दुर्लभैर्दामः सौमित्रिममवीत् ॥ १९
मृगं स्थितां वासे वर्षाणि वसता मुमुक्षु ।
अनेन दण्डकाण्डे विचिर्षमिह वक्षिणा ॥ २०
अनेनार्पिको यस्तु चिरकालसमुत्थितः ।
सोऽयमथ हतः श्वेतं कालो हि दुरविक्रमः ॥ २१
पश्य तस्मिन् मृगोऽयमुपपन्ना हतश्च मे ।
स्त्रीतामस्यवपणो वै रात्रौ वलीयता ॥ २२

1239^a वक्षिणजेन वृद्धेन तत्रनिधेयं न मुमुक्षु ।

—^a G: ed) दण्डकाण्डे S: D: सनेन विद्यापि —^a S: स्यात्तले, B: D: s D: s T: Cr 12 1 विद्यापि D: s विद्यापि, G: विद्यापि, C: v 10 12 as in text (for विद्यापि) M: s 12 12 (illeg) सनेन

21 ^a D: M: सनेन (acc) (for 'क') S: D: सनेन (D: 'वेन') दण्डकाण्डे, T: V B: s D: s सनेन (V: 'स') सनेन (S: D: 'सादृश्या', D: 'काण्डे') —^a S: विद्यापि मुमुक्षु, M: विद्यापि स्यात्, V: B: D: विद्यापि D: 'स' विद्यापि, D: विद्यापि मुमुक्षु, D: विद्यापि मुमुक्षु, D: विद्यापि मुमुक्षु — D: cm 21^a 22^a V: illeg from " up to स 10^a —^a D: s स्यात् (for सनेन) —^a D: [s] च (for विद्या) — After 21, M: 10a.

1240^a स्यात्तले विद्या स च वाय पतिरिव च ।
स्यत्तले विद्या * * * * *
while B: 10a.

1241^a स्यात्तले विद्या स च वाय पतिरिव च ।
स्यत्तले विद्या स च वाय पतिरिव च ।
— Thereafter B: cont S: V B: s D: s M: 10a. after 21, while S: D: s D: s for and D: 10a. after 21

1242^a स्यात्तले विद्या स च वाय पतिरिव च ।
स्यत्तले विद्या स च वाय पतिरिव च ।

[(1 x) M: s 10a (for स्यात्तले) S: D: s 10a (for स्यात्तले) S: s 10a, D: s 10a (for स्यात्तले) D: s 10a (for स्यात्तले) — After 1, S: 10a

1243^a (A) * स्यात्तले विद्या स च वाय पतिरिव च ।
— (1 x) V: illeg after स्यात्तले, S: D: s 10a (for स्यात्तले)]

22 D: cm 22 (cf v 1 22) D: 10a 22 10 10a —^a S: V B: s D: G: M: स्यात्तले, D: स्यात्तले (for स्यात्तले) — V: illeg for 22^a —^a V: illeg from स up to स S: M: स्यात्तले (for स्यात्तले) S: D: s 10a, D: s 10a, D: s 10a (for स्यात्तले) S: B: s D: s स्यात्तले (V: 'स') D: स्यात्तले (for स्यात्तले) S: D: s G: M: स्यात्तले (for स्यात्तले) S: V: B: s 10a

गृध्राज्यं परित्यज्य विवृतमदं बहू ।

मम ह्येतत्प्रं प्राणान्मुनेन पतयेत्सरः ॥ २३

सर्वत्र सलु दृश्यन्ते तापो धर्मचारिणः ।

श्रुताः श्रवणाः सौमित्रे तिर्यग्योनिमेष्यि ॥ २४

सीताहरणं दुःखं न मे सौम्य कृपागतम् ।

यथा विनाशो गृधस्य मरुहते च पतंत्य ॥ २५

रात्रा दशरथः श्रीमान्वया मम महावृद्धाः ।

पूर्वनीत्यथ मान्द्यं तवायं पतयेत्सरः ॥ २६

सौमित्रे ॥ रामानि निर्मल्विष्णामि पारम् ।

गृध्राजं दिश्यामि मरुहते निषवं भाम् ॥ २७

Da : Ma ह्ये बही। Di व सुवो (for पतयेत्सरः) —For 23, Si Da subst 1242*, while after 22 Da ms 1242*.

23 Da transp 23 and 24 —^a Si Da : पुने राजन्, Di Da Te Ge Ma गृध्राजः Ce 25 in text (for गृध्राज्य) —^a Di Da यः Di शियात् (for सर्व) —^a Si Di : ह्युपरात्, Si Bi : 4 Di व सुवो. V Di मुने (for मुनेष्य) —After 23 Ma reads 23^a

24 Si : om (hapl) 24-25 Da transp 23 and 24 Ti : transp 24 and 25 —^a Bi : वत्त (for 'व') —Vi illeg from पते up to तिरेणो 20^a —Va om युता वर —^a Si गता वरि (for गतेष्यि) —After 24, Bi (msrg within brackets) 200

1243* पूर्वतन्महताद्योरापरागतयोः अवर्णनं हि ।
अपि मरुहते तापो वपायं विभन सुतः ।

Be cont., while Si Si V Bi : 4 Da : 200 ms after 24

1244* मम सखा मम मित्रं सातुकोपो विहृषत ।
मम हेतो वराकान्यो गत स्त्रां न सख्यः ।
पूर्वपरिवर्तिष्य परितोयो नृशत्रवे ।
महादुर्धराय वमर्तनं गतो वैरुहकवधम् ।

{(1 2) Si Da : म वरापो वे (Si 'ते') (for the prior half) Si Da : ह्युपरात् (for तिरेण) —(1 2) V Bi : 24 वरि (Bi : 'व') (for वरापो) —Vi illeg from पते up to गतो in 1 4 —(1 3) Vi Be Da सखात् (for म) ha Da : पुनेत्येवमि (Da 'ते') Bi पुनेत्येवमि (for the prior half) Vi Be Da : जीह्वे (for 'हेतो') Si Di : वराक (for 'वो') —(1 4) Si Di : सखा वर, Vi वमर्तनं हि (for वमर्तनं) Vs गतं वरं वरुह (for the post half) }

Si om 25 (cf v 1 24) Ta transp 24 and 25 —^a Si Di : न मे यो वरापि (Si 'मख') Si V Bi : 24 Da : न मे दुःखं वरापि, Di व मां यो वरा वरेत्, Ce om वरा वरापि (for वर) 1, so also Ce Ge : 24 —Ma reads 25^a after 23 —^a Si Be : Te : विनाशे, Ge : 'राज' (for विनाशो) —^a Si Be : Da : 25 in Da वे (for 'व') Ce वया विनाश इत्यापरे वीराहरणमित्यादे रमेस परतो ब्रह्मवत् । एतत्तु प्रमादमिति विवत् । —After 25, Vs ms while Vi Be ms after 28 whereas Da ms : 1 4-7 after 28 and 1 8 21 after 25

1245* एव गृधराजं सर्वत्रिरेण लुहते ह्य ।
अपि पतयेतो बुद्धयः यथा च पतंत्य ।
अथेन विषयं शब्दो ह्य विगृह्यता य मे ।
यथा वायुद्वयं कर्तुं गृध्रं गुह्यगृह्यत ।
अतोऽनु महावीरं सख्यं दूरायतम् । [5]
नाम्यासवि वरुचि च लण्डोऽनृहायत ।
गृध्राजो महावकासवत्स गुभर्मण ।
कुलं ब्रह्मि व्यास्य दृढनायस्य सख्यम् ।
चरुतं गृध्राजं वरापिपरिहृता ।
यवोयं वायुद्वयं वा कीदृशोऽपि वरुणः । [10]
परित्यज्य व आश्रयन्तकोटं स तुल्य ।
ये योरा वरापिपरिहृता गृध्रां पतयेत्सरः ।
मरुहकवधम् वीरोऽपि वरुचि ।

[Vs partially illeg after वर in 1 7 —(1 2) Vi वे (for ले) —Vs illeg for the prior half of 1 2 —(1 2) Va Be वर (for 'व') —(1 4) Vi वरापि, Va सखा, Da सखा ह्य (for सखा) —Vs illeg for 1 5 —(1 5) Da वरिपुत्र वरापिपरिहृता वे (for the post half) —Vs illeg from वरं up to वरेत् in 1 9 —(1 8) Vi Da वरापि वरा (Da वरा) (for the post half) —(1 9) Vi वरापिपरिहृता (for the post half) —After 1 9 Va Da ms

1246 (A)* अर्धं वरि वरं वरं वरं वरं वरं वरं ।
वशिष्टेन वरापि वरं वरा वरं वरं ।

[Vs illeg after वरि in 1 2 —(1 2) Da (also) व (for वरं) —(1 2) Va वर वर (for वरिपुत्र)] —Vs illeg from वेपि in 1 ms up to वर in 1 12 —(1 10) Vs व (for वर) —(1 11) Di व वरं वरि वरापि वरं वरं —(1 13) V वरापिपरिहृता वीरा वरं वरं वरं (Vs 'व' वे वरं)]

—Thereafter, Vs continuously reads 30 repeating it in its proper place.

26 Si om 26 (cf v 1 24) —^a Bi reads मरुह्य in marg —^a Da स (for 'व')

27 Vs illeg up to विनाश 20^a —^a Si Si Vs Bi : 24 Da : 25 वरुहकवधं (Si 'व') —^a Si Di : वरुहकवधं, Si Da वरुहकवधं (Si illeg from व up to व in 4), Da Da Da Da Te Ge Ma : Si वरुहकवधं

G 1 71. 35
B 1 64. 27
L 1 75. 38

G 3 74 1
B 3 69 1
L 3 76 1

कृत्यैममुदकं तस्मै श्रुतिवौ राधवौ तदा ।
जवेधन्तौ वने सीता पश्चिमा वनमतुर्दिशम् ॥ १
ता दिशं दक्षिणा मत्वा उरन्नापासिवाभिधौ ।
अग्निप्रहतमैरुपासौ पन्थानं प्रतिपेदतुः ॥ २
गुल्मैर्वृक्षैश्च बहुभिर्लतामिश्र प्रवेष्टितम् ।
आहतं सर्वतो दुर्गं गहनं घोरदर्शनम् ॥ ३

व्यतिक्रम्य तु वेगेन गृहीत्वा दक्षिणा दिशम् ।
सुभीमं तन्महासर्पं व्यतियातौ महामती ॥ ४
ततः परं वनस्थानाभिप्रोशं गम्य राधवौ ।
ऋध्वीतरण्यं विविशतुर्गहनं तौ महौवती ॥ ५
नानामेषवनप्रस्थं प्रहृष्टमिव सर्वतः ।
नानावर्णैः श्रुतैः पुनैर्मृगपक्षिगणैर्बुधम् ॥ ६

65

Da begins with as

1. Ms damaged up to प्रति in 1st —^a) Da तस्य
[for तस्मै] Ns कृपा करोतु तस्मै —^a) Di Ms प्रवितौ
[for प्रविष्टौ] Na Vs Ba 22 Dr 22 Tis रामकर्मणो
[for राधवौ तदा] Sa Vi Da तनुवौ रामकर्मणो, Ns कर्म
रामकर्मणो — After 1st, Sa N V Ba 24 Dr 25 Tis

1254^a प्रातरौ मेघकलापं जनस्थानमुपेक्ष ।
तदवस्थसमये सुयै सस्मिताौ नृपात्रणे ।
कल्पतु भागं च पुत्र कृतञ्जयसिद्धिस्तनुवौ ।
ततः शून्यं विनाशं च परित्यज्य तु राधवौ ।

[1 2] Sa Da 2 राधवौ [for राधाय] Ns तदा पुन
[for पुनरेव] Si Da 2 योगमाकुलेकमे [for the post
half] — [1 2] Ns ततोऽन्तर्गते वृक्षे Ns Da 2 ततोऽन्तर्गते
वृक्षे V Ba 24 ततोऽन्तर्गते [Ba Ri] गते वृक्षे [for the prior
half] Na V Ba 24 Dr 24 भित्तौ [for स्थितौ] Vs तस्य
[for विनाशने] Ns Da 2 कल [Da 24] मन्त्रे, Ns Vs
Ba 24 Dr 24 उरन्नापास [for तौ विनाशने] — [1 3] Ns
राम्यां च [illeg after as up to 1st] Sa ननुत्तमं विना त
Da 2 न विनाशं विना त Da न शिरोधे विना त [for the
prior half] Vi ननुत्तमं [for ननु] Sa Da 2 दुष्टौ
पुनस्तस्यै [for the post half] — [1 4] Ns V Ba 24
Dr 24 वनस्थानं [for विनाशं] — Da om from the post
half up to दक्षिणं in 2nd Da च [for तु] Na V Ba 24 Dr
महामती [for तु राधवौ]

Da om while Ns illeg for 1st —^a) Si Da 2
Da 22 Gr 2 मन्त्रे [Da 24] मन्त्रे, Gr मन्त्रेष्ठौ, Cv g
as in text [for मन्त्रेष्ठौ] Na V Ba 24 Dr 24 मन्त्रेष्ठौ
तौ सीता —^a) Ns V Ba 24 Dr 24 मन्त्रेष्ठौ मन्त्रे
पश्चिमां दिशः, Is कर्ममुर्दिशाम् मन्त्रम्

2 Da om up to दक्षिणं [cf v 1 1254^a] Da M
om 2 —^a) Dms Da T Ga 2 Gm g तौ [for वा] Si
Dg 2 Si G 2 तौ दम् पश्चिमां गृह [Si Dg 2 वायु],
Na वा 2 तौ पश्चिमां गृह, Na V Ba 24 Dr 24 पश्चिमां
पश्चिमां —^a) Da [च] विनाशने [for [च] विनाशने] Na

पश्चात् व्यापारिणी —^a) Si N V Ba 24 Dr 24 इत्याह
[Da 24] Di देवताह [for राधवौ] —^a) Na V
Ba 24 Dr 24 प्रतिपद्य [V 24] Di वातप्रेक्षौ Dms Da
24 प्रतिपद्य [G 24] तु Gr मन्त्रिणान्, G प्रतिपद्य
[as in text] Ns प्रतिपद्यौ तौ सुभ्य

3 ^a) Si फले पुनैश्च, Ns illeg Da कुहैश्च पुनैश्च, Da
कुहैश्चैश्च Da 2 कुहैश्चैश्च [by transp] [for पुनै
कुहैश्च] Da फलेश्च बुधमि पुनैश्च —^a) Na V Ba 24
Dr 24 समाह्वय Da सुसह्य Da समाह्वय [for प्रवेष्टितम्] —^a) Si
V Ba 24 Dr 24 पर्येष्ट [for पर्येष्टौ] Vi G 2 पुनैश्च, G 2 तु
[for पुनै] Bi पर्येष्टैश्चैश्चैश्च —^a) Ns V Ba 24 Dr
व्यवस्थाय [for घोरदर्शनम्] G [ed] महामन्त्रप्रस्थम्

4 Dg 2 Tis om 4th —^a) Dms Da 24 Ga 24
अन्त्र, Ms मन्त्रि [for मन्त्रि] Ns व्यतिक्रम्यौ वेग —^a)
Si N V Ba 24 Dr 24 Tis व्यापार [Si Ba 24 Dr 24]
[Da स्य] विवेचि —^a) Ns V Ba 24 Dr 24 सुभीमं G
सुभीमं तौ [for सुभीमं तदा] Da महापुत्र [for तदा]
—^a) Dg 2 Dms Dms Da 2 G 2 व्यतीर्णा Di व्यति-
वर्तौ, Tis व्यतिवर्तौ, Ms व्यतिवर्तौ, Vi सुविर्ता
Gm g k as in text [for व्यतिवर्तौ] Na V Ba 24 Dr
प्रातरौ रामकर्मणो [V 24] तौ महापत्नी

5 Ns om 5th —^a) Si वाहि, Di 2 वाय [for
वाय] Na V Ba 24 Dr 24 वीरजय [Vi Ba 24] वाय
वै [Vs Ba 24] वै —^a) Si Da वीरजय, Na वीरजय V
Ba 24 वीरजय, Da वीरजय, Da वीरजय G [ed]
वीरजय, Gm g k as in text [for वीरजय] —^a) Si
N V Ba 24 Dr 24 वन [Ba 24] वन [मोत्रा] Da [m]
मोत्र [Dg 2] तौ वीरजय, Dms Da 2 तौ वीरजय [for
तौ वीरजय] — After 5 Da repeats erroneously 4
and 5th

6 Da om [hapl] 6th —^a) Si Si Da 2 पर, Si
V Ba 24 Dr 24 पर, G 2 तम् [for पर] Da महापत्नी
प्रपन्न —^a) Si Da महापत्नी Dr 24 महापत्नी [for महापत्नी]
Na V Ba 24 Dr 24 महापत्नी [for महापत्नी] G [ed]
[hapl] 6th —^a) Na V Ba 24 Dr 24 महापत्नी [for
महापत्नी] Na V Ba 24 Dr 24 महापत्नी [for महापत्नी]

दिदधमागौ वैदेही तदनं तौ निमिष्यतुः ।
 तत्र तयारतिष्ठन्तौ सीताहरणकथितौ ॥ ७
 लक्ष्मणस्तु महोत्तमः सत्पराश्रयैल्लग्न्युनिः ।
 अग्ररीत्याल्लतिर्वाक्यं आतं दीप्तोत्सम् ॥ ८
 स्पन्दते मे दृढं बाहुद्विगमिन् मे मनः ।
 प्रायशश्चाप्यनिष्ठानि निमित्तान्युक्ताश्रये ॥ ९
 हस्मात्सजीभमार्थं त्वं कुक्ष्य वचनं हितम् ।

यमं हि निमित्तानि सयः संसन्ति मंत्रमम् ॥ १०
 एष वञ्चकः नाम पथी परमदारुणः ।
 वाग्योर्विषयं युद्धे संसन्धिं निन्दति ॥ ११
 तयोस्तेष्वोत्तरेयं तयं तदनमोत्सा ।
 संवज्रे निपुलः शब्दः प्रसन्नचित्तं तदनम् ॥ १२
 सेवेतिमिगाल्यर्थं बह्वं मातस्मिन्ना ।
 मनस तस्य शब्दोऽभूद्भिन्नाभ्युपगच्छन् ॥ १३

G १ १५ ०
 B १ १५ ३३
 L १ १५ १५

मानस्यैव युवैश्च (for *) Na मय, G मानस्य (for मय) S: Vi Ds: मयानु, B: मयानु, B: मयानु, B: मयानु, Ds: Ds Gs: M मयानु (for मयानु) Ts: मयानु मयानुमैव तयामयानुमैवमैव ॥ ८ ८ मयानुमैव तयामयानुमैव ॥ ८

7 * | Na V B: 2: Ds: मयानुमैव V * ८, B: ०: from ८ up to 8) तु (for तिस्रस्तौ) — ८) S: Ds: तिस्रस्तौ (Ds * ८) Na Ds तिस्रस्तौ, Ds: Ds: Ds: Ds: G Ms तिस्रस्तौ, Ts: तिस्रस्तौ च, ८ as in text (for तिस्रस्तौ) — After तयुवौ, Ds repeats erroneously from मयानुमैव (vi for मयानुमैव) in 5th up to ८ in 7th Na V B: Ds: ८ तय (Ds ०: [asp]) ०: ८ तय तिस्रस्तौ, B: तयौ तौ (marg also तय तय) तिस्रस्तौ. — ८) Na V B: Ds: ८ तय तय (V B: ८) (for तय तय) Na [च] तिस्रस्तौ, Ms [च] तिस्रस्तौ (for [च] तिस्रस्तौ) S: Ds: ८ तय तय तिस्रस्तौ (Ds * ८) Ds: ८ तय तय तिस्रस्तौ — ८) S: Ds: ८ तय तय, Na V B: Ds: Ds: Ds: Ds: Ts: G M तु तिस्रस्तौ (for तिस्रस्तौ) — After ७, V (mostly illeg) 108

1255* कोयमि ***** * * * * *
 * * * * * * * * * *
 विद्वत्त वचनं तयं तिस्रस्तौ चोदित ।
 —After ७, Ds: Ds: Ds: Ds: S & V m g k t ms a passage relegated to App 1 (No 17)

8 B: 0: 8 (cf vi 7) — ८) Ds: Ds: (mc) (for तु) — ८) S: मयानु, Na B: Ds: Ds: Ts: मयानु, ८ as in text (for मयानु) V ८ मयानुमैव (by transp) — ८) Ms transp मयानु and आतं S: B: Ds: मयानुमैव, Ds: मयानुमैव (for मयानुमैव) Ds: मयानुमैव मयानुमैव

9 * | Ds: मयानु (for तय) Vs मयानु, Ds: मयानु (for तय) — ८) Na V B: Ds: Ds: मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव Vs मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव

10 * | Ds: (after ०: ८) मयानु मयानु (for मयानुमैव) S: Na Ds: Ms मयानुमैव (for मयानुमैव) — ८) Ds: Ds: मयानु (for मयानु) S: Ds: ८ मयानुमैव मयानुमैव

दुष्य मयत स्थिर (mc) — For 10th, Na V B: 4 Ds: subst

1256* योरस्त्वयि चक्रेषु वृक्षं वृक्षं विद्वत् ।
 [Vs illeg for वृक्षं Na Vs mostly illeg for the post half]

— ८) S: Na V B: 4 Ds: 4: ८ मयानु (Ds * ८) Ds: मयानु, Ds: मयानु (for मयानु) Ts: ८, Ts: ८, Ms तु (for तु) S: Ds: [च] मयानुमैव — ८) Na ०: ८, B: मयानु (for मयानु) Ds: Ds: Ds: मयानु (for मयानु) S: Ds: ८ मयानु, Na V B: 4 Ds: मयानु Ds: मयानु, Ds: मयानु (for मयानु)

11 Ds: 0: 11 — ८) Na Ds: Ds: Ds: Ds: 11 Ts: ८ मयानु, Vs मयानु, Gs मयानु, Cv m g k t ms in text (for मयानु) Ds: मयानु (for मयानु) — ८) S: illeg, for ८ — ८) Ds: मयानु (for मयानु) — ८) S: तु (for तु) Gs मयानु (for मयानु) S: Ds: मयानु, Ds: मयानु (for मयानु) — For 11th, Na V B: 4 Ds: subst

1257* मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव ।
 [Na Ds: मयानु, Vs मयानु (for मयानु) B: मयानु मयानु (for the post half)]

12 Na V B: 4 Ds: 0: 12 — ८) Ds: मयानु (for मयानु) Ds: Ts: 12 Gs: मयानु (Gs * ८) मयानुमैव (for मयानुमैव) Ds: मयानु (mc), Ds: Gs: मयानु (for मयानु) — ८) B: मयानु (for मयानु) Ds: 0: [asp] from 12th up to मयानु in 13th — ८) Ds: मयानुमैव मयानुमैव

13 Na V B: 4 Ds: 0: 13 (cf vi 12) Ds: 0: up to मयानु in 13th (cf vi 12) — ८) S: Ds: मयानुमैव, Ms मयानुमैव (for मयानुमैव) Ds: मयानुमैव मयानुमैव — ८) Ds: Ds: Ts: Gs: Ms: Cv m मयानु, Ts: as in text (for मयानु) — ८) Ms मयानुमैव, Ms मयानु ८ मयानु (for मयानुमैव) Ms मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव — ८) Ds: Ds: Ts: Gs: Ms: Cv मयानु, Ds: मयानु, ८ as in text (for मयानु) ८ Ct मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव मयानुमैव

तं शब्दं काह्ममाणस्तु रामः कथं सहातुज ।
 ददर्श सुमहाकायं राक्षसं विपुलेरसम् ॥ १४
 आसेदतुस्ततस्तत्र तान्मुभौ प्रमुषे सितम् ।
 निहृद्धमशिरोशीरं कन्धमुदरोमुग्रम् ॥ १५
 रोमभिर्दिचितैस्तीक्ष्णैर्महापिशिर्मिरोच्चित्रम् ।
 नीलमेघनिर्म रौद्रं मेघस्तनितनिखलम् ॥ १६
 महापद्मेण पिङ्गेन विपुलेनामयेन च ।
 एकेनोरसि धीरेण नयनेनाभुदार्शना । ॥ १७

14 N V B: s D: s om 14 (cf v1 12) —^a
 Śi D: 1 येनमायम् (for काह्ममाणम्) —^a Dg Dti Ds
 T: लक्ष्मि, Dm: Ds Gs दक्ष्मि, Cg as in text (for कथं)
 Śi D: 1 राम सौमित्रिणः सह —^a Śi सुमहावीर्यं (for
 'काय') —^a Śi D: 1 पोस्तर्जन, Ms: विपुलेर (for
 विपुलेरसम्)

15 —^a Śi आससेते (for आसेदतुः) Śi D: 1
 एतस्ततः, Dti D: 1 च तद्वत्ततः (for ततस्तत्र) —^a Śi D: 1
 Gs Ms विपुलौ (for 'तम्') —^a For 15^{ab}, Ns V B: s
 D: v subst

1255^a अथ यत्र महाघोरं विपुलं च महोष्णम् ।

[Vi अथ (for अथ) Vi च (for च)]

—^a Vi सशिरोशीरं, Ds अशिरोशीरं (for सशिरो) Ms
 विनिवृत्तशिरोशीरं —^a Ns इतस्तो मुग (for इतस्तुमुग)

16 —^a Śi D: 1 रोममिद्र (for रोममिद्र) Śi Ns Vi
 Ts D: 1 11 दि (Vi निविद्र, Bs निविद्र, Dg Dti Dm
 Ds T: Gs C: निविद्रम्, Cg as in text (for 'विषय')
 Ns रोममिद्र+राक्षस —^a Bs Ms [उ]विद्र, Ms [उ]
 चद्र (for [उ]विद्रम्) Ns सर्वतो-समाधिकम् छि C
 रोममिद्रिद्विशीरं इति वार्धक्यम् छि —^a After 16^{ab},
 Ns 125

1255^b कायः कथं सर्वलक्ष्मिणं महाकम् । (sic)

—^a Vi illeg after नीलमेघ उप to सवितम् Ns Vi
 B: s D: 1 घोर (for रौद्र) Śi सेपुदुम्भि, Ms चरमिन्,
 Ds 'सुमित्र' (sic) (for 'सहित') Ds समोपसहितम्
 (for —^a) —^a After 16, Dg Dti Dm Ds s 1255

1260^a सतिराजसिम्हमेन लघाव्येन क्षेपण ।

17 Vi mostly illeg (for 17^a —^a) Śi महाव्येन
 (sic) Ns Vi B: s D: 1 महाका पाति, Bs महाका पाति,
 D: 1 महाव्येन, Ds महाव्येन (for महाव्येन) Śi D: 1
 सौर्य, Vi योन, Bs पौर्य (for पौर्य) Ms [वा]व्येन
 (for [वा]व्येन) Ns महाव्येन+सौर्य+सौर्य+सौर्य
 (illeg) —^a Ns V B: s D: 1 योन Ds रौद्रम् (for
 पौर्य), Śi D: 1 रौद्रमिद्रिद्विषय —^a Śi D: 1 निविद्रम्,

महादंष्ट्रोपपन्नं तं लेलिहानं महासुम् ।

नक्षयन्तं महाघोरानृक्षसिंहमगद्विषम् ॥ १८

पौरौ ब्रुजौ विपुलविपुलौ योजनमापतौ ।

कराभ्यां मेघिषान्मुगं कृशान्पिशिगणान्मुगम् ॥ १९

आकर्षन्तं विर्षन्तमनेकान्मुगयूषणम् ।

सितमावृत्य पन्थानं तयोर्धौरोः प्रपन्नयोः ॥ २०

अथ तौ समविक्रम्य कोशमारे ददर्शतुः ।

महान्तं दारुणं भीमं कन्द्यं धनसंकुलम् ॥ २१

Ns V B: s D: s (cf 11) (Vi B: 'मि'द्विषा Ds
 Dm 11 सुद्विषा, Ds [म]सुद्विषा, Ms [म]सुद्विषा
 Ms [म]सुद्विषा (for [म]सुद्विषा) Ns नेपुलमुग
 दक्षिण

18 Ns 11leg (for 18^a —^a) Ns D: 1 व (for
 व) Śi D: 1 महाव्येन महादंष्ट्रः Ds महादंष्ट्र महादंष्ट्र —^a
 Śi D: 1 महाव्येन, Ds Ms महाव्येन, Gs Ms महाव्येन (for
 महाव्येन) Ns V B: s D: 1 वसिल सर्व (D: मुनि)वसिल
 —^a Śi महाव्येन, Ns D: 1 'वसिल', Ns V B: s D: 1
 'कथ्य (for 'योतर्) —^a Dg Dti Ds T: 1 दिव्य
 (for दिव्य) Dm Ds Gs M: वरविषा (Gs 'हो' Gs
 वरव (for 'सुवद्विषा) Śi Ns V B: s D: 1 1255 योत
 नृक्षमहा (Śi Ns B: D: 1 'सु'द्विषा (Śi Va B: 'सु' Ds
 Ds घोर वृक्षमद्विषा

19 Ns 1255 19 —^a Śi D: 1 वीर्यं (for वीर्यं)
 Ns V B: s D: 1 मुनी वीर्यं (Ns B: वीर्यं) (for वीर्यं
 मुनी) V B: Ds विद्विषा (for 'वर्णम्) —^a Ns V
 B: s D: 1 वीर्यं (for वीर्यं) Śi D: 1 तान्मुगं योजनमापतौ
 —^a Śi वृक्ष (for वृक्ष) Ms वृक्ष, Vi वृक्ष
 (for वृक्ष) Ns वृक्ष (for वृक्ष) Śi D: 1 विविषा
 (D: 1 'वृक्ष'मृषाविषा (for —^a) Ns V B: s D: 1
 महाव्येन विविषाविषा कथा (Ns D: 1 महा)महा वृक्ष 1255
 पक्षिण

20 Ns transp 20^{ab} and 21^{ab} —^a Ds दारुणं
 (hymn) (for 'वैद्य') Ns V B: s D: 1 दारुणं (for दारुणं)
 दारुणं, Ds दारुणं (for दारुणं) Ds दारुणं + दारुणं
 (om hapl) —^a Ds सुवद्विषा (for सनका) Ns 1255
 दारुणं + दारुणं (illeg) —^a After 20^{ab}, Ns 1255 1 4-7 of
 1255^a then reads 3 65 1 and 1255^b —^a Vi महाव्येन
 (for 'वृक्ष') Gs वृक्षमहाव्येन (by transp) —^a Śi
 प्रपन्नयोः Ds महाव्येन (for प्रपन्नयोः) Ns 1255 1255
 वार्यक (illeg) Ns V B: s D: 1 महा वार्यक वार्यक

21 Ns 1255 21^{ab} —^a Ds C: 1, Dm Ds 1255
 (for 1255) Ns V B: s D: 1 सतिविषा (for 'सु'द्विषा) Ds
 Ds T: Gs Gm 1255 सतिविषा, Ds सतिविषा, Gs 1255

इमं देशमनुप्राप्तौ क्षुधार्तिसेहं विह्वलः ।
 स्वापाचक्षत्सङ्गीं च क्षीयन्प्रज्ञाविवर्णितौ ।
 ममास्वमनुप्राप्तौ दुर्लभं वीक्षितं पुनः ॥ २६ ॥
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा परमन्धस्य दुरात्मनः ।
 उवाच लक्ष्मणं रामो मुखेन परिश्रुणुता ॥ २७ ॥
 कृच्छ्रात्कृच्छ्रतरं प्राप्य दारुणं सत्यविक्रमः ।

चत्सर्गं जीवितान्ताय शक्तमप्राप्य तां प्रियाम् ॥ २८
 फलस्य मुमद्रीर्षं सर्वभूतेषु लक्ष्मण ।
 त्वां च मां च ननुवाद्य व्यसनीः पश्य मोहितौ ।
 नातिभारोऽस्ति देवस्य सर्वभूतेषु लक्ष्मण ॥ २९
 शूराय नल्लन्तथ कृतास्त्राथ रणाङ्गिरे ।
 कास्त्राभियन्ताः सीदन्ति यथा वास्तुसेतवः ॥ ३०

C. 3. 74. 38
D. 3. 62. 50
L. 3. 96. 42

26 °) Śi: Da: Ma: hūṃ: Nī: Vā: arha: Nā: Vā: Rā: aḥ
 Da: vāi me (for इम). Da: dūṣe (for देवस्य). —°) Śi: Da: a
 [ḥ]vā: Nī: Bā: [a]ḥ: Nī: Vā: Bā: Da: [a]ḥ: Vā:
 [a]ḥ: Da: hi: Cūḥkāt as in text (for [ḥ]ḥ). Nī: V
 Rā: a: Da: om, 26nd. —°) Śi: Da: a: सप्तमस्युप: Da:
 सप्तमस्युप: Da: Gā: Mā: सप्तमस्युप: Tā: Gā: सप्तमस्युप: (by
 transp.) (for सप्तमस्युप:). Ugr[m]: Dī: De: Tā: Gā:
 Mā: सप्तम: Dī: अष्ट: vā: L(ed.). खद्वीतु (for अष्टी य).
 Nī: सप्तमस्युप: वारी. —°) Da: उपस्थितौ (for दृष्टव्यौ).
 —°) Dī: Da: नौ दृष्टव्य (for ममादय). Gā: सप्तमस्युप:
 Mā: दृष्ट सप्तमौ (for सप्तमस्युप:). —°) Dī: द्वि: वā: (for
 युज). Gā: om (hapi.) after यीद in 26th up to यीद
 in 28th. —For 26th, Śi: Mī: Da: a: sobet.:

(for the post. half).—(L. 5) Si Da. ५ (for ५).
—(L. 6) Si कनेष्ट; Di अविष्ट; Da त्रिष्य (for
कनेष्ट).—(L. 7) Di. ४-स्यस्यो (for 'स्यो'). Di
सुसुष्ये (for 'स्य'). Di. ४ [मा]स्य (for 'दी').—(L. 8)
Di दैस्यस्य (for दस्यस्य).—(L. 9) Di सोस्य (for
सोष्य).—(L. 10) Da चर्षुष्य. —(L. 11) Di ति (for च).
Si लोष, L. ed. कीने (for मीने). Da त्रिषोपस्यस्यो
(for the post. half).—Si. ४. 1. 18 to 28th.—(L. 12)
L. ed. सोस्यस्य (for चस्य सो.)

—S: om. 27^a-28^d. D: om. 27^{ad}. —*) D: शुष्मरी
{ for-ग्रन्थः }.

॥६७॥ विनाश्वत्सु मासस्थमाश्वमेधो वै नयाम्यहम् ।

[*मि*: *नक* *हु* (illeg.) (for *नित्यम्*). *मि*: *पुनःपुनः*
(for *पुनःपुनः*). *मि*: *उपदेश* (for *उपदेश*). *मि*: [*ड*]*नित्य-*
मि: *नित्यम्* (for *नित्यम्*).]

78 G. om. up to नीति २४ (cf. v.l. 25). Si om.
28^{ab} (cf. v.l. 27). —^a Ns V B. a. D. २४ नसि B. D. २४
To २४: ■ दस B. २४ दस (for दस). —^b Ns V
B. a. D. २४ ससमेव तु (B. २४) (for ससमेव). —^c
G. + + + + दस (om.). —^d D. २४ दसम्; D.
दसम् (for दसम्). Ns V B. a. D. २४ दसम् दसम्
(B. २४) ल.

27 Gs. acc. २७ (cf. v.l. २६). Nā reads २७th (twice.—*) Ś: Ds. द्वाविमः Nā द्वाविमः; Dm Da मेद्वि* (for द्वाविमः).—After २७th, Śa Ds=na. :

29. \tilde{N} V Baa D₁ om. 29^{ad}. —^a) D₁ तप (for वृत्तप). Ts om. (haph.) 29^{ad}. \tilde{N} V Baa D₁ transp. ^{ad} and ^{af}. —^a) D₁ reads after न₁ व up to ^a in marg. \tilde{N} V Baa D₁ —^a) अत्रानं नो व बाहुल्य- (N₁ V Baa D₁ लौकिके). —^a) \tilde{N} D₁ व्यसने (for 'सने'). —^a) D₁ om. 29^{ad}. —^a) \tilde{N} D₁ Ct. (also) व हि; Cong. 3rd as in text (for वहि). \tilde{N} —^a) योऽस्य वः यन्मोक्षि (for योऽस्योऽस्य).

1270* अथानामाचष्टोऽथ सीतलक्ष्मणे च ।
 राज्ञी दशवर्षाब्दे पुनो राज इति श्रुत्वा ।
 तिष्ठ निवृत्तौ हृदेव त्रिपाचन मणिना ।
 बह्वर्षेण सह प्राप्ता महावीर्या च निर्वृता ।
 सा तु मे दृष्ट्वा त्वया दृष्टा कमललोचना । [5]
 समन्वयेन सह आत्मा त्वे दुरवर्जिते ।
 शोकं तु दृष्ट्वा प्राप्य सीतलक्ष्मणे च ।
 राजपतेरनुसक्तुः स्वशरीरे तुल्यलोचनाः ।
 श्रीचक्राद्वारपटीः यत्नं चेत्प्रमाणीतु ।
 सभादीपकं त्वे वासः सखीया चन्द्रकान्ता । [10]
 आरुहेण च दिं वार्ष मन्त्रिणे भवकाशिकाः ।
 राघवता चरणे चोरे कञ्चनोक्ते सुखान्तरा ।

30 "i) Si वदन्त्यस्य (for "वदन्त्यः").—^a) Si: वरा वसे
 Si: वरा वसे; Si: V B.L.A. D.L. वरा वसि; D.L. D: G:
 मन्त्रये; D.L. वरा वसे D: वरा वसे (for वरावसे).—D.L.
 reads 30^a in margin.—^a) D: G: मन्त्रये; (for
 "मन्त्रयः").—^a) Si: ... (illeg.); G: M: वदन्. (for
 वदन्). Si: Si: V B.L.A. D.L. वदन्. (Si: D.L. वदन्
 V B.L.A. वदन्) मन्त्रये वरा.

(1, 3) S; निम्नलिखित {for डिजिटल}, Dr. अर्जुन चव्हाण

[1.343']

G 3 4 32
B. 3. 69 51
L. 3 75 43

इति मुतापो वृहत्सत्यविन्मो
महायया दाशरथिः प्रतपयान् ।

अनेक्य सोमनिमुदप्रतिकर्म
सिरा तदा ह्य मतिमात्मनारोत् ॥ ३१

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे षष्ठ्यष्टितमः सर्गः ॥ ६५ ॥

६६

सौ तु वन स्थितौ दृष्ट्वा आतरो रामतत्त्वपूर्णौ ।
बाहुपाशपरिक्षितौ वरुण्यो बन्धन्यमगरीत् ॥ १
निष्ठितः हिं तु मा दृष्ट्वा क्षुब्धार्ते क्षत्रियर्षयो ।
आहारार्थं तु सविष्टौ दैवेन गन्तेतसौ ॥ २

वचुत्वा लक्ष्मणो बाक्यं प्राप्तारतं हिं तदा ।
उग्राचारिसमापन्नो विक्रमे कृतनिधयः ॥ ३
त्या च मा च पुरा तर्पमादचे राक्षसायन ।
तस्मादसिन्ध्यामसाशु बाहू छिन्द्यादहे गुरु ॥ ४

31 N1 om 31 —^a) S1 D1 = सुवचन D2 M1
मुतापो (for 'वाप्ये') S1 D1 = M1 विन्म(D1 'मे M1
'मौ) (for विन्मो) —^b) S1 D1 = G1 महायया (for
'यया') N1 V B1 = 21 D1 7 प्रतापयान्प्रतपयितुं (B1
'यया') —^c) D1 अनेक्य D2 बाक्यम् (a c) (for
बन्धन्य) D1 = सौसिदि (for 'सिदि') D1 D1 = G1 V1 =
उग्रा (for उग्र) S1 D1 उग्राविन्म N1 V B1 = 21 D1 7
उग्राविन्म(D1 'मौ') D2 उग्राविन्मिन्म D1 D1 G1
'विन्म T1 = वीर्य G1 'वीर्य (for उग्राविन्म) —^d)
D1 विन्म (for विन्म) S1 D1 = प्रतप D1 = 21 (for उग्रा)
D1 ला (for दृष्ट्वा) M1 बाहुपाश D1 D1 = बाहुपाश(D1
'पा')विन्म (for 'बाहुपाश') N1 V B1 = 21 D1 7 बाहु
पाशविन्म (N1 D1 = 21) दोर्मिन्म (V1 B1 = 'दोर्मिन्म)

Colophon N1 om. (Sarga cont) —Sarga na na
S1 N1 B1 D1 7 कथंयान् V1 कथंयान् V1 कथंयान्
= (illeg) B1 = उग्राविन्म D1 = कथंयान्
—Sarga no (figures words or both) S1 B1 D1
om N1 D1 = 6 1 73 1 79 B1 77 D1 D1
D1 D1 = T G M1 = 69 D1 74 D1 72 M1 70
—After colophon G concludes with श्रीरामायणम्

66

N1 cont uses the previous Sarga D1 leg as with
T1 = 11 श्रीरामायणम् N1 M1 with श्रीरामायणम्

1 N1 reads 1 after 1 64^a —^a) N1 बाहुपाश
(subm) (for सौ तु वन) —^b) M1 मुता (for बाहु)
—^c) D1 reads from सविष्ट up to 3^a in marg

2 D1 reads 2 in marg (cf v1 1) N1 om 2
—^a) D1 विन्म B1 विन्म (corrupt) B1 विन्म

D1 विन्म (a c) D1 विन्म (for विन्म) S1 M1 V1
V1 D1 D1 = 21 D1 विन्म (for विन्म) —^a) D1
damaged from 21 up to 2^a in 2^a M1 [B1] D1
[B1] (for [B1]) S1 D1 = 21 सविष्ट 1 V B1 D1
बाहुपाश B1 बाहुपाश D1 D1 विन्म D1 विन्म
(for तु सविष्ट) —^b) D1 D1 = उग्राविन्म D1 D1
उग्राविन्म(D1 'ला') G1 G1 = वीर्य (as in text) G1
D1 = वीर्य (D1 वीर्य) उग्राविन्म N1 V B1 D1 7
वैर्य विन्म (V 'वीर्य')

3 D1 reads 3^a in marg (cf v1 1) —^a) D1
D1 = उग्राविन्म (for 'मौ कथंय') —^b) S1 D1 =
(for-कथं) D1 G1 विन्म (for विन्म) S1 D1 = 21
T1 वीर्य G1 वीर्य (for वीर्य) —^c) S1 D1 =
(D1 'व') D1 D1 T1 = G1 M1 = उग्राविन्म N1 B1
D1 = उग्राविन्म —^d) S1 D1 = उग्राविन्म D1 D1
T1 G1 M1 G1 उग्राविन्म D1 उग्राविन्म D1 G1
उग्राविन्म N1 विन्म S1 तु उग्राविन्म

4 —^a) B1 मुता (for मुता) S1 D1 = मुता (for मुता)
—^b) S1 D1 = बाहुपाश (for बाहुपाश) —^c) D1 उग्राविन्म
बाहुपाश —^d) D1 विन्म D1 K (v1) G1 विन्म N1
विन्म D1 बाहु (for गुरु) S1 D1 = बाहु विन्म बाहु
N1 V B1 = 21 D1 7 बाहु (D1 'व') विन्म विन्म —^e) D1
4 D1 D1 D1 D1 = 21

1271^a श्रीरामायणे महाकाव्ये राक्षसो मुताविन्म ।
उग्राविन्म दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा ।
उग्राविन्म दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा ।
उग्राविन्म दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा ।
उग्राविन्म दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा दृष्ट्वा ।

[34]

तत्तत्तां देवरास्यौ सङ्गमामिदं सप्तौ ।
अच्छिन्नात् सुमर्दं माह तस्मादेवयोः ॥ ५
दक्षिणो दक्षिणं राहुमसक्तमस्तिना ततः ।
चिच्छेत् रामो रेणु सप्यं शैरस्तु लक्ष्मणः ॥ ६
स पात महाबाहुच्छिन्नराहुर्नदास्तनः ।
सं च मां च दिशथैर नाद्वयंस्ततो यथा ॥ ७
स निक्षिपौ भुजौ दृष्टा शोभितौषधिरिष्टः ।
दीनः पप्रच्छ तौ रीतिं कौ युगमिति दानयः ॥ ८

{(1 x) Dg (5) दुर्गमिन् T-विर्गमिन् (for दुर्ग)
—Ms partially missing 1 2 on a damaged fol
—(1 2) Ma (with hiatus) कर्तुः —(1 3) Dti Ds Gs
Cr g h t कर्तुःके —(1 4) Ds कर्तुःके, Gs कर्तुःके
Cr m g as above (for 'कर्तुःके) छ (1) वैपिण्डु कर्तुःके
कौशागमिनि कर्तुःके कर्तुःके कर्तुःके कर्तुःके कर्तुःके
यथा सुमि शनि नाकर्तुःके —(1 5) Ms missing from
सप्त up to सप्त in 1 6 on a damaged fol —(1 6) Gs
सिक्त (for 'सिक्त) T-1 Ms कर्तुःके (for कर्तुःके) T-2 Gs Ms
सिक्त (for 'सिक्त) Dgs कौ (for 'सिक्त) Gs कौ
द्विपाम्, Ms कौ कौ द्विपाम् (for the post half) }

3 *) Ss Ds a तस्य, Gs (ed) तस्य Ms कर्तुःके
(by transp) —*) Dgs कर्तुःके, Ms कर्तुःके T-1
मसकौ, T-2 Ms कर्तुःके, Gs k as in text (for सुमर्दं)
—Ms missing from कर्तुःके 10 5th up to सप्त 10 6th
and Ms missing from कौ 10 5th up to second द
in 6th on a damaged fol —*) Dgs Gs (ed) कर्तुःके,
T-1 Gs (ed) कर्तुःके (for 'कर्तुःके) —For 5th,
Ss V Ds 1 2 Ds 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1272th माह तस्मादेवयोः सप्तौ सप्तौ सप्तौ
{Ss श्रेष्ठम्, Ms Ms (ed) (for 'श्रेष्ठम्)
Bt Ds 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms कौ (for 'कौ)
(for the post half) }

6 Ms missing up to 'सप्त 10 6th and Ms missing
up to second द in 6th (cf v 1 5) —*) Ds दक्षिण
दक्षिण (by transp) —*) Ss Ds सुमर्दं, Ms सुमर्दं,
Ms सुमर्दं, Ds सुमर्दं (for सुमर्दं) Ss Ms Ds 7
Gs कर्तुःके (for कर्तुःके) —Beam (bapt) 7 6th—8th —*) Ms
कर्तुःके Ss Ms Ds 7 कर्तुःके (by transp) Ds Gs
कर्तुःके (for कर्तुःके) Ss V Ds 7 कर्तुःके कर्तुःके —*) Ms
कर्तुःके (for कर्तुःके) Ss Ds 7 कर्तुःके 1 2 कर्तुःके, Ds Ds
कर्तुःके Ms कर्तुःके (for कर्तुःके) Ds दक्षिण (for कर्तुःके)
छ Cv दक्षिण कर्तुःके । उदयो दक्षिण कर्तुःके कर्तुःके कर्तुःके

7 Bt om 7 (cf v 1 6) —*) Ss Ms V Bt 1
Ds 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms कर्तुःके (for 'कर्तुःके) —*) Ss Ms Bt 1

अनि तस्य द्वाभ्याम् लक्ष्मणः सुमर्दयणः ।
सुमर्दं तस्य माह तस्मादेवयोः ॥ ९
अभिमित्तुदामो रामो नाम ऊर्जः कुतः ।
असौ रामस्य विद्धि आतरं मां च लक्ष्मणम् ॥ १०
अस्य देवमास्य सप्तौ विजने वने ।
सप्तमाहता मायां यामिच्छन्तामिहामर्ता ॥ ११
सं तु सो यः शिष्यं यः कन्यमश्नो रे ।
आस्तेनोसमि द्योतेन श्रवणो विजने ॥ १२

Ds 1 2 Ms कर्तुःके, 1 3 कर्तुःके Gs कर्तुःके (for 'कर्तुःके)
—*) Ss कर्तुःके कर्तुःके 1 4 कर्तुःके (for 'कर्तुःके) Ms
कर्तुःके (for कर्तुःके) —*) 1 5 कर्तुःके (for 'कर्तुःके) Ms
damaged for कर्तुःके

8 Bt om 8th (cf v 1 6) —*) Ss Ds 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Ms क (for क) Ss Ds कर्तुःके, 1 3 T-1 Gs Ms कर्तुःके
Gs as in text (for कर्तुःके) 1 4 क (for कर्तुःके) —*)
Ss 1 2 Ds 3 4 कर्तुःके (for 'कर्तुःके) 1 5 V Bt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
कर्तुःके कर्तुःके (1 1 कर्तुःके) —*) Ss Ds 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Bt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for क) —*) Ss
दक्षिण कर्तुःके, Ds कर्तुःके, Ds कर्तुःके (for कर्तुःके)

9 *) Ms damaged from second क up to क in
10th Ds Ds 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for 'कर्तुःके)
—*) Ss Ds 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for 'कर्तुःके)
—*) Ss V Bt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for 'कर्तुःके)
—*) T-1 कर्तुःके (for 'कर्तुःके)

10 Ds om 10 Ss om 10th Vs reads in marg
10th except कर्तुःके —*) 1 2 V Bt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
कर्तुःके, Ds Ds Ds Gs 1 2 कर्तुःके (for कर्तुःके) —*)
Ss Bt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for क) —After Bt Ds Ds Ds
Ds 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for क) Ms क (for क)

1273th माह तस्मादेवयोः सप्तौ सप्तौ सप्तौ
सप्त सप्त सप्त सप्त सप्त सप्त सप्त सप्त सप्त सप्त

{(1 x) Dgs T-विर्गमिन् (for 'दक्षिण) Ds Ds कर्तुःके
—(1 2) Gs कर्तुःके (for 'कर्तुःके) }

11 *) Ss Ds 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for क) 1 2 कर्तुःके
कर्तुःके कर्तुःके —*) 1 3 कर्तुःके (for कर्तुःके) —Ds om
(bapt) 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for क) —*)
—*) 1 5 V Bt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for क) before कर्तुःके
कर्तुःके (for कर्तुःके) Ss 1 5 V Bt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for क)
कर्तुःके Ss 1 5 V Bt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for क)

12 Ds om 12th (cf v 1 12) —*) Bt Ms क (for क)
—*) Ss V Bt 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Ms क (for क) —*)
—*) Ss Ds कर्तुःके (for कर्तुःके) —*) Ss 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

६७

पुरा राम महानाहो महानतपराक्रम ।
 रूपमसीन्मयान्वितं शिषु लोकेषु मिश्रितम् ।
 यथा सोमस्य द्रुमस्य दुर्घस्य च यथा गुरुः ॥ १
 सोऽहं रूपमिदं कृत्वा लोकादिनाम्नो महत् ।
 शरीरं न गतावाम् ग्रामं यामि ततस्ततः ॥ २
 ततः स्पृष्टमिरा नाम महार्थः श्रेष्ठो मया ।
 संशित्वान्विशिष्य रूपं रूपेणानेन धर्मितः ॥ ३

तेनाहमुक्तः प्रेक्ष्यते चोद्यथाविशेषिना ।
 एतदेव नृपमं ते रूपमस्तु रिगर्हितम् ॥ ४
 न मया चापितः नृदः द्यापस्यान्तो भवेदिति ।
 अभिप्रायकृत्येति तेनेदं भाषितं ततः ॥ ५
 यदा छिन्ना बुजा रामस्यां देहिद्विजेने जने ।
 तदा तं प्राप्यमे रूपं मनोरं विभूतं नृपम् ॥ ६

G ३ ३५.०
 H ३ ३५.१
 L ३ ३५.६

1278⁹ यथा राम पुराहूय रूपम् च विपचयम् ।

[S (अ) ३ (for ३)]

Colophon Da om (concl. the Sarga) —Sarga
 name Ss कवचमनुपलब्धम्, Ss Da कवचमनुपलब्धम् Da
 'तो', Ss Ss Ba Da कवचमनुपलब्धम्, Ba Da कवचमनुपलब्धम्
 —Sarga no (figures words or both) Ss Ss Ba
 om, Ss Da 77, V 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99
 Da 100 T G V 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

67

Da continues the previous Sarga Da begins with
 ab, Ts with श्रीरामचन्द्राय नमः, Ms with श्रीरामाय नमः

1 Ss Ss Ss Ba Da Da 101 om 102 —^a Ga नमः
 (for राम) —^a Da Da Ts Ga Ms परमेश्वर (Ga 'दी')
 (for 'म') —^a Ss Da Ts Ts महर्षिः, Ss बाह्य (for मला
 विमल) —^a Da सुप्रसन्न (for मलावि) Da Da Da
 सुप्रसन्न (for सोमस्य द्रुमस्य) Ss Ss transp
 सोमस्य and द्रुमस्य Ss महर्षि Ba (marg. also) Da
 Da Da सुप्रसन्न (for सुप्रसन्न) Da Ga Ms transp
 सुप्रसन्न and सुप्रसन्न Ss गुरु (for च) Ss Da Ts Ga Ms गुरु
 (Da 'रा') Ss Ss Ba Da 102 महर्षि, Da वया गुरु,
 G (ed) सुप्रसन्न (for वया गुरु)

2 ^a Da हस्ता (for कुन्दा) Ss Ss Ba Da
 रूपं तु राक्षसं वृथा —^a Ba विरामक Da वया (for
 महर्षि) —^a Ss उपलब्धम्, Da कथं, Ga वस्तु (for
 वस्तु) Ss Da वस्तु, Ss Ss Ba Da 103 वस्तु, Da वस्तु
 (for वस्तु) —^a Ss वस्तु, Ss [म, र, निलय, Ss
 V Ba Da 104 Ba च] सकल (Ba 'त') (for वस्तु)
 Ba धर्मधर्मात् सकल

3 ^a Da हस्ता (for 'वस्तु') Da वस्तु (for 'वस्तु') Da
 राम, Da राम (for राम) —^a Ss Da Da Ts वस्तु,
 Ss V Ba Da 105 वस्तु (for वस्तु) Ss वस्तु, Ss

V Ba Da 106 Ss (for वस्तु) —^a Ss om 107 —^a Ss
 Ba Da Ms Da Da 108 Ga वस्तु, Ss Ba Da Ga
 109, Ga as in text (for वस्तु) Da 110 विरामक (for
 विरामक) Ba (before om as in text) हस्त, Da 111
 वस्तु (for वस्तु)

4 ^a Ss हस्ता, Ss Ss Ba Da 112 वस्तु, Da वस्तु,
 Da 113 Ss हस्ता (concept) L (ed) हस्ता (for
 वस्तु) —^a Ss Ba वस्तु (for वस्तु) Ss Da 114 म, वि
 रामक (Da 'त') Ss वस्तु Ba वस्तु (for म, वि
 रामक) —^a Da Da वस्तु (for वस्तु) —^a Ss V
 Ba Da 115 [Ss Ba (m)] वि वस्तु, Ba [Ss Ba Da
 (for वस्तु)] Ss वस्तु वस्तु

5 ^a Ss Ba वस्तु (for वस्तु) Ss Ss Ba Da
 रूपं (for वस्तु) Ss Da वस्तु, Ss Ss Ba Da
 (Ss मे वस्तु, Da वस्तु) (for वस्तु) —^a Ss
 V Ba वस्तु, Da Ga वस्तु, Ga as in text (for
 वस्तु) Ss वस्तु, Da वस्तु (for वस्तु) Ss
 [Ss Ba, Ss Ss (for [Ss Ba]) —^a Ss Ba for Ss
 —^a Ss Da 116 Ga (for [Ss Ba]) Ss V Ba Da 117
 वस्तु (for वस्तु)

6 ^a Da [m] वस्तु, Ms damaged (for वस्तु)
 —^a Da 118 वस्तु (for वस्तु) Ss वस्तु वस्तु वस्तु,
 Ss Ss Ba Da 119 Ga V Ba 120 वस्तु वस्तु वस्तु —^a
 Da वस्तु (for वस्तु) Ss Ba 121 Ss Ss Ba Da (for वस्तु)
 Da वस्तु Da वस्तु (both Ss) (for वस्तु) Ss
 Ss Ba Da 122 वस्तु वस्तु वस्तु Ss Ba 123 Ss —^a Ss
 (both) 124 —^a Ss Ba वस्तु, Da वस्तु (for वस्तु)
 Da 125 Ms वस्तु (for वस्तु) Ss वस्तु वस्तु वस्तु
 —After 6 Ss V Ba Da 126 om

1279⁹ हस्ता वस्तु वस्तु वस्तु वस्तु वस्तु वस्तु ।
 परमेश्वरं नमः वस्तु वस्तु वस्तु वस्तु वस्तु ।

[(L 1) Ba transp. Ss and Ss Ba Da 127 (for 1)]

G 3 75 44
L 3 75 7 0

थिया विराजितं पुत्रं दत्तोस्त्रं विद्धि लक्षण ।
इन्द्रोपाविदं रूपं प्रसन्नमेवं रणाविरे ॥ ७
अहं हि त्वमोद्रेण पितामहमतोपयम् ।
दीर्घमापुः म मे प्रादाचतो मां विप्रमोञ्चयत् ॥ ८
दीर्घमापुर्नया प्रातः क्रि मे अक्र कसिप्यति ।
इत्येवं बुद्धिमाभ्यास रणे शक्रमधर्षयम् ॥ ९
तस्य शत्रुप्रमुक्तेन वज्रेण अतर्पणा ।
मन्थिनी च शिखरै शरीरे भंगप्रोञ्जितम् ॥ १०

स मया आच्यमानः स्वानवयमसादनम् ।
पितामहवचः सत्यं तदस्तिवति ममाद्यवीर ॥ ११
अनाहारः कर्म शक्तो भयमन्थिदश्रोमुक्तः ।
वज्रेणामिहतः कलं सुदीर्घमपि जीवितम् ॥ १२
एवमुक्तस्तु मे शत्रो गृह योजनमापतौ ।
प्रादादस्त्रं च मे युधौ तीक्ष्णदंष्ट्रमकलयत् ॥ १३
सोऽहं वृषाम्नां दीर्घभिर्मां समाकृष्य बनेरत् ।
मिहदिप्रमुपम्याघ्रान्मक्षयामि सप्तजितः ॥ १४

7 Si om 7⁴⁴ (cf v 1 6) —^a १) शियाया मय्यम्, Si V Bi s e Da s थिया (Dr 'ते') मा मय्यम्, Di-s थियाया (Da थियो ये, Da थियाया (sic)) प्रयम् (for थिया थिया विर) Ga थिया थियावि पुत्रो —^a २) Si Da-s Ma दनु मा, Ma 'मां' (for इतोस्य) Di-s रायत् (for इदम) ३) V Bi s Da s दनु (१) 'मेद' मया च दनुम्, Dm इतोविद्धि सहस्रम्, Ga १) इतोस्य विम (Ma 'लो विपु') लेख्य ४) Ga थिय थिया थियावि इतो पुत्र विद्धि ५) वडा इतोरेनुवसकस्य थिय धीनात् पुत्र विद्धि वामिणि सेव ६) 'दनुनाम थिय पुत्र प्रापदाक्षमया गत' इति निरुक्त्याप्ये पश्यमानात्, Ci मदा इय विपुमुक्त शिया थियावि रूप प्राप्यत इति सेव भाषितमिति सम्यक् । एवम् च मा इतो पुत्र विदीक्षयत् । ७) थिया थियावि पुत्र दनु एव विद्धि लक्षणम् इति पाठ्यात् वडा थिया धीनात् इतवस्य पुत्र दनुनाममिष्यं ४) —^a Dm सादात् Ga सोऽहं (sic) (for सोऽहम्) Di s माह, Drom (for रूप) ८) इन्द्रोपाविरूप ये, Da इन्द्रोपे वीर रूप —^a Di s स्मत् (for प्रातम्) ९) Ma एवद्, Dm Da Ga s कृत् (for एव) १०) Bi s Da s प्रातः (Bi 'म') रणमयि च, १) प्रातः वरणात्मकम्, १) Bi प्रातः तु मम विद्धि च (Bi लक्ष्) Di प्रादायै इतो मया (sic) Cf cites us in text for ^a

8 ^a Si च, L (ed) प्राह (for द्वि) —^a Ma वडा (for ततो) Di s मे (for मा), Si V Bi s Da s ततोऽहं पूर्वमात्रम्

9 ^a Bi वडा (for मया) Ma damaged for वडापुत्रे —^a Di Da मा (for मे) Di वडा (for अहम्) —^a Si V Bi s Da s Di s [य, ग, (for [य वं) Ma मयाय (for भासाय) —^a १) मलोपयत् (for मलोपयत्)

10 ^a Di reads शत्रुम् in marg. Si Si V Bi s Da s Dm दनु (Si 'न' मेज (for दनु) —^a Si वज्रमथि इतव म —^a Si Si Da s मलोपय, Bi (marg also) सतिवः Di Dm Da (marg gloss कविद्वे) सतिवः (for सतिवः) Si Si V Bi s Da s Da s म, Si o-m (s.b.m.) (for च), Bi (ed.) एव मया च (for विमयेव) —^a Si म मलोपयः Si सति, V Bi s Da s

सत्यवैदम्, Di मे विपेक्षि, Dm Da s Ga 'विदी', १) 'विदे' (for सत्यवैदम्) ४) Ga सत्यवैद सत्यवैद सत्यवैद इति सत्यवैदमन्त्रम्, ४)

11 ^a Si V Bi s Da s Da s गु (१) च सा (for लक्ष्), Si Si V Bi s Da s Di s Ga Ga t वाच्यमनोति (Ga 'ये मा), Ts वाच (sic), Ga वाच्यम् मद् (for वाच्यम् मद्) Si s वाच्यमनो मातेव —^a Di वडात्वे —^a १) Di युष्मा, Si V Bi s Da s राय (for माय) —^a १) illeg (for ^a, —^a) Si Di-s अतिवि, १) Di ततोः Ga लक्ष, Ma मया, Ct as in text (for सतिवः) Si Si V Bi s Da s Di s १) च सो (Si मे, Di मा) (for म) —After 17, Si V Bi s Da s Da s in.

12 ^a एवमेव न मया शिखरैः शरीरेण ।
इत्युक्तं युपेक्षितं इत्यादिवाच्यम् ।

{ (1) 1) Si Da s [४] लक्ष्मा — (2) 2) Da १) १), G (ed.) [४] लक्ष्मा (by transp) (for लक्ष्मा १)

12 ^a Si वडा, G (ed.) तावे (for तावे) —^a Dm T अलक्ष्य, Di मति (s.c), Da मति (s.c), Mt ^a (damaged) थिय (for अलक्ष्य), Di शिखरः Dm Da 'ह', f 'ह' (for शिखर) ४) Ga, m सतिवः शिखरः च एव स लक्ष्मा ४) —^a Si V Bi s Dm Da s Ga Ga t वज्रिय (for वज्रेण) Di Ga [म विद्म] Di द्वि इव (for [म, द्वि]) Si सत्ये, १) वडा (for कष्ट) —^a Di reads from margin in 12^a up to 14^a in marg —^a Si मलोपय (for मलोपय), Di इता Di इ, L (ed) उप (for मति).

13 Di reads 13 in marg. (cf. v. 12) —^a १) म मे, Si V Bi s Da s मया (for म मे) Di s म मलोपय उधे मे —^a १) Si इता (for प्रातः) Di Da स्या (Da 'स') स्या Si V Bi s Da s प्रातः प्रातः मलोपय (Si च, Da मे), Di मदा विपु वडा —^a १) १) नो वज्र (for साधनम्) Si Di-s अतिवि (Di 'न') Si V Bi s Da s इदं मदा (for अलक्ष्यम्)

14 Di reads 14 in marg. (cf. v. 12) —^a १) Di-s सत्यवैदम्, Si V Bi s Da s Di s Di s Ga

स तु मामजरीदिन्द्रो यदा रायः सत्त्वस्थः ।
 छेत्स्यते सनो बहू तदा स्वयं गमिष्यति ॥ १५
 स तं रामोऽसि भद्रं ते नाहमन्येन रायः ।
 शक्यो हन्तुं यथातथमेवमुक्तं भर्तृणां ॥ १६
 अहं हि मत्तिसापिष्यं वसिष्ठमि नर्यम् ।
 मित्रं चैरोपदेक्ष्यामि युगाम्भा संस्कृतोऽस्मिन् ॥ १७
 एषमुक्तुः प्रमोदा दनुना तेन रायः ।

इदं वमाद रचनं लक्ष्मणस्योपद्रवतः ॥ १८
 रामेन इवा सीता मम भार्या वयसिनी ।
 लिप्कान्दस्य धन्यपनासह आया यवातुम् ॥ १९
 नामभारं तु जानामि न रूपं तस्य रघुनः ।
 निशमं या प्रभारं या यमं तस्य न निघ्ने ॥ २०
 ओमर्त्तानामनाधानामेवं मिरिषाभाम् ।
 सत्त्व्यं सद्यं स्तुमुपराते च त्वेताम् ॥ २१

३ १५ २०
 ३ १६ २१
 ३ १७ २२

117 स (१५ V Br १५ Da १५) कृत्वा (Da De १५) -
 सिद्ध (for समाह्वय) Si १५ V Br १५ Da १५ यदा (१५
 * a [illeg]) जने (Da १५) G को यत् (for वनेयत्)
 ॥ १५ सत्त्व्यं यदा (१५) Si सत्त्व्यं, Da
 Da De १५ T G १५ सिद्धीय (Da १५ T १५) Da
 Da सिद्धिग्राह (for सिद्धीय) Si सत्त्व्यं (illeg)
 Da १५, Da सत्त्व्यं, G (ed) - सत्त्व्यं (for
 सत्त्व्यं) Si V Br १५ Da १५ सत्त्व्यं सत्त्व्यं

15 Da om १५ १७ Si Da om १५-१६ Da om १५
 —" Si V Br १५ Da १५ च (for तु) —" Si यदा ते
 रायरी वने, Si V Br १५ Da १५ यदा च सत्त्व्यं (for
 Si V Br १५ Da १५ छेत्स्यते, Da छेत्स्यते, G १५ (for
 छेत्स्यते) Si वदी छेत्स्यते ते बहू —After १५ Da
 Da Da S 118

1281* अनेन वदुषा वात वनेऽभिराजसम् ।
 यथाहस्यामि सत्त्व्यं प्रहस्य पातु मेवे ।
 अयम् अहं रामो ममेवेदं स्तुमुपराते ।
 इमा दुहि दुस्तुव्यं दृष्टव्यं दृष्टव्यम् ।

[1 १] Si सत्त्व्यं (for वदुषा) K (ed) तुन (for
 तत्) —G damaged from 118 m 1 2 up 10 118 m
 1 3 —(1 ३) Da Da T १५ G M सत्त्व्यं (G १५) Si
 (Da १५) Da सत्त्व्यं

16 Si Da om १६ (cf v 1 १५) Da om
 १६-१७ —" Si सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) —" Si V Br १५
 Da १५ सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) —G damaged from १६ up
 to १५ in १६ —" Si सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) V सत्त्व्यं, Da
 वदा (for वदा) Si V Br १५ Da १५, V Si V Br १५-
 (for वदा) —" Si V Br १५ Da १५ Da १५ M
 पदा, Si V Br १५ सत्त्व्यं वदा, V सत्त्व्यं, G व
 मुक्त, G १५ m 118 (for सत्त्व्यं) Si सत्त्व्यं, G
 G (ed) सिद्धीय (for सत्त्व्यं)

17 Da om १७ (cf v 1 १५) Da om १७ m
 damaged for १७ (for both cf v 1 १६) —" Si Da
 हं (for सत्त्व्यं) Si १५ V Br १५ Da १५, Si Da १५
 (for १५) Si १५ V Br १५ Da १५ मति (Si १५)
 (Si १५) (for सत्त्व्यं) —" Si V Br १५

Da १५ सत्त्व्यं, Si सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) —" Si Da
 हं (for सत्त्व्यं) Si (with hiatus) वे सत्त्व्यं (for
 सत्त्व्यं) —" Si सत्त्व्यं, G Si (with hiatus)
 सत्त्व्यं Si damaged (for सत्त्व्यं) Si Da सत्त्व्यं
 (for सत्त्व्यं) Si V Br १५ Da १५ सत्त्व्यं (for
 Si G सत्त्व्यं सत्त्व्यं उद्दिष्टव्यं सत्त्व्यं Si सत्त्व्यं
 सत्त्व्यं

118 G damaged up to वदुषा in १६ (cf v 1 १६)
 Da reads १६-१७ m 118 —" Si V Br १५ Da १५
 transp वदुषा and वदुषा Si Da सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं)
 G सत्त्व्यं सत्त्व्यं (for १५) —Da om १६
 —" Da (१५, १७ सत्त्व्यं, Da Da सत्त्व्यं (for १५
 सत्त्व्यं)

19 Da reads १९ m 118 (cf v 1 १६) —"
 Si सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) Si Si Da १५, Si सत्त्व्यं (for
 सत्त्व्यं) —T s transp सत्त्व्यं and सत्त्व्यं Da Da Da
 G सत्त्व्यं सत्त्व्यं (by transp) —" १५ १७ सत्त्व्यं
 Si सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) —After १५ Si Da 118

1282* वदुषावात वदी गव सत्त्व्यं न सत्त्व्यं ।
 [Da सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) and वे (for वे)]

20 " Si सत्त्व्यं (for तु) —G damaged for २०
 —" V सत्त्व्यं सत्त्व्यं (by transp) —After २० Si
 V Br Da १५ read २१ —" Si V Br Da १५ om २०
 —" Da च (for वा) Si Si V Br १५ (१५) सत्त्व्यं, Si
 सत्त्व्यं, Da सत्त्व्यं वा (for सत्त्व्यं वा) —" Da सत्त्व्यं
 (for सत्त्व्यं) Si V Br १५ न सत्त्व्यं (by transp)
 Si न सत्त्व्यं सत्त्व्यं, Si सत्त्व्यं इति वा न सत्त्व्यं —After
 २० V Br Da read २१

21 " Si Si Da १५, Si V Br १५ Da १५, Si Si
 (for वे) —Si V Br Da १५ om २१-२२ —" Si
 सत्त्व्यं, Da Si सत्त्व्यं, Si सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) Si
 सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) —" Si Da Da Da १५ १५ G
 G सत्त्व्यं, Da सत्त्व्यं (for सत्त्व्यं) G सत्त्व्यं (for
 सत्त्व्यं) Si G सत्त्व्यं सत्त्व्यं सत्त्व्यं सत्त्व्यं सत्त्व्यं
 सत्त्व्यं, G सत्त्व्यं सत्त्व्यं सत्त्व्यं सत्त्व्यं सत्त्व्यं
 सत्त्व्यं

G 3 75 0
B 3 76 24
L 3 78 19

काष्ठान्यानीय शुष्कानि कले मयानि कुजुरैः ।
घस्यामस्तवां ययं वीर श्वेते महति कलिते ॥ २२
स त्वं मीतां समाचक्ष्व येन वा यत्र वा हृत्वा ।
कुरु कल्याणमस्त्यर्थं यदि जानामि तत्ततः ॥ २३
एवमुक्तस्तु रामेण यावयं दनुरुनुचमम् ।
श्रीनाथ कुजुरो वक्तुं तत्कारणं राघवम् ॥ २४
दिव्यमलितं न मे दाने नामिजानामि मैथिलीम् ।
यत्तां व्रासति तं वक्ष्ये दग्धः खं रुमभासितः ॥ २५
अदग्धस्य हि रिद्धांतुं शक्तिरस्ति न मे प्रभो ।

राघवं तं महावीर्यं सीता येन हृत्वा तव ॥ २६
विज्ञानं हि महद्दण्डं श्वापदोपेण राघव ।
सङ्कलेन मया प्राप्तं रूपं तोहविर्गाहितम् ॥ २७
किं तु यावच्च यावत्सवं त्वविता श्रान्तवाहनः ।
ताम्रनामपटे विष्टा दह राम ययातिधि ॥ २८
दग्धस्तत्राहमपटे न्यापेन रघुनन्दन ।
वक्ष्यामि तमहं वीर यस्तं व्रासति राघवम् ॥ २९
तेन सहयं च कर्तव्यं न्याम्यवृत्तेन राघव ।
कल्पपिप्पलिव ते श्रीतः साहाय्यं लघुविक्रमः ॥ ३०

22 $\text{Ss V Bts Ds r om. 22 (cf. 1. 21). —}^a$)
Ss Bt Ds r Ts Gs Ms [आ] दग्ध [for [ना] नीय] . Bt
राघवाय [for युष्मानि] Ss Ds r Ts [Ds r Ts] विजिज्ञानि
[for कले भावने] Ss Ds r Ds Ds Ts Ms transp
युष्मानि and भावने —^a) Ss Ds r Gs घस्यामस्तः Ds
Ms 'हि' [for 'मस्त'] Ds om. for वयं वीर Ss च वा
(च) Ds वृत् [for वत्] Ds marg. [for वीर —^a) Ds
कुजुरैः Ds (marg. also) कले [for कले] . Ss कलने, Ss
कदुरैः Bt कलपय [for कलिते]

23 $\text{Ss V Bt Ds r read 23 after 20}^a$, while Vs
Bt r read 23 after 22 —^a) Vs Ds Gs दग्धमस्त्यर्थं —^a)
Ss Ss V Ds r Ts Ds (marg.) transp येन and यत्र
Vs दाहिता, Gs वा [for वा हृत्वा] —^a) Ss Ds वयं त्वं
Ds प्रभयो [for भवयं] Ss Ds r वृत् कर्णे त्ता [Ds
'येनया'लप्रो

24 ^a) Ss Ds r Ts [Ds वत्] त्वं [for वृत्] Ss V
Bts Ds r दाघ्य त्वं Bt 'व' प्रलोपन, Gs दाघ्यो वास्य
मुच्यते G (ed.) दाघ्य त्वं देवताय —^a) Ss वयं, Ss
Dts Ds Ms वृत्, Bt वृत्ती [for वृत्तरी] Ss वयं,
Ss Ds Ds वयं, Ss Ds वयं, Ds [Ss वयं, Gs as
in text [for वयं] —^a) Ss Ds Ms वृत् [for वृत्] .

25 ^a) Ss Ds r न हि, Ss V Bt Ds र वयं, Bt वयं
[for वयं] . —^a) Ss न वा [for वयं] Ss वयं, Bt
'हि' Ds Ds वयं [for वयं] . Ss Ss V Bts r Ts
Dts r Ts Ss [Ss] वयं, Ms वयं वत् by transp)
[for व वयं] . — Bt reads 25^a 26^a no marg —^a) Ss
Dts र [for रत्] — After 25, Dts Ds ms.

2253^a सोऽपि जगति वृद्धतद्वयं सत्तम उपरम् ।

26 Bt reads 26^a in marg. (cf. 1. 25) —^a)
G (ed.) मेदवयं [for वत्] Ss Ds r Ts Gs Ms
वृत्, Ss V Bts r Ts Ds Gs न [for वत्] . Ss Ds रिद्धांतुं Ds
'रि', Ss V Ts मे [Ts] वयं [for रिद्धांतुं] —^a) Ss

वयं [for वयं] Ss Ds r न मे रिद्धांतुं Ss वयं वयं
Vs Ds r Ds वयं [for न मे वयं] —^a) Ss Ds Ds
Dts Ds Ts Ms Ms, Bt च [for व] . Ss राघव व वयं
वीर —^a) Ss V Bts r Ts Ds Gs transp. सीता and देव.
Dts [ना] हृत्वा [for हृत्वा] Ss V Bt Ds र वयं, Ds
वयं, Ds वयं [for वयं] . Bt वयं वयं

27 Vs om. 27^a —^a) Ss Ss Dts र मे [for मे]
Ss Ss Ds r वयं वयं, Ss Vs Bts r Ts Dts Dts G
Ms वयं वयं [for वयं वयं] . — Ss om. 27^a Bt vay
27^a in marg —^a) Ss वयं वयं, Ss वयं, Bt वयं
Dts वृत् [for वयं वयं] Bt वयं [for वयं] . Ss V
Bts r Ts वयं [for वयं] —^a) Ss V Bts r Ts
वयं वयं वयं वयं .

28 ^a) Ds व वयं (byam) [for वयं] . —^a)
Dts (gloss) वयं [for वयं] . Ss Ss V Bts r Ts
वयं [for वयं] . —^a) Ss वयं [for वयं] Ss वयं
[for वयं] .

29 Dts reads 29^a except दग्ध in marg —^a)
Ss वयं वयं [for वयं वयं] Ss V Bts Ds वयं, Bt
वयं [for वयं] —^a) Ss वयं, Ss V Bts r Ts
वयं [for वयं] Bt 'व' Bt 'व' [for वयं] Ss Dts वयं
वयं, —^a) Ss Vs Dts Dts Dts रत् [Ds Ds
वयं, Bt वयं, Ms [व] वयं [for वयं] —^a) Ss
V Bts r Ts व वयं, Dts रत् [for वयं] Dts Ds
वयं [for वयं वयं] Ss Vs Ds रत्, Ss Dts वयं
[for वयं वयं]

30 ^a) L (ed.) वयं —^a) Gs वयं [for वयं]
— Ss om. (hapl.) 30^a 31^a —^a) Ss Gs वयं, Dts
Dts रत्, Ds वयं [for वयं] Ss V Bts r Ts
वयं वयं [for वयं] Dts r Ts Gs वयं [for वयं]
Ss V Bts r Ts रत् [for वयं] Ss Bts r Ts वयं
वयं, —^a) Bt वयं, Bt वयं वयं वयं .

न हि तस्यास्त्यगिदं विषु लोकेषु राघव !

[समन्वितो लोभन्युरा वै अरणान्तरे ॥ ३६]

इति श्रीरामायणे अरण्यकाण्डे सप्तवष्टितमः सर्गः ॥ ६७ ॥

75

एषमुक्तौ तु तौ वीरौ कङ्गधेन नरेवौ ।
 गिरिशदरमासाद्य पायकं मितछर्जतुः ॥ १
 लक्ष्मणस्तु महोत्थाभिर्ज्वलितोभिः समन्ततः ।

जिताभादीपयामास ता प्रज्ज्वाल सर्वतः ॥ २ ॥
 तच्छरीरं कन्यस्य पृथगिन्द्रोषमं महत् ।
 मेदता पथ्यमानस्य सन्दं ददति वारुः ॥ ३ ॥

G	3	75	51
H	3	74	3
L	1	28	32

31. *Sām. 35^{ab}* (cf. v. 30) —^a *N V B:*
D: = *s*, *G:* = *ṣ* विदिह, *D:* = *ṣ* 'दाव' (for *ṣ* 'विदिह')
B: = *ṣ* कलविदिह कल —^a *N D:* *D:* *T:* = *ṣ* पविहो, *V*
 कल, *D:* = *ṣ* कल, *D:* = *ṣ* कल, *T:* = *ṣ* 'प्रवि' (for *ṣ* पविहो)
S: *N V B:* = *ṣ*, *D:* = *ṣ* देवह (for *ṣ* कोकल) —^a *S:*
N V B: = *ṣ*, *D:* = *ṣ* वली (*D:* = *ṣ* व) *T:* = *ṣ*
 दुहो (for *ṣ* दुह) *S:* कलविदिह, *D:* = *ṣ* कल (for
 कलविदिह) — After 32, *S:* *D:* = *ṣ*

D₁ 34 D₁ 7 विनिष्ठाप्रमातोष्य कथं समुपेक्षु - After 7,
S₁ N₁ V D₁ 34 D₁ 34 108

1286^a कृतनिर्गुणस्यैव अवस्थितं मया वरुणः ।

कथं न भवेत्तु यथा च यदुक्तं पितृ वरः ।

[(13) Śa Dv-*सञ्जयः*, Śa Dv *सिञ्जयः* (for
निजयः) Śa Dv-*अभिषि* (for *अभिषि*) - (14) Śa
Dv *वसिष्ठः*, Dv नरै *वसि* (for *वसिष्ठः*)]
while Ga Mā of *lax* sec m) 105 after 1

1387* भवत्येव कुलं यद्वर्गं विदुः गिरिप्रहोषमात्रम् ।

सतः कृष्णधाममोप्य शिरसा श्रद्धाविग्रहवर्धनी ।

आह ॥ सुमहाबाहूयैःपद्मपद्मिनीः

[(1 2) *Ma* निरिपेय (for *ग्रहेषाम्) — (1 3) *Ma*
विष्णु (for *गौ)]

2 *) Da दुहायो (for द्युवायल) —Vi. att.
(hapl ?) 2nd —*) T₁ तिहिय (for तिहिय) S₁ त्रिपि
यायात्, M₁ त्रिपि (for त्रिपि) —*) D₁ त (for त)
G₁ त्रिपि (for त) M₁ Ya Da 3rd यायात् 3rd स (for
स) Ya स (for स) D₁ यायात् यायात् —After 2, G₁
M₁ ya (for ya) 105.

1258⁴ હા પ્રેમ સર્વેએ રીયા પિયા દયાર્થે ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

दृष्टो जटानु नृपं तु सीतामन्त्रेपदा स्वया ।

अथ द्वितीयो निर्दोषस्तथाय किं तु यद्विनि

महाशक्तिप्रपाण्य फलत्रयमनलो भवान् । [९]

अन्तरिक्ष महेन्द्राभिराहणेन सहस्रम् ।

[(1 2) Ms रामे ना (for राम) — (1 3) Ms वृष
(for वृष) — (1 5) Ms [5]रज (for रज)]

3 ⁴) Bi युज, De यत् (for एत) Ge युज (for यत्) —) Ne V Bira Dur मेदस, Crg t as text (for 'स) Si De स सिव्यावसस, Dae पव्यावस (for पव्यावस) —) Dts Dae G दस (archaic) (for 'द) Ne ददाति ये सै

[351]

१३३५* सार्वभौमिक मित्र कृत्य सौभाग्यवाचकम् ।

† Do. na (for na) ‡ Do. na (for na) (Do. na)

while Masana

Figure 1

संस्थानों पर १९७३-७४ में विचारणाचा ।

संस्थापनी अथ उपनिषद् प्रीति

महाराष्ट्र शासन, न्याय विभाग, मुंबई

TABLE 1. Mean number of eggs per female and mean number of eggs per female per day for the 1997 and 1998 seasons.

Coleophon Śs N Vt Be Ds T G Om —Kand
name Vt Be Dg Dts Dv T G Mā = अण्डम् (V
अण्ड)कन्दे —Sarga name Vt Be Ds कन्दकाण्ड
—Sarga mē (Churen, words or both) Be om, V
Śt, Dig Colephon Dv Ds T G Mā s 72, De So, Ma 72
—After Colephon G concludes with श्रीगङ्गा

इति ने V। Ba: Dīśāḥ evāṁśaḥ the previous
Sarga: Di begins with अ, Te with श्रीमच्छाश्रयम्
Ma with श्रीमच्छाश्रयम्

1 *) Bi lacuna for श्री Na नेन (for श्री) —*)
 Śa Da-3 Ma गोचरी (for श्री) — Na V Bi-3 Da-3
 लेनाचरी (for श्री) —*)
 प्रदत्त) Śa Da-3 विदितमन्त्रिणी (for श्री) Na V

G 3 6 5
B 3 73 10
L 3 79 5

चदुमन्तौ वरान्देशाञ्चैलाञ्छैलं वनाद्गन्तम् ।

ततः पुष्करिणीं वीरौ यस्मां नाम गमिष्यथः ॥ ५

अशर्करामविश्रंखां समतीर्षावचैरालम् ।

राम सज्जताराङ्गं कमलोत्पलशोभितम् ॥ ६

तत्र हंसाः पुत्राः क्रौञ्चाः कुतराश्चैव राघव ।

वल्गुश्चरा निकृन्ति यस्मात्सिलगोचराः ॥ ७

(for वल्गुश्चरा) Gs पैरले (acc) (for रवे) —[1 5]
Dm: Ds Ts Gs Ms [च]नेताद् Ds परत् (for
लाद्) Dm: Ds Ts Gs Ms पै (for लव) —[1 6]
Dm: Ds टराव, Ds पैरले (for लवण) Dm: Ds Ms
(for लव) —[1 7] Gs कर्त्त (for सुवत्) Dm: Dm:
Ds T Ms पवतुत् Ds च लापत्त (for [च]नेता सुवत्)
—[1 8] Ms सज्जताराङ्गं [1] Gs पृथगाल्ये च कदाच
(Gs 3rd) शस्त्रा पर फला वाक्पुत्राश्च शिल्पा नयकाश्च । नीला
शोका कल्पाश्च करीताश्च पुष्पाः । अति सुखा भगोद्यम् इत्यत्र
पारिषदाः । तावत्तदाश्च कृते पञ्चमिल च तान्मन्त्र । कल
मृगस्यस्यति मृगस्यो लीलाश्च । तद्विषयं कलुषं वम पुनित
पारम् । न ह्यस्मिन् कलुषप्रत्ययेषु कल । लक्ष्मणस्य यत्र कदाचालु
सुवत् । तत्र च कदाचालु बने पैरले यत्र । यत्र कदाचालु
महाविद्वत्तदा । शोभते लक्ष्मण लेखनप्रतिभा । तावत्तदाश्च
भूते पारिषदा पारिषदाः । कलमृगस्यस्यति मृगस्यो लीलाश्च ।
हायेव पाठस्य भावेन शेषेषु केवलैर्लक्षितं [1]

8 Ds om 5th-6th Ds om 5th —^a Ss Ns Vs
Bs: Ds: Ds: Gs Ms सज्ज[Ms Gs Ms 'ज]स्यते Ds
पाठान्तौ (acc), Ms सज्जतौ (acc) Gs mgkt as in
text (for चदुमन्तौ) —Ms illeg from परत् up to
दीपश्च [1] Ss करोतिष्यत्, Ms Vs Bs: Ds: वदु
नेताद् (for वरान्देशान्) —^a Ms कदाचि च (for
कदाचालु) —After 5th, Ds repeat 4th —^a Dm:
Ds: Gs Ms सुवत्तौ, Gs k as in text (for
'दीर्घ') Ss Ms Ds: सवा, Vs Bs: राम, Dm:
वीर (for वीरौ) Ms सज्ज २२ (illeg) —^a Ms
Dm: Ds: Ts Vs गमिष्यथ (for 'यथ') Ms Vs Bs: Ds:
Ds: पवतुत्तद्विषय (Ds: 'य'), Dm: Ts पवतुत्त
गमिष्यथ

6 Ds om 6th (cf v 1 5) —^a Dm: Cn
सज्जताराङ्गं, Ts सज्जताराङ्गं (for सज्जताराङ्गं) Ss Ms Ds:
अविश्रंखा, Ms Ds: च विमला, Vs Bs: सुविषया, Ms
सुविषया, G(ed) सुविषया (for अविश्रंखा) —^a Ss
Ds सज्जताराङ्गं Ds: Ms सज्जताराङ्गं, Ds mgkt, Gs सज्जताराङ्गं
(for सज्जताराङ्गं) —^a Ss Ms Bs: Ds: सज्जताराङ्गं,
Vs सज्जताराङ्गं, Ds सुविषया, Ts सुविषया (for सज्जताराङ्गं), Ms
सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं, Ms सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं [1] Gs k as in text

नेद्विबन्ते वरान्द्वय वयसाकोमिदाः शुभाः ।

पुत्रपिण्डोमसान्धूलांस्तान्द्वजान्मधुविषयः ॥ ८

रोहितान्कतुण्डांश्च नलमीनांश्च राघव ।

पम्पायामिषुभिर्हस्तांस्तत्र राम वरान्द्वयम् ॥ ९

निस्त्वयधनयस्तप्तान्कृशानेकान्द्वयम् ।

तत्र मध्या समायुक्तौ लक्ष्मणः संप्रदास्यति ॥ १०

पाठस्य दीर्घं कार्यं [1] Ms अविश्रंखा, Ns Vs Bs: Ds:
सज्जतौ, Ds Ts: सज्जतौ (for सज्जतौ)

7 ^a Dm om डरा, Ds कौकी, Ds om (for
कौका) Ss वर इत्यत्र वरान्देशान् —^a Ss Ds सज्ज
सज्ज, Ms Vs Bs: Ds: सज्जताराङ्गं, Ds सज्जताराङ्गं, Ts
Gs सज्जताराङ्गं (for सज्जताराङ्गं) Ds सज्जताराङ्गं (acc) Ms सज्जताराङ्गं
(illeg) अ सज्जताराङ्गं —Ss om 5th-6th Ds om (illeg)
7th-8th —^a Ds सज्जताराङ्गं, Dm: Dm: Ds: Gs Ms
वल्गुश्चरा, Gs as in text (for वल्गुश्चरा) Ss Vs Bs: Ds:
Ds: Gs वल्गुश्चरा (for नि) Ss Ds: Ds: Ms वल्गु
स्वतन्त्रि (Ds Ms 'वाच') कृत्यति —^a Ss लोके (illeg)
Ms वाचि (for वल्गुश्चरा)

8 Ss Ds om 8 (cf v 1 7) —^a Ss सज्ज
(illeg) —^a Ds Gs सज्जताराङ्गं, Ts Gs Ms सज्जताराङ्गं
(for सज्जताराङ्गं) —Ms illeg after सज्जताराङ्गं up to 9th Ss:
Bs: Dm: Ds: Ds: Ts सज्जताराङ्गं, Bs सज्जताराङ्गं (for सज्जताराङ्गं)
—^a Vs सज्जताराङ्गं (for सज्जताराङ्गं) Bs सज्जताराङ्गं (for सज्जताराङ्गं)
—^a Ms Vs Bs: Ds: Ds: सज्जताराङ्गं (Vs: सज्जताराङ्गं) (by
transp) Ss Vs Bs: Ds: Ds: Ds: Ts Gs Ms
सज्जताराङ्गं

9 Ds om 9th Ms illeg for 9th (cf v 1 7 and
8) —^a Ss Ms Vs Bs: Ds: सज्जताराङ्गं (Ss Ds:
'सज्जताराङ्गं') Dm: Ds: Gs सज्जताराङ्गं, Ds सज्जताराङ्गं, Gs
as in text (for सज्जताराङ्गं) —^a Gs सज्जताराङ्गं (for सज्जताराङ्गं)
Ss सज्जताराङ्गं, Dm: सज्जताराङ्गं, Ds सज्जताराङ्गं, Ds सज्जताराङ्गं
सज्जताराङ्गं (for सज्जताराङ्गं) —^a Ms Vs Bs: Ds: सज्जताराङ्गं
सज्जताराङ्गं, Dm: Ds: सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं, Ts सज्जताराङ्गं
सज्जताराङ्गं, Ts Gs सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं, Gs सज्जताराङ्गं
सज्जताराङ्गं, Ms सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं, Ms सज्जताराङ्गं
सज्जताराङ्गं (for ^a) Ss Ds: सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं
सज्जताराङ्गं (Ds: सज्जताराङ्गं) सज्जताराङ्गं [1] Gs सज्जताराङ्गं [1]

10 ^a Bs सुविषया (for सज्जताराङ्गं) Ss Ds:
सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं (Ds: सज्जताराङ्गं) Ss Ds:
सज्जताराङ्गं, Ms Bs: सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं, Vs सज्जताराङ्गं
सज्जताराङ्गं, Ds सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं, Ds: सज्जताराङ्गं (Ds: सज्जताराङ्गं)
सज्जताराङ्गं, Gs सज्जताराङ्गं सज्जताराङ्गं, Ds: सज्जताराङ्गं (Ds: सज्जताराङ्गं)
सज्जताराङ्गं, Vs सज्जताराङ्गं (acc) Bs सज्जताराङ्गं, Ds
सज्जताराङ्गं, Ms सज्जताराङ्गं (for सज्जताराङ्गं) Ts सज्जताराङ्गं

मृषं ते सदातो मत्स्यान्मयायाः पुण्यसंख्ये ।

पञ्चगान्धि सिंघं करि सुखशीतमनामयम् ॥ ११

उद्धृत स तदाक्लिष्टं रूप्यसप्तद्विंशतिमम् ।

अथ पुष्पपत्रेण लक्ष्मणः पाययिष्यति ॥ १२

स्फूर्त्तानिगुह्यान्व्यान्वराहान्तनचारिणः ।

अपि लोभादुपाह्वान्नुपमानि नर्दतः ॥

(for कण्ठकात्) —^a) Dg: Ts मय्याम् (for मय्या) Ts समाप्तको (for युक्तो) —^a) Gs हय दामयति (for सदा सति) —For 10^a, Ss Vt Ba Ds Ds-100 subst

1302^a विविध पाली विधिष च लक्ष्मणतो प्रत्यक्षम् ।

[Ss Ds: विह्वल सौम्य, Ds: विविध पाली (for विविध पाली) Ss: विह्वलसत् सौम्य, Ds: विह्वल सौम्य विधिष च (for the prior half)]

—Thereafter Ss Ds reads 13^{ab} (followed by 1304^a)

11^a) Ss Vt Ba: Ds: सुख (for सुख) Ds Ds Ts ह्यत् (for ते) Ss Ss Vt Ba: Ds-100 ह्यत् (for सुखम्) —^b) Ss Ds Ds: Ts पञ्चगान्धे Ss Ds: पञ्चसंख्ये, Vi पञ्च, Ba: सख्यं, Ds पुष्पं (for पुष्पसंख्ये) —After 11^{ab} Ds reads 13^{ab} (followed by 1304^a) —^a) Ss Ss पञ्चगान्धे (for "अ" सुख, Ds पुष्पं, Ds पुष्पगान्धे, Ds पुष्पगान्धे (for पञ्चगान्धे विधिष) Ds Ds Gs एतात् (for सुख) Vt Ts सख्यति (for सख्यपञ्च) Ss Ds-100 ह्यत् (Ds "अ" शीतमना ह्यत्, Ss Ba: Ds: सुख शीतमनासिद्धि (for "अ") Ms पञ्चगान्धे विधिष वस्तु प्रत्यक्षं सुखशीतम्

12 Ba om 12^{ab} —^a) Ss Ds: स ततोदित (Ss "अ") Ss Vt Ba: Ds: [स] वं तदा (Vt Ba "अ" ह्यत्, Ds Ds: शीतमनासिद्धि, Ds वं ततोदित, Ds वस्तुसिद्धि, Ts वं ततोदित, Gs वं ततोदित, Ms सख्यति (acc), Ms स वं ह्यत् (acc) (for स ततोदित) —^b) Ss ह्यत् वैष्णवसिद्धि, Ba Vt Ba: Ds: पञ्चगान्धे सख्यपञ्च, Ds सख्यपञ्चपञ्चगान्धे (hypo) Ds वस्तु वैष्णवसिद्धि, Ds सख्यपञ्चपञ्चगान्धे —^a) Ss Ds-100, Ds वस्तु, Ts वस्तु (for वस्तु) Dg: Ds Ds: Ts Gs Ms पञ्चगान्धे, Ds वस्तु, Gs h t as in text (for वस्तु) Ss सुखीय पञ्चगान्धे Ss Vt Ba: Ds: सख्यपञ्चपञ्चगान्धे (hypo) —^a) Ss Vt Ba: Ds: सख्यपञ्चपञ्चगान्धे, Ba सख्यपञ्चपञ्चगान्धे (for सख्यपञ्चपञ्चगान्धे) Ss Ss Ds-100 सख्यपञ्चपञ्चगान्धे —After 12, Ss Vt Ba: Ds: 100

1303^a उपगान्धे विज्ञापनविज्ञापनसिद्धि

[Vt पुष्पगान्धे, Ds शीतमना, (for सुखीय), Vt विज्ञापन

स्फूर्त्तानिगुह्यान्व्यान्वराहान्तनचारिणः ॥ १३

सख्यपञ्चे निचरत्राम विधिष सख्यपञ्चारिणः ।

शीतोदकं च पञ्चगान्धे दद्यात् शोकं मिहास्यति ॥ १४

सुमनोमिथितोत्तरं सिलस्रक्षकमलम् ।

उत्प्लानि च कुष्ठानि पट्टवनि च रावन् ॥ १५

परिण Ba निचरत्रामि Ba: विज्ञापन Ba: सख्यपञ्चारिण (for the post half)]

—Thereafter Ds reads 14^{ab}

11 Ss Vt Ba: Ds om 13^a-14^b Ss Ds (after 14^{ab}) : read 13^{ab} after 1302^a —^a) Ms सुखम् Ts Ms सुखम् (for सुख) —^a) Ds Ds: वस्तुम् (for वस्तुम्) —After 13^{ab}, Ss Ba Ds Ds-100 1 2 only of 1304^a —Ss Ba: Ds: om (hapl) 13^a-14^b —For 13^a-14^b, Ds: Ms subst 1304^a Ds: reads 13^{ab} in marg —^a) Gs सख्यम् (for सख्यम्) —^a) Ds Ds: सख्यपञ्चारिण (for सख्यपञ्चारिण) Ss Gs सख्यपञ्चारिण

11 Ss Ss Vt Ba: Ds: 100 14^{ab} (of v 1 13) —^a) Ds: सख्यम्, Ds: Ts: Gs सख्यम्, Ds: विज्ञापन, Ts Ms Gs सख्यम्, Gs h t as in text (for विज्ञापन) —For 13^a-14^b Ds: Ms subst Ss Ba Ds Ds-100 1 2 only after 13^{ab}

1304^a सख्यपञ्चारिणसिद्धि सख्यपञ्चारिणः ।
सख्यपञ्चारिणः सख्यपञ्चारिणः ।

[Ds transp 1 2 and 3 —(1 2) Ds (2) विज्ञापन, Ds: सख्यम् (for विज्ञापन) Ss Ba Ds: सख्यपञ्चारिण (for 14^{ab}) —(1 2) Ds: सख्यपञ्चारिण (for the post half) Ss सख्यपञ्चारिणसिद्धि सख्यपञ्चारिणः]

—Thereafter Ss: cont

1305^a शीतोदकविज्ञापनविज्ञापनसिद्धि

—Ba reads 14^{ab} after 1303^a —^a) Ds: विज्ञापन Ds: सख्यम् (for सख्यम्) Ss Ts: सख्यपञ्चारिण (for सख्यपञ्चारिण) Ss Ds: 100 (Ds "अ" सख्यपञ्चारिण सख्यपञ्चारिण Ss Ba: Ds: सख्यपञ्चारिणसिद्धि, Vt सख्यपञ्चारिण सख्यपञ्चारिण (hypo) —^a) Ts: सख्यपञ्चारिण (for सख्यपञ्चारिण) Ds: सख्यपञ्चारिण (for सख्यपञ्चारिण) Ss: सख्यपञ्चारिण, Ss Vt Ba: Ds: सख्यपञ्चारिण (for सख्यपञ्चारिण)

11^a) Ds: विज्ञापन, Ts: सख्यपञ्चारिण, Gs: सख्यपञ्चारिण (for सख्यपञ्चारिण) Ss: Ss Ds-100 सख्यपञ्चारिण (for सख्यपञ्चारिण) —^a) Ds: सख्यपञ्चारिण (for सख्यपञ्चारिण) Ss: सख्यपञ्चारिण (for सख्यपञ्चारिण) Ds: Gs Ms: सख्यपञ्चारिण

G 3 76 14
D 3 73 22
L 3 79 24

G	3	77	2
B	3	74	2
L	3	80	3

तौ कम्पयेन तं माम् पम्पाया दक्षितं वने ।
 आवस्त्वर्दिसं गृहं शचीं नृरात्मजौ ॥ १ ॥
 तां शैलेष्वचितानेकान्शौद्रं त्यक्तवत्प्रमान् ।

वीक्षन्तौ जम्भतुर्दंष्ट्रं सुव्रीनं रामलक्ष्मणौ ॥ २
कृत्वा च शैलशृङ्गे तु तौ वासं रघुनन्दनौ ।
पम्पायाः पश्चिमं तीरं राघवावपतलतः ॥ ३

नेजा, G: तुल्यतेजा, M: सर्वदेह (for तुल्यदेह) —⁴ M: (with hiatus) निदुयं शासम्, S: V Ba s D s विदोऽत्रासम्, G: निदुयंशासम् (for निदुयंशासम्) M: V Ba s D s उनेत D: उनेत, G: M: उनेत (for उनेत) D: G: M: चीनं C: anan text (for चीन) S: D: उत्तराक्षर समेति (S: ची) ह्य सम (S: ह्य, D: ह्य) —⁴ S: सतोति, M: तवेति M: उदा हि (for उदाहि) S: C: निरंजयु मायादि। अत्र सर्वेति यादित्वादिवा ककारेण कालये भविष्यत्पक्षिका ककारेण प्रथमस्य तसिचय इत्यदि रसिचिरसि कल्प्य कल्प्यसंगे सुविच पक्ष कश्चिपक्षी : शुक्लस्य परिचयश्चेत् प्रत्यक्षस्य इति। पुनरुक्तत्वात् पुनः कण्ठोक्तकारेण तत्पक्षस्य उक्तो सुविचोपेक्षस्य कश्चिपक्षीः कल्प्यत्वात् तत्पक्षोक्तस्य S:

Colophon —Sarge name: S_1 कवचपदेन, N_1 कुम्भीर
कीर्ति, N_2 V B 1: D 7 कवचपदेन, N_3 'मोहा, V
'न) D 1: कवचपदेन, D 2 कवचपदेन —Sarge no
(figures words or both) S_1 N_1 B 1 D 10 N_2
D 7 79 V 1 D 16 V 2 B 3 B 40 D 5 D 11 D 11 D 1
T G M 1 73 D 77 D 82 M 3 74 —After colo
phon G concludes with S_1 विनाशक नर

70

१५१ begins with श्रीगुरुभ्यो नमः

Before: S. N. V. B. 2.4. D. 2.4. 178

१७६६- वरुण पर्वण्ये शक्यतः सम्पत्तीं भास्वरुण्यनि ।
जगत्प्रमाणप्रसक्तान्तराद्यैः शुभं भव्यमालम्बन ।

[1 1 1] Śi Ds ॥ अथ बाधयत् (for सत्) Śi
 Ns Ds ॥ सतिग (for सतिग) —(1 2) Ba Ds ॥ अथ
 (for सत्सत्) —Śi om (hpl) from the post
 half of 1 2 up to the prior half of 1 2 of 1322*]
 —Thereafter Śi Ds ॥ cont

1322* उ० कवन्धे काकुम्भौ प्रवाते सन्ध्याकृतौ ।
विह्वलस्थे द्विप नृपिनिप्रसन्न वाम गौ ।

[(1 2) Dn [x]si (for [u]si) Ds मरणागुणद्वय औ
(for the past half) ← (1 2) Ds खले (for वसिम्)]

1. ²) D: M: पयाया (for पयाया) M: दुर्गते (for दुर्गते) D: वन (for वने) M: पयाया दुर्गतेपुन्ये —³) M: प्रवसतु, Cn || प्रवसतु, Ct as a text (for वावसतु). M: प्रवसतुर्गते प्राप्य —⁴) M: प्राप्य दवापयाम्ये

ॐ-६। सा कन-२२ सम्प्रति प्रयाया दीर्घत इवे। मातृसुतः
पुत्रा प्रदीये। सुतस्यमात्रमिति सम्प्रदायः, (११) क। (मिति)।
पुत्रेण च कनित मातृमिति योजना ॐ-१०१-१०२, १०३
ॐ-१०४-१०५।

1323* माताय तस्यन् प्राचीं विष हारणांमयी ।

[\bar{N}_2 B₂ D₂ r मरुत (for मरुत) V B₂ उरु B₂ मरुत (for मरुत) B₂ (also) मरुत (for मरुत) B₂ मरुत (for मरुत)]

—For 1, $\hat{S}_1 D_1$ a subst

1324* त कच-बोद्धित ज्ञानं कदापि बीजं नैव भवे ।

अव्यक्तं हि मायं पञ्चराश्यात्मकम् ।

[(1 १) Di ३ लौ (for व) Di ३ वः लु Di ३ वः ले Di ३ वः ल (for लौ वने) — (1 ३) Da ३ वः लु (for वः लु वः ल)]

2) ०) नि: [अ] विद्यादेकाद, नि: [अ] विद्यादेकाद, De
 ३ (अ) विद्यादेकाद, Ge [अ] विद्यादेकाद, Ge: as
 text (for [अ] विद्यादेकाद) Si: ०) विद्यादेकाददेकाद,
 V: as De: ०) विद्यादेकाद, De: ०) विद्यादेकाद, De: ०)
 विद्यादेकाददेकाद, — ०) V: कदाद, De: De: ०) कदा
 V: as an text (for कदा) Si: De: ०) कदाद, De:
 विद्यादेकाद, De: कदाद, V: as कदाददेकाद (for
 कदाद) V: कदाददेकाददेकाद (as) — ०) V: ०)
 Si: as De: कदाद, V: ०) De: Ge: ०) कदाद, Ge:
 text (for कदाद) Si: De: ०) कदाददेकाद (Si: ०)

3 °) B: कथा (for कथा) V: B: D: M: 7: 7:
Ga: G: as en tovt (for क) S: N: V: B: D: 7: 7:
(for क) M: transp: 7: and 7: D: D: कथागु
कथागु, D: कथा गेगुगु 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7:
सयक 7: 7: 7: D: वास 7: (for वास) D: 7: 7:
लक्षणी (for लक्षणी) S: N: V: B: D: 7: 7:
वासोका निज 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7:
S: N: V: B: D: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7: 7:

१३३८* प्रथमस्यावा पुनर्गौरी जगन्तु प्रयत्नेऽह्नि ।
 तौ गत्वा दशम-भाद दिशिऽग्रवन्मृषितम् ।

{(1 x) Sa De = शक्योऽपि वा युक्तौ यौ (for प्रतीति)
Sa De निशाच प्रथम पदो (De = भेरिनि) Dr निशाच प्रथम
Dr निशाच अन्तर्द्वि (for the post half) — Sa an
(hapl ?) 2-3rd — {1 s) Dr = वा वा युक्तौ (Dr मरार)
मरार (for the rear half) E = श्रेष्ठ (for अक्षर)

तौ पुनरिष्याः यस्माद्यस्तीरयासाव पथिष्युः ।
 अथश्रुतां ततस्तत्र श्रुतां रम्यमाश्रमम् ॥ ४
 तौ तमाश्रममस्ताव द्रुमैर्वह्निभिरावृतम् ।
 मुरम्यमभिर्वीक्षन्तौ शर्वीमभ्युष्येतुः ॥ ५
 तौ तु दृष्ट्वा तदा सिद्धा समुत्थाय कृताञ्जलिः ।
 पादौ जग्राह रामस्य सक्षमस्य च धीमतः ॥ ६

तामुत्थाय ततो रामः थयर्थां संश्रितस्ताम् ।
 कञ्चित् निर्जिता विज्ञाः कञ्चित् वर्धते तपः ॥ ७
 कञ्चित् निपतः कोप आहस्य तपोभवे ।
 कञ्चित् निषमाः प्राज्ञाः कञ्चित् मनसः सुखम् ।
 कञ्चित् गुरुश्रुत्वा सफला चाह्मणिविधिः ॥ ८
 रामेण तापसी पृष्टा सा सिद्धा सिद्धसंयता ।
 अर्धसं श्रुत्वा वृद्धा रामाय श्रुत्वाश्रिता ॥ ९

G. 3. 77. 12
 H. 3. 76. 10
 L. 3. 80. 14

—") Ds. 4 वंश्यां (for "वर्षा"). G. 2 Ms. देशं (for तौरं).
 Ds. वंश्याः कश्चिन्ने सौते. —") Ss. Ds. Ds. T. 8. —अश्रुतः
 Gt. 89 in text (for अश्रुतः). Dm. Ds. अश्रुतः (for अश्रुतः)
 Gt. 89 in text (for अश्रुतः). Dm. Ds. अश्रुतः (for अश्रुतः)
 Gt. 89 in text (for अश्रुतः). Dm. Ds. अश्रुतः (for अश्रुतः)
 Gt. 89 in text (for अश्रुतः). Dm. Ds. अश्रुतः (for अश्रुतः)

4 ") G. 2 Ms. दुःखमभ्युष्येतु रंशयस्य. —") Ds. Ds.
 क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः).
 Ss. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः).
 Ss. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः).
 Ss. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः).

5 Ms. om. (hapl. ?) 5. —") Ds. T. 8. दृष्ट्वा (for
 दृष्ट्वा). —") B. क्षात्रियः Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). —Ss.
 om. 5th 7th. —") Ss. V B. 2. क्षात्रियः (for क्षात्रियः).
 Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Gt. 89 in text (for क्षात्रियः).
 Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Gt. 89 in text (for क्षात्रियः).
 Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Gt. 89 in text (for क्षात्रियः).

6 Ss. om. 6 (cf. v. 1. 5). —") V B. 2. 2. दृष्ट्वा
 साः Ds. Dm. Ds. दृष्ट्वा तु (by transp.). Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा).
 Ss. [म] साः Ms. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). V.
 दृष्ट्वा B. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा).
 Ds. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा).
 Ds. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा).
 Ds. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा).

1306th पादमाचमनार्थं च सर्वं प्रादुर्भासिषि ।
 [Ms. 1306th 1307th (damaged). Dm. Ds. Gt. 89 (for 1306th).
 Gt. 89 in text (for 1306th).]

7 Ss. om. 7th (cf. v. 1. 5). —") Ss. V B. 2. 2.
 दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). Ss. V B. 2. 2. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा).
 Ds. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा).
 Ds. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा).
 Ds. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा).
 Ds. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा). Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा).

8 Ds. om. 8th (cf. v. 1. 7). V B. 2. 2. om. (hapl.)
 8th 8th. —") Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा). Ds. T. 8. दृष्ट्वा
 Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा). Ds. T. 8. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा).
 Gt. 89 in text (for दृष्ट्वा). Ds. T. 8. दृष्ट्वा (for दृष्ट्वा).

35 in text) Ms. -वने (for -वने). —For 8th, Ss. Ds. 8th subst. :

1327th कञ्चित् निर्जितः कोपे नोदृष्ट्वा वत्सलितः ।
 [Ss. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ds. क्षात्रियः
 निर्जिते तेषां (for the prior half). Ds. क्षात्रियः (for क्षात्रियः).
 —") Ss. क्षात्रियः संयतं क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ds. क्षात्रियः
 क्षात्रियः Ds. क्षात्रियः क्षात्रियः Ds. क्षात्रियः क्षात्रियः क्षात्रियः
 Ss. om. for क्षात्रियः क्षात्रियः. Ds. क्षात्रियः क्षात्रियः क्षात्रियः
 reads 8th in marg. B. (m.) reads 8th followed by
 1330th after 7th. —") Ss. Ds. 8th क्षात्रियः क्षात्रियः क्षात्रियः
 क्षात्रियः V B. 2. 2. क्षात्रियः क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Gt. 89 in text
 क्षात्रियः क्षात्रियः क्षात्रियः क्षात्रियः क्षात्रियः क्षात्रियः
 Ds. 8th subst. B. 8th subst. L. 8th only for 8th and reads
 after 1329th; B. 8th subst. for 8th and reads after
 8th; while Ds. 8th subst. for 8th; Ss. Ds. 8th cont. L. 8th
 after 1329th :

1328th अथ ते संश्रितायां सखायां सखायाः ।
 ये सखायाः सखायाः ते संश्रितायां सखायाः ।
 [(L. 2) V. 2. 2. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ss. Ds. 2. 2. क्षात्रियः
 क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ss. Ds. 2. 2. क्षात्रियः क्षात्रियः (for क्षात्रियः).
 Ss. 2. 2. क्षात्रियः B. 2. 2. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). —[L. 2]
 B. 2. 2. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). V. 2. 2. क्षात्रियः (for क्षात्रियः).
 —After 8, Ss. B. Ds. 8th subst. Ss. 8th subst. for 8th and
 reads after 8th :

1329th कञ्चित् निर्जितः क्षात्रियः कञ्चित् क्षात्रियः ।
 [Ds. 2. 2. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ss. 2. 2. क्षात्रियः (for क्षात्रियः).
 Ss. 2. 2. क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ss. 2. 2. क्षात्रियः (for क्षात्रियः).
 whole V. B. 2. 2. 8th after 8th whereas B. 8th subst.
 for 8th and reads after L. 8th of 1328th :

1330th अथ ते संश्रितायां सखायां सखायाः ।
 9 V. 2. 2. (hapl.) 9. —") Ss. 2. 2. 9. Ds. 2. 2. 9. (Ss.
 च) क्षात्रियः Ss. 9. (for क्षात्रियः). Ms. 9. (for क्षात्रियः).
 Ss. V B. 2. 2. क्षात्रियः क्षात्रियः क्षात्रियः Ds. 2. 2. क्षात्रियः
 —") Ss. 9. क्षात्रियः क्षात्रियः (for क्षात्रियः). Ms. 9. क्षात्रियः
 क्षात्रियः क्षात्रियः (for क्षात्रियः). —") Ss. V.
 B. 2. 2. 9. क्षात्रियः (B. 9.); Ms. 9. (for क्षात्रियः). Gt. 89

G	3	73	22
B	3	75	11
L	1	86	0

समीक्षमाणः पुष्पाब्जं सर्वतो विपुलद्रुमम् ।

कौयटिभिर्धर्तुनैः शतपत्रैश्च कौचैः ।

एतैश्चान्यैश्च विविधैर्नादितं तद्वत् महत् ॥ ११

स रामो विविधान्दृष्टान्तरांसि विविधानि च ।

पश्यन्नामाभिसंततो जगाम परमं हृदम् ॥ १२

स तामासाय वै रामो द्वाददन्नाहिनीम् ।

मत्तुल्लस्रसं नाम हृदं समवभाहव ॥ १३

मतिशयना, Ds स जगत्स तत्र पथा — Vs allg for 10⁴
—4) Si: Ds: Ts [म श्रीदा, Ds De Ms] before corr
as 10 text) : Cg: Ts [म विन्, Ds] वा विन्, Ds
[वा जगत्पाद, C, h] (also as in text (for [म विन्])
C: सन त्रयु (for सहविन्) : Si: Vs: Ts : Ds: Ts
मानवादनशिला (D: 3 "मुक्ति) G: उदयकेन च भूष
—After 10 Si reads 1-5 of 1000² while G: ins.
Dm: Ds: G: 103 after 10², Ds: subst for 11⁰⁸

१३६३* स दहजै तात्त बम्पासुदहजै नसेवितान् ।

[D1-8 स्वरुप च (for मन्त्र) D1-9 लम्बम्, h(ed)
प्रमाण (for प्रमाण)]

—Thereafter D₁-a Ga (cont. 14%) subst. for 17¹⁷;

364* सन्निभस्तर्कादीनां वम्पा शस्त्रीयवर्णनाम् ।

--Thereafter De reads 1 4-5 De reads only 1, 4
of 1372*

11. In *om* 11^{ab} Dg reads 11-12 after 22
 23. Cv supports the sequence of 11-26 as in
 text. The sequence of 11-23 in *om* is 13, 17
 19, 21, 24, 11 1369° 1370° 1373°, 12, 1368°, 16^{ab},
 1371° 23. Sequence of 11-22 in *h(ed)* is 1364°,
 13 (16^{ab}-17^{ab} *om*) 13 19, 21, 22, 11, 1369° (*om*,
 14^{ab}) 1370° (*om* 15^{ab}), 1373°, 12, 1367°, 16^{ab},
 20^{ab} (*om* 20^{ab}) 1372° —^{ab} 5. विरिचयस्यम्. Dg
 Da Ts G Ms समीपयस्यम्, Da Ts Ms समीपय (Da 5)
 नान, Dm Da समीपयस्य G पुण्यास्य (for 7a) G
 विपुलदुम् 5. सम * * * दुम् (illeg) (for 4) 5
 V B 11. Da विरिचय (Da illeg for ह्य) मयौ (G ed)
 'धनानो' विरिचयस्यत् पुण्यास्य (Da 1a 2, Da 3)
 दुम् — for 11^{ab}, Da-s. subst 1363° — after 11^{ab},
 5 1 B 1 a Da 5 105.

३७५* प्रमदागिनिव सङ्गपैर्लताभिरनुसेलितान् ।

(C(18th) ~ 19th) ~ 20th ~ 21st ~ 22nd ~ 23rd ~ 24th ~ 25th ~ 26th ~ 27th ~ 28th ~ 29th ~ 30th ~ 31st ~ 32nd ~ 33rd ~ 34th ~ 35th ~ 36th ~ 37th ~ 38th ~ 39th ~ 40th ~ 41st ~ 42nd ~ 43rd ~ 44th ~ 45th ~ 46th ~ 47th ~ 48th ~ 49th ~ 50th ~ 51st ~ 52nd ~ 53rd ~ 54th ~ 55th ~ 56th ~ 57th ~ 58th ~ 59th ~ 60th ~ 61st ~ 62nd ~ 63rd ~ 64th ~ 65th ~ 66th ~ 67th ~ 68th ~ 69th ~ 70th ~ 71st ~ 72nd ~ 73rd ~ 74th ~ 75th ~ 76th ~ 77th ~ 78th ~ 79th ~ 80th ~ 81st ~ 82nd ~ 83rd ~ 84th ~ 85th ~ 86th ~ 87th ~ 88th ~ 89th ~ 90th ~ 91st ~ 92nd ~ 93rd ~ 94th ~ 95th ~ 96th ~ 97th ~ 98th ~ 99th ~ 100th ~ 101st ~ 102nd ~ 103rd ~ 104th ~ 105th ~ 106th ~ 107th ~ 108th ~ 109th ~ 110th ~ 111st ~ 112nd ~ 113rd ~ 114th ~ 115th ~ 116th ~ 117th ~ 118th ~ 119th ~ 120th ~ 121st ~ 122nd ~ 123rd ~ 124th ~ 125th ~ 126th ~ 127th ~ 128th ~ 129th ~ 130th ~ 131st ~ 132nd ~ 133rd ~ 134th ~ 135th ~ 136th ~ 137th ~ 138th ~ 139th ~ 140th ~ 141st ~ 142nd ~ 143rd ~ 144th ~ 145th ~ 146th ~ 147th ~ 148th ~ 149th ~ 150th ~ 151st ~ 152nd ~ 153rd ~ 154th ~ 155th ~ 156th ~ 157th ~ 158th ~ 159th ~ 160th ~ 161st ~ 162nd ~ 163rd ~ 164th ~ 165th ~ 166th ~ 167th ~ 168th ~ 169th ~ 170th ~ 171st ~ 172nd ~ 173rd ~ 174th ~ 175th ~ 176th ~ 177th ~ 178th ~ 179th ~ 180th ~ 181st ~ 182nd ~ 183rd ~ 184th ~ 185th ~ 186th ~ 187th ~ 188th ~ 189th ~ 190th ~ 191st ~ 192nd ~ 193rd ~ 194th ~ 195th ~ 196th ~ 197th ~ 198th ~ 199th ~ 200th ~ 201st ~ 202nd ~ 203rd ~ 204th ~ 205th ~ 206th ~ 207th ~ 208th ~ 209th ~ 210th ~ 211st ~ 212nd ~ 213rd ~ 214th ~ 215th ~ 216th ~ 217th ~ 218th ~ 219th ~ 220th ~ 221st ~ 222nd ~ 223rd ~ 224th ~ 225th ~ 226th ~ 227th ~ 228th ~ 229th ~ 230th ~ 231st ~ 232nd ~ 233rd ~ 234th ~ 235th ~ 236th ~ 237th ~ 238th ~ 239th ~ 240th ~ 241st ~ 242nd ~ 243rd ~ 244th ~ 245th ~ 246th ~ 247th ~ 248th ~ 249th ~ 250th ~ 251st ~ 252nd ~ 253rd ~ 254th ~ 255th ~ 256th ~ 257th ~ 258th ~ 259th ~ 260th ~ 261st ~ 262nd ~ 263rd ~ 264th ~ 265th ~ 266th ~ 267th ~ 268th ~ 269th ~ 270th ~ 271st ~ 272nd ~ 273rd ~ 274th ~ 275th ~ 276th ~ 277th ~ 278th ~ 279th ~ 280th ~ 281st ~ 282nd ~ 283rd ~ 284th ~ 285th ~ 286th ~ 287th ~ 288th ~ 289th ~ 290th ~ 291st ~ 292nd ~ 293rd ~ 294th ~ 295th ~ 296th ~ 297th ~ 298th ~ 299th ~ 300th ~ 301st ~ 302nd ~ 303rd ~ 304th ~ 305th ~ 306th ~ 307th ~ 308th ~ 309th ~ 310th ~ 311st ~ 312nd ~ 313rd ~ 314th ~ 315th ~ 316th ~ 317th ~ 318th ~ 319th ~ 320th ~ 321st ~ 322nd ~ 323rd ~ 324th ~ 325th ~ 326th ~ 327th ~ 328th ~ 329th ~ 330th ~ 331st ~ 332nd ~ 333rd ~ 334th ~ 335th ~ 336th ~ 337th ~ 338th ~ 339th ~ 340th ~ 341st ~ 342nd ~ 343rd ~ 344th ~ 345th ~ 346th ~ 347th ~ 348th ~ 349th ~ 350th ~ 351st ~ 352nd ~ 353rd ~ 354th ~ 355th ~ 356th ~ 357th ~ 358th ~ 359th ~ 360th ~ 361st ~ 362nd ~ 363rd ~ 364th ~ 365th

—*) Ms Bv बोधविमलम्. Ms बोधविमलपुत्रकेन्द्र. —*) Cm
बोधविमलम् परिनिमित्तम्. —*) Dst Dst Dst Dst
Gs Ms Gs Gs बोधके, Dst बोधके, Ts बोधके (for विमलके)
—*) Dst Dst Gs बहुविधः; Gs Ms विमलः, Ms विमलः,
(v = in text (for विमलः)). —*) Dst om. उपर्युक्तं.

—For II, \sqrt{V} B4 and D1-subst, while δ subst
1 2-3 for VI

१३६६* कोयटिकैर् अलकै सङ्गपै विनिर्दिष्ट ।

पुत्रद्वयै पूर्णसुखभागद्वयै विवरद्वै ।

कृतौ आम्बैध विहगैनामृत तन्मदावनम् ।

[Va illeg from व up to उ = 1, 2 — (L 2) Ba सरोय, Da सवुयेय (for सवुये), Da सिराई (for सिराई), Na सलसै (sac), Na सिराई, Ba Da सिराई (for सिराई) — (L 3) Ba [] (for व) Va illeg from व up to व ३० वीं, Na Ba Da सारोय, [] Va illeg from वीं up to २६ — (L 3) Sa १, Da सिराई (for सिराई) Va illeg for सिराई, Sa सिराई (for सिराई) Ba सारोय, Ba Da सारोय (for सारोय) — Thereafter all the above NSS except Sa cont.

१९६१* असाध्यपणानिघाल्ती राधव सहस्रसमा ।

[See also संस्कृतशिक्षण, Di-3 त संस्कृतशिक्षण (in the
upper half)]

—After ex. Dom De Gama, 1359⁹

12. For sequences in D_{gr} and $K(ed)$, cf. 1.1.11. So $\tilde{N}_2 \in V(B_{2,2})$ on $12-13$ —after $1.1.11$ $K(ed)$ was, while Om De Gr cont. after 1.2.2 1971^* .

१३६३* पुनितोपपन्नो देता साहचर्यकाले भिद्यम् ।
परापरावसमादिष्टा धीमती मनुष्यनाम् ।

(1) 2) Co-आवृत्ति (for 50 Hz)

13 For sequence in $h\{ed\}$, \equiv v1 \equiv 12 \equiv 13
 V B s e d e a r o n 73 (cf v1 12) D n r a d e 13
 M s repeats 13 (var) after 15 —" D n T s G
 M s (second time) C v d n (for d n) D n D G
 s s d (D n d n) s i n d e s s n, T s d n d n d n d n
 —" D n D G C s n d n, C v s as in text (12
 d n) T s G v M s (second time) C s n d n (12
 s n d n) —" M s (second time) s n d n (12 d n)
 —" M s (second time) s n d n d n

--After 13. Dgs Dm Das T Gs Mm, also
Dm Ds Gs Gs h(ef) ins. after 21

॥१॥ सप्तोऽयमष्टमोऽयमसौ नृपनरिणोः ।

(DUE DEATH, DUE DE GRACE) 120-2

G 3 19
B 3 73 25
L 3 67. 6

अव्यस्तोरे तु पूर्वोक्तः पर्वतो धातुमण्डितः ।

अव्ययम् इति ख्यातविशेषणवित्कान्तकः ॥ २३

इतिर्नक्षत्रजोनाम्नः पुत्रस्तस्य महात्मनः ।

अप्यस्ते वं महावीर्याः सुग्रीव इति विदुः ॥ २४

सुग्रीवमणिमच्छ त्वं वारतेन्द्र नरपते ।

इत्युवाच पुनर्वान्यं लक्ष्मणं सत्यविक्रमम् ॥ २५

For St 22*-24 in Vs Bz, cf. l. 10-14 of App. 1 (No. 18) before 371.3 —*) Ga Ma युष्मैः (for वृष्टे). —*) Da ([२] पशुविना, Da Ga Ma Co 'मुह्यतां T [३] व-गुह्यता, Ga [३] भूयिता, Ma [३] पशुविना (sic om. 'लो'). Ma [३] विविता, Vs ३ ३ ३ - पशुविना (illeg.) ; Dm Da Ga Gg दशदाविष भूयिताम्. —For 14-22, Śa Ma V Bz 14 Da-15 1 (Vs Bz for 14-22*) subst.:

- 1372* स दृष्टं क्तः पश्या सुवर्णवृक्षतडावताम् ।
महादेवानादिहोता बहुवृक्षसकुलम् ।
कुसुमेतस्मिन् रम्यां युवां यमिनिशेकम् ।
पद्मे सौमित्रिभेदेः श्रिता कुसुमपथे ॥ [5]
मीलं कुसुमेतस्मिन्पेदुदयं कुयमिष ।
बहुवृक्षसभाया बहुवृक्षसमिधताम् ।
ईश्वरपशुपतयोर् महापशुमतेरिषाम् ।
पशुपतयोर्पशुपतं च कल्पतेः श्रिता युवाम् ।
मीलमानसु मीलेन सुसुलसेन यवता ।
यही पशुमते रम्याः कदा सौमित्रिषा कदा ॥ [10]
सुमामुपलक्ष्येतिषामप्युदयमिषादिहताम् ।
पद्मिषा च विकीर्णानि श्रेष्ठमणी महीमते ।
महादेवयोर्मीलं सारथी संक्रान्तिताम् ।
सुवर्णवृक्षमीलानि दृष्टु भूमिमतमि च ।
महादेवयो रम्याः पश्या वै सुवर्णवृक्षम् ॥ [15]
महादेवसपुत्रा पशुमतेरिषासुवर्णम् ।

[(l. 1) Śa दृष्टं क्त (by transp.) Śa Da सदा (for ता) ; Da मयतां क्तः पशु (for the prior half). V युष्मैः ; Ma सुवर्ण (for सुवर्ण). —(l. 2) Ma-विषा (for 'व'). Śa Bz Da-1 पशुमतेरिषा (for the prior half) ; Da माता (for वृ). Śa लता, Bz-सुवर्ण ; Da-श्रीमता (for सवर्ण). —Śa Da-1 om. l. 3. —Vs Bz om. l. 4-5. Śa reads l. 4-5 after 10, Da-1 read l. 4-5; Da reads only l. 4 after 1364*. —(l. 4) Bz ३ पद्मे (for पद्मे). Śa मीले (for मीले). Bz ३ विषा (for विषा). Śa मीले-पशुमते-रि (for the post. half). —(l. 5) Bz [३] पशुमते (for [३] पशुमते). Śa Da ३ विषा बहुवृक्षसमिधताम् यमोदय. —(l. 6) Bz-मयतां (for सवर्ण). Śa Da ३ सदा (Da ता) सार (Da '३') मयतां (for the prior half). Śa Da ३ मय (for मय). Vs बहुवृक्षसमिधताम्, Vs बहुवृक्षसमिधतां (for the post. half). —(l. 7) Da मातासकुलमीलं (for the prior half). —Śa Da-1 om. l. 8. —(l. 8) Śa [३] मीलं ; Bz [३] मीलं, G(ed.) [३] मीलं (for [३] मीलं). Śa सु-मते (for सुमते). Bz माता (for सुमते). —(l. 9) Śa मीलमानसु यवः ; Bz Da-1 मीलमानसु यवः (for the prior half). Śa Da ३ मीलमानसु ; Bz पशुमतेरिषा ;

Da सवर्णमीलं (for सुवर्णमीलं). —(l. 10) Vs मीलं-मते-रिषा उपलक्ष्येतिषाम Śa Bz Da मते, Da मते (for मते). Śa ३ ३, Bz Da ३ [३] मते (for मते). Da मते मते मयतां च सौमित्रिषा (sic). —(l. 11) Bz-मा- (for मा), Da पशुमते- (for पशुमते). Bz मीलानां (for मी). Vs पशु-मते (illeg.) (for the post. half). —Śa V Bz Da ३ om. l. 12-13. —(l. 12) Bz-मीलमते (for मी). Da पशुमते- (for the prior half). Śa मयतां, Da मीलमानसु. —Bz om. l. 13 —(l. 13) Da मीलमते (for मीलमते). —Da om. l. 14-15. —(l. 14) Śa Bz Da सवर्णमीलं मीलं (for the prior half). Śa सवर्णमानसु, Bz दृष्टं क्तं सुवर्णम्, Da सवर्णमीलम्, Da सुवर्णमीलम् (for the post. half). —(l. 15) Śa Bz Da सवर्ण (for 'व'). Śa Bz Da सवर्ण (for ता). Vs मयतां, Vs om. 1 (subm.). G(ed.) पशु (for पशुमते). Śa Bz Da सवर्णमीलं (for 'सवर्ण'). Śa Bz Da दृष्टं क्तं सुवर्णम्, Da दृष्टं क्तं सुवर्णम् (for the post. half). —(l. 16) Vs मय (for मय). Bz-मयतां (for मयतां). Śa Bz Da-1 मयतां मीलं मते-रिषा मीलमते मते.]

—After 22, Dgt reads 21-22, while Dm Da Ga 118, whereas K(ed.) subst. l. 2-3 for 14*-15*:

- 1373* स दृष्टं क्तः पश्या इतिषादिमिषां युवाः ।
महादेवानादिहोता पशुमतेरिषासुवर्णम् ।
स सवर्णपशुपतं च कल्पतेः महात्मनः ।

[Defect l. 1, Dm 118. रामायणे. —After 1, Dm Da Ga cont. 1367*.]

23 For 22*-24 in Vs Bz, cf. l. 10-14 of App. 1 (No. 18). Śa Śa Vs Bz Da-1 1 om. 23-25 —*) Ma सवर्ण (for स*). Ga तु मते (by transp.) Vs मयतां (for [३] पूर्वोक्तः). —*) Dm Da Ga सुवर्ण (for स*). Dm Da Ga ३ सवर्ण. Cv 23 in text (for सवर्ण).

24 For 22*-24 in Vs Bz, cf. l. 10-14 of App. 1 (No. 18). Śa Śa Vs Bz Da-1 1 om. 24 [cf. v.l. 23]. —*) Ga सवर्ण (for सुवर्ण). Dm Dm Da सवर्ण मयतां ; Da Ta Ma-1 मते (Ma 'मा' माता Ta Ga सवर्ण मयतां, Vs सुवर्ण-मयतां (illeg.)). —*) Ga Ma मय (for मय) Vs मय सुवर्णे (by transp.). —*) Dm Da सु (for स).

25 Śa Śa Vs Bz Da-1 1 om. 25 [cf. v.l. 23]. Vs Bz om. 25 —*) Ma मते (for मते). —*) Da ३ मयतां ; Dm Ma (before corr. = in text, after

—Thereafter *Ss* ms

अथ स रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥ कस्यप्य प्रसिच्यति ॥
भीरामचन्द्रक नमः ॥

—*Ss* ms

ॐ नमो भगवते श्रीरामचन्द्राय ॥ सप्तम् ७१५ ॥
सप्तदशमोऽध्यायः ॥ अथ रामचन्द्राय नमः ॥
नमोऽस्तु ॥ (dots indicate alleg portion)

—*Di* ms

अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥ कस्यप्यमात श्लोक ॥
—*Di* ms

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥ ॐ राम
चन्द्राय नमः ॥ ॐ योऽप्यस्य नमः ॥

—*Di* ms

सप्तदशमोऽध्यायः ॥ ७१५ ॥

—Thereafter *Bs* erroneously ms a portion from
the सप्तदशमोऽध्यायः

—*Di* ms

अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥ १६ श्री ॥

—*Di* ms

॥ ७१ ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥

॥ ७१ ॥ ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥

—*Di* ms

अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
१०८८ ॥ १०८८ ॥ १०८८ ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥

—*Di* ms

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥

—*Di* ms

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥

—*Di* ms

अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥
अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥ अथारव रिचिङ्गमाङ्गलो मरिच्यति ॥

—*Di* ms

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥

—*Di* ms

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥

—*Di* ms

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥

—*Di* ms

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥
श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥

—*Di* ms

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥

—*Di* ms

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ १०८८ ॥

APPENDIX I

This Appendix comprises 18 additional passages found in some of the 29 MSS., which have been cited in the foot-notes to the constituted text. They are either big or unimportant to be included in the foot-notes below the text.

The order of the MSS. and the principles adopted in writing the foot-notes to these passages are the same as to the translated text.

[illegible]

3

After 3 12 34 G+ing while M+ms after colophon of 3 12 G+ms after 3 12 8 S+ D+ms
1 3 12 after 3 12 9 while D+ T+ ms 1 1-28 after
3 12 9 T+ms 1 1-28 after 3 12 8 and 1 19-23 after
3 12 9 respectively while M+ms after 3 12 10

परमुर या महाभारतस्य सुखदशिव ।
सुखं दत्तं महाभारतं सखि संदृष्टवान् ।
रमितं सत् सौम्यं सभासमोऽनुपमात् ।
एतं विनायात् तस्य सौम्यं सुखदशिव ।
नगादेव नृप रत्नं दत्तं यो यः सखिनाम् । [5]
देशे यमस्य ध्यातामस्य नर सखिनाम् ।
पुनश्चो महाभारतस्येन महाभारतम् ।
दत्तं पश्चिमं दत्तं दत्तं सौम्यदशिव ।
अभिवाद्य महाभारतस्य सखिनाम् ।
सुखं दत्तं रत्नं दत्तं दत्तं दत्तं । [10]
सुखं दत्तं रत्नं दत्तं दत्तं दत्तं ।
दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।
दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।
दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं । [15]
दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।
दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं ।

3

G+ M+ om 1 1 —(1 1) D+ महाभारत (for 'द')
M+ महाभारत (for 'द') —(1 2) D+ S+ G+
रत्नं (for 'द') —(1 3) G+ M+ [5] सु (G+ [5] सु)-
रत्नं, M+ (after corr as above) [5] सु
—D+ T+ G+ om 1 4-6 —(1 4) M+ रत्नं (for
विनायात्) T+ न वे न (for विनायात्) —(1 5) T+ सु रत्नं,
M+ सु रत्नं (after corr '21') M+ महाभारत (for सु
रत्नं) T+ G+ महाभारत M+ महाभारत (for सु रत्नं)
—(1 8) D+ reads the twice —D+ T+ G+ om 1 9
—(1 10) D+ T+ G+ सु (for सु) —D+ T+ om
1 11-13 —(1 12) T+ महाभारत (for सु) M+ सु
(for सु) —(1 13) M+ महाभारत (for सु रत्नं)
—(1 14) D+ T+ महाभारत, M+ (after corr as above)
रत्नं (for सु) —(1 15) M+ सु (for सु) T+ G+ M+
महाभारत M+ महाभारत (for सु) —M+ reads 17-18
after 1 23 —(1 17) D+ सु (for सु) M+ सु (for
सु) —(1 18) M+ महाभारत (for महाभारत), D+
T+ महाभारत (for सु) —M+ om 1 19-25 M+ om 1
—(1 21) M+ सु (for सु) —(1 22) M+ सु रत्नं
(for सु) —After 1 23, M+ om

रत्नं महाभारतं सुखदशिव

—(1 25) Note juncture between the two halves
K(ed) & वे (for सु) M+ सुखदशिव (for the

सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं । [20]
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव । [25]
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव । [30]
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव । [35]
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव । [40]
महाभारतं सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव ।

poor half) —K(ed) repeats 26-30 after 3 12 14
—(1 28) K(ed) & तम् (for सु) —(1 29) G+
M+ सुखदशिव —(1 32) G+ सुखदशिव, K(ed) & सुखदशिव
(for सुखदशिव) G+ सुखदशिव (for the post half)
—(1 34) M+ सुखदशिव (for सु) —(1 35) G+ M+
सुखदशिव (by transp) (for सु) G+ M+ सुखदशिव, G+ M+
सुखदशिव (by transp) (for सु) M+ सुखदशिव (for
सु) सुखदशिव D+ सुखदशिव, D+ सुखदशिव M+ सुखदशिव (for
सु) —(1 36) D+ सुखदशिव, M+ सुखदशिव (for सु)
S+ D+ सुखदशिव, G+ सुखदशिव, K(ed) सुखदशिव (for सु) —(1 37)
S+ D+ सुखदशिव सुखदशिव (by transp) (for सु सुखदशिव)
S+ D+ सुखदशिव, D+ सुखदशिव, M+ सुखदशिव (for सु)
—(1 38) S+ D+ सुखदशिव (for सु सुखदशिव) G+ सुखदशिव
(for सु सुखदशिव) S+ D+ सुखदशिव सुखदशिव (for सु सुखदशिव)
—After 1 36 S+ D+ सुखदशिव

सुखदशिव महाभारतं सुखदशिव

[D+ सुखदशिव (for सु सुखदशिव)]

—M+ om 1 39 —(1 39) M+ सुखदशिव, M+ सुखदशिव (for सु सुखदशिव)
S+ D+ सुखदशिव सुखदशिव सुखदशिव (for the poor half) S+
D+ सुखदशिव (for सु सुखदशिव) —(1 40) G+ सुखदशिव (for सु सुखदशिव)
—(1 41) M+ सुखदशिव (for सु सुखदशिव) —G+ M+ om 1 42
—(1 43) S+ सुखदशिव (for सु सुखदशिव) S+ सुखदशिव, D+ सुखदशिव
(for सु सुखदशिव) —(1 44) S+ D+ सुखदशिव सुखदशिव, M+ सुखदशिव

प्रभुवाच ततो रामायणस्यो भवामुनि ।
 शृणु राज्यं तवैनं देवस्यैव वयस्यम् ।
 भवामनाम महाबाहो विरयसि कृतं यथा ।
 दण्डकेन परित्यक्तो ह्यप्य देवो महत्तमम् ।
 भार्यस्य च सपत्नेन मित्रैस्तुल्यगोऽभवत् । [45]
 वृक्षगुल्मादग्निं क्षणैस्त्विभिरजितम् ।
 कान्तारमभ्यगात् पौरं धामदारुणम् ।
 योवनापेक्षद्वं तु शिष्यपादस्य दक्षिण ।
 मनुवन्ति वरयो न च काश्चि सुखोऽनिक ।
 सः प्रविश्य पौरमासी परमदारुणम् । [50]
 बहून्वन्द्यसौभ्रातृ चैतद्भातिवत्तमम् ।
 गन्धर्वैर्महिसदैव देवैश्च वरिणां तम् ।
 कार्वाणस्य कालस्य देवयोगाद् नृप ।
 द्विजैश्च ब्राह्मणैश्चैव प्रत्येयैः समम् ।
 ततो भवां सम्राट् वरयोऽप्यैव सत् । [55]
 सप्तद्वयं च इदं कश्चि कालमिदम् ।
 बभूव चैव पारास्तु बहून्वन्द्यवति वै ।
 तन्नाम ह्युत्तमं च यथा वयं निरुह्य ।

द्विजपादनां ब्राह्मणविजितां वयस्यवत् ।
 मनुवाच पुनर्यत् कुतश्च नृजयसिद्धिम् । [60]
 यदाहमि च सन्नामि तत्रिंशत् पत्नीं च ।
 बहून्वन्द्यं तु स्त्रीकृतस्यमाहृतम् ।
 तन्निवासावद्वन्द्यसुखिण्यस्तुल्यम् ।
 देवैश्च भक्तिभवेन तस्यैव सुखम् ।
 लोचद्वयमिवाप्येव ब्राह्मणैश्च समम् । [65]
 यदा बभूव चोपि त्वं विप्रमुखात् ।
 यदा बभूव तस्मिन् विप्रमुखात् वयस्यम् ।
 न निवेद्यिष्ये जाह्नविने वलकसि त्वयि ।
 सप्तद्वयमात्रं वन्द्यं वन्द्यं वन्द्यम् ।
 त्वयैव वयस्यं चैव वन्द्यं वन्द्यम् । [70]
 यत्तस्मिन् वयस्यं वन्द्यं वन्द्यं वन्द्यम् ।
 त्वयैव वयस्यं वन्द्यं वन्द्यं वन्द्यम् ।
 त्वयैव वयस्यं वन्द्यं वन्द्यं वन्द्यम् ।
 त्वयैव वयस्यं वन्द्यं वन्द्यं वन्द्यम् । [75]
 त्वयैव वयस्यं वन्द्यं वन्द्यं वन्द्यम् ।

(for एवम्) Si सम् Di-१ नृ (for एव) —[1 45]
 Si Di-१ गु (for ए) Si मित्रैस्तुल्यगो (for the post
 half) —[1 45] Si Di-१ Ma रीन (for रीन) Ga
 मति कश्चि Ma भवामनाम (for भवामनाम) Si Di-१
 मनुवन्तिवत्तमम् (for the post half) —After 1 45 Si
 Di-१ 108

कृतमिदं देवैः वन्द्यं वन्द्यम् ।

—[1 47] Si वन्द्य, Di वन्द्य, Do वन्द्य (for वन्द्य)
 —Ma om (hapl) 1 48-50 —[1 48] Si Di-१ वेणुमा
 (for वेणुमा) Do तु (for तु) Si Di-१ Ma विप्रमुखा
 (Di Ma तु) (for वन्द्य) Ga विप्रमुखा वन्द्य (for the
 post half) —[1 49] Si Di-१ वन्द्य, Di-१ Ma (न)
 वन्द्य, Di-१ (न) (for वन्द्य) Ga (न) (न) (for वन्द्य)
 Ma (न) (न) (for वन्द्य) —[1 50] Di वन्द्य, Do
 वन्द्य, Ma (न) (न) (for वन्द्य) —[1 51] Si Di-१
 Do Ga (with hiatus) वन्द्य, Ga Ma वन्द्य (for वन्द्य)
 K(ed) वन्द्य (for वन्द्य) Ma वन्द्य (for वन्द्य)
 (for the post half) —[1 52] Si Di-१ वन्द्य (for वन्द्य)
 निवेद्यं देवैश्च वन्द्यम् —[1 53] Ma देवैश्च —After
 1 53 Si Di-१ 108

देवि वयस्यं वन्द्यं वन्द्यम् ।

(Di वेणुमा वन्द्य, Di-१ वेणुमा (for वेणुमा) वन्द्य
 (for the prior half) Di वन्द्य (for वन्द्य) Ma
 वन्द्य (for the post half)]

—[1 54] Si वेणुमा, Ga Ma वेणुमा (for वेणुमा) —[1 55]
 Do Ga वन्द्य (for वन्द्य) —[1 56] Si Di-१ वन्द्य
 (for वन्द्य) Si Di-१ वन्द्य, K(ed) वन्द्य (for वन्द्य)

—[1 57] Si Di-१ (न) वन्द्य, Ma (न) (न) वन्द्य
 (Ma (न) (न) (for वन्द्य) —[1 58] Di वन्द्य, Do
 वन्द्य, Ma वन्द्य (for वन्द्य) —Do om the
 post half Si (न) (न) (for वन्द्य) —[1 59] Ma
 वन्द्य (for वन्द्य) Si Di-१ वन्द्य, Ga (न) (न) —[1 60]
 Si Di-१ वन्द्य Si वन्द्य —[1 61] Si Di-१ वन्द्य
 (for वन्द्य) Si Di-१ वन्द्य (for वन्द्य) —After
 1 61 Si Di-१ 108

मित्रैश्च वन्द्यं वन्द्यं वन्द्यं वन्द्यम् ।

(Di वन्द्य (for वन्द्य) Do मित्र वन्द्य वन्द्य (for
 the prior half) Di-१ (न) वन्द्य, Do (न) वन्द्य
 (for वन्द्य)]

—[1 62] Si Di-१ Ma वन्द्य, Do (न) वन्द्य, Ma (न) वन्द्य
 (for the prior half) Ga Ma वन्द्य (for वन्द्य) —Si
 om 1 63 —[1 64] Do वन्द्य, Ga वन्द्य (for the prior
 half) Do-१ वन्द्य, Ga वन्द्य (for the prior
 half) (for the post half) —[1 64] Si वन्द्य, Do वन्द्य
 Ga वन्द्य (for वन्द्य) Ma वन्द्य (for वन्द्य) —[1 65]
 Ga Ma वन्द्य (for वन्द्य) (for वन्द्य) Si Di-१ (न) वन्द्य,
 Di (न) वन्द्य (for वन्द्य) Si Di-१ वन्द्य, Ma वन्द्य (for
 वन्द्य) —Do om 1 66-67 —[1 66] Si Di-१ वन्द्य,
 Ga वन्द्य Ma वन्द्य (for वन्द्य) —[1 67] Ma वन्द्य
 (for वन्द्य) Si Di-१ वन्द्य वन्द्य (for the post
 half) —Ga Ma om 1 68-69 —[1 68] Si
 वन्द्य (for वन्द्य) Ma वन्द्य वन्द्य वन्द्य (for the
 post half) —[1 69] Do वन्द्य, Ma वन्द्य (for
 वन्द्य) —Ma om 1 71-72 —[1 72] Ga Ma वन्द्य
 (for वन्द्य) —[1 73] Si Di-१ वन्द्य, Do वन्द्य
 (for the post half) —Si Di-१ om,

दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं । [80]
 दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं ।

Colophon

4

After 3.3.26 Śa V1 D1 s105

दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं । [5]
 दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं ।
 दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं । [30]

1 74-78 —(1 74) Ma K(ed) दृष्टकाण्यमसिद्धं (K(ed) [74] वि वि —(1 76) Ge s रात्रि (for रात्रि) —(1 77) Ma रात्रि (for रात्रि) —(1 78) Ma s भवितुम् (for 'भवि') —Śa om 1 79 —(1 79) D1 s लक्ष्म (for स लक्ष्म) D1 s दृष्टकाण्यमसिद्धं (for दृष्टकाण्यमसिद्धं) D1 s दृष्टकाण्यमसिद्धं (for दृष्टकाण्यमसिद्धं) D1 s दृष्टकाण्यमसिद्धं (for दृष्टकाण्यमसिद्धं) —(1 80) Ge Ma s रात्रि, Ma रात्रि (for रात्रि) Śa रात्रि (for 'रात्रि') Śa D1 s रात्रि (D1 'रात्रि') दृष्टकाण्यमसिद्धं (D1 'रात्रि') (for the post half) —After 1 80 Śa D1 s 105

पञ्चमस्तोत्रं दृष्टकाण्यमसिद्धं ।

Colophon

[D1 74-78 (subm)] (for पञ्चमस्तोत्रं) Sarga name
 Śa D1 s रात्रि (D1 'रात्रि') D1 दृष्टकाण्यमसिद्धं —Sarga
 no (figures words or both) Śa D1 om D1 26 Da
 21 L(ed) 17]

—(1 82) Ge दृष्टकाण्यमसिद्धं (for 'दृष्टकाण्यमसिद्धं') —Ge om 1 83 —(1 83) Ma दृष्टकाण्यमसिद्धं (for दृष्टकाण्यमसिद्धं) —After 1 83 Ma 105

पञ्चमस्तोत्रं दृष्टकाण्यमसिद्धं ।

Colophon —Sarga no (figures words or both)
 Ma 13 —After colophon Ma wrongly repeats 1 [1]
 with var लक्ष्म (for लक्ष्म)

4

(1 2) V1 s रात्रि D1 लक्ष्म (for रात्रि) D1 लक्ष्म
 (for दृष्टकाण्यमसिद्धं) —(1 2) V1 D1 s रात्रि (for रात्रि) —(1 3)
 V1 D1 s लक्ष्म लक्ष्म (for the prior half) V1 दृष्टकाण्यमसिद्धं

दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं । [10]
 दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं ।
 दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं । [20]
 दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं ।
 दृष्टकाण्यमसिद्धं दृष्टादेव रात्रिः ।
 शान्तचान्दाय कङ्कुरस्य प्राक्कुरस्यमिदं ।
 स चान्नयं पुरावृत्तिं विवृणुमि समिराकृतम् ।
 हारवन्म सदावाद्यो दृष्टकाण्यमसिद्धं । [30]

5

After 3.23.27^{ab} K s V B1 s D1 s 105 while B1
 105 after 3.23.27

लेख्य विविधः [1] काव्येन लक्ष्मिः ।
 दृष्टा च रात्रि सदा रात्रि सदावृत्तिः ।

(sic) D1 s 'रात्रि' (for 'रात्रि') —(1 4) V1 सदावृत्ति D1
 सदावृत्ति (for सदावृत्ति) D1 सदावृत्ति (for सदावृत्ति) —(1 6) V1 दृष्टकाण्यमसिद्धं
 (for दृष्टकाण्यमसिद्धं) —(1 9) Śa D1 s (for [म] वि) D1 दृष्टकाण्यमसिद्धं
 दृष्टकाण्यमसिद्धं (for the prior half) —(1 10) V1 सदावृत्ति
 (by transp) (for सदावृत्ति) D1 दृष्टकाण्यमसिद्धं (for सदावृत्ति) D1
 दृष्टकाण्यमसिद्धं (for सदावृत्ति) V1 D1 सदावृत्ति (D1 सदावृत्ति) दृष्टकाण्यमसिद्धं
 (for the post half) —(1 12) V1 सदावृत्ति दृष्टकाण्यमसिद्धं
 दृष्टकाण्यमसिद्धं —(1 12) D1 सदावृत्ति (for सदावृत्ति) V1 दृष्टकाण्यमसिद्धं
 दृष्टकाण्यमसिद्धं (for the post half) —(1 13) V1 सदावृत्ति
 D1 दृष्टकाण्यमसिद्धं D1 दृष्टकाण्यमसिद्धं —(1 15) V1 सदावृत्ति
 —(1 16) D1 सदावृत्ति V1 D1 सदावृत्ति D1 सदावृत्ति (for
 सदावृत्ति) —(1 17) V1 D1 s दृष्टकाण्यमसिद्धं (for सदावृत्ति) (for
 the post half) —(1 18) V1 s (for 3) D1 सदावृत्ति
 दृष्टकाण्यमसिद्धं (for the prior half) —(1 19) D1 s दृष्टकाण्यमसिद्धं
 (for सदावृत्ति) —(1 20) D1 सदावृत्ति सदावृत्ति (by transp)
 (for the prior half) D1 सदावृत्ति (for सदावृत्ति) V1 सदावृत्ति
 सदावृत्ति सदावृत्ति सदावृत्ति सदावृत्ति (for 22) D1 सदावृत्ति
 D1 सदावृत्ति (for सदावृत्ति) V1 दृष्टकाण्यमसिद्धं D1 सदावृत्ति (for 24)
 V1 D1 सदावृत्ति D1 सदावृत्ति (for सदावृत्ति) D1 सदावृत्ति
 —(1 22) V1 D1 दृष्टकाण्यमसिद्धं —(1 23) V1 2 (for 24)
 —(1 24) V1 सदावृत्ति सदावृत्ति D1 s दृष्टकाण्यमसिद्धं D1 सदावृत्ति
 सदावृत्ति (for the post half) —(1 25) V1 सदावृत्ति
 सदावृत्ति (for सदावृत्ति)

5

(1 2) D1 s [स] (for [स]) —(1 2) V1 B1 s
 दृष्टकाण्यमसिद्धं (for दृष्टकाण्यमसिद्धं) V1 illeg after दृष्टकाण्यमसिद्धं V1 सदावृत्ति (for

दृष्टकराण्यमलिक वृषावद्वयं तद्यत् ।
 क्षापरस्य-तापं काकुत्स्थः शत्रुहन्तमस्मिन् ।
 स तस्य पुत्रान्ते निरुद्धि सन्निभकृतम् ।
 ततस्तस्य महाबाहो दृष्टकर्मन्वधव नै ।
 एतमुक्तवान् रामः प्रकुत्वा च महासुमित्रम् ।
 माक्षयमिदमन्तरात् दत्तारवाय चयातकम् ।
 परमुक्तुस्तु रामेन महर्षिर्दिव्यमथवीट् ।

Colophon

4

After 3 23 26 Sa V2 Da 8 ans

तथा धारणमुत्पश्यन् दयां पुत्राश्च रामम् ।
 तथा पुत्राश्च पौत्राश्च चेदिति शत्रुहन्तकृतम् ।
 कर्मद्वयतयैव दुष्टस्यैव अथका ।
 भामस्य वरिचक्षणाः द्यौरपि दूरमदा ।
 कारुण्यं महाबाहो नान्तर्होतुमिवाश्रया ।
 तेषां दक्षः सदापि कुशलं मुमुक्षुःपताम् ।
 वरमाणां भुवो भानो यमक्षयचरो रक्षणे ।
 तयोः पुत्राश्च पौत्राश्च तेषां सखा न विद्यते ।
 भूदपि चक्षे भूताश्च खरश्चापुष्पां वदन् ।
 मनेन्द्रकर्मणीश्च हृदयं कृत्वा नृबोधयन् ।

[5]

[10]

1 74-78 —(1 74) Ma K(ed) द्विजसुखम् [K(ed)]
 'द्विज' नि 'के' —(1 76) Ga २ सम् (for सम्) —(1 77)
 'Ma सम्' (for सम्) —(1 78) Ma २ प्रविष्टम् (for
 'प्रविष्ट') —Sa om 1 79 —(1 79) Da २ सम् (for
 सम् 'व') Da २ पुत्राश्च Ma पुत्राश्च (for पुत्राश्च)
 Da २ विदुषः (for विदुषि) Da २ द्विजसुखम् Ma २
 विदुषः (for प्रविष्टम्) —(1 80) Ga Ma २ वास 'व'
 'Ma वास 'व' (for वासम्) Sa मापना (for 'मापो') Sa
 Da २ शक्रान् (Da 'वेत्त' अन्तर्यामिन् Da 'द' (for the
 post half) —After 1 80 Sa Da २ ans

सप्तमोऽध्यायः समाप्तः

Colophon

[Da सप्तमः (saptam) (for सप्तमः) Sarga २ as
 Sa Da २ सप्तमः (Da 'स') Da सप्तमः सप्तमः —Sarga
 २ (figures words or both) Sa Da om Da 16 Da
 21 L(ed) 17]

—(1 82) Ga सप्तमः (for 'सप्त') —Ga om 1 83 —(1
 83) Ma सप्त (for 'सप्त') —After 1 83 Ma ans.

सप्तमोऽध्यायः समाप्तः

Colophon —Sarga २ (figures words or both)
 Ma 13 —After colophon Ma wrongly repeats 1 82
 with var स्तो (for स्तो)

4

(1 1) V2 सम् Da सम् (for सम्) Da २ सम्
 (for सम् पुत्राश्च) —(1 2) V2 सम् (for सम्) —(1 3)
 V2 Da २ सम् (for सम्) (for the prior half) V2 सम्

मनेन्द्रकर्मणीश्च हृदयं कृत्वा नृबोधयन् ।
 मनेन्द्रकर्मणीश्च हृदयं कृत्वा नृबोधयन् ।
 कविशाय विद्यायाश्च पात्रा उरिष्ठमोदना ।
 सुरभामुत्तमार्णवं मनुष्यं वीक्ष्य विदुषः ।
 वीक्ष्य विदुषः पुत्राश्च पौत्राश्च विदुषः । [13]
 दृष्ट्वा दृष्टिं पुत्राश्च पौत्राश्च विदुषः ।
 विदुषां भुवो द्यौश्च नो महद् दृष्टं व ।
 नक्षत्रास्तु मन्त्रास्तु गन्धं पतयेत् ।
 दृष्ट्वा दृष्टिं कृत्वा दृष्टिं दृष्टिं दृष्टिं ।
 मन्त्रो कृत्वा वीक्ष्य दृष्टिं दृष्टिं दृष्टिं । [10]
 सम् पुत्राश्च दृष्टिं दृष्टिं दृष्टिं दृष्टिं ।
 दृष्टिं दृष्टिं माता गवा च खरुच इव ।
 विदुषः मातो मातो दृष्टिं दृष्टिं दृष्टिं ।
 विदुषां भुवो द्यौश्च नो महद् दृष्टं व ।
 मन्त्रास्तु मन्त्रास्तु गन्धं पतयेत् । [5]

5

After 3 23 27 Ma V Da 4 Da 7 ans while B 1
 ans after 3 23 27

सेवां विदुषां सर्वे कारयेयुः पुत्राश्च ।
 दृष्ट्वा च सम्पत् सर्वे दृष्टिं दृष्टिं दृष्टिं ।

(sic) Da २ सम् (for 'सम्') —(1 4) V2 सम् Da
 सम् (for सम्) Da २ सम् (for सम्) —(1 5) V2 सम्
 (for सम्) —(1 9) Sa Da २ (for [s] [r]) Da सम्
 सम् (for the prior half) —(1 10) V2 सम्
 (by transp) (for सम्) Da सम् (for सम्) Da
 सम् (for सम्) V2 Da सम् (Da सम्) (for
 (for the post half) —(1 11) V2 सम् सम्
 सम् (for the post half) —(1 12) Da सम् (for सम्) V2 सम्
 सम् (for the post half) —(1 13) V2 सम्
 Da सम् (for सम्) Da सम् (for सम्) —(1 15) V2 सम्
 —(1 16) Da सम् V2 Da सम् Da सम् (for
 सम्) —(1 17) V2 Da सम् (for सम्) (for सम्) (for
 V2 Da सम् सम् Da सम् सम् (by post) (for
 the post half) —(1 18) V2 V2 (for Da) Da सम्
 सम् (for the prior half) —(1 19) Da सम्
 (for सम्) —(1 20) Ma सम् सम् सम् (by post)
 (for the prior half) Ma सम् (for सम्) V2 सम्
 सम् (for सम्) —(1 21) Da सम्
 Da सम् (for सम्) V2 सम् Da सम् (for सम्)
 V2 Da सम् Da सम् (for सम्) Da सम् सम्
 —(1 22) V2 Da सम् —(1 23) V2 सम् (for सम्)
 —(1 24) V2 सम् सम् सम् Da सम् सम् (for सम्)
 सम् (for the post half) —(1 25) V2
 सम् (for सम्)

5

(1 1) Ma [r] (for [r] [r]) —(1 2) V2 Da
 सम् (for सम्) V2 सम् after सम् V2 सम् (for सम्)

विष्णोः पञ्चतन्त्रात् परम विरम्य गता ।
 तान्द्रा विष्णोः पञ्चतन्त्रात् परम विरम्य गता ।
 उवाच दूषण सख्यं धरतः पञ्चतन्त्रम् । [5]
 न वैष्णवो नृपि तानां सैन्यं वैष्णवो नृपि ।
 शाक्यो मीन्यं तानां विष्णोः पञ्चतन्त्रम् ।
 स गच्छेत् राक्षसं दृष्ट्वा तु तानां पञ्चतन्त्रम् ।
 उवाच दूषणो यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 राम पुरं भुवनात् विष्णोः पञ्चतन्त्रम् । [10]
 प दृष्ट्वा राक्षसं तानां विष्णोः पञ्चतन्त्रम् ।
 नानिषोः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 शौर्यात् विष्णोः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 दूषणस्य वचः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 अन्त्योः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् । [15]
 स दृष्ट्वा राक्षसीं सन्तः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 अन्त्योः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 वायुवत्तः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 अन्त्योः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 मन्त्रायुः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् । [20]
 यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।

6
 After 3 43 27, Si Ma Da Ma Ma Ma -
 स दृष्ट्वा विष्णोः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 सिन्धुवत्तः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 सैन्यं तु विष्णोः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 सैन्यं तु विष्णोः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् । [5]
 विष्णोः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 सैन्यं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 सैन्यं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् । [10]
 स दृष्ट्वा राक्षसीं सन्तः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 अन्त्योः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 स दृष्ट्वा राक्षसीं सन्तः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 अन्त्योः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 स दृष्ट्वा राक्षसीं सन्तः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 अन्त्योः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् । [15]
 स दृष्ट्वा राक्षसीं सन्तः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।
 अन्त्योः पञ्चतन्त्रं यत्नं धरतः पञ्चतन्त्रम् ।

रामः Vt राक्षसः (for राक्षसः) —(1 4) Vt alleg after
 मन्त्रं Dr om. (hapl) for मन्त्रं Ra राक्षसः (for
 राक्षसः) —(1 5) Bt राक्षसः वचः (for राक्षसः)
 —Do om 1 6-9 —(1 11) Vt alleg after मन्त्रं Vt
 [पञ्चतन्त्रं] (for [पञ्चतन्त्रं]) —(1 7) Dr मन्त्रं (for
 मन्त्रं) —After 1 7 Vt ans
 पञ्चतन्त्रं * * * * * इति मन्त्रं ।
 मन्त्रं दृष्ट्वा मन्त्रं * * * * * ।
 स दृष्ट्वा मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं * * * * * ।
 वचः मन्त्रं * * * * * ।
 —(1 8) Vt Bt मन्त्रं (for मन्त्रं) —(1 11) Vt alleg
 up to मन्त्रं Ma Vt Bt मन्त्रं मन्त्रं, Bt Dr 'वचः' (for
 'वचः') —Vt om 1 12-13 Ma om 1 12-13 after
 1 14 of App 1 (No 6) —(1 13) Vt मन्त्रं, Bt
 मन्त्रं, Bt मन्त्रं, Vt मन्त्रं (for मन्त्रं) Bt मन्त्रं
 मन्त्रं (for the prior half) —(1 15) Vt alleg up to
 मन्त्रं Vt Bt मन्त्रं —(1 17) Vt मन्त्रं Dr मन्त्रं
 (for मन्त्रं) —(1 18) Dr मन्त्रं Bt मन्त्रं, Bt
 मन्त्रं (for मन्त्रं) —(1 20) Bt मन्त्रं मन्त्रं
 (for मन्त्रं) —After 1 21, Bt reads colophon with
 Sarga name मन्त्रं and No 32

मन्त्रं Ma मन्त्रं * * * (alleg) (for the post
 half) —(1 6) Ma मन्त्रं मन्त्रं (for the prior
 half) —Ma Da Vt om 1 7 —(1 8) Bt (पञ्चतन्त्रं)
 मन्त्रं (for मन्त्रं) Da मन्त्रं (for 'मन्त्रं') Ma
 मन्त्रं Ma मन्त्रं मन्त्रं (for the post half)
 —(1 9) Ma मन्त्रं (for मन्त्रं) Ma मन्त्रं (for मन्त्रं)
 Ma Ma मन्त्रं मन्त्रं (Dr 'मन्त्रं') Da मन्त्रं मन्त्रं Ma
 (with last) मन्त्रं मन्त्रं (for the post half)
 —(1 10) Ma Da मन्त्रं Da (पञ्चतन्त्रं) Ma मन्त्रं
 (for मन्त्रं) —After 1 10 Ma reads 1 15 and
 om 1 12-13 —(1 12) Da मन्त्रं (for मन्त्रं) Dr
 मन्त्रं —(1 13) Dr मन्त्रं (for मन्त्रं) Ma m m m
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं —(1 14) Ma Da मन्त्रं मन्त्रं
 (for the prior half) Ma मन्त्रं Ma मन्त्रं मन्त्रं
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं —After 1 14 Vt om 1 12-13 of
 App 1 (No 5) and then cont

मन्त्रं स मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं ।
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं ।
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं ।
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं । [5]
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं ।
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं ।
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं ।
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं ।
 मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं । [10]
 —(1 15) Ma Da मन्त्रं (for मन्त्रं) Ma मन्त्रं मन्त्रं
 (for मन्त्रं) मन्त्रं मन्त्रं मन्त्रं —Ma om 1 16-19

सर्वे ज्ञानमि देवेन्द्रं व्यामिद्वयं राक्षसविरा । [40]
 देवसिद्धिनि मे यस्मि भुवामि गुरुसमिधौ ।
 तस्मि मे दत्तं च त्रिं यदि च देवस्य स्वयम् ।
 सोढया वचनं भुवामि तथा चोदे स नाम्ना ।
 प्रसाद जन्मप्राप्त जन्मस्य ममिधौ ततः ।
 पृथिवीं नारदपुत्रादामिमेधेयस्य नमो । [45]
 अतोऽनन्तराधारी च न मन्मथपुत्रमुत्तमा ।
 न शारदा लक्ष्म्यै सौता पाठनं परिहर्षितम् ।
 दत्तच दास्ये हृदो भगवत्प्राप्तय इति ।
 एतं धारा मेधावर्द्धितम् च भुविज्जन्तम् ।

मदच (for the prior half). R̄s B̄s D̄s r खाद्यसि देवेन्द्रे न
 ममिधौ मे सुते (B̄s सुते) — (I. 38) R̄s B̄s (for च).
 B̄s r दत्तं चोत्त D̄s s r सुते सुते च (D̄s r च). R̄s B̄s s
 D̄s r पमिधौ (for सन्नेह). R̄s B̄s D̄s रस्मि स्वैरुत्तम्, B̄s s
 D̄s देवस्य च (B̄s च) रस्मि रस्मि (for the post. half).
 —After I. 38, S̄s 122

न राक्षसि मे पाठनं इति च तस्मि मेधेयि ।
 while B̄s 122.

अस्मिन् मेधेयि च सुतेयस्य ममिधौ ।

—(I. 39) S̄s सप्तपत्तम् (hypom.), R̄s V̄s B̄s D̄s s s
 पत्तपत्तम् D̄s, L̄ed) एतं चत (for सप्तपत्तम्) D̄s देव
 (for देवस्य) B̄s सोढया B̄s [r] मिधौ (for चि).
 D̄s हृदयच च इति (for the post. half). —(I. 40) R̄s
 B̄s s D̄s r इति, B̄s ममिधौ (for ममिधौ). R̄s V̄s B̄s
 D̄s s देव D̄s सन्नेह (for सन्नेह). V̄s उपोदे —(I. 41)
 S̄s D̄s रस्मि, D̄s सौता (for सौता). V̄s om. मे (subst.)
 B̄s सन्नेह, D̄s D̄s इति (for मे सौता). L̄ed)
 ममिधौ इति मिधौ (for the prior half). V̄s सुतेयस्य, B̄s
 ममिधौ (for सुते) S̄s D̄s D̄s s स (B̄s s) मेधेयस्य
 सौता (for the post. half) —(I. 42) S̄s D̄s D̄s s
 सौता देव D̄s मे देव (for मे देव) D̄s सौता
 (for सौता) —(I. 43) S̄s सौता (for सौता). S̄s D̄s
 D̄s s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). —S̄s V̄s D̄s D̄s s
 om., B̄s results in saptam 1 44 —(I. 45) D̄s सौता
 (for सौता) B̄s s सप्तपत्तम्, D̄s सप्तपत्तम्, B̄s ममिधौ (for
 ममिधौ) S̄s D̄s D̄s s ममिधौ (for the post.
 half) —B̄s om. 1 46 —(I. 46) S̄s R̄s V̄s D̄s s सौता
 (D̄s सौता) सप्तपत्तम् (for the prior half). S̄s सप्तपत्तम्;
 V̄s सप्तपत्तम्, D̄s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्) S̄s D̄s s सप्तपत्तम् D̄s
 सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्) B̄s सप्तपत्तम् (for the post.
 half) —(I. 48) D̄s सुतेय (for सुतेय). D̄s D̄s s
 सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). S̄s D̄s सप्तपत्तम् (for
 सप्तपत्तम्). —For I. 47-48, S̄s V̄s B̄s s D̄s s subst.,
 उ दत्तं देवस्य च सुतेयस्य सप्तपत्तम् ।

[B̄s s, D̄s s (for सुतेय). B̄s सप्तपत्तम् (for देवस्य सुतेय).
 V̄s सप्तपत्तम् (for the prior half). V̄s सप्तपत्तम् (for
 सप्तपत्तम्). B̄s सप्तपत्तम् मे सौता (for the post. half).]

यथा मे सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् च मिधौ सप्तपत्तम् । [50]
 तथा व्यामि पत्तपत्तम् सप्तपत्तम् मे सप्तपत्तम् ।
 तथा सप्तपत्तम् देवेन्द्रं मिधौ सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।
 तथा सप्तपत्तम् च देवेन्द्रं पत्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।
 अस्मिन् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् । [55]
 अस्मिन् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।
 अस्मिन् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।
 अस्मिन् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।
 अस्मिन् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।

—B̄s om. I. 49. S̄s V̄s B̄s D̄s r sptam 1. 49 sptam
 L. 52. —[I. 49] S̄s B̄s D̄s s सप्तपत्तम्, D̄s सप्तपत्तम्
 (for सप्तपत्तम्). S̄s B̄s D̄s D̄s s मे (for च). D̄s सप्तपत्तम्
 (for सप्तपत्तम्). R̄s B̄s D̄s s मिधौ (D̄s s). —After
 I. 49, S̄s D̄s r sptam.

तथा मे सप्तपत्तम् च सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।

—(I. 50) S̄s मे (for च). B̄s s Ḡed) मिधौ सप्तपत्तम्
 (Ḡed.) मिधौ सप्तपत्तम् (for the post. half). —(I. 51)
 S̄s सप्तपत्तम् सप्तपत्तम्, S̄s D̄s r सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्).
 B̄s s D̄s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). —For I. 50-51, V̄s subst.

देवस्य सुते सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।

—S̄s B̄s D̄s D̄s s om. I. 52 —(I. 53) S̄s सप्तपत्तम्
 (for सप्तपत्तम्). D̄s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). R̄s D̄s सप्तपत्तम्
 (for सप्तपत्तम्). V̄s सप्तपत्तम् सप्तपत्तम्, B̄s s D̄s सप्तपत्तम्
 (for the post. half) —(I. 54) S̄s D̄s सप्तपत्तम्, D̄s s
 सप्तपत्तम्, D̄s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्) V̄s सप्तपत्तम्, R̄s
 B̄s D̄s सप्तपत्तम् सप्तपत्तम्, V̄s सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् (for the post.
 half). —(I. 55) S̄s V̄s D̄s r sptam om.; B̄s s, D̄s
 (for सप्तपत्तम्). R̄s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). D̄s s (for सप्तपत्तम्).
 —S̄s D̄s D̄s s om. I. 56. B̄s sptam. I. 56 and
 L. 57. —(I. 76) B̄s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). D̄s om. from
 मिधौ up to च in I. 57. V̄s सप्तपत्तम् मिधौ (for the
 post. half) —B̄s results in 57 in marg. —(I. 57) B̄s
 सप्तपत्तम् D̄s मिधौ (for सप्तपत्तम्). D̄s om. च (subst.)
 —For I. 57, V̄s subst.

सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।

—(I. 58) R̄s B̄s s D̄s r सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). S̄s
 D̄s D̄s s सप्तपत्तम् (hyp. sptam). —After I. 58, V̄s
 125

सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।

—(I. 59) D̄s D̄s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). —For
 I. 59, S̄s V̄s B̄s s D̄s s subst.

सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् सप्तपत्तम् ।

[S̄s D̄s D̄s s, B̄s s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). B̄s सप्तपत्तम्
 B̄s सप्तपत्तम् (for सप्तपत्तम्). V̄s सप्तपत्तम् (subst.), B̄s s
 सप्तपत्तम् (for the post. half).]

इतीव वटादय इतिरित्यन्वा [69]
 वही शु गतु प्रमसुत्तव च वम् ।
 इन्द्राग्रविमुदलभ्य जगदी
 काहस्ययोः पीठमला यमु ।
 त चापि भक्तशिदिवाहये तवा
 प्रीतो यवी साधनमपेक्षितये । [69]
 आमान्य सीतां च ततो महाभा
 जयाम विप्रमहितः स्वसहयम् ।

Colophon

13

Notore Sarga 60, Dga Dta Dma Dasa S
 Cr. m. g. h. i. a. s. :

सीतामिदमन्तरायां कामोपलब्धयेनः ।
 विलक्षण महाभाजः राजा कमललोचनः ।
 पद्मविन्द च वा सीतानन्दस्वमन्वाहितः ।

—(1. 60) L (ed.) इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). —(1. 61) Ds अवी शुवा वरमसुत्तव च वम्, Ds अवी शुवा वरमसुत्तव च वम्, Ds अवी शुवा वरमसुत्तव च वम्. —(1. 62) Ds सुत्तव (for सुत्तव). Ds च सीता (for सीता). Ss L (ed.) इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). —(1. 63) Ds च वम्. —(1. 64) Ds विमुदलभ्य (for विमुदलभ्य). —(1. 65) Ds च (for च). Ss अविश्व (for अविश्व). —For 1. 60-67, Ss Vs Bs as Ds subst. :

अथ च वटादय वरमसुत्तव
 वही तथा वरमसुत्तव वम् ।
 प्रविमुदलभ्य चापि
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव ।
 त चापि वही विमुदलभ्य [5]
 नरा हस्तिजगन्निवास पीठम् ।
 आभास येनामय राजकुलं
 प्रीता वही वरमसुत्तव वम् ।

—(1. 2) Vs Ds तथा व (Vs च) (for तथा च). Vs Ds इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). —(1. 2) Bs इति (for इति). Vs सुत्तव वम् (for सुत्तव वम्). Vs वम् (for वम्). Vs सुत्तव वम् (for सुत्तव वम्). —After 1. 2, Ss reads 1. 7 and 8. —(1. 3) Vs अविश्व वम् (for अविश्व वम्). Bs as इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). —(1. 4) Bs as इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). Vs Bs वरमसुत्तव. —(1. 5) Vs Bs वरमसुत्तव (for वरमसुत्तव). —Ds om. 1. 6-7. —(1. 6) Vs अविश्व (for अविश्व). Bs इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). Bs इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). —(1. 7) Bs वरमसुत्तव (for वरमसुत्तव). Bs तथा च वम् (for तथा च वम्). —(1. 8) Vs Bs वरमसुत्तव (for वरमसुत्तव). Bs वरमसुत्तव (for वरमसुत्तव).

Colophon. —Sarga name: Ss Ds इतिरित्यन्वा. Vs Vs Ds इतिरित्यन्वा (Vs "न"); Bs इतिरित्यन्वा. Bs इतिरित्यन्वा. Bs इतिरित्यन्वा. Ds इतिरित्यन्वा. —Sarga no. (figure)

वटाच रामये रामय विमुदलभ्य वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. पुष्पविपनया विपे । [5]
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् । [10]
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् । [15]
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।

words or both) Ss Bs as Ds om., Bs Ds 63 Vs Ds 60, Bs Ds 64, Ds 56, Ds 57.

13

Da begins with as, Ta begins with अविश्ववम्, Ma with अविश्ववम्. —(1. 2) Ts as Ma transp., the post. halves of 1. 2 and 1. 2. Ds Dms Ds as Gs Gs (for Gs); Gs Ma (for Gs). —(1. 3) Bs as (for च). Ds Ds अविश्ववम् (for अविश्ववम्). —Gs repeats 1. 5 after 1. 15. —(1. 5) Dgs Dts Ds as Ts विपे (for विपे). —Gs om. 1. 6-10. —(1. 6) Dgs Ds Ts इतिरित्यन्वा. —(1. 7) Dgs Dms Ds Gs as Ma Gs (for इतिरित्यन्वा). Dgs इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). —(1. 9) Ds इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). Dgs Ts इतिरित्यन्वा, Ts इतिरित्यन्वा. —After 1. 9, Gs om. Ts as Gs om. 1. 2 after 1. 10.

अथ च वटाच वीच वरमसुत्तव वम् ।
 वरमसुत्तव वरमसुत्तव. वरमसुत्तव वम् ।
 —Thereafter Ts as Gs cont., while Gs om. after 1. 5
 अथ च वरमसुत्तव वम् वरमसुत्तव वम् ।

[Gs (for न) and वीच (for वीच).]
 —(1. 10) Dms Ds [as] वरमसुत्तव (for वरमसुत्तव).
 —(1. 11) Gs विपे (for विपे). Gs वरमसुत्तव (for वरमसुत्तव). —(1. 12) Dgs वरमसुत्तव. Gs वीच व (by transp.). Dts om. विपे —Gs reads 1. 13-14 after 1. 5 repeating 1. 13 here. —(1. 13) Gs विपे (for विपे). —(1. 15) Ds वरमसुत्तव (for वरमसुत्तव). —(1. 16) Ts इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). Gs वरमसुत्तव वरमसुत्तव (by transp.). —(1. 17) Gs इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). Dts Ds वरमसुत्तव (for वरमसुत्तव). Ts इतिरित्यन्वा (for इतिरित्यन्वा). —(1. 19) Dms [as] व, Ma वि (for [as] व). Ts [as] व वरमसुत्तव, Ts इतिरित्यन्वा (for [as] व वरमसुत्तव). Ds as Gs वि (for वरमसुत्तव). Dgs as

After 3 60 23, St N V (Vt after 22, owing to omission) Br 14 Dr 12 23, Dr 12 1 2-6 (followed by 3 60 50⁵⁻⁶ and its star passages) after 3 60 23 and 1 21-38 after 2100(A)*

यदि ह्यस्य वदन्ते शतमथ वा वदन् ।
 मिथ्या वर्तात धैर्ये न मीमांसा विनिश्चये ।
 मीमितं लक्षणं दृष्ट्वा परास्मिन्निषेधम् ।
 अथानुसिद्धिं तत्र नित्यं निष्पत्तिवन्तु ।
 एतं वदन्ति यो वा कालो वा नृनिष्ठम् । (5)
 न तां वदन्ति यत्रो रक्षो वा मयि निष्ठम् ।
 पश्य सां विनिर्वाणेषु वदन्ति लोके ।
 होषयन्तं लक्ष्मिणि विनिश्चयं वदन्तम् ।
 यत्किं निन्दन्तं न निन्दन्तं वदन्ति यः ।
 विनिश्चायकस्य न वदन्ति शत्रुसमाजम् । (10)

(for गा) ॐ O॒ हलायन इति ह्रस्वहलाय । ति नवाम
हन्ता आद्यः इति । यतो वा ॐ D॒ga वधिः, D॒a हिधिः
T॒ः आन वा G॒a M॒a अन्वा (for अन्वा वा) M॒a वा (for
वा) D॒ga D॒a G॒a M॒a framp खाअन्त्वा G॒a हन्ता
(for हन्ता) ॐ C॒y॒p आन वध्वः सन् वध्वः इति वा ॐ
—(18) D॒ga D॒a G॒a [ॐ] हुन् (for 'न') D॒ga
D॒ga D॒ga D॒a तिहन्ता

15

Va sleg for 1 2-2 Be sends 3 samang (for
 both of v1 3 5 6 13) Vi sam 1 x —(1 x) So sa
 (for १६) Si De sa sa sa, Ba De sa sa sa (for १७)
 —(1 2) Si De v १ विनियोगे, Si alig (for विनियोगे)
 —(1 3) Si Si De-s २ गुण वसने (Si 'm then alig)
 नीन वर विनियोग —(1 4) Ba sa sa (for २०) Si २ ले
 रसाक्ष (for २१ वास विष) Ba sa sa (for २२) Gi ad
 विषास/बाध (for the post half) So De-s गुण वि
 रसाक्ष विषास बाध —Si sam 1 5 —After 1 5 De
 २२

नानाभा मरभवादि निरुच्यन्ति लक्षणम् ।

—(1 6) *Vaileg* from *va* up to *ale* *Sa Va De-a* वा
De-a (for *ai*) *De-a* वा *ai* दुष (for the prior
 half) *Sa De-a* वाको म न विर (for the post half)
Sa De-a वा १० (*aleg*) *va* वाको म न विर —*Sa Sa Va*
De-a १० 1 7-23 —(1 7) *Be* वाक *Sa De-a*
 विरिरे (for विरिरे) *Vaileg* from *va* up to *ale*
 —(1 8) *Va Be* वाकवा *Be* वाक (for वाकवा)
 —(1 9) *Va Be* वाकवा (for विर) —(1 10) *Be*
 वाक, *Be* वाक (for वाक) —*Be* १० from the
 post half of 1 23 up to the prior half of 1 16
Vaileg from *va* up to 1 23 up to *va* ११ १४ —(1 14)
Sa विरिरे, *Be* विरिरे (for विर) —(1 15) *Va* mostly
aleg —(1 16) *Va Be* विरिरे, *Be* १० (*Be* १०)

वदन् किं प्रत्येकं पदं मास्यं हृदयम् ।
 सद्गुरुगणनां पदशोकाग्रतः पदम् ।
 निरुद्धं पदपदं गीताश्रयकोपकम् ।
 यदि विषयतः देशं मम प्रत्यक्षता विनाम् ।
 स्यात्प्रत्यक्षं प्रत्यक्षं पदं मम प्रत्यक्षम् । [15]
 वनं वापि पदपदं मम प्रत्यक्षम् ।
 न पदपदं मम प्रत्यक्षं न पदपदं मम प्रत्यक्षम् ।
 प्रत्यक्षं प्रत्यक्षं पदपदं मम प्रत्यक्षम् ।
 पदपदं प्रत्यक्षं पदपदं मम प्रत्यक्षम् ।
 इति तं मम प्रत्यक्षं पदपदं मम प्रत्यक्षम् । [20]
 पदपदं प्रत्यक्षं पदपदं मम प्रत्यक्षम् ।
 पदपदं प्रत्यक्षं पदपदं मम प्रत्यक्षम् ।
 पदपदं प्रत्यक्षं पदपदं मम प्रत्यक्षम् ।
 पदपदं प्रत्यक्षं पदपदं मम प्रत्यक्षम् । [25]

मनेन (for मनेन कथन) Ba कथन (for कथन)
 —Vs alleg from स up to स 17 up to स 19
 —(1 18) Ba कथन (for कथन) —(1 19) Ba स
 (for स) Ba स and स (for स and स)
 resp) Vs Ba स (Vs alleg) स —(1 21) Vs Ba
 स, Ba स (for स) स स, Vs स स
 (for स) —(1 22) Vs स Ba स (for स)
 Ba स (for स) —(1 23) Vs alleg from स
 up to स Ba स स Ba स (for स स)
 —(1 24) Vs स Ba स स Ba स (for स)
 स (for स) Ba स स (for स स) स स, स
 स (alleg) (for स) —(1 25) स स स स
 स (for स) Ba स (for स) स स स स
 (hap) स स स स स स (for स) स स स स
 Vs स स Ba स (for स) स स स स स स
 —(1 26) Vs alleg after स up to 1 27 स स
 स स Ba स स स स स स स स स स (for स
 स) स स स स स स स स स स स स स स
 स (for the prior half) स स (for स)
 —(1 27) Ba स स (for स स) स स स स स स,
 स स स स स (for स स) —After 1 27 स

[illegible]

तथाशीर्षकवरा उप्यते वाम वष ।
 यत्त राक्षसिमात्तल रितु कृतकले यत्त ।
 भस्मास्त दशेन वीर सा पुनस्त स्रज्जि ।
 श्रीविमलेष्वरा या चन्द्रवीनसुखेदमा । [15]
 श्रीतद्वपुःपुत्रायाः सोमायाः परित्यजि ।
 यत्त शैलपती रत्ना आगच्छन्त न रोचते ।
 पश्चिदाः पुन वानि वसुधे नरत प्रभु ।
 चन्द्रो वषराः तस्य वलमूलन प्रभवम् ।
 यत्त वातुके वीर पुनर्भाते समाधिज । [20]
 त्रिशीपातुपेदमाकुम्भका पक्षि ओ पुनम् ।
 सत्तलमुपरागाधेसस्तुतु सुहृदा यत्त ।
 तस्य कमेकत कृत्य चन्द्रपीठ पञ्चविज ।
 समथा शैलपत्त रत्नायता वसिष्ठुर्भाते ।
 सा य दश मसुप्राह भवैरेन पञ्चविज ये । [25]
 त मासेवशिधे भवत न विहृत्त चन्द्रेभि ।
 त चावसीदत तापी चन्द्रिषस्त यदायत्त ।
 भक्त्या सत्तल कमे प्रवृत्तयेव विप्रते ।
 सविप्रास्त तया वीर पथाद् भवत्तया ।
 सीता चापौ च श्रीतया सप्त न प्रत्ययेमदि । [30]

वृक्षस्तपि च लोहस्त तदधीने मृगानुप्री ।
 किं पुनर्मुखायत्त येन वक्षसि जीविनम् ।
 पुन मयस्तत यत्त जयते कदा न ते ।
 अस्याम् यत्त तदेव विप्रत यत्तम् ।
 यमात्त जडापुत्रे तस्य नाम राक्षसम् । [31]
 हलमवापु रत्नायता रत्नायता ।
 न नवदिश भागं यादयेन दृष्टानम् ।
 अभिषेज्यामि नदुष्टे तस्य मभयन वदि ।
 वीनमिन्द्राडित्तुस्तया ।
 अरेव तस्य चन्द्रिषे वसिष्ठि । [32]
 यत्तौ जलपदपुनरेव तस्यम् ।
 वषराये तस्य वसुधे यत्त ।
 वरेण वषेन दृष्ट तु राक्षस ।
 वदुष्टोपेन वसुधेयम् ।
 दृष्टानि प्रायदृष्ट यत्त । [40]
 न मातु जीपतिने ये यत्त ।
 त तस्यस्त वषराय इत्यम् ।
 यत्तु विप्रत तया विप्रास्त य ।
 यत्तस्त विप्रत दृष्टानि विप्रो ।
 भवत्त सीता मुनिव मयोदम् । [50]

Colophon

(subm) (for पुष्पाय) —(1 12) Ss वसति, Ds
 तत्ता (for तावती) —(1 13) Ds मित्तल (for
 मित्रित्तल) —(1 14) Ds या (for ता) —(1 15)
 Ds सुधा य या (for सुधीयत्त) —(1 16) Ds न जम्,
 L(ed) मा तया (for नीलमा) —(1 18) Ds मित्रित्तल,
 (for मित्रित्तल) Ss सेतु (for सुत) Ds जम् (for ज)
 —(1 19) Ds योम, Ds मि धृष्ट (for वषताय) L(ed)
 जम् (for जम्) Ss लाला यत्त यत्त (for the prior half)
 —(1 20) Ss समाधिज (for 'य') —(1 21) Ss सुधी
 वृष्ट, L(ed) सुधीयत्त (for सुधीयत्त) Ds यत्ति (for
 वत्ति) Ds यत्त (for युत्त) —(1 22) Ss न जम्ता यत्त
 यत्तयत्त (for the prior half) Ds यत्त (for युत्त) Ds
 यत्त (for यत्त) —(1 23) Ds यत्त (for यत्त) —(1 24)
 L(ed) यत्त (for यत्त) Ds यत्त (for यत्त) —Ss
 om (hap) 1 25-26 Distransp 1 25-26-17-18 27-28
 —(1 25) Ds मासेव (for मासेव) Ds यत्त (for
 यत्त) —(1 26) Ds यत्त (for यत्त) Ds यत्त (for यत्त)
 —(1 27) Ds यत्त (for यत्त) —(1 28) Vs यत्त (for
 यत्त) Ds यत्त (for यत्त) —(1 28) Vs यत्त (for यत्त)
 L(ed) मासेव (for मासेव) Ds यत्त (for यत्त)
 —(1 29) Ds यत्त (for यत्त) Vs यत्त (for यत्त)
 (for the prior half) Vs यत्त (for यत्त) Ds यत्त
 —(1 30) Vs यत्त, Ds यत्त (for यत्त) Ds यत्त (for
 यत्त) Ss जीविनमि रितु वत्ति (for the post half)
 —(1 31) Ss (यत्त) वि, Ds यत्ति (by transp)
 (for (यत्त) वि यत्त) Ss यत्तयत्त, Vs Ds यत्तयत्त, Ds

सुधापुत्र (for सुधापुत्र) —(1 32) Ds यत्त वि, Ds
 यत्ति (for यत्ति) Ds यत्त (for यत्त) —(1
 33) Vs यत्त यत्त (for यत्त न ते) —(1 34) Vs
 यत्त (for यत्त) —(1 35) Vs यत्त यत्त Ds यत्तयत्त
 (for यत्तयत्त) —(1 36) Vs यत्त (for यत्त) Vs Ds
 यत्तयत्त (for 'यत्त') —(1 37) Ds यत्त (for यत्त)
 —(1 38) Ss यत्त यत्त, Vs यत्तयत्त Ds यत्तयत्त
 L(ed) यत्तयत्त (for यत्तयत्त) Ss यत्तयत्त यत्त
 (for the post half) —(1 39) Ds यत्त Ss यत्त
 (for यत्त) —(1 40) Vs यत्त (for यत्त) —(1 41)
 Vs Ds यत्त (for यत्त) —(1 42) Vs यत्त यत्त,
 Ds यत्त यत्त, Ds यत्त यत्त, Ds यत्त यत्त (for यत्त
 यत्त) —(1 43) Ss Vs यत्त (for यत्त) Vs
 यत्त यत्त, Ds यत्तयत्त (for 'यत्त') —(1 44) Ss
 यत्त (for यत्त) Ss यत्त (for यत्त) —(1 45) Ss
 यत्त (for यत्त) Ss यत्त (for यत्त) —(1 46)
 Ds यत्त (for यत्त) Ds यत्त यत्त यत्त यत्त, Ds यत्त
 यत्तयत्त यत्त यत्त —(1 47) Ss Ds यत्त (for
 यत्त) Ds यत्त (for यत्त) —(1 48) Vs यत्त (for
 यत्त) Ds यत्त (for यत्त) —(1 49) Vs यत्त (for
 यत्त) —(1 50) Vs Ds यत्त (for यत्त) Ds यत्त

Colophon —Surgs name Ss यत्त-यत्त Vs
 यत्तयत्त, Ds यत्तयत्त —Surgs no [figures,
 words or both] Ss Ds om Vs 77 Ds 72 Ds 76,
 L(ed) 74

—Therafter Ss cont.

रक्षस्तप च लोहस्त तदधीने मृगानुप्री ।

17

Alter 3 63 - DgDts Dms DssS G rmglt

125

तत पूर्य वी यथा विमोक्ष भ्रातरो वदुः।

पञ्चाशत्यमिदं सप्तदशममन्तरं।

दद्यात् नु तत्र पौर यदुभीमधुविजम्।

ननाना यस्तस्मात्तैः सदैव सन्वयावपम्।

वरदात् नु की वर दत्तो यथावा मयैः।

[5]

पाञ्चनसमपभ्रीता वसन्ध मितसमुद्यम्।

आयाय च नरगण्यो दृष्टतन्मन्त्रिद्वयम्।

परावर्तमहाकृपा राज्ञीमि विरुवास्तम्।

मयदासमवपयदाः क्षेमता रैरुदर्यगम्।

रन्वोदरी शीतद्वरा कालीं परावपम्।

[10]

नक्षत्रमयीं दृष्टात्तस्मात्तस्मात्तु पुष्पम्।

नैवद्वया नु यी तत्र आयायै रामरदम्।

ता मन्त्रायां यो योता यन्मन्त्र आनुवपम्।

एहि तस्यावपयुक्तं समस्तमन्त्रं रत्नम्।

वदन्तं यैव दपन् तस्मिन्निमुपयुक्तं।

[15]

नह रयेमुक्ती मन्त्रं लभयन्तं रामसि विपः।

नह पवदुगन्तु नवीना पुष्टिनेयु च।

सातुःरिमिद् वीर रय मया सह रत्नम्।

17

(1 1) Dms Dss G rmglt (for 1st) Ds G rmglt

—(1 2) Dg rmglt (for 2nd) Dss Ds G rmglt

—(1 3) Dms Ds G rmglt (for 3rd)

—(1 4) Dg rmglt (for 4th) Ds G rmglt

—(1 5) Dms Ds G rmglt (for 5th)

—(1 6) Dg rmglt (for 6th) Ds G rmglt

—(1 7) Dms Ds G rmglt (for 7th)

—(1 8) Dg rmglt (for 8th) Ds G rmglt

—(1 9) Dms Ds G rmglt (for 9th)

—(1 10) Dg rmglt (for 10th) Ds G rmglt

—(1 11) Dms Ds G rmglt (for 11th)

—(1 12) Dg rmglt (for 12th) Ds G rmglt

—(1 13) Dms Ds G rmglt (for 13th)

—(1 14) Dg rmglt (for 14th) Ds G rmglt

—(1 15) Dms Ds G rmglt (for 15th)

—(1 16) Dg rmglt (for 16th) Ds G rmglt

—(1 17) Dms Ds G rmglt (for 17th)

—(1 18) Dg rmglt (for 18th) Ds G rmglt

—(1 19) Dms Ds G rmglt (for 19th)

—(1 20) Dg rmglt (for 20th) Ds G rmglt

—(1 21) Dms Ds G rmglt (for 21st)

—(1 22) Dg rmglt (for 22nd) Ds G rmglt

—(1 23) Dms Ds G rmglt (for 23rd)

—(1 24) Dg rmglt (for 24th) Ds G rmglt

—(1 25) Dms Ds G rmglt (for 25th)

—(1 26) Dg rmglt (for 26th) Ds G rmglt

—(1 27) Dms Ds G rmglt (for 27th)

—(1 28) Dg rmglt (for 28th) Ds G rmglt

—(1 29) Dms Ds G rmglt (for 29th)

—(1 30) Dg rmglt (for 30th) Ds G rmglt

—(1 31) Dms Ds G rmglt (for 31st)

—(1 32) Dg rmglt (for 32nd) Ds G rmglt

—(1 33) Dms Ds G rmglt (for 33rd)

—(1 34) Dg rmglt (for 34th) Ds G rmglt

—(1 35) Dms Ds G rmglt (for 35th)

—(1 36) Dg rmglt (for 36th) Ds G rmglt

—(1 37) Dms Ds G rmglt (for 37th)

—(1 38) Dg rmglt (for 38th) Ds G rmglt

—(1 39) Dms Ds G rmglt (for 39th)

—(1 40) Dg rmglt (for 40th) Ds G rmglt

—(1 41) Dms Ds G rmglt (for 41st)

—(1 42) Dg rmglt (for 42nd) Ds G rmglt

—(1 43) Dms Ds G rmglt (for 43rd)

—(1 44) Dg rmglt (for 44th) Ds G rmglt

—(1 45) Dms Ds G rmglt (for 45th)

—(1 46) Dg rmglt (for 46th) Ds G rmglt

—(1 47) Dms Ds G rmglt (for 47th)

—(1 48) Dg rmglt (for 48th) Ds G rmglt

—(1 49) Dms Ds G rmglt (for 49th)

—(1 50) Dg rmglt (for 50th) Ds G rmglt

—(1 51) Dms Ds G rmglt (for 51st)

—(1 52) Dg rmglt (for 52nd) Ds G rmglt

—(1 53) Dms Ds G rmglt (for 53rd)

—(1 54) Dg rmglt (for 54th) Ds G rmglt

—(1 55) Dms Ds G rmglt (for 55th)

—(1 56) Dg rmglt (for 56th) Ds G rmglt

—(1 57) Dms Ds G rmglt (for 57th)

—(1 58) Dg rmglt (for 58th) Ds G rmglt

—(1 59) Dms Ds G rmglt (for 59th)

—(1 60) Dg rmglt (for 60th) Ds G rmglt

—(1 61) Dms Ds G rmglt (for 61st)

—(1 62) Dg rmglt (for 62nd) Ds G rmglt

—(1 63) Dms Ds G rmglt (for 63rd)

—(1 64) Dg rmglt (for 64th) Ds G rmglt

—(1 65) Dms Ds G rmglt (for 65th)

—(1 66) Dg rmglt (for 66th) Ds G rmglt

—(1 67) Dms Ds G rmglt (for 67th)

—(1 68) Dg rmglt (for 68th) Ds G rmglt

—(1 69) Dms Ds G rmglt (for 69th)

—(1 70) Dg rmglt (for 70th) Ds G rmglt

—(1 71) Dms Ds G rmglt (for 71st)

—(1 72) Dg rmglt (for 72nd) Ds G rmglt

—(1 73) Dms Ds G rmglt (for 73rd)

—(1 74) Dg rmglt (for 74th) Ds G rmglt

—(1 75) Dms Ds G rmglt (for 75th)

—(1 76) Dg rmglt (for 76th) Ds G rmglt

—(1 77) Dms Ds G rmglt (for 77th)

—(1 78) Dg rmglt (for 78th) Ds G rmglt

—(1 79) Dms Ds G rmglt (for 79th)

—(1 80) Dg rmglt (for 80th) Ds G rmglt

—(1 81) Dms Ds G rmglt (for 81st)

—(1 82) Dg rmglt (for 82nd) Ds G rmglt

—(1 83) Dms Ds G rmglt (for 83rd)

—(1 84) Dg rmglt (for 84th) Ds G rmglt

—(1 85) Dms Ds G rmglt (for 85th)

—(1 86) Dg rmglt (for 86th) Ds G rmglt

—(1 87) Dms Ds G rmglt (for 87th)

—(1 88) Dg rmglt (for 88th) Ds G rmglt

—(1 89) Dms Ds G rmglt (for 89th)

—(1 90) Dg rmglt (for 90th) Ds G rmglt

—(1 91) Dms Ds G rmglt (for 91st)

—(1 92) Dg rmglt (for 92nd) Ds G rmglt

—(1 93) Dms Ds G rmglt (for 93rd)

—(1 94) Dg rmglt (for 94th) Ds G rmglt

—(1 95) Dms Ds G rmglt (for 95th)

—(1 96) Dg rmglt (for 96th) Ds G rmglt

—(1 97) Dms Ds G rmglt (for 97th)

—(1 98) Dg rmglt (for 98th) Ds G rmglt

—(1 99) Dms Ds G rmglt (for 99th)

—(1 100) Dg rmglt (for 100th) Ds G rmglt

—(1 101) Dms Ds G rmglt (for 101st)

—(1 102) Dg rmglt (for 102nd) Ds G rmglt

—(1 103) Dms Ds G rmglt (for 103rd)

—(1 104) Dg rmglt (for 104th) Ds G rmglt

—(1 105) Dms Ds G rmglt (for 105th)

—(1 106) Dg rmglt (for 106th) Ds G rmglt

—(1 107) Dms Ds G rmglt (for 107th)

—(1 108) Dg rmglt (for 108th) Ds G rmglt

—(1 109) Dms Ds G rmglt (for 109th)

—(1 110) Dg rmglt (for 110th) Ds G rmglt

—(1 111) Dms Ds G rmglt (for 111th)

—(1 112) Dg rmglt (for 112nd) Ds G rmglt

—(1 113) Dms Ds G rmglt (for 113rd)

—(1 114) Dg rmglt (for 114th) Ds G rmglt

—(1 115) Dms Ds G rmglt (for 115th)

—(1 116) Dg rmglt (for 116th) Ds G rmglt

—(1 117) Dms Ds G rmglt (for 117th)

—(1 118) Dg rmglt (for 118th) Ds G rmglt

—(1 119) Dms Ds G rmglt (for 119th)

—(1 120) Dg rmglt (for 120th) Ds G rmglt

—(1 121) Dms Ds G rmglt (for 121st)

—(1 122) Dg rmglt (for 122nd) Ds G rmglt

—(1 123) Dms Ds G rmglt (for 123rd)

—(1 124) Dg rmglt (for 124th) Ds G rmglt

—(1 125) Dms Ds G rmglt (for 125th)

—(1 126) Dg rmglt (for 126th) Ds G rmglt

—(1 127) Dms Ds G rmglt (for 127th)

—(1 128) Dg rmglt (for 128th) Ds G rmglt

—(1 129) Dms Ds G rmglt (for 129th)

—(1 130) Dg rmglt (for 130th) Ds G rmglt

—(1 131) Dms Ds G rmglt (for 131st)

—(1 132) Dg rmglt (for 132nd) Ds G rmglt

—(1 133) Dms Ds G rmglt (for 133rd)

—(1 134) Dg rmglt (for 134th) Ds G rmglt

—(1 135) Dms Ds G rmglt (for 135th)

—(1 136) Dg rmglt (for 136th) Ds G rmglt

—(1 137) Dms Ds G rmglt (for 137th)

—(1 138) Dg rmglt (for 138th) Ds G rmglt

—(1 139) Dms Ds G rmglt (for 139th)

—(1 140) Dg rmglt (for 140th) Ds G rmglt

—(1 141) Dms Ds G rmglt (for 141st)

—(1 142) Dg rmglt (for 142nd) Ds G rmglt

—(1 143) Dms Ds G rmglt (for 143rd)

—(1 144) Dg rmglt (for 144th) Ds G rmglt

—(1 145) Dms Ds G rmglt (for 145th)

—(1 146) Dg rmglt (for 146th) Ds G rmglt

—(1 147) Dms Ds G rmglt (for 147th)

—(1 148) Dg rmglt (for 148th) Ds G rmglt

—(1 149) Dms Ds G rmglt (for 149th)

—(1 150) Dg rmglt (for 150th) Ds G rmglt

—(1 151) Dms Ds G rmglt (for 151st)

—(1 152) Dg rmglt (for 152nd) Ds G rmglt

—(1 153) Dms Ds G rmglt (for 153rd)

—(1 154) Dg rmglt (for 154th) Ds G rmglt

—(1 155) Dms Ds G rmglt (for 155th)

—(1 156) Dg rmglt (for 156th) Ds G rmglt

—(1 157) Dms Ds G rmglt (for 157th)

—(1 158) Dg rmglt (for 158th) Ds G rmglt

—(1 159) Dms Ds G rmglt (for 159th)

—(1 160) Dg rmglt (for 160th) Ds G rmglt

—(1 161) Dms Ds G rmglt (for 161st)

—(1 162) Dg rmglt (for 162nd) Ds G rmglt

—(1 163) Dms Ds G rmglt (for 163rd)

—(1 164) Dg rmglt (for 164th) Ds G rmglt

—(1 165) Dms Ds G rmglt (for 165th)

—(1 166) Dg rmglt (for 166th) Ds G rmglt

—(1 167) Dms Ds G rmglt (for 167th)

—(1 168) Dg rmglt (for 168th) Ds G rmglt

—(1 169) Dms Ds G rmglt (for 169th)

—(1 170) Dg rmglt (for 170th) Ds G rmglt

—(1 171) Dms Ds G rmglt (for 171st)

—(1 172) Dg rmglt (for 172nd) Ds G rmglt

—(1 173) Dms Ds G rmglt (for 173rd)

—(1 174) Dg rmglt (for 174th) Ds G rmglt

—(1 175) Dms Ds G rmglt (for 175th)

—(1 176) Dg rmglt (for 176th) Ds G rmglt

—(1 177) Dms Ds G rmglt (for 177th)

—(1 178) Dg rmglt (for 178th) Ds G rmglt

—(1 179) Dms Ds G rmglt (for 179th)

—(1 180) Dg rmglt (for 180th) Ds G rmglt

—(1 181) Dms Ds G rmglt (for 181st)

—(1 182) Dg rmglt (for 182nd) Ds G rmglt

—(1 183) Dms Ds G rmglt (for 183rd)

—(1 184) Dg rmglt (for 184th) Ds G rmglt

—(1 185) Dms Ds G rmglt (for 185th)

—(1 186) Dg rmglt (for 186th) Ds G rmglt

—(1 187) Dms Ds G rmglt (for 187th)

—(1 188) Dg rmglt (for 188th) Ds G rmglt

—(1 189) Dms Ds G rmglt (for 189th)

—(1 190) Dg rmglt (for 190th) Ds G rmglt

—(1 191) Dms Ds G rmglt (for 191st)

—(1 192) Dg rmglt (for 192nd) Ds G rmglt

—(1 193) Dms Ds G rmglt (for 193rd)

—(1 194) Dg rmglt (for 194th) Ds G rmglt

—(1 195) Dms Ds G rmglt (for 195th)

—(1 196) Dg rmglt (for 196th) Ds G rmglt

—(1 197) Dms Ds G rmglt (for 197th)

—(1 198) Dg rmglt (for 198th) Ds G rmglt

—(1 199) Dms Ds G rmglt (for 199th)

—(1 200) Dg rmglt (for 200th) Ds G rmglt

—(1 201) Dms Ds G rmglt (for 201st)

—(1 202) Dg rmglt (for 202nd) Ds G rmglt

—(1 203) Dms Ds G rmglt (for

नृप्यास्तैः पर्वतभिः सुशीरो नाभः पादवः ।
 भ्रात्रा तस्य मितोऽसौ राज्ञे महद्भयमविवक्षितम् । [१५]
 हृतराज्यं स्वयं हृत्वा हृत्पराज्यं तामरा ।
 हनुपराजः त्वयं पदं बहिर्भूमिस्त्वमिषाजम् ।
 चित्तं चरात शरणा हारागेऽहं मतिपुत्रम् ।
 धर्मिणः यं सती सुभीतं पश्यन्तश्च नृपास्तथा ।
 भवन्तुतामि गच्छेति प्रहृष्टास्तु कुरुनरा । [१६]
 सा राज्ञः कृष्णा चैव वराणां प्रदक्षिणम् ।
 प्रदक्षिणं नृपं तस्यां आधारय च तपोधरा ।
 भवन्तुतामि नृप मां तेन हृत्पात्रं विनिष्कृतम् ।
 गणतः क्षमन्तश्च निःशिरान्तरा मया ।
 विपुलाय चित्ताय तु सा तत्प्रीतिं विराजयता । [१७]
 नृसिम्भुहृते क्षत्रा ज्यैष्ठ्यं दत्तं विमुच्य कुरु ।
 विष्णो मया सुसुता दिवसः चतुर्दशरात्रम् ।
 दिव्यभारताभारतौ भूभुवः विप्रदक्षिणम् ।
 विपुलचित्तः यं हस्तं विराजोऽभिमितं यथा ।
 प्रसभ्य विराजं तम सवर्णं पुनरभ्यधीम् । [१८]

[illegible]

(for the prior half) —(1 13) वाचसपत्न्य (for उपानि
रते) —(1 14) वाचसपत्न्य (for नाम वचन) —(1 16)
वचसपत्न्य न दे अना (for the prior half) —After 16,
135

सनातनधर्मात्मा राम श्रीरामे नमः ॥
 श्रीरामे नमः ॥ श्रीरामे नमः ॥
 श्रीरामे नमः ॥ श्रीरामे नमः ॥
 श्रीरामे नमः ॥ श्रीरामे नमः ॥

—(I 17) मन्त्रिणः (for मन्त्रिणम्) —(I 19) वनेषां तु
(for एतेषां च) —(I 29) अनुसूया न (for 'अनायास')
—(I 22) श्रेष्ठं विद्या (for परमाद्य) —(I 22) न न
(for न न) न्यायः (for न्यायः) —(I 23) ह्यस्मि
(for इत्यादि) —(I 42) अग्निं रात्रय

Colophon —Sarga name V1 उल्लोचन, R1 ७७
सङ्गोदय —Sarga no V1 ८५ U4 ८३

CRITICAL NOTES AND CORRIGENDA ET ADDENDA

by
G. H. BRATT

The references in the case of the Mahabharata are to the Goshapur edition in four Volumes (A.D. 1957-1959), and in the case of the Rāmāyana to the edition of Pundita-Pustakālaya, Kulu (A.D. 1957) for the Kāndas excepting the first three Kāndas where they are to this Critical Edition. The corrections and additions are shown in their proper places. Cs refers to the commentary Śivamoni of Śrīnathaji (Gangah P. Press ed. A.D. 1972-1976) and Cl refers to the commentary Manoharī of Lokanātha Cakravarti (Collected Sanskrit Series, Calcutta, A.D. 1932-1941).

1

The Dandakāranya, which forms part of the Kingdom of Ayodhyā, is situated between the Vindhya and Sarvala mountains (R. 7.79.16). According to Pargiter it comprised all the forests from Bundelkhand to the Kṛpā (JRAS 1894, 242). Dr. Bhattacharya holds the view that the forest is the same as Mahānāga including Nagpur. The forest is also mentioned in the Jān and the Buddhist literature. It was a beautiful forest with mountains and rivers and the hermitages of sages. It was in fact a Colony of sages, that has stood in good stead to Rama in his exile. Cf. S. N. Vyas, The Culture of Hermitages in the Rāmāyana, JOL, Baroda Vol. 3, pp. 227-235, 315-327.

21^{ab}) Cf. Mbh. 7.75.5^{ab}, an old-repeated simile in both the Epics.

25^{ab}) Cf. 1.6.19^a, 3.3.12^a Mbh. 2.183.7^{ab}, 102.7^{ab}.

26^a) अस्मत् for अस्मत्. Cf. also.

*) अस्मत् for अस्मत्, note cause. The N. MSS. remove the irregularity.

27-30 For the duties of a King cf. Itan 7.13-14 Kauṣṭhya 1.19 (Prof. R. P. Kangle's ed., Bombay, 1960).

2

4^{ab}) Cf. Mbh. 2.137.32^{ab}.

6^a) अस्मत् for अस्मत्, note cause. The N. MSS. remove the irregularity.

7 Read the figure 7 after the next line ending

with अस्मत्, and change accordingly the figures from 8-12.

9^{ab}) Cf. Mbh. 7.124.35^{ab}.

14^{ab}) Cf. Mbh. 5.13.34^{ab}.

19 Cf. 3.67.24.

20^{ab}) Cf. Mbh. 2.77.39^{ab},
5.229.17^{ab},
7.137.4^{ab}.

3

14^a) Cf. Mbh. 5.134.12^a.

16^{ab}) Cf. Mbh. 2.45.16^{ab}.

17^a) Cf. P. 5.4.122.

29 Read the figure 29 after the next line ending with अस्मत्, and consequently the fig. 30 should be read after अस्मत्.

23^{ab}-24. Mark the custom of burial in the case of Rākṣasas who, like other human beings, go to the gates.

27^{ab}) Cf. Mbh. 1.189.42^a-43^a, 3.43.27, 213^a.

4

31^{ab}) Cf. Mbh. 5.45.103^{ab}; 175.19^{ab}.

5

1^a) अस्मत् for अस्मत्, note cause. The other cause. The other cause. The other cause. The N. MSS. remove the irregularity.

2-3 These lines and seven more, not found in our text and the Vulgate are quoted in Lalitādhara's Kṛtyakalpāraṇ, Vol. 14, Mohanlal Ghose (GOS) pp. 29-30. It appears that Lalitādhara

has followed the Northern Recension of the Rāmāyaṇa. In 4th Lakṣmīdhara reads उद्धरणम्—{some of our N MSS. read उद्धरणम्; others omit the line}.

4th) अवस्थानम् supported by Cr.k.l.s. Cr is silent. Cr-उद्धरणम्विहितम्पुनरेते निवृत्तान्तरावस्थानम्. So also Cr.k.l.s. Put a dāṇḍa after वाङ् in L 5 Col. 2.

5th) The five fires are: the four fires in the four directions and the Sun above. cf. शोधे पञ्चवातु स्वर्गलोकाश्चरन्ति । Manu 6.23 on which Medhātithi remarks: चामिदस्मान् वातदेव, चक्षुः सिद्धिः कश्चित्पुण्य मये विदुर्गच्छतिविस्तारं तेने । (one of the duties of a Vānaprastha). Cf. also Rāghu. 13.41; Kumāra 5.23; Śiṣupālavadhā 2.51, Dhūya. 4.23 6.

Substitute passages in the N MSS. (84 85) give details.

7th) वसति for वसेत् metre cause; Cr.k.l.s support it. (Cg. silent). The N MSS. remove the irregularity.

10-12 cf. Mbh. 12.57.33, 13.23.80. an oft repeated idea in the Mbh.

Manu. 7.3. Yājñ. 1.335. Kauṣṭya 7.13.6 (पञ्च-वृक्षम्...), 1.19 34 (अनां ग विव शिव्).

Rāghu. 1.18, 2.66.

6

1st) पीताम्बु महीराज । Cg.

4th) वसवस्तु महीराज ! 'वसवस्तुमहीराज' इति वाङ् । Cg.

5th) अवस्थानम् for अवस्थानम् metre cause. The N, MSS remove the irregularity.

5th) The sages in the hermitage of Sūtilasa are anxious that Rāma should see all the Rsis in the Daṇḍakāraṇya, evidently for receiving light and guidance from them.

8th) जनसंज्ञाः सङ्गमनस्यति Cg. सुवचनो वृषभुः Cm

9th) वसवस्तु for वसवस्तु metre cause. The N MSS. remove the irregularity.

11th) Cf. Rāghu. 2.6.

12th) = 1.17.27th, 7.101.17th cf. Mbh. 2.4.40th, 3.103.13th.

16th) महीराज उवाच उवाच । Cg.

13-19 The name of the वृषभु is not mentioned

by the commentators who introduce the story as an insertion.

22th) Cf. Śāntatā 1.11; Rāghu. 2.28 (वृष-भुः).

23th) For the maintenance of local custom and usage cf. Kautilya. 3.7.40, cf. also अथवा देवनाम्बुनेर वृष । Baudhāyana Dharmasūtra 1.2.6, 21.0 Gauṛama Dharmasūtra 2.2.10.

26 Cf. Mbh. 5.37.48; 12.123.4; 18.5.62.

9

17th) वसति for वसेत् metre cause. The N MSS. remove the irregularity.

10

20th) वसवस्तु—वसवस्तु मही । Cm g.

25th) वसति for वसवस्तु metre cause.

Some N MSS (V1, Ś1, N1, D1-a have a robust. passage) remove the irregularity. These MSS. (Bengali ed. Calcutta Sk. series, p. 2160, foot-notes) read वसति for वसति in the text.

Cg. वसवस्तुमहीराज । वृषभुस्तु विद्वन्महीराजो वृषभुः ।

31st) Read वसवस्तु.

36 Cf. : वसवस्तुमहीराज 'वसति वृषभु' इति द्विवचनार्थ । This irregularity is removed in Ś1 and D1.

39th) वा for वसति metre cause. The N MSS. correct it by changing the words of the Pāda.

46-49 Cf. 3.10.76-78. Svapnavāsava. 1.12.

52nd) = 3.10.79th.

53 For the story of Vātāpi and Jivāla, cf. Mbh. 2.96 where also they are Asuras. Cf. also Matsya Purāṇa 6.26, 67.57 where Vātāpi is a nephew of Hiranyakāśipu and is eaten up by Agastya. In the Vyasa P. (6.1.21.11) Vātāpi is the son of Vipraciti.

54 It may be noted that the Brahmins spoke the Sanskrit language and invited Brahmins to the Śāntidhā ceremony.

57th) वसवस्तु सुमनोदनीववाह Cf.

57th) विद्वन्महीराजो वसवस्तु metre cause; supported by Cr.k.l.s. This irregularity is removed in the N MSS. But it is supported by Ś1.

58th) वृषभुस्तु वसवस्तु इति वसवस्तुमहीराज Cf. Mbh. 20.100 Cf.

The N MSS. try to remove the difficulty in different ways.

66^a) वयस्यस्य for वयस्य, *metre causa*. Supported by Cm. The N MSS. remove the irregularity.

69^a) The N MSS. try to remove the hiatus between " and ".

70^a) The N MSS. try to regularize the metre.

75^a) = 3.4.19^a. The N MSS. try to change वयस्यस्य which stands for वयस्य. Cf. however explains it as वयस्यस्य वयस्यस्य वयस्य.

76^a) Read वयस्य for वयस्य. Cv.r.g.1 are silent. Cf. वयस्य; Cf. वयस्य. Cf. वयस्यवयस्य 3.10.78^a, वयस्यवयस्य 3.11.16^a; वयस्य वयस्यवयस्यवयस्य वयस्यवयस्य. Svapna, 1.1.12^a.

83 Cf. Mbh. 3.104.6, 13-14.

84 According to the Mbh. 3.87.19-20, the महात्मन was situated near वयस्य.

88 Cf. Advaita Kaukeya's statement in the Chhândogya Upanishad (5.11.5)-न ये खेने वयस्ये व वयस्ये न वयस्यः । वयस्येति नमिद्वय खेने खेनेति वयस्यः ।

11

4^a) वयस्ये for वयस्य *metre causa*. The N MSS. have retained this irregular form :

16^a) The MSS., both N and S, try to regularize the metre.

17-18 The text refers to ten deities and the star passage No. 203 refers to seven additional deities which are popular in South India even today. It may be noted that the MS. D1 which is written in Gujarat has only one line of the star passage mentioning Kārtikeya only. There is a very ancient temple of Kārtikeya on the bank of the Narmadā near Snor (Sk. Sindhupara) about fifteen miles north-east of Broach in Gujarat, where the annual festival attracts many people.

19^a) वयस्यस्य for वयस्य *metre causa*. Supported by Cm g L.L.S., Cv is silent. The N MSS. remove the irregularity.

23^a) 4 S MSS. and all the N MSS. try to remove the hiatus between " and ".

26^a) वयस्य refers to the omission of the duty of a Vānaprastha stated in st. 24. Cf. Cm. Two S MSS. and Cg repeat 23^a (Cg वयस्यस्य) for clarification.

27 Cf. Manu. 7.8.

12

3) Cf. 5.16.19.

5) Cf. 2.34-20; 901^a, 6.16 9; Mbh. 1.2.39.

13

7^a) Read वयस्य for वयस्य. Cf. Mbh. 12.334.35 (= 12.321.34, Crd. ed.) which reads वयस्य.

7-9 The text mentions 17 वयस्य. Cf. Mbh. 12.334.35-37 where 21 वयस्य are mentioned. Some names are common. Cf. Manu. 3.34 and Bhāṣya. 3.12.22 where 20 वयस्य are mentioned. Some names are common. The Vāy P. mentions 22 वयस्य including वयस्य (for वयस्य).

9^a) Cf. 1.38.1^a; 5.39.44; Mbh. 1.39.12^a. An oft-repeated simile in the Mbh.

14.15 For 33 gods cf. Av. 12.3.15, Br. Up. 3.9.2 (वयस्य and वयस्य for वयस्य). The Nruksa (7.5) however mentions three groups of gods (वि वयस्य वयस्य वयस्य).

20^a) वयस्यस्य for वयस्य *metre causa*. Cf.

29^a) वयस्य for वयस्य *metre causa*. The N MSS. try to remove this irregularity.

30 Cf. Rv. 10.90.

33 Cf. 4.58.29.

36^a) Cf. Mbh. 2.11.19^a repeated several times.

15

1 Note the time. The Autumn is over and the Hemanta Season (months of Mārgaśīrṣa and Pausa) is going on.

4 It has been argued that the stanza shows that the year in the Rāmāyaṇa Period began in the Hemanta Season. The words वयस्य (3.13.12) and वयस्यस्य (3.13.14) further show that the year commenced on the first day of the bright half of the month of Pausa (if the month ended with the New moon day), or the first day of the dark half of the month of Mārgaśīrṣa (if the month ended with the Full moon day) (Mahābhārata, Śrī Rāmāyaṇa-Samālōcana, Pt. 2, pp. 22-24).

5 वयस्यस्यस्यस्य : Cg

6 The pious and religious persons have already performed Agnyajña rite at the proper time i.e. in the Autumnal Season, in honour of the manes. Vādhyaṇa (4.2) actually connects the rite with the manes also. The Agnyajña, otherwise known

as *Nagayajña* or *Narayajña* (Mān 4 27), is prescribed in the Śrauta and Gṛhya Sūtras for those who have consecrated the three Vedic fires and those who have not done so. It is thus both a śrauta and a smṛti karma. The Āgrayana Sacrifice is performed on the Full Moon day or New Moon day, with fresh corn, and hence it is performed in the Autumn with fresh Vṛta, in the Spring with fresh Yava, and in the Monsoon with fresh Śyamakas (Cf Kāśa History of Dharmasāstra, Vol II, Part II, pp 827-829).

The word Āgrayana is explained by Sodarāṇa Ap Gr 5 39-6 as 'येन वनेषु मयः कर्तव्यं देशाचारानि कृत्यैः कुत्रैव वसन्त्येव प्रवर्तन्ते अथवाऽप्युपनिषत्सु'। रश्मिपद्माचार्ये (Haradatta) Cg "अथवा अत्र पक्षिभिरपि नृपतपसिभ्योऽप्युपनिषत्सु । तदुक्तमाचार्येण 'नृपिपक्षिभिरपि तावन्महापद्मपद्मैश्च, शीतौर्वा अत्र सप्तमपानस्य चारुं वातः' इति ।

7 For the time of the Campaigns of an ambitious king, cf Kauṣṭhīya 9 2

12¹) उपनीतः (1) उप नीतः गौतम्या निमित्तकृत्य इति वाच्यः । Cr

(2) उपपुनः गौतम्या नीतः स्यात् । Cr k noted by Cm

(3) उपपुनः नीतः स्यात् । वेदुः रिश्वेतुः । उपपुनः स्यात् । रिश्वेतुः वेदुः । Cm 1 5

(4) उपपुनः । उपपुनः वा ३ । सौतः रिश्वेतुः । वेदुः । वेदुः । रिश्वेतुः । noted by Cm

(5) उपपुनः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः ।

(6) उपपुनः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः ।

13 This verse is quoted in Dhivanyāḥ (2 11 p 63 Kavyamala ed) as an example of अथ तद्विज्ञानाय—तद्विज्ञानाय—तद्विज्ञानाय—तद्विज्ञानाय, in Kavyamala (ch 13 p 71 GOS Vol I) in connection with अथ तद्विज्ञानाय (p. 13 p 71 GOS Vol I) and in वेदुः रिश्वेतुः (Rajasthana Pratana Granthamālā, Jodhpur, 1959 p 67)—तद्विज्ञानाय—तद्विज्ञानाय—तद्विज्ञानाय—तद्विज्ञानाय

रश्मिपद्माचार्यः ।
... .. नृपतपसिभ्यः ।

as an example of अथ तद्विज्ञानाय

The reading in the text (उपनीतः) is supported by almost all our MSS, by Cr mg k t 51 and by B G L K and Cal Sl Series editions. Cr is silent

Cg रिश्वेतुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः ।

□ उपनीतः, अथवे वेदुः रिश्वेतुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः ।

"उपनीतः" seems to be the original reading which other variants in the printed eds and quotations try to simplify. For a similar use of the word 'नृप', cf 2 11 6 (वेदुः रिश्वेतुः) (Cr ed) 3 22 1 (वेदुः रिश्वेतुः) Cf also 4 13 23 (वेदुः रिश्वेतुः) (Cr ed)

31¹) अनुपनीतः for अनुपनीतः (अनुपनीतः) । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः ।

34¹) अथवे for अथवे, मत्स्यः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः ।

39¹) For Naodavara an attendant of Śiva, cf. 7 16 9 Mibh 2 10 34 Śiva appears in various names several times in the Mibh

16

8-10 Cr रिश्वेतुः ।

8 Cf 6 9 8

12¹) Cg वेदुः रिश्वेतुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः । वेदुः ।

21¹) उपनीतः The word is used here in the ordinary sense. It is, however, used in the philosophical sense (Highest Reality) in connection with रिश्वेतुः in 4 40 38 cf also 4 42 28 where उपनीतः is described as having taken away a वृक्ष and a वृक्ष from वृक्षः. Rāma is considered as रिश्वेतुः in 6 35 36 which seems to be spurious as it is not found in the N Recension. The word is frequently used in this sense (Highest Reality) in the Mibh. The word as applied to Śiva is explained in the Mibh 5 70 11 as follows—

रश्मिपद्माचार्यः । वेदुः रिश्वेतुः ।
अथवे रिश्वेतुः । वेदुः रिश्वेतुः ।

17

1¹) वेदुः रिश्वेतुः is supported by Cr which explains it as अथवे रिश्वेतुः । वेदुः रिश्वेतुः । वेदुः रिश्वेतुः । This seems to be the original reading as Rāma actually cuts a joke in 3 5 Cf the word वेदुः रिश्वेतुः in 13¹

3¹) अथवे । Rāma is described by Rāma as unnamed, simply out of ten Rāma is married to Urmilā Cf 1 72 13

24

1^a) अहवस्ये is also supported by all the Southern Commentators. The N MSS. take the form irregular and remove it by adopting a different reading.

20^d) वसिष्ठो for वसिष्ठस्य, *metri causa*. The text is, however, uncertain. Put a wavy line under वसि.

25

7^a) अविषमस्य for अविषत, *metri causa*. The N MSS. remove the irregularity.

8 Cf. Mbh. 1.17.23^{ad}, an oft-repeated simile in the Mbh.

12^a) उग्र for वृत्ति, *metri causa*, supported by both the N and S MSS.

26

3^a) अविषमि being irregular is removed in the N MSS. अ३ is a substitute for अ३ in terms other than Aorist and Precative is very common in the older language and the two Epics. For its use in the Classical Sanskrit, cf. Pāṇi. 2.4.42, 43.

10 Cf. Mbh. 7.95.6.

27

3^{ad}) For the fight between Indra and Namuci, cf. Mbh. 7.98.17; 9.17.22.

28

5^a) शङ्खी—A kind of lizard with a red tail (all comm.) Cf. अश्वत्थि. The belief, according to the comm., is that a lizard dies if it eats hail-stones.

18 Cf. Mbh. 1.152.40, an oft-repeated simile in the Mbh. and the R.

23^{ad}) This shows that fighting continued during day, and stopped during night. This was also the practice in the Mbh.

29

18^a) निरिषा for निष, *metri causa*. The N MSS. remove the irregularity.

27^{ad}) For the story, cf. Mbh. 13.14.214-215; Matsya P. 179.2-49; referred to several times.

शेखरस्य—नारिषि-पुत्रिदेवः । Cm;

शेखरदेवपुत्रदेवोऽग्रे शेखर इति पुत्राभिप्रायः । Cf

33^a) for निषि, cf. Kaṭiāya 2.3; Maṇu. 7.70.

30

14 Cf. 7.15 38-43.

17 Cf. 7.10.10-12.

31

For the duties of a King, cf. Mbh. 2.5; 12.69, 70; 15.57. Kaṭiāya 1.19.

3 Cf. Maṇu. 7.27, 45, 46.

5 For espionage and accessibility of a King, cf. Kaṭiāya 1.12, 19.

9 Cf. 6.29.21, also चोः वसिष्ठः राजान् । Mbh. 5.34. 34. एव अविषमि इति । Mbh. 12.83.51 चरवृत्तिरिति । Maṇu. 9.256.

20^{ad}) Cf. Maṇu 7.11.

32

13 = 6.28.24^{ad}-25^{ad}

15 = 3.44.21^{ad}

33

2^{ad}) = 3.35.22^{ad}

10^{ad}) Cf. Mbh. 3.11.8^{ad}.

34

1^a) अत्र for अत्राप्य, *metri causa*. The NE MSS. remove the irregularity. Three S MSS. read अत्रिम् which seems to be an improvement.

4^{ad}) Some MSS., both N and S, try to remove the hiatus between " and ". Cf. reads अविषम, while Cv reads अविषम. Cr is silent.

6^a) अश्वत्थि for अश्व, *metri causa*. The NE MSS. and two S MSS. remove the irregularity.

23^a) अविषमि for अविषमि, *metri causa*. This reading is supported by almost all the MSS.

10 Cf. Mbh. 3.247.35-36, 7.116.25-26.

35

2 = 6.16.20. Mbh. 5.32.15 quoted as *arisham* in Lakṣmīdhara's *Kṛtyakalpāraṇa*, Vol. XI. *Rājadharmakāṇḍa*, p. 106.

18^a) अश्वत्थि देव. For Rama's divinity, cf. 5.51. 40-42 (विष्णुवत्पुत्रस्य); 6.35.36 (विष्णु स्यादश्वत्थिः एव... एतौ वसिष्ठश्च). 6.114.14-16 (एवमेव वसिष्ठः, 12.14. 24-26, विष्णु स्यादश्वत्थिः).

19^{ad}) Cf. Mbh. 3.63.35^{ad}, 7.14.78.

20^{ad}) Put figure 20 after "d".

9^d) Put a wavy line under "ही"

It mentions two views with regard to the period spent by Rama in the forest up to date. According to one view Rama went to the Asrama of Sutaiksha after ten years. He stayed there up to the end of the monsoon and went to the Asrama of Agastya before the end of the eleventh year. He then stayed in the Paikavati in the beginning of the rainy season. He completes twelve years at the arrival of the Hemanta season when Surpanakha plays mischief. The thirteenth year thus begins on the वर्षादि शुद्ध पंचमी.

The other view is that Surpanakha arrived when the thirteenth year was to be completed shortly and that Seta was abducted in the month of Magha.

The first view favoured by Ct. The other commentators are silent. Ct (on 6.124.1) gives a detailed statement of the period of Rama's exile.

18

21^d) Cf 7.29.13^d Mbh 5.169.25.26^b

19

12^d) ■ मृदुराजम्. A case of double Samdhi. ■ reads मृदुराजम् and explains it as मृदु राजम् इति. ■ पालम् मृदुराजम् इति. He criticises Ct as follows. पालम् मृदुराजमिति हे, मृदुराजम् इति मृदुराजम् इति।

13-17 For weapons cf 3.21.20.22

19^d) Cf Mbh 3.11.44^d 7.133.22^{ad}

22^d) Cf Mbh 3.271.14^{ad} 4.16.8^d 12

20

3^d) Cf 22 as in text and explains it as न निवन्ता रोहिण्यस्य प्रलापे पापस्य इति। निवन्ता इति दृष्टम्।

15^b) विनिश्चिति for विनिश्चिति means not so. The MSS remove the irregularity.

21

2^d) मृदुराजम् seems to be the original reading giving rise to simple variants.

20-21 For the enumeration of weapons of Mbh 5.155. Kausalya 2.36. Dāśartha War in Ancient India pp. 93-152

22

For the omens cf 6.65.46-51 Mbh 4.46.5.24. 6.2-3 7.7.33-41 12.322.16.1-2

S N Vyās. *Belief in Omens in the Ramāyana*. Ag. JOL Baroda 2.1, pp. 1-8

1^d) For the use of मृदु, cf उपनिषद् 3.15.13^d

5^d) मृदुराजम्. For the use of the word cf 4.22.12^d 6.23.27^d Mbh 7.7.53^d 7.119.82^d

The simile of the fire brand which appears in both the Epics is frequently used in the Buddhist stc works.

The simile of मृदुराजम् not found in the Upanishads is also very often used in both the Epics Cf 3.41.6^d 3.43.15^d 5.2.51^d

Mbh 1.153.35 1.133.27 2.28.6 3.173.65 5.143.22 6.50.44 6.103.20 7.19.28 7.36.31 7.43.3. 8.16.45 8.27.36 8.36.7 8.81.18 12.260.13

(definition of the term—

मृदुराजम् इति मृदु राजम् इति।

मृदुराजम् इति मृदु राजम् इति।

13.54.2. All these references in the Mbh are found in the Critical Edition of the Mbh also.

In the Upanishadic Literature the word मृदुराजम् is used only once and that too in a late Upanishad like the Maṇḍūkya in connection with the illustrious Brahman (मृदुराजम् इति मृदु राजम् इति। 6.24). The Upanishad again has two strata and contains many later interpolations. The passage cited above appears in the second stratum which is clearly influenced by the Sāṃkhya and the Buddhist doctrines. The word again later on occurs in Gauḍapāda's Maṇḍūkya Up. (4.47-48).

The two Epics also create a general impression that the pessimistic mood and the ideas of Appearance and Illusion are not in keeping with their original spirit. The references to the Buddhist terms in the two Epics will therefore naturally suggest that the Epics in their present form are post-Buddhist.

17^d) मृदुराजम् for मृदु राजम्. The irregularity is removed in the MSS.

23

26^{ad}) Cf Mbh 3.86.11 12.140.34

27^{ad}) Cf Mbh 12.283.32-37

The word मृदुराजम् occurs in the Mbh 22.260.13 the eleven Rādās. (1.66.2)

24

1*) वरहमधु is also supported by all the Southern Commentators. The N MSS. take the form irregular and remove it by adopting a different reading.

20^d) वरिषत् for वरिषत्तम्, *metri causa*. The text is, however, uncertain. Put = wavy line under var.

25

7*) वरिषत्तम् for वरिषत्, *metri causa*. The N MSS. remove the irregularity.

8 Cf. Mbh. 1.172.3^{ab}, an oft-repeated simile in the Mbh.

12*) वृत्त for वृत्ता, *metri causa*, supported by both the N and S MSS.

26

3*) वरिषत्ति being irregular is removed in the N MSS. वृ as a substitute for वृ in tenses other than Aorist and Preterite is very common in the older language and the two Epics. For its use in the Classical Sanskrit, cf. Pāṇi. 2-4 42, 43.

11 Cf. Mbh. 7.96.6.

27

3^{ad}) For the fight between Indra and Namuci, cf. Mbh. 7.98.17, 9 17.22.

28

5^d) ऋषी—A kind of lizard with a red tail (all comm.) Cf. भाषावमले. The belief, according to the comm., is that a lizard dies if it eats lion-stones.

12 Cf. Mbh. 1.152.40, an oft-repeated simile in the Mbh. and the R.

23^{ad}) This shows that fighting continued during day, and stopped during night. This was also the practice in the Mbh.

29

18^d) निर्वीरा for निर्व, *metri causa*. The N MSS. remove the irregularity.

27^{ad}) For the story, cf. Mbh. 13.14.114-115, Matsya P. 179.2-47, referred to several times.

वेदाध्याय—सर्वेतिविदुःश्रेयः । Gm;

वेदाध्याय—सर्वेतिविदुःश्रेयः इति वदति द्रुपदः । Cf

33*) for निर्वीर, cf. Kaṣṭhīya 2.3; Manu. 7.70,

30

14 Cf. 7.15.38-43.

17 Cf. 7.10.10-12.

31

For the dates of a King, cf. Mbh. 2.5: 12.69, 70; 15.5-7. Kaṣṭhīya 1.19.

3 Cf. Manu. 7.27.45, 46.

5 For espionage and accessibility of a King, cf. Kaṣṭhīya 1.12, 19.

9 Cf. 6.29.21, also वीर-वर्द्धन राज्ञः । Mbh. 5.34. 34. राज्ञः प्रविष्टः । Mbh. 12.83.51. वीरवर्द्धनः । Manu. 9.256.

20^{ad}) Cf. Manu. 7.11.

32

13 = 6.28.24^{ad}-25^{ad}

15 = 3.44.21^{ad}

33

2^{ad}) = 3.35.22^{ad}

10^{ad}) Cf. Mbh. 3.11.8^{ad}.

34

1^d) मरुत् for मरुत्तम्, *metri causa*. The NE MSS. remove the irregularity. Three S MSS. read मरुत्तम् which seems to be an improvement.

4^{ad}) Some MSS., both N and S, try to remove the hiatus between " and ^d. Cf. reads वरिषत्तम्, while Cv reads वरिषत्तम्. Cv is silent.

6^d) वरुत्तम् for वरुत्, *metri causa*. The NE MSS. and two S MSS. remove the irregularity.

13^d) वरुत्तम् for वरुत्, *metri causa*. This reading is supported by almost all the MSS.

19 Cf. Mbh. 3.247.8^d-9^d, 7.116.25^d-26^d.

35

2 = 6.16.20. Mbh. 5.32.15 quoted *ad verbum* in Lalapaṇḍhara's *Kṛtyakalpantarā*, Vol. XI. *Āyādharmakāṇḍa*, p. 106.

18^d) वरुत्तम् for वरुत्, *metri causa*. Cf. 5.51. 40-42 (निपुणसुखसुखम्); 6.33.36 (निपुणसुखसुखम्). एषो वरुत्तम्, 6.114.34-36 (वरुत्तम् वरुत्तम्, वरुत्तम् वरुत्तम्, निपुणसुखसुखम्).

19^{ad}) Cf. Mbh. 3.63.36^{ad}, 7.114.78.

20^{ad}) Put figure 20 after ^{ad}.

20st) Add 688^a after ²⁰ and complete the St. as 21. The figures of the following stanzas should be changed accordingly.

22nd) = 3 33rd

36

6^a) All the S MSS. and N₁ read गले हस्तवर्णोऽङ्ग which is also the reading of Cv.r.g.t. Cm.k are silent. The comm., however, explain the reading somehow and remark that Rāma was in fact about sixteen years old (सत्रोऽवस्थेऽयम्). We have adopted this reading meant by the comm. and supported by the N MSS. and by the text of the Bulakūṇḍa (19 a अलोऽयम्) which is supported by all the MSS.

38

12 Cf. Manu. 7.4.7.

13^a) मलोभयि for मलोभ, *metri causa*. The irregularity is removed in the N MSS.

17^a) सानविषादि for सानेयमि, *metri causa*, supported by all our MSS. except two Southern MSS.

21^a) Cf. Manu. 7.12

39

8 Cf. Manu 7.11.

10 Cf. Mbh. 12.90.3 (पानि एव मयि), 22 68.7 (राजरो पने), Manu. 7.17 etc.

15^a) विनिषादि for विन्दुमयि, *metri causa*. The irregularity is removed in the N MSS. Also in the case of 16^a.

27^a) Some MSS. try to remove विषादि by reading विषेयि

19^a) अविषादि for अनेयि, *metri causa*, supported by all our MSS. cf. 3 38.17.

40

18^a) गच्छे for गच्छे, *metri causa*, supported by Cv.g.t. Cm.k are silent. The N MSS. either omit this and the following lines or read a substitute passage which omits गच्छे

19^a) विनीत for विनीत, *metri causa*, विनीतमि रामे वृषभहारीद्वयम्. Cv. The substitute passage in the N MSS. does not read विनीतम्.

विषाद for विषादि, *metri causa*, दुःखिद्वयम्. Cv. only 3 S MSS. read विषाद, while the N MSS. remove it in the substitute passage.

24-28 The figures of the Sts 24-28 should be read at the end of the following line, i.e. 24 to be read after विनिषाद in 25^a and so on.

41

6^a) The sande of a मयनम् which occurs again at 3 43.15^a is very common in the Mbh. cf. notes on 3.22 3^a.

27^a) Cf. Mbh. 7.16 34^a (मयनम् हस्तोऽङ्ग).

31nd) (1) मयन विनिषाद सर्वं यत्तु मयनम् तदा विनिषादमयि तदा। सर्वं यत्तु मयनम् विनिषादमयि तदा। Cv.r.m.g. Cv. offers two more explanations. Mbh. 12.289.9 refers to the Yogo powers of Śakra. The N substitute passage reads मयनम् for मयनम् (pp. 208-9)

(2) मयनम् तदा मयनम् मयनम्, एवमयि विनिषादम्. Cf. 1.6. The first interpretation seems to be probable.

41^a) मयनम् for विनिषाद, *metri causa*, मयनम् सर्वं. Cv. The N MSS. have a different version which removes the irregularity.

45^a) The archaic form विषादि is retained in the N version.

46^a) सानविषाद for सानेयम्, *metri causa*. There is no corresponding st. in the N version.

48^a) The hiatus is retained in several S MSS. and noted by Cm. The MS. Da reads वीषा(न)विषा, trying to remove the hiatus. The other N MSS. have not got a corresponding st.

42

The N MSS. are divided into two groups as far as the sequence of the stanzas of this Sarga is concerned. cf. the tabular conspectus on pp. 212-213. N₁, however, agrees generally with our text as regards the sequence. The sequence in our substituted text is quite natural, while that in the second group in the N MSS. is more unsatisfactory than that in the first group.

43

4^a) For Rama's instruction, cf. 3 47.47^a.

9nd) Cf. Mbh. 3 64.21^a, 4 15.21^a, 4 24.22^a.

27 For the nature of ladies cf. Mbh. 13.35.24. 39.9. Bhāgavata P. 6.18.14-15.

22^a) Cf. 5.26.8.

33^d) निषण्णे भुम्मादि विषयवत्तये । Cr.m g.k.t. A precipitate.

34^d) रावे for रावर्त्त, *metra causa*. The MSS. remove the irregularity.

44

3^d] Mark the hiatus between उग्रो and उग्रान्तो. **८५** उग्रोऽथ नान्यथोऽपि हि हि नान्यथः । **८६** उग्रोऽथ इतिहासः नान्यथः । **८७** उग्रोऽथ—*an irregular form due to the influence of the preceding two words.* **८८** उग्रोऽथ इतिहासः । **८९** नान्यथः । **९०** नान्यथः । **९१** नान्यथः । **९२** नान्यथः । **९३** नान्यथः । **९४** नान्यथः । **९५** नान्यथः । **९६** नान्यथः । **९७** नान्यथः । **९८** नान्यथः । **९९** नान्यथः । **१००** नान्यथः ।

^d) सट्टि—सिद्धि । Cr g.k t.

१) समुदायमर्दिनि मविशासन्नेतिपुनपुन किंवाचमसेय । Cg.
नमिषसम वैरी, वैरीमन्वपण शपेता किंवा मादार्पणविशेष-
निबन्धन पुनः पुनः प्रकटयते । Cg.

5^d) मासः—मा' अकारः उल्लेखो वा । (५)

9th) नदुडोचरी for नदुडोचरी, supported by all the N and S MSS, नदुडोचरी। Cf.

12*) অস্বাভাবিক (or অস্বাভাবিক, মিত্র লেখক. Some N MSS. try to remove the irregularity.

16. संप्रसारणे निष्पत्तिविधेयः। *Em. cl. Galā 10 34th*
(कीर्ति शीर्षस्थ शरीरा स्वर्णधरा वृत्तिः क्वाः ।).

20th) वासनि for वासनि, Some of the MSS. remove the irregularity.

८६. तार्थी दत्तात्रय दशोत्तर/छन्दोबद्धायेन 'छन्दमि व' इति श्लोके
महाभारत-द्वये वक्तव्यं दृष्टव्येति वा ।

35^d) Read *सुखमयमहान्त* for *सुखमयम्*, we have preferred the reading *सुखम्* as it is supported by the MSS. of both the N and S Recensions. It is supported by Gg also. Ct probably emended it and Ck offers a different reading accepted by Ct.

35^d) Read सन्यासनाम for सन्यासनाम. सन्यास is supported by G1 M1 and Cv, and सन्यासनाम supported by all the S MSS. The N MSS. try to remove the irregular form सन्यास.

45

2 For hospitality, cf. Kaśha Up 1.1 7.8, Mbh. 15 26.37, Manu. 3 29.101.

4 This stanza refers to the period of one year which Sitā spent in the royal palace at Ayodhya after her marriage. The MSS. are divided amongst themselves with regard to this period, Ns, Śa, Ds-4 and the B MSS. read अग्रेण तस्य ह्य , (also Lahore L.d. 3 52 4) while Ns, Vt. B and Dss read अग्रेण चानग्रेण which appears in the Gorresio and Calcutta

Sanskrit Series editions. We have preferred the reading (one year) of the MSS. of the NE Version, which very well suits the context. We are told (2.27.26, Crit. ed.) that Rāma was 17 years old at the time of exile. When Viśvāmitra goes to Daśaratha for seeking protection from the Kākya-
kas, Daśaratha remarks that Rāma is a mere boy less than sixteen years old (अष्टविंशति 1.19.1.3.26-6). Viśvāmitra takes Rāma and Lakṣmaṇa with him, teaches them the Science of archery, and later on, all of them go to Nābhī where Rāma is married to Sītā. Rāma's age at this time is about sixteen years. It is quite probable that Rāma and Sītā spend one year in Ajodhyā after marriage, and the bait comes from the blue. At the time of going to the forest, Rāma is naturally seventeen years old, as remarked by Kausalyā (2.27.26). If Rāma and Sītā had spent twelve years in Ajodhyā after marriage and before exile, one fails to understand how Rāma could afford to waste such a long period to mere enjoyment. Such an Epicurean life on the part of Rāma is not consistent with his noble character. Our text lends support to Rev. Fr. Deicke's view that the line mentioning Sītā's stay in Ajodhyā for a period of twelve years is an interpolation (Cf. Rāmāyaṇa², 1962, p. 350).

5) Read राम for राम् in 4. The two Recensions, N and S, are divided on the year of Rāma's coronation. The N MSS. state that Daśaratha decided to coronate Rāma after one year's stay in Ayodhyā, while the S MSS. refer to the thirteenth year for the proposed coronation of Rāma who spent twelve years in Ayodhyā after his marriage. In the preceding stanza the text adopted by us on the basis of the NE MSS. shows that Rāma stayed for one year in Ayodhyā after marriage. We have, therefore, adopted in st. 5 the reading सप्तदश on the basis of the NE MSS.

In the Sundarakhanda, 33.17-18 Sita says to Hanuman that she stayed in the palace of Rima for twelve years and that Rama was about to be coronated in the thirteenth year (पञ्चदश वयसि रामायामिव शतं । तत्रास्मिन् राज्ये रावणोऽभिषेकः । ३३।१७ । ३३।१८ ।)।

Cv उवाच; Cr दूतवद् । दुष्टमहाबाहो-विदे नमं दूतं दुष्ट
विवाहादि न वदति । so also Cm g.k.t. Cf.—नमं तेजसम् ।

Cf offers another construction also—यद् नमं ते
राधम्भेद दुष्टमहाबाहो ॥ त्यक्तोदर वदति ।

The com. कर्त्तव्यम् (समाप्त with Commentaries,
Part 2, p. 291, Venkateswara Press Edition,
Bombay, 1935) remarks as follows :—यदर्थोदरादिति
राधमर्त्तव्यम् । दुष्टमहाबाहो न त्यक्ती विदे बहुवच न वदति, हिनु
अथवा अर्थोदरतीर्यमिति । दूतवद् वा नमस्तेजसोः ।

Both these interpretations seem to be far-
fetched.

21^d) देवदूतम् for देवदूतिम्, *metre cause*, दीर्घाद्-दत्त,
comm.

Note the general principle of the Mīmāṃsā that
Vedic text should not be interpreted with the help
of logical arguments. Cf. देवा सर्वान् प्रतिपद्येत् । Kaṭha
Up 2.9.

23^d) वसिष्ठि is supported by all our MSS.

49

17^d) ॥ for दूतीति, *metre cause*.

The N MSS. remove it. Cf. 22^d also.

25^d) वरेण्ये which is read by all the S MSS.
and Cm g.t. seems to be the original reading.
For the idea of the stanza, cf. Gītā 2.6.

27^d) Note the use of the word यज्ञम्. Cf. Gita.

29^d) यज्ञोद- is read by C. also

33^d) मिरुद is read by Cr also.

35^d) Cv as in text

39 In the Cnt. App. read नमं for नमं in the
quotation from Cv.

50

2 The star-passage 688 is read by Cg but not
by Cv nm l.t. &.

3 In the Cnt. App. (last line) read दुष्टेय for
दुष्टे.

5 यदि for यद्वच, *metre cause*, read by all the
S MSS except Ms (यदि). The N MSS. remove ॥
in a substitute passage.

10 Brahman's statement that the mission is
fulfilled refers ॥ gods' request to Brahman and
the latter's prayer to Viṣṇu to incarnate Himself
as Rāma for the destruction of Ravana (Cf. 1. 24).
Brahman saw with his divine eyes that Ravana

had dug his grave by the abduction of Sītā. The
reference to Brahman here disturbs the narration
and therefore seems to be an interpolation. It has,
however, to be retained in the text as it is found
in all our MSS. Later on a Saṅg after 3.55 (Critic-
ed) referring to शिखम् is omitted from the con-
stituted text as it is found only in the N Recension.

12^d). वदन्तिम् archaic for वदन्ति. The N MSS.
remove the irregularity.

32^d) Cm also reads उत्तमकामिदम्.

33^d) नमं read by Cg also. Some N and S MSS
read वा त्वां Cf. 3.20.5 where some S MSS. read वा
ते and some other S MSS. read वा त्वं.

42^d) अदन्ती for अदन्ती, *metre cause*, supported
by all our MSS. N and S, and by all the printed
editions including those of Gorresio and Lahere.
Cf. the correct form अदन्ती in 3.51.24, which is
read by all the MSS.

51

2^d) वदन्ती. Some S MSS. read वदन्ती, cf. 3.50.12.

4^d) This line should be dropped from the
text as it is not supported by the N MSS. and
some S MSS.

9^d) शिरः. Put a wavy line under ॥

15^d) Cf. 2.45.33.

17^d) Read वरवदन्ती.

20^d) Put a wavy line under वा. Both वायुम्
and वरिष्ठम् are irregular, and are removed in the
N MSS.

52

1^d) अदन्ती for अदन्ती, *metre cause*, read by all
the MSS.

6^d) For the metaphor of 3.52.12, also N1 on
3.50.12^d (Cnt. App.).

27 In the Cnt. App. put —^d) before T1 न
(for न) in the preceding line.

53

28^d) वेद for वेत्त, *metre cause*. The N MSS.
and T1 remove the irregularity.

32^d) शिख शम्भे, like शिख. Cf. Bāṣu. 11.73,
Śiṣupāla 3.40 for the use of शिख (m). Some N MSS.
appear to have taken wrongly the word शिख as
wrong and consequently have changed it. The N
variant शिखे is meaningless.

32*) विद्वन्मन्युः C m विद्वन्मन्युः

Cg विद्वन्मन्युः देवतामन्युः । नार्थः कश्चित्, न मन्त्रः ।, then a quotation from Nārada to the effect that there are seven kinds of remarried women—three kinds of remarried women (पुन्य) and four kinds of wanton women (नैमित्तिक) Ravana's argument is that in case Sita marries him the marriage will not go against the scriptural law but will be according to the time-honoured convention prescribed by the old sages.

54

1*) C m अन्धकारं कुरु कुरु कुरु, मन्त्राद्यन्धकारं कुरु मन्त्राद्यन्धकारं कुरु ।, Cg अन्धकारं कुरु कुरु मन्त्राद्यन्धकारं कुरु मन्त्राद्यन्धकारं ।

2*) विद्वन्मन्युः for विद्वन्मन्युः, *metri causa*

3*) Cg अन्धकारं कुरु कुरु, मन्त्राद्यन्धकारं कुरु ।

16 C. MSS. 2 1.247, 2 81.11.

19*) कुरु for कुरु, *metri causa*

20*) अन्धकारं C m अन्धकारं.

22 Cg अन्धकारं कुरु कुरु कुरु, मन्त्राद्यन्धकारं कुरु मन्त्राद्यन्धकारं कुरु ।, Cg अन्धकारं कुरु कुरु मन्त्राद्यन्धकारं कुरु मन्त्राद्यन्धकारं ।, Cg अन्धकारं कुरु कुरु मन्त्राद्यन्धकारं कुरु मन्त्राद्यन्धकारं ।

55

There is an additional Sarga of 26 stanzas before this Sarga, found only in some N MSS, but not found in N V and S MSS. It appears as No. 12 in App. I. It is not commented upon by C m might's Lokanātha of course comments upon it. The Editor of the Rāmāyaṇa with Lokanātha's Commentary (Calcutta Sanskrit Series) also remarks in the footnote on p. 2720 that this Sarga is not found in any MS. This additional Sarga tells us that Brahma explains to Indra the purpose of Sita's abduction and asks him to give her sacrificial food so that she can survive. Indra acts accordingly. This topic of the Sarga again indicates its lateness.

11*) कुरु कुरु. C m कुरु कुरु. कुरु.

18*) मन्त्राद्यन्धकारं C m मन्त्राद्यन्धकारं, Cg मन्त्राद्यन्धकारं, मन्त्राद्यन्धकारं.

56

3*) Read मन्त्राद्यन्धकारं for मन्त्राद्यन्धकारं. C m मन्त्राद्यन्धकारं.

9*) Read मन्त्राद्यन्धकारं for मन्त्राद्यन्धकारं.

10*) मन्त्राद्यन्धकारं for मन्त्राद्यन्धकारं, *metri causa*.

17*) The Samādhā is archaic, see *causa*.

Cg मन्त्राद्यन्धकारं कुरु कुरु

Cg मन्त्राद्यन्धकारं कुरु कुरु, मन्त्राद्यन्धकारं कुरु कुरु.

The N MSS. remove the irregularity. G (ed.) reads मन्त्राद्यन्धकारं कुरु कुरु मन्त्राद्यन्धकारं कुरु कुरु.

29*) मन्त्राद्यन्धकारं, C m मन्त्राद्यन्धकारं; Cg मन्त्राद्यन्धकारं.

57

3*) कुरु for कुरु, *metri causa*. The N MSS (except N1) remove the irregularity.

4*) कुरु for कुरु, *metri causa*. The N MSS (except N1) remove the irregularity.

7*) कुरु for कुरु, *metri causa*, supported by all the MSS.

8*) Read कुरु for कुरु. It is supported by most of the N and S MSS.

11*) कुरु for कुरु, *metri causa*. The N MSS remove the irregularity.

12*) कुरु for कुरु, *metri causa*. The N MSS remove the irregularity.

13*) कुरु for कुरु, *metri causa*. The N MSS remove the irregularity.

22*) C m reads मन्त्राद्यन्धकारं for मन्त्राद्यन्धकारं and *causa* it is archaic.

24*) कुरु for कुरु, *metri causa*. The N MSS remove the irregularity.

58

This Sarga is omitted in V1 B1 and also in G (ed.).

1*) मन्त्राद्यन्धकारं for मन्त्राद्यन्धकारं, *metri causa*. The N MSS. read कुरु, while the NE MSS. read मन्त्राद्यन्धकारं with necessary changes in the first line.

60

All the N MSS. and the S commentators read two additional Sargas (Sargas 62 and 63) before this Sarga. They describe Rāma's lamentation over the disappearance of Sita and his search for her. As the two Sargas are missing in the N Recension they are dropped from the text. They simply intensify the abnormal mental state—the Unmāda condition—of Rāma described in this Sarga. Such a mental condition bears testimony to Rāma's fervent love for Sita. Kālidāsa has no doubt received inspiration from this Unmāda of

32^a) देविकम्, *Ca* वा देविकम्;

Ca देविकम् देविकम् । मां दमिकम्, न तपम् ।, then a quotation from *Nāṭya* to the effect that there are seven kinds of remarried women—three kinds of remarried women (पुनर्) and four kinds of wanton women (देविकम्) Rāvaṇa's argument is that in case Śītā marries him the marriage will not go against the scriptural law but will be according to the time honoured convention prescribed by the old sages.

54

1^a) *Ca* अन्तर्गता कृता कृता, अन्तर्गतकृतकृत्य-मन्तर्गतकृतकृत्य । *Ca* अन्तर्गतकृतकृत्य अन्तर्गतकृतकृत्य ।

2^a) विदितम् for विदितम्, *metri causa*.

3^a) *Ca* अन्तर्गतकृतकृत्य । अन्तर्गतकृतकृत्य ।

26 *Cf.* *Nāṭya*, 1.1.247, 2.61.17.

27^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*.

28^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*.

29 *Ca* अन्तर्गतकृतकृत्य अन्तर्गतकृतकृत्य । अन्तर्गतकृतकृत्य । अन्तर्गतकृतकृत्य । अन्तर्गतकृतकृत्य । अन्तर्गतकृतकृत्य ।

55

There is an additional Sarga of 26 stanzas before this Sarga, found only in some N MSS, but not found in N₁ V₁ and S MSS. It appears as No. 12 in App. I. It is not commented upon by *Ca*. m. g. 1.4. Lokaśāstrīa of course comments upon it. The Editor of the Rāmāyana with Lokaśāstrīa's Commentary (Calcutta Sanskrit Series) also remarks in the footnote on p. 2709 that this Sarga is not found in the MS. This additional Sarga tells us that Balaṇa explains to Indra the purpose of Śītā's abduction and asks him to give her sacrificial food so that she can survive. Indra acts accordingly. This topic of the Sarga again indicates its fitness.

11^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*.

18^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*; *Ca* for *Ca*, *metri causa*.

56

8^a) Read *Ca* for *Ca*, *metri causa*.

9^a) Read *Ca* for *Ca*.

10^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*.

17^a) The Sanskrit in *Ca* is archaic, *metri causa*.

Ca for *Ca*, *metri causa*.

Ca for *Ca* (Paṇ. 1.1.15) *metri causa*.

The N MSS, remove the irregularity. *G*(ed.) reads *Ca* for *Ca*, *metri causa*.

20^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*.

57

3^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*. The N MSS, (except N₁) remove the irregularity.

4^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*. The N MSS, (except N₁) remove the irregularity.

7^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*, supported by all the MSS.

8^a) Read *Ca* for *Ca*. It is supported by most of the N and S MSS.

11^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*. The N MSS, remove the irregularity.

12^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*. The N MSS, remove the irregularity.

13^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*. The N MSS, remove the irregularity.

22^a) *Ca* reads *Ca* for *Ca* and explains it as *metri causa*.

24^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*. The N MSS, remove the irregularity.

58

This Sarga is omitted in V₁ B₁ and also in *G*(ed.).

1^a) *Ca* for *Ca*, *metri causa*. The N MSS, read *Ca*, while the S MSS, read *Ca*, with necessary changes in the first line.

All the S MSS, and the S commentators read two additional Sargas (Sargas 62 and 63) before this Sarga. They describe Rāma's lamentation over the disappearance of Śītā and his search for her. As the two Sargas are missing in the N Recension they are dropped from the text. They simply intensify the abnormal mental state—the *Ummāda* condition—of Rāma described in this Sarga. Such a mental condition bears testimony to Rāma's fervent love for Śītā. Kālidāsa has no doubt received inspiration from this *Ummāda* of

Rāma for the madness of Parāśarav (Vikramo-
rvāṣya, IV) which is referred to by Dharmajaya
(Doṣarūpaka IV, 30) as an illustration of *Umadāta*.
Cf. also the Bhāgavata Purāṇa X, 30 where the
Cow-herd women (Gopīs) are searching for the
Lord Kṛṣṇa like mad persons. On *Umadāta*
Bhūrata remarks as follows—

३३४४ दिशेति श्वराग्रिमिवावलम्बितमभ्यस्योत्तरीविनिर्वासकचो ।

(Nāṭyaśāstra with Abhinavabhāratī, Vol. I, VII.
84-85, p. 672, GOS No. XXXVI, 1956, Baroda.)

1^{ab}) This line is found in S MSS. only, and is
retained for proper construction.

2^f) वाग्विद्वत् for वागेद्वत्, *metre causa*. The N
MSS. remove the irregularity.

3^f) विविश for विविश, removed in the N MSS.

37^a) All the MSS. except So (ममेव) read
ममैव. So also Cmg.k. But Cv.r are silent. Rāma
calls himself as the creator of the world, evidently
on account of mental disturbance (अमत्). The
commentators, however, see Rāma's divinity in
that expression.

42^{ad}) Cm reads विमलदन्तमनसोऽप्यस्युद्विग्नम्.

52^a) वास्तवीम्. Cf splits it as व वास्तवीम्.

61

2^a) Cmg.k.s as in text (नवे), Cv.r.k are silent.

2^{ad}) For वृक्षमयम् cf. Mbh. 12.883.32-37; 12.284.

8^a) Cr.k as in text (वृ) and explain it as वृक्षम्.

13^d) पर्वतीः (Mountain streams or rivers) is
read by V1 Dm De G M. It seems to be the
original reading. The other variants are *lectio*
facilis.

62

4 In the Critical App. Cv remarks that certain
stanzas are generally not found in the MSS. Our
MSS. do not contain them.

5^d) सवित्री for सवित्री is supported by all our
MSS. excepting the two S MSS. (D1r M2).

6^b) पर्वते for पर्वतः. The M2 MSS. and G3 M
read पर्वति.

7 For Yayāti's fall from heaven on account of
his insulting conduct towards gods and sages, cf.
Mbh. 5.120-121. In the Crit. App. read Cm for Cmg.

8 For the account of Vasiṣṭha's one hundred
sons and their destruction, cf. Vedic Index Vol. II,
p. 275; Mbh. 1.173.1-6.

9 The Earth as the Mother. Cf. सुविवादादिनेनै
वैव. Av. 6.122.2.

10 The Sun and the Moon are the two eyes of
the world. Cf. अद्विजगुप्तं सवित्रं प्रविद्वत् Ait.
Up. 2.4. अमृतं सवित्रं विद्वत् Gītā 11.19. Like
some S MSS. the old S commentators read देवै for
देव. They explain it either as देवते सदेवते or as देवै
(देव प्रवचनजन्तः). देव may be for देवर्, *metre*
causa. As it is supported by the oldest available
commentators, Uṣān and Rāmānjan, it may be
the original reading. It might have been chang-
ed into देवै on account of the popular idea that the
Sun and the Moon are the eyes of the world.

11^{ad}) None can escape one's destiny. देवम्
for देवम्, *metre causa*. Cv reads मनुष्यं देवम् and
explains देवम् as देवम्. Cr.k are silent. देवम् for
देवम्, *metre causa*. Cf. पुनर्मात्रम्. The other
variants try to remove the difficulty in constru-
ing देवम् with मनुष्यं. Cv's explanation that crea-
tures cannot escape human destiny (देवम्—मनुष्य-
—देवम्) is not unlikely. Cf. 'No man of woman
born, coward or brave, can shun his destiny'
—Homer: *Iliad*, BK. VI.1.488.

18^a) मने for मने, *metre causa*, supported by
all the MSS. except Da.

63

17^b) अथर्व—Cv यदे, Cm अथर्वम्. दृष्टं हने पूर्णं वा
Cr.k are silent.

64

3^b) गग for गग, *metre causa*. The N MSS
remove the irregularity. The word is used in
plural in 3.64.11.

4^b) पार्श्वेण for पार्श्वेण, *metre causa*. The irreg-
ularity is removed in the N MSS.

13^a) विद्वत्. One of the fifteen दृष्टव्ये, elevated in
order. Cm विद्वते अनेन वा पार्श्वेण विद्वत्. 'विद्वत् एव'
इति वा। स च पार्श्वेण दृष्टव्यं। अथ (विद्वत् इति दृष्टव्ये)
विद्वत्—विद्वत् इति दृष्टव्यं। अथ विद्वत्—विद्वत्।

13^d) (न)सुखम् for (न)सुखम्, *metre causa*. Cf.
निष्कमन्तामन्ताम्. The N MSS. remove the irreg-
ularity.

70

1^a) गृह for गृहीत, *metri causa*. The N MSS. remove the irregularity.

1^b) प्रतीचम् read by the S MSS. The N MSS. however read प्राचीम्. It appears that Rāma and Lakṣmaṇa started for Pampa's first going westward and then eastward, according to the instructions of Kabandha.

9 1332^a shows the divinity of Rāma (देवता) and Sita's going to the eternal worlds (अमृत लोक).

14^a) विज्ञाने = (1) Cv मन्त्रज्ञानवद्विदेवज्ञानविज्ञाने ।

(2) Cm अविज्ञानमज्ञाने अविदेवज्ञानम् ।
मन्त्रा विज्ञानमप्यज्ञानि विज्ञानम् ।

(3) Cv विज्ञाने विदेवे अविदेवज्ञानम् ।
अज्ञानं विज्ञानमप्यज्ञानमप्यज्ञानम् ।

(4) Cd अविदुः मन्त्रमाप्यज्ञानेऽपि अविदुः
मन्त्रा विदितमज्ञानमपि विदितम् ।

15^a) नक्षत्रम् = (1) Cm नक्षत्रम् इत्येव नक्षत्रम् ।

(2) Cv नक्षत्रम् ।

(3) Cv प्रजापतिं नक्षत्रम् इति चेन्नम् ।
It appears that Cv reads
नक्षत्रम् for नक्षत्रम्, Cf.
3.71.2^b.

18^a) नीचम् = (1) Cm नीचम् । "नीचं नक्षत्रम्
नक्षत्रम् इति चेन्नम् ।

(2) Cv नक्षत्रम् इति चेन्नम् ।

(3) Cd नीचम् इति चेन्नम् ।

71

2^a) Cf. 3.70.55^a.

7^a) The N MSS. spell the word Rājāmūla as Rājāmūla. They have not been shown through oversight in the Crit. App. here and in 3.71.23^a later on.

15^a) Note the long compound here and also in 17^a below.

ERRATA

Misprints in the Constituted Text and The Critical Apparatus are shown below.

TEXT

Sarga	St	For	Read
8	25 ^e	मममम	न नम
22	20 ^e	ममममम	ममममम
30	15 ^e	ममम	ममम
44	10 ^e	ममम ममम	मममममम
31	5 ^e	ममम	ममम
56	5 ^e	ममम	ममम
64	32 ^e	ममममम	मममममम

CRITICAL APPARATUS

P 11, col 1, l 1	मममम	मममम
P 13 col 1 l 9	ममम	ममम
P 16, col 1 l 3	45 ^e	46 ^e
P 23 col 1, l 11	ममम	ममम
P 32, col 1, l 1	ममममम	ममममम
P 36, col 1 l 18	Add S ₁ D ₁ om 14 in the beginning of 6)	
P 37, col 1, l 30	ममममम	ममममम
P 40, col 1, l 20	ममममम	ममममम
P 51 col 1, l 23	ममम	ममम
P 57, concordance, st 10 ^e	3 13 21G	G 3 13 21
P 58, col 1, l 24	204(A) ^e	203(A) ^e
P 60, col 1, l 1	—After 27, S ₁ S ₂ B D ₁ 7	—After 27, S ₁ S ₂ B D ₁ 7
P 64 above crit no	2 12 19	2, 12 19
P 68, col 1, l 19	After 254 ^e	After 253 ^e
P 70 col 1, l 19	"	"
P 96, col 1, l 22	—For 16 ^e -18	—For 16 ^e -18 ^e
P 96, col 1, l 26	D ₁ D ₂ om 20 ^e	D ₁ D ₂ om 20
P 96, col 1, l 30	Add before D ₁ D ₂ notes D ₁ T G ₁ S ₁ M ₁ om. 20 ^e	
P 97, col 1, l 37	—D ₁ D ₂ om 23 ^e	—D ₁ D ₂ om 23 ^e -24 ^e
P 97, col 1, l 38	S ₁ V B D ₁ D ₂ 7 मम	S ₁ V B D ₁ 7 मम
P 97, col 1, l 8	D ₁ D ₂ om 24 ^e	D ₁ D ₂ om 24 ^e
		{ cf v l l 23 }
P 101, col. 1, l 17	—S ₁ om 23 ^e	—S ₁ S ₂ D ₁ om 13 ^e
P 104, col 1, l 5	मममम	मममम
P 104, col 1, l 32	ममममममम	ममममममम
P 109, col 1, l 2	{ for "मम" }	{ for "मम" }
P 121, col 1, l 34	{ for "मम" }	{ for "मम" }
P 121, col 1, l 35	मममम	मममम
P 124, col 1, l 31	—S ₁ S ₂ D ₁ cont.	—S ₁ S ₂ D ₁ cont
P 125, col 1, l 1	S ₁ D ₁ continue	S ₁ S ₂ D ₁ continue
P 128, col 1, l 27	ममम	ममम
P 128, col 1, l 31	ममम (for ममम).	ममम (for ममम).

Errata

	Sarga	St	For	Read
P 141	concordance	St 30 nd	L 3 31 31	L 3 33 31
P 145	concordance	St 28 nd	G 3 35 51	G 3 35 0
P 149	concordance	st 20 nd	L 3 39 20	L 3 39 3.
P 151	concordance	st 5 th	G 3 36 26	G 3 37 5
P 161	concordance	st 8 th	B 3 34 8	B 3 34 9
P 169	col 2 l 13		Add before Di om Va illeg for 30 (cf v l 19)	
P 175	concordance	st 22 nd	L 3 39 05	L 3 39 65
P 178	col 2 l 31		०५ लि	०५लि
P 180	concordance	st 22 nd	G 3 41 32	G 3 4 37
P 204	concordance	st 1 st	G 3 46 1	G 3 49 1
P 205	concordance	st 26 th	G 3 48 34	G 3 49 34
P 206	concordance	st 27 th	G 3 48 36	G 3 49 0
P 207	concordance	st 49 th	G 3 48 0	G 3 49 0
P 220	col 1 l 31		॥०३५}	॥०३५}
P 223	col 1 l 2		V1 ५०५५ ५	V1 ५०५५ ५
P 223	col 2 l 13		—For 34	—For 34 nd
P 231	col 1 l 22		G(ed) om 1 ^a -2 ^b	G(ed) om 1
P 231	col 1 l 31 32		G(ed) and L(ed) om 2 ^b (for G(ed) cf v l. 1)	delete
P 233	concordance	st 16 nd	L 3 52 18	L 3 52 17
P 236	concordance	st 30 th	G 3 53 29	G 3 53 45
P 246	col 1 l 18		—Si om 15 th	—Si Di om 15 th
P 260	col 2 l 19		५५५	५५५
P 271	concordance	st 24 th	G 3 59 24	G 3 59 26
P 276	col 2 l 1		५५५५	५५५५
P 279	col 2 l 36		०५५५५५	०५५५५५
P 280	col 1 l 8			
P 287	concordance	st 31 st	L 3 62 34	L 3 62 33
P 289	col 1 l 15		५५५	५५५
P 315	col 2 l 13		Dgt Dts Dms Ds + S ins	Dgt Dts Dms Ds + S G V ins.
P 316	col 1 l 16		(followed by l 8 no of 1199 ^a)	(followed by l 8 no of 1199 ^a)
P 322	col 1 l 18		—After 9 th	—After 9
P 333	col 2 l 37		— nd)	— nd)
P 342	col 1 l 1		Dgt Dts Dms Ds + T Gs Ms +	Dgt Dts Dms Ds + T Gs Ms
P 342	col 2 l 9		Gs (second time) Ms read 22	Gs (second time) Ms read 23
P 359	col 2 l 15		*) Si Ni Di + Cn g ५५५५५	*) Si Ni Di ५५५५५
P 370	col 2 l 1		—For 11	—For 11 th

